Ч. 228 (13.467). Львів, пятниця 1. вересня 1933. Щоденна орган українського народу, Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло". Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Збіжева акція і кооперація.

Львів, 30. серпня 1933.

Сьогоднішній рік був аж до самих жнив мало надійний. Надмірно спізнена весна, відтак постійно холодні дощі, а перед самими жнивами градові тучі та повені викликували враження, що жнива можуть випасти фатально. Це використали збіжеві купці і на передніжку неналійно піднесли ціну збіжа, круп, муки так високо, що це викликало здивування звідки нагло така ціна. А коли ще до того зникли з ринку крупи та мука, то настала навіть пшіка і ще більший попит.

Це була для рільників за цілий рік єдинока нагода дістати за збіжа навіть дуже високу ціну. Але він збіжа вже давно не мав, бо навіть купував на передніжку на вижившення, може й своє власне збіжа, муку, крупи, що їх продав за безцінь тому самому купцеві.

А як прийшли жнива, поширилася вістка про просто рекордові збори. Ціни на збіжа полетіли стрімголов у долину і то так, що жито, яке ще недавно доходило до 25 зол. за 100 кг., можна нині купити на селі навіть за 7—8 зол.

Коли міністерство хліборобства побачило, що ціна пішла нижче коштів продукції, взялося до рятування ситуації і проголосило, що пробні омолоти зовсім не говорять про такі рекордові висліди жнив, тому треба здержуватись з продажами. Таких дивоглядних скоків не було в тому часі ні в одному краю. Не зазнали його ані головні продуценти збіжа, себто Канада, Бразилія, Злуч. Держави та Австралія, ані головні відборці, як Англія чи Німеччина. А чому? Бо там збіжа чи радше хліборобе перестав бути давно предметом таких спекуляцій, як у нас. Заграничний рільник і купець не продають збіжа інакше, як лиш на біржі. Ціни на біржах є одиноко міродайні і вони регулюють подачу й попит та не допускають до надужить. До того з допомогою в регуляції йдуть банки, сільоси, пулі, кооперативи, так, що подача розложена нормально на цілий рік, а дотичні уряди знають докладно про запаси в краю. Тому ніякі підступні вісти навіть не відозвуться, а вже напевно не перелякають нікого.

Інакше у нас. Збіжеві обчислення — це здогади, бо оперті на людях, які не мають нічого спільного з хліборобством. Державний Промислово-Збіжевий Заклад, призначений до інтервенцій, не має настільки грошевих засобів, щоби міг бути регулятором цін; і магазини його не розложені рівномірно по краю, а до того є він ще аж надто тяжким тілом. Кредити під застав збіжа непопулярні, бо селянам зовсім незнані, до тогож своїми вимогами у полагоджуванні безлічі формальностей прикрі і навіть для поміщиків непідхожі. Бож при таких кредитах обтягають передовсім податкові залеглости, цього року 25 відсотків і щойно решту дають на руку як позичку під застав збіжа.

У цілій Польщі продається не більше як 10—15 відсотків збіжа на біржі, а 85—90 відсотків на покутних маломіст ечкових ринках, бо й на пні. Ще на Познанщині рільники звикли продавати на біржі. Але на львівську біржу приходить ледви 5—6 відсотків, решта йде в торг не вагоновими партіями, але по 50—100 кг., і то звичайно на міру, не на вагу. Майже ніхто навіть не знає, як то продається збіже на біржі, хоча це таке просте.

Очевидно, ціни там, де грає ролю лиш воля купуючих і надмір подачі, як це є саме тепер, навіть не дорівнюють коштам продукції і є на 40—50 пр. нижчі від біржевих цін. Селянин мусить продавати зараз після жнив, бо всі платности сходяться на той час. До того саме тепер іде в село ціла сила екзекуторів. Значить: селянин змушений піддатися ласці спекулянта. Ось така ситуація на наших збіжевих ринках. Виглядів на кращий спосіб пок непорадности нашого рільника нема.

Серед тих обставин звертає наша преса увагу на те, аби наша кооперація взялась до рятунку. Вона й береться. Багато госп.-торговельних кооператив, а також деякі Повіт. Союзи ведуть збіжевий відділ. Одначе у переводжуванні намірів у практику на більшу скалю виходять дуже великі трудности. Ось гляньмо:

Збіжа — це готівковий товар. А наші кооперативи на готівку дуже бідні. Є й такі, що мають гроші, але розборговані в товарах чи в готівці на людях, а довжники не віддають. Багато кооператив лежи кликав, бо за мало мають членів, замало уділів, а нема у нас ще того почуття, щоби вступати масово в члени і збогачувати свої кооперативи в оборотовий капітал. Є такі кооперативи, що стягають від членів довг натуралієми, збіжам. Але яке це збіжа? Назбирає крамар цієї мішанини і не може вичистити, бо кооператива ані ніхто в селі не має тріера. Везе до міста і продає, очевидно, приватному купцеві.

Чомуж не Повітовому Союзові? Майже ніодин з них не вспіє скуповувати більші кількости збіжа, бо не має магазину, ані тріерів, ані навіть скромних млинків чи іншого приладдя до чищення, сортування, провітровання збіжа. Колиж найдеться один-два, що все те мають, то сьогодні борються з постійним браком оборотового капіталу. А збіжа це мусить бути готівковим товаром, бо селянина тиснуть за гроші, він хоче дістати хочаб тільки зачет, коли вже не всю готівку. Каже дехто, що коли можна було побудувати вічні магазини, то можна стягнутися й на збіжеві. Це правда. Але є ще одна правда, що гроші на будову вічних магазинів розстарав майже в цілости у часах доброї кон'юнктури Центросоюз. Чи може він те саме зробити сьогодні, коли Пов. Союзи ще досі залягають з тими кредитами і більшість їх не може їх зараз звернути? А немало є й таких, що за них треба векслі викупляти!

Ясне, що Центросоюз міг би прийти з допомогою на експорти збіжа і хоче не зробити. Але мусить бачити відповідне матеріяльне вивінування Повітових Союзів та зацікавлення тою справою загалу в повіті, а не полишення дирекцій П. С. К. власній долі мовляв, нехай плавають так, як уміють. Центросоюз мусить бачити, що в допомогу Повіт. Союзам приходить ціла заінтересована суспільність. Масове членство в кооперативах з вплатами уділів, масова акція за ліквідацією заборгження — ось перші дві чинности загалу для придбання кооперації оборотового капіталу. Вже час, щоби вкладки перестали блукати по чужих установах, але щоби приходили до наших кредитових установ, а також щоби наш інтелігентний загал по селах та містах заанґажувався ще інтенсивніше в кооперації, у праці для збіжевої акції. Тоді і Повітові Союзи скріпляться матеріяльно, тоді й Центросоюзові буде більша змога прийти їм з належною підтримкою до розбудови збіжевої акції.

Ось передумовини, щоби Повіт. Союзи купували збіжа масово по селах, щоби приготовляли цей сирий обезцінений товар на торговельний. Щойно з таким товаром вони зможуть сміло виступати на біржу, чи передержувати його у часах знижки до часу кращої кон'юнктури і так управильнювати подачу і ціни. Тоді Центросоюз, як збіжева централя Повіт. Союзів, міг би виступати в їх імені на всіх біржах, навіть заграничних. Тоді спекулянти перестали би грати на нервах рільника знижкою і звишкою, і неодин з наших безробітних мав би вдячну працю та не було б безплодної іритації на визиск.

Одначе з того не виходить, немовто кооперація не зачне цієї акції так довго, як довго те все не сповниться. Навпаки. Кооперація докладає вже від довгих років усіх старань у цьому напрямі, багато збіжа вже тепер переходить через її руки, вона богато причинюється до поправи цін, як це засвідчує кооперативна статистика. Але кооперація ще не виступає масовістю збіжа ні на біржі, ні на заграничних ринках. І того не буде так довго, доки в нас не повиростають по селах та містах наші збіжеві магазини.

М. Таоридло.

Допоможіть „Рідній Школі".

ШЛІТЬ ОДНОРАЗОВІ ДАТКИ!

Матеріяльні засоби „Рідної Школи" ніколи не були вистарчаючі. Одначе внаслідок природної розбудови шкіл і виховних установ „Рідної Школи" та оборони українського шкільництва і збільшених з тією рідношкільною діяльністю коштів, а з другої сторони внаслідок цілковитого припинення доплину жертв з Америки та зменшення жертвенности в краю з причини кріз, — фінансове положення „Рідної Школи" стало просто загрозливе. Не можна допустити до катастрофи, бож знаємо, чим є в теперішньому часі рідна школа для українського народу. Тому прохаємо і взиваємо всіх громадян, кооперативи, підприємства та всі українські установи переслати негайно одноразовий надзвичайний даток в міру спроможности, щоби злагіднити небувалу кризу „Рідної Школи" і дати їй змогу продовжувати корисну працю. Не марнуйте складанок „Рідної Школи", бо вони коштують гроші, але використайте кожну на пересилку бодай найменшої квоти. Хто не одержав би складанки „Р. Ш.", нехай перешле даток переказом на адресу: „Рідна Школа", Львів, вул. Словацького 14.

Постанови Української Парляментарної Репрезентації

З ДНЯ 26. СЕРПНЯ Ц. Р. В СПРАВІ П. ВОЛОДИМИРА КОХАНА.

1) Українська Парляментарна Репрезентація стверджує, що на основі:

а) заяви п. Володимира Кохана про його виступлення з партії, та

б) рішення Центрального Комітету з дня 15. липня ц. р., яким Центральний Комітет приняв цю заяву до відома, і візвав п. Володимира Кохана до зложення посольського мандату,

втратив п. Кохан всі права до цього мандату і перестав бути членом Української Парляментарної Репрезентації.

2) Українська Парляментарна Репрезентація взиває п. Володимира Кохана поступити згідно з заявою, яку підписав перед одержанням посольського мандату, та якою зобовязався не поступати ніколи інакше, „як це накаже Управа УНДО" і зобовязався „совістю і честю найдалі до місяця по рішенні Центрального Комітету партії і Парляментарного Клюбу" зложити посольський мандат до рук партії.

—o—

Комітети Рятунку України.

КОМУНІКАТИ УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДСЬКОГО КОМІТЕТУ РЯТУНКУ УКРАЇНИ.

В справі основування Повітових і Місцевих Громадських Комітетів Рятунку України.

Для переведення одноцілої і масової протестаційної акції в цілому краю закликаємо українське громадянство основати негайно в усіх повітових осередках Повітові Громадські Комітети Рятунку України. В тій цілі треба скликати в найближчих днях у всіх повітових містах нараду представників усіх місцевих українських товариств і організацій. Нарада вибере Повітовий Громадський Комітет, який складається з 6—9 осіб (голова, заступник голови, секретар, скарбник і члени). Цей Комітет поведе акцію в цілому повіті згідно з інструкціями Українського Громадського Комітету у Львові та в тісному з ним порозумінні.

Першим завданням Повітових Громадських Комітетів, до виконання якого слід негайно приступити, є дати почин до осягнення в усіх гро-

мадах повіту Місцевих Громадських Комітетів Рятунку України чи звязатися з уже існуючими.

Подрібний плян дальшої цілої акції, а саме речинець днів національної жалоби і протесту, програма місцевих і повітових віч і парад, плян збіркової акції і т. ін. будуть своєчасно оголошені. Аж до цього часу просимо здержатися по змозі з улаштуванням протестаційних віч (там, де їх речинець ще не був визначений).

Про основання Повітових Громадських Комітетів, їх склад і адресу просимо повідомити негайно Український Громадський Комітет на адресу: Львів, Підвалля 7. III. поверх.

Львів, дня 30. серпня 1933.

УКРАЇНСЬКИЙ ГРОМАДСЬКИЙ КОМІТЕТ РЯТУНКУ УКРАЇНИ

За діловий Комітет:

Мілена Рудницька, заступниця голови. Зиновій Пеленський, секретар.

*

В справі основування Комітетів Рятунку України по цілому світі та їх звязку.

По думці відозви Українського Громадського Комітету Рятунку України з дня 25. VII. ц. р., яку підписала Українська Парляментарна Репрезентація та 34 українських центральних краєвих громадських установ, звертаємося з гарячим зазивом до українців у цілому світі станути до спільної з нами протестаційної і допомогової акції з приводу червоного терору голоду на Україні. Скрізь, де живе український нарід, чи на рідній землі, чи на чужині, треба вести плянову і одноцілу працю, бо лише тоді може вона числити на успіх, коли буде йти скоординованим шляхом в краю і цілому світі. У тих краях і більших українських осередках, в яких досі нема ще Комітетів Рятунку України, закликаємо такі загально-громадські Комітети негайно основати. Український Громадський Комітет у Львові стоїть уже в звязку з цілою низкою анальогічних організацій, які основалися на інших українських західних землях та в більших европейських еміграційних осередках.

Просимо про основання Комітетів та намічену працю повідомити нас на адресу: Український Громадський Комітет, Львів, вул. Підвалля ч. 7., III. поверх. Просимо також надсилати нам усі матеріяли і літературу, себто голоси преси української і чужої, бюлетини, летючки, брошури і т. ін.

Українську національну пресу поза межами рідного краю просимо цей комунікат передрукувати.

Львів, дня 30. серпня 1933.

УКРАЇНСЬКИЙ ГРОМАДСЬКИЙ КОМІТЕТ РЯТУНКУ УКРАЇНИ

За діловий Комітет:

Мілена Рудницька, заступниця голови. Зиновій Пеленський, секретар.

ПРОФ. ЕДВАРД ШТАЄРМАН (ВІДЕНЬ)

одна з нечисленних чотирох живих світ і безперечно найкомпетентніший педагог Европи — веде надалі

мистецький курс гри на фортепяні

в МУЗИЧНІЙ ШКОЛІ ІМ. ІГ. П. ПАДЕРЕВСЬКОГО у Львові, вул. Міцкевича 11.

Вписи приймає канцелярія школи від год. 10—1-ої і від год. 4—7-ої. 7/22 2—

Що це таке — проблема „національного проводу".

Стаття йде у циклю дискусійних статтей. — Ред.

Мусимо зазначити: питання це складне і глибоке. Але разом з тим надзвичайно просте і ясне. А в своїй простоті і ясності для української нації сьогодні невідкладне і грізне.

Воно зводиться до таких „простих" питань: Коли сьогодні вночі десь щось „трісне": — упаде диктатура, вибухне війна, розгориться повстання, — хто завтра рано поведе українську націю? Чи ця українська нація на такий випадок уже **сьогодні** мусить мати готовий свій національний провід чи вона його буде шукати, коли події почнуться, чи, може, кожна окрема українська територія і партія має слухати свого окремого проводу? І дальше: чи українська нація потребує цього проводу лише на випадок якихось великих міжнародніх подій, чи вона мусить мати провід, який би заздалегідь із можливістю тих подій рахувався?

Ось це два, а по суті, одно питання, на яке українська нація **мусить** відповісти.

У своїй статті в „Ділі" М. Данько дещо звужує і, так би мовити, „влекшує" справу, говорячи лише про партії, що існують між українцями у Польщі, і про створення національного проводу для українців у межах цієї держави, з автоматичною передачею цьому проводові представництва і захисту інтересів Наддніпрянської України. Але ж шановний автор чомусь не згадує цілої низки чисто українських територій, а також кольоній, окремих земель та осередків, де мешкають сотні тисяч українців, до яких можливий **доступ** та які мають не менш гостро розвинене національне почуття і так само сильно, а може ще й у більшій мірі потребують загального проводу, ніж українці під Польщею.

Це — Буковина, Підкарпаття, бесарабські українці, українська еміграція в Сполучених Державах, Канаді, Аргентині, Бразилії, на Далекому Сході, нарешті, велика й активна українська европейська еміграція політична. Не згадуємо про наших людей, розкиданих в Африці, Малій Азії, Австралії та по різних островах, що вже внаслідок своєї відірваности від рідного ґрунту стихійно тягнуться до якогось центру.

Ось це той національний актив у вісім, а дехто рахує і на більше мільонів українських людей. Ось це та добра середня европейська держава, що живе сьогодні без свого загального проводу й без керми.

Декому у нас „неясно": а що, по-правді, такий „надтериторіяльний" провід може робити і яку силу мати? Але тепер вже такого питання нема. Недавня історія повстання цілої низки держав, практика керманичтва жидівським народом, що розсіяний по цілому світі, ті факти доказують, яке значіння і яку силу мають та які можливости в собі таять оті „надтериторіяльні" національні проводи, що інколи й нікого до ступу на свою національну територію не мають.

Та, по суті, такий загальний чи соборний найвищий національний провід і не потребує та й не мусить **безпосередньо** вмішуватися в життя „своїх" окремих територій, земель, осередків. Тут залишається все по старому. Тут працюють і мають провід ті місцеві сили і чинники, що виросли безпосередньо з місцевого життя і з ним найтісніше звязані.

Але кожна така відокремлена територія, кожна кольонія і кожний осередок мають такі справи і такі інтереси, де вони потрібують порозуміння з іншими частинами нації. І ось тут має виступити на сцену всенаціональний центр. Наприклад: збереження єдности й чистоти мови. Далі, є такі речі, що переведені окремо ніякої вартости не мають або дуже обмежену і, навпаки, дістають кольосальне значіння лише в загально — національному маштабі. Напр.: збірки на певні національні цілі. І знову в таких випадках потрібний той центральний осередок.

Якщо сьогодня якась нація найбільше потребує такого загально-національного центру, такого громадського „генерального штабу", то саме та, яка є політичними кордонами поділена і по всіх частинах світу розпорошена, як ось напр. українська нація...

Між іншим, дуже часто у нас, коли підіймається питання загально-національного проводу, то люди безнадійно махають руками і кажуть: лишіть свої фантазії, де ви бачили, щоб українці **обєднались.** При чім у це слово вкладається той зміст, що люди повинні зрезигнувати зі своїх дотеперішніх політичних переконань і пристати до якоїсь одної політичної партії чи орієнтації. Націоналісти мусять перестати бути націоналістами, гетьманці гетьманцями, а мусять, скажемо, зробитись республиканцями чи ундівцями, — або навпаки.

Тимчасом, звичайно, це непорозуміння. Справа зовсім не йде про злиття в одну партію чи підпорядкування одній ідеольогії, бо це й не-

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 1. ВЕРЕСНЯ 1933.

Д-Р ІВ. НІМЧУК. 11)

Українці і відсіч Відня 1683 р.

Подвиг Кульчицького.

Важним історичним джерелом до пізнання ролі Ю. Ф. Кульчицького, яку він виконав у часі облоги Відня, є стара брошура, в якій він сам оповідає про свій подвиг. Брошура та вийшла накладом чи пак друком І. Б. Мєєра (I. B. Mayr) в р. 1684, отже в рік після облоги Відня, п. н.: „Koltschizki Georg Franz. Wahrchafte Erzaehlung, welcher Gestalt in der aengstlichen türk. Belagerung etc. durch das Feindliche Lager (Koltschizki) gedrungen, und die erste Kundschaft zurück gebracht worden". (Wien und Saltzburg. I. B. Mayr 1684). У тій книжці, в якій поміщений портрет Кульчицького в тім татарськім одязі, в якім він перекрадався з обложеного Відня через турецькі лінії, пишеться про те, що Ю. Кульчицький був перекладчиком Орієнтальної Компанії, потім жив як купець у Відні і мешкав у часі облоги в домі капітана Амброзія Франка на передмісті Леопольдштадт. Коли той Франк утворив для оборони міста компанію добровольців, приняв до неї одного з перших Кульчицького, який вже тоді визначився великою відвагою і хоробрістю.

Великий везир Кара Мустафа обляг Відень 14. липня. Він розложив свою близько 200.000-у армію півколесом довкруги міста на правім березі Дунаю, від Швехату в напрямі на Гумпендорф, Оттакринг, Гернальс, Верінг аж до Нуссдорфу. Білий страх упав на населення Відня, гарнізон котрого складався всього з около 3.000 піхотинців і 5.000 добровольців, громадян міста. Гарнізон цей побільшився до числа 20.000 вояків щойно з приходом графа Штаремберга і його військ. В ночі на 17. липня ситуація Відня погіршилася значно і стала загрозлива для обложених військ, бо везирові війська обсадили Пратер і передмістя Леопольдштадт та в цей спосіб перервали звязок міста з лівим берегом Дунаю. В місті тимчасом лютував голод, епідемія червінки і безперервні пожежі, які повставали внаслідок невпинного обстрілу міста турецькою артилерією. Розпука оволоділа мешканцями Відня; військо голодувало, хворіло і вмирало масово на червінку. Один тільки граф Штаремберг не тратив надії. Він видав прокляцію до громадян міста, в котрій згадав про успішну оборону Відня в р. 1529, у часі облоги турецького султана Сулеймана (чоловіка Роксоляни) та оповістив, що на відсіч Відневі спішать німецькі війська і король Собєський.

Граф Штаремберг зносився через своїх висланників, що перекрадалися через турецький табор чи перепливали Дунай, постійно з князем Карлом Льотаринським. І саме в тім часі найбільше критичного і загрозливого положення обложеного міста зголосився наш земляк Ю. Кульчицький як розвідчик-доброволець до віденського посадника Лібенберга та заявив йому, що володіє добре турецькою мовою і готов перекрастися через турецький табор до князя Карла Льотаринського та просити його приспішити відсіч. Предложення Кульчицького приняли негайно і він, одержавши від графа Каллієрія, тайного цісарського радника, потрібні листи й документи, рушив у дорогу, зібравши собі товариша в особі сербського купця Юрія Михайловича, який був передтим слугою у Дж. Батт. Казанови, цісарського резидента при Високій Порті. В тому характері вживали Михайловича час до часу і до куріерської служби. Тому він, подібно як і Кульчицький, знав добре не тільки турецьку мову, але й турецькі звичаї і до такої виправи дуже добре надавався.

Обоє вони вийшли з Відня дня 13. серпня в ночі між годиною 10—11, проведені до міських палісад самим графом Штарембергом. Кульчицький був перебраний за турецького купця, Михайлович за його слугу, тому в деяких публікаціях про Кульчицького подано помилково, що Михайлович був його слугою.

На Верінгештрассе, коло нового шпиталю, опинилися обидва вже коло турецьких шатер. Там з причини сильного дощу перечекали до ранку. Рано побачили далеко перед собою якогось агу. Тоді Кульчицький став голосно співати турецьку пісоньку. На запит, куди йде, відповів: „За виноградом". Ага запросив змоклих вояків до шатра, напоїв їх кавою і порадив, як їм іти дальше. Щасливо зближались уже до Йозефсбергу (частина Калєнбергу), коли нараз побачили перед собою турецьку стежу. Тому збочили до Клюстернайбургу, а згодом завернули знову в село Калєнберг, де до них, як до турків, вистрілили. Тоді вони дали себе пізнати, і вийшли з Нуссдорфу, побачивши в них листи, поміж ім дібратись до становищ князя Льотаринського. Там приняли їх з великим одушевленням і подивом, нагодували й обдарували кіньми. З відповідним листом, у якому князь запевняв, що „такого важного міста ніколи не віддасть на поталу ворога", вернулись вони серед нових че-

потрібне і навіть шкідливе, а, головне, неможливе. Не можна примусити всіх однаково думати. І навіть в єдиній, здисциплінованій і централізованій комуністичній партії, як то ми читаємо, тільки і ведеться безперервна боротьба то з правим, то з ліяним „ухилом". Себто: люди **по своїй природі** не можуть однаково про всі справи думати. І це часто дуже добре розуміють й ті наші люди, котрі з скорботою міною говорять, що мовляв, на жаль, українські політики не здібні „обєднатися". Попросту вони того „обєднання" собі не бажають, бовчись, що при тім втратять щось з того, що мають при сучаснім хаотичнім стані річей. Отже тут треба виразно підкреслити: річ іде не про обєднання ідеольогічне, не про злиття, не про підпорядкування, а лише про **порозуміння** політичне, на базі **всенаціональних конечностей.**

Що це означає?

Вияснимо це на прикладі. Скажемо, в Чехословаччині є 10 ріжних партій. Одна обстоює робітників, друга — селян, третя великих землевласників, четверта — республиканський режим, пята — фашистівську диктатуру і т. д. і т. д. Кожна партія видає часописи, вони між собою здорово лаються і кожна агітує громадян на свій бік. Але є чехословацька держава й існує чехословацький парлямент, де всі ці ворогуючі партії сходяться для діловой роботи. І от показується, що підчас цієї роботи життя висуває практичні справи, біля яких усі ці партії уважають можливим і навіть потрібним, ба, навіть необхідним **співпрацювати,** бо вони є важніші, ніж ті ріжниці, що ділять між собою партії. Якіж це справи? Це ті національно-державні конечности, яких дуже багато. Наприклад: оборона держави, справа армії, зовнішніх звязків Чехословацької Республики. Міністр закордонних справ може вислухати багато критики, уваг та побажань, але, зрештою, держава для нормального істнування мусить мати посольства та консуляти і на них, у такому чи іншому вигляді, всі партії ухвалюють бюджет. Нпр. справа освіти. Кожна партія має свої жалі, побажання й вимоги, які найрішучіше обстоює, дебати тягнуться день, два, але на третьому на чімсь годяться і справа кінчається. На все це треба грошей, і тут приходить генеральний бій коло бюджету. Одначе, зновуж, бюджет є **державною конечністю.** Не всі вони задоволені з постанов парляменту: когось переголосували, комусь проект відкинули. Але державний механізм заведено, він котиться. Міністри розійшлись по своїх кабінетах і мусять працювати, їм вказано роботу, їм ухвалено кредити і вони строго відповідають за точний хід державної машини.

Ось те, чого ми не маємо, а що мусимо створити. Вся трагедія нашого національного буття, властиво, в тім і полягає, що ми, українці, себто наші окремі території, землі, колонії, партії, орієнтації та окремі люди протягом дванацяти літ не потрапили погодитися, себто й не пробували погодитися на грунті отих **національних конечностей.** Увесь цей страшно важливий і дорогий час ми промарнували якраз в тім святім пересвідченню, що „обєднання" (як зовсім і не потрібне!) між нами неможливе. І то в яких обставинах промарнували?! Чого тільки перед нашими очима за цих 12 літ не відбулось?! Женева, Льокарно, Льозанна, Гага, Ліга Націй, Бріян—Штреземан, Льондон—Берлін, Мала Антанта, пакт чотирьох, пакти неагресій з СРСР. Себто: замирювались і переговорювали для полагодження ріжних своїх більших і менших політичних і економічних, культурних і технічних справ ті держави, які відбули між собою страшну війну, інтереси яких сьогодня діяметрально протилежні і які непевні, чи не будуть битись завтра. Замирювались, досягали згоди і відновляли в багатьох галузях передвоєнні взаємини. І лише наші партії, орієнтації та окремі люди, що мали в минулому одну основну мету, стояли коло одної справи, мають перед собою й мріють сьогодні про спільну ціль і добре при тім знають, що один без одного не обійдуться, за цих самих 12 літ не відчули й не побачили потреби зійтись за одним столом і хоч би спробувати поговорити про спільну справу й про т. конечности, без яких ніколи і ніякої держави збудувати не можна.

В. П.

Ви помиляетеся, коли кажете, що життеві обезпечення це зайвий видаток? Життева поліса забезпечує для Вашої Родини на випадок Вашої смерти грошеві засоби, які дають їй спромогу улаштувати своє життя. Тому подбайте негайно за життеву полісу

ОДИНОКОГО УКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ

„КАРПАТІЯ",

ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38 (власна каменица).

Протест буковинських українців проти червоного терору.

ПРИГОТУВАННЯ ГРОМАДСЬКОГО КОМІТЕТУ РЯТУНКУ УКРАЇНИ.

Комітет, знаючи, що в Румунії й неможливе можливе, заздалегідь поробив усі заходи, аби від влади, політичної і церковної, не було ніяких перешкод. Комітетові були у митрополита в Дорні, у приналежних властях, у всіх, від кого залежить лад у державі. Префект, у порозумінні з міністерством внутрішніх справ, позволив на всі уряджения. Аж маючи запевнення від поліційних, політичних і духовних властей, комітет видав свою відозву.

Український нарід лагодився спокійно й гідно до виїзду свого жалю і співчуття з жертвами більшовицького терору й безладдя і до протесту перед культурним світом, аби не терпів не в недоступних гущавинах Африки, а в Европі, планового й наміреного винищування білого населення й невільництва.

Політичні власти дістали всі запевнення, що не буде нічого незаконного й нетактовного. Дали приречення, що референти віча д-р Лев **Когут** і посол Юрій **Сербинюк** у своїх промовах вимінатимуть зайвих висловів, які могли би образити сусідні держави або нації, та обмежаться до обективного змалювання положення на Радянщині. Обіцяли, що ніхто інший не буде на вічу говорити, а хто з установ схоче, щось сказати, передасть у формі резолюцій письменно на руки Комітету.

Здавалося, що все обійдеться в найліпшім порядку й ладі. По відомостям комітету з усіх околиць Буковини збиралося кругло **пятьдесять тисяч українського народу** на протестаційне віче в Чернівцях. Український нарід відгукнувся масово на зазив свого відповідального проводу. Звиклий до дисципліни, український нарід хотів одностайно й згідно висувати свою думку.

НЕСПОДІВАНА ЗАБОРОНА БОГОСЛУЖЕНЬ І ПРОТИБІЛЬШОВИЦЬКОГО РУХУ.

Громадський Комітет Рятунку України спокійно приготовлявся, аби при заповіджених жалібних богослуженнях і на протестаційному вічу було все в порядку та поробив усі заходи, аби власти не мали причини вмішуватися і спричиняти якенебудь незадоволення серед народу. До останньої хвилини Комітет, маючи запоруку від місцевих властей і з міністерства, і в гадці не мав, що буде якась перешкода від властей.

ЗАБОРОНЯЮТЬ ЖАЛІБНІ БОГОСЛУЖЕННЯ.

В суботу вечором явилися представники поліційного уряду у гр.-кат. парохіяльному уряді в Чернівцях і заявили парохові, що поліція заборонила жалібну Службу Божу й панахиду, що мали відбутися в понеділок 28. серпня. Казали, що такий наказ прийшов з Букарешту. Парох о. Ярослав Злепко попросив, аби йому доручено це на письмі. Та це мабуть не сталося.

Відповідальний Громадський Комітет Рятунку України в Чернівцях і досьогодні не був повідомлений про цю заборону. Він радив іще в неділю про те, як і чим удержати лад серед народніх мас у понеділок.

ПРЕФЕКТ І ЖАНДАРМЕРІЯ ПО СЕЛАХ ПЕРЕМОВЛЯЮТЬ НАРОД НЕ ЇТИ ДО ЧЕРНІВЦІВ.

В неділю перед самим вічем обїзджав сам префект Якобан українські села й говорив, що в Чернівцях усе заборонене, що не буде ані богослужень, ані віча. В деяких селах вибубнювали, аби люди не йшли в понеділок до Чернівець, бо все відкликано.

В понеділок рано жандармерія спирала людей піших і на возах, аби не йшли до Чернівець і силоміць завертала їх назад. І по вулицях у самих Чернівцях завертала людей та не пускала до середини міста.

Коли це все діялось, Комітет усе ще нічогісінько не знав, що власти роблять. А чейже повинен би був мати якусь відомість від власти.

ВІДПРАВА У ГР.-КАТ. ПАРОХІЯЛЬНІЙ ЦЕРКВІ В ЧЕРНІВЦЯХ. — ПОЛІЦІЯ В ЦЕРКВІ.

В понеділок явилася у гр.-кат. парохіяльній церкві черновецька поліція й заборонила священикам відправляти Службу Божу, а головно панахиду. Це сталося ще зранку в 7-ій годині. Та було вже за пізно. Сотрудники о. Манів та о. Слабий уже відчитали були тихі заупокійні Служби Божі. А була передбачена співана жалібна Служба Божа о. Ярослава Злепка з його проповідю та вкінці й панахида.

Тимчасом наповнилася вся церква. Міщанство й інтелігенція биком набили церкву. Було й селянство, що встіло скорше прибути до Чернівець. І довкруги церкви на площі, городців й хідниках повно українського народу, що не вмістився в церкві.

О. вікарій Михайло Сімович відправляв звичайну Службу Божу. Відповідь давав „Український Мужеський Хор" Міщанської Читальні. На переді заняли місця члени Громадського Комітету Рятунку України з депутатом д-ром Володимиром Залозецьким на чолі. Явився й сенатор д-р Маєр-Михальський з Букарешту.

Аби дати місце в церкві українському громадянству та вдержати лад, Українське Козацтво „Запороже" та Українське Академічне Козацтво „Чорноморе" розташувалися на площі перед церквою. Та український нарід і сам поводився дисципліновано. Не видно було найменшого замішання.

ВИСТУП МУЖЕСЬКОГО ХОРУ МІЩАНСЬКОЇ ЧИТАЛЬНІ В ЧЕРНІВЦЯХ.

О. вікарій М. Сімович скінчив співати Службу Божу. Наразі почувся грімкий спів на хорах Мужеського Хору Міщанської Читальні в Чернівцях. Він явився в повному складі. Залунала жалібна пісня „Вічная память", потім „Святий Боже" і похідні жалібні пісні.

В хвилі незбагнутої заборони властей молитися за жертви більшовицького фараонства виступ Мужеського Хору зробив на всіх вірних українців величезне враження. Жалібні пісні до глибини потрясли засмучені душі. Цього несподіваного виступу поліція не могла вже спинити.

ТРИЦЯТЬ УКРАЇНСЬКИХ СВЯЩЕНИКІВ У ПРАВОСЛАВНІЙ КАТЕДРАЛЬНІЙ ЦЕРКВІ

На 10-ту годину була заповіджена панахида за жертви людоїдства й голоду на Радянській Україні у прав. катедр. церкві. На це жалібне богослуження явилося з довколичних сіл і з міста 30 українських прав. священиків. Церковні власти позволили цю жалібку відправу. Та цивільні власти тимчасом і це богослуження заборонили в останній хвилині. Довідавшися про цю заборону, частина священиків, помолившися, вийшли з церкви. Це були головно ті священики, що явилися в церкві скорше.

До катедральної церкви збирався український нарід, головно з сіл, котрий умів просмикнути крізь жандармські й поліційні кордони. Український нарід не вірив поширюваним властями по селах і серед міста вістям, що жалібні богослуження та протестаційні віча „відкликані".

В церкві відправляв Службу Божу румунський священик о. Бежан. У будні дні велика православна катедральна церква звичайно мало бачить народу. А в цей понеділок наповнилася

безпек через палісади на Шоттенторі дня 17. серпня в 4 год. рано до Відня. Про це німецьким військам, що йшли на відсіч Відня, дали знати ракетами з вежі св. Стефана.

Не треба й казати, що добра вістка, принесена Кульчицьким серед таких небезпек до Відня, підтримала на дусі не тільки гарнізон, але й широкі круги його мешканців. У місті настала радість, в його оборонців вступив новий дух, який дозволив їм вдержати турецьку облогу аж до часу, коли наспіла довго й гаряче вижидана відсіч і визволення.

Подвиг Кульчицького найшов загальне признання, а він сам перейшов до історії столичного міста Відня, як одна з маркантних його постатей.[35]) Не так пощастило товаришеві його небезпечної виправи, Юріеві Михайловичеві, який переходив ще кілька разів (але вже без Кульчицького) через турецькі лінії в характері курієра чи розвідчика і з одної такої виправи до Відня більше не вернув. По всякій правдоподібности Михайлович попав у руки турків і згинув.[36])

—o—

[35]) Подвиг Кульчицького описаний не тільки в наведеній на вступі брошурі і в усіх історіях Відня (прим. „Geschichte der Stadt Wien", том IV., стор. 46 і далі та (43), але й у численних публікаціях, що появилися зараз після визволення Відня, ще за життя Кульчицького, головно в полудневій Німеччині. В пізніших часах появилися у Відні публікації, присвячені Кульчицькому, що їх повидавали, а принаймні [illegible].

[36]) Дня цитованому вже статтю Stella von Petz в „Alt-Wiener Kalender", стор. 77.

церква все більше й більше. Священик, бачучи це, догадувався, хто наповняє церкву та в якім намірі і почав відправляти по передвоєнному й по славянськи.

ПОХІД УКРАЇНЦІВ МІСТОМ.

Тимчасом вийшли люди з гр.-кат. парохіяльної церкви і під проводом українського студенства рушили походом з Громадським Комітетом Рятунку України на чолі до катедральної церкви. В повному порядку, не перешкоджаючи збільшеному, як у торговий день, рухові, вулицями Петровича, Мірчя Води, Вірменською і Катедральною, перейшли до православної катедральної церкви. Мало хто з народу знав, що жалібні богослуження вже були заборонені. Не проголошували цього ані комітетові, ані впорядчики, аби серед маси народу не викликати оправданого обурення й можливого замішання. Так додержано в багатотисячній масі власними силами взірцевий лад.

ПОЛІЦІЯ САМА РОБИТЬ ХАОС.

Перед катедральною церквою поліційні лави на чолі з самим начальним секретарем поліційної квестури д-ром Кучинським, що заступав поліційного квестора (котрий на відпустці), заступили походові дорогу. Між президентом Громадського Комітету д-ром Залозецьким і комендантом поліції зчинилася серед вулиці гостра перепалка. Як то, мовляв, усе було дозволено, а тепер і помолитися не дають і т. д. Погодилися. Нарід чекав спокійно. Д-р В. Залозецький пішов до поблизької префектури. Як префект позволить, то д-р Кучинський не має нічого проти того, аби люди пішли до церкви молитися. Префект дав дозвіл. Та поки вернувся д-р Залозецький з дозволом, поліція замкнула браму до церкви й на подвіря, не впускаючи нікого. Тимчасом надїхав і генеральний інспектор державної поліції і дав приказ розгнати людей. Команданти двох жандармських відділів закомандували жандармам, що недалеко стояли на поготівлі, настромити багнети і набивати кріси. Д-р Кучинський умовив генерального інспектора сигуранци, аби зачекав, доки д-р Залозецький верне від префекта. Вернув і д-р Залозецький з дозволом від префекта помолитися в церкві.

КОРОТКИЙ МОЛЕБЕНЬ У КАТЕДРАЛЬНОМУ СОБОРІ.

Нарід вступив до церкви. А було зверх пятьтисяч людей. В ризах станув перед вівтарними дверми о. протоерей-ставрофор д-р Касіян Бриндзан і відспівав „Отче наш" та кілька коротких молитов. Двацятьшість священиків повиходило навперед народу і молилися. По скінченні молитви Мужеський Хор Міщанської Читальні знову заспівав „Вічная память" та інші жалібні пісні і нарід на зазив комітетових та впорядчиків розійшовся спокійно на всі боки.

ПОГОТІВЛЯ ГАРНІЗОНУ, ОБЛОГА „УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНЬОГО ДОМУ".

При кінці треба зазначити, що того дня поліція облягала „Український Народній Дім", а навіть заряджено військове поготівля.

—o—

Москвофільський зїзд у Сяноці.

Як повідомляє агенція „Всхуд", в Сяноці відбувся зїзд делегатів москвофільських організацій з повітів на Лемківщині, головно з Ліська, Коросна і Сянока. Нарадам проводив скарбовий радник Мокрицький зі Сянока. Промовляли Цебринський, урядовець „общества" Качковського зі Львова, рад. Мокрицький, нотар Яворський і інспектор Народнього Дому зі Львова Слизюк. Вибрано комітет для влаштування талєргофської маніфестації, що має відбутися з кінцем жовтня ц. р. у Львові. Від Лемківщини вибрані до комітету як почесні члени: пос. Бачинський, пос. о. Яворський і дир. Слизюк. Опісля переведено дискусію в справі іменування гр. кат. епископства в Сяноці і вирішено резолюцію, яку предложено компетентній владі. Зїзд закінчився рішенням вислати чолобитні депеші до президента Мосціцького, марш. Пілсудського й премієра Єнджеевича.

—o—

Австрія побільшує армію.

У звязку з небезпекою, яка грозить Австрії від теперішньої Німеччини, держави, що підписали ст. жерменський трактат, згодилися признати Австрії право зорганізувати міліцію й відновити обовязок загальної військової служби. На одному з найближчих засідань ради міністрів буде вирішений розпорядок в справі бранки 21-літніх мущин. На основі найновішого спису населення Австрія має 60 тисяч 21-літніх мущин, одначе до війська буде покликаних покищо тільки 10 тисяч, які побільшать австрійську армію, що числить тільки 20.000 вояків.

Голод на Україні.

Поклик кардинала Інніцера у Відні.

Німецькі пресові органи принесли статтю кардинала Інніцера про голод на Україні такого змісту:

„В годину, що з глибокою повагою і почуттям відповідальности накликує культурний світ, росте обовязок, що взиває цілий світ на поміч. Ніякі спроби заперечення не можуть заперечити дійсності, що сотки тисяч, а навіть міліони людей в останніх місяцях гинуть з голоду в СРСР. Сотні жахливих листів з теренів голоду, а спеціяльно з України і північного Кавказу, звідомлення очевидців, що в їх достовірність не можна сумніватись, описують подрібно ту жахливу трагедію, що тепер відбувається в СРСР.

Вказую тут на заклик митрополита Галичини Андрея Шептицького, де описані страхіття на Україні. Також англієць Гаррет Джонес потверджує, як очевидець, що в деяких областях вимерла з голоду четвертина населення. На підставі автентичних інформацій з кругів різних національностей СРСР, опублікував д-р Аменде, генеральний секретар Конґресу Національностей, заклик до культурного світу в справі допомогової акції для навіщених голодовою катастрофою.

Вже сьогодні стверджено, що катастрофа поступає. Совітська влада дбає про забезпечення промислових центрів і нове збіжа відбирають селянам, пристосовуючи репресії. Голодова катастрофа внаслідок політики совєтади дійде в найближчих місяцях до вершин і міліони людей загинуть з голоду.

Дальше мовчати годі, це значило би, що культурний світ погоджується з масовою смертю людей і бере на себе співвідповідальність. У часі, коли інші части світа вищать надмір збіжа — в СРСР гинуть люди голодовою смертю, при чому приходить до людоїдства".

В інтересі вічно важного закону людяности і любови ближнього апелює кардинал Інніцер до культурного світу, до організацій, що служать ідеї гуманности, а в першу чергу до міжнароднього Червоного Хреста, щоби негайно повів зорганізовану допомогову акцію.

В проводі такої акції у Відні стає особисто достойний кардинал Інніцер, що заповів у цьомуж поклику запросити вже в найближчих днях представників різних конфесій на нараду для створення спільного комітету допомоги.

В дні національного горя серця всіх українців повні вдячности для Достойного Кардинала, що дав почин до такого високогуманного діла.

—o—

Відгомін кривавих подій.

„Дзенник Людови" повідомляє, що в часі кривавих подій, які розігралися в другій половині червня ц. р. в середущій Галичині, вбито 23 селян. Список вбитих доповняє часопис назвищем Томи Платка з Гродзіска, пов. Ланьцут, а ранених назвищем Х. Вайнґартена, пострілевого кулею скорострілу з літака та Юлії Вненківної, якій куля урвала кусник носа, язика, вибила зуби й розшматувала щоку.

В останніх часах відбулися в багатьох повітах, як повідомляє „Дз. Людови", панахиди в честь убитих селян. В Ноцковій, пов. Ропчиці, де згинуло 9 осіб, населення взяло масову участь у маніфестації, не зважаючи на поліцію й панцирні авта. Подібно було в повітах тарнівськім, лімановськім і ін. Поліція списала о того приводу багато протоколів. Відбулися теж ревізії в домівках людової партії та приватних мешканнях а за видання відозви потягнули Карпалл і Дербіха до судової відповідальности.

—o—

По широкому світі.

— Еріо звідав Дніпрельстан, витаний більшовиками овацийно. І виїхав до Ростова над Доном.

— Австрійський уряд рішив завести постійну поліційну варту в університетському будинку, щоби недопустити до нових студентських заворушень.

— Протижидівська агітація на Мадярщині кріпшає. В Рабі були манифестації, при чому потурбували кільканацять жидів. Із Дунаю виловили труну з написом: „Тут спочивають сини Ізраіля".

ХТО ЧИТАЄ ЧАСОПИС, А НЕ ПЛАТИТЬ ЗА НЬОГО, ТОЙ НИЩИТЬ НАРОДНЄ НАДБАННЯ

Еріо на Радянській Україні.

Крізь радянофільську призму.

Як повідомляють з Москви, б. французький премієр Еріо висловив свої враження з дотеперішнього побуту на Рад. Україні в розмові з представником щоденника „Пролетарская Правда". Особлившу увагу звернув Еріо на колхози та нову організацію праці. З розмов з робітниками прийшов до висновку, що радянська влада користується великим авторитетом (?). Опісля Еріо з признанням говорив про пошанування українських національних почувань. Пригадав теж, що 11 літ тому написав книжку про Радянщину, в якій заповів розвиток радянського устрою. Тепер чується щасливим, що у своїх міркуваннях не помилився (?)

Прибувши до Харкова, Еріо висловив своє вдоволення з обзорин столиці української республики. Французькі гості звідали кольонію „Дзержинський", яку замешкують молоді комуністи, що рекрутуються з опущених дітей. Опісля Еріо відвідав Інститут української літератури, зокрема виставу народньої літератури та галерію образів поета і маляра Т. Шевченка. Пізним вечором французькі парляментаристи виїхали на Дніпрельстан.

Протижидівські репресії.

БЕРЛІН, 30. 8. ПАТ. Преса повідомляє з Вормсу про арештування багатьох жидів і інтернування в концентраційних таборах. Стверджено, що в останніх часах жиди напяли провокаційне становище супроти держави та її установ. В околицях Вормсу жиди побили двох умундурованих штурмовиків. Президент поліції в Дармштаті оголосив обіжник, яким остерігає жидів перед поведенням, яке може стягнути на них тільки найгірші консеквенції.

—o—

Студентські справи.

СТУДІЇ У ГРАЦУ.

Навязуючи до попереднього нашого оголошення, Виділ Українського Студ. Т-ва „Січ" у Граці подає до відома всім рефлектантам на студіювання у грацькому університеті і високій технічній школі, що вписи тут **продовжені до 15. вересня.**

За Виділ: Степан Чубатий, студ. мед.

СТУДІЇ У КРАКОВІ.

1. **Ягайловський Університет** (Ґолембя 24). Вписи на всі Виділи від 25. IX. до 7. X., початок викладів 9. X. ц. р.

а) Виділ Медичний. Прохання вносити від 1. до 15. IX. Залучити: 1) свідоцтво зрілости (оскільки нема в ньому ноти з лат. мови, долучити свідоцтво зложення іспиту з латини за 8 кл. гімн.). Першенство мають кандидати з воєвідств: краківського, шлеського й келецького (інші мають мінімальні шанси приняття); 2) метрику уродження, 3) свідоцтво приналежности, 4) документи, що стверджують відношення до військової служби, 5) коротке „curriculum vitae" з поданням імен, заняття й місця замешкання родичів, 6) свідоцтво лікарських оглядин (Лікарська Комісія оглядає кандидатів від 4 до 30. IX., 7) квіт на зложені у квестурі Я. У. 10 зл. манипуляційного, 8) евент. свідоцтво студій в іншому університеті в Польщі, 9) евент. свідоцтво незаможности на приписовому бланкеті, затверджене податковим урядом (в разі старань про розложення оплати на рати). Висліди приняття будуть подані між 20. і 30. IX. Оплати понад 300 зл. річно.

б) Відділ Фармацевтичний (Dyrekcja Oddziału Farmaceutycznego (Instytut Chemiczny U. J.) ul. Olszewskiego 2). Приймають кандидатів з найкращими кваліфікаціями, в першу чергу тих, що походять із Зах. Галичини. Прохання вносити від 7. до 15. IX. Залучити: 1) метрику уродження, 2) свідоцтво зрілости (оригінал) або також свідоцтво доповнення лат. мови за 8 кл. гімн., 3) свідоцтво лік. оглядин, 4) квіт на зложення 10 зл. манипуляційного. Висліди між 20. і 25. IX. Оплати коло 300 зл. річно.

в) Виділ Рільничий (Aleja Mickiewicza). Прохання вносити від 1. до 15. IX. Залучники, як на фармації, з доданням документу, що стверджував би відношення до військової служби. Оплата коло 300 зл. річно (в ратах). На Курси Огородничі (2 роки студій, опл. 180 зл. річно) і на Вищі Курси Кооперативні (Spółdzielczy) (1 рік студ., 90 зл. річно) вписи тривають цілий вересень ц. р. Прохання зі залучниками як на рільництві, слати до Дирекцій дотичних Курсів при Вид. Рільн. Я. У. (Aleja Mickiewicza).

г) Вид. Права й Адміністрації. Зголошуватися особисто з документами, картами впису та індексом в річниці вписів. Кількість принятих необмежена. Залучники, як на Рільн. Виділі.

д) Вид. Фільософічний (як Вид. Права).

II. **Гірнича Академія** (Aleja Mickiewicza 36). Виділи: гірничий і гутничий (металюргічний). Обовязує конкурсовий іспит (писаний) з математики й фізики, о к'лька зголоситься більше від усталеної норми. Треба вложи-

ти в Деканаті дотичного Виділу: 1) Прохання прийняття на один з Виділів, 2) життепис (як на вид. мед. Я. У.), 3) метрику урожд., 4) свідоцтво зрілости (оригін.), 5) 2 найновіші фотографії, підписані іменем і прізвищем на стороні фотогр., 6) евент. свідоцтво відбутих практик, 7) евент. свідоцтво студій в інших школах, 8) документ, що стверджує відношення до війська, служби, 9) евент. свідоцтво моральности (в разі перерви в студіях). Прохання складати від 1. до 15. IX. (присланих пізніше не розглядають). Особисто зголошуватися 19. і 20. IX. Обовязують вік. огляднини. Виписи 29. і 30. IX. Оплата 372 зл. річно (в 6-ти ратах) (для 1-го року).

III. **Вища Торговельна Школа** (В. С. Н.). Див. „Діло" з половини серпня.

IV. **Інститут Адміністраційно-Господарський** (Krupnicza 2). Відділи: адмін., залізничий, почтовий, торгов. Виписи почались 18. VIII. Вже йдуть виклади, одначе ще приймають. Наука трівае 2 роки. На 1. рік приймають по скінченні: 6 кл. гімн., 3-літніх шкіл торг. або промисл., з курсів семинарій. Абсольвентів сер. шкіл можуть прияти на II-й р'як. Школа приватна з правом публ. Оплата коло 40 зл. місячно.

V. **Державна Педагогія** (Szujskiego 2). Речинець виношення прохань минув 30-го червня.

Життя в Кракові коштує від 60 до 100 зл. місячно (не рахуючи оплати за науку).

За докладними інформаціями звертатися на адресу: В. Кобільник, Дрогобич, Стрийська 113 а, або В. Дідковський, Катовіце, Желязна 1. У вересні інформує студ. Босий Теодор у Кракові (сала ч. 39 Ягайл. Унів.).

За Виділ Української Студ. Громади у Кракові:
В. Дідковський, секретар.

НІМЕЦЬКІ ЖИДИ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ УХВАЛИ СІОНІСТИЧНОГО КОНГРЕСУ.

БЕРЛІН, 30. 8. ПАТ. Союз нац.-німецьких жидів оголосив у звязку з резолюцією сіоністичного конгресу в Празі відозву з протестом проти встрявання у внутрішні німецькі справи та проти спроб закордону робити натиск на німецькі заряджения. За теперішне трактування німецьких жидів союз робить відповідальними сіоністів. Усеж ми — сказано у відозві нац. жидів — витреваємо при нашій приналежности до німецького народу, бо маємо глибоке довіря до здорового німецького розуму і національного уряду та віримо, що небаром найдеться розвязка жидівського питання в Німеччині, що вможливить жидам, які здавна живуть у Німеччині, співпрацю над завданнями нової німецької держави.

ЦЕРКВА ЗІ СВАСТИКОЮ.

БЕРЛІН, ПАТ. У Майдергаймі в Баварії на евангелицькій церкві мають вмістити свастику. Буде це, як твердить „Берл. Тгт." перша в Німеччині церква, що так злучить Христовий крест із гітлерівським хрестом.

КОРОЛЬ БОРИС У ПАРИЖІ.

ПАРИЖ, 30. 8. ПАТ. До Парижа приїхав учора вечером болгарський король Борис.

„КУПУЙТЕ ЗАРАЗ!"

ВАШИНГТОН, 30. 8. ПАТ. Ґенерал Джансон розглядає тепер подробиці пляну закроєної на велику скалю кампанії під гаслом „Купуйте зараз!" М. ін. мають звернутися до консументів із відозвою купити товарів вартости 2 міліярдів долярів. Плян цей, як здогадуються, вимагатиме видачі доповняючих заряджень, серед яких найдеться інфляція, хіба що теперішні старання вчинять чудо. Функціонарі департаменту скарбу стверджують, що останні розпорядки президента Рузвельта в справі золота не є офіціяльною акцією задля зменшення містости золота в долярі ні отворення вільного ринку. Розпорядки ті приготовляють лише для фармерів і продуцентів шлях до здобуття кращих ціп за їх продукти.

ВИКРАЛИ ГІТЛЄРІВСЬКОГО ПРОВІДНИКА.

В Інсбруці викрали гітлеріяці провідника тирольських гітлєрівців Фр. Гофера, що сидів у вязниці від 12. червня ц. р., себто від дня атентату на провідника Гаймвери д-ра Штайдле. Нічю в 1. годині приїхало під вязницю авто, а в ньому двох людей в одностроях гаймвери, що як відомо, виконує поліційну службу, та один чоловік у цивільному одязі. Вартовому сказали, що привезли зі собою арештанта, якого треба віддати до арешту. Коли відчинили вязничну браму, ті що приїхали, обезсилили вартового, решту сторожі стероризували та вивели д-ра Гофера й відїхали. Між Штайнахом і Грінцом жандарм хотів спинити авто, коли воно не зупинилося, став стріляти. Тоді втікачі оставили авто, а самі втекли в напрямі італійського кордону. В авті були сліди крови, що є доказом, що хтось був ранений. Влада шукає втікачів і замкнула всі переходи на італійському та баварському кордоні. Рівночасно в Тиролі арештували 70 осіб. Авто, що ним хотіли вивезти Гофера, є власністю одного багатого купця з Куфштайну.

НА ВІДКРИТТЯ ОСІННОГО СЕЗОНУ НИНІ ВЕЛИКА ПРЕМІЄРА В КІНО „CASINO"
Фільма, яку дотеперішня звукова кінематографія не створила „ОСТАННЯ ЦАРИЦЯ"
Історія останньої династії Романових аж до більшовицького перевороту. В гол. ролях королівська родина геніїв (у своїх дотепер найновіших і найліпших креаціях) John, Ethel і Lionel BARRYMORE (3 зорі). Режисерії геніяльного реалізатора Ришарда Болеславського з театру Станиславського у Москві

У своїй обороні.

Отримуємо такого листа з просьбою помістити його:

„З приводу „Вільної Трибуни" (нового більшовицького органу в Празі) довелось мені писати в „Ділі" ще 29. VII. ц. р. Дня 20. VIII. „Наш Клич" також зайняв своє „становище". Автор статті „З москвофільського фронту" взяв під обстріл „Вільну Трибуну" (над цим ми спинятися не будемо), її редактора Юліяна Бачинського і... мене. З Ю. Бачинським автор обійшовся досить чемно, бож назвати „зміновіховця" — „зміновіховцем чистої (?) води", та поспішити довести до відома ширших кол, що мовляв, Бачинський, під гук стрілу Скрипника, вирішив припинити видавання свого органу і „тим ратувати свою паскрізь промочену репутацію" — годен чи можна назвати інакше, як.., джентельменством, тим більше, що чейже сам Бачинський ще мовчить з приводу цього!

Зате мені дісталось без порівнання більше. Отже, по-перше, за що? Не вільно, бачте, стверджувати, що сучасна українська інтелігентська молодь починає розуміти шкідливість ідеольогії „Нашого Клича" і відвертається від неї — не вільно, хоч би ви мали під рукою безліч фактів, які доводять правильність цього спостереження. Далі, не вільно говорити про те, що „Вільна Трибуна" звернена виключно проти українського демократичного табору, хоч це і правда і хоча цей орган ще не встиг „пустити барви" і занять вороже становище до українського націоналістичного табору. Автор з „Нового Клича" промовчує, що ними саме й говорили лише про ту „барву", яку цей орган на початках вживав. Про таємниці майбутніх забарвлень цього органу ми не були інформовані.

Не вільно про ці всі факти писати нікому, бо це не подобається „націоналістам", але особливо не вільно цього робити мені. Чому? Бо „п. Котович ще так недавно розбивав українське студентське життя в ім'я тогож більшовизму, ще так недавно п. Котович, як заслужений зміновіх відїхав на Україну і там зголосився до більшовицької протиукраїнської роботи, а потім вернув в Україну вже як втікач (як твердить п. Котович). Вже те, що п. Котович був зміновіхом, чим надзвичайно підкреслив хитність своїх національно-державницьких переконань, наказує йому передовсім сидіти тихо і не бути надто хитромудрим. Інакше постійні протинаціональні виступи п. Котовича (при рівночасних протинаціоналістичних випадах Постишевих, Затонських та інших московських наказів) ставлять у дуже цікаве світло цілу теперішню рухливість п. Котовича".

Я навмисно навів цю довгу цитату, бо вона цілком відкриває „етичне" тло дописувача. Отже та обставина, що я перед десятьма літами („недавно" — це хіба лише sub specie aeternitatis) відїхав був на Україну нібито доводить „хитість моїх національно-державницьких переконань". Могло би бути також доказом непохитности в бажанні замість „розбудовувати" десь у Празі, дійсно прикласти свої скромні сили до будування української національної держави — там дома, але ми таких „компліментів" зовсім від націоналістів не вимагаємо. Жадаємо тільки від них чесної і отвертої боротьби, а не неетичних по суті і вже зовсім не „хитрих" і не „мудрих" по формі випадів та обкидувань зза плота противника болотом. Не слід воювати патиками, що ще ніби лише я твердж у, що я утік з України, а там, мовляв, не знати..., або, що я зголосився був на Україні до протиукраїнської роботи? Де, коли і до якої? Не залишає нас дописувач „Н. К." і тими „анальогіями" та ставленими автора цих рядків поруч із Затонськими, тим більше, що всі свої атаки й образи переводить празький дописувач анонімово.

П. Котович.

НОВИНКИ

— **ПРИЙМАЮ ЯК ДАВНІШЕ в моїм дентистичнім заведенні Сикстуська 17. від 9—1 і від 3—6. НАСС.** ч. 286 2—3

— **Першорядна кравецька робітня А. Дуфанця** Львів, Пасаж Міколяша, Тел. 87-41. Матеріяли на складі, ціни знижені. ч. 271. 2—10

— **Перші плянтації цикорії** по наших селах, законтрактовані на весні ц. р. кооперативною фабрикою цикорії „Луна" — удалися на прочуд гарно. Збір заповідається дуже добрий на велику радість наших селян-плянтаторів, котрі як перші піонірн відважилися управляти зовсім незнану їм ростину. Треба сподіватися, що небавком не буде вже ані одної української родини, котра не уживала би цикорії „Луна". Не лише задля знаменитої якости, але також, щоби дати працю і заробіток українському робітникови і селянинові. ч. 291 1—32

— **Ще одна велика прогалина** в нашому виробництві заповнюється. Знаний нашому громадянству із своїх удачних імпрез „Комітет допомоги вдовам і сиротам по священиках" — відкриває — при співучасти знаменитих фахових сил перший і одинокий у Львові український магазин і робітню мужеських і хлопячих одягів та шкільних одностроїв. Магазин під фірмою ТЕ-КА — у фронтовому льокалі при вулиці **Трибунальській ч. 1.** буде відчинений на днях. ч. 292 1—1

— **Театр Тобілевича у Львові.** В пятницю, 1. вересня відограє дружина театру ім. Тобілевича в салі театру „Ріжнородностей" (Народній Дім) пєсу „Батурин", історичні картини у 5 відслонах на основі повісти Б. Лепкого в сценічній перерібці Л. Лісевича. В головних ролях виступлять Кривіцька, Блавацький, Бенцаль, Паздрій, Боровик і Королик. Постановка В. Блавацького, декорації Л. Боровика. Пєса „Батурин" була грана з великим успіхом по наших містах (Станиславів, Коломия), тому викликує теж серед львівського громадянства велике заінтересування.

— **Засідання секцій Н. Т. Ш.** Заповіджене спільне засідання всіх трьох секцій НТШ. відбудеться в суботу 2. IX. **в год. 18,30,** а не, як було хибно подано, в год. 16,30.

— **Практичні Господарські Курси „Сільського Господаря" в Янчині.** Через незалежні від Управи Курсів обставини відкликується Кооперативний Курс, що мав відбутися у вересні ц. р. а за те від 1. вересня до 31. жовтня ц. р. (2. місяці) буде відбуватися **Годівельно-Ветеринарний Курс,** на якому викладатимуть ріжні предмети сільсько-господарської ветеринарії та годівлі сільсько-господарських тварин, при чому будуть звертати спеціяльну увагу на такі ділянки: 1) Плекання худоби та контроля молочности. 2) Плекання безрік на бекони та сало. 3) Плекання несливних курей. 4) Плекання дрібних господарських тварин. Зголошення кандидатів на цей курс приймає Управа Курсів тільки письменно на адресу: Янчин, почта в місці. Кооперативні молочарні повинні скористати з нагоди, що можуть вишколити для себе **контролєрів молочности** та вислати на цей курс бодай по одному курсантови. Звертаємо увагу Окружних Кооперативних Осередків, що покінчення цього курсу дає можливість кандидатам занятися розводженням беконового матеріялу та розводженням несливних курей. Умовини приняття на курс подає на запит Управа Курсу. При запитах долучувати почтову марку на відповідь.

— **Ревізія.** Дня 29. 8. рано перевела поліція ревізію у Дори Коцюбівни і Василя Коцюби у Львові. Шукали за зброєю. Нічого не найшли.

НЕОБХІДНА БРОШУРА
Новий Самоуправний Закон
вже появилася.
ЦІНА ТІЛЬКИ 40 СОТ.
Замовлятн в Адміністрації „Діла", Львів Ринок 10.

— **Арештованих біля Надвірної** 12 молодих українців держать у станиславівській вязниці, де слідство проти них веде суддя Трембаловнч. Одночасно з прокураторським слідством веде поліційна влада під проводом комісаря Сухенка і його заступника ком. Діца дохождення в ріжних місцевостях станиславівського воєвідства, де деякі з арештованих перебували в останньому часі.

— **Кооперативи в Польщі.** Згідно з даними Головного Статистичного Уряду за останні чотири роки число кооператив у Польщі зросло на 18.2 прц. (з 10.116 на 11.962), одначе в останньому році зріст цей виносив лише 0.6 прц. (із 11.896 на 11.962). Польські кооперативи зросли щодо числа на 9.9 прц. (із 6.167 на 6.777), жидівські на 38.5 прц. (із 670 до 928), **українські на 35.5 прц. (із 2.487 до 3.369)** і німецькі на 7.4 прц. (із 792 до 888). В останньому році число польських кооп, зменшилося на 0,9 проц. із 6.837 до 6.777), жидівських на 1,2 проц. (із 939 до 928), **число українських зросло** на 2.6 проц. (із 3.283 до 3.369), німецьких на 6,1 проц. (із 837 до 888). Польські часописи зазначують як характеристичне, що скількість українських кооператив зростає, хоч вони не мають запомог, а вдержуються лише завдяки піддержці української суспільности.

— **Случ вилляв.** З причини великих дощів виступила з берегів ріка Случ і залила величезні простори піль та сіножатей костопільського й сарненського повіту. Комісія оцінює шкоди насліпком повені на мілюн зол.

— **Після душогубства в Мостиських.** У зв'язку з убивством торгівця збіжем Шляфової та її дочки Брайндлі в Мостиських поліція арештувала на похороні вбитих 40-літнього жонатого муляра Тадея Зика. На його одежі та черевиках найшли сліди крови. Одежу його відіслано до Кракова для експертизи. Тому, що лікарі взяли до експертизи лише кров засохлу на волоссі вбитих, прокуратура приказала ексгумувати тіла вбитих. Взяли з трупів кров до двох скляних рурок і відіслали до Кракова. В Перемишлі арештували двох підозрілих в мостиському вбивстві, вони хотіли продати на стації два ровери. Арештували теж кілька парубків, що доставляли збіже Шляфовій. У Мостиських було відомо, що Брандля Шляф мала вийти замуж за купця з Перемишля та що в мешканні находилося її вино в сумі 1.000 долярів. Вбита мала поломану руку й вибиті золоті зуби, що свідчать, що ставила нападникові завзятий опір.

— **За богохульство.** Рудольф Сметанюк 43-літній торговець у Товмачі на ярмарку насміхався з релігії. Станиславівський суд засудив Сметанюка на рік вязниці.

— **За шпигунство.** Нагий суд у Вильні засудив 21-літнього Юлія Сукеля на смерть за шпигунство. Оборонці відкликалася до ласки президента держави.

— **Румунський рекорд.** В Букарешті мало відбутися 25. ц. м. віче румунських безробітних учителів. Однак уряд заборонив те віче. Число іспитованих учителів народніх шкіл, для яких нема посад, дійшло до 7.000. Тимчасом круглo 1 міліон 200 тисяч дітей у шкільному віці остаються без ніякої науки. На 18 міліонів населення таке число дітей, засуджених на вічну безграмотність мабуть рекордове в цілій Европі.

— **За зворот маєтку Габсбургів.** Як повідомляє французька преса, архикнязь Максиміліян Габсбург, брат б. цісаря Карла, поїхав до Будапешту, щоби розпочати з ріжними державами процес за зворот маєтку, який сконфіскували сукцесійні держави. Маєток представляє вартість одного міліярда франків. Він виступає іменем 50 членів родини Габсбургів.

— **Румунська Помпадур королевою?** „Дейлі Експрес" приніс із Відня сензаційну вістку, на основі якої румунський король приготовляється до женячки з мадам Люлеску, що від трьох років грає ролю мадам Помпадур на румунському дворі. Одинока перешкода, яка була досі, вже усунена, бо мадам Люлеску перейшла з жидівської віри на православіє.

— **Масакра овечої череди.** Біля залізничної стації Зебах у Турингії поспішний потяг вїхав на череду овець, що переходили крізь залізничий шлях. Один пастух і 75 овець згинуло на місці.

— **Вуж, що доїть корови.** Така пригода, коли вірити американським газетам, приголилася на фармі Фреда Вікенвейдера в Мейрісвілі (Канада). Фармер пішов до стайні й на порозі остовпів. Зараз прикликав двох людей, які також побачили тут таке: одна корова спокійно жувала при жолобі, а тимчасом великий вуж, що обмотався довкола задної ноги корови, ззаду „доїв" її. Коли порядно нассався, хотів утекти до діри під жолобом, одначе Вікенвейдер убив вужа вилами.

Дописи.

ХОДОРІВ.

Сокільське спортове свято. Дня 20. серпня ц. р. відбулося в Ходорові на площі Українського Народнього Дому І. сокільське спортове свято. По збірці гнізд і гостей свято розпочалося в год. 10-тій полевою Службою Божою, а відтак в год. 11-тій відбулася спортова академія. На програму академії зложилися: привіти, деклямації, циганський танок і пописові точки діточих садків з Ходорова й доокодичних сіл. Всі точки були виведені бездоганно, найліпше подобався всім циганський танок. Це відбулося при співучасти сокільських гнізд з Рогатина, Жидачева, Стрия, Добряни, Ходорова, Молодинича, Вербиці, Григорова, Чорного Острова, Лущиків, Стрілиськ Нових, Підбря, Фраги, Любші, Лящів Долішніх, Борынич, Городища Цетнарського і Королівського, Демидова, Голдович, Руди, Дуліб і Сугрова, мізоді читалень „Просвіти" зі Стрілиськ Старих, Бородчиць, Новоселець, Жирави, Залесець і Лящок Горішніх та діточих садків з Ходорова, Новоселець, Васючина, Отинеич і Вовчинич. Публики на святі, як на Ходорів, дуже багато. Пополудні відбулися на спортовій площі змагання легкоатлетичні, в копаному мячі і спортових грах. На ці змагання прибули також змагуни зі Львова.

РУДЕЧЧИНА.

Діточа забава. Заходом Кружка „Рідної Школи" в Руджах відбулися в цьому місяці в Руджах в салі Народнього Дому дві імпрези, а саме: 6-го серпня діточа забава і 13-го серпня концерт у честь Марківяна Шашкевича. В програму діточої забави увійшла двоактова виставка п. н. „Свято Матери", яку відіграли місцеві діти дуже вдатно. По виставі ті самі діти, як також деякі у передшкільному віці, перебрані в чаруючий стрій метеликів, пописалися вільноручними вправами при звуках скрипки. Опісля розпочалася забава, в часі якої всім дітям зроблено прийняття. Всі діти без виїмку почувалися і бавилися дуже свобідно. Забава та не тільки на наших найменших, але й на старше громадянство зробила якнайкраще враження і полишила милий спомин.

Концерт у честь Шашкевича. Друга імпреза це дочитовий концерт у честь Марківяна Шашкевича. Перед концертом в год. 3½ пополудні відправилося панахиду в місцевій церкві при асистенції священників з цілого деканату. В панахиді взяла участь маса народу та майже вся інтелігенція місцева і замісцева. Опісля всі згуртувався в салі Народнього Дому, де в год. 5½ розпочався концерт, у програму якого ввійшли продукції хорових з Загірка, Болови і Загіря та оркестра з Загіря, короткі деклямації п. Зашкович, Болови і Загіря та оркестра з Загіря, короткі деклямації п. Зашкович, Болови і Загіря та гарно опрацьований і добре виголошений реферат п. Лопатчака, ст. теольогії; було теж кільканадцять деклямацій, які доповнили цілість програми. Точки хоральні й оркестральні випали знаменито, що треба ще підкреслити тимбільше, що тепер, у часі жнив, нема часу на приготовлення спільних проб. Загально концерт випав дійсно гарно і публика, яка явилася на ньому численно, вспомагала салю з небуденним вдоволенням.

За мало людей до праці. Бачимо, що в повіті є люди охочі до праці, лиш, на жаль, не всі до неї беруться. А деякі заняли пасивне становище та здалека глядять на працю. Ми були раді, аби всі станули в один ряд та спільними силами взялися до позитивної роботи.

—o—

СПОРТ.

КРАЄВІ ПЛИВАЦЬКІ ЗМАГАННЯ.

Пливацький субреферат У. С. С. повідомляє, що речинець краєвих пливацьких змагань **пересунено з дня 2. і 3. IX. на день 9. і 10. ц. м.** з причин від субреферату незалежних. Змагання відбудуться на ставі „Свічері". Початок в обох днях в год. 15.30. Для змагунів призначено нагороди, уфундовані „Кооперативою Інжинерських Робіт". Згідно з попереднім заповіданням змагання відбудуться в ріжнородних конкуренціях, окремо для початкуючих і завансованих. На закінчення відбудуться першого дня скоки з трамполіни, а другого змагання у водному мячі.

ЗМАГАННЯ ЗА МИСТЕЦТВО У. С. С.

ЛЬВІВ: **МЕТА — ЧОРНОМОРЦІ 6:2 (3:1).**

УЖГОРОД: **С. К. „РУСЬ" — УМТЕ 1:0.**

В минулу неділю відбулися в Ужгороді рішаючі змагання між славянським мистцем Словаччини „Русю" і мадярським мистцем Словаччини „УМТЕ", від висліду яких залежало, котра з обох тих дружин буде далі змагатися за т. зв. аматорське мистецтво Чехословаччини з мистцями моравських і чеських жуп. Змагання ці вирішила „Русь" у свою користь, перемігши „УМТЕ" 1:0. Тому наша репрезентаційна 11-ка з Ужгороду буде тепер грати вже за амат. мистецтво чсл. держави з мистцями поодиноких краєвих жуп.

ТРИЗУБ — СОКІЛ IV. 3:1 (2:1).

ЧЕРНІВЦІ: **ДОВБУШ — Ц. Ф. Р. 3:0 (3:0).**

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Театр вечинний з причини ферій.

Театр Рівнородностей.

Четвер, дня 31. серпня, год. 7.30 веч. „Моя панна мама", комедія в 3 дїях Вернея.

Пятниця, 1. вересня, год. 3.30 попол. **Виступ Театру ім. Тобілевича:** „Мотря", істор. картини Лужицького та Лисевича на осн. Б. Лепкого.

Пятниця, дня 1. вересня, год. 7.30 веч. **Виступ Театру ім. Тобілевича:** „Батурин", інсценізація Лисевича на основі Б. Лепкого.

ЦИРК СТАНЄВСЬКИХ: (площа Тєма) щодня вистава в год. 8.30, в суботу та в неділю дві вистави: в 4 год. пополудні та в 8.30 веч.

Кіна.

АДРІЯ: „Король пястука" (Гарі Піль).
АПОЛЬО: „14-го липня".
АТЛЯНТИК: „Позвольте нам жити!".
КАСИНО: „Остання царица".
КОПЕРНИК: „Генерал Чень" і „Слім у тарапатах".
КОЛІСЕЙ: Фільма „Проба кохання", ревія „Сьогодні в пані Мелі".
МАРУСЕНЬКА: „Генерал Чень" і „Слім у тарапатах".
МІРАЖ: „Наші невинні наречені", „Фліп контра Фланґ".
МУЗА: „Королева скорости"
ПАЛЯС: „Віролтко".
ПАН: „Той, що вернувся".
ПАСАЖ: Том Мікс „Мій приятель король".
СТИЛЕВЕ: „Люди в готелі"
ХИМЕРА: „Діана гір".
УТІХА: „Серце на розпутті" та ревія.

Закордонне радіо.

Четвер, 31. серпня 1933.

Мор. Острава (263.8) 10.10 Легка музика. **Братислава** (279,3) 18.10 Легка музика, **Бреслав** (325) 17.00 Пісні, 17.50 Цитра, 21.10 Пісні в супр. лютні, **Мілано** (331.4) Іт. опера, **Гельсінгфорс** (368,1) 18.15 Пісні, **Рим** (441.2) 20.30 Іт. комічна опера, **Прага** (488.6) 21.00 Концерт, **Відень** (518,1) 17.20 Солісти, 19.05 „Дер Наренгоф" оп. Гелера, **Рига** (525) 20.20 Пісні, **Мінхен** (532,9) 14.20 Солісти 18.05 Гітара, 22.00 „Австрія", **Будапешт** (550,5) 13.30 Військ. оркестра, 19.30 Опера, 22.00 Циг. музика, **Харків** (937,5) 9.00 Пісні, танці, 10.00 Сп. авіація, 10.30 Муз. авіація, 13.50, 18.00 Концерт, 15.00 Музика, спів, відчит, 16.20 Концерт і балачка для дітей, 19.00 квартет, хор, солісти.

Пятниця, 1. вересня 1933.

Мор. Острава (263,8) 10.10 Концерт, **Барі** (269,4) 20.45 Оп. музика, **Братислава** (279,3) 12.30 Концерт, **Бреслав** (325) 20.00 „Рієнці" оп. Вагнера, **Мілано** (331.4) 17.15 Концерт, **Лайпціґ** (389,6) 12.00, 17.10 Концерт, **Букарешт** (394,2) 19.40 „Аіда" оп. Вердія, **Білгород** (429,7) 19.00, 21.00 Спів, **Рим** (441,2) 21.45 Арії, **Прага** (488,6) 20.00 Концерт, **Відень** (518,1) 17.15 Солісти, 18.35 Симф. концерт, 20.20 „Вен дер Фідер бліт" муз. авіація, **Рига** (525) 19.05 Делібесові твори, **Будапешт** (550,5) 12.05 Орхестра, 13.30 Циг. музика, 19.30 Спів, **Харків** (937,5) 9.00, 20.00 Концерт, 10.00 Звуковики, 13.50 Концерт для хлопців, 18.00 Комедія, 19.00 Український квартет, 21.30 Німецька музика та пісні.

Львівське радіо.

Четвер, 31. серпня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція, 12.05, 12.35 Концерт, 14.55, 15.15, 15.50, 19.05, 22.40 Грамофон, 15.25 Господарський комунікат, 15.35 Збіжева біржа, 16.00 Авд.: „Лоліна Чорного Потока", 16.30 Камер. концерт (зі грамофону), 17.00 Жіночі часописи, 17.15 Сальонова орхестра, 18.15 „Молоді літа короля Стефана", 18.35 Арії та пісні (Дольська-Стрільська), 19.40 Барвність торговиць, 20.00 Музика, спів (Юр. Чапліцький, баритон), 22.00 Танкова музика, 22.25 Спортові вістки.

Пятниця, 1. вересня 1933.

7.00—7.50 Ранішня авдиція, 12.05, 12.35, 14.50, 15.15, 15.00, 22.40 Грамофон, 15.25 Господарський комунікат, 15.35 Збіжева біржа, 16. Концерт, 17.00 Серед книжок, 17.15 Легка музика, 18.15 Рільничі сирівці, 18.35 Спів (Ант. Голембйовський), 19.05 „Заг. відомі, а так мало знані волохи з Карпат", 20.00 Симфонічний концерт (Дембіцька, сопран), 21.00 Куток краєзнавчого т-ва, 22.00 Спів (Тендлер, баритон), 22.25 Спортові вістки.

—o—

БІРЖА.

ГРОШІ.

У середу, Банк Польський платив за доляра 6.15, у приватних оборотах рано платили 6.24, попол. 6.27 зол.

Золото: Доляри 9.05—9.10; Корона 37.80—38.20; Франки 36.60—36.80; Рубл 47.40—48; Дукати 83.50—83.80.

Срібло без змін.

ВАРШАВСЬКА БІРЖА.

Трансакції — Продаж — Купно.

Бельгія 124. — 124.80, 125.11, 124.49, Данціг 173.80, 174.23, 173.37; Голяндія 360.70, 361.60, 359.60; Льондон 28.60, 28.75, 28.46; Париж 35.02, 35.11, 34.93; Прага 26.51, 26.57, 26.45; Швайцарія 172.85, 173.28, 172.42; Італія 47.20, 47.43, 46.97; Берлін 213.12.

Акції:

Банк Польський 85 — 84.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 30. серпня ц. р.: З приводу слабої тенденції цін на масло не ставиться, молоко 18 сот., сметана 70 сот., яйця 3.60 зол. Тенденція на масло, молоко, сметану слаба, на яйця удержана.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ПРИЙМУ дві учениці або студентки на мешкання дешево, з цілим удержанням, сов'єтна вдова Грибкова, Павлівка 7, І. пов. 284 2—2

ВУГОЛЬ: Калтик, Байки 14. Тел. 38-24. 203 12-30

ПРИЙМУ на мешкання панночки — фортепян. Байлова, Кадецька 12, дв. 8. 289 1—3

КІМНАТА тепла, вигідна з окремим входом негайно до винайму. Піскова 40, м. 1. 290 1—7

ГАРНА кімната з харчем до винайму для двох-трох осіб. Листопада 17, двері 5

ПРАВНИК обійме лекцію всіх клас на провінції. Зголоситись до „Діла" Лекція. 296 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЗМІНА ЛЬОКАЛЮ

Ортопедичне заведення

Др. С. Тешненбаума — **перенесене на вулицю БАТОРІЯ 38 — там ординація.** 1—2

Вуголь - Кокс - Дерево

в найдобірніших якостях

доставляє

„НАРОДНЯ ТОРГОВЛЯ"

Львів, Ринок 36.

Інформації: Бюро — Львів, Ринок 36 та склади: Ринок 36, Личаківські 155, пл. Більчевського 3 та Городецька 23. 264 3—10

Читайте „Діло"!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10.

Ч. 229 (13.468). Львів, субота 2. вересня 1933. Часопись органа християнсько-суспільних робітників Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол., Чвертьрічно 15·00, Піврічно 30·00, Річно 60·00.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-61.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Треба досвідченого вчителя.

Ню Йорк, 18. серпня 1933.

Перед кількома роками почалася в американській пресі цікава дискусія над працездатністю людей, що покінчили сороковий рік життя. Появилися були заміти, що після сорокового року життя праця людини менше видатна і тому підприємці добре роблять, коли приймають до роботи людей молодих. Вони є гнучкі, слухняні і вартівші не лише для підприємства, але й для громадянства.

Очевидно ті, що покінчили сороковий рік, зрозуміли, що це звернене проти них і приступили до організації оборони свого істнування. „Бо якжеж то — міркували вони — ми, що з нас замолоду витягнули життєві соки, маємо вже стати невжитками, а нашою працею мають користуватись інші?" І почалися доказ, що людина після сорокового року життя, хоч не така слухняна і гнучка, але зате більше самостійна і тому може бути хосенніша для громадянства, ніж молодик. А професор журналістики у колюмбійському університеті в Ню Йорку, Волтер Піткін, видав у 1932 році дуже цікаву книжку п. н. „Життя зачинається щойно в сорокових роках".

Ця книжка додала відваги тим, що чулися вже потребаними живцем. Що більше, вони почулися сильнішими, ніж дотепер. Піткін на самому вступі кличе до тих засуджених на голодову смерть: „Ви, що переступаєте сороківку, може й не знаєте, що ви є найщасливішою генерацією. Нагода, яка стоїть перед вами, стане предметом зависти".

І опісля йде аргументація: Перед сороковим роком життя людина збирає досвіди. Вона знає якісь засади життєві лише з науки інших, але сама ще не мала часу їх випробувати й пережити. Через те вона нездецидована і хитка. Вона часто йде за якимись закликами навмання, на підставі самого переконання, а не досвіду.

А дальше йдуть уже наукові виводи. Фридерик Тільні у своїй студії „Мозок від тварини до людини" виказує, що мозок людини ніколи не є розвинений більше, ніж на одну половину, і не є більше вживаний, ніж на одну пяту частину. А тому, що мозок росте через вживання, то це значить, що перед сороковим роком життя він не має часу розвинутись до зрілости.

Люди з високою й активною інтеліґенцією живуть довго, як це виказують звіти асекураційних товариств. Правда, в сороковому році життя приходить зменшення вільної енергії, але зате з цього виходить інша користь, а саме зворот до вживання, а з тим і до умового розвитку. Мозок можна розвивати майже так довго, як довго людина живе. А розвинений мозок можна вживати на управильнення всіх рухів тіла з метою забезпечити собі здоровля, а з тим і щастя.

„Дурні вмирають молодими!" — Статистика показує, що слабоумні і божевільні вмирають у молодшому віці, ніж пересічна людина, а пересічна людина вмирає скорше, ніж людина з вищим умом. І наводить приклади на видних американцях, як відомий губернер стейту Ню Йорк, Ал Смит, що кандидував на президента Злучених Держав, або економіст Орен Д. Йонґ, проф. Михайло Пупін, винахідник Тома Едісон. Крім цього згадує Гетого, Бісмарка, Леонарда Да Вінчі і багатьох інших.

Правда, автор розуміє, що лише з молодости людина може кидатися на всі сторони, неначе шукаючи дороги в житті. А вже в сороковому році вона не може бути танцюристом, не може починати вчитися мистецтва гри на скрипці, не може розвивати свого голосу, не може стати церковним лівоскоком і т. п. До цього всього не надається вже й тіло, чи нерозвинений ум. Але зате сорокліття людина надається на спеціяліста в тому, що за попередніх літ собі вибрала.

Америка — це знаменитий край для студій правдивого життя. Тут необмежена свобода, тут і нагола вибитися понад інших, тут можливість у молодому віці пробувати всього: і покінчити університетські студії, і кидатися на фізичну чи механічну працю, виїжджати серед нормальних відносин заняття майже кожного тижня... без ураження себе на посміховище та критику за невдачу чи за нездарність.

Отим-то американець чується незалежним і безжурним наче дітвак у понятті европейця. Він не привязаний до якоїсь одної роботи і не боїться стратити „посаду". Йому байдуже, чи він буде працювати в Ню Йорку, Пітсбургу, Шикагу, чи в Сан Франціско. Річ лише в тому, як перенестися з місця на місце. Уроженець Ню Йорку стає стейтовим сенатором в Арізоні, а уроженець техасських прерій стає підприємцем циркових ігрищ, які має публика з нагоди дужання світових чемпіонів-силачів.

Та не лише циркова арена дає можливість випробувати свої сили. Звичайне громадянське, чи так зване політичне життя в Америці — це ніщо інше, як свого роду цирк. Міністр закордонних справ їде на циркову арену з промовами, а газетна кампанія нераз вебагато ріжниться від циркової боротьби чи дужання. І якось не дуже то дивуються люди, коли якась газета назве урядуючого президента дураком, ані це не шкодить його репутації. Голозьве те, щоби не закивути якогось нечесного вчинку, бо це підкопує авторитет.

В українському громадянстві в рідному краю велася основна полеміка за засади. Дехто тим дуже згіршився, вважаючи, що це шкодить повазі нації.

В житті нації мусить відбуватися такий самий природний процес, як і в житті одиниці. Не може людина бути машиною, все лише жити для інших і через це все вважати на те, що то хтось інший собі подумає. Нехай йому вільно буде також бути собою. Отже йому вільно й забавитись, і посміятись і трошки „понизити свій лет" буденними справами. Таке саме і з нацією. Нам, українцям, вільно колись поговорити і про свої домашні справи і не дуже то журитись тим, що сусід скаже з цієї нагоди.

З другої сторони не треба вважати катастрофою, як когось там навіть потурбують у газетах. Дитина, що не падає, не навчиться ходити. Людина, що не робить промахів, не зможе виробитися на самостійного громадянина. Вона все мусить слідкувати за іншими. А як її вибють раз і другий, то вона навчиться вигягати науку з таких промахів, і якщо вона серіозно думає, знайде колись себе і стане корисним дїячем для свого окруження, а може й громадянства.

Відомо, що нація — це маса. Її треба вести і показувати дорогу. Як може нація створити провідників, коли в суспільности нема вимінн думок, коли нема трибуни, нема нагоди і свободи зробити щось негідне з правилом? Тільки нашого щастя, що можемо свобідно робити помилки, бо інакше ми не відчували б ріжниці між добром і злом.

А вже рішуче потрібно нам, щоб учителями нації ставали не ті, що гладко переходили через життя, а саме ті, що безнастанно падали і вставали, перебивались через найбільші труднощі, часом і заблудили, але все таки знайшли для себе шлях і можуть на нього навести сотні й тисячі своїх земляків.

Мені здається, що час визвольної боротьби і теперішні дужання в рідному краю саме надаються на витворення цілої громади людей, які можуть стати учителями нації.

Семен Демидчук.

СТЕРЕЖЕНОГО БОГ СТЕРЕЖЕ!
Обезпечуйте збіжа й пашу від вогню
В ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ
„ДНІСТЕР"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

„Лицем до буржуазії і задом до пролетаріяту".

Такі майстри на всякі голосні гасла — більшовики про теперішню свою літвінівську „генеральну лінію" в закордонній політиці не бють в бубни перед своїми закріпощеними масами. Про свій зворот у закордонній політиці вони лише пишуть на експорт, для закордону. Колиб вони хотіли писати про цю свою нову політику для мас в СРСР., то мусілиб провадити свою кампанію під гаслом **„лицем до буржуазії та задом до пролєтаріяту"**. Ця їх політика є фактом. Лише потрібно уважніше приглядатися закордонній політиці та перечитувати пресу і ви не виходите зі здивування: всякі демарші в Берліні роблять якраз держави **буржуазні**, а одинока в світі „пролєтарська" держава, С. Р. С. Р., спокійно приглядається як вигибають спровоковані й організовані нею комуністичні маси. Жиди, як раса, переслідувані. Буржуазія з приводу такої поведінки з марксістами й жидами голосно висловлює своє незадоволення під адресою гітлерівської влади, а одинока „пролетарська" держава мовчить. Колись більшовики голосно горлали, що вони „на страх всіх буржуїв світову пожежу роздують", а тепер вважають своїми великими успіхами факти про ненапад з найбільшими компліментами всяких Радеків під адресою найбуржуазніших держав і фашистівських урядів!

Чи варто пригадувати більшовикам їх облудні слова про гнет східних народів Англією та іншими колоніяльними державами? Та хіба не ціж фарисеї будили надії на визволення пригнічених народностей? Ще недавно лунав голос з Москви звернений до працюючих мас та пригнічених народів, що червона Москва „на вістрях багнетів скоро принесе визволення". А тепер? Читаємо, що „Москва протиревізіоністична". „Temps" вмістив від свого кореспондента з Москви допис, де пише, що совітська влада й совітська преса прихильно обмірковують і поділяють заходи щодо франко-італійського зближення. Тон совітської преси в останні дні вказує, що в Москві прихильно оцінювали би створення франко-італійсько-мо-

Wyciąg z protokołu wspólnego. Sąd okręgowy we Lwowie, Wydział VI. karny, w składzie: SO. W. Medyński jako przewodniczący, S. O. M. Młynarski i Dr. J. Locker, jako Głosujący, w sprawie konfiskaty czasop. Dilo z 24/8. 1933. na posiedzeniu niejawnem dnia 28. sierpnia 1933 po wysłuchaniu zdania Prokuratora, postanawia uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 22/8 1933. przez Starostwo Grodzkie we Lwowie, konfiskatę czasop. Dilo Nr. 221 z 24/8 1933. zawierającego w artykule pt. Wułyci mista, w ustępie od: ricz jasna do końca artykułu znamiona wyst. z art. 170 kk. — zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redakterowi tego czasop. by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu bezpodstawnem pomawianiem władz państwowych o nieprzechylne ustosunkowanie się do społeczeństwa ukraińskiego zaniepokoić ogół publiczny. Wedle §§ 487, 489, 493 pk. i 36, 37 ust. druk. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący: Medyński wr. Protokolant: Bruch wr. Za zgodność: Janowicz st. sekretarz.

ХІРУРГ
Д-Р КАЗИМИР ЧИЖЕВСКІ
мешкає тепер АСНИКА 15. Тел. 2-08.

сковського бльоку, який мав би своїм завданням боронити територіяльне status quo та боротися проти ріжних ревізіоністичних спроб.

Ті, що пристрасно лаяли імперіялізм гнобителів стали вже лицем до цих гнобителів, а обернулися задом до пригноблених народів. Цілком зрозуміло, бо більшовики перестали вже говорити про „світову революцію", про направу лиха заподіяного мирними договорами, визволення пригнічених народів, звільнення працюючих мас від капіталістичного визиску й т. п. Раніш вони загуманювали легковірку публіку своїми голосними й радикальними гаслами. Тепер же ІІІ. Інтернаціонал лише тишком-нишком розсилає емісарів з грішми й інструкціями та пильнує „інтересу" по всіх „запризнаних" державах, але голосної політики вже не веде і найбільше уваги звертає на розвідку. До недавна, ще перед пактами, він лише між чужоземним робітництвом агітацію проти інтервенції. Але тепер, коли вже „соціялістична держава" забезпечилася всякими пактами про неагресію то їй вже багато менше залежить на симпатіях мас Західн. Европи, до яких уже не промовляє Москва бомбастичними маніфестами. А в кульоарах льондонської господарської конференції Літвінов виявив свої здібности „мішуреса", розпочавши розмови з представниками ріжних держав, котрі продовжуються досі. До найбільших успіхів совітської дипльоматії за визнання СРСР de iure Еспанією, потім приязнь з Польщею, кокетування з Францією, ділові розмови з Англією та Америкою, оживлення совітсько-німецької торговлі, що почала була занепадати, навіть Болгарія розпочала через Атени розмови про навязання взаємин. Ось висліди праці більшовицької „буржуазної" дипльоматії за останні тижні...

А у виконанні гасла „задом до пролетаріяту" більшовики не дуже то стараються про заведення соціялізму й у себе самих. Ледви чи можна вважати ту систему державного капіталізму, що існує в СРСР навіть за переходову форму до соціялізму. Це скорше поворот на ціле століття назад до аракчеївщини зі закріпощенням селянства до землі, а робітників до фабрик, що супроводиться страшним кріваим терором, виселенням, каторжними роботами на півночі і т. п. методами сталінської „генеральної лінії".

На національному фронті — божевільна русифікація, яка нагадує часи Валуєва, але лише своїми безглуздими заборонами, бо Валуїв ще не додумався був до фізичного знищення тих, що говорять українською мовою, як це роблять більшовики, що не тільки борються з „галицькою мовою" во ім'я „мови Шевченка", але нищать і самих „галичан".

Робітничо-селянські маси, ріжні „інородці" — ці внутрішні вороги більшовицької деспотії та ситуація на Далекому Сході, зовнішня небезпека, — примусили більшовицьку владу для забезпечення собі дальшого панування піти у зовнішній політиці на співпрацю і приязнь з буржуазією та піддержувати активно імперіялізм переможців, а у внутрішній політиці на тиху співпрацю з реакціонерами та московськими шовіністами, що проявляється тепер в активній боротьбі проти національного відродження поневолених царською імперією націй. Але що одночасно не може припинитися робота ІІІ. Інтернаціоналу в чужинецьких державах і не може замовкнути ціла фразеольогічна буфонада внутрі СРСР, то комунізм переживає найстрашнішу внутрішню кризу. Та криза, як також аномалія приязних взаємин капіталістичних держав з Совітами, не може тривати вічність.

М. О.

Що це таке --- проблема „національного проводу".

II.

Вся суть, вся ріжниця, вся біда наша в тому, що в той час, коли в інших людей сварки, розходження і навіть глибокі непримиренности між партіями, орієнтаціями, класами, „орденами" і т. д. не спиняють державного механізму, у нас вони якраз безборонно і безкарно паралїжують в самім початку і на довгі роки всякі можливости національної організації, і всякі можливости праці у всенаціональному маштабі. Справа лише в тім, що в той час, коли в реально існуючій державі всяке нарушення механізму зараз дає себе відчувати і винні йдуть під суд, у нас, з огляду на наш недержавний стан цю шкоду від такої поведінки наших партій та орієнтацій наш загал не дуже добачає і розуміє, як часто не відчувають її й самі ворогуючі партії та орієнтації. Причина тут, звичайно, і в тім, що дуже короткий досвід власного державного життя ще не навчив нас думати державними категоріями. У нас чомусь не розуміють, що незалежно від ідеольогій, незалежно від того, що проповідує сьогодня „Діло", чи „Розбудова Нації", чи „Тризуб", чи „Громадський Голос", реальна українська справа сьогодня таки вимагає, щоби у неї був добре поставлений пропаґандивний апарат, щоби підготовлялися кадри фахівців, потрібних негайно в першому моменті нової історичної хуртовини і т. д. Що все це потрібне для успіху української справи, потрібне для „Діла", для „Тризуба", для „Розбудови Нації" і т. д., зовсім незалежно від того, хто в рішаючий момент „захопить владу чи опанує ситуацію: чи націоналісти, чи гетьманці, чи уенерівці, чи, як то найскоріш буде в дійсности, та національна сила на Великій Україні, з неозначеною може ще сьогодні ідеольогією, що зробить переворот і візьме у свої руки владу, жадаючи від нас, себто від еміґрації, від західних земель та Америки, на другий-же день по перевороті, не ідеольогій, не орієнтацій, не президентів і диктаторів, лише державної техніки в найширшому розумінню цього слова.

Отже основна передумова існування та праці всенаціонального проводу — це державницький спосіб думання наших людей і розуміння того та порозуміння у тому, що вині партійні, клясові, ідейні і особисті розходження та територіяльна розмежованість не можуть, не сміють перешкоджати правильному ходові нашого „ідеального", „надтериторіяльного" механізму, який в першу чергу задовольняє наші національні конечности.

Ось це — головне і основне. Позатим політичні партії та орієнтації можуть між собою змагатися, можуть агітувати, зєднувати собі прихильників. Мине час і якась із них — справді набере реальної сили і прийде до влади. Але, власне: лише при існуванні ось такої організації хтось зможе у нас взагалі прийти до влади при зміні ситуації на Сході Европи. Буде це демократичний президент, чи гетьман, чи український Гітлер — це річ другорядна і — не страшна. Страшний теперішній стан пустки і хаосу, коли ні одна центр не може скинути другого центру і ніякому центрові не може доказати його безсилля чи безґрунтовности. Ось він собі хоче та й існує. Задоволений із своїх дрібненьких діл уважає себе страшно заслуженим, а коли показується, що нація котиться вділ, то це, мовляв, винні всі, тільки не вони, бо ті „всі" не хотять признати їх. І нема у нас способу, нема тої всенаціональної арени і боятся у нас тої арени, деб усі претенденти до провідництва нацією отверто зійшлись би в чесним бою і запляміб те місце, яке їм належиться після висліду бою...

Але на цьому місці можна стрівутися з закидом, що перша річ — своя територія і держава, а при сучасному положенню українців це речі дуже далекі. Тим скептикам треба знову таки пригадати ріжні історичні анальогії. Факти підпорядкування цілої нації, що перебував в ріжних чужих державах, одному національному проводові — їм не відомі, або вони про них забу-

---

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 2. ВЕРЕСНЯ 1933.

Д-Р ІВ. НІМЧУК. 12)

Українці і відсіч Відня 1683 р.

Кульчицький — перший кавариик у Відні.

Після втечі турків зпід Відня впала в руки переможців величезна добича, у тім понад триста мішків кави, до того часу у Відні майже незнаної. По кількох днях граф Штаремберг велів попросити до себе Ю. Кульчицького і мав з ним таку приблизно розмову:

— Ви виконали — говорив комендант Відня — своє завдання дуже похвально, відважний чоловіче, цілий Відень вам за це вдячний. Скажіть-жеж мені тепер, що маю зробити для вас, аби сплатити вам бодай частину цього довгу за ваше пожертвування та очайдушність?

— Вельмишановний і милостивий пане — відповів Кульчицький. — Ви випереджуєте обставину, що я хотів дійсно просити ласки, яка цілій австрійській країні може принести користь. Милостивий і вельмишановний пане, ви мусите безперечно знати про те, що в турецькому таборі знайдено поміж численною і дорогоцінною добичею також більшу скількість мішків, виповнених синьо-зеленими зернятками?

— Чув я дещо про це, але ніхто не міг мені досі пояснити, до якого вжитку можуть вони придатися.

— Я знаю ті зернята. З них робиться напиток, котрий приємно бурить кров, але при тому не запаморочує змислів. Дайте мені, милостивий пане, тільки кілька мішків тих зернят, і я приготую з них знаменитий напиток, званий кавою, який буде таксамо улюблений серед віденців, як є вже від соток літ серед турків.[*])

Граф Штаремберг з усмішкою згодився на це прохання нашого земляка і в цей спосіб поклав підвалини до оснування першої віденської кавярні, з котрою віденці з ходом часу зжилися незвичайно сильно. Від цього часу кава, досі в середущій Европі майже незнана у щоденному житті з причини її високої ціни і вживана тільки як лікарство, стала улюбленим напитком віденців і звідси розповсюднилася по цілій Европі як „віденська спеціяльність". Крім цього наділили Ю. Кульчицького громадянством міста Відня, дарували йому більшу суму гроша і камяницю при Гайдгассе ч. 8. (II. міська округа) та дали дозвіл відкрити першу кавярню. Спершу продавав Кульчицький каву по вулицях Відня, носячи зі собою на дошці збанки і горнятка; пізніше винаняв він на ту ціль скромненький льокаль у „Бішофсгофі", там, де він пізніше помер (сьогодні: Домгассе 6), де брав по крайцару від горнятка. Одначе швидко переніс[я] до більшого льокалю на Стефансфрайтгофі „Zur blauen Flasche" ч. 624. (Стефанспляц 8). І з записок очевидців-сучасників, і з рисунків Кульчицького-кавярника видно, що він носився у Відні в фантастичному строю. Також у статті Адольфа Шерпе про розвиток віденської кавярні (Volkskalender 1920) зазначено, що Кульчицький „обслуговував своїх гостей у фантастично-богатім одязі". Не дивно, що всі тодішні стани Відня були гістьми Кульчицького — не так задля кави, до якої довший час ніхто не міг привикнути, як для його заслуг і цікавости до його особи, що тішилася пошаною цілого Відня. Не рідко бували в нього і граф Штаремберг і князь Евген, що й собі пробували того нового напитку. З початку подавав Кульчицький каву на турецький спосіб, себто без цукру, тому віденці не могли спершу з нею освоїтися. Аж як став додавати цукру, настав у нього такий стиск, що й цей льокаль був за тісний, аби помістити всіх гостей. „Bruderherz" (серденько) називали його віденці, і він так кликав кожного, хто загостив до його кавярні. Протягала до кавярні гостей також його гарна жінка Марія Уршуля.

Пізніше одержав Кульчицький від посадника Відня місце, на якому збудував великий будинок, що відповідав уже більше вимогам все численніших гостей. Це був деревляний барак з деревляними столами й лавками, що лежав у Леопольштадті „Ам унтерен Верд", коло пізнішого Шляг —, тепер Фердинандового мосту. Отже це був перший постійний дім-кавярня, де подавали каву. Кавярня та перейшла по смерть Кульчицького на його нащадків, що платили громаді за винайм невеличкий чинш. Дарований громадою Відня дім при Гайдгассе 8. (старе число 285) продав Кульчицький з невідомої причини вже в 1686 році.

В цей спосіб Ю. Кульчицький став дійсно патріярхом віденських кавярників, піонірom широкого розповсюднення кави, бо в короткий час після осиування його першої кавярні намножилося їх без числа і у Відні і по ріжних містах та місточках цілої середущої Европи. Кава стала за кількадесять літ буденним і дешевим напитком широких верств европейського громадянства, спершу заможнішого, а вкінці в нинішніх уже часах є вона звичайним і конечним засобом заспокоєння перших життевих потреб.

Памятки і слава Кульчицького.

Кульчицький умер у Відні 19. лютого 1692 р. на сухоти, на яку то недугу він досить довго слабував. Жив він мабуть 54 роки. Поховали його на цвинтарі коло катедральної церкви св. Стефана, одначе з його могили, як і з цілого того цвинтаря, нема вже давно і сліду. Бо на старім цвинтарищі стоять нині тільки високі камяниці, що оточували півколесом цей величавий храм.

[*]) Див. публікацію: Zur Erinnerung an die Enthüllung Kolbschitzky-Denkmales. Відень 1885 стор. 11.

дають: факти створення величезних фондів на різні національні потреби (Ірляндія, жидн) їм нічого не кажуть. Крім того, переочують вони один надзвичайно важливий факт, який мусить оцінити кожний уважний обсерватор українського життя. Це факт — кольосального національного, політичного зросту українських мас на всьому просторі їх розселення і розсіяння: на Великій Україні, в Галичині, Підкарпаттю, Америці, Зеленому Клині. Цей зріст — це заслуга епохи і тих українських культурних і національних чинників, українських організацій, установ, видавництв, преси і т. д. і т. д., що систематично і невпинно діяли на окремих українських територіях, землях, колоніях, осередках і т. д. Отже цю еволюцію, цей поступ треба вміти оцінити і треба сконстатувати, що українська нація довіла вже до вищих форм організації: від місцевої, територіяльної — і до всенаціональної

Це уже яскраво відчувається. Ви бачите, що людям уже тісно в межах своєї льокальної „Просвіти" чи „Громади" чи партії — вони хоч духово, хоч через малий сотик хотять уже брати участь у всенаціональному будівництві. Вони вже не потребують довгих промов та агітацій, вони самопожертвенні без екзекутора.

Але, на нещастя, сьогодня, в 1933 р., діється щось цілком іншого, ніж це було підчас революції в 1917. році. Тоді, як відомо, українська інтеліґенція — успішно чи невдатно, інше питання, — виявила максімум розуміння і зусиль для всенаціональної і державної організації українського народу. На жаль, народ не був готовий. Тепер, навпаки, низи в більшості своїй — це неначе здисциплінована армія, готова до послуху, але зате провідні верстви під оглядом всенаціональної організації виявляють якусь незрозумілу інертність.

Це тривожне явище, над причинами якого треба добре призадуматись та їх пошукати. Але є деякі причини, на які ми хочемо тут таки вказати. Передовсім це залишки поверховних вражінь та опогадів від подій 1917-18 років, головним чином у наддніпрянських політиків, коли уряди, комітети, директорії повставали буквально в одну ніч. Люди з тих часів часто так і кажуть: та чого, власне, турбуватись, що ми розбиті, розпорошені. Ви дайте нам „події", — а ми в „одну ніч" зорганізуємо вам уряд. І справді, сучасним станом річей вони мало турбуються.

Правда, спочатку еміґрації ці люди ще робили політику. Але обмежувалась вона Тарновом, Прагою, Парижем, Берліном, чи Віднем, і за кілька років надокучила — та й цілком розумно, — бо це було здебільша товчення води в ступі. Чому? А тому, що обмежувалась вона лише наддніпрянською еміґрацією — справжнього масового обєкту політичних вплавів і чинів не було і засобів для поважної роботи також. Щож торкається мільонів українського населення по цей бік Збруча та в Америці, то треба признати, що майже ніхто із наддніпрянських політиків не задумувався поважно над тим, що в боротьбі за Велику Україну роля якраз мусить припасти отсьому населенню.

Але вже й галицькі та інші місцеві українські політики по цей бік Збруча та в Америці так само щиро уявляють собі, що справа Великої України — це діло наддніпрянської еміґрації, уряду УНР, гетьмава Скоропадського, коли хочете, Чубаря чи Петровського або майбутніх революційних сил на Україні, але не їхнє.

І ось тут головна й основна причина відсутности навіть ідей, плянів та міркувань про створення якогось загально-національного українського центру й проводу, що мав би дбати про визволення України, незалежно від того, звідки воно почнеться і яку матиме остаточну ціль. Ось тут треба мати відвагу признати, що 15 літ з дня проголошення самостійности України і 14 — з дня проголошення соборности її, минули для цієї ідеї цілком майже марно. Збруч духовий і фізичний, як стояв, так і досі твердо і непорушно стоїть між українськими землями. І цьому абсолютно не допомагають постійні і навіть хоробливо-настирливі деклямації про „соборність", цьому не допомагає, що 14 літ у святкуваннях 22. січня, головно „націоналістичних", якось ніби завмисне затушковується кардинальний акт проголошення самостійности України і, навпаки, підкреслюється інший акт, все таки лише внутрішньо-національного характеру — проголошення соборности України. Але все це — все таки передовсім лише на папері і на словах. В плоть і в кров, в практику життя це гасло ще не перейшло. Тому то за Збручем, можна сказати, на наших очах, в страшний спосіб можуть нищити людей, морити голодом, вбивати жінок і дітей, гнати в безвісти, але многомільонова маса кровних братів по цей бік Збруча залишається лише „академічним" глядачем.

В. П.

Збіжева політика Гітлера.

БЕРЛІН, 31. 8. ПАТ. Директор департаменту в міністерстві прохарчування Моріц обговорює в широкій статті збіжеву господарку Німеччини на майбутний господарський рік. Кошти, вложені торік на регляментацію збіжа, були такі великі, що уряд рішився занехати тепер нові субвенції. Нова збіжева політика буде спиратися на таких основах: 1) недопущення на ринок заграничного збіжа; 2) вирівнання цін між краєвими рільними продуктами, особливо збіжевими, і заграничними харчовими продуктами; 3) занехання державної акції задля подешевіння збіжа; 4) побільшення консумції.

Зїзд гітлєрівців у Нірнберзі.

БЕРЛІН, 31. 8. ПАТ. Зїзд націонал-соціялістичної партії в Нірнберзі розпочався вчора вечором приїздом канцлєра Гітлера в окруженні багатьох членів уряду і визначних провідників руху. Місто прикрашено прапорами. Наплив учасників дуже великий. Приготовано квартири й таборища для 400.000 людей. Представники дипльоматичного корпусу приїдуть 1. вересня.

Коли канцлєр Гітлєр приїхав до ратуша, де повитали його представники міста, відкриття зїзду оголошено довготревалим биттям у дзвони. Підчас маніфестацій, що відбулися в старій ратушевій салі, де, як стверджує комунікат Вольфа, в часах могучости давної Німеччини часто мав наради цісар, передано Гітлєрові оригінальну відбитку штиху Дірера п. з. „Лицар, смерть і сатана". Дякуючи за привіт, канцлєр відповів, що на будуче всі партійні зїзди будуть все радити в Нірнберзі.

БЕРЛІН, 31. 8. ПАТ. У звязку зі зїздом націонал-соціялістичної партії в Нірнберзі німецька преса оголошує низку ретроспективних статтей, розглядаючи розвиток націонал-соціялістичного руху від початків до останнього часу. Хвиля націонал-соціялізму переступила вже границі Німеччини, стверджує „Кельніше Цтг." Влада канцлєра Німеччини кінчиться на державній границі, але як провідника руху сягає й поза границі. Данціг є вже в руках націонал-соціялістів, а тим самим провід його політики залежить від Гітлера. Боротьба за Австрію буде продовжуватись, доки ця країна не дістанеться в руки націонал-соціялістів. Відродження німецького елєменту сягає в найдальші його закутини, поза границі держави, бо новий світогляд Німеччини діє сильніше від усяких паперових документів. У Нірнберзі, кінчить часопис, піднимається великих розмірів гітлєрівський хрест, що як пранордійський символ навертаючого світа звіщає прихід нового світа.

Зате є у Відні багато інших памяток по Кульчицькім. І так на розі дому при Фаворітенштрассе ч. 64, давніше 56, у IV. окрузі Відня, над каварнею „Grand Cafe Zwirina zum Kolschitzky" на висоті І. поверху видніє бронзова статуя Кульчицького, виконана в ліярні Герніка на основі проекту славного різьбаря Емануїла Пендля. Статуя величини людини представляє Кульчицького у східнім, турецькім строю, так, як він перекрадався через турецькі лінії, на голові він в округлім колпаку і в довгих вгорі широких турецьких шараварах та сандалах на ногах. У лівій руці тримає він піднос з маленькими філіжаночками, а в правій гарний малий імбрик, перехилений над філіжаночками. Лице Кульчицького шляхотне й погідне, козацькі вуси звисають у долину. Позаду статуї, що стоїть на покиленім стіннім газимсі, до висоти колін видніють по лівій стороні кінці турецьких военних хоругов і бунчуків з півмісяцями і крива турецька шабля, а по правім боці щит, булава, топір та інші военні турецькі трофеї, серед яких вються лаврові галузки з листками. А всім тим обвешений мішок з кавою. Описаний памятник — це реміністенція на ті часи, коли Кульчицький переходив турецькі лінії, а потім розносив і продавав каву-напиток по вулицях міста. Памятник той уфундував своїм коштом власник каварні Карло Цвіріна, що передав його на власність міста. Урочисте посвячення памятника відбулося 12. вересня 1885 р.

Крім того памятника є ще у Відні вулиця Кульчицького (Kolschitzkygasse), бічна Фаворітенштрассе, що зачинається саме від каварні Цвіріна.

Позатим існує старий, оливний портрет Кульчицького, якого творець незнаний, що переховується в салі президії віденського Т-ва Каварників. Копія того портрету є в музею Собеського у Львові, а віднедавна і в музею Т-ва „Бойківщина" в Самборі. Репродукція його поміщена на окладинці повісти Івана Филипчака „Кульчицький — герой Відня", що вийшла цього року заходом і коштом громадян Кульчиць Шляхотських.

Портрет Кульчицького є також у музею віденського ратуша та в музею технічному при кінці Маріягільферштрассе, де існує теж змодельована перша його каварня, що своїм старосвітським виглядом так і нагадує українську сільську хату в середині.

Подвиг Кульчицького увіковічнений і в літературі. Його діяльности присвячено не тільки багато статтей, розвідок та окремих публікацій, його заслуги оспівували й ріжні поети. Напр. Кальтенбек подає в „Oesterreichische Blätter" з 1847 р. (ч. 124) три цитати, в яких змальований подвиг Кульчицького. Один з тих цитатів, поміщений під його портретом, звучить:

Ich nahm meinen Weg durch unbewohnte Felder,
Durch Weingebirg und Tal, auch durch dunkle Wälder,
Es sehe sich wohl für, der mir folgen will nach
Und bilde sich nicht ein, es sei eine schlechte Sach'.
Ich wünsche jedem Glück, das ihm wie mir gelinge,
Damit sein rühmliches Tun auch bei der Nachwelt klinge.
Ich lebe schön vergnügt, mir beibt zum Ueberrest
Noch endlich diese Ehr': ich bin der erst gewest.

В українськім перекладі Р. Купчинського:

Пробився до вас мій шлях крізь ниви, доли й гори,
Крізь винниці й луги і крізь дрімучі бори.
Нехай щаститься тим, хто йде за мною сміло
І хай не думає, що це недобре діло.
Бажаю кожному і успіхів і сили
І щоб його діла, як мої, всі хвалили.
Живу вдоволений, а маю на добавок
Найпершою із перших — невмірущу славу.

І справді славного подвигу Кульчицького не забули. І нині кожна віденська дитина у шкільнім віці вміє розповісти про його великі заслуги для того міста, хоч — на жаль — не знає нічого про його українське походження.

Закінчення.

З усього поданого дотепер бачимо, що участь українців у відсічі Відня була немала. Ми знаємо, що під Віднем був козацький відділ під проводом Апостола, не кажучи вже про багатьох синів Української Землі, що служили безпосередньо в армії Собеського; знаємо теж, що пізніше наспіли до армії Собеського козацькі відділи під проводом Менжинського і Вороняка, а згодом ще й відділи під проводом Мисаневського, Семена Палія, Булиги та Іскрицького, які брали участь у дальших военних операціях на Угорщині. Знаємо далі, що 8.000 козаків під проводом Куницького заатакували турків у Буджацьких степах, що Куницький і переплатив власною головою. А далі щойно змальований подвиг Кульчицького, яким він записав своє ім'я в історії Відня справді тревалими буквами. Все те, а може й інші факти, яких нині ще не знаємо, бо наші історики другою облогою Відня з 1683 р. дуже мало досі цікавились, дає нам право сказати, що й ми маємо заслуги в увільненні Відня від турецької облоги, і що ті заслуги не такі то вже дрібні та маловажні, аби їх можна було закривати й дальше.

Тому, коли нині святкує величаво 250-і роковини тої події не тільки весь Відень, але й ціла Австрія, коли також у Польщі святкують ту подію всякими маніфестаційними святами-обходами, спеціяльними публікаціями, вибиттям памяткової медалі і т. д. і т. д., то зрозуміла річ, що відмітити як слід ті великі роковини повинні й ми українці. Це не тільки наше право, але й наш святий обовязок

Польсько-румунська торговельна умова.

В Букарешті підписано 30. серпня торговельну умову між Польщею і Румунією. Умова входить в життя з днем 1. вересня ц. р. і буде обовязувати до кінця року, однак може бути продовжена. Вона управильнює виміну товарів між обома державами на основі взаїмних контингентів. Румунія одержала контингент на свіжі овочі, консерви, олійні насіння, шкіри, целюльозу і т. п. Контингенти, признані Польщі, торкаються сирівців, півфабрикатів, вугля, цинку, пряжі, рур, вживаних у нафтовому промислі і т. д.

Радянські зброєння.

Аґенція Райтера повідомляє, на основі інформацій з японських міродатних джерел, що радянські збройні сили у східній Сибірі представляють тепер більше ніж половину цілої японської армії. Радянські повітряні ескадри мають 300 літаків, між якими тяжкі бомбові аероплани творять поважне число. Загально думають, що концентрація радянських збройних сил має дефензивний характер, однак всетаки чепокоїть Японію.

Турецьке свято перемоги.

АНКАРА, 31. 8. ПАТ. В Туреччині святкували вчора „свято перемоги" з приводу 11-их роковин переможного бою під Домілюпінаром, що закінчив війну з Грецією. На колишнє поле бою прибули делеґати з цілої Туреччини, що зложили чолобитню перед памятником незнаного вояка.

Румунсько-німецька торговельна умова.

БУКАРЕШТ, 31. 8. ПАТ. Підписано тут умову між румунським урядом і німецьким концерном „Фарбен-Індустрі", що передбачує вивіз румунського збіжа на суму 680 міліонів леїв в заміну за імпорт до Румунії німецьких товарів на суму 544 міліонів леїв. Німецький концерн вивезе на рахунок румунського уряду 2.000 вагонів румунського збіжа по ціні на 2 проц. вищій від ціни на світовім збіжевім ринку.

ЗАГОСТРЕННЯ В ВІДЕНСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ.

Розвяжуть союз студентів із Німеччини.

ВІДЕНЬ, 31. 8. ПАТ. М-ство освіти видало низку розпорядків задля запевнення спокою в вищих школах. Вивішувані оголошення, відозви й повідомлення істнуючих студентських союзів цензуруватиме ректор. Союз студентів із Німеччини розвяжуть. Створять спеціяльну сторожу, що в університеті матиме вдержувати порядок і запевнювати спокій.

Спекуляція хлібними картками.

МОСКВА, 31. 8. ПАТ. В Саратові розпочався процес проти 49 обвинувачених у спекуляції хлібними карткми. Побіч ноторійних спекулянтів на лаві обвинуваченних засіло багато урядовців контролі місцевого уряду постачання. Процес потревае кілька днів.

Зменшення засівів в Америці.

З Ню Йорку повідомляють, що секретар хліборобства Уелес звернувся до хліборобських організацій з домаганням зменшити засіви пшениці на 15 проц. Від зменшення продукції залежить премія, яку уряд даватиме хліборобам у висоті 28 ц. за один бушель. На основі обчислень міністерства хліборобства поверхня управи пшениці зменшиться на 9 і пів міліона акрів і винесе 124 міл. бушлів пшениці в 1934 р.

Злучені Держави видалюють іміґрантів.

Уряд Зл. Держав почав останніми часами енергійно видаловати людей, що нелеґально дістались на терен держави. Всіх обчисляють на 400 тисяч. Багато з них на основі спеціяльного права дістало дозвіл залишитися, решту числом понад 100 тисяч виселюють. Чимало з тих людей поженилося і займають ріжні посади. Тому, що в Зл. Державах нема обовязку заголошуватися урядово, головним інформаційним джерелом для влади є доноси безробітних, сусідів, а навіть посварених кревних.

При виселюванні тих людей влада дає їм безплатний транспорт до Европи. З тієї можливости користає багато безробітних, що мають право побуту, але з причини нужди хотять вернути до вітчини. На основі оголошених звітів виїздить тим способом місячно до 12 тисяч реемігрантів. Кожний з них мусять підписати декларацію, що вже ніколи не повернуть до Зл. Держав.

Італійсько-альбанський конфлікт.

БІЛГОРОД, 31. 8. ПАТ. „Обзор" обговорює ревеляції „Дейлі Мейль" у справі італійсько-альбанських взаємин і стверджує, що ті взаємини дуже напружені. Якщо альбанський король Зоґу, пише часопис, згодиться на домагання Італії, то це може викликати в Альбанії внутрішні неспокої, а це дасть Італії привід до збройної інтервенції. Колиж Альбанія відмовиться приняти умовини, поставлені італійським ультіматом, то Італія застосує ріжні репресійні засоби між іншим піддержить опозицію проти короля Зоґу.

Французькі фортифікації.

З приводу інспекційної подорожі французького премієра Далядіера по льотаринґській фортифікаційній полосі пише „Пті Парізієн": „Небагато бачиться над поверхнею землі з тих укріплень, що тягнуться сотки кільометрів у віддалі 12—18 км. від кордону. Зате під землею повстали справжні міста, в яких цілі армії можуть жити цілими місяцями в глибині кількадесяти метрів. Ясно освітленими тунелями мчаться транспортові потяги зі швидкістю потягів поспішних. Склепіння виконані з бетону та стали і всьо прикрите грубою верствою землі. Тільки панцирні бастіони виступають деведе понад землю, однак вже найменші з них важать 30 тисяч кг. і містять у собі гармати найтяжчих калібрів".

Після опису великих електричних заведень, що доставляють фортифікаціям енергії, часопис кінчить: „Спеціяльні уладження у Льотарингії уможливлюють затоплення на протязі кількох годин значних просторів землі. Всюди находяться теж глибокі рови, що мають ловити танки. Найважніші фортифікаційні точки забезпечені перед трійливими ґазами".

„Чорний фронт" аґітує.

„Чорним Фронтом" називалася в Німеччині фашистівська організація Штрасера, що фрондувала проти Гітлера і тому недавно її розвязано. Однак „Чорний Фронт" не занехав своєї діяльности і в останніх днях розкинув на німецькому Шлеську тисячі летючок проти Гітлера та його помічників. Бреславська поліція глядає за авторами тих летючок, що образливо висловлюються про Гітлера. Покищо арештувала кількох провідників „Чорного Фронту".

По широкому світі.

— В Бремі та околиці скоїлися вибухи в двох великих магазинах бавовни, наслідком чого згоріло кілька тисяч бель того продукту.

— Норман Дейвіс, який з доручення президента Рузвельта відїхав до Европи, щоби взяти участь в розбройній конференції, заявив у розмові з журналістами, що хоч сам є проти скреслення военних довгів, то в тій справі не одержав ніяких уповажнень.

Еміґраційні справи.

ХТО МОЖЕ ЇХАТИ ДО БРАЗИЛІЇ.

Еміґраційний Синдикат повідомляє, що до Бразилії можуть їхати: 1)власники поіменних візвань, виставлених своїками в Бразилії, 2) емігранти без візвань, якщо мають поза оплатою за дорогу показову суму 200 долярів від особи. Від дітей до 12 років вимагають 135 дол.: 3) хліборобські родини, що їдуть на кольонію Агуя Бранка в стані Еспіріто Санто як поселенці-кольоністи.

Корабельна карта до Бразилії коштує 950 золотих від особи понад 10 років. Поселенці, що їдуть на кольонію Агуя Бранка, користають з пільгових карт корабельних і платять лиш 667.50 зол. від дорослої особи.

В СПРАВІ ВИЇЗДУ ДО КАНАДИ.

Канадійська влада видає жінкам і дітям (до 18 років) проживаючих у Канаді чоловіків і батьків дозвіл, себто перміт на виїзд до Канади. Дозвіл такий важний 5 місяців від дня виставлення у Канаді. Запримічено, що люди передержують такі дозволи поза речинець і виставляють родину в Канаді на кошти і труд. Тому треба зараз після одержання дозволу відїстися по інформації до Львова до Еміґраційного Дому при вул. Вишневецьких 4.

ЕМІГРАЦІЙНИЙ РУХ В ЛИПНІ.

В липні виїхало з Польщі до заморських країв 1.711 осіб, а вернулося зза моря 450. Континентальна еміґрація представляється ось-як: виїхало 2.031 осіб, вернулося 1.124.

ХТО ЧИТАЄ ЧАСОПИС, А НЕ ПЛАТИТЬ ЗА НЬОГО, ТОЙ НИЩИТЬ НАРОДНЄ НАДБАННЯ

На протестаційному фронті.

ПОВІТОВЕ ВІЧЕ В ЗАЛІЩИКАХ ПРОТЕСТ ПРОТИ БІЛЬШОВИЦЬКИХ ЗНУЩАНЬ.

Заходом Повітового Народнього Комітету УНДО відбулося в Заліщиках в неділю 27. серпня ц. р. повітове віче в салі Народнього Дому при великій участи селян з політичного заліщицького повіту для обговорення біжучих політичних справ і вислухання посольського справоздання д-ра Степана Барана. Віче отворив іменем Повітового Народнього Комітету його голова **д-р Роман Стефанович** відповідною до хвилі промовою. Після покликання президії віча, до котрої увійшли: **д-р Роман Стефанович**, адвокат в Заліщиках як голова, **о. Омелян Боярський**, парох в Новосілці Костюковій і **п. Петро Нетребюк**, господар у Торських як заступники голов та **д-р Василь Тригук**, адвокат у Тлустім як секретар, забрав голос посол **д-р Степан Баран** і виголосив реферат про сучасне політичне і господарське положення українського народу на всіх його етнографічних землях зокрема на Радянській Україні і в Польщі. Опісля обговорив діяльність Української Парляментарної Репрезентації у минувшій сесії і закони шкільні, земельні та самоуправні, що вийшли в останніх часах. В дискусії поставлено до посла д-ра Барана кілька запитів у ріжних справах, на котрі він дав обширну відповідь. Для по-

ДРУКАРНЯ „ДІЛО"
Львів, Ринок 10. Тел. 29-26.
Виконує швидко і солідно всілякого роду друкарські роботи
по найдешевших цінах!

ставлення внесків забрав вречті голос б. сенатор п. **Василь Баранник**, торкаючися головно у своїй довшій промові теперішніх жахливих відносин на Радянській Україні, де завдяки більшовицькій політиці вимирають нині з голоду міліони українського населення і де червона Москва свідомо і планово винищує безпощадно всі прояви українського національного, політичного і господарського життя. На його внесок віче ухвалило такі резолюції:

1) Зібрані на вічу в Заліщиках 27. серпня 1933 громадяни заліщицького повіту висказують довіря і признання Української Парляментарній Репрезентації і проводові УНДО за оборону прав українського народу.

2) Протестують перед культурним світом против звірського панування червоних окупантів з Росії над українським народом на Україні за Збручем, висказують йому глибоке співчуття і взивають всі українські національні організації світу обєднатися до боротьби з комуністичною аґітаційною роботою.

По близько чотирогодинних нарадах закінчив віче промовою заслужений народній діяч о. Омелян Боярський, що взивав вічевиків до дальшої праці для безперервного скріплювання наших національних сил. Присутні відспівали національний гимн і підбадьорені на дусі розійшлися з вірою в перемогу українських визвольних змагань.

ПРОТЕСТ СЕЛА ГЛУХОВИЧІ.

Дня 20. серпня ц. р. у Глуховичах, пов. Львів, на сходинах членів читальні „Просвіти" відбулася протестаційна анкета в справі подій на Великій Україні. Після відчитання брошури „Український хліб для українських голодних селян і робітників" і статтей з української популярної преси, селянином з Глухович, Федором Оравцем, присутні по річевій дискусій одноголосно ухвалили протестаційні резолюції. Присутніх було около 70 осіб. Слід згадати, що в Глуховичах не було і нема ані одного радянофіла.

КОМУНІКАТ

НАРОДНЬОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНЦІВ МІСТА ЛЬВОВА.

Взиваємо отсим усіх безробітних українців, абсольвентів середніх і вищих шкіл, щоби у свому інтересі подали Народній Організації:

1) своє імя і назвище,
2) вік і стан,
3) адресу,
4) освіту,
5) протяг часу, в якому є без праці і причини цього (редукція, ліквідація установи чи що),
6) ділянку, в якій працювча,
7) ділянку, в якій хотів би працювати.

Зголошуватися просимо особисто в канцелярії Народньої Організації Українців м. Львова при вул. Підвалля 7., III. пов. кожного дня крім неділь і укр. свят від год. 11. перед пол. до год. 1. вполудне не дальше, як до кінця вересня ц. р.

Чи Ви стали вже членом Українського Т-ва Допомоги Інвалідам у Львові? Місячна вкладка 50 сот.!

ПІДПИСАННЯ ІТАЛІЙСЬКО-БІЛЬШОВИЦЬКОГО ПАКТУ НЕАГРЕСІЇ.

Мусоліні посередничить між Німеччиною та СРСР.

ПАРИЖ, 31. 8. ПАТ. „Ер Нуувель" повідомляє з Риму, що нині підпишуть там між італійським урядом і СРСР пакт неагресії. „Ле Ремпар" подає подробиці пакту й обставини, серед яких до нього прийшло. Передовсім ясно зясована там справа додержання невтральности не лише в ділянці політичній, а й в економічній. Можливість стосування бльокади або ембарго виключена. Італії залежить передовсім, щоби запевнити собі на випадок збройного конфлікту можливість запастися в вугіль, дерево й рільні продукти від сторони Чорного Моря. Крім того нема сумніву, що пакт неагресії між СРСР., Малою Антантою та Туреччиною поважно затрівожив Італію. Відсіля бажання заключити порозуміння з більшовиками. З другого боку, зближення італійського фашизму з гітлерівською Німеччиною, досі ворожо настроєною до Москви, непокоїть більшовицькі чинники, тимбільше, що деякі гітлерівські елементи почали акцію, якої метою відірвання України від СРСР і створення незалежної держави під німецьким протекторатом. Новий трактат гарантує СРСР., що Італія буде невтральна на випадок німецько-більшовицького конфлікту. Часопис приписує навіть Мусолініему, що приготовляється відіграти ролю посередника між СРСР. і Німеччиною, яка вже заявила готовість заключити порозуміння з СРСР.

ГОФЕР УЖЕ В ІТАЛІЇ.

Римські часописи повідомляють із Больцано, що провідник тирольських гітлерівців Франц Гофер, якого викрали з вязниці в Інсбруці, був уже 30. серпня в 22-ій годині на прикордонному італ. постерунку в Бренері з гітлерівцями, які вможливили йому втечу. Італійський постерунок списав протокол про перехід кордону і відставив усіх до Больцано. Гофер ранений в праве коліно. Гофер із товаришами відлетить мабуть літаком до Нірнберґу на зїзд нац. соц. партії.

НОВИНКИ

— **ПРИЙМАЮ ЯК ДАВНІШЕ в моїм дентистичнім заведенні Сикстуська 17. від 9—1 і від 3—6. НАСС.** ч. 286 3—3

— **Робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.**

— **Магазин постелі Р. Джала, Львів, Хорущина 5,** поручає: ковдри, матраци по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 золотих, матраци по 7 зол. 43-50

— **З Українського Лікарського Товариства.** В суботу дня 2. ц. м. відбудеться в домівці товариства при вул. Чарнецького ч. 26. в год. 19. відчит д-р О. Філяса: Лікування хоріб з виховання у дітей. 303

— **Вступні іспити до І. кл. для дівчат в державній муж. гімназії в Перемишлі.** У звязку з поданою нами вісткою про коедукацію в перемиській державній гімназії з українською мовою навчання довідуемося з поінформованого джерела, що до тамошної мужеської гімназії можуть без ніяких перешкод перейти ті ученици українки, що здали перед вакаціями до новоствореної польської жіночої державної гімназії на Засянні, або ті, що здали іспит до приватної гімназії Дівочого Інституту, яка має повні права. Зате дівчата, що не здавали перед вакаціями ніде іспиту, а скінчили шесту клясу народної школи, або II. клясу приватної гімназії без права прилюдности, можуть також вписатися до І. кляси, оскільки здадуть іспит згідно з новими приписами, які вже обовязували перед вакаціями. Речинець іспиту визначила дирекція тамошньої гімназії, як довідуемося, на 2. вересня, а на випадок потреби визначить ще другий пізніший речинець. Дівчата, що вчилися дома приватно, можуть також приступити до іспиту. Діти державних урядовців мають очевидно першенство, але для доньок неурядовців також знайдеться місце. Тому всі, що не знайшли місця для своїх доньок в гімназіях перед вакаціями, або які внаслідок здержання державою звороту за науку дітей в приват. заведеннях не могли післати дитини до школи, хай скористають з нагоди і чимскорше звернуться до дирекції перемиської гімназії. З провінції можуть умістити діти в Перемишлі або в інтернаті „Дівочого Інституту" або в інтернаті СС. Василіянок.

— **Свято Успення Пресв. Богородиці у Львові** відбулося в цьому році, не зважаючи на непогоду, не менше величаво, як і в попередніх роках. Було багато вірних не тільки зі Львова, але й із багатьох сіл львівського повіту, що звесь час облягали церкву Успення пок Руській вул., яка була виповнена вщерть народом. Торжественну Службу Божу відправив о. кан. Лаба при співучасти о. кан. Лужницького й о. Громницького. Діяконував о. Горчинський. Співав дуже гарно мішаний церковний хор. Прегарну, незвичайно глибоку проповідь виголосив о. д-р Костельник (в навечерія мав проповідь о. Семчишин). Усіх тихих Служб Божих було в церкві від год. 5. до 12. вполудне 10 і на всіх них священики причащали народ. Разом того дня приступило до св. Причастія 833 душ, а сповідало крім 4 парохіяльних священиків ще 15 священиків запрошених. Тому наскрізь неправдива є замітка про свято в „Новій Зорі", де сказано, що священиків не було у сповідальницях і люди мусіли йти до Єзуїтів чи Бернардинів. З якою метою автор тої замітки пускає таку неправду у світ?

— **Конґрес української еміґрації в Румунії** відбудеться в днях 9. і 10. вересня ц. р. в Букарешті в салі „Лідертафель". На конґресі виголосять реферати: проф. Мацієвич про українську проблему та міжнародню політику; д-р В. Трепке про стару і нову еміґрацію з України і полк. Г. Пороховський про положення України та укр. еміґрацію.

— **30 тисяч безробітних** буде одержувати грошеві підмоги в місяці вересні ц. р. Таке рішення запало на засіданні буджетової й адміністраційної комісії 29. ц. м. у Варшаві. Загальна сума видатків, прелімінованих на виплату тих підмог винесе 1,458,600 зол. Буджетовий прелімінар фонду безробіття на вересень винесе загалом 2,700 тисяч зол., з чого вкладки обезпечених дадуть 1.800 тисяч зол., а доплата державного скарбу 90.000 зол. Коли зважити, що справжне число безробітних виносить поверх міліона осіб, то 30 тисяч осіб, які дістануть підмоги, смішне число.

— **Нова трамваєва лінія у Львові.** В суботу, 2. вересня розпічнеться рух трамваєвих возів на новій лінії вулицею Понінського. Курсуватимуть вози лінії 10 від Замарстинівської рогачки до стації Польського Радія. Коли викінчиться нових шлях вул. Козельницькою крізь пл. Східних Торгів, буде продовжуваний курс трамваєвих возів до Стрийської шоси. Їзда від вул. Пуласького (ріг св. Софії) до стрийської рогачки коштуватиме 15 с.

— **Заграничні історики у Львові.** До Львова приїхала група учасників міжнароднього конґресу істориків, зложена з 15 осіб, професорів університетів в Австрії, Німеччині, Бельгії, Франції, Англії, та Америці. На двірці повитали їх представники міської влади та наукових установ. Гості звідують місто а в пятницю відїдуть до нафтового басейну в Бориславі і Трускавці.

— **Звільнення вояків.** На основі розпорядку військової влади в половині вересня ц. р. буде звільнений 1910-ий річник з війська. Наперед будуть звільнені піхотинці, що станеться вже з днем 10. вересня.

— **Велика пожежа в Дрогобичі.** В рафінерії „Нафта" в Дрогобичі вибухла пожежа в збірниках з бензиною. Пожежа була така велика, що ціле небо вкрилося червоною луною. Згоріло 14 вагонів бензини вартости 100 тисяч зл.

— **„Хасиди" злодії.** Через Львів переїздив зі Стрия до Белза рабін Роках. На головному дворці зібралася юрба хасидів, щоби побачити „чудотворця" рабіна. За хасидів переодяглося теж кілька злодіїв і вкрали в Сим. Льоса 450 зол. і 50 дол. Тайний агент бачив, як одному „хасидові" відірвалася була борода й він зараз утік. Поліція шукає того „хасида", бо знає його по назвищі.

— **В справі вбивства двох жидівок у Мостиськах.** В мешканні арештованого муляря Зиха переведено ревізію, яка дала сенсаційний вислід. Найдено кільчик, що був власністю Шляфової. Зих не вміє вислід пояснити походження тієї річи.

— **Кровавий напад на парохію.** В селі Неводна (пов. Коросно) нічю вдерлися на парохію опришки. Коли вікарій о. Гловацький пробудився та вийшов із спальні до сусідньої кімнати сім опришків під загрозою револьверів примусило священика, щоби видав їм готівку з каси Стефчика. В цюж хвилину вбіг до хати нічний сторож і став стріляти до опришків. Опришки втекли. За ними пустилися в погоню селяни. В погоні опришки вбили селянина Йосифа Банася. Поліція шукає напасників.

— **За шпигунство.** Перед окружним судом у Білостоці відбулася нагла розправа проти Сендера Олтуського і Макенма Шора за шпигунство. Олтуського засуджено на 15 років вязниці, Шора на 12 років вязниці.

— **Самосуд над невинними циганами.** На ярмарку в місцевости Варвайн в долині Морави нарід злінчував трьох циганів, що, як пізніше показалося, нічим не провинилися. Серед ватаги циганів звертали увагу незвичайною вродою 7-літня дівчинка Анка та її мати Шівана Маринкович. Нараз до циганки підійшов один селянин і заявив, що дівчинка не є її дитиною, але донькою його сестри, що недавно пропала. Зробилося збіговисько і розлючений нарід потягнув циганку з дитиною на поліцію. Тоді розійшлася чутка, що цигани схопили й вбили дитину. Кілька тисяч народу зібралося перед поліційним будинком і почали відгрожуватися. Один із циганів, видячи, що буде але, пробував тікати. Однак нарід дігнав його і затовк камінням. Опісля вирвав з рук поліції циганку та дитину й роздер їх на кусники. Вбили теж приятельку Шівани, що мала зізнавати як свідок. Дальше юрба кинулася в сторону циганського табору над рікою. Налякані цигани скакали з висоти 10 метрів у воду, ратуючи життя. Підчас слідства виявилося, що дівчинка була справді донькою циганки Шівани.

— **Вбив професора.** В Марієнбаді нічю на 31. серпня невідомий чоловік убив бувшого професора політехніки в Ганновері Теодора Лесінга. Вбивник стрілив двічі крізь вікно підміської віллі, в якій проф. Лесінг жив із жінкою, вимігрувавши з Німеччини після того, як до влади прийшов Гітлер. Як підозрілого в убивстві арештували 31-літнього шофера Макса Еке.

— **Робот помагає в переїзді через Океан.** Недавно приплив з Франції до Америки французький артист Діран Купаль, в лодці, довгій 36 стіп. Він виплив з пристані Брест дня 10-го травня, заплив до острова Мадера з групи Канарійських островів, звідтам до британської Західної Індії, опісля до французького острова Мартинік, а щойно звідси прибув до Ню Йорку. Хоч лодка була мала, то він давав собі раду і до помочі у плавбі вживав штучного чоловіка, робота, який сповняв такусаму службу, якби самий артист. Очевидно, робот кермував лодкою, коли його накрутив артист, але виконав своє завдання. Артист каже, що він в погідні дні йшов спати, а робот кермував за нього лодкою. Купаль є малярем краєвидів чи море-видів і хоче виставити свої твори в Ню Йорку. Потім завантажить свою лодку на корабель і поплине до Франції.

З кіна.

КІНО АПОЛЬО: „14. ЛИПНЯ".

Після фільми „Під дахами Парижа", „Мільйон" і „Хай живе свобода!" — чергови архитвір Рене Клєра, цього співця і поета вбогих дільниць Парижа і їх мешканців. Нескладна фабула — як і нескладна любов героїв фільми — захоплює від початку до кінця своєю природністю і безпосередністю буденщини. В головній ролі найбільша французька фільмова зірка, Анна Ґеля, ідеальна в ролі продавщиці квітів і любки шофера — яка врешті його цілковито добуває, всупереч всім інтригам своєї суперниці і двох волоцюг-злодіїв. Її партнер і вся взагалі обсада фільми — знамениті, а просто надзвичайні сцени з загальної втіхи і вуличних танків напередодні 14-го липня.

Дописи.

ПІДГАЙЦІ

Підгаєччина героям зпід Крут. Світлу память української термопільців пошанувала Підгаєччина академією, що була ділом позамісцевих громадян, бо поза відомим місцевим читальняним хором усі виконавці програми були з села Підгайців. Академія, що відбулася 28 серпня ц. р., була першим святом на підгаєцькій території. Програма, хоч і скромна, та складна добором, тому полишила на гостей відрадне враження. Почав її підгаєцький хор пєснєю у честь погибших. У промові, що її виголосив студ. Б. Кальба, була мова про геройство молодих юнаків, що не вагалися піти на очевидну смерть, аби промостити своїми трупами шлях волі України. Безперечно найкращою точкою програми було скрипкове сольо інж. Д. Маркова, що при вдалому акомпаніяменті п. Софії Мацелюхової відограв скрипковий концерт Beriot-a d-dur і Zigeunerweisen — Pabio de Sarate з такою технікою і чуттям, що оплески захопленої публики не вгавали довго-довго. Не менше вдатний був смичковий квартет увертюри до опери Масканія „Cavaleria rusticana". В деклямації „Крути" Т. М. Янівa подобалися тільки слова поеми. З вокальних продукцій найкращою виявилася „Похорон жовніра" у виконанні муж. хору Підгайців під дир. проф. О. Мостового і „Родились ми" Б. Кудрика у виконанні хору Заставча під пров. студ. В. Пришляка. Гарно випали продукції мішаного хору Заставча: „У весняний день" Нєдільського і „В гаю зелененькім" Колесси. Щож до оцінки обох хорів, то хор із Заставча вилав цим разом краще, що треба пояснити обставиною, що підгаєцький хор співав два дні під-ряд Службу Божу на вітрі і це причинилося до голосової недиспозиції співаків, як безпосередньо потім вечором виступили на сцену і то з незвичайно трудним твором. Загально академія полишила гарне враження на всіх учасників.

Р. М. Богородченко

ЗАЛІЩИЧЧИНА.

В обороні прав наших парцелянтів. Одним з великих маєтків на Поділлі є так званий городецький ключ родини графів Борковських в Городку над Дністром у заліщицькому повіті, що обіймає цілу низку доколичних сіл. Як майже всі дідичівські маєтки, городецький ключ є значно обдовжений і знаходиться під примусовою управою. Для ратування маєтности ведено там від довшого часу (найбільше від 1928 р.) парцеляцію м'ж місцеве населення і наші селяни закупили тоді найчастіше одно або двоморгові парцелі (виїмково кількоморгові), оплачуючи в готівці ціну купна пересічно по 150 до 200 долярів за морг. В цей спосіб розпарцельовано там досі около пятьсот гектарів орного поля між наших селян у Касперівцях, Кулаківцях, Бедриківцях, Доброгінах, Городку і Щитівцях. Селяни взяли куплене поле в посідання, заплатили — як сказано — ціну купна в готівці, але, хоч минуло кілька літ, ніхто з них не є ще інтабульований за власника купленого грунту. А окружний уряд земський в Тернополі ще передтим затвердив парцеляційний операт і предложений спис набувців. З огляду на велике обдовження маєтности і можливість дальшого обдовження кількасот дрібних селянських набувців були дуже занепокоєні, що станеться з набутою ними власністю, від котрої попосили і так значні тягарі, включуючи прогресивний грунтовий податок по 10 золотих від морга зависть по 3 зол. У тій справі звертались інтересовані вже давніше по пораду і поміч до б. сенатора Василя Баранника і д-ра Стефановича в Заліщиках, одначе вони не могли їм нічого помогти, бо свої часами набули селяни вже по 9. січня 1926 р. Щойно тепер, коли цього року оголошено новий закон з 28. березня 1933 р. про управильнення іпотечного стану нерухомостей, набутих при парцеляції, що перейшов речинець з 9. січня 1926 продовжує до 31. грудня 1932 р., селяни, вичитавши про це згадку в часописах, звернулися повторно до сенатора Баранника, щоби допомір їм управильнити їхню парцеляційну справу і щоби виконати їм правні постанови, які обовязують у цій справі. Сенатор Баранник, користаючи з побуту посла д-ра Степана Барана на вічу в Заліщиках дня 27. серпня ц. р., запросив його на віче до Касперовець на наступний день (свято Успення Пр. Богородиці) з відповідним правничим рефератом про обовязуючі в парцеляційних справах земельні закони. Таке віче при участи понад 300 інтересованих наших дрібних парцелянтів відбулося в Касперівцях, повіт Заліщики, дня 28. м. м. Явилися на ньому інтересовані з Касперовець, Кулаковець, Бедриковець, Доброволян, Городка і Щитовець. Віче отворив і йому проводив сен. Баранник, реферат про земельні закони, а зокрема про закон з 28. березня 1933, виголосив посол д-р Степан Баран. Велика сала читальні „Просвіти" не могла помістити всіх цікавих, що дуже пильно прислухувалися виводам посла д-ра Барана, а опісля завдавали йому рівні питання у звязку з виголошеним рефератом, на які дали відповідь пос. д-р Баран і сен. Баранник. Присутні рішили скористати з постанов закону з 28. березня 1933 та управильнити іпотечний стан набутих при парцеляції наділів і в тій цілі поробили відповідні заходи.

ЗБОРІВЩИНА.

З подвигів педагога-шовініста у Тустоголовах. З початком цього шкільного року прийшов до нас на місце дотеперішнього управителя школи п. Осипа Держка новий учитель Казімерж Скржишовскі, що вже першого дня показав своє обличча. Дня 21. серпня ц. р., себто першого дня науки, називав українських дітей прилюдно „кабяне", „г-же" і т. п. зневажливими словами наказуючи їм молитися по польськи. Коли ж деякі не вміли по польськи молитися, то підносив за комір та садзав на лавку, визиваючи їх. Між іншими назвав кілька разів „кабаном" дитину Андрія Шклянного. Тому запитуємо п. шкільного інспектора, якими приписами керується п. Скржишовскі, примушуючи українських дітей молитися в чужій мові та хто буде вчити наших дітей у тій школі української мови, коли п. Скржишовскі горить такою ненавистю до української дітворн та до її рідної мови?

Громадянин Тустоголов.

—o—

СПОРТ.

СИТКІВКОВІ ЗМАГАННЯ У ЛЬВОВІ.

У вівторок 29. VIII. пополудні розпочалися на торах УССК-у Х. з черги ситківкові мистецтва краю. Першого дня зустрілися: Пачовський—Рожанковський С. 6:2, 6:3; Рожанковський Я.—Дзерович 6:2, 6:8, 6:4; Дрогомирецький—Назар 6:3, 6:1; Кулечко—Хамула 6:1, 6:3; Сасик—Процишин 6:1, 6:3.

Другий день: Зелений—Хтей (Перемишль) 6:2, 6:1; Кулечко—Федак, Маруняк 6:2, 6:2. Гербаль—Мурин 1:6, 6:2, 5:7; Сасик, Дрогомирецький—Пачовський, Хамула 7:5, 10:8.

ГАСМОНЕЯ — УКРАЇНА.

В неділю 3. ц. м. відбудуться змагання за мистецтво А-класи і вхід до окружної ліги між Гасмонеєю й Україною. Обі дружини грали досі за мистецтво 4 рази. Україна виграла одні змагання, одні програла, дві змагання були нерішені. Відношення воріт 6:7 для Гасмонеї. Змагання ці відбудуться на гриищі Погоні в год. 16-тій. Попередять змагання за мист. Б-класи Гасмонея II.—Україна II. в год. 14.15. Ціни білетів низькі.

Театри.

Великий Міський Театр.

Субота, дня 2. вересня, год. 7.30 веч. „Фрайляйн Доктор", Юрія Тепи.

Театр Ріжнородностей.

Пятниця, 1. вересня, год. 3.30 попол. **Виступ Театру ім. Тобілевича:** „Мотря", істор. картини Лужицького та Лісевича на осн. Б. Лепкого.

Пятниця, дня 1. вересня, год. 7.30 веч. **Виступ Театру ім. Тобілевича:** „Батурин", інсценізація Лісевича на основі Б. Лепкого.

Субота, дня 2. вересня, год. 7.30 веч. „Моя панна мама", комедія в 3 діях Бернея.

ЦИРК СТАНЄВСЬКИХ: (площа Зема) щодня вистава в год. 8.30, в суботу та в неділю дві вистави: в 4 год. пополудні та в 8.30 веч.

Кіна.

АДРІЯ: „Король пястука" (Гарі Піль).
АПОЛЬО: „14 го липня".
АТЛЯНТИК: „Позвольте нам жити!".
КАСІНО: „Остання царица".
КОПЕРНИК: „Генерал Чень" і „Слім у тарапатах".
КОЛІСЕЙ: Фільма „Проба кохання", ревія „Сьогодні в нас Мелі".
МАРУСЕНЬКА: „Генерал Чень" і „Слім у тарапатах".
МІРАЖ: „Наші невинні наречені", „Флін контра Флін".
МУЗА: „Королева скорости".
ПАЛЯС: „Вірлитко".
ПАН: „Гальо Париж! Гальо Берлін!" ревія (виступ львівських артистів).
ПАСАЖ: Том Мікс „Мій приятель король".
СТИЛЕВЕ: „Люди в готелі".
ХИМЕРА: „Дівча гір".
УТІХА: „Бастер женіться" та ревія.

Закордонне радіо.

Пятниця, 1. вересня 1933.

Мор. Острава (263,8) 10.10 Концерт, **Барі** (202,4) 20.45 Оп. музика, **Братислава** (279,3) 12.30 Концерт, **Бреслав** (325) 20.00 „Рієнці" оп. Вагнера. **Мілано** (331,4) 17.15 Концерт. **Лейпціґ** (389,6) 12.00, 17.10 Концерт. **Букарешт** (394,2) 19.40 „Аіда" оп. Верді. **Білгород** (429,7) 19.00, 21.00 Сп-в, **Рим** (441,2) 21.45 Ар-і, **Прага** (488,6) 20.20 Концерт. **Відень** (517,1) 17.15 Солісти, 18.35 Симф. концерт, 20.20 „Вем дер фьлер дьйт" нов. авдиція, **Рига** (525) 19.05 Дитячий театр, **Будапешт** (550,5) 12.45 Оркестра, 13.10 Циг. музика, 19.30 Спів, **Харків** (937,5) 9.00, 20.00 Концерт. 10.00 Фортепіян. 11.50 Концерт для хлопців. 18.00 Комедія. 19.0. Український квартет, 21.30 Німецька музика та пісні.

Субота, 2. вересня 1933.

Кенігсберґ (217,1) 17.45 Пісні, 20.10 Весела програма. **Мор. Острава** (263,8) 12.30 Військ. орхестра, **Братислава** (279,3) 14.50 Концерт, 18.05 Соната, **Брно** (341,7) 18.25 Німецькі пісні, 19.10 Словацькі любовні пісні, **Лейпціґ** (389,6) 20.00 Вечерний концерт, **Берлін** (419) 17.55 Пісні, **Білгород** (429,7) 19.00 Циг. музика, **Рим** (441,2) 20.30 „Ле Жонглер де Нотрдам" оп. Маснета, **Лятґенберґ** (472,4) 18.00, 21.30 Музика, **Відень** (518,1) 11.00 Отворення Віденського Ярмарку, 12.00, 13.10 Концерт, 16.30 Хор, 20.10 „Ам Тетіш" ком. Сльободи, **Будапешт** (550,5) 20.00 Військ. музика, 21.00 Пісні, **Харків** (937,5) 9.00 Орхестра, 9.30 Муз. конкурс, 13.50, 16.20, 17.30 Концерт, 17.20 Трансм. з театру.

Львівське радіо.

Пятниця, 1. вересня 1933.

7.00—7.50 Ранішня авдиція, 12.05, 12.35, 14.55, 15.15, 15.50, 22.40 Грамофон, 15.25 Господарський комунікат, 15.35 Збіжева біржа, 16. Концерт, 17.00 Серед книжок, 17.15 Легка музика, 18.15 Різьничі сирівці, 19.35 Спів (Ант. Голембйовський), 19.05 „Заг. відомі, а так мало знані полохи з Карпат", 20.00 Симфоніний концерт (Дембіцька, сопран), 21.00 Куток краєзнавчого т-ва, 22.00 Спів (Тендлер, баритон), 22.25 Спортові вістки.

Субота, 2. вересня 1933.

7.00—7.50 Ранішня авдиція, 12.05, 12.35, 14.55, 15.15, 15.35, 16.00 Грамофон, 12.33 Метеорольог. комунікат, 15.25 Господарський комунікат, 16.30 Міждерж. атлетичний меч, 17.00 Відчит, 17.15 Солісти (Ю. Мехівна, сопран, Ольховий, бас), 17.45 Авдиція для хорих, 19.00 Прогулька по істор. Великопольщі, 19.40 Фейл. „У руках мурмів", 20.00 Турецька музика, спів (Чекотовський, баритон), 21.15 Битва під Віднем, 21.30 Шопенівський концерт, 22.00 Спортові вістки, 22.15 Легка музика, піснюки (Соф. Терне), 23.05 Концерт мандолінистів.

—o—

БІРЖА.

ДОЛЯР.

У четвер, у приватних трансакціях платили за доляра 6.28, при міжнародних обрахунках 6.30. Банк Польський платив 6.26 зол.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 31. серпня ц. р. з приводу слабої тенденції ціни на масло не ставиться, молоко 16 сот., сметана 70 сот., яйця 3.80 зол. Тенденція на масло, молоко, сметану слаба, на яйця знижкова.

ОГОЛОШЕННЯ

НЕОБХІДНА БРОШУРА
Новий Самоуправний Закон
вже появилася.
ЦІНА ТІЛЬКИ 40 СОТ.
Замовляти в Адміністрації „Діла", Львів, Ринок 10.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ТОРГОВЕЛЬНІ КУРСИ Й. ПІРШПРУНГА Личаківська 34. Вписи на 1-річні і 5-місячні торговельні курси, стенографію і писаньня на машинах відбуваються щодня від год 11—1 і 4—6 попол. 6/22 з—3

РУХАНКОВІ КОМПЛЄТИ для шкільної молоді (сорочинки, штанцята й мешти) поручає найдешевше Кооп. „ПЛАСТ", Львів, Городецька 25. Домагайтесь цінників на зимовий сезон! 278 з—4

ОКРЕМА кімната для 2-ох студенток з харчем або без. Потоцького 110, правий партер. 269 з—3

ПРИЙМУ на мешкання панночки — фортепіян. Баїлова, Кадецька 12, дв. 8. 259 2—3

КІМНАТА тепла, вигідна з окремим входом негайно до винайму. Пісікова 30, ч. 1. 290 2—2

ПРИЙМУ шевського прикравача. Львів, Руська 3. Черній і Берек. 298 1—2

НА ПРОДАЖ 23 жорги поля урожайного в цілости або в частях по приступній ціні при битій гостинці в однім комплексі з будинками господарськими без сусідства, 15 км. до найближчого міста. Ближчих інформацій подасть: Гр.-кат. Уряд парохіяльний в Лужку Долішнім, п. Новощиці к. Самбора 299 1—3

ЩУКАЮ мешкання за лекції з народньої школи або з гімназії. Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Студент". 301

ПОШУКУЮ студента на мешкання в заміну за науку малих синів. Львів, Коперника 3, у П. Галагана. 300 1—1

ДО ВИНАЙМУ 5 кімнат з повним комфортом при вул. Потоцького ч. 48. Інформації в УКТОДІ, тел. 51-14. Міс. чинш 250 зол. 297 1—2

ПОЗІР, РОДИЧІ І ШКОЛЯРІ! Робітні Українських Інвалідів у Львові, вул. св. Софії ч. 25 (телеф. 52-14) поручають шкільні, гімназійні шапки й однострої, виконані солідно з найкращих матеріялів, по конкуренційних цінах. На бажання висилаємо цінники і пробки даром. Дайте працю Українським Інвалідам! 297а 1—3

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 шпальти текстові і 8 шпальт оголошеневих.

1 мм одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0.15	Дрібні оголошення від слова: натрийонізальні по	зол. 0.15
1 „ одношпальтовий надіслане і некрольоване	„ 0·40	купно, продам, винаєм і т. п.	„ 0·10
1 „ „ в тексті і поміжках	„ 0·48	шукаючі праці	„ 0·08
„ на першій сторінці	„ 0·55	слова толстим друком подвійно.	

Остання сторінка 1/1		зол. 550—
„ „ 1/2		„ 200—
„ „ 1/4		„ 110—
„ „ 1/8		„ 60—

Текстові сторони 50 проц. дорожче.

За редакцію відповідає Олександ[illegible] Видає Видавничa Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів Ринок 10

Ч. 230 (13.469). Львів, неділя 3. вересня 1933. Rozliczyć opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 148.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Европейська акція проти голоду на Україні.

Женева, 28. серпня 1933.

Не зважаючи на всі заперечення більшовицької преси та заходи московського уряду, факт жахливої голодової катастрофи на Україні в цілій Европі загально відомий. Вістками та статтями про голод на Україні повна не лише німецька, а й французька, швайцарська, бельгійська, англійська та інша европейська преса.

До поширення відомостей про голод на Україні причинилась найбільше німецька преса тому, що на півдні України є численні німецькі кольонії, частина населення яких також витинула наслідком голоду, пошесних недуг та заслань, як і на цілій Україні. У Німеччині розвинулась в останнім часі грандіозна допомогова акція при підтримці уряду. Всі допомогові та добродійні установи зєднались під проводом центральної організації „Brueder in Not" (Berlin, W. 35. Corneliusstrasse 4 b.) яка провадить точну реєстрацію всіх поданих адрес голодних та дбає про справедливий поділ пакетів з поживою. Оскільки українське населення, що сусідує з німцями, може користуватися безпосередньою допомогою чи лише організаційним апаратом Німеччини, тимчасом, на жаль, не вияснено. У всякому випадку така допомога в засаді можлива в першу чергу для українських протестантських сектантів, „штундистів", яких є ще досить на півдні України.

Европейська преса, зацікавлена голодом на Україні не лише з погляду людяности, почасти й просто сенсаційности цього явища, а й з погляду політичного. Про голод пишеться у богатьох випадках поруч з загостренням українсько-московської боротьби та останніми подіями в межах комуністичної партії України. З низки таких статтей особливо замітною є передова в „Журналь де Женев" — „Україна невральгічний пункт".

Не зважаючи на всі старання московської еміграції використати голодову катастрофу на Україні для своїх партійних обрахунків з більшовиками, в европейській пресі все яскравіше зазначується національно-політичний підклад голоду на Україні. До цього причиняються всі, що хочуть дати европейському читачеві об'єктивне представлення голоду в межах СРСР. Союз боротьби проти III. Інтернаціоналу під проводом досить відомого п. Обера видав мапу голодових районів, подібну мапку подав часопис „Пражскі Ліст", як одна так і друга досить точно покривається з етнографічною мапою України. Виразне зазначення того, що від голоду терпить майже виключно Україна та сусідні з нею райони з немосковською людністю може мати поважне значіння для української справи на міжнароднім терені. Голод у Московщині був би її внутрішньою справою: голод на Україні є злочином Московщини, поповненим у межах чужої, поневоленої нації, який при нормальних інтернаціональних відносинах мусів би довести до гострої інтервенції великих держав.

Тимчасом мусимо намагатися, щоби виявлення небувалого по своїм розмірам в історії злочину винищення мільонів людей, жінок і дітей московським урядом на Україні причинилося богато до організації поважнішої інтернаціональної допомоги нещасливій Україні. А для цього треба передовсім подбати про те, щоби голодні на Україні довідались про те, що світ знає про їх нелюдські муки та конання. Українські організації допомоги голодним в краю та за кордоном повинні негайно перевести реєстрацію всіх приватних адрес на Великій Україні та повідомити адресатів про стан рятункової акції поза межами СРСР. При цім треба подати адреси українських допомогових комітетів у Галичині, Буковині, Чехословаччині та по ріжних европейських осередках, а також адреси інтернаціональних допомогових установ. Коли навіть лише незначна частина цих листів дійде до адресатів, то вістка про допомогову акцію за кордоном розійдеться дуже швидко по цілій Україні. Побоюватися переслідувань відбирачів цих листів більшовицькою владою нема чого, бо від голоду загинуло більше люду, ніж через заслання та розстріли.

Головним ворогом і небезпекою для українського населення, для якого голод робиться постійним лихом, є занепад енергії та цілковита апатія, що не дають йому змоги все ставити належний опір московській владі та боронити належно останній кавалок хліба. Треба сподіватися, що осінь принесе принаймні тимчасову перерву голодової катастрофи та збільшить відпорність українського населення. І цей час треба використати, щоби поширити звязки з Великою Україною, поширити там свідомість того, що українці поза межами більшовицького пекла не забувають на своїх братів та працюють над порятунком для них.

Рух протесту проти нищення українського народу Московщиною, що ширіться тепер по Галичині та Буковині, не полишає сумніву, що українське населення цих земель зробить все від нього залежне, щоби помогти страдальній Україні. Але убогі засоби цього населення ще зменшує потреба підтримати і ближчих земляків, що терплять від світової кризи та останніх живлових нещасть. А чим більший брак власних засобів, тим пильніше повинні старатися чільні українські допомогові орґанізації навязати зносини з інтернаціональними гуманітарними установами та відповідними інституціями поодиноких держав.

З оглядом на те, що в дорозі до цього стоїть багато правних, орґанізаційних та інших перешкод, мусить повстати за кордоном можливо скорше відповідальний звязковий осередок з двобічним характером діяльности, що утримував би з одного боку звязки з краєвими чинниками, а з другого боку з чинниками інтернаціональними в поодиноких державах. Некучість потреби такого відповідального звязкового осередку ілюструє між іншим заява про утворення „Українського Червоного Хреста" в Брюселі, який, очевидно, не має ані визнання з боку дійсного Інтернаціонального Червоного Хреста, ані представництва з боку відповідальних краєвих чинників. Звертаючись до Інтернаціонального Червоного Хреста рискуємо тепер дістати відповідь — Виж маєте свій Червоний Хрест. Небезпеку повстання подібних евентуально конкуренційних еміґрантських фірм маємо і в інших европейських осередках, а небезпеку що може усунути лише утворення відповідального українського осередку за кордоном та консолідація навколо його цілої акції на міжнароднім терені.

Не треба забувати того, що кожний поспішний невідповідальний український крок на міжнароднім терені може мати такі фатальні наслідки для голодного населення Великої України, як і бездіяльність та неоправдана втрата часу.

М. Данько.

Що це таке --- проблема „національного проводу".

III.

Потреба зрозуміння взаємної ваги частин нації. — „Округлий Стіл". — Всеукраїнський Світовий Національний Конгрес. — „Центральна" і „Мала" Рада та постійний провід.

Кажучи про нерозуміння ваги всеукраїнської роботи, нікого не хочемо обвинувачувати, лише стверджуємо факти. А факти ці не є наслідком злої волі, тільки певної психольоґії, яка формуєься десятиліттям і зміняється не за один рік. Сьогодня уже **найвищий час** для рішучої зміни психольоґії і поглядів з обох боків. Сьогодня треба перестати лише деклямувати про соборність. Наддніпрянська еміґрація, що не збільшується, а зменшується, бо старіє і вмирає — мусить погодитися з тим, що лише мільони народу по цей бік Збруча, які не маліють, а все ростуть, є справді певною і реальною базою в боротьбі за визволення Великої України. Знову, Україна по цей бік Збруча мусить глибше перенятися свідомістю, що поліпшення її ситуації тісно звязане з розцвітом волі на Великій Україні. Обіж разом частини української території мусять прийти до пересвідчення, що стратеґія і тактика визволення вимагає найближчої участи в цім ділі всіх національних сил, деб вони не були, особливо, коли ці сили находяться поза межами політичного утиску і мають розвязані руки. Історія визволення народів вчить, що дуже часто ці малі числом, але вільні національні сили відогравали в боротьбі рішаючу ролю і були тим грамом, що перехиляв її терези.

Тому-то „за округлим столом", поруч Великої України, мають засісти Галичина, Буковина, Підкарпаття, Волинь, Бесарабія, Полісся та Холмщина, мають засісти представники еміґрації із Північної Америки, Канади, Бразилії, Аргентини, Далекого Сходу й великої української европейської та світової еміґрації.

А, засівши так і представляючи велику українську націю, з величезними далекосяглими планами будівництва державного, політичного, економічного та культурного, ми зі здивуванням побачимо, що справа створення усенаціонального центру це передовсім справа поборення нашої географічної віддалі та розкиданости, а не ідеольоґічного розпорошення, бо перед лицем величі завдань справді поважних, життєвих, невідкличних зблідніють і стануть мізерними та смішними ріжні ніби ідеольоґічні розходження, підшиті, як завжди, особистими амбіціями.

Якже може створитись такий орґан, — отсей всенаціональний провід чи центр?

Отже відповідаємо: для цього мусить бути скликаний **Всеукраїнський Світовий Національний Конгрес.**

Цей конгрес, зложений з представників усіх українських територій, земель, кольоній, осередків та еміґрації, конгрес, на який зійдуться представники українського народу з цілого світу, буде компетентний розглянути українську проблему у всій її величі і складности.

Тут виринає, звичайно, ціла низка питань: з кого Конгрес має складатись, на які засоби, у якому місці, як подивляться на це ті держави, в межах яких перебувають українці і т. д. і т. д. Але всі ці питання потребують окремого обговорення і ми їх сьогодня лишаємо на боці. Скажемо лише одно: при бажанню, при добрій волі, при чесному, справді патріотичному підході до справи, — всі трудноші — політичні, фінансові, організаційні і т. д. будуть усунені. Треба лише почати цю справу, — справу дійсно всенародного значіння — і ми побачимо той ентузіязм, ту жертвенність, які вона викличе серед цілого українського народу. Це буде справді великий політичний крок, крок епохального значіння, який започаткує нову еру.

Але про самий Конгрес, про всі питання з ним звязані, — треба говорити окремо: це справа занадто велика. Тутже зазначимо лише коротко, що таке дасть нам, українцям, Конгрес по лінії нашої національної самоорганізації. Отже, передовсім, Конгрес, очевидно, видасть закон про якийсь **всеукраїнський „надтериторіяльний" національний парлямент**, або, інакше „Центральну Раду", як **постійну** установу, до якої будуть вибірати депутатів всюди, де лише мешкають українці, і де це буде можливо. Цей парлямент буде збиратись систематично і буде

найвищим авторитетом для українців цілого світу.

Але поки це станеться, Конгрес, що має, на нашу думку, складатись приблизно із 200—300 депутатів, виділить із себе **малий конгрес, або малу Раду,** що буде збиратись в міру потреби. Перший конгрес доконає ще одного великого діла, а саме — він вибере зпоміж себе Всеукраїнський „надтериторіяльний" Національний Провід, який буде **постійно діючим.**

А щоби стати саме таким органом, Національний Провід чи Всеукраїнський Центр (термінольогію точно встановить Конгрес) має складатись, на наш погляд, з 12 до 15 осіб, які, по можливости, представляють **усі** території, землі, кольонії і держави, з яких на сьогодня складається світове українство.

В. П.

Хто хоче навчитися доброї української літературної мови, хто хоче пізнати історію своєї мови, хто хоче довідатися, як де говорить український нарід, **ТОЙ МУСИТЬ ПЕРЕДПЛАТИТИ**

Науково-популярний місячник „РІДНА МОВА"

присвячений всебічному вивченню УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.

Головний Редактор і Видавець проф. д-р ІВАН ОГІЄНКО

ПЕРЕДПЛАТА: 6 зол. річно, 3 зол. піврічно, 1.50 кварт. річно. За границею 1 амер. доляр. Конто чекове П. К. О. число 27110. — Адреса Редакції й Адміністрації:

Warszawa, Stalowa 25, m. 10.

Нові передплатники одержують журнал від 1. числа.

Чужинець про становище на Україні.

Не зважаючи на пильність більшовицького уряду, з якою він старається не допустити чужинців на голодну Україну, пощастило одному журналістові, який знає добре не лише мову, а й край, об'їхати Кубань та Україну. Його прізвища зі зрозумілих причин подати не можемо. Спостереження, зроблені ним на загал стверджують все те, що пишуть у листах голодні з України. Стверджує він і численні випадки канібалізму з такими деталями і іменами, що сумніву, на жаль, не лишається. Частини сіл, а навіть цілі села вимерлі. У деяких хатах вікна позабивані дошками вказують на те, що власники їх ще мають ім мали намір вернутися, інші ж хати поволі розвалюються з розчиненими дверима. Мешканці їх або заслані на північ, або повмирали, або мандрують десь шукаючи хліба. Твердження більшовиків про те, що в СРСР нема безробіття, вихабна брехня. Вздовж залізничих шляхів і біля міст голодова катастрофа менша, бо населення має всеж хоч час від часу невеликий заробіток. Становище у колхозах дуже нерівне, хліб там видається за дні праці, тому працездатні ще якось тримаються, хоріж, старі та діти вимирають. Найгірше становище осібняків; у них влада повідбирала всі рештки збіжа, рештки осібняків вимруть найближчою зимою, бо більшість з них взагалі не спромоглася засіяти свого поля, деякі посадили трохи бараболі та соняшників. Назагал жінки витримують голод краще ніж чоловіки, так, що в багатьох колхозах полишалися майже самі жінки.

Ніякої помочі уряд голодним не дає. Пропагандисти твердять, що збіжа цілком досить, але його поховали куркулі. Від часу до часу комсомольці та комсомолки переводять труси шукаючи закопаного зерна і часом знаходять його. Пересічно населення зменшилось на четвертину до третини, але є й села, де вимерло більш половини населення, є й такі, що стоять цілком порожні. Смертність по містах значно нижча, але є міста на Україні, що за час 1. січня ц. р. втратили більш п'ятої частини свого населення. Трупи голодних лежать не лише на сільських шляхах, а й на вулицях міст часом по три дні. Звозять трупи та ховають відділи примусових робітників під доглядом міліціонерів ГПУ. Трапляється, що окремі частини трупів бракували, припускають, що їх ужито на їжу. Трупи закопані так неглибоко, що по дощі вони показуються на поверхні, знов викопують і складають у спільні глибші ями.

Населення так звикло до голодівки, що обходиться найменшою кількістю поживи. Тими півтора мільонів тон збіжа, яке більшовики за безцінь викинули за кордон, можна булоб урятувати дуже легко мільони населення України, що вимерли з голоду. Але вменшення населення України переводить більшовицька влада цілком систематично. Поруч із страшним збільшенням смертности зменшується цілком природно і число народин.

Нові засоби поживи в осени лиха ще далеко не усувають. Населення, що місяцями живилося в найкращому випадку висівками, травою та іншими шкідливими сурогатами, так ослабло, що городина та овочі викликають пошести, від яких вимирають нові сотні тисяч українського населення.

Але найгірша катастрофа може прийти в зимі та весною. Стан сучасних жнив зовсім не такий добрий, як про це кажуть більшовики. Велику шкоду наробили буряни, до боротьби з якими даремне кличе уряд від кількох років. У деяких місцях вони зробили косіння машинами взагалі неможливим, а до ручної косьби виголодніле населення нездібне. Значна частина збіжа гине на полі, бо нема засобів транспорту, щоби його вивезти. Знов-же велика частина гине в боротьбі між селянством і владою. Про поважну поправу відносин на Україні, яку обіцяють більшовики, впевняючи, що цей рік буде останнім роком труднощів, не може бути і мови. Зменшення здібного до праці населення, його цілковите знесилення, зріст заячищення ланів бур'янами та знищення худоби навіть якби влада більшовицька влада, тримали би українське населення ще кілька років в нечуваних злиднях. При сучасних політичних відносинах єдиною надією порятунку для українського населення може бути лише інтервенція великих держав та інтернаціональна допомога на велику скалю. При тій надвишці пшениці, яка істнує тепер у світі, допомогу укр. населенню можна би дуже легко перевести, але в першу чергу треба примусити московський уряд допустити цю інтернаціональну допомогу. Це могли би зробити найлекше Злучені Держави, поставивши визнання СРСР в залежність від допущення допомоги голодним на Україні. Знов-же церква ріжних віроісповідань могла б найскорше вплинути на сумління громадянства Америки і Европи та спонукати уряди великих держав до інтервенції для порятунку загрожених смертю мільонів населення України.

Свої спостереження самовидець нової української руїни закінчує страшним пророцтвом, що коли помочі не буде, то протягом зими та весни 1933-34 року вимре щонайменше здвоє стільки населення, як цього року. Цьогорічні втрати обчислює він на *десять мільонів осіб.*

(УКБЮРО ЖЕНЕВА.)

В справі протижидівського терору.

ЛЬОНДОН, 1. 9. ПАТ. Спеціяльний комітет під проводом проф. Альберта Айнштайна оголосив тут „бронзову книгу" в справі протижидівського терору в Німеччині. З документів, які містить книга, виходить, що від березня ц. р. гітлерівці вбили 500 осіб. З приводу тієї книги лондонська преса приносить статті, що атакують Гітлера та його режім. У звязку з тим провідники англійських незалежних соціялістів інтервенювали вчора у міністра закордонних справ Саймона, який обіцяв заняти тою справою.

Німецькі комуністи при роботі.

БЕРЛІН, 1. 9. ПАТ. Комуністи виявляють в останніх днях незвичайно живу діяльність у Гамбурзі та інших ганзеатських містах, поширюючи масово летючки та організуючи тайні групи. В часі останньої нагінки в Гамбурзі арештовано 30 осіб. Одночасно повідомляють з Хемніцу про ревізії й арештування серед комуністів, де із 23 арештованих 11 осаджено у вязниці. У Берліні будуть судити 7 арештованих комуністів під закидом грабункових нападів.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 3. ВЕРЕСНЯ 1933.

ГАЛАКТІОН ЧИПКА.

СПОМИНИ З ГІР.

I.

Чотири шляхи ведуть крізь наші Карпати з нашої Галичини на наше Закарпаття: ворохтянський, скільський, сянківський і дуклянський. Маю на думці ті шляхи, які є доступні тільки для власників дипльоматичних, звичайних, чи пільгових паспортів, бо зелена границя скриває в собі багато більше шляхів чи шляшків, про які знають пачкарі (найліпше), наші студіозуси (дуже добре) і „гранічери (трохи).

Кожний з чотирьох головних шляхів іде долиною і тому поклали тамтуди залізницю і тому валиться у ті долини щороку ціла хмара літників. Очевидно літники доходять тільки до приличної віддалі від границі, маючи змогу на підставі „доводу", метрики, карти на зброю і туристичної виказки глипнути крізь далевид навіть на граничні стовпи. Я не мав тієї змоги, бо „довуд" лишив у Львові, метрика з якимсь поданням затратилася в магістраті, а далевид забрали мені при нагоді одного „перешуку" ще в 1920 р.

Найбільше цінені і знані гуцульські гори зі своїми двома прекрасними долинами: долиною Прута і Черемоша. Туди вливається вся галицька сметанка, конгресове підсметання і варшавська сирватка. Від Вороненки по Делятин, від Криворівні по Брустури гудуть гори і доли усіми мовами Польщі. Себто: поляки по польськи, жиди по польськи, а автохтонна гуцулія до одних і других також по польськи. Коли добре настроїти вухо, то можна вловити і „звук водних слів", але не всюди і не все. Найбільше ще в Ворохті, Ямнім та Дорі і то під вечір. Тому в цих трьох місцевостях, бо там скупчились наші пансіони, а тому під вечір, бо брат-українець вилазить тоді зі свого гетта на ширший світ: то на прохід, то в відвідини (брідж, брідж-ремі, керльос), то на дворець до поїзду („Гуллес!!" — на два голоси.)

Їхати в гуцульські гори — це для галичан найбільш фасонно. Зовсім інакше потім звучить: „як ми були в Ворохті"..., ніж: „Як ми були" в... Сколім, Турці, чи якімсь там Балигороді... Про ріжні Головецька, Топільниці, Явори чи інші Ботелки то вже й нема що згадувати. Сказати про котресь із них, то хочби й знали де воно лежить — кожний запитає: „Вибачте, чи це в горах?" Так ніби ви невартні того, щоби виїхати на відпустку в гори. А відома річ — хто не їде на відпочинок у гори, той або зліцитований, або збанкротований, або загалом без посади, грошей і надії на поліпшення.

З негуцульських гір, то ще хіба Підлюте, Зелемянка, а зимою Славсько — знані ширшому загалові як гірські місцевости. Туди їдуть люди трохи нервові, а трохи знуджені, яким опротивів гук і рейвах гуцульських літниц. Сподіваються знайти тишу і справжній відпочинок далеко від гармідеру великої громади „холєриків". Але що таких нервовних чи знуджених є чим раз більше, то зїзджаються вони в неменшім числі як здорові в долину Прута та Черемоша

Зате долина Стрия і Дністра скриває ще такі місця, де можна стрінути найвище десять літників на день, мати свій квадратовий метер ріллі до водних купілів, а квадратовий метер землі до соняшних. Як трапиться в селі яка сотка-дві літників, то вони майже всі жиди, навпаки як у гуцульських горах, де літники майже всі Мойсеєвої віри.

Користаючи з кількох щасливих обставин: браку грошей, сердечних запросин, незнання турчанських гір і потреби відпочинку, вибрав я цього року район Турка-Сянки на двотижневий осідок. Не оцінював собі такої зорової розкоші як у Чорногорі чи Горганах, ні таких купілів як у Пруті, але манили мене незнані сторони багатої в історичне минуле Старосамбірщини та багатої в звірину Турчанщини.

Зачав від Старосамбірщини, тому що вона ближче до Львова.

Спас...

Гарненьке підгірське село, якого початок дрімає в книжних часах, як і гора „Замчище". Книжки пишуть, що на тій горі стояв замок королевої Бони, але люди кажуть, що там стояв замок українського короля Льва. Книжки чужі, люди наші, тому й дехто вірить більше книжкам, а я людям і тому пішов зараз на цю гору поклонитися тінням забутих предків. Слабі ці тіни, ледви-неледви їх доглянути можна. Ми так легко забуваємо предків, що навіть не дуже цікавимось, де хто з них похований, не то де мав замок.

А варто поцікавитись. „Замчище" — гора невисока, навіть для старшого дослідника старини доступна. Видрапатись легко, а подрапати в землі напевно виплатилось би. Ще нині лишились сліди валів, доїзду, замкового подвіря і цілі гори цегли, старої добре випаленої і з дивними знаками. Розбиває цю цеглу господарна рука власника гори, селянина і є в Бозі надія за десять-двацять літ розібе до чиста. Може це й не княжа цегла, але напевно старезна. Зате під землею, скриті перед оком прогулькуваця мисливого і... власника землі напевно дрімають якісь мури, пивниці, а може й ще дещо. Дріма-

Пробне розброєння.

ПАРИЖ, 1. 9. ПАТ. Як повідомляє „Ажанс Економік е Фінансієр", президент Рузвельт має предложити европейським державам проект пробного розброєння. Норман Дейвіс має піддержати цей проект спеціальним письмом президента Зл. Держав до премієрів Далядіера, Макдональда і Муссолінія. Пробне розброєння обчислене на три роки, причому передбачена спеціальна міжнародня контроля. Европейські держави згідно з планом Макдональда мали би зректися офензивних зброєнь.

ПАРИЖ, 1. 9. ПАТ. Заяву Нормана Дейвіса, що американський уряд готов трактувати справу розброєння належно й окремо від справи воєнних довгів, коментують живо у французьких кругах. Зміна непримирного становища Зл. Держав може потягнути за собою на думку преси поважні наслідки. На кінець ц. м. преса заповідає виїзд до Вашинґтону англійської делеґації задля переговорів у справі довгів.

—o—

Бої в Туркестані.

З китайського Туркестану повідомляють, що там розпочалися завзяті бої між племенами кірґізів і місцевим населенням. Кірґізи заняли стару дільницю Кашгару, наслідком чого місцеве населення, побоюючись різні та грабунків, перенеслося до нової дільниці, що є досить укріплена. В боях згинуло 150 осіб.

—o—

Звірства короля Іраку.

Як довідується англійська преса, на Кипр прибув депортований з Баґдаду асирійський патріярх, Мар Шімум, який у розмові з представниками преси висловив під адресою короля Іраку Файсаля низку поважних обвинувачень. Він заявив, що король Іраку в значній мірі несе відповідальність за різню, в часі якої впало кільказдесять асирійців. За його наморою провідниками руху проти асирійців станули два зреволтовані курдійські ватажки. В Семелі вбито 325 осіб, жінок, дітей і старців, а в інших селах поверх 500. Протиасирійська акція не тільки не зменшується, навпаки грозить загибіллю цілого народу.

Патріярх Мар Шімум був теж взятий три місяці в Баґдаді. Він був би не покинув краю, якби не те, що хотів знайти змогу представити асирійську справу Союзові Народів.

—o—

Вміли красти.

З Гавани повідомляють, про величезні фінансові зловживання б. уряду Машада. Слідство викрило, що б. диктатор разом зі своєю кліков вдефравдували 26 міліонів долярів з грошей, призначених на публичні роботи.

ДО ГОСПОДАРСТВА — МИЛО!

До волосся — Шампон!

Звичайне мило надається до потреб домашнього господарства, зате волосся вимагає постійного плекання. Вживайте до миття волосся спеціяльно до тої цілі призначеного Шампону Еліда, лагідного і під ґарантією вільного від соди.

SHAMPOO ELIDA

На допомогу жертвам повені.

Комунікат ч. 4

Краєвий Комітет Допомоги Жертвам Повені подає до відома, що він існує як окрема організація, діставши на це дозвіл влади, а тому від тепер вже не є „Секцією Краєвого Господарського Товариства „Сільський Господар".

Рівночасно подається до відома, що досі засновано Повітові Комітети Допомоги Жертвам Повені тільки у 8 повітах, а то: Галич, Любачів, Стрий, Надвірна, Перемишль, Теребовля, Калуш і Рогатин. У інших повітах досі таких Комітетів не засновано і тому звертаємося ще раз зі зазивом до Громадянства тих повітів, щоби такі комітети негайно заложили та приступили до праці.

Краєвий Комітет Допомоги Жертвам Повені має досі повідомлення про шкоди в 14 повітах та 77 місцевостях. У деяких місцевостях населення вже голодує, а це положення гірше з кожним днем. Відчувається негайна потреба збіжа, муки, круп, бульби, а далі одежі та грошей. Видатна допомога широких мас нашого громадянства є конечна і то в скорому часі.

Тому звертаємося з горячим зазивом до всіх, які відчувають небувалу нужду потерпівших від повені, щоби **бодай дрібними лептами старалися зменшити горе нещасливих.**

Подаємо до відома, що наші Впр. Ординаріяти у Львові та Перемишлі дали дозвіл на творення Парохіяльних Комітетів Допомоги Жертвам Повені. Дозволу від Впр. Ординаріяту в Станиславові сподіємося кожної хвилини. Тому звертаємося до Всч. Отців Парохів, щоби такі Комітети по парохіях творили та зарядили збірки одежі і продуктів по селі, а грошеві збірки в церквах.

Подаємо до відома, що до тепер зміг Комітет дати тільки невелику допомогу у три районах, а саме для району Галич — 500 зол., для району Комарно — 300 зол., та для одної місцевости в повіті Бучач (через П. К. Д. Ж. П. в Галичі) — 100 зол. Це така мінімальна допомога, що поможе голодуючим перебути кілька днів. Однак скупі пожертви досі не дають можливости розділювати більших допомог.

Пригадуємо, що збірки продуктів та одежі належить **переховувати на місці** та повідомити про них Діловий Комітет. Грошеві датки належить пересилати до Центробанку, Львів, вул. 3. Мая 15, з дописком „для жертв повені".

Кличемо ще раз: **Не забувайте за жертви повені!**

За Діловий Комітет Допомоги Жертвам Повені
(Львів, Ринок 10/II):
Голова: **о. В. Лициняк** в. р., Секретар: **Інж. д-р Е. Храпливий** в. р.

Чи Ви стали вже членом Українського Т-ва Допомоги Інвалідам у Львові? Місячна вкладка 50 сот.!

Порозуміння збіжевих держав.

ВАШИНҐТОН. 1. 9. ПАТ. З міродатних кол інформують, що між Канадою, Зл. Державами, Аргентиною й Австралією прийшло до порозуміння в справі експорту збіжа на таких основах: До 31. липня майбутнього року згадані держави зобовязуються не переступати в експорті збіжа: Канада 200 міліонів бушлів, Зл. Держави 47, Аргентина 110 й Австралія 105 міліонів бушлів.

Секретаріят Малої Антанти.

З днем 1. ц. м. почав урядувати в Празі постійний секретаріят Малої Антанти, що буде мати осідок по черзі в тій зпоміж трьох столиць, де відбувався останній зїзд трьох міністрів закордонних справ: Чехословаччини, Румунії та Югославії. Завданням секретаріяту буде м. ін. вкладити історію Малої Антанти піл часу її повстання.

ють цілі віки і — виглядає — ще довго будуть дрімати, аж Наукове Товариство роздобуде і на те трохи грошей, а Василіянський Монастир у Лаврові виміняє княжу гору за кілька моргів поля.

Може ще я (коли проживу довго!) діждуся розкопок на „Замчищі" та викупу тієї гори від приватного власника, а після того якоїсь стилевої каплички. Здалась би вона дуже, хочби з огляду на село Спас, яке має чотири родини латинників і гарний косцюлок та 96 родин грекo католиків і... місце на каплицю.

Але зійдім, Шановні Читачі, з гори, бо сонце припікає, а в долі блестить золота стяжка Дністра і кличе і запрошує і манить до себе, обмити в хрустальних його водах черчанську боровину. Біля залізничого шляху вирила ріка глибінь, там шубовснемо з головою, тільки зашумить за нами. Змиває чиста, холодна вода не тільки боровину, але весь великоміський копіт, не тільки з тіла а й з душі. Скачеш, оболочешся і вже забув, що відпустка ось-ось кінчиться, що перед нею і по ній прийдеться знову жити цілий божий рік атмосферою львівського ринку, маючи перед очима трохи побілений ратуш і добре закопчений магістрат.

Після купелі — велика і тяжка праця: вишукати для пугача обід. Мій господар тримає в клітці величезного гірського пугача, що має такий сам апетит зависіди як я по купелі і треба йому доставити їжу. „Меню" складається з ворон, сорік, а коли нема ні одних ні других (розумні бестії і тікають на пів кільометра!), то бодай кілька воробців.

Дивився я як він ті воробці їсть і з дива не міг вийти: возьме в дзьоб, оберне зручнішим кінцем і ковть — разом з пірям. Як кидлі зі сливками, чи малі вареники. Ех! Здався б такий пугач і у Львові. Є в нас багато рідних воробців, що неменше шкоди роблять на народній ниві, як тамті на спаській. Докучилиб — за крильця і пугачеві до клітки. А він тільки ковть — і спокій.

Варто над тим подумати! Біля Спаса гніздяться ті пугачі в великій скількости і — колиб якась партія чи група ухвалила спровадити — я можу доставити.

Після обіду — короткий сон, після сну часом засідка на осторожного цапа, а часом бріджа. Засідка неподібна до засідок на долах, а брідж до бріджів у львівській „Уніонці".

Засідка...

Тиша як у церкві. Столітні дерева стоять непорушно задивлені в захід сонця, а в глибокому провалі журчить несміло потік, мов боїться профанувати передвечірню „сіленцію". Куди оком глянути — горби пошиті лісом а над ними небо як шкло. Нема людей, не чути їх прикрого голосу, не видно їх істнування. Ждем на звіра... Ось тріснула галузка, ось шелеснув корч. Стискаєш у руках стрільбу, готовий кожної хвилі до стрілу. Вже чути кроки... Серце товчеться як зловлена пташка... Ось рухнувся кущ. Ще хвилина і на поляну виходить — корова.

Бріджа...

Господарі, я і отець парох. Не спішимось як грачі в „Уніонці". Картового не платимо, переграти багато робрів не хочемо. Зате кожний робер обговорюєм солідно. Підчас гри, по грі, а навіть потім як уже давно встали від стола. Хотів я спершу імпонувати своїм столичним знанням, але швидко взяв хвіст під себе і слухав смирно уваг отця пароха, відбиваючись за те на господарях, які мусіли гостеві уступати, хочби він і не мав рації.

Направду гарні старосамбірські околиці.

—o—

З польської преси.

Проти польсько-совітської приязни.

Варшавський „Бунт Млодих" звертає на себе щораз більше уваги ясним підходом до ріжних актуальних проблем та темпераментністю публіцистичного стилю. У попередньому 44. числі ми читали обширну рецензію п. Адольфа Бохенського на книжку ендека Ґетриха про українців і українську проблему. Та рецензія може послужити зразком, як — без особистої лайки — у чемній формі та річевими аргументами можна противника „знищити" без решти. Автор виявив одночасно у тій рецензії велике знання української історіографії та політичної літератури.

В останньому 45-му числі „Бунту Млодих" звертає увагу вступна стаття п. Олександра Бохенського п. н. „Ні, ми не є приязні з Більшовією". Ця стаття — це білий крук у польській публіцистиці, яку цілком запаморочило русо- і совітофільство та яка в тому русофільстві з головою пірнула. Ось що пише автор:

Пан Радек Собельзон, родом із Тарнова, був у колиски більшовизму. Творця і ширця більшовизм у періоді, коли забито в Росії ок. 2 мільони людей. Творця, ширця і боронця пером більшовизм у часі, коли готовився пакувати над цілим світом. Їхав з більшовицькою армією як будучий управитель московської провінції до Ломжі і Радзиміна. Кілька тижнів тому написав передмову до польської більшовицької літератури Камінського, в якій повчає, чому та література потрібна: „треба знати своїх ворогів, — каже — щоби можна їх бити". Потім Радек їде як гість до Польщі. Його вітає на двірці ряд визначних достойників. Є бенкети, прийоми, шампан, тости. Кожне його слово підхоплює та мерщій розповсюднює наша преса. Дуже багато часописів уважає, що живемо у приязні з Більшовією. **Ні, ми не є у приязні з Більшовією...**

...Більшовік, це не націоналістичний феномен. Російські більшовики не мріють, як москалі царату, про панування над Вильном, Львовом чи Варшавою. Більшовики, це релігійно-містичний рух, якого ціллю — підбій цілого світа. Союзниками Совітів не є всі москалі. Союзниками Совітів є всі — які численні! — явні і скриті комуністи всіх народностей. Ціла молода генерація Польщі і Франції є виховувана у дусі пацифізму й обридження зброї. (Це вже не дуже відповідає правді — прим. Ред.). Ціла молода Росія є годована одною думкою, одним призначенням — зачінної, підбивної боротьби, яка могла б поширити комунізм на всі народи. Так, як давніше невільники Ісламу хотіли нести щастя людскості всупереч її власній волі, так нині десь на 600 км. від Варшави справляють нові шибарки, нові єпітіси...

Наша державна рація не допускає до зближення з Совітами. Але поза державною рацією і понад нею бунтується проти приязни з Більшовією елементарне почуття добра і зла, якщо за останніх 15 літ життя не зовсім його в нас убило...

Потім, видно, слідують дуже прикрі уваги про постулянти й почуття тих елементарних прав бо — яких 30 рядків підлягло конфіскаті. Кінчається стаття таким зворотом:

Щонебудь писала й казала наша мудрагельствуюча і перекупна преса, нині ми самі промовляємо в ім'я совісти Польщі! Ми не є з Більшовією! Не будемо з Більшовією! І не тільки для нас потрібна ця заява. **Для нещасної України, для геройської Грузії, треба, щоби хтось сказав відміт те, що всі думають: ми не є і не будемо з Більшовією!**

Просимо Вп. Передплатників не передержувати у себе поштових складанок ані не нищити їх, бо вони коштують гроші, а негайно вислати передплату.

Ендецька іронія
про українські вулиці міста Львова.

Чому польська преса не порівнює українських вимог у Львові з вимогами поляків у Гребенові?!

На нашу статтю про вулиці міста Львова — польська преса наче води в рот набрала. Справді важко щонебудь казати, коли переглядати **цифри** скількости українського населення у Львові та скількости „українських" вулиць і їх положення та вигляд, та ще й пригадати собі історичне походження Львова і його культурні й демографічні звязки з українським народом і українською територією. Не маючи що путнє сказати, ендецький „Курієр Львовскі" всетаки не стерпів. Його „спец" від „справ рускіх" п. Кл. Гр. дозволив собі на чергович несмачний випад супроти українців. Пишучи в останнім літературно-науковім додатку „Курієра" „про старі і нові назви львівських вулиць", п. Кл. Гр. робить м. і. таку увагу: „Вулиця Паненьска, яка викликує своєю назвою зацікавлення львівських парубків, виводить назву від монастиря СС. Василіянок, який існував тут до 1783 року, **про що забуло „Діло" вичислюючи недавно вулиці з рускими назвами та жаліючись на нібито мале їх число."**

П. Кл. Гр. уважає певне, що його іронія дуже дотепна. Цікава тільки річ, що він зовсім не іронізував на тему претензій своїх земляків, що счинили такий крик напр. за будову косцюлка у Гребенові? 20 відс. українців у т. зв. старому Львові має на 500 вулиць — пять, з того дві вулиці з призвищами, до яких мають претенсії поляки, одну вуличку без одного дому, одну вуличку сліпу з 11-ти числами й поганю, одну за світом. Тимчасом у такому Гребенові, де у наскрізь українській громаді, що в ній живуть 2 (два) постійні мешканці — поляки, приїжді урядовці, польська влада і польська преса робить всі можливі заходи (в останньому часі староство усунуло 6-ох членів пром. ради), щоби українці добровільно відступили грунт на будову станиці польонізації! Це справді знаменитий приклад, як ріжно пп. Грабики інтерпретують обовязки самоуправних установ супроти місцевого населення і які ріжні погляди існують на „національну толєранцію". У світлі таких фактів „іронія" п. Кл. Гр. є цинізмом дуже примітивного сорта, зачерпленим з етики одного неєвропейського племени.

Добре і здорове молоко - це джерело здоровля людини.

Відживна вартість молока.

Загально відома річ, що молоко належить до ідеальних під кожним оглядом кормів для людини. Передовсім воно має в собі:

1) всі хемічні складники, потрібні до підтержання і розвитку людського організму,

2) всі вітаміни, необхідні для правильного істнування людського організму.

Крім цього згадані складники находиться в молоці в найдоступнішій і легкостравній формі. Через те молоко поручають не тільки ніжним організмам дітей, але попросту як ліки для хворих і немічних старців.

Побіч великої відживної і легкостравної вартости молока, безспірним фактом є те, що **в молоці купуємо ці відживні засоби розмірно найдешевше** зпоміж усіх найважніших кормів. Приймаючи за основу теперішні ринкові ціни харчевих продуктів, треба ствердити, що за 100 теплових кальорій у молоці платимо на половину дешевше, ніж у ріжного рода мясі; напр. у телятині коштує 100 кальорій утроє більше, ніж у молоці. Одинако в хлібі коштує 100 кальорій дещо менше, ніж у молоці, хоча при тому треба зважити, що вартість людського корму не можна оцінювати тільки на підставі самих кальорій, а лише треба теж мати на увазі справність поодиноких складників, обсяг вітамінів і білка. До цього треба додати, що **в білках молока є 15 відс. молочного альбуміну, який біольогічно причислюється до найвартніших білків поміж усіма відомими.**

Щоби краще засувати відживну вартість молока, досить згадати, що напр. 1 л. молока має ту саму відживну силу, що пів кг. худого чолового мяса, або 9 яєць.

Здоровельне значіння молока.

Незрівняно висока відживна вартість молока має тільки тоді своє значіння, коли йде у парі із його здоровельним станом. **Лихе молоко може споживачеві більше зашкодити, як помогти.** Діло в тому, що молоко є рівночасно найкращим підложжам для розвитку всякого рода дрібнотворів — бактерій, в тому числі шкідливих для людського організму. Бактерії, що попадають до молока, коли не перестерігаємо чистоти, починаючи від удою аж до передачі його консументові, розвиваються і помножуються при сприятливих для себе відносинах по просту жахливо швидко. Вистарчить згадати, що при виїмково корисних умовинах (в теплім і сирім молоці) число бактерій подвоюється приблизно що 3 мінут. Який це має наслідок, оказує найкраще таке обчислення.

З одної бактерії повстає (при виключенні всяких перешкод): по годині 4 бактерії, по 2 годинах 16 бактерій, по 3 годинах 64 бактерій, по 8 годинах 65.534 бактерій, по 15 годинах 1.074 міліонів бактерій.

Зваживши те обчислення, стане кожному ясно, що докладні наукові досліди ствердили пересічно вже в 1см³ ринкового молока приблизно 2 і пів міліона всякого рода бактерій!

Ціле нещастя в тому, що ці бактерії це винятково маленькі живі істоти, звичайно з проміром 1/1000 мм величини, яких голим оком за-

„Маслосоюз" завів уже в своїх заведеннях у Львові зразкову пастеризацію доброго молока та продає його в оригінальних пляшках по всіх своїх крамницях і доставляє до дому. Просимо всюди домагатися тільки цього пастеризованого молока, яке одиноко дає запоруку, що в ньому нема бактерій заразливих недуг. — Уважайте на наш охоронний знак на пляшках і затичках.

примітити не можна, а тимсамим неможливо звичайним способом переконатися про якість молока. Звідси походить загальна байдужність до якости молока.

Бактерії, що попадають ріжним способом до молока і в ньому розвиваються, ділимо загально на дві категорії:

1) бактерії, що викликують недуги в людськім організмі (патоґенні — недуготворчі),

2) бактерії нешкідливі для людини (апатоґенні).

Першу категорію бактерій (недуготворчих) ділимо знову на дві частини, залежно від їх походження:

1) бактерії тваринного походження, до яких зачислюється головно **тваринні сухоти та прищицю,**

2) бактерії людського походження, як тиф, червінка, дифтерія, шкарлятина і людські сухоти.

Перші з них дістаються до молока просто від недужих тварин (корів), а другі попадають туди від людей, зі заразливими недугами, при зустрічі з молоком від самого удою аж до хвилини, коли його переїмають до споживання (хворі доярі, нечисте начиння, неправильне переховування і перевіз молока, приміщення та особи, заняті при продажі набілу).

Гігієна молока.

Найзвичайнішим способом охорони молока від недуготворчих бактерій-заразнів, це зразкова чистота при обходженню з молоком. Вона починається від перевірки здоровельного стану і чистоти дійних корів, ясної, продушної та чистої стайні. Крім того треба дбати за здоровельний стан людей, що ходять коло корів, а головно осіб, що доять та переносять молоко. Після того чистота молока залежить у значній мірі від того, як і де його переховується, перевозиться (переноситься) і продається.

Побіч зразкової чистоти при молоці, великий гальмуючий вплив на розвиток бактерій має холодження молока зараз по удою та передача його в холоднім стані до продажі та споживання.

Із наведених тут вимог до доброго молока стане тепер кожному ясно, яку велику небезпеку криє в собі так зване торгове (ринкове) молоко, невідомого походження і без відповідної контролі.

У цьому відношенні вже великим **поступом** уперед є збут молока через поважні, головно кооперативні організації, які є в спромозі наглядати над добуванням молока, а передовсім дбати, щоби як слід поводилися з ним, перевозили і продавали.

Пастеризація молока.

Всеж таки наскрізь ідеальні відносини у цьому напрямі назагал рідкі, навіть при дуже високій хліборобській культурі. Напр. у Злучених Державах Північної Америки на 6% хліборобських господарств усього 250 дістало лікарський дозвіл на продукцію цього зразкового молока „без бактерій", що продається під окремим означенням і через те є кількакратно дорожче як звичайне молоко.

Одначе щоби можна було без великої затрати праці і капіталів передати до консумції безспірно здорове молоко, то для цього залишали, крім старанного добування і обходження з молоком, так звану пастеризацію (головно по більших містах).

Пастеризація молока це є підгрівання його у відповідних апаратах до висоти 80°—85° С. протягом одної мінути та нагле схолодження понижче 10° С.

Підгрівання для пастеризації може теж відбуватися при нижчих теплотах, зате підчас довшого часу.

При яких теплотах і протягом якого часу гинуть усі бактерії в молоці, це бачимо з такої таблиці:

підгрівання при теплоті
70° 75° 80° 85° 90° С
гинуть бактерії протягом
15 мінут 10 мін. 5 мін. 1 мін. кілька секунд.

Одні бактерії видержують вищі теплоти, другі гинуть уже при нижчих. З тої теж причини пастеризація не обмежується тільки до самого підгрівання молока, але вимагає нагле та низьке схолодження його.

Це має на меті передовсім знищити горяччю ті бактерії, що живуть при середних температурах і рівночасно забити тих, що видержують вищі теплоти, зате гинуть при наглім низькім схолодженні. При цьому треба з натиском підкреслити, що пастеризація ріжниться тим від довготревалого варення молока, що через неї не вкорочується відживної вартости молока. А зокрема:

1) **Пастеризація не вбиває вітамінів.**

2) **Пастеризація охороняє втрату альбумінів,** що варенням перемінюються в тяжкострав'ні білки.

3) **Пастеризація хоронить молочний цукор та товщі перед некорисними хемічними перемінами,** які повстають наслідком довготревалого варення.

Іншими словами, правильно та вміло переведена пастеризація доброго молока дає повну поруку, що консумент дістає здорове і відживче молоко.

Недостаточно або нефахово переведена пастеризація не дає справжньої користи, а навпаки, — часом шкоду.

Тому купувати пастеризоване молоко, це всеж таки річ довіря до солідности і фаховости підприємства, що пастеризацію переводить.

А. Палій.

АРЕШТУВАННЯ СЕРЕД ЕМІГРАНТІВ У НІМЕЧИНІ.

Польські джерела повідомляють із Берліна, що там переведено знову арештування серед еміґрантів українців і росіян.

До президії поліції при пл. Олександра спровадили м. ін. ген. Біскупського під закидом шпіонажі в хосен Франції, ген. Лямпе під закидом, що доставляв французькому розвідчому відділові вістки про настрої у райхсвері, ген. Захарова під закидом, що вдержував взаємини із більшовицьким розвідчим бюром.

Арештували теж Полтавця-Остряницю під закидом, що навязав звязки із Інтеліджанс Сервіс.

ЗІЗД НАЦ.-СОЦІЯЛ. ПАРТІЇ.

Проклямація Гітлєра до нім. народу.

1. вересня отворили у Нірнберзі зїзд нац.-соціялістичної партії. Отворив зїзд заступник голови партії Гес. Він привитав представників Великої Фашистівської Партії й італійську делегацію. Авто, що ним приїхав Гітлер, обкидали цвітами, що ледви могло продиставатися крізь юрбу. Кватира Гітлєра є в таборі пробережників. Над Нірнбергом заборонили перелітати літакам підчас зїзду. Табори мають водопровади й електричне світло. Полеві кухні найновішої конструкції обслуговують учасників зїзду. Вполудне відчитали проклямацію Гітлєра до німецького народу.

По широкому світі.

— Гінденбурґ іменував міністра Райхсвери, ген. Бльомберґа ґенерал-майором, а міністрові летунства, пруському премієрові і канцлєрові Ґерінґові надав степень ґенерала піхоти з правом носити однострій Райхсвери.

— В Трує відбуваються вправи 140 французьких літаків при участи цивільного населення.

— До Варшави приїхав мадярський міністр кліборобства Каляй, примас Шереді, бувш. міністр освіти Ернст, віцемаршал сойму Цетлер, пос. Сехені, пос. Турі, заступник держ секретаря Пешті, сойм. посол Гергер та посол Фабіян.

— Як відомо, німецький амбасадор у Вашінґтоні відмовився переслати през. Гінденбурґові апель американських жидів у справі положення жидів у Німеччині. Голова союзу ам. жидів Бернард Дайтш вислав цей апель безпосередньо почтою до Берліна.

ШПІОНАЖА В НІМЕЦЬКИХ КОНСУЛЯТАХ.

Нюйорська „Івнінґ Пост" повідомляє, що німецький уряд закордонних справ утворив у Зл. Державах філію тайної поліції та старається заховати це в тайні. Філії ті працюють тепер у Нюйорку, Бостоні, Шикаго, Нюорлеансі і Льос Анджельос. Акцією тією кермують консулати, а справжньою шпіонажею займаються місцеві нац. соціялісти.

НОВИНКИ

— **Заупокійне Богослуження** за душу бл. п. о. Івана Фіголя відправиться в неділю 3. вересня о год. 12. в полудне — на яке Товариство катихитів запрошує всіх знайомих Покійного і всіх вірних.

— **Редакційні вісти.** Дня 1. вересня вернув з відпочинкової відпустки головний редактор нашого щоденника **Вас. Мудрий.** Того самого дня почав редакційну працю після відпустки і ред. **д-р Михайло Рудницький.**

— **Де записати діти?** Чимало батьків найшлося у прикрому положенні, коли не найшли місця для своїх дітей у міських народніх школах, чи державних ґімназіях. З допомогою може їм прийти Мала Духовна Семінарія у Львові, (Сикстуська 39 з), де є ще кілька місць у І. кляси, що відповідає V. народній, з додатком латинської мови.

— **Підтримуймо наш промисл.** Ми є свідками дуже невідрадного явища, а саме, що наші свідомі громадяни, а також шкільна молодь купує багато цукрових виробів у чужих крамницях та фірмах, забуваючи при цьому на те, що у Львові при вул. Руській ч. 20. є нововідкрита наша крамниця з виробами української фабрики цукорків „Фортуна Нова". Крамниця має всякі найзбагливіші цукрові вироби, а крім того уряджена по европейськи на основі проектів мистців Гординського і Коверка. До крамниці приємно зайти, а ще приємніше купувати, бо прислуга в ній симпатична і чемна. Тому не забувайте за цю українську крамницю та не занедбуйте поучувати дітвору, щоби вона купувала солодощі тільки в цій новій крамниці „Фортуни Нової".

— **Вищий Музичний Інститут ім. М. Лисенка у Львові** подає до відома, що державні урядовці, які посилають своїх дітей до Муз. Інституту одержують економічний додаток. Крім того усім елєвам Інституту прислуговують залізничі карти, зглядно знижки. Рівночасно повідомляється, що з вереснем цього року отвирає Муз. Інститут дві нові філії у Львові, а то: одну для вигоди мешкаців Богданівки і Левандівки, а другу для стрийської дільниці. Вписи до філії на Богданівці і Левандівці відбуваються щоденно в Центральному будинку, вул. Шашкевича ч. 5. від год. 10—12 передпол. і 3—6 попол., а до філії Стрийської дільниці від год. 4—6 попол. в канцелярії дівочої школи Т. Шевченка, вул. Мохнацького ч. 12. Шкільні оплати так в центральному Інституті, як у всіх його львівських філіях значно знижені, що родичі наших дітей повинні повитати з правдивим признанням, і громадним вписуванням дітей до рідної музичної установи і її філій підперти шляхотні стремління нашого Музичного Товариства.

— **Чи маєте вже „НОВИЙ САМОУПРАВНИЙ ЗАКОН"?** Необхідна брошура для кожного громадянина. Ціна тільки 40 сот. з поштовою пересилкою 55 сот. Замовляти в Адміністрації „Діла", Львів, Ринок 10, II.

— **Українська пісня в радіо.** Відомий наш оперовий співак М. Маслюк (Мартині) відспіває в понеділок дня 4-го ц. м. українські пісні Ярославенка. Авдиція почнеться в год. 18.30 у львівському радіо.

— **Арештування.** Львівська поліція арештувала 31. серпня ц. р. Василя Данилова, ученика української промислової бурси при вул. Пасічній ч. 2, мабуть у звязку з летючками на Зелені Свята.

— **Новий пресовий декрет** має бути оголошений в найближчому часі. Між іншим декрет забороняє білі плями наслідком конфіскати а на їх місце має бути вставлений текст. Ця постанова спричинює теж для друкарні нові труднощі й видатки, бо для ротаційних машин треба буде робити нові матриці і плити.

— **Хто виграв долярівку?** В пятницю в тягненні долярівок впали виграні на такі числа: **40.000 дол.** на ч. 1392937, **8.000 дол.** на ч. 1310510, **3.000 дол.** на ч. 1363702, 381658, 850623, **1.000 дол на чч.** 811565, 198128, 1465239, 747127, 1269788, **500 дол. на чч.** 37588, 947627, 1057903, 1196567, 462275, 788807, 1419433, 275689, 865027, 1100575.

— **Популярний потяг до Сколього** уруховить львівська дирекція залізниць в неділю, 3. ц. м., якщо зголоситься достаточна скількість учасників. Зголошуватися в бюрах подорожі.

— **Хліб подешевів у Львові.** На основі рішення пекарів від 2. ц. м. обовязують такі ціни хліба: 1 кл. хліба з темної житної муки в пекарні 22 с., в склепі або в будці 24 с.; хліба з житної муки урядового типу в пекарні 31 с., в склепі 33 с. Пшенично-житній хліб, т. зв. люксусовий залишується без зміни і коштує в пекарні 35 с., в склепі або в будці 37 с. Булки без зміни.

— **Признався до вбивства.** Арештований під закидом убивства мостиської купчихи Шляфової та її дочки муляр Зих признався до душогубства та подав докладно як доконав його. Він скрився ок. 8. год. вечором у комірці Шляфів на подвірю. В хаті не було нікого. В 10. годині вийшла Шляфова. Коли Зих вийшов до кухні, Шляфова спитала його, чого хоче, він відповів, що хоче побачити чи висохла стіна в спальні, яку направляв. Коли Шляфова пішла з ним до спальні, Зих ударив її залізною штабою в голову. Небаром вернулася й Шляфівна та не прочуваючи, що мати не живе, вже вийшла до спальні, Зих і її ударив залізом у голову. Останком сил підвелася Шляфівна та вибігла до кухні а відтам скрилася в магазині. Коли ж Шляфівна вернулася, щоби рятувати маму, Зих прискочив до неї та став її топтати обцасами, поки не згинула. Коли ствердив, що обі жидівки вже неживі, забрав зі шуфляди 110 зол., 2 перстені, 10 австрійських пятькоронівок. Зі свічки, яку полишив у хаті, занялася хата, а коли прохожий поліціянт завізвав про вогонь, Зих був одним із перших, що гасили пожежу. Як причину душогубства подав, що зробив це з нужди. Його батько, щоправда, багатий будівничий в Мостиськах, одначе йому не давав грошей, а він не мав із чого вижити з жінкою та трьома дітьми.

— **Відгук поліських подій.** Наглий суд проти 9-ох осіб. В дні 2, 3, 4, вересня ц. р. відбудеться наглий суд у Кобрині проти 9 молодих людей (1 жидівка і 8 українців) за викликання заворушень в 4. волостях кобринського і берестейського повіту, а то: Жабінська, Новосілецька, Озацька і Кашен-Журавецька. Прокуратура виготовляє дальший акт обвинувачення проти яких понад 60 селян. Закидують їм, що в Новосілці хотіли розброїти постерунок, а в околиці викликати повстання, бо — мовляв — вже в західній Галичині обняли уряд робітники і селяни — та в цілій Польщі революція, а тільки Новосілка остала. Кажуть, що головну агітацію вели комуністи-жиди. Відомо, що у звязку з тими подіями найбільше потерпіли українські громадяни й установи, хоча не мали нічого спільного з тою нещасливою акцією. Найбільше потерпіли села: Новосілки, Павлополь, Звори, Франкополь.

— **Пожежа.** В селі Бабчім пов. Надвірна вибухла пожежа в домі Озії Штайґмана. Вогонь знищив землеплоди, інвентар і стайню. Шкоду обчисляють на 8.000 зол. Підозрівають, що вогонь підложено з пімсти.

— **Краєва хроніка.** Повітового комісаря поліції в Березові, Древнінського усунено з уряду у звязку зі справою вбивства Худзіка. — Окружний суд у Катовицях засудив за шпигунство братів Гінтера Наймана на 2 роки і Рудольфа Наймана на 9 місяців вязниці.

— **Пошесть щурів.** У Петриківцях коло Живця появилися у великій скількости щурі. В короткому часі так розмножилися, що роблять великі шкоди хліборобам а навіть підгризають залізничі підклади й державну дорогу.

— **Смердючий плин** розілляли невідомі люди в жидівській цукорні в Єрусалимських алеях у Варшаві, тому гості мусіли вийти. Невідомі люди облили нафтою городовину в жидівській крамниці при вул. Новолипє 29. У книгарні „Зі та Нуова" арештували 20-літн. фризієрського практиканта Гаврва, що обіляв книжки смердючим плином.

— **Шкільну обуву** для хлопців і дівчат та відповідні до того панчохи купую всі в крамницях

ДельКа

Дешеві — вигідні — тревалі.

— **Музична Школа С. Каспарек** (ул. Кохановського 4 тел. 85-43) оголошує вписи (11—13. і від 16—18.) до **хоральної кляси.** Вимову веде управитель оперової школи проф. **Ч. Крижановскі,** ставить голос проф. **М. Мейбавмова,** ансамблевий спів **проф. Вл. Брилл.** Проба голосів пань в середи, панів в суботи в год. 18-ій. 275

З листів до Редакції.

Львів, 1. вересня 1933.

Високоповажаний Пане Редакторе!

Супроти сенсаційної вістки, поданої в „Новому Часі" і в польському „Експресі Вечорному", прошу ласкаво умістити в „Ділі", що я не був ніколи членом Укр. Гірничого Нафтового Товариства „Кипячка", ані не належав до управи цього товариства, ані не займався ніколи справами цього товариства.

Д-р Кость Левицький.

Дописи.

ЛЬВІВЩИНА.

Відгомін кооперативного свята в Гряді. У зв'язку з допису у „Ділі" ч. 217, в якому була згадка про студ. Хрипяка Якова з Грибович, подають нам до відома, що закид, немов би п. Я. Хрипяк нічого не робив у своєму селі, не відповідає дійсности. Навпаки. У Грибовичах розвиває п. Хрипяк Якісь живу діяльність, бо працює там як голова Кружка „Р. Ш.", як голова контр. комісії читальні „Просвіти" і як секретар Т-ва „Сокіл". Усі ті товариства, а також кооператива „Сільський Господар", розвиваються там зовсім добре і працюють по силам для піднесення села. Тому Грибовичі поступають на культурно-освітньому полі не менше вперед, як і інші сумежні села.

РЯШІВЩИНА.

З діяльности Т-ва „Луг" у Бонарівці. Бонарівка — це село, окружене довкола польськими селами. Бідненьке воно собі, знане донедавна як найбільш пияцьке село. Тепер Бонарівка перестає пити й береться до народньої праці. Заложено читальню „Просвіти", приступлено до будови власного дому. Дня 12. лютого 1933 відбулися перші загальні збори т-ва „Луг", на яких о. декан Іван Клюфас виголосив промову про значіння лугової організації та загрів приявних до вступлення в члени „Лугу". Вписалося зараз 82 членів, 62 хлопців і 20 дівчат. Що неділі й четверга відбуваються лугові сходини. Члени т-ва роблять вправи і стають щораз більше карні. Виділ читальні віддав до розпорядимости „Лугу" свою домівку. Луговики держать у читальні дижур. Вечорами члени лугової організації читають часописи і книжки. Виголошено досі низку рефератів на різні теми, при чому реферати виготовляють самі члени. Так працюємо, як уміємо і можемо, аби набрати якнайбільше знання, пізнати рідну історію і стати добрими та свідомими синами України.

КАЛУЩИНА.

Діточі садки. Враз із поширенням сітки Кружків „Рідної Школи" за стараннем Повітового Кружка „Р. Ш." основано по селах повіту на час двох місяців (15. 6—15. 8) 12 діточих садків (минулого року 4). Садки вели кваліфікований учит. сили в селах: Бережниця — п. Романівна Г., Болохів — п. Скікунівна Е., Бабин Зар. — п. Пилипів М., Верхня — п. Чернецька І., Голань — п. Багаївна Т., Довга Войн. — п. Федівна Ів., Завадка — п. Дудівна Е., Калуш — п. Сілецька О., Кадобна — п. Покмурська О., Новиця — п. Гарунівна С., Угринів Стар. — п. Гищаківна Е., Хотінь — п. Чернецька Е. — При кінці сезону староство заборонило вести садки в Бережниці, Бабині Зар., Завадці, Новиці і Хотині, мотивуючи тим, що до садків ходить шкільна молодь. Із вписаних 495 дітей користало із садків 372. Крім дошкільного навчання провідниці садків вели вечорами чит. дорости, а декотрі з них, як у Бережниці п. Романівна і в Новиці п. Гарунівна працювали ще й із повною посвятою в аматорських гуртках, допомагаючи місцевим Кружкам зібрати фонди на вдержання садка. За час істнування садки дали 20 пописів, 2 Свята Матери та 15 діточих вистав. Зазначити треба, що в цьому році адміністраційна влада ставилася до діточих садків неприхильно, вишукуючи причини, аби їх розвязати. На злобний донос, що в Угринові Старім є коклюш, староство заборонило там вести садок. Вправді виділ читальні „Просвіти", що основав тут садок, вложив 15 зол. на повітового лікаря, аби провірив стан, одначе лікар, не зважаючи на урґенси, таки не прибув. Не дуже то радо староство давало дозволи на діточі імпрези: пописи, вистави, вправи і т. п. Про Свято Матери нема що й згадувати, бо на таке, не зважаючи на предложення докладної програми, староство не дозволяло. Трапився між іншими випадок у Верхній, де староство дало дозвіл на день 19. 8. на діточий попис, затвердивши предложену програму, одначе місцевий постерунковий Мусял приявився попис у половині, кажучи, що йому він не сподобався. Коли голова тамошнього Кружка хотів переконати його, що чейже староство на попис дало дозвіл, постерунковий заявив: „Староста в Калуші, а я тут на місці знаю лише, що можна, а що ні". — З метою повести плянову працю по садках провідниці відбули 4 спільні конференції в Калуші та 1 практичну лекцію в Хотині. Між іншими подбав Повітовий Кружок „Р. Ш." про санітарний догляд над садками, упросивши до цього діла місцевого лікаря д-ра Я. Дозорського, який в окремих 6-тьох поїздках оглянув дітвору. Через утруднену комунікацію не оглянено садків Бабин Зар. і Кадобна. На цьому місці слід подякувати д-рові Дозорському за безкорисний труд у лікарському догляді над цітворою садків. — На основання садків відбув урядовець Пов. Кружка 15 поїздок на села, виголошуючи відповідні реферати. Не зважаючи на всякого роду перешкоди, в цім році діточі садки вповні сповнили своє завдання. Чимраз більше по селах повіту можна відчути потребу дошкільного рідного навчання, тому є надія, що в найближчому році число садків у нас подвоїться.

На допомогу жертвам повені.

Спис датків ч. 2.

У дальшому зложили датки до диспозиції Ділового Комітету Допомоги Жертвам Повені через „Центробанк" такі жертводавці (в золотих):

Володимир Огаренко, Львів 5, Евген Гриневецький, Львів 20, о. Андрій Круцько, Дрогобич 5, о. Дмитро Йосифович, Хітарі 10, П. Ковальчук, Лежайськ 1, Львів, Союз Укр. Прив. Служб. 100, Д-р Бабій Володимир 5, Сколе, Філія Просвіти 10, Гр. Кат. Уряд Парох. Старий Збараж 4, Михайло Коцюбка, Нове Село 5, Евген Чехович, Варшава 5, Гр. Кат. Уряд Парох. Добротвір 14.50, Анна Баргер, Львів 5, П. К., Львів 3, Онуфрій Курдидик, Калуш 4, Александер Коссик, Познань 5.20, Стецькевичі, Голоско Велике 15, Василь Лозич, Коломия 10, Д-р М. Лятишевський Юстин, Пулави 5, Евгенія Миндзюкова, Тилич 5, Евгенія Шмидова, Сілець 10, о. Роман Мисевич, Сверж 6.10, Іван Зелемінський, Городок Яг. 4, Володимир Квасницький, Мілюз Франц. 20, Д-р Макарушка Любомир, Львів 30, Д-р Копач Іван, Львів 20, Єлюк Евстахій, Кельце 1, Конотопський, Кельце 1, Григорій Грицина, Тернопіль 2, Демчишин, Жихлин 5, Пиндюк Володимир, Львів 1, Дир. Вовк Ілія 2.50, о. Федин Степан 5, Володимир Косоноцький, Рикі 2, Ізидор Громницький, Львів 5, Гр. Кат. Уряд Парох. Збараж 30, Мгр. Шатинський Волод., Бидгощ 3, Гр. Уряд Парох. Новий Санч 23.70, о. Іван Чоман, Івано Пусте 16.50, Ольга Бачинська, Стрий 10, о. Кушнір Василь, Вербів 4, Гр. Кат. Уряд Парох. Чорнушовичі 6, Володимир Подлюський, Перемишль 5, Складачі часопису „Діло" непринятий гонорар 13.54, Марія Борковська, Ваньовичі 5, Андрій Занько, Кристинопіль 5, Гр. Кат. Церква Конюшки Корол. 13.16, о. В. Мармаш 20, о. Осип Годунько, Львів 1.05, о. Стасюк Омелян, пл. св. Юра 5 — 5, Александер Довбенко, Грабів 3, Степан Скоробогатий, Львів 5, Слупський Семен, Загіре 3, Гр. Кат. Уряд Парохіяльний Мшана к. Львова 16, в нагоди імянин о. пароха Володим. Харини — парохіяни Знесіння 10, а церков на Знесіння 5, А. К., Львів 5, С. Сенета, Гіотрків 4, Мальвіна Чайківська, Перемишль 5, Яцик Максим, замість вінка на могилу брата Віктора 20, Іван Король, Чортків 2, Данило Цурковський, Радом 10, Барусевич Теофіль, Сосновець 13, о. Володимир Гоцький, Колоденце 10, Остапчук Іван, Шумськ, Волинь 5, о. Іван Пастернак, Дзіболки 2, Дубаз Григорій, Львів 2, Д-р Філяс Осип, Львів 25, Посли У. П. Р. (УНДО) 80, Марія Панейківна, Львів 5, Казимир Грицина, Тернопіль 2, Е. Грицина, Тернопіль 5, о. Мітр. А. Базюк, Львів 10, Кооп. „Єдність", Берест п. Грибів 10, Марія Чолій, Калуш 3, Кухар П., Львів 2, о. П. Коцюбинський, Трибухівці 3, Гр. Кат. Уряд Пар. Солонка 4.05, Ур. Парох., збірка в Зашкові і Завадові 31, Тухлянський Деканальний Уряд 15, Андрій Ших, Кросценко 10, Гижак Висова 4, Гр. Кат. Уряд Парох. Долина 5, Домет Ковальчук, Лопушно 15, Дмитро Федорів, Саджава 2, Роман Шопа, Катовиці 6, Гр. Кат. Уряд Парохіяльний Пикуловичі 5, Гр. Кат. Уряд Парох. Махновці 6.

Збірка після виказу ч. 1, оголошеного давніше зол. 195, збірка подана в теперішнім списку зол. 873.10 разом зол. 1.068.10.

ЗА ДІЛОВИЙ КОМІТЕТ ДОПОМОГИ ЖЕРТВАМ ПОВЕНІ:

о. В. Лициняк в. р. голова, **Інж. Ю. Мудрак,** скарбник.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Субота, дня 2. вересня, год. 7.30 веч. „Фрайлайн Доктор", Юрія Тепи.

Неділя, дня 3. вересня, год. 7.30 веч. „Фрайлайн Доктор", Юрія Тепи.

Театр Ріжнородностей.

Субота, дня 2. вересня, год. 7.30 веч. „Моя панна мама", комедія в 3 діях Вернея.

Неділя, дня 3. вересня, год. 7.30 веч. „Моя панна мама", комедія в 3 діях Вернея.

ЦИРК СТАНЄВСЬКИХ: (площа Бема) щодня вистава в год. 8.30, в суботу та в неділю дві вистави: в 4 год. пополудні та в 8.30 веч.

Кіна.

АДРІЯ: „Король пястука" (Гарі Піль).
АПОЛЬО: „14-го липня".
АТЛЯНТИК: „Син мимохіть".
КАСІНО: „Остання царица".
КОПЕРНИК: „Генерал Чень" і „Слім у тарапатах".
КОЛІСЕЙ: „Жінка камелеон" і ревія „Ярмарок сміху".
МАРУСЕНЬКА: „Генерал Чень" і „Слім у тарапатах".
МІРАЖ: „Наші невинні наречені", „Фляп контра Фляп".
МУЗА: „Королева скорости".
ПАЛЯС: „Адютант його Великости" (Власта Буріян).
ПАН: „Гальо Парнж! Гальо Берлін!" і ревія (виступ львівських артистів).
ПАСАЖ: Том Мікс „Мій приятель король".
СТИЛЕВЕ: „Люди в готелі" і ревія „Поворот соломиних вдіяців".
ХИМЕРА: „Пісня ночі" (І. Кепура).
УТІХА: „Бастер жениться" та ревія.

Закордонне радіо.

Субота, 2. вересня 1933.

Кенігсберг (217,1) 17.45 Пісні, 20.10 Весела програма, **Мор. Острава** (263,8) 12.30 Військ. орхестра, **Братислава** (279,3) 14.50 Концерт, 18.05 Соната, **Брно** (341,7) 18.25 Німецькі пісні, 19.10 Словацькі любовні пісні, **Лайпціг** (389,6) 20.00 Веселий концерт, **Берлін** (419) 17.55 Пісні, **Білгород** (429,7) 19.00 Циг. музика, **Рим** (441,2) 20.30 „Ле Жонглер де Нотрдам" оп. Маснета, **Лянгенберг** (472,4) 18.00, 21.30 Музика, **Відень** (518,1) 11.00 Отворення Віденського Ярмарку, 12.00, 13.10 Концерт, 15.30 Хор, 20.10 „Ам Тетіш" ком. Сальоболи, **Будапешт** (550,5) 20.00 Військ. музика, 21.00 Пісні, **Харків** (937,5) 9.00 Орхестра, 9.30 Муз. конкурс, 13.50, 16.20, 17.00 Концерт, 17.20 Трансм. з театру.

Неділя, 3. вересня 1933.

Кенігсберг (217,1) 18.50 Спів; **Барі** (279,3) 20.45 Пісні й оп. музика; **Братислава** (279,3) 10.15 Військ. орхестра; **Брно** (341,7) 9.25 Легка музика, 18.00, 19.05 Весела авдиція; **Штутґарт** (360,6) 20.00 „Крікрі" оп. Лінке; **Берлін** (419) 20.00 „Ім Райхе дес Індра" оп. Лінке; **Білгород** (429,7) 12.05 Нар. мельодії, 15.00 Циг. музика, 16.30 Нар. пісні; **Рим** (441,2) 13.30, 17.15 Концерт, 20.45 „Стентерельо" оп. Кушіна; **Відень** (518,1) 11.10 Хор хлопців, 11.55 Симф. концерт, 20.15 Веселий вечір; **Рига** (525) 20.20 Пісні; **Будапешт** (550,5) 19.15 Оперетка, 22.00 Фортепян; **Харків** (937,5) 9.00 Балалайки, мандоліни, 13.50 Пісні, танці (грамофон), 15.00 Популярна українська музика, 18.30 Російська класична оп. музика (спів); **Москва** (1000) 17.25 „Льогенґрін" оп. Вагнера (Досв. 720 м.).

Львівське радіо.

Субота, 2. вересня 1933.

7.00—7.50 Ранішня авдиція, 12.05, 12.35, 14.55, 15.15, 15.35, 16.00 Грамофон, 12.33 Метеорольог. комунікат, 15.25 Господарський комунікат, 16.30 Міждерж. атлетичний меч, 17.00 Відчит, 17.15 Солісти (Ю. Мехіана, сопран, Ольховий, бас), 17.45 Авдиція для хорих, 19.00 Прогулька по істор. Великопольщі, 19.40 Фейл. „У руках муринів", 20.00 Турецька музика, спів (Чекотовський, баритон), 21.15 Битва під Віднем, 21.30 Шопенівський концерт, 22.00 Спортові вістки, 22.15 Легка музика, пісеньки (Соф. Терне), 23.05 Концерт мандолінистів.

Неділя, 3. вересня 1933.

10.30, 14.20, 15.05, 17.45, 22.15 Грамофон; 11.30 Обжинки в Спалі; 12.15 Концерт (музика, спів); 14.00 Хліборобська скринька; 14.45 Діяльог для хліборобів; 15.30 Для дітей: Що чувати в світі; 16.45 „Погромник тигра"; 16.00 Трансм. зі Спали: Складання вінців президентові; 17.00 Легкоатлетичний меч Польща — Чехословаччина; 17.30 Організація ремесла, 18.00 Спів (Жмігруд-Федичковська, сопран); 19.00 „Закінчення казки" Дж. Льондона; 19.40 Почт. техн. скринька; 20.00 Музика, спів (Салецький, тенор); 21.00 Хори і капеля зі Спали; 21.30 На веселій львівській хвилі; 22.25, 22.26 Спортові вістки.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Банк Польський устійнив у пятницю курс доляра на 6.20 зол. На неофіціяльній біржі платили за доляра 6.26 зол.

Золото: доляри 9.06—9.12; франки 36.60—36.80; корони 38—38.20; дукати 83.90—84.20; рубль 4.70 до 4.80.

Срібло: корони 0.30; фльорени 0.70; рублі 1.20.

ВАРШАВСЬКА БІРЖА.

Трансакції. Продажа. Купно.

Бельгія 124.35, 125.16, 124.54; Голяндія 360.00—359.80, 360.70, 358.90; Льондон 28.48—28.47, 28.62, 28.32; Париж 35.03, 35.12 34.94; Швайцарія 172.65, 173.08, 172.22; Італія 47.10, 47.33, 46.87; Берлін 212.85—212.80.

Акції.

Банк Польський 83.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 1. вересня: масло —.—, молоко 15 сот., сметана 70 сот., яйця 3.60 зол. за копу. — Тенденція на масло, молоко, сметану слаба, на яйця знижкова.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ПРИЙМУ на мешкання панночки — фортепян. Байлова, Кадецька 12, дв. 8. 289 3—3

ПРИЙМУ шевського прикравача. Львів, Руська 3. Черній і Берняк. 298 2—2

НА ПРОДАЖ 23 морги поля урожайного в цілости або в частях по приступній ціні при битім гостинці в однім комплексі з будинками господарськими без сусідства, 15 км. до найближчого міста. Ближчих інформацій подасть: Гр.-кат. Уряд парохіяльний в Лужку Долішнім, п. Новошиці к. Самбора. 299 2—3

ПОШУКУЮ інтелігентної особи в середнім віці до помочі виручення при кухні за скромною винагородою. Адреса: Парохіяльний Уряд, Заболотці. 306 1—1

СТАНЦІЯ. Приймy учеників (ць). Фаріневичева, Лазаря ч. 8/IV. 233 1—2

ЛЕКЦІЇ АНҐЛ. І ФР. мови, збірні і подр. починаю. Д-р Марта Рудницька, Коперника 3. 304 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

НАКЛАДНЯ SCHERL у БЕРЛІНІ

поручає такі свої видавництва:

Berliner Lokalanzeiger, Der Tag, Berliner Nachtausgabe, Der Montag, Die Woche, Die Gartenlaube, Filmwelt, Sport im Bild, Scherls Magazin, Algemeiner Wegweiser, Praktischer Wegweiser.

Адреса всіх видавництв:

BERLIN SW 68, Zimmerstrasse 35—41

У листах треба зазначувати:

Ausland-Abteilung. Місця платности в Польщі: Банк для торгівлі та промислу, Познань (чекове конто в ПКО ч. 200.490), Почтове конто в Берліні: **Berlin, N-o 3.111.** 34—7

„TECHNIKUM"

вечірня однорічна ШКОЛА вищого типу, приймає вписи. Проспект: Львів, Охронок 6, II сходи. 241 4—5

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло" у Львові, Вінок 10.

Ч. 231 (13.470). Львів, понеділок 4. вересня 1933. Pocztowe opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 148.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол., Чвертьрічно 15·00, Піврічно 30·00, Річно 60·00.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 6 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-61.
„ Друкарні: 29-25.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Новий кооперативний закон?

(Розмова з дир. РСУК Остапом Думським.)

— Пане директор, ми вичитали в ГКЧ, що міністерство скарбу підготовляє основну і дуже небезпечну зміну кооперативного закону. Що про це відомо „Ревізійному Союзові Укр. Кооператив", які зміни закону правдоподібні і яке їх значіння?

— Пане редактор, справа основної зміни теперішнього, на загал зразкового кооперативного закону з 1920. року, вже має свою історію. Зачалося від розвалу богатьох польських, передовсім рільничих кооператив та їх обєднань на самім початку господарської кризи. Залякані цим прикрим розвалом польські селянські посли згодилися в 1931 р. в соймі внесок на таку частинну зміну кооперативного закону, щоби побільшити кари за занедбання надзірних рад, управ і ревізорів та за зловживання в кооперативах. Цей внесок ніколи не став предметом соймових нарад, але міністерство скарбу стало від тоді приготовляти свій проект зміни кооперативного закону. З цим своїм проектом вийшло воно щойно в 1933 році на засіданні кооперативної Ради, яка хоч і складається також з представників усіх ревізійних союзів, всеж таки є тільки відділом міністерства скарбу.

— Що уявляв собою цей урядовий проект і як приняла його Кооперативна Рада?

— Проект змінював аж 23. артикули кооперативного закону. Зміни чотирьох артикулів, а саме 68, 69, 108. і 109. так основно нарушували автономію ревізійних союзів і кооперативних обєднань, що представники кооперації в Кооперативній Раді одноду шно заявилися проти такої зміни. Три найбільші обєднання польської кооперації: „Союз польських хліборобських кооператив", „Унія" та „Сполем" видали в справі цього законопроекту спільний, добре мотивований протестаційний маніфест.

— Щож на це міністерство скарбу?

— Маю деякі відомости з найповажнішого джерела, що міністерство скарбу не відступило від свого проекту. Навпаки, у моїх руках є вже найновіший урядовий проект, зредагований у формі розпорядку президента Р. П., що ще дальше обмежує дотеперішню незалежність кооперації в Польщі.

— Якіж найважніші постанови цього покищо останнього законопроекту?

Обіч меншеважних, на які годиться кооперація, є в ньому такі основні, дуже далекойдучі постанови:

1) суд реєструє кооперативу тільки тоді, коли Кооперативна Рада ствердить доцільність основування та мети заголошеної до реєстру кооперативи,

2) тільки такі ревізори Ревізійних Союзів можуть переводити ревізію кооперативи, яких затвердить провідник Кооперативної Ради себто урядовець в міністрстві скарбу,

3) провідник Кооперативної Ради невідклично може усунути ревізора на все або на означений час, коли діяльність ревізора противиться законові,

4) міністр скарбу дає Ревізійним Союзам право переводити законні ревізії і він це право відбирає їм,

5) міністр скарбу відбирає Ревізійним Союзам їх управнення також тоді, коли вони „не стосуються до законно виданих доручень",

6) міністр скарбу може обмежити територію, на якій дотепер працював Ревізійний Союз, може домагатися обмеження діяльности цього чи іншого Ревізійного Союзу тільки до кооператив вказаної міністром форми (напр. тільки до кредитівок чи молочарень) і взагалі має право наказати фузію одного Ревізійного Союзу з другим,

7) бюджет ухвалений загальними зборами Ревізійного Союзу обовязує аж тоді, коли затвердить його провідник Кооперативної Ради,

8) кожнорічне затвердження заг. зборами справоздання управи в Ревізійних Союзах мусить бути разом з протоколом цих заг. зборів предложене провідникові Кооп. Ради.

9) також старі Ревізійні Союзи, що бажають далі працювати, мусять до 6 місяців по оголошенні нового кооперативного закону добути в міністерстві скарбу право на дальшу працю.

— Як загально схарактеризували би Ви, Пане директор, оцей законопроект?

— Він зовсім ясно, недвозначно пересуває кооперацію в цілковиту залежність від міністерства скарбу. Кооперативна Рада відбувала дотепер засідання у найлішім випадку раз на півріч, а без її прихильної „опінії" суд не міг би тепер зареєструвати вподної нової кооперативи. Всі організаційні правила в кооперації залежали би не від добровільних кооперативних обєднань, тільки від „кооперативної ради", відділу міністерства скарбу. Ревізійні союзи, начальні кооперативні обєднання, стали би фактично новими урядами з тим, що міністерство скарбу означує їх бюджети, не даючи їм від себе ані сотика. Право вести ревізії стало би концесією, яку уряд дає тим, кому хоче. Такий закон це дальший великий крок на шляху узалежнення господарства від держави. Цікаво, що капіталістичні картелі й синдикати таких обмежень покищо не мають. Дотеперішній провідник „кооперативної ради" Квецінський, всеж таки був кооператором — і тому добровільно чи недобровільно уступив недавно зі свого місця.

— Що думає про цю радикальну зміну основ своєї праці наш кооперативний світ?

СТЕРЕЖЕНОГО БОГ СТЕРЕЖЕ!
Обезпечуйте збіжа й пашу від вогню
В ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ
„ДНІСТЕР"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Ви не повинні відкладати умови на життєве обезпечення, бо не знаєте, що жде Вас завтра. Але знаєте, яка доля постигне Вашу родину на випадок Вашої смерти, коли Ви не постараєтеся завчасу забезпечення її в одинокому
УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ И РЕНТИ
„КАРПАТІЯ",
ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38 (власна каменица).

— Довготревала мовчанка уряду на всі наші меморіяли й жалоби у справі виїмкового права для наших кооператив на північних землях, спроби пересадження „волинського права" також на деякі галицькі повіти, вказувалиб, що побіч загально-кооперативного поневолення, можуть прийти на нас ще й особливі удари. Ситуація дуже поважна. Але кооперація — це не звичайне собі колісце в сучасній змеханізованій дійсності, — кооперація це справа духа в сотнях тисячів живих визнавців. Не зважаючи на всю чудасію дня ми повторяємо собі стару нашу галицьку приповідку: „Перебули ми панщину, дасть Біг перебудемо й конституцію". Щоб і не сталося, нашим гаслом далі буде: „А ти, Марку, грай!"

За чесність у політиці.

З приводу постанов Української Парляментарної Репрезентації в справі п. В. Кохана.

Нашим читачам відома загально справа п. Володимира Кохана. На цьому місці бажаємо подати для кращого її зрозуміння ще деякі подробиці. Пан Кохан виступив дня 15. липня ц. р. з партії, але не зложив рівночасно посольського мандату. Тому Центральний Комітет, приймаючи цю заяву до відома, візвав заразже посла Кохана до зложення посольського мандату.

Цей зазив Центрального Комітету був фактично непотрібний, бо для кожного члена організації повинно бути ясне, що коли він виступає з рядів цієї організації, то складає рівночасно всі уряди, права і обовязки, які мав з рації приналежности до партії. Це є справи, які для кожного ясні, вони не вимагають ніякої дискусії.

Одначе сталося інакше. Майже півтора місяця не складав п. Кохан посольського мандату і щойно дня 22. серпня ц. р. повідомив Президію Української Парляментарної Репрезентації, що „рішився задержати посольський мандат". У. П. Р. відповіла на це письмо постановами з дня 26. серпня ц. р., якими візвала п. Кохана, щоби поступив згідно з заявою, яку підписав перед одержанням посольського мандату і найпізніше до місяця зложив свій мандат до рук партії.

Якже-ж представлялася справа з цією заявою? Не один з членів партії пригадує собі ще правдоподібно нараду Народнього Комітету з осені 1927 р. перед весняними виборами з 1928 р. Ця нарада була присвячена справам виборів і головним предметом нарад було, як управильнити на будуче відношення Парляментарного Клюбу і поодиноких його членів до партії. Ходило про те, щоби вдержати єдність організації і карність між поодинокими її членами. Журба була оправдана, бо саме тоді були всі учасники нарад під прикрим враженням досвіду попередньої Парляментарної Репрезентації (яка вийшла з виборів у 1922 р.) і були свідками подій, які відбувалися тоді в польському політичному житті. Розбивання посольських клюбів і політичних партій було тоді на денному порядку.

Вислідом дуже поважних і довготріваючих нарад були рішення, що посольський мандат надає Центральний Комітет, диспонує ним цілий час його трівання і всі посли мали обовязок перед одержанням посольського мандату підписати заяву, якою зобовязалися „совістю і честю" на випадок вибору послом і сенатором у політичній діяльности придержуватися якнайстисліше основ програми і тактики У. Н. Д. О. і ніколи не поступати інакше, як це накаже Управа У. Н. Д. О., виконувати всі доручення Президії Клюбу і Центрального Комітету та його органів (Президії і Головного Секреваріяту), належати до Парляментарного Клюбу УНДО зглядно до того Клюбу, який вкаже Ц. К. УНДО і бути карним членом Посольського Клюбу, не надуживати ніколи мандату для особистих користей і вкінці найдалі до місяця по рішенні Ц. К. Партії і Парляментарного Клюбу зложити посольський мандат до рук партії".

Зміст і тенденція цієї заяви ясні. Кожний з посольських чи сенаторських кандидатів, підписуючи її, мусів здавать собі справу з того, як має поступити на випадок виключення його з партії, або добровільного виступлення. На цьому Нар. Комітеті була мова і про гарантії фінансової натури, так як це воно є у деяких чужинецьких політичних організаціях. Однак більшість Народнього Комітету заняла становище, що у нас ще обовязує „чесність у політиці" і що повинні вистарчити лише моральні зобовязання кандидатів.

Ця справа набрала перед виборами у 1930 р. ще більшої ваги і гостроти, бо наша партія йшла тоді до виборів у блоку з іншими українськими партіями. На листі находилися побіч

себе члени ріжних політичних українських партій і мусіла бути гарантія, що будуть додержувані постанови передвиборчого договору. Провід кожної політичної партії, який заключував договір, переймав відповідальність за своїх кандидатів і гарантував, що кожний її член прийме мандат лише на доручення проводу партії і зрезигнує з нього на випадок потреби. Такі передумови при блькових виборчих листах є конечні, бо інакше не могло би ніколи дійти до утворення якогонебудь виборчого блоку. Тому устійнено другу заяву, яку крім попередньої підписували всі кандидати, що мали бути вписані на виборчі листи. Цієї заяви покищо не оголошуємо, бо вона є так далекойдуча у відношенні до некарного члена, що покищо вважаємо передчасним її зміст подавати до прилюдного відома.

Самозрозуміле, що обі заяви підписав і п. Кохан, бо інакше був би не мав мандату. Колиж він тепер заявляє, що рішився задержати посольський мандат, не зважаючи на підписані ним заяви, то тимсамим він дискваліфікує себе у громадському відношенні та сам себе понижує в очах громадянства. Після того, що зробив п. Кохан з мандатом по виступленні з партії, нас вже не дивуватиме ніяке протигромадське потягнення того пана. Бо хто нарушує свої моральні зобовязання, хто нехтує своєю власною „совістю і честю", по тім можна сподіватися всього. Для характеристики цього діяча варто ще пригадати, що він був одним з тих, які найзавзятіше промовляли все на всіх засіданнях за загостренням партійної дисципліни та за безоглядністю в поступованні з нездисциплінованими членами партії.

Чи можливо встановити всенаціональний податок?

ПРО НАСЛІДКИ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО КОНГРЕСУ?

Стаття йде у циклю дискусійних статтей. — Прим. Ред.

Позитивні наслідки скликання Всеукраїнського Конгресу будуть такі величаві, глибокі, далекосяглі, що трудно їх навіть згори оцінити і передбачити.

Але ми вкажемо лише на деякі.

Передовсім це буде загальна духова мобілізація української нації. Дарма, що не всі території зможуть взяти участь у виборах до Конгресу, дарма, що на деяких територіях скриють навіть самий факт скликання Конгресу, — ціла українська нація стане жити і думати категоріями **всенаціонального значіння,** вона ступить на вищий щабель національного життя, у неї зросте почуття самоповаги і віри у свої сили.

Другий наслідок скликання Конгресу — це буде безумовне і високе піднесення престіжу української нації і цілої української проблеми в очах усього політичного світу.

Це, правда, примусить ворогів українства вживати всяких заходів до недопущення й зірвання Конгресу, але ділом нашої мудрости і національного чуття буде — всякі заходи і провокації в самому корінні паралізувати. Конечний-же наслідок піднесення нашого міжнародного престіжу буде той, що, на випадок рішаючих подій, з нашим голосом будуть числитись далеко поважніше. В перекладіж на реальну мову це означає, що осягнення своїх конечних цілей українській нації буде коштувати значно менше крови, ніж то потрібно було би без Конгресу і послідуючої за ним організації наших сил. Конкретно кажучи, багато із тих держав, які сьогодня в уяві своїй залюбки ділять Україну, уважаючи її дикою африканською кольонією, стримають свої апетити, переконавшись, що Україна має свого авторитетного заступника.

Але, поруч з цими цінностями, так би мовити, ідеального характреру, Всеукраїнський Національний Конгрес — і **єдиний він** — зможе осягнути й великі наслідки чисто **реального** значіння. А саме, Конгрес безумовно поставить перед собою питання про те, як недержавна нація, така як українська, зможе задовольнити всі свої конечности, як організація освіти, економічні справи і т. д. і т. д. І відповідю на це питання буде акт величезного національного значіння, а саме — **встановлення всенароднього, для всіх морально обовязкового національного податку.**

Це, знов, саме по собі, дуже велика справа, що вимагає спеціяльного обговорення. Тут лише подамо у найстисліщій формі загальні міркування щодо цієї справи. Встановлення **всенароднього** податку буде передовсім актом високого політично-виховавчого значіння. Нація, що свідомо і всенародньо зможе обслужити себе, — здає іспит зрілости. Далі, це мусить покласти кінець великій анархії, яка панує у нас у цій царині. Анархіяж полягає у тім, що у нас істнують сотні організацій, з яких кожна окремо збірає для себе гроші, всі разом ледви кличаючи. Подруге, анархія в тім, що окремі невеличкі категорії людей (заробітчана інтеліґенція) несуть на собі непосильний тягар всяких обовязкових і добровільних датків та податків, а велика маса народу ніякої участи в цім не бере. Не бере з тої хоча би причини, що про ці податки не знає і до цього ніхто за ними не звертається. А наслідок всього цього той, що часто найпекучіші потреби національного життя залишаються зовсім без всякого задоволення, а на другорядні цілі збирають розмірно значні суми. Все залежить від енергії та ініціятивности окремих одиниць та організацій. Скликання Конгресу, створення національного проводу, мусить внести основний порядок в цю ділянку. Мають бути виділені всі **всенаціональні конечности,** які за всяку ціну мусять бути забезпечені. (Основна робота політично-пропандивна, національно-підготовча, головні установи культурні і т. д.). Ці конечности мають бути покриті всенароднім обовязковим національним податком. Поза ним залишаються ріжні податки і внески на **місцеві** потреби — напр., будова повітового народнього дому, підтримка якогось місцевого культурного почину — це справи, так би мовити, місцевої самоуправи й громадської та приватної ініціятиви.

Скільки національний податок може дати? Порівнюючи з тим, що збірається тепер — дуже багато. Розрахунок ми беремо такий: по цей бік Збруча з Америкою і т. д., є 8 міліонів українців, які в тій чи іншій формі можуть вносити національний податок. Відомо, що пересічно платить податок третина населення, себто здатні до праці і заробляючі. Решта припадає на жінок, дітей, старих і т. д. Ми приймаємо, із обережности, не третину, а четвертину, себто, що національний податок може сьогодня платити два міліони наших людей (Велику Україну через пануючий там режім виключаємо). Податок пропонуємо в округлій цифрі **один доляр річно.** Ось це дасть **2 міліони долярів** або 55 міліонів чеських корон чи понад 12 міліонів золотих польських. Щоби уявити собі значіння цієї суми для прикладу досить вказати, що сьогодня „Рідна Школа" робить свою величезну роботу, маючи лише 200.000 золотих і що із 55 міліонів кч. потрібно тільки 5 міліонів, щоби три наші високі школи в Чехословаччині, які тепер, на сором цілому світовому українству, стоять на дорозі ліквідації, — зажили повним життям, утримуючи на стипендії сотні студентів та розвиваючи українську науку.

Звичайно, ми здаємо собі справу з тих труднощів політичних, організаційних і т. д., які лежать на дорозі до реалізації цього податку. Тому то сума два міліони долярів зявиться у перший і навіть не в 5-ий рік після проголошення податку — на це потрібний буде час. Але, у всякому разі справа розпічнеться і буде ширитись, як кола на воді, від центрів українського життя далі й далі на периферію, докочуючись аж до хатини бідного гуцула в горах і закиненого переселенця у бразилійських лісах. Може для якихнебудь територій доляр буде забагато, — справа розглядається індивідуально. Загалом-же пора собі сказати: якщо ми робимо поважну роботу, то мусимо платити **всі** і платити **не мало.**

В. П.

СТАНИСЛАВ СТЕМПКОВИЧ

МАГАЗИН І РОБІТНЯ ФУТЕР

Львів, пл. Капітульна 1.

ПОРУЧАЄ НАЙДЕШЕВШЕ

футряні вироби, відомі зі своєї доброти. Полекші в сплатах.

ч. 278. 2—4

Реформацькі пігулки Чернець з маркою (Чернець)

ВІДОМІ ВІД 1602 РОКУ.

Управильнюють шлунок, хоронять від ревматизму, терпінь печінки, надмірної опасистости, артретизму, паморокїв, лагодять гемороїди, прочищують кров і для осіб схильних до обструкції є легіднім прочищуючим засобом.

Вжити 1 до 2 пігулки на ніч.

Ціна пуд. зол. 1.35 виробу аптикаря ГУШИНСЬКОГО, Варшава, вул. Смольна ч. 22. — Домагатися з „Чернцем".

280 2 -2

ПОДЯКА.

Товариству обезпечень „Assicurazioni Generali", як теж урядовцеві цього Товариства п. Степанові Стрілецькому цією дорогою сердечно дякую за скору і акуратну виплату капіталу по бл. п. Андрію Дейнеці, купцеві, який на жаль був тільки короткий час обезпечений у цій Інституції.

Ходорів—Львів 1. IX. 1933.

Іван Дейнека, брат.
Стефанія Дейнека, вдова.

Конґрес европейських національностей.

Від Секретаріяту Конґресу европейських національностей дістаємо вістку, що конґрес відбудеться цього року *невідкличмо в днях 16—18 вересня ц. р. у* швайцарському Берні. Тим самим Секретаріят відкликує недавно поданий речинець конґресу в днях 18—20 вересня. З незалежних від секретаріяту причин скликання конґресу треба було на два дні приспішити.

„Матен" про голод на Україні.

В числі з 30. серпая париський „Матен" приносить довгу статтю про голодову катастрофу на Україні. Це оповідання пари українських еміґрантів, американських громадян, що після кільканацяти літ рішили відвідати свою рідню на Радянській Україні і вибралися туди в липні цього року з американськими туристами. Всі інформації передані ними та списані це свіжі враження очевидців. Вони потверджують загально відомі нам факти про нечувану катастрофу і сцени середньовічного страхіття, які починають уже хвилювати навіть байдужу досі европейську опінію. Переклад цієї статті помістимо у понеділок.

Галицька болячка.

I.

Чому я забрав голос у талєргофській справі. — Москвофільські наклепи з приводу моєї статті. — „Голос талєргофця" і глум „Землі і Волі".

Криптонімна стаття п. „ак" п. з. „Глум з Талєргофу" („Діло", 1933, ч. 184) та оповіщення в „Землі і Волі" (ч. 28) обіжника перемиського владики Коциловського з 9. вересня 1929 р. спонукали мене забрати голос у справі талєргофського мучеництва, занедбання його культу серед свідомого галицько-українського громадянства та використовування цієї болючої сторінки галицько-української історії в часів світової війни москвофільськими дічами для приспорення собі прихильників зпоміж галицько-українського загалу. В статті п. з. „Галицьке москвофільство і Талєргоф" („Діло", ч. 201—202) старався я цю трагічну сторінку нашого минулого зясвітлити безсторонньо, не ощаджуючи від належної критики як українського національного, так і москвофільського табору, уважаючи при тому — як усе у своїх інших історичних дослідах — що „суспільність, яка має віру в себе, мусить мати і відвагу глянути на неприкрашену правду свого минулого".

Очевидно, стаття, що була призначена для освідомлення українського громадянства з талєргофською справою, не могла не звернути уваги москвофільських кирівників, що не зважаючи на мою критичну оцінку матеріялів у „Талєргофському Альманах-у", далі кричать, що „в зародышѣ Талєргоф — дѣло их (себто українських) доносов, кривых присяг и лжесвидѣтельств". Так пише москвофільський історик д-р В. Р. Ваврик („Письмо о Талєргофѣ" — „Русскій Голос", 1933, ч. 29), але не оповістив він ще досі ані одного автентичного документу, який потверджував би ці його фрази. А далі в передовиці 30. ч. „Русского Голосу" п. з. „Талєргофофобія украинцев" посипалися нові лайки на український національний табор з приводу статтей про Талєргоф в „Ділі"; та в цій передовиці редактори „Р. Г." не розглядають зовсім змісту тих статтей, а тільки накидуються на них з безосновною лайкою, як на „сдобренныя большой дозой наглой лжи и морального паденія" (sic!).

Стільки „Русскій Голос". Ширше розглядає мою статтю „Галицьке москвофільство і Талєргоф" москвофільський часопис для селян „Земля і Воля". У двох передовицях цього часопису натякається про мою статтю як про таку, що „також належить по змісту до категорії специфічної галицько-мазепинської брехливости" (ч. 30.), то знов уважається її за першу „пробу більше річевого підходу" до талєргофської справи (ч. 31). Зрештї в 33—34 чч. маємо вже зацові-

тженний давніше ширший розгляд моїх статтей під дивним загальним заголовком: „Послідна українська атака на Талєргоф", після якого слідує наївно-смішний заголовок першої глави: „Найтяжча українська артилєрія пущена в рух в цілі завойовання Талєргофа".

Вище я вже зазначив, що мене спонукало до написання статті „Галицьке москвофільство і Талєргоф", отже, ніхто мені не поручував цієї — як це підсуває „З. і В." — „менше-більше поважної атаки для переведення анексії Талєргофу для себе і зроблення з нього української національної святочі". Тільки вважаючи, що кожна людина має право культу своїх предків, героїв чи мучеників, хотів я звернути увагу українського громадянства на занедбану ним традицію талєргофського мучеництва, яку використовують москвофіли неслушно виключно для своїх цілей. Здається, що не відбігну далеко від правди, коли згадаю, що моя стаття викликала „Голос талєргофця" д-ра Василя Кащубинського („Новий Час", 1933, ч. 172); він, як колишній талєргофський вязень, пише: „За вільчастими дротами талєргофської вязниці мучилося невинно бодай стільки українців, що й т. зв. москвофілів. Ця сама жахлива доля стрінула одних і других, *бо одні і другі були на ділі синами одного народу*, проти якого вороги повели безпощадний наступ"... Тому висловлює свій подив з того приводу, „що моральний капітал цієї жахливої мартирольогії *цілого* українського народу — збирав досі одна мікроскопійна частина українського народу, т. зв. москвофіли", та пропонує „щоби покликати негайно до життя ініціятивний комітет українців-талєргофців, який перевів би реєстрацію всіх українців, що спільно мучилися в Талєргофі, зорганізував цілу низку талєргофських свят під українським стягом, як загалом повів у звязку з талєргофськими імпрезами освідомлюючу акцію серед нашого загалу. Очевидно, цей заклик бувшого талєргофця, національно свідомого українця, стрінули з глумом редактори „Землі і Волі" (ч. 31), які узурпують виключно для себе право культу талєргофських мучеників.

Хоча д-р Кашубинський уважає талєргофських мучеників за синів одного українського народу, то все таки редактори „З. і В.", доклянувши в тексті його зазиву означування національно свідомих українців нашою загальною національною назвою, пишуть „що д-р Кащубинський вже трохи скромніший від „Діла", бо ділить Талєргоф на дві частини: москвофільську й українську"...

Д-р Микола Андрусяк

—o—

ПРИ ІСХІЯСІ (запаленні кульшового нерву) після вжиття зрана натще склянки природної гіркої води **„FRANCISZKA-JÓZEFA"** наступає легке багате випорожнення, спричинюючи приємне самопочування. Поручають її лікарі.

Суперництво Ґерінґа з Гітлєром.

ПАРИЖ, 2. 9. ПАТ. У звязку з іменуванням пруського премієра Ґерінґа генералом піхоти „Ле Журналь" зазначує, що від довшого часу йде боротьба між Ґерінґом і Гітлєром. Зростаюча популярність Ґерінґа зачинає бути небезпечна для Гітлєра і тому після наказів Ґерінґа виходили часто суперечні з ними розпорядки Гітлєра. Найбільш характеристичним епізодом тієї боротьби був факт, що Гітлєр не хотів ратифікувати репресійних розпорядків, які зініціював Ґерінґ після бунту в Сильді. Теперішні взаємини погіршилися дальше, так, що три тижні тому Гітлєр думав поважно про арештування Ґерінґа. Пруський премієр як заслужений офіцер має піддержку в окруженні президента Гінденбурґа і теперішнє його іменування генералом свідчить, що він користується симпатією Рейхсвери. Прихильні йому теж пруські юнкри а задумана женячка з донькою відомого промисловця Тісена в рурському басейні запевнить Ґерінґові підтримку промислових кол. Серед таких умовин, на думку часопису, Ґерінґ має всякі дані розпочати колись з успіхом боротьбу з Гітлєром за спадщину після президента Гінденбурґа".

—o—

Цикльон на Кубі.

ГАВАНА, 2. 9. ПАТ. Цикльон, який завістив учора Кубу, наробив величезного знищення. В місті Санта Клара є 6 убитих і 16 ранених. В Гавані втрати величезні. Користаючи з переполоху, злодії ограбили доми, залишені мешканцями. Вихор поперевертав телеграфічні стовпи. Комунікація з островом перервана.

ПІСЛЯ ПОВОРОТУ З ВІДПОЧИНКУ.

треба старатися піддержати і скріпити сили, які ми придбали курацією. Зробити це можемо лише при помочі раціональної відживи. Солодовий екстракт, яйця, молоко, і какао, це найважніші відживчі субстанції, які в сконцентрованій формі має в собі Овомальтина. При виробі Овомальтини перестерігають дуже, щоби залишити в ній всі вітаміни потрібні організмові. Овомальтина це відживчий засіб, що його добре приймає найвразливіший шлунок і найбільш ослаблений організм та який негайно переходить у кров. Старайтеся при помочі Овомальтини піддержати здоровля, яке дало Вам лікування! Овомальтину можна дістати у всіх аптиках і дрогеріях вже від 2 зол. за пушку. ч. 10/Е

—o—

Справа організації пасічників.

(Допис із Чортківщини.)

Пасічники в чортківському повіті, а мабуть і в інших, не доцінюють своєї станової організації і через те тратять велику частину тяжко запрацьованих доходів. Причина в тому, що вони збувають рік-річно мід одинцем у приватних торговців за безцінь і через це працюють зі своєю шкодою на їх користь. Це показалося наглядно в цьому році, який через недобір меду катастрофальний для пасічництва. Ще перед головним пожитком продавали тутешні пасічники мід приватним торговцям понижче золотого за 1 кг., сподіючися, що пожиток меду буде такий, як кожного іншого року. Були й такі пасічники, що з ранньої весни брали мід у прив. торговців на кредит для підгодівлі пчіл і мали його віддати з великою надвишкою в часі пожитку. Як одні, так і другі нищили себе через свою несвідомість і неохоту до пасічничої організації. Ті, що продали мід дешево, жалують тепер, що багато втратили, а ті, що зобовязалися звернути торговцям мід, є тепер у безвихідному положенні, бо не мають його навіть стільки, щоби пчіл перезимувати.

Багато пасічників робить тепер старання у властей (але теж одинцем), аби одержати приділ дешевого цукру (2 кг. на 1 пень) для підгодівлі пчіл на зиму. Велика їх частина не знає, як про це старатися. Багато з них звернулося до мене в цій справі і я на збірне прохання виставав дозвіл на приділ цукру для 771 пнів пасік. Треба знати, що одно прохання мусить бути остемпльоване на 5.50 зол. Якби кожний пасічник старався одинцем набути приділ, то стемплеві оплати коштували б великі суми.

Від якогось часу кружляє в Чорткові поголоска, що міністерство признало на один пень пасіки 3 кг. цукру на осінню підгодівлю пчіл, без огляду на те, чи пасічник одержав приділ у веснянім сезоні, чи ні. Чортківська монопольна управа віднеслася в цій справі дня 17. VIII. до Скарбової Палати у Львові із запитом, але досі ніякої відповіді не одержала. Може в цій справі подасть через пресу інформації кооп. „Рій" у Львові, бо це інтересує широкий загал пасічників, а не тільки один повіт.

Деяким пасічникам, що старалися набути приділ цукру, радили вписуватися до чужих пасічничих товариств. Як зачувати, дехто робить заходи, аби на будуче давати приділ цукру лише тим пасічникам, що будуть належати до пасічничої організації. Отже вже з цього приводу є в нас, а також в інших повітах, пасічнича організація не лише пожадана, але просто конечна. Пасічники чортківської округи мусять бути завчасу зорганізовані в пасічничій місцевій кооперативі, бо інакше багато з них, заманених ріжними обіцянками, вступлять у члени чужої пасічничої організації. Така кооперативна організація має берегти наших пасічників перед визиском ріжних спекулянтів, має поліпшувати їхній добробут через зорганізований збут меду і через спільне набування штучної вощини, пасічничого приладдя й цукру для підгодівлі пчіл. Має вона їх навчити також раціонального пасічничого господарства через спільні сходини, поради і через фаховий часопис „Український Пасічник", що його видає українська пасічнича кооператива „Рій" у Львові, вул. Зіморовича ч. 20.

ХТО З ВП. ПЕРЕДПЛАТНИКІВ НИЩИТЬ ПОШТОВІ СКЛАДАНКИ І НЕ ВИСИЛАЄ ПЕРЕДПЛАТУ, ПОДВІЙНО ПІДКОПУЄ ВИДАВНИЦТВО

Міжнародня комісія в справі підпалу райхстаґу.

ПАРИЖ, 2. 9. ПАТ. Утворена спеціяльна міжнародня комісія для вияснення справи підпалу райхстаґу збереться в Льондоні 14. вересня і порішить, чи матеріяли, які вона має, треба передати німецькому прокураторові чи зарезервувати їх для гаського трибуналу. В усякому випадку певне, що паризькі адвокати, яких трибунал у Ляйпціґу не допустив до оборони, виголосять прилюдно свої оборонні промови 11. вересня у Ваграмській салі в Парижі.

Болгарія наближується до Анґлії.

ПАРИЖ, 2. 9. ПАТ. Болгарський король Борис зложив вчора візиту премієрові Далядіє, з яким мав довшу розмову на тему проблєм, що торкаються Сх. Европи. З черги король Борис розмовляв з міністром Поль Бонкуром про ситуацію балканських держав.

ЛЬОНДОН, 2. 9. ПАТ. „Дейлі Мейль" повідомляє з Парижа, що слід надіятись далекосяглих змін у становищі Болгарії супроти Франції та В. Британії. Король Борис приїде в найближчому часі до Льондону, щоби зробити деякі політичні й економічні умови з британським урядом. Болгарія хоче наблизитися до Югославії та видобутися з господарської ізоляції, в якій тепер находиться.

ОЖИВЛЕННЯ НІМЕЦЬКО-БІЛЬШОВИЦЬКИХ ТОРГ. ВЗАЄМИН.

БЕРЛІН, 2. 9. ПАТ. „Берзен Курір" заповідає можливість нового оживлення торговельних взаємин із СРР. Хоч більшовицькі господарські кола вказують на факт, що зменшення більшовицького вивозу в першій половині ц. р. на 1.3 приспівувало СРСР обмежити замовлення в Німеччині, то всеж німецькі кола сподіються зросту більшовицьких замовлень у Німеччині в осені. Що торкається кредитових зобовязань для сфінансування більшовицьких замовлень, преса повідомляє, що спец. консорція під кермою банків зуміє до половини вересня з прелімінованої суми 50 міл. марок зібрати на сфінансування більшовицьких замовлень суму 30 міл. Решта 20 міл. марок покищо не буде потрібна з причини значного зменшення більшовицького закупна.

—o—

Боротьба з гітлєрівцями в Австрії.

ВІДЕНЬ, 2. 9. ПАТ. В останніх тижнях націонал-соціялісти розвинули оживлену пропаганду, при чому в кількох місцях вибухли бомби. Щоби запобігти на будуче таким замахам, карантійська влада арештувала як закладників трьох націонал-соціялістів і буде держати так довго, аж винуватці будуть викриті. На випадок нових замахів влада арештуватиме нових закладників.

Гітлєрівці в Нірнберзі.

БЕРЛІН, 2. 9. ПАТ. Преса повідомляє, що видалений з Австрії інспектор управи нац.-соціялістичної партії Габіхт виберється завтра літаком до Боцену, щоби привезти на з'їзд партії до Нірнберґу викраденого з вязниці в Інсбрущі нац.-соц. провідника в Тиролі Гофера. Одночасно зачувати в Риму, що італійська влада не сповнить правдоподібно австрійського домагання в справі видачі Гофера, як тільки буде стверджене, що держали його у вязниці за політичну провину. У звязку з тим „Дойче Альґ. Цтґ." надіється, що Гофер буде в неділю на великій дефіляді гітлєрівських формацій в Нірнберзі.

—o—

На слідах винуватця.

ПРАГА, 2. 9. ПАТ. Слідство в справі вбивства проф. Лєсінґа викривав щораз більше познак проти особи Екерта, відомого дикого стрільця. В мешканні Екерта знайшли картку з назвищем і адресою проф. Лєсінґа. Як зізнало кількох свідків, Екерта бачили в останніх часах з німцями, що прибули в Німеччини. Поліція перевела ревізії в мешканнях членів німецької нац.-соц. партії в Марієнбалі.

ХІРУРГ
Д-Р КАЗИМИР ЧИЖЕВСКІ
мешкає тепер АСНИКА 15. Тел. 2-08.

Альбанія капітулювала перед Італією.

Із Тірани повідомляють: На основі королівського розпорядку ввели в усіх альбанських школах італійську мову як обовязковий предмет. Іншим розпорядком установлено, що 80 прц. усіх альбанських студентів, які вчаться за кордоном мусять ходити до італійських високих шкіл. Так виконала Альбанія італійські домагання, про які ми повідомляли. Розпорядок короля Зогу є ознакою дальшої капітуляції Альбанії перед Італією.

Більшозицький летунський аташе.

МОСКВА, 2. 9. ПАТ. Більшовицький уряд іменував спеціяльного летунського аташе при більшовицькій амбасаді в Парижі, а саме коменданта ескадри Василишенка. Він виїхав уже до Парижа. Становища французького летунського аташе при французькій амбасаді у Москві досі не обсадили.

ЛЕТУНСЬКА СМЕРТЬ.

РИМ, 2. 9. ПАТ. Славний італійський летун маркіз Де Пінедо згинув нині смертю летуна. Вистартував він рано до багдадського лету, щоби побити рекорд Кодоса та Росія. Коли літак відірвався від землі втратив нараз рівновагу та вдарив об насип, потім станув у полумї. Пінедо згинув на місці.

По широкому світі.

— Німецька влада видала швайцарській владі комуніста Вебера, якого вхопили свого часу з території Швайцарії умундуровані штурмовики.

— Викраденний з вязниці в Інсбруці гітлерівець Гофер перебував в Бріксені, на території Італії, де живе його родина. Австрійський уряд важадав видачі Гофера.

— В околиці Маї біля Нансі відбудуться великі маневри французької армії, на яких перший раз дивізія кавалерії буде вжита на автах.

— День 31. жовтня буде як попередніми роками міжнародним днем ощадности, присвяченим пропаґанді ідеї ощадности серед найширших кол громадянства.

Австрійська армія.

ВІДЕНЬ, 2. 9. ПАТ. Денник Законів приніс розпорядок союзного уряду в справі збройних сил Австрії. Союзна армія і новоутворений помічничий корпус підлягають усім дотеперішнім приписам і розпорядкам із застереженням, що служба в рядах треватиме пів року, а в резерві рік. Членів помічного військового корпусу братимуть у ряди на основі добровільного вербунку. Союзна армія нараховує з помічним військовим корпусом ок. 30.000 вояків. Помічний військовий корпус покличуть до життя на якийсь час. „Політ. Кореспонденц" повідомляє у звязку з тим, що політичне положення Австрії та виконання господарської програми вимагає спокою і порядку. Переговори, ведені з заінтересованими державами, яких метою скріплення збройних сил армії, ствердили, що положення в Австрії найшло зрозуміння, тому ті розмови за короткий час довели до успішних висліджів.

—o—

Заповідав атентат на Гітлєра.

БЕРЛІН, 2. 9. ПАТ. „Д. Альґ. Цтґ." помістила вийми промови, яку 23. лютого ц. р. у пруській державній раді виголосив комуністичний посол Торґлер, обвинуваченний тепер у процесі за підпал райхстагу. Торґлер говорив тоді, нібито кружляють чутки, що на кілька днів перед виборами, 1. березня заінсценізують атентат на Гітлєра, при чому йому нічого не станеться. Метою того атентату, подібно як це було з атентатом Гедля на Вільгельма І., після якого видали протисоціялістичні розпорядки за часів Бісмарка, — мало бути приготування до гострої кампанії проти комуністів і комуністичної партії. Пригадуючи, що 27. лютого згорів райхстаг, часопис стверджує, що Торґлер нарочно представив задуманий атентат на Гітлєра як провокацію, щоби так собі створити алібі. Часопис стверджує, що Торґлерові пляни вчинили комуністичними та що було краще, коли б узагалі був не виголошував своєї промови.

ВЖЕ ПІДПИСАЛИ ІТАЛІЙСЬКО-БІЛЬШОВИЦЬКИЙ ПАКТ.

РИМ, 2. 9. ПАТ. Нині вполудне Мусоліні й більшовицький амбасадор у Римі підписали у Венецькій Палаті пакт приязни, неагресії та невтральности між Італією та СРСР.

—o—

ПРИМУШУВАТИМУТЬ ПРИЙМАТИ ГОДИНИ ПРАЦІ ТА ПЛАТНІ.

ВАШИНҐТОН, 2. 9. ПАТ. Вчора минув речинець добровільного заголошування згоди на пристосовування нового кодексу праці промисловцями. Від нині ґен. Джансон адміністраційним шляхом могтиме присилувати опірних промисловців приняти програму през. Рузвельта в справі годин праці та платні робітників.

—o—

Студентські справи.

Студії у високих школах у Брні, Ч. С. Р.

Управа Української Студ. Спілки у Брні подає отсим до відома заінтересованим абсольвентам (-кам) гімназій про студії у тутешніх високих школах отсі інформації:

У Брні є такі високі школи: університет, чеська техніка, німецька техніка, висока агрономічна школа, висока школа ветеринарна.

УНІВЕРСИТЕТ. Факультети: медичний, правничий, філософічний і природничий.

Медичні студії тревають 10 семестрів. Семестральну таксу платиться від скількости записаних предметів і вправ (годин у тижні), чужинці платять за одну год. тижнево 12 кч., чехи 8 кч.; такса за перший зимовий семестр (разом з вписовим) 454 кч. (120 зол.). Крім цієї шкільної оплати чужинці платять ще спеціяльну таксу чужинецьку 1.000 кч. семестрально; від цієї такси на основі свідоцтва убожества звільняють звичайно до 300—400 кч. на семестр. Прийняття для чужинців на медицині досить утруднене. Всіх чужинців взагалі приймають тільки 5 процент на загальне число нових кандидатів, з того українці можуть рахувати на 3—4 місця. На матуральних свідоцтвах вимагають дозволу польського міністерства освіти на виїзд на студії за кордон. Вписи тревають: звичайні від 24. вересня до 7. жовтня, додаткові за доплатою 50 кч. до 5. листопада. Вступних іспитів нема.

ЧЕСЬКА ТЕХНІКА. Виділи: а) будівельно-інжинірський (інжинірія сухопутна і водна), б) мірничий (3 роки), в) машиновий, г) електротехнічний, ґ) хемічний і д) архітектура. Студії тревають від 4—5 літ. Вписи: звичайні від 25. IX. — 7. X., додаткові за доплатою 50 кч. (кара за спізнення) до 30. X. включно. Семестральна такса (шкільна) для чужинців 300 кч., чужинецька такса 250 кч. на семестр. Від шкільної і чужинецької такси можна бути звільненим (частинно, евентуально цілком) — на першому році на основі матурального свідоцтва (найменше добрий поступ) і свідоцтва убожества, на вищих роках у міру поступів у науці і свідоцтва убожества. Вступний іспит здається на всі виділи (з вийком хемічного) з начеркової геометрії (після підручника Бартля — мети, вклади, обороти, проникн, в конструкція цивних і тіни спеціяльно). Іспит треба здати зараз після вписи, найдальше до кінця місяця жовтня. Іспиту не здають тільки ті, які кінчили реалку, або реальну гімназію (природ.-математичну).

НІМЕЦЬКА ТЕНІХКА. Має всі ті самі виділи, що й чеська, а крім того загальний виділ з дворічним асекураційним курсом. Вписи звичайні від 26. IX.—8. X., додаткові (50 кч.) до 20. жовтня. Вступний іспит здається на всі виділи з начеркової геом. і вільноручних рисунків. Вимоги й такси такі самі, як у техніці чеській.

АҐРОНОМІЯ. Виділи: а) агрономічний, б) лісовотехнічний. Студії тревають 4—5 літ. На лісовий виділ здається вступний іспит з начеркової геом. і математики (початки ліференціялів та інтеґралів). Вписи й такса такі, як у чеській техніці.

ВЕТЕРИНАРІЯ. Студії тревають 4—5 літ. Вписи звичайні, як у техніці, додаткові (50 кч.) до 15. листопада. Такса на першому семестрі около 400 кч., чужинецька 250. Висота чужинецької такси й умовини звільнення у всіх високих школах, в вийком медицини, такі самі, як у чеській техніці. Чужинців досі приймають без обмежень.

До вписів у всіх високих школах потрібні такі документи: 1) матуральне свідоцтво (добре в чеському перекладі), 2) метрика уродження, 3) свідоцтво приналежности і громадянства, 4) дозвіл побуту з поліції, 5) 2 знимки, 6) свідоцтво моральности, якщо була перерва в студіях. До 3) і 4) — предкладається особисто при вписі пашпорт.

Посвідку тимчасового принятя до якоїнебудь високої школи в ЧСР, потрібну до одержання пашпорту, можна одержати тільки за посередництвом чеського консулату (після найновішого розпорядку чеського міністерства освіти).

Туди й слід слати подання враз із документами (матуральне свідоцтво — чеський легалізований переклад, метрика й евент. свідоцтво моральности) з проханням прийняти до такої-то високої школи в ЧСР. Адреса чеського консулату у Львові: Konsulat Republiky Cesko-Slovenské we Lwowie, ul. K. Ujejskiego 4. (для Волині — консулят у Варшаві). Подань про посвідку в німецької техніки радимо не вносити, бо пізніше при одержанні віза в консуляті роблять великі трудноші, а по приїзді до Чехії можна записатися, де захочете.

Про внесення подання (до якої школи?) просимо обовязково повідомляти Управу У. С. Спілки.

Скромне місячне удержання у Брні коштує 100 зол.

Число українського студентства у Брні з кожним роком малїє, з причини щораз-то повищих затострень і підвишки сплат для чужинців. У Брні студіює тепер около 80 українців.

За докладнішими інформаціями звертатися на адресу: Ukrajinsky Studentsky Spolek — Brno, Tivoli 48, C. S. R., або Brodovyczr Vasyl, Brno XVI., Havličkova 18. C. S. R. На відповідь (звичайним листом) залучити одну міжнар. почтову марку, на поручену — 2 міжнар. марки.

ЗА УПРАВУ:

Бродович Василь, скарбник. *Нич Михайло*, секретар.

НОВИНКИ

— **Робітня футер Юліяна Глушевського, Львів. вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.**

— **Магазин постелі Р. Джала, Львів, Хорущина 5,** поручає: ковдри, матраци по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 золотих, матраци по 7 зол. 44-50

— **Першорядна кравецька робітня А. Дуфанця** Львів, Пасаж Міколяша, Тел. 87-41. Матеріяли на складі. ч. 271. 3—10

— **Кравецька робітня** Михайла Стеця, Львів Ягайлонська 24. ч. 312 1—10

— **Перші плянтації цикорії** по наших селах, законтрактовані на весні ц. р. кооперативною фабрикою цикорії „Луна" — удалися на прочуд гарно. Збір заповідається дуже добрий на велику радість наших селян-плянтаторів, котрі як перші піонїри відважилися управляти зовсім незнану їм ростину. Треба сподіватися, що небавком не буде вже ані одної української родини, котра не уживала би цикорії „Луна". Не лише задля знаменитої якости, але також, щоби дати працю і заробіток українському робітникови і селянинові. ч. 291 2—32

— **Вказівка як обходитися з пастеризованим молоком:** 1) Пастеризоване молоко слід купувати і переносити просто у пляшках, а не переливати його до власних начинь, бо через те може занечиститись. 2) Пастеризованого молока не треба вже переварювати, лише пити його в холодному стані, або відповідно до потреби тільки підгріти, щоб не втратило своїх віджившчих прикмет. 3) Пастеризоване молоко, в якому забито, між іншими, теж бактерії молочного квашення, не надається до самочинного заквасу (ставлення на квасне), але його треба штучно заквашувати додаючи ложку доброго кваснего молока, або сметани і якслід вимішати. 4) Хто хоче мати запоруку, що дістане чисте і здорове молоко, той купує тільки в крамницях „Маслосоюзу". ч. 305

— **Дир. Микола Заячківський** загальношанований і діяльний громадянин, довголітний голова „Сокола-Батька", „Т-ва допомоги еміґрантам" і б. голова Видавничої Спілки „Діло" перебув у львівському шпиталі важку операцію жовчового міхура. Операція вдалася і реконвалєсцент приходить поволі до здоровля. На днях перевезли його вже зі шпиталю до дому. Подаючи цю відрадну вістку до відома нашого громадянства, бажаємо при цій нагоді дир. М. Заячківському, щоби прийшов у найкоротшому часі до повноти сил та щоби міг якнайуспішніше проявляти далі свою громадську працю.

— **Польські учителі проти українських шпитків.** „Союзний Базар" у Львові дістав від кооперативи „Буг" у Камінці Струмиловій такого листа: „Отсим повідомляємо, що замовлені нами у ВПанів зшитки 12 карт. з середнього паперу і бездеревні всі лежать і не можна їх збути, а це тому, що учителі дооколичних сіл не позволяють дітям купувати таких зшитків, а продають і наказують купувати тільки зшитки з малюнками Пілсудського і Мосціцького. Просимо нам написати, що маємо робити і просимо постаратися, щоби в пресі, евентуально в соймі ту справу порушено, бо інакше будемо змушені всі зшитки звернути, як-що і дальше буде „зшитковий монополь". Наказують купувати зшитки в Камінці тільки в польській кооперативі".

— **У справі арештованих під Надвірною.** Зі Станиславова нам пишуть: Справа арештованих 12 молодих українців під Надвірною, здогадно членів О. У. Н., находиться в руках підпрокуратора станиславівського окружного Суду Трембаловіча, який провадить прокураторські доходження. У теперішній стадії доходжень підпрок. Трембаловіч не дозволяє на доставу харчів арештованим, а тим менше на бачення з ними. Тому перестерігається Рідню арештованих перед їздою до Станиславова задля якоїнебудь інтервенції, бо покищо арештованим нічого помогти не можна, шкода лиш коштів їзди. Коли слідство посунеться вперід так далеко, що

можна буде доставляти харчі, або можна буде дістати дозвіл на бачення, появляться про це згадки в пресі.

— **Два політичні процеси в Самборі.** Процес за вбивство Голувка розпічнеться перед самбірським судом присяжних 19. ц. м. і потревае до 7. жовтня. Два дні пізніше, 9. жовтня розпічнеться перед тим самим судом процес в справі нападу на почтовий уряд у Трускавці. Другий процес потревае до 16. жовтня ц. р.

— **Українка.** „Ле Мон Сляв", відомий французький місячник славянознавства, приніс в числі за травень обширну „польську хроніку" без підпису. Автор хроніки присвятив чимало сторінок і українським справам, а саме: інцидентові з п. Паліївом в УНДО, промовам членів УНДА підчас бюджетових дискусій в соймі, справі пацахиди по Мазепі на Волині і т. п. Автор хроніки досить добре орієнтується в українських справах, які викладае зовсім безсторонньо й обізнаний з українською пресою. — Французький дипльоматичний місячник „Афер Етранжер" („закордонні справи") в числі за липень вмістив статтю І. Борщака „Венецький посол в Східній Европі та на баньякому Сході в XV в.". Мова йде про відомого Контаріні, який відвідав і описав також Україну.

— **Нова внутрішня позичка.** Агенція „Іскра" повідомляе, що в урядових колах обмірковують справу нової внутрішньої позички в Польщі. Рішення мае запасти коло 8. ц. м. а в половині місяця позичка мала би бути оголошена шляхом президентського розпорядку.

— **За „Окрадання Польщі".** Варшавський апеляційний суд розглядав справу Казимира Питка, члена „Обозу Велькей Польскі", засудженого на рік вязниці за кольпортажу брошур п. з. „Окрадання Польщі" та „Жахлива примара". Брошура „Окрадання Польщі" містила напасливі натяки під адресою президента республики і міністрів. Друга брошура була присвячена відносинам у судівництві. Апеляційний суд затвердив присуд першої інстанції.

— **Згоріла церква.** В Молотові пов. Бібрка розпочали мешканці будову церкви і щоб охоронити закуплені будівельні матеріяли від злодіїв, визначили на кожну ніч двох вартівників. В ночі на 1. ц. м. вартівники Танас Мосик та Гринь Мартинів розложили з трісок вогонь, щоб загрітися, і засипули. Від вогню занялися будівельні матеріяли і розпочата церква. На голос дзвонів збіглися люди на ратунок, але було вже за пізно. Церква і матеріяли згоріли.

— **Цікавість переплачена життям.** З Батятич пов. Камінка Стр. привезли 18-літну дівчину Марію Данько, так тяжко потовчену, що лікарська поміч була вже безуспішна і вона незабаром померла. Показалося, що вона впала жертвою нещасливої пригоди. Довідавшись від сусідів, що її мачоха зраджуе батька, дівчина рішила зловити їх на горячому вчинку, щоби зробити з того вжиток. І коли побачила, що мачоха пішла в ліс, вона побігла за нею. Щоби краще вивязатися зі своєї ролі, дівчина вилізла на придорожну грушу. Нараз прискочив до дерева пес із сусідного господарства і почав на неї гавкати. Збентежена дівчина впала з груші на землю і розбила собі череп.

— **Помер львівський віцевоєвода.** У суботу помер у львівському шпиталі львівський віцевоєвода Іван Юрій Дигдалевич. Смерть наступила підчас розмови з лікарями. Родився 1888 в Яворівщині.

— **Історія, яких багато.** Анна Ґоржалка, служниця при вул. Рагози, залюбилася в якімсь кельнері, що обіцяв з нею оженитися. Однак наречений вимантив від неї всі заощаджені гроші і щез. Тоді дівчина довідалася, що він жонатий. Не могучи пережити свого нещастя, вона випила якусь отрую і вмерла у шпиталі.

— **Висільник.** На паркані магістратських домів при вулиці св. Мартина ч. 57. у Львові повісився 70-літній дахівкар Микола Левицький. Він причепив собі перед душогубством картку з адресою: Ав. Мартина 23. Причина: нужда та те, що не міг заплатити комірного 300 зол. (за кімнатку платив він 21 зол.).

— **Краєва хроніка.** Перемиський суд засудив на 20 місяців вязниці торговельного агента Макса Льотрінгера, що здефравдував 45 тисяч золя на шкоду фірми чекольяди „Сішар". — Із слідчої вязниці в Перемишлі втікли три небезпечні бандити, а саме Юліян Дзедзіц, Іван Чума і Петро Павловський, арештовані за грабунькові вло-

ВІДГУКИ ДНЯ.

Непопулярні змагання.

Відбуваються краєві ситківкові змагання. Десь там на площі „Академічного Дому" літають м'ячики, дзвенять ракети, звиваються змагуни, а Львів, не кажу вже загальний, а той український, наш Львовик, навіть про те не знае. Може десь хтось пяте через десяте... прочитав при кінці „Діла", чи довідається від того, хто читав. А хто там змагається і як змагається — байдуже. Рожанковський—Дзерович, Сасик—Дрогомірецький, Струмінська—Могильницька, Ґурська—Дмоховська — хто з них побідить, хто вибореться на чоло, хто дістане почесний титул мистця — це для львовянина подвійно байдуже.

Старається молода громада і подати до загального відома, заохотити до прибуття і за кільканацять сотиків вступу дати справді гарне видовище, але не може переломати байдужости нашої публики до одного з найкращих спортів. Вчора на змаганнях найстарший глядач мав 30 років, а передучора був навіть понад 50-літній і то дійсний крилошанин. Та це виїмковий випадок і здається вже більше не повториться.

Решта глядачів у віці між 7 і 35 роком життя, але їх так небагато і переважно за даровими вступами. Трибуна обчислена на 25 гостей підчас найбільш емоціонуючих змагань на половину порожна, дві лавки, що імітують перші місця, тільки з одного кінця обсаджені, стоячі місця зайняті дівчорою з лококличних каменищ, яка знае всі „дарові" входи і виходи подвіря „Академічного Дому". Одначе Богу дякувати і за те, бо в кому оплескувати всі гарні удари змагунів.

Провінція назагал не дописалась, бо криза. Але та, що дописала, бе потрохи столицю, що мене дуже тішить, бо не дае столиці спочити на тих кількох лаврових листочках, які здобула в минулих роках.

Підчас змагань панує на токах, на лавках і на трибуні.. англійська мова. Тільки й чути: „Він мае слабий бекгенд"... „Не люблю й форгенду"... „Знаменитий смеч!"... А вже вершком ситківкової англійщини є оклик „шод!" Кажуть, що це означае „славно", „гарно", чи щось у тім роді. Але наш оклик був би профанацією святочної хвилі, тому всі кричать „шоооод".

Ясна річ — не всі знають докладно англійську мову і тому нерідко можна почути: „шов!", „шорт!" чи таки просто: „шо", але це на стиль цілої імпрези не впливае. Зате впливае дещо на стиль поведінка молодої мужеської публики, яка засівши на трибуні „пускае віци" до змагунів. Віци найбільше подобаються їх авторам, менше слухачам, а найменше змагунам. Але це все річі другорядні і за 50—100 літ зникнуть, думаю, з програми наших змагань безслідно.

Вистане, як усі молоді люди будуть грати в ситківку.

Дуже елеґантний спорт!

Галактіон Чіпка.

ми. — З лісівні графині Красіцької в Бахірци злодії вкрали 200 кг. масла. —

— **Не хоче бути послом.** Комуністичний посол Зендер Канель, з фаху кравець, якому припав посольський мандат після вигаснення комуністичного маднату, надіслав до соймової канцелярії письмо, що зрікаеться цього мандату. Наслідком того мандат одержить дальший з черги кандидат комуністичної листи.

— **За побиття постерунькового.** Городський суд у Варшаві засудив Гелену Вонсовську на 2 тижні арешту за побиття постерунькового Андрія Марчевського. Засуджена, обурена зізнаннями Марчевського в суді, після присуду побила його вдруге. Окружний суд засудив її за те на 8 місяців вязниці.

— **Знову напад на прихідство.** З Вадовиць повідомляють про злочин, доконаний на особі пароха в Ричові. Пізно в ночі на прихідство вдерлося кількох озброених бандитів і зажадали від пароха Маіка видачі грошей. Коли нападений ставив опір і почав кликати на поміч, бандити постріляли його тяжко. На гук стріляниии прибіг слуга, до якого один бандит дав кілька стрілів, ранячи його в руку. Тяжко раненого священника відвезли до шпиталю в Кракові, де після операції помер.

— **Погоня за бандитом.** На днях чеська жандармерія застрілила в облаві бандита Касіка, що вбив двох жандармів. Тепер на Словеччині 400 жандармів шукае бандита Юрашка, що вбив бурмістра Сутова та жандарма. Юрашка окружили вже були в лісі, та він таки втік, постріливши вахмайстра жандармерії.

— **Подяка.** Отсим почуваємось до милого обовязку зложити прилюдну подяку ВП. послові д-рові Загайкевичеві за безінтересовну оборону нашої справи перед окружним судом в Ярслі. Дудра Михайло, Дзюбина Степан, Хомяк Данило.

— **Проф. Б. Сьвйонтковска** почала в музичній школі **С. Каспарек** (вул. Кохановського 4, тел. 85-43) лекції ритміки (ритмічна гімнастика). Вписи від 11—13 і від 16—18. 29/2

З театру.

Кооператива „Український Театр" у Львові (група театру ім. І. Тобілевича) „Батурин", історичні картини на 5 відслон Б. Лепкого у сценічній перерібці Л. Лісевича (Саля Театру „Ріжнородностей").

Був такий французький театральний критик Сарсей, який 40 літ переводив у своїх рецензіях послідовно принцип, що найвищим суддею песи є публика; коли публиці песа подобаеться або ні, критик може тільки пояснити це явище, але боротися з ним надаремне.

„Батурин" як і „Мотря", це дві найуспішніші песи в репертуарі Тобілевичівської трупи, що мусить рахуватися зі смаком якнайширшої маси глядачів від Львова до Печихвостів. Від 20 літ не маємо нових пес. Знаємо, чому панує нині такий „історичний" голод: великих подій і постатей минулого. Такі песи як „Батурин", хоча би були тільки звичайною перерібкою з мало драматичної повісти, заспокоюють цей голод. Голод таке фізичне явище, що його мусимо заспокоїти завсіди тим, що є, а не тим, що повинно або могло би бути. Член маси-публики тішиться, що бачить козаків і гетьманів, чує гук самопалів і навіть не дуже задумуеться над тим, що батуринська трагедія це одна із найсумніших сторінок нашої історії. Невдача за невдачею, фраза за фразою, але який розмах! Рясні оплески.

Це тільки доказ, що й такі песи потрібні і ми раді би бачити їх тузинами. Поляки досі грають „Косцюшка под Рацлавіцамі" і коли шукають другої популярної песи дають „Оборону Ченстохови".

І-а і 2-а дія „Батурина": „горе імієм серця не дамося!" 3-тя: перемагае чернь, 4-та: перемагають царські посіпаки, 5-та: „вічная память" і.. горе імієм серця!

Глядачі подивляли дотепну інсценізацію мурів фортеці, гарну символічну сцену 3-ої дії і цікавилися акцією 4-ої, найживішої з усіх. Коли зважити, що деякі артисти мали по три ролі, то це вже заступае інші признання. Маємо враження, що таки за давніх літ так добре історичної песи навіть наші найкращі артисти не вміли ставити. Інше діло, що постаті Мазепи або Орлика уявляємо собі трохи інакше.

Передові ролі мали: Бенцаль, Кривицька, Боровик, Блавацький і до них ішли найчисленніші та найголосніші оплески. З менших д. добрі були Паздрій, Нікитин, Кривицький, Совачева, Рубчак, Яковлів. Нехай вибачать усі інші, що не перечислюемо цілого ансамблю.

„Мотря" і „Батурин" могли би рахувати ще на кілька вистав у Львові, якби вся шкільна молодь і нижчі верстви нашого населення мали змогу на них подивитися. **м. р.**

СПОРТ.

СИТКІВКОВІ ЗМАГАННЯ.

В четвер розіграли стрічі: Кулечко — Микитей 6:2 6:0. Стефанович — Федак 6:4, 5:7, 6:0. Сасик — Мурин 6:1, 6:3. Могильницька, Сасик — Гурська, Хтей 6:2, 6:1. Мурин, Новицький — Горбань, Назар 6:2, 8:10, 6:2.

УКРАЇНА — ГАСМОНЕЯ.

В неділю 3. ц. м. відбудуться атракційні змагання за вхід до окружної ліги між Україною і Гасмонеею на грищі Погоні. Початок: год. 4. попол. Попередять о год 2.15 попол. змагання за мистецтво Б-кляси Україна II — Гасмонея II.

X. КРАЄВІ СИТКІВКОВІ ЗМАГАННЯ.

Нині на токах У. С. С. К-а при вул. Супінського 21 відбудуться фінали X. Краєвих Ситківкових Змагань. До фіналу поодинокої гри панъ доходять С. Могильницька після побіди над О. Струмінською 6:2 6:1 і Ґурська після побіди над С. Дмоховською 6:3 9:7 і Ліщинською 4:6 6:3 7:5.

До фіналу поодинокої гри панів дійшли З. Сасик та Я. Рожанковський.

Сасик по дорозі розправився з Процишином і Муриком та після доволі тяжкої боротьби з молоденьким Стефановичем у півфіналі 3:6, 6:4 6:4 8:6 а другої сторони Я. Рожанківський стрінувся з богатьома сильними грачами, як Дзерович, Пачовський, Дрогомірецький та у півфіналі Кулечко, якого побідив після дво і півгодинної 5-сетової боротьби.

В суботу відбувся фінал подвійної гри панів, де пара Сасик і Дрогомірецький здобули мистецтво проти братів Кулечків 6:1 6:1 6:1.

Нині в год. 9-ій рано фінал гри мішаної та незвичайно цікава стрічі за 3-є місце: Кулечко — Стефанович. Попозвдні в год. 15-ій фінали поодинокої гри панів і панів.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Неділя, дня 3. вересня, год. 7.30 веч. „Фрайліхін Доктор", Юрія Тепп.

Понеділок, 4. вересня, год. 7.30 веч. „Фройліхін Доктор".

Театр Ріжнородностей.

Неділя, дня 3. вересня, год. 7.30 веч. „Моя панна мама", комедія в 3 діях Вернея.

Понеділок, 4. вересня, год. 7.30 веч. „Моя панна мама".

ЦИРК СТАНЄВСЬКИХ: (площа Зєма) щодня вистава в год. 8.30, в суботу та в неділю дві вистави: в 4 год. пополудні та в 8.30 веч.

Кіна.

АДРІЯ: „Король пистука" (Гарі Піль).
АПОЛЬО: „14-го липня".
АТЛЯНТИК: „Син мимохіть".
КАСІНО: „Остання царица".
КОПЕРНИК: „Генерал Чень" і „Слім у тарапатах".
КОЛІСЕЙ: „Жінка камелеон" і ревія „Ярмарок сміху".
МАРУСЕНЬКА: „Генерал Чень" і „Слім у тарапатах".
МІРАЖ: „Наші невинні пареченні", „Фліз контра Фляп".
МУЗА: „Королева скорости".
ПАЛЯС: „Адютант його Великости" (Власта Буріян).
ПАН: „Гальо Париж! Гальо Берлін!" і ревія (виступ львівських артистів).
ПАСАЖ: Том Мікс „Мій приятель король".
СТИЛЄВЕ: „Люди в готелі" і ревія „Поворот соломяних вдіниць".
ХИМЕРА: „Пісня ночі" (І. Кепура).
УТІХА: „Бастер жениться" та ревія.

Закордонне радіо.

Неділя, 3. вересня 1933.

Кенігсберг (217,1) 18.50 Співи; **Барі** (279,3) 20.45 Пісні й оп. музика; **Братислава** (279,3) 10.15 Військ. оркестра; **Брно** (341,7) 9.25 Легка музика, 18.00, 19.05 Весела авдиція; **Штутгарт** (360,6) 20.00 „Кріспі" оп. Лінке; **Берлін** (419) 20.00 „Ім Райке дес Індра" оп. Лінке; **Білгород** (429,7) 12.05 Нар. мельодії, 15.00 Цик. музика, 16.30 Нар. пісні; **Рим** (441,2) 13.30, 17.15 Концерт, 20.45 „Стентерельо" оп. Кушіна; **Відень** (518,1) 11.10 Хор хлопців, 11.55 Симф. концерт, 20.15 Веселий вечір; **Рига** (525) 20.20 Пісні; **Будапешт** (550,5) 19.15 Оперетка, 22.00 Фортепян; **Харків** (937,5) 9.00 Балалайки, мандоліни, 13.50 Пісні, танці (грамофон), 15.00 Популярна українська музика, 18.30 Російська класична оп. музика (співи); **Москва** (1000) 17.25 „Льогенгрін" оп. Вагнера (Досв. 720 м.).

Понеділок, 4. вересня 1933.

Кенігсберг (263,8) 20.50 Пісні нім. романтиків; **Мор. Острава** (263,8) 10.10 Нар. музика; **Барі** (269,4) 20.45 „Турандо" оп. Пуччіні; **Братислава** (279,3) 14.50 Фестиваль, 18.05 Концерт; **Ляйпціг** (389,6) 12.00 Концерт, 21.00 „Аґн. Бернавер" трагедія Гебеля; **Білгород** (429,7) 16.00 Нар. музика, 17.00 Нар. пісні; **Рим** (441,2) 17.15 Концерт; **Відень** (518,1) 17.25 Молоді артисти, 19.25 „Макбет" оп. Вердія; **Будапешт** (550,5) 12.05 Військ. оркестра, 18.30 Цик. оркестра, 20.00 Мадярські мельодії, 21.30 Концерт, **Харків** (937,5) 9.00, 15.00, 21.30 Концерт, 13.50 Літ.-муз. монтаж, 18.00 Радіофільма для селян, 19.00 Камп. форт. музика; **Москва** (1000) 17.30 „Чотири деспоти" оп. Вольф-Ферарія (Сталія 424,3), 17.25 „Червоний мак" оп. Гліера (Досв. 720 м.).

Львівське радіо.

Неділя, 3. вересня 1933.

10.30, 14.20, 15.05, 17.45, 22.45 Грамофон; 11.30 Обжинки в Спалі; 12.15 Концерт (музика, співи); 14.00 Хліборобська скринька; 14.45 Дієльог для хліборобів; 15.30 Для дітей: Що чувати в сайті; 15.45 „Погромних тигра"; 16.00 Трансм. зі Спали: Складання вінців президентові; 17.00 Легкоатлетичний меч Польща — Чехословаччина; 17.30 Організація ремесла, 18.00 Співи (Жмігруд-Федичковська, сопран); 19.00 „Закінчення казки" Дж. Лондона; 19.40 Почт. техн. скринька; 20.00 Музика, співи (Салецький, тенор); 21.30 Хори і капела зі Спали; 21.50 На веселій львівській хвилі; 22.25, 22.26 Спортові вістки.

Понеділок, 4. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.05, 12.35 Концерт; 14.55, 15.15, 22.40 Грамофон; 15.35 Збіжжева біржа; 16.00 Концерт оркестра; 17.00 Балачка у фр. мові; 17.15 Музика, співи (Поморська, сопран); 18.15 Розвиток комунальної господарки; 18.35 **Українські, польські й італійські пісні. Мих. Маслюк-Мартині (бас);** 19.40 Фейл. „Критичні колоски"; 20.00 Трансм. з Варшави: „Бавдера" оп. Кальмана, Технічна скринька, Веч. денник; 22.00 Танкова музика; 22.25 Спортові вістки.

БІРЖА.

ГРОШ.

На приватнім долярсім ринку курс долляра впав до 6.22, у міжнароднім обрахунку 6.24 Банк Польський обнизив курс долляра до 6.15 Фунт упав до вечотованого досі рівня 28.28 зол.

Золото: доляри 9.07—9.10; дукати 83.50 до 83.80.

ЗБІЖЖЕ.

Жито в 1933 р. льоко Львів 14.00—14.50. Решта без зміни.

ВАРШАВСЬКА БІРЖА.

Трансакції. Продажа. Купно.

Голяндія 359.90, 360.80, 359; Лондон 28.33, 28.48, 28.18; Париж 35.03, 35.12, 34.94; Прага 26.51, 26.57, 26.45; Швайцарія 172.70, 173.13, 172.27; Берлін 213.

Акції.

Банк Польський 83—84.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" платив кооператикам дня від 28—31. серпня: за масло прима 2.50, II. 2.40, III. 2.30 зол., від 1. вересня з приводу знижкової тенденції цін на масло не ставить. Молоко 15 сот., сметана 70 сот., яйця 3.80 зол. за копу. Тенденція на масло молоко, сметану слаба, на яйця удержана.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Порадня Матерей подає отсим до відома, що п. Д-р Туна-Надрагова ординує щоденно для немовлят від год. 10-ої до 11-ої передпол. при вул. Ходоровського ч. 15.

Дентистична Амбулятория буде отворена дня 4. вересня. Ординаційні години в амбулятории щоденно від год. 3-ої до 5-ої попол.

Перша українська кооператива на Гуцульщині для збуту овочевого і будівельного матеріялу в Делятині. Вже виконує замовлення скоро, точно і солідно по конкуренційних цінах. Просимо всі Дирекції Окружних кооперативних Союзів і українських установ висилати свої замовлення тільки через одиноку свою Кооперативу в Делятині, чим причинйося до її розвитку і розбудуємо нову галузь кооперативного життя. Замовлення слати на адресу: Кооперативна „Деревбут" в Делятині — Укр. Банк.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ДО ВИНАЙМУ 5 кімнат з повним комфортом при вул. Потоцького ч. 48. Інформації в УКТОДІ, тел. 51-14. Міс. чинш 250 зол. 297 2—2

ПОЗІР, РОДИЧІ І ШКОЛЯРІ! Робітні Українських Інвалідів у Львові, вул. св. Софії ч. 25 (телеф. 52-14) поручають шкільні, гімназійні шапки й однострої, виконані солідно з найкращих матеріялів, по конкуренційних цінах. На бажання висилаємо цінники і пробки даром! **Дайте працю Українським Інвалідам!** 297а 2—3

РУХАНКОВІ КОМПЛЄТИ для шкільної молоді (сорочинки, штанцята й мешти) поручає найдешевше Кооп. „ПЛАСТ", Львів, Городецька 95. Домагайтесь цінників на зимовий сезон! 278 3—4

НА ПРОДАЖ 23 морги поля урожайного в цілости або в частях по приступній ціні при битім гостинці в одним комплексі з будинками господарськими без сусідства, 15 км. до найблизшого міста. Ближчих інформацій подасть: Гр.-кат. Уряд парохіяльний в Лужку Долішнім, п. Новошиці к. Самбора. 299 3—3

СТАНЦІЯ. Прийму учеників (ць). Фацієвичева, Лазаря ч. 8/IV. 233 2—2

КУРС ручного трикотарства при фахово доповнюючій дів. школі ім. Грінченка розпічнеться 11. вересня ц. р. Веде п. Міка Бачинська-Зелена. Зголошення в понед., середу і пятницю від 5—6 год. в шкільній домівці пл. св. Юра ч. 5.

КРУЖОК ІМ. ГАННИ БАРВІНОК улаштовує курс ручного трикотарства від 8. вересня. Веде п. Міка Бачинська-Зелена. Зголошення в дирекції школи ім. Шевченка вул. Мохнацького 12. від 9—12.

ФОРМИ найліпші і найпевніші лише у відомій фірмі Козловська, Академічна 22. І. п 314а 1—3

Українські шкільні книжки:

БУКВАР, Перша читанка для вселюд. шкіл	2.60
РУЧНА ДІТОЧА АЗБУКА	0.45
ЧИТАНКА для II. кл. вселюд. шкіл	2.60
ЧИТАНКА для III. кл. вселюд. шкіл	3.10
ЧИТАНКА для IV. кл. вселюд. шкіл	3.90
ЧИТАНКА для вищих кляс вселюдних шкіл	6.10
—o—	
Матвійчук: ПЕРША КНИЖОЧКА ДО ЧИТАННЯ	2.10
Степан Смаль-Стоцький і Федір Гартнер: ГРАМАТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	4.50
Коцовський В. і Огоновський І.: МЕТОДИЧНА ГРАМАТИКА української мови для IV. кл. вселюдних шкіл	1.—
Квецінський К.: ПРИРОДОПИСНІ ПОГОВІРКИ І ЧИТАННЯ для III. відділу вселюд. шкіл	1.80
Квецінський К.: ПРИРОДОПИСНІ ПОГОВІРКИ І ЧИТАННЯ для IV. відділу вселюд. шкіл	3.80
—o—	
о. Рудович І.: ІСУС У СЕРЦЯХ ДІТЕЙ. Наука гр. кат. релігії для I. і II. кл. вселюдних шкіл	2.10
о. Рудович І.: БІБЛІЙНИЙ КАТЕХИЗМ гр. кат. релігії для вселюдних шкіл	2.20
о. Рудович І.: МАЛИЙ КАТЕХИЗМ	1.10
СЕРЕДНИЙ КАТЕХИЗМ	1.50
о. Лужницький Л.: МАЛА ЛІТУРГІКА гр. кат. церкви	1.10
СПІВАЙМО! Збірничок пісень на два голоси для шк. молодіжи	0.60
ЗБІРНИК НАРОДНІХ ПІСЕНЬ в укладі на три голоси для вжитку шкільн. хорів, зладив Ф. Колесса	1.70
178 4—5 —o—	
I. РАХУНКИ для першого відділу вселюдних шкіл	1.80
II. РАХУНКИ для другого відділу вселюдних шкіл	1.80
III. РАХУНКИ для третього відділу вселюдних шкіл	2.—
IV. РАХУНКИ для IV. кляси вселюдної школи	2.70
РУСЕЦКІ: Математика (українська)	3.—
DEUTSCHE SPRACHLEHRE für Bildungsanstalten und zum Selbstunterricht. (Німецька граматика для навчання в школах і для самонавчання	3.10
Лукіянович Денис: ЧИТАНКА ДЛЯ УЧИТЕЛЬСЬКИХ СЕМІНАРІВ	3.10
Д-р Лукіянович Д.: УКРАЇНСЬКА ЧИТАНКА для I. і II. року уч. сем. польських	6.10
ПЕРША КНИЖКА навчання німецької мови для вселюд. шкіл	2.10
Крушельницький А.: НА ПРОВЕСНІ ЖИТТЯ, Том I.	4.50
Крушельницький А.: НА ПРОВЕСНІ ЖИТТЯ, Том II.	4.50
Крушельницький А.: НА ПРОВЕСНІ ЖИТТЯ, Том III.	6.—
Крушельницький А.: НА ПРОВЕСНІ ЖИТТЯ, Том IV.	7.—
МОРОЗЕНКО — оповідання	0.90
Ч. I. і II. Татух Ст. — Зошити з взорами до науки україн. письма Ціна за 1 зош.	0.60
Барвінський А.: ВИМКИ з укр. народ. літератури ч. V.	2.50
ВИБІР З УКР.-РУСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ч. I.	3.10
ВИБІР З УКР.-РУСЬК. ЛІТЕРАТУРИ ч. II.	3.60

КУРС ручного трикотарства веду від 7-го IX. Зголошення від 12—1. і 4—5. Приймаю замовлення на блюзки, шапки, светери і т. п. Міка Бачинська-Зелена, Театинська 31, І. пов. 341 1—2

НАУКА писання на машинах найновішою методою, переписка та помножування письм. по цінах найнижчих приймає Ю. Ломага, Валова 11. 308 1—10

ДЛЯ дівчинки 7. літ. потрібна українка володіюча добре німецькою мовою для науки. Зголош. до Адм. „Діла" під „Німкиня". 307 1—2

КІМНАТА умебльована, окремий вхід, Театинська 3. II. пов. на ліво зараз до винайму. Д-р Левицький. 315 1—3

КРІЗОВІ ШИНИ!!! Відома і загально ціненна Вища Школа шиття і моделювання приймає учениць і замовлення робіт. М. Ковловська. Академічна 22/I. 314 1—3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЗАЯВА.

В доповненні подяки, уміщеної в „Ділі" з д. 24. серпня ц. р. ч. 221 почуваємося до обовязку заявити, що похоронне заведення Харіс не тільки совісно занялося уряджением похоронів і вишуканням відповідного місця під могилу, але також ласкаво сплату хоштів похоронів розложило на довільні рати. З того огляду тим більше можна поручити це Заведення увазі Громадянства.

Михайло Балаким,
Марія Слободянова.
310

Вуголь - Кокс - Дерево

в найдобрійших якостях

достававне

„НАРОДНЯ ТОРГОВЛЯ"

Львів, Ринок 36.

Інформації: Бюро — Львів, Ринок 36 та склади: Ринок 36, Личаківські 155, пл. Більчевського 3 та Городецька 23. 264 4—10

ЗМІНА ЛЬОКАЛЮ

Ортопедичне заведення

Др. С. Тенненбаума — перенесене на вулицю **БАТОРІЯ 38** — там ординація. 2—2

„TECHNIKUM"

вечірня однорічна **ШКОЛА** вищого типу, приймає **виписи.** Проспект: Львів, Охронок 6, II сходи. 241 5—5

АДВОКАТ

Емиль Булик

відкрив канцелярію

У ЛЬВОВІ, вул. Коперника 19. партер

225 тел. 39-91. 3—3

Новий Самоуправний Закон

Д-РА СТЕПАНА БАРАНА.

Ціна 40 сотиків

з почтовою пересилкою 55 сотиків.

Висилає Адміністрація „Діла".

ПЯНІНА

першорядні по зниженій ціні; на догідних умовинах. Купно, продаж: пяніна уживаних інструментів. 230

НОВАЦКІ

Пілсудського 17. Тел. 35-21.

ШТУЧНІ ВОГНІ

огородові, верандові, комнатні, бенгальські рацн і ракети, прилади освітлювання для залізниці, фільмових робітень і вогн. сторожі **ПЕТАРДИ, ДИМНІ СВІЧКИ, ПОХІДНІ ДЛЯ Л. О. П. П.** Матеріяли до імітования поля битви — поручає новоосновання — Робітня пиротехнічних приладів **„Pyroart"** ЛЬВІВ, СВЄНТОКШИСКА ч. 28 — Телефон 95-74, 14-83. Конто ПКО Львів ч. 601-526.

П. Т. Відборцям гуртом, уділяємо рабат. Цінники і оферти висилаємо на бажання. — Пошукуємо заступників по містах. 5—6

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ФАБРИКА КАФЛІВ І КЕРАМІКИ

Льва Іванковича

В ПОТИЛИЧІ

(склеп у Львові, вул. Городецька ч. 3[illegible] тел. 12-56),

поручає:

Кафлеві печі й кухні з найкращої шамотової глинки.

Майолікові плитки до викладання стін у кухнях, купальнях і гардеробах, а також усі вироби з ділянки мистецького й ужиткового гончарства. На захотення перебудовує старі печі й кухні та виконує нові в усіх стилях (гуцульському, покутському, полтавському і т. п.).

Свій до свого! Свій до свого!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.

Ч. 232 (13.471). Львів, вівторок 5. вересня 1933. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 148.322. Адреса для телеграм: „Діло". Львів. Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 3·00 зол., Чвертьрічно 15·00, Піврічно 30·00, Річно 60·00. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·60 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції 29-43. Друкарні: 29-28. З СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

112.000 зол.

Про скандал „Спілки Українських Агрономів" та пп. Воробця й Охрима.

Це було ще так недавно: до краю вертали з еміграції абсольвенти високих агрономічних шкіл, повні віри у свої сили, повні запалу до праці на запущеній сільсько-господарській ниві, охочі до організаційної роботи. Тому й не диво, що коли зродилася між ними думка створити власну організацію, вони вступали радо в члени новозасно*ваної кооперативи „Спілки Українських Агрономів"* і розсіявшись по краю, багато вкладали праці в її розвій та енергійно старалися, щоби населення купувало сільсько-господарські товари саме у тій Спілці.

Але не так працював провід тої організації. А наслідки швидко виявилися. Немале було розчарування агрономів, коли розійшлася вість, що управа СУА допускає до протесту селянські і кооперативні векслі, хоча брала від селян на викупно векслів гроші. А далі пустилась до протесту векслі, дані „Спілці" на пролонгату невикуплених перших векслів. Кооперативи і селяни вголошували претенсії до зовсім невинних тут агрономів, бо, мовляв, вони їх нам вміли купувати в СУА. Дирекція СУА дурила їх, що все буде заплачене, аж вкінці вголосила конкурс... ось тепер впав удар на самих таки агрономів.

Недавно дістав кожний з них судове повідомлення з дати 18. червня ц. р. заплатити покривлені Управою С-ки довги. А що уділ, сперш*у 10 золотих*, на котрихось зборах Спілки, про які майже ніхто не знав, піднесено на 100 золотих, а статутова порука членів була десятикратна, то кожному членові припало платити за один уділ *1.000 золотих*. Хто мав два уділи, має платити 2.000 зол. і так далі, *а такі, що мають платити 5.000 зол.* Ціла сума, яку треба заплатити, це *112.000*, словами *стодванадцять тисяч золотих*, а має її заплатити 91 членів, майже всі агрономи, які живуть у краю і заграницею. Є також декілька неагрономів, що також попались припадково за намовою дирекції в члени, як напр. монастир, Богові духа винен, оо. Студитів. Стодванадцять тисяч, а з селянськими векслями може й двісті тисяч, це сума, на наші відносини, просто величезна.

І хтож це так загосподарив? Склад дирекції творили довгі роки *інж. Віктор Воробець* головний директор, *інж. Іван Семків*, а при кінці прийшов, правдоподібно вже на готове, інж. *Полянович*. Чи цей останній причинився чимось також до такої господарки, трудно сказати, і найкраще булоб, колиб він сам розяснив, що таке вже найшов і що бачив у Спілці, коли туди прийшов. Головою Наз. Ради був інж. *Олександер Охрим*.

Вони то, головно пп. Воробець і Охрим, господарили так, що довели до конкурсу СУА і *до руїни майже всіх агрономів*. Їм завдячує нелина агроном те, що над ним буде висіти довгими роками судовий присуд неначе меч Дамокля, бо майже ніхто з них не має змоги заплатити своєї тисячки, чи двох, а то й пяти в тій марної платні, яку має, або може щойно колись буде мати. Їм завдячує також нелин селянин та нелина кооператива те, що на вспілі більше підвестись на ноги.

І спитає нелин читач: Як це могло статися, де були інші агрономи, що до того допустили? Відомо, що агрономи розсіяні по краю. А ті, що живуть у Львові, не належали довгі останні роки ні до Наз. Ради, ані до дирекції і через те не всякі були переїзжатися господарку. Провідні пірнули на сліпо, а тепер агрономи терплять за свою віру і за ту реклямку, що робили Спілці з краю.

Але славній дирекції Спілки Агрономів було цього замало. Треба полінувати їх хист у самореклямі. Ось начальний директор СУА Воробець почав видавати *при допомозі фондів СУА* ще перед її банкрутством газету *„Нове Село"*. Там лаяв він усі українські установи та розхвалював СУА аж до її банкрутства. Що більше. Перед самим банкрутством Воробець і Охрим заснували кооперативу „Селянська Видавнича Спілка „Нове Село", оба зробились її директорами та видають далі газету, в якій мішають з болотом всю українську організовану роботу. Маючи вже новий кооперативний апарат і газету, вони приєднують собі в цілому краю членів в той спосіб, що кожний передплатник „Нового Села" повинен бути членом їх кооперативи. Ясне, що таких членів мусить бути стільки, скільки є передплатників. А що буде як дирекція допровадить також цю кооперативу до банкрутства?! Нині ці панове вже не лізли до агрономів, лише просто до селян, які не знають історії з СУА. Зкредитувавши себе в очах інтеліґентів, рішили пробувати щастя ще серед простолюддя.

А щоби краще йшов інтерес, Воробець творить вже навіть свою „ідеольоґічну" групу т. зв. „селянську партію". Чи новим „ідеольоґом" став також другий комерсант з „Нового Села", п. Охрим, не знаємо, бо може ніякаво йому аж так далеко заґажуватися. Може досить з нього, коли він, ревізор Ревізійного Союзу Українських Кооператив і голова ради службовців того Союзу, є одночасно директором оставленої видавничої спілки „Нове Село" і придивляється, як орґан його кооперативи бо саме той Ревізійний Союз, в якому він, Охрим, є ревізором!!

Це справді речі, які годі собі уявити десь на заході, серед відносин, в яких обовязує бодай мінімальне почуття громадської пристойности. Одиниці, які мають на совісти руїну сотні своїх становних товаришів, які змарнували великий народній маєток, мають чоло виступати як організатори політичної партії. Замість заширитись у мишачу діру і до кінця свого життя **соромитись** своєї поведінки, найбільш скомпромітована одиниця може у нас безкарно їхатися знову у громадське життя, ба навіть робити спроби розбивання організованого громадянства „гешефтами" — цим робом з „політичною" фірмою!

112.000 золотих — це повинна бути „емблема" раз на завжди причеплена до імен малої але чесної кумпанії Воробця й Охрима, одного головного директора, другого — голови Наздірної Ради установи, що зруйнувала стан українських агрономів.

З діяльности Т-ва „Сокіл" у Тернополі.

Перед ювилеєм Товариства.

Від тридцяти літ істнує в Тернополі руханково-спортове товариство „Сокіл" як філія львівського „Сокола". Завдяки заходам довголітнього передвоєнного голови, покійного д-ра Станислава Чикалюка, тернопільський „Сокіл" набув на власність перед війною обширну площу у середмісті при вул. Коперника, на якій сьогодні відбуваються всі українські національні обходи під отвертим небом і фестини, уряджувані різними місцевими українськими товариствами та — очевидно — сокільські вправи. Теперішня управа „Сокола", зложена з молодих і метких людей, рішила відсвяткувати як слід тридцятиліття ювилей т-ва, якого річницю відложено на травень або червень, найближчого року, щоби відповідно до нього приготовитися і взяти участь у ювилею львівського „Сокола-Батька". Давніша старшина „Сокола", а головно один з її найрухливіших членів, п. Остап Сінк, старалася поширити сітку сокільських гнізд у повіті і її заходами основано справді нові сокільські гнізда в Тернопільщині, з котрих деякі розвиваються дуже добре. Дальшу діяльність сокільських гнізд у тернопільському повіті — як зрештою і деінде в краю — припинили відомі, від нас зовсім незавежні, політичні відносини. Розвязано в останніх роках цілу низку сільських „Соколів" у повіті і ставлять великі перепони в осягненні нових, а навіть у перемінї давних руханково-пожарничих на нові руханково-спортові. У таких несприятливих обставинах праця в нашій сокільській організації зовсім не легка. Проте, аби тепер-членки „Сокола" одержали право носити сокільський однострій, немов і мови і всі старання давнішої старшини в цьому напрямі у видїлі публичної безпеки тернопільського воєвідства — де в цій справі інтервеніювали іменем „Сокола" п. Остап Сінк і пос. д-р Степан Баран — були безуспішні. Власт мібито годилася на предложені взірці однострою, але остаточно дозволу таки не дала.

Навязуючи до своєї славної передвоєнної традиції, коли тернопільським „Соколом" кермував проф. Іван Дидалевич, начальний вождь краєвого сокільсько-січового здвигу у Львові в 1914 р., теперішня старшина тернопільського „Сокола" (голова лікар д-р Осип Дзеґа, заст. голови канд. адвокатури мґр. Володимир Палашевський, справник Тадей Бабяк та інші), рішила оживити і поширити життя у своїм гнізді, що в останньому часі дещо занепало. Саме з початком цього шкільного року перейшов на емеритуру проф. Іван Дидалевич, що може товариству віддати великі прислуги в організації руханки і спорту. Маємо надію, що він як здисциплінований громадянин це дійсно зробить і тернопільський „Сокіл" у дні свого ювилею на обласному здвизі виступить у своїй давній справности та здобуде звязку перше місце між нашими сокільськими гніздами на провінції.

Покищо належиться в т-ві правильна наука руханки, до якої треба втягнути поголовно нашу ремісничу і мїщанську молодь, як дівчаток і хлопців з-поміж учениць і старших громадян та громадянок. Утворено секцію відбиванки, а недавно і секцію копаного мяча, якої святочне отворення відбулося в неділю 20. серпня ц. р. на власному майдані. В год. 10. зібралася тоді сокільська молодь і невеличкий гурток місцевих старших громадян. До зібраних на майдані молодих сокілок і соколів, молодих симпатиків руханки і спорту та гуртка старших громадян промовив голова д-р Осип Дзеґа, вказав на вагу тутешнього „Сокола" у нашому місцевому зорганізованому житті і проголосив за отворену секцію копаного мяча. Опісля промовив посол д-р Степан Баран. Витаючи нову українську спортову дружину, вказав він на виховне для нашої нації значіння спорту, що сталить не тільки мязи, але й гартує і душу, а що найважніше, вчить дисципліни і бажання перемоги. Кінчаючи свою промову, побажав він новій дружині якнайкращих успіхів.

Безпосередньо після того відбулися товариські змагання між новою дружиною тернопільського „Сокола" і дружиною збаразького „Сокола" на грищі „Єгуди". Обі дружини копаного мяча щойно початкуючі і як від таких годі від них вимагати чогось надзвичайного. Обі грали амбітно, тернопільці може більше агресивно, зате збаражці як старші викавували дещо більшу техніку. Вислід гри рівнорядний, кожна дружина здобула по три голі. Публики небагато, бо рівночасно на другому грищі відбувалися змагання тутешнього українського спортового товариства „Поділля", що у міжнаціональному спортовому світі в Тернополі своєю мячевою дружиною вибивається на перше місце і буде добрим взірцем для нової дружини „Сокола".

ПІЛСУДСЬКИЙ ІДЕ ДО МОСКВИ?

Міністр закордонних справ Бек приняв шарже д'афер СРСР. Подольського та японського шарже д'афер. У звязку з тим кажуть, що Подольський запросив Пілсудського до Москви.

ЕРІО В МОСКВІ.

МОСКВА, ПАТ. 2-го вересня Еріо приїхав із Ростова н. Д. до Москви. Побуде до 6. вересня. Замешкав у репрезентаційній палаті нарком*ісаріяту* закордонних справ. У програмі на 3. вересня м. і. снідання у ком. Літвінова, а вечором раут у репрез. палаті наркомінделя при участи дипл. корпусу та закордонної преси.

У конференціях радитимуть м. і. над справою більшовицьких замовлень у французькому промислі та над фр. кредитами для СРСР.

МОСКВА, ПАТ. Голова ради народніх комісарів Молотов розмовляв із Еріотом у присутности французького амбасадора в Москві.

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ
за упокій душі
бл. п. Д-ра Ярослава КУЛАЧКОВСЬКОГО
Завідуючого Директора „Дністра"
відправиться в четвер, дня 7. ц. м. в год. 8-ій рано в церкві Успення Пресв. Богородиці, на яке запрошує
Дирекція Т-ва „Дністер".

ОСТАННІЙ ДЕНЬ ГІТЛЕРІВСЬКОГО ЗІЗДУ.
Гітлер витається з Гофером.

БЕРЛІН, 3. 9. Останнього дня гітлерівського зїзду в Нірнберзі відбулася парада 100.000 умундурованих відділів пробоєвиків, союзів молоді, летунських союзів і штальгельму. Гітлер у промові зазначив, що стараннями його є закріпити нац. єдність. Опісля заприсягли учасників дефіляди. Похід тревав 4 і пів год. Попереду походу йшла група нац. соціялістів із Австрії. Похід замикав відділ охоронних штафет у скількості 1.000 людей, прибічна Гітлєрова сторожа. В льожі сидів провідник нац. соціялістів Тиролю Гофер, якого привезли вчора літаком із Больцано. Заг. увагу звертало щире привитання Гітлєра з Гофером. Над походом кружляло багато лет. ескадр. Місто прибрали прапорами.

БЕРЛІН, 3. 9. ПАТ. На ост. засіданні партійного конгресу в Нірнберзі Гітлер виголосив довшу та принципову промову в присутності представників дипльоматії та запрошених гостей, в якій мотивував тезу права сильнішого до влади.

ПОМЕР ФР. МІНІСТР МАРИНАРКИ.

ПАРИЖ, 3. 9. ПАТ. З причини смерти міністра маринарки Легеса відложили засідання ради міністрів. Справу його наслідника розглядатимуть на засіданні мін. ради в середу. Як кандидатів називають: Алфля, держ. підсекретаря в м-стві прилюдних робіт, Давєлю, міністра здоровля та пос. Піетрі, бувш. міністра в кабінеті Тардіе.

НЕ БУДЕ ЗНИЖКИ ПЛАТЕНЬ.

Міністр скарбу Завадський на авдієнції делегації Міжсоюзного комітету держ. службовців признав, що м-ство розглядає новий закон про платні держ. службовців, одначе бажанням м-ства є, щоби зміни не пошкодили платням службовців і щоби не обнизилися основи виміру емеритур. Усі чутки про пляни знижки платень є неправдиві.

ЧИМ БІЛЬШЕ ПАКТІВ — ТИМ БІЛЬША НЕБЕЗПЕКА.

ПАРИЖ, ПАТ. Всі часописи подають пробиці італійсько-більшовицького пакту. Зазначують, що чим більше пактів зключують, тим сильніше виявляється у світі затривожения міжнар. положенням. Тому, як твердить „Парі Міді", вистане провокація одної держави, щоби почати війну в Европі. Така держава, то Німеччина, яка устами свого канцлєра проголошує гасло сили та терору.

„ХОТІВ МИРА".

ПАРИЖ, 3. 9. Біля Требурдену на острівці Мільо, що був власністю Бріяна, відслонили його памятник із написом: „Хотів мира". Промову виголосив Поль Бонкур.

НОВИНКИ

— **Посольські віча відбудуться:** 1) В неділю, дня 10. вересня 1933 р. в год. 2-ій пополудні **в Божикові,** повіт Підгайці, біля читальні, а на випадок дощу в читальні. Реферує посол **Олекса Яворський.** 2) В понеділок, дня 11. вересня 1933 р. в год. 12-тій вполудне **в Козовій,** повіт Бережани, в церковному домі біля церкви. Референтами посли: д-р **Степан Баран** і мгр. **Олекса Яворський.** 3) В середу, дня 13. вересня 1933. р. в год. 12-ій вполудне **в Монастириськах,** повіт Бучач, в читальняній домівці, референтами посли д-р **Степан Баран** і мгр. **Олекса Яворський.** 4) В четвер, дня 14. вересня 1933 р. в год. 12-ій вполудне **в Бучачі,** референтами: сен. д-р **Антін Горбачевський** і посли: д-р **Степан Баран** і мгр. **Олекса Яворський.** 5) В неділю, дня 17. вересня 1933 р. в год. 2-ій пополудні **в Гологочах,** повіт Підгайці у домівці Народнього Дому, референт посол **Олекса Яворський.**

— **Українці, відсіч Відня та... туристика.** Суботнє число віденської „Райхспост" (орган християнських суспільників) приніс статтю д-ра Близнюка про участь українців у відсічі Відня. „Ілл. Курер Краковскі" обурюється, що австрійський проурядовий орган „повинен бути більше поміркований", бож... польський уряд поробив великі уступки задля оживлення польської туристики до Австрії.

— **Невдала втеча вбивника.** Муляр Тадей Зих, убивник Шляфової та її дочки в Мостиськах, підчас переслухання відпихнув одного поліцая та вискочив на подвіря. Та тут поліцай його поліцай і зранив легко. Зиха скували й привели назад до інспекційної кімнати, а потім під ескортою трьох поліцаїв привезли його до тюрми в Перемишлі.

— **Застрілили бандита.** Як ми вже повідомляли, з перемиської тюрми втекли три бандити: Дзедзіц, Чума та Павловський. В тюрмі втечі не завважали. Щойно кілька км. від Перемишля стрінув бандитів один вояк, який знав, що Дзедзіц сидить у тюрмі. Повідомив про це поліцію. Поліція уладила погоню, стрінула одного з них, Чуму, та застрілила. У звязку з втечею тих вязнів, яку вяжуть із виявленою аферою надужитя влади тюремним строжем Ант. Макаром, арештували в Перемишлі Йос. Пілечка і Евг. Сікач, Дзедзіцову наречену.

СПОРТ.

ГАСМОНЕЯ — УКРАЇНА 3:2 (0:1).

Україна в складі: Бутель І; Миськів, Олійник; Підлісецький, Кіцила, Сушко; Цимбала, Лапчук, Кльош, Воробець, Максимів.

Змагання на дуже високому рівні. Обі дружини грали комбінаційно без заміту і незвичайно амбітно. Темпо цілий час гостре. Змагання програла українська дружина після ходу гри неслушно. В першій частині майже цілий час мала вона перевагу і напад виробляв багато позицій, але не зумів їх використати. Найбільше догідних позицій до стрілу мав Лапчук, але все фатально перестрілював в кількох кроків.

У напасті сповнили своє завдання без заміту лише Воробець і Максимів. Лапчук у полі неслий, завдав майже все під воротами. Кльош слабший, як з початку сезону. Цимбала без заміту. У помочі добрий Кіцила, з бічних ліпший Підлісецький. Сушко за мало рутинований. Найслабшим грачем України був Миськів на оброни, що в дійсности завинив аж два голи. Олійник приганьцьований.

У Гасмонеї найліпша оборона, поміч працьовита. В нападі дуже добрий правий крайник.

Україна надає грі скоре темпо і притискає противника, але стріли ідуть в аут. В 7 хв. стріляє Лапчук перші ворота, добиваючи відбитий від стовпа стріл Воробця. В 13 хв. Лапчук переїжджає двох противників і... не стріляє; це саме повторює і в 17 хв. Гасмонея рідко доходить до голосу. У 44 хв. небезпечний стріл праворучного лучника гарно боронить Бутель. По зміні піль у 6 хв. вирівнює несподівано Гасмонея. Гра стає тепер ще більше гостра і завзята, раз одні, раз другі ворота в небезпеці. В 28 хв. стріляє Лапчук другі ворота з карного за фавлювання Максимова. В 30 хв. заслонює Миськів ворота України, що використовує Гасмонея і стріляє другого гола. В слідуючій хвилині добуває Гасмонея третє рішаючі ворота. Україна має ще нагоду вирівняти але Цимбала перестрілює в брамкової лінії.

Видїв до 2.000. Суддював добре п. Земан.

УКРАЇНА II — ГАСМОНЕЯ II. 2:1 (1:0).

Змагання за мистецтво Б-класи. Гарна гра України II., в якій найліпші були Крушельницький і Дачишин в обороні, Юркевич в нападі, і дуже добрий технічно Якимів на середині помочі. Ворота добули Яців і Якимів. Гасмонея II стріляла ворота з карного.

ЛІГОВІ ЗМАГАННЯ.

ЛЬВІВ. 22 п. п. — Чорні 4:3 (3:1).
ЛОДЗЬ. Л. К. С. — Погонь 3:1 (2:1).
КАТОВИЦІ. Рух — Легія 4:1 (2:1).
КРАКІВ. Вісла — Краковія 3:1 (1:1).
ПОЗНАНЬ. Варта — Гарбарня 4:1 (1:1).

ЗА ВХІД ДО ОКР. ЛІГИ.

ЛЬВІВ. Сьвітязь — Ресовія 3:1 (2:0).
ЛЬВІВ. Білий Орел — Огниско 6:2 (2:1).
СТРИЙ. Погонь (Стрий) — Другий Сокіл 2:1
СТАНИСЛАВІВ. Ревера — Ольдбой 3:0 (в. п.)

КОМУНІКАТ ЛЕГКОАТЛЕТИЧНОГО СУБРЕФЕРАТУ У. С. С.

Пригадуємо, що краєві легкоатл. змагання відбудуться в суботу 16. вересня (год. 16) та в неділю 17. вересня (рано год. 9. та попол. год. 16) у Львові на площі Сокола-Батька. Змагання обіймативуть конкуренції: Мущини: Біги 100, 200, 400, 800, 3 тис., 10 тис. м. Гінці 4 × 100, 100 × 200 × 300 × 400. Скоки: вгору, вдаль, жердка. Мети: диск, куля, ратище одно- й обіруч. Жінки: Біги: 60, 200, 800 м. Гінці: 4 × 100, 100 × 200, 200 × 800 м. Скоки: вгору, вдаль. Мети: диск, куля, ратище, одно- й обіруч.

У. С. Союз закликає всі львівські та провінціональні клюби взяти активну участь у змаганнях, висилаючи якнайбільше число своїх кращих змагунів на цю річну провірку наших спортових сил та осягів.

Зголошення приймають до дня 10. вересня включно на адресу: У. Спорт. Союз, Львів, Домініканська 11. Провінціональні клюби подадуть рівночасно, скільки змагунів реферує на лічіть.

Звертаємо увагу, що кожний змагун на старті мусить мати свою змагову карту та посвідку лікарських оглядин. Лікарські оглядини у львівській Спортовій Пораді (вул. Ходоровського 15) відбудуться перед змаганнями: для мущин у понеділок 11. ц.м. та в четвер 14. ц.м. Для жінок у вівторок 12. ц. м., все в год. 19.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Понеділок, 4. вересня, год. 7.30 веч. „Фройляйн Доктор".

Вівторок, 5. вересня год. 7.30 веч. „Фройляйн Доктор".

Театр Ріжвородностей.

Понеділок, 4. вересня, год. 7.30 веч. „Моя панна мама".

Вівторок, 5 вересня, год. 7.30 веч. „Моя панна мама".

ЦИРК СТАНЄВСЬКИХ: (площа Вєма) щодня вистава в год. 8.30, в суботу та в неділю дві вистави: в 4 год. пополудні та в 8.30 веч.

Кіна.

АДРІЯ: „Світла та блески цирку".
АПОЛЬО: „14-го липня".
АТЛЯНТИК: „Сон минає".
КАСІНО: „Остання царина".
КОПЕРНИК: „Генерал Чень" і „Салат тарапатах".
КОЛІСЕЙ: „Жінка мандрує" і ревія „Ярмарок сміху".
МАРУСЕНЬКА: „Генерал Чень" і „Салат тарапатах".
МІРАЖ: „Акселя", „Кіномэнак" (Гар. Льойд).
МУЗА: „Королева скорости".
ПАЛЯС: „Адютант його Великости" (Власта Буріян).
ПАН: „Гальо Парнж! Гальо Берлін!" і ревія (виступ львівських артистів).
ПАСАЖ: Том Мікс „Мій приятель король".
СТИЛЕВЕ: „Люди в готелі" і ревія „Поворот соломяних вдівців".
ХИМЕРА: „Пісня ночі" (І. Кепура).
УТІХА: „Бастер жениться" та ревія.

Закордонне радіо.

Понеділок, 4. вересня 1933.

Кенігсберг (263,8) 20.50 Пісні нім. романтиків; **Мор. Острава** (263,8) 10.10 Нар. музика; **Барі** (269,4) 20.45 „Турандо" оп. Пучінія; **Братислава** (279,3) 14.50 Фестиваль, 18.05 Концерт; **Лайпциг** (389,6) 12.00 Концерт. 21.00 „Агм. Бернауер" трагедія Гебеля; **Білгород** (429,7) 16.00 Нар. музика, 17.00 Нар. пісні; **Рим** (441,2) 12.15 Концерт; **Відень** (518,1) 17.25 Моцарт. артисти, 19.25 „Макбет" оп. Верді; **Будапешт** (550,5) 12.05 Військ. оркестра, 15.30 Циг. оркестра, 20.00 Мадярські мелодії, 21.30 Концерт, **Харків** (937,5) 9.00, 15.00, 21.30 Концерт. 13.50 Літ.-муз. монтаж, 18.00 Радіофільма для селян, 19.00 Італ. Форт. музика; **Москва** (1000) 17.30 „Четири деспоти" оп. Вольф Ферарія (Сталін 424.3), 17.25 „Червоний мак" оп. Гліера (Досв. 720 м.).

Вівторок, 5. вересня 1933.

Братислава (279,3) 18.05 Пісні; **Бреслян** (325) 17.55 Фортепян; **Букарешт** (394.2) 20.00 Пісні; **Білгород** (429,7) 12.35 Циг. музика, 19.20 Пісні; **Рим** (441,2) 20.00 „Сакунтала" оп. Альфяна; **Відень** (518,1) 12.00 Концерт, 17.25 Солісти, 19.00 Фортепян; **Будапешт** (550,5, 13.30 Циг. оркестра; **Харків** (937,5) 8.40 Музика для дітей, 9.00 Українські хлявники (хор і солісти), 13.50 Нар. пісні (грамофон), 15.00 З опер і оперет, 18.00 Молода українська музика й пісня, 18.30 Квартет із „Березілю".

Львівське радіо.

Понеділок, 4. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.05, 12.35 Концерт; 14.55, 15.15, 22.40 Грамофон; 15.35 Збіжева біржа; 16.00 Концерт оркестри; 17.00 Балачка у фр. мові; 17.15 Музика, спів (Поморська, сопран); 18.15 Розвиток комунальної господарки; 18.35 Українські, польські й італійські пісні, Мих. Маслюк-Мартині (бас); 19.40 Фейл. „Критичні колоски"; 20.00 Трансм. з Варшави: „Баядера" оп. Кальмана, Технічна скринька, Веч. денник; 22.00 Танкова музика; 22.25 Спортові вістки.

Вівторок, 5. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.05, 12.35, 14.55, 15.15, 15.50, 19.05, 22.40 Грамофон; 15.25 Господарський комунікат; 15.35 Збіжева біржа; 16.00 Солісти (Келес-Краве, сопран); 17.15 Югославянські пісні (Яновський, тенор); 18.15 Новий устрій самоврядування; 18.35 Спів (Плятіана, сопран); 20.00, 21.10 Веч. концерт (ігн. Дигас, тенор); 22.00 Танкова музика; 22.25 Спортові вістки.

БІРЖА.

ДОЛЯР.

Банк Польський платив за доларові банкноти 6.15. Нотували: Лондон 26.21 і 26.18, Нюйорк 6.21, Нюйорк кабель 6.22 Акції Банку Польського 83.50, Паперова будівельна 3 проц. 38.25, 4 проц. долярова 207.41, 7 проц. стабілізаційна 57.25, 4 проц. інвестиційна 104.25.

За редакцію відповідає Олександер Коцюк. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10.

Ч. 233 (13.472). Львів, середа 6. вересня 1933. Рік LIV.

Posztowe opłatę zapłacono ryczałtem.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Конто почт. щадн. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло", Львів.

Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 8·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долр., Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-43.
„ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Страшне лихоліття населення на Україні.

СТАТТЯ „МАТЕНА".

Як ми вже повідомляли, паризький „Матен", денник, що друкується в 1 міліоні примірників, приніс 30-го серпня першу велику статтю на першій сторінці про голод на Україні. Співробітниця „Матена" Сузанна Бертійон списала розмову з очевидцями. Наголовок статті повторяємо за „Матеном". Він має ще два підзаголовки. Перший: **„Американські селяни, з походження українці, що після 20-літньої неприсутности, завдяки спеціяльній ласці совітських правителів, дістали дозвіл на місячний побут у рідному краю, оповідають зворушливо в якому спожаління гідному стані застали рідні села і своїх виголоджених земляків".**

Другий: **„Бачимо сцени людоїдства",**
Тоді як жнива — гарні".

Ось ця стаття:

„З ріжних сторін світа доходять до нас схвильовані відгуки того, що діється на Радянській Україні. Офіціяльна преса С. Р. С. Р. сама признається, що журналістам і чужинним туристам не вільно віжати на Україну без спеціяльного дозволу. Щож діється такого жахливого у країні, яку колись звали „шпіхлірем Европи?" Відповідь на це дали мені двоє подорожніх, що виїхали з України 12-го серпня після місячного побуту.

„Марта Стебало виїхала з чоловіком з України, своєї батьківщини, у 1913 р., щоби осісти у Спол. Державах. Це були звичайні селяни. У 1918 р. вони дістали американське підданство, але підтримували близькі звязки зі своєю рідною, що лишилася в рідним краю. Та нехай Марта Стебало оповідає сама:

— Листи з України приходили рідко, але щораз настирливіше прохали нас прислати гроші і харчі. Ми робили все, що нас прохали. Я посилала точно нашій рідні гроші і в відповідь на це совітська влада повідомляла нас, що ці гроші дійшли до рук тих, для яких вони були призначені.

1-го липня 1933. ми належали до прогульки американських туристів, що хотіли оглянути С. Р. С. Р. і сіли на корабель у Ню-Йорку; ми хотіли побачити свою рідню і рідну землю. 14-го липня ми висіли в Ленінграді і звідти поїхали до Москви. Ми прохали дозволу поїхати на Україну. Ми довідалися, що всім іщшим туристам відмовили на таке прохання, але нам дозволили, мабуть тому, що ми неосвічені селями. Два дні перед нашим поворотом нам запропонували, щоби ми взяли на себе провід колгозу.

Коли приятелі в Москві почули про наш намір виїхати на Україну, остерегли нас, що там буде, здається, тяжко з їжою і що добре було взяти зі собою харчі такі, що не псуються. У „Торгсині" ми купили 200 фунтів муки, 10 фунтів сира, 4 фунти оселедців, ковбаси і маринованого лосося. У Москві люди мають виділені пайки, але мають що їсти і харчі дістати можна. Крім цього ми повезли з собою багажем 228 кільо одежі.

Після двохденної подорожі у бруднім вагоні ми приїхали до Київа. Місто змінилося на око мало, але коли ми пішли у підміські дільниці, вигляд людей нас здивував. Більшість із них сиділа непорушно та бездушно, з напухлими ногами, і виглядали вони втомлені, недужі. Інші йшли скошурблені вдвоє, з побільшеними очима впленими в одну точку, ніхто з них не розмовляв.

РУЇНИ, ГОЛОД І МОВЧАНКА.

З Київа виїхали ми до сусідніх сіл, де ми залишили рідню. Як ми здивувалися, коли там, де стояли колись усміхнені, чепурні села, тепер були тільки руїни без одної квітки, тини позривані, дерева без листя, страшна тиша — ні собак, ні обійсть, скрізь віє смертю. Коли ми вийшли сіли з поїзду в рідним селі, серце нам стискалося. Люди вийшли проти нас. Нам видавалися вони якісь величезні. „Шож — казали собі — об-

дурили нас: люди тут дуже товсті, отже дуже добре відгодовані". Та коли підійшли до нас ближче, ми побачили, що ті їх черева — напухлі. Крім цього вони були вкриті ранами, з яких ішов страшний запах гнилі і були обвязані лахміттям.

Швидко розійшлася чутка, що приїхали „американці". Мій чоловік хотів бачити маму, якої не бачив 20 літ. Її теж не минуло загальне нещастя: вся спухла, в ранах, ледви зрозуміла, що ми її діти; тоді склала руки, зайшлася плачем і не могла промовити ні слова. Я довідалася, що більше від року не дістає вона ні грошей ні харчів, які я їй посилала, хоча про це повідомляв нас радянський уряд.

Я спитала, чи нема тут якої пошести, коли всі мають боляки і такі спухлі. Всі боялися мені відповісти, бо шпигунство тут страшне. Коли докажуть кому який донос відбирають трохи їжі, а чого люди не зробили би, щоби дістати шматок хліба! Досить, що я довідалася, що люди з голоду, щоби наповнити чимсь шлунок, їдять листя з дерев, здирають кору, з трачиння і дикого зілля пробують робити якусь саламаху: — що всім доведеться померти, саме тоді як жнива добрі. Збіжа не вільно і торкнутися, бо його пильнують варти в буджах і мають наказ розстрілювати всіх, що підійдуть до поля.

З цього проклятого села я виїхала на Поділля до Писарівки, де живе моя мама і мої брати. Там застала я таку саму розпуку, моя хата була порожна. Я спитала, чи моя рідня випровадилася.

— Ні, вони повмирали...

— Але це неможливе... місяць тому я мала від них лист...

— За той час померли з голоду. Усі помремо. У селі, що має 800 душ 150 померло вже від минулої весни, а за всю війну згинуло з нашого села всього 7 людей. Цього року ніхто не вродився, як не рахувати одної мертвонародженої дитини. Ах, якби нам могли допомогти!

— Та чи нема якої влади, до якої ви могли би звернутися?

— Нема нікого. Влада сама завзялася, щоби нас знищити. Хотять, щоби ми гинули, організують голод. Ніколи ще не було таких гарних жнив, а не вільно їх рушити. Коли нас переловлять, що відрізуємо колиски розстрілюють або кидають до вязниці, а у вязниці за три тижні вмирають люди з виголодження.

ГОЛОДНІ.

Тоді я витягнула свої пачки з мукою й оселедцями; вони кинулися на них, напихали харчами повні руки і їдали їх яко мога швидше. Це була страшна картина.

— Стрівайте! — кличу до них — задушитесь, ви не звикли тепер їсти стільки нараз, зваріть муку.

— Ні, ні! ми хочемо їсти. Ах! мати їжу у шлунку. Дайте нам їсти. Ви не знаєте, що це таке!

Двох з них померло тої самої ночі. Їхній шлунок не звик уже жвякати. Єдиний член моєї рідні, що лишився живий, це був 22-літній хлопець, подібний до дитини, весь покритий ранами та боляками і такий слабий, що ледви міг триматися на ногах:

— Чи не міг би ти працювати, чи на жнива не кличуть робітників?

— Я занадто слабий. Є ще в нас кількох, що можуть працювати; вони заняті від 5 год. зранку до 11-ої вночі і за це дістають горнець зерна. Ті ще найщасливіші. Ніхто нас не хоче, ми не можемо ввійти ані до „Комсомолу" ані до іншої організації. Нас уважають синами „куркулів" тому, що Україна була колись багата.

Я сказала себе відвести кілька верстов поза село до приятелів, що ще жили. Було вже пізно, коли я прийшла туди і як настала ніч, вони благали мене, щоби залишитися в них. „Виходити тепер занадто небезпечно; вас можуть убити; коли люди хотять їсти, вони здатні на все".

ОГОНЬ НИЩИ

не лише будинки, але й усе, що в них находиться, тому обезпечуйте збіжжа й пашу від огню

В ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Я не могла спати, бо діти прокидалися що хвилини з плачем: „Хліба, хліба, голодні". Батьки заспокоювали їх, але за дві хвилини, вони знов озивалися хором.

ЛЮДОЇДСТВО.

— Чи правда — спитала я пізніше — що нужда така велика, що бувають випадки, коли люди їдають один одного?

— Тому ми не хотіли вас пустити того вечора. Люди, що виходять так пізно з хати, мусять бути приготовані на те, що їх можуть убити нещасні голодні. Хто вмирає, того ховають без домовини. Кидають на трупи кілька лопат землі і вночі їх відкопують. З села Чагів рідня Кріпаків убила своїх двоє дітей і зїла їх. Кілька днів пізніше, коли почули, що ще десь якась дитина вмерла, відкопали її. В одному селі біля Одеси одна киянка навідалася до свого 7-літнього похресника. Коли ввійшла до хати, побачила, що батьки сидять задубілі, вдивлені в себе з ідіотським зором.

— Де мій похресник?

Не відповіли нічого. Після довгого вагання завели її до комірчини і показали в макітрі посолені шматки мяса. „Ах! хто нам допоможе, хто вибавить? Що ми такого вчинили, що мусимо так терпіти!"

На цьому скінчила Марта Стебало своє оповідання. „Матен" дає поруч її знимку як документ: хто хоче, може перевірити правду її слів. До них журналістка Бертійон додає таке закінчення:

ЩО ПОКАЗУЄ МУЗЕЙ.

Коли у 1931 р. я оглядала у Сталінграді „Музей революції", бачила я там фотографії з голоду 1921 р.; десять літ пізніше, совіти нарешті рішили признатися, що ці факти були правдиві. На фотографіях видко було кістлявих людей, загорнених у лахміття — їхні кости аж вилазили зі шкіри. Мої провідники признавалися менї, що в тих часах люди їли людське мясо в Самарщині.

ДРУГА СТАТТЯ „МАТЕНА".

Саме, коли ми передавали до друку цю статтю, прийшло нове число „Матена" з 31-го серпня з новою передовою п. з. „Голод на Україні". Стаття ця має такі підзаголовки:

„Систематично організований голод має на меті знищити нарід, якого єдиний злочин у тому, що він змагає до волі".

„Інші докази потверджують зворушливе оповідання Марти Стебало про страшну нужду її земляків".

Стаття починається мапою України, на якій зазначені цятками і чорними плямами землі, де панує голод.

Ось переклад цієї статті:

ЧУЖИМ КОШТОМ.

„Поміщена поруч мапа дає змогу легко здати собі справу з ваги України, про яку широка публика занадто мало знає.

Україна займає 680.000 км. кв. простору (Франція 542.000) і має менш-більше 31 міліонів мешканців. Це одна з найбагатших країн у світі не тільки завдяки своїй родючій землі, що ввійшла у приповідку як і природним підземельним покладам. Вона має великі залізні копальні у Кривому Розі, вугілля у Донецькому басейні і магнові копальні — коли пригадати тільки головні запаси.

Засіяна земля займає 53 проц. цілої поверхні (у Франції 56 проц.) і вона дає збіжжа, цукор, виноград, овочі і 86 проц. славного російського тютюну. Крім цього українське населення до-

ставляло 4 мільоні війська царській армії. Одним словом країна, на яку можуть злакомитися „державні злодії". Таку-то країну хоче радянський уряд систематично зруйнувати.

На жаль! в історії занадто часто сильніший жив коштом слабшого; що торкається України, то ні царський уряд ні радянський не могли зректися того відношення і оба трималися повної формули: „сила перед правом".

Після війни проти цього варварського принципу висунули шляхотну догму проголошену Вільсоном „самовизначення народів". Цією догмою покористувався по макіявельськи радянський уряд, щоби підтримувати заворушення у своїх кольоніях, не перестаючи знущатися над Україною, дарма, що у своїй конституції з 1923 р. — здавалося — дав він майже повну автономію Україні, Грузії, Азербейджанові, Туркестанові і ін. Це була тільки теорія, що мала на меті зробити добре враження на чужині; у дійсності росіяни не переставали ні на хвилину поводитися з тими землями як з підбитими краями і то багато жорстокіше, ніж якийнебудь европейський нарід поводився зі своїми кольоніями.

УКРАЇНЕЦЬ І РОСІЯНИН.

Вони не давали цим народам права розмовляти своєю рідною мовою, хоча можна рішуче твердити, що українська мова зовсім ріжна від російської. Між українцем і росіянином така сама ріжниця як між поляком і росіянином. Автономія якогось народу стає дійсною щойно тоді, коли цей нарід має повну політичну та економічну свободу; тимчасом Україна не може використати для себе ніодного зі своїх багатств. Вона опинилася під безоглядним верховодством Москви і проти своєї волі під комуністичним режімом.

Саме, щоби винищити всякі самостійницькі змагання радянський уряд організував систематично страшний голод, що й панує тепер, у надії, що остаточно вигубить увесь нарід, якого єдиний гріх — змагання до волі".

Голод обмежується до України і північного Кавказу; в інших частинах СРСР населення дістає харчеві пайки, але може прогодуватися. У радянській „Правді" читали ми ще недавно: „В усьому краю порядок і спокій; сотні колгозів постачили податки збіжжам; добробут великий... Росія йде швидкою ходою до могутнього життя, яке віщував їй Сталін".

А проте оповідання мандрівників, що вертаються звідти, суперечать зовсім цим заявам. Послухаймо далі, що оповідає Марта Стебало:

ПОДАТКИ — СПОСІБ, ЩОБИ ЗБІЛЬШИТИ ГОЛОД.

— Дуже часто комсомоли зложені з відділів зовсім фанатичної молоді беруть на себе хліборобську працю на Україні. Вони може й мають сильний політичний вишкіл, але про хліборобство мають дуже слабе поняття, так, що у деяких випадках хотіли лущити зерна кукурудзи, заки її засівали.

Податки, що мали підготовити голод, пригнітають цей нещасливий край страшним тягарем. Дам вам кілька прикладів: загальний річний податок на голову є 35 карб., крім цього податки в натурі, дуже змінні. Нпр. у часах, коли люди мали ще корови, треба було платити 100 карб. річного податку за одну корову і крім цього давати урядові 175 літрів молока. У такій пропорції накладали податки на всі предмети, які люди мали. Коли хто не платив податків на час, тому подвоювали їх, а на другий раз потроювали. Коли селянин не може платити, його майно конфіскують; це загальне явище в усій Україні.

Крім обовязкових податків є ще податки „добровільні", щоби уряд міг купувати літаки, трактори тощо. В останній час скасували „добровільний" податок, щоби приспішити світову революцію. Хто не може платити податків, цього називають „ворогом робітничої класи", „саботажником" і „бандитом" і часто засилають його у невідомі місця.

Такий режім довів увесь край швидко до нинішньої ситуації. Люди почали вбивати собаки та коти, щоби їх зїсти, щезали обійстя й рухомости, коні слабли і здохали. Здохлі коні забирала влада і щоби перешкодити епідемії заливала їх дезинфекційними засобами і вапном. Уночі люди відкопували мясо, обмивали його, сушили, потім їли. Нині нема навіть коней.

Часом на селі видко кілька хатин, над якими повівае чорний прапор; це значить, що в селі нема вже нікого, всі вимерли з голоду".

РІЖ. ГОЛОСИ.

Авторка цієї статті звертає увагу теж на голоси чужинної преси, між іншими на німецьку брошуру „Брати у скруті", на статтю проф. Сх. Інституту Авхаґена, що опирається на оповіданнях німецьких кольоністів, що вернулися з Рад. України, на меморіял д-ра Оттона Шілєра, що весною вернувся з півн. Кавказу, колишньої секретарки Льойда Джорджа Гаррет Джонс, на меморіял д-ра Е. Амменде і на шведський денник „Афтонбладет".

ХІРУРГ
Д-Р КАЗИМИР ЧИЖЕВСКІ
мешкає тепер АСНИКА 15. Тел. 2-08.

Треба ствердити кілька точок.

(Від нашого кореспондента).

Париж, 1. вересня 1933.

(=) Серед вакаційної глуші — дві симптоматичні прогулки й промови: німецький канцлер приїхав над границю Сарщини, про окончену належність якої має рішити вселюдне голосування в 1935-ому році, і проголосив заяву, що країна ця безумовно мусить вернутися до Німеччини. І майже одночасно французький премієр обїздив свіжо побудовані — безприкладно сильні, кажуть, — французькі укріплення на німецькій границі, висловив признання їх творцям і заявив, що французький нарід готовий користатися цими укріпленнями проти всякого, хто спробував би силою нарушувати істнуючі, післявоєнними договорами означені відносини між европейськими державами. А преса обоїх сторін, наче хор у старинній трагелії, супровожала заяви своїх міністрів одобрюючими увагами. Не треба, річ певна, брати кожне слівце кожного міністра на вагу золота: міністерські заяви — не євангелія, і що нині було сказане, може завтра бути відкликане без шкоди для справи; це звичайна буденщина політичної гри. Та річ однаково певна, що бувають заяви, які наче придорожні стовпи ритчкують шлях політики на цілі періоди або принаймні час від часу наново ствердкують, що нема ні охоти ні волі зійти з приятої в даному разі лінії політичної.

До таких заяв належать і свіжі заяви обох керманичів політичних двох суперницьких народів, німецького й французького.

Прихід Гітлєра до влади різко заломив політичні напрямні великих европейських держав, передовсім Франції, Англії й Радянщини тай, можна сказати, захитав наростаючі в цих краях, або вже й вирощені, ревізіоністичні нахили. Замість говорити про назріваючу недавно ревізію мирових договорів Париж і Льондон, а за ними й Москва, нині рішучіше ніж колинебудь раніше стоять на „версайській" площині. Рим, згідно зі старою традицією італійських **„combinazione"** йде цим часом, перехиляючись раз у напрямі Парижа-Льондону, то знов у напрямі Берліну. В обличчю цих великих тузів европейської політики голоси й побажання Букарешту, Варшави чи Білгороду мають, очевидно, тільки другорядне значіння: все таки й там дещо діється, що вимагало би подрібної й тверезої аналізи, особливо зі становища наших інтересів — та мабуть на аналізу таку в нас пора ще не прийшла. Вертаючись до свіжої заяви французького премієра, пригадуємо, що п. Далядіє — одночасно премієр і міністр війни: він живе в тому самому міністерстві війни, в якому жив від 1917. року старий Клемансо (і в якому він прийняв був 1919. року на єдиній авдієнції й українську, крайно невдачну, делєґацію — мимоходом кажучи). Взагалі нинішні часто прирівнюють тут теперішнього премієра й міністра війни зі старим покійним „Тигром" — додають при цьому лише, що при рівній а Клемансовою рішучости п. Далядіє визначається безмірно більшою мовчалливістю. Значить, коли він щось каже, то воно довго й зріло приготоване.

Тим більше симптоматична, значить, і промова якраз над протинімецькими укріпленнями.

І ще тим — додають тутешні офіціози — важніша його холодно-рішуча заява, що п. Далядіє був перед утворенням національно-соціялістичного уряду в Німеччині одним з ідейних провідників французького ревізіонізму. Нині це змінилось.

Ще недавно тутешній орган російської генеральщини, реакційне „Возрожденіе" свідомо чи несвідомо підводив свою публіку міркуваннями на тему буцім то не тільки можливої, а просто на світі тай вмовляв у созвучні кола московської й не-московської еміґрації фантастичну теорію про „один фронт" капіталістичних держав і народів проти комуністичної Радянщини. „Договір Чотирьох" ще долив оливи до вогню цих інтервенційних сподіванок. Бо в дійсности бодай від 1925 року (а навіть уже й рік-два раніше) ні один відповідальний державний муж в Европі ні в Америці ні про інтервенцію ні про „один фронт" і не думав. Нині вже й „Возрожденіе" не може дурити своїх читачів „одно-фронтовими" байками: кожний день занадто вже захитує цими сподіванками. В Радянщині може бути що хочі гірше ніж 6, мільони люду на Україні й Прикавказщині можуть собі пухнути з голоду і навіть вимирати, а проте таки про „один фронт" тепер нема мови. Нема і певно чи колинебудь буде. Бо є ціла черга причин і обставин, які заставляють не тільки такі держави, як румунська і польська, шукати зближення з Москвою, але й присилують шукати порозуміння з Радянщиною, дарма, що комуністичною, такі справжні потуги, як американська, як італійська, як французська. Навіть в Англії нині вже призабулися настрої, викликані процесом англійських інжинірів-„саботажників" у Москві і висланники Гітлєра, спершу п. Розенберґ, а потім п. Ґуґенберґ, так енмовно виложили Льондонові німецькі плани мандатів на Росію, Україну, Туркестан тощо, що здрігнувся від них Льондон майже так само рішуче, як Париж. І Льондон і Париж були раніше схильні заспокоїти німецькі домагання, але тільки коштом коридору й Польщі — тобто не змінюючи в нічому сутньому існуючої рівноваги сил в Европі. Але коли Німеччина виступила з кольосальними планами мандатів на Сході Европи, то і Льондон і Париж однодушно відповіли: ґов! Такі мандати (на скільки вони взагалі можливі і здійсними) далиб Німеччині величезну, нічим не зрівноважену перевагу в Европі; розгорнувшися й розжившися на Сході, Німеччина стала би така могуча і непереможна, що питання Рену булоб уже тільки питанням часу. А що без війни ні Франція ні Англія на зміни над Реном згодитися не хочуть, то вони не можуть також дати згоди на такий розріст Німеччині на Сході, який зробив би ілюзоричним теперішній „статус кво" над Реном.

Ніхто перед ніким не відповідає...

Потреба всеукраїнського проводу, відповідальн ого за справи всеукраїнського значіння.

(Дискусійна стаття).

Коли світове українство через Конґрес і Національний Центр стане замісць сьогоднішньої **bestia sine capite** (звірина без голови) організованою силою, а національний податок дасть організації деякі фінансові можливости, тоді то — українська нація зможе поставити перед собою й деякі вищі всенаціональні цілі. І справді, тепер географічно розділений і організаційно розпорошений український нарід лише з заздрістю може дивитись, як інші держави і нації пляново і суцільним фронтом ідуть до осягнення своїх вищих народніх цілей. Куди нація, як щось суцільне, може йти, які поважні пляни будувати, коли у неї десятки проводів, сотні льокальних центрів і центриків і стількиж всенаціональних планів, які однак, через організаційну та фінансову безсилість не вспіє перекинути свою діяльність з одного повіту до другого чи з одної европейської столиці до другої. Тому то в нас майже завсіди кінчаються крахом або дуже мізерно всякі заходи окремих українських політичних груп, організацій та товариств, — заходи, що часто мають всенаціональне значіння і безумовно достойні підтримки цілої нації.

Але є в сучаснім українськім житті ще одна глибока аномалія, можлива лише при цім стані дезорганізації. А саме — це стан загальної **безвідповідальности.** У нас ніхто нічого **не мусить робити** і за ніщо **не відповідає. На цім тлі** в нашому життю відбуваються речі, ні в якім іншім суспільстві неможливі. Візьмемо приклади, що у всіх перед очима. Серед української політичної і економічної еміґрації величезне безробіття. Люди тяжко поневіряються. Але абсолютно ніхто не лише не старається якось цьому лихові зарадити, а взагалі ним ні трохи не цікавиться. Правда, на другому кінці світа (Аргентина) якийсь українець на власну руку робить заходи, щоби такі безробітні могли ...

ла переселитись. Кілька українців знає про це й в Европі. Але, — питаємо — хто сьогодні серед української нації **повинен** знати скільки наших безробітних у Чехії, чи в Німеччині, і хто **повинен** поінформувати, скільки з них може осісти в Аргентині чи в Бразилії? А коли не поінформує, не допоможе, то перед ким і як відповідає? Все це у нас марні запити.

Другий приклад. Оце недавно відбулася у нас „скромно і тихо" „маленька" подія: похована у Празі Український Високий Педагогічний Інститут ім. Драгоманова. Діло було просте. Чехословацький уряд зменшував свій бюджет і аліквідував Інститут. А Інститут — це була Висока Українська Школа, з трьома факультетами (фізико-математичним, літературно-історичним та музичним), з поважним професорським складом, фактично наче той університет, якого ми безуспішно домагаємось 50 років і, з приводу якого стільки вже сказано промов та написано інтерпеляцій. А щоби втримати той Інститут при житті, річ ішла про яких 20 тисяч долярів річно. І ось тепер, коли скасовано нашу високу школу (багато їх маємо!) повстає низка питань. Чи на двацять тисяч долярів моглаб стягнутися восьмимільйонова українська нація, щоби не дати загинути на очах у чужих людей своїй високій школі? А коли так, то чиє діло було про це подбати? І хто винен, що нічого не зроблено для рятування школи та що взагалі навіть ніхто цією справою не турбувався, не розглядаючи навіть питання, чи потрібна та школа і чи треба її ратувати! Чи винна професорська рада Інституту? „Рідна Школа"? Парляментарна Репрезентація (і до якого сойму), уряд УНР, Директорія, б. гетьман Скоропадський, американське Обєднання, соціял-демократична партія? Очевидно, що ніхто не винен, бо ніхто не мав обовязку цього робити. Відповідати за те, що не зроблена якась, може і дуже потрібна національна робота, у нас не має хто і ні перед ким, бо у нас ніхто не має обовязків і ніхто ні перед ким не відповідає. Остаточно відповідає своєю спиною українська нація.

Взяли ми випадкові два приклади, а скільких то „малих" ілюстрацій нашого безголовя. Ось по Парижах, Прагах, Львовах поневіряється, — буквально гине, — цвіт нашої нації: молоді письменники, журналісти, мистці, поети, музики, фахівці з високою освітою. Все це — народ задивлений у майбутнє нації, народ, що через літературу, мистецтво, науку, піліймає її до вершин світової культури, — народ у високій мірі байдужий до „вигод життя" і потрібуючий денно лише кусника хліба. А проте вони гинуть від недоїдання, від сухот, мариуються, деморалізуються від голоду, від біди — і падають, як скошений цвіт. Твориться національний злочин, але хто у нас за це відповідає? — Ніхто, нікому! Відповідає, знову же, лише нарід своєю спиною, своєю примітивністю, відсталістю, своїм виглядом на кожному бенкеті світової культури.

Деж вихід?

В. П.

Після революції на Кубі.

ЛЬОНДОН, 4. 9. ПАТ. Ген. Машадо, вигнаний з Куби, прибув до Монтреалю і хоче залишитися в Канаді, щоби охоронитися перед німстою ворогів. Супроти прихильників ген. Машада кубанський уряд виступає з: строгими репресіями. 17 офіцирів. між ними три полковники і два майори дожидають присуду полевого суду. Грозить їм розстріл.

Галицька болячка.

II.

Мої спомини про 1914 і попередні роки. — Допис про арештування в Камінці Струміловій в російськім часописі та його наслідки. — Хиби українського національного і москвофільського табору. — Чому свідомі українці мають моральний обовязок святкувати память талєргофських мучеників.

Спричинниками австро-мадярських знущань над галицько-українським народом занявся я загально в першій частині статті „Гал. москвофільство і Талєргоф"; згадую я там про російську брошуру про Галичину і розпорядки та кореспонденцію краєвої адміністрації, не мовчу також і про доноси своїх земляків, що більше є болючим для нас, ніж для москвофілів. Ось позволю собі навести свій спомин з 1914 р.: мого діда й бабу, неграмотних селян бл. п. Андрія й Катерину Рудків арештувала австрійська жандармерія з того приводу, що один з їх синів, збаламучений москвофільським вихованням в бурсі львівського „Народнього Дому", виїхав до Росії; землячок, що як ополченець вартував біля арештованих, коли інші переводили трус в іншого селянина, хотів арештувати й мого батька, який саме проходив біля них. І певне, не минула би талєргофська візниця і мого батька, якщоб він був виконав поручення землячка і зголосився в команданта жандармів, що переводили трус; батько тільки вдав, що зголосився, постоявши під хатою селянина, в якого відбувався трус, і завернувши, подався чимскорше в поле. Саме тоді, я як гімназист був вихованком української бурси в Бродах, отже годі підозрівати, щоби в тому часі мій батько належав до москвофільського табору. Щодо мого діда, який помер 71-літнім старцем у терезінштадтській тюрмі (15. лютого 1915 р.), то слід згадати, що його, мою матір і багато інших селян запроторив до тюрми в 1908 р. війт-москвофіл у групи „Русского Слова" і „Галичанина", що спровадив до мого рідного села жандармів для розігнання українського передвиборчого віча. І ось мій дідо терпів у тюрмі в 1908 р. за українське віче, а в 1914-5 рр. за гріхи своїх дорослих синів, очевидно, завдяки землякам. Розуміється, того, що робили одиниці, заражені австрійським сервілізмом, несвідомі того, що тим нищать український нарід, не можна відносити на рахунок українського національного табору; бо були випадки, що в деяких повітах „porządni starorusini" — маючи звязки зі старостою, доносили на національно свідомих українців і робили з них москвофілів. Тому добре бу-

Ще в справі коедукації в українських державних ґімназіях.

Як довідуємося, у цій справі діються якісь містерії. В кураторії було ще 26. серпня відомо, що на коедукацію міністерство погодилося. Тимчасом Дирекція Академічної Ґімназії не дозволила дівчатам ще до сьогодні ані на вписи, ані на вступні іспити. Дирекція перемиської ґімназії перевела вже одно і друге. На запити стрівожених родичів Дирекція Академічної Ґімназії виясняє, що щойно пішла пропозиція до міністерства і т. ін. Тимчасом у кураторії вияснили представникам батьківських комітетів, що вписуватися вільно. Що це все має значити? Можеб компетентні чинники вияснили нарешті цю містерію? Чому можна щось у Перемишлі, а того самого не вільно у Львові? Цеж одна кураторія! Пощо наражувати родичів на даремні кошти? Таж, як нам відомо, багато з них розїхалося, перебувши кілька днів даремно у Львові. Хто понесе відповідальність за їх марно витрачені гроші і час?

Апелюємо теж і до українських родичів, щоби не зражувалися, бо коедукація дозволена й напевно будуть вписи та вступні іспити. Вчора, 4. IX. представниці Батьківського Комітету вияснив у кураторії компетентний візитатор, що Дирекція Академічної Ґімназії дістала вже доручення перевести вписи. Тому треба конче зголошувати, бо як не буде відповідної скількости зголошень, то готова коедукація пропасти.

—o—

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 6. ВЕРЕСНЯ 1933.

ГАЛАКТІОН ЧИПКА.

СПОМИНИ З ГІР.

II.

Я виріс у безлісній околиці, куди оком сягнути поля і поля, тільки десь не десь верба над потічком, чи липа при дорозі. Тому змалечку тужив за зеленю лісів, за їх таємністю і красою. В дошкільнім віці заступали мені ліс коноплі та кукурудзи, пізніше маленький гайок, що зідкись узявся в одній руці кадлубиських піль, а ще пізніше я йшов неодну милю, щоби побути в справедливім лісі та на взір Горацієвого приятеля полежати в тіни кріслатого бука.

Найбільшою радістю сповнялося моє серце, коли батьки брали мене на іменини до Боложинова, що мов зубр сиділо в глибоких лісах коло Буська, на празник до Белзця, що мало крім ліса ще й ставок з автентичними дикими качками, чи врешті до Підлися, де був ліс зараз за приходством, а кріслатий Шашкевичівський дуб стояв на подвірю.

Але найбільше лісової розкоші давали мені раз на рік Підгірці, де ми їздили на осінної Матки Божої на відпуст до О. О. Василіян.

Старий монастир серед дикої мальовничої околиці, окружений темними лісами, до нині викликує в мені прекрасні спомини. А гамір відпустової юрби грає досі в моїх вухах як органи василіянської церкви, які я почув перший раз у Підгірцях.

Не знаю чи в підгорецькім монастирі, чи тільки з нагоди побуту в Підгірцях довідався я, що є ще монастир багато більше лісовий, багато старший і кращий, теж власність О. О. Василіян, у Лаврові. Де той Лаврів, як до нього дістатися і куди їхати — довго не знав я, а потім хоч і знав — довго не мав нагоди вибратися туди. Кожного року обіцював собі, кожна звістка чи нотатка про цю найстаршу монашу обитель розпалювала мою цікавість, але все чомусь не складалося. Один з отців рішився вже був вести мене, другий, лаврівський, обіцяв примкнути око навіть на забиття кози, а я чомусь ані руш не міг скористати з запросин.

Аж цього року сповнилося моє бажання і я провів у лаврівськім монастирі кілька напрасду гарних і приємних годин.

В товаристві мого господаря (гляди попередній фейлетон!) і двох молодих людей (гляди: спис праських інжинірів і спис львівських правників) вибрались ми пішки — як і ялося — зі Спаса до Лаврова. Господар запевняв, що то страшенно близько, а дорога дуже легка, але це було тільки запевнення. Близько воно зовсім не є, а дорога має всі дані на те, щоби скрутити собі на ній голову, а в найліпшім разі вийти нею на рівне як 50-відсотковий інвалід. Мій господар ходив цими вертепами вже нераз, то й не тяжко було йому переступати рівчаки, оминати виверти, використувати камінюки і зломи. Але я раз-у-раз попадав у небезпечні ситуації, які здається тільки тому щасливо скінчилися, що суджено мені було оглянути врешті Лаврів.

Зі склону гори побачили ми його. На темно зеленім тлі старого ліса світився білинною своїх стін, виблискував хрестом старої, негарно відновленої церкви. Ще кілька легких упадків та ще лекших потовчень і ми опинилися в долині потічка Лінина. Від нього має назву і село перед Лавровом, яке поляки перезвали на „Леніна", що дало спокуку мешканцям села голосувати на комуністичну листу при виборах, а рівночасно може сильно заважити при наладнанні польсько-совітських взаємин. Мовляв і в Галичині є назви такі як Ленінград, Сталінград, Свердловськ, Зіновєвськ чи інший Дзєржинськ.

До монастиря в Лаврові можна дістатися двома дорогами: або звичайною крізь браму, або через конюшину, попри рибні ставки (на жаль не взяли з собою вудок!) просто на монастирське подвіря. Ми вибрали цю другу дорогу, бо... недавно впав дощ, а конюшина довго задержує воду і знаменито перемочує черевики.

Старий Лавровє! Памятаєш ти поросші мохом забуття княжі часи галицької волости. В твоїх стареньких мурах спасав душу княжий брат Лавро, від якого пішла твоя назва. За твоє дочасне добро добре подбав князь Лев, фундатор обителі, що надав монастиреві 130 сіл, себто майже цілі бойківські гори. Не припускав він, що хоробрі русичі так обридять собі власну державність, зрезигнують з неї на довгі віки, а чужинці почнуть у них господарити як у себе дома. Цісар Йосиф II. перегосподарив решту княжого запису, так що в руках Василіян лишився тільки незначний клапоть.

Чи тільки з василіянського добра полишалися лишень клапті?! Все, на що глянути, куди звернутися, про що подумати. Клапті, клапті, клапті... А з дечого і клаптів нема. Трохи прогосподарили чужі, а трохи таки ми самі. Маємо до цього такі прикмети характеру, як може ніхто на світі.

Кажуть, що в Лаврові похований був князь Лев, кажуть, що була там ще в 19 столітті срібна домовина княжого небіщика. Нині ніхто не знає, де саме він був похований і де поділася домовина. Так само мало що знаємо й про інші старі дії звязані з лаврівським монастирем. Передучорашні і вчорашні мешканці монастиря абсолютно не мали музейного хисту, Богу дякувати, що бодай нинішні його мають. Це слідне на кожному кроці, почавши від церкви, а скінчивши на бібліотеці. Як прикро мусить робитися нинішним господарам монастиря на вид понищених фресків на стінах церкви, поганої віднови храму і ще поганішої будови мешкального дому. Шановний архітект не робив собі нічого ні з традиції, ні зі стилю старших будівель, ні загалом з вимог естетики і вибудував... семиклясову народню школу, або в найліпшім разі маломістечковий магістрат. На щастя не мав змоги перебудувати ні церкви, ні городу, ні околиці, а то був би створив таку цілість, що варто булоб... не приїздити.

Багато переговорили ми з о. ігуменом Палехом і о. Соколовським. Показували нам усе що гідне уваги, а гідного уваги в Лаврові є ще

лоб, якщоб галицько-українське громадянство спромоглося на видання матеріялів до історії української мартирольогії в часах світової війни. При тому слід провірити докладно й матеріяли, подані в „Талергофсі-ому Альманах-у", бо далеко не всі вони правдиві: ось у І-ому вип. (ст. 67) за виданням у 1915 р. російським „Львовск-им Вѣстник-ом" написано там, що в „Камінці Струмілові один священик розстріляний і один арештований, повішено і розстріляно 10 селян та арештовано більше 120 селян — всі на донос місцевого уніятського священика Михайла Цегельського". На основі такого допису у „Львовск-ому Вѣстник-у" російські власти арештували й вивезли о. Цегельського до Росії. Коли ж появився цей випуск „Тал. Альманах-а", то поважні камінецькі громадяни, які потерпіли в Талергофі, а саме Гавр. Мулькевич, Іван Литвин, Осип Рихва й Вас. Винало, написали в „Ділі" (1928, ч. 149) що „неправдою і клеветою" в те, начеб то на донос о. Цегельського „б. австрійські власти розстрілювали, вішали й арештували наших громадян".

У своїй статті я зовсім не промовчав неприємних новинок в українській пресі з серпня 1914 р., не хвалю також ультральояльної політики національного проводу за австрійських часів. Голос, щоби Талергоф використати для пропаганди галицько-української справи по боці Антанти, залишився без пінких наслідків. (Див. д-р Осип Назарук: Галицька делегація в Римі. Львів 1930, ст. 51-8). Але не треба переборщувати. Гріхи тих одиниць, що називали себе українцями, а доносили на своїх земляків, (якщо такі були), є не менші від гріхів тих численних москвофілів, що в часі російської окупації Галичини доносили на національно свідомих українців російським властям, які вивозили українців у глибину Росії і на Сибір.

А що національно свідомі українці мають не тільки право, але й моральний обовязок плекати серед українського громадянства культ талергофських мучеників, про це нема що довго розводитися. Українці, чи вони належали до національного чи москвофільського табору, терпіли в Талергофі, Терезієнштадті й інших австрійських тюрмах; багато бувших талергофських мучеників, їх синів та внуків працює тепер для добра української нації; а є й такі, сини й унуки талергофських мучеників, що терплять і тепер по чужих тюрмах за українські національні ідеали. Багато синів і внуків бувших талергофців боролося за волю України; як сам, внук талергофських мучеників, як 17-літній доброволець перебув усю долю й недолю УГА аж до її трагічної ліквідації у квітні 1920 р., та належу до тієї не-

---

досить і певно на будуче буде чимраз більше. І церква, будована на три рати, почавши від XIV віку, з прекрасними луками і гарним іконостасом, і бібліотека, впорядкована та бережена, і навіть прегарний сад, город, і квітник доглядані отцями та василіянським доростом. Оглядав я і молодий садок, у якім наша багатонадійна сільська молодь поломала масу галузок бо... щепи цього року перший раз видали по кілька яблук. Що при тім потерпіла і огорожа — це ясно. Не може молодий русич звертати уваги на цілість огорожі, коли його поносить енергія в напрямі нестиглих яблук!

Оглядав я і найгарнішу липу, яку колинебуть у житті бачив. Має форму німецького шолому і те щастя, що не родить яблук, бо давно обломлаб її рука чи нога лакомого лаврівського громадянина. Колиб біля тієї липи знайшовся був Мішкевич, то не потребував би летіти думками до парку Головінських над береги Росі (гляди: Пан Тадеуш!), де була липа, що в її тіни могло сто пар танцювати. В тіни лаврівської липи моглоб танцювати і двісті, але напевно не будуть, бо виросла вона в монашій обителі, бачить тільки монаші постаті, і чує тільки журчання потічка та шепіт молитов.

Час до часу зявиться біля неї постать якогось цивільного громадянина, скаже кілька невлучних уваг що до її віку і тільки всього. В тім випадку цивільним громадянином був я і помилився рівно на парусот літ...

Підгодувавши отак душу всіляною красою, а тіло розкішними варениками вернулись ми до місця осідку, трохи кіньми, а решту пішки, бо мій господар хотів скоротити дорогу і повів нас напростець: спершу у бріл, через річку, (тільки один молодий чоловік упав у воду), потім кілька разів через вми і плоти (тільки один зі старших розлер собі убрання), а вкінці поперек через овес і бараболю. Замість тягнутися поночі рівною дорогою, ще до того кіньми, цілих два кільометри, ми перейшли за нецілу годину ріку, дебри і густий ліс. Відтам було вже нецілих півтора кільометра до хати і то малий цілий час стежкою.

В недовгім часі накладом видавництва „Правда" має вийти з друку книга: МИКОЛА ЧЕБОТАРІВ
Ч. І. ХТО ВБИВ ПОЛКОВНИКА ЮРІЯ ОТМАРШТЕЙНА.
„МОЯ ВІДПОВІДЬ"...
ЗМІСТ: Передне слово. І. Слідство. 2. Щепюрнівський табор інтернованих. 3. Полковник ген. штабу Української Армії Юрій Отмаршгейн. 4. Приїзд Отмаршгейна та перебування його в таборі. 5. Замордування Отмаршгейна. 6. Таємна мета приїзду Отмаршгейна (розслід пропажі стрілецького фонду). 7. Хто вбив полковника Ю. Отмаршгейна (розгляд різних теорій злочину). 8. Полковник Роман Сушко — убийник, а хто помічники? Додатки: І. Слідчі зізнання свідків ген. М. Безручка, ген. І. Липка, полк. Сушка, Христини Сушкової, відкомісари табору Тарновського, старшин Максима, Кузьменка-Титаренка, Тобілевича й інших. ІІ. Різні матеріяли.
Книга має 15 архушів великого формату та продавати меться по всіх українських книгарнях.
Книгарям знижка.
Головний склад видання: Микола Чеботарів. Warszawa, Wielka 19, m. 12. Ціна золотих 7.—.
Готується до друку та зявиться в цім році друга частина цієї книги такого змісту: 1. Справа розстрілу полковника П. Болбачана. 2. Процес А. Мельника, В. Коваленка, Г. Лихолата й інших у 1926 році. 3. Моя служба у 2-ім Відділі Українського Генерального Штабу У. Н. Р.
234 2—3

величкої горстки галичан, що в рядах армії УНР останні складали збрую в боротьбі за українську державність. Актім у часі істнування української держави віхто не переслідував москвофілів, що тоді певно не вірили в „єдину, неділиму Росію"; багато а них а переконанням брали живу участь у будуванні молодої української державности.

Д-р Миколо Андрусяк.

—o—

Лист родини Бернстерне Бернсона

до Союзу Українських Журналістів і Письменників на чужині.

Ще в лютому місяці Управа Союзу Українських Журналістів і Письменників на чужині з осідком у Празі надіслала вдові Бернстерне Бернсона листа, в якому разом з повідомленням про святочні збори Союзу з нагоди минулих сотих роковин з дня народження Бернстерне Бернсона висловила вдові глибоку пошану за те, що впродовж більш ніж 50 років ділила з ним радощі та сум його невтомної роботи за справедливість і людяність (див. „Діло" ч. 26. з 5. лютого 1933).

Тільки недавно голова Союзу С. Сірополко одержав листа від доньки Бернстерне Бернсна — пані **Dagny Björnson-Taulrean**, у якому вона оправдує спізнену відповідь і пише м. ін. ось-що:

„...Моя мати, пані Бернстерне Бернсон, і вся її родина були так зворушені тим, що Ви сказали; вона Вам дякує від усього серця.

Доля України нам така близька, що коли ми сьогодні читали часописи, ми відчули великий біль. Бідні ви всі! Бідні мученики за волю у вашій країні та на цілому світі!

Дозвольте мені сказати, що я майже щаслива, що мій батько вже не живе та не бачить того, що діється!."

—o—

Протестаційне віче в Городенці.

3. вересня відбулось велике протестаційне віче в справі московської політики на Великій Україні. В характері референтів виступили пос-ли: *Хрущький і Чукур* (УНДО) та *Білинський* (УРСП). Ухвалено одноцушно резолюції протесту проти московської політики винищування українського народу. Подробиці пізніше.

—o—

За повну незалежність Ірляндії.

Воєнна рада ірляндської республіканської армії, що є організацією, зближеною до уряду де Валєри, видала відозву в справі взаємин з Анґлією. Відозва домагається від уряду оголошення незалежности Ірляндської республики і зірвання всяких звязків з британською імперією.

—o—

Дальші бої в Китаю.

З Пекіну повідомляють, що в провінції Дже-ге ідуть дальші бої. Манджурські війська разом з відділами під командою б. губернатора провінції Дже-ге, ген. Тан-Джулінє здобули місто Кувуан, на південний захід від Дольонору. Манджурська офензива проти військ ґен. Фена розвивається успішно. Здесятковані відділи ген. Фена відступають з переполохом.

—o—

ГОРЯТЬ ФРАНЦУСЬКІ ЛІСИ.

„Матен" повідомляє з Тульону, що в околиці горять ліси. Часопис пригадує подібні пожежі в ок. Марсилії та Ніци й здогадується, що це підпалюють люди, які так хочуть саботувати оборону Франції, створивши терени, які вможливлювали би осідати ворожим літакам і щоби відслонити закриті становища батерій. Кілька літ тому при такій нагоді поліція арештувала шпіона й найшла при ньому компромітуючі документи.

Чи Ви сгади вже членом Українського Т-ва Допомоги Інвалідам у Львові? Місячна вкладка 50 сот.!

Протикомуністична нагінка.

БЕРЛІН, 4. 9. ПАТ. Протикомуністична акція тревае дальше. В Мангаймі арештовано 35 осіб, у яких найдено нелегальні летючки. Одночасно викрито терористичну організацію, що хотіла видобути вибухові матеріяли з хемічних заведень. Арештовано при тому багато людей під замітом, що приготовляли злочин державної зради. Між іншими арештовано одного маляра, що редагував підбурюючі летючки і перепачковував із заграниці комуністичні часописи, що виступають гостро проти режіму в Німеччині. В кількох поблизьких місцевостях знайдено у вагонах, що прибули з басейну Сари, пачки з комуністичними часописами. В В Офенбурзі розвязано стрілецький клюб, в якому відбувалися щоденні вправи зі зброею. Крім того сконфісковано в ріжних сторонах багато комуністичних відозв.

У Дісельдорфі комуністи задумували висадити в повітря один з мостів на Рені і зробили відповідні приготування. Завдяки припадкові поліції вдалося вчасти на слід замаху і на час запобігти.

Вісти з „Рідної Школи".

На засіданні повної Головної Управи „Рідної Школи" дня 2. вересня зайшли такі постанови:

1) *Звичайний Загальний Збір „Рідної Школи" відбудеться повідкликано 25. грудня 1933 р.* Повідомляючи про це всі наші організації, звертаємо їхню увагу на обовязок точно виповнити й переслати Головній Управі „Р. Ш." до 20. вересня 1933 *звіти з діяльности* Кружка „Р. Ш." Пов. Союзів Кружків за час від 1. вересня 1932 р. до 31. серпня 1933. На Загальних Зборах Кружків „Р. Ш.", які мають відбутися — без огляду на те, чи це будуть збори вже діяльних, чи щойно уконституованих Кружків „Р. Ш." — треба вибирати відпоручників на Заг. Збір.

Приладжуємо постанову статуту, що на кожних 50 членів припадає один відпоручник. Понад 25 членів останньої пятьдесятки рахується за повну пятьдесятку. Один Кружок може мати найбільше 15 відпоручників, а кожний Кружок має мати бодай одного.

2) Щоби до голосу в „Рідній Школі" не входили одиниці, яких духове наставлення є проти діяльности „Рідної Школи", як установи, що стоїть на засадах національного виховання, називаємо Повітові Союзи Кружків „Р. Ш." чи Повітові Кружки „Р. Ш." відтепер совісно *перевіряючи списки зголошених кандидатів на членів* у поодиноких Кружках „Р. Ш." своєї области й надсилати ті списки Головній Управі до затвердження із своїми внесками.

3) З огляду на просто безчихідне фінансове положення „Рідної Школи" з причини поширеного обсягу її діяльности всі Кружки „Р. Ш." повинні в першу чергу:

а) прийти своїй централі з допомогою, висилаючи до неї всю прибиральну і зовсім непотрібну готівку;

б) подбати, щоби громадські ради вставляли у свої громадські преліміварі відповідні суми на потреби „Р. Школи" й доложити всіх заходів, аби дотична ухвала громадської ради здержалася;

в) подбати, щоби місцеві кооперативи й Пов. Союзи Кооператив складали на потреби „Р. Ш." постійні процентові й одноразові датки;

г) подбати, щоби українське громадянство старалося всіми засобами збільшити фонди на удержання шкіл „Р. Ш.", як не поважними датками, то масовістю жертв.

4) Звертаємо увагу, що місяць жовтень — це місяць традиційної *осінньої збірки* на потреби „Рідної Школи". В тій справі видала Головна Управа окремий обіжник-поучення, який одержать на днях усі Кружки „Р. Ш." і Пов. Союзи Кружків, чи Пов. Кружки „Р. Ш." на свої адреси. Покищо Пов. Кружки й Пов. Союзи Кр. „Р. Ш." в місці осідку староства вивісять негайно прокламацію про дозвіл на переведення такої збірки в цілому дотичному повіті.

5) Пригадуємо, що в жовтні припадає *жовтневі осягнення „Рідної Школи"*. Всі Кружки „Р. Ш.", всі українські організації й установи та ціле громадянство повинні цей місяць особливо відмітити якщо не імпрезами, то бодай відчитами.

Головна Управа „Рідної Школи".

Чужинецькі вчені й українська архитектура.

Члени варшавського конгресу істориків захопл ені українськими старими церковцями в Галичині. — Поклик до оо. Василіян.

Після конґресу істориків у Варшаві приїхав до Львова великий світової слави учений проф. М. Ростовцев, дослідник протоісторичної культури і мистецтва на території України, тепер науково працюючий в Америці. Оглянув львівські музеї і церкви, українські і польські, та до тої міри був захоплений деревляною церквою оо. Студитів на Знесінню, що резигнуючи з офіціяльної прогулки інших істориків до Бориславa і Трускавця, вибрався на прогульку до Дрогобича в товаристві д-ра Мих. Драґана, кустоса музею Духовної Академії, де оглянув три старинні деревляні церкви св. Юра, Чесного Хреста і св. Пятниці. Із захоплення красою і оригінальністю нашої архітектури не находив слів подиву.

Рівнож інші члени конгресу, здебільша французи, які були виїхали до Трускавця, довідавшись, що Ростовцев оглядає деревляні церкви в Дрогобичі, приїхали автом з Трускавця на оглядини церков в Дрогобичі. Вони рівнож були заскочені оригінальністю нашої архитектури.

При тій нагоді варто би висловити побажання, щоби дрогобицькі церкви (передовсім св. Юр і Чесного Хреста) були нарешті приведені до стану, на який вони заслугують. Стан консервації стінних мальовил, іконостасів і поодиноких ікон далеко не вдоволяючий і конче вимагає скорої і вмілої реставрації. Не лише висока мистецька вартість тих церков з їх малярськими памятками цього вимагає, але рівнож престіжові моменти повинні спонукати оо. Василіян, що завідують цими церквами, до негайної опіки над ними в порозумінню з компетентними в тій справі установами і людьми. Цим вони чимало заслужаться для нашої культури.

—o—

Протест українських парляментаристів у міністра внутрішніх справ Румунії.

В середу, 30. серпня ц. р. явився сенатор д-р Денис Маєр-Михальський і посол Сербинюк у державного підсекретаря А. Каліпескула, перед яким внесли гострий протест проти заборони відправлення панахиди за жертви більшовицького терору, як також і проти заборони протестаційного віча проти більшовицьких звірств і систематичного виголоджування українського населення в Радянській Україні та передали крім того пропамятну грамоту на письмі, в якій засували обективно дійсний стан справи й вимагали покарання винованків.

Державний підсекретар заявив, що міністерство заборонило тільки похід на вулицях, але не протестаційне віче, а тим менше панахиду. Із виводів державного підсекретаря виходило, що заборона відправи панахиди і протестаційного віча була тільки свавільним чином черновецького префекта Якобана.

Слід іще зазначити, що четвергове число „Часу" з 31. серпня ц. р. ч. 1402 (селянське) і з наступного дня 1. вересня ц. р. ч. 1403 поліція сконфіскувала. Зараз після того піддала всю українську пресу в Румунії під тимчасову цензуру.

МІЖНАРОДНІЙ КОНҐРЕС ІСТОРИКІВ МИСТЕЦТВА.

СТОКГОЛЬМ, 4. 9. ПАТ. Нині в нордійському музеї в присутності королівської родини, уряду та дипл. корпусу відкрили 13. міжнародній конґрес істориків мистецтва. Учасників є понад 1100. Інавґураційну промову виголосив кн. Ґустав Адольф, наслідник престола, потім промовляли делеґати поодиноких народів. Основною темою пленарного засідання є питання: „Коли та як з історії мистецтва даного народу можна вперше способом надівсе цікавим розложити її національний характер?" Наради конґресу йтимуть у 12 секціях. Зголосили понад 180 рефератів. Конґрес працюватиме до 7. вересня, потім учасники підуть у прогульку по краю, щоби зазнайомитися з найцікавшими з мистецького боку місцевостями та обектами. В рямцях конґресу відбудуться ріжні виставн.

Болгарський король шукає позички

ЛЬОНДОН, 4. 9. ПАТ. Вчора вечором прибув до Льондону інкоґніто болгарський король Борис. Візита короля потревае кілька тижнів, бо крім політичних розмов, король буде переговорювати в справі позички для Болгарії у висоті 6 мілїонів фунтів.

БІЛЬШОВИКИ ЛЕТЯТЬ У СТРАТОСФЕРУ.

МОСКВА, 4. 9. ПАТ. Військовий бальон СРСР відлетить 6. вересня. Летять летуни Прокофієв і Бірнбавм. Лет має тревати 4 годин, а долетіти мають до висоти 20.000 м. Лет наукової експедиції до стратосфери відложили до кінця вересня.

ЦИКЛЬОН.

НЮЙОРК, 4. 9. ПАТ. Прибережні місцевости Фльориди навістив цикльон. Покищо невідомо точно, які є втрати.

НОВИНКИ

— Робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.

— Магазин постелі Р. Джала, Львів, Хорущина 5, поручає: ковдри, матраци по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 золотих, матраци по 7 зол. 45-50

— Кравецька робітня Михайла Стеця, Львів Ягайлонська 24. ч. 312 2—10

— Продовження осінного сезону в Черчі. Осінний сезон у Черчі тревае до 1. жовтня. Та з огляду на спізнені жнива Управа задумує продовжити його і поза перший жовтня, тимбільше, що напливає багато зголошень від селян і священиків. Гості, які приїдуть до 10. і 15. вересня, матимуть доволі часу на викінчення повного лікування. Ціни в осінному сезоні мінімальні. Цілоденне удержання в першорядних пансіонатах 3—3.50 зол. Лікування для інтелігентів (купелі і оплати) не переходять 60 золотих, для селян 50 зол. Мешкання у господарів 10—15 зол. на місяць. ч. 319 1—3

— З Наукового Т-ва ім. Шевченка просять нас опублікувати, що делеґатами Т-ва на VII. міжнародній зїзд істориків у Варшаві були: проф. д-р Мирон Кордуба, д-р Мик. Чубатий, о. д-р Й. Скрутень ЧСВВ, д-р Ярослав Пастернак і д-р Роман Зубик.

— Заклик до всіх українських землевласників і домовласників, які є **на чужині,** на еміґрації чи ні, а які мають майна, з метою обєднання в один союз, евентуально для організації спільного зїзду та деяких станових заходів практичного характеру, як взаїмна асекурація, участь у майбутньому всеукраїнському конґресі і т. п. Всі заінтересовані зволять надіслати свої адреси і згоду на руки п. Евґена Бачинського у Женеві: Mr. E. de Batchinsky 3, rue de la Confédération. Geneve, як ініціятора і найстаршого еміґранта. Власники майна заокеанської еміґрації з причин технічних покищо залишаються на боці, бо ходить про обєднання европейських посідачів ґрунту без огляду на їх розміри. Українці розпорошені по всіх державах світу доти не уявлятимуть сили, з якою рахуватимуться і чужинці, доки не будуть міцно зорганізовані на реальних професійно-станових підвалинах. Інші часописи зволять передрукувати цей заклик.

— Бібліотека Т-ва „Просвіта", Ринок, 10. I. вже відчинена і позичає книжки на старих умовах. Зголошуватися щодня в будні від 8—2 години.

— З Т-ва „Обнова". Інформаційна Комісія Т-ва Українських Студентів Католиків „Обнова" повідомляє, що інформації про вписи та студії у всіх високих школах у Львові подає в год. 9—11.30 в домівці Товариства при вул. Коперника 36 (під вежею).

— „Для добра школи" починає шкільна влада знову переносити наше учительство на осн. арт. 51. з Галичини на землі корінно польські. Ось недавно перенесли на захід п. Ольгу Хоминівну з Жовківщини і п. Володимира Сайка з Рудеччини, а на днях перенесли „dla dobra szkoły" до села Куявки, повіт Нешава (200 км. за Варшаву), п. Івана Білоуса, управителя школи в Серняках Середніх, повіт Рогатин, після 25-літньої праці на рідній землі. У декреті, який підписав віцеміністр Казимир Перацький, сказано, що перенесеному прислуговує скарга до Найвищого Адміністраційного Трибуналу. Та чи така скарга що поможе?

— Ревізії у Львові. В суботу між год. 5—8 вечором відбулася ревізія в „Новому Часі" (в льокалі редакції та адмін.). Шукали нелеґальних паперів. Забрали трохи редакційного матеріялу, два примірники „Розбудови Нації" з ц. р., два ріжні примірники публікацій про пацифікацію (в англійській мові). Ревізію переводили якнайдокладніше. Було вісім поліцаїв, чотири аґенти й один комісар поліції. Ревізію перевели теж у редакції „Нашого Клича" та в „Академічному Домі".

— Арештування. Роман Мигаль, студент прав львівського університету, не маючи з чого жити, вів торговельну крамницю на Знесінні під Львовом. Минулої суботи явилася у Мигаля поліція, перевела ревізію і закувавши його в кайданки, відвела вулицями до поліційних арештів при вул. Яховича.

— Хто буде львівським віцевоєводою? Зачувати, що на місце покійного львівського віцевоєводи іменують начальника безпеки воєвідства Сохaнського. На місце Сохaнського іменують полковника чинної служби Стажинського, брата віцеміністра скарбу.

— Польську парохію св. Миколая у Львові поділено, виділивши з неї нову парохію з костелом св. Софії на стрийській дільниці. Нова парохія обіймає терени від Снопківської вулиці в ґору, Снопків та терени між Снопковом і вул. Стрийською.

— Нова купальня у Львові. Минулої неділі відбулося святочне відкриття купелевого і пливацького заведення на Залізній Воді у Львові. Купальня складається з трьох бетонових басенів: перший з поверхнею 54×33 м. для непливаків, другий трохи менший але глибший для пливаків, третій найменший для дітей. Побіч басенів побудовано поверховий будинок на ґардеробу і ресторан з тарасом. Крім того є пляжа, висипана білим піском.

— Дрібні вістки. На вул. Сикстуській у Львові якийсь опришок вирвав Роз. Кальмус торбинку, в якій було 300 зол. — На вул. Мартина авто потовкло 8-літню Кат. Нич. — При вул. Крашевського ч. 1. злодії розбили замок і вирізали філюнок, та їх сполошили льокатори. — На Краківській площі ч. 8. тайні аґенти придержали Леоп. Соху та Шуліма Вурма, що розбивали касу в хаті торг. бюра Зінґергута. — Іван Зелений вирвав на пл. Сольських клуночок із грішми якійсь наймичці. Злодія арештували. Ксаверії Ходалик на вул. Листопада вирвав злодій торбинку з 170 зол. Злодій втік. — У крамниці Менсовича при вул. Пулавського 9. арештували Арн. Зальцмана, що хотів украсти біляк. — За крадіж грошей із скарбонки в божниці при вул. Божничій арештували Мойс. Каца. — Нічю з суботи на неділю в бюрах ЗУҐУ при вул. Пекарській 1. розбили злодії дві панцирні каси. Шкоди ще не устійнили.

— Розпука обманеного. Василь Микитин, селянин із Добростан, продав у Львові бараболю за 30 зол. Ті, що купили в нього бараболі, дали йому замість 30 зол. 6 срібних австрійських корон. Микитин із розпуки намагався клямрою ременця поперетинати собі жили. Микитина забрала рятункова станція до шпиталю а обманців шукає поліція.

— Пожежі. В Ямниці біля Станиславова згоріли будинки господаря Ґалярника. Згоріло теж збіже вартости 3.000 зол. — У Бабчі, пов. Надвірна, згоріли будинки Осії Штайґмана. Шкоди є понад 9.000 зол.

— Загадочна пожежа. В ночі на 4. ц. м. на обістю власника реальности Тарнавського на Знесінні під Львовом вибухла пожежа. Вогонь повстав одночасно в стодолі та стайні і то з нутра, отже нема сумніву, що був спричинений злочинною рукою. Оба будинки згоріли до тла разом зі збіжем і пашою. В часі пожежі роздалася сильна експльозія мабуть якоїсь ґранати. Львівська пожежна сторожа вгасила вогонь до двох годин.

— Жінка ватажком опришків. Населення надвірнянського повіту від довшого часу непокоїла ватага опришків, якої ватажком була гарна ґуцулка Анна Баточук, зв. „Рудою". Щоби пімститися на поліції за це, що застрілили її любка, зорґанізувала ватагу. М. і. зимою м. р. ограбили ті опришки до нага ґуцула з Криворівні Павла Скрипяка і на другий день найшли Скрипяка замерзлого. В березні ограбили хату купця Перльберґа в Яблониці, а його дочку знасилували та відрізали їй палець із перстенем. На днях поліція зловила всю ватагу, 6 опришків.

— Вістки з Буковини. В Чернівцях помер 2. ц. м. Микола Равлюк, учитель місцевого ліцею в 52 р. життя. — В Ґлібоці відбулося 27. серпня ц. р. посвячення угольного каменя під будову Українського Народнього Дому. Посвячення доконав протоєрей о. І. Вербовський з о. В. Ткачуком при масовій участи місцевого населення. Промовляли від комітету будови адв. Вусик, о. Вербовський і пос. Сербинюк. На свято прибули делеґати українських установ з Черновець та кореспонденти румунської й німецької преси.

— Цикльон і сніги в Румунії. На Чорному морю шалів цикльон, що наробив великого зниження на берегах Бесарабії, особливо при устю

Дністра. Із Сінаї повідомляють, що в горах упав сніг, що лежить верствою на 25 цм.

— **Опришкова смерть.** Як ми вже повідомляли, 400 жандармів уладило погоню в словацьких горах за різницьким помічником Ів. Юрашкою зі Шутова. Він убив жандармського коменданта, війта зі Шутова та зранив тяжко жанд. вахмайстра. Скривався Юрашка в горах, а знав кожну печеру і хоч 400 жандармів окружило його, втік їм. Приневолила його до того студінь. Хотів іще вбити власника гостинниці, який дав знати жандармам, що Юрашка вкрав у нього дві рушниці. Жандарми вислідили Юрашка ранним ранком біля хати його батьків. Юрашка бачив, що вже не втече, тому застрілився.

— **Кривавий страйк в Америці.** У Філядельфії прийшло до кривавих заворушень серед робітників панчошного промислу. Юрба, зложена з кількох тисяч страйкарів, напала на кількадесятьох страйколомів, що їхали до варстатів. Вони обкидали цеглами кількадесять вантажних авт, що везли робітників до фабрики, наслідком чого 5 осіб убито а кількадесять тяжко ранено.

— **Проф. Петро Пшеничка** (віольончеля) почав лекції в музичній школі **С. Каспарек** ул. Кохановського 4, тел. 84-43. Вписи від 11—13. і від 16—18. 29/2

—o—

З кіна.

КАСІНО: *„ОСТАННЯ ЦАРИЦЯ“.*

Нова концепція Распутініяди, трагічного завершення злощасної історії династії Романових. Фільма починається двірськими парадами з приводу 300-ліття панування і переходить в перипетії недуги останнього царевича, яка стягнула в царську родину Распутіна й приспішила кінець не тільки династії, але й царської держави. Емоціональна акція відступає в речому від істор. правди, щоби зискати на звязкости конструкції та психольогічному підході. В чільних ролях виступає родинна трійка Беріморів, з яких Ляйонель є Распутіном, Етель царицею і Джон князем Чебодаєвом (імя видумане), що вбив Распутіна. Гра, розуміється, на високім мистецтва. На перше місце вибивається артист Ляйонель Берімор, відомий м. ін. з „Мата Гарі“, що надав Распутінові багато демонічности і перевищив Конрада Вайта у відомій анальогічній фільмі. Фільма могутня, повна ефектів, масові сцени величаві.

КІНО „ПАЛЯС“: „АДЮТАНТ ЙОГО ВЕЛИЧНОСТИ“.

Це чергова чеська фільма знаменитого артиста-коміка Власти Буріяна. Люди йдуть теж подивляти того героя, а не фільму. Зокрема Власта Буріян у старшинському мундурі має стару славу. В даному випадку на добро фільми треба записати, що австр. армія не виходить на фільмі такою тенденційно-карикатурною, як це звичайно бувае у чеських фільмах. Акція, хоч і дещо опереткова, всеж — льогічна, а перипетії адютанта, який ніколи не бачив свого князя, для якого має виконувати інтимні доручення, викликує салъви сміху. Це одна з найкращих фільм нинішнього кінового репертуару у Львові.

—o—

З листів до Редакції.

Хвальна Редакціе!

В ч. 221 „Діла“ у статті „Назви вулиць Львова“ закралася одна помилка, яку прошу спростувати. Надруковано там: „Вілля І. Франка, ювилейний дар народу“. Це не відповідає дійсности: вілля була збудована в 1902 р. за власні гроші І. Франка, а радше за посаг його дружини Ольги з Хоружинських. На будову був затягнений довг у Банку Господ. Краєвого і його решту сплатив я аж по світовій війні.

Щодо перейменування вул. Понінського на вул. Ів. Франка, то відповідне подання вніс я до Львівського Магістрату 31. V. 1933, але досі не дістав на нього відповіди.

З глибоким поважанням

Тарас Франко, проф. гімназ.

—o—

Дописи.

СКАЛАТЩИНА.

Забороняють українські збірки. Від якогось часу у скалатськім старості повіяв ще більш неприхильний дух супроти українських установ у Скалаті, ніж це було досі. Ця зміна зазначилася також наглядно супроти Кружка „Рідної Школи“ в Скалаті. Тоді, коли попередніми роками дозвіл на публичну збірку в Скалаті Кружок „Р. Ш.“, хоч і по довгих заходах, та всетаки діставав, то цього року, не зважаючи на кількакратні інтервенції, дозволу на збірку для „Р. Ш.“ староство таки не дало, ні на день празника св. Анни, ні на Преображення Господне, коли то збірки могли мати виглядн на успіх. Такі заборони тимбільше дивні, що збірки на цілі польські і жидівські відбуваються майже що неділі. Чи того роду „обективність“, яку в старостві не забувають при тім на словах підчеркувати, причиниться до нормалізації відносин, дуже сумніваемося.

НАДВІРНЯНЩИНА.

Хто довів до розбиття „Луга“ в Стримбі? Хвальна Редакціе! Подана у Вашім щоденнику з дня 17. серпня 1933 ч. 215 в рубриці „Дописи“ вістка про заснування „Луга“ у Стримбі і розбиття його комуністами, при чому „деякі студенти-націоналісти з Надвірної, хоч знали, що в Стримбі йде боротьба комуністів за молодь, станули по боці комуністів“... є в цьому місці неправдива. Бо правдою є, що ніхто зі студентів Надвірної не був у Стримбі, не розбивав „Луга“ і не ставав по сторові комуністів, уважаючи їх у першу чергу найбільшими шкідниками. — За студентство Надвірної: Ю. Дуниець, Олександер Савоцький.

—o—

СПОРТ.

СИТКІВКОВІ ЗМАГАННЯ.

У суботу пополудні відбулися фінали деблів жінок і мужчин та півфінал поодинокої гри жінок.

В поодинокій грі жінок Ліщинська звела гостру боротьбу з Гурською з висліком 4:6 6:4 7:5 для Гурської.

В жіночім деблі перемогла пара Струмінська-Дмоховська пару Могильницька-Ліщинська 4:6 7:5 6:3.

Мистецтво двійної гри мужчин добула пара Сасик-Дрогомірецький, що перемогла братів Кулечків 6:1, 6:1, 6:1.

У фіналах мистецтво у поодинокій грі жінок добула Могильницька, яка перемогла Гурську 6:4 5:7 6:4.

У поодинокій грі мужчин добув мистецтво Сасик, бючи Рожанковського 6:4 8:6 6:3.

При кінці змагань голова У. С. Союзу п. Карпінський роздав переможцям нагороди при участи жертводавців. Мандрівна нагорода у грі поодинокій жінок має вже назву вічної нагороди, бо від 8 літ не може „рішитися“ кому має припасти; добула її п-і Могильницька з коломийського Сокола. Мандрівна нагорода „Дністра“ для найкращої змагунки краю припала п. Гурській (Беркут Перемишль). Мандрівну нагороду Рев. Союза для переможця у грі мужчин добув п. Сасик (УССК Львів), що добув також нагороду п. дир. Шнайдла. Нагорода пані Сасик, для найкращого змагуна з краю припала п. Стефановичеві (ЛКС Львів).

—o—

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ:

LA FEMME SLAVE, 1933. Nr. 1—2. 1933. août-septembre. Prague. Sommaire: Notre Programme (La Rédaction); Charlie G. Masaryk (Marie Omeltchenko); Ksenija Atanasijevič (Marjana Kokalj-Zeljeznova); Dr. Marie Curie-Sklodowska (Hél. Marhoulova); Catherine Karavelova (M. O); Oléna Kysilévska (Marja Koubanka); Comtesse Sofia Panina (Irena Denissova); Františka Plaminková (M. Poltavska); Hélène Maróthy-Soltés (Marie Omeltchenko); Yéphimia (Maria Boršnik); Chroniques et bibliographies; Dixième Conseil Féminin Tchèque; Edmée Charrier: L'évolution intellectuelle féminine; Maryša Sárecká-Radoňová: Z kulturních dějin lidstva; Milena Nováková: Muž a boj. Le journal parait tous les mois. Prix du numéro: 6. fr. français. Rédaction et Administration: Jičínská 1617, Prague XI. Tchécoslovaquie.

BULLETIN MENSUEL de renseignements économiques et sociaux, Rome, juillet 1933.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Вівторок, 5. IX. год. 7.30 веч. „Фройлайн Доктор“.

Середа, 6. IX. год. 7.30 веч. „Фройлайн Доктор“.

Театр Різнородностей.

Вівторок, 5. IX. Вистава не відбудеться з причини ген. проби „Неприятельки“.

Середа, 6. IX. год. 7.30 веч. „Неприятелька“ ком. в 3 діях Антоана.

ЦИРК СТАНЄВСЬКИХ: (площа Бема) щодня вистава в год. 8.30, в суботу та в неділю дві вистави: в 4 год. пополудні та в 8.30 веч.

Кіна.

АДРІЯ: „Світла та блески цирку“.
АПОЛЬО: „14-го липня“.
АТЛЯНТИК: „Син мимохіть“.
КАСІНО: „Остання царица“.
КОПЕРНИК: „Генерал Чень“ і „Слім у тарапатах“.
КОЛІСЕЙ: „Жінка камелеон“ і ревія „Ярмарок сміху“.
МАРУСЕНЬКА: „Генерал Чень“ і „Слім у тарапатах“.
МІРАЖ: „Акселя“, „Кіноманяк“ (Гар. Льойд).
МУЗА: „Королева скорости“.
ПАЛЯС: „Адютант його Великости“ (Власта Буріян).
ПАН: „Гальо Париж! Гальо Берлін!“ і ревія (виступ львівських артистів).
ПАСАЖ: Том Мікс „Мій приятель король“.
СТИЛЕВЕ: „Люди в готелі“ і ревія Поворот соломяних вдівців“.
ХИМЕРА: „Пісня ночі“ (І. Кепура).
УТІХА: „Бастер жениться“ та ревія.

Закордонне радіо.

Вівторок, 5. вересня 1933.

Братислава (279,3) 18.05 Пісні; **Бреслав** (325) 17.55 Фортепян; **Букарешт** (394,2) 20.00 Пісні; **Білгород** (429,7) 12.35 Цнг. музика, 19.20 Пісні; **Рим** (441,2) 20.00 „Сакунталя“ оп. Альфана; **Відень** (518,1) 12.00 Концерт, 17.25 Солісти, 19.00 Фортепян; **Будапешт** (550,5) 13.30 Цнг. орхестра; **Харків** (937,5) 8.40 Музика для дітей, 9.00 Українські класики (хор і солісти), 13.50 Нар. пісні (грамофон), 15.00 З опер і оперет, 18.00 Молода українська музика й поезія, 18.30 Квартет із „Березілю“.

Середа, 6. вересня 1933.

Мор. Острава (263,8) 12.30 Військ. орхестра; **Братислава** (279,3) 11.05 Концерт; **Бреслав** (325) 17.55 Камер. музика; **Мілано** (331,4) 20.30 „Веселий мужик“ оп. Лео Фаля; **Брно** (341,7) 21.05 Концерт; **Ляйпціг** (389,6) 21.15 Кляс. симфонії; **Берлін** (419) 17.45 Пісні; **Білгород** (429,7) 22.00 Пісні; **Рим** (441,2) 20.30, 21.45 Концерт; **Відень** (518,1) 17.25 Суч. австр. композитори, 19.00 Музика до казок 1001 ночі; **Будапешт** (550,5) 18.45 Пісні, 21.40 Фортепян; **Харків** (937,5) 9.00, 15.00 Концерт, 13.50 Авдиція, 16.30 Сцен. артисти при мікрофоні, 18.00 Популярна музика.

Львівське радіо.

Вівторок, 5. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.05, 12.35, 14.55, 15.15, 15.50, 19.05, 22.40 Грамофон; 15.25 Господарський комунікат; 15.35 Збіжева біржа; 16.00 Солісти (Келес-Кравзе, сопран); 17.15 Югославянські пісні (Яновський, тенор); 18.15 Новий устрій самоврядування; 18.35 Спів (Плятівна, сопран); 20.00, 21.10 Веч. концерт (Ігн. Дигас, тенор); 22.00 Танкова музика; 22.25 Спортові вістки.

Середа, 6. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.05, 12.35 Концерт; 14.55, 15.15, 16.00, 19.05, 22.40 Грамофон; 15.25 Господарський комунікат; 17.00 Відчит; 17.15 Солісти, музика, спів (Врага, бас); 18.15 Кохання Собіського; 18.35 Словацькі, хорватські, сербські, боснійські та герцеговинські пісні, відсп. Ільова Барди-Брізенмайстер; 19.40 „Зрада“ новеля; 20.00 Фортепян; 21.10 Легка музика; 22.00 Відчит в есперанто; 22.25 Спортові вістки.

БІРЖА.

ДОЛЯР.

У понеділок рано Банк Польський платив за доляра по 6.05 зол. Приватно платили по 6.12 зол. при дальшій знижковій тенденції. Фунт упав до 28.00 зол., за золотий доляр платили 9.05, золотий рубель 4.75.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ платив кооператівам дня 4. IX.: З приводу знижкової тенденції ціна на масло не ставиться. Молоко 15 сот., сметана 70 сот., яйця 3.80 зол. за копу. Тенденція на масло, молоко, сметану, яйця слаба.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Найкоротші і найдоступніші студії для наших **абітурієнтів (ок)** це **РІЧНИЙ КУРС торговельно-кооперативних наук — у Львові** (вул. Корнякт 1). Для абсольвентів Торговельних шкіл і Курсів окремі кооперативні курси получені з практикою в кооперативних централях. Оплати по міркованій (20—25 зол. місячно). Наука рано або пополудні. Вписи до 15., виклади 18. вересня ц. р. 317 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЦІНИ КРІЗОВІ!!! Відома Школа і Робітня жіночого Кравецтва приймає замовлення і перерібки. М. Козловська, Академічна 22/I. 321 1—3

ДІМ на продаж при вулиці Лучниковій ч. 12, кінець Листопада, дім мурований, підпивничний, критий бляхою, електрика, керниця на подвірю, стопятьдесять сажнів площі з овочевими деревами. Відомість: 3-го Мая ч. 11, Дримух. 318 1—1

ПОЗІР, РОДИЧІ І ШКОЛЯРІ! Робітні Українських Інвалідів у Львові, вул. св. Софії ч. 25 (телеф. 52-14) поручають шкільні, гімназійні цзики й однострої, виконані солідно з найкращих матеріялів, по конкуренційних цінах. На бажання висилаємо цінники і пробки даром! **Дайте працю Українським Інвалідам!** 297a 3—3

ДЛЯ дівчинки 7 літ. потрібна українка володіюча добре німецькою мовою для науки. Зголош. до Адм. „Діла“ під „Німкиня“. 307 2—3

КІМНАТА умебльована, окремий вхід, Театинська 3. II. пов. на ліво зараз до винайму. Д-р Левицький. 315 2—2

ДОБРА адвокатська канцелярія в малім місті зараз до відступлення на добрих умовинах. Залізнича стація в місці. Зголошуватись до Адміністрації „Діла“ під „Добра нагода“. 320 1—4

ШУКАЮ спільника з капіталом 1500—2000 зол. до малої фабрики мила. Зголошення до Адміністрації під „Спільник“. 316 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Самоуправний Закон

Д-РА СТЕПАНА БАРАНА.

Ціна 40 сотиків

з почтовою пересилкою 55 сотиків.

Висилає Адміністрація „Діла“.

За редакцію відповідає Олександер Коссак. Видає Видавнича Спілка „Діло“. В друкарні Вид. Спілки „Діло“ Львів. Вулиця 18.

Ч. 234 (13.473). Львів, четвер 7. вересня 1933 Рік LIV.

Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. ощадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло". Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

ГОСПОДАРСЬКІ РЕШЕТА.

Луцьк, 2. вересня 1933.

I.

Перестаємо вже дивуватися. Адже ж живемо в часах, коли льогіка, цифри й факти перестали бути доказовими засобами.

У даному випадку кажемо про господарські справи на Волині. Робота в цій площині дуже добре ілюструється приповідкою „черпати воду решетом". Решето працює з шумом і гомоном. Коли нічого не вичерпує, його замінюють другим решетом. Радісна творчість йде, решета міняються, а посудина порожня.

Волинські господарські решета — різних форм і конструкцій: соймикові агрономічні секції, регіональні ради, всякого роду „кулька" штучні кооперативи й т. д. Лише їм признається силу та здібність вичерпати добробут для населення з економічної саламахи.

Коли ж українські маси, що вже ледви тримаються на ногах, хочуть бодай щонебудь зачерпнути своїм власним ведром чи глечиком: кооперативою, молочарнею, аґрікультурною організацією, то ці їхні засоби відкидають як такі, що загрожують спокоєві та безпеці.

Решето — альфа та омега всього.

II.

На Волині прибула ще одна господарська установа — рільна палата, що має своїм завданням унормувати й підняти рільництво хліборобського населення, 90 відсотків якого складають українці.

Статут палати передбачує третину радних від хліборобських організацій. Українці мали право думати, що в рільній палаті матимуть своїх представників, вибраних своїми організаціями, себто, що рільна палата не буде чергівним ріденьким решетом. І тим більше, що в статуті не сказано, що радними можуть бути лише представники польських організацій, чи — що не повинно в ній бути представників від організацій українських.

Про це бодай казала волинякам практика Галичини, де до рільної палати допущені представники „Сільського Господаря". Та на Волині інакше.

В моменті організування рільної палати почався організаційний рух серед українських хліборобів у напрямі створення філій „Сільського Господаря". Селяни-хлібороби хотіли таким чином узяти участь у будівництві свого господарського життя на терені рільної палати. Але заснованих філій „С. Г." у Володимирі й Дубні влада не зареєструвала.

Існуючі філії у Луцьку й Кремянці своєчасно зголосилися до організаційного апарату рільної палати з домаганням приділити їм відповідне представництво. Та дарма. Навіть не одержали відповіді.

Виходить, що й на терені рільної палати є єдино допустимими „казьонні" решета. За українську хліборобську масу мають черпати їм живу воду добробуту добрі сусіди.

Поступ хіба в тому, що, щоби заткнути дірки в решеті, самі вибрали „своїх" українців від польських організацій.

Традиційно, але зовсім несеріозно й нерозумно. Подібні „представники" українських мас завжди були й тепер є не творчими чинниками, а манекінами для заповнення порожніх стільців. Цим вони були й є і в громадських (іменних) урядах, і у соймиках, і в ріжних касах. Цим будуть і в рільній палаті.

А значить, і наслідки можуть бути лише такі самі, які були й досі по інших решетах. Бо подібних „представників" маси не визнають і їхню „роботу" вважають за роботу чужу.

Як бачимо, політичні чинники, що весь час працювали на Волині діравими решетами, вже штовхнули й рільну палату на невластиву дорогу. Висліди праці вже згори можна передбачити: решето буде працювати, а в решеті нічого не буде.

Така то сумна волинська дійсність: ні льогіка, ні цифри, ні досвід попередніх років нічого не можуть вдіяти.

Ми все твердимо, що без широкої ініціятиви й самоорганізації українського населення „казьонні" решета надармо будуть черпати воду. Найближчі роки ще раз докажуть, що ми маємо слушність.

Senex.

З міліона людей, уроджених в одному році половина їх вмирає в 45-ім році життя, а одна третина доживає 60-го року життя. Ви не знаєте до котрої категорії належите. Ви можете вмерти і перед 45-им роком життя, вмерти навіть негайно, а тому треба Вам заздалегідь обезпечити своє життя в користь своєї рідні.

Найкраще може це зробити

УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО

„КАРПАТІЯ",

ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38 (власна каменниця).

Україна -- невральґічна точка.

Найповажніший швайцарський денник „Журналь де Женев" приносить дня 26-го серпня передовицю під вище наведеним заголовком. Її автор, як бачимо з початкових букв, П. Е. Б. — П. Е. Бріке довголітній співробітник і кореспондент „Ж. де Ж." з Канади, дуже добре ознайомлений з нашою справою і російською політикою. Його статтю передруковуємо в перекладі.

СПАДКОЄМЦІ ЦАРСЬКОГО ІМПЕРІЯЛІЗМУ.

Спадкоємці царського імперіялізму Совіти вміли використати згоду між усіми росіянами щодо одної життєвої справи: яко мога повних кордонів колишньої імперії. Колись поневолені народи, яких пута розірвала або скинула революція, підпали один за одним під московську владу. Оминули цієї долі тільки ті, що дісталися під опіку Союзних держав.

Найзаввятіша та найбагатша із наново підбитих земель — Україна. Тому Кремлін рішив перш за все захопити цю добичу.

Він не пробував за прикладом давніх царів роздушити українську націю. Навпаки: заходив лестощами і признав їй якнайширшу автономію... щодо мови. Театри та преса могли вживати рідної мови. Повстала навіть окрема, але... федераційна республика. Правда, що вона звязана від голови до ніг. — її уряд не може витратити ні готика і не може видрукувати ніодної сторінки без згоди Москви. А всеж Совіти рахували на моральний ефект. Вони сперлися на українській комуністичній партії чка як сподівалися, змогли збольшевізувати маси, тим лекше, що комуністичну евангелію можна було свобідно поширювати українською мовою.

НЕВДАЧІ І ПОМСТА.

Ці зусилля соромно провалилися. „Українська комуністична партія" попала внедовзі у конфлікт з Москвою і на розказ центральної влади її розвязали. Її членів заслали та розстрілювали. Повстала нова організація „Комуністична партія большевиків України", де український елемент сильно обмежили. Малий успіх цієї партії доказують такі цифри: майже 70% всіх комуністів на Україні це бюрократи насланні з Росії і радянська адміністрація не має в своєму складі ніколи більш як 11% українців. Отже чи можна говорити про „Українську республику"?

Москва хотіла головно зєднати собі інтелігенцію. Але концесії для свободи мови не були концесіями для свободи преси. У цій точці, як і в обороні своєї свободи, інтелігенція не пішла на уступки. Вона не захиталася перед найбільшими небезпеками і це один із найшляхотніших листків слави України. Совіти пригнітили інтелігенцію немилосерно. Велитенський процес у Харкові (у березні 1930), попереджений ріжними іншими, обвинувачував 45 інтелігентів, що вони створили „організацію для визволення України" і були у змові, щоби відорвати Україну від Радянського Союзу. Цей театральний процес ведений з демагогічною метою скінчився засудами на заслання і вязни-цю, бо мав він до діла з вичначними одиницями. Зате з дрібною інтелігенцією повелися жорстокіше, за один місяць харківський трибунал видав 1500 смертних присудів.

НАСТУП НА ЦЕРКВУ І СЕЛО.

Наслідки були замітні скоро. Харківський „Комуніст" писав уже 19. травня 1931 р., що на Україні 20.000 шкіл залишилося без учителів. Почали туди насилати майже неграмотних комуністів, з яких багато не знало української мови. Останній глухий куток — церкву теж поставили під обвинуваченння, що вона звязана зі „Спілкою визволення України". Митрополита Липківського і ріжних епископів заслали на Соловецькі острови, страшну каторгу на Білому Морі.

Та цим не закінчився хресний шлях України. 85% її населення це селяни; ці селяни ще більш як російські привязані до свого клаптика землі, до тієї власности, яку так ненавидять комуністи. Вони нераз зустрічали кулями тих, що приїжджали забирати їм збіжа і громадянська війна там не переводилася. Колективізація села на Радянській Україні, проголошена декретом разом із пляном пятилітки, була безпосереднім ударом спрямованим на українське господарство та українську національність. Можна навіть поставити собі питання, чи у Кремліні не вигадали колективних господарств з метою зашахувати та скомунізувати Україну.

НЕМИЛОСЕРНИЙ УДАР.

„Колгоси" були для України катастрофою. Пасивний спротив селян довів до того, що скількість худоби і зерна на засів почала страшно зменшуватися. Хліборобський страйк існував на всій території Радянського Союзу, але ніде не прибрав він розмірів національної боротьби як на Україні. Совітська влада почувала себе загрожена у свому найживішому ділі саме тоді, коли вона мусіла якнайбільше трубіти про успіхи пятилітки за кордоном. Тому вона вдарила Україну немилосерно. Вона почала її денаціоналізувати і вивозила цілі села на Кубань, Сибір і до північної Росії. Канал Нева — Біле Море, що саме його закінчили, перекопаний головно руками українських засланців. На самій Україні пропорція українського елементу зменшилася штучно наслідком імпортованих робітників і терору, масових арештувань, розстрілів. Коли зовсім природно прийшов нарешті голод, Совіти дали йому волю погуляти у цьому шпихлірі Росії.

РЕЖІМ НА ШТИКАХ.

Совітська система федеративних республик замилює очі. Наново підбиті нею краї використовує вона для своєї московської території і досить численної армії. Ця система довела до депопуляції і руїни інших провінцій. Українські комуністи, ще з деяким патріотизмом, почали врешті здавати собі з цього справу! Скрипник один із провідників Радянської України, скінчив самогубством. Тому можна сказати, що совітський режім опирається нині в Україні тільки на Г. П. У. і на штиках; самі комуністи звернулися проти нього.

Для Москви ця ситуація — критична у момент, коли скрізь голодують, коли голод деґрадує державу від румунського кордону до Уралю та Кавказу, навіть до Сибіру. Коли вибухнуть

би бунт, армія розсіяна на величезнім просторі, може бути знищена частинками у жорстокій партизантці. Ключ ситуації тримає у своїх руках очевидячки Україна.

МЕТА ПОЛІТИЧНИХ ПАКТІВ.

Саме з погляду тих тривожних перспектив треба дивитися на закордонну політику Совітів та її оцінювати. Низка пактів про неагресію, які вони підписали з усіма своїми західними сусідами, має виключно на меті розвязати їм руки, щоби лекше душити свої жертви, головно свою невральгічну точку — Україну. Головно порозуміння з Варшавою хоче зобовязати Польщу до повної невтральности на західнім кордоні, де живуть українці, саме тоді, коли голод і червоне насильство шаліють на Радянській Україні.

Цього літа 1933 року, літа голоду, Україна лишається невральгічною точкою Европи. Довкола неї завязуються політичні інтриги та мудрі обрахунки, тоді як на родючій землі вмирають сотнями тисяч виголоднілі селяни. І Сталін затривожений передає одному із керманичів Г. П. У. Акулові довірочні уповноваження. Терор вдарить новим червоним буруном по Україні.

ня самоорганізація світового українства, скріплення себе з середини, „генеральний перегляд" своїх рядів і аж потім зовнішні виступи, — і то не ради самих виступів, а лише у випадках дійсної і реальної потреби. Бо Всеукраїнський Національний Конгрес і його органи будуть чинниками наскрізь відповідальними. Кажуть, — що кіт може дряпати дуже часто, але лев вживає кігтів лише у випадках дійсної потреби.

Щож конкретно Всеукраїнський Світовий Конгрес, а по ньому Всеукраїнський Провід малиб до роботи?

В. П.

Конґрес праці — а не фрази.

Всенаціональний податок на виконання національного бюджету. — Проти псевдореволюційної фразеольогічної площини Всеукраїнського конґресу.

(Дискусійна стаття.)

З хаосу датків на громадські цілі й хаосу цілей, що потребують грошей, єдиний вихід такий, щоби створити власне **національне господарство.** Не можна безконечно шарпати громадянство та народ і збирати сьогодні на безробітних, завтра на будову театру, післязавтра на українських інвалідів, а в чергові дні на „Просвіту", „Рідну Школу", на письменників, на пресовий фонд, на вибори, на воєнні могили і **т. д. і т. д.** У новоствореному національному центрі мусять бути відпоручники, відповідальні за поодинокі реферати, за поодинокі ділянки громадської праці — і фонди, ту працю вможливлюючі. Ті люди у взаємному порозумінню мусять скласти бюджет і в його рямцях накласти та стягати національний податок, — один, але загальний, який покривав би всі видатки на всі передбачені цілі.

Це не значить, що нарід, обтяжений податками в користь тих держав, в яких живе, зможе задовольнити всі власні потреби і вимоги. А всеж, про всі потреби буде бодай знати, вартість і значіння кожної обговорить через своїх делегатів і максимум їх задовольнить. Не буде сучасного напівдикунського стану, коли наші люди гинуть, наші справи валяться не через нашу бідність, не через нашу неохоту, а виключно лише через **відсутність елементарної організації,** яку повинна мати кожна елементарна спільнота людей.

Нікому не залежить на параді, лише на практичному ділі. Тому помиляються люди, які говорючи про скликання Всеукраїнського Національного Конгресу, думають і звертають увагу **на парадно-показну** сторону справи. „Ах, це тяжка, неможлива справа" Таж напр. Конґрес **примушений** буде висловитися з приводу політичного режиму всіх чужонаціональних держав, де живе український нарід. А це поведе до того, що на нього не зможуть приїхати делегати з відповідних держав. Колиж не висловиться, то виступлять з нього націоналісти і т. д." Словом, починається картина така знайома нам із недавніх сумних часів 1917—1919 р. р., коли, щоб зробити приємність комусь, масі, юрбі, гарній фразі, тільки не ділу, наші вожди тратили голову, переставали бути собою, аби хтось не сказав, що вони замало революційні, чи замало рішучі, чи когось не переплюнули. Пригадуються часи, коли Винниченко, виздаючи з Директорією до Київа, не думав про те, як залізною рукою привернути на Україні лад, лише про те, як скласти відозву (що її за дві години змиє дощ), щоби вдоволити когось, або щось, щоби в ній було не менше демагогії та порожних обіцянок, ніж у більшовиків. Пригадуються часи, коли в 1919 р., один із кабінетів УНР настирливо проголошував, що він неодмінно і не інакше як за трудові ради, (щоб не правіше від більшовиків!) в той час, коли нарід і ситуація вимагали лише твердого порядку, набоїв, ліків та чобіт для війська.

Треба сказати, що хоча нині часи мало подібні до 1917—19 р. р., але в повітрі відчувається та сама психольогія; про дійсну реальну ситуацію українського народу все ще досить мало говориться, але головний наголос кладеться на голосну фразу і на революційну формулу. Боже борони сказати ясно і твердо, що під більшовиками Україна терпить **в найбільшій** мірі, — треба неодмінно згадати і інші держави.

Отже у такій великій справі, як скликання світового українського конґресу треба відразу застерегтись проти нездорової атмосфери нещирої і силуваної революційности і проти проголошування бомбастичних фраз для самих фраз, тому, що „так лицює". Мусимо бути наскрізь діловими, мусимо сказати, що Конґрес скликаємо не для когось, а для себе, **для власної самоорганізації.** Це, на нашу думку, має бути **головною** ціллю першого Всеукраїнського Конґресу. Бо політичні заяви, так би мовити, для світу робились і робляться у нас майже що тижня; це робила і робить Парляментарна Репрезентація у Польщі, її репрезентанти у Женеві і взагалі за кордоном, преса, політичні підсудні у процесах. Але всі ці заяви лише тоді наберуть реальної сили, коли вони будуть **виходити** з реальної сили. І ось першим і основним завданням Конґресу повинна стати — **внутріш-**

Галицька болячка.

III.

Безосновні закиди та інсинуації „Землі і Волі". — Питання природної смерти москвофільства. — Три типи передвоєнних священників-москвофілів і теперішня їхня праця серед народу.

Редактори „Землі і Волі" у двох числах (33-34) підсувають мені з приводу статті „Галицьке москвофільство і Талєргоф" низку безосновних закидів та інсинуацій. Ось закидають мені авторство статті „Глум з Талєргофу", хоч висловлені в цій статті думки є дещо відмінні від моїх у талєргофській справі. Це тільки редактори „Землі і Волі" перечать самі собі. Ось висловлюють зовсім відмінні думки на мою статтю „Гал. москвофільство і Талєргоф" у передовицях „Землі і Волі" чч. 30. і 31.

„Земля і Воля" (ч. 33) після вичислення — на її думку — всіх найповажніших і найсильніших аргументів із статті „Гал. москвофільство і Талєргоф" пише, що ці „аргументи в користь того, що Талєргоф є українським, привів М. Андрусяк у „Ділі" не як власні вивоґи, але повторив їх за старими брехунами з українських партій". Хай-же редактори „З. і В." загляднуть до „Талєртофск-ого Альманах-у" (вип. І., ст 169—173), а там найдуть взятий в перемиського „Українського Голосу" (1923, чч. 50—51) спомин українського священика Інокентія Рудавського „Із кровавих днів" з приміткою редакції „Т. А.", що цей опис оснований „на достовѣрнѣйшихъ свидѣтельскихъ показаніяхъ"; на цей опис, оповіщений згодом у „Неділі", покликувся і я; заходить тепер питання, чому редактори „Талєртофск-ого Альманах-у" д-р Ю. Яворський, коли передруковував з „Українського Голосу" опис Рудавського, не засягнув про нього думки у премудрих редакторів „Землі і Волі".

Щоб оцінити, чи хтось „повторяє безкритично видумки старих", треба самому без злоби, критично й безсторонньо глядіти на все та навчитися, на чому полягає автентичність документу. Тоді зможете, панове, розріжнити, який матеріял у „Тал. Альманаху" подає певні факти, а який ні.

Далі „З. і В." подає в знаках наведення, нібито слова в моїй статті, що галичани „мали можність переконатися, що москаль то зовсім

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 7. ВЕРЕСНЯ 1933.

О. ГАЙДУЧОК.

По гуцульських бездоріжях.

Мандрівкою пахне нам.
Та вже Франко сказав:
Погода в вандрівці велика річ!
„Сли гори окриються мглами. —
Нічо не видиш!"
Два дні погоди у Львові й оптимізмом повіяло на душі.

I.

В перших днях липня темна ніч перекидає нас в Кути. Простого получення залізницею все таки нема. Румуни вміють торгуватися, а залізничий дворець сиротою чи не два роки стоїть. Містечко повне сонця й контрастів. Вючний кінь і мотор. Гуцульські постоли та лякерки. Емальований, а то й бляшаний горнець. Напроти нього мягко писані мнянні посудини Бронкевича. Очей від них не відірвеш. „Слава Ісусу" і ломане „Дзінь добри". Сніг на полониках тай морелеві дерева.

Авто, а по яких десять кільометрах придоріжня таблиця **„Droga dla pieszych i zwierząt".** А де дальше за Устеріками таблички місцевого змісту: **„Za tę drogę nikt nie odpowiada".**

Нас це не стримує. Тягнемо здовж Черемоша — йому на стрічу й писаній та мережаній на повір Гуцулії, що спішить на торг у Кути. З часом переконалися ми, що хіба дорога для нас була але навіть не для звірини.

— І щож возьмете за це дерево? — питаюсь гуцула, що двигає на плечах з 30 кг. рубанців.

— Може буде з 60 грошів — відповідає.

А там і хлопчина несе те саме. Але більш десяти сотиків не возьме.

І згадується:

І більшої нужди шукати дармъ.

Ех, нужда зовсім той люд забе.

Та мабуть помилився поет, бо гуцул витревалий, як його кінь. Перестав пити, вже й багато в них не курить навіть як просити: „Закуріть собі".

Кажуть, що й довги сплачують. Вчаться думати про завтра. Коби тільки більше опіки своїх таки людей!

А Черемош? — Пожовк з утоми своїми водами.

Стільки днів приходилося йому маси вод і злив нести на собі, розливати по заріжках, що вже трохи присмирнів. Вслухуємося в його шуми, вдивляємося в крутіжі, дивуємося силі кучерявих филь, ідемо і не відриваємо від нього і його долини очей.

Забілілo Сокільське своїми стінами, закосичилося зеленю і гордо глядить на гнів Черемоша. Реве він і піниться. Перебоєм іде на стіни, а тай вже гадюкою викрутився і втікає на спокійніше місце. Відотхнути хоче. Бо тяжку працю має: скаче по гребенистих скелях, оббиває боки до прибережних скал — віками він їх гриз — та втікає дальше, аби самому у власних крутіжах не втопитися, мовляв, словами Франка:

„Стрімголов зо скал в безодню валиться,
Так вже той порядок єго наколов,
Що рад би сам в собі втопитися".

Всеж опамятується.

І сикавка цим разом ширшою лентою з гуком спалає йому на поміч.

Даром шукатиб за памятковим обеліском, що стояв на скелях Сокільського. Минулого року я його не застав. Сліду по ньому стільки, що один граняк з підстави валяється при дорозі.

Тревалою знимкою запало нам Сокільське на плиту душі, посіріло небо, а з тим в полудне свіжий дощ.

Чай на гуцульській присілі, контроля документів граничником тай мало потішаючі вісти про дорогу.

Вже не вертаємось, час до часу мокнемо. Груші притемніли. Денеде блиснуть скелистими бовдурами, то грозять скинути їх нам наздогін.

Наглядно бачимо, що ніхто не відповідає за дорогу. З посміхом витягаємо ноги з грязюки, заки впхали по коліна. Не дивно: місцями цілі груші зїхали на дорогу, або Черемош пірвав її, немов кепський дентист ясна.

Дивуються мої „великі" (хотять бути конче дорослими), що по правді Черемош ніяка границя. По румунському боці та сама будова церков, що й у нас, ті самі оседки, ба й ноша не ріжниться нічим.

Дає їм то багато до думання.

В Ростоках порожна хата зависла над Черемошем. Землю опід неї він вспів уже в попередній повені вигорнути. Вдоволився тим, трошки відступив і ми перейшли колишньою дорогою. А де далі мотали грубиками то вниз, то вверх і вийшли на дорогу до Білоберізки. Тут станули.

(Продовження буде.)

що іншого": тимчасом я пишу: „галичани мали змогу в часі окупації пізнати різницю між собою і „русскими" зпід Москви". Та не тільки висловили, але й думки інсинуують мені редактори „Землі і Волі"; де я в статті „Гал. москвофільство і Талергоф" роблю „заключення, що вистарчить відібрати галицьким москвофілам можність користання з талергофських свят, а москвофільство згине природною смертю?" Кінцевий висновок моїх міркувань у статті „Гал. москвофільство і Талергоф" був такий: „Ніколи ми не зліквідуємо москвофільства в Галичині, коли будемо омивати москвофілів, а не будемо старатися їх освідомити".

Наведені приклади закидів та інсинуацій „З. і В." і їх опрокинення вистануть для виказання їх неслушности; не думаю більше полемізувати з редакторами „З. і В.", що кермуються все партійною злобою. Одначе коли вже самі натякають про природну смерть москвофільства, то чомуж не маємо застановитися над тим, чи є які ліки смерти.

Очевидно, значний відсоток передвоєнного москвофільства, головно його ідейна частина, стануло на українському національному ґрунті. Знаю священика-талергофця, рухливого передвоєнного москвофільського робітника. Він тепер діяльний український діяч, та заявив отверто передімною: „Після українсько-польської війни ніяк не можна вважати українства польською інтригою, як це твердили т. зв. галицькі твердорусі перед війною і тепер уважаю найбільшим злочином супроти свого народу належати до москвофільської партії". Інший старенький священик-талергофець, хоч ще не позбувся свого старого світогляду, всеж таки з одушевленням згадує часи української визвольної війни. „Ви молоді переконали нас, старих, — висловлюється вераз — коли ви без чужої помочі створили власну армію". Він, зберігаючи свій старий світогляд, старається виконувати свої душпастирські обовязки як слід; серед своїх парохіян не киринить, а навпаки: старається всіх приєднати для української національної церкви. Під цим оглядом може цей священик бути зразком для неодного, здавалось би, національно свідомого священика.

Ще згадаю про одного типа зпоміж священників. Це — москвофіл, що завдяки своїм родинним звязкам з поляками не терпів у Талергофі; діти його ходили, або ще ходять до українських шкіл, а він сам не вилазить наверх зі своїм москвофільством та вдав прихильника українського національного табору навіть тоді, коли в його хаті гостить тільки один національно свідомий українець. Він, відпекуючись перед вами всяких звязків з кириличним москвофільським рухом у своїй парохії, на ділі піддержує цей рух проти живої народохосенної праці своїх ідейних парохіян; коли сьогодні доходять в його села вістки про знищення талергофського памятника, то моральним виновником цього є сам парох, що замість учити своїх парохіян взаїмної любови — підсичує серед них роздор.

Д-р Микола Андрусяк.

ПРИ ПОЧАТКАХ ЗВАПНЕННЯ КРОВОНОСНИХ ПОСУД вживання природної гіркої води **FRANCISZKA-JÓZEFA** дає рівномірне випорожнення й обнижує високе тиснення крови.

Бороніть прав української мови навчання в школах!

Про можливість рекурсів у випадках, коли не минуло 7 літ від останнього вирішення.

На численні запити, як поводитись у випадках, коли Шк. Кураторія прислала відмовне рішення у справі переміни польської чи утраквістичної школи на українську, покликуючись, що в даному випадку від останнього правосильного рішення про мову навчання в даній школі не минуло 7 літ, подаємо отсим такі пояснення:

Якщо від останнього правильного вирішення шкільної влади про мову навчання в якійсь школі дійсно не минуло ще 7 літ, в такому випадку рекурс до міністерства був би мабуть безвиглядний, бо розпорядок Президента з 29. листопада 1930 (Д. З. Р. П. ч. 82. поз. 644) постановляє, що скорше **змінити** мови навчання не можна, як після 7-ми літ від останньої **зміни.** Отже н. пр. якщо Кураторія ЛШО. рішенням з 25. червня 1927. змінила в якійсь школі українську мову навчання на утраквістичний виклад, а батьки проти того рішення своєчасно не внесли рекурсу до міністерства освіти, то зміна мови навчання може наступити тільки аж в 1934-35 році. Щоби в 1934-35 році могла шкільна влада змінити в тій школі утраквістичний виклад на українську мову навчання, треба би перевести шкільний плебісцит за українською школою в 1933 р., отже найдальше до кінця грудня 1933. р. доручити приналежному шкільному інспекторові шк. декларації за українською мовою навчання. Це тому, бо шкільна влада стоїть на становищі, що під увагу береться фактичний стан дітей в даному часі а не на кілька літ взад (в міжчасі можуть зайти великі зміни).

Та буває, що від рішень Кураторії ЛШО. внесли батьки рекурс до міністерства освіти і не одержали відповіди і такої відповіди не оголошено в громаді, а тим самим на випадок відмови батьки не мали змоги дальше обороняти прав української мови навчання шляхом скарги до Найвищого Трибуналу. Бували також випадки, що Кураторія ЛШО. після вирішення зміни української мови навчання на утраквістичний виклад (н. пр. з нагоди злучення української і польської школи в одну школу) в 2 або 3 роки пізніше при якійсь нагоді повторяє це своє вирішення й у відмовному ореченні на внесені декларації за українською мовою навчання покликується на це **друге** вирішення. Очевидно, такий мотив є протизаконний, бо правосильне рішення є **перше,** а від нього в даному випадку минуло 7 літ.

В усіх тих і тим подібних випадках повинні батьки вносити своєчасно рекурси до міністерства освіти через приналежну шкільну кураторію, а відписи текстів відмовних рішень і рекурсів пересилати до Правної Оборони при Головній Управі Рідної Школи. В сумнівних випадках переслати негайно повний текст відмовного рішення враз з точними інформаціями до Правної Оборони при Головній Управі Рідної Школи", у Львові, вул. Словацького, ч. 14. а вона або сама виготовить рекурс, або напише що в даному випадку робити.

ПРАВНА ОБОРОНА
при головній Управі Рідної Школи.

З документів часу.

Starosta powiatowy
horodeński

Horodenka, dnia 24. sierpnia 1933.

Do
Wydziału Czytelni „Proświta"
na ręce Pana Łesia Łypczuka
w Targowicy.

Na zasadzie art. 16 i 24. prawa o stowarzyszeniach, wydanego rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z 27/10. 1932 Dz. U. R. P. Nr. 94. poz. 808, zawieszam, działalność stowarzyszenia Czytelnia „Proświta" w Targowicy, której statut zalegalizowany został zarządzeniem Urzędu Wojewódzkiego Stanisławowskiego z dnia 28. czerwca 1931 Nr. B. P. 331/31., ponieważ stwierdzonem zostało, że działalność stowarzyszenia wykracza przeciwko obowiązującemu prawu i zagraża bezpieczeństwu, spokojowi i porządkowi publicznemu.

W czasie przeprowadzonej przez mego delegata w dniu 21. sierpnia b. r. kontroli stowarzyszenia w myśl art. 15 powołanego prawa stwierdzono, że w czytelni tamtejszej znajdują się przeznaczone do rozpożyczenia wśród członków książki o treści, siejącej nienawiście narodowościowe, jak zakwestjonowana książka A. Kaszczenki „Sławni pobratymy" 1919 Wiedeń—Katerynosław, niewpisana do inwentarza bibliotecznego, w którym również rubryki innych pozycji nie są wypełnione, jak 1, 12, 13, 15, 17, 18, i 22, co daje uzasadniony powód do przypuszczenia, że książki pod powyższemi numerami nie są również dozwolone do rozszerzania.

Wbrew postanowieniom art. 2 i 5 powołanego rozporządzenia należy do stowarzyszenia młodzież we wieku poniżej 18 lat, bez uprzedniego uzyskania zgody swych opiekunów, zapisana nie do ogólnego spisu członków, lecz do osobnego zeszytu, a członkowie stowarzyszenia „Kamieniari" muszą należeć do czytelni „Proświty" za udzielenie pomieszczenia w tej czytelni.

Decyzja niniejsza jest natychmiast wykonalna. — Równocześnie zarządzam w myśl art. 25 cyt. rozporządzenia zabezpieczenie ruchomego majątku stowarzyszenia.

Od niniejszej decyzji przysługuje prawo wniesienia odwołania do Pana Wojewody w Stanisławowie za mojem pośrednictwem w ciągu dni 14, liczące od dnia następującego po doręczeniu.

Starosta powiatowy.
Skrzyński mp.
(Skrzyński).

УКРАЇНЦІ!

КУПУЙТЕ ТОВАР ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ПРЕСІ.

Гине зерно на Радянській Україні.

Кореспондент московської „Правди" повідомляється, що на залізничній стації в Жмеринці находиться поверх 4 міліонів пудів збіжа. Коло 300 вагонів, зісипані на відкриті льори і як-так прикриті. Зерно для 100 вагонів лежить під голим небом. Збіже лежить на складах уже довго і гине. В останньому часі стаційні управи домагалися 2.700 вагонів на вантаження, але дістали тільки 627. Стаційні управи просять, щоби позволили їм зсипати збіже в жалальні сали та бічні кімнати. Стація Дунаївці перестала приймати збіже, бо нема де зсипати. Не менше погано налаштований водяний транспорт. На основі інформацій „Правди" із Ростова у пристанях долішнього Дону накопичилось 20.000 тон збіжа і вантаж на баржі йде дуже поволі. Нема людей до вантаження і нема на що вантажити. А тимчасом збіже марнується.

Проти відорвання України.

ПАРИЖ, 5. 9. ПТ. „Матен" повідомляє з Риму, що радянський амбасадор Хінчук пробував там дальше і веде політичні розмови з італійськими політиками. Мусоліні, мовляв, інтервенював уже кілька разів у Берліні в справі загострення гітлерівської кампанії проти Радянщини, зокрема в справі піддержування акції, що має на меті відорвати Україну від Радянського Союзу. Амбасадор Хінчук хоче, щоби Мусоліні підняв ролі посередника між Німеччиною і Радянщиною, причому Радянщина радо наблизилася би до Німеччини а навіть готова підписати з нею пакт про неагресію. Такий пакт позволив би більшовикам занятися виключно внутрішніми справами, що в сучасний мент вибивають на перший плян.

Італійсько-радянська приязнь.

Оголошено зміст італійсько-радянського пакту приязни, невтральности й неагресії. Пакт містить зобовязання неагресії та пошанування території, що находиться під суверенною владою контрагентів. Кожний з контрагентів обовязаний до невтральности на випадок, коли другу сторону заатаковано. Заатакування третьої держави одним із контрагентів дає право другому виповісти пакт. Особливо важні третій і четвертий артикул, що заборонюють у всякій формі економічну агресію, та обосторонне зобовязання не брати участи у політичних чи господарських переговорах, спрямованих проти одної із сторін. Пакт обовязує пять років. Ратифікаційні документа вимінюють у Москві.

Австрія підносить голову.

ВІДЕНЬ, 5. 9. ПАТ. На вічу у Вайкерсдорфі канцлер Дольфус виголосив промову, в якій заявив, що головним завданням теперішнього курсу австрійського уряду вдержати самостійність і незалежність держави. Австрія не стерпить ніякого встрявання у свої внутрішні справи. Без тієї умовини не буде ніякого порозуміння. При цілій нашій енергії та рішучости ведемо всетаки політику не зачіпну, але оборонну.

В останіх місяцях Австрія осягнула багато успіхів, головно в господарській ділянці. Коли мала Австрія одержала 300 міліонів шіліятів позички, то Німеччина відповідно до своїх розмірів повинна би одержати вдесятеро стільки. Одначе не знаю, заявив канцлер, чи Німеччина ту позичку дістане. Говорю це на те, щоби освідомити собі, яким довірям користується Австрія за кордоном. В цілому світі здобула собі симпатію, почавши від Італії. У військовій ділянці здобула зміну постанов мирового трактату, яка уможливить нам вишколення молоді. Канцлер закінчив свою промову словами: Передержимо і підемо вперед!

Протикомуністична нагінка.

БЕРЛІН, 5. 9. ПАТ. Надходять все нові вісти про масові арештування серед комуністів на цілій території Німеччини. В Бохумі за протидержавну діяльність та образу Гітлера арештовано 10 осіб. У Вормсі та в околиці арештовано 44 особи за належення до тайної комуністичної організації. Всіх інтерновано в концентраційному таборі. В Бремі придержано 64 особи за кольпортажу комуністичного часопису „Ді Варгайт", друкованого в Англії. Сконфісковано при тому 3 тисячі примірників часопису. Начальник поліції Офенбах звелів стріляти до кольпортерів що тікають. Всіх комуністів, у яких знайдуть нелегальні дрюки інтернують в концентраційних таборах.

З церковних справ.

МОСКВОФІЛЬСЬКІ ІНТЕЛІГЕНТИ ПЕРЕХОДЯТЬ НА ПРАВОСЛАВ'Я!

З Ужгороду пишуть нам:

Цьогорічне свято Успення Матери Божої в Мукачеві мало дуже потішаючі і дуже сумні сторінки. Потішаючим є величезний наплив народу з усіх сторін Підкарпаття на Черечу Гору і дотепер нечуване число учасників у св. Причастю, яке піднеслося до 11.120. З другого боку дуже сумною подією того дня було те, що на лівій стороні Латориці, в церкві сербського православного епископа Дамаскина, титулом оборони „русскости" дійсно перейшло на православія 24 „русских". Є між ними 7 „русских" учителів, а решта прийшла з рядів „русских" студентів, „возрожденців".

До цього прилюдного відступства дійшло після довгих приготувань „русских" агітаторів, які ходили по селах та вживали до того також друкованого слова. Довгий час не могли вони стягнути відповідного числа готових до відступства, яке задумали заранжувати на широку скалю, як велике „свято русских", тому речинець того „масового переходу" пересували з дня на день, з тижня на тиждень. Вкінці стягнули таки 24 молодих людей, які заявили перед сербським епископом Дамаскином прилюдно, що зрікають з греко-кат. вірою і переходять на „русское" православія.

Це знову одна картина нашої трагедії, і то не тільки релігійної, але й національної. Останній подвиг тутешніх „русских" інтелігентів ще раз наглядно виявив, що замотеличені москвофільською дурійкою інтелігенти ідентифікують свою „русскість" із православієм та однаково легко відрікаються рідної мови, як і греко-кат. церкви, в якій виховалися і зросли не тільки вони, але також їх батьки, діди і прадіди.

ЗА РИМО-КАТ. ЕПИСКОПСТВО У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

Східно-галицькі поляки добиваються від якогось часу створення ще одного римо-кат. епископства на нашій території. Ці заходи поновили вони особливо після того, як у пресі появилися чутки про недалеке креування греко-кат. епископства на Лемківщині. Як місця осідку нового римо-кат. епископства називають міста Станиславів і Тернопіль, при чому польські пресові органи в обох тих містах розписуються широко про потребу того епископства саме в їх місті.

НЕВЖЕ ПЕРЕСУНЕННЯ У ПРАВОСЛАВНІЙ ЦЕРКВІ В ПОЛЬЩІ?

„Із. Курєр Цодзєнни" подає, що на Волині ходять чутки, немов-то митрополит православної церкви в Польщі Діонізій має уступити, а його місце заняв би поліський архиепископ Олексій. Мав би також уступити кремянецький епископ Симон, так, що одиноким православним епископом на Волині лишився би еп. Полікарп у Луцьку. У звязку з тим православна консисторія булаб перенесена з Кремянця до Луцька.

На протестаційному фронті.

ПРОТЕСТ ГРОМАДЯН ЯМНОГО.

Ми дістали такий взорушливий селянський протест до поміщення:

Ми, нижче підписані громадяни села Ямного в надпрянському повіті, прилюдно заявляємо, що слідує: Знаючи про страхіття страждань наших заброчанських братів у московській каторзі, знаючи про чортівські заміри більшовицького ката голодом і нуждою винищити живий загатомільйоновий український нарід і на все загарбати у свої ненаситні руки родючу українську землю, — одноголосно протестуємо проти цього нечуваного нахабства і некольного злочину, якого досі не знає історія, і кличемо весь культурний, чогось досі надто байдужий світ вступити в „культурне діло" червоного вампіта.

Рівночасно заявляємо, що гори наші замкнені для всякого роду комуністичних баламутів і симпатиків московської „рівноправности". Таких панків гнати будемо в наших хат, бо від них пахне кровю наших мордованих Братів. А тим Братам нещасним, голодним і катованим, шлемо братній привіт і вазив гідно видержати в горю.

Прийміть, Брати придніпрянські, щире слово потіхи від ваших друзів, парнатеських верховинців.

Ямне, 2. вересня 1933.

Слідує 198 підписів, зібраних протягом двох днів: 31. VIII. і 1. IX. 1933 р.

Чи Ви стали вже членом Українського Т-ва Допомоги Інвалідам у Львові? Місячна вкладка 50 сот.!

Проф. М. Грушевський осліп?

Від делегатів на Конгрес істориків, що недавно закінчився у Варшаві, довідуємося, що **проф. Мих. Грушевський живе тепер у Москві в кімнаті на подобу пивниці у страшній нужді і правдоподібно осліп.** До сліпоти довело його по всій імовірности **недоїдання і примусові життя у вогкій норі.** Серед таких відносин не може бути, розуміється, й мови про продовжування проф. Грушевським його наукових праць, зокрема монументальної Історії України.

Арештування українців на Закарпатті.

Ужгородський „Карпаторусскій Голос", що живе одним тільки цькуванням і якчеманими доносами на українців, повідомляє з нескриваною радістю, що ужгородська поліція арештувала двох молодих українців, а саме одного студента та урядовця Підкарпатського Банку Івана Романова (?). Арештовано їх, мовляв, за українську пропаганду серед учасників пластового зізду в Геделе, а саме за поширювання листівок з мапою України, на якій було і Закарпаття.

Відновлена німецька армія.

ПАРИЖ, 5. 9. ПАТ. Як стверджує преса, конгрес національних соціалістів у Нірнберзі виказав, що Гітлер реконструював німецьку армію, вложену в кількасот тисяч знаменито вишколених воїнів, яку незалежно від Райхсвери можна амобілізувати до кількох днів.

—o—

Побили за гітлерівський прапор.

ДАНЦІГ, 5. 9. ПАТ. Нині в 14. год. переходив вул. Лянгетассе відділ гітлерівських пробоєвиків із прапором. Один пробоєвик нажалав від дир. тут. відділу сосновецького т-ва копалень вугля Фр. Сульковського та представника „Із. Курєра Подз." в Данцігу Веньковського, які розмовляли на хіднику, щоби піднесли руку на знак поздоровлення прапору. Взвані відмовилися зробити це, тому, що вони чужинці. Тоді кільканацять пробоєвиків кинулося на Сульковського, вдарили в лице та копали. Сенат висловив жаль з приводу цієї події та взявив, що поліція поробить заходи для покарання винновників.

—o—

ДИКТАТУРА В ЯПОНІЇ?

Лондонські часописи повідомляють із Токіо, що на засіданні японського кабінету, яке відбулося в понеділок, поставлено м. ін. домагання національної диктатури. Цьому спротивився міністр фінансів, який заявився за вдержанням парл. уряду. Більшість не погоджується з міністром фінансів, тому сподіються, що при реконструкції теперішній міністр фінансів і міністр закорд. справ не відуть до кабінету.

—o—

По широкому світі.

— До Югославії вибирається 9. ц. м. прогулька польських парляментаристів, щоби звідати більші югославянські міста.

— Місто Торунь буде святкувати 24. ц. м. 700-ліття свого істнування.

— Півострів Фльориду навістив циклон.

— Довги Зх. Держав зросли 31. серпня ц. р. до висоти 23 мілярдів доляріа.

— На партійному зїзді гітлерівців у Нірнберзі було 2.500 випадків, у яких інтервенювало ратункове потовпля.

— У болгарських міністерствах усунено з посад усі жінки, щоби зробити місце для мужчин.

— Над стейтом Техсас пройшов нічю на 5. вересня циклон, що заподіяв великі шкоди. Телеграфічна комунікація перервана.

— Стан здоровля Грея не поправився. Він в агонії.

— У кількох словацьких селах дійшло до сутичок між жандармерією та селянами. Було 25 ранених.

— Д-р Екенер покінчив переговори з бразилійським урядом у справі постійної комунікації пепелінами між Европою та Півн. Америкою.

—o—

Поліційні стріли на вічу.

ПАТ. повідомляє: Повітова управа Стрілиська Людового на стрілиський повіт, келецького воєвідства уладила під претекстом свята обжинків політичні збори під голим небом. Адміністраційна влада не дала дозволу на цю імпрезу, тому збори розвязано. Учасників візвали розійтися. З юрби, підбуреної агітаторами й послом Арашкевичем, почулися оклики проти уряду. Поліція взялася очищувати площу. Тоді поліцію обкидали камінням, а вона дала для перестороги сальву в повітря. Після того юрба розбігласа. З учасників зборів нікого не потурбували, зате потурбованих камінням було кількох поліцаїв і пов. комендант у Стрілиці. Арештували кількох учасників, що авантурувалися та підбурювали, потім спокій вернувся.

—o—

Вилив Інду.

ЛЬОНДОН, 5. 8. ПАТ. На основі інформацій з Гайдерабад нагнав вилив ріки Інду наробив шкоди на кілька мілїонів фунтів. Вода залила багато місцевостей, наслідком чого безліч людей осталось без даху над головою.

—o—

Вісти з Волині.

Рекурс основників „Родини". Як відомо, волинський воєвідський уряд не зареєстрував клюбу „Родина", що його заклали незалежні громадяни Луцька, мотивуючи своє рішення між іншим тим, що в Луцьку вже є споріднені організації, себто „Рідна Хата". Члени основників внесли рекурс до міністерства внутрішніх справ. У рекурсі заявляють, що в Луцьку ні одної виключно української організації нема та що так звана „Рідна Хата" істнує лише на папері. Доказом цього між іншим є те, що навіть свій льональ породжувала різним субвенціонерам. Взагалі „Рідна Хата" у змальованій картині уявляється як якесь темне кубло. Бракує лише для повної ілюстрації деяких фактів. Один час „Рідна Хата" була зкутком для азардової гри при участи алькоголю. Затягли туди диявола Л-ського хворого на цукрову хоробу. Програв він там більше 1.000 зол. Після одної такої гри з спомненими відвезли його до шпиталю, де він по кількох днях помер. Другий українець, програвши там значну суму чужих грошей, відсидів 2 роки у вязниці за дефравдацію. Третій, теж програвши гроші, втратив посаду в одній самоуправній інституції. І така установа має репрезентувати українське громадянство?

Метаморфоза „просвітянських хат". Пивники робили багато шуму довкола кількох своїх „просвітянських хат НУО", реклямуючи їх як організації українські. Поволі „українська полуда" злазить і „просвітянські хати" виступають у своєму правдивому „утраквістичному виглядї. „Укр. Нива" (ч. 28—29) подає: 23 липня до с. Омшини прибув здолбунівський староста і хор проєв. хати „відспівав декілька українських і польських пісень". 16. липня співачка амат. гуртка просв. хати в с. Новородчицях після вистави з хору відспівала по польськи: *„Гдзбим орлєм бим"*. 23. липня цю „хату" відвідав староста і на його пропозицію і управа погодилася взяти *спільну домівку з „кулєм młодzєжи вейскей"*. Ота правдива мета різних „рідних" і „просвітянських хат".

—o—

НОВИНКИ

— **Першорядна кравецька робітня А. Дуфанця** Львів, Пасаж Міколяша, Тел. 87-41. Матеріяли на складі. ч. 271. 4—10

— **Футра мужеські й жіночі** виконує по найновішим фасонам дешево й солідно Евген Говикович, Львів, ул. Домініканська ч. 4. 324 1-30

— **Продовження осіннього сезону в Черчі.** Осінний сезон у Черчі треває до 1. жовтня. Та з огляду на спізнені жнива Управа задумує продовжити його і поза перший жовтня, тимбільше, що напливає багато зголошень від селян і священиків. Гості, які приїдуть до 10. і 15. вересня, матимуть доволі часу на викінчення повного лікування. Ціни в осінному сезоні мінімальні. Цілоденне удержання в першорядних пансіонатах 3—3.50 зол. Лікування для інтелігентів (купелі і оплати) не переходять 60 золотих, для селян 50 зол. Мешкання у господарів 10—15 зол. на місяць. ч. 319 2—3

— **Цікаве!** Вже девять місяців виробляє українська кооперативна „Суспільний Промисел" у Львові на Богданівці цикорію „Луна", яка якостево не уступає навіть заграничним виробам, а все-ж таки більшість наших пань навіть не знає про власну цикорію. Деякі пані хоч і знають про „Луну", але не вживають її, бо просто цураються виробів рідного промислу. Село приняло дуже радо „Луну", а інтелігенція львівська забуває на свій обовязок підтримати українську та ще і кооперативну фабрику, яка дає працю безробітним. 291

— **У справі коедукації в Академічній гімназії у Львові** дістаємо таку інформацію, з прохан-

ням надрукувати її: „В звязку з вістками, які появилися в „Ділі" в справі коедукації в тут. гімназії, дирекція виясняє, що досі не наспів іще дозвіл міністерства на коедукацію, так що дирекція приймає тільки поданнл й устні та письменні заголошення кандидаток до І-ої класи. Речинець вступних іспитів подасть дирекція на таблиці в будинку і в пресі, вписи відбудуться безпосередньо по іспитах. Чому коедукація в перемиській гімназії була вирішена раніше, це річ шкільної влади. Д. Лукіянович, директор Академічної гімназії".

— **Музей Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові,** вул. Чарнецькгоо 24. мав у місяці липні й серпні 30 катальогових чисел приросту до ч. 23940 включно. В поодиноких відділах прибуло предметів: археольогія 23, історичні памятки 2, етнографія 8, різьба 1, фотографії 12, монети 31, печатка 1. Жертводавцями були пп.: д-р Барвінський Б., Завидович Р., проф. Кіт М., д-р Левицький В., Леськів Г., дир. Манько В., Музичне Товариство ім. Лисенка у Львові, Мирон І., дир. Пшиправа, Пясецький А., Сеницця П., Томичева, проф. Червак П. (збірка від учеників) та Яндь І. Управа складає всім за цю щиру подяку. Відвідувачів було 123, в тім три шкільні прогульки. — **Управа Музею НТШ.**

— **Спілка українських лісівників у ЧСР.** Заснована 1923 р. як професійна організація об'єднує українських інжинірів лісівників і має 93 членів, які перебувають в ріжних частинах світа, не лише в Европі, але й за океаном. Спілка входить до Союзу організацій українських інжинірів на еміграції. Голова інж. К. Подоляк, заступник інж. М. Міткович, секретар інж. І. Стельмашенко.

— **Задовження хліборобства.** На основі обчислень міністра земельних справ хлібороби в Польщі задовжені на 4 і пів мілірда зол., не числячи залеглостей податкових, асекураційних і суспільних. Коли до тієї суми додати ще й останні зобовязання, одержимо поверх 5 мілірдів зол. Кошти обслуги того задовження виносять коло 500 мілионів зол. річно.

— **Перший офіційний спис адвокатів.** Міністерство справедливости видало для орієнтації судів і урядів виміру справедливости перший офіціяльний спис адвокатів на терені цілої Польщі. Спис обіймає 6381 адвокатів, що в дні 1. липня ц. р. фігурували у списках адвокатських лист. Значна частина, бо майже третина припадає на округу варшавської адвокатської палати, що числить 2,082 члени.

— **Шукають за протидержавними друками.** В Станиславові перевела поліція ревізії у шістьох громадян, а саме Ол. Шуровського, Ол. Ясеницького, П. Гоголя, Ст. Панашія, М. Ясінського й Ів. Недільського, шукаючи за протидержавними друками. Не знайшли нічого. М. Ясінського й П. Гоголя арештовано. — В Добрівлянах пов. Дрогобич переведено ревізії у інж. Ст. Яворського, студентів Ст. Яворського, В. Волошина, Ів. Захарії та Вол. Швадчака і Дм. Захарії. — В Косові ревідовано директора кооп. „Гуцульщина" та дир. „Нар. Каси" М. Войнаровського. Не знайшли нічого.

— **Про Кліматичну Стацію на Соколі.** З Товчача пише нам один громадянин: Завдяки Українському Гігієнічному Товариству у Львові користає від кількох літ рікрічно шкільна молодь середніх шкіл з кліматичної стації на Соколі коло Підлютого. Є це вакаційна оселя, де шкільна молодь (у віці від 14 літ) має змогу по цілорічних трудах серед чудової краси природи не тільки найти відпочинок та скріпити своє здоровля, але також гартувати свого духа під оглядом моральним, національним і культурно-освітнім. Головна заслуга в тім енергічної управи оселі (високо ідейних одиниць нашої суспільности), яка з великою посвятою веде взірцево повірений собі табор і має нагляд над молодю. Тому, як один з батьків, якого донька мала щастя цього року найти приміщення у згаданій оселі, почуваюся до милого обовязку поручити цю кліматичну стацію всім батькам, яким добро їх дітей лежить на серці, тимбільше, що кошти малі, а користи великі. **Один з батьків.**

— **Кара за тризуб у сурдуті.** Стрийське староство покарало гривною 5 зол. студента Мирослава Харину рішенням 26-го серпня ц. р. за те, що „носив заборонену відзнаку „Тризуб". Дане рішення покликується на ст. 45 Розпорядку Президента Річпосполитої з дн. 22. III. 1928. D. U. R. P. Nr. 38. poz. 365. Наскільки собі пригадуємо досі нікого не карали у Польщі за відзнаку „Тризуба", яку носили приватні особи.

— **Маршал Пілсудський в Заліщиках.** Дня 4. ц. м. переїхав крізь Львів марш. Пілсудський, по дорозі до Заліщик на тритижневий відпочинок. У Заліщиках замешкав у віллі дорогового інжиніра над Дністром. Тому що вілля межує з парком бар. Турнава, сполучено віллю з парком і огороджено цілу посілість плотом, замикаючи тим пляжу над Дністром на цілій довжині парку. Разом з маршалом приїхало до Заліщик 35 осіб, що замешкали в сусідному пенсіонаті.

— **Популярні потяги до Відня.** Комітет святкування 250-літних роковин визволення Відня від турецької облоги організує з підмогою міністерства шляхів прогульки на ювилейні паради у Відні. Передбачена участь коло 2.400 осіб у трьох популярних потягах. Прогульки виїдуть з Кракова в понеділок, 11. ц. м.

— **Повінь,** яка в липні ц. р. навістила станиславівське воєвідство, знищила коло 54.000 гектарів землі. Загальну шкоду обчисляють на 6 мілионів зол.

— **Краєва хроніка.** На границі жовківського повіту напали на Володимира Зитара, що їхав ровером зі Львова до Камінки Струм. якісь опришки і побивши його, зрабували йому 250 зол. готівкою, годинник і плащ. — В Бориславі побилися через дівчину робітники, причому Тадей Горкаців пробив на смерть ножем Марціна Орфлера і тяжко ранив Йосифа Смольніцького. — У військовому захисті в Галичі знайшли трупа незнаного мужчини, що держав у руці револьвер. Самогубство доконано перед кількома місяцями.

— **„Обікрали професора".** 60-літній гімн. професор у Станиславові Гольдблят зізнав у поліції, що два бандити вдерлися до його хати та під загрозою револьверів забрали в нього 612 зол., себто всю його місячну платню. Слідство виявило, що цей старенький професор зазнайомився з якоюсь дівчиною Ол. Ясінською та видав ці гроші на неї. Тепереж, коли вже Гольдблятова жінка мала вернутися з літнища, він боявся її та придумав бандитський напад. Ба слідство виявило далі, що цей старенький темпераментний професор попав у таку фінансову скруту через згадану дівчину, що продав жінчині дорогоцінности. Професор признався на поліції до вини.

— **Згоріло 359 возів збіжа.** На фільварку Телятники пов. Радом згоріла стодола С. Штайнгагена. Вогонь знищив 359 возів збіжа, молотільню й рільничі знаряди. Шкоду обчисляють на 30 тисяч зол.

— **Канарок образою.** Городський суд у Пйотркові засудив Хіля Волярка на місяць арешту за те, що назвав „канарком" військового жандарма.

— **Хто кого образив?** Суд у Сопотах засудив друкаря Ільзіцера, жида, за образу судового урядника на місяць вязниці. Зустрівши Ільзіцера на вулиці, судовий урядник крикнув до нього: „На бік, прокляті жиди, ми ще не в Палестині!" У відповідь на те Ільзіцер назвав його „німецькою свинею". Суддя признав виновність жида, зазначуючи, що вжиття слів „німецька свиня" означує велику образу для кожного німецького громадянина Данцігу.

— **Найшли спогади царя Миколи II.** Фінляндська преса повідомляє, нібито в Єкатеринбурзі, в домі, де тому 17 літ розстріляли родину царя Миколи II., найшли записник царя. Останні записки є з 15. червня 1917., себто на 12 годин перед розстрілом. Записник забрала більшовицька влада. Зміст записника сензаційні замітки царя про його політику перед вибухом війни.

— **„Ревізор" Гоголя як чеська фільма з Властою Буріяном.** Спілка Мейснерфільм накручує тепер нову фільму з Властою Буріяном у головній ролі Гоголевого „Ревізора". Режісуру фільми веде Мак Фріч. Лібрето написали Т. В. Шолик і В. Менгер, які теж створили сценарій при співпраці режісера Мак Фріча. Оконечну редакцію „Ревізора" опрацював професор Б. Матезіюс, який студіював російські джерела, щоби „Ревізор" був вірний щодо костюмів і постановки. Фільму почали накручувати оператор Віх 4. вересня.

— **Куди летять бузьки?** В місті Росітен у Сх. Прусії взяли були в літі ц. р. з гнізд 250 молодих бузьків. Із них 90 держать у спеціяльній стайні в Росітен, а решту 160 відіслали поспішним поїздом аж до міста Есен (Надренщина). 12. вересня всіх тих бузьків у Росітені й Есені випустять. Кожен бузько має перстень досвідної стації для птахів у Росітені, а крім того, заки їх випустять, назначать яскравою плямою, так що й у леті можна буде розпізнати тих бузьків. Це тому, щоби їх не стріляли та щоби їх лет можна слідкувати. Стація просить тих, хто бачив би тих бузьків після 12. вересня, щоби повідомив про те стацію (Vogelwarte Rossitten, Ostpreussen, Deutschland) або подібну установу в своїй країні, чи природничий музей. В звідомленні подати барву плями на спідній части тіла бузьків, бодай приблизно скількість бачених бузьків, напрям лету і дату. Спроба має виявити, чи бузьки випущені в Росітені, отже в своєму рідному місці, пустяться тією самою дорогою, як і старі бузьки, що кілька тижнів скорше відлетіли в вирій та чи при цьому покористуються досвідами всіх птахів. На основі досвідів росітської птичої стації можна би здогадуватися, що молоді бузьки і без старих визнаються та полетять відповідним шляхом. Бузьки з Росітен служать рівночасно як контроля для бузьків, відвезених до Есену. Східнопруські бузьки летять, як відомо з досвідів, у липні аж на південний схід і облітають Середземне Море у східнім напрямку, а бузьки з Надренщини летять на південний захід і облітають Середземне Море через Еспанію. Спроба має виказати, як тепер будуть поводитися бузьки із східних околиць перевезені до західних околиць: чи будуть кермуватися сліпо інстинктом, який дрімає в них, чи пристосуються до зміни місця.

— **Проф. Марко Рак** (скрипка) почав лекції в музичній школі С. Каспарек, ул. Кохановського 4. тел. 45-43 вписи від 11—13. і від 16—18. 30/2

—o—

СПОРТ.

МИСТЕЦТВА У. С. С.

Мета (Львів) — Сокіл (Золочів) 1:1 (0:0). Відплатні змагання, розіграні в Золочеві. Гра в загальному вирівнана. Голи для Мети стрілив Попель, Сокіл добув свої ворота з карного. Суддя п. Сливка зі Львова, що за брутальну гру мусів виключити двох грачів.

Тризуб — Чорноморці 3:0 (1:0).

Комета — Сокіл IV 5:1 (2:0).

Дніпро — УРСК 1:0 (0:0).

В табелі веде певно Тризуб (19 п.), 2) Мета (12 п.), 3) Сокіл IV (11), 4) Дніпро (11), 5) Сокіл-Золочів (8), 6) Чорноморці (8), 7) УРСК (6), 8) Комета (5).

ЗІ СПОРТОВОГО ЖИТТЯ В КАЛУШІ

В липні і серпні ц. р. секція копаного мяча Спорт. Т-ва „Чайка" в Калуші розіграла низку змагань з польськими та жидівськими дружинами Калуша й околиці при чому осягнула переважно додатні висліди, що вказує на добру форму цієї дружини. На жаль, „Чайка" одиноке українське спорт. т-во в цілому повіті, що має дружину копаного мяча. Що-правда є подекуди прояви охоти організувати такі дружини, одначе досі до ніяких конкретних висліді не дійшло. А школа, бо такий стан доводить до того, що чимало наших міських і сільських хлопців, не маючи де собі „копнути", засилює чужі дружини, вибиваючися там дуже часто на чільних грачів. Найвищий час скінчити з таким станом і від вічних нарікань, що нема кому і з ким грати, перейти до активної організації футболевих дружин у повіті, якщо не хочемо поносити й дальше болючі втрати. А кому копаний мяч за дорогий, то має дешевші спорти, хочби відбиванку, яка по деяких селах починає приймятися. Безперечна в цьому заслуга секції відбиванки Т-ва „Чайка", яка була першим пропагатором того спорту в Калуші й околиці.

При згадці про спорт. життя в Калуші не можна поминути й туристики. Крім декількох менших прогульок у близькі Горгани, в липні ц. р. відбулася 10-денна прогулька з Калуша до Осмолоди, а звідти горами через Сивулю, Добошанку, Хомяк, Чорногору, Буркут, Жабє до Кут. У прогульці взяли участь члени „Чайки" д-р І. Сохацький, Ф. Біленький, Л. Бариш та гості інж. М. Мудраківна й інж. Б. Скоробогатий.

Вкінці слід згадати, що будовою ситківкового корту, який в серпні ц. р. віддано до приладного вжитку, наш спорт у Калуші зробив новий крок наперед.

Висліди футболевих змагань секції коп. мяча Т-ва „Чайка" в Калуші в липні і серпні ц. р.:

12. 7. „Чайка" (Калуш) — „Стшелец" 2:0 (1:0).
29. 7. „Чайка" — „Сокул" (Калуш) 2:1 (2:0).
13. 8. „Чайка" І. — „Гакоах" (Калуш) 2:0 (2:0. — „Чайка" II. — „Сокул" 3:2 (2:2).
15. 8. „Старт" (Рожнітів) — „Чайка" 1:1 (0:1).
19. 8. „Сокіл" — „Чайка" II. 1:1 (0:0).
20. 8. „Чайка" — „Старт" (Рожнітів) 0:3 (0:1).

УКРАЇНСЬКИЙ СПОРТ НА БУКОВИНІ.

З черновецького „Часу" довідуємося, що „Сокіл „Довбуша", який має в Чернівцях власне грище і грає за мистецтво Буковини, є ще на Буковині ціла низка дрібних українських спортових дружин по місточках, а навіть по селах. Так напр. у Кіцмані засновано спортове т-во „Кармелюк". Подібні товариства чи то при читальнях чи окремо основуються тепер у Вижниці, в Бергометі, у Садагурі (також під назвою „Довбуш"), у Шипківцях і в інших місцевостях.

ЗАКОРДОННИЙ СПОРТ.

МІЛЯНО: **Амброзіяна — Австрія** (Відень) 2:1 (2:0). Фіналові змагання за чашу середньої Европи. Австрія мала цілий час перевагу, якої не вміла використати. Ворота для італійців добули Меацца і Леврато, для віденців Шпехталь. 35.000 видців. Відплатні змагання відбудуться 8. ц. м. у Відні. Австрія мусить виграти різницею двох воріт, щоби добути чашу.

ПРАГА: Змагання за мистецтво: Чехія Карлін — Славія 2:1 (1); Спарта — Богеміанс 2:2; Вікторія Жіжков — Наход 4:2; Кладно — Жіденіце 2:1; Вікторія Пільзно — Тепліцер Ф. Ц. 2:0.

ВІДЕНЬ: Мистецтво: Адміра — Ф. А. Ц. 5:0; Рапід — Гакоах 2:0; В. А. Ц. — Лібертас 5:3; Донав — Вієнна 3:2 (1); Спортклюб — Вакер 3:1.

БУДАПЕШТ: Мистецтво: Уйпешті — Фебус 2:2; Гунгарія — Аттіла 5:1; Ференцварос — 3. Округа 4:0; Кішпешті — Сомогі 3:0; Офнер — Шегед А. Ц. 5:1; Бочкай — Немзеті 6:1.

КУРС СУДДІВ.

В четвер 31. ц. м. відбудеться в домівці У. Спорт. Союзу при вул. Домініканській 11 курс суддів спортових гор. Початок: год. 19. Всі клюби обовязані вислати по кількох представників, тимбільше, що змагання за мистецтво почнуться вже 10. вересня.

Проступком було би виманювати гроші в теперішніх тяжких часах невиконанними обіцянками. — Наш від літ відомий препарат **„ФРЕҐАЛІН"** що обновляє кров і нерви, не вимагає спеціальних коментарів. Особи, яких знимки заміщуємо вважає потверджують знамените діяння курації при помочі **ФРЕҐАЛІНУ.** Їх голоси найліпший доказ успіху **ФРЕҐАЛІНУ.** Найуспішнішим виявився „Фреґалін" у нервових терпіннях, загальнім виснаженню, паморокох, перевтомі і ревматичних болях. Просимо спитати свого доктора про опінію. В нашім архіві маємо тисячі листів з подяками, які кожний може переглянути. Всі листи посвідчені нотарем. Висилку подагоджує наша аптека. Виріб під науковим наглядом.

Болеславець пов. Белзь 5. 9. 32.

Від кількох літ терпів я на биття серця, слабі нерви й астму. Неоцінений препарат Фреґаліна вилічив всі мої недомагання і зміцнив мої нерви.

Йосиф Ліевецький.

24. 9. 32

Зараз після вжитих 3 коробок Фреґаліна почував я себе сильнішим. Тепер скінчивши лікування, зникли мої терпіння, болі суставів, голови і шлунка.

Павло Терек, Бельско, Млинська 277.

Берлін, Нейкельн, Леукестрассе 15/II.

18. 11. 31.

Сердечна дяка за вашу поміч. Мої нервові забурення та перечулення зникли. Я можу тепер знов виконувати моє заняття як доглядач недужих.

Леопольд Кеніг.

25. 10. 32.

Через ревматизм не міг я виконувати свого звання, часто мусів я лежати в ліжку. Я був немов спаралізований. Вилікуваний з моїх терпінь, почуваю себе як новонароджений. **Павло Калета,** Вел. Дороги, почта в місц. б. Кракова.

3. 10. 32.

Маю 57 літ, 15 літ терпів я на біль голови, почування остраху і безсонність. Всі мої болі минули, завдяки Фреґалінові тепер почуваюся на 20 літ молодшим.

Олександер Гриніщак, — Станиславів, Гол. нарстати ПКП.

Розсилаємо даром 50.000 пробних пачок.

На бажання пересилаємо кожному даром і без зобов'язання.

1 пробну пачку „Фреґаліну".

разом зі Золотою Книгою Життя.

Напишіть негайно, заки зразки розхоплять під адресою:

Dr. med. H. SCHULZE. G. m. b. H.

Berlin — Charlottenburg 2-4041.

Залучуючи оцей вирізок, виповнений як друк (Закордонне порто).

Прошу пробку „Фреґаліну", засіб для віднови крови і нервів разом зі Золотою Книгою Життя.

Прізвище . . . . . .

Стан . . . . . .

Місце замешкання . . . . . .

Вулиця . . . . . .

Просимо писати олівцем 4041.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Д-р Іван Німчук: УКРАЇНЦІ І ВІДСІЧ ВІДНЯ 1683 РОКУ. В 250-ліття великої історичної події. З 3 ілюстраціями в тексті. Львів 1933, стор. 60, 8°. Ціна: 1 зол.

Ця актуальна публікація, що вийшла відбиткою в „Діла" з деякими дрібними доповненнями, появляється саме в пору, бо з уваги на роковини визволення Відня може стати неодному в пригоді. Зокрема буде вона доброю лектурою для студіюючої молоді, для голосного читання по читальнях і для поповнення наших бібліотек. Вартість книжки підносять знимки Кульчицького вряз із його оригінальним підписом, його першої кварні у Відні і його памятника. Дешева ціна повинна сприяти поширенню книжки, яка на це вповні заслуговує. Замовляти в усіх українських книгарнях у Львові та в Адміністрації „Діла", Львів, Ринок 10.

Осип Турянський: СИН ЗЕМЛІ. Повість. Дві частини. Львів, 1933. „Українська Бібліотека", ч. 8. Накладом І. Тиктора.

В. Кархут: ГОМІН ЗПОЗА НАС. Нариси з життя звірят. В-во „Вогні", Львів, 1933. ст. 76.

Д-р Микола Пушкар: НАЙМОЛОДША ПАМЯТИЛІЗАЦІЯ ШЕЛЕСТІВОК В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ. Варшава, 1933. „Праці Українського Наукового Інституту", ст. 100.

Іван Зубенко: МАРУСЯ ОРЛІВНА. БИЗЮКІВНА. ЛЕСЯ. Образки з Великої України. Коломия 1933. „Народня Бібліотека", ст. 32.

Яросл. Мандюкова: ЖАРТИ ДЯДЬКА ЛЕСЬКА. Гуморески. Коломия 1933. „Народня Бібліотека", ст. 32.

З. З. Кириловнч: БИСТРЕНЬКИЙ. Оповідання. Коломия 1933. „Народня Бібліотека", ст. 32.

Ф. Раковецький: СМІЙСЯ, ХОЧ БІДА. Часть І. Коломия 1933. „Народня Бібліотека" ст. 16.

ДОМОВИЙ ЛІКАР, уложив Н. Н. Коломия 1933. „Народня Бібліотека", ст. 56.

ЖУРНАЛИ:

ПРОМИСЛОВО-ТОРГОВЕЛЬНИЙ ВІСТНИК, Варшава, серпень 1933, ч. 2. Зміст: О. Васинчукова: Овочеві перетвори. Евген Чеховнч: Експорт — імпорт. Т. М.: Техніка і народній промисл. К. Стецький: Відміни озимих збіж. Ген: Опера „Ой". Господарчо-торговельна хроніка. Л. Лукасевич: Словничок торговельних вирazів.

НАШ ПРИЯТЕЛЬ, Львів, серпень 1933. ч. 1.

НОВА ХАТА, журнал для плекання домашньої культури, вересень, 1933. ч. 9. Зміст: Надійка: Сонишники й жоржини. Н. Селезінкова: Враження з дороги до Льондону. Е. В-ка: Остодір. С.: Курси подружнього щастя. Надійка: Вертаємо. Ганна: Квасимо яринну. К.М.: Нові книжки. З. К.: Чому тріскають слоїки й пляшки. Огороднпк: Дещо про гіяцинти. Рідні вісти. Гачкована шапочка. З нашого досвіду. Приписи. М. Дазе: Лямпочка на східцях.

УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛЯТЕЛІСТ. Місячник. Рік IX. Ч. 7—8 за липень-серпень 1933. Зміст: Ст. Боский: Минуле України на марках. — С. Шрамченко: Українські марки в Бесарабії. — М. С-кий: Найдорожчі марки світу. — Д-р І. Турин: Східна Европа на ВПІ. — В. Зонненберг-Федоровський: Повітряна пошта СРСР. — М. Секретар: Ще про історію марок ЗУНР. — Нові марки. — Дрібні вісти. — Критика і бібліографія.

ДЗВІНОЧОК, часопис для українських дітей. ч. 23. Львів, вересень.

ВІДРОДЖЕННЯ, ілюстр. орган українського протиалькогольного і протинікотинного руху. Львів, серпень ч. 8.

УКРАЇНСЬКИЙ ПАСІЧНИК, вересень, ч. 9. 1933.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Середа, 6. IX. год. 7.30 веч. „Фройляйн Доктор".

Четвер, 7. IX. год. 7.30 веч. „Фройляйн Доктор".

Театр Різнородностей.

Середа, 6. IX. год. 7.30 веч. „Неприятелька" ком. в 3 діях Антовна.

Четвер, 7. IX. год. 7.30 веч. „Неприятелька".

Кіна.

АДРІЯ: „Світла та блески цирку".
АПОЛЬО: „14-го липня".
АТЛЯНТИК: „Сни мимохіть".
КАСІНО: „Остання царица".
КОПЕРНИК: „Прощання зі зброєю" (Ґері Купер).
КОЛІСЕЙ: „Жінка камелеон" і ревія „Ярмарок сміху".
МАРУСЕНЬКА: „Прощання зі зброєю" (Ґері Купер).
МІРАЖ: „Акселя", „Кіномаяк" (Гар. Льойд).
МУЗА: „Королева скорости".
ПАЛЯС: „Адютант його Великости" (Власта Буріан).
ПАН: „Гальо Париж! Гальо Берлін!" і ревія (виступ львівських артистів).
ПАСАЖ: Том Мікс „Мій приятель король".
СТИЛЕВЕ: „Люди в готелі" і ревія „Поворот соломяних вдівців".
ХИМЕРА: „Пісни ночі" (І. Кецура).
УТІХА: „Бастер женився" та ревія.

Закордонне радіо.

Середа, 6. вересня 1933.

Мор. Острава (263,8) 12.30 Військ. орхестра; **Братислава** (279,3) 11.05 Концерт; **Бреслян** (325) 17.55 Камер. музика; **Мілян**о (331,4) 20.30 „Веселий мужик" оп. Лео Фалл; **Брно** (341,7) 21.05 Концерт; **Лайпціг** (389,6) 21.35 Клас. симфонії; **Берлін** (419) 17.45 Пісні; **Білгород** (429,7) 22.00 Пісні; **Рим** (441,2) 20.30, 21.45 Концерт; **Відень** (518,1) 17.25 Суч. австр. композитори, 19.00 Музика до казок 1001 ночі; **Будапешт** (556,5) 18.45 Пісні, 21.40 Фортепян; **Харків** (437,5) 9.00, 15.00 Концерт, 13.50 Акордіон, 18.30 Сцен. артисти при мікрофоні, 18.50 Популярна музика.

Четвер, 6. вересня 1933.

Братислава (279,3) 12.30, 18.25 Концерт; **Бреслян** (325) 17.50 Пісні, 20.50 Веселий концерт; **Мілянo** (331,4) 20.30 „Сакунтала" оп. Альфана; **Штутґарт** (360,6) 21.30 Фортепян; **Білгород** (429,7) 16.00, 18.55 Пісні; **Рим** (441,2) 17.15 Солісти, 20.15 Спів: Белючі (сопран); **Відень** (518,1) 19.00 Оп. музика, 20.45 Симф. концерт; **Будапешт** (550,5) 17.30 Пісні; **Харків** (937,5) 9.00 Гумор, сатира, 13.50 Рос. нар. музика, 15.00 Етногр. концерт для молоді, 19.45 Симф. концерт із Української Фільгармонії.

Львівське радіо.

Середа, 6. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.05, 12.35 Концерт; 14.55, 15.15, 16.00, 19.05, 22.40 Грамофон; 15.25 Господарський комунікат; 17.00 Відчит; 17.15 Солісти, музика, спів (Врага, бас); 18.15 Кохання Собіського; 18.35 Словацькі, хорватські, сербські, боснійські та герцеговинські пісні, відсп. Ільона Барди-Брізенмайстер; 19.40 „Зрада" новеля; 20.00 Фортепян; 21.10 Легка музика; 22.00 Відчит в есперанто; 22.25 Спортові вістки.

Четвер, 6. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.05, 12.35, 14.55, 15.15, 15.50, 22.45 Грамофон; 15.25 Господарський комунікат; 15.35 Збіжева біржа; 16.15 Для дітей: „Праця"; 16.30 Дуети (Дудичівна, сопран, Йос. Королькевич, баритон); 17.00 Камер. концерт; 18.15 Кохання Собіського; 19.15 Битва під Віднем; 19.45 „В огороді Собіських і Жовківських"; 20.00 Авд. з нагоди нац. свята Бразилії; 20.40 Веч. денник; 20.50 Фейл.: „Справа леді Четерлі"; 21.00 Концерт орхестри; 22.30 Спортові вістки.

БІРЖА.

ДОЛЯР.

На приватнім долярovім ринку небагато трансакцій по курсі 6.18. В міжнароднім реляції нотували доляр 6.17 і пів. Банк Польський платив 6.10 зол.

ВАРШАВСЬКА БІРЖА.

Трансакції. Продажа. Купно.

Берлін 213.10, Льондон 26.17, Париж 35.02, Швайцарія 172.68.

Марка німецька 211.00, фунт англ. 28.16, зол. доляр 9.04.

ЗБІЖЕ.

Ціни льоко Підволочиська:

Пшениця дворська з 1933	19.25—19.75
Жито з 1933	12.50—12.75
Овес з 1933	10.00—10.50
Кукурудза краєва	20.50—21.00
Гречка на мливо	17.00—17.50
Висівки пшен.	5.50— 5.75
Мак синій	60.00—65.00

Ціни льоко Львів:

Пшениця львівська 1933	20.75—21.25
Жито з 1933	14.00—14.25
Овес з 1933	11.50—12.00
Висівки пшен.	5.75— 6.00

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Подяка. Сердечно дякуємо всім, хто морально або матеріяльно піддержав нас у часі 5-ти тижневого слідчого арешту в Бібрці, зокрема всім Високоповажаним Панам, що сердечно опікувалися нами. Широ дякуємо Високоповажаним Панам Меценасам д-р Дудикевичеві, д-р Кульчицькому, д-р Шевчукові і д-р Шухевичеві за ласкаву інтервенцію в часі слідства. — **Волод. Габрусевич, Евген Качмарський, Володимир Гуцал.** — Бібрка, дня 3. 9. 1933.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ТОРГОВЕЛЬНІ КУРСИ ҐІРШШПРУНҐА Личаківська 34. Вписи на однорічний і пятьмісячний курс щодня. Стенографія, писання на машинах. 8/22 1—3

КУРС ручного трикотарства веду від 7-го IX. Зголошення від 12—1. і 4—5. Приймаю замовлення на блюзки, шапки, светери і т. п. Міка Бачинська-Зелена, Театинська 31, І. пов. 341 1—2

КУРС ручного трикотарства при фахово доповняючій дів. школі ім. Ґрінченка розпічнеться 11. вересня ц. р. Веде п. Міка Бачинська-Зелена. Зголошення в понед., середу і пятницю від 5—6 год. в шкільній домівці пл. св. Юра ч. 5.

НАУКА писання на машинах найновішою методою, переписка та помножування письм по цінах найнижчих приймає Ю. Ломага, Валова 11. 308 2—16

КІМНАТА умебльована, окремий вхід, Театинська 3. II. пов. на ліво зараз до винайму. Д-р Левицький. 315 3—3

КРІЗОВІ ЦІНИ!!! Відома і загально ціненa Вища Школа шиття і моделювання приймає учениці і замовлення робіт. М. Козловська, Академічна 22/I. 314 2—!

КРУЖОК ІМ. ҐАННИ БАРВІНОК улаштовує курс ручного трикотарства від 8 вересня. Веде п. Міка Бачинська-Зелена. Зголошення в дирекції школи ім. Шевченка вул. Мохнацького 12. від 9—12.

ІНТЕЛІҐЕНТНА панночка легкої вдачі, яка частинно занялась би кухнею потрібна до дітей. Зголошення: Ольга Гумарева, Ходорів. 322 1—2

КІМНАТА фронтова, 2 вікна, тепла, чиста — умебльована, в услугою і світлом за 50 зол. місячно лиш особам на становищі. Вул. Винниченського 31, партер. 323 1—3

ДОБРА адвокатська канцелярія в малім місті зараз до відступлення на добрих умовинах. Залізнична стація в місці. Зголошуватись до Адміністрації „Діла" під „Добра нагода". 320 2—!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Вуголь - Кокс - Дерево

в найдобірніших якостях

доставляє

„НАРОДНЯ ТОРГОВЛЯ"

Львів, Ринок 36.

Інформації: Бюро — Львів, Ринок 36 та склади: Ринок 36, Личаківські 155, пл. Більчевського 3 та Городецька 23. 264 5—16

Відповідальний редактор Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.

Ч. 235 (13.474). Львів, пятниця 8. вересня 1933. Pocztowa opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Тайний ультимат.

(Від нашого кореспондента).

Париж, 3. вересня 1933.

(=) Одна з великих тутешніх газет, звичайно дуже добре поінформована про закулісові ігри великої політики, принесла на днях звістку, яка — коли зміст її дійсно правдивий — досягністю своєю залишає далеко за собою всі інші відомости, передані нам останніми днями — не виключаючи й сьогоднішніх депеш про підписання італійсько-радянського договору про приязнь і ненапад. Ось вона, ця звістка: „Японія вислала перед кількома днями справжній тайний ультимат до Зединених Держав, вимагаючи безпроволочного залишення американської програми морських зброєнь". Якщо звістка ця правдива, то треба сказати, що американці безпроволочно й недвозначно дали пізнати, що не мають наміру брати під увагу японські домагання. Саме передучора американський державний секретар фльоти передав пресі відомість, що вироблений після старанної розваги конграктпро вибудування 37 воєнних кораблів одержав його підпис, тай заявив: „Сподіваюся, що це початок нашої нової фльоти..., якій не буде пари в світі. Завдяки президентові Рузвельтові матимемо могучу фльоту, а наші морські заводи матимуть роботу".

Навіваючи цю заяву, тутешня преса пригадує іншу заяву, яку зложив тому 30 років у Сан-Франціско інший президент, котрий теж називався Рузвельт. Пок. Теодор Рузвельт говорив тоді про „нову еру, яка розкривається перед світом; еру Тихого Океану, театру будуччини, суверенність якого повинна належати Зединеним Державам". В той час Зединеним Державам нарешті вдалося покласти руку на Панамську Республику і канал. Супроти того Англія, занепокоєна за Австралію і інші океанські посілости, обережно звязалася союзом з Японією. Остання — в той час іще доволі непоказна держава! — з радістю прийняла на себе поручену їй Англією місію „Спільно берегти мира на Далекому Сході".

Далекі ті часи! Нині вже ясно всякому англьосаксонцеві, що коли Англія колинебудь у ході своєї великої історії зробила якусь велику й непростиму помилку, вагітну необчислимими наслідками, то помилкою такою був Союз Англії з Японією — одночасно проти Росії й Зединених Держав. Союз той приніс щедрі овочі, але тільки Японії; майже безпроволочно дав їй змогу зломити на манджурських полях единого на Далекому Сході континентального суперника білої раси, Росію, ввів Японію в ряди першорядних світових потуг тай дав їй змогу загрозити цілий англьо-саксонський світ, однаково британський і американський. В періодах історії братовбийчий союз Англії з Японією і уможливлена ним перемога Японії над легкодушно, а то й злочинно веденими російськими арміями лічитиметься подією в чергуванні володіння над світом без порівнання важнішою ніж навіть трагічні події кривавих 1914—18 років. Сьогодні Японія вже з Англією союзом не звязана. Англія не захотіла відновити союзний договір. Та японський вихованець уже почувається доволі кріпким — щоб іти своїми власними шляхами.

Шляхи ці ведуть її передовсім — і покищо — на Китай.

З Китаєм Японія воювала вже раніше. Так у 1895 році Японія, перемігши китайський опір, накинула Китаєви важкий мир, який відбирав Китаєви великі простори і важні пристані. Одначе і трьох тижнів не минуло від заключення того мира, а японський цісар уже мусів під напором европейських потуг з Росією на чолі віддати Китаєви більшу частину своєї добичі. Коли вдруге Японія простягла руки на Манджурію, вона — маючи тим разом за собою британський союз — стрінула вже лише одного противника, царську Росію. Одначе хоча перемога і вспиала Японії, то вона так була її ослабила, що мікадо — зрештою не без впливу Америки — ще раз взяв свою руку назад з Манджурії. Коли минулого року Японія, користуючись китайським безладдям, взяла Манджурію в свої руки, то на шляху своїх заборів вона стрінула цим разом усього тільки Союз Народів, кволий і безсилий...

Нині Японія безоглядно виконує свою безмірну програму заборів, організації жовтої раси й усування білих впливів з Азії. Якщо звістка про тайний ультимат японський до Америки виявиться правдивою, то це буде вже явний знак, що питання Тихого Океану, поставлене на чергу справ тому 30 років, може в найближчих роках увійти в нову фазу.

Закон дозволяє обезпечувати в „Дністрі" 1/3 частину вартости будинків. Не зрікайтеся добровільно свого права і найпізніше до 31. жовтня ц. р. виповіджте в ПЗУВ 1/3 частину та обезпечіть її у свому власному

ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Заняття Манджурії, доконане мин. року, принесло доказ, що партія „більшої Японії" взяла в руки керму японської політики. Партія ця не виявляє найменшої схильности прийняти безподільне верховодство Америки на Тихому Океані. А американський морський міністр недвозначно заявив, що саме це верховодство лежить у меті нової морської програми Зединених Держав.

Українська пропаґанда в Европі.

Женева, дня 1. вересня 1933.

Говорячи про стан української пропаганди в Европі доводиться мати на увазі головним чином пресову пропаганду. Для організації систематичних відчитів у головних европейських осередках українцям бракує передовсім потрібних засобів, а відтак і промовців, себто бракує зрозуміння потреби такої акції та конечности за всяку ціну добути засоби на це. Може недалекий час, коли й українці спроможуться доконати цього, а тим часом можна з деякими обмеженнями говорити хіба про українську пресову акцію в Европі.

До обмежень належить передовсім те, що співробітництво українців в европейській пресі має не систематичний, а випадковий характер. Співробітництво провадить не якась централізна організація українських журналістів в Европі, а поодинокі українці в залежности від своїх особистих здібностей та заробіткових можливостей. Між численними ефемеридами українських пресових служб, агенцій і кореспонденцій маємо єдиний „Офінор", інформаціями якого справді користується від кількох років французька й італійська, а в останньому часі й еспанська преса. Підприємство основане на комерційній основі, яке дає можність істнування його власникові.

Що може осягнути талановитий енергійний журналіст, що знає добре краєву мову, бачимо в Бельгії, де молодий український інжинір Ю. Яковлів подає у великій кількости дуже цінні статті на українські теми до місцевої преси та спонукує бельгійських журналістів займатися українськими справами. Заінтересування Бельгії українською справою, тим більше характеристичне, що ця мала держава сама по собі у міжнародній політиці ролі грати не може. Зовнішня політика Бельгії є в значній мірі під французьким впливом і статті прихильні для України в пресі Бельгії та самої Франції свідчать про те, що становище французького громадянства та преси супроти СРСР інше як теперішнього уряду.

Безсистемність та випадковість української пресової акції в Европі відбирає їй доцільність та зменшує її результати. Преса малих держав деколи має більше інформацій про українську справу ніж преса деяких великих держав. Англьосаксонські держави грають вирішальну ролю в світовій політиці, тим часом до заснування Українського Бюра в Льондоні англійська преса не мала майже ніяких інформацій про українську справу. До тогож становище цього Бюра остільки виїмкове, можности і методи праці остільки своєрідні, що порівнювати чи ставити в звязок його працю з загальною українською акцією в Европі покищо взагалі не приходиться.

Старі традиції української пережавности в Німеччині дали можність продовжувати там інформаційну акцію розпочату ще в часі світової війни. І в великій мірі завдяки д-р З. Кузелі вона осягла там поважні розміри і дала поважні результати, не зважаючи на довголітню рапалівську політику Німеччини. Нова Німеччина вимагає справді нової програми і нових методів української пресової акції. Але це відноситься не лише до Німеччини, хоч і з деяких інших причин.

Світова опінія відбула в останньому часі поважну еволюцію в українській справі, яку треба виразно підкреслити, щоби не спровадити українську акцію на манівці. Загострення українсько-московських відносин та жахливий голод на Україні дали таку яскраву ілюстрацію справжнього становища, що воно властиво не полишає вже жадних сумнівів.

Справа України здобула в останньому часі велику популярність у цілій Европі. Швайцарська преса, яка з огляду на присутність Союзу Народів в Женеві є в деякій мірі показчиком настроїв цілої Европи, принесла дві статті („Україна невральгічний пункт" „Жур. д. Жен." з 26. 8. 33, і „Трагедія України", „Нойе Цірх. Цайт." з 1. 9. 33), що цілком відповідають українським змаганням. Другий з названих дневників між іншим пише: „Коли антагонізм між Москвою та Харковом так зріс саме тепер, то це є в першій мірі наслідком політики безоглядного визиску з боку Москви, що кинула український нарід в господарську катастрофу, якої ще світ не бачив."

Не зважаючи на всі умови про ненапад, які московський уряд підписує на всі боки, та торговельні умови СРСР з різними державами справа України находить все більше зрозуміння в Европі. Пристосовуючись до настроїв, що панували досі в Европі, українська пропаганда була часом більше протибільшовицька, ніж національно-самостійницька і затемнювала тим самим національні змагання України.

Більшовизм є внутрішня справа Московщини та держав, у яких московські агенти провадять свою руйницьку роботу; справаж України є боротьба за її незалежність проти Московщини, незважаючи на те, який більшовизм там панує — Леніна, чи Сталіна, Троцького, Кагановича, Мілюкова, Керенського чи якогось Кирила, бажаного якійсь европейській державі чи не бажаного.

Акція допомоги голодним України та ціла протимосковська акція в Европі вимагає негайного устійнення політичної програми української пропаганди в Европі та витворення спільної аргументації у всіх державах.

Концентрація української політичної акції на міжнароднім терені вимагає передовсім реорганізації української пресової акції в напрямі її підпорядкування одному керманичому осеред-

сові. Пресова робота згідно з одностайними директивами для цілої Европи може осягти безперечно більші результати ніж випадкова неорганізована діяльність окремих осіб та груп. Постачання інформацій з одного центру, організоване зібрання грошевих засобів та їх відповідний поділ між рідними осередками пресової роботи, розподіл актуальних завдань, організоване нав'язання взаємин з дійчами світової преси і політики і т. і. це все разом можна перевести лише шляхом сконцентрованої організації цілої пресової акції.

Оскільки українська пресова акція в Европі буде частиною політичної протимосковської акції на міжнароднім терені, повинна вона й підлягати політичному проводові західно-українських земель та стояти в найтіснішім організаційнім звязку з проводом зєднаної краєвої преси. При обмеженості українських журналістичних більше-менше кваліфікованих сил за кордоном доводиться частині їх писати як для чужих часописів так і для власної преси, чим фактично зміцнюється звязок та співробітництво між краєвими робітниками пера та їх закордонними колегами. Звязок цей буде зростати по мірі зросту цілої акції, буде ставити все більші вимоги до українських журналістів за кордоном. Задоволити ці вимоги та виконати відповідно своє нелегке завдання українські журналісти зможуть лише в тому випадку, коли крім директив та інформацій з краю вони матимуть забезпечену бодай мінімальну матеріяльну підтримку.

Пресова акція як в краю так і за кордоном є поважною частиною цілої політичної акції, і як ціла акція, вимагає вона передовсім принаймні мінімальних матеріяльних засобів, зібраних українською нацією поза межами С. С. Р. Р.

М. Данько.

Тайна комуністичнична організація.

БЕРЛІН, 6. 9. ПАТ. В Аугсбурзі викрито тайну організацію комуністичної молоді, що збиралася ночами на полях і в ровах. Арештовано 10 провідників. Підчас ревізії у одної з провідниць тайної організації знайшли спис її членів. Стверджено, що вона складається з 12 підгруп і має 70 членів.

В Любеці арештували 7 б. членів соціял-демократичного Райхсбанеру, обвинуваченних у співучасти в бійці. Свого часу вони зізнавали в користь обвинуваченних за напасть на робітника гітлерівця, наслідком чого обвинуваченого райхсбанерівця звільнено.

Галицька болячка.

IV.

Російська меншість у Польщі. — Куди прямує галицьке москвофільство? — Чи українське громадянство може бути байдуже супроти польонізації москвофілів? — Факти з минулого галицького москвофільства. — З чим повинно обізнатися наше духовенство?

Після війни до галицької москвофільської інтеліґенції приєдналося дещо російських еміґрантів, що у власному інтересі й підюджують ту інтеліґенцію не єднатися з українським національним табором. Під їх впливом приєдналися галицькі москвофіли до російської напливової меншости в Польщі. Через те хвилево збільшився чисельний стан „русских" у Польщі. Одначе не надовго: бо серед росіян у Польщі бачимо великий нахил до польонізації. Старше їх покоління ще бере участь у ділах російської меншости й може мріє часом про відновлену „єдіную недєлімую", та вже діти по рабськи виправдуються перед кимнебудь, що вони справжні поляки, не росіяни, тільки мають російські прізвища (часом і „малоруські"). І можнаб їм повірити, якщоб не зраджувала їх або ломана польська мова, або в метриці слово „православний". Головно в рядах польського війська та серед польських урядовців можна зустрінути чимало перекинчиків з росіян, яких більше разить українська й російська мова та письмо, ніж корінних поляків! З відразою та недовірям ставиться до тих свіжо спечених поляків чесне польське громадянство, бо вони зчаста повнять серед нього не конче то гідну й почесну службу.

Ясно, що скорше чи пізніше, якщо політичні обставини не зміняться, російська меншість у Польщі засимілюється; багато з тих, що ще признаються тепер до російської народности, навіть не перечать тому, коли заведете з ними балачку на цю тему. „Яка держава, такий нарід — говорять. — Була Росія, ми були русскими і православними, а тепер Польща, нічого робити, будемо поляками".

Яжаж доля чекає, якщо обставини не зміняться, майбутнє покоління теперішнього галицького москвофільства? Можна сподіватися, що діти сучасної москвофільської інтеліґенції, які ходять до українських шкіл, стануть згодом національно свідомими українцями. Того самого можна сподіватися здебільша по дітях тих селян, які ще й досі під впливом москвофільства, бо вони виростають в українському окруженні. Інакше з дітьми тих москвофільських інтеліґентів, яких діти вчаться у польських школах та виростають здебільша в польському товариському окруженні: вони відірвані від рідного ґрунту, вони помітити, що студенти- москвофіли, які в середній школі перебували у польському окруженні, беруть участь у подвитах польської корпорантської молоді. Справді, для цієї москвофільської молоді приходять часи, які переживала галицько-українська інтеліґенція тому сто літ, коли то Наумович у польській конфедератці пропаґував польські національні клічі. А бачимо також, що деякі з бувших діяльних москвофільських студентів, які з початком нашого століття ширили ненависть до „малорусского наречія" та пропаґували серед галицької москвофільської інтеліґенції вживання виключно російської мови, тепер є вже поляками. Приклади на це можу подати. Не бракує прикладів і на те, що колишні вихованки москвофільських бурс та стипендисти львівського „Народнього Дому" змінили метрику й національність, — не думайте, що на православну й російську, ні, а тільки на римо-католицьку й польську! Ось куди веде москвофільство!

Очевидно, національно свідоме українське громадянство не може бути байдужим супроти того; не можемо держатися слів одного редактора на луговій анкеті, що, мовляв, відпадає тільки гірший елемент. Праця для української нації не полягає на взаїмному переліцитовуванні партійних груп та одиниць у голословному патріотизмі, а тільки на освідомлюванні та виховуванні на добрих громадян одиниць малосвідомих, а через те покищо менше вартісних для нації. Через освідомлення досі маловартісна одиниця стає цінним членом свого народу. Тому ми не повинні дивитися байдуже навіть тоді, коли відпадає від народу й найгірший елемент; власне треба старатися цей найгірший елемент зробити добрим. Тому також не треба допустити до того, щоби сучасне галицьке москвофільство згодом ополячилося, а треба його приєднати для української національної ідеї. А осягнемо це, коли москвофілам представимо їх історію, яка не є такою, якою їм представляють їх провідники.

Розглядаючи джерела до історії Галичини в добі національного відродження, стверджую я, що неслушно вважають москвофіли, а за ними й національно свідоме українське громадянство, мецената галицько-українського письменства Михайла Качковського москвофілом. (Моя стаття „Чи М. Качковський був москвофілом?", „Нова Зоря", 1931, ч. 53 і 55). Також старе галицьке москвофільство, якого речником був Богдан Дідицький, було проти понехання галицьким гро-

---

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 8. ВЕРЕСНЯ 1933.

О. ГАЙДУЧОК.

По гуцульських бездоріжях.

II.

Дві ночі ночували і день давували, вже й вертатись хотіли. Шість степенів тепла, така година настала, що на Скуповій сніги вилли, а злий міст в Устеріках раньше вже забрало. Якось воно протерлось на небі і ми таки рушили дальше на Гриняву.

Ласкаво сонце проблискувало й облаки не були страшні, а якось привітніше всміхалися до нас, чи насміхалися над нами. Мабуть знали, що нас чекає.

А в Устеріках рух у кооперативі. Щойно вчора привезли товари, а нині посилають вдруге.

В сонці й воді чалапали ми лугами й царинами, накладали дороги до другого моста, яким перейшли Чорний Черемош та опинилися над Білим Черемошем, чи там Білою рікою.

Більше тут простору в ложбищі ріки, лагідніша зелень, ясніше на душі. Минаємо Стебне, рідок Юріштана, так добре відомого з „Камінної душі" Хоткевича. Жалували, що не поступили вглянути місця, де він газдував, бо все ще покажуть якісь пивниці, то-що.

І Білий Черемош не дармував. Урвищем видер дорогу так, що ледви фірою переїдеш, а з грунвя сплила глина кремовою сметанкою. Жаль ногу в неї погами.

Стрічаємо д-ра Юрка М. Їде до Косова і нагадує на себе два дні чекати. Ми не від того, але аж два дні нам за довго. Та в них потім зробилося чотири. По дорозі гуцулик нас минув і не поліз у сметану. Видів на поручі і пройшов ним супокійно, немов найлішний рухомик, хоча їх чотири метри п'ять нам вилів ногами Черемош. От спорт на скалі

III.

В дощі дійшли ми в Яблоницю.

А вночі такі шуми очинилися, що й не відріжниш, чи то кичери між собою деремовляються, чи Чермош несе шуми полонинських потічків, чи може „плови" такі вдарили.

Засіріло ранком на дворі, тай нам на душі помрачилось.

Черемоша невпізнати від учора. Назбирав сили у верхах і полонинах, громом гремить, вирівнав скоки, місцями гнівним гуцулом скипить на крутізках. Дорогу на Гриняву забрав, обриває береги, підповз до поблизьких хат, несе на своїх грибах дерево, валить ним об скали.

А потічки його підсилюють. Глухий ломіт чути з їхнього дна. Глухо котять каміння, немов би далеко гармати били.

Журливо глядять гуртки гуцулів, готові в кожній хвилині виносити дорібок з загрожених хат.

Хоча нині Купала, то так позимніло, що ніодна гуцулочка не ворожила раннім ранком. Всі похопцювались. Кукурудза ледви вискочила з землі. буришку хоч кліщами витягай, аби росла. Сміливіші виловлюють дерево, а по румунському боці ловлять рибу. З бистрин втікає вона в заливи, що свіжо потворилися.

Погода неабияка. Що хвилини встають сині мряки понад залісені верхи, тяжко перекочуються царинками і спадають новою зливою вниз.

Вернувся наш господар-лікар. Він лишив у Стебнім. Верхи та пішки добився домів.

Хоча премося в дорогу, не пускає нас. Лікує нашу нетерплячку. Й ми боїмося огуцулітя. Водить нас до сірчаного джерела в Ферескули, показує на високім грузі рідку ільму, оглядаємо вигву під ферескульським облавом, де ми ще недавно переходили.

Висипалися гуцули з церкви, заквітчали цавники поспускали до своїх оселків у верхах.

IV.

Чотири дні висиділи ми, а на пятий надобре розяснилося й ми в дальшу дорогу.

Черемош водами опав так, що понад його руслом, вигутім в скелях, прямуємо дальше на Гриняву. А знайте, що і звідтам приїздили до Львова в неділю „розслабленого жилами". Аж зпід альпейських верхів звернули увагу, що свято У М. Х. відбувалося в таку символічну для українського народу днину.

Серед соняшної потоки, медяного запаху закосичених царинок, всміхнених обривів розгадуємо гуцульські загадки в роді тої, що хоч читальня селянської спілки, напроти нас, а кожний стрічний гуцул, як вискварить по „новомодному" привіт, то здива аж ноги самі стають під нами. Мовляв, культура і сюди преться.

От вже і Стовпні. Злетіли обриви каменою лавіною зі стін і горганським грехотом завалили доріжку. Вона й тільки місця знайшла, щоб перепливати між стінами і річкою, яка щойно недавно на ній бушувала.

Перед нами гуки Грамітного.

Розігнався зза скельного масиву і скаче скоками, яких двісті метрів все вниз і вниз.

То з шумом проскочить поріг і запіниться, то розіб'ється на гребенях. Піднесеться білою парою і заграє веселкою. Нагло сяде, закинить громом впаде вниз, позбирається і дальше скаче, аж поки не впаде в обійми Пробійної. Там вже й успокоюється. З годину вслухуємося в його гримоти і любуємося його красою, бо не завсіди він такий розмашний.

Пробила Пробійна дорогу для себе і для нас. Тільки вузька грань натикана дзвіничками, відділила нас від Грамітного. Сині скалки так і стоять рядом і чудують нас своєю сміливістю. Якось то все таке привітне, привабливе. Не знаю дето подібного навіть у Чорногорі. Там воно дикіше.

(Продовження буде).

мадяністом своєї рідної мови („Початки галицького москвофільства" і „Два покоління галицького москвофільства", там-же, ч. 71. і 73), а хвилилося до Росії тільки тому, що її докладно не знало. Незавидна доля була галицьких священників, які в 60-их рр. минулого століття пішли в добрій вірі на запросини російського уряду очищувати наш обряд в уніятській церкві на Холмщині від польонізмів; вони мусіли зирити православія з наказу царського уряду, який згодом з ними обійшовся вовсім не по людськи. „Der Mohr hat seine Schuldigkeit getan" — так писав до Б. Дідицького перший холмський православний епископ-галичанин Маркел Попель, коли його російський уряд усунув з епископського уряду. Трагічною смертю помер у Росії знаний пропагатор галицького москвофільства Іван Наумович. Доля його, як також тих галицьких священників, що емігрували на Холмщину, подібна до долі тих галичан, що гинуть тепер на Радянщині. Представляючи такі факти з історії галицького москвофільства його вже вичисленним прихильникам серед селянської маси, можна все таки її вирвати з кігтів політичних спекулянтів.

Розуміється, що освідомлюючу працю серед нашого селянства мають змогу вести в першу чергу наші священники. Тому наші духовні власти повинні подбати, щоби до сіл, в яких помітне москвофільство, йшли священники добре обізнані з історією галицько-українського національного відродження та галицького москвофільства, як також з історією унії на Україні. Треба жалувати, що досі наші духовні круги не подбали про науковий нарис історії унії на Україні, а головно релігійної боротьби в XVI.—XVIII. ст. Історія боротьби унії з православієм така повчаюча для наших часів! Унія щойно тоді поширилася на Україні, коли уніятські владики стануля на сторожі всіх питоменних признак нашого обряду та стали відноситися з толеранцією до своїх православних братів. Та ще одно з цієї історії: в часі найбільшого розярення між православними й уніятами на Україні ані перші не викидали із своїх богослужебних книг слів „соборна католицька церква", ані останні слова „православний"; це не пошкодило ні трохи православію одних, ні католицизмові других. І це повинно взяти під увагу наше духовенство, коли хоче протидіяти православній акції в околицях, де нарід привик і до старої національної назви „русин" і до слова „православний" в богослужебні, як от на Лемківщині. *Д-р Микола Андрусяк.*

Нашим читачкам, що хочуть закупити найновіші і найодніші ПЛАЩІ, СУКНІ, КОСТЮМИ і пр. поручаємо відому фірму **Яків Погамент** Львів, ул. Академічна 2. (Готель Жоржа) 330

Недоля нашого шкільництва на Словаччині.

(Меморіял пряшівського епископа.)

Доля так судила, що частина нашого народу за Карпатами опинилася під правлінням словаків. Від самого початку спільного життя зайшли між обома братніми народами непорозуміння, бо сильніщий брат забув на минулу однакову недолю й почав наслідувати деякі способи своїх недавніх переможців. Сталося це перший раз при народочисленні в р. 1920., при котрім вийшло нараз, що в корінно українських селах найшлося нараз майже 100 проц. словаків. Вислід того першого народочислення привів навіть покійного проф. Петрова до публичного протесту проти такого способу роблення статистики. Ця практика повторилася і при народочисленні в р. 1930. На основі цих статистик діється тепер таке, що чисто українські села не можуть мати своєї рідної школи — а лиш словацьку.

Проти такої поведінки уряду виступив минулого місяця гр.-кат. епископ пряшівський Павло Гойдич вже вдруге до міністра шкільництва Дерера з обширним меморіялом, який опублікував у 18. числі „Русского Слова" в Пряшеві з 28. липня ц. р.

Епископ Павло, опираючись на заяві міністра Дерера, що не буде терпіти в школах релігійної, національної і клясової нетерпимости, доказує йому саме протилежне, бо, не зважаючи на його заяву, „в наших чисто руских селах може в 90 проц. виучується по словацки". Щоби кривди нашого населення були усунені, відкликується епископ до соціяльного, демократичного почуття міністра, до конституційної грамоти чсл. республики і до рішення мирової конференції, які треба респектувати.

В дальшому малює недолю свого народу взагалі, а зокрема кривди на полі шкільництва. Народне шкільництво лишилося в руках віроісповідних громад, які задля свого зубожіння не можуть покривати не лиш річевих видатків, але й давати також прибавки на пенсію й обезпечення учителів. Наслідком того учителі скоро міняються і наука на цім терпить. Перестерігає міністра, що насильне накидування словацької мови русинам не принесе Словаччині консолідації, але невдоволення, огірчення та реакцію. Основи давньої Мадярщини, каже епископ, тоді зачали колибатися, коли почалася насильна мадяризація у шкільництві. Меморіял кінчиться зазивом, що в інтересі славянської держави лежить **зробити все можливе, аби всі громадяни дістали те, що їм на основі законів і справедливости належиться, бо не полки, але вдоволені громадяни роблять державу сильною.**

До того меморіялу додана статистика українських сіл у східній Словаччині, з якої виходить, що бардіївська округа має 37 сіл з більшістю українського населення, гуменська 7, кежмарська 16, кошицька 4, межиляборська 54, пряшівська 16, сабінівська 24, снінська 19. Сіл з мішаним словацько-українським населенням є: в гуменській окрузі 1, кошицькій 4, михайлівській 4, пряшівській 7, сабінівській 2. Разом є у східній Словаччині 177 сіл українських і 18 сіл мішаних.

Нова революція на Кубі.

На основі інформацій з Гавани нова кубанська революція, що розпочалася 4. ц. м., обійшлася без проливу крови і без жертв. Провідниками революції є сержант Батіста, проф. університету Мартін і журналіст Карбіо. Головним революційним чинником є суспільні елементи, зорієнтовані в напрямі соціялістичнім, але не комуністичнім.

Революціонери в Сантяго на Кубі опанували військовий гарнізон, який перейшов на їхню сторону. Вояки увязнили старшин і випустили на волю вояків, арештованих за часів ген. Машада. Крім того скинули з уряду губернатора і бурмістра, причому прийшло до стріляннини, але ніхто не був навіть ранений.

Провізоричного президента республики Чеспедеза покликали із столиці до Ст. Кляра, щоб оглянув шкоди від цикльону. Дипломатичні представники уряду дожидають кожної хвилини. Міністр внутрішніх справ заявив, що готов разом з іншими міністрами співділати з революційним урядом.

ГАВАНА, 6. 9. ПАТ. Уряд Чеспедеза подався до димісії після конференції з провідниками революції. Один з революційних комісарів, повідомляючи про факт обняття влади військовою хунтою (радою) представників дипльоматичного корпусу, висловив надію, що держави, які мають своїх представників на Кубі, визнають новий уряд. Один з комісарів д-р Партелля буде виконувати владу президента. Два американські кружляки прибули до пристані.

ЛЬОНДОН, 6. 9. ПАТ. З Гавани повідомляють, що в склад кубанського провізоричного уряду входить 5 осіб. Провід обняв д-р Портелля, однак головну ролю грає сержант Батіста, що обняв становище шефа армії. Головним політичним інспектором є радикальний журналіст Карбіо, один з 5 членів хунти. Карбіо провів два роки в Радянщині і є симпатиком комунізму.

—o—

Більшовицькі замовлення в Америці.

З Нюйорку повідомляють, що радянські імпортові синдикати фіналізують трансакції, які обіймають харчові товари. Першою з тих трансакцій буде закупно 5 міліонів безрог, з яких перший транспорт мав би відійти до Радянщини вже в найближчому часі. Крім того російські імпортові синдикати закуплять кілька міліонів кг. масла і сира. Незалежно від того радянський уряд переговорює з великими електричними концернами в справі дальших замовлень

—o—

Проти жидівських переслідувань

ЖЕНЕВА, 6. 9. ПАТ. Вчора вечором відкрито всесвітну жидівську конференцію, що має приготовити жидівський конгрес на 1934 р. В конференції беруть участь представники майже всіх европейських країв та деяких заморських. Засідання відкрив рабін Візе, заявляючи, що головним завданням конференції й майбутнього конгресу є зорганізувати боротьбу з переслідуванням жидів у Німеччині.

Що грозить Совітам на Далекому Сході

(УП) Згідно з вістками одержаними з Москви, останнього часу небезпека для Совітів на Далекому Сході значно збільшилась і московський уряд уживає енергійних заходів для зміцнення там свого військового стану.

В далекосхідній армії більшість частин перебуває у складі военного часу. Піхотні дивізії, 35, 36, 40, 1, тихоокеанська і 2 амурська одержали замість кінних швадронів по одному кінному полку. З корейських і китайських збігців сформована „інтернаціональна стрілецька бригада" з 2 полків, яка розташована в місцевости між корейською і манджурською границею і завданням якої є партизанка в разі війни. Окремі кінні бригади далекосхідної армії (5, 9 і прикордонна) одержали по одному загонові мотомеханізованого війська.

Звертають особливу увагу на збільшення технічних частин армії. Авіяція налічує понад 400 літаків, більшість яких розміщена в районі Спаськ, Хабаровськ і на південь від Владивостока, де коло Нововіївська влаштовано великий аеродром, як базу для воздушного нападу на терени Кореї і японські острови. Матеріял в авіяції найкращий, який має червона армія.

Збільшено число мотомеханізованих частин. Загалом в армії налічують понад 500 боевих панцирних машин ріжного роду (танків, панцирників, панцирополіздів).

Згідно з останніми вістками радянці вирішили за всяку ціну удержувати укріплений район Владивостока, де ведуть енергійні праці над зміцненням фортифікації.

Найслабшою ділянкою радянського становища на Далекому Сході є комунікація краю з европейською Росією. Тому йдуть тепер праці задля поліпшення залізничих сполучень. Великосибірська залізниця аж до стації Карімская (100 км. на схід від Чіти) має подвійні рейки. Тепер поспішно прокладають другі рейки на амурській залізниці від Карімська до Хабаровська (продовж 2250 км.).

Одночасно вживають заходів для організації місцевої военної промисловости, бо постачання военного матеріялу з Европи в час війни не є певне (через великі віддалі і зріст ворожости населення вздовж сибірської залізниці). Муніційні фабрики засновані в Забайкаллі (Петровський завод) і в Амурській області (Біробіджан і Хабаровськ). Основують також военно хемічну промисловість.

А тепер КРЕМУ або ОЛІКУ

Передгим осушити, передовсім натерти а потім... сонішна купіль зол. 0·40 — 3·50

Польський продукт фабрики PEKECO A. C. в Позвані

Політичне становище на Далекому Сході стає для Совітів все більше грізним. Переговори в Токіо про продаж радянцям східнокитайської залізниці зупинились на мертвій точці. Японські военні кола збільшують свої домагання і в пресі висловлюють своє бажання „купити" у Совітів цілі їх далекосхідні володіння, як Сахалін, Камчатку, ба навіть Владивосток, „без якого східнокитайська залізниця не має торговельного значіння". Цікаво, що, як стверджує хабаровська українська газета „Комуніст" 1. 8. 1933, **японці шукають звязку з українськими колами за кордоном, бажаючи опертись в своїй політичній праці на Далекому Сході на українське населення Зеленого Клина** (терени Амура і Усурії, заселені переселенцями з України). Йде нібито про те, щоб там збудувати „далекосхідну українську республику".

Енергійну політичну працю японці провадять в Монголії і провінції Сіньцзян (Китайський Туркестан). Японські агенти в Монголії розгортають пропаганду про приєднання тієї держави до Манджу-ко. В Сіньцзяні, де вже цілий рік палають повстання населення проти китайської адміністрації і радянських торговельних організацій, японці підтримують голову повстанців генерала Ма-цзу-їн, який поставив своєю метою збудувати „Велике Монгольсько-манджурське Цісарство" від кордонів радянської Середної Азії до Японського Моря. Через те, що населення провінції Сіньцзян є в більшости музулманське, генерал Ма-цзя-їн домагається також приєднання до того цісарства музулманських народів совітських середньоазійських республик.

Отже загроза радянському пануванню йде на цілому азійському сході.

(Це видно „рівновага" для совітофільських настроїв в Европі!).

„Небезпека порозуміння з С. Р. С. Р."

Нова стаття „Журналь де Женев"

„Матен" у своїм числі з 2-го вересня переда на підставі телефонічної звістки нову статтю „Журналю де Женев" про ситуацію в Радянському Союзі. Ця стаття звертає увагу на небезпеку всяких нормальних взаємин з совітським урядом у таких словах:

„Шукати дипльоматичної або економічної співпраці з Москвою це йти на ріжні небезпеки. Ніяка держава не може в теперішніх відносинах почувати себе забезпеченою перед революційною пропагандою. Ніякий уряд не має права довіряти зобовязанням, які беруть на себе Совіти; вони виключають ці зобовязання своїм інтернаціональним комунізмом. Загрожені у себе дома, вони відчувають тим більшу потребу підтримувати руїнницьку агітацію в інших державах. Просовітська політика основана на інтересах служить тільки Совітам ворогам Росії і тільки підтримує більшовицьку діяльність у світі.

Від 15 літ під комуністичним режімом терпить великий нарід. Уряди знають про це, бож не складаються вони з самих неуків і дурнів. Радянський Союз, нині як учора це край Г. П. У. і голоду. Коли українські козаки або селяни доведені до розпуки бунтуються, відділи червоної армії вирізують їх жорстоко. На колишніх голодуючих полях видко нині „обсерваційні башти", звідки агенти Кремлю стежать зблизька і здалека своїх нових рабів — колгози та совгози; літаки літають над нивами вкритими збіжжам, піші та кінні патрулі перешукують країну. Вони мають на меті за всяку ціну вирвати виголоднілому селянинові кілька снопів збіжжа, на які він працював у поті чола і які держава краде йому на те, щоби годувати вірних членів комуністичної партії, червоних салдатів і шпигунів і щоби продати це збіжжа за низьку ціну на чужині, що й так уже ним залита".

—o—

Липський ярмарок і господарська кріза.

(УП) Липський ярмарок, що саме тепер відбувається, звертає на себе увагу всього господарського світа. Діється це в першу чергу тому, що заграничні преса деякого напрямку підняла проти нової Німеччини шалену пропаганду з приводу переслідування жидів у Німеччині, а головно веде пропаганду за господарським бойкотом Німеччини у цілому світі. Під знаком цього бойкоту й стоїть липський ярмарок. Успіхи бойкоту, як їх сподівалася преса, дуже непомітні. Правда, покупці змінились. Коли давніше Липськ був у часи ярмарку повний жидів, то тепер того нема, але зате появились інші люди з ріжних сторін світа, що хотять купувати. Ярмарок і німецьке господарство не стратить дуже багато на бойкоті, зате відбивається на ньому дуже обставина фінансового характеру, цебто трудноші девізові і митні. В перших днях трудно було сказати, який успіх принесе ярмарок. Одначе дальші дні показують, що всежтаки інтерес йде досить добре, а деякі фірми поробили такі зовсім добрі інтереси. Заграничча преса писала, що жидів виключено від участи в ярмарку, а тимчасом це не відповідає дійсности. Деякі жидівські фірми самі себе посилючували від участи, йдучи за гаслом бойкоту. Від проводу ярмарку не ставлять їм ніяких трудноші.

На ярмарку переважає тепер не велика індустрія, як це було давніше, а більше середний і ремісничий стан. Учасників дуже багато і всі вільні місця заняті малими фірмами. Причинилась до того й та обставина, що малим фірмам, а передовсім ремісникам віддавано вільні місця по дешевшій ціні. Досі цього не роблено і тому малим фірмам було трудно заплатити всі кошти, звязані з участю в самому ярмарку. В загальному виставка має дати доказ, що німецька індустрія в здібна заступити себе в конкуренційній боротьбі в цілому світі. Виставлені товари вказують на покращання якости їх, а не скількости, як це було досі при масовій фабрикації всього товару.

На окрему увагу заслуговує так званий брунатний ярмарок. Це є виставка німецької індустрії виключно для внутрішнього німецького ринку, бож хіба заграниця не буде купувати ма-сово товари, а головно уніформи, вживані липе в Німеччині. При цьому ведеться пропаганду за тим, щоби німецькі купці купували лише німецькі продукти, а дальше, вживаля лише німецькі харчові продукти і в той спосіб поперли німецький хліборобський стан. Така пропаганда ведеться вже здавна у всіх інших країнах і проти неї ніхто не протестує. Льогічно беручи, не повинен був повстати протест і проти Німеччини. В дійсності такі протести підносить, але їх причиною є знова таки антинімецька пропаганда в жидівсько-соціялістичних колах цілого світа. Побіч брунатної виставки заслуговує на увагу ще спеціальна виставка саксонська, яка має показати світові, що дає для німецького господарства сама Саксонія, а дальше й заохотити самих німців купувати товари саксонського виробу, щоби в той спосіб зменшити безробіття. На будівельній виставі не забуто також і про повітряну охорону на випадок війни. При цьому звертає на себе увагу також новий спосіб будови сталевих доріг у звязку з проектом Гітлера розбудови німецьких автошляхів. На брунатній виставці можна купити навіть сталеві шоломи.

Великі надії покладає індустрія на експорт за границю. Що правда, то досі німецький експорт зменшився, а імпорт збільшився на деякий відсоток, але причиною цього є липе девізові трудноші. Дивним дивом збільшився імпорт тютюну. Злобні язики говорять, що причиною цього є пропаганда проти курення жінками. За якістю німецьких товарів промовляє й те, що ще 40 прц. постачання машин цілому світові має Німеччина, мимо всяких трудноші, ставлених німецькому експортові.

Щоби протидіяти жидівсько-соціялістичній пропаганді проти німців, закликали провідники німецького господарства пресу писати отверто про все те, що бачать власними очима. І дійсно так. Коли оглянути власними очима те, що в Німеччині діється, і порівняти голоси ворожої пропаганди, то відразу видно цілу правду. Ця обставина важна й для нас з огляду на протиукраїнську пропаганду у світі з боку деяких кол, політичних і господарських.

—o—

Великий політичний процес за приналежність до О. У. Н. на Волині.

В понеділок 4. ц. м. відбувся перед Окружним Судом у Луцьку великий політичний процес проти 9 молодих селян зі села Лаврова луцького повіту на Волині. Є це третій з черги масовий політичний процес проти волинських селян за приналежність до ОУН. Тим разом ставую перед судом 9 мешканців села Лаврів, а саме:

1) **Анатій Закоштуй**, син Микити і Катерини, літ 24, рільник, абсольвент 8 кляс гімн., резервовий капрал польського війська;

2) **Борис Заремба**, син Максима і Евфросії, літ 20, рільник;

3) **Віктор Помяновський**, син Миколи і Параскеви, літ 24, рільник;

4) **Петро Зацерковний**, син Миколи і Марії, літ 19, рільник;

5) **Федір Корольчук**, син Йосифа та Анни, літ 21; рільник;

6) **Федір Помяновський**, син Миколи і Параскеви, літ 18, рільник;

7) **Микола Микетюк**, син Данила і Ольги, літ 19, рільник;

8) **Левко Хвещук**, син Никандра і Олександри, літ 21, рільник;

9) **Іван Остапюк**, син Андрона і Еви, літ 17, рільник, усі православної віри, яким акт обвинувачення закидує, що в часі від липня 1932 р. до 10. квітня 1933 р. в селі Лаврові, волости Полонка, луцького повіту брали участь в ОУН, яка прямує до відірвання від Польщі південно-східних земель та побудування на них Незалежної Української Держави, і що з тією метою звійшли у порозуміння з іншими ще особами, чим допустилися злочину з арт. 97 § 1. к. к. в звязку з арт. 93 § 1. к. к.

Акт обвинувачення на першому місці поставив Анатія Закоштуя, як того, що мав дістати від повітової команди ОУН в Луцьку приказ зорганізувати в селі Лаврові кілька „пяток" або „трійок". Це доручення Анатій Закоштуй виконав у цей спосіб, що навязав контакт з Борисом Заремою і Віктором Помяновським, назначив їх командантами груп та поручив їм втягнути до організації ще й інших. Борис Заремба зорганізував „трійку" зложену з нього, Левка Хвещука і Івана Остапюка, а Віктор Помяновський „пятку", до якої входив він, Федір Корольчук, Федір Помяновський, Петро Зацерковний і Микола Микетюк. Обвинувачені Анатій Закоштуй, Віктор Помяновський та Борис Заремба весь час були в контакті між собою і з іншими обвинуваченими, давали їм читати літературу ОУН та поширювали „Сурму". Акт обвинувачення закидує їм усім тим то що переводили збірки та продавали цеголки на боєвий фонд О. У. Н.

Обвинувачених судив суд у складі: председіючий суду, окр. суд. Окуліч, вотували: окр. суд. Дзевульський і Добровольський, обвинувачував прокуратор Гозьдзік, оборонив адвокат посол д-р Степан Білик. Хоча у слідстві деякі обвинувачені признались до приналежности до ОУН, а навіть назвали поодиноких членів „трійки" і „пятки", на вчорашній розправі всі заперечили свою приналежність до ОУН. Натомість твердили, що працювали в своїх місцевих національних організаціях, а найдену в них підчас ревізії нелегальну літературу дістали поштовою пересилкою від невідомих осіб. Переслухані прокураторські свідки 2 поліційні функціонарі Матушевіч і Вижницький потвердили під присягою, що всі обвинувачені за винятком Анатія Закоштуя признавались до приналежности до ОУН та взаємно визнали себе як членів „трійки", або „пятки". Тому, що прокуратор і поліційні функціонарі цілий ряд видавництв як „Націоналізм" Донцова, „Архів Української Революції" Доценка, „Літопис Червоної Калини" (найдені у поодиноких обвинувачених) — зарахували до нелегальних видавництв, а про герби (Пласта) твердили, що це відзнаки ОУН, оборонець посол д-р Білик домагався покликати на розправу знавця для політичних справ, якого згідно з тим внесенням допущено. Знавець Казимир Гладковський потвердив твердження оборони, одначе зразом ствердив, що ОУН чимраз більше поширює свою діяльність на Волині, яка покищо проявляється вибиванням шиб та замальовуванням державних орлів. Прокуратор Гозьдзік занявся на вступі у своїй промові, що прикро йому обвинувачувати братів славян, які нерав спільно з поляками проливали свою кров в обороні Польщі, але підсудні належать до тих бунтівників, які працюють на згубу Польщі і українського народу, а в користь Німеччини і тому домагається для них суворої кари.

Оборонець посол д-р Степан Білик в півторагодинній промові доказував невинність підсудних, зокрема виголосив правний вивід, в якому устійнював, що закинене переступство не становить в конкретному випадку злочину головної зради з арт. 97 § 1. к. к., а зібраний судовою розправою матеріял є щонайвище переступством недозволеного товариства з арт. 165 к. к. В загальній частині промови оборонець рішуче застерігся проти легенди, проголошеної прокуратором начеби український національний рух був плодом німецької акції, а навпаки українські визвольні гасла є власним твором українського народу і за них боровся український нарід уже в часі світової війни. Прояви українського націоналізму на Волині належить поцінювати як здоровий відрух та протиставлення українців комунізмові.

Після цих промов трибунал пішов на нараду та проголосив присуд, яким засудив усіх обвинувачених за злочин головної зради з арт. 97 § 1 к. к., а зокрема:

1) **Закоштуя Анатія** на 4 роки вязниці,
2) **Зарембу Бориса** на 3 роки вязниці,
3) **Помяновського Віктора** на 3 роки вязниці,
4) **Зацерковного Петра** на 3 роки вязниці,
5) **Корольчука Федора** на 2 роки вязниці,
6) **Помяновського Федора** на 2 роки вязниці,
7) **Микетюка Миколу** на 2 роки вязниці,
8) **Хвещука Левка** на 2 роки вязниці,
9) **Остапюка Івана** на 1 рік вязниці.

Всіх засуджених позбавила вріки того горожанських прав на 10 літ.

Цей, навіть на волинські відносини строгий присуд, викликав серед українського громадянства на Волині велике вражіння. Присуд цей ще не правосильний, став предметом апеляційної розправи в Любліні.

—o—

Політичні візити.

БЕРЛІН, 6. 9. Пат. З міродатних німецьких кіл потверджують вістку, що віцеканцлер Папен задумує осінню зложити візиту в Будапешті. Речинець тієї подорожі ще не устійнений. На основі інформацій преси подорож буде мати характер урядової візити від німецького уряду за приїзд мадярського премієра Гембеша до Берліна. Одночасно німецькі часописи повідомляють, що премієр Гембеш потвердив урядово свій виїзд на запросини Кемаля Паші.

—o—

Концентраційні табори в Румунії.

ЧЕРНІВЦІ, 6. 9. ПАТ. На основі звіту поліційної влади комуністична партія на терені цілої північної Румунії ослабла в останніх часах значно, зате зросла акція скрайних гітлерівських груп, ведена головно елементами наплівними. Преса нотує поголоску про намір влади створити в середущій Румунії концентраційні табори для всіх опозиційних елементів.

—o—

Крадуть по більшовицьки.

МОСКВА, 6. 9. ПАТ. У промисловому центрі на Уралі, Магнітогорську викрито величезні зловживання у виділі постачання для робітників. Отверджено, що у злочинах брала участь 150 службовців.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Рішучий виступ.

Приємно в час-до-часу зустрічати якийсь відрадний, потішаючий, за серце хапаючий обяв. Серед повені прикрих випадків, трагічних фактів і розпучливого настрою така подія грає усіми красками веселки, вливає в душу віру в краще завтра, підносить у гору серце.

Прийшов вчора до мене один з шановних академіків-галичан і зі сльозами в очах сказав:

— Прошу вас, виправляйте нас, бо ми не винні.

— В чім річ?

— А ось із нашим „академством". Україна пухне з голоду, люди листя, кору з дерев поїли, падлину відкопують, діти батька, батьки дітей їдять, а ми не піднесли ніякого протесту. Зовсім певно суспільність негодує на нас, що ми досі не арештували зі сумнівної почести.

— В самій річі...

— Отжеж власне. Ми тому не винні. Хотіли були давно це зробити, але — ви знаєте як воно буває — то один, то другий, то третій не міг прийти і так якось відтягнулося. Ручу вам, що ніякі інші причини не руководили нами. Аж учора зібрались ми всі і одноголосно рішили, що новше годі носити титула члена Української Академії Наук з московською закладовою мовою, в якій навіть Скрипник був *напоналістом*.

Мені радість підступила під горло, і я довго не міг слова промовити.

Врешті:

— Справді ви всі *одноголосно?!*

— Всі!

— Славно. Нарешті щось перейшло в нас одноголосно. Але... Правда. Зовсім що інакшого якісь там збори, нарада чи засідання звичайних смертельників, а інша пара кальошів наші вчені, люди з досвідом, характером і самопошаною. Це не якийнебудь кандидат за копського громадянина, що хоче щойно робити карієру і видається туди, де чує дзенькіт срібняків і запах ікри.

Шановний академик кивав заслуженою головою, тож я собі не переривав:

— Ваш протест проти того всього, що діється на Україні, що роблять з нашим народом північно-східні окупанти, належно відіб'ється голосним відгомоном не тільки на українських землях. Він знайде прихильне вухо і поза нашими землями, бо вже стільки людей затрівожилось долею бездольних наших братів. Славно! І ще раз: Славно! І тричі: Славно!

Я стиснув простягнену до себе академичну руку і стало так якось легко, так добре на душі...

Галактіон Чіпка.

Новий наступ більшовиків в Америці.

НЬЮ ЙОРК, 25. серпня. (Вл. кор.) В пятницю, 18. серпня відбувалися в Ню Йорку в Народному Домі наради Центрального Комітету українських народних товариств в цілі започаткування акції для допомоги голодуючій Україні. Наради були оголошені наперед в газетах. Скористали з цього більшовицькі лідери, що держать у своїх руках т. зв. Український Робітничий Дім та видають більшовицький щоденник, „Українські Щоденні Вісти" і прийшли непрошені на наради, справдуючись тим, що вони представляють також „народні товариства". Коли після зреферування справи головою комітету п. А. Бораком прийшло до дискусії, присутні більшовики заперечили всякі вісти про голод на Україні і радили завязати комітет для голодуючих на Західній Україні. В такому комітеті вони обіцяли взяти участь. Та присутні члени Центрального Комітету, завважували намір більшовиків, щоби розвити акцію в самому зародку і випросили більшовицьких агентів із салі засідань. Однак вони не хотіли вступитися. Тоді представники народніх товариств загрозили чинним насиллям. Більшовики порахували свої сили, а як побачили, що їх дуже мало, вийшли з галі. Тут треба згадати, що від яких 10 літ представники більшовицьких організацій не пробували заходити до Народнього Дому. Тепер, видко, дістали наказ з Москви, розпочати наступ на всякі спроби українців, які ведуть до рятування вигибаючих земляків на Україні. Американське українське громадянство повинно звернути увагу на нові більшовицькі затії і в місця дати належну відправу всякій більшовицькій кирині, хочби як вона була замаскована.

—o—

Ревізії й арештування в Яворівщині.

В початках серпня ц. р. переведено ревізію й увязнено Павла Химича, молодого інтелігента з Дрогомишля пов. Яворів. Арештованого держано спершу в судових арештах в Краківці, опісля відставлено до вязниці окр. суду в Перемишлі. Причина арештування невідома.

Невідомо також, з якої причини перевела поліція ревізію дня 18. м. м. в яворівського курсора, який збирав членські вкладки різних товариств, і забрала йому книжку на збірку членських вкладок до філії Т-ва Допомоги Інвалідам.

Дня 22. м. м. переведено ревізію у Василя Романця з Наконечного біля Яворова. 26. м. м. перевела поліція ревізію в Куванця, почтаря з Наконечного та його сина, Костя, б. студ. техніки в Бельгії. Ревізія не дала ніякого висліду, а увязнених після двох днів випустили на волю. Дня 25. м. м. перевела поліція зі Скла ревізію в домі І. Дочила, упр. школи в Старичах, яворівського повіту. Забрали різні папери й книжки його сина п. Мирона Дочила, теольога. Між забраними книжками є нпр. „Думки про націю й державу" Липинського, „Чому Русини *або Малороси* називаються Українцями", письменне поучення з „Просвіти" як вести протокол голосного читання, підручні записки з голосного читання, протокол загальних зборів Кружка „Р. Шк." у Старичах, реферат про Шашкевича і т. п. Хор львівських богословів, який приїхав дня 29. серпня ц. р. до Яворова, щоби уладити Шашкевичівський концерт, перепала поліція при їзді зі залізничого двірця й вилегітимувала всіх членів хору.

„Укр. Слово".

Вступні іспити та вписи до коедукаційної кляси в Академічній гімназії.

Міністерство Освіти дало згоду на коедукацію в тут. гімназії, цього шк. року в І-ій класі. Дирекція, як досі, приймає зголошення кандидаток до І-ої кл. щоденно від 10-ої год. до 1-ої передполуднем. Вступні іспити відбудуться **в суботу** дня 9. вересня 1933 в 8 год. рано.

Д. Лукіянович,
директор Акад. гімн. у Львові.

—o—

ЛЕТ ДОВКОЛА ПОЛЬЩІ.

Чотири катастрофи в одним дні.

У середу почався лет аэропланів довкола Польщі. Траса веде через 25 летунських майданів. Головний лет. майдан в у Вержбові. З лет. монотівського майдану вистартувало 24 спортові літаки до Білої Підляської (145 км.) Перед стартом один літак не міг летіти, бо його пільот занедужав. Далі перервали лет два літаки з причини катастрофи. Третя катастрофа пригодилася пільоцї Сікорянці біля Гродна. Літак її розбився. Вона й її товарищ-пільот Лопатенок вийшли цілі. Вкінці перервав лет досяг дня літак із познанського аероклюбу.

ЕРІО В ГОРКОГО.

МОСКВА, 6. 9. ПАТ. Еріо був учора на снїданні в Максима Горкого, потім у гуртку більшовицьких письменників обговорювали справу французько-російського культурного зближення.

ПРОТИНІМЕЦЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ.

ПАРИЖ, 6. 9. ПАТ. В одній кавярні на Монпарнасі була вчора велика протигітлерівська маніфестація. Гурт молоді „Ля жене патріотік" протестував проти критики фр. уряду кількома німцями. Юрба ставула по боці молоді та кричала: „Хай живе Франція!" Подію зліквідувала поліція.

ПАРИЖ, 6. 9. ПАТ. Як повідомляють із Тульону, гітлерівський прапор на кораблі „Нойбург" дав причину до протинімецької маніфестації. Представники демонстрантів зажадали, щоби прапор усунули. Поліція розігнала маніфестантів.

КАТАСТРОФА БІЛЬШОВИЦЬКОГО ЛІТАКА.

МОСКВА, 6. 9. ПАТ. Тіла жертв летунської катастрофи, що приключилася вчора біля Подлевська перевезли до Москви та виставили в домі союзу. Польський посол Лукасевич зложив співчування ком. Літвінову.

БІЛЬШОВИКИ ПРО НІМЕЦЬКЕ ЛЕТУНСТВО.

МОСКВА, 6. 9. ПАТ. „Комсомольская Правда" обговорює дані в справі активности Німеччини в спортовому й комунікаційному летунстві та стверджує, що Німеччина вишколила тисячі пільотів виключно гітлерівців і збільшує скорість цивільних апаратів.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЛАД В ЕВРОПІ.

ПАРИЖ, 6. 9. ПАТ. „Ексцельзіор" обговорює французько-англійські розмови на тему розброєння та висловлює думку, що в розмовах, які пічнуться небаром, справа контролі зброєнь стане гол. предметом розважань трьох урядів, свідомих своєї відповідальности за лад в Европі.

НОВИНКИ

— **Робітня футер Юліяна Глушевського, Львів вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 64-46.**

— **Магазин постелі Р. Джала, Львів, Хорущина 5, поручає:** ковдри, матраци по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 золотих, матраци по 7 зол. 46-50

— **Продовження осіннього сезону в Черчі.** Осінний сезон у Черчі тревае до 1. жовтня. Та з огляду на спізнені жнива Управа задумує продовжити його і поза перший жовтня, тимбільше, що напливає багато зголошень від селян і священників. Гості, які прибудуть до 10. і 15. вересня, матимуть доволі часу на викінчення повного лікування. Ціни в осінному сезоні мінімальні. Цілоденне удержання в першорядних пансіонатах 3—3.50 зол. Лікування для інтелігентів (купелі і оплати) не переходять 60 золотих, для селян 50 зол. Мешкання у господарів 10—15 зол. на місяць. ч. 319 2—3

— **В справі безробітних українців.** Народня Організація Українців м. Львова взиває усіх безробітних українців, абсольвентів(-ок) середніх і вищих шкіл, щоб у своєму інтересі подали Народній Організації: 1) своє імя і назвище, 2) вік і стан, 3) адресу, 4) освіту, 5) протяг часу, в якому є без праці і причини цього (редукція, ліквідація установи чи що), 6) ділянку, в якій працював, 7) ділянку, в якій хотів би працювати. Зголошуватися особисто в канцелярії Народньої Організації Українців м. Львова при вул. Підвалля 7., III пов. кожного дня крім неділь і укр. свят від год. 11. перед пол. до год. 1. вполудне не дальше, як до кінця вересня ц. р.

— **Покарані читальники.** Яворівське староство покарало Андрія Купновицького з Бунова, голову читальні й Олену Гридову з Бунова, члена комітету будови читальняного дому, карою по 20 зол. або 3 дні арешту за те, що ніби вони переводили без дозволу влади збірку датків на будову читальні. Крім них за те саме покарало староство й Омеляна Сливку. Покарані відкликалися до окр. суду в Перемишлі.

— **Землетрус на Покутті.** Як повідомляють з Коломиї, в понеділок 4. ц. м. коло год. 9 вечором на території цілого Покуття дався чути землетрус. В самій Коломиї після глухого підземного гуркоту відчули люди нагле потрясення, яке було таке сильне, що задзвонили шиби, а в деяких мешканнях поспадали образи зі стін. Подібні явища відчули в Космачі і Яблонові. Землетрус тревав дві секунди і є мабуть тектонічного походження.

— **Нове українське видання.** Від 1. ц. м. проф. д-р Іван Огієнко розпочав видавати новий науково-популярний журнал, а саме квартальник „Бібліотека Рідної Мови", що виходитиме чотири рази річно й міститиме більші праці, головно підручники й словники для вивчення української мови. Річна передплата 3 зол. Адреса редакції й адміністрації: **Warszawa, ul. Stalowa 25. m. 10;** Konto П. К. О. 27110. Перший випуск „Бібліотеки Рідної Мови" вже вийшов, це праця проф. І. Огієнка: „Рідне Писання" ч. І: Український (академічний) правопис і основи літературної мови, 146 ст., ціна 1 зол.

— **Знову пожежа на Знесінні.** Громаду Старе Знесіння, прилучену до Львова, переслідує якась шайка паліїв, спричинюючи щораз частіше пожежі. Перед кількома днями згоріла як відомо, загорода Тарнавського, а вже нічю на 6. ц. м. вибухла пожежа у властительки реальности Недопитальської й знищила хату та стайню. Підчас гашення знайдено шмати з нафтою, що послужили до підпалу. Поліція арештувала під замітом підпалу двох волоцюг на знесінських горах і відставила до арешту. В справі попередньої пожежі арештовано під замітом підпалу Семена Вертипороха, однак на другий день випущено на волю.

— **Краєва хроніка.** В Микуличині пов. Надвірна арештовано начальника почтового уряду Якубовського за грошеві зловживання на шкоду почти. — На гробі б. начальника вязниці в Станиславові відобрала собі життя його жінка Гелена Хлопацька, заживши отруї та підрізавши собі жили. — В ріці Рибниці пов. Станиславів знайшли трупа Юлії Стренядук з Москалівки косівського повіту. Арештовано Теодора Бабюка, що жив з покійною в ближчих зносинах.

— **Велика летунська катастрофа.** З Москви повідомляють, що біля стації Лопатня на південь від міста Подольск склалася летунська катастрофа, в часі якої згинуло 8 осіб, між ними заступник комісаря для промислу, шеф летунського промислу Баранов з жінкою, шеф цивільної авіяції Големан, його заступник Перов, директор фабрики літаків Горгунов, член президії Госпляну Зав. пільот Дорфман і механік Плотніков.

— **ПРОФ. ЯН ГОФМАН** (фортепян) починає цього тижня лекції в музичній школі С. Касперек. Львів, Кадиловського 4, тел. 85-43. 31/2

Дописи.

РАДЕХІВЩИНА.

Повітове свято „Рідної Школи". В дні 2. липня ц. р. святкувала Радехівщина 10-літній ювілей шк'л „Рідної Школи" в Радехові. Був це ювілей 10-літньої діяльности Кружка „Рідної Школи", що в цім часі 4 роки вів курси гімназійні, 5 літ курси ремісничі, а від 7 літ удержує 6-клясову всенародню школу ім. Тараса Шевченка в Радехові. Курси гімназійні, що випустили у світ поважний гурт молодих інтелігентів, закрила влада. Ремісничі курси припинено з уваги на змінений закон. Зате 6-клясова школа розвивається якчайкраще і по найновішій шкільній реформі стала для Радехівщини необхідною конечністю. — Свято розпочалося в дійсности вже 1. липня ц. р., коли то приїхав до Радехова Преосв. Іван Бучко, щоби рідношкільну працю поблагословити. Преосвященого витала на двірці делегація „Р. Школи" і представники духовенства, кінна бандерія, хор, оркестра і великі маси народу з хоругвами, що супроводжали його опісля з двірця до церкви, де по привитанні представниками місцевого громадянства і дітворою „Рідної Школи" Преосвященний відправив молебень і виголосив пригарну проповідь. — Свято в дні 2. липня ц. р. розпочалося Службою Божою на площі Качерівки за містом, яку відправив Преосв. Іван в асисті 30 священників з повіту і в присутності кільканадцятитисячної маси громадянства. Проповідь у часі Служби Божої виголосив о. Думанський, а по Службі Божій Преосв. Іван вдруге заграв серця громадян Радехівщини щиросердечною проповідю, благословляючи працю в повіті на рідно-шкільній ниві. З площі двигнувся по Службі Божій організований похід, що перейшов через ціле місто до Народнього Дому, де міститься домівка „Рідної Школи". В поході взяли участь усі села Радехівщини, що йшли в замкнених відділах, згуртовані під транспарентами всіх культурно-освітніх установ повіту, під звуки оркестри філії „Просвіти" в Радехові і читальні „Просвіти" в Середопільцях. Учасників походу обчислено на 12.000—14.000. На площі перед Народнім Домом, що його облягла багатотисячна маса народу, відбулася рідношкільна академія. Отворив її голова рідно-шкільного проводу Радехівщини д-р Селезінка Ярослав промовою з балькону Народнього Дому, по ньому промовляв делегат Головної Управи „Рідної Школи" п. Ясінчук, а закінчив представник селянства п. Клим Олійник з Гаїщини, що прийняв з рук проводу „Р. Ш." нашу школу в опіку громадянства Радехівщини. По відспіванні рідно-шкільного гимну хором філії „Просвіти" в Радехові і національного гимну всіми учасниками свята закінчено академію. — По обідовій перерві відбулася 3-тя частина свята, а саме велика народня забава на площі за містом. У склад тої частини ввійшли продукції оркестри з Радехова і Середополець, читальняних хорів з Радехова, Кривого, Холоїва, Топорова, Дмитрова, Ордова, Виткова Старого і Завидча та показ народніх танків під проводом п. Романа Дибайло. Найкращою точкою були виступи дітей дитячих садків з Радехова, Стоянови, Холоїва, Полового і Виткова Старого, що разом вивели картину „4 пори року", а також виступ дітей радехівської школи, що вивели вправи, між іншими до гимну „Боже великий". Пізно вечором закінчилося свято, що лишило в душах громадянства незатерте враження і почуття зросту нашої сили і свідомости в повіті.

СПОРТ.

УКРАЇНА — ДРУГИЙ СОКІЛ.

В неділю 10. ц. м. відбудуться в год. 4. попол. на гриці Потоні змагання за вхід до окружної ліги між Україною і Другим Соколом. Українська дружина мимо нещасливої програної з Гасмонеєю находиться у добрій формі і повинна добути в неділю два пункти. Обі дружини грали зі собою 4 рази. Україна виграла одні змагання, Другий Сокіл три. Відношення вороіт 4:7 для Сокола. Попередять в год. 2-ій змагання за мистецтво Б-клясн **Лехія II. — Україна II.** Коли Україна II. ці змагання виграє, то піде в табелі на перше місце перед Лехію II.

СПОРТ У ЯВОРОВІ.

В Яворові відбулася низка мячевих змагань яворівського „Сокола" з іншими дружинами, переважно з вислідом корисним для „Сокола".

Дня 6. 8. грав яворівський „Сокіл" з городецьким з вислідом 3:3 (0:2). Ворота для яворівського „Сокола" здобули: Чума, Макарухи й Романець. Суддював п. Друк.

Дня 13. 8. відбулися відплатні змагання тих дружин з вислідом 1:3 (1:2) в користь яворівського „Сокола". Ворота для явор. „Сокола" здобули: Макаруха 2 (1 з карного) і Смук. Суддював п. Друк.

Дня 15. 8. грав „Сокіл" з яворівською жидівською дружиною „Гакоах" з вислідом 4:0 (2:0). Ворота здобули: Із. Бриттан, Макаруха 2 й О. Линда. Суддював п. Суруфка. Тут треба замітити, що „Гакоах" не дістав більше голів лише завдяки доброму брамкареві.

Дня 27. 8. грала дружина „Сокола" ч. II. з „Чайкою" з Немирова з вислідом 2:2. Ворота для „Сокола" здобув Смук (одинокий грач „позичений" з дружини ч. I). Ці змагання були відплатні. Перші відбулися дня 30. 7. в Немирові з вислідом 1:0 в користь „Сокола" К. Суддював О. Линда.

В останніх часах „Сокіл" інтенсивно приготовляється до уладження у вересні ц. р. спортового свята.

Добре було би, якби сільські мячеві дружини набрали відваги розіграти змагання з „Соколом". („У. С.")

Нові книжки й журнали.

„МИ", літературний квартьрічний журнал, книга I осінь 1933. Варшава. В-во „Варяг", ст. 146. Зміст: Б. Лепкий: З моїх вікон. Андрій Крижанівський: Міста і люди. Евген Маланюк: Уривки з „Полтави". Листопад. Листи. Балтійська балада. Ю. К.: Остання атака поручника фон Гагенав. Наталя Лівицька-Холодна: Поезії. М. Рудницький: Європа і ми. Микола Бажан: Трильогія пристрасти. Е. Маланюк: Гоголь. М. Хвильовий: Україна чи Мала Росія? (Фрагменти). Лівем О'Флагерти: Громадянська війна перекл. І. В. Дубицького. Літографія і обгортка Петра Холодного. Технічне оформлення М. Куницького. Ціна 4 зол.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР, ч. 16, 15. серпня. Зміст: На допомогу жертвам повені. Ю. Семишин: Дещо про упрavу сіножатей. Інж. Т. Білоус: Чи добре ми господарюємо. А. Шишковський: Як опікуватися худобою. Інж. Гаврило Мацула: Селянство і кооперат. гарбарня в Яворові. Іван Крижанівський: Плекання ріпи стерняки. Парові. Іван Мулька: Моя пробна годівля шовкопрядки. М. П.: Ліки з меду. М. Бардега: Як хочете, щоб дерева родили — угноюйте їх. А. Гнатовський: Плекання агресту. П. Коральський: Шкідники наших садів. Роман Коцик: Що найбільше відстрашує наших селян від садження овочевих дерев. Роман Коцик: Рецензії на книжки. Ціни на садовину і городовину у Львові. І. Блажкевичева: Яким милом прати. М. Костюкевич: Медове вино з червоної порічки. Запитання й відповіді.

ВІСТНИК, місячник літератури, мистецтва, науки і громадянського життя. Річник I. Том III. Книжка 9. За вересень 1933 р. Зміст: Б. І. Антонич: Ніч. Н. Холодна-Лівицька: З весняних настроїв. А. Мосенда: Антимарія. О. Теліга: * * *. М. Середа: Степове. Юрій Г-ге: Їх прийшло дванадцять. Лівем О'Флагерти: Дика коза. О. Теліга: Літо. В. Устиянович: Корнило Устиянович. М. Гайворонський: З музики. Л. Луців: Вальтер Скот. Кидинр; Татарські люди. Од. Наріжний: Соціялістичним критикам. Дм. Донцов: Агонія більшовизму і еклезіяст. А. Ст-ий: Англійська дитина. Анрі Мімо: Варвар в Індії. М. Л.: З пресового фільму. Бібліографія.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО, Париж 20. серпня 1933. Рік I. ч. 17. Видає Український Народній Союз у Франції (гектографоване). Зміст: 1. Здійснювання плянів. 2. Федір Крушинський: По лобі угодовців. 3. І. Д.: Міжнародні події. 4. Ігор Граяїт: Голод (новеля). На Україні. 5. На Східних Землях. 6. На Західних Землях. 7. Огляд преси. 8. За Океяном. 9. Різні вісті. 10. З діяльности організацій: Українське Товариство „Рідна Хата" в Монлісені, Українське Товариство Просвіта в Сант-Ельоа, Українське Товариство Просвіта в Комантрі, Українська Громада в Мезон-Альфор, Українське Товариство Просвіта у Фріяїй, Українське Товариство Просвіта в Мелєні. 11. Примір гідний наслідування. 12. Від Редакції.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Четвер, 7. IX. год. 7.30 веч. „Фройляйн Доктор".
Пятниця, 8. IX. год. 7.30 веч. „Фройляйн Доктор".
Субота 9. IX. год. 7.30 веч. „Фройляйн Доктор".

Театр Ріжнородностей.

Четвер, 7. IX. год. 7.30 веч. „Неприятелька мущин".
Пятниця, 8. IX. год. 7.30 веч. „Неприятелька мущин".
Субота, 9. IX. год. 7.30 веч. „Неприятелька мущин".

Кіна.

АДРІЯ: „Світла та блески цирку".
АПОЛЬО: „14-го липня".
АТЛЯНТИК: „Сни минають".
КАСІНО: „Остання царица".
КОПЕРНИК: „Прощання зі зброєю" (Гері Купер).
КОЛІСЕЙ: „Жінка камелєєк" і ревія „Ярмарок сміху".
МАРУСЕНЬКА: „Прощання зі зброєю" (Гері Купер).
МІРАЖ: „Аксель", „Кіноманяк" (Гар. Льойд).
МУЗА: „Королева скорости".
ПАЛЯС: „Адютант його Великости" Власта Бурієн).
ПАН: „Гальо Париж! Гальо Берлін!" і ревія (виступ львівських артистів).
ПАСАЖ: „Вязень із Канни" та „Фліп і Фляп за кратами".
СТИЛЕВЕ: „Люди в готелі" і ревія Поворот соломенних вдівців".
ХИМЕРА: „Пісня ночі" (І. Кепура).
УТІХА: „Бастер жениться" та ревія.

Закордонне радіо.

Четвер, 6. вересня 1933.

Братислава (279,3) 12.30, 18.25 Концерт; **Бреслав** (325) 17.50 Пісні, 20.30 Веселий концерт; **Мілянво** (331,4) 20.30 „Самуель" оп. Альфана; **Штутгарт** (360,6) 21.30 Фортепян; **Білгород** (429,7) 16.00, 18.55 Пісні; **Рим** (441,2) 17.15 Солісти, 20.15 Спів: Белючі (сопран); **Відень** (518,1) 19.00 Оп. музика, 20.45 Симф. концерт; **Будапешт** (550,5) 17.30 Пісні; **Харків** (937,5) 9.00 Гумор, сатира, 13.50 Рос. нар. музика, 15.00 Етногр. концерт для молоді, 19.45 Симф. концерт із Української Фільгармонії.

Пятниця, 8. вересня 1933.

Кенігсберг (217,1) 19.00 „Ондіне" муз. драма Фуке-Гофмана; **Братислава** (279,3) 14.50 Концерт, 18.05 „Литва", 19.30 „Продана наречена" оп. Сметани; **Лайпціг** (389,6) 21.00 Концерт; **Білгород** (429,7) 12.05 Нар. музика; **Рим** (441,2) „Ле Жонглер де Нотрдам" оп. Маснета; **Прага** (488,6) 19.30 „Фігарове весілля" оп. Моцарта; **Відень** (518,1) 19.00 Концерт; **Будапешт** (550,5) 17.30 Пісні; **Харків** (937,5) 9.00 Оп. арії, 10.00 Музика для дітей, 13.50 Квартет, 15.00 Українське тріо, 18.00 Увертюра й оп. арії 19.00 Легка й танк. музика.

Львівське радіо.

Четвер, 6. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.05, 12.35, 14.55, 15.15, 15.50, 22.45 Грамофон; 15.25 Господарський комунікат; 15.35 Збіжева біржа; 16.15 Для дітей: „Праця"; 16.30 Дуети (Дудичівна, сопран, Йос. Королькевич, баритон); 17.00 Камер. концерт; 18.15 Кохання Собіського; 19.15 Битва під Віднем; 19.45 „В огороді Собіських і Жовківських"; 20.00 Авд. в нагоди нац. свята Бразилії; 20.40 Веч. денник; 20.50 Фейл.: „Справа леді Четерлі"; 21.00 Концерт орхестри; 22.30 Спортові вістки.

Пятниця, 8. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.35 Концерт; 14.55, 15.15, 15.50, 22.40 Грамофон; 15.25 Господарський комунікат; 15.35 Збіжева біржа; 16.00 Концерт симф.-орхестри; 17.00 100 проц. російський европеєць (із. Тургенев); 17.15 Спів (Аргасінська, сопран), фортепян (Левойко-Солоґуб); 18.15 Новий устрій самоврядування; 18.35 Вістки з поля бою під Віднем; 19.30 Трансм. з Братислави „Продана наречена" оп. Сметани; 22.00 Танкова музика; 22.25 Спортові вістки.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Банк Польський в середу платив за доляри по 6.06 зол. У приватних оборотах долар 6.15—6.20 зол.

Золото: доляри 9.03—9.08, дукати 84—84.20, франки 36.50—36.80, рублі 4.70—4.78. Срібло без зміни.

ВАРШАВСЬКА БІРЖА.
Трансакції. Продажа. Купно.

Бельгія 124.75, 125.06, 124.44; Данціг 173.50, 173.17; Голяндія 360.50, 361.00, 359.60; Льондон 28.36—28.37, 28.52, 28.22; Париж 35.02, 35.11, 34.93; Швайцарія 172.75, 173.18, 172.32; Італія 47.10, 47.33, 46.87.

...кції.

Банк Польський 83 і пів, 84, 83 і три четверті.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 6. IX.: З приводу знижкової тенденції цін на масло не ставиться. Молоко 15 сот., сметана 70 сот., яйця 3.80 зол. за копу. Тенденція на масло, сметану, молоко і яйця слаба.

АДВОКАТ д-р Іван Волошин переніс

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ПРИ вулиці Потоцького нова каменица 5 разів по 3 кімнати, кухня, комфорт, 7.500 готівкою, 70.000 банковий довг на 25 літ, доплата 25.000 золотих. Ігнат, Куркова 24. 329а 1—3

ВИНАЙМУ дуже гарне 4 кімнатне мешкання, центральне огрівання, при трамваю Гроховська 4, р-т Листопада. Оглядати вже 3—5. Ігнат, Куркова 24. 329 1-1

АДВОКАТ Д-р ІВАН ВОЛОШИН переніс свою адвокатську канцелярію, яку від кількаднайцять літ у Львові — до Самбора і ту веде її при вулиці Торговиця побіч аптики мґр. Д. Кульчицького. 328 1—2

ТОРТИ, медівники, маківники, чайники, бішкопти власного виробу доставляє „Фортуна Нова" Львів, вул. Кордецького 23. Подрібна продаж у власним склепі у Львові, вул. Руська 20. 327 1—3

ДОБРУ ОПІКУ найде ученик (ця) в інтелігентськім домі. Добрий харч, евентуальна поміч в науці. Зголошуватись: Коперника 42 в II. п. 326 1—3

ПАННОЧКА з доброго дому шукає якогось заняття. Може опікуватися дітьми, вчити і вести домашнє господарство. — Зголошення до Адм. „Діла" під „Праця". 1—7

РУХАНКОВІ КОМПЛЄТИ для шкільної молоді (сорочники, штанцята й мешти) поручає найдешевше Кооп. „ПЛАСТ", Львів, Городецька 95. Домагайтесь цінників на зимовий сезон! 278 3—1

ФОРМИ найліпші і найпевніші лише у відомій фірмі Козловська, Академічна 22. І. п. 314а 1—3

ШИНИ КРІЗОВІ!!! Відома Школа і Робітня жіночого Кравецтва приймає замовлення і перерібки. М. Козловська, Академічна 22/I. 321 1—3

ДОБРА адвокатська канцелярія в малім місті зараз до відступлення на добрих умовинах. Залізнича стація в місц. Зголошуватись до Адміністрації „Діла" під „Добра нагода". 320 2—6

ІНТЕЛІГЕНТНА панночка лагідної вдачі, яка частинно занялась би кухнею потрібна до дітей. Зголошення: Ольга Гузарева, Ходорів. 322 1—3

КІМНАТА фронтова, 2 вікна, тепла, чиста — умебльована, з услугою і світлом за 50 зол. місячно лиш особам на становищі. Вул. Виспянського 31, партер. 323 1—3

За редакцію відповідає Олександер Костик Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10.

№ 236 (13.475). Львів, субота 9. вересня 1933. Рік LIV.

Poczkowe opłatę zaryczałtowano ryczałtem.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. ощадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 ш. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції 29-41.
„ Друкарні: 29-28.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Комуністи забороняють чужинним журналістам

відвідувати Україну.

РЕВЕЛЯЦІЇ МОСКОВСЬКОГО КОРЕСПОНДЕНТА „НЮ ЙОРК ГЕРАЛД ТРИБЮН" П. Р. В. БАРНЕСА.

Московський кореспондент нюйорського щоденника „Ню Йорк Геральд Трибюн" опублікував у цьому щоденнику з дня 21. серпня ревеляції такого змісту:

„Нові цензурні приписи дійсно замикають доступ постійним закордонним кореспондентам у Совітах до тих сторін, де положення некомфортне.

„Україна і Північний Кавказ, де був великий голод зимою і весною, тепер замкнені для самостійних поїздок кореспондентів.

„Від 5 літ заповідають тут великі урожаї, а що тепер забороняють закордонним кореспондентам поїздки на перевірення правди, то це заповідає знову жахливу зиму у сторонах, де мав бути врожай.

„Хоч нема засобів ствердити жниво смерти, думаю, що буде раціонально приняти, що в Совітському Союзі в зимі й весною ПОМЕРЛО МІЛІОН ЮДЕЙ, головно селян, через голоднечу. Правдиві числа можуть перевищити цю суму.

„Сьогодні совітський уряд заборонив постійному кореспондентові денника „Кріщен Саєнс Монітор" з Бостону, Масс., Вилліямові Г. Чемберлейнові, який живе у Москві 11 літ, поїхати на Кубанщину і в Полтавщину та Харківщину, хоч донедавна він міг свобідно їздити в різні сторони Совітського Союзу.

„Совітська влада не дозволяла на обсерваційні поїздки від лютого цього року.

„Коли я в січні описав ситуацію на Північному Кавказі, совітське пресове бюро порадило мені більше не виїздити на провінцію. А коли з початком квітня я купив собі залізничний білет до міста на Україні, з наміром поїхати на села, сильну пораду замінили мені на невідкличну заборону.

„Звідомлення кореспондента німецького денника „Кельніше Цайтунг" з поїздки по Київщині на Україні, були такі, що опісля всіх головних кореспондентів у Москві кликали до пресового бюра й остерігали, що на майбутнє кожна поїздка на провінцію мусить мати окремий дозвіл закордонного комісаріяту.

„Закордонним кореспондентам, що приїздять сюди на короткий час, дозволяють виїздити на провінцію під „охороною", але це нагадує Патьомкінські села, які будували для цариці Катерини Великої.

„Я не хочу викликати враження, що Совіти побудували театральні села, але можна сказати справедливо, що совітська влада зуміла знаменито закрити перед чужинцями подорожними знаки того, що склалось минулої зими і весни.

„Цікаво, що широко відомий закордонний письменник, який за останніх десять літ часто приїздив до цього краю студіювати сільські умовини, одержав цього літа візу під умовиною, що йом уне вільно рушитись поза Москву і Ленінград.

„Поправді, новий указ сильно зменшив вартість утримування постійних кореспондентів у цьому краю.

„Теперішні обмеження цілком змінюють політику премієра В. М. Молотова, який у 1931 році запрошував закордонних кореспондентів, щоби самі перевірили, чи є примусова праця у совітських лісових таборах."

До п. Едварда Еріо.

Отвертий лист проф. О. І. Бочковського.*)

Високоповажаний Пане,

Ваш шлях до Москви цим разом вів через Україну. Ви переїхали вздовж цієї долею трагічно переслідуваної країни, але Ви її *не бачили*. Лише цим я можу повсякчас собі те захоплення, з яким Ви говорите в Київі та Харкові про досягнення більшовицького ладу. Ви раділи, що не помилялися, коли перед одинадцяти роками передбачали це у своїй книзі про СРСР, написаній на підставі особистих вражінь з першої Вашої подорожі до дивовижної країни „серпа й молота".

А проте Ви фатально помилялися в оптимістичній оцінці совітського суспільного будівництва не лише *тоді*, але й особливо *тепер*, коли могли прилюдно захоплюватися досягненнями більшовизму в країні, що саме конає в агонії, дотла виснажена божевільними експериментами та сектантським маняцтвом московської червоної диктатури.

Адже у той самий час, коли Ви опинилися на Радянській Україні, в Европі алярмується громадська думка на захист загибаючої Радянської України, а в Парижі на міжнароднім конференції II. Інтернаціоналу українські соціалістичні партії звернулися із прилюдною заявою до міжнароднього пролетаріяту, закликаючи його до масового протесту проти руїнницької політики совітської окупантської влади на Україні, що грозить до винищення українського народу.

Звичайно. Ви цього жаху сучасного стану на Україні не бачили, як не бачило перед Вами цих нелюдських страждань у СРСР чимало видатних европейців, що відвідали цей більшовицький „мертвий дім". Така вже довля доля цих очевидців: не бачити безпросвітнього одчаю совітської дійсности та захоплюватися пацюпатунними фантасмагоріями червоної Москви.

„Треба працювати для дітей — казали ви в Київі, — щоб „вони не мусіли так страждати, як ми". Чи можна щось заперечити проти цих слів?!

А проте, якою кривавою іронією бренять вони на Радянській Україні, де батьки з голоду вбивають своїх дітей й де діти на послугах ГПУ — видають власних батьків у руки більшовицьких катів: де села масово вимирають від голоду та пошестей; де смерть є останньою радістю мілионів, виведених московським окупантом за дужки життя!

В столиці Радянської України — в Харкові — Вас мала витати, як пишуть часописи, юрба захопленого населення, не зважаючи на страшну зливу. Не знаю, хто Вас, Високоповажаний Пане, витав у Київі та в Харкові. Знаю тільки, що це не був „vox populi", більшовицьким найздником скатованої та зграбованої України. Щоб почути справжній голос українського народу, Ви мусілиб обїхати та побачити вимираючі села України; Ви мусілиб побувати на Соловках та заслannях совітської держави; Ви мусілиб відвідати тюрми та льохи більшовицької людожерної ГПУ, — бо там передовсім можна почути живий голос замученого й скатованого червоними катами українського народу.

Ви мусілиб, відтак, обдивитися всі цвинтарі, а то просто й рови, де закопані тисячі розстріляних або звірськи замучених більшовиками українських інтелігентів, селян, робітників, що вірні національній традиції *боротьби за волю*, волїли накласти своїми головами, ніж скоритися визнати совітське ярмо над своєю батьківщиною.

Уявіть собі, Високоповажаний Пане, що всі ці живі та мертві жертви більшовицького терору, єдиним злочином яких була любов до рідного краю й відданість до власного народу, уявіть собі — кажу, що всі вони вийшлиб гуртом Вам назустріч. Не знаю, чи досить булоб простору Київа та Харкова, щоб вмістити й обняти цей понурий похід. Побачивши їх та почувши історію їхніх страждань і мук (вони напевно здивувалиб старого Данта), — Ви ледве чи малиб відвагу говорити з таким захопленням про досягнення й надбання совітського ладу. Бо чого варті всі ці більшовицькі гіганти, зразкові комуни, колхози й т. д., коли вони збудовані ціною такого нечуваного жорстокого терору, жахливих жертв, скатованих і замучених на смерть! Чого вони варті всі ці технічні надбання й пятилітки, які колишній шпихлір Европи довели до стану жахливого голоду та людоїдства! Ось через що, Високоповажаний Пане, Ваші слова похвали й захоплення з приводу більшовицьких досягнень на Україні є страшною варугою, нечуваною кулею перед трагічним маєстатом сучасної недолі українського народу.

Боже хвалити більшовизм на Радянській Україні *тепер*, коли цей нещасний край корчиться в передсмертній агонії голодової епідемії, коли Москва скасувала вже рештки політичної й автономії, коли московський намісник у Харкові, — *Постишев*, — вітверто веде протиукраїнську кампанію, коли Українська Академія Наук, яку Ви відвідали в Київі, остаточно розгромлена, коли започаткований нею словник української мови уважається контреволюційним замахом і державною зрадою, коли навіть *український комунізм* є під сумнівом, а провідні українські більшовики, душею й тілом віддані ідеям московської революційної науки, як напр. видатний пролетарський письменник — *Хвильовий*, або старий співробітник Леніна — *М. Скрипник* мусять *демонстративним самогубством протестувати* проти масової й насильної „дезукраїнізації України совітською Москвою, — повторюю, хвалити й захоплюватися серед таких обставин режімом кривавої диктатури Сталіна на Україні — це щось так неймовірно жахливе, для чого немає назви й чого і нічим не можна виправдати!

Але Радянська Україна, закута в кайдани більшовицької неволі, виснажена у протимосковській боротьбі, вона мовчить, безсила вже до прилюдного протесту, або бодай до розпучливого сигналу — С. О. С. Одначе не сміють мовчати ті, хто на волі, поза межами совітського божевільного дому. Свідомість цього *обовязку* спонукали мене, українського публіциста, до написання Вам, Високоповажаний Пане, цього отвертого листа.

Ваша батьківщина має заслужену традицію каменяра й оборонця визвольних прямувань поневолених народів. Ваш великий земляк *Вольтер* справедливо сказав, що *„Україна все прямувала до волі"*. Так, це правда. В цім власне провідна ідея української історії. За це саме Україну все розпинали й ворогли. За це люто катують український нарід також більшовицькі окупанти. Тому то кожне Ваше слово похвали чи захоплення зміцнить їхній кривавий режім на Україні, буде новим цяхом у домовину визвольних прямувань заживо похованого українського народу.

Вся Ваша дотеперішня наукова, літературна, громадянська й політична діяльність Високоповажаний Пане, свідчить про те, що Ви завжди боролися на боці *свободи*. Це в власне той фронт, на якому Україна кривавиться розпучливо від світової війни. Саме тепер Москва зводить з нею останній свій порахунок, розпинаючи лютo Україну на хресті національно-визвольних її змагань. Не може бути двох думок про те, що в цьому історичному двобої симпатії культурного світу мусять бути на боці задушеної України, а не совітської Москви. Не можу уявити собі, що прихильник і каменяр нової Европи захоче бути хочаб принагідним спільником Москви в її кривавому погромі України...

Прошу прийняти, Високоповажаний Пане, вислів моєї правдивої пошани до Вас.

Прага. 5. IX 1933. *О. І. Бочковський.*

*) Оригінал цього листа вислав Шан. Автор на адресу п. Еріо до Ліону. Текст листа появиться у швайцарській пресі, виданій у французькій мові. Ми тримаємо цього листа в достовірному переказі. — *Ред.*

Мусимо знати скільки нас і що можемо.

Всеукраїнський Конгрес мусить мати точну статистику земляків, їхніх професій і засобів.

(Дискусійна стаття).

Треба було би написати окрему велику книжку: так багато є і буде справ, які Всеукраїнський Конгрес мав би вирішити і Всеукр. Провід полагодити.

Всі ці справи, можна, правда, схарактеризувати двома словами: **це упорядкування цілого нашого національного життя.**

І коли для таких справ в інших націй постійно засідають парляменти, невпинно працюють провідні і технічні уряди, існують спеціяльні фахові ради та комісії, то трагедія нашої нації в тім, що її справами, як цілости, абсолютно ніхто не займається і що до цілости нашої справи не підходимо як до великого державного діла життя багатомільйонового народу з усіма його потребами та інтересами, лише тут і там випадково, несистематично, в дрібному розмірі задовольняємо ті чи інші випадкові потреби, якими мають охоту занятись ті чи інші одиниці або групи людей, без відповідальности за полагоду чи неполагоду цих справ.

Світовий Конгрес Українства мусить передовсім намалювати перед собою картину світового українства. Підготовчу працю до цього мусить виконати якийсь спеціяльний орган, скажемо, Генеральний Секретаріят для скликання Конгресу, і він у цій ділянці, як і в інших, подасть свої проекти і пропозиції, над якими конгрес і буде радити.

Отже мусимо мати низку статистичних докладів на тему про те, „де, ми скільки нас". Лише той, хто знає, той керує. Ми, на жаль, не маємо ще повної статистики українців, головно в чужих державах, тим більше, скільки їх розпорошено по світі.

Тим більше не знаємо, скільки серед того народу маємо інтелігенції та яких фахів, що вона робить взагалі, що робить для української справи і кого і на що саме з неї можна би змобілізувати для своєї справи. Не зупинялися ми й ні разу на питанню, яку силу уявляємо собою матеріяльно, хто, що може дати на національну справу і чия це вина, що не можемо втримати й організувати найпотрібніших для нас справ та інституцій.

Зокрема, в поодиноких ділянках українського нац.-політичного життя лише Всеукраїнський Конгрес та покликані ним виконавчі та дорадчі органи, як Всеукраїнський Провід, Всеукр. Військова Рада, Економічна, Культурна і т. д. могли би вирішити і залагодити низку справ.

Для прикладу візьмемо хочби справу культурно-освітню, підставу сучасного і майбутнього Української Нації. Тут маємо болючі загальні питання: чи наша нація, що живе поза своєю територією, денаціоналізується чи ні? І коли так, то хто і як з цим бореться чи має боротись? Чи українське населення тих територій, що перебувають у ріжних державах, піддається асимільові відповідних націй чи ні? І як піддається, то яких треба би вжити засобів проти цього? Чи українці у всіх державах і територіях мають свої нижчі та середні нац. школи. Чи мова, підручники та системи виховання в цих школах однакові чи ріжні, і коли так, то чи не підготовляємо ми собі кілька психольогічних „Збручів", та як цьому зарадити? Маємо на еміграції кілька високих шкіл, які досі утримувались на кошт чужих держав. Яке відношення до них нас як націй, чи повинні вони існувати, чи можуть ліквідуватись? Маємо десятки й сотні планів щодо створення нових шкіл, наукових організацій і видавництв всенаціонального значіння. Світове українство мусить усе те розглянути і сказати: що воно вважає найпотрібнішим і що підтримає національно-державними фондами, а що може бути почате лише приватною ініціятивою і на приватні добровільні складки.

В. П.

—o—

На рятунок України.

КОМУНІКАТ УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДСЬКОГО КОМІТЕТУ РЯТУНКУ УКРАЇНИ. Ч. 3.

На черговому засіданні Ділового Комітету дня 6. IX. 1933. вислухали і приняли до відома звідомлення Президії Комітету зі заходів у справі співділання церковної влади греко-католицької і православної церков з акцією Комітету; у справі правного положення Комітету; у справі звязку львівського Комітету з українськими комітетами рятунку України в інших краях та з міжнародніми гуманітарними організаціями, як Червоний Хрест і т. п.

Рішено завізвати громадянство тих повітів, де ще не основано місцевих комітетів, згідно з думкою комунікату з дня 30. серпня, або з яких про оснування комітетів не вислано до Львова повідомлень, виконати це в найкоротшому часі.

Далі рішено звернутися до українського громадянства з проханням збирати і надсилати до Комітету листи з Великої України з описами про тяжке положення тамошнього населення, про голод, тощо. Ці листи потрібні Комітетові в його заходах у справі голоду на Україні перед міжнародніми гуманітарними організаціями.

Листи мають бути вірогідстойні, тому треба їх надсилати з копертами. Комітет ручить за тайну листів і назвиськ надавців та адресатів і використавши їх може на бажання звернути їх власникам. На збирання цих листів повітові місцеві комітети повинні звернути особливу увагу.

Одночасно повітові місцеві комітети, як теж поодинокі громадяни, в місцевостях, де є свіжі збігці з Великої України, повинні постарати ся, щоби ті збігці, коли вони зовсім грамотні, самі давали письменні описи сучасного положення на Великій Україні, а від неграмотних списувати їх дослівні зізнання і надсилати до Львівського Комітету. Ці описи і зізнання мусять бути завірені щонайменше двома свідками.

Вкінці рішено видати поклик до культурного світу про положення на Великій Україні.

Львів, дня 7. IX. 1933 р.

ЗА ДІЛОВИЙ КОМІТЕТ:

Василь Мудрий в. р. голова. Зеновій Пеленський в. р. секретар.

Кого арештували в Ужгороді?

Русофільський щоденник в Ужгороді „Карпаторусскій Голос", що майже в кожному числі накликує чеську владу, зокремаж чеську поліцію, аби помогла москвофілам боротися з українським національним напрямом і його діячами на Закарпатті, повідомляє в найновішому числі, що чеська поліція в Ужгороді арештувала 22-літнього студента **Мирослава Григорїїва,** який постійно живе у Празі, та урядовця Підкарпатського Банку **Івана Романа.** Обох їх арештували під замітом такої небезпечної „іредентн", як поширювання листівок з тризубом на пластовому зїзді в Геделе. Страшний злочин!

У звязку з тими арештуваннями мали переслухувати також секретаря Шкільного Відділу (відповідає нашій кураторії) п. Юлія Ревая та держ. учителя Вереша. Очевидно, „Карпаторусскій Голос" вже заповідає можливість розвязання пласту на Закарпатті та товариств під назвою „Січ", а від себе домагається усунення зі Шкільного Відділу секретаря Ю. Ревая. А все те з приводу таких „протидержавних" виступів двох арештованих, як поширювання листівок з тризубом!

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 9. ВЕРЕСНЯ 1933.

С. ГАЛДУЧОК.

По гуцульських бездоріжях.

V.

Проховзнулися ми грунями аж на Шикмани (спровадив нас гуцул в „габіґу"), бо мосту таєть Біг, й небавом опинилися біля зірваної гати. Перекинулась смерека поперек річки і хоча два метри над водою — ми тому раді. Нам треба на другий бік і вона нас поратувала. Ніхто навіть не впав вина. Якби то мами були свої діти побачили при тім переході!

Вмотався я в кільчастий дріт, а там знов якийсь стрілецький рів і ми знов вийчили на деревом мощену військову дорогу. Сумують над нею смереки, деякі з туги повсихали за тим молоденьким життям, яке вею плило колись, других почіпалася повійка, яку мої співмандрівники у своїй наївній діточій ще фантазії звуть карпатськими лілеями, треті посріблені обрізанками. А з темноти лісів дунуло на нас сіжим живичним воздухом. Аж ногам від того прибуло сили. Десь і шум рік пропав, озвалися своїми дрібними несмілими голосами потічки.

Потонула наша душа в тій лісовій глуші.

Ми на сіллі Ватонарки. Показую лійки від гарматніх стрілен. Повна батерія била. Недовіряють. Повірили аж на Лукавиці, як побачили військове цмитарище.

Розтягнулись ми в цілу довжінь і тюбуємося верхами на оба боки. Одні позбиралися довкола присадкуватого „Попа Івана", що на цілу голову їх переріс і окутався таємничою синявою, другі десь там одинцем несміливо поставали. Блисне Чорний Черемош як сталева змія між лісом, насупленими обчами і пропав між ними.

Хоча нам на Шибене озеро, забрала нас газдиня на Лукавицю. Завтра Петра — полонинське свято. Іде туди з дарунками. Доволі густо забудована полонина зимарками. Навіть в Коломиї будують чи не туристичний захист.

VI.

Ніч повна бліх в зимарці. Ранком вирік мов верблюд осляний сонцем Чивчин і всі полонини по другому боці Черемоша. Якісь лагідні, рівні мов поля над подільським яром.

Щева на Буркуті, темні стіни лісів над Чорним Черемошем, три вояцькі гроби при потічку. То слава давної Австрії занедбана лежить. Вона при якійсь тучі сповзне у хвилі Черемоша і пропаде як неодно на світі.

Припікало. З кожного чурбала навіть я воду пив, а там вже на гаті Шибене досипляли ми минулу ніч.

Під вечір несподіванка — мандрівники з Ворохти.

— Чи то я на Вас чекаю, чи Ви за мною шукаєте? — віднаходжусь до п. Дарки.

Ми вже вдруге стрічаємося несподівано на Шибенім.

Розрадувані несподіваною стрічею полонинські блохи розлазяться в ночі по гостях. Аж нам лекше спати стало.

VII.

Дощем рано покропило. На багні озера дрімав гайстер. — а ми на „Попа Івана". Серед дощу підтягнулися на Поляницю, а там в сталі ватаг розпитує за Сокільники, Пасіки, Сезонку. І в нього проснівана пісня наших гармат і кісіїв сторожами учасника тяжить на душі.

Набивають бербениці бриндзею і каса хорих ними опікується (себто платять вкладку), одначе до найближчого лікаря добрих 45 кільометрів.

Оповідають про мандрівників, яких сніги недавні захопили тай ми рушаємо в дальшу дорогу.

Можеб були ми не рушились, але наші Ворохтянці тільки гайнували до сталі й почимчикували дальше. А відомо, що приклад потягає.

Закутався Ліп Іван непривітними зимними мряками. Час до часу відслонить голову, глипне платом снігу на нас і знову з головою накривається мрякою.

Ми так і премо до нього. Вийшли з ліса і стали підлазити чимраз вище. Мряки, які перегаяло, зіллялися з собою і ми немов в димовій заслоні. Компас йде в рух, бо стратити напрям небезпечно.

Ще пів години і ми були би на верху. Треба було вертатися.

Посипало дощем зразу зрідка, а там вже густіше. Став сумно на душі, а на тілі і в черевиках мокро. Затягнулось дощем. Вертаємося. Плужку на полонинській траві, немов би лещата мав на ногах, моє товариство мимоволі сідає, ховаючися що хвилини.

Опинилися вскорі в сталі Шкрибляка під Гропою.

Ніхто не зважав, що дим з ватри гризе в очі, а сушились і годувались цілє пополудне. На дворі січе дощем і січе. Прийдеться сидіти тут, як тим теольогам недавно, що чотири дні пересиділи. Добре, що збудував газдя простору світлицю. Витода неабияка, хоча вікна зимою покрали. Зате гігієна. Не треба їх отвирати.

(Продовження буде.)

—o—

Галицька болячка.

V.

Москвофільська тактика. — Політичні розбіжности москвофільської верхівки. — Чим є талергофські імпрези для москвофільської верхівки? — Заклик до громадянства.

Не треба відвертати уваги від того, що роблять москвофільські агітатори для дальшого впливу на нашого селянина. Вони в часописі для селян („Земля і Воля") вживають української мови, правда, подекуди занечищеної москалізмами, приняли український правопис з деяким відхилом, а також зрезигнували з одного „с" при своїй назві „русскій", що колись так дуже обстоювали. Супроти того малосвідомі наші селяни можуть легко впасти жертвою москвофільського обману, напр. думаючи, що йде про удержання своєї рідної школи, коли „Земля і Воля" звертається за жертвами на удержання російських шкіл на Волині, Поліссі, Підляші й Білоруси під кличем „Рускої Школи" („З. і В." ч. 32).

Поведена тепер національно свідомим громадянством акція для приєднання останків галицького москвофільства до українського національного табору може рахувати на успіхи з огляду на політичну дезорієнтацію, яка панує серед сучасної москвофільської верхівки. Частина москвофілів, а саме група комісаря М. Бачинського офіційяльно заявляє, що вона веде до того, аби витворити в Галичині „porządny ludek ruski", окремий не тільки від української нації, але й від російської, залежний від польської ласки. Зновуж деякі москвофільські керманичі на Лемківщині, не без підшептів з польського боку, хочуть відірвати лемків від решти галицької вітки українського народу через введення лемківського говору до місцевих шкіл. Обі ці москвофільські групи прямують до польонізації безцеремонно. Характер справжнього москвофільства з орієнтацією на Росію стараються зберегти москвофіли, згуртовані біля „Русск-ого Голосу" й „Землі і Волі". Одначе і в їх орієнтації нема послідовности. В „Русск-ому Голосі", де співробітничають здебільша російські емігранти, є все помітний антибільшовицький курс. Та цього курсу не придержуються вже редактори „Землі і Волі". Дня 9. липня (ч. 26) вони ще ненавидять більшовизм, а 27. серпня (ч. 33) вже стверджують, що на Радянщині „через примусовий труд в колхозах і совхозах іде руске селянство до свого будучого ідеалу, яким є свобідний труд селянина на його власній землі" та що селянство на Радянщині „несе цілому світові нові ідеали і нові форми людського співжиття." Можливе, що москвофільські керманичі хотять тими фразами здобути для себе нових протекторів. Для нас ця їх орієнтація не шкідлива, а навіть хосенна, бо ставить усім ясно перед очі обличча москвофільських політичних спекулянтів.

Це голошення москвофілів про селянський поступ „до свого будучого ідеалу" в країні, де вигибають міліони селян, своєю неправдою просвітить ще очі неодному з їх прихильників поміж галицьким селянством. Супроти того не повинен бути байдужий український національний табор; виказуючи збаламученим москвофільством одиницям оцю наглядну брехню москвофілів, можна вилічити їх з дотеперішнього заблудження.

Не маючи одностайної думки щодо ідеалів, які треба вказати своїм прихильникам, москвофільська верхівка рятує свою ситуацію єдиним, що вона могла використати для своїх цілей внаслідок до деякої міри байдужности галицько-українського національного табору, а саме Талергофом. Пишу про нашу байдужість у талергофській справі тільки „до деякої міри", бо годі вимагати від суспільности, яка протягом 19 літ понесла багато ран та поносить їх далі і мала цілі десятки „Талергофів", щоби вона могла про все в однаковій мірі памятати; зовсім зрозуміло, що давніші рани забуваються, коли є нові. Жертви гал.-українського громадянства в часі визвольної війни й після неї заглушили память про замучених наших людей на початку світової війни в краю та в таборах арештованих і виселених: Талергофі, Терезієнштадті, Гмінді й інших. Що іншого збанкротовані москвофільські політики, які поза Талергофом не мають ніяких більше жертв ні ідеалів. А браку ясних національних ідеалів не заступлять їм і уряджувані святочні імпрези, які тільки хвилево можуть ще тримати за ними душі їх зрештою нечисленних уже прихильників. Конаючого галицького москвофільства не врятує і талергофський зїзд, визначений на 31. жовтня ц. р., до якого провідники того руху привязують такі великі надії.

Звертаючи увагу українському громадянству на його галицьку болячку та піддаючи йому власні думки, що робити для приєднання заблудших братів, не думаю, щоб я вичерпав усе в цих похапцем написаних рядках. Буду вдоволений та вдячний тим, що їх доповнять. Моїм бажанням є, щоби ці рядки дійшли до всіх тих, що працюють для добра української нації, без огляду на партійні переконання, і тому в національному інтересі було би, щоби вся преса українського національного табору та наші політичні партії занялися раз нарешті поважно справою зліквідування на галицько-укр. організмі москвофільської болячки. Для цієї мети не повинно бути розбіжностей між поодинокими партійними групами та осьвітними робітниками.

Після слів преси нехай прийдуть діла! Нехай українські священники урядять по тих парохіях, де були жертви Талергофу й інших таборів, поминки в память мучеників австро-мадярських знущань над українським народом. Ці поминки не конче то слід називати за москвофілами талергофськими святами; адже — як подає д-р Іван Німчук („Стара Україна", 1925, XI—XII, 193) у Талергофі померло загалом около 2.000 душ, яке то число померших перевищає дуже значно табор у Гмінді, де перебували також згодом і талергофські вязні; в Гмінді померло понад 10.000 наших людей! А скільки по інших австро-мадярських вязницях та таборах виселенців? — це все повинні подати ті, що там терпіли.

Поза цими спершу скромними поминками, а згодом уладженими на більшу скалю українськими національними святами по читальнях, народніх домах і т. п. треба подбати, щоби до кожної місцевости в Галичині, де є ще москвофільські могікани, зайшов просвітній робітник з рефератом про москвофільство; при цьому не треба обмежуватися тільки на читальні „Просвіти"; реферат про Качковського може найти вдячних слухачів і в читальні „Т-ва ім. М. Качковського"! Першими невдачами не треба зражуватися; до тих, що, не важаючи на перші невдачі, дійдуть до наміченої цілі, належить будучність.

Д-р Микола Андрусяк.

Хто хоче навчитися доброї української літературної мови, хто хоче пізнати історію своєї мови, хто хоче дізнатися, як де говорить український нарід, ТОЙ МУСИТЬ ПЕРЕДПЛАТИТИ

Науково-популярний місячник „РІДНА МОВА"

присвячений всебічному вивченню УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ,
Головний Редактор і Видавець проф. д-р ІВАН ОГІЄНКО
ПЕРЕДПЛАТА: 6 зол. річно, 3 зол. піврічно, 1.50 чвертьрічно. За границею 1 амер. долар. Конто чекове П. К. О. число 27110. — Адреса Редакції й Адміністрації:

Warszawa, Stalowa 25. m.10.

Нові передплатники одержують журнал від 1. числа.

На допомогу жертвам повені.

КОМУНІКАТ Ч. 5.

1) У справі посилок грошевих датків: Просимо звертати їх на адреси: а) *Центробанк, Львів*, 3. Мая 15. та б) *„Українська Щадниця" Перемишль*.

Просимо наше Громадянство з околиць Перемишля складати грошеві датки в „Українській Щадниці" в Перемишлі, щоби через особисте вручення грошей оминути їх пересилку.

2) *У справі збірок одежі:* Згідно зі заявником Головного Виділу „Союзу Українок" просимо наші жіночі організації по повітах заняти збіркою одежі, яка є дуже потрібною, бо приходить холодна осінь, а далі зима, а населення і дітвора богатьох околиць не має в що вдягнутися. Просимо у повітових осередках уладити відразу направу зібраної одежі та подати до відома Ділового Комітету Допомоги Жертвам Повені у Львові, скільки зібрано а) діточої, б) мужеської, в) жіночої одежі. Опім просимо переховувати у себе і пересилати щойно після диспозиції Ділового Комітету.

ЗА ДІЛОВИЙ КОМ. ДОП. ЖЕРТВАМ ПОВЕНІ:

о. В. Лициняк голова. *Інж. д-р Б. Храпливий*, секретар.

З Народньої Організації Українців м. Львова.

КОМУНІКАТИ.

І. У справі школи ім. М. Шашкевича.

Згідно з достовірними інформаціями, одержаними з кругів батьків у школі ім. М. Шашкевича забрано 3 учительські сили, а на їх місце прийнято 1 силу за контрактом, а дві на безплатну практику, так, що школа Шашкевича втратила фактично 3 українські учительські сили. Крім того мимо численних зголошень не утворено інших відділів I, II, V, і VI. кл. тому, що Управа школи не потувала зголошень, а тим самим не могла виказатися перед Кураторією потрібним для утворення інших відділів числом зголошень. Вкінці — школа та чим раз більше тратить характер української школи, а з огляду на тенденцію шкільної влади є мало правдоподібним, щоби ці відносини змінилися на краще. Абсолютна мовчанка Управи й учителів школи Шашкевича, спричинена мабуть їх станом, не дозволює Народній Організації подати стан цієї школи в достаточному і більше яркому насвітленні.

У цих справах інтервеніював дня 29. серпня ц. р. від Н. О. посол Великанович у Львівській Кураторії. На жаль без вдоволяючого висліду, але Нар. Організація рішила видвигнути ще раз цю справу перед вищою шкільною владою.

Українське громадянство Львова є цими явищами сильно схвильоване і дрожить за долю одинокої української вселюдної школи у Львові.

ІІ. У справі заяви інж. Л. Савойки у часописі „Новий Час".

Осередня Старшина Народньої Організації м. Львова розглянула на своєму засіданні дня 5. вересня 1933 р. справу заяви п. інж. Л. Савойки у часописі „Новий Час" ч. 180 з дня 22. липня 1933. і прийняла одноголосно таку постанову:

Осередня Старшина Народньої Організації Українців м. Львова стверджує, що п. інж. Любомир Савойка не був управнений як господарський референт Народньої Організації Укр. м. Львова до публікування якоїзебудь, а зокрема згаданої вище політичного характеру енунціяції і проголошенням цієї заяви надужив свого становища господарського референта Народньої Організації Українців м. Львова.

Справу цю Осередня Старшина Нар. Орг. полагодила внутрі організації.

Народня Організація Українців м. Львова.

—o—

Нова революція на Кубі.

НЬЮ ЙОРК, 7. 9. ПАТ. З Куби приходять відомости, що новий революційний уряд перестає панувати над ситуацією. По містах зростає ворожий настрій супроти влади. Зревольтована юрба заняла дві рафінерії цукру, власність американських громадян. Група озброєних студентів добулася до резиденції полк. Мендіята, б. бурмістра Гавани, глядаючи прихильників давнього режіму. В мешканнях багатьох кубанських достойників переведено ревізії. Юрба робітників хотіла увязнити директора одного з американських підприємств, одначе він утік на корабель, що стояв у пристані Гавани. В Санта Кляра директор одного американського товариства втік перед розяреною товпою на торговельний англійський корабель. Революційна рада оголосила відозву з запевненням, що порядок буде вдержаний, а військова команда перейде в руки, іменовані урядом.

ГАВАНА, 7. 9. ПАТ. Революційна рада спротивилася всякій інтервенції Америки й рішила усунути з нової конституції т. зв. поправку Блята, що уповажнює Зл. Держави пильнувати ладу й порядку на Кубі.

ГАВАНА, 7. 9. ПАТ. В політичних колах рахуються з можливістю нового перевороту. Число невдоволених зростає. Нова революційна влада усунула зі становищ багатьох суддів, лікарів та урядників. Побоюються, що б. президент Куби ґен. Мендокаль приготовляється до виконання нового державного замаху. Студенти ставляться ворожо до теперішнього революційного уряду, що звалив президента Чеспедеса. В армії, кажуть, теж невдоволення.

Економічний огляд.

Українська хроніка.

„ПРОМИСЛОВО-ТОРГОВЕЛЬНИЙ ВІСТНИК".

Під цим наголовком почала видавати у Варшаві пані Олена Василчук місячник „присвячений промисловій, торговлі і торговельній рекламі". Вона і двох молодих емігрантів, членів Українського Економічного Бюра, Е. Чехович і Л. Лукасевич — це (як виходить із перших двох чисел П. Т. В.) редакційний штаб, це ті, що пресовою пропагандою і доброю інформацією хотять служити гаслові: розвинути наш власний промисл і торговлю без огляду на організаційні форми. Своє „кредо" дає редакція на вступі першого числа. „Чужинний промисл і торговля — читаємо там між іншим — мають звичайно свій пресовий апарат — спеціяльні часописи, рекляmові видавництва, різного роду торговельно-інформаційні бюра, не кажучи вже про те, що користають вони в сильної піддержки державного апарату, на який завжди мають поважний вплив. Ми як в усьому, так і тут, здані виключно на власні сили. Наша національна преса тільки принагідно уділяє місце господарчим справам (до речі: „Діло" і „Н. Зоря" дає періодичні огляди госп. життя — В. Н-вич). Тягар господарчої пропаганди спадає головно на органи наших кооп. обединень — централь. Цього замало. Перше тому, що наша кооперація... обіймає лиш деякі галузі господарчого життя і терено-вий (!) її обсяг занадто нерівномірний. Друге тому, що для госп. ініціятиви одиниць поза кооперацією лишається широке поле до праці". Все те слушне. Багато правди і в другій статейці п. Лукасевича „За торговельну пресу". Взагалі оба числа „П. Т. Вістника", що досі появились, як на свій невеликий обем (12 сторін) зм'істом багаті і цікаві. Слідна тенденція розглядати господарські явища не зі становища (для нас) теорії, а підійти близько життєвих вимог, зацікавити підприємчивого українця господарськими можливостями, дати йому потрібну інформацію і раду. В царині творення нових взаємин праці є кілька конкретних думок, які зреферуємо при найближчій нагоді. Постійний фейлетон „Камера обскура" зручно відбиває в кривому дзеркалі нашу господарську відсталість і ще інші характеристичні риси нашої вдачі і організаційні хиби. В хроніці — на нашу думку — бракує синтетичного перегляду економічних подій, що в місячнику є необхідне. Великою цінністю в журналі вважаємо „Словничок торговельних виразів" п. Л. Лукасевича. Пояснення чужої термінології, принятої в господарському світі, виходить взагал правильно, хоч є і виняткн (для прикладу: а зато — не від сьогоднішного дня а від дня, який зазначений на листі чи документі). Зрештою до цієї справи вернемося колись пізніше, коли матеріял для критики буде більший. Зазначимо ще, що в журналі находимо деякі слова, що їх автори непотрібно взяли з польської мови, як прим.: надзвичай (ст. 6. II), цераміка (ст. 7. I), господарчий (постійно вжитий як господарський) і багато і. Видавництво, як таке, витаємо, бажаємо, аби швидко П. Т. Вістник став тижневиком і аби з успіхом працював серед нашого громадянства, інформуючи його про господарські справи і розбуджуючи ініціятиву та підприємчивість по думці слів п. Лукасевича: мусимо покинути сподівання на посади, а власними руками творити своє життя.

Польська хроніка.

НОВИЙ МИТНИЙ ЗАКОН І НОВА МИТНА ТАРИФА. — ТОРГОВЕЛЬНІ ВЗАЄМИНИ З ЗАКОРДОНОМ.

Реформа господарського життя, що її готовить польський уряд, найде підбудову в новому законодавстві. Ми вже писали на цьому місці про новий **торговельний кодекс**, якого проект розглядають тепер господарські кола в Польщі. Польський уряд готовить теж **новелізацію промислового закону**, а проект нового **митного закону** вже остаточно зредагований і за місяць або півтора появиться у формі розпорядження. У зв'язку з новою польською **митною тарифою**, яка — як ми вже писали — ввійде в життя 10. жовтня, веде Польща переговори покищо з найважнішими контрагентами в справі заключення нових торговельних трактатів. З Австрією і з Бельгією пішло вже щасливо, тепер черга на Англію, Францію і Чехословаччину. З останньою перші переговори розбились, у половині вересня річнуть оба сусіди знову зі собою говорити. Великим успіхом уважають господарські кола заключення контингентово-митного договору з СРСР. При ледви 10-мілионовій місячній надвишці торговельного білянсу при подвійних фінансових видатках для заграниці, та що більше — при постійній знижковій тенденції цієї надвишки торг. білянсу, справа корисних торговельних взаємин зі закордоном має для Польщі першорядне значіння.

Світова хроніка.

РЕФОРМАТОРСЬКІ ТРУДНОЩІ ЗЛ. Д. П. АМЕРИКИ. — ФЕРМЕНТИ СЕРЕД ПРАЦЕДАВЦІВ І РОБІТНИЦТВА.

„Державний уряд направи", у скороченні Ніра, продовжує з завзяттям свою роботу, хоч в усіх сторін виростають поважні перешкоди. Йому доводиться боротись не тільки зі спротивом промисловців, — прим. конфлікт з Фордом спричинив чимало мороки, але теж у багатьох випадках реформи Ніри стрічаються з ворожістю робітничих мас. Страйк залишився дальше знаряддям працюючих мас, які тут і там противляться розпорядкам Ніри. У Філядельфії прим. прийшло на днях до кривавої розправи страйкуючих робітників із фабрики штучного шовку і поліцією. Були вбиті і ранені. На терені професійних союзів ведеться теж поважна боротьба. Діло в тому, що регулювання заробітної плати урядом робить безпредметовними „колективні договори", що входять в „програму відбудови". Замість сподіваного миру маємо сильний фермент в америк. світі праці. Резигнацію трьох співробітників ген. Джонсона з дальшої праці розясняє дехто як утечу щурів з потопаючого корабля. Мовляв — ціла політика Ніри засуджена на невдачу.

ЗА ТОРГОВЕЛЬНІ ВЗАЄМИНИ РАДЯНЩИНИ З АНГЛІЄЮ І ФРАНЦІЄЮ.

Серед великої кількости переговорів, що їх ведуть тепер держави поміж собою, аби назагнати свою торговлю з закордоном, найбільше звертають на себе увагу світу переговори більшовиків з Англією і Францією. Головною перешкодою в заключенні господарських розмов Москви з Льондоном є 21. ст. договору в Оттаві, якого вістря звертається проти більшовицького демпінгу. Особливо закулісова роля Канади в тих переговорах велика, бо вона — спираючись на згадану статтю — противиться ріжним полекшам для радянського вивозу. — В переговорах з Францією мають більшовики мабуть більше щастя. Якщо вірити часописним вісткам, то французи ніби-то навіть готові забути на 22 мілярди зол. франків, що їх колись позичили царській Росії. Обіцянки на 10-тикратний французький експорт до СРСР, і бажання політично зблизитись облекшує шлях до порозуміння. Більшовики радіють уже, що зможуть користати з кредитів багатої Франції.

В. Н-вич.

—o—

Вісти з Волині.

Екзекуторські жнива. З усіх повітів приходять вісти про те, що ріжні екзекутори вивязують дуже „тверду руку". Там описали верат, молотілку чи щось інше; там забрали півників або намолочене збіжа; там наклали руку на щось інше. Перелякані селяни, що мають ріжні належности, борги і т. д., спішать швидше продати збіжа. І ціни ще більше обнижують ціни.

Небувала картина, або робочі відсівки. Решето працедавців працює щораз енергійніше і на вулицях волинських міст число інтелігентських відсівків щораз збільшується це так звані безробітні „умові працьовники". Волинь нараховує їх уже тисячі. В столиці Волині — маленькому Луцьку — нараховують їх біля 500. Вчора вия, того чи іншого інтелігента ще бачили при праці, а сьогодні він уже ходить по вулиці зі скарбонкою і збирає на безробітних інтелігентів. І це бачите день у день. Як так далі піде ,то більшість „умових" буде ходити по вулицях із скарбонками. Добре, що винайшли для них хоча таку „працю".

—o—

Кампанія проти депресії в Америці.

Ґенерал Гю Джансон, голова НРА (Національної Адміністрації Оздоровлення) у Вашингтоні розпочав велику кампанію в цілій Америці проти депресії, вводячи в життя принципи НАЙРИ. Кампанія має тревати до половини листопада, а найдалі до кінця цього року. Тоді Джансон сподівається вже перемоги НАЙРИ і сам покине тепершне своє становище голови НРА. До кампанії стане півтора мілиона людей по цілім краю. Вони мають зрушити і запалити громадянство до обнови господарського життя, так само, як це було в часі кампанії підчас війни. Першим у цій кампанії буде Альфред Смит, колишній ворог Рузвельта, що торік з ним перепросився. Він ще недавно казав, що не вірить з НАЙРУ. Одначе дався переконати, що в Америці покищо нема іншого засобу для боротьби проти скрути і прийняв обовязок. З ним будуть: Джан Ракефелер, молодий сенатор Ля Фоллет, голова Висконсинського університету Глен Френк, голова Федерації Праці Вилліям Ґрін, ґовернор Ричі з Меріленд, адмірал Бирд, Вейнбридж Колбі та інші. Їх праця має привести до того, що в кожнім бізнесі буде на вікнах синій орел, а в кожній хаті приречення (купувати лише в тих торговлях і давати роботи лише тим робітникам, що мають синього орла). Хто не стане в ряди НРА, того вважатиметься ворогом, каже генерал Джансон, і на нього наложать бойкот. Цим робом він сподівається перемоги добробуту над скрутою.

—o—

Збройння Америки.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, 7. 9. ПАТ. Вчора спустили на воду новий кружляк „Мінеаполіс" місткости 10.000 тон. Будова кружляка коштувала 11 мілионів долярів. „Міннеаполіс" є 13-им кружляком із загального числа 18, заапробованого льондонською умовою.

—o—

Смерть льорда Ґрея.

ЛЬОНДОН, 7. 9. ПАТ. Сьогодні в год. 6. рано після майже цілотижневої агонії помер льорд Ґрей, проживши 71 літ. В останніх трьох днях льорд Ґрей був зовсім без свідомости і не приймав ніякої поживи.

Льорд Ґрей був одним з найвизначніших англійців після світової війни. В роках 1905—1916 був міністром закордонних справ у ліберальних урядах і за його урядування В. Британія рішила приступити до світової війни. В останніх десятьох роках льорд Ґрей усунувся зовсім від політичного життя, нездужаючи на очи, і займав тільки почесне становище в ліберальній партії. Все був великим авторитетом в міжнародніх справах і забирав у них до останнього часу голос, виступаючи проти Німеччини. Льорд Ґрей був великим естетиком і заграничною політикою займався радше з аматорства.

—o—

Бельґія загрожена Німеччиною.

Бельґійський міністр війни Девез у порозумінні з представником ради міністрів Броквілем зажадав від парляменту кредитів у висоті 700 мілионів франків, призначених на скріплення охорони фортифікацій. В розмові з журналістами він. Девез зазначив, що скріплення фортифікацій необхідне, бо події, які розвиваються тепер в Німеччині, грозять небезпекою для Бельґії.

—o—

З побуту Еріота на Рад. Україні.

Московські „Ізвестія" з 29. серпня пишуть про побут б. французького премієра Еріота в Харкові. Дня 28. м. м. прибули французькі гості до Харкова, де приняв їх голова ради народніх комісарів української радянської республики в бюрі комісаріяту закордонних справ. Повитавши французького гостя, голова ради народніх комісарів Чубар висловив думку, що візита французького політика в українських містах і промислових центрах причиниться до зближення українського трудового народу до населення Франції. Еріо відповів, що він та його товариші прибули в Радянщину на те, щоби познайомитися з радянською дійсністю, а це може причинитися до зміцнення радянсько-французьких взаємин.

Підчас вечері виявзалася розмова між французькими гостями і радянськими достойниками. Говорили про суперництво в праці між робітниками, про технічне вишколення та інші справи, що торкаються культурної відбудови Радянщини. Після вечері була музична частина принятя. Гості мали нагоду познайомитися з українською музично-вокальною творчістю.

Цікаві теж інші подробиці, подавані московською пресою. Еріо, французький посол Альфан і його товариші подорожують спеціяльними вагонами, які дали в їхне розпорядження. Підчас свого побуту на терені України, зараз харківський кореспондент „Ізвестій", Еріо та його товариші знайомляться зі соціялістичним будівництвом, не скриваючи великого заінтересування. Хотять втаємничитися у всі ділянки українського публичного життя. Цікавляться особливо українською післяреволюційною культурою, літературою й мистецтвом. В Київі Еріо відвідав музей Всеукраїнської Академії Наук. При тій нагоді місцеві комуністи мали нагоду дізнатися, що Еріо знає добре українську історію а навіть поінформований про мінеральогічний та геольогічний склад України.

—o—

Мирові переговори Гітлера з Дольфусом.

ЛЬОНДОН, 7. 9. ПАТ. „Дейлі Геральд" довідується про закулісову акцію, що має на меті злагіднити конфлікт між Гітлером та Австрією. Завдяки італійському посередництву в Італії відбулося кілька зустріч між емісарами Гітлера і Дольфуса. Як повідомляє часопис, у розмовах, які були в Ціріху, брав участь від канцлера Дольфуса член Ляндбунду Шумі. Часопис називає ті розмови мировими переговорами Гітлера з Дольфусом.

—o—

РУМУНСЬКИЙ ПРЕМІЄР ПРИЇДЕ ДО ЗАЛІЩИК.

З Варшави повідомляють, що Пілсудський побуде в Заліщиках три тижні. Зачувати, що до Заліщик приїде румунський премієр. В останньому тижні побуту Пілсудського до Заліщик приїде міністр закордонних справ Бек.

ЖЕРТВИ БУРЕВІЮ.

НЮ-ЙОРК, 6. 9. ПАТ. Наслідком ост. буревію в Боварвілі було 32 особи вбиті, а понад 1500 ранених.

ВЕЛИКА ЗАЛ. КАТАСТРОФА.

ЛЬОНДОН. ПАТ. У Бермінгтоні (стейт Нью-Йорк) наслідком зударення з вантажним поїздом вискочив зі шин експрес. Досі добули 23 убитих і понад сто ранених.

ВИКЛЮЧИЛИ З ПАРТІЇ.

БУКАРЕШТ, 6. 9. ПАТ. Премієр Вайда-Воєвод скликав управу нац. селянської партії, яка постановила виключити з партії послів Боїла, бувш. директора півурядового часопису „Патрія" Лекузія та Лезаря за діяльність шкідливу парт. дисципліні. Постанова викликала в партії велике вражіння.

ДОЛЬФУС НЕ УСТУПАЄ.

ВІДЕНЬ, 7. 9. ПАТ. Офіціяльна австрійська агенція заперечує чутки нібито канцлер Дольфус задумує уступити зі становища шефа уряду. Агенція стверджує, що Дольфусів уряд має нині багато сильнішу піддержку серед населення Австрії, ніж колинебудь.

ГІТЛЄРІВСЬКИЙ ЛЄГІОН ЧСЛ. УТІКАЧІВ.

МОР. ОСТРАВА, 7. 9. ПАТ Слідство в справі 11 визначних гітлерівських діячів із півн. Моравії та бувш. німецького Шлеська, які сидять у тюрмі, дав сенсаційні висліди. Преса подає, що парт. влада ствердила в Ратиборі існування легіону, якого членами є чсл. горожани, що втекли із ЧСР. Легіон є у т. зв. Фліхтлінготаймі, відбуває правильні військові вправи в гострому стрілянні, киданні ручними гранатами й уладжує походи над чсл. кордоном. Факт існування над чсл. кордоном легіону, що приготовляється до боротьби з ЧСР, викликав у пресі велике вражіння.

ДО ЧСЛ. ВІЙСЬКА З ОКЛИКАМИ В ЧЕСТЬ ГІТЛЄРА.

МОР. ОСТРАВА, 7. 9. ПАТ. В опавському лісні та з окликами в честь Гітлєра. Всіх обвинувачених засудили на кару вязниці від 2—9 місяців.

ЗАВОРУШЕННЯ ПІСЛЯ ЦИКЛЬОНУ.

БРИДЖТАВН, 7. 9. ПАТ. Англійський воєнний корабель дістав приказ відплисти до Насав (Ню Провіденс), де після цикльону, що заподіяв велике знищення, вибухли заворушення серед населення архіпелягу Багама.

—o—

НОВИНКИ

— **Вписи до філії** Вис. Муз. Інституту ім. М. Лисенка **Стрийської дільниці** відбуваються щоденно між 4—6 год. попол. в канцелярії школи Т. Шевченка вул. Мохнацького ч. 12. 331 1-2

— **Футра мужеські й жіночі** виконує по найновіших фасонам дешево й солідно Евген Говикович, Львів, ул. Домініканська ч. 4. 324 2-30

— **Програма українських торжеств підчас всевімецького зїзду католиків у Відні. Від четверга 7. вересня до суботи 9. вересня:** Год. 6. веч. **Молебен** у церкві св. Варвари з викладом про положення гр.-кат. Церкви й українського народу за останніх 250 літ нашої історії в колишній Польщі, Росії й Австрії. Благословення св. Тайнами. — **Субота** 9. вересня: год. 8. веч. **Евхаристійний Похід** Рінгом при смолоскипах самих мущин і старшої молоді, що зможі в українських народніх строях. Відхід з церкви св. Варвари в год. пів до 8-ої на місце збірки української групи між Штадтпарком і Концертгавзом. — **Неділя** 10. вересня: **Святочне Богослуженння** тільки в **Шенбруні** з промовою Св. Отця, перенесеною з Риму, в год. пів до 10-ої. Спільний відїзд трамваями з церкви св. Варвари в год. 8. рано на місце збірки української кольонії: кінцева стація трайв. „Л" (Шенбрун, Дрегерпарк). Після Богослуження **похід української групи** до міста. Вечором — год. 6: **Перенесення мощей св. Йосафата** до церкви оо. Єзуїтів. Год. 8: **Святочна Академія** в честь українських учасників оборони Відня в салі „Австр. Клюбу" на I. Паркрінг 8. Ціни місць від 1 шіл. до 5 шіл. — **Понеділок** 11. вересня: год. 9. рано наша **Архиереерейська Служба Божа** в університетській церкві оо. Єзуїтів (Преосв. д-р Діонізій Нярадній). Проп. о. д-р Перш. — Вечором: 6—7. год. Богослужения в тійже церкві з викладом ректора віденського університету д-ра Е. Томека про справи Унії. Опісля: **Торжественний похід** з мощами до церкви св. Варвари. — Год. 8: Спільний український **комерс** у „Домініканеркеллер". — **Середа** 13. вересня год. 7. рано відїзд до Маріяцель з Вестбангофу. Ціна білетів (там і назад) 11.20 шіл. — **Неділя** 17. вересня: Святочна Служба Божа в церкві св. Варвари в год. 9. рано.

— **Дивна байдужність.** На заклик Народньої Організації Українців м. Львова, поміщений в „Ділі", в справі безробітних українців, зареєструвалося до 7. ц. м. тільки 22 особи, а того абсольвентів гімназій 3, учителів народніх і середніх шкіл 10, абсольвент дорогового курсу 1, абсольвенти торговельної школи й академії 2, інжинірів 2 та абсольвенти права 2. Число проти всяких сподівань дуже мале, бо відома річ, що безробітних інтелігентів є у нас сотки, а то й тисячі. Така незрозуміла байдужність до власного інтересу дасться пояснити хіба тим, що не всі безробітні читали згаданий заклик, або не змогли ще зголоситися. Пригадуємо, що зголошуватися треба особисто в канцелярії Народньої Організації Українців м. Львова, вул. Підвалля ч. 7, III. пов. в год. 11—1. до кінця вересня ц. р.

— **Український реферат на конгресі істориків мистецтва.** 4. ц. м. відкрито в Стокгольмі 13-ий конгрес істориків мистецтва при участі 1100 делегатів й у приявї королівської родини, уряду й дипльоматичного корпусу. Довідуємося, що на цей конгрес виїхав представник „Українського Національного Музею" у Львові, д-р Ілярїон Свенціцький. Основна тема конгресу: „Коли та як з історії народу можна вперше способом надівсе цікавим розложити її національний характер". Д-р Свенціцький виступить з відчитом: „Національні риси українського мистецтва XI—XIV в"; який буде читаний не на секції, а на пленумі. Коли мати на увазі, що із 200 рефератів лише десять читають на пленумі, (у чому кілька офіційних, як шведського наслідника престолу, представника шведської академії), то треба вважати успіхом, що саме реферат про українське мистецтво попав між них. Видко, що давне зацікавлення Швеції Україною мусіло і тут відограти свою ролю.

— **Самогубство.** В Кракові в готелі повісився д-р Олександер Кирило Джулинський. Перед самогубством повідомив шурина, що покінчить із життям у готелі й там треба буде шукати його тіла. Коли шурин приїхав до Кракова та прийшов до кімнати, застав уже трупа. В листі Джулинський як причину самогубства подає невідрадне матеріяльне положення. Тому кілька тижнів Джулинський похоронив свою дочку, що теж причинилося до нервового розстрою.

— **Протижидівські ексцеси.** В Варшаві на Бродні невідомі люди поналіплювали протижидівські написи, як напр. „Бити жидів!" і т. і. З тій дільниці роздавали летючки за бойкотом жидів. Невідомі люди облили овочі в овочарні Фурманової та заподіяли шкоди на 300 зол. Трафікантові Вайнблятові так само заподіяли шкоди на 700 зол.

— **Безробіття.** 2. вересня було в Польщі зареєстрованих безробітних 202.869, себто на 1495 менше, як попереднього тижня.

— **Зістрілили польський літак.** Польський літак „S. I.", що брав участь у летї літаків довкола Польщі, заблукався та перелетів більшовицький кордон в місцевості Вольний. Там зістрілили його більшовицька прикордонна сторожа з висоти 200 м. Апарат ушкоджений впав 100 м. від кордону і розбився. Пільот і обсерватор ранені, є досі в більшовицькій вартівні.

— **Катастрофа польського літака.** В околиці Міракова біля Торуня впав польський військовий літак. Апарат розбився, пільот підпоручник Фікс згинув.

— **Редукція науки.** Міністерство освіти рішило зредукувати багато професорських катедр на всіх вищих школах у Польщі. На львівському університеті має бути зліквідованих кількинадцять катедр, на політехніці цілий загальний виділ і 14 катедр, на познанському університеті 17 катедр. Подібно на університетах у Кракові, Варшаві та Вильні.

— **Хто виграв на льотерії?** В першому дні тягнення Клясової Льотерії впали виграні на такі числа: 300.000 зол. на ч. 133355. 150.000 зол. на ч. 79580. 5.000 зол. на ч. 44765, 93083. 2.000 зол. на ч. 774, 951, 6827, 9943, 14565, 17034, 28879, 36177, 39870, 40449, 45766, 53168, 60020, 81270, 95237, 105773, 110447, 111936, 115588, 129482, 138859, 142110, 146102, 151419. 1.000 зол. на ч. 11937, 16735, 21473, 24629, 35087, 40219, 40655, 44278, 49830, 51027, 52251, 53712, 55010, 58285, 59714, 62350, 65876, 68159, 69589, 75339, 79471, 80377, 82361, 84257, 84364, 84638, 91194, 94766, 98984, 101150, 115262, 125154, 133454, 133478, 133721, 136365, 136877, 138718, 138835. 20.000 зол. 34134. 15.000 зол. на ч. 148488. 10.000 зол. на ч. 18818, 132199. 2.000 зол. на ч. 1178, 14203, 22213, 30648, 35579, 59686, 60152, 74858, 78627, 88158, 89941, 144874, 154825. 1.000 зол. на ч. 9329, 13179, 31996, 33691, 42606, 22213, 30648, 33579, 59986, 60151, 74858, 78627, 88158, 89941, 144874, 154825, 9320, 13179, 31996, 33691, 42606, 44346, 46558, 51639, 54499, 67784, 76773, 83696, 87190, 92814, 97729, 103764, 108035, 119568, 135479, 138623, 140616, 146259, 148605.

— **Намагане самогубство в суді.** В апеляційному суді у Львові відбувалася апеляційна розправа проти Авг. Шиндралевича, обвинуваченого в шпіонажі. Шиндралевич належав до відомої шпіонської ватаги Ланьцута та Вернера. Звичайний суд засудив був Шиндралевича на 3 роки тюрми. Коли трибунал ап. суду пішов на нараду над присудом, Шиндралевич підрізав собі жилетною горло та жили в руках і став бити головою в мур. Рятункова стація забрала Шиндралевича до шпиталю. Трибунал затвердив присуд I. інстанції.

— **Львівським віцевоєводою** на місце пок. Дигдалевича іменували Мар. Соханського, дотеперішнього начальника виділу безпеки.

— **Нова внутрішна державна позичка.** Декрет президента про випуск внутрішньої державної позички має появитися 7. ц. м. Устійнено вже висоту процентової стопи, яка виноситиме 6—7 процент. Емісійний курс позички буде 93 за 100. Облігації позички будуть мати вартість пупілярних паперів, як інші внутрішні позички, та будуть іменні, як акції Банку Польського. Міністерство скарбу приступить до виложення субскрипційних ліст в половині ц. м.

—o—

Відозви й комунікати.

ЗА БУДОВУ НАРОДНЬОГО ДОМУ В ЖОВКІВСЬКІЙ ДІЛЬНИЦІ.

Вже від довгих літ громадяни Жовківської дільниці Львова відчувають недостачу власної домівки, в якій могли би міститися і працювати культурно-освітні товариства тої дільниці. Тому по кількох нарадах ширшого загалу громадяни рішено вибудувати при вул. Бальоновій Жч. 2 перший релігійно-культурно-освітній дім у Львові, в якім мали би міститися дільничеві культурно-освітні товариства: читальня „Просвіти", „Союз Українок" і інші.

Щоби перевести цю акцію в діло, вибрано Комітет, який приступив уже до будови і дає моральну запоруку, що розпочате діло доведе до кінця. Жовківська дільниця має вправді понад 8.000 душ українського населення, але воно в нинішніх часах безробіття бідне, а з інтеліґенції мало хто в тій дільниці мешкає і тому годі виключно власними силами дільниці вибудувати цей дім. До завершення розпочатого діла мусить причинитися хочби найдрібнішими лептами також громадянство цілого великого Львова. Тому не відмовте жертви на цей Народній Дім! Нехай найбідніше населення Жовківської дільниці знає, що у Львові живе 60.000 українців, які памятають за бідного брата!

Гроші слід складати в Центробанку на вкладкову книжочку ч. 10.013, або до рук легітимованих збірників.

Громадянство Жовківської дільниці з повним запалом і посвятою приступило в нинішніх тяжких часах до будови своєї домівки. Тому надіється, що кожний громадянин, що почуває себе українцем, не відмовить йому матеріяльної помочи і зложить свою цеглину на будову першого релігійно-культурно-освітнього дому у Львові.

Комітет.

—o—

З театру.

ТЕАТР РІЖНОРОДНОСТЕЙ: *„НЕПРИЯТЕЛЬКА МУЖЧИН"*, комедія на 7 дв *Анре Антуана.*

Якби мерці могли враз-годи оживати, щоби порозмовляти між собою на тему кохання, яке довело їх до могили, то вони довідались би про неодну правду, від якої змерли би вдруге. Ця комедія виводить таких мерців, які не жалують, що вмерли. Вони оповідають весело про свої любовні переживання, що зігнали їх зі світа і ці переживання пересуваються перед нашими очима в живих образах.

Автор (мабуть син чи який кревняк великого Антуана) вибрав для свого прикладу 100-відсоткову жінку і за той ідеал відплачує їй 100-відсотковою мужеською злобою так, якби сам був одним із тих покійників. Та, здається, і жіноцтво на авдиторії не буде ображене, бо жінка виходить переможцем на всіх фронтах. Пєса має ґротескові сцени напереміну з реалістичними деякими дуже добрими.

Пані Малиновичівна в головній ролі мала великий успіх.

М. р.

Студентські справи.

Справа помешкань в Академічному Домі.

Студенти львівських високих шкіл, що рефлектували/б на мешкання в „Академічнім Домі" в р. 1933-34, мусять відповідно умотивовані подання до „Комітету Акад. Дому" найдальше до дня 15. вересня. До подання треба долучити свідоцтво незаможности.

Першенство в одержанню мешкання мають ті, що зможуть виказатися суспільною працею та бездоганними студіями. Список принятих на мешкання буде проголошений в Акад. Домі. Спізнені подання або подання тих, що залягають з оплатою за минулі роки не будуть розглянені.

Для новоступаючих на високі школи — проголошуємо додатковий речинець.

Комітет „Академічного Дому" Львів, Супінського 21.

Студій в люблинському католицькому університеті.

Українська Студ. Громада в Люблині доповнює інформації щодо студій у католицькім університеті: Подання можна вносити від 1—30. вересня. Документи треба слати на адресу: Крохмалюківна Галя, Lublin, ul. Dolna Panny Marji 6 a.

Треба вислати отсі документи: 1) свідоцтво зрілости (оригінал), 2) легалізований відпис свідоцтва зрілости (крім оригіналу), 3) метрику, 4) свідоцтво моральности (оскільки по уквічненні гімназій була перерва), 5) свідоцтво відходу (якщо студент переноситься з іншого університету), 6) чотири знимки, 7) військові документи (як посвідка звільнення, книжочка і т. д.). На руки, адміністрацію і кореспонденцію треба вислати 2 зоті грошевим переказом (а не марками). При висилці документів подати такі інформації: 1) виділ і групу, на яку хоче бути принятий, 2) заняття родичів, 3) заняття по уквічненні гімназій, 4) про свої військові справи.

Абсольвентів з матурою Малої Духовної Семинарії **не приймають.** Ближчі інформації подасть Тершаковець Андрій, Якимчиці, п. Комарно. На відповідь треба долучити марку за 30 сот.

Увага! Теперішні люблинські студенти! Акад. рік починається 9. жовтня. Залізничі знижки можна продовжити, виславши знижку і марку за 30 сот. на адресу п. Галі Крохмалюківної.

ХТО ЧИТАЄ ЧАСОПИС, А НЕ ПЛАТИТЬ ЗА НЬОГО, ТОЙ НИЩИТЬ НАРОДНЄ НАДБАННЯ

Дописи.

ЛЬВІВЩИНА.

Сокільське свято в Гаях. Дня 16. 7. ц. р. відбулося тут сокільське свято. Свято почалося дефіладою вправляючих, яку відібрали голова Місцевого „Сокола" та голови товариств: читальні „Просвіти", Кружка „Рідної Школи", „Союзу Українок" і кооперативи „Будучність". По дефіладі відбулися вправи: мужчин палицями, жінок вінками та дорослу вільноруч. Вправи виведені поправно, найбільше оплесків дістали найменші. Програму закінчено ефектовними вежами членів на драбинах. У вправах взяло участь 64 членів.

РАДЕХІВЩИНА.

Повітове свято дитячих садків. Дня 13. серпня ц. р. відбулося в салі Народнього Дому в Радехові повітове свято дитячих садків, у якому взяла участь дітвора садків у Холоїві, Половім, Виткові Старім, Сушні і Радехові. Діти інших садків не приїхали через непогоду. Свято розпочав дитячий хор садків зі Сушна й Радехова, що відспівав садковий гімн. Опісля впродовж двох і пів години сліджувала битком набита сала за тим, що діялося на естраді. Було справді на що дивитись і рясні оплески були частинною нагородою старшого громадянства за прекрасно виведені танки, ритмічні балети, інсценізації, живі образи, співи і деклямації. За першенство змагалися з собою танок цяганчат, виведений садком у Холоїві під проводом п. Бронислави Качоровської, балет косарів, виведений садком зі Сушна під проводом п. Тані Тютько і балет очайдухів, виведений дітворою садка з Виткова Старого у постановці провідниці садка п. Дозі Максимяк. Гарні були також співи і деклямації дітвори садків з Полового й Радехова. Свято закінчили живі картини „Садок вишневий коло хати", виведені дітворою зі Сушна і Радехова. Свято переконало присутніх, що праця у всіх шкілках повіту була ведена поважно і принесла свої гарні висліди. Дітвора розїхалась домів по своїм першім прилюдним виступі в повітовому місточку з першим почуванням у молоденьких душах приналежности до організованої української збіроти.

БОЛЕХІВЩИНА.

Гостина театру. Дня 27. серпня ц. р. загостив до Болехова театр ім. Тобілевича, в дорозі з Калуша до Львова. Цим разом дав тільки три вистави, а саме: „Мотрю", „Фраскіту" і „Пісні в лицях". Театр ім. Тобілевича вже попередніми разами здобув собі загальне признання то й не дивно, що і тепер, при кінці місяця, публика виповнила на кожній виставі салю „Євангелицького Дому". Найбільше видиво стягнула — як всюди — „Мотря". Усі вистави виведено з такою дбайливістю що українці, бачучи на представленнях чужинецьку публіку, раділи, що мають театр, який не приносить їм блиску, радше, що мають театр, який не приносить їм сорому, а навпаки честь.

Свято гетьмана Івана Мазепи. Заходом Кружка „Рідної Школи" в Болехові відбулося в неділю 3. вересня ц. р. свято в честь гетьмана Мазепи в Болехові. В програму вайшли: промова п. В. Дармохвала, деклямації п. Нусі Фірович і п. Я. Петеша, хор мужеський і хор мішаний. Оба хори проспівали низку пісень, підібраних під свято, цілком без зайту, за що в першу чергу належиться признання диригентові п. В. Петешові. Публики, хоч дозвіл на свято наспів щойно останнього дня, зібралося доволі багато, яка й нагородила виконавців щирими оплесками.

СПОРТ.

МЕТА — СОКІЛ IV.

Змагання за мистецтво між цими дружинами відбудуться в неділю 10. ц. м. на площі Сокола-Батька з год. 10. рано. Змагання ці рішають про друге місце в табелі, тому обі дружини будуть старатися перехилити перемогу на свою сторону і виступлять у найсильніших складах. Вступ на площу за добров. датками.

УЖГОРОД. УМТЕ — С. К. „РУСЬ" 3:2 (2:2).

Відплатні змагання обох мистців, розіграні в мин. неділю на грищі УМТЕ, програла „Русь" рікницею од них воріт. Голі для Руси стріляли: Криж і Шандор. До перемоги мадярської дружини причинився нехотячи грач Товт, що копнув м'яч до власних воріт.

З уваги на цей вислід відбудуться ще одні, цим разом рішаючі змагання обох дружин на нейтральному грищі. Переможець з цих змагань буде далі змагатися за амат. мистецтво Чехословаччини з мистцями чеських і моравських жуп.

Листування Редакції.

Хв. Т-во „Сокіл", Станиславів: Допис про сокільське життя у станиславівській окрузі, висланий Вами 27. 7., був у нас поміщений в числі 194 з 27. 7. Заки робити безосновні закиди, треба наперед провірити справу!

УКРАЇНЦІ!

КУПУЙТЕ ТОВАР ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ПРЕСІ.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Пятниця, 8. IX. год. 7.30 веч. „Фройляйн Доктор".

Субота 9. IX. год. 7.30 веч. „Фройляйн Доктор".

Неділя, 10. IX. год. 7.30 веч. „Фройляйн Доктор".

Театр Різнородностей.

Субота, 9. IX. год. 7.30 веч. „Неприятелька мущин".

Неділя, 10. IX. год. 3.30 попол. „Моя панна мама" (Найнижчі ціни від 60 сот. до 3.50 зол.).

Неділя, 10. IX. год. 7.30 веч. „Неприятелька мущин".

Кіна.

АДРІЯ: „Опир в опері".
АПОЛЬО: „14-го липня".
АТЛЯНТИК: „Пісня серця".
КАСІНО: „Остання царица".
КОПЕРНИК: „Прощання зі зброєю" (Гері Купер).
КОЛІСЕЙ: „Жінка камелеон" і ревія „Ярмарок сміху".
МАРУСЕНЬКА: „Прощання зі зброєю" (Гері Купер).
МІРАЖ: „Акселя", „Кіноманік" (Гар Льойд).
МУЗА: „Королева скорости".
ПАЛЯС: „Адютант його Величности" Власта Буріян).
ПАН: „Гальо Парнж! Гальо Берлін!" і ревія (виступ львівських артистів).
ПАСАЖ: „Взяень із Каенни" та „Фліп і Флап за кратами".
СТИЛЕВЕ: „Люди в готелі" і ревія „Поворот соломиних вдівців".
ХИМЕРА: „Пісня ночі" (І. Кепура).
УТІХА: „Побіджені побідники", ревія: „Чи ви курите?"

Закордонне радіо.

Пятниця, 8. вересня 1933.

Кенігсберг (217,1) 19.00 „Ондіне" муз. драма Фуке-Гофмана; **Братислава** (279,3) 14.50 Концерт. 18.05 „Литва", 19.30 „Продана наречена" оп. Сметани; **Лайпціг** (389,6) 21.00 Концерт; **Білгород** (429,7) 12.05 Нар. музика; **Рим** (441,2) „Ле Жонглер де Нотрдам" оп. Маснета; **Прага** (488,6) 19.30 „Фігароче весілля" оп. Моцарта; **Відень** (518,1) 19.00 Концерт; **Будапешт** (550,5) 17.30 Пісні; **Харків** (937,5) 9.00 Оп. арії, 10.00 Музика для дітей, 13.50 Квартет, 15.00 Українське тріо, 15.00 Увертюри й оп. арії, 19.00 Легка й танк. музика.

Субота, 9. вересня 1933.

Братислава (279,3) 20.25 Спів, музика; **Мілано** (331,4) 20.45 Концерт; **Штутгарт** (360,6) 21.00 Веселий вечір; **Лайпціг** (389,6) 20.00 „Гарна Галятея" оп. Суппе; **Білгород** (429,7) 19.00, 20.30 Спів; **Прага** (488,6) 19.10 Військ. музика; **Відень** (518,1) 12.00 Концерт. 19.25 Арії та пісні, 20.15 „Авф Бефель дер Герцогін" оп. Граніхштедтена; **Будапешт** (550,5) 12.05 Циг. оркестра, 17.30 Мад. мельодій, 18.10 Пісні, куплети, 20.10 „Циганський примас" оп. Кальмана; **Харків** (937,5) 9.00, 16.00 Концерт, 13.50 Радіокомпозиція, 15.00 Радіофільма, 16.20 Літ.-муз. трансм. для сільських дітей, 19.00 Трансм. з Української Фільгармонії.

Львівське радіо.

Пятниця, 8. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.35 Концерт; 14.55, 15.15, 15.50, 22.40 Грамофон; 15.25 Господарський комунікат; 15.35 Збіжева біржа; 16.00 Концерт симф. оркестри; 17.00 100 проц. російський європеєць (Ів. Тургенев); 17.15 Спів (Аргасінська, сопран), фортепян (Девойно-Сологуб); 18.15 Новий устрій самоврядування; 18.35 Вістки з поля бою під Віднем; 19.30 Трансм. з Братислави „Продана наречена" оп. Сметани; 22.00 Танкова музика; 22.25 Спортові вістки.

Субота, 9. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.05, 14.55, 15.15 Грамофон; 15.25 Господарський комунікат; 15.35 Сальонова орхестра; 16.00 Авдиція для хорих, сальон. орхестра; 16.30 Спів (Ол. Островська); 17.00 Відчит; 17.15 Легка музика; 18.15 Прерії та верхи Канади; 19.05 Куток краєзнавчого т-ва, 19.15 Поли бою під Віднем; 19.25 Вечірня й легка музика з гр. плят; 19.45 „Соловейко й рожа" Оск. Уайльда; 20.40 Пісоньки (Меч. Фог); 21.15 Трускавецькі поміркн; 21.30 Польська музика; 22.00, 22.40 Танкова музика; 22.25 Спортові вістки.

БІРЖА.

ГРОШІ.

У четвер Банк Польський підвищив курс долара до 6.15 зол. У приватних оборотах платили по 6.17 зол.

Золото: доляри 9.06—9.08; дукати 83.60—83.80; корони 37.80—38.00; франки 35.30—36.80; рублі 47.20—47.40.

Срібло без змін.

ВАРШАВСЬКА БІРЖА.

Трансакції. Продажа. Купно.

Данціг 173.65, 174.08, 173.22; Голяндія 360.40, 361.30, 359.50; Льондон 28.31—28.29, 28.44, 28.14; Париж 35.02, 35.11, 34.93; Прага 26.50, 26.56, 26.44; Швайцарія 172.75, 173.18, 172.32; Італія 47.15, 47.38, 46.92; Берлін 213.17.

Акції.

Банк Польський 83—83 і три четверті.

ЗБІЖЕ.

Ціни льоко	Підволочиська	льоко Львів
Жито в 1933	12.75—13.00	14.25—14.55
Жито військ.	13.50—14.00	15.00—15.50
Мак синій	57.00—62.00	
Мука пшен. люксус 40 проц.		39.00—41.00
Мука пшен. 50 проц. 00		37.00—39.00
Мука пшен. 60 проц. 0		35.00—37.00
Мука житня 55 проц. 00		26.00—27.00
Мука житня 65 проц. 0		24.00—25.00
Мука ситкова		15.00—16.00

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня від 1—6. IX. масло 2.30 зол., 7. IX.: масло 2.50, молоко 15 сот., сметана 70 сот., яйця 3.90 зол. за копу. Тенденція на масло і яйця удержана, на сметану і молоко слаба.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Звичайні Загальні Збори Тов. Українсько-руська Бурса ім. митр. гр. Андрея Шептицького у Львові відбудуться в суботу дня 23. вересня ц. р. в домівці Краєвого Товариства Кредитового при вул. Домініканській ч. 11 (партер) о год. 5 веч. з о браку комплету в год. 6. при довільнім числі членів. Порядок нарад: 1. Отворення Зборів; 2. Відчитання протоколу з поп. Заг. Зборів; 3. Звіт з діяльности; 4. Касовий звіт; 5. Звіт Контр. Комісії; 6. Вибір голови, 8-х членів виділу, 3 заступників і 3 членів Контр. Комісії; 7. Внески і запити. — За Виділ: Проф. Л. Турчин, заст. голови, маг. П. Ісаїв, секретар. 333 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ТОРГОВЕЛЬНІ КУРСИ ГІРШШПРУНГА Личаківська 34. Вписи на однорічний і пятьмісячний курс щодня. Стенографія, писання на машинах. 8/22

ДОБРА адвокатська канцелярія в малім місті зараз до відступлення на добрих умовинах. Залізнична стація в місці. Зголошуватись до Адміністрації „Діла" під „Добра нагода". 320

ПАННОЧКА з доброго дому шукає якогось заняття. Може опікуватися дітьми, вчити і вести домашне господарство. — Зголошення до Адм. „Діла" під „Праця".

ВУГОЛЬ: Калитяк, Байки 14. Тел. 38-24, 203

У ПОЗНАНІ до винайму двом особам, одній особі умебльована кімната. Кузники, Познань, Маршалка Фоша 35 м. 13. 1-1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

НАКЛАДНЯ SCHERL у БЕРЛІНІ

поручає такі свої видавництва:

Berliner Lokalanzeiger, Der Tag, Berliner Nachtausgabe, Der Montag, Die Woche, Die Gartenlaube, Filmwelt, Sport im Bild, Scherls Magazin, Algemeiner Wegweiser Praktischer Wegweiser.

Адреса всіх видавництв:

BERLIN SW 68, Zimmerstrasse 35—41

У листах треба зазначувати:

Ausland-Abteilung. Місця платности в Польщі: Банк для торгівлі та промислу, Познань (чекове конто в ПКО ч. 200.490). Почтове конто в Берліні: **Berlin, N-a 3.111.** 35—7

За редакцію відповідає Олександер Костир Видає Видавнича Спілка „Діло" В друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10

Ч. 237 (13.476). Львів, неділя 10. вересня 1933. Рік LIV.

Часопись органів. зареєстровано гуськавіч.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Пора призадуматись.

Валютові потрясення і наша безпрограмовість.

(Дискусійна стаття)

В цей час, коли світова фінансова система на найважнішому своєму відтинку — стійности валют — поважно загрожена, коли слова девальвація й інфляція гомонять на всіх перехрестях світа, коли скрізь — також і серед нашого громадянства — зароджується — як це окреслив недавно в „Ділі" д-р Кость Левицький — „інфляційна мораль", заціплена перш усього зниженою вартости доляра, від якої одні виграють, а інші програють, — в цей час валютова проблема стає просто одною з наших національних проблем, яку слід розв'язати в нашому власному кругі, чи бодай якслід насвітлити. Мав слушність інж. Ольховий, коли недавно на сторінках „Діла"*) спробував перервати мовчанку тих, які в першу чергу з титулу свого становища, є обов'язані відізватись, поділитись з громадянством своїми думками в цій матерії. Якщоб не ця обставина, що зробив це п. Ольховий у час ферієльний, то гіркі завваження його під адресою провідників наших кредитових установ можна би з ще більшим притиском повторити. Бо досі ніхто з тих провідників не відгукнувся і не попробував приблизно проаналізувати наболілого в нас валютового питання. Навіть не відбулася досі остаточна нарада репрезентантів наших економічних централь про забезпечення валют при льокатах, що її заповів був дир. Саєвич під час Загальних Зборів т-ва „Ощадність" 29. VI. відкладаючи її на той час, коли покінчиться госп. конференція у Льондоні і будуть уже відомі висліди цієї конференції.

Те, щоби проговорили відповідальні кермани ваших фін. установ, є незвичайно важне. В громадянстві йде глухий гомін невдоволення, мовляв „інфляційної моралі", тим разом наших банків, процес капіталізації стриманий, провінц. кредитові установи дезорієнтовані і пробують на свій лад розв'язувати проблему евентуального загрожения краєвої валюти. Чи не досить причин, аби мовчанку перервати?

Дехто захоче висунути такі аргументи мовчанки: ми нічого самостійного в ділянці фінанс. політики створити не можемо, ми залежні є від валютових пертурбацій світа й евент. перемін у Польщі, в наших банках ведемо таку політику, як поляки чи жиди у своїх, в долярових операціях затримуємо білянсову рівновагу, та й годі.

Та це будуть аргументи нестійні! Очевидно — ми не повисли у воздушних просторах, аби могли сказати, що нас світові валютові пертурбації не обходять. Ба, що більше — ми навіть недержавна нація і через те подвійно залежні від об'єктивних обставин, одначе це не виключає можливости створення власної програми для наших фінансових установ, програми асекурації проти ріжних валютових несподіванок для збереження фінансового стану посідання нашого громадянства. Власне цей стан посідання є забідний, аби ми могли плисти безпрограмово по хвилях загально-польської фінансової дійсности. Не вимагаємо від ваших банків філянтропійности в ділянці кредитово-ощадничих операцій, зате слушно можемо вимагати зрозуміння своєрідности завдань українських фінансових інституцій, відмінних дещо від завдань інституцій чужих, польських і жидівських. Там допустимий є егоїзм і спекулятивність, у нас ці прикмети були би великим програшем. Скажете, що в крайнім випадку збагачується рідна інституція, куди перекладається гроші з кишень рідного громадянства. Отже з національної точки нема, мовляв, тут відємних сторін**). Так! Але де дівається моральна цінність, цей важний до здобуття капітал: довіря громадянства до своїх інституцій?!

Валютове питання мусить бути в нас насвітлене з усіх сторін. Громадянство мусить познайомитись із тим, що у валютовій ділянці діється у світі, які небезпеки загрожують поль. золотому, як забезпечити свої ощадности і як заховуватись при інших приватних операціях, де входить в гру стійність гроша. Воно мусить бути освідомлене в тому, чи справді золотий у золоті забезпечує вартість краєвого гроша від евентуальних потрясень, — як це доволі беззастережно приняв інж. Ольховий у своїй другій статті „Валюта" („Діло" з 30. серпня ц. р.).

У слідуючих статтях спробую порушити деякі з цих справ, не претендуючи на вичерпання цієї преважної теми. Не вичерпують цієї теми і мої попередні статті, як теж цікаві статті інж. Ольхового. Думаю, що дискутантів найдеться більше, — вийдуть вони теж з кола наших фінансових діячів — а разом із тим найдеться багато нових думок, з яких у сумі зродиться наш план, наша програма оборони національного майна проти наступу девальвації.

В. Несторович.

*) „Валюта" — „Діло" з. серпня 1933.

**) В те, чи справді так просто представляється справа, чи внутр. фін. програма наших інституцій збереже бодай для них те, що втратило громадянство у зв'язку з доляром, не входимо, бо не розпоряджаємо конкретними даними. Беремо цей найкращий випадок, коли вони збережуть, а вислідження дадуть нам як не близькі цій справі діячі, то недалекі більше.

ЧИ ВИ сповнили свій народній обовязок і ОБЕЗПЕЧИЛИ СВОЇ БУДИНКИ В 1/3 ЧАСТИНІ В ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Ще ні? Зробіть це негайно, бо 31. жовтня кінчиться речинець виповіджень у ПЗУВ на р. 1934.

Політика безприкладного хижацтва.

Щораз частіше появляються в европейській пресі статті про жахливі відносини на Радянській Україні. За французьким „Журналь де Женев" такий самий поважний німецький швайцарський денник „Нае Цірікер Цайтунг" приносить дня 1. вересня добре поінформовану передовицю п. з. „Трагедія України".

КОНФЛІКТ МІЖ МОСКВОЮ І ХАРКОВОМ.

В останніх тижнях мала европейська преса знову нагоду зайнятись українською проблемою, тому, що несподіване самогубство Скрипника старого, глибоковіруючого комуніста виявило, що між Харковом і Москвою істнують суперечности, яких не може загладити навіть нівелюючий вплив комуністичної диктатури. Коли ми ще раз пригадаємо тут останні події на Радянській Україні, то робимо це в тій думці, щоби розсіяти загально-поширений погляд буцім-то конфлікт між Сталіном і Скрипником це тільки внутрішня суперечка в комуністичній партії щодо розуміння Ленінської політики у національній справі. Цей погляд був би зовсім вірний, якби московська партійна централя вела справді „міжнародню" політику, якби старалася шанувати своєрідні прикмети національности та мови народів, що належать до Радянського Союзу. Коли скінчилася громадянська війна, майже здавалося, що так воно і буде. Тимчасом стало щораз ясніше, що ця Ленінська політика це тільки звичайний шаховий хід, точнісько такий самий, як колишнє гасло „мир за всяку ціну", до якого теж ніколи не ставилися поважно.

ОБІЦЯНКИ ПРО ЗЕМЛЮ І ВОЛЮ.

Коли наслідком революції та громадянської війни національна свідомість народів Росії прокинулася, мусіла Москва поволі чи неволі піти на уступки. Тільки таким способом удалося більшовикам поволі стати панами України. Коли червона армія ввійшла на Україну, її провідники проголошували, що приносять українським селянам землю і свободу. Обіцяли тоді шанувати мову та національність. Вже ці обіцянки мали велике значіння, тому, що голод на землю був між селянами одною з головних підойм революції. Правда, що й український уряд Петлюри теж перевів уже поділ великої власности, чи пак потурав тому, що селяни самі прогнали дідичів.

А проте вже в літі 1918 р. селяни побачили, що вони мусять віддати землю, коли перший український уряд упав під натиском німецько-австрійської влади з гетьманом Скоропадським. Окупаційна влада вважала зі свого становища необхідним засобом осадити на землі наново дідичів, які запевнювали підвищений збір збіжжа. Та наслідком цього було те, що селяни тратили довіря до провідників українського руху, що обіцювали їм поділ земель. Селяни пішли громадою під блакитно-жовтий прапор Петлюри і почали боротьбу проти гетьмана. Майже трьохлітня війна Петлюри з більшовиками була одним новим доказом пробудженої національної свідомости тому, що українські селяни бачили у червоній Москві головно спадкоємця старої російської політичної „недільмости" і ворожнечі до української самостійности. Петлюра пішов остаточно так далеко, що заключив союз із Польщею дарма, що в його власному таборі були голосні голоси проти цього... Український радянський уряд повстав не на підставі внутрішнього перевороту, але його принесли до Харкова штики російської армії.

ЧУЖИНЦІ ПАНУЮТЬ НА УКРАЇНІ.

Зовсім зрозуміле, що після нещасливого, хоч не безславного кінця українсько-російсько-совітської війни були українські патріоти, які пробували служити національній справі бодай у рямцях комуністичної союзної держави, головно, коли Ленін почав ставитися дуже ліберально до мовного питання. Та хутко виявилося, що національна самостійність України була тільки зовнішня і що Москва дивилася на неї як на свою провінцію, а навіть як на кольонію. Дуже ясно стало це тим українцям, що займалися господарськими проблемами. Перед війною була Україна шпихлірем Росії і одною з найбагатших її земель. Та вона не мала змоги сама користуватися своїми багацтвами, тому, що вищі класи належали здебільша до чужих національностей — до російської, жидівської або польської. Після революції щезли польські дідичі, але залишилися російські урядовці і новий пан — російський промисловий робітник. Бо одною із важних ознак національного складу України є те, що промисловий пролетаріят складається здебільша з росіян. Українці йдуть нерадо до міста, вони воліють, згідно зі своєю вдачею, працювати на ріллі. Жидівський елемент пристосувався легко до нових обставин. Він покинув торгівлю і став матеріялом для нової більшовицької бюрократії. Українське населення знову зійшло на другий плян, як і не могло бути інакше з огляду на його чисто селянський склад. Чисто номінальна політична автономія і спочатку справді ліберальна політика щодо мови не могли, зовсім природно, задовольнити змагання українців. Тому-то мусіли навіть переконані українські комуністи нарешті побачити,

що проповідувана Москвою свобода народів є тільки фікцією.

ХЛІБ ВИДЕРТИЙ СЕЛЯНАМ ДЛЯ ЧУЖОГО КАПІТАЛУ.

Антагонізм, що дозрів між Москвою і Харковом саме тепер до такого ступня, що охопив комуністичну партію є в першій мірі наслідком безоглядної хижацької політики Москви, яка вкинула український нарід у господарську катастрофу, таку, якої світ досі не бачив. Переведена колективізація хліборобства, що мала на меті влекшити контролю над збіжевою продукцією мала той наслідок, що український селянин крім голодового пайка залишеного йому на підставі закону мусів віддати все збіжжа, щоби Москва з тим більшим розмахом могла вести свій демпінговий експорт. А коли жнива ставали щораз слабші, а Москва надалі була приневолена платити за машини куплені на чужині, висунула вона попросту твердження, що українські селяни саботують „збіжеву кампанію". Достави збіжжа на чужину не зменшили і селяни мусіли голодувати. **Це справді трагічна іронія долі, що український селянин у „пролетарській батьківщині" мусить вмирати з голоду, щоби чужинні капіталісти нічого не втратили.**

Страшний голод на Україні це факт, якого не можна довше затаїти перед світом. На це вказують між іншим драконські закони проти „стрижіїв", що ще в червні та липні відрізували незріле колосся, щоби з немеленої пшениці та ячменю перемішаної з грисом спекти щось таке, що ці бідолахи називали хлібом. Автор цих рядків мав такий хліб у руках; у нас у Швайцарії навіть свині не їли би його. Імовірно, що вже цього літа **міліони українських селян померли з голоду.** Довідуємося з найпевнішого джерела, що в Київі денно сотні селян, прогнані з сіл голодом, падали мертві на вулицях. Навіть в українській комуністичній пресі згадується часом тихо та обережно про нехтування українців у користь росіян. Деякі статті харківського „Комуніста", офіціяльного органу радянського уряду, могли би так само добре бути поміщені в якомусь дуже смиренькому часописі для оборони національної меншини в „капіталістичній" державі, що нарікає на прибільшену ролю пануючого населення, знаючи при цьому дуже добре, що з тими скаргами далеко не зайде.

Це безприкладне хижацтво, це планове винищування великого народу відбувається не десь у „далеким нецивілізованім краю", як інколи дехто називає кольонії великих держав, але у межах нашої частини світа. І це діється в часі, коли майже всі европейські держави стараються наперед запевнити собі ласку Москви.

РОЗЛАДДЯ В ШЛУНКУ і КИШКАХ, приступи болів черева, застоїна, загальне подразнення, нервовість, пароки, несупокійні сни, загальне зле самопочування заникають, коли вживаємо щодня одну склянку природної гіркої води **FRANCISZKA-JÓZEFA.** Поручають її лікарі.

Треба підготовитися до рішучих подій.

Основна справа над якою Всеукраїнський Конґрес мусить задуматися.

Знаємо, що нині дипльоматія майже кожної европейської країни має у своїх обрахунках також і українську справу, так чи інакше бажаючи її використати для своїх цілей: чи то сприяючи повстанню української держави чи навпаки, у ворожім становищі до змагань українського народу. Знаємо також, що нема тепер ніодного дня і ніодної країни, щоб не зявилось там по ріжних часописах кілька статтей про нашу справу — прихильних чи ворожих, кілька інформацій — правдивих чи перекручених. І разом з тим знаємо, що ні в одній країні не маємо свого офіційного заступництва, ні в одній країні не маємо свого офіційного бюра, — такого заступництва і такого бюра, що працює систематично, відповідально, з обовязком реаґувати на кожний політичний виступ і на кожну статтю та інформацію. Всеукраїнський Конґрес повинен засувати, чи нормальне те, що світові політичні чинники не мають з ким говорити про українську справу. — чи не можна би звайти між нами 10 людей, яким ми могли би доручити представництво в окремих державах і чи не знайшлиб у себе коштів для них. Всі знаємо, яку у свій час пропаганду у світі зробила Українська Капеля. Уже багато років, як вона замовкла і нема нічого на її місці.

Для пропаганди своїх справ держави й нації використовують сотні ріжних засобів і технічних удосконалень: радіо, літаки, електричність, друк. Слід подумати би, яким засобом ми могли би покористуватися якнайкраще.

Ні для кого не секрет, що нині ціла українська нація, а передовсім її квіт — наша молодь — психольоґічно живе в атмосфері надії й очікування „світлого дня", „великого зриву", коли історія покличе її до „великого чину". Знов-же ні для кого не секрет, що така подія в сьогоднішній ситуації може трапитись буквально „що дня". І ось цікаво: хто і що сьогодні робить, аби підготовити український загал до такого дня? Хто притягає його до цієї роботи? Хто відповідає перед ним за стан підготовки? Чи ті ізольовані перед ним за стан підготовки? Чи ті ізольовані від людей наші центри і центрики, чи розпорошені по світі наші ґенерали, що мусять нині займатись усякими справами, тільки не військовими? Питання грізне. І коли справа наша — поважна справа, а не іграшки, то світове українство через свій Конґрес має появитись цьому питанню просто в очі і чесно відповісти: чи ми справді повинні готуватись до того дня з усіма моральними, матеріяльними й організаційними наслідками, чи наш чергозий „зрив" має скінчитись черговими Крутами та Базаром, у сотні разів побільшеними?

В. П.

Віднова архикатедрального собору св. Юра.

Пресова конференція в святоюрському храмі.

Щоби заспокоїти цікавість не тільки своїх львівських парохіян, які вже три місяці тиснуться в деревляній каплиці на святоюрському подвірю, але й широких кругів нашого громадянства, що із зрозумілим заінтересованням слідкують за життям на львівській святоюрській горі, скликав парох архикатедрального храму св. Юрія, о. прелат Леонтій Куницький, вчора, дня 7. ц. м. пресову конференцію до катедри, де представники нашої національної преси („Діло", „Новий Час", „Нова Зоря", „Мета", „Неділя", „Свобода" й інші часописи) довідалися з компетентних джерел про реставрацію та археольоґічні праці, які саме тепер у нутрі катедри та кругом неї переводять.

На вступі д-р Володимир **Січинський,** доцент історії мистецтва в Українському Педаґоґічному Інституті у Празі, дослідник архитектури нинішнього св. Юра, подав короткий історичний огляд питання. І так перша, деревляна церква стануда на святоюрській горі ще у 1240 р., але вже 1340 р. спалив її Казимир Великий після смерти останнього князя Юрія II. Тройденовича.

Другий, мурований храм заложили з кінцем XIV. ст. та викінчили щойно у 1437 р. По словам львівського історика Зіморовича з XVII. ст. ставив його будівничий із Шлеська у візантійському стилі з трьома навами, на взір вірменської катедри. Епископ Атанасій Шептицький розібрав його у 1743 р., бо був вже дуже тісний, і слідуючого року положив підвалини під третій, нинішний храм, обернувши його всупереч приписам нашого обряду вівтарем до заходу. Першим будівничим катедри був Італієць Maretini, якому завдячуємо пречарну рококову будівлю в традиціях ще ренесансових. Після його смерти у 1759 р. докінчував храм уже менше талановитий будівничий Fessinger і з того часу (1770) походить ціле внутрішне прибран-

Нашим читачкам, що хочуть закупити найновіші і найкращі ПЛАЩІ, СУКНІ, КОСТЮМИ і пр. поручаємо відому фірму **Яків Посамент** Львів, ул. Академічна 2. (Готель Жоржа) 31

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 10. ВЕРЕСНЯ 1933.

С. ГАЙДУЧОК.

По гуцульських бездоріжях.

(Докінчення.)

VIII.

Ранним ранком вимріяна погода.

Ми в 6-ій далі на Попа Івана, хоча була проти мене умова щоби вдруге на нього не виходити.

Не пожалували. Полонина розстелила їм свої шовкові трави під ноги, зачічкала китицями смереки (гістівника); заманив їх Піп Іван платами снігу і золотими воротами. Самі здивувалися, як легко опинилися на його чубі.

Встигли повести зором по Жабю, Кострищі й вже наплили завзяті мряки від Михайлівка, мармарошського Попа Івана та окутали нас непроглядною хусткою, як мати дитину.

Несамовитою повінню вирвався з мряки табун коней. Залюбований раніми гостями, пристанув і почвалав дальше.

Свиставкою перекликувалися чеські інжинірі і опинилися біля нас. Тим разом ми розуміли кожний своєю мовою, а не як колись славяни порозумівалися німецькою. Витідво зійшли ми на Поганє місце і потягли дальше на Шпиці.

І гумор явився, як стрічали польських пластунів з В., яким двох гуцулів несло наплечники. Ми були би в такім випадку наплечники розділили поміж себе.

Знова погода звідкіля взялася. Така з полонинським вітром. Під Менчулом стріча ще з одними мандрівниками. Це львівські філістри з Ямного прямують на Попа Івана. Забули зовсім на те, що я їх учитель і радісно витаються.

Даю їм мапу, раджу пускатися кантом верхи, а оминати аж до „Івана", бо з кожного мають той сам вид. Розходимося.

IX.

Попри Ребра злазимо вниз на Ґаджіну. Що хвилини сніг, то обсув, струйка немовляти потічка і ми доріжками, якими тільки вовки за вівцями ходять, на один поверх нижче. Там уже переходимо плати снігу, що вічкує терпеливо своєї смерти, спускаємося вздовж водопадів, помагаємо собі руками і перед нами стан на горішній Ґаджіні.

Хоча з мене глузують, що я захоплююсь кожним каменем, то самі на добре захопилися панорамою кітла, зайдаючи салямі і попиваючи чай.

Ґаджіну піднаймили на цей рік гуцули з соколівської Річки.

Байдикували ми ціле пополудне, впиваючись дикою красою і шумами потічків, зі здивуванням слухали гуцула, який і стільки знав чи вдавав фіглявий, що якийсь „Петлюр" переходив через Жабє. Від нього довідалися ми, що п. полковника вибрали в Річці до ради. „Мабуть і війтом буде" додав.

Ночували тепло. Разом з баранами в стаї. Розтягнулись ми на запашній косодеревині. Темно, а баранчики не хотять спати. Що хвилини подзвоняють дзвіночками, то дрібно, дрібонько довго, то коротко вірвано. Хвилина тиші і знов дрібонький дзвінок. Якийсь неспокійний шпиряє по цілій стаї, добився до моїх ніг, давай боротися з черевиками. Другий пробує ногою, чи не може положитися з нами. Ранком глазнть такий вам кудлатий чортяка на ватру і вогонь полу мінем побіг по його кожусі. Ледви вгасив я його і безперемонно вимив у кут за мої поперечні руки.

X.

Півтора години вилігувалися ми раником над скелями Шпиць. Густо замаїлися гони червоним альпейським цвітом, загадочно поставали групками, наїжені іглами, дзвінцями, гребінями. Що вони згадують? Велитенською копицею приблизилася Говерля до нас, а ми стали сходити попри Несамовите Озеро попід кізли, до кінця нашої мандрівки.

Прощалися з Чорногорою словами Франка:

Прощай Чорногоро! Підлебні шпилі
Висока над хмари взнеслась ти —
З ребер каменних легіони цілі
Джерел і річок розлила ти.
Колись розливала ти пострах на світ
Опришки гуляли тут сміло —
Днесь „Довбуша крісло" порожнє стоїть
Воно вже мабуть скаменіло.

Ще година, дві і ми на Форещенці гуторимо з колишнім УСС-ом з Бистриця. Винитує за Міківку, чи ліс там уже відріс, за Коссаків, Бушованого.

Шляхотна достойність у розмові, поставі знову „дякую, не курю".

Ще контраст. Плине тут розмова лемківським діялектом. За хлібом кинула їх двоє долі сюди аж зпід Нового Санча.

Забирає нас залізничка у Ворохту, а ми повторяємо за Ґетем:

Was ich nicht erlernt habe,
Das hab' ich mir erwandert.

25. VII. 1933.

ня, всі різьби та сам іконостас.

Після цього д-р Ярослав **Пастернак**, директор Музею НТШ., подав виспід своїх археольогічних дослідів, які переводить на терені катедри з рамени митрополичої консерваторської комісії. Почалися вони ще в червні мин. року і тоді була просліджена підземна крипта під головним вівтарем храму. Розкопками найшов він вкопаних в долівку пять домовин з небіжчиками, а при сондованні стін пощастило йому відкрити біля гробівця кардинала Сембратовича кістницю, а в ній на купі костей домовину з останками Никифора Шептицького, ігумена-номіната василіянського, що невпущений до Лаврова помер таки у Львові 5. липня 1775 р. Окремо в куті було замурованих 5 домовин з кістьми невідомих осіб. Цього року найшов д-р Пастернак під підлогою притвору катедри головну абсиду храму з XIV. ст. з прибудівкою невідомого призначення на зовні, а на підставі одного філяру колишньої престольної частини останок фрески XV—XVI. ст., чим вповні потверджується факт, що там, де сьогодні вхід до катедри, був колись її головний вівтар.

Долівка середньовічного св. Юра була на 70 цм. нижче від нинішньої і була місцями вимащувана, як тік, жовтою глиною. Глибше під нею, вже під фундаментами цього другого храму, найшов він на самій рослій скалі глиняну долівку ще першої церкви із слідами великої пожежі, чим потверджений вповні переказ про спалення деревляного храму у 1340 р.

Розкопками потверджено також устну традицію, що св. Юр побудований на скалі. В середині церкви найшлася вона майже під самою підлогою (пісковець), а за нинішньою презвітерією на дворі спадає вона у віддалі всього 1—2 м. стрімко вниз. Сьогоднішне поширення цього місця походить з часу докінчення нинішньої будівлі, на що вказує в насипі велика кількість куснів нової цегли з XVIII. в. та маса черепя з якогось святоюрського смітника кінця тогож століття. Поза тим найшли частину нагробної плити, вмуровану у фундаменти катедри ліворуч від головного входу (знадвору) з написом: „...го отъ созданія миру 7000 (1485)" та двораменним хрестом посередині з монограмом ІС—ХС—НИ—КА.

З черги будів. інж. Юрій **Пясецький** зложив звіт з дотеперішних інжинірських праць біля віднови катедри, які виконує кооператива інжинірських робіт „КІР" у Львові. Першим їх етапом є кладення нової долівки, щоби великі порохи із зривання старої долівки та археольогічних розкопок не знівечили праці біля попереднього відчищення стін. Стара долівка була виконана з верхніх верств теребовельського пісківця, вже дуже знищена і з такими шпарами, що вдержати відповідну чистоту в церкві було вже дуже тяжко. Багато труднощів було з добором взірця підлоги та самого каміння, бо обі ці справи тісно зі собою вяжуться. Матеріял мусів бути дуже тривкий, одначе не дорогий, і ясної краски з огляду на ясні стіни церкви. Під тим кутом розглянено біля 60 ріжних родів каменя, краєвих і заграничних, і вибір впав на німецький матеріял із Сольнгофер біля Нірнберту. На вибір взору долівки вплинув головно факт, що поземний мет катедри є оснований на гираменнім хресті, що буде тепер віддане темнішими плитками на ясному тлі цілої площі.

Вкінці інж. Атанас **Міляпич** зреферував справу центрального огрівання св. Юра, яке тепер закладається. Наразі виконується тільки потрібні канали під долівкою. Цими каналами мається всисати зимний воздух до спеціяльних апаратів, де його будуть відчищувати, огрівати, насичувати парою, щоби не був надто сухий, і відтак впомповувати іншими каналами до церкви. Щоби при 20 степенях морозу на дворі огріти воздух у церкві до 10—15 степенів тепла, треба біля трьох годин часу та 15 зол. кошту. Воздух буде огріватися дашавським газом, а машини гонитиме електрична струя. Проект центрального огрівання опрацювала кооператива „КІР" і вона тепер його виконує.

Після оглянення під проводом д-ра Пастернака підземелля катедри, відкритих там гробів, кістниці та домовини Никифора Шептицького запросив парох **о. пралат Куницький** всіх приявних до себе на перекусу та дальшу товариську гутірку на порушені у звітах теми.

„Святоюрська парохія тепер дуже бідна — заявив він у своїм привитанні. У 1918 р. належало до неї напр. 2000 залізничників і 600 трамвайярів, всі на посадах,, а тепер враховується між парохіянами до 75 проц. безробітних. Мимо того жертвенність на церкву, а зокрема на запроєктований срібний кивот на головний престіл є велика, майже масова і навіть найбідніші приносять старі австрійські корони, срібні ложечки, тощо, щоби причинитися до піднесення величі св. Юра перед своїми й чужими. Другою цінною прикрасою відновленої катедри буде історія нашого Митрополита Шептицького у сніжових, релефних образах

Вражливіше як найделікатніша тканина...

...це жіноче волосся! Отже як легкодушно наражувати на небезпеку його здоровля і красу миючи його звичайним милом. Волосся вимагає лагідного, під гарантією вільного від соди шампону, який збереже красу і шовковий полиск волосся.

SHAMPOO ELIDA

Відповідаючи йому, подякував **ред. В. Мудрий** в імени всіх присутніх представників преси за змогу оглянути цінні памятки святоюрської гори та її скарбниці — катедри, яка досі лиш зовнішним видом хапала всіх за очі, а в середині лишала не одно до побажання. Розпочате о. пралатом Куницьким діло мусить бути доведене до якнайкращого кінця, щоби св. Юр заблестів у своїй повній величі й красі.

Проф. Січинський дякував після цього о. парохові за дану йому змогу перестудіювати увесь архівний матеріял, а з черги дир. **Пастернак** подав до загального відома, що всі археольогічні розкопки на території св. Юра веде він на власний кошт Ексцеленції Митрополита, який не жаліє видатків на те, та як великий меценат нашої науки і мистецтва дає й нашій церковній археольогії одиноку тепер і найкращу змогу нинішними святоюрськими дослідами додержувати одного кроку з археольогічними, модерними тепер дослідами у інших народів культурного світа.

Дещо про православні сензації.

НА МАРГІНЕСІ ПОГОЛОСОК ПРО УСТУПЛЕННЯ МИТР. ДЕНИСА.

У краківськім „Ілюстр. Курері Цода.", а за ним і у „Волинській Неділі" появилися замітки, ніби то митрополит Денис має уступити, а на його місце має прийти полєський архієпископ Олександер (в обох газетах помилково названо Олексієм). Одночасно з тим, управляючим архієреєм на Волині мав би стати еп. Полікарп (нині всупереч - канонам митроп. Денис займає 2 катедри: волинської епархії та холмсько-варшавської).

Невідомо, в якій ціли пускають в обіг серед українського громадянства такі чутки. Чи це має бути доказом, що урядові чинники йдуть назустріч постулятам „Української Ниви" і справді хочуть приступити до розмосковлення Правосл. Церкви?

Якщо у авторів тих чуток були подібні замір, то треба сказати, що вони хіба забагато рахували на наївність українського громадянства. Бож хіба поліський архіеп. Олександер не такий-же москаль, як і митрополит Денис? Різниця між ними є лише така, що один є молодий та здоровий, а другий старий та хорий.

А що важніше, архієпископ Олександер є може більше уступчивий відносно поляків, ніж митрополит Денис. Доказом може бути поведінка арх. Олександра підчас спроби скликання Собору на рішення св. Синоду. В той час, як в єпархіях митрополита Дениса та архіеп. гродєнського Олексія переводжувано вибори на Собор, архіеп. поліський Олександер та архіеп. виленський Феодосій, виконуючи волю влади, відкликали вибори на Собор у своїх єпархіях, хоч самі підписали ухвалу св. Синоду про скликання Собору.

Нарешті кажуть, що архіеп. Олександер 60 прц. епархіяльних доходів бере у власне розпорядження, а 40 прц. дає до розпорядження консисторії. А митрополит Денис всіма доходами розпоряджається сам. Чиж є ріжниця? Суттєвим і однаковим є те, що в нинішній Правосл. Церкві у відріжненні навіть від Православної Церкви у царській Росії господарка майном Церкви є безбюджетова та безконтрольна.

Зі всього того виходить, що зміна осіб на митрополичому чи архієпископському престолі сама по собі нічого не принесе. Тільки введення в життя соборного устрою могло би уздоровити та унормувати життя Прав. Церкви.

Щож до другої частини чуток, саме тої що відноситься до еп. Полікарпа, то на Волині думають таке: Своє висвячення єпископ Полікарп завдячує лише тому, що на чолі унійної акції на Волині саме перед тим став українець-єпископ Николай Чарнецький. Отже і правдивим архієпископом стане на Волині еп. Полікарп лише тоді, коли еп. Н. Чарнецький перестане залежати від польських латинських діецезіяльних архієреїв, іншими словами, коли би повстала на Волині незалежна українська греко-католицька епархія. Спасаючись від більшого зла (з точки погляду польських інтересів), згодилась би влада на менше зло. Одначе найкраще для польської політики — далі піддержувати москалів у Прав. Церкві, а унійну місію держати в руках польсько-латинських єрархів.

С. Х.

Еріо червоноармійцем.

З Москви повідомляють, що комісар військових справ Ворошилов наділив б. французького премієра Еріота відзнаками полковника червоної армії. Еріо був тим іменуванням дуже вдоволений і заявив: „Новим доказом приязни російського народу я зворушений до глибини. Буду дальше працювати задля французько-радянського зближення в тій думці, що служу справі миру та демократії."

—o—

Італія проти гітлерівської пропаганди.

ПАРИЖ, 8. 9. Римський кореспондент „Матен"-у повідомляючи про перегрупування італійських військ в окрузі Бренеру твердить, що всупереч офіційним виясненням воно стоїть у зязку з австро-німецьким конфліктом. Італійський уряд рішився протидіяти всяким гітлерівським державним замахам. Діло теж в самооборони, бо в останніх часах націонал-соціялістична пропаганда в італійському Тиролі зробила поважні поступи.

—o—

Підготування кооперативних робітників.

(На маргінесі статті А. Ж.: „Безробітна інтелігенція та кооперація". „Діло", ч. 226).

Стаття д. А. Ж. заключає в собі деякі цінні завваги, та попри це мусить у кожного кооператора викликати поважні застереження.

На її заложення, а саме, що правильний розвиток кооперації вимагає відповідно підготованих людей до праці в кооперативах, кожний погодиться і це підносив уже автор цих рядків у „Г. К. Ч." Та не можна погодитися з тим, щоби кооперація була прибіжищем для безробітної інтелігенції, якщо вона не добуде собі основного торговельного і кооперативного знання шляхом правильної шкільної науки. Навчання шляхом листування, яке д. А. Ж. поручає, може бути хосенне, але а правила тільки для людей, які, маючи знання, добуте практикою, бажають його поширити ще й теорією. Тому як шкільний і кооперативний практик радив би я цією дорогою йти тільки старшим кооператорам, що не мали змоги добути торговельного і кооперативного знання, а добули основне практичне. Молодь, що його не має, повинна відбути правильну науку таки у школі під проводом досвідних учителів, уживаючи різнородних засобів наукових, так особливо тепер цінених при кожнім навчанні і просто необхідних при науці фахових предметів.

Як нпр. можна вчити науки товарознавства, не показуючи товарових прібок, або торговельної географії без мапи, чи хочби торговлі без найріжнородніших формулярів та друків? Вищість шкільного навчання полягає ще на безпосереднім контакті учня з учителем, який науку індивідуалізує в пристосуванні до ріжних учнів, а того контакту паперовий контакт шляхом листування не дасть.

Тому кооперативного підготування повинна ваша молодь шукати у школах торговельно-кооперативних, бо вони дають будучим кооператорам торговельну техніку, необхідну в боротьбі з приватною конкуренцією, а також кооперативне знання та одушевлення, без якого кооперативна праця все буде мертва.

Устними чи кореспонденційними курсами повинні доповнювати свое знання кооперативні практики від звичайних робітників до керманичів кооперативних установ включно і то не тільки ті, що не вівчили фахових шкіл, але й загалом усі, бо світ не стоїть на місці і хто не поступає, не відновлює свого знання та його не поглиблює, той подається взад. Нині відбувають доповняючі курси судді, учителі, візитатори шкіл з університетською освітою, то чомуж не мали би їх відбувати кооператори, яким часто й середньої освіти недостає, а займають вони важні пости в кооперації!

Тож дуже бажані курси для кооператорів, одначе не тільки в ПСК, як д. А. Ж. підносить, але також у краєвих централях (сурогат того бачимо в анкетах торговельних, уладжуваних Центросоюзом і в зїздах РСУК). На таких курсах наші кооператори доповняють свое знання, зревідують свої погляди, подумають над перейденим шляхом праці та може побачать її недостачі, а у викладах і дискусіях найдуть правильну дорогу.

При тому багато користи дасть ще й особистий контакт і виміна думок між самими учасниками курсів, а також оглядини промислових і торговельних підприємств у міських осередках. Це згрубша хосен з устних кооперативних курсів.

Кореспонденційні курси мають знову ту перевагу, що дають знання, не відриваючи учасників від професійної праці, тож можуть довше тревати і дати своїм учасникам ширше й основніше знання. Зокрема, українські кореспонденційні курси подають спромогу своїм учасникам користуватися знанням українських чільних кооператорів, особливо таких визначних знавців кооперації, як професори подебрадської Академії. Вправді краще було би, якби ми могли користуватися їх знанням на вищих торговельно-кооперативних курсах при нашій торговельній школі у Львові, та коли це покищо трудне до переведення, треба користати бодай з уладжуваних ними кореспонденційних курсів.

Д. Коренець.

НИНІ ПРОБНЕ ВАРЕННЯ
КАВИ
У ЮЛІЯ МАЙНЛЯ
ЛЬВІВ, РИНОК 18. 341

Приймають убийника Петлюри як героя.

НЮ ЙОРК, 21. серпня (Вл. кор.) Шулим Шварцбарт, убивник Петлюри, приїхав цими днями до Ню Йорку. Його прихильники уладили в його честь обід у ресторані Троцького при 35. вулиці, недалеко Пенсильванійської залізничної стації. Газетні репортери, які його розпитували про його вчинок, замічають, що Шварцбарт гордий на своє діло, має про себе поняття, що він сповнив обовязок супроти свого народу, а на запит, чи він більшовик, відповів, що „політикою не займається." Колиж його запитали, чи він „вірить у безпосередню акцію", відповів: „Це єдиний спосіб."

—o—

КАТАСТРОФА РУМУНСЬКИХ ЛІТАКІВ.

БУКАРЕШТ, 8. 9. ПАТ. Вчора біля м. Клюй впав румунський військовий літак. Пільот згинув обсерватор тяжко ранений. Тогож дня військовий гідроплян розбився в пристані Констанци. Два летуни згинули на місці.

МІН. САЙМОН ГОЛОВОЮ АНГЛ. ДЕЛЕҐАЦІЇ.

ЛЬОНДОН, 8. 9. ПАТ. Міністр Саймон візьме керму делеґації Великої Британії в Женеві на вборах Ліги Націй та на розброєнній конференції.

ПОМЕР КОРОЛЬ ІРАКУ.

БЕРЛІН, 8. 9. ПАТ. Минулої ночі помер тут король Іраку Файсаль. Причиною смерти був серцевий атак.

ЛЬОНДОН, 8. 9. ПАТ. Наслідком порозумін ня з англійським урядом тіло короля Файсаля перевезуть до Іраку на чердаку военного корабля.

—o—

Слідом Мусолінія.

ЛЬОНДОН, 8. 9. ПАТ. „Морнінґ Пост" подає з Берліна поголоску, що Гітлер задумує сам обняти провід закордонної політики, обєднуючи обовязки канцлера з функціями міністра закордонних справ. У такому випадку теперішній міністр закордонних справ Нойрат повернув би на своє давне становище німецького амбасадора в Льондоні.

По широкому світі.

— В Ню Йорку застрайкувало 15 тисяч робітників гафтярського промислу, домагаючись 30-годинного часу праці всупереч кодексові, що передбачує в тій ділянні 40 годин праці в тижні.

Чи Ви стали вже членом Українського Т-ва Допомоги Інвалідам у Львові? Місячна вкладка 50 сот.!

НОВИНКИ

— **Вписи до філії** Вис. Муз. Інституту ім. М. Лисенка **Стрийської дільниці** відбуваються щоденно між 4—6 год. попол. в канцелярії школи Т. Шевченка вул. Мохнацького ч. 12.

— **Футра мужеські й жіночі** виконує по найновішим фасонам дешево й солідно Евґен Говикович, Львів, ул. Домініканська ч. 4. 324 2-30

— **Новий український склеп у Львові.** Дня 8. цего місяця отворено у Львові перший український склеп готових мужеських і хлопячих одягів. Склеп міститься в гарнім льокалі при вул. Трибунальській 1 під фірмою ТЕ-КА. 337 1—2

— **Робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.**

— **Магазин постелі Р. Джала,** Львів, Хорущина 5, поручає: ковдри, матраци по найдешевших цінах. Перероблює ковдри по 5 золотих, матраци по 7 зол. 46-50

— **Футра мужеські й жіночі** виконує по найновішим фасонам дешево й солідно Евґен Говикович, Львів, ул. Домініканська ч. 4. 324 2-30

— **Вищий Музичний Інститут ім. М. Лисенка** у Львові подає до відома, що курси ритмічної гімнастики методою Жак Далькроза, які вестиме проф. Оксана Федаківна, абсольвентка повного трьохрічного курсу, що його відбула в центральному заведенні в Женеві під особистим проводом Жак Далькроза пічнуться 15. вересня. Ведеться два курси: 1) для дітей, 2) для дорослих. Наука двічі в тижні для кожного курсу. Вписове 2 зол. Курс для дітей 6 зол., для дорослих 8 зол. Елеви Вищого Муз. Інституту платять на обох курсах тільки 4 зол. Інформації в канцелярії Вищого Музичного Інституту ім. Лисенка у Львові, вул. Шашкевича 5, що дня від год. 3—6-ої. Ч. тел. 37-15. 335

— **Вибори до львівської рільничої палати** відбудуться в неділю, 10. ц. м. Голосуватимуть у 17 округах на терені трьох східно-галицьких воєвідств. Кожна округа вибирає по 2 радників, разом 34. Осідками округ є: Стрий, Станиславів, Коломия, Заліщики, Копичинці, Підгайці, Золочів, Тернопіль, Камінка Стр., Рава Руська, Городок Яг., Ярослав, Перемишль, Ланьцут, Рящів. Вибори відбудуться в повітових виділах від год. 10. рано.

— **Новий польський костел.** В неділю м. м. посвятили фундаменти нового римо-кат. костела в оселі Олесів біля Паликова, пов. Станиславів. У посвяченні взяли участь польські процесії з Лисця і Дрогомирчан та представники влади.

— **В Сокальщині арештовано** кількох людей за спробу ограбити громадську касу в Корчині в користь нібито організації українських націоналістів і вбити громадського писаря Клима Цирика в Поздимирі. Назвища арештованих будуть виявлені після закінчення доходжень.

— **Засідання Історичної Секції** Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові відбудеться в суботу 23. ц. м. з таким денним порядком: 1) іменування нових дійсних членів Секції; 2) евентуалії. — **Президія Секції.**

— **Будова церкви оо. Василіян у Перемишлі перед завершенням.** Український Перемишль матиме в неділю 10. ц. м. велике свято, бо того дня в год. 4. попол. відбудеться посвячення головного хреста на центральній копулі церкви оо. Василіян на Засянні, будова якої ведеться від кількох літ. Чину посвячення довершать оба перемиські епископи в окруженні численного духовенства.

— **Львівська хроніка.** Карний суд у Львові засудив С. Акера на 2 і пів року вязниці за те, що купив дорогоцінні річи, вкрадені в церкві Василіян у Золочеві. — На Знесінні арештовано Степана Нецкара, б. постерунькового, під замітом підпалу. — В половині ц. м. розпічнеться перебудова пл. Більчевського.

— **Хто виграв на льотерії?** В третьому дни тягнення клясової льотерії впали виграні на такі числа: 75.000 зол. на ч. 48847. 10.000 зол. на ч. 36482, 39603, 37638, 70869, 102508, 12369, 140223. 5.000 зол. на ч. 25039, 65270, 89780, 91282, 100091. 2.000 зол. на ч. 5202, 13838, 43097, 50697, 56437, 58181, 61045, 98304, 100901, 106558, 106417, 120810, 123126, 126449, 132108, 134483, 149442, 151244. 1.000 зол. на ч. 3795, 5500, 11617, 17935, 18008, 22397, 25606, 27257, 36536, 39637, 39873, 45702, 52034, 61854, 65217, 68038, 66349, 69111, 69790, 78080, 80166, 85109, 89513, 87279, 88880, 92800, 98056, 99399, 103952, 111379, 128879, 133709, 136716, 135089, 140128, 140196, 140386, 144579, 147619. 15.000 зол. на ч. 21347, 38762. 10.000 зол. на ч. 75084. 5.000 зол. на ч. 37311, 53776, 105408, 127961, 152813. 2.000 зол. на ч. 7251, 13103, 15864, 16508, 29973, 38284, 63557, 83393, 89948, 128121, 135539, 190652. 1.000 зол. на ч. 1339, 8379, 12364, 14716, 29527, 35746, 38703, 42909, 44750, 45114, 46175, 46878, 48586, 61971, 66693, 75784, 78774, 81023, 87955, 84139, 86208, 87701, 86777, 97786, 102744, 107113, 112250, 125108, 140687, 142408, 146460, 152786.

— **Пожежа.** В Дашаві пов. Стрий згоріла корчма, власність спадкоємців Вайнтравба. Пожежа повстала з неустійненої причини на стриху, де було збіже. Шкоди є на 8.000 зол. Хата була обезпечена.

— **Краєва хроніка.** В Побуні пов. Стрий господар Гаврилів напав на підкладі особистих порахунків на місцевого пароха о. Литвина, обкидаючи його камінням. — В Сокальщині бушує шайка конокрадів, забираючи коні з пасовиск і стаєн. — В кавярні „Пасаж" в Станиславові застрілився Казимир Холера, постеруновий поліції з Надвірної.

— **Церква не згоріла.** У звязку з новинкою про пожежу в Молотові пов. Бібрка, поданою за польською пресою в „Ділі" з 4. ц. м., о. Микола Мельничин, місцевий парох пише нам, що та вістка не зовсім згідна з правдою. Вправді з вини вартівника Антона Масика, який на церковному подвірі розложив собі вогонь і заснув, спалилася частина матеріялу вартости 100 зол., але сама церква лишилася ціла.

— **Палестина.** Населення Палестини вже перевищило міліон душ. З того є арабів 750.000 (вони магометанської віри, а семітської раси так як жиди); жидів 150.000; християн (між ними теж багато арабів) понад 90 тисяч. В Палестині за турецької влади, згідно з постановою корану, не вільно було пити алькоголю. Тепер під англійською владою це змінилося. Нині вже в Палестині є до 1000 шинків, а з того 400 в Єрусалимі.

— **Топельник.** Тому два тижні добули із глиняок біля Варшави трупа невідомого чоловіка. Тепер виявилося, що то був визначний комуністичний діяч із Німеччини. Він віз зі собою частину каси німецьких комуністів. Здогадуються, що його вбив хтось, що нарочно приїхав із Німеччини.

— **Для наживи.** В льондонських кінах вже висвітлюють події на Кубі. Між іншим на фільмі можна бачити такі моменти, як убивство консуля республики Сан-Домінго, розграблення палати президента і танець повстанців довкола трупа полковника Антоніо Хіменца, начальника тайної поліції. На фільмі видно, як консуль забарикадовується у себе на бальконі, пожарники підставляють драбину, щоби дістатися на балькон і в моменті, коли консуль старається відтрутити драбину його схоплюють і кидають в товпу, де він находить смерть. Видно кінооператори, що робили знимки для фільми, були відважні люди і ризикували життям, йдучи з апаратами в саму середину озвірілої товпи. Але чого не зроблять люди для хліба і наживи гроша.

— **Постанова в справі ексмісії.** Цивільна палата найвищого суду видала важне орeчення про охорону льокаторів. Із нього виходить, що льокатори, які стараються, щоби їм уневажнити ексмісію з причини матеріяльної нужди, спричиненої безробіттям, недостачі засобів удержання, можуть покликатися на ті причини лише тоді, коли вони були вже, як вони перестали платити комірне. Виїмкова підстава нужда не охороняє перед ексмісією.

— **Крав доляри.** Почтовий післанець зі Стрільча біля Городенки Василь Григорів від довшого часу крав доляри з листів, які діставали селяни від своїх рідних із Америки. Поліція найшла в хаті Григорова 41 почт. пересилок і 53 грошові квіти, яких він не доручив адресатам. Годі покищо обрахувати скільки доларів він накрав. Григорова арештували.

— **Жертви більшовицького режіму.** В загальному шпиталі у Львові помер 4. ц. м. Іван Дацко, втікач з Рад. України, свідомий український громадянин, впавши жертвою жахливих злиднів під більшовицьким режімом. Наслідком харчевої скрути набавився там важкої шлункової недуги і мусів у Львові піддатися операції, яка скінчилася для нього трагічно. З признанням слід зазначити, що долею нещасного втікача занялася була Народня Організація Українців м. Львова, зокрема п-і Дорошенкова.

— **Змова проти світу.** Нюйорські газети подають замітку про віддання до друку накладнею Вайкінг Пресс нової книжки про Радянщину. Автором її є звісний уже в Америці письменник, Ессад-Бей, що вродився в Росії і тому тепер нею так пильно займається. Книжка має називатися: „ОГПУ — змова проти світу". Автор розповідає нечувані до тепер вісти про більшовиків і їх систему. Каже, що тут діло не в теоріях Маркса, але в якійсь божевільній ідеї створення раю, в якому кождого приневолиться бути щасливим. Щоби це перевести в життя, більшовики не зжахнуться перед ніяким засобом, а держава ОГПУ виготовила вже плани акцій. „Мета, до якої більшовики змагають, це не якась економічна система — пише автор. Це нова концепція світа і людскости. Ця концепція виглядає для европейця як щось механічного, бо зводить кождого до одного бездушного рівня". Нове людство не приходить з доброї волі. Його підготовила ОГПУ штучно. Ні один звук, ні одна новинка, ні яканебудь замітка злоза більшовицького царства не сміє дістатися до нутра. Край ограбили більшовики і позбавили людей всякого опору. Нарід находиться в безнадійному стані і відданий цілковито на страшні експерименти ОГПУ. Найбільш драстичним експериментом було вирвання з людей всякої думки про яку небудь відпорність словами або ділами. Звичаї народу змінилися до непізнання. Тіло ще остало, то правда, але з черепа витягнено мозок. А провідний мозок, тобто інтелектуальну верству винищено в казематах ОГПУ. Там вимордувано біля півтора міліона самого інтелектуального квіту. Теперішні люди забули вже думати, вони не мають мозку. Вони мають думки про якунебудь відпорність словами або викрикувати з радости, от так, як уряд захоче. В Радянщині панує безнастанний терор, а щоби знайти подібність до теперішнього стану, дарма шукати прикладів в історичних переворотах. Єдина анальогія може знайдеться в літописі розбійничих ватаг, які допускалися злочинів, що переходять людську уяву. Страх це найглибше почування і тому ним послугуються більшовики аж до самодурства. На кінці характеризує Ессад-Бей цю систему, як злуку азійсько-монгольської кровожадности з орієнтальним фанатизмом, з революційним духом Европи, і з холодними абстрактними теоріями Заходу.

— **Справлення помилки.** У вчорашньому (236) числі „Діла" в „Економічному Огляді" при обговорюванні „Пром.-Торговельного Вістника" надруковано помилково „а зато", має бути **а дато.** Ціле речення повинно виглядати ось так: „а дато — не від сьогоднішного дня а від дня, який зазначений на листі чи документі".

—o—

Із судової салі.

ПІД ЗАМІТОМ ПРИНАЛЕЖНОСТИ ДО О.У.Н.

У станиславівськім суді відбувалася в пятницю розправа проти 21-літнього гімназійного учня Івана Петрини, обвинуваченого в приналежності до ОУН. А саме закидали Петрині, що він у хаті своїх батьків у Станиславові переховував підозрілих у нападі на почту в Городку Яг. Маріяна Жураковського та Петра Максимціва. Максимцівому поміг Петрина передістатися до Чехословаччини. Жураковський скривався далі в хаті Петрини та коли Петрина запримітив, що Жураковського слідкує поліція, повідомив його про це. Жураковський перенісся до хати своїх батьків і тут його арештувала поліція. Петрина на розправі заперечив, начеб переховував Максимціва та Жураковського в себе перед поліцією, бо не знав, чи поліція їх пошукує. Приняв обох у себе як знайомих.

Суд засудив Петрину на 6 місяців вязниці, яку він уже відбув у слідчому арешті, тому вийшов на волю.

—o—

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Д-р Кирило Джулинський, емер. радник воєвідського уряду, помер трагічною смертю в 44-ім р. життя у Кракові. Покійний був сином священика о. Льва Джулинського, пароха в Лапшині б. Бережан, відомого довголітнього видавця „Посланника" і популярної бібліотеки для народу „Місійні книжечки". Скінчивши правничі студії у Львові та Відні, д-р К. Джулинський пішов на адміністраційну службу і працював якийсь час у львівськім намісництві, виконував обовязки старости в Бережанах, потім був призначений до воєвідського уряду у Львові, згодом перенесений до міністерствав у Варшаві і назад до воєвідства у Львові. У розквіті сил, як талановитий і совісний урядовець мусів він піти на примусову емеритуру і тоді, не маючи змоги прожити з рідною зі своєї скромної пенсії, взявся живо до торговлі. Підприємство, засноване ним енергійною та вмілою рукою, дуже добре розвивалося і сам він мав якнайкращі надії на успіхи своєї праці. На жаль, у звязку з довгою недугою доньки та її смертю Покійний попав у велике пригноблення й мелянхолію. Родинне нещастя було головною причиною його акту розпуки, зовсім несподіваного для найближчої його рідні та приятелів. Покійний був дуже чесною людиною та зразковим громадянином. В. Й. П.!

Іван Паневник. Дня 31. серпня ц. р. помер один з найсвідоміших культурно-освітніх робітників Солотвинщини Іван Паневник. Без нього не обійшлося в Солотвині ніяке національне свято, ніяка виставa. Скрізь був перший, а найбільше вибивався своєю грою в аматорських виставах, маючи вроджений талант театрального артиста. Помер на чахотку в молодім віці. Читальня „Просвіти", членом виділу якої був Покійний, вшанувала його память клепсидрами, жалібною хоругвою на поміщенні читальні, численною участю членів у похоронах та надгробним словом. В. Й. П.!

—o—

З кіна.

Кіна „Коперник" і „Марусенька": „Прощання зі зброєю".

Любовна історія військового санітара і сестри милосердя підчас війни на італійському фронті, куди доля закинула американців. Ціла низка воєнних і ліричних сцен на тлі гарних краєвидів і мистецьких будівель. Є кілька моментів підчас залицяння закоханої пари зовсім нових як кінова обсервація. Тема фільми: руїнницька сила війни, якій протиставлена будівнича сила кохання. У головній ролі Ґері Купер з мало відомою, доброю артисткою.

Дописи.

ІЗ СОКІЛЬСЬКОГО ЖИТТЯ СТАНИСЛАВІВЩИНИ

День 3. вересня 1933 довго буде в памяти тих, які були на сокільському святі в с. Підпечарах станиславівського повіту. Хоч дощ лив до полудня і не давав надії відбути це свято, то осетаки соколята не зрезигнували, бож свято вже раз з причини негоди (27. 8.) відложено. В год. 3-ій попол. небо розвиднилося і виглянуло сонце. На площу вилягло ціле село. Сусідні сокільські станиці через дощ не явились. Місцеві члени „Сокола" в комплеті: побратимів 36, восестер 62, дорасту 26, разом 124, узяли участь у виконаній програмі. А програма та була добірна, захоплююча своєю різнородністю й виконанням. По дефіляді мужеський хор відспі-

...ав сокільський гимн, після чого на переміну з іншими точками програми йшли: три виступи мішаного хору (пісні: „Ой знати, знати", „Вчора була субота", „Калина", „Ой у полі верба", „Ой чиж то поле", „Чи я не газяйка", „Калина"), деклямація (Володимир Логаза), монолог (Дмитро Сворак), сольовий танок „Гонта" (Михайло Семанів), танки: „Запорожець" (8 побратимів), „Гопак", „Полтавський козачок" (4), „Аркан"; „Козачі постави" (10), вправи косестер серпами (62), побратимів вільноруч (32), вежі побратимів (16), вежі дорослих (11). При кінці програми на „алярм" вїхала на площу сикавка з приладами, з якою побратими виконали вправи. Свято закінчилося уставкою в ряди соколів і сокілок на площі, до яких звернувся відпоручник Сокола-Батька побр. д-р Чорненко з бадьорою промовою про завдання сокільства, в якій висказав також признання сокільству в Підпечарах за його здисциплінованість і працю, зачислюючи гніздо в Підпечарах до передових у гурті 40 гнізд Станиславівщини. По відспіванні сокільського й національного гимну сокільство рівними рядами покинуло площу, а місцева орхестра, яка бездоганно приграваля до вправ, до пізного вечора грала соколам і сокілкам — в нагороду за їхню працю до танцю.

РАДЕХІВЩИНА.

Заборона свята в честь полеглих під Крутами. Старанням студентської молоді Радехівщини мало бути влаштоване в неділю 27. серпня ц. р. свято в честь полеглих під Крутами. Свято мало відбутися в салі Народнього Дому в Радехові і на його програму приготовано промову, хори, деклямації, продукції цитри й бандури. Місцеве староство свято заборонило. Зміст письма староства подаємо в цілости:

Starosta radziechowski Nr. B. 32. Radziechów, dnia 25. sierpnia 1933. Do Pana Dr. Jarosława Selezinky w Radziechowie. Na zasadzie art. 72 rozp. Prezydenta R. P. z 22. 3. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 36 poz. 341 i ze względu na zachowanie bezpieczeństwa, porządku i spokoju publicznego odmawiam PT. udzielenia zezwolenia na urządzenie w w dniu 27. 8. 1933 koncertu ku czci poległych w 1917 w boju pod Krutami, ponieważ wedle dołączonych tu tekstów przemówień, wierszy i pieśni stwierdziłem, że dołączony program koncertu zawiera znamiona, mogące obrazić uczucia innych narodowości, jakoteż podburzania jednej narodowości przeciwko drugiej. Od tego orzeczenia wolno wnieść odwołanie do Urzędu Wojewódzkiego w Tarnopolu, który podać należy do Starostwa w ciągu dni 14, licząc od dnia następnego po doręczeniu. 1 znaczek stempl. za 5 zł. zwracam. 1 załącznik. Starosta powiatowy wz. Mr. Gargasz zast. Starosty.

Отже вже навіть не вільно помянути полеглих під Крутами з московськими окупантами. Без коментарів.

Зібрання молоді і старшого громадянства. В неділю 27. серпня було в салі Народнього Дому в Радехові зібрання студентської молоді Радехівщини і старшого громадянства. На зібранні читано реферати про ідеольогію студентства і про взаємини двох генерацій. По рефератах розвинулася дуже цікава дискусія, головно на тему взаємин старших і молодших. Обговорювано останні львівські події, при чому хід дискусії, її рівень і тон були такі, що вислід дискусії був би певно корисний для всіх учасників. На жаль, у половині наради ввійшла на салю поліція і заборонила дальші наради, хоч вони відбувалися на основі арт. 18 а закону про збори і на салі були лише ті, що мали в руках поіменне писемне запрошення від господаря наради д-ра Селезінки й інж. Герасимовича. Ніякі аргументи ані інтерпретація постанов закону не злержали функціонарів поліції від розвязання наради.

СПОРТ.

УКРАЇНА — ДРУГИЙ СОКІЛ.

Змагання за вхід до Окружної Ліги відбудуться в неділю 10. ц. м. в год. 4-ій пополудні на гриші Погоні. Перед змаганнями відбудеться вручення памяток Воробцеві з нагоди 200-их змагань і Бутлеві І. з нагоди 100-их змагань у барвах України. В год. 2-ій попередять змагання Україна II. — Лехія II. за мист. Б-класи

У. С. Т. (ХОДОРІВ) — ОРЛЄНТА (БІБРКА).

Знаменита українська дружина У. С. Т. в Ходорові здобула у змаганнях за мистецтво Ц-класи своєї під округи рівну кількість пунктів з польською дружиною „Орлєнта" в Бібрці. Рішаючі змагання за мистецтво і вхід до Б-класи між цими дружинами відбудуться на невтральнім терені, а саме у Львові на гриші Чорних у неділю 10. ц. м. в год. 11.45. Вступ на грище 25 сот.

КРАЄВІ ПЛИВАЦЬКІ ЗМАГАННЯ.

відкликані з причини низької температури води й повітря.

Нові книжки й журнали.

Д-р Іван Німчук: ЮРІЙ ФРАНЦ КУЛЬЧИЦЬКИЙ І ЙОГО ПОДВИГ. В 250-ліття памятної події. Львів 1933. Стор. 16, 8°. Ціна 40 сотиків.

Книжечка ця надається до масового поширювання в усіх кругах нашого народу з уваги на роковини відсічи Відня, в якій Ю. Ф. Кульчицький так дуже відзначився. Вартість публікації підносять поміщені в ній знимки памятника Кульчицького, його портрету і його першої кавярні. Замовлятя в усіх українських книгарнях Львова та в Адміністрації „Діла", Львів, Ринок 10.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Пятниця, 8. IX. год. 7.30 веч. „Фройляйн Доктор".

Субота 9. IX. год. 7.30 веч. „Фройляйн Доктор".

Неділя, 10. IX. год. 7.30 веч. „Фройляйн Доктор".

Театр Ріжнородностей.

Субота, 9. IX. год. 7.30 веч. „Неприятелька мущин".

Неділя, 10. IX. год. 3.30 попол. „Моя тьотка мама" (Найнижчі ціни від 60 сот. до 3.50 зол.).

Неділя, 10. IX. год. 7.30 веч. „Неприятелька мущин".

Кіна.

АДРІЯ: „Опир в опері".
АПОЛЬО: „14-го липня".
АТЛЯНТИК: „Пісня серця".
КАСІНО: „Остання царица".
КОПЕРНИК: „Прощання зі зброєю" (Гері Купер).
КОЛІСЕЙ: „Білий мустанг", ревія „Рожевий вальс".
МАРУСЕНЬКА: „Прощання зі зброєю" (Гері Купер).
МІРАЖ: „Акселя", „Кіноманяк" (Гар. Льойд).
МУЗА: „Королева скорости".
ПАЛЯС: „Адютант його Великости" Власта Буріян).
ПАН: „Гальо Париж! Гальо Берлін!" ревія (виступ львівських артистів).
ПАСАЖ: „Вязень із Каенни" та „Фляш Фляш за кратами".
СТИЛЕВЕ: „Люди в готелі" і ревія „Поворот соломяних вдівців".
ХИМЕРА: „Пісня ночі" (І. Кепура).
УТІХА: „Побіджені побідники", ревія: „Чи ви курите?"

Закордонне радіо.

Субота, 9. вересня 1933.

Братислава (279,3) 20.25 Спів, музика; **Мілян** (331,4) 20.45 Концерт; **Штутгарт** (360,6) 21.00 Веселий вечір; **Ляйпціг** (385,6) 20.00 „Гарна Галятея" оп. Суппе; **Білгород** (429,7) 19.00, 20.30 Спів; **Прага** (488,6) 19.10 Військ. музика; **Відень** (518,1) 12.00 Концерт. 19.25 Арії та пісні, 20.15 „Авф Бефель дер Герцогін" оп. Граніхштедтена; **Будапешт** (550,5) 12.05 Циг. орхестра, 17.30 Мад. мельодії, 18.10 Пісні, куплети, 20.10 „Циганський примас" оп. Кальмана; **Харків** (937,5) 9.00, 18.00 Концерт, 13.50 Радіокомпозиція, 15.00 Радіофільма, 16.20 Літ.-муз. трансм. для сільських дітей, 19.00 Трансм. з Української Фільгармонії.

Неділя, 10. вересня 1933.

Братислава (279,3) 18.35 Концерт; **Бреслява** (325) 11.30 Діти співають нар. пісні, 18.25 Солісти; **Штрасбург** (345,2) 20.30 „Ле Роа Д'Іс" оп. Лялю; **Ляйпціг** (389,6) 20.00 Вечір музики; **Білгород** (429,7) 15.00 Нар. музика, 16.30 Пісні; **Рим** (441,2) 19.45 Спів, 20.45 „Суа Альтеца Балля із Вальцер" оп. Ашера; **Прага** (488,6) 9.15 Шопенові твори; **Відень** (518,1) 11.00 Симф. концерт; **Мінхен** (532,9) 8.15 Тріо Чайковського; **Будапешт** (550,5) 17.20 Циг. музика; **Харків** (937,5) 9.00 Тріо, 10.00 Військ. марші, 13.30 Симф. концерт, 15.00 Концерт для села, 16.00 Сатирична авдиція; **Москва** (1000) 17.25 „Лебединє озеро" балет Чайковського (Сталін 424,3 м.).

Львівське радіо.

Субота, 9. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.05, 14.55, 15.15 Грамофон; 15.25 Господарський комунікат; 15.35 Сальонова орхестра; 16.00 Авдиція для хорих, сальон. орхестра; 16.30 Спів (Ол. Островська); 17.00 Відчит; 17.15 Легка музика; 18.15 Преріі та верхи Канади; 19.05 Куток краєзнавчого т-ва, 19.15 Поля бою під Віднем; 19.25 Всячина й легка музика з гр. плит; 19.45 „Соловейко й рожа" Оск. Уайльда; 20.40 Пісеньки (Меч. Фог); 21.15 Трускавецькі помірки; 21.30 Польська музика; 22.00, 22.40 Танкова музика; 22.25 Спортові вістки.

Неділя, 10. вересня 1933.

12.15 Муз. поранок; 14.00 Завдання Акцептаційного Банку; 14.20, 15.05, 22.45 Грамофон; 14.43 Помічні навози; 16.00 Для дітей: „Що чувати в світі", „Піхотою по Африці"; 17.00 Робітнича дитина в передшкільному віці; 17.15 Міждержавні змагання коп. мяча на гр. „Легії"; 17.45 Авд. „Бучинове весілля"; 18.40 „Як Собіський з ковалихою танцював"; 19.20 Всячина; 19.40 Почт.-техн. скринька; 20.00 Концерт, музика, спів (Кравфорд); 21.00 На веселій льв. хвилі; 22.00 Польські й італійські пісні (Емджеєвська, сопран); 22.26 Спортові вістки; 22.40 Комунікати.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Банк Польський в пятницю платив за доляра 6.12 зол., у приватних оборотах платили по 6.17—6.19 зол. Тенденція вдержана.

Золото: долари 9.06—9.09 зол.; корони 38—38.20; франки 36.40—36.70; дукати 84—84.30; рублі 4.70—4.75.

ВАРШАВСЬКА БІРЖА.

Трансакції. Продажа. Купно.

Бельгія 124.65, 125.96, 124.34; Данціг 173.60, 174.03, 173.17; Голяндія 360.35, 361.25, 359.45; Льондон 28.19—28.18, 28.33, 28.03; Париж 35.02, 35.11, 34.90; Прага 26.50, 26.56, 26.44; Швайцарія 172.72, 173.15, 172.29; Італія 47.15, 47.38, 46.92; Берлін 213.65—212.95.

Акції.

Банк Польський 83 і три четверті.

ЗБІЖЕ.

Льоко Підволоч.: Ячмінь на мливо 11.75 до 13.25. Льоко Львів: Ячмінь на мливо зол. 13.00 до 13.25.

Інші курси незмінені.

ЦИНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 8.-IX.: масло 2.50, молоко 15 сот., сметана 70 сот., яйця 3.90 зол. за копу. Тенденція на масло і яйця удержана, на сметану і молоко слаба.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Загальні Збори Кружка Р. Ш. ім. Ганни Барвінок відбудуться дня 17. вересня (неділя) 1933. в домівці Дівочої Школи, вул. Мохнацького 12. з таким денним порядком: 1. Відкриття Зборів і вибір Президії. 2. Відчитання протоколу з останніх Заг. Зборів. 3. Звіт з діяльности Кружка за р. 1932-3: а) секретарський, б) касієрський. 4. Звіт Контрольної Комісії і внесення на уділення Старшині абсолюторій. 5. Вибір нової Старшини і членів Контрольної Комісії. 6. Вибір делєгаток на Загальний Зїзд Р. Ш. і на Збори Повітового Союзу Кружків Р. Ш. 7. Справа удержання Див. Школи ім. Т. Шевченка. 8. Внески і евентуалія. Початок Зборів о год. 5. попол.; на випадок недостачі комплету о год. 6. при якомубудь числі членів". Присутність членів обовязкова. 339 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

АДВОКАТСЬКИЙ АПЛІКАНТ з 2-літньою практикою шукає посади в адвоката на Волині. Зголошення Адм. „Аплікант". 334 1—2

САМІТНА вдова по б. старшині У. Г. А. шукає заняття господині. Зголошення до Адмін. під „Педантка". 338 1—2

ЖІНКА середніх літ, совісна і енергійна прийме управу господарства на парохії. Відомість з чемности Вп. Бачинська, Стрий, вул. Потоцького. 340 1—3

ЧЕРНИК ОЛЕКСА уродж. 20. лютого 1896 уневажнює військову книжечку видану П. К. У. Городок Ягайл. (Львів повіт), яку згубив у Львові. 336 1—1

НАУКА писання на машинах найновішою методою, переписка та помножування письм по цінах найнижчих приймає Ю. Ломага, Валова 11. 308

КРІЗОВІ ЦІНИ!!! Відома і загально ціненна Вища Школа шиття і моделювання приймає учениці і замовлення робіт. М. Козловська, Академічна 22/I. 314 3—3

КІМНАТА фронтова, 2 вікна, тепла, чиста — умебльована, з услугою і світлом за 50 зол. місячно лиш особам на становищі. Вул. Виспянського 31, партер. 323 3—3

ДОБРУ ОПІКУ найде ученик (ця) в інтелігентськім домі. Добрий харч, евентуальна поміч в науці. Зголошуватись: Коперника 42 а II. п. 326 2—3

ПРИ вулиці Потоцького нова каменниця 5 разів по 3 кімнати, кухня, комфорт, 7.500 готівки, 70.000 банковий довг на 25 літ, доплата 25.000 золотих. Ігнат, Куркова 24. 329а 2—3

ВУГОЛЬ: Калитяк, Байки 14. Тел. 38-24. 203 14—30

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

АДВОКАТ

Др. Ілярій Бочюрків

переніс свою адвокатську канцелярію з Бучача до Львова і веде її при вулиці 224 Шептицьких 14, I. поверх. 3—5

ПЯНІНА першорядні по зниженій ціні; на догідних умовинах. Купно, продажа: заміна уживаних інструментів. 235

НОВАЦКІ

Пілсудського 17. Тел. 35-21

Новий Самоуправний Закон

Д-РА СТЕПАНА БАРАНА.

Ціна 40 сотиків

з почтовою пересилкою 55 сотиків.

Висилає Адміністрація „Діла".

НАГНІТКИ З КОРІННЯМИ.

Нащо мучитися, нарікати?
Навіщо гнити.
„LEBEWOHL" лікує нагнітки, нищить їх з коріннями.
Домагайтеся у всіх аптиках і апт. складах — ВИРАЗНО
LEBEWOHL
Виріб краєвий.

ГЕТЬ З НАШИМИ ВОРОГАМИ!

Карапухи, таркани і т. п. хробачня — це розсадники зарази і різних прокаших недуг. Треба їх зовсім знищити. Лише при помочі певного і раднікального засобу, яким є

FLURIN

Домагайтеся у всіх аптиках і апт. складах.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів. Ринок 10.

Ч. 238 (13.477). Львів, понеділок 11. вересня 1933. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол., Чвертьрічно 15·00 „, Піврічно 30·00 „, Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-43.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Американський фенікс.

(Кореспонденція з Америки.)

Ню Йорк, 18. серпня 1933.

Як переходите сьогодні людними вулицями американських міст, то майже в кожному підприємстві або в кожній крамниці бачите новий емблем: синій американський орел на білому полі, що тримає в кігтях правої ноги три електричні стрілки з вістрям в обі сторони, а в лівій колісце з трибами. Дзьоб, звернений у праву сторону, гостро загнений в долину, а око глядить із завзяттям. Над широко розпростертими крилами видніє напис англійськими буквами: NRA або навіть NIRA і звичайно цей знак читають „Найра".

Пересічна людина не звертала з початку уваги на цей загадочний образок, але як він почав появлятися майже в кожному вікні, то неможливо було його дальше ігнорувати. Появилися жарти про казочну птицю фенікса, поки, таки направду, не почали називати отсю синю птицю „американським феніксом". В деяких часописах появилося пояснення, що з найбільшої економічної депресії Америка відродиться так, як відроджувався фенікс після кожночасної смерти в огні.

Нераз навіть і освічений загал не звертає уваги на якусь подію, поки не побачить її діляння. Таке сталося і з „Найрою". Коли 13. червня 1933 перейшов в американському конгресі закон про „Нешенел Індострієл Ріковері Акт" — тобто Акт Промислової Відбудови Нації, який давав право президентові Злучених Держав впродовж пів року поробити заходи для відбудови господарського життя краю і подбати про забезпечення праці для 12 міліонів безробітних в Америці, то цим актом якось не дуже зацікавилися навіть самі безробітні. Хоч кожний з них надіявся на якусь поправу відносин за нового президента, то мало хто вірив, щоб можна видумати щось нове для віднови славного американського добробуту. Аж отся синя птиця збудила з летаргу навіть найбільш байдужих і вони почали прислухуватися до нової пісні.

„Нешенел Ріковері Акт" постановляє, що має бути створена Національна Промислова Адміністрація, як дорадче тіло президента, і вона має порозумітися з підприємцями в справі упорядкування відносин між підприємством та робітниками з метою пустити в рух підприємство і дати роботу по змозі якнайбільшій кількости людей. Цю повновласть без зайвих ближчих пояснень використав президент до найдальше йдучих границь. Ідучи слідом інших демократичних лідерів, у яких руки час до часу пістається адміністрація Злучених Держав, Франклин Д. Рузвельт зрозумів, що тепер для нього пора. Криза створила такі відносини, що загал вижидає якогось великого потягнення, хочби лише для досвіду. І тому загал з одушевленням витає кожний новий крок президента в такій переломовій хвилині. І ось Рузвельт упродовж несповна пів року завалив цілком дотепершню американську систему вільної конкуренції, а впроваджує, всупереч існуючій практиці, лише на підставі добровільної умови між підприємствами і робітниками, державну контролю над відношеннями праці до капіталу і навпаки.

Покликавши до життя національну раду відбудови і поставивши на її чолі генерала Гю Джансона, Рузвельт наказав робити горячкові приготування до заключування окремих „кодексів" у кождій ділянці промислу на таких підставах: 1. Діти нижче 16 л. життя виключені від праці. 2. Не вільно затруднювати тої самої людини понад 40 годин на тиждень в інтелектуальній праці, а понад 35 годин у фізичній праці. 3. Мінімум робітничої заплати має виносити 15 дол. на тиждень для умових робітників, а 40 центів на годину, або 14 дол. тижнево, для фізичних робітників. 4. Не вільно шукати ніяких способів, щоб обійти ті основні точки умови.

Отже одним почерком пера завалено специфічну американську систему, що уряд не сміє вмішуватися в підприємства, а в додатку до цього створено цілі плеяди інспекторів, котрі наглядають над тим, щоб умови були дотримані.

Може ця революція на ринку праці не булаб перейшла так легко, якби цьому не була помогла відповідна пора, а ще більше просто безсоромність деяких підприємців. Користаючи з тяжких часів, коли то міліони людей стогнали зі страху перед голодом, деякі підприємці вміли приневолити своїх робітників до 90 годин тижневої праці за дотеперішню нормальну нагороду, отже 30—35 дол. тижнево, або за нормальний час праці — 8 годин денно — платили навіть по два дол. тижнево! Саме такі надужиття, проти котрих не було ради, бо в Америці нема федеральних законів проти місцевого визиску, помогли президентові перевести епохальні спроби.

Кажемо спроби, бо це все лише на пів року, значить: до половини січня, коли має зібратися Конгрес і або апробувати заряджения президента, або поставити на місце його заряджень щось своє.

В Америці є 5 міліонів підприємців. З ними всіми треба заключити окремий кодекс для наладнання відносин з робітниками. Від червня дотепер іде горячкова праця в міністерстві праці у Вашингтоні для укладання найріжнородніших кодексів, щоби предложити їх до апробати адміністраторові відбудови, ген. Джансонові. До Свята Праці, яке Америка врочисто святкує 4. вересня, мають бути викінчені всі кодекси і всі безробітні мають дістати працю. Щоб виключити можливі забурення на ринку праці, президент дійшов до порозуміння з Американською Федерацією Праці і видав прилюдний апель, щоб як мога виминати страйків і полагоджувати непорозуміння шляхом переговорів. Тепер вибухло кілька страйків у часі переговорів над кодексом, але ген. Джансон старається їх якнайскорше полагодити.

Характеристичне в тім усім те, що президент звернувся найперше до великих підприємств, тобто до залізничих компаній та їх президентів із зазивом, щоб вони позменшували собі платні. А ці платні переходили всяку міру, викликуючи в часі найбільшої кризи загальні негодування. І так з прилюдно оголошеної листи платні президентів залізничих підприємств довідуємося, що мистер Гейл Голден, президент залізниці Содерн Пасифик, побирає 135.000 дол. річної платні, В. В. Атербері, президент пенсильванійської залізниці, 121.500 дол., Данило Вилард, президент Болтимор і Огайо залізниці 120.000, а інші від 60 до 90 тисяч дол. річно.

Отже це перший раз в історії Америки уряд вмішується до платні приватних підприємств. А це, розуміється, викликує негодування між дотеперішніми баронами великого промислу. Вони запитують отверто: „Хто то буде платити за соціялізм!?" — Очевидно, що від зменшення платень президентів великих підприємств до введення соціялістичних експериментів на більшовицький лад ще дуже й дуже далеко. Навпаки, католицькі газети, котрі дуже живо цікавляться всім, що робить президент Рузвельт, вказують, що цей економічний плян американського президента опирається на славній енцикліці теперішнього папи з р. 1931, що появилася під наголовком „Перед сорок роками". Католицький світ в Америці так далеко занятий економічною перебудовою Америки, що в ріжних комісіях у міністерстві праці у Вашингтоні беруть участь священики і дають часті газетярські інтервю про все, що в комісіях діється, оскільки діла вже дозріли до прилюдного розголошення.

Експеримент Америки викликав велике зацікавлення за границею і з ріжних сторін світа американські дописувачі пишуть напр. про такі запити чужинних газетярів: „Чому то президент Рузвельт так енергійно і з таким поспіхом вводить оті експерименти?"

Д-р Семен Демидчук.

Перевести обезпечення свого життя значить сповнити моральний обовязок супроти своєї рідні, суспільности й самого себе. Зробіть це в одинокому

УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ И РЕНТИ.

„КАРПАТІЯ",

ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38 (власна каменица).

Блудний син.

Луцьк, 8. IX. 1933.

I.

Звичайний газетний стиль сьогодні заблідий. Потрібний небесний грім пророчого духа й огнене слово його. Щоби прокинулася приспана українська душа. Щоби здрігнулася совість. Щоби з заспаних очей виступили сльози.

Це потрясення до глибини застоялої психіки потрібне нам сьогодні тому, що ні татарські наїзди, ні колишні московські навали, ні більшовицька сарана 1919-20 років не простягали над ним такої небезпеки загибелі, як сьогодні над Дніпром.

У той час, коли там умирали страшною голодною смертю міліони наших братів і сестер, що робилося в нас скрізь? Скрізь йшла ворожнеча, самовинищування, продаж братів і рідної землі за юдин гріш. За доляри, можливо й фальшиві, що йшли з Москви, тут всі, що називають себе українцями, робили червоний гомін, щоб заглушити передсмертні войки українських мас там.

II.

Настав момент, коли нація, щоби залишитися при житті, мусить заглянути до своєї совісти. І ніхто не повинен складати всієї вини за свої нещастя на інших.

Перед 15—13 роками український нарід мав свою державу. І коли її втратив, коли став невільником на своїй землі, коли тепер соціялістиволодарі виморюють його страшною голодовою смертю, то в першій мірі винен він сам.

За ким він йшов? За своїми провідниками

Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego! Sąd Okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie w składzie S. O. W. Medyński jako Przewodniczący, S. O. Dr. J. Locker i Dr. L. Dworzak jako Głosujący w sprawie konfiskaty Nr. 231 czasopisma p. t. „Dilo" z daty Lwów, dnia 4. września 1933 r. do Sygn. VI. 1. Pr. 411/33 na posiedzeniu niejawnem w dniu 6. września 1933 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 2. 9. 1933 przez Starostwo Grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t. „Dilo" Nr. 231 z daty Lwów dnia 4. 9. 1933 zawierającego 1) w artykule pt. Nowyj Kooperatywnyj i t. d. w ustępie od słów Dowhotrawała do końca artykułu znamiona ad ustęp 1) występku z art. 170 k. k. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 nk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. 12. 1862 Dzpp. Nr. 6 ex. 1863 tj. zasadzenie za przekroczenie na grzywnę do 500 złotych. Uzasadnienie. Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu tendencyjnem rozszerzaniem nieprawdziwych wiadomości o rzekomem niebezpieczeństwie grożącem ludności ruskiej i szkodliwości ustawy spółdzielczej wywołać niepokój publiczny. Według §§ 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący Medyński w. r. Protokul. Turkiewicz w. r. Za zgodność Janowicz st. sekretarz.

героями й мучениками? За інтернаціоналістами, за московськими аґентами, за пройдисвітами й демаґогами, що продавали його шкіру за дешевий гріш.

А тепер тут? Чи він, видіючи у злиднях і темряві, масово рухається, щоб бодай здобути собі трохи світла й вирватися з лабет голодової смерти, що теж уже чекає як не на нього самого, то на його дітей? Чи він так само йде за голосом тих, що все присвятили для нього, як за голосом ворожих емісарів і ґешефтмахерів, що торгують його шкірою? А наші інтеліґенти?

Чи всі вони вже станули до праці, змобілізувалися й вилаштувалися в один фронт в очікуванні наказу свого проводу? Найменше 90 відсотків ще лежить на своїй патріотичній печі й лише те робить, що дуже патріотично критикує та виносить свої високо-ідейні присуди для тих, що стоять при праці.

III.

В той час, коли вже треба йти до бою за кращу долю, ми лише починаємо балачки про створення проводу. Чи не запізно? Краще пізно, ніж ніколи? Можливе.

Та погана справа, коли в нещасті першим відрухом є балачки, а не діло.

Єдиний поклик сьогодні може бути такий: хто справжній щирий син народу, ставай швидше в ряди, як це робили в останній війні великі таланти-письменники, артисти, майбутні славні діячі. Ніколи не пізно ставати рядовиками.

IV.

Багато сьогодні пишеться про безробітну інтеліґенцію. Між іншим пише в „Ділі" п. В. П., що гинуть в голоду молоді письменники, малярі, ріжні фахівці з високою освітою поза краєм і тут.

Слушно, болюче й жахливо.

Але гинути й чекати на щось, гинути й нічого не робити — це значно страшніше й сумніше. Автор цих рядків щодня бачить з пилками й сокирами гурткн жидівської молоді, що готується до виїзду в Палестину. Ці гурткн займаються рубати дрова й виконувати іншу чорну роботу. Зустрічав серед цих гуртків абсольвентів гімназій, людей, що вже понюхали високих шкіл. а головне — синів багатих батьків. І ці багаті синки засадничо не приймають від батьків ні одного сотика, щоб навчитися жити самостійно.

Таксамо було на Великій Україні в 1919 р.: вся викинута за скобки життя інтеліґенція шила черевики, рубала дрова, займалася кравецтвом — і прогодувала себе. Нашої молоді з середньою і вищою освітою на цих шляхах ми ще не бачимо. Це не значить, що ми бажалиб її бачити на них. Кажемо про те, що молоде покоління ще не підготовлене до національної мобілізації, стати рядовиками життя. А скільки ми маємо молодих інтеліґентів, які в цю страшну хвилину поза урядовими годинами та поза своїми „службовими обовязками" не хочуть зробити й кроку?

V.

Гляньмо тепер на цілість нашого життя понад ріжними межами. Чи не сумна, чи не страшна картина? Чи не ясно, що головна вина за всі сьогоднішні нещастя Української Нації падає передовсім на нас самих і тих, що мусіли бути іншими перед роками, коли будувалося наше нове життя? І нарешті, чи не впаде осуд за ще страшніше завтра на сьогоднішнє покоління?

Добре зробив Громадський Комітет Рятунку України, що вже кинув був думку про день жалоби. Аби лише він був днем жалоби не формальної, а глибшої — жалоби й з приводу великих нац. гріхів українського народу. Мало того Цей день повинен бути одночасно й днем національного покаяння, в який українська національна совість очистилаб духа огнем свідомости доконаних помилок.

Український Нарід, як біблійний блудний син, немало всякого багацтва дістав у спадщині й дійшов... до жебрацтва та голодової смерти. Є в чому каятися.

В. Островський.

За національне виховання нашої селянської дітвори.

(Дискусійна стаття.)

Національний розвиток народу — це в першу чергу духовий розвиток людей, його членів і тому найважнішою ділянкою національного розвитку кожного народу є національне виховання дітвори й молоді. Та у нас ця ділянка, замість бути найважнішою, є найбільш недоцінювана. Зокремаж коли йде про національне виховання нашої селянської дітвори. Бо, справді: що ми зробили донині у напрямку планового національного виховання загалу нашої селянської дітвори? Невжеж тих кількадесять рідних шкіл та тих стокількадесять діточих садків заспокоюють і вичерпують можливости у цій ділянці? Або може очікуємо сповнення цього завдання від державного шкільництва?

У результаті півтораміліонова маса нашої селянської дітвори і молоді росте „дико". Наша постава супроти тієї страти величезної скількости національної енергії, супроти тієї страти безмежних майже можливостей національного розвитку, які марнуються у цій півтораміліоновій масі, — просто ніяк незрозуміла! Бо чиж зрозумілим є факт, що девятьдесять відсотків наших сільських священників та інших інтеліґентів чи загалом свідомих одиниць, які працюють над духовим піднесенням нашого села, не звертають ніякої уваги на національне виховання дітвори? Що девятьдесять відсотків людей, які хочуть або які просто обовязані морально виховувати село, не виховують його там, де це найлекше робити? Що цілий рідношкільний та просвітянський апарат, поза акцією садків, не дає просто ніякої ініціятиви у напрямку національного виховання **найширших мас** нашої дітвори?!

Чи може таке виховання є неможливе, не до переведення? Алеж ні! — Підписаний старався недавно у низці статтей (між іншими дві у „Ділі": „Організуймо сільські діточі бібліотеки!" з дня 27. II. 1933. і „Про вагу діточих бібліотек" з дня 20. III. 1933) звернути увагу нашого загалу на сільські діточі бібліотеки, як на один із засобів, при помочі якого, при енергійній ініціятиві „з гори", можемо почати національно виховувати справді широкі маси нашої сільської дітвори. А таких засобів є значно більше! !

Причиною тут мале зрозуміння ваги нац. виховання. І як усюди там, де нема справжнього зрозуміння і відчуття сути, змісту справи, — сліпе привязання до форми і брак всякої ініціятиви. Ми не можемо зрозуміти, що і найширші маси дітвори можна виховувати без „школи", без „учителя" (з державною пенсією), без „кляси з лавками і таблицею", та що таке виховання може бути успішне, успішніше навіть під багатьома оглядами, як виховання у школі, в постійних, твердих формах. При такому стані велике завдання лежить у першу чергу перед усією нашою національною пресою: **витворити серед нашого загалу окрему аперцепцію для справ виховання;** розкрити перед нашим громадянством усіми засобами, усіми дорогами, якими преса володіє, ці елітенські можливости національного розвитку, які дрімають у нашій сільській дітворі і які з кожним дальшим поколінням — марнуються, звернути погляд нашого загалу на ці елітенські засоби національної енергії, які дрімають у нашій сільській дітворі і які, з кожним поколінням невизискані — гинуть; пхнути наш загал до вихіснування цих безмежних майже можливостей!

Ділянка матеріяльних можливостей національного розвитку без порівнання більше обмежена, як ділянка духових можливостей такогож розвитку і про це ми повинні тямити. Якщо ми тверезо поглянемо в будуче, то побачимо, що щойно тоді займемо тревало рівнорядне місце у сімї націй, коли відповідно духово доростемо. А до цього теоретично і практично найлекший та **одиноко можливий** шлях: **через націо-**

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 11. ВЕРЕСНЯ 1933.

АНАТОЛЬ КУРДИДИК.

Відпочинок на Вісні.

(Вакаційний спомин.)

Колиб мірити тим, як довго йде зі Львова сюди часопис, я повинен находитися щонайменше 2.000 км. у простій лінії від нього, отже десь на якійсь св. Олені, Гебридах або інших Канарійських островах. Тимчасом сиджу в 70 км. від Львова, в селі, що хоч має у собі щось з островів (називається Вісна), та не має ні канарків, ні гробу Наполеона, ні людоїдів чи інших островячих сенсацій. Чи врешгою людоїди сьогодні сенсація?

Сенсація хіба те, що отаданих 70 км. „Діло" перелітає повних 5 днів, а „Неділя" то й 6. Вислід: Нема для нас політичних актуалій, бо що для Вісни актуальне, те для Львова „переспівана пісня". А як нема актуалій, то по біса цікавитись старою політикою, з якої все одно нічого вже не викомбінуєш. Отже поринаємо з головою у провінцію — в її картоплею і кваснім молоком тричі на день. „Діло" на бік, „фронда" — мізерна на тлі цього всього подія, навіть один націоналіст, що живе тут й у Львові — як сам признавався — скащанів до того, що в селі, 10 кроків від його хати, в читальні „Просвіти" нема шибок, а мин. тижня хтось вкрав з неї впочі завісу. Щож? Буде з неї кілька пар штанів в нинішні важкі часи.

Отже живемо так серед дощу, болота, недостиглих яблук, пригнилих снопів, жита по 7 зол. і гусей по 1 зол. Встаємо й до обіду пересипляємося. Те саме робимо по обіді до підвечірку і між підвечірком і вечерою. У проблисках свідомости говоримо про погоду і про те, що погода чема. А по вечері тягнемося до темного сальону, де фальшиво настроєна ґітара акордує, а ми до півночі вимо найновіше рогатинське танґо:

„О соловію,
Чом як ти, співать не вмію
І не зумію
Її серденько приднать —
Щоби піснями
І вечорами
Ген під вишнями
Її кохання розказать!"

Безсмертний „соловій-канаречка"! Сяк чи так, а пролазить у пісню.

Якби ви спитали, що найкраще тут, то ясно: мальви. Чудові, буйні і роскішні мальви, що стоять здовж парканів і ніжнокольоровими коліщятами — від білого й цитринового почерез цитриново-рожеве, рожеве і багряно до чорно-кармазинового — підкреслюють українську хату у наших господарів. Колиб ви бачили ці мальви, що стоять ніби дівчата на тин поспирані, ви були тієї думки, що й ми: нема кращих квітоґ. Отут, таки поруч них ростуть рожі, далії такі роскішні, як у кринолінах пані, айстри ніби святочна публика на корзі і безліч інших, як вони там — флюксій і ляків, що мають у собі всі відтіні кохання і дівочих мрій, а проте ці мальви — найкращі і найкращі. Якщо заберемо що звідси у спогадах до міста, то ці мальви. Мальви з тих вечорів, коли нікоціяни, матіоли і розквітлі олеандри набивають повітря шехерезадними пахощами, від яких не хочеться спати і від яких тягне поміряти в одну з тих лавочок, що їх порозкидала працьовита рука нашого господаря по ріжних закамарках великого, колись монастирського саду. А коли довкола щовба, що на ньому тепер приходство, впаде мряка і срібносивою пухкою стяжкою спереже з усіх боків сад, залле ген глибоко під ногами долину Свинюх й ляже морем між Фрагу й Вісну — тоді наш „монастир" ніби справжній острів серед цього срібного моря таємний казковий острів, по якому блукають ще ніби тіні колишніх його власників-василіянських черців, яких монастир скасували враз з Мазепинським Скитом. Ось ідете в сад і дерева шумлять як тоді і проміж дерева тіні якісь рядом — ніби черці на всеношне йдуть до каплички. Тільки всього, крім назви, залишилося з монастиря.

І поневолі попадаєте в задуму, коли мандруючи по саду, натрапите на стирту плит, де колись дзвінниця була: коли крученою доріжкою попід смереки попадаєте на вкопане у боці горба під старезною яблінкою кругле місце, серед якого стоїть стіл — млинський камінь, набитий на зрізаний замошений пень; коли далі натрапите на жолоблений в камінні столик, на три грубо тесані плити, на які накинено четверту ніби „блят" і на безліч плит у саду і біля каплички з понарізуваними якимись буквами, що їх давно затерли ноги пізніших мешканців цієї закутини в нечитке. В задумі чуєте, як під старезну яблінку сходяться на нараду черці, чуєте, як на камяному, різьбленому столику одна з них розложив грубу книгу і читає щось уголос новикам, — а коли до цього вчуєте з дзвінниці капличкн дзвоники, що ще й тепер видзвонюють шесту вечором, ви готові перескочити два і пів століття і бути ще в тому часі, коли на місці цього нинішнього приходства стояв великий монастир, а відбита 2 км. звідси Вісна була місечком, „опідум" з замком. З нього досі залишилося тільки врочище „замок" на найвищому місці села, частина села, що зветься Передмістя, городи, що звуться Базар, записки у метриках з 1784 р. про ріжні роди „нобілісів", які нині вимерли та „опіданус-ів", що деяки нині живуть у нужді.

(Докінчення буде.)

нальне виховання найширших мас нашої нації творн.

Найбільш підходяча пора для виховної праці на селі — це друга половина осени, зима та початок весни. Цей „сезон" саме перед нами. Тому станьмо до праці на найурожайнішій ниві та вложім стільки труду у цю найважнішу ділянку національного розвитку, скільки їй належиться! Пора вже раз скінчити із працею хаотичною, дорив'очною і дилетантською та почати плянове, послідовне і солідне виховування найбільшої і найбагатшої у можливости розвитку частини народу до цих великих завдань, які її і нас усіх ждуть у майбутньому.

Я. Татомир.

—o—

3-4 міліони людей вигинуло на Україні.

НЮ ЙОРК, 25. серпня. (Вл. кор.). Волтер Дюранті, кореспондент газети „Ню Йорк Таймс", що постійно обороняє радянську владу, присилає бездротну телеграму з Москви з датою 23. серпня, в якій каже, що хоч вісти про голод на полудні Росії перебільшені, то все-таки правдою є, що там люди недоїдають. Наслідком цього смертність на Україні, на Кавказі і в приволжанській смузі зросла найменше втрое від нормальної смертности, яка там доходить до одного міліона мешканців річно, — значить, тепер померло разом три—чотири міліони людей.

Перед кількома днями телеграма „Ессошієйтед Пресс" прислала вістку з Москви, що більшовицький уряд подвоїв ціну хліба, а кореспондентам заборонив виїздити на Україну і в інші околиці, навіщені голодом. Деякі телеграми сповіщали, що більшовицький уряд зробив це тому, бо Ватикан розповсюднив вісти про великий голод у Радянщині. При цій нагоді телеграми подали, що більшовицький уряд заперечив існування голоду на Україні.

Сьогодні Волтер Дюранті згадує про підвишку ціни хліба вдвоє і пояснює це тим, що уряд хоче зрівняти ціну пайки хліба, призначеного на кожну одиницю, з ціною хліба на ринку, яка виносить тепер по 3 рублі за кільограм. При цій нагоді Дюранті каже, що таке пояснення буде звучати в кожнім іншім краю як фантастичне, лише не в Радянському Союзі, а він, „подаючи таке пояснення, робить це не для виправдування Совітів, але для ствердження факту".

НЮ ЙОРК, 25. серпня. (Вл. кор.). Бездротна телеграма з Берліна до „Ню Йорк Таймсу" каже, що в Німеччині починають загально говорити про недостачу харчів у Радянщині. Часописи друкують застрашаючі вісти про недостачу харчів у тих околицях, де їх повинно бути повно (отже головно на Україні — прим. кор.). Населення Німеччини почало завзяту кампанію за збиранням фондів для голодних німецьких мешканців на Україні.

Вчора прибуло до Берліна кілька подорожних із Радянщини і вони розповіли про свої помічення німецьким газетам. Вони кажуть, що в останніх місяцях вигинуло 4.000.000 населення в рільничих сторонах України через недостачу харчів. Між подорожними є два німці й один американець. Вони згідно стверджують, що теперішній голод навіть перевищає голод зперед 12-ти літ. Його не дасться заспокоїти навіть найліпшими жнивами.

Американець, мр. Бічер з Мілвокі, оповідає, що на Україні така нужда, що до переповідання страшної правди нічого навіть не можна додати. Вони всі подорожували з Одеси в глибину краю, а чим дальше на північ запускалися, тим гірші відносини стрічали. Отже правдою є, що цілі села вимирають, правдою є, що бувають випадки людоїдства. Саме за його побуту була судова розправа проти матері за те, що вона вбила своїх четверо дітей. Вона оправдувала це тим, що вони й так були би померли за кілька днів, але заперечила, що вона їх поїла, хоч діти десь пощезали.

Американських кореспондентів не пускають на Україну, а одному дали дозвіл, але під умовиною, що він не вийде з потягу в часі подорожі.

Бічерові дозволяли виходити з його готелю в Одесі лише тими самими вулицями, отже це ще утверджує його в переконанні, що там відносини гірші, ніж ті, які він бачив.

—o—

Господарство України на світовій виставі в Шикаго.

Експонати Української Господарської Академії в Подебрадах.

Преса приносить вістку, що український павільон в Шикаго притягає широкі маси відвідувачів завдяки гарним експонатам та доброму їх виконанню й уложенню.

Окрему увагу звертає на себе відділ „Господарство України", яким зацікавилися економісти. Цей відділ виконала своїми силами Українська Господраська Академія в Подебрадах, при чому деякі експонати виконано у порозумінні з Краєвим Господарським Т-вом „Сільський Господар" у Львові. Преса подає, що славний проф. Пікар аж тричі оглядав ці експонати, так йому подобалися. Також багато осіб з наукового світу висказувалося з признанням про ці експонати, а Великий Шикагівський Музей звернувся до управи українського павільону з проханням перекавати саме ці експонати до музею по закритті виставн.

Довідуємося, що ці експонати — це ручно виконані колірові мапи та картограми високої наукової та мистецької вартости. Представляють вони такі ділянки: 1) Українська етнографічна територія в Европі. 2) Мапа будівельних памяток України. 3) Мапа геольогічна та підземних багатств української етногр. території в Европі. 4) Ліси України. 5) Мапа установ та праці „Сільського Господаря" на зах. українських землях. 6) Схема організації Української Господ. Академії. 7) Мапа сільського господарства та грунтів України. 8) Мапа промисловости України. 9) Населення України. 10) Порівнання посівної площі України з іншими краями. 11) Плекання с.-г. тварин на Україні і порівнання з іншими краями. 12) Порівнання збору збіжа на українських землях і в інших краях. 13) Водні сили України й інших країв. 14) Продукція вугля на Україні. 15) Продукція нафти на Україні і в інших краях. 16) Цукрова промисловість України й інших країн. 17) Машинобудівельна індустрія України та ввіз чужих виробів. 18) Розвиток „Сільського Господаря" на західних землях. 19) Розвиток с.-г. видавництв „Сільського Господаря" у Львові.

Як бачимо з цього, то в цих експонатах чужинець найде вірний образ стану господарства України у ріжних його ділянках, при чому подано дані за всі українські етнографічні землі в Европі.

На виставі поміщено теж експонати нашої зах.-української кооперації, які виконав Ревіз. Союз Українських Кооператив у Львові.

Дуже булиб ми раді, колиб про український павільон та його враження на чужинців написали нам більше його впорядчики, бо досі маємо тільки загальні дані, та й ті не з безпосереднього джерела. А край чейже хотів би це знати, бож теж приложив руку до цього діла.

—o—

Німеччина супроти контролі.

БЕРЛІН, 9. 9. ПАТ. Льондонські розмови непокоять дуже німецьку опінію та пресу. Незрозумінним видається їй наглий зворот Англії у відношенні до справи розброєння та контролі зброєнь. Льондонські коресподенти німецьких часописів стараються пояснити той зворот жидівською й соціялістичною пропагандою, одночасно приписують його політиці Франції, що пробує втягнути сьогодні, як в 1914 р., Англію до оборони загроженої Европи. Ворожі для Німеччини настрої приписують теж австрійській пропаганді Дольфуса й провідника Гаймверн князя Штаремберга. Зміна становища Англії викликує підйом і адресою злостливі замітки німецької преси.

„Фельдшер Беобахтер" п. н. „Чи Франція бачить вже в Англії свого васаля" приносить довші міркування свого кореспондента на цю тему. Часопись підкреслює ворожі для Німеччини голоси преси, консервативної та лівої, і вказує на значіння сильного натиску, який роблять французькі чинники поза кулісами, щоби втягнути Англію до спільного фронту з Францією проти німецьких збройть. Одночасно потішає німецьку опінію, стверджуючи, що англійський уряд схиляється не до загальної контролі збройть, але до окремої акції.

Швидко і добре!

діляють таблетки Тогаль при ревматичних болях, подагрі, болях і рві у суставах, невральгії і простуді. Вже від 15-ти літ з найбільшим успіхом вживають при тих болях таблетки Тогаль. Більше 6000 лікарів, між ними багато славних професорів, потвердило успішне ділання таблеток Тогаль. Спробуйте і переконайтеся самі ще нині! Одначе треба звертати пильну увагу на неушкоджене оригінальне опакування. Діст. в апт.

З церковних справ.

Посвячення нової греко-кат. церкви на Волині.

В селі Куськівці Великі на Волині посвятив Преосв. д-р Микола Чарнецький нову мурована греко-кат. церкву ім. св. архистратига Михаїла. На святі було багато народу також із сусідніх сіл, особливо православних. Депутації від них з ріжних сіл приймав потім Преосв. Чарнецький аж до вечора. Всі вони заявляли охоту прилучитися до греко-кат. церкви і просили дати їм наших священиків. До сповіди в тому дні було кількасот вірних, при чому сповідало 9 наших священиків крім владики. Були в Куськівцях Вел. також питомці з Дубна. Слід ще зазначити, що по дорозі витали Преосв. Чарнецького хлібом-сіллю ті православні села, через які він переїздив, не зважаючи на перешкоди, які робили людям москвофільські батюшки, що декуди пробували розганяти зібраний нарід навіть палицями.

Православні українці і білоруси єднаються.

В половині вересня ц. р. відбудуться другі з черги спільні наради українських і білоруських православних діячів у Бересті н. Б. На нарадах будуть обговорені отсі справи: 1) меморіял-петиція до Св. Синоду, в якому подані домагання українського і білоруського православного населення в Польщі, 2) справа спільного органу, присвяченого церковним справам, 3) справа створення одностайного православного фронту з участю всіх народів прав. віроісповідання, які стоять на грунті соборности, 4) евентуальна відозва до прав. населення в справі негайного скликання Собору.

СТАНИСЛАВ СТЕМПКОВИЧ

МАҐАЗИН І РОБІТНЯ ФУТЕР

Львів, пл. Капітульна 1.

ПОРУЧАЄ НАЙДЕШЕВШЕ

футряні вироби, відомі зі своєї доброти. Полекші в сплатах.

ч. 273. 3—4

Новий король Іраку.

ЛЬОНДОН, 9. 9. ПАТ. Велике враження викликала тут вістка про смерть короля Іраку Файсаля, що був перед двома місяцями гостем короля Юрія. Зараз після виїзду короля Файсаля розпочалися в Іраку насильства і масакра асирійців. Справа буде на денному порядку Союзу Народів на найближчій сесії. Смерть короля Файсаля, якого зроблено особисто відповідальним за масакру, прийшла на два тижні перед засіданням Союзу. Факт цей викликав всілякі поголоски, м. ін. такі, що король не вмер природною смертю, одначе ті поголоски здементувало іракійське посольство в Льондоні. Звертають увагу, що коронація нового короля Іраку, сина Файсаля відбулася вже в 9 годин після смерти батька. Новий король Іраку знаходиться тепер в Англії.

—o—

Америка занепокоєна.

КОМУНІСТИЧНА РЕВОЛЮЦІЯ НА КУБІ.

ЛЬОНДОН, 9. 9. ПАТ. Панцирник „Індіянополіс", на якого покладі находиться міністр мариварки Зл. Держав Свайзон, причалив учора попол. до Гавани, одначе після кількох годин покинув Кубу і відплив на північ. Сенатор Сванзон на беріг не висідав.

Тимчасом атмосфера неспокою тревае. Вашингтонські урядові кола ожидають грізних подій і президент Рузвельт з того приводу не виїхав з кінцем тижня, але зачищається в неділю у Вашингтоні.

Неспокій панує врештою у Мексику та в Південній Америці: Бразилії, Аргентині і Чілі, де обсервують пильно, що зробляють Зл. Держави. Уряди Аргентини, Бразилії, Чілі та Мексику порозуміваються між собою і рішились, щоби в імени латинської Америки чілійський міністр закордонних справ звернув увагу кубанському урядові, що мирна розвязка внутрішньо-політичних трудностів на Кубі лежить в загально-американськім інтересі. Однак покищо хунта (рада), що править тепер в Гавані, відмовилася навіть розглядати пропозицію покликати назад Чеспедеса як президента загально-національного уряду, створеного на основі конституції всіх політичних партій, як це пропоновано з Вашингтону.

ГАВАНА, 9. 9. ПАТ. Положення на Кубі погіршується весь час, а невдоволення має виявляється все більше. Хунта та представники політичних партій нараджуються в губернаторовій палаті безуспішно. Американські морські стріль ці висіли мабуть у Ст. Яго, та лише ніби тому, щоби закупити харчі. Сильний кордон вояків окружає готель, у якому схоронилося ок. 300 старшин армії та мариварки, які заявляються за давним урядом і відмовляються вернути до служби. На готель звернені скорострільні. Дві ам. рафінерії ограбили робітники.

НЮ ЙОРК, 9. 9. ПАТ. Згідно з урядовими вістками шість ам. цукроварень у кубанських провінціях заняли робітники.

ЛЬОНДОН, 8. 9. ПАТ. На основі інформацій з Гавани ситуація на Кубі загострюється з кожною хвилиною. Комітет комуністичної партії рішив організувати американські збройні сили, якби уряд Зл. Держав пробував висадити їх на беріг. На вулицях Гавани уставлено скорострільні. Однак з другої сторони революційний уряд дав до зрозуміння, що не хоче конфлікту з Америкою та що на випадок потреби готов уступити. В теперішньому мент і та резигнація рівнасяв опануванню влади комуністами або вибуховi домової війни між комуністами та військом. В однім і другім випадку є правдоподібна інтервенція Зл. Держав. В завтрішньому дні Зл. Держави сконцентрують при берегах Куби 30 боєвих одиниць, ескадру бомбових літаків і 5.000 моряків. На панцирнику „Micicini", що їде на Кубу, находиться міністр мариварки Свансон. На випадок конечности інтервенції Свансон обняв би становище цивільного адміністратора Куби, аж буде привернений спокій і лад. Якщо до того прийде, президент Рузвельт піде слідами свого великого попередника і стрия Теодора Рузвельта, який 27 років тому перевів збройну інтервенцію на Кубі, висилаючи до Гавани пізнішого президента а теперішнього міністра війни Тефта в ролі цивільного адміністратора.

—o—

Чорноморський пакт.

ЛЬОНДОН, 9. 9. ПАТ. В Анґорі розпочалися між Туреччиною і всіми чорноморськими державами переговори в справі чорноморського пакту, що має зміцнити гарантії проти напасти між Туреччиною, Болгарією, Грецією, Румунією і Радянщиною. Туреччина домагається права фортифікувати Дарданелі. Новий пакт має бути точкою виходу для ревізії лъондонського договору з 1923 р., в якому Туреччина зрекласся права виконувати фортифікації.

—o—

Арештування на Україні.

Як повідомляють з Москви, ДПУ арештувало знову кілька визначних осіб на Рад. Україні. Між іншими арештували одного з основників Комуністичної Партії України, Дитлова, що брав визначну участь у домовій війні на Україні, а пізніше відгравав визначну ролю в екзекутивному комітеті комуністичного інтернаціоналу. Арештування Дитлова стоїть у звязку з останніми репресіями проти українських сепаратистів, бо Дитлов був знавцем як прихильник широкої автономії української республики.

—o—

НЕ ЗАБУДЬТЕ ПРИГАДАТИ СЕБЕ КУПУЮЧІЙ ПУБЛИЦІ.

Підозріла смерть Файсаля.

ЛЬОНДОН, 9. 9. ПАТ. Поголоски про наглу смерть короля Файсаля, на основі яких він не вмер природною смертю, скріпилися у звязку з вісткою, що дивним збігом обставин вчора довечора в три години після смерти короля, вмер теж несподівано управитель готелю у швайцарському Берні, де мешкав король Файсаль. Тіло його перевезуть до Бріндізі, звідки англійський крилляк відвезе його до Адену, а звідтам англійський військовий літак повезе до Багдаду.

Вся англійська преса присвячує сьогодні передовиці королеві Файсалеві, якого смерть викликала дуже сильне вражіння. Видно з них побоювання за дальшу долю британських впливів в Іраку та за внутрішню ситуацію в Іраку.

—o—

Нагінка на комуністів.

БЕРЛІН, 9. 9. ПАТ. Поліція арештувала 21 комуністів, обвинувачених у вбивстві гітлерівця в лютім ц. р. В Реншайді задержали 35 комуністів.

—o—

БОРОТЬБА ЗА ВИЗВОЛЕННЯ АВСТРІЇ.

БЕРЛІН, 9. 9. ПАТ. Управа Пропагандового виділу нац. соц. партії оголосила в усій пресі відозву, яка взиває всіх німців піддержувати „боротьбу за визволення" ведену в Австрії проти „сепаратистичного" Дольфусового уряду. Всіх, що мають своїків в Австрії, візвали вести листовну пропаганду в хосен того, що зробив Гітлер у Німеччині та надсилати своїкам вирізки з газет про політичне та господарське положення Німеччини як і про відношення Німеччини до Австрії.

ШКІЛЬНІ ОБМЕЖЕННЯ ДЛЯ ЖИДІВ.

БЕРЛІН, 9. 9. ПАТ. Пруський міністр культури видав заборону допускати екстерністів-жидів до матуральних іспитів. Рівночасно уневажнили розпорядок, на основі якого екстерністи можуть вибирати новогебрайську мову як другу чужу мову при матуральних іспитах.

АКТУАЛЬНІ НОВИНИ!

Д-р Іван Німчук: УКРАЇНЦІ І ВІДСІЧ ВІДНЯ 1683 РОКУ. В 250-ліття великої історичної події. З 3 ілюстраціями в тексті. Стор. 60, 8°. — Ціна 1 зол.

Д-р Іван Німчук: ЮРІЙ ФРАНЦ КУЛЬЧИЦЬКИЙ І ЙОГО ПОДВИГИ. З 3 ілюстраціями. Стор. 16, 8°. Ціна 40 сотиків.

Замовляти в українських книгарнях та в Адміністрації „Діла", Львів, Ринок 10.

По широкому світі.

— В Женеві скінчилася світова жидівська конференція, на якій принято резолюцію з закликом всього жидівського загалу до економічного бойкоту Німеччини. Рішено теж скликати на другий рік жидівський конгрес на основі загальних виборів.

— З причини великого переповнення жіночих таборів у Німеччині в найблищому часі мають створити 30 нових жіночих таборів, т. зв. кадрів праці.

— Національ-соціялістичний голова організації урядовців в окрузі Бамберґ наказав кожному урядникові, якого плата перевищує 300 марок місячно, обов'язково знабонувати місце у міському театрі.

— Згідно з домаганням робітничого інтернаціоналу управа соціял-демократичної партії оголосила заклик до бойкоту німецьких товарів.

Журналі, Взори Манекіни Крої

Р. Ляндау

135 ЛЬВІВ, ЧАРНЕЦЬКОГО 3.

СРСР. ПЛАТИТЬ ЦАРСЬКІ ДОВГИ.

Більшовицький торговельний представник у Парижі Розенберг предложив міністерству Поль Бонкурові згоду свого уряду на виплату частинного відшкодування французьким посідачам царських позичок. Відшкодування це сплатять 10-процентових потручень від вартости більшовицького імпорту до Франції.

КОНЦЕНТРАЦІЙНИЙ ТАБІР ЗА МОСКОВСЬКУ АВДИЦІЮ.

БЕРЛІН, 9. 9. ПАТ. У Вормсі сконфіскували радіоапарати, а власників їх інтернували в концентраційному таборі за те, що перешкоджували відбирати трансмісію зізду в Нірнберзі та слухали радіеві авдиції з Москви, не зважаючи на видані перестороги.

„LINGUA"

КОНЦ. ШКОЛА НОВІТНІХ МОВ

ПР)Ф. Д-Р З. БАСА

вул. Словацького 14

приймає записи на АНҐЛІЙСЬКЕ, ФРАНЦУСЬКЕ, НІМЕЦЬКЕ і ін. щодня від 11—1 і 4—7.

Місячно 5 зол.

НОВИНКИ

— **ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що всякі оповістки про загальні збори, концерти, відчити, товариські сходини, посмертні згадки та вістки особистого характеру міститимемо тільки за оплатою. — Адміністрація „Діла".**

— **Футра мужеські й жіночі** виконує по найновішим фасонам дешево й солідно **Евген Гошкович**, Львів, ул. Домініканська ч. 4. 324 3-3

— **Новий український склеп у Львові.** Дня 8. цего місяця отворено у Львові перший український склеп готових мужеських і хлопячих одягів. Склеп міститься в гарнім льокалі при вул. Трибунальській і під фірмою ТЕ-КА. 337 2—3

— **Чи Ви знаєте,** що колиб кожна українська родина в Польщі, зложена з 5 осіб споживала місячно лиш 1/10 кг. цикорії „Луна", то кооперативна фабрика „Суспільний Промисл" могла б законтрактовувати у селян ок. 700 моргів корінння цикорії, давати працю 120—130 безробітним, поважну квоту українській пресі на пропаганду, тощо. Купуйте всі цикорію „Луна" — піддержуйте рідний промисл! 291

— **Першорядна кравецька робітня А. Дуфанця** Львів, Пасаж Міколяша, Тел. 87-41. Матеріяли на складі. 271 5—10

— **За вбивство жінки.** У Львові закінчилася судова розправа проти Маріяна Соболти, який 14. квітня 1933 р. вбив свою жінку Чеславу. Соболту засудили на 4 роки вязниці із зарахуванням слідчого арешту.

— **Втік засуджений.** Городський суд у Львові засудив наркомана Хмелевича за ріжні крадежі на безречинцеве лікування в замкненому місці. Коли поліцай хотів відвести Хмелевича до шпиталю, він утік невідомо де.

— **Вкрали 180.000 зол.** У Варшаві відбувається судова розправа проти двох службовців спіртового монополю Меч. Клопотовського та Пінкаса Жезніцького, які за два роки вкрали 180.000 зол. на шкоду монополю.

Найбільша і тому найдешевша українська кооперативна

ДРУКАРНЯ „ДІЛО"

виконує в найкоротшому часі твори, брошури, афіші та всілякі інші друки. — Ціни дуже низькі.

АДРЕСА **Львів, Ринок 10.**

ВАЛОВА 11 **Scientia** СОБІСЬКОГО 12

ЗНАННЯ ТО СИЛА ЗНАННЯ ТО СИЛА

Лекції

з ділянки: психології, фільософії, соціології, літератури

мов: німецької, французької, англійської

4—5 ЗОЛ. МІСЯЧНО.

— **Конфіската „Неділі".** Останнє число (з 10. п. м.) „Неділі" сконфіскувала у значній частині прокураторія. Видавництво „Неділі" не будучи в технічній спроможности видрукувати на час другого накладу, просить нас оцим повідомити своїх читачів, що за це слідуюче число вийде у збільшеному обємі, вже 12. ц. м.

— **Берлінські українці протестують.** Проти більшовицьких звірств і знущань над нашим народом заложать берлінські українці протест на сходинах Української Громади, які відбудуться 11. вересня в год. 8 (20) веч. на Нікольсбургерплятц 1 (у ресторані „Нікольсбургеркруг"). Запрошення на протестаційні сходини Громади підписали: о. д-р Петро Вергун (голова) і д-р Борис Крупницький (секретар). Перед зборами буде відправлене в каплиці Марія-Шуц (Пфальцбургерштрассе 18/III) наше поминальне богослуження за всіх замучених більшовиками і за померші з голоду жертви червоного терору на Україні.

— **Знесення катастральних урядів.** На основі розпорядку міністра скарбу з липня ц. р. знесено з днем 1. серпня ц. р. катастральні уряди, а їх агенди переказано приналежним скарбовим урядам.

— **В кобринському процесі** 9 обвинуваченых у належанні до комуністичної партії Білоруси запав присуд 8. ц. м. Справу Регіни Капланівної переказано звичайному судові, інших обвинуваченых засуджено на досмертну вязницю.

— **Фабрика грошей і горільня у вязниці.** В Золочеві курсували від довшого часу фальшиві 5- і однозолотові монети. Доходження викрили, що фабрика монет находилася в місцевій вязниці, де займалися ними вязні до спілки з вязничною сторожею. Крім того займалися тайним виробом горівки. У зв'язку з тим сензаційним викриттям одного вязничного дозорця арештовано, а одного усунено з посади. В місті оповідають, що вязні діставали від дозорців нічні відпустки, вибираючись на вломи та крадежі.

— **Процес націоналістів.** Перед окружним судом у Луцьку відбувся 4. ц. м. процес проти 9 українських селян з Лаврова луцького повіту за кольпортажу нелегальних летючок і збирання грошей на націоналістичний боєвий фонд. Дістали по 1 до 4 літ вязниці.

— **Смерть ученого фільольога.** Як повідомляє черновецький „Час", у Чернівцях помер д-р Евген Козак, вислужений професор церковнославянської мови на теольогічному факультеті черновецького університету, у 76. році життя. Покійний родився в Слободзії Банилові, студіював у Чернівцях богословіє й займався порівняльною славянською фільольогією. Свої науки доповнював у Відні. В 1899 р. став професором церковно-славянської мови богословського відділу черновецького університету. За його виступ в обороні традицій православної церкви на церковнім синоді не злюбив його румунський уряд після війни й примусив піти у відставку. За румунської влади він уже не вчив. В 1920 р. був послом до парляменту. Головні його праці то написи по церквах, монастирях та інших памятках в Молдавщині. Друк його праць не докінчений.

— **Нема прокази в Польщі.** Вістку, нібито лодзький промисловець Мончка заразився в Румунії грізною пошесною недугою, проказою, заперечують. Віденські лікарі ствердили, що це не проказа, лише недуга, що обявляється міхурями. Мончка не є на острові прокажених, а вернувся вже до Лодзі.

— **Жертва шантажистки.** Залізничий службовець у Станиславові Ів. Мітуля звопікувався Фр. Старківною, яка представилася йому як нещаслива сирота. Хотів навіть із нею оженитися. Колиж довідався, що вона ведеться неморально, хотів із нею зірвати. Та Старківна зажадала відступного 2.500 зол. Колиж стрінула Мітулю з нареченою побила її. Мітуля з розпуки зажив отруту та затроївся світляним газом. У безнадійнім стані відвезли Мітулю до шпиталю.

— **Грошеві зловживання на почті.** В Ходорові відбулася судова розправа проти б. почтової уряднички в Бортниках пов. Бібрка, Яніни Маховичевої, що здефравдувала на шкоду держави 5.000 зол. Засуджено її на півтора року вязниці. Чоловік дефравдантки, як відомо, застрілився, довідавшись про зловживання жінки.

Відгуки дня.

Торговельне інтервю.

Люди собі, а я собі.

Дехто з політиками, дипльоматами, вченими, а я з купцями.

Маленьке інтервю про велику річ.

— Як інтереси?

— Український купець тільки махнув рукою.

— І не питайте.

— Криза!?

— Трохи це, а трохи що іншого.

— Щож такого?

— Пявки і патріоти.

— Пявки?!

— А так. Є, бачите, люди, які приписаються до когось і тоді — пиши пропало. Позичать на поширення, заложення, чи ремонт склепу, а потім тільки відсотки й відсотки, а капітал не рухається. Позичили шістьсот долярів (наприклад!), віддасьте шістьсот за рік (відсотки!), а шістьсот лишається як дальший довг (капітал!).

— А не можна з тим до прокуратора?

— Можна, але останній раз. Після того прощайтеся з приватним кредитом... Отак то з пявками.

— А патріоти?

— Патріоти це ті, що зрозуміли гасло: „Свій до свого", але зрозуміли його по своєму. Приходять до склепу... „Будь ласка те, прошу тамте" — і на кредит. Першу рату дадуть, а потім... Я за 11 золотими ходжу вже третій рік. Прийду в зимі... „Тепер? Бійтеся Бога! Карнавал, видатки!"... Прийду на весну... „Ви все не в пору. Так Великдень! Сотика не маю!" В літі — вакації в осені — по вакаціях. Коби була пята пора року, може віддав би... Ви чули про трагічну смерть нашого купця д-ра Джулинського. Саме ті дві обставини зломили його...

— Що властиво є на річі. Алже його склеп „Комета" мав завсіди гостей. Коли я подрі нього переходив — усе хтось там купував.

— Так, але скільки людей не віддавало решти. По десять, вісім, чи по пять золотих, але тисячка довжників! А до того приватний „кредит", пересічно на 50 відсотків... Кажуть нам: Давай анонс!... Ясно. Ми повинні дати до своєї преси анонси. Але чим той анонс оплатити?!

— Тепер розумію. — Нема анонсу — нема реклями, нема реклями — нема торгу, нема торгу — нема грошей, а нема грошей — то нема анонсу. Зачароване коло.

— І то дуже зачароване.

Інтервю повинно кінчитися якимсь висновком, а вже фейлетон — обовязково. Який-же висновок зробити тут?

Хіба так:

Коли третина українць міста Львова позагоджуватиме третю часть закупів у своїх склепах і дасть третю часть належитости зараз, а решту потім (але дасть!), то українське купецтво не тільки встоїться, але й буде розвиватися.

Галактіон Чіпка.

— **Ріжні вістки.** У Варшаві арештовано 80-літнього жебрака Каз. Шиманяка, у якого найшли щадничу книжочку на 1.800 зол., векслі на суму 1.100 зол. та ріжні золоті річи, яких доробився довголітною жебраниною. — В Лодзі занедужав на проказу Генрик Мончка, урядовець великої промислової фірми, заразившись тією недугою в Румунії. Його відставили на остров прокажених. — Підчас летунських пописів в місті Коктебель на Кримі славний летун Степанчонок побив світовий рекорд в акробатичному льоті, виконуючи на протязі трьох годин і 21 минут 184 т. зв. мертві петлі і 27-разовий коркотяг. — В німецькій амбасаді в Льондоні хтось вибив шибу, кинувши тяжкий камінь, до якого була привязана картка з протестом проти засудження в Есені 9 комуністів. — В Великих Гайдуках біля Цешина селянин Карло Пільх зарубав свого 26-літнього комірника Павла Страха, з яким процесувався.

— **Бандити.** Нічю на 6. вересня два замаскованих бандити вдерлися до хати селянина Івана Проця в Полелях біля Бориславa. Стерирозували всіх присутніх, перешукали хату, одначе не найшли ні грошей ні ніяких вартісних річей. Бандити втекли.

— **Домн разом з автом.** В Чехословаччині постала будівельна кооператива, яка, щоби запобігти мешкальному голодові по більших містах і перенаселенню в середмісті, задумує будувати родинні доми напередмістях і в дальших передміських околицях. Однак з уваги на те, що найбільшою перешкодою в поселенні за містом є велика віддаль мешкання від місця праці та комунікаційні трудноші, кооператива рішила в порозумінні з фабрикою самоходів будувати родинні доми з гаражом і додавати до них мале дешеве авто. Належитість за дім і авто можна сплачувати ратами.

— **Трагічна смерть чотирьох летунів.** Біля містечка Єнджєва, як повідомляють з Варшави, підчас летунських вправ на висоті 200 метрів зударилися два військові літаки і впали на землю, вкриваючи чотирьох летунів, що згинули на місці. Є це Е. Крупський, плютоновий. Ч. Овчик, пор. К. Голда і капраль Р. Юрек.

— **Величезна статуя Христа.** На узбічах Монтбляну біля Шамоні на висоті 1500 метрів над рівнем моря будують гігантичну статую Христа — „Князя світу". Статуя буде висока на 30 м. і буде видна з віддалених вершків. Автором проекту статуї є різьбар Серра.

— **Хто виграв на льотерії?** Пятого й шестого дня тягнення класової льотерії впали виграні на такі числа: 15.000 зол. на ч. 78647, 62738. 10.000 зол. на ч. 37708. 5.000 зол. на ч. 7326, 21001, 95306, 135015. 2.000 зол. на ч. 7002, 7611, 17614, 24152, 25794, 25875, 32718, 34666, 36065, 39256, 66446, 79376, 87637, 97008, 100593, 101938, 105323, 107547, 107488, 132665, 123521, 129175, 130080, 136078, 137313. 1.000 зол. н ач. 221, 2402, 9920, 12577, 17537, 18740, 22645, 26465, 32149, 36724, 37860, 40593, 40700, 43331, 72821, 76259, 80259, 84451, 93062, 94746, 103533, 108246, 109671, 111167, 111647, 126548, 130364, 134148, 138630, 140342, 141206, 143493, 138776, 149830. 10.000 зол. на ч. 7862, 34224. 5.000 зол. на ч. 7816. 2.000 зол. на ч. 5786. 11972. 29889. 33974. 40393. 47867. 52397, 69180, 112938, 133737, 141469, 144860, 148222, 151340. 1.000 зол. на ч. 2022, 14731, 14845, 22883, 26565, 32993, 33612, 38145, 45554, 48385, 51647, 52950, 53296, 55039, 61043, 69854, 73913, 74951, 75094, 76391, 86716, 93580, 93715, 94392, 90152, 92801, 91324, 101571, 103107, 108445, 115172, 117684, 118046, 122105, 124859, 124172, 130279, 136592, 136925, 148146, 148989.

—o—

Повітове свято У. М. Х. в Бучачі.

Величаве свято. — Участь протоігумена оо. Василіян о. Ст. Решетила. — Привітна телеграма від Нунція Марматджія. — Полева Служба Божа на „Федорі". — Похід і дефіляда. — Святочна академія.

Заходом Ділового Комітету відбулося в неділю 3. вересня ц. р. повітове свято „У. М. Х." в Бучачі. Свято почалося для місцевих уже в суботу 2. вересня. З причини дощу, який почав падати пополудні відправив протоігумен оо. Василіян о. Стефан Решетило молебен у церкві оо. Василіян, а не — як було замічено — на ринковій площі в Бучачі. Гарно прибраний килимами і вінками монастир оо. Василіян та ілюміновані вежі монастирської церкви, на яких мали жовто-синій і біло-жовтий прапор, робили гарне і сильне враження.

Суття частина свята почалася в неділю полевою Службою Божою на горі „Федір", яку відправив протоігумен оо. Василіян о. Стефан Решетило в асисті кількох священників. Величезна площа „Федора" заповнилася тисячним народом, який, не зважаючи на дощ, у процесійних походах під проводом священників прибув на свято. Кожна парохія мала визначене місце на площі і завдяки цьому був удержаний належний лад і порядок. По полевій Службі Божій, підчас котрої відбулося посвячення прапорів зі знаком свята та збірна присяга на вірність Христові, вирушив процесійний похід з гори „Федір" вулицями міста до церкви св. Николая. На переді йшло чотирьох священників, опісля о. протоігумен в асисті двох членів Ділового Комітету Свята, а потім у порядку йшли села, несучи на переді свій прапор. Процесійний похід виглядав незвичайно імпонуюче. Самих прапорів було 44, одначе парохій було далеко більше, бо багато з приводу дощу вже в дорозі задержалися. Похід тревав годину, участь у ньому узяло 9 тисяч людей. Всіх учасників свята було 12.000. Не зважаючи на заборону адміністраційної власти йти походом у чвірках чи пісьмах, люди самочинно старалися, щоби в рамцях дозволеного походу вдержати порядок, як цього вимагала повага свята. Підчас походу грали релігійні пісні чотири орхестри, розміщені в поході, а саме орхестра зі Сорік (найкраще), Жизномира, Зарваниці і Зубрця. Учасники із кожного села впорядкувалися в той спосіб, що за прапором йшли дівчата, за ними старші жінки, опісля хлопці і старші господарі. Декотрі села прибули на свято незвичайно чисельно, як: Бариш, Григорів, Устє Зелене, Ліщанці й інші. Декотрі села, як Задарів і Красів, прийшли впорядковано самі без священика, який не уважав за відповідне прийти зі своїми парохіянами. Це тим більше замітне, бо колись округа Задарова була терепом сильних радикофільських впливів.

Незвичайно гарне враження робив похід учасників свята із Бариша, а головно прекрасно закосичених дівчат. Гарно представлялася також група учасників зі Стінки у своїй чудовій народній носі. І інші групи виділялися в поході, але годі їх усіх тут вичислити. Бі-

ня церкви св. Николая протоігумен о. Ст. Решетило в окруженні духовенства і членів Дирекції Комітету Свята благословив проходячі групи учасників. На цьому закінчилася перша частина свята.

Слід підчеркнути, що на свято наспіла привітна телеграма від Апостольського Нунція у Варшаві кардинала Мармаджія. Від учасників свята вислано покірну телеграму до Ексц. кардинала Мармаджія і митрополита гр. Андрія Шептицького у Львові.

Пополудні в год. 6. — з досить великим опізненням — почалась на подвірю в чотирокутнику монастиря оо. Василіян святочна академія, друга частина свята. Почалась вона змістовним і глибоко обдуманим рефератом п. Корнила Крушельницького. Опісля слідували виступи мішаного хору з Коропця та хорів з Жизномира і Бучача. З черги були виступи трубних орхестр з Жизномира, Заривинець і Сорік. Сильне враження зробила на учасників академії деклямація власного твору о. Василем Мельником. Незвичайно симпатичний був виступ дітей, які в національних строях, при акомпаніменті тамбурової орхестри з Жизномира, виконували руханкові вправи, а в перервах виголошували в рішки. Як звичайно, такі діточі виступи публика витала незвичайно сердечно.

Ціле свято відбулося згідно з наміченою програмою. Усе вийшло як слід. Свято завдяки великому здиску народу випало незвичайно величаво. З цього видно, що кожне діло вдасться і піде як слід, коли тільки є порядку переведене і як слід підготоване

СПОРТ.

ПІСЛЯ СИТКІВКОВИХ ЗМАГАНЬ.

Український Спортовий Союз спростовує помилку, яка вкралась у звідомленнях зі ситківкових змагань в числі 233 „Діла". А саме мандрівну нагороду для переможця у грі мужчин жертвував Центросоюз, а не Ревізійний Союз. Мандрівна нагорода Рев. Союзу перейшла вже на власність Л. К. С. минулого року.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Неділя, 10. IX. год. 7.30 веч. „Фрайлайн Доктор".

Понеділок, 11. IX. год. 7.30 веч. „Фрайлайн Доктор".

Театр Ріжнородностей.

Неділя, 10. IX. год. 3.30 попол. „Моя панна мама" (Найнижчі ціни від 60 сот. до 3.50 зол.).

Неділя, 10. IX. год. 7.30 веч. „Неприятелька мущин".

Понеділок, 11. IX. год. 7.30 веч. „Неприятелька мущин".

Кіна.

АДРІЯ: „Опир в опері".
АПОЛЬО: „Страшна катастрофа в копальні в Тібо".
АТЛЯНТИК: „Пісня серця".
КАСІНО: „Останній цариця".
КОПЕРНИК: „Прощання зі зброєю" (Гері Купер).
КОЛІСЕЙ: „Білий мустанг", ревія „Рожевий вальс".
МАРУСЕНЬКА: „Прощання зі зброєю" (Гері Купер).
МІРАЖ: „Акселя". „Кіноманяк" (Гар. Пьойд).
МУЗА: „Королева скорости".
ПАЛЯС: „Адютант його Величности" Власта Бурґян).
ПАН: „Гальо Париж! Гальо Берлін!" ревія (виступ львівських артистів).
ПАСАЖ: „Вязень із Каєнни" та „Фліп і Фляп за кратами".
СТИЛЕВЕ: „Мужчини в її житті", ревія „Цілую ручки".
ХИМЕРА: „Пісня ночі" (І. Кепура).
УТІХА: „Побіджені побідники", ревія: „Чи ви курите?"

Закордонне радіо.

Неділя, 10. вересня 1933.

Братислава (279,3) 18.35 Концерт; **Бреслян** (325) 11.30 Діти співають нар. пісні, 18.25 Солісти; **Штрасбург** (345,2) 20.30 „Le Roa D'Ie" оп. Ляльо; **Ляйпціг** (389,6) 20.00 Вечір музики; **Білгород** (429,7) 15.00 Нар. музика, 16.30 Пісні; **Рим** (441,2) 19.45 Співи, 20.45 „Cua Альтеца Балля із Вальцер" оп. Ашера; **Прага** (488,6) 9.15 Шопенові твори; **Відень** (518,1) 11.00 Симф. концерт; **Мінхен** (532,9) 8.15 Тріо Чайковського; **Будапешт** (550,5) 17.20 Циг. музика; **Харків** (937,5) 9.00 Тріо, 10.00 Військ. марші, 13.30 Симф. концерт, 15.00 Концерт для села, 16.00 Сатирична авдиція; **Москва** (1000) 17.25 „Лебедине озеро" балет Чайковського (Сталін 424,3 м.).

Понеділок, 11. вересня 1933.

Барі (269,4) 20.35 „Турандот" оп. Пуччіні; **Братислава** (279,3) 12.35, 19.10 Концерт; **Міляно** (331,4) 21.45 Скрипка; **Брно** (341,7) 21.15 Мельодії гір; **Берлін** (419) 16.00, 18.10 Пісні; **Білгород** (429,7) 19.00 Пісні, 22.25 Циг. музика; **Рим** (441,2) 17.15 Солісти, 20.30 „Ля легенда ді Сакунталя" муз. поса Альфана; **Відень** (518,1) 12.30, 12.25 Концерт, 17.15 Віольончеля, **Мінхен** (532,9) 20.05 „Тоска" оп. Пуччіні; **Будапешт** (550,5) 19.00 Мад. пісні; **Харків** (937,5) 9.00 Сцен. артисти при мікрофоні, 13.50 Для села, 15.10 Для дітей, 16.00 Оп. арії, 17.30 Трансм. з театру; **Москва** (1000) 17.25 „Фавст" оп. Гунода (Сталін 424,3 м.), 17.25 „Золотий півник" оп. Рімського-Корсакова (Досв. 720 м.).

Львівське радіо.

Неділя, 10. вересня 1933.

12.15 Муз. поранок; 14.00 Завдання Акцептаційного Банку; 14.20, 15.05, 22.45 Грамофон; 14.43 Помічні навози; 16.00 Час дітей: „Що чувати в світі", „Піхою по Африці"; 17.00 Робітнича дитина в передшкільному віці; 17.15 Міждержавні змагання коп. мяча на гр. „Легії"; 17.45 Авд. „Бучинове весілля"; 18.40 „Як Собіський з ковалихою танцював"; 19.20 Вісячина; 19.40 Почт.-техн. скринька; 20.00 Концерт, музика, співи (Кравфорд); 21.00 На веселій льв. хвилі; 22.00 Польські й італійські пісні (Енджеєвська, сопран); 22.26 Спортові вістки; 22.40 Комунікати.

Понеділок, 11. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 10.00 Трансмісія з Познання: Зїзд славянських лікарів; 12.05, 12.55, 15.00, 15.15 Грамофон; 12.25 Господарський комунікат; 12.35 Збіжева біржа; 16.00 Концерт орхестри; 17.00 Балачка у фр. мові; 17.15 Фортепян; 17.50 Оп. арії (Лясковський, тенор); 18.15 Відчит, 18.35 Співи (Щепанська), 19.10 З поля битви 1683 р.; 19.40 Фейл. „Польща віднайдена"; 20.00 Есперантські вістки; 21.20 рансм. з Варшави: „Храфиня" оп. Моніюшка.

БІРЖА.

ГРОШІ.

На доляровому ринку зазначилася в суботу легка звишка. Рано Банк Польський платив за доляра 6.17 зол., вполудне 6.20 зол. У приватних оборотах платили за доляра 6.25 і пів, у міжнародному обрахуванню 6.28 зол.

Золото: доляри 9.03—9.08; корони 37.80 до 38.10; франки 36.50—37.00; дукати 83.50—84.00; рублі 47.20 до 47.50.

Срібло без змін.

ВАРШАВСЬКА БІРЖА.

Трансакції. Продажа. Купно.

Бельгія 124.70, 125.01, 124.39; Голяндія 360.40—360.45, 361.35, 359.55; Льондон 28.25—28.24, 28.39, 28.09; Осльо 142.40, 143.10, 141.70; Париж 35.02, 35.11, 34.93; Швайцарія 172.70, 173.13, 172.27; Берлін 213.10—213.15.

Акції.

Банк Польський 83 і одна четверта.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 8. IX.: масло 2.50, молоко 15 сот., сметина 70 сот., яйця 3.90 зол. за копу. Тенденція на масло і яйця удержана, на сметану і молоко слаба.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Звичайні Заг. Збори Кружка „Рідної Школи" в Калуші відбудуться в неділю, дня 24. вересня 1933 в год. 3-ій попол. в салі Народнього Дому із звичайним порядком нарад. Якби на означену годину не явилося відповідне число членів, Збори відбудуться годину пізніше з тим самим порядком нарад без огляду на число членів. — **Старшина.** 342

Ширші сходини Філії Союзу Українок у Львові, відбудуться у вівторок 12. ц. м. о год. 18. (6) в домівці С. У. Підвалля 7/I. На порядку нарад: „Конгрес Жіночої Кооперативної Гільди в Льондоні" — реферат п. Ніни Селезінкової. 346

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ПРИ вулиці Потоцького нова каменниця 5 разів по 3 кімнати, кухня, комфорт, 7.500 готівкою, 70.000 банковий довг на 25 літ, доплата 25.000 золотих. Ігнат, Куркова 24. 329а 3—3

ВУГОЛЬ: Калитяк, Байки 14. Тел. 38 24. 203 15—30

АДВОКАТСЬКИЙ АПЛІКАНТ з 2-літньою практикою шукає посади в адвоката на Волині. Зголошення Адм. „Аплікант". 334 2—2

САМІТНА вдова по б. старшині У. Г. А. шукає заняття господині. Зголошення до Адмін. під „Педантка". 338 2—2

ФРАНЦУЗЬКІ лекції, початки, конверсація, вибрані твори франц. літератури, Степан Левинський, Потоцького 58. Зголошення від 5—7. 344 1—2

МАШИНА до писання „Аддер" польсько-українська 475 зол. на продаж. „Машинополь" Сикстуська 9. 347 1—2

ЖІНКА середніх літ, совісна і енергійна прийме управу господарства на парохії. Відомість з чемности Вп. Бачинська, Стрий, вул. Потоцького. 340 2—

МУРОВАНИЙ дім, стайня, стодола, 3/4 морга городу і саду в Лисиничах, 30 хвилин ходу від трамваю 12.000 золотих — Ігнат, Куркова 24. 343 1—1

ВІД 60 СОТ. ШКІЛЬНІ ВІДЗНАКИ лише у фірмі М. КОЗЛОВСЬКА, Львів, Академічна 22. При більших замовленнях спеціяльні ціни. 348 1—4

ФОРМИ найліпші і найдешевші лише у відомій фірмі Козловська, Академічна 22. I. п. 314а 3—3

ЦІНИ КРІЗОВІ!!! Відома Школа і Робітня жіночого Кравецтва приймає замовлення і перерібки. М. Козловська, Академічна 22/I. 321 3—3

АДВОКАТ Д-р ІВАН ВОЛОШИН переніс свою адвокатську канцелярію, яку він кільканайцять літ у Львові — до Самбора і ту веде її при вулиці Торговиця побіч аптики мґр. Д. Кульчицького. 328 1—2

ТОРТИ, медівники, маківники, чайники, бішкопти власного виробу доставляє „Фортуна Нова" Львів, вул. Кордецького 23. Подрібна продаж у власнім склепі у Львові, вул. Руська 20. 327 2—3

Вуголь - Кокс - Дерево

в найдобірніших якостях
доставляє
„НАРОДНЯ ТОРГОВЛЯ"
Львів, Ринок 36.

Інформації: Бюро — Львів, Ринок 36 та склади: Ринок 36, Личаківські 155, пл. Більчевського 3 та Городецька 23. 264 6—10

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ШТУЧНІ ВОГНІ
огородові, верандові, комнатні, бенгальські раци і ракети, прилади освітлювання для залізниці, фільмових робітень і воєн. сторожі **ПЕТАРДИ, ДИМНІ СВІЧКИ, ПОХІДНІ ДЛЯ Л. О. П. П.** Матеріяли до імітування поля битви — поручає новоосновано — Робітня пиротехнічних приладів **„Pyroart"** **ЛЬВІВ, СВЄНТОКШИСКА ч. 28 — Телефони 95-74, 14-83. Конто ПКО Львів ч. 501-526.**
П. Т. Відборцям гуртом, уділяємо рабат. Цінники й оферти висилаємо на бажання. — Пошукуємо заступників по містах. 6—6

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ФАБРИКА КАФЛІВ І КЕРАМІКИ

Льва Іванковича

В ПОТИЛИЧІ
(склеп у Львові, вул. Городецька ч. 33, тел. 12-56).
поручає:
Кафлеві печі й кухні з найкращої шамотової глинки.
Майолікові плитки до викладання стін у кухнях, купальнях і гардеробах, як також усі вироби з ділянки **мистецького й ужиткового гончарства.** На замовлення **перебудовує старі печі й кухні та виконує нові в усіх стилях.** (гуцульському, покутському, полтавському і т. п.).
Свій до свого! Свій до свого!

МИКОЛА МАТІВ-МЕЛЬНИК

КРІЗЬ ДИМ І ЗГАР

Ціна 50 сот., з почтовою перес. 70 сот.

Українські шкільні книжки:

БУКВАР, Перша читанка для вселюд. шкіл	2.60
РУЧНА ДІТОЧА АЗБУКА	0.45
ЧИТАНКА для II. кл. вселюд. шкіл	2.60
ЧИТАНКА для III. кл. вселюд. шкіл	3.10
ЧИТАНКА для IV. кл. вселюд. шкіл	3.90
ЧИТАНКА для вищих кляс вселюдних шкіл	6.10
Матвійчук: ПЕРША КНИЖОЧКА ДО ЧИТАННЯ	1.10
Степан Смаль-Стоцький і Федір Гартнер: ГРАМАТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	4.50
Коцовський В. і Огоновський І.: МЕТОДИЧНА ГРАМАТИКА української мови для IV. кл. вселюдних шкіл	1.—
Квецінський К.: ПРИРОДОПИСНІ ПОГОВІРКИ І ЧИТАННЯ для III. відділу вселюд. шкіл	1.80
Квецінський К.: ПРИРОДОПИСНІ ПОГОВІРКИ І ЧИТАННЯ для IV. відділу вселюд. шкіл	3.80
о. Рудович І.: ІСУС У СЕРЦЯХ ДІТИЙ. Наука гр. кат. релігії для I. і II. кл. вселюдних шкіл	2.10
о. Рудович І.: БІБЛІЙНИЙ КАТЕХИЗМ гр. кат. релігії для вселюдних шкіл	2.20
о. Рудович І.: МАЛИЙ КАТЕХИЗМ	1.10
СЕРЕДНИЙ КАТЕХИЗМ	1.50
о. Лужницький Л.: МАЛА ЛІТУРГІКА гр. кат. церкви	1.10
СПІВАЙМО! Збірничок пісень на два голоси для шк. молодіжи	0.60
ЗБІРНИК НАРОДНІХ ПІСЕНЬ в укладі на три голоси для вжитку шкільн. хорів, зладив Ф. Колесса	1.70
I. РАХУНКИ для першого відділу вселюдних шкіл	1.80
II. РАХУНКИ для другого відділу вселюдних шкіл	1.80
III. РАХУНКИ для третього відділу вселюдних шкіл	2.—
IV. РАХУНКИ для IV. кляси вселюдної школи	2.70
РУСЄЦКІ: Математика (українська)	3.—
DEUTSCHE SPRACHLEHRE für Bildungsanstalten und zum Selbstunterricht (Німецька граматика для навчання в школах і для самонавчання	3.10
Лукіянович Денис: ЧИТАНКА ДЛЯ УЧИТЕЛЬСЬКИХ СЕМИНАРІВ	5.10
Д-р Лукіянович Д.: УКРАЇНСЬКА ЧИТАНКА для I. і II. року уч. сем. дольських	6.10
ПЕРША КНИЖКА навчання німецької мови для вселюд. шкіл	2.40
Крушельницький А.: НА ПРОВЕСНІ ЖИТТЯ, Том I.	4.50
Крушельницький А.: НА ПРОВЕСНІ ЖИТТЯ, Том II.	4.50
Крушельницький А.: НА ПРОВЕСНІ ЖИТТЯ, Том III.	6.—
Крушельницький А.: НА ПРОВЕСНІ ЖИТТЯ, Том IV.	7.—
МОРОЗЕНКО — оповідання	0.90
Ч. I. і II. Татух Ст. — Зошити з взорами до науки україн. письма Ціна за 1 зош.	0.60
Барвінський А.: ВИЙМКИ з укр. народ. літератури ч. V.	2.50
ВИБІР З УКР.-РУСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ч. I.	3.40
ВИБІР З УКР.-РУСЬК. ЛІТЕРАТУРИ ч. II.	3.60

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10.

Ч. 239 (13.478). Львів, вівторок 12. вересня 1933. Pocztowa opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Італійсько-більшовицька умова.

Женева, 5. вересня 1933.

Дня 4. вересня оголошено в Римі зміст італійсько-совітської „умови приязні, ненападу і невтральности", як повідомляє дотичний женевський дневник. Колиб якийсь українець стурбовано запитав, чому Італія заключила цю умову? То йому можна булоб відповісти, а чому Італія не мала її заключити? „Приязні" в цій умові властиво зовсім непомітно. Та й хто говорить у наші часи про приязнь? Поза тим зміст умови наскрізь негативний. Обидві сторони обовязуються не робити того чи іншого, але зовсім не обовязуються робити щось. Чого варті більшовицькі зобовязання загально відомо, а тим самим не багато варті можуть бути й зобовязання протиної сторони.

Італія зробила теж саме, що раніше доконала Німеччина, а значно пізніше і Франція. Частина французької преси гадає, що Мусоліні заключив договір з СРСР лише длятого, щоби боронити його проти Гітлєра. Але можливо також, що Мусоліні хоче лише боронити в Москві Гітлєра проти занадто жвавих заходів Франції. Не виключене також, що він не хоче ані одного ані другого, а просто гадає собі, що умова з більшовиками Італії шкодити не може, а разом з тим дає Італії шанси рівні з іншими державами у справах сходу Европи.

Щодо самих більшовиків, то вони збирають колекцію умов передовсім для внутрішнього ужитку, щоб одібрати своїм внутрішнім ворогам надію на зовнішню поміч у тій чи іншій формі. Ці умови для більшовиків є окрім того ніками проти манії переслідування, на яку вони терплять, справді не без причин. При цім треба їм признати, що вони мають про „буржуазні" держави кращу опінію, ніж про самих себе. Для більшовиків ці умови не двобічні, але однобічні, обовязуючі лише для противників, тим більше, що до нападу на когось більшовики вже давно нездібні. У цьому відношенні Франція властиво не повинна булаб мати ніяких ілюзій.

На загал треба сказати, що кожна нова умова СРСР позбавляє в дечім значіння попередню умову, це є властиво таємниця „успіхів" більшовицької дипльоматії. Умова СРСР з Францією позбавила всякого значіння стару німецько-совітську умову, умова більшовиків з Італією сильно нащербляє значіння їх умови з Францією. І не треба бути пророком, щоби сказати наперед, що признання СРСР Америкою викличе негайну у мову про ненапад з Японією. Кількість умов, які заключає московський уряд на всі боки стоїть у деякій мірі у відворотному відношенні до їх якости.

Трівала невтральність СРСР є утопією, але зовсім не тому, що соціялістична держава не може істнувати у буржуазному оточенні. Більшовицька деспотія з соціялізмом нічого спільного окрім фразеольогії не має, та й від неї більшовики все більше відвикають. Немисливим є істнування держави, де шовіністичний деспотизм намагається винищити чужі нації, які творять мало не половину цілого населення.

Умови, які заключає московський уряд, не повинні дуже непокоїти поневолені нації СРСР. Ніодна з цих умов ані трохи не поліпшила міжнародніх відносин, ані трохи не збільшила певности Европи в її найближчій будуччині, ані трохи не зменшила світової кризи. Німецька приповідка, що брехня має короткі ноги незвичайно добре пасує до пана Літвінова з його демагогічними обіцянками у Льондоні. Обіцяти тіж самі нужденні замовлення можна кільком державам, але дати їх всім неможливо. Довіз до СРСР зменшується ще скорше і ще більше ніж її вивіз. Коли торговельні умови зі СРСР не дають поважнішої користи іншим державам, то для населення більшовицької держави є фоне страшним лихом. Експорт збіжа коштує життя мільонів українських селян. Експорт деревя коштує життя сотк тисяч заслапців. Експорт нафти позбавляє населення міст можности вдоволити страву.

Ті держави, що рахують на червону армію як на гарматне мясо, стоять властиво у противенстві до тих, що перебирають совітський експорт, отже часом і в противенстві до самих себе. Голод, збільшуваний вивозом засобів поживи, підкопує швидко й сили червоної армії. Голодової катастрофи у межах СРСР не заперечить вже ані Літвінов, ані Еріо, ані Радек разом з цілою масою оплачуваних европейських журналістів.

У тому часі, як московський уряд підписує на всі боки умови, українці та інші поневолені нації скріпили свій звязок з великою потугою, що зветься світовою пресою, на основі дійсного стану річей, який даремно намагаються заховати московські можновладці. Одно за одним валяться потемкінські села, вибудовані більшовиками, одну за одною зривається брехливі декорації, якими вони так довго дурманили світ; у цілій безмежній огидности виявляється московський злочин виголодження мільонів чужонаціонального населення, відновлення людожерства, витворення здичавіння та епідемії для цілого світу.

Тим часом ще невідомо, детально, які зиски обіцює собі італійський уряд від умови з більшовиками. Невідомо ще, скільки пшениці буде можна московському урядові кинути на світовий ринок, але ті, що хочуть купувати та споживати збіже вирване у голодного українського селянства, повинні памятати, що його засіяно на ланах, де вода викидала весною на поверхню неглибоко закопаних мерців, які впали знесилені край дороги, мандруючи за хлібом; вони повинні памятати, що це зерно молотили і тягли до вагонів люди часом опухлі з голоду і покриті чиряками від нелюдської поживи; ті, що хочуть їсти дешевий український хліб, масло, яйця та іншу поживу, повинні памятати, що її довозять з країни, де тиф усіх родів, дезинтерія і холєра є постійними гостями, з країни, що під московським панованням може породити ще світові нові недуги, у порівнанні з якими зроджена світовою війною грипа буде дитячою забавкою.

Паперові умови, якими московський уряд намагається закрити наново жахливі відносини, що панують у межах СРСР, йому багато не поможуть. Папір ще нікого не захистив і не стримав. Але чим довше будуть терпіти великі держави сучасні відносини у межах СРСР, тим гірше для Европи, тим гірше для цілого світу. Хто йде за більшовиками чи разом з ними, той опиниться незабаром там, де вони є тепер.

М. Данько.

—o—

Мапи України на Світовій Виставі у Шікаґо.

(Проф. Пікард цікавиться Україною).

Український часопис „Америка", що виходить у Філядельфії, в статті „З життя в українському павільоні в Шікаго" пише слідуюче: „Відважний дослідувач стратосфер, професор Пікард, який саме тепер перебуває у Шікаго у звязку з проєктом нового лету до воздушних височин, вже тричі відвідав український павільон на світовій виставі. Кожного разу цей відомий дослідник і учений, якому в його відвідинах товаришив його брат, довго спинявся перед нашими експонатами, уважно розглядав прекрасні виставлені в павільоні ручні роботи, мапи України і т. п. Видно, дійсно інтересувався добутками нашої культури, бо нераз робив поміченя.

Згадані мапи виправьовані як відомо Українською Господарською Академією в Подєбрадах. Майстерність, з якою виконані, постійно звертає на себе увагу відвідувачів нашого павільону. Так, цими днями, представники Великого Шікаґського Музею імени Юлія Розенвальда, звернулися до Української Корпорації з листом. Корпорацію просили після закінчення виставки, передати музееві наші мапи, які управа музею обіцяє вивісити у себе так, аби відвідувачі музею могли все добре їх бачити і в той спосіб інформуватися про Україну".

Інший часопис — „Народня Воля" (Скрентон), подає опінію про мапи України проф. Салівена, з Вільямс Коледж: „Ваші мапи — знамениті. Я тепер багато більше знаю про українські справи, ніж знав, заки побував у Вашім павільоні. Ваша виставка дуже добре вчить".

Як відомо, у Подєбрадській Академії, на замовленя Виставової Корпорації, при посередництві „Сільського Господаря" у Львові, виготовлено низку мап і картограм, а саме — мапу етнографічної території українського народу (зладив доц. Л. Шрамченко); мапу геольогічну та підземних багатств, промисловости, сільського господарства і грунтів України (зладжені під проводом проф. В. Іваниса); мапу заліснення української етнографічної території (зладив проф. Б. Іваницький); мапу будівельних памяток України (склав і виконав, на замовленя Академії, доцент Педагогічного Інституту, архітект. В. Січинський). Статистичний та інший матеріял для окремих мап зібрали й подали члени професорського збору Академії — П. Вуків, С. Гольдельман, М. Добриловський, Гр. Денисенко, Р. Димінський, В. Доманицький, Б. Іваницький, В. Іваніс, К. Мацієвич, К. Осауленко, В. Садовський, В. Середіїв і Л. Шрамченко, а виконали мапи абсольвенти Академії інжинірі — О. Антипів, В. Добровольський, Б. Іваницький, Д. Кирилюк, П. Петренко і С. Черняхівський, а також доц. інж. О. Петрів, що одночасно є талановитими креслярами і мистцями.

П.

—o—

IV. унійна конференція у Пінську.

В днях 7—9. вересня відбулася четверта в ряду конференція в Пінську в справі унії на північно-східніх землях. Крім учасників з латинського і місцевого українського духовенства взяли в конференції участь делегати Богословської Академії зі Львова, представники оо. Студитів, Василіян і місіонарів Волиня, отців Редемптористів з Ковля. Також ставиславський епископ-помічник Іван в товаристві о. д-ра Василяка взяли участь у відділі. Всіх учасників було понад сто. Програму конференції виповнили теоретичні і практичні реферати на унійні теми і річева дискусія над ними. Зпоміж рефератів викликав найбільше вражіння і найцікавішу дискусію реферат о. ректора Сліпого про візантинізм як форму культури. Був то науково солідний синтетичний виклад, що викликав живе заінтересування передовсім польських кругів духовенства, які жадали переведення його на польську мову задля поширення друком цінних думок референта серед інтеліґенції, що інтересується Сходом і унією. Річи виложені в рефераті о. ректора були для багатьох просто ревеляцією, як висловився один з присутних латинських достойників. В дискусії висвітлено багато точок, які були досі у деяких каменем „претикновенія" як пр. цезаропапізм, іконоборчі і богомольські елементи візантийського християнства, атомізм монашого життя, ідеалізм і символізм візантийського мистецтва. Дефективним форман релігійного життя, які так радо підносить западники знайдено язальогію в боротьбі Вельфів з гібелінами, в галіканізмі і йосифінізмі, в релігійнім товаристві западних бичівників, Савонароли, Гусі і Лютрі. Позитивні сторони але зрозумілого візантийського мистецтва, платонівських форм уняття релігійних правд і пневматично-містичної єдности монашого життя висвітлено в дискусії ще маркантийше, ніж в рефераті. Тому рефераті і дис-

куся над ним стали найбільш атракційною точкою, що заняла ціле передполудневе засідання другого дня нарад.

З практичних рефератів заслуговували на увагу реферати о. Величковського, редемпториста з Ковля про практику сповіди у москвітів, о. Домбровського, Ісусівця східного обряду про права східного обряду в католицькій церкві і о. Новіцького, учнівського священика, що вернувся недавно з Соловок, про можливість унії в Росії. Конференція закінчилася третього дня урочистим богослуженням, яке відправив Преосв. Миколай Чарнецький в латинській катедрі в сослуженню східних духовників.

—o—

ПРОТИ РУСИФІКАЦІЇ ПРАВ. ЦЕРКВИ.

ЛУЦЬК, 10. 9. ПАТ. З нагоди свята в Почаївській Лаврі відбулася демонстрація правосл. населення Волині проти русофільської політики правосл. церкви. Коли після процесії митр. Діонізій мав вернутися до палати в Лаврі юрба розвинула 50 транспарентів з українськими барвами з написами проти русифікації православної церкви. Демонстранти домагалися української мови в церкві, іменування українських єпископів, відрусифікування церкви і т. д.

ХОЧЕ ОБОРОНИТИ МОЛОДЕ ПОКОЛІННЯ ПЕРЕД ВІЙНОЮ.

МОСКВА. ПАТ. На прийнятті, що його уладила в честь Еріота московська м. рада, Еріо сказав, що був одним із перших прихильників французько-більшовицького зближення. Впевнив про привязь фр. народу та сказав: У присутності ком. Літвінова, з яким сподіюся співпрацювати на будуче, заявляю, що нашим обовязком так працювати над миром, щоби діти Франції та СРСР врятувати від усяких терпінь і страхіть війни, які перезжили їх батьки. Буду щасливий, коли моя праця в хосен мира і моя теперішня подорож наближать нас до тієї мети.

ВЖЕ ВЕРНУВСЯ.

Еріо виїхав із Москви через Ригу до Парижа.

МІНІСТР ФР. ЛЕТУНСТВА З ЕСКАДРОЮ ЛЕТИТЬ ДО МОСКВИ.

ПАРИЖ, ПАТ. Згідно з комунікатом м-ства летунства міністр Кот 12. вересня летить до Москви із ескадрою трьох 3-моторових літаків. З міністром полетить гол. технічний керманич Шомі, директор цивільного летунства Гагено та 7 вищих старшин.

БІЛЬШОВИКИ ПРИСЛАЛИ ПІЛСУДСЬКОМУ ДОКУМЕНТИ.

Як ми вже повідомляли, уряд СРСР запросив Пілсудського, щоби приїхав до Москви на 16-ті роковини існування червоної армії. До запрошення долучили як подарок поліційні документи з царських часів про діяльність Пілсудського як революціонера.

АВСТРІЙСЬКІ СТАРШИНИ ПЕРЕЙШЛИ ДО НІМЕЧЧИНИ.

Австрійський поручник Бруно Тушельберґер із баталіону стрільців ч. 3. і підполковник Теодор Шварцзайгель із шкадрони драгонів ч. 6. перейшли 9. вересня рано німецький кордон у Зальцбурзі. Віддали себе в руки влади та сказали, що не можуть довше терпіти франкофільську владу канцл. Дольфуса.

ВІЧНИЙ АЗАНА

МАДРИД, ПАТ. Уряд Азани уступив наслідком зросту радикального настрою. Азана вже тричі був головою еспанського уряду. Не виключене, що през. Замора й тепер поручить Азані створити кабінет.

ГАКЕНКРАЙЦЛЄРСЬКІ ЛЕТЮЧКИ З ВЕЖІ СВ. СТЕПАНА.

В мин. четвер вполудне злетіло з вежі церкви св. Степана багато летючок із насмішливим віршиком проти Дольфусового уряду з одного та з великим гакенкрайцом із другого боку. Люди думали, що летючки падуть з літака. Щойно пізніше виявило слідство, що їх скинули з вежі св. Степана, та тих, що скидали, не зловили.

НАДОЛЬНОГО ПЕРЕНЕСЛИ ДО МОСКВИ.

БЕРЛІН, ПАТ. През. Гінденбург підписав низку номінаційних декретів на німецьких дипльоматичних станицях. Амбасадор в Москві Діркссн іменований амбасадором у Токіо, амбасадор Надольни з Анґори перенесений до Москви.

СТРАШНА КАТАСТРОФА НА АВТ. ЗМАГАННЯХ.

МІЛЯНО, 10. 9. ПАТ. В неділю на перегоновім шляху в Монзі відбулися міжнародні змагання автомобілів за нагороду „Гран Прі" Італії. Побідив Фаджолі на іт. машині Альфа Ромео. В других перегонах м. Монзі зударилися авта італ. керманичів Кампарі та Борцакіні. Кампарі згинув на місці, Борцакіні помер у шпиталі. В тім самім бігу рекордист скорости поляк гр. Чайковський перевернувся з автом. Авто згоріло з керманичем. Перегони здержали.

АВСТРІЯ — ФАШИСТІВСЬКОЮ ДЕРЖАВОЮ.

ЛЬОНДОН, 10. 9. ПАТ. „Пепль" повідомляє, що канц. Дольфус і кн. Штаремберґ хочуть огосити Австрію фашистівською державою. Булоб ця нова держава побудована на зразок Італії. В концентраційних таборах помістилиб австрійських гітлерівців, які хочуть проголосити гітлерівську диктатуру в Австрії. Скасувалиб парлямент. До Австрії перепачкували багато зброї. Кн. Штаремберґ сказав одному фашистові, що в хвилину перевороту, що станеться з кінцем жовтня, Австрія матиме досить зброї, щоби озброїти 100.000 люда.

—o—

НОВИНКИ

— **Під замітом вибивання шиб.** У жидівських хатах у Синевідську Вижнім і Корчині поліція арештувала 10 молодих українців. Їх відставили до розпорядження прокуратора в Стрию. Староста Гармата наказав на кошт громади Синевідсько В. вставити вибиті шиби та вдержувати постійну варту, що виконувала би службу в ночі.

— **Збіже під снігом.** В південній гористій лемківській частині горлицького повіту з причини холоду та дощів припізнилися ц. р. жнива. Досі є на полі около 60 проц. зжатого збіжа або й на пні. Рано 8. вересня в кількох місцевостях упав сніг і вкрив снопи збіжа, зложені в полукіпках. — Нічно на 10. вересня у підгірських громадах дрогобицького повіту обнизилася так температура, що вершки гір вкрилися снігом. Він зник щойно, як показалося сонце.

— **Редукції замужних у шкільництві не буде.** Президію союзу польського вчительства повідомили з авторитетного джерела, що тепер редукція замужних у школах неактуальна.

— **Арештували секретаря суду.** У Львові арештувала поліція, на приказ прокуратора, Вас. Шавалюка, старшого секретря окр. суду у Львові, якого недавно перенесли на емеритуру. Закидають йому, що за свого урядування здефравдував 10 тис. зол. Шавалюка мали іменувати комориником, та тепер це іменування відкликали.

— **За шпіонажу.** У Ковні судили бувш. службовця польського консуляту в Ризі Хмелевського, обвинуваченого в цьому, що займався шпіонажею на терені Литви. Дістав він півосьма року тюрми. Боронився Хмелевський, що йому, мовляв, підкинули шпіонський матеріял.

— **Привезли польських летунів із СРСР.** 9. вересня привезли до Столпців з СРСР вантажним автом розмонтований польський літак, що його зістрілила більшовицька прикордонна сторожа. Автом тим приїхали теж ранені летуни Тирала та Владарчик.

— **Курерок та „Огнем і Мечем".** У звязку з вісткою, що польська шкільна влада зделеґувала Сенкевичеве „Огнем і мечем" з обовязкової до звичайної домашньої лектури, тому що ображує національні почування українців, „І. К. Ц." містить протести читачів проти того. Від себе „Курерок" апелює до прем. Єнджеєвича, щоби скасував цей розпорядок, бо він суперечний з ідеєю державного виховання в школах...

— **Дрібні вістки.** Варшавський окружний суд засудив службовців спіртового монополю Меч. Клопотовського та Пінкаса Жезміцького на 6 літ вязниці кожного за те, що вкрали 180.000 зол. на школу монополю. — У Ґдині виконали смертний присуд на монтері Пос. Манути, заняттому в пристані, обвинуваченому в шпіонажі. — У Торуні застрілився 24-літній студент із Варшави Тадей Фіхс, що приїхав на похорон свого брата підпор. Евгена Фіхса, який згинув в окр. лети довкола Польщі. — В Білогорщі під Львовом згоріла лісничівка.

—o—

СПОРТ.

УКРАЇНА — ДРУГИЙ СОКІЛ 2:1 (2:0).

Україні в складі: Бутель І; Цимбала, Оліяник; Підлісецький, Кіцила, Бутель II; Лапчук, Магоцький, Кльош, Воробець, Максимів.

Заслужена перемога чорно-червоних, котрі у першій частині грали без замітку і мали велику перевагу. У другій частині темпо слабше, більше зігри мав противник, котрий за всяку ціну хотів поправити вислід. В Україні подобалася трійка напасти Магоцький-Кльош-Воробець, Кіцила у помочі і Бутель І. на воротах. В другім Соколі найліпша поміч. Ворота для України добув Магоцький 2, для Сокола Фістрович. Суддя п. Раніш добрий. Перед змаганнями вручив голова Т-ва дир. Нагірний памятки з нагоди 200 і 100 змагань Воробцеви і Бутлеви І. Видців 700.

ЛЕХІЯ II — УКРАЇНА II 6:1 (2:1).

ЗМАГАННЯ ЗА ВХІД ДО ОКР. ЛІГИ.

ЛЬВІВ. Гасмонея — Лехія 2:1 (2:1).
РЯШІВ. Ресовія — Ревера 1:1 (1:1).
ПЕРЕМИШЛЬ. Перемишль — Львів 5:3 (2:1).

МІЖНАРОДНІ ЗМАГАННЯ.

ВАРШАВА. Польща — Югославія 4:3 (1:2).
КРАКІВ. Будапешт — Краків 2:0.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Понеділок, 11. IX. год. 7.30 веч. „Фрайманн Доктор".

Вівторок, 12. IX. год. 7.30 веч. „Цид" трагедія Корнеля-Виспянського.

Театр Різнородностей.

Понеділок, 11. IX. год. 7.30 веч. „Неприятелька мущин".

Вівторок, 12. IX. год. 7.30 веч. „Неприятелька мущин".

Кіна.

АДРІЯ: „Опир в опері".
АПОЛЬО: „Страшна катастрофа в копальні в Тібо".
АТЛЯНТИК: „Пісня серця".
КАСІНО: „Остання парижанка".
КОПЕРНИК: „Прощання зі зброєю" (Гері Купер).
КОЛІСЕЙ: „Білий мустанг", ревія „Рожевий вальс".
МАРУСЕНЬКА: „Прощання зі зброєю" (Гері Купер).
МІРАЖ: „Акселя", „Кінозаяк" (Гар. Льойд).
МУЗА: „Королева скорости".
ПАЛЯС: „Адютант його Великости" Власта Буріян).
ПАН: „Гальо Париж! Гальо Берлін!" і ревія (виступ львівських артистів).
ПАСАЖ: „Вязень із Каенни" та „Фліп і Флап за кратами".
СТИЛЕВЕ: „Мужчини в її житті", ревія „Цілую ручки".
ХИМЕРА: „Пісня ночі" (І. Кепура).
УТІХА: „Побіджені побідники", ревія: „Чи ви курите?")

Закордонне радіо.

Понеділок, 11. вересня 1933.

Барі (289,4) 20.35 „Турандот" оп. Пуччіні; **Братислава** (279,3) 12.35, 19.10 Концерт; **Мілянo** (331,4) 21.45 Скрипки; **Брно** (341,7) 21.15 Мельодії гір; **Берлін** (419) 16.00, 18.10 Пісні; **Білгород** (429,7) 19.00 Пісні, 22.25 Цит. музика; **Рим** (441,2) 17.15 Солісти. 20.30 „Ля легенда зі Сакунталя" муз. неса Альфана; **Відень** (518,1) 12.30, 22.25 Концерт. 17.15 Віолончеля, Міхелі (532,9) 20.05 „Тоска" оп. Пуччіні; **Будапешт** (550,5) 19.00 Мад. пісні; **Харків** (937,5) 9.00 Сцен. артисти при мікрофоні, 13.50 Для села, 15.10 Для дітей, 16.00 Оп. арій. 17.30 Трансм. з театру; **Москва** (1000) 17.25 „Фавст" оп. Гунода (Сталін 424.3 м.), 17.25 „Золотий півник" оп. Римського-Корсакова (Досв. 720 м.).

Вівторок, 12. вересня 1933.

Мілянo (331,4) 20.35 Оперетка; **Лайпціг** (389,6) 19.00 Концерт, 20.50 Пісні; **Букарешт** (394,2) 20.00 Спів; **Берлін** (419) 17.30 Концертові вальси; **Білгород** (429,7) 20.00 Пісні; **Рим** (441.2) 17.15, 20.15, 20.45 Концерт; **Відень** (518,1) 11.00 Австр. музика з 1683 р., 19.05 Концерт; **Будапешт** (550,5) 13.30 Цит. орхестра, 17.30 Спів; **Харків** (937,5) 9.00 Літ.-муз. монтаж, 13.50, 16.00 Концерт, 15.00 Квартет Леонтієвича, 18.30 Трансм. з „Березіля"; **Москва** (1000) 17.25 „Евген Онегін" оп. Чайковського (Досв. 720 м.).

Львівське радіо.

Понеділок, 11. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 10.00 Трансмісія з Познання: Зізд славянських лікарів; 12.05, 12.55, 15.00, 15.15 Грамофон; 12.25 Господарський комунікат; 12.35 Збіжева біржа; 16.00 Концерт орхестри; 17.00 Балачка у фр. мові; 17.15 Фортепіян; 17.50 Оп. арії (Лясковський, тенор); 18.15 Відчит, 18.35 Спів (Щепанська), 19.10 З поля битви 1683 р.; 19.40 Фейл. „Польща віднайдена"; 20.00 Есперантські вістки; 21.20 Трансм. з Варшави: „Хафциця" оп. Монюшка.

Вівторок, 12. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 9.00 Трансм. з Каленберґа б. Відня, богослуження; 10.30 Трансм. з Познання: Зізд польських лікарів і природників; 12.05 Гасцлін Львова Собіському; 12.35, 14.55, 16.15, 16.50, 16.00, 19.05, 22.40 Грамофон; 15.25 Господарський комунікат; 15.75 Збіжева біржа; 17.05 Арії та пісні (Гуперітова); 17.35 Фортепіян; 18.15 Визволення Відня (відч.); 18.35 Спів; 20.00 Солісти (Шлемінська, Михайловський); 21.10 Легка музика; 22.00 Танкова музика; 22.25 Спортові вістки.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.

Ч. 240 (13.479). Львів, середа 13. вересня 1933. Pocztowa opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. ощадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 доляр, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Міліонерська забава.

(Кореспонденція з Амер[ики])

Ню Йорк, 25. серпня 1933.

Американські міліонери мають часом неаби-які примхи, коли не знають, що зробити з маєтком. До таких примх належить між іншими ставити себе на котурни спасителів людства і сипати грішми на „домашні місії". Тими домашніми місіями вважають вони нищення католицизму між свіжими імігрантами з католицьких країв.

В Америці ця діяльність оправдується тим, що стара протестантська віра тут підупадає, церкви переходять у руки католиків, багато видних людей з наукового й духовного світа переходить до католицької церкви, а ціла англіканська епископальна церква виказує у своїм нутрі замітне змагання до цілковитої асиміляції з римо-католицькою церквою і так званий „англьо-католицький рух" стає подібний до колишнього оксфордського руху в старій Англії для збереження релігійного духа серед ісповідників англіканської віри. Дехто пророкує, що за сто літ Америка ціла буде католицькою.

Але хибно булоб думати, що протестантська віра не має оборонців. Саме навпаки. Є тут одиниці, що все посвячують на оборону старої традиції. Недавно в новинках „Діла" була згадка про книжку Теодора Абела, який виказує, що на вдержання кожної з католицизму на протестантизм наверненої особи треба докладати по 30 дол. річно. Хтож то докладає? — ясно, що не протестанти бідаки, а протестанти міліонери.

Перед якими 30 літами появився протестантський рух серед українців в Америці. Він має цікавий початок. Деякі студенти, що приїхали до Америки, не надавалися до фізичної роботи. Проповідування атеїзму їм знудилося, бо нічого не приносило. Аж якимсь чином заінтересувалися тими студентами протестантська секта і наші студенти нагло стали з Савлів Павлами і почали з апостольською ревністю проповідати вже не безбожництво, лише ворожнечу до своєї прадідної віри, а рівночасно підбивати в емігрантах зарозумілість, що то „попів не треба", бо — мовляв — сам може читати й поясновати собі біблію. Тому, що ніякі збори ні громадські наради не могли відбутися без того, щоби нові апостоли їх не перемінили на біблійні, наш нарід назвав провідників нового руху „байбелниками" і почав викидати з зібрань.

Цей рух грозив спочатку поважним замішанням і релігійною війною серед еміграції, але потім він нагло припинився, бо управителі „домашньої місії" приловили своїх „місіонарів" протестантизму на обмані. „Місіонарі" закладали церкви з чисто українським греко-католицьким обрядом і правили навіть якусь „Службу Божу" для приєднання наших людей. Але, як цей обман викрився, управителі пресвитеріяльної місії припинили нагло дальші фонди на втримання місіонарів серед українців і тому лише кілька протестантських церков остало з цього великого руху.

Не можу ніяк зрозуміти, яким то способом хтось переконав американських міліонерів про потребу поширення протестантської місії серед українців у Галичині. Американський патріотизм тут ні при чому, бо з української ворожнечі до католицизму в Коломийщині Америка не може вискати нічого. Насувається лише один здогад: що це не українці намовили американських міліонерів до субвенціонування протестантизму в Галичині, а хтось інший. А як уже не було би ніяких посторонніх впливів, то це хіба вислід міліонерських примх, щоби загалом запрятати чимось свій ум.

Але ми, українці, повинні звернути увагу на протестантську місію в Галичині з іншого боку. Треба запитати, в якій властиво цілі піднялися деякі одиниці ширити цей рух. Чи роблять вони це для спасення душі, чи для спасення української нації? Чисто духовна сторона цієї справи не обходить громадянських діячів. Але національно-суспільна сторона мусить нас на добре заінтересувати. Отже в першу чергу треба провірити методи поширювання нової віри. Серед американської еміграції ті способи не багато ріжняться від більшовицької пропаганди безбожництва та нищення всякого авторитету. Отже, як такими чи подібними способами поширюється протестантизм у Галичині, то це є ще одна з теперішніх египетських язв, які навістили українську землю. Поширювання ненависти й ворожнечі є теж рівнозначне з колишніми релігійними війнами, хочби зі славною 30-л. війною. Чи саме нам, як нації, треба перебути ще й релігійну війну в додатку до ріжних міжусобиць, над тим нехай призадумуються місцеві провідники. Досвід зроблений тут, в Америці, виказує, що релігійні ріжниці викликують більшу ворожнечу ніж усякі інші ріжниці. І хоч проєліти заслоняються гаслами національними, то на ділі ці гасла кидаються лише для закриття велитенської шкоди, яка повстає з безупинної ворожнечі. Ніколи я не завважав такої особистої нечести, як саме в часі релігійної боротьби. Кривоприсяга в суді в таких випадках це найзвичайніша річ. А чейже відомо, як наш нарід боїться кривоприсяги!

А тепер візьмім чисто економічну справу: Коли приходиться допомогти чи народній установі, чи бідному чоловікові, чи хочби своїй церкві, то не легко витягнути гріш. Але, як прийде до релігійної боротьби, останній цент дає чоловік, доки сам не піде з торбами. А як уже збудують другу, конкуренційну церкву і прийдеться утримувати духовника, то треба тягнутися з останнього, а тоді вже нема мови про жертви на народні цілі. Впарі з тим іде цілковитий переворот у способі думнання. Як довго була в громаді одна церква, був спокій, або як був заколот, то хвилевий. А з повстанням другої церкви починається постійна ворожнеча двох таборів, огнище обсуджування тих видних одиниць, що досі приїздили до громади як українці-патріоти, і в першій мірі запит: „А чи він нашої віри?" — І ми є свідками в Америці такого дива, що від української ідеї відсуджується найщирішних людей, заслужених патріотів, лише тому, що вони не хочуть брати участи в релігійній боротьбі або покидати свою дотеперішню релігію.

Коли цим питанням інтересуюся звідси, хоч в рідному краю є кому над цим рухом призадуматися, то роблю це лише тому, що „Твоїм будущим душу я трівожу". Це тепер може виглядає на забавку, але що то булоб, якби так цей рух обхопив ширший загал? — Тоді ми стратили би з ока першорядні справи, а кинулись би в обійми смертельної боротьби, яка нас самих загризлаб і не треба булоб аж зовнішнього ворога.

Релігійні справи є далеко серіозніші, ніж пересічний чоловік, навіть з вищою освітою, собі уявляє. Америка це типовий край найріжніших вір і сект. Ви читаєте часто про неймовірну толеранцію між усіми церквами. Але не часто читаємо ми, що американська цивілізація цілковито заломлюється, бо майже половина населення лише з імени до тих сект належить, а на ділі це агностики-погани. Супруже життя зруйноване цілковито, родини порозривані, діти без Божого страху виростають як бурян і приїзжий европеєць дивиться на них як на російських военних „вовченят". Ось причина, чому віруючі люди й суспільні обсерватори приходять до висновку, що як Америка має врятуватися, то стане католицькою за сто літ, або цілком здичіє.

А коли такі погляди чуються саме в протестантській Америці від протестантів пасторів, суддів, лікарів, суспільних діячів, то мимохіть виринає питання: пощож поширяти сектанство серед українців, коли протестантизм і так не втримується?

Відповідь хіба одна: Це міліонерська забава на велику скалю. А тоді треба таки піти за жабами з байки Езопа й сказати:

„Не кидайте в нас камінням для забави! Для вас це іграшка, але нам залежить на житті!"

Д-р Семен Демидчук.

—o—

31. ЖОВТНЯ Ц. Р.

кінчиться речинець виповідження обезпечення 1/3 частини в ПЗУВ на 1934 р. Не гайте ні хвилини, а йдіть до агента „Дністра", зажадайте картки виповідження, виповніть її і вишліть поручено до приналежного відділу ПЗУВ. Виповіджену 1/3 частину обезпечіть негайно в

ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ
„ДНІСТЕР"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Наша молодь і школа.

(Висліди одної анкети).

I.

ПІСЛЯ СКІНЧЕНИХ СТУДІЙ.

За почином „Поради для вибору звання" рішила Головна Управа Рідної Школи прослідити долю двох останніх випускіз наших приватних шкіл, себто річників 1931 і 1932. Цю роботу доручено економічно-статистичній секції Поради. Вона уладила анкету, яка дала відомості про 361 абсольвентів. Зібрані дані кидають світло на матеріяльне положення молоді, а посередньо і на школи, в яких ця молодь училася.

Досліди дали відомості про
197 абсольвентів (ок) 7-клас. вселюдних шкіл,
32 абсольвентів фахово-доповняючих шкіл,
34 абсольвентів учительських семинарій,
29 абсольвентів торгов. школи „Просвіти",
77 абсольвентів гімназій.
Разом 361 абсольвентів.

Анкетні листки обіймали такі питання:
1. Імя і прізвище абсольвента (-ки),
2. місце і рік уродження,
3. звання батьків,
4. яку і де покінчив школу,
5. чим абсольвент тепер займається,
6. які бажання і пляни має має щодо своєї фахової праці.

Найважніше було питання: чим абсольвент тепер займається. Анкета дала на нього такі відповіді:

Покінчена школа і теперішнє заняття абсольвента	Хлопці: Число дослідж.	Хлопці: %	Дівчата: Число досл.	Дівчата: %
1. **абсольвенти гімназій:**	40	—	36	—
вчаться дальше у вис. школах	21	51	13	36
заробляють лекціями, кольпортажею книжок	6	14	2	5
безробітні сидять дома	13	31	21	57
2. **абсольвенти семинарій:**	1	—	33	—
вчаться дальше	—	—	1	—
заробляють корепетиціями або збірними лекціями	—	—	3	—
сидять дома без роботи	—	—	29	88
3. **абсольвенти торговел. школи „Просвіти":**	16	—	13	—
працюють у своїм фаху	5	31	2	15
безробітні	11	69	11	85
4. **абсольвенти фахово-доповняючих шкіл:**	31	—	1	—
працюють у своїм фаху	16	—	—	—
безробітні	15	—	—	—

5. абсольвенти вселюдних шкіл:	64	—	133	—
у промисловій школі	1	—	8	—
у торговельній школі	5	—	6	—
у семінарії	4	—	38	28
у гімназії	6	9	43	32
вчаться дома	2	—	—	—
у ремеслі	22	—	21	—
у крамниці	9	—	2	—
сидять дома без роботи	14	—	15	—

Як перевірено посередньою дорогою, численнішу участь в анкеті взяли безробітні, мабуть у надії дістати працю — що в кількох випадках справді сталося. Зате багато з тих, що мають роботу, чи вчаться дальше, взагалі не відізвалося. Так напр. відомо, що між абсольвентами торговельної школи „Просвіти" працює у своїм фаху більший відсоток, як той, що його виказала анкета. Також абсольвенти фаховодоповняючих шкіл більше працюють у своїм ремеслі.

Зате потверджується великий відсоток безробітних абсольвентів, в ще більше абсольвенток гімназій (57 проц. досліджених) і семінарій (88 проц. досліджених). З відповідей на третє питання анкетного листка виходить, що це здебільша селянські діти, які не мають змоги продовжувати студій.

В парі з цим дивно вражає великий відсоток дівчат записуваних свіжо до гімназій і семінарій (разом 60 проц. досліджених). Видно родичі не здають собі справи зі слабих виглядів для абсольвенток цих шкіл.

Розподіл фахів серед молоді назагал дуже одноманітний, багато фахів зовсім незаступлених. Слід, щоби на будуче вибір звання і школи був більше обдуманий, щоби брали у нас на увагу запотребування на працю в поодиноких фахах та можливості, які дає покінчення якоїсь школи.

Господарська криза домагається зменшення коштів науки через скорочення її часу, себто частішого вибору тих фахів, які не вимагають дуже довгих студій. З цим треба числитися там, де матеріяльне положення родичів не дає надій на довшу допомогу у студіях.

Інформації про ці справи, зокрема про різні фахи і фахові школи, про умови приняття до них, оплати і кошти утримання подає на бажання „Українська порадня для вибору звання у Львові (вул. Словацького 14, III. пов.). Порадня оголошувала про це у пресі, та на жаль за порадою зверталося розмірно небагато родичів і дітей, менше як можна було сподіватися.

Найважливіший вислід анкети, це безсумнівне жахливе безробіття серед абсольвентів наших шкіл. Більша частина їх сидить на селі і не може, а здебільша і не вміє придбаного знання ніколи будь використати. Разом з анкетними листками наспіло багато листів, з яких видно безпомічність, розпуку і зневіру в можливість вирватися з безробіття і нужди.

Виглядів на близьку зміну світових причин безробіття нема. І нам українцям нема розумної підстави надіятися скорого збільшення попиту на працю наших умовах і фізичних робітників. Навпаки — при існуючих на нашій землі політичних і господарських відносинах є всі дані до дальшого зросту числа наших безробітних; скількість працьовників постійно росте, тоді, як у існуючих варстатах праці вже тепер багато з них не находить заняття. Помогти тут може тільки поширювання існуючих варстатів праці або творення нових.

Поширювання існуючих варстатів праці можливе в наших умовинах тільки через збільшення попиту на них. Зріст нашої кооперації і приватних торговельних і промислових підприємств можливий лише через гасло „Свій до свого". Якби це зрозуміли були вчора батьки, їх діти не були би нині безробітні, досить було би для них місця в кооперації і промислі.

Р. Білинський.

(Докінчення буде).

—o—

Українські соціялісти про лихоліття України.

Відозва до „соціялістичних організацій усіх країн".

У друку появилася сильна відозва українських соціял-демократів і українських соціялістів радикалів до соціялістів усіх країн про голод на Україні. Під відозвою не бачимо підписів українських соціялістів-революціонерів. Текст відозви такий:

Шановні Товариші!

Останні факти масового голоду, а зокрема два трагічні самосубства на Радянській Україні мусіли звернути на себе Вашу увагу. Покінчили самосубством найбільший пролетарський письменник Радянської України Микола Хвильовий і чільний представник уряду Радянської України, голова народніх комісарів Микола Скрипник.

Підписані соціялістичні організації вважають своїм обовязком подати до Вашого відома сучасні обставини на Україні та висувати причини тих страшних випадків самогубства.

З кінцем 1919. року російська комуністична влада насильно завоювала Україну. При помочі кріваного терору винищила вона Українську Народню Республику, винищила всі революційні здобутки визвольного українського руху, розгромила всі політичні, економічні і професійні організації українського працюючого люду, а саму українську трудову класу скувала залізною диктатурою комісарів російської комуністичної партії.

Щоби закрити свою дійсну ціль, свої імперіялістичні наміри, для баламучення громадянської опінії, проголошено Україну самостійною пролетарською державою. Московський центр деякими поступками створив ілюзію, що ця держава існує. В дійсности Україна стала польовією Росії, українські землі стали терепом нових експериментів радянської влади для випробування різних проектів „нового соціялістичного будівництва", котрі з соціялізмом не мали і не мають нічого спільного.

І ось по 14 роках тієї диктатури робітники й селяни України масово гинуть з голоду на своїй таній родючій землі. І ось вдруге Україна переживає таку саму катастрофу голоду, що й у 1921-22 роках. Що все пізнали на Україні в 1933 році, по 14 роках „радянської" влади, котра голосила щасти, добробут і нове життя для працюючих мас.

Стверджуємо, що одиновою і очевидною причиною голоду на Радянській Україні є безоглядний економічний визиск українського народу більшовицькою диктатурою, яка вважає Україну своєю колонією. Рікрічно вивозить вона мільони тон збіжа або до центральної Росії, для прокормлення власних робітничих осередків, армії і чревовгодження власних урядників, або виносить по демпінгових цінах за кордон звичайно, або виносить по демпінгових цінах за кордон для роздобуття валюти. Комуністична влада затаює факт голоду на Україні, а робить це не лише тому, що цього вимагає престіж диктатури, але щоби й на будуче експльоатувати винародовану колективізаційними експериментами знищену країну.

А в парі з тим ми є свідками нечуваного політичного терору. Навіть ілюзорична самостійність України сьогодні вже не існує. Деякі українські комісарити пообсаджено, свідомих українців-комуністів заступається російськими комуністами, українську культуру і науку піддано під строгий поліційний режім. Очевидно що цього роду колоніяльний визиск і централістичний політичний терор над трудовим населенням України викликує велике невдоволення і спроби опору, але ті спроби більшовицька влада здавлює насильно, висилаючи цілі місцевости на Сибір або до концентраційних таборів на Соловках над Крижаним Океаном.

Ця політика більшовицької Москви мусіла врешті викликати невдоволення навіть серед провідних комуністичних діячів української національности. Але і їх не пощадив терор московської диктатури. Прийшли масові арешти, висилки, а навіть розстріли. Арештовано бувшого народнього комісаря Шумського, розстріляно Конаря і ін.

В тій атмосфері, оплюгавлений, збешещений для більшого ефекту по провокаторськи заплямований тавром фашиста і шпіона, покінчив самогубством голова народніх комісарів М. Скрипник. Зітхнув на знак протесту проти потоптання теперішньою сталінівською бюрократією всіх тих засад, на яких спирається конституція Радянського Союзу, проти імперіялістичного походу Москви на Україну. Ця сама протиукраїнська політика загнала в могилу найбільшого пролетарського письменника України М. Хвильового.

Україна переживає важкі хвилини. У пивтарища перемінилася ця найбільше плодюча країна Европи і звідтам долітають до нас плач і стогін пиняскуваних і катованих. У більшовицьких вязницях томляться тисячі українських соціялістів. У ту важку хвилину український народ, народ робітників і селян, не може ждати ні від кого помочі, як лише від соціялістичних партій усіх народів та від противників всякого поневолення та визиску.

Ми українські соціялісти протестуємо перед цілим культурним світом проти варварського винищування

Нашим читачкам, що хочуть закупити найновіші і най модніші ПЛАЩІ, СУКНІ, КОСТЮМИ і пр. поручаємо відому фірму **Яків Посамент** Львів, ул. Академічна 2. (Готель Жоржа) 13

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 13. ВЕРЕСНЯ 1933.

АНАТОЛЬ КУРДИДИК.

Відпочинок на Висні.

(Докінчення).

І оті мальви і камяні столики в монастирському саду, капличка і дзвони на 6-у вечором — це от вакаційна поезія нашого побуту. Додайте ще до цього гостинність нашого господаря, в якого за стіл сідає щодня ціла плеяда дочок, свояків і знайомих, за стіл, на який ставиться усе так, мовби завтра мав бути землетрус, в надії, що „якось то Бог дасть", додайте постать цього нашого господаря, що мов постать з „Життія Святих", що різьбить „кербликом" іконостас на ціле нутро для каплички і матимете Висну й мої вакації з того кращого боку.

Бо врешті решт — це все тільки поезія. Це виглядає так, що я приїхав сюди три дні тому, привіз штанці, літні півчеревики, які на гвалт робив Процишин, пляшку „негріти", що гарантує обсмалення — і ще не відорвав фабричного значка зі штанців. Сонце бачив за ці три тижні тільки на малюнку якогось каліського Новаківського — жовте, як військовий гудзик. Мав купатися в ріці, але поміщо дощ не переставав хочби на такий часок, щоб розібратись можна. Мав зіпріти — а стягаю з свій верблюжий кощ вночі, а цілої хати портієри, хлопяки, бувши, овечі шкіри, що сохнуть на стриху — де маю, з балькоником кімнатку. Мрії про прогульки, відвідини старих знайомих, празники і раколовля застряли у болоті як той хлопський віз, про який співають у пісні „Шуміли верби". Болото грандіозне, капітальне, величаве і щоби не сказати роскішне: з хати не вилазимо за поріг, бо боїмося, що в болоті встрягнемо і сторчатимемо як Лотова дружина, або політика наших „принципіялістів".

І так з усім: Я обіцяв собі відпихнути амброзію піль, добути шовкову шкіру, 5 кг. ваги з доброго харчу і настрой-спогади на цілий рік. Фактичний стан такий:

Якщо дихаю, то димом з печі, що курить, невдоволена з літнього топлива з ній а взагалі не дихаю. Дістав таку дихавицю, що лікар врешті заборонив мені говорити і застрикував адреналіну. Тепер маю поширені зіниці і маю широкий погляд на світ, а по хаті ходжу як мумія. Порозуміваюся на міги і помрукую для Франкенштайна. Це має хіба тільки ту добру сторону, що не мушу висловувати захожим політикам, чому деякі львівські отаманчики наслідують Муссоліні, роблю міну, нібито знаю чому і заявляю, що лікар заборонив мені багато говорити. Так маю авторитет і рацію.

Менш-більш така сама історія і з моєю шовковою шкірою. Найкращим доказом її є мій пес, скусаний так комарями й мухами, що виглядає на якусь парцеляційну мапу. Ця мапа — рішучий доказ, що вакації я відбуваю рука-в-руку з усіми їх приємностями.

Замість придбати на вазі, я втратив 5 кг. і виглядаю як погана репродукція Ґандія або магазин костомах, а зі спогадами на цілий рік вийшло таке саме: якби не старі спогади з „Уніонки", редакції і політичних зборів — якими я до сліз розсміщував за столом вакаційників у ті часи, коли ще говорив — був би я вив на місяць з кульги.

Отже: молока випив стільки, що почуваю себе як немовля при мамцяній груди. Оси, мухи, комарі, ще якась крилата худоба — усе це ніби заповзялося обгризти чоловікові мязи, виклювати гайвороном очі і закватирувати ся в роті і носі. Болото — я вже казав. Дощ теж. Мережеш не як один пес, а як ціле стадо псів. Дістати цукор чи що інше з культури — це вимагає зусиль рівних зусиллю підбігунових експедицій. По ночах нема сну: Від холоду, від бліх та ще твердої постелі сниться мені день у день більш на цвинтарі у Франкове свято у Львові, серед ночі сідаю мокрий від холодного поту.

Знаєте, що? Тужу. Витужив уже в сні, вимріяв найніжнішими фібрами душі — знаєте що? Велику тугу про той день, коли спакую оболочені, мокрі й закурені манатки і поїду відпочивати після цих вакацій — до Львова.

Львове! Який ти чарівний, зпідзи — з Висни! Витужена країно відпочинку і солодкого віддиху — прийми поклін від обкусаного мухами, закатареного й обтрасканого болотом твого блудного сина, що так легкодушно проміняв тебе за Висну!

—o—

українського трудового народу більшовицькою диктатурою, проти топтання тих прав, які ней трудовий народ ціною довгої революційної боротьби собі виборов, протестуємо проти розстрілів, протестуємо проти арештувань і знущань, жадаємо негайної амнестії для політичних в'язнів і взиваємо Вас, Товариші, щоби й Ви приєднались до нашого протесту.

Товариші! Протестуйте проти вивозу харчевих продуктів в Радянській Україні, якої населення голодує!

Пятнуйте політику винищування голодом і терором українського населення, яку планово провадить на Радянській Україні Російська Комуністична Партія.

Хай живе волк!

Хай живе вільне право на самоозначення всіх поневолених народів!

Хай живе соціялізм.

ЗА ЗАКОРДОННУ ДЕЛЕГАЦІЮ УКРАЇНСЬКОЇ СОЦ.-ДЕМОКРАТИЧНОЇ РОБІТНИЧОЇ ПАРТІЇ:
Іван Мазепа *Панас Феденко*

ЗА УКРАЇНСЬКУ СОЦІЯЛ.-ДЕМ. ПАРТІЮ:
Лев Ганкевич *Іван Кедрин-Рудницький*

ЗА УКРАЇНСЬКУ СОЦ.-РАД. ПАРТІЮ:
Іван Микула *Матвій Сталь*

Недавній комуніст — кається.

(УП) Українська Пресова Служба в Берліні дістала від основника й першого голови тепер розвязаного більшовицько-комуністичного українського товариства в Берліні п. Д. Ф. Феркуняка понижчу заяву для оголошення її в українській пресі. УП не перебирає відповідальности на цю відозву.

ЗАЯВА.

Стоячи на становищі, що зміна політичного погляду людини, яка брала активну участь в політичному житті, повинна бути подана до публичного відома, заявляю слідуюче:

По докладному провіренні свого внутрішнього переконання відносно діяльности комуністичного інтернаціоналу взагалі, а комуністичної партії Західної України, якої прихильником і активним співробітником я був, зокрема, стверджую, що комуністична партія не заслугочує на довіря до неї широких працюючих мас. Її гасла про рівність, вільність і братерську співпрацю, соціяльне й національне освободження людства і т. д. є лише пустими фразами, що служать лише для обману мас і до підбурювання класової ненависти й ворожнечі.

Масовими розстрілами в льохах ДПУ без жадного суду, масовими засланнями на неминучу смерть в північно-сибірські тундри і іншими карами терорізує вона мільони працюючих, повертаючи їх в бездушну худобу.

Дійсність показала, що під інтернаціонально-централістичною покришкою ведеться огидний великодержавний націоналістичний шовінізм пануючої московської нації, поневолюючи недержавні нації та повертаючи їх в стан рабів-невільників гірш панщизняних часів.

Національна політика кровавого червоного Кремлю нічим не ріжниться від панування абсолютизму, навпаки, ця кліка злочинців каторжників, засівши в Кремлю постановила знищити все, що могло загрожувати її кровавому ремеслу.

Виходячи з заложення цієї жорстокої дійсности зриваю ідеольогічні звязки, (яких до речі я давно вже перестав бути приклонником) з комуністичним рухом (партією) і свою співпрацю з ним осуджую як злочин супроти національно-визвольної боротьби моєї української нації. Для українця, в якого серці жевріє ще хоть маленька іскорка любови до своєї поневоленої нації не може бути місця в комуністичному русі.

Дмитро Феркуняк-Григорович в. р.
член-основник і бувший перший голова Культ. Осв. Обєднання Укр. Роб. у Німеччині, „Воля".

За що розвязують наші товариства.

В цих днях дістала читальня „Просвіти" в Кипячці пов. Тернопіль слідуюче письмо:

Starosta tarnopolski.
Nr. B. 42.

Tarnopol, dnia 16. 8. 1933.

Do
Zarządu Stow. Czytelnia Proświty
w Kipiaczce
na ręce Przewodn. Michała Dachyma
w Kipiaczce

Na zasadzie art. 16. ust. 1. rozp. Prez. Rz. P. z 27. 10. 1932. Dz. U. R. P. Nr. 94. poz. 808. zawieszam stowarzyszenie p. n. „Czytelnia Proświty" w Kipiaczce w dalszej działalności, ponieważ zostało stwierdzonem, że członkowie zarządu stowarzyszenia uwiwszy czerniowy wieniec i niosąc go przez wieś w pochodzie do sąsiedniej wsi Zaścianki złożyli tenże demonstracyjnie imieniem stowarzyszenia na mogile U. S. S. w Zaściance, dając tem wyraz **niechęci do Państwa polskiego,** oraz kierując stowarzyszenie na tory polityczne, a zatem przeciwko obowiązującemu prawu ustalonemu dla stow. zakresowi i sposobom działania, skutkiem czego istnienie stowarzyszenia nie odpowiada warunkom statutowym **i zagraża bezpieczeństwu, spokojowi i porządkowi publicznemu.** Od decyzji niniejszej można wnieść odwołanie do urządu wojewódzkiego w Tarnopolu, przez Starostwo tarnopolskie w ciągu dnia 14. licząc od dnia następnego po dniu doręczenia.

Starosta powiatowy:
Malicki m. p.

В останніх двох роках староство в Тернополі припинило в діяльности або розвязало крім вище згаданої читальні ще такі читальні „Просвіти" в тернопільськім повіті: в Березовиці Вел., Острові, Тернополі, Гаях Вел., Малашівцях, Волі Мазов. і Конутківцях, кружки „Рідної Школи" в Березовиці Вел. і Кипячці, не згадуючи вже про розвязання понад 40 „Лугів" і „Соколів" в часі „пацифікації". Останні випадки розвязання читалень дуже характеристичні для відносин, які панують в тернопільськім повіті. Товариства розвязують просто за те, що їх члени брали участь в „набожественьстве жалобнем, маючем характер демонстрациїнм, одправйонем над могілами полеглих укр. стшельцув". (Справа вит. „Просвіти" в Гаях Вел. 29. 9. 1931. Ч. Б. 6476/31 староство — Тернопіль), або що члени т-ва несли і вложили вінці на могили полеглих УСС, Коли освідомимо собі, що по наших товариствах гуртується звичайно майже все укр. громадянство яконебудь села — тоді зрозуміємо значіння розвязування тих товариств. Вже вказує в засаду приміновати до нас збірну відповідальність установи навіть за культ полеглих. Факт вложення вінків на могилах УСС поперти-

ми людьми, без ухвали і взагалі без відома Виділу Т-ва кваліфікує влада як протистатутовий виступ Т-ва, і одним махом пера позбавляє село двох культурних установ. Вслід за цим всякі спроби оснувати нові Т-ва в цих громадах кінчаються — не вважаючи на рекурси навіть до міністерства нічим, бо адм. влада стоїть на тому становищі, що громада, де розвязано українське т-во, мусить понести „кару" і відбути без речинця т. зв. „час поправчи". Одначе дивні речі вимагає влада від українського громадянина. Кожний наш чоловік роками бачить, як на всіх польських національно-політичних святах і маніфестаціях беруть участь всі польські патріоти, корпоративно зі своїми установами і за це дістають хіба лиш признання від влади. Колиж у нас люди приватно йдуть на панахиду за поляглих — розвязують установу.

Може воєвідство чи міністерство вплине вінці уважніше в ці відносини і приверне нашим селам можливість нормальної культурної праці, чи бодай устійнить, що вільно, одним та чого не вільно другим громадянам держави.

М. З-ів.

Політичні наради в Заліщиках.

ЛЬОНДОН, 11. 9. ПАТ. Берлівський кореспондент „Дейлі Експресу" повідомляє, що в найближчому часі в Заліщиках розпічнуться переговори між Польщею, Румунією і Радянщиною. Дожидають приїзду до Заліщик румунського премієра Ваїди-Воєвода, представника Радянщини (кажуть, полпреда Антонова-Овсієнка), міністра закордонних справ Бека і начальника східного відділу мін. закорд. справ Шецеля.

В берлінських політичних колах здогадуються, що завданням тих переговорів довести до польсько-радянського договору, спрямованого проти Німеччини.

Діляться жидами.

ПАРИЖ, 11. 9. ПАТ. Міжнародня Ліга проти антисемітизму вислала до Союзу Народів письмо, в якому звертає увагу женевських чинників, що завеликий наплив жидівських еміґрантів з Німеччини спрямований досі тільки до двох або трьох держав, може викликати ксенофобію в тих державах. Тому було би вказаним, щоби Союз Народів зробив заходи, щоби поділити рівномірно жидівських утікачів поміж усі держави, що є членами Союзу Народів.

Повітовий Громадський Комітет Рятунку України в Луцьку.

У Луцьку повстав Повітовий Громадський Комітет Рятунку України. Організаційні збори відбулися дня 8. вересня. У зборах взяло участь 11 представників від 11 місцевих організацій і установ і 2 представники від українського студентства. Збори вибрали Комітет з 5 осіб з правом кооптації. До Комітету ввійшли: голова *Володимир Островський*, заступник голови *Володимир Разумів*, секретар *Всеволод Федорчук*, члени: Льонгін Кобилянський і Сергій Вишнівський. Повітовий Комітет приступає до організації сільських комітетів.

Дольфус закріпляється.

Як повідомляє віденська преса, канцлер д-р Дольфус старається поширити організацію „Фронт батьківщини" і надати йому безпартійну закраску. Задлятого й переговорює з провідником національно-станового фронту, віцеканцлером Вінклером, щоб обєднати обі організації при збереженні організаційної самостійности. До національно-станового фронту належать австрійська селянська партія (Ляндбунд), торговельно-промисловий союз та урядничий союз, разом понад 100 тисяч членів.

Чи Австрія життєздатна?

Англійський щоденник „Морнінг Пост" вказує у передовиці, що Австрія не штучний твір і скорше чи пізніше мусить злучитися з Німеччиною. Господарська допомога, яку дістає від західніх держав, не забезпечить їй незалежности. Взагалі в англійській пресі панує від якогось часу песимізм щодо можливости вдержання незалежности австрійської республики. Часописи вказують, що кабінет Дольфуса бореться з нечуваними труднощами й тому треба рахуватися з можливістю кабінетної крізи.

Новий президент Куби.

З Гавани повідомляють, що хунта іменувала Сан Мартіна, б. професора місцевого університету, а тепер члена хунти (правлячого кабінету) президентом кубанської республики.

ГАВАНА, 11. 9. ПАТ. Після обняття становища президента Куби професором Сан Мартіно відбулися демонстрації, спрямовані проти імперіалізму Зл. Держав. Комуністи старалися використати демонстрації, надаючи їм гострий характер. Офіцири ставляться неприхильно до нового президента і домагаються повороту Чеспедеса.

АКТУАЛЬНІ НОВИНИ!

Д-р Іван Німчук: УКРАЇНЦІ І ВІДСІЧ ВІДНЯ 1683 РОКУ. В 250-ліття великої історичної події. З 3 ілюстраціями в тексті. Стор. 60, 8°. — Ціна 1 зол.

Д-р Іван Німчук: ЮРІЙ ФРАНЦ КУЛЬЧИЦЬКИЙ І ЙОГО ПОДВИГИ. З 3 ілюстраціями. Стор. 16, 8°. Ціна 40 сотиків.

Замовляти в українських книгарнях та в Адміністрації „Діла", Львів, Ринок 10.

Т-ВО „ВІРНІ БАТЬКІВЩИНІ" — РОЗВЯЗАНЕ.

БЕРЛІН, ПАТ. Німецькі союзи „Вірні батьківщині гор. шлеські люди" розвязано ухвалою сто окр. представників та приділено до союзу німецького сходу. На ліквідаційному засіданні керманич союзів Бітер сказав, що теперішній поділ вимагає від союзів, щоб старалися помагати злуці Гор. Шлеська та приділення його до Німеччини. Надбурмістр Ратибора Рашни, як предсідник союзу, висловив готовість піддержувати цілі, поставлені Гітлером, які лицє Німеччини звернули на схід.

РУЗВЕЛЬТ БУДЕ НАЙСЛАВНІШИМ, АБО ОСТАННІМ ПРЕЗИДЕНТОМ ЗЛ. ДЕРЖАВ.

„Н. Цірхер Цтг." у великій статті про „синього орла" („Найра") наводить розмову, що її мав през. Рузвельт із одним ам. великим промисловцем у звязку з поборюванням безробіття та в звязку із законом про години праці. Промисловець сказав Рузвельтові, що він буде найбільшим або найгіршим президентом Зл. Держав. Рузвельт на це відповів: „Коли мені вдасться, то мене звуть найбільшим президентом. Колиж не вдасться, то буду останнім президентом".

З ПРИРОДИ й ТЕХНІКИ.

ПОШИРЕННЯ КОЛЬОРАДСЬКОГО ХРУЩИКА.

Область ріки Кольорадо (в західній частині Північної Америки) та її долинів є вітчизною хрущика з семейства золотавковатих (Chrysomelidae) котрий вславився не тільки в науці про дідичність (славні досліди з цим хрущиком перевів на початку цього століття американський біольог Тавер), але також від кількасоти літ загрожує поважно управі бульби в Европі.

Цей довгий на 12 міліметрів хрущик є жовтавої барви з гарними чорними поздовжними рисками на покривах. Його назва (за Верхратським) є терногрудка бульбинниця (Leptinotarsa decemlineata Say.), називають і його також кольорадським хрущиком. До полов'яних літ століття жив цей хрущ в области ріки Кольорадо і живився зовсім байдужими для людини рослинами з семейства билиноватих (до цього семейства належать н. ін. тютюн, дереза, дивдерес). Одначе коли в другій половині минулого століття колишні американські прерії перемінялися на управні поля, цей хрущик перекинувся на бульбу і, вищукуючи цілі лани бараболі, посунувся на схід до берегів Атлянтійського Океану. В 1877 р. завважували його в Німеччині. Очевидне, що заволікли його туди враз із транспортом якихсь рослин. Одначе завдяки енергійному поборюванню його в Німеччині вигубили його тоді зовсім на терені Европи.

Щойно в 1918 р. терногрудка бульбинниця дісталася вдруге до Европи, а саме враз із військовими американськими транспортами до міста Бордо в південно-західній Франції. Від того часу цей хрущик ширився у Франції в жахливий спосіб. На 88 департаментів аж 54 департаменти цим навіщені. Не зважаючи на всі зусилля уряду і населення, Кольорадо опанував третю частину цілої Франції. Розмножування терногрудки лежить у її величезній плідности; самичка складає біля 700 яечок, а крім цього протягом року виступає кілька генерацій, при чому личинка і хрущ поїдають бараболиння.

В західних провінціях Німеччини роблять перші приготування для відбиття наступу того впертого шкідника. В тій цілі німецькі урядовці виїхали до Франції, де студіюють французькі способи борні (до речі: запізно прикладені!). Знаючи систематичність німців, треба сподіватися, що перехід через Німеччину не буде для хрущика такий легенький. Щодо Галичини, то катастрофа покищо їй не грозить, тимбільше, що галицький хиперний клімат непригожий для тих шкідників, яких батьківщиною є чужі краї. Одначе це ще не значить, ібн ми не звертали уваги на управу бараболь та на транспорти товарів і рослин з Франції. (Минулого року П. А. Т-ічна подала комунікат, що імовірно торкався терногрудки у Франції, одначе в комунікаті говорилося про „бульбину заразу". Для спростування подаємо, що тою назвою означуємо віддавна відому недугу, викликану одною відміною гриба, а саме Phytophtora infestans)

ВЕЛИКАНСЬКИЙ МОТОР ДІЗЛЯ.

У Злучених Державах Північної Америки будують від цю пору величезну машину Дізля. Її довжина має 19,5 метра, висота 10,5 м. Кожний з 8 циліндрів того мотору має на 90 центиметрів великий проміж. Толок відбуває в циліндрі дорогу півтора метра. Цей мотор Дізля служить до порушування генератора електричної струї потужности 15 тисяч кільоватів. Рона дістається до мотору внаслідок тиснення 422 кільограмів на квадратний центиметр. Мотор робить 115 оборотів на минуту. Тому, що фірма, яка будує цей мотор, є думки, що рентовність тим більша, чим більшою є машина Дізля, задумує вона в найближчім часі вибудувати ще більший мотор Дізля, що має служити до порушування генератора електричної струї, яка матиме потужність 30 тисяч кільоватів. Цей мотор буде давати 187 оборотів на минуту.

ЯК МІРЯТИ МОРСЬКІ ГЛИБИНИ?

Започатковані на ширшу скалю у минулому столітті поміри морських глибин ще перед двацятьма роками були получені з великими трудностями. Напр. поміри, потрібні до укладання підморських каблів, тревали кілька годин кожний і давали сумнівний вислід з приводу глибинних струй, наклонености дна, рухів кораблів і т. і.

В 1870 р. зробили перший крок уперід у техніці помірів, уживаючи сталевої линви, яку треба було розвинути, а відтак звинути. В тім часі рекордом швидкости зміряння глибини 5.382 метрів протягом півтора години міг похвалитися князь Монака, що робив ці поміри на морю Саргассо (часть Атлянтійського Океану між островами Бермудас і Канарськими).

У 1919 р. використали до помірів морських глибин акустичні підслухові апарати для підводних човнів що позволяли зміряти морську глибину протягом кількох хвилин. Принцип цих акустичних помірів опирається на відомій швидкости розходження голосових хвиль у воді (біля 1500 метрів на секунду). Отже голосова хвиля, що повстає на покладі корабля, розходиться у воді в точно означеним часі, доходить до морського дна, тут відбивається, вертається назад на поверхню води і дає тут відгомін. Час, що минув між висланнем звуку з покладу корабля і прибуттям його відгомону на поклад корабля, дозволяє нам визначити негайно глибину. Нині ці прилади значно уліпшені. Вони рисують автоматично підчас помірів морської глибини цілий профіль морського дна.

Одною з найбільших наукових експедицій у цій ділянці була американська експедиція з 1922 р., що працювала здовж берегів Каліфорнії. Ця експедиція виконала 5.000 помірів глибини моря від рога Дескандо до Сан Франціско на поверхні 34 тисяч квадратних морських миль. Ці поміри дали образ морського дна у глибині біля 3600 метрів.

Німецький корабель „Метеор" виконав у рр. 1925—1927 найбільшу кількість (67.400) акустичних помірів (при помочі відгомону) морської глибини у зворотниковій смузі Атлянтійського та Тихого Океану, визначуючи одну з найбільших глибин, бо 8.060 метрів, на захід від полудневих островів Сендвіч.

Дальші численні акустичні поміри на океанах виказали, що великий японський „рів" є значно глибший, ніж це виказали поміри сталевими линвами. Досліди морського дна на захід від островів Філіпінів дозволили викрити цілу низку морських пропастей, яких глибина більша ніж 10.000 метрів.

ОСТОРОГА

В останніх днях появилася на торг. ринку для брудної конкуренції паста до обуви „Елєфант" наслідуючи докладно зверхній вигляд пушок і кольор нашої пасти „ЕЛЄГАНТ".

Тому просимо наших відборців і прихильників звертати увагу на фірму на всіх наших коробках і публікаціях О. ЛЕВИЦЬКА і СКА у Львові вул. Корнецького ч. 51. тел. 60-04., як також коробки нашої пасти „Елєгант" для розважування бандеролюємо червоною смужкою в місці замкнення коробок.

Фабрика пасти ЕЛЄГАНТ
О. Левицька і Ска у Львові
вул. Корнецького ч. 51.

352 1—2

по вжитку, має через те своє пристосування і коли для голення воно вже на гупе, то робить дальше свою службу в кухні. Разом з ножем в спеціяльний прилад, який ломить кожне вістря поздовж на дві частини, щоб оба боки краще використати. Думають, що такий ніж знайде велике пристосування в житті. Ножем тим можна виконувати всі дрібніші кухонні роботи і він не буде гострий.

Малі школярі з нижчих клас, що досі вживали всі спеціяльних табличок, яки навчилися писати, мали великі клопоти в тому моменті, коли такому необережному школяреві розбилася таблиця. А то траплялось дуже часто через необережність або й тому, що такий малий школяр непосидючий. Одна фірма винайшла спеціяльну масу назовні білу, з якої робить шкільні таблички з лінійками і без них. Пишеться також спеціяльним писальцем, а змивається губкою і водою. Письмо на табличці чорне. Винахід цей знайде також практичне приміненнн і то не лише по школах, а й по бюрах, чи в домашному господарстві. Табличка така не зужикається, а головне, що її можна кидати, чи топтати, вона не розіб'ється, що спеціяльно важне для школярів.

Одна чеська фірма винайшла спеціяльні складані стільці для лежання. Досі було так, що всі стільці того роду були невигідні, бо напняте на них полотно не подавалось, а з часом в деяких частинах під тягарем тіла видувалось і прорівалось. Цяж фірма зуміла сконструювати такий стілець, що пружинить. Вона вложила під полотно відповідні пружини вкладені в певну систему, які розтягуються до деякої міри під тягарем людського тіла. З ними розтягується також напняте полотно. По вложенні такого стільця все залишається напняте, себто стягується. Такі стільці є довговічні, бо полотно на них не продирається.

Фірма Круп з Ессен випустила на ринок величезну спеціяльну машину для роздроблювання величезних брил каміння в каменоломах чи при будові доріг. Отвір для каміння виносить 1.6 на 2.2 метрів. На годину така машина достарчає від 500—800 тон роздробленого каміння. Машина ця важить в комплєті 235.000 кг. а для її транспорту потрібно 15 вагонів. Розміри її виносять 6.5 на 6 на 5.2 метрів.

Досі богато мороки мали роверисти з вентилями, які часто псувались чи спеціяльно вентильові ґуми проривались. Тепер винайшла одна фірма новий тип вентиля з самої ґуми. Новий вентиль є звичайно багато менший ніж старий і не такий складний. Це є звичайний ґумовий конус з діркою з одного боку дуже добре зашліфованою. При вповмповуванні воздуху ґума чи дірка розширюється під натиском, а відтак замикається і вкомпонований воздух не випускає назад. Вентилі такі довговічні. Рівнож вентиль такий не ломиться, бо він цілий зроблений з ґуми.

Фабрика годинників з Фрайбургу випустила на ринок спеціяльні годинники у формі чоловіка. Години й мінути відчитуються в очах тої фігури. Звуть той годинник живим годинником. Сам годинник не дорогий і надається для подарунків.

—o—

Новини з липського осіннього ярмарку.

(КП) Цьогорічний липський осінний ярмарок заповідався досить добре. Вже на перший день ярмарку віхалось до Липська багато народу. Можливо, що гостей не було так богато, як минулих років, але це тому, що для звичайного глядача там не богато нового, коли він бачив вже попередніші ярмарки, а коли й є щось спеціяльно нового, то воно впадає в очі лише фахівцеві. Зате богато в Липську з днях ярмарку купців німецьких і загранічних.

Хоч осінний ярмарок не дорівнює ані розмірами, ані скількістю виставлених обектів ярмаркові весняному, то є на ньому все-жтаки дещо нового, що досі не було. В деяких випадках це не є зовсім нове, а краще сказати старе удосконалене. Звернемо увагу на дрібниці, що кожному потрібні в житті і яких брак дотепер кожний відчував при праці.

Фірма Гелєр з Зеліґенталь'в Турингії випустила на ринок новий прилад для чищення фляшок. Комбінація досить зручна. Це щось в роді складної щіточки, яка по всунені її у фляшку розширюється і пахоплює стіни фляшки, а відповідно вжита вимиває добре і ґрубі і дрібні заглубини фляшки. Чогось подібного досі на німецькому ринку не було.

Та сама фірма випустила новий прилад до биття сметани чи інших страв, з якими досі хазяйки все мали стільки мороки. Таку машинку вкладається в посудину, держиться вверху за ручку, а другою рукою крутиться за відповідну корбу. В посудині вертиться дуже рідка округла сітка, яка й виконує ту роботу, що досі зо неї вживали ложки і то переважно.

Фірма Омер з Золінген випустила на ринок новий тип ножиць, в яких можна вимінювати вістря. Сама вимінa дуже легка. А крім того вістря дають наставлятися на бажану віддаль при помочі спеціяльних шрубок. Такі вістря фабрикують масово і дешеві.

Зновуж фірма Реґенштайнер із Фрайбургу випустила новий тип столової лямпи з приладом годинникового характеру, який по відповідному наставленні сам гасить чи засвічує лямпу. Це дуже важне спеціяльно для тих, що часто забувають лямпу загасити, а відтак нарікають на те, що за богато платять за елєктрику. При тій самій лямпі є також будильник. Отже така столова лямпа сама чоловіка збудить, сама засвітиться і сама згаситься, лише треба відповідно наставити годинник. На зовні лямпа нічим не ріжниться від звичайної столової лямпи.

Одна берлінська фірма винайшла дуже практичну новинку, спеціяльно для кухні. Досі в кухні треба було мати для кожного горшка спеціяльну покришку. Тепер того не потрібно, бо нова покришка є того роду, що вона дається розкладати на ріжну величину від 14 до 24 цм. і то не лише кругло, але й овально. Праці при тому не богато і чищення такої покришки не забирає богато часу. Вигідна та покришка ще й тому, що її частину можна підняти вгору, щоби, скажім, молоко не перегрілося і вибігло з горшка. А досі треба було здіймати все цілу покришку.

Зновуж одна магдебурґська фірма сконструювала спеціяльний ніж для кухонного вжитку, в який вкладається вістря з апарату до голення. Таке вістря, що його раніше викидалось

По широкому світі.

— До Варшави приїхала прогулька 28 урядовців еспанського міністерства закордонних справ під проводом еспанського делєгата до Союзу Народів проф. Педрозо. Вона відбуває наукову подорож по Европі перед обнятям становищ на загранічних посадах. Задержаться в Польщі коло 10 днів і поїдуть до Чехословаччини та Австрії.

— До Білгороду приїхала делєгація польських парляментаристів числом 33 з віцемаршалком сойму Маковецьким.

— Голяндія святкувала 10. п. м. 35-літні панування королєвої Вільгельміни.

—o—

УКРАЇНСЬКО-БІЛОРУСЬКА ЦЕРКОВНА КОНФЕРЕНЦІЯ.

У половині вересня відбудеться друга з черги конференція українських і білоруських православних діячів у Бересті н. Б. На конференції обговорять 1) меморіял-петицію до св. синоду з домаганнями українського й білоруського населення в Польщі, 2) справу спільного пресового органу, присвяченого церковним справам, 3) справу створення одностайного православного фронту при участи всіх національностей православного віроісповідання, 4) евентуальну відозву до православного населення в справі скорого скликання собору.

ПОЛЬСЬКІ ЛЕТУНИ ЛЕТЯТЬ ДО СРСР.

ВАРШАВА. 11. 9. ПАТ. Нині в год. 11.58 із лет. майдану в Окенці вилетіли до лету в напрямі Москви директор департаменту цив. летунства м-ства комунікації полк. Филипович і кап. Левоневський літаком ПЗЛ. 19.

ЗТЕЧА ПІД СКОРОСТРІЛЬНОЮ ПАЛЬБОЮ.

НОВИЙ ОРЛЄАН, 11. 9. ПАТ. У місцевості Анголя при гирлі р. Ред Ривер вибухнув у тюрмі бунт вязнів. 13 вязнів утекло під скорострільною пальбою тюремної сторожі. Втечу уплянували завдалегідь. Вязні втекли автом. Підчас стрілянини вбито одного тюремного сторожа й одного службовця. Згинув теж одна вязень. Двох ранених вязні забрали зі собою.

ШЕФ ЛОТИСЬКОГО ГЕН. ШТАБУ ІДЕ ДО СТАНИСЛАВОВА.

ВАРШАВА, ПАТ. До Варшави приїхав заступник шефа ген. штабу лотиської армії. Він поїде на міждивізійні вправи в районі Станиславова.

СПОГАДИ ЛЬОЙДА ДЖОРДЖА.

Саме вийшов у Льондоні друком І. том спогадів Льойда Джорджа. Бувший англійський премієр немилосерно критикує деяких державних мужів вперед війни та підчас війни в Німеччині як і в союзних державах. Розглядаючи причини світової війни, Льойд Джордж каже, що ще в 1908 р. б. німецький цісар Вільгельм II. уважав дуже можливою війну між Англією та Німеччиною. В звязку з цим пригадує Льойд Джордж свою стрічу, яку того-ж року мав із німецьким амбасадором у Льондоні. Амбасадор сказав тоді: „Наша морська програма зовсім викінчена. Це, що В. Британія думає про цю програму, нас не торкається. Колиж В. Британія хоче воювати з Німеччиною, то пізнає, з ким матиме до діла".

ЛЕТУНСЬКА СМЕРТЬ.

БЕРЛІН, ПАТ. Підчас летунських показів у Пангемінде в дні посвячення найбільшого моста на Лабі, довгого на ок. 850 м. летун Гастер скочив із літака з висоти 400 м., а що легкопад не розвинувся, згинув на місці.

ВЕЛИКА ПОЖЕЖА.

БЕРЛІН, ПАТ. В Ешельброні 10. вересня вибухла пожежа, яку зльокалізували щойно в 1. год. вічю. Згоріло 20 забудувань, 83 меш. доми. Школи є понад міліон марок, 357 осіб остало без даху. При рятунку вживали вибухозних матеріялів, щоби зльокалізувати вогонь.

ЗАПОВІДЖЕННЯ ВІЙНИ НИНІ ПЕРЕСТАРІЛЕ.

Льондонський „Нюз Кронікел" помістив статтю про збороєння Німеччини. М. ін. сказано там: „Ніхто не сумнівається, що Німеччина горячково збройться. Знаші німецьких відносин неоднозгідні лише в цьому, як скоро озброїться Німеччина. У Франції здогадуються, що за 4—5 літ Німеччина збудує артилерію здібну до нападу. Та супохутного збороєння Німеччини Франція не боїться. Більше боїться летунського нападу. Франція твердить, що за рік, найдалі за півтора року німецьке летунство буде таке сильне, що зможе успішно напасти на котрогонебудь сусіда. Відомий французький фаховець подав дописувачеві „Н. К." свою розмову з німецьким старшиною в Женеві. Старшина той сказав: „Формальне виповідження війни нині перестаріле. Хто перший завдасть ворогові рішучий удар, виграє війну

ГІТЛЄРІВСЬКІ УМОВИНИ ДЛЯ ДОЛЬФУСА.

БЕРЛІН, ПАТ. Інспектор нац. соц. партії на Австрію Габіхт у мінхенському радіо виголосив промову, в якій подав умовини, на яких нац. соціялісти готові заключити порозуміння з Дольфусом. Бесідник згадав, що й Дольфус заявив французьким журналістам, що вважає порозуміння з нац. соціялістами можливим. З двох доріг розвязки австрійського питання: мирної та насильної, Дольфус вибрав цю другу й потеплів неначач. Тепер не може завернути на мирну дорогу, не беручи під увагу того, що вже сталося. Умовини можуть тепер диктувати лише нац. соціялісти. Вони готові заключити з Дольфусовим урядом порозуміння лише в одній справі: якнайскорішого зліквідування його діяльности. Дальше істнування його уряду в теперішнім складі виключене. Дальшою умовиною є скасування заборони істнування нац. соц. партії в Австрії, відкликання заряджень проти провідників партії, участь її представників у переходовому кабінеті, розписання нових виборів і створення уряду на основі ключа, опертого на висліді голосування. Вкінці Габіхт заквестіонував твердження, начеб прихід до влади нац. соціялістів рівнявся прилученню Австрії до Німеччини. Хоч нац. соціялісти ніколи не скривали, що вважають Сан Жерменський та Версайський трактат знасилуванням німців у Австрії та що найвищою їх метою є злука Австрії з Німеччиною, то твердили теж усе, що йдуть до тієї мети та до зміни стоячих на перешкоді трактатів лише шляхом мирного порозуміння всіх заінтересованих держав.

—o—

НОВИНКИ

— **Першорядна кравецька робітня А. Дуфанця** Львів, Пасаж Міколяша, Тел. 87-41. Матеріяли на складі. 271 —10

— **Робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.**

— **Магазин постелі Р. Джала, Львів, Хоружина 5,** поручає: ковдри, матраци по найдешевших цінах. Перероблює ковдри по 5 золотих, матраци по 7 зол. 48-50

— **Вернув і приймаю як давніше** в моїм дентистичнім заведенні, Сикстуська 17 від 9—1 і від 3—6. Насс. 356 1-3

— **Справа навчання української мови в польських гімназіях.** Після розпорядження української гімназії в Тернополі багато нашої молоді (коло 150 учеників і учениць) опинилося з конечности в місцевих польських гімназіях, яких є там аж чотири. В минулих літах учили в тих школах, хотяй в дуже скромних розмірах, української мови як надобовязкового предмету в трьох найнижчих клясах, в І. гімназії також у клясах вищих, а в цьому році вже в І. клясі (давній III.) нового типу з незвісних причин науки цього предмету зовсім не уділяється. Слід надіятися, що послідовно також і в дальших роках української мови не будуть учити. Дирекції згаданих гімназій оправдуються тим, що одержали письмо з Кураторії з приказом не вводити науки української мови до клясичного типу, а продовжати науку цього предмету тільки у вищих клясах. Такий обіжник Кураторії, якщо він дійсно появився, стояв би в різкій суперечности з розпорядком міністерства освіти, виданим перед кількома роками, якого досі не скасовано. Тому родичі, що були змушені записати свої діти до польських шкіл у Тернополі, тим фактом дуже занепокоєні і просять наші міродатні чинники, в першій мірі управу „Р. Ш.", ту справу якслід провірити в Кураторії, бо, як зачувати, в інших гімназіях Сх. Галичини цього нема.

С. К.

— **Відгомін ювилею.** Пролунали гасла ювілейного свята дівочої школи ім. Тараса Шевченка у Львові, що накликували усіх колишніх учениць до постійного членства у Кружку, а тим самим помочі школи (10 зол. річно вкладки). Крайня пора зреалізувати гарні постанови, тому присилайте давні ученищі гроші на вкладки та „Ювілейний Фонд", який є дуже скромний. Адреса: Львів, Мохнацького ч. 12.

— **В Українському Науковому Інституті в Берліні** виголосив 11. ц. м. д-р Ів. Свенціцький, директор Українського Нац. Музею зі Львова, виклад на тему: VII. міжнародній конгрес істориків і XIII. міжнародний конгрес для історії мистецтва.

— **Новий часопис у Луцьку.** Філія „Сільського Господаря" в Луцьку з 1. жовтня ц. р. починає видавати часопис інформаційного характеру під назвою „Нова Скиба — Вістник Філії „С. Г." в Луцьку". Завданням часопису буде занести до селянських хат інформації про те, що зробила й що робить Філія, що зробили й роблять Кружки, молочарні, споживчі кооперативи й банки, інформувати про господарський рух, містити вказівки, оповістки, нотування бірж, поучувати, де й що можна купити й т. д. Часопис буде ілюструватися. Виходитиме раз на місяць кожного 15. і коштуватиме 5 сот. прим. на місяць кожного 15. і коштуватиме 5 сот. прим. Примірник. „Нова Скиба" виходитиме під редакцією п. Володимира Островського.

— **У звязку з 250-ними роковинами відсічі Відня** вся віденська преса приносить статті, присвячені тій історичній події. З чисто польського патріотичного становища обговорює її польська преса, не згадуючи ні словечком про ролю, яку відтрали тоді теж українці. Маніфестації у Львові, визначені на 12. ц. м., причому президент міста закликає мешканців декорувати доми прапорами і наліпками.

— **Війтівська самоволя.** В селі Рокітні пов. Львів є війтом Бліхарський, знаний з того, що вежить громадянам задурно на себе робити, а як хто його не слухає, того шикануе і нищить матеріяльно. Одною з його жертв став Юрко Винарик, якому війт переказав другою особою прийти до роботи. Коли Винарик не прийшов, Бліхарський наложив на нього грошеву кару 30 зол. За порадою львівської Народньої Організації селянин вніс письменний протест до староства, очевидно шляхом громадського уряду, однак Бліхарський недопустив протесту до староства і почав фантувати Винарика, забираючи йому кожух і інші річи. Справою занявся пос. Хруцький і наслідком його інтервенції староста визначив скривдженому послухання, якого вислід покищо невідомий.

— **Арештування.** В ріжних місцевостях Дрогобиччини політична поліція в асисті мундурової поліції арештувала кількадесять українців під замітом протидержавної діяльности. Арештовані рекрутуються переважно з молоді, інтеліґенції та рільників обох полів. — В Опришівцях пов. Станиславів арештовано 37 осіб за комуністичну пропаганду. Частину арештованих випущено після першого переслухання.

— **Львівська хроніка.** Службовця університетського будинку при парку Костюшка Вінц. Ридванського арештовано за крадіж жарівок і електричних матеріялів вартости 2.000 зол. — Підчас мечу Ютшенки і Львовянки на площі Погоні прийшло до бійки між публикою і грачами, причому грача Юсима порізано ножами. — Кароль Пйонтровський, 25-літн. торговий агент зі Львова, виїхав автом до Ряшева і застрілився в лісі біля Глогова.

— **Хто виграв на льотерії?** Семого дня тягнення клясової льотерії впали виграні на такі числа: 10.000 зол. на ч. 75189, 148532. 5.000 зол на ч. 32596, 65711, 125452, 135197. 2.000 зол. на ч. 1142, 2433, 3700, 10163, 13676, 20426, 26675, 29783, 33289, 36019, 41437, 44894, 62275, 67684, 72876, 83537, 86527, 89525, 95790, 99337, 103120, 116199, 142608, 145038, 150051. 1.000 зол на ч. 2501, 10141, 19062, 24002, 24476, 33870, 35916, 40536, 40779, 51802, 51957, 51978, 75987, 88547, 91038, 91562, 95981, 101925, 103275, 116766, 120749, 125093, 130095, 138302, 142291, 145556, 146578, 153016. 10.000 зол. на ч. 116319. 5.000 зол. на ч. 16486, 63105. 2.000 зол. на ч. 1089, 10535, 12620, 26238, 30320, 34520, 40611, 57208, 82839, 85340, 91270, 95583, 102884, 104323, 120357, 133283. 1.000 зол. на ч. 3007, 3808, 8015, 15917, 21591, 27244, 29951, 31030, 35147, 35319, 49128, 73835, 74512, 80422, 80638, 83144, 84113, 92066, 92831, 96113, 105834, 113471, 114743, 115936, 118726, 122975, 124078, 124165, 126245, 135224, 141703, 145364, 147650, 148205.

— **Летунський конкурс.** Минулої неділі скінчився у Варшаві окружний туристичний лет. Взяло в ньому участь 19 літаків, з того 7 з варшавського аероклюбу, 4 із львівського, один з краківського і т. д. Першу нагороду 4.000 зол. здобув пор. Пронашко з Варшави, другу 3.000 зол. пільот Шарек зі Львова.

— **Літак упав на вулицю.** При кінці конкурсового лету у Варшаві упав мин. неділі на вул. Раковецьку військовий літак, причому поручники Хелмінський і Вільчевський тяжко потовклися. Перевезений до шпиталю пор. Хемінський помер.

— **Проф. Айнштайн в Англії.** До Льондону приїхав несподівано проф. Айнштайн, що покинув Бельгію з огляду на небезпеку, яка грозила його життю, бо гітлерівці оголосили нагороду 1000 фунтів за його голову. З Льондону проф. Айнштайн переїде до якогось села, однак місце постійного осідку держить в тайні.

— **Перейшла на юдаїзм.** Жінка льорда Ерлянґа, бувш. віцекороля Індій, сина льорда Рідінга, перейшла на юдаїзм. Є вона донькою льорда Мельчета, б. голови сіоністичної федерації В. Британії та шефа жидівської агенції на В. Британію.

— **Загадочна смерть Рудольфа Моссе.** Жидівська телеґрафічна агенція повідомляє з Берліна про смерть Рудольфа Моссе, 43-літнього братанича знаного власника „Берлінер Тагебляту". Його арештовано перед двома тижнями, а колисьтут дали знати родині, що він умер і що можна його поховати. Видали його в запечатаній домовині під умовинною, що домовину з небіжчиком родина спалить негайно в крематорії.

— **Ріжні вістки.** В околиці Вуперталь перевернувся і впав з високого насипу вантажний самохід, що віз поверх 40 гітлерівських штурмовиків, наслідком чого згинуло 6 осіб, а 32 тяжко потовклися. — Поліція в Ясах найшла в пивниці одного дому багато людських кістяків, що походять від комуністичних убивств.

— **Бандитизм на селі.** До хати Степана Гарбія, заможного господаря в Підністрянах пов. Бібрка, добилися в ночі три замасковані бандити і стероризувавши Гарбія та його жінку ножами, забрали готівку 1000 зол. та біжні річи. Поліція слідить за грабіжниками.

Студентські справи.

Вступні іспити в Академії ветеринарної медицини у Львові.

Повідомляється кандидатів на І. рік студій, що речинець вступного іспиту перенесено на день 27. та 28. вересня 1933. Поділ кандидатів на групи та визначення іспитових саль подасть Ректорат до відома заінтересованих дня 25. ц. м.

Ще раз проситься усіх кандидатів українців, щоб у власному інтересі зголосилися в нашому Т-ві на те, щоби видів міг старатися про відповідне число принять для українців.

Дижурн Ферійної Комісії в канцелярії Т-ва Прихильників Освіти (вул. Супінського 21) у вторки, четверги та суботи від 13—14, а в днях 27. і 28. від 10—12. та від 15—17. год.

За Ферійну Комісію Т-ва „Ватра"
Іван Соценко.

СПОРТ.

ЗАКОРДОННИЙ СПОРТ.

Австрія (Відень) добуває чашу середньої Европи.

ВІДЕНЬ, 8. IX. **Австрія — Амброзіяна 3:1 (1:0).** У відплатних змаганнях за чашу перемогли віденці заслужено свого противника; мали вони майже цілий час значну перевагу. Найліпшим грачем італійців був воротар Черезолі, який виратував свою дружину перед високою програною. Австрія грала у всіх лініях знаменито. Ворота для віденців добув Шінделяр всі три, для італійців Меацца а вільного. По змаганнях вручено переможцям серед великого одушевлення видців чашу.

Видців 62.000!

МИСТЕЦТВА У. С. С.

Мета — Сокіл IV 6:1 (2:1). Прегарною грою, переважім в 2-ій половині, Мета ще раз виказала, що є одним із найгрізніших членів Спортового Союзу. Найкраще про це говорить виспід 6:1 зі Соколом IV. В перших хвилинах гра вирівнана, крім оспалої, але оправданої гри оборони Мети, яка щойно в другій половині розвинула адецидовану гру. Вже в 5-ій хвилині Сокіл IV добуває провадження зі стрілу Чорного, що використав промах оборони. Наступає легонька перевага Сокола IV., що тревае дуже коротко. Одначе Мета не бентежиться втраченими воротами, навпаки від цього моменту зривається гострим стартом до мяча, гра знова вирівнюється, а навіть Мета переважає, чого овочем є в 15 хвилині добуті ворота прегарною головкою Маруняка, по мегі в рогу. Тепер обі дружини стараються підвищити виспід, що теж вдається Меті, іменно Федун по гарній комбінації з Лотоцьким II і Маруняком плясованим стрілом добуває провід. Після зміни місць Мета орієнтується скоро в ситуації. Бачучи, що Сокіл грає майже виключно горою, Мета пристосовує гру приземну. Досконала трійка Маруняк — Лотоцький І — Пелющак II з криловим Федуном і Филиповом адезорієнтувала противника своїми потягненнями. Помич Мети з Сліпком на середині мала справді свій день, а оборона щойно в другій половині станула на висоті свого завдання. В цілій другій половині Мета веде ініціятиву, не уступаючи зпід воріт противника. І так після кількох акцій Маруняк випущений Лотоцьким другим гострим стрілом підвищує виспід до 3:1. Сокіл IV зачинає, мяч передирається під ворота противника, суддя завважує руку оборонця Палюха, за що диктує мет карний, при якому інтервеніює гарною робінзонадою Назар. Мяч передістається під ворота противника, де знова Маруняк добуває 4 ворота. Від цего моменту в дружині Сокола IV повстає консернація, в обороні і помочі видко загальне вичерпання, а то з приводу розпучливої дефензиви. Чорний з нападу вицофується на оборону, одначе і це не помагає, бо кожний з нападників Мети в на своїй позиції. І так Федун добуває 5 ворота. На кільканадцять хвилин під конець Маруняк по комбінації з Лотоцьким II і Пелющаком II усталює виспід дня.

На вирізнення заслугує: Маруняк, Лотоцький І і II. Сліпко, Федун і Цьонка III. Суддя п. Врецьона був би добрий, якби був бачив фавлі Сокола IV так як Мети. Видців доволі багато.

Нові книжки й журнали.

СВІТЛО Й ТІНЬ, щомісячник, журнал Українського Фотографічного Т-ва у Львові та його філії. Ч. 3—4. липень-серпень. Зміст: Ст. Шурат: Степан Дмоховський і Олекса Балицький заслужені українські фотоаматори. Ол. Балицький: Новітні позитивні процеси. М. Заготовник: За ідеальний негативний матеріял. Ст. Шурат: Дещо про жовті світлофільтри. Дан. Фіголь: Фотографічний екслібріс. Дрібні поради. Огляд журналів. Нові книжки. Вісті з УФОТО.

До цього числа, вибагливо виданого журналу додані гарні 4 репродукції на окремих листках, які в кождій хаті можуть заступити образи.

РІДНА МОВА, науково-популярний місячник, ч. 1. вересень. Зміст: І. Огієнко: Наша часописна мова. Б. Лев: Про мову Шевченка. І. Панькевич: Змагання над устійненням літературної мови у чехів. Г. Ільїнський: Походження українських слів: 9: Порт. Борис Грінченко про апострофа. Дід Огій: Граматика малої Лесі: XI. Зміна о, е на і. До Прихильників Рідної Мови. „Рідне Писання" Чистота й правильність української мови, відповідь на запитання читачів.

ДАЖБОГ, літературний місячник, вересень. Зміст: Поезія — Я. Ярий, Є. Маланюк, Я. Заремба, Р. Завадович, І. Наріжна. К. Галичанка: Чорне авто. Улас Самчук: Розбита богиня. Сторінка наймолодших. Є. Ю. Пелеський: До питання про теорію пародії. Хроніка.

НИВА, часопис присвячений церковним і суспільним справам, ч. 8. серпень. Зміст: Україна в передсмертних судорогах. Рауль Плі, Т. І.: Праця Апостола — званням. о. Омелян Кіт: До студій над релігійним вихованням. о. А. Петрушевич: Історична розвідка про авторитет, права і привілеї Митрополита в ерархії греко-руської Церкви від її початку аж до наших часів. Що це таке Видавництво „Самоосвіта". о. Т. Цегельський: Дещо з священичої традиції. Мих. Бардега: Як закладати сади та як господарити в них. Р. Д.: Освітня праця студентів богословів. о. Григорій Гнатів: Чи можуть душі в чистилищи, так як Святі в небі, молитися за нас успішно у Бога.

ВІСТИ З ЛУГУ, письмо присвячене Луговим і Січовим справам, просвіті і науці, серпень, ч. 8.

Листування Редакції.

Д-р М. П. Ряшів: Таких помилок як зміна одної букви маємо щодня чимадо і важко їх справляти; фаховців, для яких праця призначена, зрозуміють самі, що це „палаталізація".

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Вівторок, 12. IX. год. 7.30 веч. „Цид" трагедія Корнеля-Виспянського.

Середа, 13. XI. год. 7.30 веч. „Фрайлайн Доктор".

Четвер, 14. IX. год. 7.30 веч. „Фрайлайн Доктор".

Театр Ріжнородностей.

Вівторок, 12. IX. год. 7.30 веч. „Неприятелька мущин".

Середа, 13. IX. год. 7.30 веч. „Неприятелька мущин".

Четвер, 14. IX. год. 7.30 веч. „Неприятелька мущин" (Закупл. виставa).

Кіна.

АДРІЯ: „Опір в опері".
АПОЛЬО: „Страшна катастрофа в копальні в Тібо".
АТЛЯНТИК: „Пісня серця".
КАСІНО: „Остання царица".
КОПЕРНИК: „Прощання зі зброєю" (Гері Купер).
КОЛІСЕЙ: „Білий мустанг", ревія „Рожевий вальс".
МАРУСЕНЬКА: „Прощання зі зброєю" (Гері Купер).
МІРАЖ: „Аксели", „Кіномяник" (Гар. Льойд).
МУЗА: „Королева скорости".
ПАЛЯС: „Адютант його Величности" Власта Буріян).
ПАН: „Мумія" та ревія.
ревія (виступ львівських артистів).
ПАСАЖ: „Вязень із Каенни" та „Фліп і Фляп за кратами".
СТИЛЕВЕ: „Мужчини в II житті", ревія „Цілую ручки".
ХИМЕРА: „Пісня ночі" (І. Кепура).
УТІХА: „Побіджені побідники", ревія: „Чи ви курите?"

Закордонне радіо.

Вівторок, 12. вересня 1933.

Міляно (331,4) 20.35 Оперетка; **Ляйпціг** (389,6) 19.00 Концерт, 20.50 Пісні; **Букарешт** (394,2) 20.00 Спів; **Берлін** (419) 17.30 Концертові вальси; **Білгород** (429,7) 20.00 Пісні; **Рим** (441,2) 17.15, 20.15, 20.45 Концерт; **Відень** (518,1) 11.00 Австр. музика з 1683 р., 19.05 Концерт; **Будапешт** (550,5) 13.30 Циг. орхестра, 17.30 Спів; **Харків** (937,5) 9.00 Літ.-муз. монтаж, 13.50, 16.00 Концерт, 15.00 Квартет Леонтієвича, 18.30 Трансм. з „Березілю"; **Москва** (1000) 17.25 „Евген Онєгін" оп. Чайковського (Досв. 720 м.).

Середа, 13. вересня 1933.

Братислава (279,3) 10.10 Концерт, 17.55 Авдиція, мад. пісні; **Міляно** (331,4) 11.15, 13.00 Музика; **Штрасбург** (345,2) 15.30 Концерт; **Ляйпціг** (389,6) 21.30 „Директор театру" оп. Моцарта; **Берлін** (419) 20.05 Нар. пісні; **Рим** (441,2) 12.00, 17.15 Концерт; **Лянгенберг** (472,4) 20.05 Оп. музика; **Відень** (518,2) 12.00, 13.10 Концерт; **Мінхен** (532,9) 20.00 „Царевич" оп. Легара; **Будапешт** (550,5) 17.30 Фортепян, 18.45 Циг. музика; **Харків** (937,5) 9.00 Концерт симф. інструментів, 13.50 Концерт для села, 15.00 Етногр. концерт для молоді, 18.00 Молоді українські композитори, 19.30 Спів, рецитації, гумор, музика; **Москва** (1000) 17.25 „Царська наречена" оп. Римського-Корсакова (Сталін 424,3 м.), 17.25 „Отельо" оп. Вердія (оДсв. 720 м.).

Львівське радіо.

Вівторок, 12. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 9.00 Трансм. з Каленберга б. Відня, богослуження; 10.30 Трансм. з Познання: Зізд польських лікарів і природників; 12.05 Поклін Львова Собіському; 12.35, 14.55, 15.15, 15.50, 16.00, 19.05, 22.40 Грамофон; 15.25 Господарський комунікат; 15.75 Збіжева біржа; 17.05 Арії та пісні (Гупертова); 17.35 Фортепян; 18.15 Визволення Відня (відч.); 18.35 Спів; 20.00 Солісти (Шлемінська, Михайловський); 21.10 Легка музика; 22.00 Танкова музика; 22.25 Спортові вістки.

Середа, 13. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.05, 12.35, 14.55, 15.15, 17.15, 22.40 Грамофон; 15.25 Господарський комунікат; 15.35 Збіжева біржа: 16.00 Концерт орхестри; 17.45 „У шлеських горах"; 18.05 Камеральний концерт; 19.10 Літер. чвертьгодина; 19.30 Трансм. зі салі Музікферайну в Відні: Академія з нагоди 250. роковин визволення Відня; 21.00 Концерт орхестри, співа (Ад. Добош тенор); 22.25 Спортові вістки.

БІРЖА.

ГРОШІ.

ДОЛЯР ДАЛІ ІДЕ ВГОРУ.

У понеділок рано Банк Польський підвищив курс доляра на 6.25. У приватних оборотах платили 6.30 до 6.31 зол.

МУЗА: „Чемп".

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 8. IX.: масло 2.50, молоко 15 сот., сметана 70 сот., яйця 3.90 зол. за копу. Тенденція на масло і яйця удержана, на сметану і молоко слаба.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Подяка. Вп. вчк. Евг. Нагірному, кафляреві Рогатинському дякуємо за солідну й безкорисну працю в дівочій школі ім. Шевченка у Львові, а малярові Легневі за солідну й дешеву роботу, та поручаємо ці фірми українському громадянству. — У Львові, 11. вересня 1933. — **Старшина Кружка ім. Ганни Барвінок.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ВІДЗНАКИ для учнів виконує одинока укр. робітня гаптів „La Dame", Вишневецьких 8/II. від 45 гр. При більшім замовленню окремі ціни. 350 1—2

ЕКСТЕРНИ! Наука на українських матуральних курсах „ЗНАННЯ" розпочинається! Зголошення: Жіноча гімназія „Рідної Школи" (Валова 4). 354 1—2

НАУКА моднярства на догідних умовах у сальоні мод О. Бережницької, Львів, Пекарська 35. 351 1—1

ТОРГОВЕЛЬНІ КУРСИ ГІРШШПРУНГА Личаківська 34. Вписи на однорічний і пятьмісячний курс щодня. Стенографія, писання на машинах. 8/22 3—3

НАУКА писання на машинах найновішою методою, переписка та помножування писем по цінах найнижчих приймає Ю. Ломага, Валова 11. 308 4—10

ДОБРУ ОПІКУ найде ученик (ця) в інтелігентськім домі. Добрий харч, евентуальна поміч в науці. Зголошуватись: Коперника 42 в II. п. 326 3—3

ЦІНИ КРІЗОВІ!!! Відома і загально цінена Вища Школа крою, шитя і моделювання, приймає учениці і замовлення робіт. М. КОЗЛОВСЬКА, Академічна 22/I. 3556 1—3

ФОРМИ найліпші і найпевніші лише у відомій фірмі Козловська, Академічна 22/I. 355 1—3

„Lingua"

конц. школа Новітніх Мов **Проф. Д-р З. БАССА** приймає вписи на англійське, французьке, німецьке і ін. щодня від 33/2 11—1 і 4—7. Місячно 5.— зол. 1-2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

До П. Т. АБОНЕНТІВ ТЕЛЕФОНІЧНИХ СІТЕЙ, ДЕРЖАВНИХ І КОНЦЕСІОНОВАНИХ У ПОЛЬЩІ.

Спис Абонентів Телефонічних Сітей Державних і концесіонованих у Польщі (з винятком ст. м. Варшави) вид. Міністерства Почт і Телеграфів на р. 1934, в накладі 115.000 примірників, уже приготовляється.

Виключне право опрацювання бранжового відділу та приймання оголошень і реклям до офіціяльної частини повірено нашому Товариству. Тому, що наше видавництво „Адресова Книга Польщі для Торговлі, Промислу, Ремесла і Хліборобства" в цьому році не вийде, маємо намір бранжовий відділ Спису опрацювати якнайподрібніше, щоби нове видання Спису заступило Адресову Книгу.

Спис Абонентів на рік 1934 буде одиноким виданням у Польщі, а подрібно опрацьованим актуальним адресовим матеріялом, з якого користатимуть не тільки уряди, але й торговельні та промислові підприємства. Через те оголошення в тім Списі матимуть велику рекламову вартість. І фірми і вільні професії мають змогу помістити адресу в III-ій частині (бранжовій) під відповідною бранжею і містом та реклями в офіціяльній частині у формі маргінесів.

П. Т. Районовим представникам та П. Т. Власникам детайлічних складів поручаємо помістити оголошення в Списі Абонентів міста Львова, який також — як зразок головного Спису — матиме адресовий матеріял, складений по бранжам і професіям.

Кошт поміщення адреси — від 6 зол. Замовлення просимо спрямовувати під адресою: С. Сафран, Львів, Пасаж Гавсмана 7, тел. 107-59.

Товариство Міжнародньої Реклями
Сп. з о. п.
Варшава, Маршалковська 124.

ПЯКІНА першорядні по зниженних цінах; на догідних умовинах Купно, продаж: заміна уживаних інструментів. 235
НОВАЦКІ
Пілсудського 17. Тел. 35-21

За редакцію відповідає Олександер Костів Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10

Ч. 241 (13.480). Львів, четвер 14. вересня 1933. Pocztowa opłata uiszczona ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло". Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·60 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

До культурного світу!

ЗАКЛИК УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДСЬКОГО КОМІТЕТУ РЯТУНКУ УКРАЇНИ.

Вимирає з голоду на очах Европи великий, багатомільйоновий український нарід. Вимирають доведені до краю насильницьким визиском завойовника — червоної імперіялістичної Москви — Радянська Україна й інші південні області Радянського Союзу — як Кубань і Донщина, як творять тепер т. зв. Північно-Кавказький край, а заселені також переважно українцями.

У результаті насильного вивласнювання землі й інвентаря колись самостійним хліборобам, у наслідку заведення державної панщини, в формі т. зв. колективізації рільного господарства, і безжалісного забирання збіжа від новітніх білих невільників для прогодування московської півночі, навістив Радянську Україну і Північно-Кавказький край нечуваний, невиданий ніде в світі голод. Населення колишнього шпіхліра Европи конає в голодових муках. Вимирають цілі села. Трупи голодних валяються по вулицях міст і на дорогах сіл. Прокидається людоїдство. А більшовицька влада, замість помочі, без жалю стягає останнє збіжа з краю і вивозить до Московщини та нечуваним терором заглушує великий протест.

Урядова преса в Радянському Союзі, — а іншої там нема, — про голод населення і знущання над ним, розуміється, мовчить. Навпаки, більшовицька влада заявляє, що ніякого голоду нема, що це вигадка контрреволюціонерів та інтернаціоналістів. Але одночасно та сама влада забороняє кореспондентам закордонної преси виїздити на Україну і Північний Кавказ на тим самим потверджує, що там дійсно творяться страшні речі, про які всеж попадають останніми часами вістки і до европейської преси.

Насаджуючи примусом колективізацію в країні селян-хліборобів, північні насильники-російські більшовики, не здрігнулися перед фізичним винищуванням мільйонів міцних, працюючих селян за спротив чужій їм системі, що накладає на них пута рабства. Одних нищать на місці воєнною силою, інших гонять сотнями тисячів у далекі північні сторони, де вони гинуть масово з голоду і холоду, в тяжких умовинах каторжних робіт, рубаючи дерево у тайзі, копаючи біломорський канал, виконуючи під батогами чекістів інші примусові роботи. Так майже цілком викорінено хоробру людність Кубанщини, в Північно-Кубанському краю, так здесятковано населення цілих округ Радянської України, а одночасно спроваджують на українські землі поселенців з російської півночі. Робить це більшовицька Москва систематично і планово, щоби стерти з лиця землі український нарід і ліквідувати українську проблему.

З тією метою московська диктатура почала останніми часами нечуваний похід проти українського національного життя, ліквідуючи рештки назверхньої самостійности Української Соціялістичної Радянської Республики, русифікуючи адміністративний апарат і культурне життя на українських землях. Тисячі інтеліґентних працівників українців, навіть комуністів, ліквідують безсудними розстріляме та засланнями поза межі України, як контрреволюціонерів і ворогів славетної пятилітки та колективізації, що повернула богату країну в голодову пустиню.

Між „контрреволюціонери" попав навіть найвизначніший український більшовик, заступник голови Ради Народніх Комісарів і комісар народньої освіти УСРР М. Скрипник, та на знак протесту проти екстермінаційної політики Москви на українських землях покінчив самогубством.

Такий стан у Радянській Україні й у інших південних областях більшовицького царства. Він мусить потрясти совістю культурного світу і той культурний світ мусить підняти голос протесту проти нечуваного варварства, якого допускається більшовицька Росія супроти українського народу, що хоче жити власним національним життям.

В столиці Галицької Землі у Львові, повстав Український Громадський Комітет Рятунку України, зложений з представників українських послів у законодатних установах Польщі й ценральних українських економічних та культурних установ і організацій.

Комітет звертається з закликом до суспільностей культурних народів світу, протестувати проти грабіжі, поневолення і фізичного винищування українського народу більшовицькою Москвою та має надію, що культурний світ прийде нам, що мешкаємо поза межами більшовицьких страхіть, з помічю для полекшення долі голодуючих наших братів під московсько-більшовицьким панованням.

Львів, дня 8. вересня 1933.

Забезпечення родини це скріплення моральної і матеріяльної сили кожного народу. Обезпечіть свою родину негайно в одинокому УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ И РЕНТИ.

„КАРПАТІЯ",

ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38 (власна каменица).

Італія і Совіти.

З голосів чужинної преси.

Рим, 7. вересня 1933.

По підписанні італійсько-совітського договору всі італійські часописи розписались про його вагу в політичному й економічному житті Европи. Політично, мовляв, Европа все більше ступає на шлях миру, а тим самим і економічно жде її розвиток і добробут. Кожний щоденник зазначив, що цей договір, це підкреслення важливости пакту чотирьох. Зазначують також і німецькі часописи, що Італії не було так важко договоритися зі Совітами, бо Італія ніколи з ніякими погрозами супроти Совітів не виступала. Воно й правда: Муссоліні, чи преса обмежувались до глузування над руїнною ідеольогією Совітів, до терпких завваг про „здобутки" комуністичної революції.

До підписання цього договору дійшло — на нашу думку — ще й тому: більшовики, бачучи якого значіння набирає дипльоматична діяльність Муссолінія в сучасний мент, постановили, чи то пак постарались самі дійти до цього договору, надто тепер, коли вони без обиняків лізуть в обійми капіталістичних держав.

Останній „Тан" так і пише: „Більшовики, щоби відсунути небезпеку, яка грозить їм від Німеччини, задумали покористуватись посередництвом Італії, яка вже посередничить між Німеччиною і Австрією".

Здогад „Тан-а" дуже влучно-правдивий: більшовики тремтять за свою шкуру, тому їм не вадить шукати рятунку в того, що й досі ще має на Гітлера вплив.

Ще далі „Тан" у тійже статті каже: „З боку політичного Італія, підписуючи цей договір, дає Совітам доказ, що договір чотирьох не є спрямований проти Союзу Совітів, як думали в Москві"...

У Москві, як вам уже певне відомо, з приводу підписання італійсько-совітського договору не скривана радість.

Преса інших держав Европи всяко говорить про це. І хоч італійські щоденники дають гучні заголовки коментарям европейської преси — як: „Італійсько-совітська згода й її політична далекосяглість", — то ті коментарі мало переконують про справжню, конструктивну вартість і далекосяглість цього договору.

* * *

А „Журналь де Женев" з 6. вересня ц. р. просто ворожо відноситься до італійсько-російського договору. В передовиці „Le pacte italo-soviétique" автор (П. Бріке), розглядаючи цей договір, питається, що стало головним чинником до заключення його? Бож з усього італійського експорту ледви четверта часть іде в СРСР. А совіти примушені й цей імпорт зменшити. Торговельний договір із 2. 8. 1930. Італії з Совітами приніс першій лиш розчарування.

Авторові згаданої статті здається, що головна ціль договору італійсько-російського, це та: Італія хоче затягнути Совіти у круг своєї гри й зайти малу антанту ззаду. Дальше, що цей договір, це гра Риму з Парижем за вплани на сході. І тому подорож Еріо має зовсім окреме своє значіння. Бо Еріо, вихваляючи совіти, не робить цього лише зі свого особистого боку: він заходиться втягнути совіти у круг дізань — Парижа. Безперечно, він заходиться, щоби за всяку ціну оминути й не допустити, щоби Польща опинилась у безвихідному положенні між арміями Німеччини й Совітів.

Про Совіти у відношенні до неволених ними народів, автор каже: „Закордонна політика Совітів, сьогодні, здається, опанована турботами внутрішнього характеру. Комуністична диктатура, дарма, що жорстока, сильно ослаблена. Деякі райони, як Україна, Кавказ, находяться у безнастанній прихованій революті. І вистачає, щоб одна іскра впала ззовні, а викликалаб пожежу й змелаб Совіти із лиця землі. Гітлерівська Німеччина в першу чергу перелякала Совіти зовсім поважно. Ото й послідували пакти ненападу з Польщею, Францією, Румунією. І Літвінов у цих пактах старається виразно, щоби зарадити й не допустити до нападу; бо, без сумніву, треба бути обережним, щоби хтось із сторонників України не підклав вогню під порохівню. І дивлючись із цього боку, **подорож Еріо стає надто сумною. І ще більше сумно, що старий демократ бенкетує з більшовиками тоді, коли Україну десяткує голод, заслання, різня. Політика Франції й Італії й ті договори ненападу зі Совітами у висновку затверджують і зненавиджену тиранію над нещасливими народами".**

Москва по думці автора „не зважаючи на небезпеки, що загрожують їй тепер, зовсім не зріклася мрій про всесвітню гегемонію. Доказом цього є італійсько-совітський пакт. Але справді треба дивуватися, що уряди італійський та французький, які мусілиб мати добрі інформації, жертвують своїми національними та европейськими інтересами для престіжу, дрібної рівналізації та хибних обчислень".

В статті пана Бріке маємо цінне признання значіння України в московській політиці, може його зрозуміють незабаром і інші.

М. Зазамський

—o—

ФУТРА найновіші ПАРИСЬКІ МОДЕЛІ
ФУТРЯНІ ШКІРИ найліпшої якости у величезнім виборі
поручає
Ф-а БРАТИ РОТ і Сп. Львів пл. Марійська 8
Вибаглива кушнірська робітня
Ціни конкуренційні!!!

Наша молодь і школа.

(Висліди одної анкети.)

II.

Одна з причин безробіття.

(Докінчення.)

Якщо нині зрозуміють якслід становище самі безробітні інтеліґенти, розсіяні серед селянської маси і зужнють своє знання і енергію на пропаганду гасла „свій до свого“, то за рік-два кожен з них матиме працю. Для тих, що не можуть добитися власного варстату праці, це одинокий вихід з безробіття.

Другий спосіб боротьби з безробіттям, це творення нових варстатів праці. Хто має їх творити? На це ріжно відповідають: суспільність, кооперація, родичі для дітей... Дійсність показує, що майже всі існуючі підприємства повстали завдяки починові тих, що потребували їх самі для себе. Нема сумніву, що для величезної більшости нашої молоді не створить варстату праці ніхто інший, тільки вона сама мусітиме це зробити. Інші поможуть їм (напримір капіталами), хіба тоді, як побачуть у цьому користь для себе.

Творити нові підприємства нелегко. До цього потрібна підготовка, якої нині наша молодь справила не має. Цю підготовку мусить їй дати наша школа. Тому до цієї школи треба нині ставити особливі вимоги — інші як давніше. Колись школа мала лише вичучувати кандидатів на готові посади, нині мусить виховувати людей, що потрафили би ці посади самі творити. До цього потрібне не лише само знання, але ще більше ті прикмети характеру, що рішають про практичну життєздатність одиниці, підприємчивість, меткість, витревалість. Їх мусять защіплювати і розвивати в молоді наші школи і то всі без винятку: народні, середні і фахові. Виховання в молоді цієї господарської життєздатности мусить стати одним з найважніших завдань нашої школи в нинішню пору. Без нього наші школи виводитимуть у світ безробітних, а всі пляни на ліквідацію в нас безробіття залишаться тільки проектами.

Як ця справа поставлена нині в наших приватних школах, про це говорять проречисто відповіді на шесте питання анкети: які бажання і пляни маєте щодо своєї фахової праці. Більшість відповіла: „Дістати добру посаду... в кооперації, „Маслосоюзі“, „Рідній Школі“... Зовсім не видко свідомости, що тих посад нема і що на кожну, яка де опорожниться, вже жде по кількасот кандидатів. Коли наші школи навіть цієї свідомости не дали своїм абсольвентам, то що говорити про виховання молоді до підприємчивости, підготовку її до творення власних варстатів праці?

Лише у деяких листах абсольвентів фахових шкіл можна завважити проблиски іншого духа: спроби числити на себе.

Висліди анкети позволяють також робити деякі висновки і про громадянську вартість абсольвентів, а посередньо і про громадсько-виховну вартість наших шкіл.

Анкету вела формально „Рідна Школа“, безперечно заслужена, призната і шанована громадська установа. Вона зверталася до своїх колишніх учеників, ще й у їх власній справі. Треба було надіятися, що відповість кожен, хто дістане анкетний листок. Усіх листків розіслано 572. З них 52 звернула почта з причини неточних адрес, виходить, що 520 доручено. На них прийшло 299 відповідей і то здебільша від тих, що є безробітні і надіялися дістати роботу. 221 абсольвентів (ок), головно ті, в яких особиста потреба не грала ролі, не відізвалися зовсім. Виходить, що 42 прц. абсольвентів не вважали потрібним відписати „Рідній Школі“. Їх почування громадянського обовязку було за слабе, щоби спонукати їх написати 6 рядків у відповідь рідній установі, яка дала їм освіту. Чого можна надіятися від них тоді, коли поважна хвилина зажадала би від них тяжчих обовязків?

На жаль, це сумне свідоцтво не тільки для молоді, але і для шкіл, що її виховували. Видно багато там ще бракує до виховування обовязковости і громадянської дисципліни.

Справа навчання поставлена у наших школах здебільша зразково, зате виховання віддавна поважно кульгає, хоча саме воно повинно би бути найважнішим завданням нашої школи, бо саму освіту може дати і чужа. Над цією справою пора би поважно подумати.

Р. Білинський.

—o—

Чергова „дія“ в житті Православної Церкви.

Про ненормальні відносини в Православній Церкві свідчать свіжі події з Почаївської Лаври в 10. вересня. У цей день — свято почаївського ігумена препод. Йова — величезна маса прочан зібралася до Почаїва.

Цей факт хотіли використати митрополит Діонізій і його московське оточення. Як повідомляла вже преса, нинішній почаївський відпуст мав бути одночасно маніфестацією української волинської пастви за честь митрополита Діонизія. Для цього задумали повторити ювилейні свята в нагоди 20 літ служби митроп. Діонизія в чині епископа і 10-ліття в чині митрополита.

Як відомо, вже весною відбувся його ювилей у Варшаві в імені цілої митрополії в присутности представників уряду і дипльоматичної ложі. І жагло згори був даний наказ повторити цей ювилей і саме на Волині. Дошукуючись причин цього дивного ювилею, з його ще дивнішими методами організації, треба, здається, звязати його з якоюсь ближче невідомою закулісовою грою між митрополитом Діонизієм і урядом. Дуже можливо, що в цю гру входить справа дальшого задержання митрополитом двох архієрейських катедр — варшавської і волинської — в явній суперечности з канонами Церкви. Адже вже від кількох літ горлав „Українська Нива“ за українським епископом на Волині, недавно вже і вся польська проурядова преса заговорила про розмосковлення Церкви, — а справа все стоїть по старому.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 14. ВЕРЕСНЯ 1933.

ГАЛАКТІОН ЧИПКА.

Спомини з гір.

III.

Ще не розігнався я до третьої частини своїх споминів, а вже на дві перші дістав запити, відповіди і доповнення. Це відноситься до села Спас, його Княжої гори, до Лаврова і його історії. Видно наше громадянство не таке вже байдуже до того, що діялось колись на нашій а своїй землі.

Найбільшу радість справила мені „Бойківщина“, що тихо, без гамору і шуму виходить що чвертьрік у Самборі. В „Бойківщині“ є стаття д-ра Кобільника саме про те все, про що я згадував, а з якої ясно виходить, що я не перший зацікавився „Княжою горою“. Богу дякувати!..

А коли є такі люди, то я з легким серцем можу цю справу лишити на боці і перебратися в інші сторони симпатичної бойківської землі.

Стрільбичі.

Також стара-стара місцевість, один з бастіонів колишнього оборонного трикутника. Вже й сама назва вказує на те. А підчас мого побуту в домі пп. Марковських я ще підтвердив її, бо настріляв стільки „биків“ у бріджу, що мало що не зарікся загалом зірвати з фабрикою „Фердинанд Пятнік і Сини“. Прошу собі уявити: Пані Дому заголошує „без адута“, я маю два аси, всі кольори обсаджені і підношу на „три без адута“. Противники не мали партії, підтягають на чотири пік, Пані Дому „пас“, а я маючи таку сильну карту також „пас“, навіть без контри. З того зачалося. Противники впали, але я „зазяпав“ карту і ми програли робра.

Були Стрільбичі бастіоном і лишилися ним. Там працював довгий час посол о. Яворський, там ліси „Дністра“ і П. П. Марковських. В селі гарна кооператива і „Народній Дім“, люди свідомі і не дурні. Одним словом пахне твердинею... Не мають тільки зрозуміння для дороги через своє село. Моглаб бути ціла така, як той кусень, який зробили своїм коштом власники лісового маетку. Але це вже вроджена прикмета кожного українського села і благодатний вплив високого дорогового податку.

Ця дорога багато завинила в тім, що я так довго сидів у Стрільбичах, за що сердечно моїх Господарів перепрошую, не обіцюючи на будуче поправи. Ніколи не можна безкарно так розпускати міщуха: годувати, водити „на цапа“, організувати партію до бріджа і загалом упривемнювати йому всіма способами час. Воно мститься і зараз і на будуче.

Але при сильній волі виїхати таки можна і я виїхав. Тим разом у справедливі гори, на справедливий гірський мід, справедливі пструги і справедливу гірську купіль — до Ясінки та ще й Масьової.

Чому вона Ясінка — це мені ясно, але чому Масьова — ніяк не розгадаю. Хто це був той Мась чи Масьо, якої віри і народности, що робив і звідки від нього пішла назва на ціле село?!... На щастя я не їхав на досліди чи розкопки і тому ця квестія не попсувала мені побуту в тім далекім закутку, де гори багато гарніші як люди, а люди багато цікавіші як виглядають.

Дорога від залізниці майже весь час попри ріку Стрий. Їдеш і з дива не можеш вийти: Чи справді ця велика ріка тільки доплив Дністра? Адже вона три рази більша від нього, а про глибину моглиб сказати найліпше ті, які що року збільшують число потопельників. Візник мого нового господаря сам кілька разів мало що не втопився, тому дещо розказує з власного досвіду. „Вода — каже — вибиває ями і під сподом рве, а вверха нічого не видно. Ось тут — показує рукою на темно-сине плесо — є сім метрів глибини!“ Я в те не дуже вірю, але доказувати неправду не маю охоти, бо ануж вода справді під сподом рве. Пропав би фейлетон про Ясінку, банька гірського меду, кілька великих пстругів на маслі і загалом прекрасний мій побут у П. П. Яворських.

Ясінка.

Село нічим незамітне, хіба тим, що має гарну церкву, гостинне надлісництво, голосувало на „одинку“ і недавно дуже погоріло. Нарід там ненадзвичайної раси, здається має домішку татарської крови (найвище 80—90 проц.) і то татарів дуже збідованих.

Церква справді гарна, а якби не білі муровані стовпи, що тримають піддашя — моглаб стояти в музею. Отець парох, показуючи мені її, додає, що навіть сам д-р Драґан хвалив цю церкву, коли в своїй „церквознавчій“ мандрівці забрив до Ясінки. Не знаю чи бачив він і св. Яна Кантого, що висить у куті під дзвіницею. Різьбив його певно якийсь ясінський Архипенко і цікаво вирізьбив. Дав йому козацькі вуси, китайські коси і бороду аля Дорошенко. Цікава фігура, шкода що не в музею.

Написав я вгорі, що Ясінка мало чим замітна, а тепер мушу справити. Ні, вона дуже замітна, а саме старим і молодим поколінням.

Почав я розмову зі старшими.

— Ви були на українській війні? — питаю.

— Ще чого. Я прийшов з „плінч“, то вже мені другої войни не хотілося.

— А тепер як вам ведеться?

— Як є „уродзай“ то нічого собі.

А з молодим і наймолодшим поколінням, то й розмови не треба було.

Вечором, коли сонце сховалося за „Лапші“, а синій сумерк налят на ясінську долину, коло моста на ріці вулиця гула. Стояв я і слухав. Молодий нарід весь час співав стрілецькі пісні.

Видко, від слів хотіли перейти до діла, бо одинокий коник, за якому їхав п. Певний і комп. уже боками робив. І сталося.

10. вересня, коли на завершення Служби Божої процесія з мощами св. Йова вже кінчалася, несподівано на превисочезній дзвінниці Лаври замаяв величезний кількаметровий український жовто-блакитний прапор. З усіх грудей багатотисячної маси стихійно вирвався оклик „Слава, слава!" Треба підкреслити цей момент в цілій почаївській „дії", бо, здається, на нього не звернуть відповідної уваги ні церковні ні світські високі чинники. А проте цей факт поляг на Почаївській Лаврі, що високо верховодить над усією околицею, українського національного прапору, факт, що викликав такі одноцупні ентузіястичні оклики „Слава" виявив незвичайно виразно справжні почування народньої волинської маси.

Друга ява була така. У мент, коли замаяв національний прапор, серед молоді, що заповнила всю алею від Лаврівського Собору до архієрейських кімнат, нагло зявилися десятки транспарентів з отакими написами: „Геть з руспфікаторською політикою і з московськими єрархами в Православній Українській Церкві", „Домагаємось цілковитої українізації Церкви", „За українського зверхника Церкви", „Для Волині правлячий епископ українець", „За українську богослужбову мову", „За відродження українських традицій у Прав. Церкві", „За соборний устрій Церкви" і іншими, що повторювали ті самі думки в зміненій стилізації. Від цих написів заворушилися аранжери ювилейного свята. Пробували заслонити транспаренти густо заставленими церковними хоругвами, щоби не побачили цих „ювилейних" написів очі московських владик, а зібрались вони тут усі: сам „ювілят" митрополит Діонизій, його майбутній заступник архиепископ Олександер, відомий українофоб епископ Симон, ну, і наші: — малорос архіеп. Олексій і українець еп. Полікарп. Пробували успокоїти маніфестантів словом. Аж трьох священиків починало промовляти до народу. Але їм не дали говорити — „Геть з наймитами москалів" і інші вигуки неслись з юрби. Звертались за помічю до поліції, але вона, зібрана у великому числі, відмовилась інтервенювати. І не було ради. Мусіли московські владики пройти алеєю цих транспарентів під вигуки „геть, геть" з лаврського собору до архієрейського дому... Ще трохи постояли маніфестанти рядом зі своїми написами перед вікнами архієрейських покоїв, після чого відійшли на майдан міста, де відбулося віче під голим небом.

На цьому вічу виступали з промовами посли з ББ Скрипник, Бура, Серафимович і сенатор Главацький ті самі, що колись витали митрополита Діонизія, як почесного голову Т-ва ім. Могили. Головною темою промов була справа розмосновлення церкви і справа безбюджетової і безконтрольної господарки внутрішнім церковним майном. Віче винесло відповідні резолюції і вибрало делегацію з кількох осіб до митрополита. Очевидно „ювілят" делегації не прийняв, а вислухали делегатів арх. Олексій і еп. Полікарп.

На другий день, 11. вересня, відбулась заповіджена програмою ювилейна академія. На цю академію, навчені досвідом аранжери, пускали лише за білетами вступу. Академія почалась около 2 години (народу вже в Лаврі не було) і протягласъ дві години. На академії були присутні: численно зібрані (коло 200) панотці (які у відрядженні до попередніх років привезли зі собою своїх жінок, дочок і кревняків), всі слухачі консисторії, члени „Русскаго Народнаго Обединенія" з цілісінької Польщі, ну, і... дослівно кожде 20 наших дяків, позурих і мовчазних. Академія складалася з двох промов — довженького докладу члена консисторії, панотця Відибіди та з панегіричного виступу п. Витенка. Цей панок, який невідомо яким правом мав відвагу промовляти в імені українського громадянства, зробив у своему рабсько-льокайському запалі з особи митрополита Діонизія 100 прц. українського церковного діяча і патріота. На пояснення цього несамовитого виступу треба додати, що п. Витенко є служачим Волинської Консисторії. Не було святочного настрою на академії, — бо сам ювілят не знайшов у собі сили бути присутнім на академії.

Так скандально закінчився повторений ювилей. *Х.*

—o—

Новий зшиток „Української Загальної Енциклопедії".

Вийшов 30-ий зшиток „У. З. Е." і ним закінчена загальна частина цього видання. Пять зшитків, що матимуть огляди з українознавства появляться до кінця цього року. У 30-ім зшитку маємо такі українські назви: Цицура, Ціхановський, Цурковський, Цьокан, Чайковські, Чалий, Чарнецькі, Чеботарів, Червенські городи, Чередіїв, Черемшина, Черкавський, Черкасенко, Черкаси, Черник, Чернівці, Чернігів, Черняєвський, Черче, Чехівський, Чеховичі, Чечель, Чигирин, Чижевський, Чикаленко, Чорна Русь, Чорне море, Чорний шлях, Чорні клобуки, Чорногора, Чорноморське козаче військо, Чорноморський низ, Чортків, Чортомлик, Чорториські, Чубар, Чубатий, Чубинський, Чуйкевич, Чумаки, Чупринка, Чурай, Шадлун, Шаманек, Шандрук, Шаповал, Шараневич, Шахрай, Шашкевич, Шварно, Шевченко, Шедель, Шелухін, Шемет, Шептицькі, Шестоднев, Шехович, Шимонович, Широцький, Шішманов, Шкрибляки, Шкрумеляк, Шкурупій, Шмігельський, Шовгенія, Шпойнаровський, Шраг, Шрамченко, Штефан, Штунда, Шульгин, Шумлянський, Шумський, Шухевичі, Щедровський, Шепотев, Щербаківський, Щербина, Щирський, Шоголів, Щурат, Юзівка, Юнаків, Юра, Юріев, Юрій, Юркевичі, Юрчак, Юшишин, Яблоновський, Яворів, Яворницький, Яворський, Яковлів, Якубський, Ялта, Ямпіль, Янович, Яновська, Яновський, Янчук, Яремко, Ярижка, Яричевський, Ярополк, Ярослав, Ярошевич, Ярошевський, Ярошенко, Ярошинська, Ять, Якимович, Яхія, Яцків, Яцуржинський.

Із загальних гасел замітніші такі: Цитринове дерево, Цифра, Цінні папери, Цісар, Ціцерон, Ціяноводень, Цукор, Цукроварня, Чад, Чай, Чайка, Чапек, Чарльстон, Чарторийські, Часник, Чекановський, Челяковський, Чемберлен, Ченстохова, Червона армія, Червоне море, Червоний хрест, Черенка, Череп, Чернець, Чернишевський, Черні, Черчіль, Чех, Чеська література, Чеська мова, Чеськословацька республіка, Чех, Чехов, Чиш, Число, Чіле, Чіріков, Чічерін, Чорногора, Чорногуз, Чума, Чумацький шлях, Чупров, Чхеїдзе, Шагін-Ґірей, Шайдеман, Шайноха, Шалапути, Шаляпін, Шаміль, Шамсні, Шангай, Шанкер, Шапірограф, Шарден, Шафарик, Шафран, Шахматов, Шаховской, Шахт, Швабія, Швайцарія, Шведська література, Шведська мова, Швеція, Шезльонг, Шекспір, Шелі, Шелінг, Шеляк, Шенберг, Шенбруи, Шербур, Шери, Шефтобері, Шимпас, Шифра, Шілінг, Шіллер, Шінто, Шкаралупники, Шкарлятина, Шкільництво, Шкіра, Шкірні хороби, Шкло, Шкода, Шлезьк, Шлісельбург, Шліхтер, Шлунок, Шляхта, Шмідт, Шніцлер, Шобер, Шов, Шовк, Шопен, Шопенгауер, Шотляндія, Шпіонажа, Шрамек, Штаб, Штайнах, Штравс, Штреземан, Шуберт, Шувар, Шуман, Шумування, Шепкін, Шепління, Шипюрно, Щука, Щур, Юаншікай, Ювеліряво, Югославія, Юз, Юзефович, Юзефський, Юкатан, Юліян Апостат, Юм, Юнг, Юнгів план, Юнгман, Юнкер, Юпітер, Юра, Юрон, Юстиніян, Юта, Ютляндія, Юхта, Юшневський, Яблонец, Ява, Ягайло, Ягіч, Яєчник, Язик, Яйла, Яків, Якір, Якоби, Якобінці, Якобсен, Яковлев, Якутська автономна радянська соціялістична республіка, Ялиця, Ялівець, Ямагата, Ямайка, Яничари, Янус, Японія, Японська література, Японська мова, Японське мистецтво, Ясенський, Яси, Яснопольський, Ятаган, Яфетидольогія, Ячмінь, Яшірка.

Редакція „У. З. Е." прохає нас при цій нагоді пригадати громадянству, що всякі доповнення й поправки треба яко мога швидше присилати на адресу „Енциклопедії", Львів, Чарнецького 26. тому, що вже збирається матеріял до суплементу.

Бувший гетьман Скоропадський і московський генералітет.

(УП) Канадійський англійський часопис „Ді Бордер Сіті Стар" з Вінзору, Онт. приніс статтю свого паризького кореспондента про московський монархістичний рух на еміграції. Стаття цікава тим, що кидає дещо світла на діяльність екгетьмана України Скоропадського та його співпрацю з Московщиною паризького покрою. У звязку з тим набирає іншого освітлення й реклама для Скоропадського в російській пресі, а дальше й вістки польської преси з перекручуванням фактів, сенсаційними видумками і т. п.

Після приходу Гітлера до влади, в московських еміграційних колах поширились надії на розвал радянської республики та на відновлення московської монархії. У звязку з тим московські емігранти почали живу діяльність над зорганізуванням всемосковського легіону, який мавби стати на послугах Гітлера, коли він розпічне свій наступ на Москву. 12.000 москалів заголосилось на той заклик і для них зорганізовано в Ґтеборґ спеціяльний табор, а штаб приміщено у великому будинку бувшого готелю „Вікторія" в Берліні. Московські легіонери парадували в Берліні перед Гітлером та представниками давної царської родини в повному озброєнні та з царським прапором, який посвятив митрополит московської православної церкви. Проводять тим „всемосковським" легіоном А. Розенберґ, князь Оболенський, ґенерали Авалов і Сахаров та ґ. кілька балтійських баронів. Кружляють чутки, що й всемогучий нафтовий король Детердінґ жертвував на ту ціль великі гроші. Зорганізовано теж терористичний відділ тієї організації під командою якогось Яковлева, особистого приятеля Ґоргулова, вбивника французького президента Думера. Відділ цей видав газету „Набат", в якій Яковлев отверто закликає до мордування радянських амбасадорів і торговельних заступників, а також мордування державних мужів тих країв ,що піддержують дипльоматичні зносини з теперішнім московським урядом. Організація злучилася зі „всемосковською" організацією у Франції, що вдержує там військові школи для вишколу молодих аристократів на старшин. Міжнародним провідником тієї організації є бувший царський ґенерал Міллер, який живе тепер в Парижі і заявляє, що метою живої активности серед московських емігрантів „очистити Московщину рікою жидівської крови".

Новозорганізована московська організація в Берліні має зватися „Ронд", що є скороченням слів „Російское Національ-Соціялістическое Движеніе". Партія хоче посадити на московському престолі князя Кирила (емігрантського московського царя). В московській церкві в Парижі відправлено з цього приводу богослуження при участи 16 московських патріярхів, архимандритів, митрополитів та й самого „царя" Кирила й „царевича" Бориса.

Провідником відділу тієї організації в Англії є князь Скоропадський, колишній український гетьман. Він створив там Лігу Визволення України, до якої належать визначні англійські аристократи та фінансісти. Ліга заявляє всюди, що має на Україні свої відділи для поширення нелеґальної літератури між селянством. Література складається з матеріялу, що підбурює українців проти жидів (а чому не проти Москви?).

Центральний орган тієї організації „Новое

а „Ой у лузі червона калина" то стільки строф, що й я їх не знаю.

Найменші громадяни теж цікаві.

Іде пастушок за товаром, на голові старий татів капелюх, а на капелюсі тризуб і букви У. С. С. Тризуб і букви смолою намальовані, але виразно.

— Хто тобі таке зробив?

Пастушок подивився, щось поміркував і не признається:

— Не знаю...

— На-ж тобі десять сотиків. Купи собі цукорків.

Зіскочив таки зараз з коня і побіг до кооперативи. За ним другий такий сам, хоч і без тризуба, але зате співак. Коли ми надійшли тягнув тоненьким голоском якусь нову пісню: „Ще не вмерла Україна, ми її не лишим", а далі про двох молодих хлопців...

І ще одну пісню співали малі хлопчики. Про Петлюру. Звідки вона забрила, хто її зложив і куди, якими шляхами дісталася до забитої дошками Ясінки?!...

Гарне молоде покоління. Може тому, що це „хлопи", бо шляхта з декотрих дооколичних тіл якісь штуки викидає. Позакладали їм шляхоцького „Стшельца", до якого „хлоп" не може належати і шляхтичі горді з цього. Маю надію, що не всі, але казали мені люди, що багато. Хоч бери та закладай шляхоцькі „Соколи" і „Луги"!

На цю тему треба не на жарт подумати. Думав нераз і я, лежачи в холодку (і в приличній віддалі від пасіки!) і дивлячись на наші рідні бойківські гори. Там-же тої шляхти стільки!... Щоб не звернула в інший бік, хоч і... босими ногами.

Симпатична Бойківська Земле. Гарна ти і наша з давен-давна. Але потребуєш праці і людей, людей не таких як я, що приїзджають тільки милуватися красою твоїх рік і лісів, а людей таких, що посвятять тобі ціле життя.

Є вже таких досить, але ще мало.

Слово" пише таке: Наше мітло є найліпше визволення Росії. Ми відновимо монархію, яка не буде збудована на давніх принципах. Вона буде більш ідеальна. Насамперед ми прочистимо Росію від жидівських впливів так, як Гітлер прочистив Німеччину. Опісля відламо шляхті її давні посілости і так приверпемо порядок в нашому улюбленому краю. (Про Україну ані згадки!).

Між тими, що ту „всемосковську" організацію фінансують є такі люди: бувший німецький цісар, французький промисловець Коти, директори кількох французьких та англійських фабрик зброї, а також цілий персонал теперішнього німецького уряду.

Майже всі подані в тій статті факти й твердження не відповідають дійсности, бо в Німеччині нема табору з 12.000 москалями, ані не маширували москалі зі зброєю перед Гітлером, бо й сам Розенберг заявив, що з організацією Ронд не має нічого спільного, а щоб німецький уряд туди належав, про це й мови не може бути і т. п. Коли б туди належав уряд, то не треба було забороняти гороїжним уніформованим москалям носити однострої та робити вправи. З приводу Ронда счинилось у світі богато шуму, а все без підставн. Між українцями теж пішла була психоза співпраці з Рондом, дехто навіть вже переговорював у справі організації українського відділу при Ронді. Але все те було передчасне. Ті, що вели переговори, вифантазували собі, що вони говорять від всієї української нації. А тимчасом коли прийшлось творити той український відділ, то до його згодосилось заледво кількох збанкротованих комуністів з бувшого робітничо-комуністичного товариства „Воля" в Берліні. І то не зголосились вони туди, щоби служити Москві, а радше тому, що їх викинено за комуністичну діяльність з Німеччини, а Ронд їх від того на якийсь час рятував, закриваючи собою те, проти чого бореться сьогодні німецький націонал-соціялізм, себто марксизм зі всіма його виявами наверх. Вартости Ронда не треба переціновати, як це дехто може любить загорлча робити, бо це лише явище кон'юнктуральне без глибших основ. А це вже видно по тім, що в Берліні були щось аж три Ронда разом і всі жерлися між собою дуже неприличним способом. І наші гетьманці, й ті, що з гетьманом, і ті, що до нині ще без гетьмана, пробували щастя в Ронді, щоправда, дуже делікатно та не безпосередньо, привязуючи великі надії до цього руху. Але мабуть побачивши, що навіть вожаки з Ронда, бувші генерали, ідеольогічні провідники і т. п., помандрували за крати німецької вязниці з різних причин, деколи не зовсім політичних, відмежувалися від них.

—o—

Вісти з краю.

СОЛОТВИНЩИНА.

Хоч Солотвина зі судовою округою (17 сіл) не має безпосереднього звязку з культурно-освітніми, господарськими та політичними центрами через брак комунікації (38 км. автобусом до Станиславова, 18 фірою до Надвірної), то проте в останніх році виявила дещо активности. Наразі розвивають дещо діяльности Філія „Просвіти" і Кружок „Рідної Школи".

Філія „Просвіти" обмежується покищо до розбудження життя по читальних, звертаючи увагу на поглиблення освітньої роботи по читальних, як заведення постійного голосного читання, налагодження діловодства, инвінтування бібліотек тощо. Деякі читальні виказують у цьому напрямі успіхи, як читальня в Старуні, Заріччу, Раківці і Солотвині. Також основана в минулім році в осені читальня у Марковій розвивається добре і правильно. Одначе ту роботу веде тільки двох членів виділу при нагоді поїздок на загальні збори по селах, бо на освітнього урядовця філію не стягнуть. В березні ц. р. відсвяткували Філія разом з Кружком „Р. Ш." Шевченківське свято.

Кружок „Р. Ш." зорганізував постійне збирання 1-процентового податку на „Р. Ш.", перевів збірку на коляду, яка дала 244 зол., писанку в квоті 69 зол., уладив свято св. Миколая, разом з Філією „Просвіти" свято Шевченка, а в липні фестин та аматорську виставу, дохід з яких обернено на покриття коштів діточого садка. Діточий садок має 34 дітей, з яких частину Кружок дожиливав. Садок закінчився полисом, на котрім батьки мали нагоду наглядно бачити користи садку для національного виховання дітей. Батьки просто плакали з радости, коли чули, як їх діточки, навіть найменші, говорили патріотичні віршики, співали пісні, або виводили національні танки. Уладження Кружком садка матиме для населення безперечно велике освідомлююче значіння. Бо коли попереднього року місцевий комітет для незаможних, зложений у більшости з поляків і жидів, зорганізував вакаційну півоселю, а Кружок „Рідної Школи" хотів для противаги зорганізувати для українських дітей свій садок — то населення не хотіло до того ніяким причинитися. Але коли люди побачили, що в минулорічній півоселі внучували їх дітей ріжних польських патріотичних пісень, повдоровляти словом „честь" замість „Слава Ісусу Христу", ба й молитися з дітьми по польськи — переконалися наглядно про ціль таких чужих садків. Доказом на це те, що цього року польські тикники не думали вести ніякої півоселі, але коли побачили, що Кружок „Р. Ш." зорганізував садок, оснували зараз і у себе садок, до котрого притягнули і трохи наших дітей з найбідніших, яких приманили цукром, качкою і булками. Але були між дітьми й такі, що не злакомилися на цукор і булки та ходили таки до нашого садку, хоч у нас діставали лише хліб і масло.

Збори в справі української школи. Дня 27. серпня відбулися у нас збори в справі української школи. Присутніх було около 150 людей з цілої суд. округи. Про положення українського шкільництва в Польщі і наші домагання на тому полі референував д-р Л. Рорбацький. На збори прибув теж посол Юра Чукур, який здав справоздання з діяльности Української Парл. Репрезентації та представив положення нашого народу під більшовицьким ярмом. Збори ухвалили відомі резолюції в справах шкільництва, протест проти фізичного винищування українського народу більшовиками та заяву довір'я Української Парл. Репрезентації.

Висліди шкільного плебісциту. У звязку з положенням українського шкільництва треба згадати про висліди шкільного плебісциту. В Солотвинщині не було нічої школи з польською мовою навчання з виїмком експозитальної одно-класової школи в Пороєвх. Декларації в осени м. р. вносили лише ті села, що мали двомовне навчання. Таких сіл було 9. Тепер вже приходять рішення куратерії у справі плебісцитової акції і на диво навіть у тих селах, де досі була українська школа, заводять двомовне навчання, бо показується, що знайшлися там якісь декларації за понад 20 дітей за польською мовою навчання. Правда, що в деяких селах, як Старуня, Космач, Кривець, у деяких батьків видурено підписи за польською школою, однак частина батьків ті підписи відкликала; та в деяких селах, як Старуня (щодо другої школи з українською мовою навчання) і Раковець, абсолютно ніхто з батьків не піддасував ніякої декларації за польським викладом. Очевидно, наємо до діла в плебісцитовими містеріями. В той спосіб від цього шкільного року **не маємо в нашій окрузі ніодної школи з українською мовою навчання.** У всіх випадках вносимо відклики, одначе чи вони що поможуть?

На економічній ділянці нема у нас ніякого поступу, а навпаки: повний занепад. Колись були у нас в кожному селі кооперативи, але всі з виїмком Космача, Яблінки і Старуні, вони і від двох літ не проявляють ніякої діяльности. Причини, як звичайно — манка і розбазарювання товару, а це наслідок малого кооперативного освідомлення. Здавалося би, що тепер, у часі безприкладної нужди по селах, недостачі якихнебудь заробків (бо деревний і нафтовий промисл, з якого часто населення черпало зовсім гарні заробки, упав зовсім), були би всі обективні дані для розвитку кооперації. Тимчасом без огляду на зусилля деяких одиниць всі старання в напрямі відновлення кооперативного руху розбиваються об незрозуміння і зневіру населення. Ілюстрацією для цього нехай послужить отсе: В повіті в кожному селі є по кілька приватних молочарень, поміж ними заледво чотири чи пять в українських руках і проспернують зовсім добре. Коли зважити, що маємо до 30 таких молочарень у повіті, то тимбільші вигляди повинні би бути для одної районової кооперативної молочарні. Тому рішено таку молочарню зорганізувати. Скликано в тій ціли економічну анкету на 12. лютого ц. р., на яку приїхало аж трьох повамісцевих кооператорів; вияснено там всесторонньо значіння й істоту кооперації, одначе дальше справа не пішла, бо ніодно село не хоче зібрати бодай частини уділів. Всі признають конечність районової молочарні, але ніхто не хоче дати ані золотого. Так тут-розуміють кооперацію! З тих самих причин годі відновити кооперативу в Солотвині та в інших селах. Один тільки Раковець взяв на розум, бо члени упавшої споживчої кооперативи „Юровець" зійшлися, зібрали поміж собою санаційні доплати по 5 зол. та отворили відразу дві крамниці в селі. А до інших тимчасом зїздить урядовий ревізор від „Ради Спудзельчої" у Варшаві та каже собі платити по 260 зол. за люстрацію! І будуть члени надзірної ради й управи платити, дарма, що за ці гроші могли би відновити кооперативу... Одначе нашим „приятелям" і ті кооперативи, як ще істнують, є сіллю в оці, бо от у серпні був таємничий влом до кооперативи в Старуні, яку обікрали на поверх 200 зол. Словом: в економічній ділянці у нас дуже сумно.

Освіта й виховання дають народові силу. Цю мету осягнеш, коли станеш членом Т-ва „Просвіта".

Шум і правда.

Вияснення у справі коедукації в Академічній гімназії.

Шум учинився довкола коедукації в 1-ій класі Академічної гімназії. В пресі хтось оголосив речинець вступних іспитів і вписів на 28. серпня, в „Ділі" з 30. серпня хтось виданв Куратерію Л. Ш. О. за те, що цей речинець визначено з дня на день тому, щоб ніхто не скористав із нього; в „Ділі" з 6. 9. непідписаний автор двозначно закинув, що Дирекція Акад. гімназії не хоче перевести іспитів, хоч Міністерство Освіти вже вирішило справу коедукації, а в Куратерії компетентний шкільний візитатор д. 4. 9. вияснив представникові Батьківського Комітету, що Дирекція Акад. гімназії дістала вже доручення перевести вписи.

Це був шум, а правда? Ось вона: Дня 26. 8. була в Куратерії Л. Ш. О. нарада, як перевести коедукацію в Акад. гімназії і підчас тієї конференції приготовили реферат до Міністерства; дня 6-го вересня компетентний візитатор (п. Шедівн) повідомив Дирекцію телефонічно про позитивну постанову Міністерства з дня 30-го серпня 1933; дня 7. вересня Дирекція дістала письмо з Куратерії в цій справі з датою 6. вересня, але дотичну оповістку подала від себе Дирекція вже день перед тим, на основі телефонічного повідомлення. Іспити розписала Дирекція на 9. вересня і тільки на основі відбутих іспитів мала змогу перевести вписи, натомісць уже від 29. 8. приймала письменні, а навіть устні зголошення кандидаток до 1-ої класи.

І ще дві справи: 1) компетентний візитатор п. Шедівн відповів Дирекції, що він не давав представникові Батьківського Комітету ніяких вияснень, бо навіть ніхто у нього не зголошувався; 2) коедукація в перемиській гімназії ішла іншими шляхами, не була одночасно вирішена, а непідписаний автор заміток у „Ділі" чомусь то звязував обидві справи, начеб вони мусіли бути злучені одним урядовим актом. Але і в Перемишлі — як це знаємо з „Діла" — іспити розписала Дирекція на д. 2-го вересня, а не на 28. серпня.

Д. Лукіянович.

—o—

Допомога жидівським утікачам.

ЖЕНЕВА, 11. 9. ПАТ. На основі статистичних даних світової жидівської конференції число жидівських утікачів з Німеччини виносило в липні ц. р. 47.450 осіб, з чого на Францію припадає 25.000, Голяндію 5.000, Палестину 5.000, Польщу 4.000, Англію 2.500 і т. д. Ці цифри послужили допоміговому комітетові основою до устійнення грошевої допомоги для втікачів.

—o—

Неспокій на Кубі.

Як повідомляють з Гавани, новий президент кубанської республики Сан Мартін заявив, що кубанці хотять жити зі Зл. Державами в приязні, справочись за повній незалежности краю. Ми не антиамериканці, виступаємо тільки проти імперіялізму під всякими його формами.

ВАШИНГТОН, 12. 9. ПАТ. Державний секретар Галь заявив, що Зл. Держави визнають кубанський уряд, якщо він заліквідує заворушення й приверне лад та порядок.

ГАВАНА, 11. 9. ПАТ. Поширюються дальші акти насильств і терору. Сьогодні в полудне підложено бомбу під електрівню, яку знищено.

—o—

Дольфус і „вища воля".

ВІДЕНЬ, 12. 9. ПАТ. Вчора попол. на перегоновій площі в Пратері відбулася велика маніфестація „Фронту батьківщини" при участи 60.000 осіб. До зібраних промовив канцлер Дольфус, заявляючи, що австрійського парламенту в теперішній формі отворити не можливо. Уряд виладив новий проект конституції, спертий на християнських, німецьких і станових основах, щоби зробити кінець партійній державі. Теперішній уряд веде боротьбу на два фронти, з марксизмом і брунатним соціялізмом. „Хочемо жити в Німеччиною у згоді, але й наша держава, хоч мала та бідна, має право до чести. Відкидаємо політику уніфікації й терору, а також політику фальшивого націоналізму. Опісля канцлер писував успіхи уряду, який більше пробув останніми часами, ніж парламент впротягі кількох років. Свою промову закінчив Дольфус словами, що вища воля велить Австрії боронити свою незалежність. Направляємо помилки і побудуємо новий кращий дім. Бог так хоче".

Маніфестація скінчилася дефіладою перед президентом Міклясом і канцлером Дольфусом

ЩО КАЖУТЬ АВСТРІЙСЬКІ СТАРШИНИ-ВТІКАЧІ.

БЕРЛІН, 12. 9. ПАТ. Два австрійські старшини, які втекли до Німеччини, оголосили отвертого листа до австрійського міністра національної оборони, в якому оправдують утечу з рядів суперечною із конституцією поведінкою теперішнього австрійського уряду. Поручають всякими можливими засобами поборювати теперішній режім в Австрії.

НІМЕЦЬКА ДЕФЕНЗИВА ТА ФР. МАНЕВРИ.

ПАРИЖ, 12. 9. ПАТ. Згідно з звідомленнями „Матена" французькі військові кола одержали вістку, що німецька дефензива цікавиться передовсім переводжуваними тепер підчас французьких маневрів пробами моторизації армії. Агенти французької контрозвідки перехопили інструкцію німецького штабу, вислану в цій справі німецьким шпіонам.

ЗА СТВОРЕННЯ СИЛЬНОГО СЕЛЯНСТВА В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН, 12. 9. ПАТ. Президент Ляндбунду Майнберг виголосив в Андзе промову в присутності 9.000 селян, присвячену кольонізаційному питанню держави. Бесідник підкреслив вагу створення сильного селянського стану в Німеччині; своє домагання мотивував тим, що по другому боці сх. кордону Німеччини живе польський нарід, який розвивається, а по німецькому боці на прикордонній смузі від століть тревае еміграція ан захід. Нац. соціялістична селянська політика хоче позбавлені повітря сх. терени, які не дадуться сборонити скорострілами, охоронити поясом селянських загород.

ВІДНОВЛЕННЯ РОЗБРОЙНИХ ПЕРЕГОВОРІВ.

Нарада між Норманом Дейвісом та сером Джоном Саймоном, що відбулася 7. ц. м. в Лондоні, розпочинає наново переговори в справі розброєння, що так нещасливо скінчились в Женеві. Темою цієї наради мав між іншим бути й французький проект контролі розброєння. Деякі часописи радають, що Зл. Держави поставляться прихильно до контролі зброєнь коли европейські держави заключать конвенцію справжнього розброєння. Дня 18. вересня мають відбутися французько-англійські наради в Парижі з участю Норманна Дейвіса.

Оскільки можна здогадуватися на основі висловів Дипльоматично-Політичної Кореспонденції в Берліні, в Німеччині ставляться досить скептично до нових розбройних проектів. Подорож Еріо до Москви цей скептицизм цілком оправдує.

(УКБЮРО ЖЕНЕВА.)

КОМУНІСТИЧНІ ДЕМОНСТРАЦІЇ В ПАРИЖІ.

ПАРИЖ, 12. 9. ПАТ. На мітінгу против арештування в Німеччині комуністів, обвинуваченних у підпалі райхстагу зібралося багато народу. У вулицях, сусідуючих з вул. Ваграм прийшло до сутичок із поліцією. На бульварі Ваграм комуністи, що були в кавярні, обкидали поліцію столиками та склянками.

У зборах узяли участь усі верстви фр. суспільности. В салі розвішали транспаренти з протигітлерівськими написами. Паризький адвокат Джафері в промові доказував, що арештовані комуністи невинні, а винуватий у підпалі райхстагу пруський премієр Геринг, який зробив це, щоби мати претекст до переслідування опозиції. Адв. Торес доказував, що слідство та заповіджена в Ляйпцігу розправа це пародія справедливости. Промовляв ще письменник Ервін Кіш і сестра арештованого болгарина Дімітрова, яка дякувала обом адвокатам за оборону її брата. Маніфестація перетяглася до пізної ночі. Юрба старалася дістати під німецьку амбасаду та поліція не допустила до того. Ухвалені резолюції переслали міжнародній слідчій комісії, яка збереться 14. вересня в Лондоні.

ПРАПОР „ШТРАСБУРГ".

ПАРИЖ, 12. 9. ПАТ. Французька преса обурюється, що прапор, який Гітлер на маніфестації вручив пробоєвому відділові в Кель на французькому кордоні, називається не іменем того міста, лише іменем столиці Альзасії, Штрасбурга. Це доказ, що тому батальйонові визначили як місце постою Штрасбург, а не Кель. „Еко де Парі" підкреслює, що це виразно говорить про бажання німецької відплати. Часопис домагається, щоби французька амбасада інтервеніювала в тій справі в німецькому уряді.

ФРАНЦУСЬКИЙ МІНІСТР У ЛЬВОВІ.

У середу, 13. вересня в подорожі з Парижа до Москви зупиниться у Львові французький міністр летунства Кот. Прилетять літаком із Праги ок. 10. год. передпол. Літак осяде в Скнилові на цивільному летунському майдані.

СТРАШНА ЛЕТУНСЬКА КАТАСТРОФА

ВІДЕНЬ, 12. 9. ПАТ. З Любляни повідомляють: Нині в год. 6. рано біля Любляни на летунському шляху Любляна-Сушак, який отворили тому 14 днів, упав комунікаційний літак із 6 подорожніми, пільотом і механіком. Літак ударив об мур заведення для божевільних і розбився. Всі пасажири та залога згинули.

—o—

НОВИНКИ

— **Футра мужеські й жіночі** виконує по найновішим фасонам лешево й солідно **Евген Говикович, Львів, ул. Домініканська ч. 4.** 324 5-30

— **ВЕРНУВ І ПРИЙМАЮ ЯК ДАВНІШЕ в моїм дентистичнім заведенні, Сикстуська 17 від 9—1 і від 3—6. НАСС.** 356 2-8

— **100 вільних посад.** Потрібні: техніки, кваліфіковані і некваліфіковані робітники, агенти, бюрові сили, стенотипістки, шофери, для кооперативної фабрики „Суспільний Промисл" — якщо кожна українська родина уживатиме лише знаменитої цикорії „Луна". Українські жінки! Жадайте по всіх крамницях цикорії „Луна", бо в такий спосіб в короткому часі створите нові верстати праці для Ваших мужів, братів, сестер і дітей. 291

— **Монументальна праця українця про чеського письменника.** „Прагер Прессе" з 10. ц. м. приносить звістку про монументальну працю допента Українського Педагогічного Інституту в Празі Григора Омельченка про твір чеського письменника Гавлічка-Боровського „Хрест св. Володимира". Праця ця написана по чеськи і видана за допомогою міністерства освіти і Академії Наук і Мистецтв. У першій частині автор розсліджує всі досі відомі рукописи та копії поеми і доходить до ясного зображення творчого процесу Гавлічка; у другій частині порівнює він всі видання „Хресту" і описує їх точно; у третій передданий первісний текст поеми. Книжка видана в 500 нумерованих примірниках і має 124 репродукцій.

— **Членами львівської рільничої палати** з виборів повітового самоврядування стали в станиславівській окрузі: Маріян Ярошинський і Ян Щепанович, з коломийської: Йосиф Ярузельський і Йосиф Тарантюк, із стрийської округи: Корнель Кшечунович і о. Степан Яворський.

— **Наглі суди у Львові.** В четвер 14. вересня судитимуть Миколу Мелику, родом з Радянщини, під замітом злочину шпигунства.— 18. вересня відбудеться наглий суд над трьома убивчиками з Колодна: Нікратовичем, Жултанецьким і Шафранським за вбивство родини Фельда та господаря Стельмаха.

— **Знаменні маневри.** В районі Станиславова відбудуться корпусні маневри, в яких візьме теж участь марш. Пілсудський. На маневри запрошено 20 заграничних офіцирів, між якими находиться два французькі генерали та представники армії радянської, німецької, італійської, австрійської, еспанської і т. д.

— **Залізнична знижка для студентів.** Міністерство залізниць в порозумінні з міністерством освіти продовжило важність посвідок до осягнення залізничих знижок, виданих академічними школами, до 9. вересня ц. р.

— **Летунська катастрофа.** З Варшави вилетіли 11. ц. м. пплк. Філіпович, директор департаменту цивільного летунства і кпт. Левоневський, щоби побити міжнародній рекорд лету в простій лінії без осідання. Вибралися на Москву, звідки мали спрямувати просто на схід понад Сибір до Владивостоку. До Москви долетіли щасливо, однак дальше на сході постигла їх катастрофа. Коло міста Чебоксари, 90 км. на захід від Казані щось з ними сталося. Московський комісаріят закорд. справ повідомляє, що летун, який вів апарат, мабуть Левоневський, тяжко ранений. Другий летун, мабуть Філіпович, вискочив легкопадом і врятувався. Радянська влада поспішила їм з допомогою і вислала з Москви літак на місце катастрофи. На місце катастрофи відлетів літаком секретар польського посольства в Москві, Забелло.

— **Вбили екзекутора.** В ставі біля Вітрогоші найшли змасакрованого Н. Гломба, трупа екзекутора скарбового уряду із Вижека. Екзекутор став жертвою бандитів, які знали, що Гломб, вертаючи із села, мав при собі більшу грошеву суму з податків.

— **Краєва хроніка.** У Войнилові вломилися злодії до мешкання Рибки Кальмана і вкрали готівкою 250 долярів і 1.100 зол., векслі на 300 дол. та асекураційну полісу на 900 дол. — В Коростові біля Сколього згоріла вілля Луця Рапея разом з господарськими будинками вартости 10.000 зол.

— **Злодії переоділися за поліцаїв.** До залізничної каси при вул. Товаровій у Варшаві прийшли в ночі три злодії, з яких два були переодіті за поліцаїв, а один за залізничника і стероризувавши револьверами сторожа, якого побили, за

РЕВМАТИЧНІ БОЛІ у суглобах і мязнях, невральгію і болі голови успішно вспокоюють і усувають таблетки Тоґаль. Тоґаль не дає призбируватися сечевому квасові, вбиваючи у самій основі ці недомагання. Тоґаль зрештою не діляє шкідливо. Дістати можна у всіх аптиках. **Nr. Reg. 1364.**

втрати свідомости. Опісля розпороли касу „раком" і забрали з неї 71.360 зол. готівкою та 35.000 золотих чеками. Неприхоплені ніким, відійшли з добичею спокійно, полишаючи сторожа занятого і без памяти. Щойно на другий день вранці найшли тяжко побитого сторожа і відставили до шпиталю. Злому могли доконати тільки люди, що знали добре терен.

— **Хто виграв на льотерії?** Девятого дня тягнення класової льотерії впали виграні на такі числа: 50.000 зол. на ч. 86373. 15.000 зол. на ч. 61839, 142528. 10.000 зол. на ч. 5779, 132025. 5.000 зол. на ч. 53611, 95431, 107294, 108767. 2.000 зол. на ч. 9223, 10217, 29269, 42398, 51863, 66026, 84189, 90258, 109647, 122835, 125272, 137647, 150205. 1.000 зол. на ч. 1068, 4444, 7099, 11721, 12169, 12288, 12753, 31590, 32473, 34452, 38902, 41802, 55252, 58209, 66461, 78929, 83129, 83384, 84244, 92310, 91696, 95291, 96443, 97362, 105752, 106700, 117594, 121270, 122422, 125625, 127643, 132152, 133942, 137909, 139836, 145863, 150937. 5.000 зол. на ч. 2281, 31422, 43210, 61978, 62127, 101737. 2.000 зол. на ч. 9460, 12426, 12621, 35681 38537, 45670, 62195, 72563, 91043, 109137, 110350, 111183, 116694, 141721, 142593. 1.000 зол. на ч. 748, 2910, 6166, 10320, 11712, 17735, 18368, 24844, 27927, 36447, 37727, 42669, 44962, 47363, 48459, 51997, 52962, 58703, 64163, 68206, 75356, 75882, 77901, 80019, 91045, 93309, 94961, 98595, 102833, 108003, 118197, 120292, 120557, 126013, 129962, 132797, 135828, 136633, 142681, 145778.

— **Різні вістки.** В Геремі згорів замок, в якому находилася гітлерівська кадра праці. Пожежа повстала в кількох місцях одночасно. — В Мамаї біля Констанци впав наслідком моторового дефекту гідроплян, причому згинули два румунські офіцири.

— **Де Пінедо покінчив самогубством?** Як відомо, славний італійський летун маркіз Де Пінедо згорів у своїм літаку „Санта Лючія", яким хотів перелетіти з Ню Йорку до Багдаду без осідання, щоби побити рекорд Кодоса та Росія. Тим літаком Де Пінедо вже двічі перелетів Атлянтик, тому — як пишуть американські газети — цікаве, що тепер згинув він так трагічно. Тому два роки Мусоліні вислав, чи правильніше заслав Де Пінеда до Бразилії. На американськім летунськім майдані Фльойд Бенет біля Ню Йорку, відки мав летіти до Багдаду, Де Пінедо не зодягнувся по летунськи, лише мав на собі звичайну ранішню одежу та патинки, які носив у спальні. Перед летом сказав приятелям, що як прилетить над Рим, скине з літака Мусолінімy листа, в якому впевнить його про свою вірність і любов до рідного краю та короля. При катастрофі всі бачили, що коли полумя охопило літак, Де Пінедо й не думав рятуватися, а стояв непорушний з руками, вложеними навхрест. „Нюз Кронікл" у звязку зі смертю Де Пінеда пригадує, що летун мав конфлікт з Мусолінім з тієї причини, що залицявся до королівни Ірини Джованни. Та Мусоліні вже тоді призначив її для болгарського короля Бориса. Тому, що звязок Де Пінеда перекреслив був би політичні плани Мусолінія, він вислав його до Бразилії. Де Пінедо виїхав до Бразилії, то відтам повідомив, що виступає з італійської летунської служби. Між рештками Де Пінедового літака найшли фотографію дочки італійського короля Джованни, що тепер є жінкою болгарського короля Бориса. Фотографію підписала Джованна. Крім того найшли ще одну фотографію якоїсь жінки, та годі пізнати хто то, бо фотографія обгоріла.

— **Шість тисяч професорів без посад.** Букарештенський щоденник „Курентул" подає у передовиці, що в Румунії крім 7000 безробітних учителів є поверх 6.000 іспитованих професорів середніх шкіл без посад. Декотрі з них більше як 10 літ шукають даремно за кусником хліба.

—o—

З листів до Редакції.

В справі „Спілки Українських Агрономів".

Високоповажаний Пане Редакторе.

У звязку зі статтею в ч. 232. „Діла" з дня 5. ц. м. п. з. „112.000 зол.". Про скандал „Спілки Українських Агрономів" та п. п. Воробця й Охримa" — не відмовте помістити отсих мої

кількох слів вияснення і то тим більше, що того вияснення автор статті вимагає від мене домагається.

„Спілку Українських Агрономів" засновано в 1925 р. Мене приняли до управи „Спілки" в другій половині 1929 р. як референта та організатора насінного відділу. Перед тим працював я як управитель дослідно-насінної станиці в добрах баронів Гец-Окоцімських. На тому становищі мав я нагоду також познайомитися з працею польських дослідно-продукційних насінних станиць на нашій національній території. На основі придбаного досвіду прийшов я до переконання, що прийшов уже й у нас час подумати над удосконаленням сільсько-господарської продукції та над організацією кооперативного збуту земле-плодів, як етапу до економічної емансипації нашого села. Тому приняв я предложене мені місце в „Спілці Укр. Агр.", уважаючи, що на цьому становищі зможу працювати в згаданому вище напрямку.

Зааангажований до ведення насінної акції, посвятився я виключно праці в тій ділянці, уважаючи справи фінансів та книговодства за щось, до чого я найменше покликаний; на ділі я цими справами не займався. Великі обороти вказували, що „Спілка" приспішеним темпом розвивається, та з другої сторони тяжко було зорієнтуватися в дійсним фінансовім стані кооперативи, бо більянси за 1927-28 рр. не були ще зладжені, а діловий 1929 р. не був ще майже інвентаризований. Та зразу звернули мою увагу хибні основи, на яких була побудована „Спілка" і які з погіршенням кон'юнктури мусіли довести до її упадку. Маючи своїми членами виключно агрономів, мотла вона бути хіба їх становою організацією, а ніколи сільсько-господарською кооперативою. Не маючи членами рільників-продуцентів, обслуговувала вона привагідних відборців, які — як пізніше показалось — натягнули „Спілку" на великі суми. У вічній погоні за клієнтами, привернувала їх „Спілка" легким кредитуванням товару і давала вераз товар на умовинах далеко кращих, як мала їх сама у гуртівника або фабриканта. На тлі торговельної конкуренції доходило дуже часто до конфліктів з Повітовими Союзами Кооператив, на яких удержанні були агрономи, члени „Спілки", а Ревізійний Союз Кооператив слав оправдано гострі упімнення за ломання кооперативної дисципліни.

Приглянувшись цьому всьому, прийшов я до переконання, що треба конче перебудувати „Спілку" та звернути її діяльність з чисто торговельної в напрямі продукції насіння і земле-плодів та організації їх збуту. Щоб осягнути намічену ціль, треба було притягнути в члени „Спілки" хліборобів-продуцентів, що були би матеріяльно зацікавлені в наміченій акції. Не без спротивів деяких членів управи і надз. ради, загальні збори „Спілки", що відбулися 4. VII. 1930, одобрили мій плян. Тоді став я переговорювати з визначнішими українськими хліборобами-землевласниками. Коли на спільнім засіданні управи „Спілки" й організаційного комітету українських хліборобів дня 13. X. 1930, інспектор Ревіз. Союзу У. К. п. Дуткевич ствердив вдоволяючий стан „Спілки", а тільки осудив методи її діяльности, здавалося, що переміна „Спілки Укр. Агр." у „Спілку Українських Хліборобів-Продуцентів" — це питання недалекої будучности. На цьому засіданні постановлено відбути дня 30. XII. 1930 загальні збори „Спілки", на яких мала бути довершена переорганізація, а комітет хліборобів мав поставити до диспозиції нової управи 5.000 дол., що вистарчало і для санації „Спілки", і для започаткування нової діяльности.

Та в міжчасі настали події, що не дали довести до кінця початого діла. Катастрофальний спадок цін збіжа в осені 1930 р. здержав майже зовсім приплив нових замовлень. Відомі події в тому ж часі перервали нормальний приплив рат за побрані товари, упімнення, висилані до довжників, лишались без відповіди, кореспонденція з Волинню майже зовсім припинилася. Фінансовий недобір „Спілки" більшав. Показувались наслідки старих гріхів — легкодушного кредитування за часів доброї кон'юнктури. І тому не помогли вже нічого загальні збори, скликані в грудні 1930 р. і січні та лютім 1931 р. Час та обставини вже ніяк не сприяли санації і ціла акція переорганізації показалася спізненою. Дальший хід подій — це вже підготування до конкурсу.

Така була моя роля в „Спілці" Українських Агрономів". Увесь час старався я недопустити до генебної катастрофи і з нежиттєздатної, фіктивної „кооперативи" створити сильну та здорову кооперативу продуцентів насіння і земле-плодів для організованого їх збуту, оперту на хлібороборській еліті зах.-українських земель. Кооперативного збуту земле-плодів, котра то ділянка донині лежить у нас облогом.

Стверджую при цьому, що і з видавничої кооперативою, і в часописом „Нове Село" не мав я від початку і не маю нічого спільного.

Прийміть, Високоповажаний Пане Редакторе, вислови правдивої пошани.

Інж. Богдан Пе[illegible]ич.

Прага, 1. вересня 1933.

Вельмишановний Пане Редакторе!

Не відмовте, будь ласка, на сторінках Вашого шановного органу помістити отсе:

З приводу моєї статті в ч. 112. „Діла" п. п. „Так їх формувати не треба" п. Григорій у своєму органі „Трудова Україна" ч. 7. пише, що ніби то я „самочинно, безпідставно й історично-неграмотно скрізь замість терміна „Русь", в чеському перекладі (sic!) „Русове" поставив „Росіяни"; і тимсамим я ніби то приписав п. Григорієві „витвори своєї неграмотности".

Очевидно, п. Григорій не знає що по чеськи „Русове" (прикметник — „руські") значить: „росіяни" (=росій-ський"). Оскільки п. Григорієву таки конче хотілося вжити терміну „Русь", „русський", то треба було бодай додати, що мова йде не про москалів, а про той (неславянський) нарід, який мав прийти на Україну десь у X. столітті. Цього п. Григорій не зробив, переоцінюючи мабуть грамотність чеського читача.

Таксамо я не допустився був ніякої „еквілібристики" з гектарами, бож я виразно писав, що треба було перераховувати з десятин на гектари. Трохи вправ з арифметики справді не зашкодило б.

Замість того, щоби „ображуватися" і називати когось неграмотним, ліпше було б, аби п. Григорій таки послухав нашої ради і вправився на сторінках „Народностнього Обзору" свої помилки.

Прошу, Пане Редакторе, прийняти вислови моєї правдивої пошани.

П. Котович.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Середа, 13. XI. год. 7.30 веч. „Фрайлійн Доктор".

Четвер, 14. IX. год. 7.30 веч. „Фрайлійн Доктор".

Пятниця, 15. IX. год. 7.30 веч. „Фрайлійн Доктор".

Театр Різнородностей.

Середа, 13. IX. год. 7.30 веч. „Неприятелька мущин".

Четвер, 14. IX. год. 7.30 веч. „Неприятелька мущин" (Закупл. виставa).

Пятниця, 15. IX. год. 7.30 веч. „Неприятелька мущин".

Кіна.

АДРІЯ: „Опір в опері"

АПОЛЬО: „Страшна катастрофа в копальні в Тібо".

АТЛЯНТИК: „Пісня серця".

КАСІНО: Фліп і Флап.

КОПЕРНИК: „Прощання зі зброєю" (Гері Купер).

КОЛІСЕЙ: „Білий мустанг", ревія „Рожевий вальс".

МАРУСЕНЬКА: „Прощання зі зброєю" (Гері Купер).

МІРАЖ: „Мароканські ночі кохання".

МУЗА: „Королева скорости".

ПАЛЯС: „Адютант його Величности" Вальтер Бурієн).

ПАН: „Мумія" та ревія.

РЕВІЯ (виступ львівських артистів).

ПАСАЖ: „Вязень із Каєнни" та „Фліп і Флап за кратами".

СТИЛЕВЕ: „Мужчини в її житті", ревія „Цілую ручки".

ХИМЕРА: „Пісня ночі" (І. Кепура).

УТІХА: „Бунт молодости" й ревія.

Закордонне радіо.

Середа, 13. вересня 1933.

Братислава (279,3) 11.10 Концерт, 17.55 Авдиція, мад. пісні; **Мілянo** (331,4) 11.15, 13.00 Музика; **Штрасбург** (345,2) 15.30 Концерт; **Ляйпціг** (389,6) 21.30 „Директор театру" оп. Моцарта; **Берлін** (419) 20.05 Нар. пісні; **Рим** (441,2) 12.00, 17.15 Концерт; **Лянгенберг** (472,4) 20.05 Оп. музика; **Відень** (518,2) 12.00, 13.10 Концерт; **Мінхен** (332,9) 20.00 „Царевич" оп. Легара; **Будапешт** (550,5) 17.30 Фортепіян, 18.45 Циг. музика; **Харків** (937,5) 9.00 Концерт смич. інструментів, 13.50 Концерт для села, 15.00 Етногр. концерт для молоді, 18.00 Молоді українські композитори, 19.30 Спів, рецитації, гумор, музика; **Москва** (1000) 17.25 „Царська наречена" оп. Римського-Корсакова (Сталін 424,3 м.), 17.25 „Отелло" оп. Верді (Дов. 720 м.).

Четвер, 14. вересня 1933.

Франкфурт н. М. (259,3) 13.30, 20.25 Концерт; **Братислава** (279,3) 14.50 Концерт, 18.25 Скрипка; **Мілянo** (331,4) 17.00 Муз. вістчина; **Ляйпціг** (389,6) 16.30 Концерт; **Білгород** (429,7) 21.10 Пісні; **Стокгольм** (435,4) 19.00 Спів, 19.50 „Джамелег" оп. Бізета; **Прага** (488,6) 17.25 Муз. авдиція для дітей, 19.30 „Тайна" оп. Сметани; **Відень** (518,1) 12.00, 13.10 Концерт, 17.20 Солісти, 18.25 „Валькірія" оп. Вагнера; **Будапешт** (550,5) 19.05 Військ. орхестра; **Харків** (937,5) 9.00, 15.00 Концерт, 18.00 Комедія, 19.00 Концерт із „Березілю", **Москва** (1000) 16.00 „Травнева ніч" оп. Римського-Корсакова (Сталін 424,3 м.), 17.25 „Русалка" оп. Даргомижського (Дов. 720 м.).

Львівське радіо.

Середа, 13. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.05, 12.35, 14.35, 15.15, 17.15, 22.40 Грамофон; 15.25 Господарський комунікат; 15.35 Збіжева біржа; 16.00 Концерт орхестри; 17.45 „У шлеських горах"; 18.05 Камеральний концерт; 19.10 Літер. чвертьгодина; 19.30 Трансм. зі салі Музікферайну в Відні: Академія з нагоди 250. роковин визволення Відня; 21.00 Концерт орхестри, співа (Ад. Добош, тенор); 22.25 Спортові вістки.

Четвер, 14. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.35 Концерт; 12.05, 12.55, 15.00, 15.15, 15.50, 22.40 Грамофон; 15.25 Господарський комунікат; 15.33 Збіжева біржа; 16.00 Для дітей: „З королем під Відень" (Бен. Герша); 16.30 Пісні (Дзежбіцька); 17.00 Відчит із жін. ділянки; 17.15 Музика, співа (Левчовська-Славінська); 18.15 У полісській джунглі; 18.35 Легка музика; 19.40 „Торунь"; 20.00 Концерт орхестри, співа (Наврот Умберто Мачез); 21.00 Рільн. комунікат; 22.00 Легкі й популярні твори (Боровіц, тенор); 22.15 Танкова музика; 22.23 Спортові вістки.

БІРЖА.

ГРОШІ.

У вівторок Банк Польський платив за доляра 6.28 зол. У приватних оборотах платили по 6.35 зол.

Золото: доляри 9.04—9.08; корони 37.90 до 38.20; франки 36.70—36.90; дукати 83.80—84.15

ВАРШАВСЬКА БІРЖА.

Трансакції. Продажа. Купно.

Бельгія 124.75, 125.06, 124.44; Данціг 173.50, 173.93, 173.07; Голяндія 360.50, 361.60, 359.80; Лондон 28.67, 28.82, 28.52; Париж 34.91; Прага 26.50, 26.44; Швайцарія 172.86, 173.29, 172.43; Італія 47.15, 47.38, 46.92; Берлін 213.20, неоднострайні.

Акції

Банк Польський 82 і три четверті до оо.

ЗБІЖЖЕ

	л. Підволочиська	льоко Львів	
Пшениця	19.75—20.25	21.25—21.75	
Пшениця збірна	18.75—19.25	20.25—20.75	
Жито	13.25—13.75	14.75—15.00	
Жито військ.	14.00—14.30	15.50—16.00	
Овес військ.	11.75—12.25	13.25—13.75	
Овес	10.50—11.00	12.00—12.50	
Кукурудза	24.50—25.00		
Гречка	18.00—18.50		
Рипак озимий	34.50—35.50		
Висівки житні	6.25—6.50	6.25— 6.50	
Висівки пшен.	6.— 6.25	7.— 8.—	
Крупи греч.	33.00—34.00		
Мука люкс. пшен.		40.00—42.00	
Мука пшен. 50 проц.		38.00—40.00	
Мука пшен. 60 проц.		36.00—38.00	
Мука житня 55 проц.		27.00—27.50	
Мука житня 65 проц.		25.50—26.00	
Мука житня ситкова		16.00—17.00	

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 11. і 12. IX.: масло 2.50, молоко 15 сот., сметана 70 сот., яйця 3.90 зол. за копу. Тенденція на масло і яйця удержання на сметану і молоко слаба

Новий Самоуправний Закон

Д-РА СТЕПАНА БАРАНА.

Ціна 40 сотиків

з почтовою пересилкою 55 сотиків.

Висилає Адміністрація „Діла".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЦІНИ КРІЗОВІ!!! Відома Школа і Робітня жіночого кравецтва приймає замовлення і перерібки. М. Козловська, Академічна 22/1. 355а 1—2

ПОКІЙ сонячний, фронтовий, дешевий, поверх — вул. Богуславського ч. 8, кв. 5, біля Лазаря. 358 1-1

ВУГОЛЬ: Калитяк, Байки 14. Тел. 38-24. 203 1?—30

ЦІНИ КРІЗОВІ!!! Відома і загально цінена Вища Школа крою, шиття і моделювання, приймає учениці і замовлення робіт. М. КОЗЛОВСЬКА, Академічна 22/1. 3556 1—3

ТОРТИ, медівники, маківники, чайники, бішкопти власного виробу доставляє „Фортуна Нова" Львів, вул. Кордецького 23. Подрібна продаж у власнім склепі у Львові, вул. Руська 20. 327 3—3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Вуголь - Кокс - Дерево

в найдобрійших якостях

доставляє

„НАРОДНЯ ТОРГОВЛЯ"

Львів, Ринок 36.

Інформації: Бюро — Львів, Ринок 36 та склади: Ринок 36, Личаківські 155, пл. Більчевського 3 та Городецька 23. 264 7—10

Одинокe українське МИЛО ДО ГОЛЕННЯ „ФАМОЗА"

Вже продається. — Жадайте всюди.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.

Ч. 242 (13.481). Львів, пятниця 15. вересня 1933 Pocztowe opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·60 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шп. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-43.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

До жіноцтва культурного світу.

„Союз Українок" у Львові, звернувся на днях до міжнароднього жіноцтва з відозвою в справі положення на Великій Україні. Цю відозву надруковано в формі летючки у чужих мовах та вислано її до міжнародніх і чужоземних жіночих організацій, до жіночої преси та до поодиноких визначних чужинних дівчок. Текст відозви такий:

Жінки!

В нечуваному горі, яке переживає під цю хвилину український нарід на землях т. зв. Української Соціялістичної Радянської Республики, ми, українки Галицької Землі, звертаємося до Вас, Сестри усіх країн, за підтримкою — за допомогою!

Україна вимірає від голоду! Це не легкодушно кинена фраза, ні перебільшення! Не зважаючи на всі намагання більшовицького уряду закрити перед світом правду, ця правда кричить жахливим голосом крізь усі кордони: в судорогах голодової смерти вється населення плодючих земель України, колишнього шпихліра Европи! Ось жмінка цифрових даних із двох повітів центральної України, з повітів калинівського й козятинського: в селі Заливанщина вигибло останньої зими від голоду й виснаження 2.000 осіб на загальне число 3.500; в селі Куманівка — 1.200 осіб на 3.000; в селі Губинці — 800 осіб на 1.600; в селі Сашанськ — 700 на 1.500; в міст. Самгородок — 800 на 3.000. Факти ці маємо від уроженця тих земель, за якого абсолютну правдомовність ручить поважане в нашому суспільстві ймення. Тисячі листів з мольбами за допомогу, за рятунок від голодової смерти, що їх одержують наші численні інтел. та сел. родини, свідчать ясно про те, що голодує не одна частина суспільства, не один район, а поголовно ціле населення на всьому широкому просторі Радянської України.

Час жнив, що для всякого селянина є порою матеріяльної полекші — на Україні є порою голоду та жахливих подій. Вже заздалегідь відділи червоноармійців обсадили лани доспіваючого збіжжя, яке призначено перш-за-все для російських промислових центрів, для червоної армії та для експорту. Опухлим від голоду відбирають останню мірку збіжжа, останню надію. Опірних масово розстрілюють. Тож не диво, що чужинні журналісти, яким, не зважаючи на заборону більшовицького уряду, вдалося передістатися на навіщену голодовою катастрофою українську територію, стверджують: якщо населення цієї країни не дістане із зовні видатної підмоги, 75 його відсотків загине найближчої зими від голоду.

Не будемо довго зупинятися над причинами страшної катастрофи, яку переживає Україна: вони надто відомі. До цього жахливого стану довела цю країну природних богацтв невідповідальна й страшна в наслідках більшовицька державна господарка. Господарка божевільних експериментів колективізації; господарка грабіжницько-кольонізаційна, що в користь метрополії (Московщини) забирає окуповані країні навіть найпотрібніше до нужденного животіння.

Московсько-більшовицькі окупанти, що поконали (1917—1920) армію молодої Української Народньої Республики тільки завдяки розкладовій, демагогічній агітації між селянством (обіцюючи йому „землю і волю"), пішли на безпощадне винищування того самого селянства.

Чи відомо Вам, що при будові балтійсько-біломорського каналу згинуло понад 200.000 цвіту українського селянства, т. зв. середняків куркулів?

Чи відомо Вам, що на каторжних роботах у концентраційних таборах Соловецьких Островів та інших „пекол на землі" на ледяних побережах північного океану згинуло кількасот тисяч того селянства за ось такі провини, як опір у приступленні до колективу чи неспромога заплатити державний податок? Про українську трудову інтелігенцію нема що й казати! Десятки тисяч її згинуло в льохах черезвичайки чи Г. П. У., розстріляні без суду „під стенками", на каторжних роботах і ін. Дійшло до того, що в останньому році розстріляно видатних більшовиків-українців за те, що вони не досить гаряче захоплювалися методами Москви в нищенні останків автономії У. С. С. Р. (Конар-Пащук, Лапчинський), а інших доведено до того, що вони покінчили самогубством, як одиноким засобом протесту (пролетарський письменник Хвильовий, співробітник Леніна — комісар освіти Скрипник). Аранжовано монстр-процеси, на яких морально й фізично стортуровані вчені й діячі мусіли опльовувати самих себе.

Великого вченого, одного з найбільших істориків сучасности, проф. М. Грушевського заслано в Москву, де він, живучи в злиднях у суторенах, захворів цингою й осліп!

Все це діється серед мовчанки цивілізованого світу. Щойно в останніх часах помітно в християнських колах деяких европейських країн відрух протесту й бажання помогти. Відповідальні чинники держав — мовчать. Сховавши в теку недавно заключені з більшовиками „пакти неагресії" чи торговельні договори (яких предметом є м. ін. те саме кривавe збіжжа України) прижмурюють очі на „внутрішні справи" „заприязненої держави", мовчать льояльно, чекаючи кінця більшовицького експерименту. Визначний французький політик, провідник великої партії, об'їздить Радянські Країни, оглядає здвигнені жертвою нечуваних терпінь державні установи, приготовані напоказ зразкові колгоспи і т. ін., і впевнює публичну опінію своєї Нації, що її „впроваджено в блуд", та що все йде якнайкраще в цьому найліпшому зі світів..."

А тимчасом змії більшовицької пропаганди, не зважаючи на всі офіційні заперечення, розповзаються широко й далеко та непомітно, але послідовно розкладають суспільний лад держав. Що несуть натомісць? Гляньте на Україну, а зрозумієте!

Оце звертаємося до Вас, жінки всіх націй, країв і континентів, всіх кляс, партій і конфесій, звертаємося до Вас з голосом, що просить допомоги, що кричить рятунку!

Ви, зорганізовані жінки усього світу, яких гуманність навчилися ми цінити, працюючи поруч з Вами в міжнародніх жіночих організаціях! Зробіть усе, що можете, щоб не дозволити червоним сатрапам безкарно знущатися над безборонними! Зробіть усе, що в Ваших силах, щоб голодуючим України принести поміч!

Ваша скоординована і плянова діяльність мусить довести до зміни відношення світу до більшовицького уряду і змусити цей уряд припинити ганебне винищування нашої нещасної Батьківщини.

Розворуште сонні сумління Ваших чоловіків, синів і братів, що займають у Ваших країнах відповідальні державні становища і жадайте від них того почуття міжлюдської солідарности і справедливости, які не дозволяють брататися з убийниками!

Закладайте протести перед Вашими Урядами, зокрема протестуйте проти ввозу українського збіжжа, забраного населенню коштом життя мільонів людей!

Не приглядайтеся мовчки тому ганебному явищу, що в одній частині світа мільони людей гине голодовою смертю, тоді коли в інших гине збіжжа, в фабричних печах топлять кукурудзою, затоплюють каву, овочі і інші засоби поживи! Домагайтеся міжнародньої акції в напрямі негайного перекинення тих продуктів на Україну!

Не дозвольте людству брати на свою совість страшної співвідповідальности за небувалі в історії злочини червоної диктатури на Україні! Бо хто не протиставиться тим злочинам — цей стає спільником Москви в її кривавому погромі України.

Львів, вересень 1933.

Хочете чи не хочете, Ваші будинки мусять бути обезпечені на повну вартість. Якщо їх добровільно не обезпечите в 1/3 частині в своєму Товаристві Взаїмних Обезпечень „Дністер", то ПЗУВ примусово стягне від Вас премію і від цієї 1/3 частини, отже разом від цілої обезпеченої вартости будинків. Тому сповніть свій народній обовязок і бодай 1/3 частину премії заплатіть в одинокому українському

ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ
„ДНІСТЕР"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Доступ українських студентів до вищих шкіл у Польщі.

Від 9. вересня починаючи рішається доля багатьох з нашої молоді: вони ждатимуть, чи приймуть їх до вищих шкіл. Як звичайно, найменший відсоток прийнятих буде українців, особливо на такі факультети як медичний, ветеринарійний, фармацевтичний. Дивне під тим поглядом витворилось положення.

Перед світом признали нам свобідне право на творення нашої культури, навіть приняли закон про заснування українського університету. А в дійсности спараліжовані всі спроби українського громадянства, коли воно хотіло створити власну приватну вищу школу. Мотивом при цьому було змусити українську молодь до студій в польських вищих школах. Проф. Ст. Грабський, ідеольог і керманич польської освітньої політики супроти українців вірив у пруську теорію „вищости культури" у тому розумінні, що польська культура буде непереможно ділати на українську молодь.

Виходило би, що польський уряд притягатиме яко мога більше нашої молоді до вищих шкіл. Практика останніх літ показала зовсім щось інше. Видко, що мрії про асиміляцію українців наукою вищих шкіл виявилися несвоєчасними.

Ендеція в соймі і в пресі, перейнята журбою про боротьбу з жидівством, видвигала проект прийняття до вищих шкіл лише такого відсотку жидів та взагалі неполяків, який відповідає їх чисельному відсоткові загалу населення. Отже жиди, що становлять 11 чи 12 проц. всього населення в Польщі, мали би в такому самому відсотку доступ до вищих шкіл. Здається, що не в меншому числі жидів досі і приймали, бодай до львівського університету. Отже практика далеко не відбігала від теорії, а як і відбігала, то на користь жидів. Одначе інакше виглядала ендецька справедливість у відношенні до українців. Наскільки би ендеки (а такими є в більшості професори вищих шкіл) були вірні самі собі, то всі без винятку українські абітурієнти були би приняті до вищих шкіл. Бо відсоток українців-матуристів є приблизно в половину менший від відсотку, який становлять українці в загальному числі населення. Коли українці становлять 20 відс. всього населення Польщі, то українці матуристи середніх шкіл. становлять лише більш-менш 10 відс. всіх матуристів середніх шкіл.

Візьміть якийнебудь документ за якийнебудь рік і переконаєтесь, як від слів далеко до діла. Ось, напр. медичний факультет за 1931 р. На 120 вільних місць українців прийнято 2 замість 24 (20 відс.), як виходило би з ендецького проекту. Візьміть найкращий рік для українців за всі літа на тому факультеті — минулий рік. Знову на 120 вільних місць приняли 9 за-

місць 24. Ще гірше стоїть справа на фармацевтичному відділі. Там на 70 вільних місць у минулому році прийняли всього 1 українця, замість 14. На фармацевтичному відділі царять ще середньовічні цехові традиції, бо на фармацію приймають у першу чергу дітей аптикаря, а потім особи, що вже практикують в аптиках. Тому, що власних аптик майже не маємо, виходить, що не маємо права бути аптикарями.

Весь час згадуємо тут про ендецію, коли відомо, що тепер живемо під знаком санації. Чи не грішать ці думки анахронізмом Відповідь проста. У складі професорів по давньому переважають ендеки. Та нема підстав годувати себе ілюзіями. Нові закони про устрій шкільництва та зміни в університетах не змінять дотеперішнього відношення до української молоді

—o—

Передня стежа Всеукраїнського Конґресу.

Напротязі кількох тижнів появилось у нашій пресі кільканадцять дискусійних статтей на тему скликання Всеукраїнського Конґресу. Слід ствердити, що незалежно від влучних гадок там порушених ані ініціятори ані ніхто з дискутантів не подав позитивного пляну про організацію і скликання такого конґресу і то в найкоротшому часі. Як то звичайно бувало, у нас багато часу і гил витрачують на слова, а і вноза тих слів не видно навіть на обрію і тіни конґресу а навіть один з дискутантів твердить, що на здійснення цієї справи треба аж 5 літ. А тимчасом справа це пекуча, може і негайна і довша проволока грозить нам страшною небезпекою. Треба не лише наше громадянство, але й опінію Европи, чи світу зелектризувати, промовити до серця і сумління культурних народів, як це зробили жиди у розмірно короткому часі.

Не моя річ подавати плян зорганізування конґресу, це справа ініціяторів. Тут хочу звернути увагу нашого цілого громадянства на що інше, а саме на справу пропаганди за кордоном, яка малаб за мету порушити опінію цілого культурного світа чимось непересічним, що йде просто до серця, зворушує, прокидає симпатію і любов до нас. В 237. ч. „Діла" з дня 10. вересня була згадка про Українську Республиканську Капелю, яка зробила у свій час величезну пропаганду і що тепер на її місце нічого нема. На мою гадку треба би цю прогалину заповнити утворивши другу таку капелю і вислати за кордон як у 1919 р. Треба вислати те, що маємо найцінішого і найдорожчого — вашу пісню, а під теплом і чаром тої пісні може змякнути неодно серце на чужині.

Зважуюся це твердити як колишній член Української Республиканської Капелі, який був майже на кожному концерті в Европі; знаю, як реаґували на нашу пісню поодинокі особи і народи, яку просто революцію в поглядах і поняттях про Україну витворила наша пісня, коли не ми, а нас шукали ріжні дипльомати і визначні одиниці політичного і музичного світу, як тішилися, що можуть знайомитись з нами і з нами говорити про ріжні справи.

Ось таку передню стежу можна би вислати вже тепер, не чекаючи на утворення конґресу і то під проводом Олександра Кошиця, який вже має вироблене ім'я у світі і якого ніхто не вспіє заступити. Гроші на конґрес, на представників нашої нації по ріжних центрах і на такий хор мусять знайтися, тим більше, що така подорож повинна сама виплатитися.

Д-р Ол. Іваненський.

Закарпатські „гольди".

На Закарпатті донедавна виходив „Илюстрованый журнал для юношества Юный Друг", видавало його „Общество Школьная Помощь", а редагував комітет під головуванням д-ра Алекс. Бескида. Тепер цей журнал, що мав своїм завданням виховати „істинно-русское юношество", вже перестав появлятись. Пропагуючи між закарпатською молодю московську культуру, згаданий часопис вмістив у одному зі своїх чисел статтю про релігійне життя одного сибірського народу — гольдів, сусідів гіляків, що є автохтонним населенням нижнього Амуру. Між гольдами панує ще поганство. Коли гольд має якесь бажання або просьбу, то звертається до шамана (священика) й той йому робить божка (ідола). Гольд перед тим божком викладає своє бажання й просить помочі. Помагає божок — гольд кормить його, приносить йому їжу, а коли недопоміг нічого, то такого божка з проклоном викидає на смітник...

Закарпатські автохтони, передплатники „Юнаго Друга" — це діти колишньої мадярської „джентрі", що належала переважно до гр.-католицького клеру або вийшла з нього — діти священиків і дяковчителів. При республиці вона раптом стала „русскою", завзятими москвофілами. Греко-католицький клер у своїй більшости симпатизує та піддержує москвофільський рух. Головні провідники його — архиієрей о. Сабов та, як тут кажуть, „пуп" о. д-р Фенцик на Закарпатті, а на Пряшівщині рух цей активно піддержує епископ Гойдич. По смерти мукачівського епископа Гебея розпочали москвофіли завзяту боротьбу, щоби перепхати свого кандидата на місце покійного епископа. Висували вони кандидатуру головного діяча москвофілів о. д-ра Фенцика. Але якось не вдалося Фенцикові стати епископом. На це становище попав невтральний чоловік о. Ол. Стойка. Це так д-ра Фенцика розлютило, що він почав розгортати боротьбу проти нового епископа. Що він у засобах боротьби не перебирав, то видно з того, що він вже суспендований, а тепер навіть вирішив, будучи до цього целібсом, навіть женитися. Так закінчив свою духовну кар'єру москвофільський кандидат на епископа, але боротьба проти нового епископа не закінчилася. Москвофільське студентство недавно очевидно, що не без впливів москвофільських „шаманів" подало новому епископові Ол. Стойці меморандум-ультиматум: або він буде підтримувати активно москвофільський рух, як це робить пряшівський епископ Гойдич, або вони всі перейдуть на православіе. Для відповіди дали епископові навіть не дуже довгий термін. Звичайно, жадної відповіди епископ Ол. Стойка москвофільським „юношам" не дав. І от „юноші", що як видно, не дурно виховувалися на зразках релігійної практики гольдів — пообвішували такі плякати:

„Русскіе люди! Мы, студенти, в последнее время ведьом упорную борьбу за права русскаго языка и русской культури на склонах карпатскіх гор...

Желают утопіть нас в море германскаго украінізма. Судіте отци, как хотіте, по своєму! Но мы, Ваші сыновя, верние своєму слову „aut-aut, tertium non datur" і твердне характером, решілі довесті бой до конца і порвать раз навсегда всякія связі с теми людьмі, которие прікрившись плащем релігіозности, хотят нас продать, как Іуда Хріста поцелуем. Мы решілі подать себе руки на той платформе, где нет угнетенія русской національности, где служітелі алтаря сознают, что они — для народа, а не народ для ніх...

Пріходіте на праздник Успенія Пр. Богородіци в старий православний храм в Мукачеве, где совершится торжественний переход карпаторусскаго студенчества в веру отцовскую, в веру Кірілла і Мефодія, в веру русскую-православную".

Надрукував цю відозву славнозвісний на Волині та й у інших сторонах б. російської імперії, чорносотенець архимандит Віталій, активний пропагатор і діяч православія на Закарпатті в „типографії Преп. Іова Почаевскаго во Владіміровой", куди свою діяльність переніс з Почаєва на Волині.

Писав „Карпаторусский голосъ", що на православіе перейшло до 80 студентів-москвофілів.

У молодшої москвофільської інтелігенції на „склонах карпатських гір" релігійні переконання стають предметом торгу. Це щось навіть гіршого від примітивізму гольда, що шукає собі прихильнішого „кумира"...

— Цигане, якої ти віри?

— А тобі якої треба?

Якже нарід на це реаґує? Сектанський рух в православних селах ширіться. Всякі суботники, баптисти і т. п. мають для себе пригожий грунт.

М. О.

ВАЛОВА 11 **Scientia** СОБІСЬКОГО 12
ЗНАННЯ ТО СИЛА ЗНАННЯ ТО СИЛА
Лекції
з ділянки: психольогії, фільософії, соціольогії, літератури
мов: німецької, французької, англійської
4—5 ЗОЛ. МІСЯЧНО.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 15. ВЕРЕСНЯ 1933.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Спомини лікаря з маґічною рукою.

Може тямите з останніх місяців таку собі звичайну новинку „про одного багатого шведського лікаря, що записав одну половину свого майна лєондонському товариству опіки над звірятами і другу бідним лапландцям, напротореним у тундрі? Заповіт то-кількалітнього Акселя Мунте, що доживає своїх днів у самотній італійській башті, обурив не тільки його земляків, а й чесного читача зі „здоровим розумом". Усе, що робив усе своє життя цей великий філянтроп і мізантроп зєднувало йому завсіди чимало ворогів. Мунте був дитиною природи, виняткового всесторонього таланту, неабиякого здоровля, сили волі й щастя. За 30 літ своєї лікарської практики в Парижі та Римі спас він життя тисячам, — ніхто не знає, скільки бідних користало з його щедрої руки, а проте його найбільшими прихильниками були і залишилися звірята. Цього люди не вибачають.

Коли він утратив на старість одно око, за радою відомого американсько-англійського письменника Генрі Джеймса, списав для розваги свої спомини. Назвав їх „Книжка з Сан Мікеле": це назва тої сонячної закутини біля Капрі, де він власними руками вибудував собі віллю, на місці колишньої віллі імператора Тиберія, де вперше у 15-ім році життя зродилася в ньому думка самотно там жити і де після літ невтомної праці у метушливих столицях вібрав він серед дорогоцінних зразків мистецтва своє найближче товариство: кількох бідаків, псів, котів, малпу, черепахи. Тепер, коли цю книжку з 27-го англійського видання переклали на німецьку мову та інші, і коли вона стала вже подією на світовому книгарському ринку, варт звернути на неї увагу тим, що нераз хотіли би одним-одіським твором заступити собі прогаяну лектуру сотні визначних поєв европейської літератури.

Мало великих письменників, що оповіли свій життєпис, перенизавши його мріями, дало кращу книжку. Мало великих гайдиголов і щасливців, що вміли випивати мед із найкращих квітів на своєму шляху, найшли кращий матеріял на поему свого життя.

Мунте — вихований у домі своїх батьків пістункою-лапландкою, якої всі боялися, мав змалку беззастережну любов до звіряг; ця жінка невідомого походження приносила Акселеві до забави їжаки, вивірки, сови, кажани, щурі та вужі. Він спав із ними, вигрівав пташині яйця власним тілом і коли батько побивав його за цю пристрасть утікав у ліс, де не лякався вовків ні медведів. Мунте вірив усе життя в те, що потвердили йому раз старі лапландці, глянувши на лінії його долоні: ще мав руку ворожбита-чікувальника. Як учень славного Шарко, що ворожив йому велику лікарську славу (Мунте каже, що не була єдина фальшива діягноза неохибного французького вченого!), у 26-ім році життя почав він небувалу кар'єру самостійного лікаря в Парижі.

Мунте мав у своїй руці вроджену, йому самому невідому силу, що нераз помагала там, де знання найбільшого лікаря ставало безсильне. Фльоід, що йшов із тієї руки втихомирював диких пацієнтів і хижаків.

Каже той мудрець із гори св. Михайла, що при всьому своєму щасту не здійснив він надій свого великого вчителя. Його читачі самі бачуть, — чому: людина, яка кидалася на всі боки рад зацікавлена психольогією звичайних сірих хлібоїдів, то психольогією звірят, раз красою мистецтва то природи, байдужа за багацтво та почести, не могла зачинити себе в лабораторії для наукових дослідів. Мунте надто сильно любив безпосередню зустріч із життям, визивно слухав проявів своєї вдачі та вражливости, надто живо йшов за своїми спонуками

Сидячи у далекій Лапляндії находить він випадково кілтик „Таймса" з новиною, що в Неаполі вибухла холера, яка забирає 1000 жертв денно. Годину пізніше він їде на другий кінець Европи, щоби боротися з неблаганою пошестю. Щонайменше 10 разів дивився він сам у вічі смерти: підчас землетрусу в Мессині, підчас досвідів зі скаженином в шпиталі, підчас прогульки на шпиль Маттергорна, приспаний лявіною, підчас виправи за Сфінксом у таємних печерах „Магна Ґреція", коли не рахувати чисто професійної боротьби з паралізними недугами. В обороні свого покривдженого пса Мунте ставав раз до поєдинку з французьким старшиною, що здобував перші нагороди за мистецтво вбучати пастівки у леті! Факт, що не згинув він тоді від кулі, повинен теж тільки своїм невідбірним щастям.

(Докінчення буде.)

—o—

Якто легко стати письменником.

Motto:

Якусь особу мацапуру
Там шкварили на шашлику,
Гарячу мідь лили за шкуру
І розпинали на бику:
Натуру мав він дуже бридку,
Кривив душею для прибитку,
Чужеє оддавав в печать;
Без сорому без Бога бувши
І сьому заповідь забувши,
Чужим пустився промишлять.
Котляревський„ — Енеїда.

Маємо свою „Бібліотеку історичних повістей", Видавництво „Добра Книжка" Р. Б. 1928. вийшла там книжка „М. Ценевич — Злощасний Самоцвіт", повість з козацьких часів.

Акція відбувається в Кільчицях, батьківщині Петра Сагайдачного. Зачинається тим, що саме під ту пору приїхав там гетьман Сагайдачний.

З самої акції не можна відгадати, чого тоді Сагайдачному було треба в Кільчицях, щойно після прочитання всього виходить, що Сагайдачний мав заступити тут короля Яна Казиміра, щоб батькові героя повісті передати дукача на памятку за те, що своїми кіньми (він був фірманом-прасолом) витяг з болота королівську карету. Але як побачимо, діялося це під Яновом, а не в Кільчицях.

Повість дуже цікава і варто читаєш. Та ось припадком попала мені в Черчу цього року польська книжка під таким наголовком: „OKO PROROKA" czyli Hanusz Bystry i jego przygody — Powieść z dawnych czasów. Napisał Władysław Łoziński — Biblioteka Macieży polskiej — Nr. 5. Lwów 1927.

Книжка дуже цікава, діеві особи з ріжних кляс громадянства XVII. в., між ними козаки, яких змалював автор дуже симпатично. Читаючи нагадую собі, що я вже десь то читав, та не можу нагадати де. А виручив мене у тому мій внук Левко Бемко. Коли я переповідав йому вміст тої повісти, він лиш усміхнувся і каже:

— Не трудися дідусю, я тобі розкажу далі, бо я це читав, правда не по польськи, лиш по українськи, але те саме.

Приніс мені зараз на вступі згадану книжку з шафи.

Читаю і своїм очам не вірю.

Крім того фігового листка про Сагайдачного ціла книжка переведена з Лозинського майже дослівно. Ріжниця з польським оригіналом хіба така, що акція ведеться в Кільчицях, а у Лозинського в Підбужі, та що герой повістя у Лозинського називається Гануш, а у Ценевича Івась, у Лозинського гайдук Кардаш, а у Ценевича Гергей (може прадід мадярського генерала Гергея з 1848 р.), підстароста у Лозинського Балчиньський, а у Ценевича Бжезінський.

Зате від II. глави у Ценевича такі самі напис и як у Лозинського.

Отож глава II. у Ценевича „Запорожець" — у Лозинського Kozak Semen. Глава III. у Ценевича Запорожська тайна — у Лозинського Tajemnica kozacka. Гл. IV. у Ценевича У світ за очі — у Лозинського Idę w Świat. V. Гл. у Ценевича Пригода з татарами — у Лозинського Przygoda z tatarami. VI. Гл. у Ценевича На службі — у Лозинського Na służbie. VII. Гл. і т. д. аж до Закінченне — Zakończenie.

А як з текстом:

У Ценевича: стор. 7

„Тож треба вам знати, що мої батько аж у Туреччину фірманили, себто в саму розбишацьку пащу. Мали батько у львівських вірмен велику ласку і поважання, бо були вірні, тверезі та сміливі. А вірмени ведуть велику торговлю з турецькими краями, возять там сила золота і коштовного товару, а відтам у батьківщину вертають з більшими скарбами у блаватасах, золотоголовах, заморських коріннях, а не рідко в кежчугах, коралях і каменях дорогих. Двічі були аж у самім Стамбулі, столиці Турків, де сам їх цісар або султан сидить. Оба рази щасливо і з великим зарібком вернули, але зарікалися вже в трете їхати. А таки поїхали, бо мусіли, а то через це солтисівство, з якого лихі люди хотіли прогнати батька.

У Лозинського: str. 6.

Owóż trzeba wam wiedzieć, że mój ojciec właśnie aż do Turek furmanił a tak tedy w samą paszczę zbójecką. Miał ojciec mój u Ormian lwowskich wielką łaskę i zachowanie, bo był wierny, trzeźwy i śmiałego serca, a Ormianie wielkie handle prowadzą z tureckimi krajami, wywożą tam moc złota i kosztownego towaru, a z tamtąd do Polski z jeszcze większymi skarbami w bławatach, złotogłowach, korzeniach zamorskich, a nierzadko w perłach i kamieniach drogich... Dwa razy mój ojciec był aż w Stambule samym, stolicy Turków, gdzie sam ich cesarz czyli sułtan siedzi oba razy szczęśliwie i z dużym zarobkiem wrócił, ale zarzekał się, że już trzeci raz nie pojedzie. Tymczasem pojechał bo musiał, a to przez to właśnie sołtysowstwo, z którego niecnotliwi ludzie wyścigać go chcieli

Стор. 13.

„Батько не мав стільки грошей, тому після довгих розмов так стануло, що батько на цих сто золотих записалися до св. Михайла, а за проволоку мусіли дати лихви цього дуката, що його дістав від гетьмана Сагайдачного. Мав мій батько тої зими слабий заробіток, а якось під весну року божого 1622. виїхав до Львова за сіллю, хоч уже не радо возив сіль, бо вже був зовсім закинув прасільство, як то називали, але мусів їхати, раз для зарібку, бож узяв собі на голову такий важкий довг до св. Михайла а також, щоб побачитися з вірменськими купцями, чи його де з товарами у кориснішу дорогу не пішлють. Як вернув, каже до мами якось несміло, каче боїться зажурити її.

А у Лозинського так:

Ojciec grosza tyle nie miał tedy po długich namowach tak stanęło, że ojciec się na tych sto złotych do przyszłego św. Michała zapisał, a za poczekanie dać musiał lichwy tego dukata, który od króla jegomości w Janowie dostał...

Miał ojciec mój tej zimy słabo zarobku, a jakoś blisko wiosny roku pańskiego 1622. wyjechał do Lwowa z solą, choć już nierad sól woził, owszem wcale już był prasolstwo zarzucił, jak się to rzekło, ale musiał jechać raz dla zarobku, wziąwszy sobie na głowę taki ciężki dług do św. Michała, a także dla widzenia cię z kupcy ormiańskiemi czy go gdzie z towarem w zyskowniejszą jaką drogę nie poszlą. Wróciwszy mówi do matki jakoś nieśmiało, jakby bał się ją utrapić

Хіба буде досить тих цитатів, годі двокнижки тут переписувати. Та возьмім ще „Закінчення".

„На цьому скінчилися пригоди моєї молодости і на цьому я кінчу моє оповідання. А щ ще треба би додати, цього вже не багато і це можу збути короткими словами... Бо так повинно бути: права свого доходити, від кривди боронитися з усієї сили, ногами і руками стій при своїм, а хочби зубами відгризайся, бо то твоє право, але пімсту остав Богові..."

Str. 312

„Na tem skończyły się przygody mojej młodości i na tem ja tę moją powieść kończę: A coby jeszcze dodać trzeba, tego już nie wiele jest i krótkiemi słowami to zbyć mogę...

Bo tak być powinno: prawa swego dochodź, od krzywdy wszelką siłą się broń, nogami i rękami przy swojem stój, a choćby zębami się odgryzaj, bo to twoje prawo iest, ale pomstę Bogu pozostaw."

Пощо я це публікую? Бо мене бере досада, що такі безличні літературні крадіжки появляються в нашій літературі як „оригінальні твори українських письменників". Сором і ганьба. Не перечу, що ця повість Лозинського заслуговує на те, щоб її на українську мову перекласти, або й перелицювати, і це не робило би нам сорому, але такого нахабства абсолютно терпіти не можна.

Цікаво мені, чи наше „Товариство письменників та журналістів" схоче тією справою ближче зацікавитися, і таким „оригінальним" виданництвам пп. Ценевичів покласти край.

Андрій Чайковський.

Музей Визвольної Боротьби України в Празі.

Прага, вересень

Пожертви громадян

В останній час, завдяки проф. В. Сімовичеві, музей одержав кілька нових пожертв від українців з Галичини. Жертводавцями є — Вол. Дорошенко, д-р Д. Лукіянович, д-р Іл. Свенціцький і інші. Особливо цінною для музею є пожертвована В. Дорошенком збірка української періодики і політичних видань. В ній маємо багато наших часописів з перших років революції, а між ними й такі раритети як „Вісти з Укр. Центральної Ради", „Вістник УНР", „Укр. Республіка", багато чисел „Народньої Волі", „Нової Ради" й „Робітничої Газети", а також „України", „Трибуни", „Слова", „Червоного Прапору" — орган незалежних С-Д, „Репяхів", „Гедзя", кілька провінціональних наддніпрянських і галицьких видань: Харківське „Слово", „Подільські Губ. Відомости", „Новини" — інфор. бюра армії УНР, стрийський „Стрілець", тернопільський „Голос Поділля", станиславівський „Голос" і „Вістник" та „Республика". З давніших видань на особливу згадку заслуговує „Зоря Галицька" з 1848 р. та „Слобожанщина", що її 1906 р. видавав у Харкові М. Міхновський.

Проф. д-р В. Сімович передав у дар музеєві кілька давніх церковних видань, між іншими такі рідкі видання як Літургікон або Служебник Львівський з 1666 р. Між переданими ним матеріялами є: Молитослов або Требник, виданий у Львові 1682 р.; другий Требник Віденського видання 1795 р.; далі два Молитослова єрейських (Требник і „Полустав") київського походження XVIII в.; нарешті два записки гр.прав. консисторії в Чернівцях з відписами розпорядків австрійського уряду та церковної влади в 1784—1794 і 1800—1810 рр.; текст записів румунський, але кирилицею. До переданих матеріялів проф. Сімович дав докладний опис кожної книги.

Інж. М. Литвицький передав до музею великий пакунок українських часописів і два архіви, а саме — архів кооперативних курсів Української Селянської Спілки, що відбувалися 1924 р. в Терезині, й архів газети „Українське Життя" в Подебрадах. Архів Кооперативних Курсів складається з листування курсів, програм, виказів викладів, класових денників, анкет слухачів, їх фреквенційних свідоцтв, іспитових протоколів, тощо.

Український Дім у Празі.

Музей Визвольної Боротьби України дістає постійно дальші пожертви на Український Дім у Празі. Не тільки українці з усього світу, а навіть деякі наші чужинці-приятелі відгукуються на цю справу. Нові пожертви: посол Юлій Гусінай, Закарпаття — 100 чк.; проф. М. Носкова (чешка) — 100 чк.; п. Елішка Баотакова (чешка) 20 чк.; проф. Д. Коломієць, Закарпаття — 50 чк. (третя рата); Д. Козицький, Прага — 50 чк.; д-р Е. Камінський, Прага — 25 чк. (третя рата); д-р Ол. Кобизська, Словаччина — 20 чк. (сема рата); уряд УНР. — 1000 чк.; Укр. Спілка ім. Мазепи; Подебради — 36 чк. 10 гел.; Збірковий Комітет при Т-ві „Просвіта", Аргентина — 5 пезів; Об'єднання Укр. Нац. Організацій у Торонто, Канада — 20 ам. дол.; інж. Л. Панасенко, Варшава — 3 зол.; К. Боровенко, Гонг-Конг — 2 ам. дол. з таким листом: „Гонг-Конг, 16. VII. 1933. До Музею Визвольної Боротьби України в Празі. До цього листа долучаю 2 а. дол., на будову власного дому. Вибачте, що так мало, але як кожний з нас візьме за обовязок і стане посилать на спільне діло, то сміло зможлив свої будинки будувати. Бажаю продовжувать те діло святе. З повагою К. Боровенко".

Колиж Ви дасьте свою цеглину? Коли Ваше Товариство дасть свою допомогу? Коли зробите у себе збірку на Український Дім для Музею Визвольної Боротьби України?

Гроші надсилати на адресу директора музею проф. Д. Антоновича:

Prof. D. Antonovyč. Praha—Vusle, 245. Cechoslovakia.

—o—

Румунський уряд у труднощах.

Як повідомляють румунські часописи, семигородці є проти премієра Вайди-Воеводи. Виключені з партії члени з Семигороду не притихли, а ведуть далі пропаганду проти теперішнього приводу. Партія поділена на вайдистів і маніювців. У Семигородщині зміняють 10 префектів. Будуть зміни й по інших префектурах. Визначні партійці, як віцепрезидент камери Йонел Поп, стоять за виключенними. Виключення вважають неправильними. Державна прокураторія веде слідство в справі сконфіскованих летючок. Найближчі дні, вважуть, рішуть долю усіх.

—o—

Нові археольоґічні находки.

Слідами наших князів.

Найстаршою архітектурною памяткою Ґродна, яке хрестоносці називали Ґарденом, уважали досі замок Стефана Баторія з другої половини XVI. ст. Тому велику сенсацію серед польських історияків викликали розкопи К. Колковського, директора музею в Ґродні, який відкрив минулого місяця під фундаментами цього замку останки попередньої будівлі з часів Вітовта (1392—1430), а під ними ще старші підвалини, мабуть з XII ст. Вони з білого випаленої цегли, на якій часто повторюються різні мурарські знаки та княжі герби, мабуть тризуби. Серед цих підвалин найцінніший відкриваць багато старо-українських памятон із золота, срібла та випаленої глини. На самому споді, під цим теремом князів, лежать спалені останки найстаршого, дерев'яного замку, певно ще з X—XI. ст., на що вказує черепи глиняного посуду з питомими для цього часу формами та орнаментами. Ґродненське відкриття є дуже важним причинком до історії й культури колишніх наших північно-західніх земель у великокняжій добі, тому очікуємо незабаром його обширної публікації.

Потвердження Гомера.

На хвалищах гетитських столиць у Тель Галяф та Богазкей у Малій Азії ведуться тепер розкопи, яких виклад має першорядне значіння для старинної історії близького сходу та зацікавить і наших класичних фільольоґів. Пощастило саме розшифрувати гетитські клинові тексти, які вказали що гетити говорили індоєвропейською, а не семітською (семітсько-хурицською) мовою і тим самим не були спорідненні з єгиптянами та ассирійцями. З тих текстів виходить далі, що побіч єгиптян, вавилонян і гетитів була на сході рівночасно ще четверта держава Ахаї чи Ахіява, у якій археольоґ Форрер добачує гомерових ахайців. Великий король Ахіяви провадив довгу війну проти коаліції 24 держав з Ассуви (Азії?), в яких одна називалася Тройса. І уважає Форрер гомеровою Троєю. Назився говорять, що цю Трою здобули гетити біля 1400 р. пер. Хр. при помочі ахайського короля Анаґамуна, під яким треба за Форрером розуміти анов Гомерового Атаменнона. Виходить, що троянські бої належать до справжніх історичних подій, а не потверджують і інші вказівки, відчитані з гетитських написів. Зложується це вповні з висліди археольоґії, яка кладе саме на час біля 1400 пер. Хр. розквіт троянської бронзової культури.

В „долині сербських королів".

Самі гробові находки не все можуть виявити своє культурне походження та часовий приділ і часто рішають про не щойно приналежні мешкальні останки. Так було і в Сербії, де ще вільна літ тому відкрили біля м. Требеніште над озером Охридою велике погребище, що через свої багатства вповні заслуговує на назву „долини сербських королів", анальоґічної до єгипетського погребища фараонів. Небіжчики на ньому мали золоті маски, подібні до мікенських, відкритих Шліманом, та навіть золоті рукавиці. Біля них найшли багато грецьких брошлів та інших мистецьких виробів. Такого сильного впливу грецької культури у такій ранній добі серби у себе не сподівалися і тому точне висування цього багатого погребища натрапляло на великі трудноші. Одначе тепер пощастило відкрити кілька перших домів в місті, що до нього це погребище належало. Вони побудовані вже з цегли та мають парові лазенки. При дальших розкопах удасться може розв'язати цю інтересну загадку сербської археольоґії.

Хмародери королевої Сави.

На днях повернув до Берліна відомий дослідник Ґабр. Гельфріх з наукової експедиції до південної Арабії. Він вибрався тамтуди за тим, щоби як колись Шліман відкрити Трою, найти на підставі відповідної інтерпретації біблійних текстів легендарне царство королевої Сави. Мовольні археольоґічні пошукування увінчалися тепер повним успіхом. На краю пустині відкрив Гельфріх біля місцевости Вади Гадрамот, на висоті 2000 метрів, фантастичні руїни міст з 15 поверховими мурованими домами та останками пристарої культури серед них. Вони скидаються дуже на старі ассирійські будівлі, а племена арабські, що нині кругом них живуть, відповідають вповні біблійним описам чорних підданих Сави. По темношкірі частохрящі араби, без малої домішки мурянської крови, які говорять зовсім відмінним діялектом ніж інші араби. Відкривець цих міст хмародерів є вповні переконаний, що ближча аналіза найдених там мистецьких памяток потвердить вповні його біблійне відкриття. *Я. П.*

До замітки „Діла" про „Венецького посла у Східній Европі".

(Ч. 231 „УКРАЇНІКА")

В Любліні при кінці Золотої вул. за старим ринком в костелі св. Станислава (по-Домініканськім, який — як пишуть поляки — мав вибудувати в 1342 р. Казимир Вел.) в бічній каплиці св. Яцка є на стіні образ, що представляє Яна Казимира з венецьким послом Бонтаріянім перед вівтарем з частиною дерева зі св. Хреста, з відповідним написом. До речі кажучи, цей костел то мабуть старинна церква з княжих часів, перемінена в XIV. в. на лат. костел, як і багато інших наших церков у Західній Україні.

Реліквія дерева св. Хреста є нині в каплиці св. Домініка (або каплиці Фірлея, в костелі по-Домініканськім) в табернакулюм у вівтарі, в якім є образ св. Домініка. Вхід до каплиці має двері із залізних крат; отвирають їх лише в часі богослуження в цій каплиці. Давніше було це дерево в т. зв. каплиці Тишкевича (де є до нині багато східно-церковних образів, зображуючих головно історію знайдення Честного Хреста) в бавиліковім вівтарі.

По записках і традиції ця частина св. Хреста дісталася до Києва через Анну, східну цісареву, а з Києва віз до Кракова через Люблин це дерево св. Хреста київський епископ Андрій, але чудесним способом задержаний в Люблині, доложив це дерево зі св. Хреста в цім костелі. (Подібний є переказ про перевіз образу М. Божої — тепер Ченстоховської з Белза до Ченстохови).

Ця частина дерева св. Хреста є в срібній рамі, позолоченій на берегах, за кришталевим шклом, через яке видно дерево; на верха є срібний хрестик з Розпятим. Цілість, у формі хреста, важить 30 фунтів.

Крім цієї частиці дерева зі св. Хреста є в цім костелі у великім вівтарі друга реліквія в богатій срібній оправі, з богатьома дорогоцінними каменями, насадженими в оправі, з невеликою частиною св. Хреста.

Мабуть ця друга реліквія походить з Києва. Забрали її при колишніх походах поляків на українські землі, коли величезні скарби в золоті, сріблі і дорогоцінних каменях вивезено з українських церков і замків до Польщі, як про це записав давний польський історик Длугош, що перебував теж на замку в Любліні.

В тій-же каплиці св. Яцка на стіні є другий цікавий історичний образ, що представляє втікаючих вніз Люблина козаків Хмельницького, якими тут проводив Золотаренко, а які спалили тоді передмістя Люблина, що займали більше простору, ніж саме місто; згищено тоді також монастир і костел св. Бриґіття (на передмісті), збудований королем Ягайлом (десь після 1410 р.). *М. М.*

—o—

Світова збіжева ситуація.

Цьогорічну збіжеву ситуацію можна схарактеризувати так, що типові держави, які експортують збіже, виказують погіршення своїх нормальних зборів, зате держави імпорту збіжа виказують у порівнанні з минулими роками розмірно значне покращання своїх зборів.

З головних експортових держав та першому місці слід навести Зл. Державу, які виказують збір пшениці в скількості 151 міліонів бушлів, в противенстві до 265 міліонів бушлів з минулого року. В Канаді оцінюють збір цьогорічної пшениці на 258 міліонів бушлів, в противенстві до 408 міліонів з минулого року. Некорисно заповідається жнива типового краю збіжевого експорту, Аргентини, де пшениця й овес загрожені посухою. В Австралії представляється оцінка збіжевого збору теж гірше, ніж торік. Числиться там з збором коло 150 міліонів бушлів пшениці у відношенні до торічних 204 міліонів.

Зате в европейських державах зазначується розмірно добрий збір збіжа. В багатьох краях цьогорічне жниво далеко вище, ніж минулими роками. Нпр. у Чехословаччині статистичний уряд обчисляє збір пшениці на яких 167 тисяч вагонів, у противенстві до 128 тисяч з минулого року. В Румунії обчисляють збір пшениці на 3.100 міліонів тон, коли торік цей збір мав ледви 1.511 міліонів тон. Румунський овес виносить цього року 940 тисяч тон, торік було 640, цьогорічне жито 400 тисяч, торічне 270 тисяч тон.

Як з цього оплату збіжевої продукції видно, можна говорити про зменшення рільної продукції в головних заокеанських центрах, зате про побільшення на европейському континенті.

ДАЛЬШІ ВІСТКИ ПРО КАТАСТРОФУ ПОЛЬСЬКОГО ЛІТАКА.

МОСКВА, 13. 9. ПАТ. Тас оголосив висліди слідства в справі катастрофи польського літака ПЗЛ 19. Реляція ця ріжниться від перших вісток Тас повідомляє, що польський літак осів ток. Тас повідомляє, що польський літак осів 12 км. від Ягріна. Летуни перелетіли над селом Засурское на висоті 500 м., потім пропали в хмарах. Апарат упав біля села на рівненькому місці й оставив на землі слід довгий на 35 м. Частини апарату були порозкидані на просторі пів гектаря. Вязання літака здеформоване. Тіло кап. Левоневського найшли 15 м. від апарату. Тіло його вкрив був розвинений легкопадолк. Філіпович, що остав був у кабіні, має багато ран на голові, руках і ногах. Тепер стан здоровля полк. Філіповича вдоволюючий.

ЯГРІН, 13. 9. ПАТ. Кореспондент Пата, що разом із спец. більшовицькою комісією відїхав на місце катастрофи й нині приїхав до Ягріна в год. 5.30, повідомляє, що літак натрапив був на мряку, а пільота викинуло зі сидження. Полк. Філіпович остався в літаку, бо не вспів вискочити. (Польські часописи пригадують, що катастрофа польського літака в СРСР. скоїлася саме в роковини катастрофи Жвірки й Вігури, себто 11. вересня).

ЗА ВИДАЧУ ПОСЛІВ.

Прокуратури суду в Кракові та Кельцях вислали до сойму внесення з домаганням видати судам кількох членів Стронництва Людового з Зазнязку з подіями в середущій Галичині.

ПРОТИ ТУРИСТИКИ ДО ЧСР.

ПРАГА, 13. 9. ПАТ. Урядовий комунікат стверджує, що на прикордонних чсл. точках стоять постійно умундировані гітлеріївці, які відсилають назад німецьких туристів, що хочуть дістатися на територію Чехословаччини. Постеруники ті кажуть, що туристів арештують у Чехословаччині та посадять на кілька місяців у тюрму.

БУНТУЮТЬСЯ ПРОТИ КОДЕКСУ ПРАЦІ.

З Вашингтону повідомляють, що заведення в життя кодексу праці натрапляє на великі труднощі. В вугляному басейні в стейті Пенсильвенія застрайкувало 10.000 шахтярів. У стейті Ню Джерзі стануло 62 волоконні фабрики. Страйкує там 30.000 робітників. У Нюйорку відбувся протестаційний похід більше як 50.000 робітників проти малих заробків, які не є в ніякому відношенні до підвишки цін.

ВАЛЯТЬ ПРОГІБІЦІЮ.

З Нюорку повідомляють, що противники прогібіції побідили в трьох стейтах. У стейті Мейріленд 15 голосами проти 1 ухвалили постанову про скасування прогібіції. Стейт Міннесота, з якого походив творець прогібіційного закону, ухвалив 12 голосами проти 1 скасування прогібіції. Стейт Колорейдо заявився великою більшістю голосів проти прогібіційного закону. Так досі 29 стейтів заявилося за скасуванням прогібіції. До важности закону треба ще згоди 5 стейтів.

„ФАКТИ ПРО УКРАЇНУ" і РОСІЙСЬКІ „ДЕМОКРАТИ" З „ПОСЛЄДНІХ НОВОСТЕЙ".

Брошура під повищим наголовком видана недавно Українським Бюром в Льондоні тішиться найкращим приняттям англійських читачів, але викликав велике обурення серед московської еміґрації, пересяклої „недзлімческими" тенденціями. Паріські „Послєдніе Новости" дуже обурюються, що Володимира, Ольгу та Ярослава, зачислено до українських князів, а Кубані до українських земель. Найбільше казяться еміґраційні редактори на згадку про окремішність українського обряду та самостійну українську церкву.

Москалі багато забули, але нічого не навчились. Европа змінилась до непізнання своє обличчя, але Москва є все Москвою, чи більшовицькою чи еміґрантською.

(УКБЮРО ЖЕНЕВА.)

НЕОБХІДНА БРОШУРА

Новий Самоуправний Закон

вже появилася.

ЦІНА ТІЛЬКИ 40 СОТ.

Замовляти в Адміністрації „Діла", Львів, Ринок 10

Статистика українських купців і промисловців.

Шановні українські установи, організації, парохіяльні уряди й всі українські громадяни доброї волі!

Просимо Вас, подайте ласкаво спис українських купців і промисловців у Вашому місті чи селі так у Польщі, як і за кордоном, у цілому світі.

1) Імя й назвисько купця, або промисловця?

2) Місцевість, вулиця, почта, повіт, край?

3) Чим торгує, або що продукує (виробляє)?

4) Чи власник торговельного або промислового підприємства, відпавець, управитель, помічник, чи працівник? (в якому характері, в якій фірмі?)

5) Чи в даній місцевості є торговельна, або промислова школа й скільки українських учнів, студентів?

В десятилітні роковини праці українського установого товариства українських купців і промисловців необхідно перевести статистику.

Зокрема все українське купецтво й промисл закликаємо подати свої адреси.

Заздалегідь дякуємо за ласкаву поміч!

ВИДІЛ Т-ВА „СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ КУПЦІВ" У ЛЬВОВІ РИНОК 10.

(Всі українські часописи за кордоном просимо ласкаво передрукувати цей поклик.)

—o—

Французько-рядянські братання.

В середу попол. прилетіла до Скнилова під Львовом ескадра французького міністра авіяції, зложена з трьох літаків. Крім міністра Кота та інспектора французького летунства ген. Барре, прилетіли теж вищі урядовці летунського міністерства, разом кількапацять осіб. Вечором відлетіла французька ескадра до Харкова, а звідтам удасться до Москви. Ескадру супроводять знані французькі летуни Росі і Кодо, що здобули світовий рекорд довжини лету без осідання на просторі Ню Йорк-Багдад. Вони летять на Варшаву в напрямі на Москву.

Подібно як Еріо перед своїм відїздом до Радянщини, так тепер він. Ко заявив, що його подорож не вяжеться з політичними планами, одначе на ділі подорож французького міністра авіяції буде новим етапом у братанні Франції з Радянщиною.

—o—

Французькі фортифікації.

ПАРИЖ, 13. 9. ПАТ. Предсідник військової комісії палати депутованих плк. Фабрі, головний редактор „Л'Інтрансіжан" оголосив довшу статтю про французькі фортифікації на німецькій границі. Оборонна лінія буде викінчена аж з кінцем 1939 р. Передчасна евакуація Надренії мала ту добру сторону, що уможливила будову оборонної лінії, яка в головному майже готова. Бельгія і Швайцарія повинні піти слідами Франції.

—o—

НОВИНКИ

— **Робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.**

— **Магазин постелі Р. Джала, Львів, Хорущина 5,** поручає: ковдри, матраци по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 золотих, матраци по 7 зол. 49-50

— **ВЕРНУВ І ПРИЙМАЮ ЯК ДАВНІШЕ в моїм дентистичнім заведенні, Сикстуська 17 від 9—1 і від 3—6. НАСС.** 356 3-3

— **Курс ручних трикотарських робіт** (модерних блюзок, джамперів до спорту, шаликів, шапочок, рукавичок) уладжує кооп. „Труд", Львів, Ринок ч. 39. Науку вестиме п. Клявда Кордубівна. Оплата за курс 9 зол. Зголошення щоденно між 9—1 і 3—6. 364 1-2

— **Паломники не будуть цілувати папу в руки.** Римські часописи повідомляють, що папа рішив скасувати звичай цілування папської руки паломниками, які відвідують Ватикан.

— **Завалилася стеля.** У крамниці „Біжу" при вул. Легіонів 11 у Львові завалилася частина стелі. Частину товарів звалища знищили. На першому поверсі тієї каменици переводять реконструкцію.

— **Також молодята.** Як повідомляють з Будапешту, перед 7 роками оженився 98-літній Андор Шекелі з молоденькою, бо 22-літньою дівчиною. Цього року вона внесла до суду позву, домагаючись розводу, бо 105-літній чоловік занадто докучає їй заздрістю.

— **Відділ моднярських і капелюшницьких робіт** під управою п. **Міки Дрогомирецької** веде кооп. „Труд", Львів, Ринок 39. Всякі замовлення з обсягу моднярства приймаємо від 15. IX. ц. р. 364 а-1-2

— **На осінній сезон** — сукні, костюми і плащі виконує елегантно, солідно і точно робітня жіночих одягів кооп. „Труд", Львів, Ринок ч. 39. під управою п. **Елі Олесницької.** — У шкільних варстатах приймаємо також замовлення на **шкільні мундурки** та інші кравецькі і білизняр**ські роботи по дешевих цінах.** 364 б 1-2

— **Прийшла вже осінь;** треба тепліше одягнутися. Одинокий український магазин готових одягів Те-Ка вул. Трибунальська 1. просить Вас зайти і оглянути наш збір найновіших осінних убрань і плащів. Одяги виконуються тільки у власній робітні, найздібнішими кравецькими силами. 365 1-1

— **Буде гарна осінь.** В Англії панує від кількох тижнів тропікальна спека, якої не памятають від довшого часу. З початком вересня прийшли такі горячі дні, що в багатьох сторонах почали горіти ліси й торфовища. Купілеві місцевости переповнені людьми, що вживають морських купелей в так пізній як на Англію порі. Нема сумніву, що тепло пересунеться із заходу на схід і тому будемо мати гарну осінь.

— **Львівська хроніка.** Міністр освіти затвердив вибір ректора вищої школи заграничної торговлі у Львові, проф. д-ра Генрика Коровича на академічний рік 1933/34. — На вул. Мартина військове вантажне авто переїхало на смерть 6-літнього Каз. Горошка.

— **Краєва хроніка.** У звязку протимонопольною аферою в Сокалі усунено двох урядовців скарбової контролі, а одного перенесено. — В Зупові коло Тарнобжегу вбито 32-літнього Войтіха Сібу на основі дінтойри (злодійського суду). — На станції в Городку під колеса поспішного потягу дісталася 67-літня В. Сліпарова і згинула на місці. — В Жужелі пов. Сокаль парубок Мирон Неадропа застрілив з причини дівчини парубка Василя Кицуня.

— **Боротьба за хліб.** Безробіття інжинірів дається відчувати не тільки в Польщі, але й Чехословаччині. Перед кількома днями радили над своїм положенням професійні інжинірські організації і рішили зажадати від уряду, щоби придїлив більше число інжинірів до ріжних урядів. Одночасно заборонити чужинним інжинірам, щоб осідали в Чехословаччині, та утруднити високими оплатами закордонним студентам вписи на чеські вищі школи.

— **Невдачний лет.** Як повідомляють з Москви, причиною катастрофи, яка постигла двох польських летунів коло Казані, був дефект у моторі. Катастрофа склалася в ночі біля Гавронова в чуваській республіці. Місцеве населення побачило розбитий літак щойно на другий день рано. Кпт. Левоневський убився на місці, а плк. Филиповича, який тільки легко потовкся, відставлено до шпиталю, де він швидко подужає.

— **Звільнили 55.000 урядовців.** На основі урядових повідомлень в останніх трьох місяцях звільнено в Москві зі служби 55.000 державних урядовців. Усім звільненим наказано покинути негайно Москву й обняти нові посади на Сибірі й Туркестані. Хто не схоче служити поза Москвою, буде видалений адміністраційним шляхом і не дістане ніяких підмог, що прислугують безробітним.

— **Війна з котами та собаками.** На Знесінні при вул. Словацького 8 сказився кіт перекупки Сари Ляндес і покусав 20-літню дочку Ляндесової. Коли кота хотіли вбити, він утік і покусав іще кілька котів і собак та й саму Ляндесову. Щойно прикликаний поліцай вбив кота двома кулями. Тепер ветеринарний лікар приказав уладити облаву на Знесінні на котів і собак.

— **Смерть від скаженини.** В Ісласі (Коломийщина) ще 12. червня скажений собака покусав Софію Янушакову. Лікар вприснув Янушаковій сироватку та перестеріг, що мусить іще повторити лікування кілька разів. Янушакова не лікувалася, тому тепер утратила мову та до кількох днів померла.

— **Хто виграв на льотерії?** В одинадцятому дні дванадцятому дні тягнення класової льотерії впали виграні на такі числа: 15.000 зол. на ч. 84467. 5.000 зол. на ч. 37290, 74678, 89188, 130000, 2.000 зол. на ч. 13032, 39053, 57483, 62429, 74924, 83713, 84035, 96965, 11440, 119985, 134019, 146710. 1.000 зол. на ч. 4433, 12973, 13692, 23355, 27906, 28085, 29515, 33467, 36018, 38878, 41267, 41689, 49597, 63134, 80402, 84016, 85921, 87985, 90878, 94954, 97462, 110655, 114258, 115636, 136752, 138844, 138802, 140069, 149467. 10.000 зол. на ч. 101121. 5.000 зол. на ч. 80289, 151582. 2.000 зол. на ч. 13964, 33348, 56501, 60676, 69649, 73036, 75650, 76038, 92957, 93553, 95377, 95418, 13570, 136619, 136513, 138142. 1.000 зол. н ач. 14426, 16196, 17220, 18076, 48428, 52239, 56762, 63173, 64432. 65023. 67710. 71866 73372. 74352. **75101.** 97835, 98431, 102891, 107807, 119402, 122701, 124510, 131763, 136903, 145333.

— **Фільма з життя Закарпаття.** Чеські письменники Вододислав Ваньчура, Карло Нови й Іван Ольбрахт (автор повісти з життя Закарпаття „Микола Шугай, опришок") поставили собі за завдання створити добру чеську фільму. Іван Ольбрахт написав лібрето для фільми, якої тема взята із Закарпаття. І хоч лібрето — як признає чеська преса — є дуже добре, не найшов Ольбрахт фінансіста для неї. В фільмовому підприємстві А-Б лежало лібрето пів року, потім його звернули авторові. Тепер згадані письменники взялися самі за діло: Карло Нови зладив сценарій, а Вол. Ваньчура є режісером. Виїхали на Закарпаття, а акторів найшли собі безпосередньо зпоміж тамошнього населення. Пізніше відвезуть тих закарпатських акторів до Праги, де з ними докінчуть фільму.

— **Приловили бандита в Кіцмані.** Кіцманська поліція довідалася, що в ліску переховується 31-літній рабівник Іван Ткачук, знаний під іменем Жан. Він зник перед довшим часом з Кіцмань й рабував та вбивав у Ревні, Ленківцях, Мамаївцях і Жучці. В Кіцмані задумав Ткачук обрабувати тамошнього богатиря Руснака, якого вважають в околиці мілїонером. Перед поліцією признався Ткачук до 12 вломів і нападів. Його перевезли до черновецької прокураторії.

— **Напад хунхузів.** На потяг біля стації Пограничная напала ватага хунхузів. Розкрутивши шини, вони задержали потяг, стероризували подорожних і всіх ограбили. Опісля всіх пасажирів, цілу обслугу потягу і манджурських вояків хунхузи забрали зі собою.

— **Вітрильним човном довкола світа** вибирається англійський моряк з Манчестеру — містер Персі Кельвей. Він виїде з Ліверпелю на маленькім човні у товаристві своєї вірної приятельки... малпи. У подорожі хоче перевірити свій винахід, завдяки якому човен не може втопитися. Через Канарійські острови, Тринідад, Панамський канал, Східну Індію і Капштад вернеться до Англії. Одна велика англійська фірма постачила йому задурно харчі консерви з мясом, овочами та городиною, сухарі, тощо. Подорожник зрештою хоче годуватися тим, що сам уполює та зловить. Дістав він теж у дарунку радіовий апарат для взаємин зі світом і писальну машинку, щоби міг записувати свої подорожні враження.

— **Знижкова тенденція у чехословацьких середніх школах** позначилася цього року. Минулий рік треба вважати найкращим щодо числа вписаних учнів. Тільки на Закарпатській Україні і на Чехословаччині замітний зріст у середніх школах і то такий, що уряд мусів відчинити чимало нових клас.

— **100 лісових пожеж в Англії** було досі в південній частині краю. Пожежі стоять у звязку з небувалою цьогорічною посухою і спекою. Минулого року не було таких пожеж більш як дві-три. Горять і вересовища; у деяких випадках є здогади, що це справа злочинних паліїв. Шкоди є мілїонові.

— **Новий світовий лет.** Відомі рекордові французькі летуни Жан Ассолян і Рене Лефевр вибралися 11. ц. м. зпід Парижа до Орану (Альжир), щоби звідти на другий тиждень відлетіти до Кохінхіни не зупиняючись у дорозі ні разу. Цим перелетом на просторі 10.000 км. хотять вони побити останній рекорд Кодоса і Россі.

— **Ріжні вістки.** З ріки Зальцах у Баварії виловлено тіло гітлерівця Нортегера, що згинув мабуть з рук комуністів. — У Сен-Люіс померло нових 7 осіб від спавачки, разом із попередніми жертвами 185. — Ювілейний віденський ярмарок мав цього року великий успіх; чужинців було багато і в ріжних відділах ярмарку робили численні інтереси. — Зударилися два еспанські пароплави „Ромеа" і „Ехнав" у 35 милях від пристані Лейхоес; один пароплав і 13 осіб потонуло. — В англійському місті Лляндудно Льойд Джордж відкрив памятник, поставлений авторові славної дитячої повісти „Алісса в країні чудес" Люісові Керол.— Дир. клініки нервових недуг при університеті в Берліні, проф. Едмунд Ферстер відобрав собі життя вистрілом з револьверу.

— **Справлення друкарської похибки.** У відозві Українського Громадського Комітету Рятунку України, уміщеній у вчорашньому числі „Діла" зайшли такі друкарські похибки: в одному місці замість **інтервенціоністів,** видруковано інтернаціоналістів, і в другому місці замість Північно-**Кавказський** край, видруковано Північно-кубанський край.

—o—

З театру.

ВЕЛИКИЙ МІСЬКИЙ ТЕАТР: *„ЦИД" Корнеля-Висланського* на 5. дій.

Це пригадна вистава у роковини 250-ліття перемоги Собіського над турками. У 1004 р. еспанський національний герой Діяз де Вівар

уславився такою самою перемогою над арабами. За еспанським епосом про Цида XII. віку, пішов у XVII-ому Гіллєн де Кастрос, за чим у 1636 р. творець французької траґедії Корней, що основав пєсу на конфлікті між обовязком чести і коханням. Переспів Виспянського окинув трохи надто важні для нашого вуха класичні тиради.

Хто стежить у „Цнді" за переживаннями героя вперед 850 л., той може зворушитися на мент траґедією лицаря, що мусів убити батька своєї любки і траґедією закоханої в вьому Шімени, що вважала справою своєї чести спрямувати помсту за свого батька проти свого коханого, якого не переставала надалі кохати. Справді трагічний вузол! Та коли слухати пєси як панегірику рівні „невірних" і читати сотні газетних статтей з нагоди рокозин перемоги над турками, приходить на думку, що ментальність европейського загалу дуже мало змінилася за 250, навіть 850 літ. Може ті невірні араби та турки — народи старої культури — мали не менші прикмети лицарства і не гірші національно-державні ідеали, що й християни, коли вели завойовницькі, хижацькі, немилосерні війни.

Святочна промова, що попередила цю виставу на тему значіння подвигу Собіського, повторила зі силою вічевої пустомельщини ще раз гасла середньовічного фанатизму. Живемо в часах арабських авантур і нема на це ради.

м. р.

—o—

СПОРТ.

СИТКІВКОВІ ЗМАГАННЯ.

Ситківкова Секція Українського Студентського Спортового Клюбу у Львові уладжує на своїх земних кортах при вул. Супінського ч. 21 в днях від 22. до 24. вересня ц. р. ситківкові змагання за мистецтво українського студента (-тки). Змагання відбудуться в поодинокій і подвійній грі. Змагання в поодинокій грі студентів за нагороду „Медичної Громади". У змаганнях можуть брати участь лише українці студенти (-тки) вищих шкіл, що належать до одної з українських студентських організацій, а також гімназіяні абсольвенти (-тки), які виказуються посвідками, що внесли подання про приняття на вищі школи. Вписове до поодинокої гри 3 зол., до подвійної 1 зол. Зголошення приймає Евстахій Струк, Львів, вул. Супінського ч. 21 (ч. тел. 63-66) до дня 21. IX. ц. р. в год. 7. вечором в домівці У. С. С. К-у вул. Супінського ч. 21.

РЕСОВІЯ — УКРАЇНА.

Відплатні змагання за вхід до окружної ліги між цими дружинами відбудуться в неділю 17. ц. м. в год. 11. передполуднем на гриші Погоні. Обі дружини грали зі собою пять разів, одні змагання виграла Україна, двічі Ресовія і двічі змагання остались нерішеними. У Рижені добула українська дружина один пункт (1:1) отже слід надіятися, що цим разом у Львові Україна принесе противника віддати оба пункти.

ЗАКОРДОННИЙ СПОРТ.

ВІДЕНЬ: В. А. Ц. — Вакер 1:1; Адміра — Вієнна 3:1; Ф. А. Ц. — Лібертас 1:1; Рапід — Донав 5:1; Гакоаг — Австрія 2:0; Вія — Спортклюб 1:0.

ПРАҐА: Славія — Вікторія (Пільзно) 4:1; Спарта — Вікторія Жіжков 3:2; Наход — Чехіє Карлін 3:1; Богеміенс — Кладно 3:1; Теплітцер Ф. Ц. — Жіденіце 3:0.

БУДАПЕШТ: Немзеті — Фебус 2:1; Уйпешті — Гунгарія 3:0; Ференцварош — Шеґед 2:1; Кішпешті — Будай 3:1; Шомоґі — Вечвай 2:1; В. Округа — Аттіла 4:3.

—o—

Дописи.

БОБРЕЧЧИНА.

Сокільське свято в Боринничах. Дня 10. вересня ц. р. відбулося тут сокільське свято в честь Івана Франка. Рано вислухали всі соколи Служби Божої, а пополудні відбувся на площі вєч. о. Донаровича святочна академія, получена з фестином. На свято приїхали зі Львова, делегат Сокола-Батька побр. Савик, який виголосив академій вступне слово. Опісля побр. Левицький Мих. з Ляшок Горішних відеклямував гарно „Каменярі", що численно зібрана публика приняла гучними оплесками. По дефіляді, до якої стануло 103 соколів і сокілок з Бо-, відбулися вправи вільноруч і зі серпами посестер з вправи списа вправи вільноруч і зі серпами посестер з вправи списа вправи вільноруч і зі серпами посестер з вправи списа сами побратимів. У вправах брали участь всі вичислені гнізда й всі вправи були солідно вивчені. На закінчення сокільський хор з Боринич відспівав цілий ряд народніх пісень. Свято закінчилося фестином. Свято удалося несподівано гарно, що є заслугою місцевого пароха о. Донаровича і голови місцевого Сокола побр. Гр. Артима.

КОЛОМИЯ.

Аматорська вистава гуртка при читальні „Просвіти". Місцеве та довколичне громадянство провело приємні вечор' на аматорській виставі, зорганізованій проф. Д. Николишином, що переклав пєсу Моліера „Крутійства Скапена", вирежисерував її, вивів і грав у ній одну з головних ролів. Пєси цієї досі не виставляли на нашій сцені. Згаданий гурток виставив цю пєсу кілька разів в Березові Нижньому. Ролю Аргавга, зрадливого, виставив в Березові Нижньому. Ролю Аргавга, зрадливого, виставив в Березові Нижньому. Ролю Аргавга, зрадливого, виставив

Ч. 245 (13.482). Львів, субота 16. вересня 1933. Pocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Самостійний Ірак і союзна В. Британія.

(На маргінесі смерти короля Файсаля).

Нагла смерть короля Файсаля викликала в льондонських політичних колах деякий неспокій. Преса дискутує евентуальну можливість інтервенції, якщо дійшло би до внутрішніх заворушень в Іраку, та інтереси В. Британії були би під загрозою. (Англійські капітали поважно заангажовані у нафті, залізницях і будові порту в Басрі).

Побоювання тимчасом є безпідставні й свідчать про вражливість англійців у цій справі. Деякі години після смерти короля Файсаля в швайцарському Берні, в столиці Іраку Багдаді спокійно відбулася коронація сина небіжчика 21-літнього молодця, вихованого англійцями в Льондоні. Преміер Іраку п. Раждід Алі теж поспішив заявити, що не буде жадної зміни в політиці Іраку в відношенні до В. Британії.

Тому минулорічне зречення мандату не потягне за собою ніяких прикрих наслідків для англійських впливів у межиріччі Тигру і Евфрату. Нафта залишиться і надалі „all british".

Коли В. Британія у 1919 р. легалізувала самостійність Іраку і домагалася для себе мандату над ним, то йшло не про дотримання обіцянок арабам, тільки про т.зв. „мезопотамську нафту". Потрібно було забезпечити середземноморську військову фльоту в паливо, бож довіз вугілля з Англії у випадку війни є дуже утруднений та непевний.

Уміння сполучити корисне з приємним спонукало англійців створити „незалежну" арабську державу Ірак, — державу штучну, зручно пристосовану до географічного поняття. Признання мандату В. Британії над цим краєм мировою конференцією правно санкціонувало англійський повоєнний стан посідання в Азії.

Йшли роки. В. Британія прийшла до переконання, що мандат над Іраком є дорогий і невигідний. Постановлено зробити гарний жест, з розрахунком ефекту в арабському світі, і зречися мандату. Жест цей був дійсно ефектовний та єдиний у повоєнній історії. За такий подарунок уряд Іраку радо підписав трактат з В. Британією, в якому забезпечив усі англійські інтереси та привілеї в усіх ділянках господарського життя. Трактат підписали на 34 роки. Підписали радо, бо інакше уряд Іраку зробити не міг, подруге Ірак не мав відповідних капіталів на експльоатацію природніх багатств.

Головне зацікавлення англійців в Іраку, як ми вже згадували, це нафта. Отже зараз по здобутті Іраку англійці беруться до неї. Постановили збудувати великанський нафтотяг до якогось з портів Середземного моря, що є в англійських руках. Вибір впав на м. Гайфу в Палестині, яке лежить недалеко Суеського каналу і острова Кипру. Тому що Гайфа мала недобрий відкритий порт, рішено розбудувати його, до речі сказавши,на кошт Палестини. Сьогодні Гайфа є вже одним з найкращих портів східньої частини Середземного моря. В останньому часі англійці взялися горячково до будови нафтотягу. Будова ця є гігантична як під оглядом фінансовим так і технічним. Одних рур потрібно біля 1900 км.! Шлях нафтотягу провадитиме через пустиню, де зимою панує докучливе зимно й дощі, що тисячі кільометрів обертають у багна, а літом великі спеки та цілковитий брак води. Брак найпримітивніших доріг створює великі труднощі в транспорті машин, знаряддя, робітників та 120.000 тон рур. Потреба будови приміщень для робітників, криниць, зрештою 12-ти станцій помп, бо шлях не лежить поземо. Нафтові терени лежать на висоті 340 м.; Гайфа, зрозуміло, на висоті моря, а найвищий пункт поміж Гайфою і Кіркук (терени нафтові) має 900 м. Рури мають бути закопані на глибині 1 метра, щоби зневтралізувати ділання температури і утруднити шкодження лінії.

Головна лінія нафтотягу піде від Кіркуку до Гаділи, де розділиться на секцію англійську і французьку. Англійська до Гайфи, а французька до сирійського порту Міни. Французька лінія не уявлятиме собою небезпеки для англійців, бо пункт розділу Гаділ. находиться під цілковитою контролею англійців, — у випадку війни найпростішим способом можна виключити небажану французьку лінію; в часі спокою вона побільшить збут та піднесе рентовність цього коштовного підприємства.

Крім нафти англійці мають немалі інтереси в славній багдадській залізниці, яка без сумніву була одною з причин світової війни. (Берлін-Константинополь-Багдад-Басра, — проект німецької експанзії до Перського заливу). Отже будова цієї залізниці добігає кінця. Ще тільки відтинок Ніссібін-Кіркук і можна буде сліпінгом переїхати зі Стамбулу до Багдаду.

Помимо розвитку повітряної комунікації значіння цієї трансконтинентальної залізниці все ще є велике.

Повітряна комунікація Британської імперії має в цьому краю важні пункти опертя. Повстала нова лінія Багдад-Гайфа, лінія Каір-Багдад удосконалена нічною комунікацією, проектується лінія Багдад-Стамбул, яка звязалаб Ірак з Европою, як лінія Багдад-Карахі вяже його з Індією.

На тлі цих заінтересувань зрозумілі побоювання громадської опінії Англії, в звязку з наглою зміною на становищі володаря в Іраку.

Але помимо того, що перед роком В. Британія зріклася мандату над Іраком, її впливи й далі такі сильні як передтим. Англійці все тримають руку на цілому державному апараті самостійного Іраку, — кожне міністерство має англійських дорадників, військова місія стало перебуває в Багдаді, а у віддалі 100 миль від столиці. находиться сильна англійська авіо-база спеціяльного стратегічного призначення, — пункт оборони імперіяльної комунікації.

Л. Л.

Голод на Україні.

(На основі автентичних листів з України.)

Вістки про нечуваний досі голод на Україні облетіли вже майже всю европейську та заокеанську пресу. Спеціяльні кореспонденти „Кельніше Цайтунг", „Дейлі Телеграф" та інші подали до відома про заборону московського уряду для чужих журналістів виїзджати з Москви в ті країни та райони, які найбільше загрожені голодом та де далися в знаки хижацька господарка і порядкування московської навали; так само заборонено щонебудь писати про голод.

Навпаки, „ТАСС" (Телеграфічна агенція Совітського Союзу) офіційно заперечує всі ці, мовляв, чутки, а вся радянська преса вперто мовчить про жахливі розміри голоду та дійсні причини, дарма, що голод набрав неймовірно жахливих розмірів, особливо на Україні. Що більше, ця безглузда преса настирливо бреше про „нечуваний" врожай і це тоді, коли цілі мільони людей засуджені на голодну смерть конають в агонії...

Але подамо кілька перевірених, достовірних фактів. Саме цими днями до П. прибула одна інтелігентна жінка Н., німка з Москви. Вона мені оповідала ось що:

— „До Москви прибувають масово втікачі з України в надії зберегти тут своє життя та за великі гроші добути собі хоч кусничок хліба... На Україні його ніде дістати... Українські села стоять напів залишені та зруйновані насильною колективізацією; виглядають, як пустка, що заросла буряном... Є села, в яких не побачите ні одної живої душі; посчезали навіть коти та пси... Москва позабирала з України все, що тільки змогла; на насіння залишила тільки незначну скількість, яку населення мусіло зїсти ще до засіву, щоби не загинути з голоду. Сіяти не було зовсім чим; тому цього року засіяно дуже незначний відсоток засівної площі. Голодом охоплена майже ціла Україна, мільонів до 15 населення..."

На мій запит, у чому саме причина цього голоду, вона відповіла: „Це безоглядна політика здирництва, яке систематично провадить Москва особливо супроти України. У самій Московщині так воно не є, але з України видирають буквально все, що тільки можна силою забрати. Все це стягається переважно до чужих більших центрів, де голод ще так не відчувається; але і тут він неминучий, бо з сторленого села більше не буде змоги щось дерти... У самій Москві можна ще прожити, хоч з великим трудом. Ось, напр. я працювала на двох посадах з ранку до пізнього вечора; те, що я заробила мені ледво вистачало на прохарчування. Дістати в Москві можна все, але за дуже великі гроші..."

А якже до того всього ставиться населення?

— „Населення цей режім ненавидить, як ні один з попередніх. Ще молодь захоплюється; військо задоволене — воно одягнене й сите. Але також не може довго спокійно дивитися, як гине сам нарід. Цей безсилий перед армією та системою „шпіцлювання", що попросякала всюди. Виявити свою думку або якийсь критичний осуд ніхто не осмілюється навіть у найтіснішому колі своїх знайомих, а то і рідних: може легко нарватися на найпідлішу брутальну провокацію. На вулицях нераз доводиться почути лайку на адресу режіму..."

Стільки з розмови живої людини. Але випадково нам „пощастило" дістати кілька листів з Радянщини від ріжних осіб і з ріжних околиць. Ось уривок з листа Х. до Т. з Ч-на, околиці, в якій, якто кажуть, люди з роду про голод і не чували.

Х. пише:

— „Проїздив я Україну вздовж і впоперек і, нарешті, застряг на Донбасі, тому, що лише тут було дещо з продуктів... Тут я влаштувався на завод... Я працював... Занадто було тяжко, особливо зіму перебувати, тому, що був напів голим. Через те я кілька разів перемерз і тяжко хворів... Щоби що купить з одежі, то П-ж зовсім нема ніде; тоді приходиться йти на базари і купувать клапуря (лахміття — Т. М.) з вошами..."

А ось що пише Н. до Б.:

— „Добре, ще дуже добре, що хоч поїсти було що; але це тільки до весни 31-го року, а потім — як ножем одрубало. Напружена праця та голодівка підірвала мої сили, енергія пропала. Я мусів залишити виробництво „палочної дисциплини" і подався до Москви... Але і тут довелося працювати за кусок „плаканого" хліба та за благо „соціялізму..." Я не міг далі вже переживати цього рабства та ніщети..."

Г. пише поїздом з Азії до Москви до свого брата А.:

— „В Москві я хоч за два хунти „хлібця" працював, а там (в Азії — Т. М.) за 200 грамів цього хлібця треба працювати... Облазив я ті „Тяно-Шані" і побачив „новеньке життя" — сльози, гніт, кабалу та рабство, — небувале рабство та „ніщету..." „Коли я прибув до Москви, то я ніяк не міг її впізнати та зрозуміти... тут побачив я тисячі селян особливо з України; валяються скрізь під заборами (плотами — Т. М.), просять хліба, плачуть дітки маленькі, обірвані, позмучені; страшно глянуть; дивлюсь, та ніяк не можу второпати, що таке сталося. Приїзджаю з вокзалу в центр города, а тут —

море сліз та ридання; бо почули, що тут, у Москві есть хліб і, що його тут можно купити хоть і дорого, вбож випросить, — правда, немає в кого і випросить..." — „Я бачив, — продовжує він, — як одна жінка-робітниця якось загубила хлібну зарібну картку і плакала (кажу по честі) дужче ніж за рідним батьком; бож вона тепер не їстиме три місяці хліба, аж поки видадуть нову хлібну картку..."

А ось що пише з України донька В. до свого батька М.:

— „По дорозі з М. до самого Б. я побачила щось жахливе та страшне, а ще гірше чула, як розказують, що твориться в житті селян... Я дуже побоювалася за становище нашої родини, яка перебуває **в бурі жахливого голоду, — голоду небувалого в історії Україні.** (Підкреслення авторки листа — Т. М.)... Рідне „село зробилося, як пустеля, ошарпане та зарослe бур'янами. В хаті я побачила всіх живих, але обірваних, страшно змучених, постарілих... За одних два роки все різко змінилося. Що пережили та як пережили (особливо цю весну), як розказують так волося дубом стає... Ну, то ще якось пройшло, а тепер виникає в кождого селянина питання, — а щож покаже будуча зіма а також і весна?????"

Справді, це той запит, над яким повинен зупинитися кожний з тих українців, який ще має в своєму серцю бодай крихітку людського сумління. Не вистачить того! Треба напружити всі свої зусилля, змобілізувати всі свої сили та засоби на те, щоби запобігти катастрофі, яка грізно насувається з кожним днем на наші села та убогий обшарпаний люд. Передовсім треба дійсно помогти голодним, а то шляхом якнайскоршого усунення властивих причин цього нечуваного та небувалого в історії України — голоду.

Т. М.

—o—

Навчання української мови в гімназіях нового типу.

З рідношкільних кругів повідомляють нас:

Українське громадянство схвильоване тим що в державних гімназіях з польською мовою навчання у І. класі нового типу (давнішій III.) не вчать уже української мови, хоч у тих місцевостях, де нема українських гімназій, у І. класі нового типу є декуди великий відсоток української молоді. Заінтерпельовані директори гімназій відповідали, що не мають ніякого розпорядження з Кураторії і тому не можуть навчання української мови впровадити. До Головної Управи вплинуло вже кілька писем (зі Самбора, зі Снятина і з Тернополя) з проханням за інтервенцію. У цій справі Головна Управа внесла меморіял, а також її представник заснував відповідних інформацій. У Кураторії висказали йому, що дійсно з міністерства освіти нема досі ніяких зарядженнь. Кураторія вислала зі свого боку відповідне письмо до міністерства. Виклади дальших заходів будуть оголошені в пресі.

Спеціяліст недуг жіночих і акушерії

Д-р Олександер Подолинський

вернув і ординує від 9—10 рано і 3—5 попол.

ПРИ ВУЛ. ПОТОЦЬКОГО Ч. 6

т. телеф. 15-60.

Чи українська кооперація

справді надибує виняткові труднощі?

В 37-ому ч. „Господарсько-Кооперативного Часопису" находимо цікавий лист, який передруковуємо. — РЕДАКЦІЯ.

Високоповажаний Пане Доктор!

Повернувши з відпустки прочитав я в 13. числі „Поради́ка Спулдзельчі" з 1. липня п. р. закінчення Вашої статті п. н. „Трилітний плян праці української кооперації", в якім між іншим пишете:

„Коли згадуємо тут про третю частину постанов Загального Збору РСУК, то робимо це тому, що українська кооперація де може — і поза границями Польщі і в її границях — жалується на трудноші й перешкоди, які мають ставити їй державні уряди. Недавно порушив цю справу в загальнім рефераті про українську кооперацію на зборах кооператистів у Варшаві посол Остап Луцький. При закінченні дискусії одна з відомих польських кооператорів у Варшаві мав заявити: „Мені як полякові-кооператорові прикро було слухати про ці виняткова тяжкі умовини, серед яких мусить працювати українська кооперація в Польщі". Ці слова напевно повторено далі. Коли їх сказано у цій формі, то думаємо, що треба би бути обережнішим при подібних енунціяціях на підставі як-не-як одностороннього освітлення фактичного стану. Працюючі на цьому самому терені польські кооператори не бачуть виїмкових утруднень й кривд української кооперації. Українські кооперативи можуть працювати зовсім спокійно і розвиватися, як засвідчують числа й життя зовсім добре... Коли часом стріне розполітикованих членів, працівників або управляючі орґани кооперативи заслужена кара, не можна через те робити загального закиду проти польської влади".

Оцими словами підкреслюєте, Вп. Пане Доктор, сумнів, чи інформації подані мною на зібранні Товариства Кооператистів у Варшаві про виїмково тяжкі умовини, серед яких мусить працювати українська кооперація, є правдиві. Ви готові прийняти з них до відома хіба тільки рідкі випадки „заслуженої" кари, яка спадає на „розполітикованих членів, працівників або управи" деяких наших кооператив.

Тому то ще раз підтримую мої інформації які подав я на зібранні Т-ва Кооператистів у Варшаві про виїмкові умовини української кооперації як вповні правдиві. Особливо торкається це мого твердження, 1) що в часі відомих грізних подій восени 1930 р. масово знищено товарові склади ваших кооператив, при чому ні в однім випадку по нинішній день ніякий уряд не закинув ані цим кооперативам ані їх членам, уряловцям чи управам розполітикування чи якоїсьбудь іншої передбаченої законом провини, 2) що шкід заподіяних тоді українській кооперації всеж таки по нинішній день не зверну́ли та що про їх висоту свідчать векслі викуплені тоді „Центросоюзом" за знищені склади у висоті кругло 500.000 зол., 3) що на Волині тільки від українських кооператив приналежних до РСУК вимагають попереднього затвердження адміністраційною владою проекту уряджень, коли всі інші кооперативи в цілій Польщі можуть вести свою діяльність за попереднім повідомленням влади. 4) що цей до нікого іншого (навіть до приватної торговлі) не прикладений розпорядок волинської адміністраційної влади розтягнено також на всі від давніх літ за зголошенням легально-існуючі українські кооперативи, 5) що поліція опечатала на Волині і Любельщині більше ніж сотню українських кооператив, при чім аж по довгих місяцях повідомлено їх, що сталося це на основі § 14. пром. закону, якого не стосує

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 16. ВЕРЕСНЯ 1933.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Спомини лікаря з магічною рукою.

(Докінчення).

Знав Мунте чимало великих людей та тільки сям-там згадує їх імя: „Над входовими дверима сяло гарне кольорове вікно з доби чінквеченто — почесний дар міста Фльоренції для Елєонори Дузе, яка дала мені його на спомин своїх останніх відвідин у Сан-Мікеле". Імена та слова великих людей не повторяє він ніколи для підвищення власного іменя та власних слів; він згадує їх так само як власні найбільші успіхи тільки тоді, коли може кинути промінчик світла на складний механізм людської психольоґії.

Люди, що мають багато успіху в житті і дійшли до високих становищ, завдяки своєму талянтові і виняткови́м обставинам, мають несвідомий пахіл пояснювати свій успіх, талант і ці обставини. Ось чому книжки великих діячів рідко коли бувають вищі від пересічних і рідко дорівнюють їхній величині. Інша річ доходити до практичних здобутків, інша — філъософувати.

Книжка Мунтого потверджує його великий психольоґічний хист, що давав йому змогу відгадувати справжню недугу пацієнтів: потверджує саме тим, що замість давати псевдонауковий матеріял, оповідає різні пригоди, майже анекдоти. Мунте не вагається відкрити неодин із секретів лікарської професії, коли треба було лікувати „недужих з уяви" звичайними ошуканами, наче розпещених дітей. Одному із своїх старих приятелів, що тратив постійно клієнтелю, придумав він звичайний „шведський масаж", який, ужитий раз дотепно у випадку високопоставленої, багатої особи, перемінився у сенсаційний новий лік, що притягав американських мільонерів.

Гарні, багаті дами пропадали за Мунтем; деятки із них кохалися в ньому і переслідували його своїм темпераментом часто тільки тому, що він не запримічував їхніх намірів. З мелянхолійною іронією оповідає він про ці перемоги, в яких інстинктово йшов за радою Наполеона — втікаючи перед коханням. Неодин із нас не може йому вибачити такої втечі в одну місячну ніч у парку перед закоханою в ньому молодою ґрафинею, якої єдиною недугою був її старий чоловік; неодин хотів би почути бодай одно слово більше про сцену в неаполітанському манастирі „Живо похоронених" черниць, коли він у пристулі нестримної жаги обняв „сестру Уреулю".

Дискретність Мунтого чергується з його недискретністю. Не чуємо про ніодну його власну любовну пригоду, хоча міг їх він мати більше, ніж оповів нам інших; зате маємо характеристику його неодного професійного суперника, таку веселу, що й на думку нам не спаде, що Мунте передає її з завісти.

Завадто багато думав він про життя, завадто часто бачив смерть, за багато знав тайн карієри та багатства, щоби міг задовольнитися почестями та майном. Віримо йому без слів, що найбільше вдоволення відчував він, коли помагав бідним і нещасливим, не думаючи ні про себе ні про своє середовище. Вуличний замітач, грабар, неграмотний селянин це були його найкращі приятелі тому, що вони перевищували його добротою та жертвенністю.

Мунте мав дар знижувати себе та підвищувати до рівня тих, з якими ділився думками та почуваннями. Тому поводився однаково свобідно на соломі з бандитом, у ґрафському сальоні, у хаті примітивних лявляндців, у кімнаті вуличної дівчини та між неаполітанськими рибалками. Його велика сила волі ставала йому у пригоді, коли треба було в один мент забути про все і кинутися в новому напрямку, хоча би тільки для помочі звичайній, безнаній йому людині.

Мав цей небуденний лікар кілька моментів у своєму житті, які не пробує розяснити доступним йому знанням. Коли згадує він їх, не знає сам, як і ми, чи не тільки один фраґмент його мрій чи одна клаптик дійсности. Від іронічної усмішки оповідача анекдотів переходимо до блаженної усмішки аскета, що дивується власному щастю: як несподівано під кінець життя здобув він те, що складається на найвище щастя людини — кілька годин добровільної праці, нічне погідне небо і здоровий сон, після довгих безсонних ночей.

Усе його життя минало у боротьбі між двома потребами: помагати живим істотам своєю рукою лікаря та філянтропа і жити самотньо, на лоні природи, далеко від людей, що дратували його своїми низькими нахилами, яких не мають (як завсіли він вірив) звірі — сотворіння без зависти, злоби та порожнечі.

Коли зачинаємо його книжку, маємо враження, що міг би він був змалювати ще вдесятеро стільки людей і сцен, цікавих, живих, з двомастрьома рефлєксіями, що заступають довгі вступи, описи та роздумування. Та те, що він дав у ній: — себе, вистачає. Книжка його має французьке мотто: „Не дати людям себе самого значить не дати їм нічого". З усіх операцій, які зробила його рука ця остання може найбільше подиву гідна, дарма, що написати книжку може нинні кожний, коли найде тільки одного пацієнта — видавця.

Саме своєю книжкою склав Мунте найкращий доказ, що між чисто фізичним доторком руки і духовим світом людини існують взаємини дивніші від тих, які досі розяснила нам медицина та психольоґія. Неодин письменник потребував життя вправи на те, щоби дійти до такої простоти вислову та такої безпосередности, яку найшов Мунте, коли почав звязувати в одно розсипані сторінки свого життя.

Після останньої війни появилося сотні споминів великих людей, що були учасниками або свідками великих подій. Нема між ними ніодного, що оповідаючи пережите, бачене та передумане дорівнював би багацтвом внутрішнього життя тому шведському лікареві — учасникові та свідкові буденних людських трагелій і комелій.

влада до віяких інших торговельних підприємств цього типу, 6) що на Любельщині опечатано чимало українських кооператив поліцією при чім аж по 6-ох місяцях адміністраційна влада звернулася до суду, щоби розвязати ті кооперативи за недодержану ними в бажаних межах культурну діяльність, та що в суді вирішено розвязати ті кооперативи без переслухання їх управних органів, на основі одностороннього освітлення справи державною поліцією, при чім стверджую, що в богатьох випадках не було в цих кооперативах ані комуністичного, ані націоналістичного ані будь якого розполітикування, 7) що волинська влада замикає нам льокалі навіть найліпші в даній місцевості як грізні для життя людей, хоч у цих льокалях і передтим і потім були приміщені інші торговельні підприємства, 8) що від кількох літ не можемо відбути на Волині ані одного кооперативного курсу, хоча передтим ніколи не було навіть закиду проти змісту викладів на наших кооперативних курсах, — 9) що на Волині й Любельщині не карається „заслужено" членів кооперативи, її працівників чи управу за їх „розполітикування", але безосновно опечатується укр. кооперативні крамниці та молочарні.

Ви вважаєте, Пане Доктор, ці мої твердження як-не-як а односторонніми. Задля цього пропоную Вам зайти в будь який умовлений день до мене, щоби я міг підтримати перед Вами ці твердження безліччю документів. Щоби перевірити ці документи, пропоную Вам далі виїхати зі мною до відповідних місцевостей. Тільки таким чином ствердимо обидва на місцях дійсність, в яку покищо не можете, чи не хочете повірити.

На кінець дозвольте, Вп. Пане Доктор, повідомити Вас, що українська кооперація апелювала до Міжнароднього Кооперативного Союзу у всіх цих справах щойно тоді, коли лишилися безуспішними всі її меморіяли до місцевої та центральної влади, — що рівночасно українська кооперація повідомляла про це польських товаришів — членів Ради Міжнароднього Кооперативного Союзу та що наведеної Вами заяви одного з відомих польських кооператорів по моїм викладі у Варшавськім Т-ві Кооператистів ніде далі не повторено.

Нетерпляче очікуючи повідомлення, коли задумуєте Вп. п. Доктор, перевірити всі мої вищезаведені твердження на основі зібраних у мене документів та виїхати на терен, остаюсь

з глибоким поважанням

Остап Луцький,
директор РСУК.

ОСТОРОГА.

В останніх днях появилася на торг. ринку для брудної конкуренції паста до обуви „Елефант" нашу дуючи докладно зверхній вигляд пушок і коробок нашої пасти „ЕЛЄГАНТ".

Тому просимо наших відборців і прихильників звертати увагу на фірму на всіх наших коробках і пудельках О. ЛЕВИЦЬКА І СКА у Львові вул. Кордецького ч. 51. тел. 60-04., як також коробки нашої пасти „ЕЛЄГАНТ" для розважування бандеролюємо червоною спаскою в місці замкнення коробок.

Фабрика пасти ЕЛЄГАНТ
О. Левицька і Ска у Львові
вул. Кордецького ч. 51.

2 2— 2

Чи писати на українські теми у польській пресі є національним злочином?

Кожний примітивізм полягає на тому, що консервує речі, захоплюється ними або найштудерніше їх інтерпретує тоді, коли вони дійшли, в народів і в країнах, що з примітивізмом порвали, давно вже вирішені і де ними взагалі ніхто собі голови не морочить. До таких справ належить також питання **інформації та пропаганди** національних цілей, вимог і інтересів **серед чужинців.** До безспірних, аксіомних правд належить: 1) Інформаційно-популяризаційну працю про рідні справи треба вести скрізь, серед усіх держав і народів глобу, де лише трапиться до цього нагода. Тому і ми слушно маємо претенсію не лише до нашої політ. еміграції в европейських столицях, щоби займалася нам ширенням відомостей про Україну, українців і їх актуальні болячки, але й до українських колоній на Зеленому Клині, у пралісах Бразилії чи в околицях Сіді-Бішру в Єгипті, щоби несли з собою і залишали по собі в чужинецькому краю трівкий слід у постаті спопуляризування основних відомостей про рідний край і нарід. Ясно, що коли можна і треба робити це серед кафрів і зулюсів, то можна і треба робити серед найближчих сусідів, без огляду на наші нинішні взаємини з ними, — або й саме з огляду на ті відносини. Бо: 2) Популяризація національних цілей серед табору противників, публіцистична оборона своїх прав та інтересів, і полеміка з біжучою, шкідливою нам, національною політикою влади є одним із найголовніших засобів легальної політичної боротьби. Кожний півграмотний вояк на фронті знає, що преса, інформація і пропаганда є засобами морального розброєння противника, є чинниками його психічної демобілізації. 3) Найгіршою, найменше доцільною і цілком перестарілою методою інформ. служби серед чужинців є пропагандивні брошури, летючки, проспекти, які коштують величезні гроші та до яких чужинець а пріорі ставиться з недовірям, як до тенденційно-пропагандивної літератури, і з засади її не читає. Зате найкращим і майже єдиним способом, яким можна дійти до чужинецького, особливо ворожо настроєною, читача, це сторінки його власної преси, до якої він має довіря. Тому найбільшим успіхом інформаційної служби є добути собі доступ на сторінки чужинецької преси, яка постарчені інформації та статті льояльно друкувалаб. 4) Промовляючи до чужинця або зовсім не поінформованого або ворожо настроєного, не можна казати до нього тоном, який ще дужче його насторожив би, не можна підходити до теми з такого становища, яке ще дужче закріпило би його в пересвідченню, що його ворожість є цілком оправдана. Дипльомат, який промовляє до свого противника в той спосіб, що його ображує, виводить з рівноваги і спонукує викинути за двері — є, здається, дуже кепським дипльоматом, а поміж дипльоматами й публіцистами є та схожість,що одні і другі мають свого противника переконати. Єдина можливість найти зрозуміння чужинця для чужих йому, байдужих або ворожих справ, це переконати його, що ці справи вяжуться з його власним інтересом і що не є в його інтересі цими справами нехтувати або їх засадничо поборювати. 5) Коли справа загалом є актуальна — так, як справа українська, — то лише річю публіцистичного хисту є находити такі теми і так їх оброблювати, щоби сама чужинецька преса була заінтересована в тому публіцистичному матеріялі. Трудність при зладжуванні такого матеріялу та, щоби справа була поставлена з рідного національного становища гідно, щоби інформаційні дані були 100-процентово правдиві та щоби одночасно стаття була само собою для чужинця цікава.

І т. д. і т. д. — це речі, які у визвольницьких рухах чехів, ірляндців чи катальонців дано вже були перемелені. У нас воно трошки інакше. У нас завжди находяться „принципіяльні" гурра-патріоти, для яких деякі цілком ясні речі є завжди ще табакою в розі. Наприклад: 1) Злочином є взагалі інформувати поляків про українські цінности, значіння укр. проблеми й укр. вимоги, злочином є на сторінках польської преси оспорювати урядову національну політику, а коли вже взагалі хтонебудь з українців з якимнебудь поляком чи до якогонебудь поляка говорить, то невідхильно повинен на першому місці заявити, що буде з усіх сил старатися всіх поляків винищити. Лише **така** пресова служба серед поляків може евентуально (ще не напевне) найти гурра-патріотичну згоду.

Колиб напр. „Наш Клич", нове гніздечко українського примітивізму, ставив справу так: „Взагалі ніякі пресові звязки з поляками нам непотрібні. Психічна демобілізація поляків є для нас шкідлива. Не бажаємо собі, щоби польські політики колинебудь доглупались значіння української проблеми в її міжнародньому східно-европейському масштабі. Не лежить в нашому, націоналістичному інтересі, щоби переконувати поляків про шкідливість урядової польської національної політики. Навпаки, хочемо, щоби та політика була для українців ще гірша, щоби йшла перманентна „пацифікація", щоби Польща „вирішувала" українську проблему так, як її „вирішує" нинішня Росія. Бо лише серед переслідувань кріпшають наші, націоналістичні впливи і наше значіння росте пропорціонально до зросту переслідувань. Хай живе гасло „чим гірше, тим ліпше!" — Колиб, кажемо, гурра-патріоти з „Нашого Клича" так ставили справу, то це булоб становище мужне. Річ ясна, що так формуловане становище саме з погляду визвольницької боротьби злочинне й абсурдне. Таке становище повинно напр. нині казати „ідеольогам" і „політикам" з „Нашого Клича" найбільш радіти зі стану річей на Наддніпрянській Україні, бож там Постишеви довели до майстерства той режім, який згідно з теоріями українського новітнього націоналізму є для нього, того націоналізму, найдогіднішим та який має довести український нарід найпростішим — революційним — шляхом до повного визволення. Трагічний приклад УСРР вказує якнайбільш проречисто, що гасло „чим гірше, тим ліпше" є абсурдом, є саме засудом смерти революційної ідеї. Але бодай назовні, на перший безкритичний погляд таке „принципіяльне" розумування, яке ми вище навели, не булоб позбавлене познак льогіки.

Однак „Наш Клич" навіть так свого становища не формулює. Він ставить справу інакше: польська преса, як преса патріотична, є правою великодержавницькою і стоїть на сторожі неподільности нинішньої державної території; ерго — українці, які пишуть на сторінках польської преси, віддають себе на службу польській великодержавницькій ідеї, словом це хруні, національні зрадники... Таке „засаднича" становище може бути випливом або фанатичної доброї вліі, — тоді воно є доказом лише тупоумности. Або висловлюють його люди, яких єдиною ціллю є лише оплювати свого політ. противника, не вдаючись в розгляд засобів, і тоді те становище є наскрізь хуліганське. В одному і другому випадку полеміка дуже важка. „Наш Клич" не робить відповідальним українців, що користають з можливости промовляти зі сторінок польської преси до польського читача про українські справи, не робить їх відповідальними за речі, які вони пишуть. Він складає на них відповідальність за цілу ідеольогію даного польського часопису, за цілий часопис, так, наче би вони могли кермувати цілим видавництвом! Забувають, що тоді видавництво не було би вже польське, тільки стало би українським, а тоді й трибуна його відразу втратила би свою нинішню вартість саме польської трибуни. Колиж і зверне вже „Наш Клич" увагу на зміст якоїсь української статті у польській пресі, то лише на те, щоби вирвати відтіль кусень речення, по своєму накрутити і по своєму, брехливо й фальшиво інтерпретувати. Це зоветься „принципіяльна публіцистична етика."

Підписаний, користаючи з запрошення редакції, оголосив у цьому році на сторінках варшавського польського журналу „Бюлетин польсько-український" низку статтей на українські теми. Про хитість психольогічної підготовки польського громадянства і проти пропаганди польської цивілізаційної місії на українських землях; про сутнє значіння риського договору (та стаття підлягла конфіскаті), проти порівнювання Дмитра Данилишина й Василя Біласа з убивником през. Нарутовіча Невядомським, проти тези про потребу українського партнера, проти польської нагінки на греко-кат. духовенство, про українську закордонну пропаганду, про злогадне українське германофільство, проти ображування українців у польських національних маніфестаціях, проти шкільної утраквізації й науки історії у польській мові в українських державних школах. Ця моя публіцистична діяльність на сторінках польської преси дає притоку „Нашому Кличеві" оце вже в другому числі відсуджувати мене від совісти й чести, лити на мене всі „принципіяльні" помиї та „полемізувати" вищезгаданими методами. М. і. доказом мого запроданства мають бути гонорарі за ті мої статті. Обережно, панове, з грошевими закидами! Я є професійним журналістом і не соромлюся брати гонорарі за статті, які підписую повним іменем та за які відповідаю перед громадянством і чинниками, які є едине покликані мою політичну діяльність судити. З гонорарів з польської преси я ніколи не міг би втриматися, вони ніколи не могли і не можуть стати і найменшою підставою моєї матеріяльної екзистенції. Беру їх радше для засади, що статті на українські теми повинні бути для польської преси таким самим вартісним актуальним матеріялом — особливо для преси спеціяльно зацікавленої в українській тематиці — що статті економічні чи закордонно-політичні, та ще й тому, що такі статті вимагають далеко більше знання і праці, ніж напр. пашквілі на земляків у „Нашому Кличі". Однак панове з „Нашого Кличу" знають мабуть найкраще, скільки то одиниць в останніх роках зробило своєю професією — гурра-патріотизм. Отже може погодимося: ви, панове, що маєте професійний **привілей** лаяти всіх і вся хрунями й запроданцями — виконуйте на здоровля ту свою професію, поза якою нічого не вмієте, а дозвольте мені, професійному журналістові, виконувати свій **обовязок** журналіста супроти рідної преси та рідної інформаційної служби на сторінках преси чужої.

І. Кедрин.

Масовим членством до Т-ва „Просвіта" влегшимо працю „Просвіті", а через неї поправимо й долю Українського Народу. Тож чимскорше ставай членом Т-ва „Просвіта"

До віднови Собору св. Юра у Львові.

Три роки тому помістив я в „Ділі" три фейлетони „Як відновити церкву св. Юра у Львові?" При теперішній її обнові бачу, що мої гадки були влучні, от, хочби щодо білої підлоги, яка збільшує красу і чистоту церкви. Я оглянув на днях тоті роботи і додам ще деякі завваги.

Пічну від підземелля, від крипти. Не бачив я ніде склепу, де так добре переховувалися би мощі мерців, як у тім сухім підземеллі. Колиб нпр. деревляна домовина (гадаю тисова) ігумена Никифора Шептицького була внутрі вложена оловяною бляхою, що як відомо знамените консервує тіла, тоді збереглось би навіть лице покійника, як це бачили ми нпр. на Чернігівщині під одною церквою або у Бремен. При нагоді віднови храму пропоную вложити те підземелля плитами зі старої підлоги і повапнити склепіння додаючи при заправі чорного карболю. Плити вложити дешевим, добрим способом на сухім піску без дорогого підцементування. До так пристосованої крипти треба повставляти домовини (зроблені з мідяної бляхи) ігумена Никифора, якого шовкова мантія знамените зберіглася (шовк добрий не гние в гробах), далі знайдені голови священиків-крилошан церкви св. Юра, далі перевести з Личаківського цвинтаря (який небавком буде зачинений) домовини першого народнього проповідника св. Юра Маркіяна Шашкевича, митрополитів і епископів: Григ. Яхимовича, Куіловського, Куземського, праведника Сидора Дольницького, історика Петрушевича, з Янівського цвинтаря епископа луцького (що владикував увесь час на Сибірі) Боцяна.

Щодо проекту уфундувати срібний кивот на головнім вівтарі, то я радив би поставити там артистичний бронзовий, замість коштів на срібний кивот, краще відлити св. Юра на коні над фасадою храму, бо нищиться вона з каменя від ерозії та відірветься з залізних штаб, які її підтримують.

Гарні сходи перед церквою як анальогію до високо поставлених статуй св. Івана Золотоустого і Василія Вел. треба би прикрасити бронзовими, кращевими, а бодай оловяними статуями основників храму св. Юра, короля Данила і його брата кн. Василька, який як чернець був при тім храмі першим священиком.

Собор у середині дуже бідний на памятки: епітафи, нагробники тощо. Невеличка таблиця в честь св. Кирила і Методія, сива невиразна в память Маркіяна Шашкевича, ось і все! Портрети львівських митрополитів в алябастрових ординарнім, ніби бароковім обрамуванні, які робив перед пятьдесяти літами шантажник і блягер, треба замінити плоскорізьбою. Обрамування глибоко впущене в мур можна би лишити, щоби не ослаблювати філярів. Вважаю хибною гадкою підносити на ступінь підлогу церкви перед царськими воротами, а далі і вівтар. Через ті ступні народ на церкві менше буде бачити священослужителів. Треба би зробити саме навпаки: від дверей церкви поміст повинен бути як у деяких протестантських церквах вищий, а ступені спадати до вівтаря. Тоді не треба при важніших подіях у церкві підноситися, вилізати на лавки і ін.

Собору св. Юра не треба очищувати на стінах як нпр. Успенську церкву, бо собор ставлений не з каменя, а з цегли. При малюванні стін (радив би я тільки аль фреско) відчиститься їх поверхня до окрас. На стінах і склепінних, де більше місця, не радив би я малювати образів, але замовляти і малювати в робітнях знаменитих наших мистців дома на полотнах, відтак давати їх на стіни з золоченим обрамуванням доповненим штукатурою. Образи на полотні переховуються сотні і тисячі літ, а всі стінні мальовила облітають і тріскають як пр. Леонарда да Вінчі „Тайна Вечера" або малюнки Сикстинської каплиці.

о. д-р Й. Застирець.

В справі української мови в румунських школах.

Членн Української Національної Партії в Румунії сенатори д-р Володимир Залозецький і д-р Денис Маєр-Михальський та депутат Юрій Сербинюк внесли до міністерства освіти в Букарешті таке прохання: „Пане міністре! Маючи на увазі наближення шкільн. року, підписані парляментаристи, представники української меншости в камері й сенаті, просять, щоби наказ міністерства прилюдної освіти, виданий у жовтні минулого року дотично науки української мови, виконано цього року в цілости й докладно, а саме:

1) Щоби засновано катедру української мови в чоловічій і жіночій нормальних школах у Чернівцях, так, щоби деякий відсоток учеників українського походження в першій класі, котрі потім будуть учитися побіч усіх інших предметів і української мови, могли научати по скінченні нормальної школи й української мови в громадах з населенням цієї меншости.

2) Щоби ученики першої класи початкових шкіл могли засвоювати собі добре наукові предмети, просимо наказати, щоби у цій класі учили всіх предметів по українськи, переходячи поступово до науки румунської мови.

3) Щоби заведено науку української мови ще й у громадах з українським населенням: у радовецькім повіті по громадах — Устє Путилова, Шипитки, Стебни, Довгополе, Дихтинець, Яблонниця, Конятин, Киселиці, Сергії, Плоска, Селетин, Шипіт, Руська Молдавиця, Руспебоул, Шербівці, Вовчинці, Черепківці, Слободія, Берлінці, Стирча, Бродина, Станівці Долішні, Гербівці, Рогозешти, Валківці, Негостина, Вашківці над Серетом; у черновецькім повіті в громадах — Іванківці, Пеликівці, Маморяниця, Легучени Тевтула, Ґоголина, Лукавиця, Кут Баїнський, Кучурів Великий, Михалче, Камена; в сторожинецькім повіті по громадах — Костинці Кабин, Слободзія Комаринці, Калинівцях (Ясінка), Панка, Комарівці, Дуброва Червона, Мігучени, Каменка, Корчівці, Ванилів н. Сер.; в кімполунґськім повіті в громадах — Арджел, Чумурна, Руська Моллавиця, Руспебоул і Бряза".

На це назначив міністр нараду з українськими парляментаристами на середу, 13. ц. м.

Тимчасом стало відомим, що катедри української мови та гр.-кат. релігії в колишній української державній гімназії, тепер другій, уже покасовані.

„Час".

На маргінесі одної нотатки.

В ч. 274 „Діла" з 13. вересня ц. р. появилася новинка про навчання української мови в тернопільських польських гімназіях. Стилізація новинки і її зміст викликує враження, немовби в Тернополі не було української гімназії і з конечности так багато нашої молоді опинилося в польських гімназіях. Тимчасом у Тернополі є кодукаційна гімназія Рідної Школи з правом прилюдности, яка не робить ніяких перешкод у приниманні хлопців та дівчат до І. кляси нового типу, IV. і V. класи старого типу, а дівчат до всіх решти кляс старого типу повної гімназії. І на цей шкільний рік гімназія Рідної Школи могла би ще прийняти кілька десяток учеників і учениць, однак багато родичів воліло чомусь записати своїх дітей до польських гімназій. Тут не можна говорити про примус. Ніхтож не може примусити священників, ремісників, а навіть урядовців записувати своїх дітей до польських шкіл, а вже тимбільше до польських приватних шкіл (Т. Ш. Л.). Нам відомі факти, що навіть священники посилають своїх дітей до них приватних польських шкіл. Який примір дають вони своїм парохіянам, які очевидно на них покликуються?

Один з батьків.

Турецько-грецька приязнь.

ЛЬОНДОН, 14. 9. ПАТ. Гарантійний пакт між Туреччиною і Грецією називають в Льондоні актом першорядної міжнародньої ваги. Одинацять літ тому Туреччина і Греція находилися в стані гострого конфлікту. Воєнні діяння в Малій Азії в роках 1921. і 1922. скінчилися перемогою турецької армії під командою ген. Мустафи Кемаля над грецькою. Сьогодні тойсам Мустафа як президент Туреччини підписав з Грецією пакт приязни і заповів свою офіціяльну візиту в Атенах. Ту переміну грецько-турецьких взаємин оцінюють у Льондоні як доказ упорядкування ситуації на Балкані, яке дає сьогодні більше запоруки стабілізації миру, ніж деінде в Европі.

Міжнародній Комітет Допомоги Голодуючій Україні в Париж.

(Власна кореспонденція).

У звязку з закликом українського греко-католицького епископату до християнського світу в справі допомоги голодуючим на Україні в Парижі зорганізували міжнародній комітет допомоги голодуючій Україні, в якому приймає дуже активну участь полковник УГА Василь Вишиваний (архикнязь Вільгельм Габсбург).

Лист з Рад. України.

Російський щоденник „Новое Русское Слово" з Ню Йорку подає лист молодої селянки з України до батька в Америці.

Дочка між іншим так пише:

„Я поїхала до В. Дістала там тільки одну пляшку молока і кілька рублів. Думала, куплю хліба хоч фунт. Не було. Перейшла все'ьке місто і не було, навіть чвертки фунта.

„Але дорогий Тату, перейти тут кілька кроків і лежать трупи. То чоловік, то жінка, то дитина. Просто жах. Публика ходить і навіть не звертає уваги. Тому всі такі прибиті.

„На другий день я спровадила три бохонці хліба. Я думала, що зїм його за один день, але як ножем по серці пройшло. Перед моїми очами стала померша моя донечка Віруся. Перед смертю вона просила: „Мамусю дай хоч малесенький кусник хліба, я ще нехочу вмирати!" Ах, Боже. Я ніде тоді не могла добути ані хліба ані склянки молока. Я просила: Візьміть, скільки хочете, дивіться дайте для хорої. Та ні за що не дадуть. Кожний думає про себе і не жаль йому другого. І так бідна Віруся померла.

„Фель також такий нещасливий. Навіть не подібний на дитину — одні кости. Також умирав і кусник хліба вратував його.

„Люди тут стараються жити, годуючись ростинами. Мелять гречану полову.

„Давніше, як Вам відомо, в цей час вже збирали збіжє, а в нас тепер ледви зачинається. Ніхто не має охоти (ані сили) працювати. Дають робітникові всього 200 грамів (чверть фунта хліба); другий раз зупу з жита без нічого: ну, а про гроші ані балакай. Словом, бють і плакати не дають. Життя страшно важке.

„Я їхала з Б. з чоловіком із села Молочки. В Молочках осталося при житю не більше як 30 душ. Таких сіл дуже багато, де люди повимирали. У нас в К. також жах. Мерців ховають без домовин, просто кидають в яму по кілька трупів.

„В Мотрунках всі наші свояки вже померли".

Зменшено вивіз беконів.

Британське міністерство рільництва повідомило представників держав, які привозять до Англії бекони та шинки, що від 15. ц. м. по кінець лютого, отже на час 24 тижнів зменшує привіз їхніх продуктів. Контингент для Польщі зменшено на три і пів мільйон сотварів, що в порівнанні з попереднім контингентом означує редукцію на 21 при Коли взяти під увагу, що час зимової продукції беконів з Англії найінтенсивніший, то британське міністерство рільництва застосувало тим разом супроти чужих імпортерів дуже значну редукцію, щоби піддержати власну продукцію беконів.

Вимордували кількасот тисяч людей.

Із Шангаю повідомляють, що в північній частині провінції Чегуан китайські бандити допускаються страшних жорстокостей. Міста Туа Чіян, Нан-Кіян і Па-чун бандити сплюндрували і спалили. Коло 200.000 людей вирізали в цих 5 селах коло Па-Чун вимордували все населення залишаючи при житті тільки 7 жебраків. У Чан-Чі 600 осіб погребали живцем, в Тан-Ку 700 осіб. В Нан-Кіян з тіл убитих людей уложили великий костир і підпалили. В Па-Чун 1.600 осіб вивели на поле і вимордували вогнем скорострілів.

По широкому світі.

— Міністр закордонних справ Бек виїхав до Заліщик на конференцію з марш. Пілсудським в актуальних справах.

— У вуглевому басейні в Пенсильванії застрайкувало 30 тисяч вуглекопів.

— У Берні почалися торговельні польсько-швайцарські переговори в справі заключення нової контингентової умови зі Швайцарією.

КОНСУЛЬ ІНТЕРВЕНІЮЄ В СПРАВІ РОБІТНИКІВ ІЗ ПОЛЬЩІ.

ЛЯЙПЦІГ, 14. 9. ПАТ. У звязку з численними звільненнями з праці польських горожан під натиском гітлерівських професійних організацій, польський консуль у Ляйпцігу інтервеніював в центральної саксонської влади, домагаючися, щоби привернули первісний фактичний стан та щоби видали зарядження, які забезпечувалиб свобідне виконування професійних занять польськими горожанами.

АТЕНТАТЧИК НА ПРЕДСТАВНИКА СРСР. НА ВОЛІ.

У четвер вийшов на волю з варшавської тюрми Юрій Войцеховський, що тому 5 літ виконав револьверовий атентат на торговельного представника СРСР. Лізарева. В тюрмі Войцеховський м. і. сходився з о. Смарагдом-Латишенком.

100 ЛІТАКІВ ЛЕТИТЬ ДОВКОЛА СВІТА.

Римські часописи помістили календарець визначних подій в 12-ому фашистівському році, себто від 29. вересня 1933 до 28. вересня 1934. Передбачено там лет сто літаків під командою ген. Бальбо довкола світа. В мистві летунства опрацьовують уже організаційні плани для того лету. Ближчі подробиці лету та трасу держать в тайні.

МОДА ТА ПОЛІТИКА.

БЕРЛІН, 14. 9. ПАТ. Часопис присвячений модам „Елеганте Вельт" помістив в одному з останніх чисел на заголовному листку фотографію модно зодягненої жінки в товаристві члена охоронної штафети. Міністр пропаганди Гебельс вислав до часопису листа із заміткою, що не лише подібне зіставлення, а взагалі репродукування таких фотографій в журналі мод нарушує святу повагу й історичну гідність гітлерівського однострою. Міністр зазначує, що колиб таке повторилося, рішений пристосувати відповідні зарядження до часопису, який „під тим оглядом не має такту".

НАСМІХИ З БУВШ. МІНІСТРА.

ЕСЕН, 14. 9. ПАТ. Бувшого пруського міністра Гіртзіфера арештував відділ гітлерівців. Заки відвели гітлерівці Гіртзіфера до вязниці завісили йому на грудях деревляну табличку з написом: „Іх бін дер Гунгерляйтер", казали йому отворити парасолю та опроваджували його серед криків юрби головними вулицями міста.

ЗМІНА В ЗАКОРДОННІЙ ПОЛІТИЦІ ЯПОНІЇ.

ЛЬОНДОН, 14. 9. ПАТ. Повідомляють із Токіо, що дотеперішній японський амбасадор у Москві Гірото іменований міністром закордонних справ на місце гр. Ушіди, який уступає зі свого становища нібито з огляду на стан здоровля. В політичних колах кружляють чутки, що в кабінеті є різниці думок на справи закордонної політики, а це не оставало би без впливу на заходячі зміни.

ЗБУНТУВАЛАСЯ КІННОТА

ГАВАНА, 14. 9. ПАТ. Згідно з вістками від одного із старшин, які забарикадувалися в Національному Готелі, шкадрона кінноти збунтувалася в місцевости Матанзас та виповіла слухняність урядові Сан Мартіна. Відділ кінноти розброїв чету піхоти. Подібні події, як кажуть, повторилися в провінції Санта Кляра. Досі тих вісток не потвердили.

ВІСТИ З АМЕРИКИ.

ВАШИНҐТОН, 14. 9. ПАТ. В усьому краю не вдалося припинити конкуренційної боротьби й устійнити ціни нафти. Державний секретар внутрішніх справ а рівночасно делеґат уряду для справ нафтового промислу Айкс приказав негайно перевести слідство. Рузвельт одобрив відповідні зміни кодексу праці для нафтового промислу, а рівночасно наділив адміністрацію повновластями в справі устійнення цін нафти.

НЮ ЙОРК, 14. 9. ПАТ. Заключили порозуміння між Нейшенел Рікавері Адміністрейшен і урядом праці в справі орґанізації робітничих синдикатів. Угоду підписав предсідник ам. федерації праці, союз фабрикантів і ам. торговельних палат.

ВАШИНҐТОН, 14. 9. ПАТ. Ґенерал Джонсон у промові звернувся до банкірів, що коли вони не йтимуть на руку урядові, даючи йому кредити, то пристосує до них приписи закону, виданого для банків.

ДРУКАРНЯ „ДІЛО"
Львів, Ринок 10. Тел. 29-26.
Виконує швидко і солідно всілякого роду друкарські роботи
по найдешевших цінах!

ПОХОРОНИ КОРОЛЯ ФАЙСАЛЯ

ГАЙФА, 14. 9. ПАТ. Англійський кружляк причалив до Гайфи з тілом короля Файсаля. Тіло перенесли на летунський майдан, де відбулося родинне свято. Більше як 15.000 арабів окружило похід, що ніс тіло. Араби тиснулися, щоби доторкнутися тіла свого зверхника. Кінна поліція не могла спинити напору тисячної юрби, що повалила бальдахим, під яким були музулманські достойники. Кільканацять осіб було легко ранених. Вкінці поліції вдалося отворити дорогу для походу з тілом короля Файсаля на летунський майдан, відкіля літаком перевезли його до Багдаду.

Хто хоче навчитися доброї української літературної мови, хто хоче пізнати історію своєї мови, хто хоче довідатися, як де говорить український нарід, ТОЙ МУСИТЬ ПЕРЕДПЛАТИТИ

Науково-популярний місячник „РІДНА МОВА"

присвячений всебічному вивченню УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.
Головний Редактор і Видавець проф. д-р ІВАН ОГІЄНКО
ПЕРЕДПЛАТА: 6 зол. річно, 3 зол. піврічно, 1.50 чвертьрічно. За границею 1 амер. доляр. Конто чекове П. К. О. число 27110. — Адреса Редакції й Адміністрації:

Warszawa, Stalowa 25, m. 11.

НОВИНКИ

— **Першорядна кравецька робітня А. Дуфанця** Львів, Пасаж Міколяша. Тел. 87-41. Матеріяли на складі. 271 7—10

— **Футра мужеські й жіночі** виконує по найновішим фасонам дешево й солідно **Евген Говикович. Львів, ул. Домініканська ч. 4.** 324 6-30

— **Заборонили релігійне свято.** Українське громадянство зі Сянока й околиці хотіло уладити в Сяноці свято Української Молоді Христові. На диво старання за дозвіл у місцевому старості а також у воєвідстві стрінулися з відмовою. Адміністраційна влада не дала дозволу на те свято, мотивуючи це тим, що вже відбувалися такі свята, а саме краєве в днях 5. і 6. травня ц. р. у Львові та парохіяльні в дні 14. травня.

— **Москвофільський наступ на лемківські школи.** В народніх школах на Лемківщині появився т. зв. „лемківський буквар", виданий москвофілами. Крім того в Кракові видруковано „русскій" буквар, призначений теж для балямучення українського населення Лемківщини. Один примірник „лемківського букваря" находиться в руках нашої редакції і про нього напишемо окремо.

— **Місія у Мшані к. Львова.** Від 2. до 10. ц. м. відбувалася у Мшані місія під проводом оо. Василіян і за старанням місцевого пароха о. Миколи Хмільовського. Місію вели: о. ігумен Лучинський і о. Жупанський. На закінчення приїхав епископ Ів. Бучко, якому на стрічу виїхало зі села поверх 100 кінноточників в народніх строях. Після архиерейської Служби Божої, яку відправив Преосв. Кир Іван в асисті численно зібраного духовенства, відбувся торжественний обхід 5000-ої маси довкруги села з хрестом, який вкопано опісля під церквою, де Преосв. Кир Іван виголосив пригарну проповідь.

— **„Іван Каспрович і Тарас Шевченко"** це заголовок відчиту д-ра Валеріяна Квятковського, що його в суботу 16. вересня передаватиме львівська радіостація на всі стації польського радія. Початок відчиту в год. 18.15.

— **Вибори до рільничої палати.** Радниками рільничої палати з виборів у повітах підгаєцькому, бережанському й бучацькому стали Вінк. Літинський з Литвинова коло Підгаєць і Гнат Кухта, кооператор з Переволок коло Бучача.

— **Перед самбірським процесом.** Як відомо, перед судом присяглих у Самборі розпічнеться 19. ц. м. розправа в справі вбивства Т. Голувка в пенсіонаті СС. Служебниць у Трускавці. На лаві обвинуваченых засядуть: М. Мотика, засуджений на два роки вязниці за належання до ОУН, б. дворник пенсіонату Буній і б. студент політехніки Р. Барановський, арештований з приводу вбивства підкомісаря поліції Чеховського у Львові. Розправа потревае 8 до 12 днів під проводом президента окружного суду в Самборі Вондравша, б. віцепрокуратора у Львові. Боронитимуть з вибору адв. Буній адвокати Рогуцький зі Самбора і Шухевич зі Львова, а Барановського і Мотику з уряду адвокати Крайценавер і Кіцула зі Самбора.

— **За українську мову в суді.** З Луцька повідомляють, що заповіджений великий комуністичний процес відложено, бо треба наперед переложити акт обвинувачення на українську мову. Того зажадали обвинувачені, покликуючись на обовязуючі приписи і відмовляючись приняти акт обвинувачення в польській мові. Суд рішив прихилитися до цього домагання і дав переложити акт обвинувачення на українську мову. Справа тягнеться вже від трьох років, причому слідство веде суддя для справ особлившої ваги Демант.

— **Наглий суд у Куликові.** В четвер запала постанова судової влади, щоби розправа против Петра Жултанецького відбувалася перед наглим судом не у Львові, лише в Куликові. Жултанецький, селянин із Колодна, обвинуваченый в убивстві Стельмахової. Розправа відбудеться в найближчий понеділок. Незалежно від наглого суду над Жултанецьким відбудеться розправа против Шафранського та Нікратовича перед звичайним судом.

— **Румунська хлібоїдщина.** Читаємо у чернівецькому „Часі": Від якогось часу редагують за румунські гроші відступники від українського народу свій „Голос Буковини". Ці юди іскаріотські запродують за марний гріш румунам цілий український нарід. Їм запахли вибори. Хотять трохи заробити. А ліберали добре платять своїм послугачам. Але ті ренегати так забулися, що не перестають обливати помиями всіх українців, хто лише щонебудь працює для українського народу. „Голос Буковини" посилають покищо даром. Люди радо приймають. А потім платитимуть гірко.

— **Хотять клятви.** Б. жидівський посол на сойм Вигоцький з Вильна звернувся до виленського рабіна з домаганням кинути клятву на жидів, що продають німецькі товари. Рабін заявив, що не може дати конкретної відповіди, бо мусить наперед ствердити в книгах талмуду, чи така клятва була би згідна з основами жидівської релігії.

— **Львівська хроніка.** Урядника львівського магістрату Влад. Кшечуновича арештовано за зловживання, яких допускався при примусових управах збанкротованих фірм. — Василя Марущака, що перед кількома місяцями напав на інкасентку львівського бровару і вирвав їй течку з готівкою 739 зол., засудив присяглий суд на два роки вязниці. — Арештовано 23-літнього Стан. Нікрогловського, що вкрав кондукторці трамваєві білети і продавав їх на вулиці по 10 сот. — Наслідком скаженини серед котів на Знесінні наказано облаву на ті звірята, наслідком чого зловлено й убито кількадесять котів.

— **Брови і старість.** Англійський лікар Ц. М. Фішер дійшов після довгих дослідів до висновку, що старість найкраще пізнати не на підставі сивини, зморщок або втрачених зубів, а на підставі форми брів. У зовсім молодих — каже він — брови стоять над берегом очних ям, з літами вони западаються і обличчя стає від них поважніше, щораз суворіше та сумніше. Знавець брів упевняє, що навіть мистецтво косметики не всилі ошукати тих, що вміють читати з положення брів поважний вік людини. Дуже можливе, що саме винахід штучних брів, що став такий модний останніми роками серед жіноцтва, має на меті затерти ту найбільше недискретну лінію старости на жіночому обличчі.

— **Морський вовк жіночого роду.** Цими днями на французькому острові Кессант біля Бресту святкували 70-ліття найстаршого тамошнього моряка. Цей старий „морський вовк" зветься Жанна Туаль і є жінкою. Панна Туаль (досі незаміжня) — донька старого моряка, закохана в морі, вибрала професію своїх предків і з молодих літ почала не тільки ходити в штанах, але й привчатися до мужеського життя. Вона перейшла всі ступні морської карієри до капітана і коменданта фльотилі, завсіди щаслива у своїх далеких мандрівках. Нині очі її ослабли і вона мусить доживати віку на суходолі.

— **Хто виграв на льотерії?** 13-го й 14-го дня тягнення класової льотерії впали виграні на такі числа: 15.000 зол. в ач. 58627, 105417. 5.000 зол. на ч. 10502, 23226, 72677, 73357. 2.000 зол. на ч. 7746, 11607, 13438, 21851, 30245, 30582, 34071, 47530, 50061, 55869, 68156, 74378, 99967, 126418, 127096, 140950, 145689. 1.000 зол. на ч. 5527, 11845, 11878, 17477, 23005, 39555, 40586, 41699, 42018, 57108, 60529, 64623, 70932, 71525, 71888, 73993, 75798, 76798, 76599, 7866, 87864, 100960, 102750, 107953, 107999, 110290, 121231, 126355, 12203, 131381, 132352, 137514, 138978, 142853. 15.000 зол. на ч. 6900, 31246. 10.000 зол. на ч. 21127. 5.000 зол. на ч. 59555, 95588. 2.000 зол. на ч. 8828, 37280, 40652, 40946, 80520, 85363, 95829, 104048, 105520, 107154, 108372, 117280, 135028, 151806. 1.000 зол. на ч. 2653, 5543, 18494, 22136, 23618, 24626, 26579, 31748, 35610, 37620, 41085, 47934, 49659, 50750, 51686, 58311, 60034, 63920, 67347, 75647, 75648, 80316, 81689, 83516, 87992, 92147, 97019, 99415, 99434, 102413, 104180, 107627, 112934, 114178, 116732, 119029, 122016, 127218, 136749, 143417, 145758, 146905, 150275, 151892, 152653.

— **Краєва хроніка.** На лісній дорозі біля Сокаля напали на Самуеля Зухмана з Бояна два люди і закинувши йому плащ на голову, відобрали йому 92 зол. — В Дорі пов. Надвірна згорів дім Малки Комориик з 20 убікаціями та іншими будинками вартости 40.000 зол. — До мешкання през. окружного суду в Тернополі, д-ра Зяркевича добулися злодії й вкрали готівку 400 зол. та ріжні річи вартости 10.000 зол. — В Кутах пов. Золочів отруїлася грибами Варвара Іваницина з 10-літнім сином, в Сенькові вмерли з тої самої причини Дмитро й Хома Кіяк та Анна Баран з 4-літнім сином.

— **Два роки у циганів.** Перед двома роками табурили в Калуші цигани зі Снока. Два сини ватажка табору Білінського познайомилися з 15-літніми гімназистками, Яніною Фельчинською, донькою магістратського урядовця, та Іриною К., донькою нотаря. Коли цигани рушили з Калуша, дівчата пішли з ними. Після кількох днів Ірина К. вернула до дому родичів, а Фельчинська пропала без сліду. Всякі глядання за нею були без успіху. Перед кількома днями на вул. Жовківській у Львові пізнав її поліцай, який запамятав її зі стежного листу. Придержана дівчина запевнювала спершу, що вона циганка з роду, але згодом призналася, що є Фельчинською. Оповіда, що цигани не хотіли її від себе пустити, били її та що мусіла стати любовницею ватажка. Фельчинську відіслано під ескортою до родинного дому в Калуші.

— **Повітряний великан.** В Парижі вибудували новий великий гидроплян „Бізерта", що без запасу бензини й оливи важить 14.000 кг. Розпяті крила мають 35 метрів, апарат довгий на 22 метри. Літак має три незалежні від себе мотори і радіостацію, залога обчислена нормально на 6 осіб. Має теж опанцирену кабіну. Гидроплян призначений до розвідки на велику відаль від бази.

— **Катастрофа з мотоциклем.** Два інжиніри з фабрики „Летя" в Бакеві (Румунія) їхали дорогою в мотоциклі з прибічним возом. На скруті налетів мотоцикль на телеграфний стоп. Обидвох інжинірів викинуло з сідла і з візочка так нещасливо, що обидва померли за кілька годин.

— **Не міг погодитися з новими обставинами.** У Швайцарії скінчив самогубством визначний берлінський адвокат д-р Макс Альсберг, відомий юрист і драматичний автор. Причина самогубства: нові обставини життя в Німеччині, з якими він не міг погодитися. З його творів відомі „Процес Сократа у світлі новітнього правознавства та психольогії", „Фільософія оборони", „Світ карного судді" і пєси „Вступне слідство" і „Конфлікт"; ця остання мала більший успіх на берлінських сценах.

— **Щезло озеро.** Ірляндське озеро Насуіль („Озеро ока") зовсім несподівано щезло; на цьому місці лишилося 180 ар. багна. Ірляндська легенда каже, що воно висихає раз на 100 літ, але це явище відоме в науці. У Вестфалії є таке озеро, що враз-годи щезає і знову наповняється так само як югословянське циркницьке озеро. Кілька літ тому в англійському графстві Четір озеро Дункірк з кількома міліонами літрів води таємно висохло, а шість місяців пізніше знову було повне.

—o—

Дописи.

СЯНІЧЧИНА.

Посольські звіти пос. В. Загайкевича. Протести проти подій на Рад. Україні. Містерії з одною школою. Ожинилась наша Лемківщина через поїздки посла д-ра Володимира Загайкевича по Сяніччині. На його посольські звіти сходяться Лемки масово, з далеко розкинених підгірських сіл та виявляють таке зацікавлення публичними справами і таку національну свідомість, що сміло можна сказати: Лемківщина не пропала! Тільки більше прави політичної, просвітної та економічної.

В неділю 3. 9. ц. р. відбулись довірочні збори: передпол. зараз після Богослуження в **Карликові**, а полудне, по вечірні в **Сеньковій Волі.** На другу неділю 10. 9. відбулись прилюдні збори в год. 11. в **Полянах Суровичних**, в год. 5 в **Дальовій.** На всіх тих зборах здав посол д-р В. Загайкевич звіт з діяльности Української Парляментарної Репрез. на тлі нашого національного і економічного положення, з'ясовуючи напрям праці. Голосними протестами і стихійним зібранням обурення проти жахливих подій на Великій Україні проти більшовицьких катів виявили присутні почуття національної єдности. В дискусії, яка по збірках усюди зав'язувалась, жалувалися люди на надмірні податки на польонізацію шкіл, на тяжку сучасну скруту та протестували проти намірення лемківських букварів, що хотять накинути шляхом на Лемківщині та проти нарочання у лемківській говірці як проти спроби лемківського сепаратизму.

В Полянах Суровичних зворушували між іншими гробницю увагу на дивну містерію з мовою навчання в тамошній мощній народній школі. Хоча в громаді нема ніводної дитини польської народности, та при обох плебісцитах були подані декларації за польською — відповідей на ці декларації досі нема, а школа фактично польська, бо крім української мови і релігії, всіх інших предметів учать по польськи. По кожних зборах давав посол Загайкевич усякі поради, а збори, які залишаться в гарній памяти лемків закінчувалися народнім гимном.

—o—

СПОРТ.

КОМУНІКАТ ЛЕГКОАТЛЕТИЧНОГО СЕКЦІЇ УКР. СПОРТ. СОЮЗУ.

Краєві легкоатлетичні змагання відбудуться в суботу 16. та неділю 17. ц. м. на площі Сокола-Батька; початок змагань в год. 9. рано та в 3. попол. З огляду на велике число зголошених змагунок та змагунів, як з провінції так і зі Львова, змагання заповідаються дуже цікаво. Слід сподіватися, що українське громадянство явиться численно на площі і цим дасть доказ зрозуміння ваги фізичного виховання серед нашої молоді. Нагороди, уфундовані нашими установами за найкращі спорт. осяги, виставлені в книгарні Н. Т. Шевченка від 15. ц. м.

Всім змагунам, зголошеним до Кр. Легкоатл. Змагань, пригадується, що на старті мусять виказатися змаговою картою та посвідкою лікарських оглядин. Збірка всіх змагунів в суботу в год. 14. (2 попол.) на площі Сокола Батька.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Пятниця, 15. IX. год. 7.30 веч. „Фрайшютц Доктор".
Субота, 16. IX. год. 7.30 веч. „Фрайшютц Доктор".

Театр Ріжнородностей.

Пятниця, 15. IX. год. 7.30 веч. „Неприятелька мушин".
Субота, 16. IX. год. 7.30 веч. „Неприятелька мушин".

Кіна.

АДРІЯ: „Опір в опері".
АПОЛЬО: „Історія гріху" (Ст. Жеромського).
АТЛЯНТИК: „Пісня серця".
КАСІНО: Фліп і Фляп.
КОПЕРНИК: „Прощання зі зброєю" (Гері Купер).
КОЛІСЕЙ: „Колиб я мав мілїон" і ревія „Кармен у кратки".
МАРУСЕНЬКА: „Прощання зі зброєю" (Гері Купер).
МІРАЖ: „Марокканські ночі кохання".
МУЗА: „Чемп".
ПАЛЯС: „Адютант його Великости" Власта Буріян).
ПАН: „Мумія" та ревія.
ПАСАЖ: „Зумгу".
СТИЛЕВЕ: „Король це я!" (Власта Буріян), ревія „Як дастьси, то зробиться".
ХИМЕРА: „Жінка з другої руки".
УТІХА: „Бунт молодости" й ревія

Закордонне радіо.

Пятниця, 15. вересня 1933.

Мілано (331,4) 20.30 Концерт; **Брно** (341,7) 19.25 Гумор і гротеска; **Білгород** (429,7) 16.30 Пісні; **Рим** (441,2) 17.15 Солісти, 22.15 Пісні; **Відень** (517,2) 12.00, 13.10, 17.15, 19.00 Концерт; **Будапешт** (550,5) 21.15 Циг. музика; 22.25 Фортепян; **Харків** (937,5) 13.50 Німецька танц музика, 16.00 Концерт, 16.00 Для молоді, 18.00 Муз. фронт, 18.30 Опера; **Москва** (1000) 17.25 „Борис Годунов" зп. Мусоргського (Сталін 424,3), 17.25 „Казка про царя Салтана" оп. Римського-Корсакова (Лосв. 720 м.).

Субота, 16. вересня 1933.

Кенігсберг (217,1) 20.05 „Ганс Гайлінг" оп. Маршнера; **Франкфурт н. М.** (259,3) 20.00 „Дон Хуан" оп. Моцарта; **Мор. Острава** (263,8) 12.35 Військ. музика; **Мілано** (331,4) 11.15 Муз. вступ; **Білгород** (429,7) 17.00 Пісні; **Рим** (441,2) 13.00, 17.15 Орхестра, 20.45 „Ілъ Піратъ" оп. Белінія; **Прага** (488,6) 19.30 „Світ уявлений" муз. комедія Ежака; **Відень** (517,2) 16.05 Хор; **Мінхен** (532,9) 18.15 Камер. музика; **Будапешт** (550,5) 17.20 Циг. орхестра; **Харків** (937,5) 9.00 Солісти, 13.50 Російська нар. пісня, 15.00 Балєтова музика, 16.00 Трио, 20.00 Квартет; **Парнж** (1724,1) 20.00 „Сон літньої ночі" А. Томеса.

Львівське радіо.

Пятниця, 15. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.05, 12.35, 14.55, 15.15, 15.35, 15.50, 18.35, 22.40 Грамофон; 15.25 Господарський комунікат; 16.00 Легка музика; 17.00 Про моду; 17.15 Концерт (Густовська, сопран, Зич, баритон); 18.15 Краєва господарка; 20.00 Симф. концерт (твори Ружицького); 22.00 Танкова музика; 22.25 Спортові вістки.

Субота, 16. вересня 1933.

7.15—7.55 Ранішня авдиція; 9.00—11.45 Трансм. з Олеська свята в 250-ті роковини визволення Відня; 12.05, 12.35, 14.55, 15.15, 15.36 Грамофон; 15.25 Господарський комунікат; 16.00, 16.30 Авд. для хорих, сальонова орхестра; 17.00 Відчит; 17.15 Легка музика; 18.15 **„Іван Каспрович і Тарас Шевченко"** (відч. д-ра Вол. Кинтковського); 18.35 Скрипковий реціталь; 19.20 Вечірка; 19.40 „Гумореска" Магд. Самозванец; 20.00 Легка музика, спів (Соболевська); 21.15 Балачки з молодими та старшими; 21.30 Шопенівський концерт; 22.00, 22.40 Танкова музика; 22.25 Спортові вістки.

БІРЖА.

ДОЛЯР.

У четвер Банк Польський платив за доляра 6.13 зол., приватно оферували по 6.17, в міжнародним обрахунку 6.18. Тенденція й далі знижкова.

ШИНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 14. IX.: масло 2.50 зол., молоко 15 сот., сметана 70 сот., яйця 3.90 зол. за кому. Тенденція на масло і яйця удержана, на сметану і молоко слаба.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Загальні Збори Музичного Товариства М. Лисенка філія в Золочеві, відбудуться дня 3. жовтня 1933 в год. 19 в салі Музичного Інституту. — **Видія.** 366 1—1

Оголошуйтеся в найстаршому щоденнику „Діло"!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ДІМ мурований, бляхою критий, 6 кімнат, пивниця, стайня, огород, сад, пасіка (або без) поле (або без), з причин родинних до року за готівку корисно продається. Андрасевич, Миколаїв н. Дн. 368 1—1

ДЛЯ 2-х студенток (ів) мешкання з харчем. Середмістя. Валова 14 м. 6. 367 1-3

НАПРАВУ ВІЧНИХ ПЕР і олівців виконує прецизійно і совісно по фабричних цінах вирібня монтувальня вічних пер і олівців „Marshal London", 3 Львів, 3-го Мая 8, тел. 35-49. 363 1—3

ШИНИ КРІЗОВІ!!! Відома і загально цінена Вища Школа крою, шиття і моделювання, приймає учениць і замовлення робіт. М. КОЗЛОВСЬКА, Академічна 22/1. 3556 2—5

ВУГОЛЬ: Калитяк, Байки 14. Тел. 38-24, 203 19—20

НАУКА писання на машинах найновішою методою, переписка та помножування письм по цінах найнижчих приймає Ю. Ломага, Валова 11. 308 5—10

ФОРМИ найліпші і найпевніші лише у відомій фірмі Козловська, Академічна 22/1. 355 2—5

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

НАКЛАДНЯ SCHERL у БЕРЛІНІ

поручає такі свої видавництва:

Berliner Lokalanzeiger, Der Tag, Berliner Nachtausgabe, Der Montag, Die Woche, Die Gartenlaube, Filmwelt, Sport im Bild, Scherls Magazin, Algemeiner Wegweiser, Praktischer Wegweiser.

Адреса всіх видавництв:

BERLIN SW 68, Zimmerstrasse 35—41

У листах треба зазначувати:

Ausland-Abteilung. Місця платности в Польщі: Банк для торгівлі та промислу Познань (чекове конто в ПКО ч. 200.490) Почтове конто в Берліні: **Berlin, N-W 3.1°1**

Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10. За редакцію відповідає Олександер Костик.

№. 244 (13.483). Львів, неділя 17. вересня 1933. Pocztowa opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Українське народнє вчительство щезає.

Львів, 15. вересня 1933.

Осінь 1930 р. і весна 1931 р., крім знаних подій — замітні в житті нашого вчительства ще й численними перенесеннями у далекі етнографічно польські землі та в стан спочинку. Перенесеним не доказувано вини, не суджено їх у судах ані дисциплінарно. У випадках, коли влада мала би докази їх вини — думаємо — не понехала би ними покористуватися. Цей відтинок часу — вагітний іншими, тактично „мирішими" політичними підходами, ніж знані осінні події, — приносив час до часу новости в ділянці зберігання приватного шкільництва, в ділянці виховання й вимог, ставлених до вчительства.

Між іншим позашкільна праця вчителя в громадянських установах стала темою численних урядових інструкцій та викладів на вчительських конференціях. Офіціяльно не говорилося, що ці виклади та інструкції торкаються лише вчительства польської народности та його праці в польських громадянських установах. Періодично присилані урядові запити й квестіонарі до звідомлень про громадянську позашкільну працю вчительства діставали до відповіди також учителі української народности. Можна було догадуватися, що влада не тільки не противиться громадянській праці вчителів української народности в українських громадянських установах, але навіть такої праці від них вимагає та поручає їм нею займатися. Нормально думаючи, годі собі уявити, щоби відповіди на присилані квестіонарі та звідомлення з виконаної громадянської праці могли послужити за акти обвинувачення та причину до переношень.

Правильно думаючих учителів могла тільки бентежити обставина, що рівнобіжно з наставленням шкільної влади на курс учительської громадянської праці, поодинокі нижчі й вищі повітові достойники то натяками, то півслівцями давали українському народньому вчительству менше або більше виразно пізнати, що воно зле розуміє інструкції вищої шкільної влади, що інтерпретує їх однобічно, тенденційно, що не кожне поручення треба розуміти просто, так як було сказано, чи написано. Найбільше докладно виповідалися на цю тему представники зі станиць поліції, бо своїми допитами по селах на тему, чи ходить учитель до читальні, чи робить що в кооперативі, чи працює в бібліотеці, чи розмовляє з людьми — давали недвозначно пізнати, що свої допити розуміють вони негативно. Подібно поводилися й деякі повітові шкільні достойники.

Українське вчительство було збентежене такими суперечними інструкціями і вкінці вже знало, як розуміти ці суперечності: — чи це система, чи шовіністичні зловживання малих достойників, що ставили себе вище закону й розпоряджень?

Від знаних осінніх подій до нині перейшло передвчасно на емеритуру кількасот учителів. Мало між ними таких, які дійсно мусіли залишити вчительську працю тому, що втратили здоровля, або осягнули передбачений законом вік життя. Більшість із них, — це саме жертви цього трагічного непорозуміння... між інструкціями шкільної влади про позашкільну працю вчительства й ділами тих, що виконували ці інструкції. Коли це непорозуміння, то — чи вища шкільна влада розглядала докладно отсі масові внески на передвчасні пенсіонування, чи перевірювала вірність мотивів?

Від часу памятних масових перенесень українського вчительства у рр. 1930-31 був досить-таки спокій, коли не брати під увагу, що від тоді спенсіоновано кількасот учителів, а нові учительські посади в школах на українській етнографічній території (головно в Східній Галичині) дістало мікроскопійне число учительських кандидатів української народности та рівночасно зросло сильно число молодих учителів польської народности.

Аж новий шкільний рік почався знову численними перенесеннями учителів-українців у далекі етнографічні польські землі. Недавно, бо осінню м. р. був перенесений п. Струць Володимир із снятинського повіту в радомський повіт, Гладишевський Іван із жовківського повіту в олькушський повіт; а отсе довідуємося, що на днях перенесені наші вчителі-виховники п. Сайко Володимир, учитель в Шоломоничах рудецького повіту в келецький повіт, п. Ольга Хомин, учителька в Пилах, жовківського повіту в серадзький повіт, п. Іван Білоус, учитель в Сернках Середніх, рогатинського повіту в нешавський повіт, п. Ілля Вовк учитель із Берестя новосандецького повіту в ілжицький повіт.

Перенесення йдуть, як бачимо, у келецький, серадзький, нешавський та олькушський повіти; значить далеко від рідної землі.

Ні одно з тих перенесень не є карою за якісь службові, чи позаслужбові провини, ні один із перенесених не був суджений ні в суді ні дисциплінарно шкільною владою; значить, не було ніяких речевих закидів проти ні одного з перенесених учителів. Усіх їх перенесла найвища шкільна влада, Міністерство Освіти, на основі § 51-го службової учительської прагматики в т. зв. „службовій дорозів, для „добра школи".

Памятаємо добре, як у своєчасних соймових дебатах над законом про учительські службові відносини тодішний міністр освіти оборонив потребу збереження в тім законі постанови § 51-го скупими аргументами про необхідність залишення в руках начальної шкільної влади права надпорядкового переношування вчителів у виїмкових випадках.

Тепер-же бачимо, що від ряду літ переносини вчителів української народности відбуваються виключно на підставі цього §-у зовсім певно лише тому, що постанов про дисциплінарні перенесення не можна проти них використати наслідком браку всякої вини по стороні переношуваних учителів!

Праця вчителя лише тоді успішна, коли він добуде собі любов і пошану дітей, довіря батьків, коли учитель пізнає обставини побуту, розслідить індивідуальности дітей. На все це треба часу, треба почуття національної спільности думання й відчування між учителем і учнем та батьками дітей. Це-ж основні принципи, признані передовими педагогами культурного світу!

Чи дійсно „добро школи" вимагає, щоби учителів, які добре сповняли свої обовязки, переносити на незнаний чужий терен праці, де вони не знайдуть взаїмного зрозуміння між собою, дітьми й їх батьками, де мусітимуть досліджувати наново все, що потрібне, як передумови корисної вчительської праці. Вони не можуть там бути нічим більше лише ремісниками! Чи добро школи вимагає, щоби дітей польської національности вчив і виховував учитель-українець і навпаки?

Чи школа для української дитини — позбавлена вже змісту в розумінні української національної культури, позбавлена української зверхньої національної форми, має в більшій ще ніж досі мірі втратити також учителів української народности?

Де кінчаються межі тих... сучасних „реформ"?

Премійна стопа від обезпечення будинків у „Дністрі буде в 1934 р. така сама як у ПЗУВ, тому до дня 31. жовтня ц. р. виповіджте в ПЗУВ дозволену законом 1/3 частину вартости обезпечення і негайно зголосіть її до обезпечення в одинокому українському

ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Проблєма Далекого Сходу і Україна.

I.

У коловороті сучасних подій найважніше, на нашу думку, для української справи значіння має тепер, матиме його і в будуччині, напруження між Японією і СРСР та Японією і Злученими Державами. Напруження те існує й все поглиблюється, не зважаючи на запевнення міродайних чинників та преси заінтересованих країв.

Перелюднення Японії тепер (у 1925 р. — 157 душ на 1 кв. клм.), катастрофальні просто під цим оглядом перспективи навіть уже в недалекому майбутньому і через те конечність еміграції в дуже поважних розмірах — ось оправдані причини й експанзії. Коли взяти на увагу географічне положення Японії та її розумну економічну політику, якою вона прагне забезпечити собі такі ринки, що перебували б під її безпосереднім впливом, то стане ясним, що експанзія є для неї можлива і вигідна лише на захід. Від 1894 року Японія розпочала, спершу невдало, здійснювання пляну опановування територій на азійськім континенті та китайському ринку. 1905 рік приніс японцям створення міцної бази (Корея, Ляо-тонг) для дальшої експанзії, а світова війна підготовила можливість поширення та зміцнення тої бази на рахунок німецьких концесій у Китаю, а передовсім на рахунок ослаблення всіх заінтересованих у китайських справах великих держав з огляду на виснаження їх у тій війні. До 1931 року японці вели по мистецьки підготовку для чергового етапу здійснювання свого експанзійного пляну і то не мілітарно, що для них не зробилоб поважних трудношів, але політично. Дані наступили взомі події з проголошенням незалежности Манджу-Го і внаслідок цього війна з Китаєм. Так політично (Ліга Народів), як і мілітарно японці вийшли переможцями. Очевидна річ, що на черзі здійснення наступного етапу в плянї експанзії.

Таке скріплення Японії є дуже небезпечне для СРСР та не може бути вигідне для Злучених Держав Америки.

Взаємини Совітів з Японією від довшого часу є в такому стані, що обидві держави збільшують свої сили на границі Манджу-Го, поминаючи вже взаємну диверсійну акцію. Уступки більшовиків напротязі останніх літ на користь Японії, які безперечно треба вважати за їхні політичні поразки, останньої, річ очевидна, задовольнити не можуть, коли припустити, що у плянї Японії є цілком природне і дуже доцільне посування в Манджу-Го на північ з метою запанування над усім азійським побережжям Японського моря — від Владивостоку по Камчатку. Крім того безпосереднього політично-мілітарного й економічного удару по Москві, має Японія, очевидно, ще в плянї посереднього її ослаблення. Ось тому більшовики добре розуміють, що боротьба з Японією неминуча, але саме ті їхні уступки на користь японців доказують, що та боротьба задай до цього часу була для них невигідна. На нашу думку, вона буде ще більше невигідною пізніше. До такого висновку приходимо після оцінки всіх можливостей: економічних, політичних, стратегічних Японії й СРСР, а вже найліпшим доказом на це є бажання більшовиків найскорше та за якунебудь ціну продати східно-китайську залізницю, в купівлею якої Японія, чи формально

Спеціяліст недуг жіночих і акушерії

Д-р Олександер Подолинський

вернув і ординує від 9—10 рано і 3—5 попол.

ПРИ ВУЛ. ПОТОЦЬКОГО Ч. 6

ч. телеф. 15-60.

Манджу-Го, не поспішає, бо знає, що й так її придбає, хоч вже, очевидно, за ціну крови.

Щодо Американських Злучених Держав, то їхні економічні інтереси на Далекому Сході, з огляду на рівалізацію Японії, вже від довшого часу значно потерпіли. Зновже Злучені Держави, як і СРСР, політикою деяких уступок в останніх роках в користь Японії (японська імміграція до Зл. Д., Филипини) спровадили можливий, а на нашу думку, неминучий, конфлікт відтягнути. Коли взяти під увагу, що в сучасній добі економічної кризи, якої кінця ще не видно та яка в й буде завжди особливо дошкульна для Зл. Держав, завдяки великому упромисловленню краю а наставленням на експорт, та що китайський ринок в й довго ще буде для них привабливим, то припущення наше про неминучість конфлікту має всі реальні далі. Оцінка можливої перевати у тому конфлікті, де чинником рішаючим будуть морські сили обох держав, з огляду на географічне положення Японії та її стратегічну позицію у відношенні до обєкту конфлікту Китай — не віщує успіху для Зл. Держав.

Таким чином бачимо, що силою обставин СРСР і Зл. Держави можуть стати спільниками у боротьбі проти Японії. Очевидна річ, що не тільки всі догідности воєнно-географічного положення, не тільки обрахунок матеріальних можливостей кожної боротьби грав ролю, треба памятати, що рішаюче значіння мають духові чинники противників, а політична ситуація, себто інтереси інших держав, можуть також всі передбачення поплутати. Чинники духові з огляду на їхню в деяких випадках аміністність, досить таки трудно означити, зокрема щодо Японії та Злучених Держав. Японці є знані зі свого патріотизму та жертвенности. Американці мають велику патріотичну амбіцію, обидва народи до наміченої цілі прямують завжди з подивугідною впертістю. По боці Японії є аргументи життєвої конечности до експансії. Ну, й нарешті можна та слід припустити, що японці викинувши гасло „Азія для азіятів", намагатимуться і дотраплять приєднати собі у відповідній хвилі не тільки симпатії, але й безпосередню збройну поміч Китаю, отого велитенського, хоч покищо імпотентного, обєкту конфлікту. *П. М-т.*

ВАГІТНА ЖІНКА мусить старатися усунути запертий стілець уживаючи природної гіркої води **FRANCISZKA-JÓZEFA.** Пор. її лікарі.

Перша краєва українська національно-демократична організація.

(Своєчасний спомин).

Тридцятьчотири роки минуло від хвилини, коли то на запросини підписані Юліяном Романчуком, д-ром Евгеном Олесницьким, Іваном Франком, Михайлом Грушевським, д-ром Дам'яном Савчаком, о. О. Стефановичем, Іваном Трушем, д-ром Костем Левицьким, д-ром Евгеном Левицьким і Йосифом Гуриком зїхались численно визначні українці з цілої Галичини на нараду до великої салі „Народнього Дому" у Львові, щоби заснувати національно-демократичну партію та зясувати її програму. Першим її головою став Юліян Романчук. Партія ця злучила в собі з істнуючих до того часу українських партій усіх людей доброї волі, а злука ця викликала в цілому краю небувалий запал і край відгукнувся на неї так, що до року нова партія змогла вже перевести організацію цілого краю.

Як член вибраного тоді „Першого Народнього Комітету" при перегляді моїх давніх паперів знайшов я припадково список цілої народньої організації краю з р. 1899 і вважаю, що цікаво буде пригадати нашому громадянству перших її діячів.

I. Дефінітивні організатори себто вибрані на повітових народніх зїздах і затверджені Народнім Комітетом:

1) Пов. Бібрка: о. Іван Винницький, Залесці.
2) Пов. Борщів: д-р Мих. Дорундяк, адвокат.
3) Пов. Чесанів: о. Северин Метелля, Люблинці.
4) Пов. Чортків: д-р Антін Горбачевський, адвокат.
5) Пов. Долина: Теодор Богачевський, Лещівка.
6) Пов. Городок: о. Михайло Цар, Малковичі.
7) Пов. Камінка: о. Сидір Зелський, Мілятин.
8) Пов. Коломия-Печеніжин: д-р Лесь Кульчицький.
9) Косів: Іван Мелешкевич, канд. нотар.
10) Львів (повіт): о. Йосиф Фолис, Скнилів.
11) Пов. Підгайці: о. Іван Наврoцький, Голгочі.
12) Пов. Перемишль: д-р Теофіль Кормош.
13) Пов. Перемишляни: о. Ол.Танчаковський, Дунаїв.
14) Пов. Рава Руська: о. Іван Кипріян, Немирів.
15) Пов. Рогатин: о. Ст. Городецький, Вербилівці.
16) Пов. Рудки: о. Стефан Онишкевич, Хишевичі.
17) Пов. Самбір: Іван Рудницький, нотар, Лука.
18) Пов. Сокаль: о. Орест Чехович, Сокаль, заступник д-р Евген Петрушевич.
19) Пов. Станиславів: о. Єр. Барнш, Угринів Дол.
20) Пов. Ст. Самбір: о. Іван Яворський, Стрільбич.
21) Стрий: д-р Евген Олесницький, адвокат.
22) Пов. Товмач: Клим Кульчицький, Підлісчарі.

II. Провізоричні організатори, себто призначені тіснішим Народнім Комітетом:

1) Пов. Бережани: о. Михайло Моссора, Поручин.
2) Пов. Городенка: д-р Теоф. Окуневський, адвок.
3) Пов. Гусятин: о. Сев. Матковський, Боссира.
4) Калуш: Ярослав Коритовський, купець.
5) Пов. Ліско: о. Кипріян Ясеницький, Балигород.
6) Пов. Скалат: о. Йосиф Ганкевич, Красне.
7) Пов. Теребовля: о. Теодор Цегельський, Струсів
8) Пов. Тернопіль: о. Вост. Цурковський, Настасів.
9) Пов. Заліщики: о. Григорій Ковч, Лисівці.
10) Пов. Золочів: о. Данило Танчакевич, Законаре.
11) Пов. Жидачів: о. Северин Борачок, Яківці.

III. Мужі довіря:

1) Пов. Богородчани: о. Володислав Паук, Саджава і о. Нестор Рудницький, Яблінка.
2) Пов. Броди: о. Іван Кулицький, Маркополе і о. Михайло Вавряк, Черниця.
3) Пов. Бережани: о. Іван Олесницький, Переволока і Стефан Танчаковський, нотар Зол. Потік.
4) Пов. Дрогобич: о. Іван Дашкевич, Тустановичі.
5) Пов. Ярослав: Григ. Калимон, Ришкова.
6) Пов. Яворів: о. К. Миколаевич, Яворів.
7) Пов. Мостиська: о. Вас. Кондрацький, С. Вишня
8) Пов. Надвірна: о. Андрій Сумик, Волосів.
9) Пов. Сянік: о. Антін Лавровський, Одрехова.
10) Пов. Снятин: о. Іларіон Курпин, Карлів.
11) Пов. Турка: о. Василь Яремкевич, Волча і о. Григорій Мороз, Борині.
12) Пов. Збараж: о. Андрій Качала, Медина.
13) Пов. Жовква: о. Іван Радецький, Меравчі.

Коли глянути на ту листу, то бачимо, що організація опиралася на найкращих, найвизначніших, найбільше поважаних людей. Особа кожного з них, то справді історія просвіти, організації, боротьби з алькоголізмом, економічного розвою, політичної і культурної праці кожного повіту; це люди, що лишили по собі память, вдячність і любов всього громадянства своєї округи, а значна частина між ними стала гордощами нашого краю. Кожний з них у своїм повіті авторитет і провідник.

Перше місце між ними заняли священики. В 40 повітах вели вони всю працю, а були це люди, які працюючи для церкви, не забували про працю в повіті і краю, бо не було тоді ще станиславівського напряму і його реформи.

Друге місце займають правники, а саме 7 адвокатів і три нотарі. Про них говорити зайве, бо всіх їх знаємо і памятати їх будемо. Жигимуть вони у своїх ділах. Та був — у тих часах — один лише купець.

Треба згадати, що все це були ідеалісти, що працювали не для людей, не для слави; працювали безкорисно, а крім своїх сил і своє майно складали на жертву свому народові. Організація, організаційна каса — це їх приватні кишені. Не знали вони тоді, що значить брати від когось і вести організацію за готові гроші. Читальні, крамниці та всякі установи не потребували відкликуватися за гроші; книжка і часопис плили між народ переважно даром. Коли треба було висилати діти з повіту до школи, утримувати їх там, основували й утримували бурси. Це все робили повітові провідники своїми фондами та своєю діяльністю.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 17. ВЕРЕСНЯ 1933.

АКСЕЛЬ МУНТЕ.

Модний лікар.

(„Книжка з Сан Мікеле", IV. розділ.)

1. Відвідини пароха. Пацієнти.

Мене запрохали раз на все на недільний обід до „Готелю Фобур Сен-Жермен". Граф від давна перемір свою нехіть до лікарів і був захоплений мною. До тісного обідного гуртка належав ще парох і принагідно сестрінок графині віконт Моріс, що ставився до мене майже з провокаційною байдужістю. Він був для мене осоружний від першої зустрічі і я скоро помітив, що не тільки для мене. Видно було, що граф і він не мають багато що сказати один одному.

Парох був священником старої школи, бувальцем, що багато більше знав про життя та людське серце, ніж я. Спочатку він тримався осторонь і часто, коли на мені спочило його розумне око, здавалося мені, що він знає про „коліт іс"*) більш як я. Майже соромно було мені перед цим старцем і я раз поразмовляв би з ним радо та відкрив перед ним свої карти. Та не було чагоди злибати його самого. Одного дня, коли я вийшов до своєї їдальні, щоби напередодні пообідати перед ординаційними годинами, я дуже зачудувався, побачивши, що він уже там чекає на мене. Він сказав, що приходить як старий приятель графської родини з власної спонуки і просить мене ці відвідини залишити в тайні.

*) Запалення ободової кишки. Мунте вмовляв цю недугу у своїх істеричні пацієнток, щоби відвернути їхню увагу з своїм іншим бік

— Ваш успіх з недугою графині — почав він розмову — попросту казковий і всі ми вам дуже вдячні. Мушу вам зробити теж комплімент з приводу маркізи. Саме був я в неї, я її сповідник і мушу признати, що вона почуває себе незрівняно краще під кожним оглядом; але нині хочу з вами порозмовляти про графа. Дуже журюся ним, з ним щось недобре. Він майже не виходить з дому, сидить увесь день у своїй кімнаті, курить грубі цигари і після обіду спить годинами. У всякій порі дня застаю його у фотелі, як спить з цигарою в губі. На селі він зовсім не та людина. Щодня, після богослуження, їде зранку верхи, свіжий, бадьорий, цікавиться своїм величезним господарством. Єдине, за чим він тут тужить це його замок у Туренії. Коли графині не можна буде спонукати до виїзду з Парижа — боюся, що це таки не вдасться — тоді нема іншого виходу: він мусить виїхати сам. Він має до вас довіря. Коли ви йому скажете, що він для добра свого здоровля мусить покинути Париж, послухає вас. За цим прийшов я до вас.

— Дуже мені прикро, паноче, але цього я зробити не можу.

Він глянув на мене здивований, майже підозрливо.

— Чи вільно мені знати причину вашої відмови?

— Графині не вільно ще покидати Парижа, а вона, само собою, повинна би виїхати разом з графом.

— Чому вона не могла би лікуватися на коліт іс на селі? Вона має там доброго, довіреного доктора, що вже перед тим займався нею, коли вона мала апендицит.

— З яким успіхом?

Він мовчав.

— Чи вільно мені поставити вам одно питання? — сказав я.

— Скажім, наприклад, що графиня вилікувана вже нині зі свого коліт іс. Чи ви зможете самовити її, щоби виїхала з Парижа?

— Щиро кажучи, ні. Одначе навіщо виходити від таких преміс? Коли я вас зрозумів, то її недуга — затяжна і нелегка.

— Я міг би вилікувати графиню з її коліт іс за один день.

Він поглянув на мене спантеличений:

— Чому-же — на всіх святих! — не робите цього? Цеж велика відповідальність з вашого боку.

— Якби я боявся відповідальности, то не став би лікарем. Дозвольте, будемо щирі. Повторяю, що графиню міг би я вилікувати ще нині. Вона має так само коліт іс як ви або я і ніколи не мала апендициту. Все це сидить в її голові та й нервах. Якби я відобрав їй коліт іс надто швидко, тоді вона могла би легко втратити рівновагу. Або могла би хопитися за щось гірше — морфій або любка. Чи я зможу помогти графині — це щойно побачу. Радити їй тепер покидати Париж це була би психольогічна помилка. Вона імовірно запротестувала би. А як раз зважиться на опозицію, тоді все її довіря до мене пропало. Дайте мені ще два тижні часу, тоді вона покине Париж з власної волі — так бодай буде їй здаватися. Це виключно справа тактики. Казати графові, щоби їхав сам, це була би знову помилка в іншому напрямку і ви, паноче, знаєте про це так само добре, як я.

Він поглянув на мене уважно і мовчав далі.

— Тепер іще про маркіза. Ви були такі чем-

Коли поглянемо на ту недавну минувшину, коли порівняємо її з теперішністю щодо характерів, жертвенности, ідейности, непохитности, то побачимо, що війна принесла нам загальне освідомлення, але характерів чесних одиниць, людей доброї волі і наскрізь безкорисної праці хто зна, чи не було тоді більше як тепер.

Війна зломала характери, понищила авторитети, поширила хапчивість та отаманщину. А проте, так само як і колись, головним завданням національно-суспільної праці є виховувати характерних, ідейних, жертвенних людей, щоби можна вести солідарну згідну працю і будувати на них будуччину народу.

Д-р Юлій Олесницький.

—o—

Щоби не було запізно...

Нераз читаємо по часописах високопарні похвали в сторону „Рідної Школи". Нема дня, щоби преса не зареєструвала висліпів її діяльности на всіх кінцях наших земель, куди тільки Рідну Школу допускають чинники влади. Ба, що більше — чималі моральні успіхи свого впливу може вона виявити й там, де ще влада під різними видами не дає їй перевести правильної організації. Вкажемо хочби на великий підйом цілої народньої маси з нагоди шкільного плебісциту.

Ідея, якою захоплюється людина, піддержує дану людину не тільки на дусі, але й скріплює її душевні сили навіть при недостачі матеріяльних засобів. Тільки, що це не піде в безконечність. Або людина заломиться, або коли вона сильніша волею, то згине. Те саме діється із збірною людиною, з установою. Самі похвали, заяви, симпатії і признання, а навіть почуття совісного виповнювання завдань дає одиницям, яким доручений провід, вдовілля й свідомість про правильність обраного шляху.

Перед очима цілого громадянства веде свою відповідальну роботу Рідна Школа. Всі бачать, і навіть відчувають її могутній вплив на національну будучність нашого народу. Тому про це зайве повторювати. Сьогодні хочемо тільки звернути увагу громадянства, що й воно має обовязки супроти Рідної Школи. Така діяльність потребує на наші відносини вправді неімовірних сум (цього року загалом 3 міліони золотих), але вони мусять найтися, коли не хочемо заслужити на ганьбу будучих поколінь, на такі докори, які наші дбайливі історичні дослідники роблять нашим попередникам.

Тимчасом, що бачимо! За весь рік зложило громадянство із земель у Польщі до каси Централі 114 тисяч золотих. Як відчислити Львів, який дає біля 30 тисяч золотих, то остане на всіх українців у Польщі 84 тисячі золотих, або біля 15 золотих річно на одну громаду, або біля **5 сотиків річно на одну українську родину.** Даруйте, але це вже менше ніж жебрачий податок! Такою обовязковістю далеко не зайдемо, а самими словесними „заявами" приватних шкіл не удержимо.

Перед 1. вереснем ц. р. розіслала „Рідна Школа" з українськими часописами 13.000 поштових чеків, представляючи одночасно ті загрози, які стоять перед Рідною Школою. А суспільність гадає, що це тільки страшак і звертає до 14. вересня ц. р. **320 чеків на суму 579 зол. 92 сот.** Тимчасом видатки Головної Управи виносять 19.100 зол. місячно. За липень не виплачене вчительство, незаплачені податки й суспільне обезпечення, кредит усюди вичерпаний. Такий стан на довший час не може тривати. До коляди за далеко, а зпоза границь не можна надіятися більшої допомоги, коли ми самі занедбуємося.

Тому — поки час — поспішім з негайною допомогою. Всі Кружки Р. Ш. нехай вишлють негайно хвилево зайву готівку; кожне товариство нехай зложить негайно даток, а ті, які одержали чеки Р. Ш., нехай їх негайно зужиткують у користь Рідної Школи. **Бо — буде каяття та не буде вороття!**

Головна Управа „Рідної Школи".

Віджива шкільної молоді.

Докладні досліди виказали, що майже 70 відсотків шкільних дітей не має рано часу спожити спокійно сніданку. При цьому нікого, як дітей, не торкається у такому ступні засада, що сніданок це підстава для їх самопочування на цілий день. Зате вечірня пожива не повинна бути занадто достатня, передовсім тоді, як діти дістають її перед самим сном. Тимчасом діти здебільша дістають вечором дуже достатню вечеру, а рано йдуть майже натще до школи. Тому-то повстає конечність другого сніданку, який убиває апетит до обіду. Отже чи можна дивуватися, що більшість дітей стає дразлива і нервова? З батьківських кол дістаємо чимало листів, що вони поробили добрі досліди при помочі Овомальтини, одинокій вітаміновій віджимці. Овомальтину приладжується скоро і скоро спожнвається, переходить вона легко вся у кров і справді віджимляє організм, що пізнати найкраще з того, що нема потреби їсти другого сніданку, а до обіду діти сідають із знаменитим апетитом.

До молока додати 2—3 повні ложочки Овомальтини, а дістанемо цей такий повновартісний напій. Овомальтину можна дістати у всіх аптиках і дрогеріях від 2 зол. за коробку.

Анґлійська преса про голод на Україні.

На сторінках англійських денників ведеться жива дискусія про голод на Україні, про положення в Радянщині та про те, яке становище повинна заняти Англія. Для характеристики подаємо уривки з тих статтей.

„Дейлі Телеграф" з 9. ц. м.: „...Пилат взяв воду та обмив свої руки..." Чи таке становище має забрати й британський загал, коли йому говорять про річи, в які важко повірити в 1933 році? Правда, є й такі, що з політичних чи бізнесових причин глухі на ці вісти, але їх хіба не можна причисляти до представників британської нації, яка все й всюди славилася чесністю своїх вчинків.

„Подорожі, які я відбув в останніх літах дали мені змогу запізнатися з богатьома українцями і вони оповідали мені про ті терпіння, які переходить український нарід та про звірську поведінку Сталіна з населенням підчас відбирання збіжа від селян.

„Сьогодні одержуємо з богатьох достовірних джерел відомості, що описують події, про які аж страшно писати. Населення села Заливанщина ще в 1932 році числило 3.500 душ. Сьогодні 2.000 з них вже немає. В другому селі — Немиринцях — залишилося всього чотири чи пять родин в живих, а село мало раніше 700 душ.

„Все зїли. Голод почався з хвилиною, коли влада забрала від селян все їхнє збіжа. Діти понижче 14 літ перші починали терпіти від голоду. Більша частина тих, що вмирають, це мущини, тільки найсильніші лишилися при життю. По селах давно нема ні собак ні котів, ні дробу. Все зїли. Нема вже й овець, а безріг тільки мало. Коли худоба впаде, зараз її зїдають. Сіна не косять. Поля поросли буряном, як і дороги, якими мало хто й їздить з боязни перед грабунками. В осібних державних крамницях тільки вищі радянські урядовці та члени комуністичної партії можуть купити їжу. Там урядовець може купити 1 кг. житнього хліба за 50 копійок, зате бідний селянин мусить платити на вільному торзі за таку саму вагу хліба — пять рублів. Не дивниця, що вони вмирають з голоду, не мають і сили, щоб запрацювати."

„Інґліш Черчмен" з 7. вересня ц. р. пише в своїй передовій статті: „Україна. Українське Бюро у свому звідомленню до преси подає вістки про теперішне положення на Радянській Україні, які в англійців мусять викликати не тільки співчуття, але й жах. Ми все тільки дуже обережно приймаємо вістки з близького чи далекого Сходу, але тут, здається, немає найменшого сумніву, як видно з зізнань тих втікачів, які передістаються до Румунії, що на Україні населення переходить найтяжчі терпіння і в деяких випадках доходить уже навіть до людоїдства між українським населенням."

„Крістіян Геральд" з 7. ц. м. подає новинку про голод на Україні де „населення не бачило хліба від довгих місяців. Буряк та кора з дерева від довшого часу становить одиноку людську ложиву, а на залізничних стаціях тих околиць можна стрінути людей вкритих лахами, через які пересвічує зеленовата сіра шкіра..." Голод.

„Йоркшір Обсервер" з 14. ц. м. подає допис Фільософуса, з якої подаємо уривки: „Там (в Рад. Союзі) побачимо страшніші річи, як дозу рицинового олію, концентраційні табори або кілька нападів на осіб, що нас тут так хвилюють. Коли хто хоче пізнати, що означає переслідування, нехай переїдеться на Україну та сам приднивиться червоному теророві при роботі. Колиб можна взяти з собою ще й добрий вантаж хліба (та сильну армію, щоб більшовики не роззичили того хліба), то примираюче з голоду селянство принялоб його з великою радістю.

„Ті, що студіюють всякі страхіття, втратять гарну нагоду, коли не звернуть уваги на Україну в цей час — державу в якій дійсно розстрілюють людину за це, що вона візьме кілька зерен збіжа, яке сама засівала на власному полі. Розстрілює їх не кількох фанатиків, але дійсно, легально й офіційно — влада..."

(Укбюро, Льондон.)

На протестаційному фронті.

ВІЧЕ В ЗБАРАЖІ.

Український Міжпартійний Комітет у Збаражі скликав під вражінням вістей, які доходять зза Збруча на неділю дня 3. вересня ц. р. віче до Збаража, щоби запротестувати проти того, що наслідком політики червоної влади діється на Великій Україні. Не вважаючи на зливу, від ранку до полудня, прибували з усіх сторін повіту та з сусідньої Кремянеччини на Волині ряди вічевиків, які виповнили вщерть велику салю Українського Дому з усіма бічними кімнатами і коридорами, так, що загальне число учасників віча дійшло до 1.800 осіб.

Віче отворив голова Комітету д-р Кульчицький зясовуючи вібраним ціль зборів. На пропозицію одного з учасників покликали збори до проводу д-ра Кульчицького, а крім нього війшли в склад президії представники УНДО-ва, та радикально-соціялістичної партії в особах д-ра Таращука та д-ра Гамала. Голова віча відав слово сенаторові д-рові Горбачевському, що приїхав на віче від Української Парляментарної Репрезентації УНДО. У вічевім референті представив промовець політичне та господарське поневолення українського народу на Великій Україні, яке довело до того, що населення цієї молоком та медом текучої країни, мре міліонами від голодової смерти. Промовець вказав на те, що теперішні події на Радянській Україні, які викликують жах у посторонніх гладачів, вяжуться історично з політичними актами, які вже з перших взаємин між Україною та Московщиною назначилися неприязними, просто ворожими актами московських правителів. Посол д-р Ладика, який забрав голос від соц.-радикальної партії, вказав у своїй промові на історичні похибки української народної маси та й політиків в часі останнього визвольного руху, яких заслідком є теперішне положення на Великій Україні. Отсі важкі похибки повинні стати пересторогою для теперішнього і майбутнього покоління та наукою для тих, які вестимуть справи нації. Віче прийняло одноду шно предложені йому Комітетом резолюції з протестом проти страшного терору червоної влади та з висловом співчуття для жертв цього терору.

ні і висловили мені признання за те, що я зробив для неї; що похвалу приймаю з подякою. А проте з медичного становища я не зробив нічого і ніхто не міг би тут щонебудь зробити. Глухі люди терплять дуже через свою примусову самотність, головно тоді, коли не мають вілкого духового джерела потіхи, як це найчастіше буває. Все, що можна в таких випадках зробити, це відвернути їхню увагу від їхнього нещастя. Маркіза думає тепер про колітіо замісць про свою глухоту і самі бачите, а яким добрим успіхом. Я вже сам маю за багато цього колітіс і коли маркіза виїде на село, я заступлю їй цю неділю маленьким ручним песиком, що краще надається до побуту на селі.

Парох відходячи, обернувся ще в дверях і глянув на мене:

— Скільки вам літ?

— 26.

— **Vous irez loin, mon fils, vous irez loin!** (Зайдете далеко, мій сину, зайдете далеко!).

— Так, — думав я — далеко, далеко хотів би я бути від цього принизливого життя, повного крутійств і ошук, далеко від усіх цих штучних людей! Там, на чарівному острівці, при старій неграмотній почтарці, при Вікентієві та Джоконді, щоби очистити свою душу у білій хатині на високій скалі. Як довго буду ще розтрачувати свій час у цьому жахливому місті? Коли св. Антоній доконає свого чуда?*)

*) Мріяв. Мушлю було поселитися в одній закутині на Анакапрі, де мешканці вважали себе патроном св. Антонія. *(Далі буде.)*

—o—

ВІДГУКИ ДНЯ.

З листів які не дійдуть.

„Високоповажаний Пане Еріо!

Ми здавна привикли вважати Францію за оборонця вселюдських ідеалів: свободи, рівности і братерства. Алже Шварцбарт стрілив свобідно до Петлюри, ваші старшини були на протиукраїнськім фронті з польськими старшинами як рівні з рівними, а армію Галлера ви перевезли в Галичину справді по братерськи. Чотирнадцять точок Вільсона Франція цінить до нині як найбільшу святість і біда тому, хто хотів би їх зломати.

Тому так радо приймали ми вістку, що Ви, Шановний Пане, вибралися до Радянщини приглянутися зблизька життю-буттю, досягненням і планам тієї великої держави. Врешті впаде авторитетне слово про все, що там діється. Врешті скінчаться чи то напади, чи то тиради на честь більшовицької влади, а світ пізнається правди, за яку нині тяжче, як за гроші.

І Ви поїхали.

Ясно, що не волами, а куріерським і ще вспіше, що не в „теплушці", а в сальонці. В сальонці далеко більші вікна і Ви мали змогу оглядати з них усе, що вам показували.

Дайже Вам Боже здоровля за інформації, які Ви привезли і жбурнули повними пригорщами у світ. Вони і до нас дісталися і зробили відповідне враження та що скріпили добре поняття про Францію у нас.

Пишете, нема голоду.

І я собі так думав, але — потихо. Але Ви не маєте поняття, що значить у нашій вузчій батьківщині признатися до чогось подібного. Заклювали б мене за розсівання затрівожуючих вісток. Ми дістаємо багато листів з описами, як там люди мруть. Просто як мухи. Наші контрреволюціонери зробили з того, що це з голоду. Хе-ке-хе! А воно з переїдження. Обсадиться один з другим пажерливий малорос і — беркиць на землю. Покачається тай ноги витягне! Як його й не витягнуть і сала хвунтів зо три і огірків (та ще й кислих!) штук зо трицять і „риковки" бутилок з пять, а на добавок ковбаси аршин, як не більше. Така вам порода ненаситна, дарма, що вічно в добрі. Їлаб цілий божий день, а робити не хоче.

Пишете, що на свої французські очі бачили Ви, як робітник уплітав виноград. Цілими пригорщами, з великого кошика, що його дістає кожний кожного дня. Маю до Вас жаль, Шановний Пане Еріо! Чому Ви не здержали непажера. Виноград напевно був курацийний, але після доброго обіду — цілий кошик!? Може пошкодити. Знудить дурня, дістане рвоти, а чого доброго — попсує шлунок і тоді не тяжко за смерть. Я сам попсував собі так шлунок підчас побуту в 1920. році в Київі. Захотілось мені їсти сире пшоно, а кипятку не було, щоби попити — і тепер бідую.

І великі досягнення бачили...

Хто їх не бачить, як поїде туди! Але не кожний так щиро, отверто признає це. Оті всі електро-магнето-бензино-дніпрельстанські чуда, яких нам не дозволяє оглянути і подивляти страх перед помстою пролетарських мас — з одної сторони, а жах перед паспортовими труднощами з другої. Тільки деякі з нас побували там, але їм ніхто не вірить, хоч і гинають від переїдження, а очі мають повні подиву та захоплення.

Думаю, що після повороту в рідний край, Ви, як добрий син Франції, нічого собі більше не бажаєте, нічого в Бога не просите, тільки, щоби французький селянин і робітник так мався як радянський.

Коли справді так собі бажаєте, то щож — дай Вам Боже!..

Долучую висловн безмежного подиву для Вашого обсерваційного змислу, глибокої пошани для Вашого характеру, а найглибшого поважання для Вас

Галактіон Чіпка.

З життя наших установ.

Українська Бесіда у Львові.

Як теперішний голова „Української Бесіди" у Львові подаю отсим ширшим кругам нашого громадянства деякі відомости про те наше товариство.

Отже „Українська Бесіда" у Львові належить до найстарших наших товариств. Перші його Загальні Збори т. зв. установні під назвою „Руска Бесіда" відбулися 23. грудня 1861 року, а в січні 1912 р. воно відсвяткувало вже й 50-літній ювілей свого істнування. Почало своє життя в Народнім Домі з 55 членами під проводом судового радника Юліяна Лаврівського. Нині по сімдесятьлітній мандрівці воно міститься знов у тім самім Народнім Домі і має около 150 членів. Невелике це число, коли мати на увазі загальну скількість українців міста Львова — і невеличкий також його приріст у порівнанні із числом перших його членів основників. Але в 1861 р. „Бесіда" була майже одиноким нашим товариством у Львові (побіч Інституту Ставропігії і Народнього Дому), а нині вже майже кожна дільниця Львова має своє, так сказатиб, касіно у виді читалень „Просвіти", ба й поодинокі групи громадянства потворили собі вже свої окремі товариства подібні до „Бесіди", як ось: Молода Громада, Зоря і т. д. А проте таки могло би та й повинно би бути більше членів у нашій найстаршій „Українській Бесіді", якби тільки свідомість її вартости стала живіша і загальніша серед нашого громадянства. Членська вкладка до неї виносить тепер місячно 2.50 зол., але при відповідно збільшеним числі членів (300 до 500) могла би безпечно виносити вже тільки 1.50 або навіть тільки один золотий.

Щож дає „Українська Бесіда" своїм членам за ті їх невеличкі вкладки? Отже передовсім теплу і привітну хату з двох обширних кімнат і одної салі для товариських сходин. Чоловік — по словам Аристотеля — є „товариською твариною" і нормально не може жити зовсім а зовсім одинцем. Завзятий, безвідхильний „осібняк" є у всякім разі появою незвичайною: „дивак" кажемо ми, „зондерлінг" кажуть німці. Звичайніж нормальні люди люблять таки зійтися собі і поговорити або хочби тільки посидіти собі разом зі собою, і то як не у своїй власній хаті, то бодай у жидівській корчмі. І неодин уже з нас — все одно: холостяк, вдовець чи й женатий — найшов собі у нашій „Бесіді" свою, так сказатиб, родину: тому то називається неодна наша Бесіда таки так просто „Родиною". І неодин уже з нас — все одно: молодий чи старий, активний чи емерит — відпочив собі в ній нераз хоч на малу годинку по трудах свого дня чи своїх днів. Тамжеж можна все свобідно і дружно поговорити з ким серце захоче, і про дрібну злобу дня і про великі справи людства. А для контакту зі ширшим світом лежить на столі около 30 часописів (в тім три німецькі, решта українські і польські), а при них ще й чотиротомовий лексикон Брокгауза для евентуальних справок та інформацій при розмовах чи лектурі. Для хвилевої розривки служать членам шахи і карти (очевидно, з виключенням услкого газарду!). Є також фортепян, а був колись і більярд.

Та побіч тої буденщини має наше товариство від часу до часу ще й святочні хвилі. Це передовсім ускі ширші сходини членів і впроваджених ними гостей на ріжні товариські забави, а також на всякі наукові виклади чи відчити з дискусіями по них. Такі імпрези відбуваються в нашій „Бесіді" також заходами інших наших установ, а що їх на рік буває по кільканадцять, а то й більше нераз, то вже те одно свідчить про немалу суспільну вагу нашої „Бесіди" для нашого громадянства.

Саме починаємо новий сезон того нашого життя. Тому запрошую при тій нагоді іменем Виділу наших Громадян і до впису до нашого Товариства і до живої участи в ширших сходинах наших, особливож у наукових дискусіях, які найкраще з усього гострять ум і кріплять серце на так дуже тяжку нині життєву боротьбу. Онтих перших 55 членів-основників нашої „Бесіди" в 1861. р. — то була найкраща еліта тодішнього нашого львівського громадянства. І богатобогато добра зродилося відтак посеред неї для культурного розвитку нашого народу: театр (1864), „Просвіта" (1868), „Львівський Вояк" (1890) і т. д. Чиж не могли би і тепер належати до нашої „Бесіди" бодай усі керманичі наших львівських установ і творити там осьтак найкращу атмосферу нашого товариського життя — для взаїмної дружної поради і розради собі самим і іншим при них?..

Д-р Іван Колач

БУДУТЬ УПРАВИЛЬНЮВАТИ ЦІНИ.

В урядових колах розглядають проект розпорядку президента Польщі про управильнювання цін артикулів загального вжитку. Мають означити точну листу товарів, обнятих тим розпорядком. На основі розпорядку міністр внутрішніх справ могтиме після вислухання думки заінтересованих господарських кол видавати розпорядки в ділянці управильнювання цін артикулів заг. вжитку, визначування їх цін, устійнювання коштів перерібки й обороту, вивіз-лювання їх запасів і т. д.

ЛІКАРСЬКИЙ ЗІЗД У СОФІЇ.

ПОЗНАНЬ, 15. 9. ПАТ. Нині замкнули зізд славянських лікарів і зізд польських лікарів природників. Найближчий зізд ухвалили відбути в 1935 році в Софії.

КОДО Й РОСІ ЛЕТЯТЬ ДО МОСКВИ.

ВАРШАВА, 15. 9. ПАТ. Відомі французькі летуни Кодо й Росі на літаку „Ле Брікс" вистартували нині рано зі Штрасбурґа до Москви. Рівночасно з летунського майдану в Штрасбурзі вистартував літак „Бівріц", пільотований Вернеєм.

У полудне літак „Ле Брікс" перелетів над польсько-чехословацьким кордоном. В годині 15.15 летуни Кодо й Росі осіли на летунському майдані в Окенці біля Варшави. Далі полетять завтра в год. 9.30.

—o—

Неспокій на Кубі.

Державний секретар Зл. Держав Гом заявив, що з огляду на зріст комуністичних впливів на Кубі воєнні кораблі Зл. Держав лишаться дальше на кубанських водах. Також американський амбасадор Уеллес, який мав обняти становище начальника південно-американського відділу в державному департаменті, залишиться на Кубі.

ГАВАНА, 15. 9. ПАТ. В ріжних сторонах Куби повстають щораз нові конфлікти між робітниками і фірмами. Страйк у Гавані грозить населенню позбавленням харчів.

ГАВАНА. 15. 9. ПАТ. Кубанський уряд заповів ведення внутрішньої політики, рівнозначної зі справжньою диктатурою. Відділи, що окружають готель „Національ", значно зміцнено. Як відомо, в тім готелі схоронилося кількасот старшин, противників теперішнього уряду.

—o—

Перед інфляцією доляра.

ЛЬОНДОН, 15. 9. ПАТ. Останні вістки з Америки вказують на поважні труднощі, з якими зустрівся президент Рузвельт. З одної сторони труднощі змушення промисловців прийняти новий кодекс праці викликують страйк робітників, що домагаються негайного введення нового закону (страйк вуглекопів у Пенсильванії довів навіть до поважних заворушень), з другої сторони американський промисл зачинає відчувати сильний брак оборотового капіталу, якого банки не хотять промислові признавати, боячись ризика. Президент Рузвельт обмірковує тепер нову форму допомоги промислові шляхом кредитування з державної каси. В Льондоні оцінюють таке поширення кредитової політики як інфляцію доляра. У звязку з тим доляр дуже обнизився вчора на льондонській біржі.

—o—

Ганді занехає непослух.

З Бомбаю повідомляють, що Ґанді зобовязався занехати до 3. серпня наступного року свою кампанію цивільного непослуху, щоби не наражуватися на нове арештування. Ганді заявив теж, що потребує ще кілька днів відпочинку, щоби вернути зовсім до здоровля.

—o—

З кіна.

Кіно „Касіно": „ПОКИНЬТЕ СВОЇ СМУТКИ".

Ця фільма з двома американськими нероздільними коміками Фліпом і Фляпом чи пак Льорелем і Гарді. Вона не ріжниться нічим від попередніх їхніх фарс, що мають два головні мотиви, які можна висловити двома нашими приповідками „Дурному вітер в очі" і „Дурний має щастя". Люди і предмети довкола знущаються над ними і самі вони, два щирі приятелі, такі незугарні, що на кожному кроці шкодять один одному. Сотні ударів, що падуть дослівно на їхню голову на війні і у власній хаті таки не всилі зломати їхньої погоди та розвіяти вічної безжурної, преглупої усмішки, що є найбільшим джерелом нашого сміху.

—o—

Чергова нарада у валютових справах.

Під цим наголовком пише „Госп.-Кооп. Часопис" з 17. ц. м. ось-що:

В дні 12. вересня ц. р. відбулася в Центробанку чергова нарада у валютових справах. В нараді взяли участь представники отих установ: „Центробанк" (през. д-р Кость Левицький, през. д-р М. Волошин, дир. Ласовський), РСУК (дир. І. Филипович, дир. М. Капуста), Кооп. Банк „Дністер" (дир. Я. Колтунюк, прок. Копашевич), Земельний Банк Іпотечний (дир. В. Сінгалевич), Центросоюз (дир. О. Радловський) Народня Торговля (дир. д-р А. Барилик), Маслосоюз (дир. А. Мудрик), та від кооперативної преси — інж. д-р Храпливий.

В нараді, яка була одною з низки таких-же нарад в попередніх місяцях, розглядали дальші проблеми валютового питання у нашій кредитовій кооперації та кооперації інших форм, установлено напрямні дальшої валютової політики у самих поодиноких установах та вирішили ці проблеми освітлювати по черзі у кооперативній пресі.

—o—

Ерріо про свою московську подорож.

В розмові, яку Ерріо мав після повороту до Парижа з представником редакції „Матена", б. премієр заявив, що на основі східно європейських вражінь хоче виступити з закордонній комісії посольської палати з великою промовою, яка дасть нові основи до оцінки справи розброєння. У східній Европі, на його думку, ніхто не думає про розброєння, бо ані від розбройової конференції ані від Союзу Народів не надіються нічого. Зміну настроїв у Радянщині, Туреччині, Болгарії та в інших балканських державах приписують німецьким погрозам. Радянщина побоюється німецької напасти і тому фабрикує танки.

—o—

В справі підпалення Райхстагу.

БЕРЛІН, 15. 9. ПАТ. Навязуючи до праць міжнародньої слідчої комісії в Льондоні у справі підпалення Райхстагу, державний комісар для правничих справ Франк заявляє, що запросив усіх визначних представників чужих держав на процес, який відбудеться в справі підпалення Райхстагу, щоби могли переконатися про правні відносини в Німеччині та впливати відповідно на пресу свого краю.

—o—

По широкому світі.

— На засіданні комітету боротьби з голодом міністр пропаганди Гебельс заповів, що на будуче кожний німець має зобовязатися споживати в кожну першу неділю місяця обід, вложений тільки в одної страви в ціні 50 фенігів.

— Палата репрезентантів Филипинських островів у Манілі прийняла закон про признання незалежности Филипин після 10 років на основі американської пропозиції.

— Мадярський міністр закордонних справ Канія виїхав до Парижа, щоби поінформувати французький уряд про мадярську політику.

—o—

НОВИНКИ

— Робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.

— Кравецька робітня Михайла Стеця, Львів Ягайлонська 24. ч. 312 1-10

— Магазин постелі Р. Джала, Львів, Хорущина 5, поручає: ковдри, матраци по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 золотих, матраци по 7 зол. 50-50

— Курс ручних трикотарських робіт (модерних блюзок, джамперів до спорту, шаликів, шапочок, рукавичок) уладжує кооп. „Труд", Львів, Ринок ч. 39. Науку вестиме п. Клявда Кордубівна. Оплата за курс 9 зол. Зголошення щоденно між 9—1 і 3—6. 364 2-2

— Відділ моднярських і капелюшницьких робіт під управою п. **Міки Дрогомирецької** веде кооп. **„Труд"**, Львів, Ринок 39. Всякі замовлення з обсягу моднярства приймаємо від 15. IX. ц. р. 364 а 2-2

— На осінній сезон — сукні, костюми і плащі виконує елегантно, солідно і точно робітня жіночих одягів кооп. **„Труд"**, Львів, Ринок ч. 39. під управою п. **Елі Олесницької.** — У шкільних варстатах приймаємо також замовлення на **шкільні мундурки** та інші кравецькі і білизняр**ські роботи по дешевих цінах.** 364 б **2-2**

— Від злодіїв забезпечить Вас лише добра грата на вікнах і бляха на дверах. Дуже дешево виконує це Механічний Варстат Інж. Райтарівського. Львів. вул. Якова-Гесмана 26. Тел. 62-70.

ПРАННЯ ШОВКІВ? ЗОВСІМ НЕ ТРУДНЕ!

Чи делікатний шовк не знищиться у пранню? Напевно ні, якщо вжи-єте Пані Люксу, бо багата і делікатна піна платків Люкс усуває бруд. Вистарчить легко витискати тканину. Шовк праний в Люксі залишиться завсіди як новий

LUX до прання делікатних тканин.

— Загальні Збори Кружка Рідної Школи ім. Г. Барвінок відбудуться в неділю 17. ц. м. в год. 5. попол. при вул. Мохнацького 12. 377 1-1

— Наглий суд у Сокалі відбудеться 22. ц. м. Відповідатимуть Федько Здріль, Ілько Шевчук і Микита Бучко за намагане вбивство Клима Царика, громадського писаря в Поздимирі. Всім обвинуваченим закидують належання до ОУН. Розправі буде проводити суддя Мединський, вотанти Ягодзінський і Міхалє, обвинувачує прокуратор Мінасович.

— Українка. У бельгійському ілюстрованому тижневику „Лібра-Ілюстре" з 29. липня ч. 16. находимо більшу інформаційну статтю про Україну у відділі „Наші великі репортажі", підписану „Ердаль". Стаття подає головні факти з історії України зупиняючися головно на політичних подіях від часу великої революції та на сучасному становищі Радянської України. Стаття має пять колірових фотографій, у цьому три сільські краєвиди.

— Припинений вивіз худоби. Міністерство рільництва замкнуло від 10. ц. м. для вивозу череди за границю повіти Тернопіль і Бучач та з причини прищиці для вивозу ратичних звірят повіт Коломию.

— Зловживання магістратського урядовця. Слідство в справі арештованого урядовця львівського магістрату Влад. Кшечуновича приймає широкі розміри. Зловживання, яких він допускався від довшого часу на шкоду магістрату, вийшли на яву наслідком донесення кількох власників реальностей, у яких примусовим заряджником від магістрату був Кшечунович. Президент міста Дрояновський, одержавши донесення, усунув Кшечуновича з урядування і справу віддав прокураторові. Вже після арештування Кшечуновича виявилося, що він, допускаючись дефрандацій, був у порозумінні ще з двома урядовцями, яких теж арештовано. Крім того грозить арештування ще кільком особам, вмішаним у цю справу.

— Хто виграв на льотерії? Пятнацятого дня тягнення класової льотерії впали виграні на такі числа: 5.000 зол. на ч. 23643, 44820; 84274, 86808, 110758, 113606, 2.000 зол. на ч. 7380, 10911, 12970, 16982, 29914, 32578, 33214, 41895, 48837, 52822, 67928, 69385, 96928, 108250, 109274, 112588, 113731, 130921, 151404. 1.000 зол. на ч. 10256, 13570, 14283, 17041, 21664, 34908, 36139, 42160, 43337, 47859, 60339, 66323, 65335, 67861, 75226, 78276, 91143, 96626, 99234, 99426, 105981, 109999, 118975, 123802, 129435, 129878, 134451, 142885, 146485. 20.000 зол. на ч. 57547. 5.000 зол. на ч. 1704, 6110, 51684, 132945. 2.000 зол. на ч. 690, 2318, 15433, 19587, 35795, 37998, 51870, 54909, 55514, 68367, 71285, 84041, 91523, 99398, 105497, 115243, 116659, 134861, 139445, 149372, 150701, 153735. 1.000 зол. на ч. 8056, 11307, 14459, 14797, 17361, 22613, 26759, 24578, 46299, 56513, 58385, 59768, 70438, 70795, 71572, 78512, 78688, 80495, 89368, 90551, 91725, 93856, 95338, 97608, 99113, 102687, 103917, 114995, 121401, 122831, 132990, 142260, 142867, 148604, 149991, 150234, 150650, 150840.

— Чужолоство злочином. В Кельні засудив тамошній суд одну замужню жінку та її коханця на 6 місяців вязниці за чужолоство. Гітлерівський судля заявив, що родина це основа національ-соціялістичної держави й тому належиться їй правна оборона перед людьми без сорому і чести. Чужолоство на основі німецького права вже й передтим було злочином, однак німецькі суди досі за це не карали.

— Ярмаркові ошуканці. На ярмарку в Калуші шайка ошуканців, що грала в „три карти", ограбила одну селянку на 140 зол., які дістала за продану корову. Пошкодована повідомила про це міську стражницю. Стражник Дерн, переодівшися в цивільну одіж, пішов на місце, де застав обманців. Коли хотів їх арештувати, обманці кинулися на Дерна і почали його бити. Щойно суддя Любачевський, який туди переходив, при помочі револьверу опанував ситуацію, а тоді поліція арештувала чотирьох злодіюг, що за подібні ошуканства були вже карані. Однак ошуканець, що мав гроші селянки, втік.

— Сумні дожинки. На фільварку Мислів пов. Луків дворська служба уладила дожинки. Власник маєтку Тад. Хвалібут приняв усіх учасників почастунком, після якого кількадесять осіб занедужало серед проявів затроєння. Один із них умер, а 40 є тяжко хорі. Хвалібога притягли до відповідальности.

— Паризька сензація. Кілька разів до року має Париж таку сензацію: в осередку міста щезає безслідно людина і вся її рідня, знайомі та вся поліція не вспіє ні її віднайти ні догадатися, чи вона вмерла, як і де. Таке трапилося цими днями з загально відомим у місті Льоріян купцем Людек, що приїжджав власним автом до Парижа за інтересами. Це авто найшли на самотній алеї Бульонського лісу без ніяких слідів боротьби з його власником. Є здогади, що Людек мав при собі більші гроші. Та одночасно поліція з м. Бульонь подає опис якогось підозрілого панка, що недбайливо одягнений хотів комусь на вулиці продати золотий годинник і хоча якийсь час його тримали на поліції, він виїхав після цього до Парижа і імовірно є тотожний з Людеком. Преса повторяє ріжні гіпотези, не виключаючи навіть випадку повної втрати памяти Людека, який десь сидить, сам не знаючи нічого про себе.

— Національний обовязок і сир. Німецький міністр харчевих справ звернувся з окремим дорученням до ріжних установ, щоби вони заохочували суспільність істи якнайбільше сира краєвого виробу. Великі запаси альгавського і тильзитського мягкого сира лежать дурно, вивозити їх не можна, а цеж гроші. Недавно появилося таке саме доручення у справі збуту риби серед місцевого населення. Італійський уряд так само заохочує своїх земляків до рижу.

— Англійські студенти до Голяндії вибралися на одномісячну вакаційну прогульку. 12 днів брили вони по лісах тільки при помочі компасу і перейшли 140 англ. миль. Їхні наплечники важили при відході в дорогу 46 англ. фунт. Прогулька мала наукову ціль.

— Вкрали „полярну зорю". Перед вистаєю склепу одного з найбагатших ювілерів у Льондоні заїхало перед кількома днями елегантне авто, з якого висів молодий мужчина. Він спокійно підійшов до виставової шиби, швидким рухом розбив її і вхопивши дорогоцінний брилянт з вистави, вскочив назад до самоходу, яким кермував його спільник. Все те сталося так швидко, що заки очевидці вспіли зорієнтуватися, авто щезло на скруті вулиці. Погоня поліції й кількох приватних авт була безуспішна. Вкрадений брилянт був знаний під назвою „полярної зорі" і важив 33 карати. Оцінювали його на 60.000 зол.

— Чи українська кооперація справді надибує виняткові труднощі? У вчорашній статті під цим заголовком через недогляд коректора пропущено підзаголовок „Отвертий лист директора Остапа Луцького до пана д-ра Юзефа Мошалка".

Нові книжки й журнали.

D. Doroğenko a J. Rypka: HEJTMAN PETR DOROSENKO A JEHO TURECKA POLITYKA. Praha 1933. Стор. 56. Форм. 8°.

Д-р Волод. Левицький: УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНА ПУТЬ. Львів, 1933. Стор. 160. Форм. 16°.

Ksawery Pruszyński: PALESTYNA PORAZ TRZECI: Wilno 1933. Стор. 176. Форм. 8°.

ЗОЛОТИЙ КОЛОС, календар на рік 1334. Стор. 176 + XXIV. Форм. 4°.

Степан Смаль-Стоцький: НЕМОЛІВ. Спомини. Ст. 44. Форм. 8°.

ЖУРНАЛИ:

„NASZA PRZYSZŁOŚĆ, wolna trybuna zachowawczej myśli państwowej. Tom XXXI. Warszawa, sierpień 1933.

ЛІТОПИС ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ, ілюстрований журнал історії та побуту. V. Річник. Ч. 9. Львів, вересень 1933. Зміст: Шевченківське свято в Одесі 1920 р.; Останні дні 2-го гарматнього полку; Історія 8-ої Галицької бригади; У більшовицьких лабетах; Козаки по статуту генденських кольоній; Рік у Холодному Яру; Під ґрунтом під більшовиками; Посмертна згадка.

ДЗВОНИ, літературно-науковий журнал ч. 8-9. — Львів 1933. Зміст: На загрожені позиції; Не доторкаймо ран; На Спаса в Розі; Ти питаєш; Коли було... не знаю; По зборах; Садочок, річка; Контрасти; Сотворення думки; Волинь; Сумерк матеріялізму; За узгоровання людства; Начерк відродження катол. думки у світовій літературі; Йоганнес Брамс; Фільмова продукція і комунізм; Серед наукових змагань; Про українську енциклопедію; Між Византією й Заходом; Українка.

КООПЕРАТИВНА РЕСПУБЛИКА, економічно-суспільний місячник. Ч. 9. Львів, вересень 1933. Зміст: На окраю днів; Драбинистим по галицькій волості; Передумови успішної індустріялізації західньо-українських земель; Місце плекання худоби у сільському господарстві Сх. Галичини; Релігійний соціялізм; Навчання кооперації на укр. університеті в Празі; Серед книг.

ТЕХНІЧНІ ВІСТИ, орган Технічного Товариства. Львів, вересень 1933. Ч. 5. Зміст: Під кінець земельної реформи на Закарпатті та Чехословаччині; Електрифікація Закарпаття; Реферати; Огляди.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО, ч. 20. Рік І. Париж, вересень 1933.

„MORZE", organ Ligi morskiej i kolonjalnej. Nr. 8—9. Warszawa, sierpień—wrzesień 1933. Rok X.

—o—

Дописи.

ЛЬВІВЩИНА.

Зі сокільського життя. 10. ц. м. відбулося в Пакуловичах під Львовом сокільське свято при участи місцевого гнізда і соколів з Ременова. В програму свята входили вправи вільноруч усіх соколів, вправи з жіками посестер, 16-тактові вправи побратимів з Ременова, символічні вправи вільноруч посестер при звуках гимну „Боже, Великий Єдиний" і національні танки у виконанню ременівського дорасту. Вправи випали гарно, найбільше подобалися символічні вправи посестер і національні танки. Свято закінчилося дефіладою вправляючих, до якої стануло 52 побратимів і 33 посестер. До вправ пригравала орхестра з Підборець. Глядачів около 800. На святі був делегат С.-Б. побр. Яр. Рак.

КОПИЧИНЦІ.

Концерт д-ра В. Тисяка. Дня 10. вересня ц. р. завітав до Копичинець зі своїм концертом відомий наш співак п. д-р В. Тисяк, який уже 5. лютого ц. р. своїм знаменито виконаним і добірним репертуаром в часі ювилею гет. Івана Мазепи очарував публіку. І цим разом виконав цілу низку пісень найвизначніших українських і чужих композиторів, за що численно зібрана виключно українська публика цілком заслужено нагородила його рясними оплесками і змушувала до численних наддатків. Супровідна частина концерту спочивала в певних руках відомої в нашій околиці піяністки Вп. п. Рогошевської. Частину доходу з концерту зложив п. д-р Тисяк на місцеву Рідну Школу, за що Старшина Кружка почувається до милого обовязку зложити йому на цьому місці щире Спасибіг. Щире Спасибіг належиться також Вп. п. Созанській, приват. учительці музики за безінтересовне виконання фортепяну.

Старшина Кр. Рідної Школи.

—o—

СПОРТ.

РЕСОВІЯ — УКРАЇНА.

Відплатні змагання між цими дружинами за вхід до окружної ліги відбудуться в неділю 17. ц. м. в год. 11 передполудням на гриці Погоні у Львові. Україна виступить у зміненому складі, а саме грати буде Скрегота. Попередять в год. 9. рано Погонь II — Україна II за мистецтво Б-кляси. Ціни вступу низькі.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.
Субота, 16. IX. год. 7.30 веч. „Фрайліхайн Доктор".
Неділя, 17. IX. год. 7.30 веч. „Фрайліхайн Доктор".

Театр Різнородностей.
Субота, 16. IX. год. 7.30 веч. „Неприятелька мушина".
Неділя, 17. IX. год. 3.30 попол. „Моя панна мама".
Неділя, 17. IX. год. 7.30 веч. „Неприятелька мушина".

Кіна.

АДРІЯ: „Опір в опері".
АПОЛЬО: „Історія гріху" (Ст. Жеромського).
АТЛЯНТИК: „Пісня серця".
КАСІНО: Фліп і Фляп.
КОПЕРНИК: „Прощання зі зброєю" (Гері Купер).
КОЛІСЕЙ: „Колиб я мав мільон" і ревія „Кармен у кратки".
МАРУСЕНЬКА: „Прощання зі зброєю" (Гері Купер).
МІРАЖ: „Мароканські ночі кохання".
МУЗА: „Чемп".
ПАЛЯС: „Адютант його Величности" Власта Буріян).
ПАН: „Мумія" та ревія.
ПАСАЖ: „Зунгу".
СТИЛЕВЕ: „Король це я!" (Власта Буріян), ревія „Як дасться, то зробиться".
ХИМЕРА: „Жінка з другої руки".
УТІХА: „Бунт молодости" й ревія.

Закордонне радіо.

Субота, 16. вересня 1933.

Кенігсберг (217,1) 20.05 „Ганс Гайлінг" оп. Маршнера; **Франкфурт н. М.** (259,3) 20.00 „Дон Хуан" оп. Моцарта; **Мор. Острава** (263,8) 12.35 Військ. музика; **Мілянo** (331,4) 11.15 Муз. вечиня; **Білгород** (429,7) 17.00 Пісні; **Рим** (441,2) 13.00, 17.15 Орхестра, 20.45 „Ілі Пірата" оп. Белінія; **Прага** (488,6) 19.30 „Світ увязнений" муз. комедія Єжака; **Відень** (517,2) 16.05 Хор; **Мінхен** (532,9) 18.15 Камер. музика; **Будапешт** (550,5) 17.30 Цит. орхестра; **Харків** (937,5) 9.00 Солісти, 13.50 Російська нар. пісня, 15.00 Балетова музика, 18.00 Тріо, 20.00 Квартет; **Париж** (1724,1) 20.00 „Сон літньої ночі" А. Томаса.

Неділя, 17. вересня 1933.

Франкфурт н. М. (259,3) 18.30 Весела радіція, 20.00 Оп. музика; **Братислава** (279,3) 17.40 Спів, 20.00 Весела радіція, музика, спів; **Мілянo** (331,4) 20.03 „Pi Bim" оп. Маркетті; **Лайпціг** (389,6) 20.00 „Вільний стрілець" оп. Вебера; **Берлін** (419) 12.00 Концерт, 18.30 Альпейські пісні, 20.05 „Дас Феруншене Шьосс" оп. Мілєкера; **Білгород** (429,7) 16.30 Пісні; **Рим** (441,2) 17.15 Солісти, 20.45 Еспанська музика; **Прага** (488,6) 7.00 Концерт, 8.45 Скрипка, 16.00 Військ. музика; **Будапешт** (550,5) 15.45 Пісні; **Харків** (937,5) 9.00 Грубна орхестра, 10.00 Музика для сільських дітей, 13.50 Інструм.-вок. концерт, 15.00 Радіоцирк, 16.00 Концерт для молоді, 18.00 Літ. трансмісія, 19.00 Концерт артистів держ. цирк, **Москва** (1000) 17.25 „Травіята" оп. Вердія (Сталін 424.3 м.). 17.25 „Фавст" оп. Гунода (Досв. 720 м.).

Львівське радіо.

Субота, 16. вересня 1933.

7.15—7.55 Ранішня радиція; 9.00—11.45 Трансм. з Одеська свята в 250-ті роковини визволення Відня; 12.05, 12.35, 14.55, 15.15, 15.36 Грамофон; 15.25 Господарський комунікат; 16.00, 16.30 Авд. для хорих, сальонова орхестра; 17.00 Відчит; 17.15 Легка музика; 18.15 **„Іван Каспрович і Тарас Шевченке"** (відч. д-ра Вал. Кватковського); 18.35 Скрипковий реціталь; 19.20 Всячина; 19.40 „Гуноресна" Магд. Самозванец; 20.00 Легка музика, спів (Соболевська); 21.15 Балачки з молодими та старшими; 21.30 Шопенівський концерт; 22.00, 22.40 Танкова музика; 22.25 Спортові вістки.

Неділя, 17. вересня 1933.

11.30, 15.00, 16.30 Грамофон; 12.55 Муз. поранок; 14.00 Рільнича скринька; 14.15 Рільн.-метеорольог. комунікат; 14.20 Концерт хору; 14.45 Положення на світовому збіжевому ринку; 16.15 Балачка „Добре діється в данській державі"; 17.00 Вороги кооперації; 17.15 Польська народня музика; 18.00 Спів (Анат. Вроньський); 19.00 Авдиція: „Віденське поле"; 19.40 Почт. техн. скринька; 20.00 Концерт присвячений творчости Шимановського; 22.00, 22.02 Спортові вістки; 22.20 На веселій львівській хвилі.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Банк Польський обнизив курс доляра до 6.00 зол. Оферували доляри по 6.02, в міжнародньому обрахуванні 6.05.

Золото: доляри 9.04—9.07, корони 37.90 до 38.30, франки 36.50—36.75, дукати 83.80 до 84, рублі 4.70—4.75.

ВАРШАВСЬКА БІРЖА.

4-проц. поз. інвест. сер. 110 і пів; 5-проц. поз. конверс. 52 і пів — 51 і три четверті — 52; 8-проц. поз. заліз. 46 і пів; 4-проц. поз. долярова 46 і пів; 4-проц. поз. долярова 48 і три четверті — 48; 7-проц. стабіл. 51 і одна четверта, 51 і пів; 10-проц. поз. заліз. 102.

Трансакції. Продажа. Купно.

Бельгія 124.73, 125.04, 124.42; Данціг 173.45, 173.88, 173.02; Голяндія 360.75, 361.65, 359.85; Льондон 28.60, 28.62, 28.77, 28.47; Париж 35.01, 35.10, 34.92; Прага 26.50, 26.56, 26.44; Швайцарія 172.89, 173.32 172.46; Італія 47.17, 47.41, 46.95; Берлін 213.23.

Акції.

Банк Польський 82.

ЗБІЖЕ.

	л. Підволочиська	льоко Львів
пшениця	19.25—19.75	20.75—21.25
пшениця зб.	18.25—18.75	19.75—20.25
гречка на млино	17.50—18.00	
крупи гречані	32.00—33.00	
кукурудза	23.50—24.00	

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

З нагоди 60-ліття уродин довголітнього голови „Сокола-Батька" і невтомного пропагатора сокільської ідеї, проф. Івана Боберського, зложили українські дівчата-спортсменки на руки Вп. Навроцької 500 золотих на викупно Українського Городу і взивають цією дорогою українську молодь піти їх слідами. 371

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЦІНИ КРІЗОВІ!!! Відома Школа і Робітня жіночого кравецтва приймає замовлення і перерібки. М. Козловська, Академічна 22/1. 355а 2—3

ІНТЕЛІГЕНТНОЇ жінки, найкраще вдови по священику, яка займалася би кухнею і домашньою господаркою у вищих урядовців у західній Галичині, шукаємо від 1. жовтня ц. р. Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Господарна". 361 2-2

ВУГОЛЬ: Калитяк, Байки 14. Тел. 38-24. 203 20—20

ДЛЯ 2-х студенток (ів) мешканнє в харчем. Середмістя, Валова 14 м. 6. 367 2-3

КІМНАТА тепла, ясна, з комфортом негайно до винайму. Піскова 40 м. 1. 1-1

ГАРНИЙ, сонячний, партеровий покій винайму одному або двом панам з утриманням або без, вул. Генінга 30, партер. 374 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЗАЯВА.

Добровольського Івана, студента, зложена дня 11. 9. 1933 в Комарні.

У зв'язку з поміщеним дописом в часописі „Діло" з вересня 1932 року під заголовком „Під осуд громадянства" підписаного Вп. Д-р Ол. Пеленським, а котрім посуджено, що дня 7. 8. 1932 п. Добровольський В. в товаристві пп. Гелемея М. і Перуна А., студентів з Комарна, відчинили замкнені двері від кухні Вп. Др. Ол. Пеленського без огляду на виразну заборону тогож в його неприсутности.

Допис цей, до якого підписаний не привязував ваги, є кривдячим для п. Добровольського В., бо цей у наведеним факті в тім дописі участи жадної не брав, а кухню відчинив п. І. Добровольський, студент з Комарна в товаристві п. Гелемея М. і Перуна А., студентів з Комарна.

Заяву повищу складаю в присутности свідків пп. д-ра Осипа Утриска, інж. Ольхового Михайла і мгр. прав Радовича Миколи, щоби в цей спосіб спростувати стан фактичний і сомнути непорозуміння, які повстали і які на будуче з тої причини повстати можуть. 370

Іван Добровольський.

Свідки: Мгр. Осип Утриско, мгр. Микола Радович, інж. М. Ольховий.

Б. лікар унів. клініки у Вроцлаві

Д-р М. Фербер

орд. в недугах вуха, носа, горла і горлянки від 11—12 і від 3—6

ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА 42, ТЕЛ. 17.20.

ПЯНІНА першорядні по зниженних цінах; на догідних умовинах. Купно, продажа: заміна уживаних інструментів. 235

НОВАЦКІ

Пілсудського 17. Тел. 35-21

АДВОКАТ

Др. Ярій Боцюрків

переніс свою адвокатську канцелярію з Бучача до Львова і веде її при вулиці 224 Шептицьких 14, І. поверх. 4—7

ГЕТЬ З НАШИМИ ВОРОГАМИ!

Карапухи, таркани і т. п. хробачня — це розсадники зарази і різних проказних недуг. Треба їх зовсім знищити. Лише при помочі певного і радикального засобу, яким є

F L U R I N

Домагайтеся у всіх аптиках і акт. складах.

НАРЕШТІ ЗНИК

мій перестарілий НАГНІТОК бо „LEBEWOHL"

ЦЕ НЕБУВАЛИЙ ЗАСІБ.

Домагайтеся у всіх аптиках і акт. складах.

ВИРАЗНО

LEBEWOHL

Виріб краєвий.

Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів Ринок 10. За редакцію відповідає Олександер Костик.

Ч. 245 (13.484). Львів, понеділок 18. вересня 1933. Pocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол., Чвертьрічно 15·00 „, Піврічно 30·00 „, Річно 60·00 „. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

З великих днів Відня.

УКРАЇНСЬКІ СВЯТА-ОБХОДИ В НАДДУНАЙСЬКІЙ СТОЛИЦІ.

Відень, 12. вересня 1933.

Святочні дні у Відні добігають кінця. А були вони дійсно виїмкові і навіть на віденські відносини небувалі. Цеж святкувала столиця Австрії не тільки 250-ліття свого визволення від турецької облоги, але крім того також 500-ліття своєї гордости: катедри св. Стефана, не нарваної тут інакше, як тільки „унзер Штеффель". У звязку з тими святами-ювілеями відбулися тут або ще відбуваються десятки, коли не сотки різних імпрез, а серед них найбільша — зїзд німецьких католиків (7.—13. IX.), зорганізований на дуже широку скалю і переведений справді імпозантно. У рямках цього зїзду виступила зорганізовано як окрема група також віденська українська колонія, що, не зважаючи на свою малочисельність, улаштувала кілька таких удатних свят-обходів, що ними звернула на себе загальну увагу Відня і всіх приїзних сюди десяток тисяч гостей, чим і причинилася безперечно дуже значно до популяризації української справи серед чужинців.

Свята української колонії у Відні почалися ще в четвер 7. ц. м. в 6. год. веч. молебнем у церкві св. Варвари, після якого проповідь про положення греко-кат. церкви й українського народу за останніх 250 літ виголосив парох о. д-р *Мирон Горникевич*. Такий самий молебен і проповідь були ще в пятницю і суботу. Всі три проповіди, виголошені в німецькій мові, мали на меті познайомити численних слухачів-чужинців з положенням нашого народу і його церкви в минулому й сучасному та приєднати їх симпатії для нашої справи, зокрема для унійної акції.

Окрема українська група в числі до сто мужів брала ще в суботу після молебня участь в евхаристійному поході Рінгом (довкола І. округи міста). Українські учасники походу звертали на себе увагу національними українськими відзнаками і прапором братства св. Варвари, що його несено на чолі української групи. Всі учасники того величавого походу йшли зі смолоскипами.

Кульмінаційну точку осягнули віденські свята в неділю 10. ц. м. Того дня відбулося в Шенбруні святочне богослуженя, в якому взяло участь повад 200.000 осіб. Проповідь виголосив віденський кардинал Інніцер і папський делегат Ля Фонтен. Також тут виступала окрема українська група в числі ок. 100 осіб з відзначками (пані в українських строях). Після закінчення богослуження, коли вібрані маси вертались до міста всіми дорогами, одинока українська група перейшла зорганізованим походом через ціле місто і розвязалась аж коло катедри св. Стефана. Підчас походу витали віденці українську групу ентузіястичними окликами: „Гох Украінер!"

Згідно з наміченою програмою відбулося в неділю вечором торжественне перенесення мощів св. Йосафата з окремої крипти в церкві св. Варвари до університетської церкви оо. Єзуїтів при величезному здвизі народу. Проповідь з цієї нагоди виголосив о. А. Іннеркофлер, голова т-ва катол. письменників, великий прихильник українського народу, чому вислів дав м. ін. у виданій недавно книжечці про св. Йосафата, де пише про нас просто з ентузіязмом. По його знаменитій проповіди відправив лат. епископ д-р Чарський з Кошиць у товаристві еп. д-ра Штавеля (ЧСР) та греко-кат. епископа о. д-ра Нарадія з Югославії літанію до св. Йосафата, перероблену на німецьку мову з нашого акафисту. Ціле те свято зробило на всіх учасників дуже глибоке вражіння як своєю масовістю, так і прегарним переведенням.

Зараз після того свята почалася в парадній салі „Австрійського Клюбу" в І. окрузі святочна академія в память українських учасників оборони Відня, у якій взяли участь крім українців також численні німці. На добірну програму тої академії заложились: виступи мішаного хору під управою студ. А. Гнатишина (диригента хору при церкві св. Варвари), що відспівав „Не імами іния помощі" Архангельського, „Ой зійшла зоря" Леонтовича, „Ой там на Дунаєм" А. Гнатишина, „Поза гаєм" Кошиця (при форт. супр. п. Дроздовської) і „Бандуру" Давидовського, виступ відомої пяністки п-і Дарії Гординської-Карановича (нагородженої недавно на міжнародньому конкурсі у Відні), що відіграла прелюдію з „Української суїти" В. Барвінського, Eduard Ballade D-moll Брамса та „Etude" Дебіссі, басове сольо члена держ. опери п. Івана Савки („Дума про Ничая" Січинського), виступ бандуриста Бабенка, що рецитував козацьку думу, виступ діточого хору, що рецитував у супроводі бандури і фортепіяну Шевченкову поему „Гамалія" та незвичайно цікавий реферат п. н. „Україна, захід і католицька думка", що його відчитав у німецькій мові о. д-р М. Горникевич. Цей цінний реферат, у якому була тепла згадка про всіх визначніших українських учасників оборони Відня в 1683 р., повинен би появитися вскорі друком.

В понеділок 11. ц. м. українські торжества у Відні закінчилися. Того дня була рано наша архиерейська Служба Божа в церкві оо. Єзуїтів, що її відправив Преосв. о. д-р Д. Нарадий в численній асисті. Співав хор церкви св. Варвари, проповідь виголосив тутешній прав. о. д-р Сикора. Вечором було в тійже церкві знову наше богослуження, закінчене знаменитим викладом ректора віденського університету д-ра Е. Томека про нагу унії. Після того відбувся знову торжественний похід з мощами св. Йосафата з поворотом до церкви св. Варвари (весли нім. богослови-діякони), в якому взяли участь маси вірних.

На закінчення наших свят відбувся скромний український комерс у „Домініканеркеллар" (І. округа). На комерсі явилося вже небагато людей, бо саме в тому часі відбувалися походи патріотичних організацій Рінгом, які тягнулися повних чотири години, так, що дістатися до центра міста було просто неможливо.

На закінчення треба ще згадати, що заходом Комітету українських організацій у Відні появилася невеличка публікація в нім. мові про ролю українців у визволенні Відня, а також окремо листівка з портретом Ю. Ф. Кульчицького. У віденських українських святах брали ще участь, крім Преосв. д-ра Нарадія, також протоігумен Чина оо. Василіян із Закарпаття о. Булик і секретар Галицької Провінції оо. Василіян о. Готра.

І. Н.

Життева поліса — це не лише найпевніша льонята ощадностей, але й найкраща забезпека будучности Вашої і Вашої Рідні. Тому обезпечіться якнайскорше в одинокому

УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ.

„КАРПАТІЯ",

ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38 (власна каменица).

Не туди дорога.

П. Шром з „Прагер Прессе" маклєром міжнарод ньої позички для більшовиків.

Акція, що її почали в обличчі голодової катастрофи на Україні наші церковні достойники і громадянські кола, а якій прийшли в допомогу віденський кардинал д-р Інніцер і секретар конгресу меншин д-р Аменде, найшла вже розмірно великий відгук у широкому світі. Чи стрясе вона совістю цивілізованого людства і чи результати її будуть такі, що справді покращає ситуація по ту сторону східного кордону, про те передчасно говорити. Ця частина українського народу, що залишилась поза межами Рад. Союзу мусить сповнити своє святе завдання не зважаючи на великі труднощі, що стають на дорозі рятункової акції. А труднощі ці справді великі, починаючи від теперішних пропагандистських настроїв у світі і кінчаючи бажанням більшовицької влади скрити чи точніше не признаватись до катастрофальних розмірів голоду перед закордоном.

Ніде правди діти — це останнє таки справді важне. Раз більшовики не признають факту істнування голоду в їхньому царстві, то тим самим не можуть згодитись на міжнародню акцію, яка би цьому голодові хотіла безпосередньо зарадити.

Маючи це на увазі передовик „Прагер Прессе" п. Й. Е. Шром виступив 2. ц. м. з несамовитим проектом, який скоріше виглядає на наругу, ніж мав би свідчити про повагу автора перед маєстатом масової голодової смерти на радянській території. Він уважає, що найкраще буде, якщо більшовики отримають міжнародню позичку, яку могліб самі зужити на закупно харчів за кордоном.

Але йдім за думками п. Шрома.

Він признає, що харчовий стан у СРСР є дуже поганий, добачуючи головну причину того в колективізації. Жнива попереднього року випали некорисно через саботажі селян і коли для вижившення міст і червоної армії влада забрала все збіжа, що його селяни залишили на прохарчування себе і своїх родин, почалась із весни ц. р. нужда і голод навіть у найбільш урожайних районах. „Ми маємо — пише п. Шром — безпосередні вісти з усіх тих районів і всі вони однодушно повторяють: ми не маємо що їсти, їмо все, що попаде, хліб з усього тільки не з муки, вже пів року в вічі не бачили мяса, ми гинемо!..."

Автор згадує про велику засівну кампанію більшовицької влади на весну ц. р., про реорганізацію достав збіжа (раніше передача державі й пайка, відтак засівний фонд, а решта щойно для членів колективу), про те, що цьогорічний збір — до речі багатий — пильнують більшовики так, як у часі війни муніційні магазини. Відтак переходить п. Шром до обговорення самої допомогової акції.

На його думку вже розвал транспорту в Радянщині, її комунікаційні труднощі є великою перешкодою в організації міжнародньої помочі голодуючим. Однак важніше є те друге: радянська влада не допустить на свою територію сьогодні ніяку чужу добродійну комісію. Бо й як? Щойно трубили совітські сурми про „побідне закінчення пятилітки", чванились Дніпрокомбінатом, Магнітогорском, Кузнецком і Уралокомбінатом, величезними фабриками тракторів і машин у Харкові, Ростові, Сталінграді і Челябінську і т. д. і т. д., а тут нараз голодова катастрофа і міжнародня поміч для мільонів, що з голоду вмірають... А потім: харитативна акція віденського кардинала могла би переначкувати контрреволюцію...

З уваги на те все п. Шром добачує тільки одну форму міжнародньої допомоги, форму — як ми вже згадали вище — **міжнародньої великої і довгоречинцевої позички.** Хочете помогти голодуючому населенню Радянщини, то поможіть московському урядові — кличе передовик „Прагер Прессе" і ви ще раз уважно приглядаєтесь заголовкові газети з думкою, чи помилково не попало вам щось із комуністичної преси в німецькій мові. Бо й справді: населення Радянщини, що в розпуці, вимираючи з голоду, докотилось до людоїдства — і комуністична вер-

хушка, що сита і одягнена по буржуазному та жадна грошей танцює в сальонах Літвінова або кидає тисячі на перегонах під Москвою („за что ми боролись!" — нарікають — як пише з Москви Отмар — старі комуністи), ці два табори, ворожі, непримиримі, поставлені автором на одній дошці. Наївна віра п. Шрома, що радянська влада зужила би міжнародню позичку справді на харчі для голодуючої України, Кавказу і т. д., така віра просто розброює. І гніватись не варто. Хіба, що автор не здігаючись перед маєстатом жахливих терпінь нації здобувається свідомо на цинічну пропаганду задушевних бажань володарів на Кремлю. Щож, — вони ласі на грошики з буржуазного світу! Вони готові навіть признатись тоді до голоду і демонструвати його страхіття, так як це робить прошак-шарлятан, який збирає гроші при помочі дитини, що її сам осліпив...

Ні, п. Шром! Тільки допомога під контролею якоїсь міжнародньої інстанції має якусь ціль! Інакше гроші підуть в „казну", латаючи діряву бюджет радянського уряду, або — чого доброго — може навіть повернуть в Европу на посилення комуністичної пропаганди.

Під кінець не находимо слів, аби висказати своє здивування ізза того, що так поважний орган як „Прагер Прессе" відступає свою першу сторінку на пропаганду мобілізації міжнародного капіталу в поміч червоній Москві. Найсумніше, що використовується для цієї пропаганди голодове страждання українського народу і народів Кавказу.

В. Север.

ВАЛОВА 11 Scientia СОБІСЬКОГО 12

ЗНАННЯ ТО СИЛА ЗНАННЯ ТО СИЛА

Лекції

з ділянки: психольогії, фільософії, соціольогії, літератури

мов: німецької, французької, англійської

4—5 ЗОЛ. МІСЯЧНО.

Неспокій на Кубі.

З Гавани повідомляють про нові заворушення в Пінар дель Ріо, де збройний відділ повстанців намовив військову залогу пристати до повстання. Після висилання війська з Гавани повстанці схоронилися в гори.

„Ель Мундо" так характеризує наслідки дотеперішніх неспокоїв: Торговельне життя завмерло. Державний кредит підірваний. Теперішній уряд не має ніяких виглядів удержатися.

Проблєма Далекого Сходу і Україна.

II.

Інакше виглядає справа з більшовиками. Політична ситуація в Европі, створена реванжовими настроями й активною політикою сучасного уряду Німеччини, допровадила до мало сподіваного ще недавно зближення майже усіх европейських держав з СРСР. Останній договір більшовиків з Італією про ненапад, відомости про те, що треба очікувати в недалекім часі визнання Совітів Зединеними Державами, поглиблення добросусідських відносин з Польщею, ба — навіть газетні вістки про те, що не є виключений пакт з Німеччиною про ненапад — то дуже поважні політичні досягнення СРСР. Робиться це в часі, коли в середині СРСР положення до тої міри непевне, незадоволення з влади у цілій країні таке сильне, що більшовики почувалися змушеними вдатися до поновлення терору, в першу чергу в окупованих країнах: в Україні, Грузії і т. д. Крім пекучих політичних справ Европа враз з цілим світом має дуже поважні клопоти економічні, що теж по мистецьки більшовики використали, обдурюючи всіх, а в першу чергу близьких сусідів, обіцянками величезних промислових замовлень, щоби тимчасом політичними договорами здобути для себе забезпечення своїх західних кордонів. Як до цього часу, то треба ствердити, що це їм вдається і тому вони мають можливість більшу увагу й сили зосередити на границях з Манджу-Го. Однак все це є реальне, коли нема ще війни з Японією — на нашу думку тоді все зміниться і більшовики могтимуть рахувати лише на комуністів, які однак будуть дальше потрібні для вдержання режіму в середині держави та боротьби з підбитими народами, що не залишать використати такої можливости для скинення зненавидженого ярма.

Трудно й неможливо передбачити майбутнє, але наведені вище міркування дають підставу до льогічного припущення, яке можна формулувати так: а) конфлікт на Далекому Сході є неминучий, б) Японії доведеться мати проти себе СРСР на суходолі та Зединені Держави на морі. У цій ситуації Японія буде в стані оборони, при чім не можна виключати і такої можливости, що напад Зединених Держав і СРСР на Японію не буде спровокований.

Повстає питання, хтож зрештою буде переможцем? На це, побіжно з розглядом ситуації і можливостей противників, відповідь ми дали. Вона проглядає з усієї наведеної аналізи. Нам злається, що боротьбу виграє Японія.

Переходимо тепер до справи для нас найбільше важливої — що дасть та боротьба Україні та чи в цьому змаганні далеких кольосів знайдемо підстави до визволення?

Не тільки Велика Україна розпічне боротьбу за визволення, підійметься і мілионове українське населення Зеленої України, підійметься й Інське населення Зеленої України, підійметься й Сірий Клин, щоби спільно з іншими народами, своїми територіяльними сусідами, боротися за незалежність. Більшовикам треба буде одночасно провадити боротьбу з Японією та поважно сили спрямувати проти України, народів Кавказу, Туркестану тощо. Вислід боротьби не ви-кликає сумніву. Можна боятися одного — що більшовики готові будуть піти на дальші уступки на користь Японії, аби затримати Україну та інші підбиті краї. Або прийде кінець тим уступкам (довго цього чекати. — Авт.), що знов таки допровадить СРСР до війни з Японією, тоді можливо у гірших для нього ніж тепер обставинах, або ті уступки остільки політично знесилять більшовиків, що повстануть інші перспективи визволення України.

Ситуація створює спільність інтересів України та Японії і коли безпосередню співпрацю з Великою Україною унеможливлює для Японії відділ, то ніщо не стоїть на перешкоді для Японії належно оцінити значіння й ролю Зеленої України у боротьбі з СРСР. Які перспективи очікують Зелену Україну в майбутньому у зв'язку з експанзією Японії на континент та перемогою над Москвою, передбачити також трудно, але вже тепер можна сказати, що залежатиме це від організаційної постави місцевих українців та можна ствердити на підставі всього минулого, що політичний досвід і політична мудрість Японії ці перспективи розяснюють.

П. М-т.

—o—

Французько-радянські братання.

МОСКВА, 16. 9. ПАТ. Французький міністр летунства Ко з численним товариством осів на летовищі в Москві, витаний представниками військової й цивільної влади. Місцева радянська преса, витаючи французьких гостей, висловлює надію, що ця візита буде продовженням політики, започаткованої французько-радянським пактом неагресії та новим доказом зміцнення французько-радянської приязни.

—o—

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 18. ВЕРЕСНЯ 1933.

АКСЕЛЬ МУНТЕ.

Модний лікар.

(„Книжка з Сан Міхеле", IV. розділ.)

2. ЩАСТЯ. МІЖ БОЖЕВІЛЬНИМИ.

На моїм столі лежав прощальний лист від маркізи, не зі словом „прощавайте", тільки „до побачення", повний дяки та похвал. У ньому найшов я поважний банкнот. Я поглянув на бліду знимку з Капрі у кутку своєї кімнати і поклав банкнот у кишеню. Де дівалися всі ті гроші, що я заробляв їх у той час великого успіху та щастя? Я повинен був складати їх на викуп домику старого Вікентія. Тимчасом я не мав ніколи з чого ощаджувати. Погано, добре?... Хто його зна... Усі тодішні члени факультету повинні були бути банкротами, бо всі ми сиділи в тім самім крутіжі: і мої професори і мої товариші, що мали ту саму „клієнтелю".

На щастя, я мав іще інших пацієнтів. Навіть багацько і вони це охоронили мене від конечности стати шарлятаном. У тих часах було ще мало спеціялістів. Я мусів усе знати, навіть хірургію. Я втратив два роки, заки переконався, що на хірурга я непридатний; боюся, чи мої пацієнти не переконалися в цьому ще швидше. Я мав фірму лікаря нервових недуг, але робив усе, чого тільки люди домагаються від лікаря, навіть гінекольогію і Бог якось помагав матері та дитині.

Дивне диво, як мої пацієнти витримували мою поведінку з ними. Коли Наполеон охоплював орлиним зором список старшин, що були кандидатами на генералів, він клав поруч їхнього прізвища таку замітку: „Чи має він щастя?" Я мав щастя, подивугідне, майже несамовите щастя в усьому за що взявся, при кожному пацієнті, до якого навідався. Я не був добрим лікарем; свої студії пройшов я надто поквапно, моя практика у шпиталі була надто коротка, а проте я мав як лікар безсумнівні успіхи. У чому тайна успіху? Розбуджувати довіря. Що таке довіря? Де повстає воно, в голові чи в серці? Чи походить воно із вищих шарів нашої свідомости чи є деревом знання доброго і злого, якого коріння сягає до глибин нашого буття? Якими шляхами переходить довіря з одної особи на другу? Чи можна його доглянути в чужому оці, чи можна відчути у сказаному слові? Не знаю; знаю лишень, що не можна його придбати собі з книжок ані сидячи при ліжку недужого. Це магічний клейнод, що його право природи одному признає з приходом на світ, іншому відмовляє. Лікар, що має цей дар може майже воскресати покійників. Хто його не має, той мусить погодитися з тим, що навіть при випадку кору потребує кликати товариша-лікаря для консультації.

Я відкрив скоро, що дістав у дарунку той неоцінений хист, без ніякої власної заслуги. Я відкрив це впору, бо починав уже ставати зарозумілим і самозадоволеним. Таким робом зарозумів я, як мало сам знаю і почав завертатися щораз більше за радою та допомогою до старої розумної пістунки — природи. Остаточно я міг би вийти ще на доброго лікаря, якби я був залишився при шпитальній праці і своїх пацієнтах-бідаках. Та на це втратив я всі дані, коли став нараз „модним лікарем".

Коли надибаєте такого лікаря, пригляньтеся йому обережно з безпечної віддалі, заки передасьте себе в його руки. Це може бути й добрий лікар, але в численних випадках він таки недобрий. Перш за все він надто занятий, щоби міг терпеливо вислухати ваших довших інформацій. Далі: він майже завсіди стає снобом, коли не є ним уже з природи. Він завсіди попрохає до себе графиню перед іншими пацієнтами, огляне дбайливіше печінку графа, ніж свого слуги, піде швидше на чай до британського посольства, ніж до немовляти, якому стало гірше... Коли його серце не дуже здорове, пічне воно передучасно каменіти і він ставатиме щораз байдужнішим як усе те лаге на позвази товариство, в якому він живе, нечутне на людські терпіння. Не вмієш спочувати — не можеш бути добрим лікарем.

З нахилу до психольогічних проблєм ставив я собі інколи після денної праці таке питання: чому всі ці дурні люди сидять тут у моїй ждальні і ждуть на мене годинами? Чому всі вони слухають мене і часто почувають себе краще вже після самого доторку моєї руки? Чому навіть на смертному ложі ті, що не вспіли вже говорити, вдивляються у мене очима розширеними від смертельного жаху — супокійно та мирно, коли покладу на їхне чоло свою долоню? Чому божевільні з „Захисту св. Анни", що щойно обливалися піною від скаженої люти і ревіли як дикі звірі, втихали покірливо, коли я відпьнав їм забезпечливий кафтан і подавав їм руку? Це був один із моїх „тріків", усі сторожі та мої товариші знали його. Сам професор повторяв часто: „Чорт сидить у тілі цього хлопця!"

Віддавна цікавився я залюбки навіженими і почував себе між біснуватими безжурно, як між приятелями. Нераз чув я осторогу, що це може погано скінчитися, але сам розумів я це краще. Одного дня один із таких моїх найкращих приятелів між божевільними ударив мене ззаду в голову молотом, що його десь крадькома роздобув. Мене відвезли без памяти на стацію поготівля. Це був страшенний удар; мій приятель, коваль з фаху, знав своє діло. Гадали, що тріс мені череп. Та ні! Я дістав тільки струс мізку. У нагороду за цю невдачу наш шеф підлестив мені такою фразою: „Той проклятущий швед має медвежу голову; погляньте, чи часом не тріс від неї молот".

Коли після 48-годинної мертвецької тиші мій мізковий апарат почав знову рухатися, сказав я собі: „А може все це таки залежить від голови, не від руки". Лежав я тиждень в грудах леду на медвежім черепі, без товариства і книжок. Тоді-то почав я сильно роздумувати над цим питанням і навіть ковальський молот не міг вибити мені з голови переконання, що все залежало від руки.

(Докінчення буде)

До ідеї Всеукраїнського Конгресу.

Чи можлива всесвітня організація?

Хоч як небагато минуло часу від моменту, коли ідею Всеукраїнського Національного Конгресу кинули за посередництвом преси серед нашого громадянства, одначе вже й нині можна ствердити, що вона найшла відповідний грунт і зрозуміння. Причиною цього переконання, що стан, в якому опинилася нині наша нація, не може довше тревати. І справді, було б дуже дивне, якби українська нація й надалі залишилася байдужою, в той час, як саме фізичне існування її загрожене, коли духове життя її під натиском ворогів занепадає, коли матеріяльний стан населення жалюгідний. Останні події показали особливо яскраво (поїздка Еріо!), що сподіватися на чиюсь допомогу в нашій біді ми абсолютно не можемо і що у всіх своїх починах мусимо рахувати лише на власні сили.

І тут, власне, починається розбіжність думок: одні твердять, що український нарід має вже досить сили, щоб сам собі міг дати раду, другі — дивляться на це скептично і не вірять у творчі сили народу.

Особливо сильний скептицизм панує щодо матеріяльної основи, якої вимагає кожна праця. Твердять, що наш нарід такий бідний, що не може принести відповідних матеріяльних жертв.

На думку інших про це сперечати не доведеться, коли загал нації остаточно зрозуміє свою мету і способи, які ведуть до здійснення її. Вони певні, що цінність ідеї Конгресу полягає власне в тім, що тут маємо спосіб зрушити з мертвої точки цілу націю, її активізувати й організувати. І особливо велику вагу кладеться на цей останній момент, бо коли нам чогось бракує, так власне організованости, при існуванню якої навіть і більші матеріяльні жертви будуть для нас можливі і легкі.

Адже кругло 8 мільонів українського населення, що находиться поза межами совітів, може при добрій волі і без жадного матеріяльного напруження фактично дати потрібні для праці засоби. Уже така мінімальна сума, як 10 сотиків місячно від голови, дасть місячно прибутку 800 тис. золотих, або річно 9.600.000. А така сума створила би можливість вести працю в досить широких розмірах. Треба тільки зрозуміти, що іншого виходу нема і що ніхто не може ухилитися від свого обовязку, а то тим більше (ще раз підкреслюємо), що така місячна лепта не руйнує навіть жебрака.

Приклади з життя інших народів показують, що діло не в багатстві чи бідності (бо де є маса багата?), а в свідомості та організованості. Наведемо тут декілька прикладів:

1. Коли, після російської революції, повстала самостійна фінляндська держава, — гельсинфорський університет „сфінізовано". Незадоволені тим фінляндські шведи (яких є неповних 350.000), не бажаючи залишитися без національної високої школи, рішили заснувати свій приватний університет і за кілька місяців зібрали на що ціль 14 міл. фінських марок (кругло 7 міл. зол.).

2. Три міліони фінів, рахуючи, що мають замало державних високих шкіл, зібрали на заснування нового **приватного** університету в дуже короткім часі 24 міл. фін. марок (12 міл. золотих).

3. Ірляндські емігранти, що в більшості самі були жебраками, за 15 років зібрали на перевіз своїх земляків до Америки 20 міл. фунтів штерлінгів (600 міл. зол.).

4. Коли в 1881 році згорів чеський національний театр у Празі — чехи до одного місяця зібрали міліон передвоєнних корон на його відбудову. І цей міліон складався з **дрібних пожертв незаможніх верств суспільства: робітників, селян, службовців.**

5. За 3 роки американська чехословацька кольонія дала на визвольну боротьбу, головне **в дрібних датках,** 1.374.885 долярів.

6. На кольонізаційну акцію в Палестині зібрали жиди: в 1923 р. — 531 тис. ф. шт., в 1925 — 600 тис., 1927 — 540 тис., 1929 — 750 тис. (разом кругло 70 міл. зол.). Значну частину цих грошей зібрали за допомогою сіоністичних карнавок, себто знову таки з дрібних пожертв.

Так діють нації свідомі й організовані!

Мусимо сказати, що нині свідомости і нам не бракує, але бракує саме тої всенародньої організованости. Ми завжди були розбиті й розпорошені. Тимчасом у масових рухах велику ролю відіграє психольогія маси.

Як кожній окремій людині імпонує щось величне, так ще в більшій мірі велика ідея захоплює цілий нарід, цілу націю.

Всеукраїнський Національний Конгрес, всенародній національний податок, до сил і можливостей нації пристосований — це ідеї великі, що захоплюють.

І коли ми хочемо розбудити нашу націю до високих і шляхотних учинків, то шлях і спосіб перед нами — у всенародній національній акції.

С. О—ко.

Швидко і добре!

ділають таблетки Тогаль при ревматичних болях, подагрі, болях і рві у суставах, невральгії і простуді. Вже від 15-ти літ з найбільшим успіхом вживають при тих болях таблетки Тогаль. Більше 6000 лікарів, між ними багато славних професорів, потвердило успішне ділання таблеток Тогаль. Спробуйте і переконайтеся самі ще нині! Одначе треба звертати сильну увагу на неушкоджене оригінальне опакування. Діст. в апт.

На протестаційному пронті.

ПРОТЕСТ СОКАЛЬЩИНИ.

11. ц. м. відбулося в Сокалі на площі Кооперативного Союзу протестаційне віче против більшовицького терору на Великій Україні. На вічу явилося около півтора тисячки учасників. Віче отворив голова комітету адв. д-р Лев Хомишський. Реферат про положення на Великій Україні виголосив посол д-р Степан Біляк. У ярких словах змалював він терпіння українського населення під більшовицьким ярмом. По рефераті д-ра Біляка ухвалено слідуючі резолюції:

1) Московські більшовики обманули українське селянство і робітництво і під гаслами землі і волі окупували Придніпрянську Україну та перемінили її в московську кольонію.

2) Політика більшовиків на Україні змагає до того, щоби український нарід стерти з лиця землі і таким чином раз на завжди скінчити з небезпекою війни України против Москви за незалежну Українську Державу.

3) Московські більшовики та їхні українські льокаї допровадили до того що українське населення міліонами вимирає тепер голодовою смертю. Супроти того ми, українці Сокальщини, зібрані на вічу в Сокалі дня 11. вересня 1933 р.: Протестуємо перед цілим культурним світом проти винищування більшовиками українського народу та закликаємо усі народи, щоби вони доти не купували збіжа із Совітів, доки міжнародня комісія не ствердить, що населення України має запевнений прожиток на цілий рік.

Виповідаємо боротьбу запроданцям і найманцям Москви і зобовязуємося безпощадно поборювати пресу, яка стоїть на услугах більшовиків. Нашим братам і сестрам на Придніпрянщині, на Соловецьких Островах, на Сибірі і в льохах ГПУ шлемо наш гарячий привіт та взиваємо їх видержати в тяжкій боротьбі з московським окупантом.

Відтак вибрано Повітовий Комітет допомоги Україні в складі: о. Іван Кашубинський з Угринова, д-р Лев Хомишський, д-р Роман Перфецький зі Сокаля, Іван Сироїд с. Якима з Волсвина і Нестор Дмитерко з Нисмич.

Віче замкнув короткою промовою д-р Лев Хомишський. По відспіванні національного гимну вічевики розійшлися.

—o—

Напад хунхузів на потяг.

Як повідомляють з Москви, коло стації Пограничная хунхузи спричинили катастрофу особового потягу, ограбили пасажирів і взяли в полон 60 осіб, з того 32 радянських громадян. Між полоненими находиться багато жінок і дітей. Хунхузи взяли в полон теж ескорту потягу, вложену з 12 поліціянтів. В часі стрілянини одного европейця вбили. Радянський консуль у Харбіні вложив на руки манджурської влади ноту, домагаючись увільнення радянських громадян і запевнення безпеки на східно-китайських залізницях.

Листи з Рад. України.

До нашої редакції знову передали кілька приватних листів, які дістали різні громадяни від кревняків із Радянської України; ці листи вислані літом. Виправляємо в них тільки мову. *Редакція.*

I. „...Дав би вам Бог, щоб вам було якнайкраще, щоб вам Господь допомагав, щоб ви усі були здорові і щоб ніколи не були голодні, бо гіршого нема, як голод. Я вже вважаю, бо у мене самого ноги попухли з голоду; це моє життя дуже тогане і не можу собі ніякої ради дати. Отож пишу ще раз до вас, дорогий брате і ти братова, і ще раз буду вас просити, щоби мені поначили 5 долярів не надовго, на пару місяців. Мені сильне горе... знаю, що може і вам не дуже добре, але так як мені, то й описати не можна..."

II. „...Я теж ходжу в поле на роботу за 40 дека хліба теж дуж епогано себе чую, боюся щоб не захворіти. Цьоцю будь така добра напиши до них, хай нам поможуть, бо ми вже не маємо що їсти й помрем до вніаду".

III. „...Я і Оля обезсилені голодом і тяжкими переживаннями, хоруємо, дома шпиталь.. находимося в страшній нужді, Ви напевне і уявити собі не можете, діти зовсім босі і голі, а осінь за плечима. Заробити я не можу, бо здоровля пропало..."

IV. „Дякуємо вам за 25 зол. Продукти, що ми взяли за ці гроші вже доїдаємо і знову загрожує нам голод, бо ми тільки живемо допомогою від мамінної рідні і всіх вас".

V. „Ми тут не живемо і не вмираємо. В. пухне і ми всі пухнемо... нікому не зичимо такого добра. Була в нас корова, то ми продали і зіли, був і кінь, і теж продали і тепер нема навіть одної курки. Стодоли розбираємо і палимо, бо нема чим палити. Є там трохи засіяного жита та пшениці, але не знаю, хто буде його збирати. Картоплі теж ніодної нема і не буде. Щоби я міг до жнив прожити... І прошу вас, ви мені ніщо такого пікавого не пишіть, бо тут дуже строго.."

—o—

Проти петрифікації версайського духа

БЕРЛІН, 16. 9. ПАТ. Міністр Нойрат запросив учора представників закордонної преси, яким вясував відношення німецького уряду до актуальних німецьких проблем. Промовець заявив, що завдання німецької політики є рішучо мирні. Всі спроби, що мали на меті міжнародню співпрацю, говорив між. Нойрат, показалися безуспішними. Причину цього бачить у версайській системі. Заграница мусить зрозуміти, що Німеччина має право противставитися всяким спробам петрифікувати версайського духа.

Між. Нойрат закінчив свою промову словами Мусолінія, висказаними з нагоди переговорів про пакт чотирьох. „Европейської політики, що має на меті устійнити мир, не можна вести без Німеччини, а тим менше проти Німеччини".

—o—

Арештування комуністів.

БЕРЛІН, 16. 9. ПАТ. З Ляйпціґу повідомляють про викриття комуністичної боєвої організації. Поліція арештувала 7 членів. Провідника організації, що хотів утекти за кордон, задержано в Баденії. В Бремі арештували 6 комуністів, у Фленсбурзі 11 осіб, в селі Мельцбаху у Пфальці 11 осіб під закидом підпалу в тій околиці.

В процесі проти 28 комуністів у Гагені за напад на домівку гітлерівських штурмівок засуджено чотирьох обвинуваченних на кару смерти, інших на кару тяжкої вязниці.

АКТУАЛЬНІ НОВИНИ!

Д-р Іван Німчук: УКРАЇНЦІ І ВІДСІЧ ВІДНЯ 1683 РОКУ. В 250-ліття великої історичної події. З 3 ілюстраціями в тексті. Стор. 60, 8°. — Ціна 1 зол.

Д-р Іван Німчук: ЮРІЙ ФРАНЦ КУЛЬЧИЦЬКИЙ І ЙОГО ПОДВИГИ. З 3 ілюстраціями. Стор. 16, 8°. Ціна 40 сотиків.

Замовляти в українських книгарнях та в Адміністрації „Діла", Львів. Ринок 10

Присилайте свої поправки та доповнення до суплементу Української Загальної Енциклопедії. Львів, Чарнецького 26.

Економічний огляд.

Українська хроніка.

ЗАКАРПАТСЬКА КООПЕРАЦІЯ НА НОВИХ РЕЙКАХ.

Народовецька інтелігенція на Закарпатті підклалась важкого завдання: будови самостійної кооперації з окремим центром, далеким від впливів доморослого москвофільства і чеських партій. Дотеперішнім центром кооперації на Закарпатті була „Дружественний Союз" в Ужгороді, який обединував біля пів тисячки кооператив. У травні ц. р. на IV. загальних зборах „Др. Союзу" виявилось, що його спанували русотапи і чеські аграрники. Ухвали зборів в користь московської мови й усунення двох українських дівчів поза скобки Союзу (Волошина і Грегу) насторожили все свідоме громадянство Закарпаття. Шоправда — орган Др. Союзу „Дружественний Вістник" не перейшов на московську мову а притримується тарабарщини, яку називає „карпаторуським говором" (тою тарабарщиною урядує цілий Союз). Це невдоволення як доморосних москалів, що трубіли вже про свою побіду, так і українців, що повели тепер підготовчу роботу для самостійної кооперативної організації. Для цього вдалось нашим кооператорам добути прихильність Центр. Союзу чсл. кооператив у Празі. Цей Союз обіцює їм підтримку, при чому — як пише ужгородський „Вперед" — забезпечує широку ініціятиву в діяльности, гарантує право вживати українську мову в діловодстві, у внутрішніх і зовнішніх взаєминах. Плянують заснувати три види кооператив: 1) виробничі спілки, 2) т-ва для збуту, 3) кредитові дружества (райфайзенки). З правдивою втіхою вітаємо діловий відрух закарпатських братів і бажаємо з душі, аби вдалось їм згуртувати в новій кооперативній організації широкі маси місцевих селян.

НА СВІТОВОМУ РИНКУ МАСЛО З РАД. УКРАЇНИ НАЙДЕШЕВШЕ.

Лондон нотує офіційно масло ось-як (в шіл. за анг. сотнар, себто 50.80 кг.): ново-зеландське 89—94, австралійське 89—94, данське 105, голяндське 104—106, сибірське 74—75, литовське 82—84, українське 72. Не відомо нам тільки, чи масло з Рад. України таке погане якостево, чи це ціна дампінгова.

Польська хроніка.

„НАЦІОНАЛЬНА ПОЗИЧКА" РАТУЄ БЮДЖЕТ І ВАЛЮТУ. — АЛЕ НА ЯК ДОВГО?

Ніхто не буде оспорювати, що найновіша 6 проц. внутрішня позичка, якої субскрипція почнеться 28. ц. м. є господарською конечністю для Польщі. Законний кредит у Банку Польському в 90 відс. вичерпаний, а короткочасові бони в сумі 200 міліонів не врятували бюджету. Щоби не хапати за радикальніші засоби рятунку, уряд рішив відкликатись до громадянства. Власне йде тепер міцна підготовка настроїв, справа позички стала темою передовиць усієї польської преси поруч з платними виступами міністра скарбу. Навіть опозиція поставилась назагал прихильно до нової акції уряду, висуваючи тільки незначні але предметові застереження в роді того, чи позичка вимагнить заховані капітали. Бо власне ці капітали а не ті, що призначені на консумцію чи активні операції щадниць, оправдають найбільше господарську доцільність позички. Навіть проф. В. Грабський визнає, що позичка „на часі, бо ліпше це ніж інфляція". Треба визнати, що Польща розмірно ще не дуже внутрішньо задовжена. Внутрішні довги разом зі 120 міл. нової позички — це тільки 16 відс. загального й задовження. Найбільшим тягарем є зовнішнє задовження Польщі, бо його обслуга вимагає місячно переціхно 20 міл. зол. Але разом з тим виринає тривожне питання: чи нова позичка не буде спричинником ще сильнішої дефляції, ще страшнішого голоду гроша. Під моральним натиском субскрибує позичку широка маса українства, що на протязі 6 місяців віддаватиме частину консумційного гроша, стягаючи ще більше пояс. Відчує це промисл і торговля, бо мусить відчути. Відібється це в свою чергу на буджетових впливах. Зрештою позичка вистарчить на пів року, аби вязати буджетові кінці. Це завяв маршалок сенату Рачкевич у великій своїй промові. А що дальше? Чи таки справді інфляція?

НОВІ СРІБНІ МОНЕТИ.

З приводу ювілею відсічи Відня Польща карбуватиме цього і слідуючого місяця нові 10-золотові монети з королем Собеським і з написом „1683—1933 — Ян III Собескі". Друга сторона монети має дотеперішній вигляд.

ПРОДАЖ ТЮТЮНЕВИХ ВИРОБІВ НЕ ПОТРЕБУВАТИМЕ КОНЦЕСІЙ.

Міністерство скарбу запроектувало знесення тютюневих концесій шляхом розпорядку президента. Вся продаж як дрозділ так і гуртом має бути звільнена від усіх обмежень. Вистарчить повідомлення скарбової влади про бажання продавати вироби тютюневого монополю. Дотеперішні права гуртівників тревatимуть ще до 31. грудня ц. р., всі інші погаснуть з моментом опублікування розпорядку.

ДЕКРЕТ ПРО БІЛЯНСИ.

Незабаром має появитись розпорядок президента про замікання торг. книг, рахункові справоздання і білянсування. Він має вести переважно однородні засади списування білянсів, які досі є замало прозорі в багатьох сумарічних позиціях. На новій системі мають основуватись білянси вже за 1933 рік під загрозою 200 арт. карного кодексу. Розпорядок не буде дотичити взагалі і командит. спілок, банків і асекураційних інституцій.

Світова хроніка.

АНГЛІЯ, АМЕРИКА І ЯПОНІЯ — ГРІЗНІ СУПЕРНИКИ НА СВІТОВИХ РИНКАХ. — ВАЛЮТОВИЙ ДАМПІНГ.

На днях минає два роки від часу, коли Англія збентежила світ нарушенням престіжу своєї валюти. В грудні ц. р. такий-же ювілей святкуватиме Японія. Зл. Д. П. Америки обезцінили свій доляр уже в цьому році, обіцюючи собі багато з цього не лиш у нутрі держави, але теж на закордонних ринках. І від деякого часу на тих ринках йде завзята боротьба трьох експортерів: Англії, Америки і Японії, що бажають користати з обниженої вартости свого гроша і при помочі валютового дампінгу добути нових закордонних відбірців для своїх товарів. Треба признати, що завдяки подешевінню їхнього гроша справді вдалось усім трьом державам збільшити досить помітно їхній експорт. Японія, яка досі постійно мала пасивний білянс, тепер уперше від 60-тих літ його балянсує. Але там вона злетіла на 60 відсотків! Усі три великодержави взаємно себе поборюють на світових ринках, а японська конкуренція приняла просто застрашаючі розміри. Англія докладає всіх зусиль, аби втримати свій фунт на нижчому рівні від доляра. Слід зазначити, що „золоті держави" щораз слабше тепер експортують.

В. Н-вич.

З життя української еміґрації в Німеччині.

(Допис з Берліна.)

Дня 11. вересня ц. р. запросило греко-католицьке душпастирство в Берліні в 6. год. веч. до церкви Марія-Шуц на панахиду за замордованих і померших з голоду на Україні. На цей день явилася без ріжниці партій і віроісповідань ціла українська кольонія, серед якої був і б. гетьман Скоропадський зі своєю родиною. На зворушливе запрошення душпастирства відгукнулася теж і представники грузинського, азербейджанського, туркестанського й інших народів, що, як і ми тяжко страждають під більшовицьким ярмом. Явилося також богато німців-католиків, при чім берлінський Епископський Ординаріят виделегував свого заступника крилошанина о. пралата Ліхтенберґа.

На початку прочитав о. д-р Вергун по німецьки відозву українських греко-католицьких владик у Галичині, а відтак виголосив проповідь, в якій зясувавши заслуги українського народу в його історичній боротьбі проти східної анархії, а великим піднесенням і чулістю звертався в імя гуманних і християнських ідеалів до культурного світу з пригадкою його моральних обовязків супроти наших, страждаючих під московським терором братів та інших поневолених народів. Після проповіди й відслуження панахиди відбулася збірка, яка дала 26.50 нім. марок.

Тогож самого дня вечором улаштувала Українська громада протестаційне віче, яке відкрив голова Громади о. д-р Вергун. Секретар Громади д-р В. Крупницький подав напрямні лінії праці над несенням допомоги голодним братам на Україні, зауваживши, що крім закликів до ріжних міжнародніх установ як Червоні Хрести, Союз Народів і т. д. конче потрібно, щоби всі українці без ріжниці віри звертались до Св. Отця Папи Римського, як до установи, в якій зосереджена совість світу. Голова Громади предложив а збори одноголосно ухвалили слідуючу резолюцію:

1) Ми протестуємо перед цілим світом проти засудження українського народу на голодову смерть та проти знищення московським урядом української церкви.

2) Ми протестуємо проти вандальської економічної політики більшовиків, яка засудила вже мільони наших братів і сестер на голодову смерть.

3) З побожністю слідкуємо ми за хрестним шляхом наших братів у Радянській Україні, подивом наповнює наші серця героїчна стійкість, з якою борються вони проти чужого українцям і їм найвчутого комуністичного режиму.

Ми запевняємо наших братів, що наш взаємок і єдність з ними є непорушні і такими остануться на віки помимо всяких кордонів і перешкод.

Пошанувавши через повставання з місць жертви більшовизму та відспівавши національний гимн закінчено протестаційне віче і день смутку української кольонії в Берліні. Підчас віча зібрано коло 70 марок.

Дня 23. липня на Службі Божій у Бремені, 30. липня в Грімен коло Штральзунду, 27. серпня в Гемелінґен підчас проповіди відчитував о. д-р Вергун глибоко проймаючу відозву нашого владики про голод на Україні. Тому, що по містах майже всі наші робітники без праці, не збирано жадних датків, тільки в Грімен, де зійшлися полудневі робітники, які покищо мають працю, складено на допомогу голодуючим 9.50 н. м.

Зворушливо було дивитись, як наші робітники як в Грімен так і в Берліні витягали останні сотики з кишені, щоби хоч найменшою лептою притти на поміч голодуючим.

У Берліні веде Громада також збірку між українською кольонією для потерпівших від повені в Галичині. Функції комітету Допомоги Голодуючим на Україні веде під цю пору Управа Громади в Німеччині з осідком у Берліні.

—o—

Берімся до науки кооперації.

У Чехословаччині кожна селянська дитина по народній школі відбуває через пару літ що зими дальшу, вже фахову науку господарства. Так само є в Данії і в інших культурних краях. Для тої цілі є там сотки фахових шкіл, що дають селянським дітям у руки зброю доброго фахового знання, побудованого на найновіших досвідах і практиці.

А знов ремісничу молодь окрім своєї практики у варстаті мусить обовязково вчити ще до фахової доповнюючої школи (звичайно вечорами), бо сама практика без теоретичної науки не має значіння. Як знаємо, таке саме право щодо ремісничої та купецької молоді обовязує і в Польщі. Так вишколений ремісник, купець чи селянин-господар вміє собі потім скорше дати раду в житті і його товар є кращий та дістає ліпшу ціну.

Тільки в нашій кооперативній торговлі ще покутує застарілий пересуд про те, що на те, аби продавати за лядою в кооперативі або вести рахункові книги кооперативи або робити масло — вистане вміти з народньої школи читати-писати та два а два. І ось тому то так багато кооператив терпить атрати через неуцтво своїх крамаріа чи книговодців. Терплять і вони самі, бо тратять роботу в кооперативі; терпить на тім все членство, цілий загал.

Тому використаймо, хто може, нагоду до кооперативної науки! Надходить осінь і зима і в Ревізійнім Союзі вже знову приймають зголошення на Звочні Кооперативні Курси. Курсант не мусить нікуди їхати на науку. До нього приходить почтою виклад і задачі, які він має виробити, а коли їх виробить і вишле, то Управа Курсів їх виправить і вишле йому назад до перегляду.

Це дуже добрий спосіб навчання і його повинні всі використовувати. Оплата за цілий курс виносить від 25 до 30 золотих, залежить від роду курсу. Ближчих інформацій уділює Управа Звочних кооп. курсів. Адреса: Ревізійний Союз Українських Кооператив, Львів, Міцкевича 12.

Є також менші і дешевші курси для касієрів і членів надзірних рад. Ось вони:

1. Курс для книговодців госп.-споживчих кооператив 34 лекцій зол. 25.—,

2. Курс для книговодців кредитових кооператив 36 лекцій зол. 25.—.

3. Курс для касієрів і членів Надз. Рад: а) госп.-споживчих кооператив — 14 лекцій зол. 10.—; б) кредитових кооператив — 10 лекцій зол. 8.—.

Курс для книговодців молочарських кооператив — 30 лекцій зол. 30.—.

—o—

По широкому світі.

— В авлі берлінського університету відбулося відкриття пруської державної ради, скликаної пруським премієром Герінґом. Перед відкриттям Герінґ заложив канцлерові Гітлерові присягу на вірність.

— Німецький віцеканцлер Папен виїхав з двома адютантами до Будапешту, запрошений угорським премієром на полювання.

— Радянська влада арештувала в Мінську б. білоруських послів польського сойму Волошина і Дворчаніна.

— В Казаблянці відкрито 14. ц. м. 14-ий конгрес союзу комбатантів світової війни, що має на меті вдержати мир.

— На основі китайських офіціяльних обчислень повінь у чотирьох провінціях знищила 20 мільонів гектарів пшениці, причому два і пів мільона населення осталось без засобів до життя.

—o—

НОВИНКИ

— **Футра мужеські й жіночі** виконує по найновішим фасонам дешево й солідно **Евген Говикович, Львів, ул. Домініканська ч. 4.** 324 7-30

— **Цикорії „Луна"** не повинно бракувати в жадній українській родині не лише тому, що це виріб української кооп. фабрики, але також тому, що вона добра. 291

— **Конфіската.** Вчорашнє (244) число „Діла" сконфіскувала прокураторія за цілу передовицю.

— **Українська Порадня для вибору звання у Львові,** вул. Словацького ч. 14/III., дає інформації про фахові школи і поради в справі вибору звання впродовж цілого шкільного року. Порадня відчинена кожного будного дня від 11—13. год. Письменні інформації дає Порадня тим, що надішлють поштовий значок на відповідь. Хто бажає дістати пораду для дітей на основі лікарських і психотехнічних дослідів, зволить умовитися устно або письменно про час обслідування.

— **Українка.** У віденському деннику „Фрайгайт" ч. 209 з 11. ц. м. почали друкувати у фейлетонах фрагмент із повісти І. Филипчака „Кульчицький, герой Відня" п. з. „Крізь турецький табор" у свобідному перекладі Гр. Гургули.

— **Ревізії й арештування в Рівенщині.** В ночі на 11. ц. м. поліція перевела ревізії й арештування в Рівному та рівенському повіті. Арештовано 18 осіб, з чого 7 осіб задержано і відправлено у вязницю. Між арештованими є: Нестор Кузьминець із села Тютковичі, Микола Негребецький з Рівного, Яків Бусел, студент з Клевання, Маріян Томкович, інж. Левко Зброжек з Рівного, Микола Крижанівський, студ. гімн. в Рівному і Олександер Лукашевич із села Тютковичі. Поліція шукала за нелегальною літературою, але у нікого не найшла нічого компромітуючого. Між арештованими є трьох членів партії УНДО, а навіть двох членів Повітового Народнього Комітету в Рівному.

— **Почтові уряди урядуватимуть і в неділі та свята.** Міністр почт і телеграфів підписав низку розпорядків, що вводять зміни в праці почтових установ. Для вигоди публики почтові уряди, що є при телеграфах і телефонічних розмовницях, які є чинні цілу добу, відчинені будуть теж у неділі та свята для приймання реєстрованих посилок і продажі марок. М-ство поручило листарям, занятим лише в менших місцевостях, продавати марки та кореспондентки. Контингент для кожного листаря виноситиме 35 зол. Ця новість не торкається Львова та більших міст, щоби не створювати конкуренції детайлічним продавцям марок.

— **Надужиття.** У звязку з викриттям надужить у львівському заведенні чищення міста арештували співвласника відомої в усім краю багатої фірми Ренчнер. Між арештованими є теж Ант. Гурнік, службовець заведення, що з бувш. директором Гоньчаковським допускався надужить. Арештування ще непокінчені.

— **За шпіонажу.** У Львові закінчилася в суботу перед наглим судом розправа проти Гр. Медика (хлібороб із Київщини), обвинуваченого в шпіонажі в хосен СРСР. Трибунал признав обвинуваченого винуватим тим, що 15. серпня ц. р. більшовицька влада вислала його до Львова, де він старався зазнайомити з документами та вістками про стан збройних сил Польщі, щоби ті вістки доставити чужій державі. Трибунал засудив Медика на 15 літ тюрми та втрату гор. прав. Готівку, що мав при собі, сконфіскували для державного скарбу. В мотивації присуду сказано, що обвинуваченій признався до вини, яку потвердили й свідки.

— **Кістяки.** При вул. Кушевича у Львові робітники, що копали фундаменти під новий дім, найшли спорохнявілу скриню, а в ній рядом сім людських кістяків. Досі невідомо з якого часу ті кістяки.

— **Хто виграв на льотерії?** 17-того і 18-того дня тягнення класової льотерії впали виграні на такі числа: 15.000 зол. на ч. 21334, 48719. 10.000 зол. на ч. 148590. 5.000 зол. на ч. 17163, 32063, 44902, 77561. 2.000 зол. на ч. 7056, 15427, 16734, 33267, 48141, 49703, 55704, 55759, 56606, 64745, 67929, 72773, 82777, 83220, 84111, 85193, 95237, 97782, 121260, 150932. 1.000 зол. на ч. 482, 7293, 11088, 15483, 21658, 34067, 49485, 50461, 53534, 53224, 63622, 66052, 79108, 89831, 91645, 92186, 92034, 93712, 97129, 102038, 102129, 103123, 103157, 107126, 110687, 112904, 113514, 114594, 117452, 125810, 130991, 141636, 142680, 147953. 15.000 зол. на ч. 64087. 10.000 зол. на ч. 73173, 108098. 5.000 зол. на ч. 23251, 81867, 93682, 140599, 151139. 2.000 зол. на ч. 10072, 10268, 13895, 14912, 35448, 37712, 37750, 38373, 48557, 50931, 54200, 66758, 71588, 107027, 124397, 125489, 127240, 138789, 138955, 141002. 1.000 зол. на ч. 789, 3829, 7833, 8577, 13832, 16964, 19984, 26777, 27395, 32678 34272, 43632, 43660, 60635, 50753, 51874, 53128, 56807, 64051, 67661, 76117, 80248, 87402, 97238, 98419, 106666, 132912, 140540, 140741, 144163, 145211, 149334, 150792, 151801, 153163.

— **Згоріла стирта.** На фільварку Струтин біля Золочева згоріла наслідком підпалу стирта збіжа на шкоду Юр. Вікарського. Польська преса приписує пожежу членам ОУН, які одночасно поперетинали телефонічні дроти, що лучили фільварок з Золочевом.

— **Фальшівники грошей.** В хаті Карла і Теклі Мардулів на Знесінні під Львовом і в мешканні Степана Манишина при вул. Замковій викрила поліція дві фабрики монет майже всіх родів. Мардули працювали в той спосіб, що він виходив з дому і замикав двері від двору на колодку, а вона робила дальше. Так було й тоді, коли прийшла поліція. Він був на дворі, а жінка відливала 10-золотівки. Подібно було й у Манишина. Помагали їм всім в інтересі брати Михайло і Йосиф Вольські. Дня 14. ц. м. всі станули перед судом у Львові. Мардулу засудили на три роки вязниці, а його жінку Теклю на півчверта року. Трьох інших обвинуваченых увільнили.

— **Напад на почтовий амбулянс.** З Берестя повідомляють, що на почтовий амбулянс, який їхав до стації Картуська Береза у пружанському повіті, доконано 14. ц. м. вечором грабункового нападу. Почтиліона, що віз почту, вбили, візника стягнули з воза й покинули на місці. Бандити зрабували коло 2.000 зол. і мішки з листами.

— **Спадок руху на залізницях.** На основі обчислень міністерства комунікацій польські залізниці перевезли в другому кварталі ц. р. 25.452.132 подорожних, що в порівнанні з другим кварталом м. р. означує зменшення на 13.6 проц. Товарів перевезено в другому кварталі ц. р. на 8.1 проц. менше ніж у томуж часі торік.

— **Значний спадок консумції пива.** В серпні ц. р. зазначився значний спадок консумції пива в порівнанні з попереднім місяцем та з місяцем серпнем м. р. В тому місяці броварі в Польщі продали загалом 119 тис. гектарів пива супроти 137 тис. в липні ц. р. і 162 тис. гл. в серпні м. р. Спадок консумції у відношенні до серпня м. р. виносить 44 тис. гл. або 27. проц. На протязі перших 8 місяців ц. р. продано загалом 759 тис. гл. пива супроти 1,011 тис. в томуж часі торік. Означує це спадок консумції на 252 тис. гл. або 25 проц.

— **Краєва хроніка.** На дім Розенштравха в Каменици пов. Стрий напали в ночі чотири бандити з револьверами в руках і забрали 50 зол. готівки та інші річи. — Поліція шукає за Розалією Кукурузою із Золочева, що продала дитину якійсь Фляюовій одній родині, що виїздить до Америки. Грішми поділилася з мамою. В Ільковичах пов. Сокаль вмерли дві жінки, затроєні грибами.

— **Фільмують закарпатське містечко.** Підчас останніх двох повеней, що навістили Закарпаття в червні та серпні, потерпіло дуже містечко Вилок наслідком виливу р. Тиси. Тепер Вилок відбудовують. Освітній відділ 12. піхотної дивізії в Ужгороді фільмує відбудову Вилока. Фільма ця буде пендантом фільми грізної повені та її наслідків, яку виконало празьке фільмове підприємство.

— **Ріжні вістки.** Румунський пасажирський корабель „Четатея Альба" ударився на Дунаю коло Браїли з кораблем чехословацьким, наслідком чого румунський корабель затонув. Пасажири й залога врятувалися. — Околицю Ерзерум (Туреччина) навістив сильний землетрус. —

— **Останне бажання льорда Грея.** Колишній англійський міністр закордонних справ казав себе спалити у крематорії в Дарлінгтоні. Одночасно прохав він у заповіті, щоби найближча рідня не виявила тайни, де сховає урну з його попелом і щоби ця тайна залишилася і на майбутнє. Тільки деякі догадуються, що урну сховають у сільській парохії, родиннім місті льорда Грея.

— **Не до Голяндії, а до Ляпляндії** їздили англійські студенти з науковою прогулькою, про яку вчора помістили ми новинку, перекручену друкарським чортиком.

—o—

З кіна.

КІНО „АПОЛЬО": *„ІСТОРІЯ ГРІХУ"*.

З двохтомової, колись сенсаційної повісти Жеромського склали тепер довгу фільму, що робить краще враження, ніж сама повість. Повість перевантажена лірикою, композиційно слаба і не дорівнює навіть спеціялістам від популярних кримінальних романів. Та й тема дуже добре надається до фільми. Зроблена вона пересічно, без одної режисерської або технічної новинки. И образи невитримані, не фільмові, а театральні, зате склад артистів добірний. Кілька сцен дуже добрих

ПЕРЕД ГІТЛЄРІВСЬКОЮ РЕВОЛЮЦІЄЮ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ?

Чеські газети повідомляють нібито чсл. влада одержала вістки, що гітлерівці приготовляють протичеську революцію в частині Чехії, заселеній німцями, головно в т. зв. Глючинській території. Переворот плянований на 28. жовтня, як у день 15-их роковин чсл республики. Метою революції проголосити нове прилучення Глючинської землі до Німеччини. Повстанський рух поширився би опісля на інші частини чсл. прикордонної території, головно на Хеб і хебську округу.

Чеська преса виступає проти чсл. уряду, що не розвязує організацій зближених до гітлерівців і прив. німецьких шкіл, які виховують молодь у протидержавному дусі.

Чсл. влада скріплює в згаданих околицях жандармські станиці. Отворили спец. школу політичної служби для прикордонної території.

В німецькому таборі замітне з того приводу огірчення, німецькі діячі твердять, що чсл. уряд приготовляє розлам серед чсл. німців. Уже небаром має повстати партія, якої проводирем буде дотеперішній гітлерівець Крамер, яка проголошує нову німецько-судетську національність.

ІТАЛІЙСЬКІ ЖИДИ ПРОТИ БОЙКОТУ НІМЕЧЧИНИ.

У Женеві покінчилася світова жидівська конференція. Взяли в ній участь крім сіоністів і предотавники інших жидівських партій. Ухвалили бойкотувати німецькі товари. За цією постановою не голосували лише жиди з Італії. Вони сказали, що на конгрес прислав їх Мусоліні щоби не допустили до ухвали протинімецьких постанов. Всеодно конгрес, як вище сказано ухвалив протинімецькі резолюції. Становище італійських жидів викликало невдоволення, та вони таки остали при своєму.

Отже тепер світове жидівство має, так сказати, затверджену боротьбу проти Німеччини. Головними осередками тієї боротьби крім СРСР, будуть Зл. Держави, Англія, Польща та Франція. Вплив мають жиди також у Голяндії та в деяких інших европейських державах.

ВІДІБРАЛИ ДЕБІТ.

БЕРЛІН, 16. 9. ПАТ. Листа заборонених часописів збільшилася відібранням дебіту двом паризьким щоденникам „Ле Журналь" і „Матен".

ПАПЕН У БУДАПЕШТІ.

БУДАПЕШТ, 16. 9. ПАТ. Нині рано приїхав до Будапешту віцеканцлер Папен із радником Поссе й адютантами Богендорфом і Чірске на кількаденне полювання. Журналістам сказав Папен, що приїхав на запросини прем. Гембеша на полювання оленів. Крім того стріча з прем. Гембешом і міністром закордонних справ дасть нагоду обговорити всі справи, що цікавлять обі держави.

УСУВАЮТЬ ПАМЯТНИК.

БЕРЛІН, 16. 9. ПАТ. Міська рада в Ерлянген ухвалила усунути негайно з одної площі памятник професора Якова Герца, лікаря жида, який поставили в 1875 р.

НЕ МОЖУТЬ БУТИ ДИРЕКТОРАМИ ЛЬОТЕРІЙ.

Німецьке міністерство внутрішніх справ видало розпорядок, на основі якого на будуче директорами приватних льотерій в Німеччині не можуть бути жиди.

160 МІЛІОНІВ НА ВІЙСЬКО.

Японське міністерство військових справ зажадало від влади кредиту 160 міліонів єнів на удержання війська в Манджурії на 1934 р. Манджурські залоги на будуче складатимуться виключно з японських вояків.

КОЛИ ЗЛ. ДЕРЖАВИ ІНТЕРВЕНІЮЮТЬ.

ГАВАНА, 16. 9. ПАТ. Амбасадор Зл. Держав Уелс сказав, що його уряд не інтервеніюватиме на Кубі навіть коли би вислів відділи моряків, хіба, що хід подій на Кубі загрожував би життю й маєткові ам. горожан.

НУМЕРУС КЛЯВЗУС В ГОЛЯНДІЇ.

Із Гаги повідомляють, що голяндська нижча палата зняла закон, який дає право міністрові освіти заборонити вписування чужинних студентів до поодиноких державних вищих шкіл, коли вважатиме це потрібним.

ПОЛЬСЬКИЙ ЛЕТ.

ВАРШАВА, 16. 9. ПАТ. Нині відлетіли з Мокотовського лет. майдану пор.-пільот Пронайко й інж. Полтурак на літаку РВД V. в напрямі Берліна, Антверпії, Ремсу, щоби взяти участь у летунським мітінгу в Ремсі. По дорозі зупинилися в Берліні, щоби набрати бензини.

ПЛАЩІ-СУКНІ-ТРИКОТАЖІ, ТОЩО ПОРУЧАЄ У ВЕЛИКІМ ВИБОРІ Ново відкритий МАҐАЗИН АДОЛЬФ ЕБЕЛЬ давн. М. ОБОГІ РУТОВСЬКОГО 7.
Пезір! В першім місяці продаємо нижче фабричних цін.

З листів до Редакції.

До Пана Олександра Костина, відпічального редактора „Діло“ у Львові.

У вязку з поданою п. пат. „З такими справами до суду“, поміщеною в ч. 211. „Діла“ з 13. серпня 1933 р. прошу на основі арт. 19. пресового закону помістити в найближчому числі „Діла“ на тому самому місці, в якому була поміщена ця нотатка і тими самими чередами, слідуюче спростування: „Неправдою є, начебто постерунковий з постерунку II-ий в Дублянах на освідчення гром. Вихапського з Дублян, що він українець, мав викрикати: „Ти українец! Ти большевіку! Ходь на постерунок!“, та коли Вихапський вийшов з постерунку, то „вже сам не заїхав до Дротобича, тільки наняв собі фірмана“, з чого виникає, мов би Вихапського побито на постерунку в Дублянах. Правдою є натомість те, що коли Вихапський, запитаний через постерункового, як називається, не хотів добровільно сказати, а назвище на табличці, що висіла з середини воза, з причини затерти, не можна було відчитати, постерунковий візвав Вихапського удатись з ним на постерунок в цілі вилеґітимування. Після вилеґітимування Вихапського на постерунку сейчас його звільнено і ніхто його на постерунку не бив. — Староста городський: *д-р Ромуальд Клімун.*

ДРУКАРНЯ „ДІЛО“
Львів, Ринок 10. Тел. 29-26.
Виконує швидко і солідно всілякого роду друкарські роботи
по найдешевших цінах!

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Неділя, 17. IX. год. 7.30 веч. „Фрайляйн Доктор“.

Вівторок, 19. IX. год. 7.30 веч. „Фрайляйн Доктор“.

Театр Ріжнородностей.

Неділя, 17. IX. год. 3.30 попол. „Моя славна мама“.

Неділя, 17. IX. год. 7.30 веч. „Неприятелька мущин“.

Вівторок, 19. IX. год. 7.30 веч. „Неприятелька мужчин“. (Вистава закупл.).

Кіна.

АДРІЯ: „Опир в опері“.
АПОЛЬО: „Історія ґріху“ (Ст. Жеромського).
АТЛЯНТИК: „Пісня серця“.
КАСІНО: Фліп і Фляп.
КОПЕРНИК: „Цілунок перед зеркалом“ і додатки.
КОЛІСЕЙ: „Колиб я мав мілїон“ і ревія „Кармен у кратки“.
МАРУСЕНЬКА: „Цілунок перед зеркалом“ і додатки.
МІРАЖ: „Мароканські ночі кохання“.
МУЗА: „Чемп“.
ПАЛЯС: „Адютант його Величности“ Власта Буріян).
ПАН: „Мумія“ та ревія.
ПАСАЖ: „Зунгу“.
СТИЛЕВЕ: „Король це я!“ (Власта Буріян), ревія „Як дасться, то зробиться“.
ХИМЕРА: „Жінка з другої руки“.
УТІХА: „Буит молодости“ й ревія.

Закордонне радіо.

Субота, 16. вересня 1933.

Неділя, 17. вересня 1933.

Франкфурт н. М. (259,3) 16.30 Весела авдиція, 20.00 Оп. музика; **Братислава** (279,3) 17.40 Спів, 20.00 Весела авдиція, музика, спів; **Мілано** (331,4) 20.03 „Pi Бля“ оп. Маркетіні; **Лайпціґ** (389,6) 20.00 „Вільний стрілець“ оп. Вебера; **Берлін** (419) 12.00 Концерт, 16.30 Альпейські пісні, 20.05 „Цас Фервуншене Шльос“ оп. Мілекера; **Білгород** (428,7) 16.30 Пісні; **Рим** (441,2) 17.15 Солісти, 20.45 Еспанська музика; **Прага** (488,6) 7.00 Концерт, 8.45 Скрипка, 16.00 Військ. музика; **Будапешт** (550,5) 15.45 Пісні; **Харків** (937,5) 9.00 Трубна орхестра, 10.00 Музика для сільських дітей, 13.50 Інструм.-вок. концерт, 15.00 Радіоцирк, 16.00 Концерт для моряків, 18.00 Літ. трансмісія, 19.00 Концерт артистів держ. сцен, **Москва** (1000) 17.25 „Травіята“ оп. Верді (Сталін 424,3 м.), 17.25 „Фавст“ оп. Гуноа (Досв. 720 м.).

Понеділок, 18. вересня 1933.

Барі (269,4) 20.45 „Маджолята Венеція-на“ оп. Ваджія; **Мілано** (331,4) 11.15 Муз. всячина; **Білгород** (429,7) 20.30 Опера; **Рим** (441,2) 17.15 Солісти; **Відень** (518,1) 12.00, 19.00, 20.30 Концерт; **Будапешт** (550,5) 18.45 Фортепян; **Харків** (937,5) 8.30 Трубна орхестра, 9.30 Жид. гумористи та композитори, 10.00 Концерт для дітей, 13.30 Весела авдиція, 15.00 Оп. й фільм. музика, 16.00 музика, спів, відчит, 17.30 Трансм. з Опери й Балєту; **Москва** (1000) 17.25 „Широко“ муз. комедія Половкіна (Сталін 424,3 м.), 17.25 „Кармен“ оп. Бізета (Досв. 720 м.).

Львівське радіо.

Неділя, 17. вересня 1933.

12.15 Музичний поранок; 13.00 Хор познанського університету; 14.30 Відч.: „Пасіка перед зимою“; 14.45 Рідьн.-метеорольог. комунікат; 14.50 Хор; 15.15 „Ліс і суспільність“; 15.30, 16.30, 18.00, 22.45 Грамофон; 16.00 Для дітей: „Що чувати в світі?“ опов. „Нунук“; 17.00 Від чого залежить здоровля наших наймолодших дітей?; 17.15 Концерт підгалянської музики; 18.40 Всячина; 19.00 Авдиція; 19.40 Почт.-техн. скринька; 20.00 Легка музика; 21.00 На весєлій львівській хвилі; 22.00 Танкова музика; 22.25, 22.26 Спортові вістки.

Понеділок, 18. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.05 Легка музика з грам. плит; 15.00, 15.15, 16.00, 22.45 Грамофон; 15.10 Сільва рерум; 15.25 Господарський комунікат; 15.35 Збіжева біржа; 15.45 Комунікаційний огляд; 16.50 Муз. загадки; 17.00 Балачка у фр. мові; 19.20 Всячина; 19.40 Фейл.: „Філістерство“;

БІРЖА.

ГРОШІ.

У суботу Банк Польський підвищив рано курс долїра до 6.10 зол. Вполудне обнизив його курс до 6.00 зол. У приватних оборотах платили 6.10—6.12 зол., опісля 6.07 зол.

Золото: Долярн 9.06—9.06; корони 36.50 до 37.20; франки 36.00—36.20; дукати 3.60—84.00; рублі 47.00—47.50.

Срібло без змін.

ВАРШАВСЬКА БІРЖА.

4-проц. пож. інвест. 104 і пів; 5-проц. пож. конверс. 51 і п'ять — 52; 6-проц. пож. долярова 60 і три четверті; 4-проц. пож. долярова 48 і одна четверта, 48 і п'ять; 7-проц. пож. стабіл. 51 і три четверт.

Валюти і девізи.

Трансакції. Продажа. Купно.

Бельгія 124.75, 125.18, 124.44; Голяндія 360.75, 361.65, 359.85; Льондон 28.30, 28.45, 28.15; Париж 35.00, 35.09, 34.91; Швайцарія 173.18, 173.61, 172.75; Італія 47.12, 47.36 46.89; Берлін 213.45.

Акції.

Банк Польський 81.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 16. IX.: масло екс. 2.60, масло десер. 2.50, молоко 15 сот., сметана 70 сот., яйця 3.90 зол. Тенденція на масло, яйця у[illegible]ина, на молоко слаба.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

До всіх студентів і абсол. Серед. Шкіл **українців міста Львова.** Секція Студ. Львовян скликує на день 21. IX. год. 10. рано в залі Акад. Дому **Ширші Сходини** всіх студентів і абсол. серед. шкіл львовян. На порядку нарад дуже важні і актуальні справи. Тому взиваємо всіх обовязково прибути. — **Видїл Секцій.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ВІД 60 СОТ. ШКІЛЬНІ ВІДЗНАКИ лише у фірмі М. КОЗЛОВСЬКА, Львів, Академічна 22. При більших замовленнях спеціяльні ціни. 348 4—4

ФОРМИ найліпші і найпевніші лише у відомій фірмі Козловська, Академічна 22/I. 355 3—3

ЦІНИ КРІЗОВІ!!! Відома і загально цінена Вища Школа крою, шиття і моделювання, приймає ученицї і замовлення робіт. М. КОЗЛОВСЬКА, Академічна 22/I. 3556 3—3

НАПРАВУ ВІЧНИХ ПЕР і олівця виконує працайно і совісно по фабричних цінах вирібня монтувальня вічних пер і олівців „Marshal London“, Львів, 3-го Мая 8, тел. 35-49. 363 1

ВУГОЛЬ: Калитяк, Байки 14. Тел. 38-24. 203 [illegible]—30

ДЛЯ 2-х студенток (ів) мешкання з харчем. Середмістя. Валова 14 м. 6. 367 3-3

ГАРНИЙ, сонячний, партеровий покій винайму одному або двом панам з утриманням або без, вул. Генінга 30, партер. 374 2—2

ВЧИТЕЛЬ МОВ із закордону вчучує в найкоротшому часі англійського, німецького і французького. Сикстуська 14. 1-3

ЛЕКЦІЇ ФРАНЦУСЬКОЇ ТА АНГЛІЙСЬКОЇ мови, збірні та поодинокі, підготовляє до іспитів, Д-р Марта Рудницька, Коперника 3. 383 1—1

П. СТУДЕНТКИ приїму на мешкання з цілим утриманням. Мешкання сонячне, з вигодами. Фортепян до диспозиції. Сикстуська 58 А. II. м. 6. 382 1—3

НОВА КАМЕНИЦЯ 14 літ вільна від податків, без переносної такси, комфорт, при трамваю, комірне 5.400 зол. Ціна 55.000, готівкою 25.000. НОВА КАМЕНИЦЯ вільна від податків і такси, горішній Личаків, ціна 28.000 готівкою 15.000, комірне 3.060 зол. ВІЛЛЯ при вулиці Листопада, 170 сяжнів фронтової парцелї, ціна 28.000, готівкою 23.000 золотих. ВІЛЛЯ бічна Листопада, з 2 мешканнями, комфорт, город, ціна 25.000, готівкою 15.000 зол. НОВА КАМЕНИЦЯ, горішній Личаків, 3 мешкання, електрика, ціна 19.000, готівкою 12.000. Ігнат, Куркова 24. 380 1—1

ХЛОПЕЦЬ робучий і чемний шукає практики до ремесла. Ласкаві зголошення до „Діла“ для практиканта. 1—2

Новий Самоуправний Закон
Д-РА СТЕПАНА БАРАНА.
Ціна 40 сотиків
з почтовою пересилкою 55 сотиків.
Висилає Адміністрація „Діла“.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ПОДЯКА.

Вп. Д-р Володимирові Гриневичеві, адвокатові в Бережанах складає кооператива „Єдність“ в Раю щиру подяку за безінтересовне уділення поради і помочі при купні будівельної парцелї. Зокрема Управа кооперативи дякує дуже щиро за безінтересовне виготовлення контракту.

Управа Кооп. „Єдність“ в Раю.

„Lingua“
конц. школа Новітніх Мов **Проф. Д-р З. БАССА** приймає записи на **англійську,** французьку, німецьке і ін. щодня від 33/2 11—1 і 4—7. Місячно 5.— зол. 1-2

Вуголь - Кокс - Дерево
з найдобрїйших якостях
доставляє
„НАРОДНЯ ТОРГОВЛЯ“
Львів, Ринок 36.
Інформації: Бюро — Львів, Ринок 36 та склади: Ринок 36, Личаківські 158, пл. Більчевського 3 та Городецька 23. 264 8—10

Одиноке українське
мило до голення
„ФАМОЗА“
Вже продається. — Жадайте всюди.

Українські шкільні книжки:

БУКВАР, Перша читанка для всел. шкіл	2.60
РУЧНА ДІТОЧА АЗБУКА	0.45
ЧИТАНКА для II. кл. вселюд. шкіл	2.60
ЧИТАНКА для III. кл. вселюд. шкіл	3.10
ЧИТАНКА для IV. кл. вселюд. шкіл	3.90
ЧИТАНКА для вищих кляс вселюдних шкіл	6.10
—o—	
Матвійчук: ПЕРША КНИЖОЧКА ДО ЧИТАННЯ	1.10
Степан Смаль-Стоцький і Федір Гартнер: ГРАМАТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	4.50
Коцовський В. і Огоновський І.: МЕТОДИЧНА ГРАМАТИКА української мови для IV. кл. вселюдних шкіл	1.—
Квецінський К.: ПРИРОДОПИСНІ ПОГОВІРКИ І ЧИТАННЯ для III. відділу вселюд. шкіл	1.80
Квецінський К.: ПРИРОДОПИСНІ ПОГОВІРКИ І ЧИТАННЯ для IV. відділу вселюд. шкіл	3.80
—o—	
о. Рудович І.: ІСУС У СЕРЦЯХ ДІТИЙ. Наука гр. кат. релігії для I. і II. кл. вселюдних шкіл	2.10
о. Рудович І.: БІБЛІЙНИЙ КАТЕХИЗМ гр. кат. релігії для вселюдних шкіл	2.20
о. Рудович І.: МАЛИЙ КАТЕХИЗМ	1.10
СЕРЕДНІЙ КАТЕХИЗМ	1.50
о. Лужницький Л.: МАЛА ЛІТУРҐІКА гр. кат. церкви	1.10
СПІВАЙМО! Збірничок пісень на два голоси для шк. молодіжи	0.60
ЗБІРНИК НАРОДНІХ ПІСЕНЬ в укладі на три голоси для вжитку шкільн. хорів, вкладав Ф. Колесса	1.70
—o—	
I. РАХУНКИ для першого відділу вселюдних шкіл	1.80
II. РАХУНКИ для другого відділу вселюдних шкіл	1.80
III. РАХУНКИ для третього відділу вселюдних шкіл	2.—
IV. РАХУНКИ для IV. кляси вселюдної школи	2.70
РУСЄЦКІ: Математика (українська)	3.—
DEUTSCHE SPRACHLEHRE für Bildungsanstalten und zum Selbstunterricht. (Німецька граматика для навчання в школах і для самонавчання	3.10
Лукіянович Денис: ЧИТАНКА ДЛЯ УЧИТЕЛЬСЬКИХ СЕМИНАРІВ	5.10
Д-р Лукіянович Д.: УКРАЇНСЬКА ЧИТАНКА для I. і II. року уч. сем. польських	6.10
ПЕРША КНИЖКА навчання німецької мови для вселюд. шкіл	2.40
Крушельницький А.: НА ПРОВЕСНІ ЖИТТЯ, Том I.	4.50
Крушельницький А.: НА ПРОВЕСНІ ЖИТТЯ, Том II.	4.50
Крушельницький А.: НА ПРОВЕСНІ ЖИТТЯ, Том III.	6.—
Крушельницький А.: НА ПРОВЕСНІ ЖИТТЯ, Том IV.	7.—
МОРОЗЕНКО — оповідання	0.90
Ч. I. і II. Татух Ст. — Зошити з взорами до науки україн. письма Ціна за 1 зош.	0.60
Баранівський А.: ВИЇМКИ з укр. народ. літератури ч. V.	2.50
ВИБІР З УКР.-РУСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ч. I.	3.80
ВИБІР З УКР.-РУСЬК. ЛІТЕРАТУРИ ч. II.	3.60

Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів. Ринок 10. За редакцію відповідає Олександер Костин.

Ч. 246 (13.485). Львів, в'второк 19. вересня 1933. ...ostową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Півріччо 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·60 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

З великих днів Відня.

Які зміни у Відні кидаються в очі. — Дещо про настрої віденського населення. — Уряд і ювилейні обходи. — Серед повені імпрез.

Відень, 13. вересня.

Небагато змінився Відень за останніх десять літ, а все таки тому, хто його такий час не бачив, деякі зміни у зверхньому вигляді міста мусіли впасти в око. Це передовсім зріст рекламових вивісок на крамницях у довжину і ширину на чисто американський спосіб, чого давніше не було. Навіть на нічним незамітних крамницях, ресторанах, кавярнях та інших льокалях вишаються тепер великанські вивіски ріжної барви й конструкції, вечорами ефектовно освітлені, що таким робом притягають око прохожого. А більші льокалі ведуть рекляму дійсно на дуже широкі розміри і в день і вечорами, не жалуючи на це видатків, бо це, видно, таки добре оплачується. Зрештою про це переконуємося таки наочно, бо такі льокалі принайменше тепер, у часі святочних днів, просто весь час в облозі. Дальше впадає в око величезний зріст домів-бльоків, на яких видніє напис: „Збудовано заходом громади Відня з мешканевого податку". Такими домами, нерідко величезних розмірів (один такий бльок домів коло знаної спортової площі „Гоге Варте" тягнеться на два кільометри!), забудували тут по війні усі давні площі для військових вправ і ігрищ. Вільні місця так, що нині громада Відень має тисячі власних домів і є одною з найбогатших громад у світі. В її мешкальних домах живе вже тепер дуже поважний відсоток віденського населення, а при тому громада буде мабуть такі доми далі. Коли ми вже при міських будовах, то згадаємо, що з нових величавих будівель Відня заслуговує на увагу спортовий стадіон у Пратері, один з найбільших в Европі. Це наскрізь модерна будова, при якій застосовано найновіші досягнення техніки. В стадіоні, що може змістити понад 60.000 осіб, відбуваються не тільки всі більші спортові імпрези, але також усі більші свята-обходи. Тут теж відбувалися тепер ріжні торжества з приводу 250-ліття увільнення Відня від турецької облоги.

Це були ті помітніші зміни, які приїзний до Відня може зауважити на перший погляд. Щож до настроїв широкої маси населення, то вони, не зважаючи на все пережите від часів перевороту, змінилися таки дуже мало. До перевороту 1918 року обожав віденець свого цісаря, потім з легким серцем перекинувся у соціялдемократичний табор, що здобув владу у столиці, від двох-трьох літ, а найпаче в останніх кількох місяцях, ждав він з тугою на Гітлера і його штурмові баталіони, а тепер, коли уряд розв'язав гітлерівську партію і її боєві формації та приборкав дещо соціялдемократів, той самий віденець витає овацийно проурядові маніфестаційні походи ріжних патріотичних і католицьких організацій, які тут відбуваються вже цілий тиждень. Кажуть мені, що правда, що недавні маніфестації гітлерівців у Відні — це було під оглядом ентузіязму і справности організації щось навіть у Відні небувале, але те, що я сам бачив підчас цих ювилейних днів у Відні, переконує мене, що віденська маса в ґрунті річи залишилась таки така, яка була, не зважаючи на всі ті зміни, які зайшли за останніх 15 літ довкола неї і серед неї. Зрештою добрим показчиком настроїв віденця може бути теж обставина, що саме нині йде тут у міському театрі вже 325-ий раз з черги оперетка „Сізі", в якій представлена у незвичайно симпатичних образах молодість і подружа цісаря Франц Йосифа І. з Єлисаветою. Подібний успіх мають теж, як мене запевняють, усі ті кінові вистави, в яких змальовано життя й діяльність Габсбургів. А таких кінових вистав, що пропагують тут менше чи більше явно й отверто поворот монархії, є дуже багато, не зважаючи на республіканську форму теперішньої влади в Австрії.

Аби поширити протисоціялістичні і протигітлерівські настрої серед населення, використав уряд як слід теперішні торжества. Саме ті безчисленні маніфестаційні походи і паради, що тепер відбуваються у Відні, мають на меті скріпити і підняти на дусі всі проурядові групи та помогти урядові змонтувати до-купи т. зв. „Фатерлендіше Фронт", до якого мали належати всі католицькі і національні партії та групи, з виразним вістрям проти соціялдемократів і національних соціялістів. Чи і наскільки це урядові вдасться, покажуть найближчі місяці. Покищо певне одно, що уряд канцлера Дольфуса і християнсько-суспільної партії, до якої держ. канцлер належить, таки придбав собі в останніх тижнях дещо авторитету й популярности. А в останніх днях оклики „Гох Дольфус" лунають дійсно по всіх усюдах. Так і видно, що широкі круги австрійського населення покладають на канцлера Дольфуса великі надії.

З безлічі ювилейних імпрез та обходів з приводу 250-ліття увільнення Відня треба відмітити теж велике польське торжество на Калянберґу, при співучасти кардинала Гльонда (12. ц. м., год. 9. рано), в якому взяли участь також офіціяльні чинники Австрії і маса віденців. Усіх учасників подавала преса на 10.000. Зараз після того торжества відбулося на площі героїв (Гельденплятц) офіціяльне свято австрійської держави, також з полевою Службою Божою і при участи кількадесяти тисяч учасників. А потім того самого дня були ще окремі свята, получені з походами, в честь поодиноких вождів і провідників з 1683 р. (прим. гр. Штаремберґа, кн. Карла Льотариньского, посадника Лібенберґа й ін.). При цій нагоді варто теж згадати, що Головна Рада Т-ва Віденських Кавярників відбула з приводу 250-ліття істнування кавярні у Відні своє ювилейне засідання, на якому голова того Товариства змалював діяльність і заслуги патріярха віденських кавярників Юрія Франца Кульчицького і його найближчих наслідників для розвитку й розбудови віденської кавярні. Одночасно з цим згадане Т-во видало в честь Ю. Ф. Кульчицького і його наслідників спеціяльну пропамятну публікацію.

І. Н.

Муссоліні Цезарові.

Рим, 11. вересня 1933.

Для міста Ріміні Муссоліні подарував велику статую Цезаря. Її поставили на тім самім місці, з якого Цезар, по переході Рубікону й перед походом на Рим, говорив до легіонів. Учора відбулося святочне відкриття цієї статуї.

З нагоди цієї події — відкриття — в тутешній пресі появилися цікаві вступні статті. В деяких щоденниках говориться лише про Цезаря, в інших про Цезаря й Муссолінія й про велике політичне значіння першого й другого для Риму, а тим самим і для світу.

„Il Popolo di Roma" у вступній „Cesare al Rubicone" — ч. 215. — зачинає: „Коли Цезар перейшов із усім військом і обозом на той бік Рубікону і, шандко й рішучо вдаряючи на важке Пічено — стратегічний ключ до Риму, — з тим-самим моментом повстала Імперія.

„...Саме тоді Цезар помічає, що машина Республики попсувалася. Саме тоді вождь міліції, стає вождем народу. В тій хвилині він думає про Рим і бачить його повний війська: безмежного війська, якому проводитиме він...

„Старі демократичні форми вже не видержують зусилля. Вони могли видержувати поки легіони були неособисті, поки над ними володіли сенатори. Але тепер уже — ні! Тепер легіони звуться — Цезар.

„...Він не виявляє почувань якоїсь фракції: він виявляє почування тих, що воювали, що терпіли... Скількісно сила цих прихильників слаба, але сильне їх коріння у серці народу.

„Цезар вижидає своєї хвилини. Але вона не надходить. Зате наспівають вісти, щораз певніші, про заворушення у Римі. Ось і домашня війна може вибухнути в мурах міста. ...І саме в тій хвилині він сміло глядить у своє призначення й переходить Рубікон...: він просто вдаряє на Рим.

„Що він зі собою несе Римові? Несе право боротьби... Несе нестримне бажання життя усім тим, що ще вірять у післанництво Риму в світі. Несе врешті, змисл Держави. Змисл Держави — це керма народів."

Зумисне наводимо найвимовніші місця, з яких виразно видно, що в Цезарі автор статті представляє Муссолінія, а в поході на Рим першого, похід на Рим другого.

В такомуж тоні пише й „Il Giornale d' Italia" — ч. 215 — у вступній „L'ora di Cesare" Між іншим говорить:

„Самогубство Катона виявляє у трагічний спосіб, не позбавлений шляхотности, неблаганий кінець старого світу, — який, на жаль, конав іще у сумерках, щоби приготовити убийство Цезара.

„Ще сьогодні, по 1977 роках, чується в повітрі збентеження, лякливе римлян у тих фатальних днях березня у 44 р. пер. Хр.

„Імперіялізм Цезара не був ідеольогічний, не був теоретичний, а життєвий, змістовний — essenziale — і конструктивний...

„... Авторитет Цезара стояв перед привілеями шляхти й римського сенату, як сьогодні фашизм стоїть перед обезволодінням і егоїзмом партій, що пробують знайти рівновагу в старих парляментах. По стороні Цезара були понад усе — геній, сила, життя, дійсність, майбуття."

„Політика Муссолінія — каже „La Tribuna" у вступній „Attualita di Cesare" — ч. 216. — як бачимо сьогодні, з одного боку зміряє до ладу, що зніс би всяку перевагу кляси; з другого боку зміряє створити систему, в якій італійський інтерес був би забезпечений гармонійно з інтересами европейського зєдинення, систему, що була би здатна виконати дуалізм між націоналізмом і інтернаціоналізмом".

Тоді, коли вулицями Риму то тут, то там проходять бурі сорочки, то фашисти Мадярщини (що взяли участь на „Campo Dux" у Римі); коли Рим розвязує питання середньої Европи й на впередки з Францією заходиться добути впливи на Сході, — це винесення Цезара й Муссоліні на один рівень дуже вимовне й характеристичне.

М. Зазамський.

РУМЯНІ ДІТИ... УКРАЇНА РАЙ...

У звязку з поворотом Еріо з СРСР. паризькі газети повідомляють: Еріо після повороту сказав у Ліоні, що він особливо вдоволений подорожею до СРСР, де набрав враження, що ця країна поступила значно вперед. Він бачив лише діти з румяними личками, всміхнені жінки та прикрашені хати. Російський нарід виявляє справжній шал до праці. Україна, про яку поширюють ріжні вістки, особливо, що там лютує голод, є справжнім садом. Збіжа й молока не бракує. СРСР. це країна, яка хоче стати веселішою, так само як Злучені Держави П. А. СРСР. має все, що треба: машини, сирівці, людей.

ЩЕ ХОЧЕ ДО ПРАГИ?

Празький орган аграріїв „Вечер" повідомляє, що Еріо приїде в половині жовтня до Праги при нагоді отворення французької школи. При тій нагоді переговорював би з през. Масариком і деякими визначними чсл. політиками. Французьке посольство в Празі про це нічого не знає.

КОНГРЕС НАЦ. МЕНШИН.

БЕРН, ПАТ. У суботу отворили конгрес європейських меншин. Голова конгресу д-р Вільфан згадав про події в одній державі (Німеччині) та зазначив, що конгрес іще займеться ними.

БЕРЕСТЕЙСЬКИЙ ПРОЦЕС.

З Варшави повідомляють, що розправа берестейських вязнів у найвищому суді відбудеться 2. жовтня.

ДЕФІНІЦІЯ НАПАСНИКА.

У суботу президент Польщі та предсідник центр. виконавчого комітету СРСР. ратифікували конвенцію про дефініцію напасника, заключену 3. липня в Льондоні між Польщею, СРСР, Румунією, Туреччиною, Персією, Афганістаном, Естонією, Латвією. До пакту пізніше приступила й Фінляндія.

ВОЄННІ ГАЗИ.

ПАРИЖ, 17. 9. ПАТ. „Ле Ремпар" приносить вістку, що Гр. Штрасер, після того, як погодився з Гітлером, є керманичем у хемічній фабриці Шерінг-Кальбаум у Берліні. У фабриці є спец. відділ п. н. „Аддерсгоф", у якім скривають у великій тайні лабораторії воєнних газів. Щоби позбутися контролі, посудини з препаратами мають фальшиві етикети. Недавно затруїлися 4 робітники тієї фабрики. Лікар ствердив затроєння вуглиною кислотою, в дійсности робітники затруїлися боєвими газами, які є в посудинах із написом „вуглана кислота."

ПОМЕР КАРДИНАЛ.

Рим, 17. 9. ПАТ. Помер тут кардинал Скапінелі. Він від папи Венедикта XV. одержав кардинальський капелюх. Скапінелі був апостольським нунцієм у Відні за великої війни.

МІНІСТР КО У МОСКВІ.

МОСКВА, ПАТ. Французький міністр Ко із товаришами осів на лет. майдані в Москві. Витав його комісар закордонних справ Літвінов, військова влада та члени французької амбасади.

ЛЕТ ЛІНДБЕРҐА.

СТОКГОЛЬМ, 17. 9. ПАТ. Ліндберг вистартував нині в год. 11.27 в південним напрямку. Мети подорожі не виявив.

СТОКГОЛЬМ, 17. 9. ПАТ. Ліндберґ прилетів до Карльскроне, а відти моторівкою відїхав до кліматичної стації.

ХОЧЕ ФАШИСТІВСЬКОГО УСТРОЮ.

ВІДЕНЬ, 17. 9. ПАТ. На зборах Гаймвери в Куфштайні кн. Штаремберґ у промові заатакував гостро нац. соціялістів і домагався від канц. Дольфуса реформи політичного устрою в Австрії на фашистівських основах. Навпаки, на зборах нац. професійного фронту в Грацу віцеканцлер Вінклер висловив здогад, що канц. Дольфус не дасться намовити до фашистівських експериментів.

ЗНИЩАТЬ ПРАПОР.

Наслідком другої інтервенції амбасадора Франсоа-Понсета в Берліні, німецьке міністерство закордонних справ — як твердять паризькі часописи — впевнило, що прапор з написом „Штрасбург", жертвований Гітлером пробоевикам у Келі, знищать.

АРЕШТУВАННЯ ТА ПРИСУДИ НА КОМУНІСТІВ.

БЕРЛІН, 17. 9. ПАТ. В усій Німеччині далі арештують комуністів і западають гострі присуди в судах. У Франкфурті н. М. замкнули сто осіб у концентраційнім таборі. В Берліні викрили тайну друкарню; арештували 5 складачів. У Боні засудили 6 обвинуваченних у побитті гітлерівців на 6—10 літ тюрми. В Гагені прокуратор жадав кари смерти на 4 комуністів за напад на пробоевиків. У Любеці засудили на смерть двох райхсбанерівців.

НІМЕЧЧИНА МАЄ ПРАВО ПРОТИВИТИСЯ ПЕТРИФІКАЦІЇ ВЕРСАЮ.

БЕРЛІН, ПАТ. Міністр Нойрат заявив закордонним журналістам, що мета німецької політики є й остане мирова. Закордон повинен мати більше зрозуміння для закордонної політики Німеччини. Всі спроби навязати міжнародню співпрацю виявилися безуспішними. Причина того в цьому, що й далі тревае версайська система. Закордон мусить зрозуміти, що Німеччина має право тротивитися спробам петрифікації версайського духа. Мін. Нойрат закінчив словами Мусолінія при переговорах у справі пакту 4-х: Справді европейської політики, якої метою устійнення мира, годі вести без Німеччини, а тим менше проти Німеччини.

АВСТРІЯ ТА ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА ПРО ПОБУТ ПАПЕНА НА МАДЯРЩИНІ.

У віденських політичних колах кажуть, що причиною скорого виїзду Папена до Будапешту є виїзд мадярського міністра закордонних справ Кані до Парижа, тимбільше, що Кани поїхав із ініціятиви Франції. Каню досі вважали випробованим приятелем Гітлерівців.

Чеські газети твердять, що метою гостини віцеканцлера Папена на Мадярщині є приєднати мадярські урядові чинники для німецької політики головно, в справі розброєння та конфлікту з Австрією. Крім того темою розмов Папена з Гембешом буде ревізія трактатів. Німецький уряд поручив Папенові впевнити Гембеша, що Німеччина готова піддержувати мадярські домагання в справі ревізії австрійського та чехословацького кордону. Щодо цього Папен буде покликуватися на становище Мусолінія, який дав італійському послові спец. вказівки у звязку з побутом віцеканцлера Німеччини на Мадярщині.

Чеські політичні кола занепокоєні побутом Папена на Мадярщині.

—o—

НОВИНКИ

— **Шкільні округи в тернопільському воєвідстві.** Львівську шкільну округу на основі розпорядку м-ства віроісповідань і освіти поділили на 23 округи. В тернопільському воєвідстві створили такі округи: 1) бережанську (повіт: Бережани, Перемишляни, Підгайці), 2) чортківську (пов. Чортків, Борщів, Заліщики, Бучач), 3) камінецьку (пов. Камінка, Радехів), 4) тернопільську (пов. Тернопіль, Збараж, Скалат), 5) теребовельську (пов. Теребовля, Копичинці)), 6) золочівську (пов. Золочів, Зборів, Рудки).

— **Процес за вбивство Голувка** починається нині, в понеділок, у Самборі. Родину вбитого за моральне відшкодування (1 зол.) заступає відомий варшавський адвокат Шурлей.

— **Львівська хроніка.** У звязку з надужиттями д-р. Гоньчаківського у львівському заведенні чищення міста арештували службовця магістрату Степана Іванчука. — На вулиці Пілсудського зударилося авто з трамваєм ч. 2. Автомобіль ушкоджене, в трамваю вибиті шиби, два пасажирі ранені відломками шкла.

— **У Перемишлі** починається нагла розправа над убивником Шляфової та її дочки в Мостиськах.

— **У Сяноці** починається в понеділок розправа за вбивство Худзіка, ендецького діяча в Бжозові.

— **Грім.** У суботу вечором перейшла нагальна хуртовина над Бобрецчиною. У присілку Бібрки Вилобщі вдарив грім у хату О. Гузара. Згоріла хата, стайня та збіже. Шкоди є на 2500 зол.

— **Вода піднімається.** Наслідком злив вода в ріках і гірських потоках Дрогобиччини піднялася значно. Рівень води в р. Стрий піднявся на 1 м. понад нормальний стан.

—o—

СПОРТ.

РЕСОВІЯ — УКРАЇНА 2:1 (2:0)

Україна в складі: Бутель І; Цимбала, Оліяник; Підлісецький, Кіцила, Бутель II; Лапчук, Магоцький, Кльощ, Воробець, Максимів.

Україна втратила два важні пункти і треба признати заслужено. Ресовія була ліпшою дружиною у всіх частях, а головно у нападі. Ціла п'ятка нападу чорновних грала дуже слабо, не могла здобутися ні на одну добре обдумяну акцію. В полі комбінували але, подавали м'яч часто противникови, а під воротами оборона Ресовії давала собі легко раду з ними. Одинокі ворота України добув Магоцький з вини оборони гостей. Помічі і оборона грали дещо ліпше від нападу, не осягнули однак своєї доброї форми. Найліпші Кіцила і Оліяник.

Ресовія має у першій частині перевагу і добуває двоє воріт у 22 і 35 хв. По зміні місць стріляють господарі у 2 хв. одинокі ворота. Однак більше з гри має з дальше Ресовія, але напад перестрілює з догідних позицій. При кінці Україна старається вирівняти, але хаотична гра нападу заломлюється на добрій обороні противника. Навіть два вільні з лінії карного поля перестрілює Магоцький.

Суддював дуже добре п. Земан. Видів 700.

ПОГОНЬ II — УКРАЇНА II 2:1 (0:1).

МИСТЕЦТВА ЛІГИ.

ЛЬВІВ. Погонь — Легія 3:1 (3:0).
КРАКІВ. Висла — Л. К. С. 1:0 (1:0).
ВАРШАВА. Варшавянка — Гарбарня 5:3 (3:2).
ПОЗНАНЬ. Чорні — Вартя 1:0 (1.0).
СЕДЛЬЦЕ. 22. п. п. — Подгуже 3:0 (1:0).

ЗА ВХІД ДО ЛІГИ.

ВАРШАВА. Польонія (Варшава) — Польонія (Перемишль) 5:3 (3:2).

ЗА ВХІД ДО ОКРУЖНОЇ ЛІГИ.

ЛЬВІВ. Гасмонея — Погонь (Стрий) 1:1 (1:0).
ЛЬВІВ. Сьвітязь — Другий Сокіл 3:0 (3:0).
ЯРОСЛАВ. Огниско — Лехія 2:0 | 2.1.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Вівторок, 19. IX. год. 7.30 веч. „Фрайлайн Доктор".
Середа, 20. IX. год. 7.30 веч. „Фрайлайн Доктор".

Театр Ріжнородностей.

Вівторок, 19. IX. год. 7.30 веч. „Неприятелька мужчин". (Вистава закупл.).
Середа, 20. IX. год. 7.30 веч. „Неприятелька мужчин".

Кіна.

АДРІЯ: „Олив в опері",
АПОЛЬО: „Історія гріху" (Ст. Жеромського).
АТЛЯНТИК: „Пісня серця"
КАСІНО: Фліп і Фляп.
КОПЕРНИК: „Шлунок перед зеркалом" і додатки.
КОЛІСЕЙ: „Колібі и мав мілйон" і ревія „Кармен у кратки".
МАРУСЕНЬКА: „Шлунок перед зеркалом" і додатки.
МІРАЖ: „Марокавські ночі кохання".
МУЗА: „Чемп".
ПАЛЯС: „Адютант його Величности" Власта Бурівн).
ПАН: „Мумія" та ревія.
ПАСАЖ: „Зунгу",
СТИЛЕВЕ: „Король це я!" (Власта Буріян), ревія „Як дастьси, то зробиться".
ХИМЕРА: „Жінка з другої руки".
УТІХА: „Бунт молодости" й ревія.

Закордонне радіо.

Понеділок, 18. вересня 1933.

Барі (269,4) 20.45 „Маджолата Венеціяна" оп. Ваджія; Мілянo (331,4) 11.15 Муз. всячина; Білгород (429,7) 20.30 Опера; Рим (441,2) 17.15 Солісти; Відень (518,1) 12.00, 19.00, 20.30 Концерт; Будапешт (550,5) 18.45 Фортепян; Харків (937,5) 8.30 Трубна орхестра, 9.30 Жид. гумористи та композитори, 10.00 Концерт для дітей, 13.30 Весела задиція, 15.00 Оп. й фільм. музика, 16.00 музика, спів, відчит, 17.30 Трансм. з Опери й Балету; Москва (1000) 17.25 „Широко" муз. комедія Полоскіна (Сталін 424,3 м.), 17.25 „Кармен" оп. Бізета (Доса. 720 м.).

Вівторок, 19. вересня 1933.

Кенігсберг (217,1) 20.05 „Замкова балляда" драма Голендера; Франкфурт н. М. (259,3) 20.00 „Фрідман Бах" оп. Гренера; Братислава (279,3) 18.20 Скрипка; Мілянo (331,4) 20.30 Оперетка; Лайпціґ (389,4) 16.00 Концерт; Букарешт (394,2) 20.00 Пісні; Білгород (429,7) 19.00 Пісні; Рим (441,2) 20.45 „Тореадор" оп. Каріяля; Бероміністер (459,4) 20.00 „Голяндець-скиталець" оп. Вагнера; Прага (488,6) 14.50 Орхестра; Відень (517,2) 12.00, 18.45 Концерт, 17.05 Камер. музика; Будапешт (550,5) 17.30 Циг. орхестра; Харків (937,5) 9.00 Концерт для села, 10.00 Сп. квартет, 13.50 Літ.-Муз. авд., 15.00 Квартет Леонтієвича, 18.00 Камер. концерт, 19.00 Концерт із Української Фільгармонії; Москва (1000) 17.25 „Золотий півник" оп. Римського-Корсакова (Сталін 424,3 м.).

Львівське радіо.

Понеділок, 18. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня задиція; 12.05 Легка музика з грам. плит; 15.00, 15.15, 16.00, 22.45 Грамофон; 15.10 Сільва рерум; 15.25 Господарський комунікат; 15.35 Збіжева біржа; 15.45 Комунікаційний огляд; 15.50 Муз. загадки; 17.00 Балачка у фр. мові; 19.20 Всячина; 19.40 Фейлєтон: „Філістерство";

Вівторок, 19. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня задиція; 12.05 Легка музика з грам. плит; 14.55, 15.15, 15.50, 19.05, 22.40 Грамофон; 15.10 Сільва рерум; 15.25 Господарський комунікат; 15.35 Збіжева біржа; 17.00 Листи та програми; 17.15 Концерт солістів; 18.45 Авдиція про позичку; 19.20 Всячина; 19.40 На гавді; 20.00 Концерт орхестри; 22.00 Скрипка; 22.25 Спортові вістки.

—o—

БІРЖА.

Банк Польський платив за доляра 6.03 зол., приватна біржа 6.01—6.02. Золотий доляр 9.03—9.05. Фунти стер. 28.10, фр. франки 35.10, швайцарські франки 172, німецькі марки 2.07—2.09, австрійський шіллінг 100.

—o—

Видає Видавниче Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10. За редакцію відповідає Олександер Костик.

Ч. 247 (13.486). Львів, середа 20. вересня 1933. Pocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 149.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол., Чвертьрічно 15·00 „, Піврічно 30·00 „, Річно 60·00 „. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Тайна вбивства Тадея Голуфка...

Кілька пригадок і рефлексій з приводу акту обвинувачення проти Олександра Бунія і тов. у процесі за вбивство пок. Тадея Голувка.

Львів, 18. вересня 1933.

Завтра, 19. ц. м., розпочинається перед Окружним Судом у Самборі, як судом присяжних, епільог одного з найбільше таємничих, найголосніших і тими своїми незнаними закулісовими спонуками безумовно найцікавіших політичних убивств, які трапились на Галицькій Землі. — Дня 29-го серпня 1931 року у пансіонаті СС. Служебниць у Трускавці згинув ок. 8 год. вечора, поцілений кількома револьверовими кулями на постелі у своїй кімнаті — посол і заст. голови клюбу ББ., б. начальник Східнього Відділу польського Міністерства Закорд. Справ, колишній чільний член ППС., відомий політик, — Тадей Голувко, якого особливою темою зацікавлення була віддавна національна політика. Вбивство Голувка викликало широкий відгук у краю і за кордоном та дало притоку до найріжнородніших концепцій і щодо табору винуватців і щодо мотивів замаху. Найбільше здивування викликав факт убивства Голувка через те, що Тадей Голувко не був прецінь ніякою урядовою особою, за політику влади не відповідав і що всупереч пересвідченню людей мало у політичних відносинах зоріентованих — фактично не мав в урядових чинників надто великих впливів. Цю останню обставину можна було м. і. пояснити тим, що пок. Голувко відомий був з химерности, досить частої зміпливости своїх політичних поглядів. Також у своїх поглядах на українську проблему й польсько-українські відносини він виказував в останньому році дуже поважні відхилення від первісно голошених тез. Всеж, відзначувався своєрідним, питомим йому лібералізмом у національних справах — і тому вказування на українців, як спричинників його вбивства викликувало поважні сумніви та застереження, які одночасно вказували на інші чинники у такому вбивстві більше від українців заінтересовані.

Конкретно про особи вбивників Тадея Голувка вперше говорилося на наглому суді після нападу на почту у Городку. Хоча акт обвинувачення проти Василя Біласа, Дмитра Данилишина і тов. справу Голувка з процесу вилучував, а проте прокуратор кількакратно старався ту справу висунути, закидаючи двом названим обвинуваченим, що це вони були безпосередніми вбивниками Голувка. Покликувався при тому на зізнання Василя Біласа і Мотики. Як відомо, Василь Білас ті свої зізнання на розправі відкликав, свідок Буній мовчав, а лише Мотика „сипав" Біласа й Данилишина у тій справі так само, як у всіх інших, і як „сипав" взагалі всіх і вся. Оборона рішуче противилася трактувати таку велику й поважну справу мимоходом, підчас процесу за іншу справу, та домагалася поширення акту обвинувачення або вилучення справи за вбивство Голувка. Зокрема оборона вказувала на хитність прокураторських закидів, наводячи низку інших цікавих моментів, як напр. признання до вбивства Голувка кількома іншими особами. Остаточно справу з городецького процесу вилучили, але не взяли під увагу внеску, щоби Біласа й Данилишина поставити перед суд присяжних, який розглядав би цілість справи трускавецьких стрілів. Наглий суд закінчився відомими смертними засудами, а Білас і Данилишин занесли свою тайну до могили.

Тимчасом слідство, як показується, було ведене дальше й оце завтра справа про вбивство Тадея Голувка таки приходить перед суд присяжних. Як виходить із акту обвинувачення — якого широкий зміст подамо завтра — це буде безумовно найцікавіший політ. процес у цілій безконечній черзі всіх дотеперішніх політичних процесів на наших землях у Польщі. Першою аномалією цього процесу, яка відразу кидається у вічі, це брак на лаві підсудних трьох найважніших — згідно з актом обвинувачення — винуватців: тих двох безпосередніх справників, що своїми стрілами вбили Тадея Голувка, і того, що безпосередньо дав їм наказ це зробити. Білас і Данилишин стоять у цьому акті обвинувачення вже офіціяльно під тим самим закидом, який висував прокуратор Мостовський у городецькому процесі, — однак вони вже боронитися не всилі. Зовсім же тим, хто казав Голувка вбити, мав бути **Михайло Гнатів,** молодий студент; він перебуває за кордоном і проти нього слідство перервали. Таким робом засіли на лаві підсудних лише виконавці другорядних ролі у трускавецькій драмі — так, як її представляє прокуратура. Із них дві одиниці такі, яких досі в ні одному українському політичному процесі ще не бувало: **Роман Барановський,** студент, про якого прокуратор виразно каже, що це конфідент поліції, який м. і. за гроші видав Коссака, — і **Микола Мотика,** гімназист, який теж „вславився" у городецькому наглому суді холоднокровністю, з якою своїх товаришів „засипував". Теза прокуратора, що Барановський служив у поліції з відома чи навіть з наказу своїх зверхників з української терористичної організації, як контррозвідчик, є тезою дуже цікавою, і тому ще дужче підкреслює виїмковий, просто несамовитий характер того процесу.

Другою надзвичайно цікавою тезою прокуратури є її твердження, що вправді Тадея Голувка вбили українські руки і весь безпосередній плян убивства вийшов із низів ОУН, а проте він зродився в атмосфері, опанованій — комуністами. Таким робом польські судові чинники намагаються в оцьому процесі вперше заторкнути два моменти українського революційного підпілля, про які досі ніде не було мови: його звязків з польськими органами безпеки та з комуністами. Ясна річ, що вияснити як слід усі ці моменти на судовій салі — надзвичайно важко. Натякає на це вже сам акт обвинувачення, який згадує, що Барановський покликується в одній дуже важній подробиці на відомого б. радника виділу безпеки у Львові (тепер у Варшаві) Івахова та двох поліційних комісарів (з них один, Чеховський, у міжчасі впав жертвою таємничого замаху), — а названі особи цьому заперечують. Отже чи зможе цей процес виявити у всій ширині межі співробітництва такого Барановського з польськими поліційними чинниками? Чи можна буде перевірити, наскільки дійсно має підстави закид, що деякі дії українського підпілля можуть підлягати тайній і замаскованій інспірації комунізму? Чи можна буде врешті справді розгадати гнітучу загадку самої трускавецької трагедії, не лише її механічних безпосередніх акторів, але і її сутнє тло та всі її куліси?!

Це ті питання, які мусимо всі собі завдати напередодні процесу за вбивство Тадея Голувка.

ДО 31. ЖОВТНЯ Ц. Р.
повинен кожний українець власник будинку виповісти в ПЗУВ обезпечення дозволеної законом 1/3 частини вартости будинку і обезпечити її негайно в одинокому українському
ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ
„ДНІСТЕР"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

IX. Конґрес національностей.

(Кореспонденція з Відня.)

Як ми вже сповіщали, цьогорічний Конґрес Національностей відбувається саме тепер (від 16. до 18. ц. м.) у швайцарській столиці — Берні. Від основання інституції Конґресу Національностей, це вже девятий з ряду з'їзд. Сім перших відбулося в осідку Союзу Народів — Женеві. Вони мали за завдання, так би сказати, на очах тої найвищої міждержавної установи повести наглядний доказ того, як дуже прикрим є положення національних меншин в Европі. На основі т. зв. міжнародніх договорів позбавлено крутло 40 міліонів европейців свободи власного життя, ставлячи їх густо-часто поза скобками права на власний національний розвиток. Мимо проголошення високої ідеї „самоозначення народів", якої висловом мали стати новозаключені трактати, відібрано свободу національного розвитку народам, які разом взяті дорівнюють числу неодної великої держави. Ба, що більше, нова національна політика набрала подекуди таких гострих форм, що для численних недержавних народів стала по війні куди гірша, ніж була перед війною; вона живо нагадує подекуди часи найчорнішого абсолютизму. Так повстала армія невдоволених, а з її лона виросла широка міжнародня організація для оборони їх прав — організація Конґресів Національностей.

Відбуваючи свої щорічні наради в Женеві, Конґрес не ставився в опозицію до Союзу Народів, але силою самого факту істнування ділав немов постійна пригадка, немов вічне „memento" того, що замирення Европи можливе лише по усуненні причин невдоволення, лише в консеквентім і бездоганнім переведенні засади на самоозначення народів і в дійсній охороні прав меншин. Та все таки та зверхня реляція Конґресів до Союзу Народів ставила першу інституцію, може зрештою не зовсім слушно, в тінь другої. Бажання вивести Конґреси на безпосередня свідло дня і зробити їх органом і морально наскрізь незалежним, ставало що-раз-то голоснішим. І восьмий Конґрес перервав ту позірну нерозлучність. Переносячи свої наради у Відень, він зробив перший практичний крок в напрямі свого усамостійнення. Значно збільшена фреквенція, хід нарад і незвичайно сильний відгомін у пресі краю і за кордоном стали найкращим і найвимовнішим доказом на доцільність зробленого кроку. Крім того Відень показався непаче предестинованим до того роду зїздів. Найповажніша столиця колишньої держави національностей, в якій ще загально живі спомини на її передвоєнні часи, виказала і супроти інституції, яка собі поклала за ціль створити умовини для згідного, бо на трівких правах основаного, співжиття ріжних народів і їх частин, найбільшу міру симпатій і вирозумлення.

На жаль, відомі події в Німеччині, згляднє народження відомих непорозумінь між двома вітками одного і того самого народу, нагло і несподівано перервали так гарно і надійно започатковане діло. Під впливом цих сумних подій секретаріят Конґресів уважав за відповідне цьогорічні наради перенести з Відня знову до Швайцарії. Як у травні ц. р. плянований з'їзд німецьких меншинових груп перенесено точно в останню годину із австрійсько-німецького Клягенфурту до просто-німецького Насау, так і Конґрес Національностей впав жертвою тої дивної ворожнечі і партійної нетерпимости. А що поворот у Женеву наслідком дразливости деяких питань показався небажанним, вибрано як свого роду останню дошку рятунку менше голосний а більше інтимний терен.

На порядку нарад цьогорічного Конґресу стоять поруч питання про „релігію і народність", що є продовженням минулорічних рефератів на ню тему і стеоретичного звіту про діяльність

Союзу Народів, дві важливі справи, а саме: справа про т. зв. національну дисиміляцію і про територіяльну автономію. Перша з них, викликана виступом гітлерівців у Німеччині, стане належно пробним каменем вперемінности інституції Конгресів. Це справа в першій мірі жидівська, а там і інших національних груп Німеччини. На ній правдоподібно покажеться відразу, чи Конгрес вийде цілий, чи зменшений на жидівські національні групи.

До ідеольогії німецьких національних соціялістів належить між іншим питання про чистоту германської раси. Тільки германська раса є в їх очах досконала. Всі інші народности чи раси, яких члени живуть у границях німецької держави, це більше або менше горожани другої, у всякім разі гіршої, категорії. Як такі, вони не можуть мати тої повности особистих, національних і політичних прав, як раса пануюча, германська. В ім'я тої ідеї, яка мимоходом кажучи, живо нагадує дивні для нас індійські касти, виповіли гітлерівці війну не тільки істнуючим расам (чистим національностям), в першу чергу жидам, але й не істнуючим, до третього покоління взад включно.

Жиди ріжняться від інших народів між іншим тим, що вони найбільше склонні підпорядкуватися життевим умовинам, словом вони найбільше асимиляційно спосібні. З другої сторони, вони як раса найбільше відпорні. У тих двох приметах належить, на мою думку, шукати опори для їх всеобіймаючих вливів і сили. Хоч їх вараховують у Німеччині около 600 тисяч, то вони все таки не уважають себе національною меншиною, а причисляються просто до німецького народу. Це їх практичне право. Як такі вони користуються повнотою всіх німцям приналежних прав, не позбавляючи себе рівночасно характеристичних і очевидно незаперечених прикмет своєї відрубної раси. Коротко, вони є німцями і жидами в одним тілі.

Проти тої, що так скажу, двоголовости одного і того самого народу виступають німецькі нац. соціялісти, проголошуючи право на дисиміляцію, себто насильного вилімінування чужих елементів, для охорони власної раси перед вливом чужої під яким би то не було видом. Подуманий теоретично представляється новий вираз як льогічний вплив деяких попереджуючих симптомів і здається не грішить перед законом тої науки. Але застосування практично набирає відразу значіння прикрого неволення. Живемо в часах, де з усіх усюдів лунає гасло самоозначення народів; сама ідея Конгресів оперує на тій основі, підчас коли нова ідеольогія заперечує її ґрунтовне право: самоозначення одиниці. Як це у буддень виглядає, про це сповіщають чужинні газети у своїх реляціях із Німеччини. На це достарчає не менше ілюстрацій німецько-австрійська тиха війна і данцігське братання... Сучасні відносини в Німеччині це велике обтяження для 9. Конгресу Національностей і ця точка Конгресу це трохи не питання буття його самого.

Друга важна справа, якою займається цей Конґрес, це як сказано, справа територіяльної автономії. Воно повинно в першу чергу інтересувати нас, українців. Референтом до цієї точки є каталюнський посол Еттельріх, який на основі власного досвіду безперечно може найбільше компетентний сказати тут відповідне слово. Але як країна до країни не подібна, так і відносини, які тепер панують на гарячій еспанській землі ріжняться від тих, які ми стрічаємо особливо серед нових держав сходу. Для повноти і живости образу боротьби за право на територіяльну автономію треба було не тільки тла Піренеїв, але і мереживя наших Карпат. На жаль, на програмі цих важних нарад не видно ні одного українського імени. Це тимбільша шкода, бо в Берні як написана точка нарад має відбутися маніфестація Конгресу проти потрясаючого голоду на Україні.

Ст.

Від Редакції. Цей інформативний допис про деякий Конгрес Національностей, що походять із кол постійного секретаріяту конгресів у Відні, насів до нас за пізно. Ніні, тобто в понеділок, конгрес уже відчитався. Досі ж маємо в цього ніяких звідомлень. Але вже в найближчих днях вони наспіють з Берна від наших делегатів письм. Міх. Рудницької та Зиновія Пеленського. Тоді побачимо, скільки всі ті тези повищого допису найдуть там своє виправдання. Але не зважаючи на спізнення допису, ми все таки його публікуємо в інформаційних цілях.

—o—

Напрямні німецької закордонної політики.

Промова німецького міністра закордонних справ Нойрата.

(УП) Дня 15. IX. 1933 р. в год. 10. вечором говорив німецький міністр закордонних справ фон Нойрат про напрямні німецької закордонної політики. Промова була передавана також і через радіо. Промова була звернена спеціяльно до представників закордонної преси, які дуже численно заповнили салю на запрошення міністра. Тут подаємо короткий зміст промови.

По літній перерві починається знова робота. За декілька днів виїде німецька делегація під проводом фон Нойрата на женевські наради. Міністр дав вислів своїй радости, що може знову вступити у ближчі зв'язки з представниками світової преси, якої обовязком є інформувати свої краї про відносини в Німеччині. Сам міністр хоче причинитись своєю промовою до кращого зрозуміння німецьких стремлінь і тому саме говорить про напрямні закордонної політики. Стверджує, що весь світ находиться нині в стані стагнації і що всякі спроби інтернаціональної співпраці виявились безуспішними. Йдуть конференції за конференціями, нарали за нарадами, але розвязка проблем не поступає при цьому ані на крок вперед. Шукаючи за причиною того безвихідного положення натрапляється на версайський договір, що вже 14 літ тяжить над Европою. В 1919 році говорилося, що версайський договір можна буде ревідувати, але пізніше від цього відступлено і зроблено його недоторкальним, а все це тому, щоби далі держати Німеччину в ярмі. Всі можливі засоби вживається, щоби це осягнути. Інакше приміненя мають ріжні принципи у відношенні до держав-побідників, а інакше до побіджених. Німеччина мусить боронитись перед духом Версаю, а напрямні цієї оборони подав 17. травня райхсканцлер Гітлер. З жалем приходиться ствердити, що на чужині подекуди ще й нині не розуміють німецької закордонної політики. Думають, що німці хочуть війни, коли вони в дійсности бажають мира. Пробували дійсність закрити перекручуванням чи навмисним затаюванням фактів з промови Гітлера. Коли промова починалась зворотом про літну перерву, то це не означало, що в літі нічого не сталось. Навпаки, літом заключено багато договорів, відбуто багато нарад, одначе все це не зуміло в нічому змінити обличчя Европи. Хвилевими комбінаціями та політичними потягненнями, які мають лише демонстративний характер, можна стільки само осягнути, як теоретичними балачками над іншими побічними питаннями. Відпруження можна осягнути в дійсности лише засобами, що підійдуть до кожної справи по суті, а передовсім до заграничо-політичних питань. Цієї самої думки був і Муссоліні, коли перевів у діло ідею пакту чотирьох, який підписала й Німеччина, щоб і цю обставину використати для поправлення ситуації в світі. Сила цього пакту не залежить від його сформулювання, а від духа, в якому його пристосовується в житті. Остаточну ціль не можна осягнути, коли пакт використовується для здержання в послусі одного з партнерів. Міністр переконаний, що ті чотири великі держави, які цей пакт підписали, могли б вирішити всі спірні питання в Европі, коли б мали до цього добру волю. Щодо розброєння, то інші держави не хочуть зробити ніяких уступок, коли тимчасом німці все зробили, чого від них жадали. Мимо всяких переговорів, міністр не добачує ніяких познак, які вказували б на те, що світ дійсно хоче розброїтися. Всі кажуть, що німці зброяться, хоч у дійсності Німеччина йде на всі пропозиції з якогобто не було боку при тій умовині, що й ін. тепер узброєні держави ті пропозиції приймуть і їм підчиняться. Німеччина готова не лише зректись усякої важкої зброї, але й піддати свої цивільні формації інтернаціональній контролі, коли те саме зроблять і інші держави. Дехто хоче завести наперше контролю для тих, що вже розброїлись. А це є просто лише відсунення справи розброєння. Такі думки пропагує частина закордонної преси. Навіть висловлюється твердження, що німці тепер хотять лише зрости в силу, щоби відтак перейти до політики насильства. Міністр заявив, що це абсолютно не відповідає дійсности і він вважає це за спробу при помочі гри слів дальше поневолювати Німеччину. На це Німеччина ніколи не погодиться. Про відношення до Австрії заявив міністр, що німеччина не вмішується у внутр. австрійські справи. Одначе

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 20. ВЕРЕСНЯ 1933.

АКСЕЛЬ МУНТЕ.

Модний лікар.

(„Книжка з Сан Мікеле", IV. розділ.)

3. У звіринці. Жак — славний гориль.

Чому міг я вкладати руку між ґрати клітки, де сиділа чорна пантера з менажерії Пезон і чому тоді ця чорна кітка, коли не було нікого, хто дратував би її, клалася горілиць, дружньо муркотіла до мене і взявши мою руку у свої кігті, маніжилася до мене з широко роззявленою пащею? Чому міг я вложити ляпцету у веред лапи Леонії і тягнути звідти скалку ларма, що львиця кружляла тиждень по клітці на трьох лапах серед мук? Знечулене місце боліло й далі і Леонія квиліла як дитина, коли я витискав з її лапи гній. Тратила терпець аж тоді, коли прийшло до дезинфекції, а проте у притишеним громі її голосу не було гніву, тільки розчарування, що не вільно їй було самій злизати рану язиком. Коли після скінченої операції виходив я зі звіринця з малевським павіяном на руках — гонорарем пана Пезона — сказав мені славний приємирник львів:

— Пане доктор! ви помилилися щодо свого фаху — ви повинні були стати приємирзиком звірів!

Чи великий підбігуновий медвідь Іван з „Паризького ботанічного саду" не вилізав зі свого басейну, коли побачив мене, щоби підійти до залізної огорожі своєї вязниці? Ставав на задніх лапах, притуляв свій чорний ніс до мого і зовсім по дружньому брав з моїх рук рибу. Сторож казав, що цього не робить він з ніким. Імовірно вважав мене своїм земляком. Не кажіть, що він хотів лише риби, не руки, тому, що він стояв у тій самій позиції, навіть коли я не мав нічого, як довго я був при ньому. Ми очевидячки розмовляли шведською мовою з підбігуновим акцентом і цей акцент мав я від нього. Я пересвідчений, що він розумів кожне слово, коли я казав йому тихим, одноманітним голосом, як дуже мені його жаль і як я раз, ще хлопчиною, бачив його двох свояків, коли при самому напому човні плавали між кригами — далеко у нашій спільній батьківщині.

А бідний Жак, славний гориль зі звіринця, єдиний зловлений представник свого роду, вивезений у безсоняшний край своїх ворогів! Чи побачивши мене не клав він довірливо своєї перепаної долоні в мою? Чи не дазав він залюбки шкрябати себе ніжно по хребті? Минала неодна хвилина і він лежав тихесенько, тримаючи мою руку. Інколи приглядався він уважно поверхні моєї долоні, якби знав дещо з хіромантії і згинав мої пальці один за одним, якби хотів перевірити мої мязи. То знову відкидав мою руку, вдивлявся у власну і всміхався, якби хотів сказати, що не бачить великої ріжниці, — у чому і мав повну рацію.

Найчастіше сидів він у кутку клітки, де відвідувачі не могли його бачити і розчепірював стебелинку. Рідко коли вживав він гойданки.

яку завісили для нього у смішній надії, що він уважатиме її гилякою сикомори, на якій колись, у днях своєї свободи, проводив сієсту. Спав він у низькому шатрі з бамбусової трощі, подібному до арабського „серіру", вставав раннім ранком і побачив я його лежма щойно тоді, коли він занедужав. Його сторож навчив його їсти сидячи, за низьким столом, з підвязаною серветкою. Казали навіть для нього зробити ніж і вилку з грубого дерева, але він не терпів їх і волів їсти пальцями, як їли наші предки ще перед кількома віками і як їсть ще досі більшість людства. Зате своє молоко пив із наявною насолодою з власної склянки, як і раніше каву сильно солодженку. Правда, що ніс обтирав пальцями, але те саме робила Петраркова Лявра, Марія Стюарт і великий французький король прозваний „Сонцем".

Бідний Жак! Ми лишилися приятелями до кінця. Він марудив від Різдва: його цера стала попеляста, лицівки витягались, очі западалися щораз глибше у свої ями. Він став неспокійний і вражливий, сильно похудів і небавком почав кашляти сухо, лиховісно. Я часто міряв його температуру і мусів робити це дуже обережно, бо він мав охоту, як дітвак, розбити термометр, щоби поглянути, що там у середині ворушиться. Одного дня, коли він сидів на моїх колінах і тримав мою руку, нагальний приступ кашлю струсонув ним і кілька краплин крови вийшло з його легенів. Вид крови пройняв його жахом, як це бувае здебільша і з людьми. Часто на війні бачив я, як навіть найхоробріші вояки, що спокійно дивилися на свої вітвеуті рани, бліднли на вид

при цьому зазначив, що інші держави використовували господарську нужду в Австрії, щоби наложити на неї політичні пута за малу допомогу. Світ повинен зрозуміти, що і в Німеччині і в Австрії живе один народ, який чи тепер чи пізніше злучиться в одну цілість. Німеччина оперта на силу нації дивиться отверто в будучину і жадає рівноправности зі всіми іншими націями. Він дав вислів своєму переконанню, що тепер актуальна справа жидівська в скорому часі зникне з овиду, бо світ пізнає, що чистка була потрібна для оздоровлення нації. Ріжниця в системі правительства не повинна бути перешкодою для співпраці між націями. Коли кожний буде перестерігати принцип невмішування в чужі справи, то всякі спори на цю тему дуже скоро зникнуть. Міністр переконаний, що дотеперішні добрі відносини до Совітського Союзу будуть і дальше такими. Теж саме відноситься й до інших країн доброї волі. Чужина в скорому часі пізнає, що це значить мати до діла з твердим правительством, як тепер у Німеччині, ніж з правительством, ослабленим ріжними політичними спорами внутрі громадянства і які вкінці будуть з того користи. Тоді всі будуть тої самої думки, що й Муссоліні, що Німеччина лежить у серці Европи зі своєю культурою, історією, своїми потребами і своїми 65 міліонами населення і що дійсна европейська політика миру є неможлива без Німеччини, а тим більше проти Німеччини.

ВАЛОВА 11 **Scientia** СОБІСЬКОГО 12

ЗНАННЯ ТО СИЛА ЗНАННЯ ТО СИЛА

Лекції

з ділянки: психольогії, філософії, соціольогії, літератури

мов: німецької, французької, англійської

4—5 ЗОЛ. МІСЯЧНО.

Папен проти версайського трактату.

НЮ ЙОРК, 18. 9. ПАТ. Часописи з концерну Герста привезли статтю віцеканцлера Папена, який стверджує, що версайський трактат знасилував 15 точок Вільсона. Папен покликується на меморіял Ранцава, предложений париській конференції, та його ноту до Клемансо з контрпропозиціями Німеччини на умовини антанти. Він стверджує, що ті документи невідомі Зл. Державам. Умовини аліянтів прийнято під загрозою дальшого маршу в глибину Німеччини. Вкінці Папен підкреслює, що пропозиції Ранцава є ще сьогодні основою, на якій можна будувати порозуміння народів.

ІТАЛІЯ ПОДАЛА ЩЕ ОДИН ПЛЯН РОЗБРОЄННЯ.

Пертінакс твердить в „Еко де Парі", що Рим переслав до Парижа новий плян розброєння. Італія годиться в цьому пляні на міжнародню контролю зброєння та пробний рік, одначе домагається, щоби Німеччині вільно було мати т. зв. взірцеві типи всіх верста зброї, які їй заборонили версайським трактатом.

кількох краплин свіжої крови. Він тратив щораз більше апетит і тільки з великим трудом можна було його намовити, щоби зїв фіґу або банана.

Одного дня застав я його в ліжку. Він нахрився з головою своїм коцом: зовсім так само лежали залюбки мої пацієнти в салі Сенклерського шпиталя, коли находила на них смертельна втома і знеохота до всього. Він мусів почути, що я прийшов, бо витягнув з під коца руку і простягнув її до мене. Я не хотів нарушувати його спокою, сидів довго біля нього а його руков і прислухувався його тяжкому, нерівному відлихові та хропінню горла. Нараз гострий кашель струснув усім його тілом. Він сів і з висловом розпуки тримався за виски. Його обличчя змінилося, звіринна поволока зійшла з нього — я бачив перед собою людське сотворіння у боротьбі зі смертю. Він став для мене таким близьким, що втратив єдиний привілей, призначений Всевишнім звірятам як відплату за терпіння, які причиняють їм люди — привілей легкої смерти. Його скін був жахливий; його душив поволі той самий кат, що виконував вирок свої присуди на салі Сенклерського шпиталя. Я пізнав його добре, бачучи жорстокі хвати його руки.

А потім? Де діється мій приятель Жак? Знаю: його змарніле тіло пішло до анатомії і його кістяк з величезним черепом стоїть випрямлений у музеї Дюпітрея. Та чи на цьому кінець?

Переклав *М. Р.*

Відкриття конґресу зорґанізованих національностей у Берні.

Відкриття конґресу. — Голова конґресу про голод у СРСР. — Пос. Мілл. Рудницька про голод на Україні. — Непорозуміння проводу конґресу з жидами. — Переговори.

„Наєс Вінер Журналь" з 17. IX. ц. р. у телеграмі з Берна приносить перші інформації про початок нарад конґресу національних меншин. Участь у ньому взяло 50 делеґатів з 12 держав. Голова конґресу д-р Вільфан, колишній посол до італійського парляменту, привітав нову групу, що приступила до організації галіційців, національну меншину Еспанії. Зі заголовків рефератів на перше місце висунули проблему „Національна диссиміляція і права національностей", але досі невідомо, чи вона стане предметом нарад, бо її референт проф. Шіман не явився наслідком недуги. При кінці своєї вступної промови д-р Вільфан згадав страшну голодову катастрофу в Радянському Союзі і висловив співчуття представникам дотичних меншин.

„Як представник російської меншини в Естонії — перекладаємо дослівно за „Н. В. Ж."— проф. Курчинський підкреслював факт, що голод у СРСР. багато більший як люди гадають, головно на збіжевих землях, на півдні. А всеж радянський уряд вивозить велику скількість збіжа на чужину. Він звернувся з покликом до „Червоного Хреста" вжити відповідних заходів для рятування міліонів людей від голодової смерти. Пані Рудницька, українська посолка в польському парламенті, змалювала зворушливу картину нужди на Україні і висловила свій жаль, що саме тоді, коли російський імперіялізм пляново винищує фізично український нарід, впливові европейські держави заключають із Рад. Союзом дружні та інші союзи.

„Конґрес приняв одноголосним привітом недавно зорганізовану понаджонфесійну міжнародню допомогу, заявляючи цим одночасно, що обовязком усього цивілізованого світа є підтримати цю допомогову акцію.

„В імені німецьких груп, заступлених на конґресі, посол Рот (Румунія) заявив, що було би дуже жаль, якби проблема „Національна диссиміляція і права національностей" не стала предметом нарад. Німецькі групи хотіли би висловитися про основні проблеми відокремлювання людських груп іншого походження, що живуть у державнім організмі і про правні наслідки такого відокремлювання. Німці вважають принципіяльно законно виправданим відокремлювання людей іншої національности, головно іншої раси з організму якогось народу, але одночасно вважають виправданим, коли людські групи, що стали меншинами наслідком диссиміляції боронять тих прав, за які досі заступався конґрес. Німецькі групи заявили при кінці, що вони боронитимуть усіх принципів конґресу без обмеження і надалі, як боронили досі. У першім засіданні відчинення конґресу представники жидів не взяли участи. Вони ведуть ще переговори про свою співучасть з проводом конґресу. Жидівська група ставить як домагання, щоби конґрес заявився солідарно з ними і осудив теперішню німецьку владу."

*

КОНГРЕС НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ І ЖИДИ.

Інформації ПАТ-а.

БЕРН, 18. 9. ПАТ. В неділю велися дальше переговори між членами конґресу національностей і жидівською ґрупою в справі її становища супроти конґресу. Президія старається намовити жидів до участи в конґресі. Жидівська ґрупа обстає при своїм домаганні, щоби конґрес висловився проти переслідування жидів у Німеччині. Жидівська група домагається цього з тим більшим натиском, що німецька група висунула деклярацію, яка стверджує згідність ідеольогії конґресу з правом кожного державного народу на відокремлення чужоплемінних ґруп, а це жиди вважають охотою оправдати протижидівську акцію в Німеччині. До год. 11. в ночі переговори були безуспішні.

Дивоглядний буквар.

З чого лемки мусять учитися?

Між педагогічними експериментами нової доби лемківський буквар, виданий у 1933 р., належить до найславніших і заслуговує на те, щоби його помістити в археольогічнім відділі Британського Музею. Називається він так: „Буквар перша книжечка. Ціна 90 гр. враз зі значком на цілі Товариства Підтримування Будови публичних вселюдних шкіл. Львов 1933. Накладом державного видавництва книжок школьних ул. Куркова ч. 21. стор. 112".

Уже з заголовку бачимо, яку правописну та мовну саламаху вводить тут анонімний „спец", якийсь неграмотний ґешефтяг. „Цілі" — найчистіша форма літературної наддніпрянської мови, нововведене „ы", колись таке дороге галицьким москвофілам переплутане з „и", як це досі трапляється москалям, що транскрибують українські слова не знаючи справжньої вимови. Автор букваря чомусь не признає в букварі мягкого „і", хоч лемківський говір знає безліч слів з мягким „і", а що не міг обійтися без подвійного твердого та мягкого „і", то взяв з букваря „и" та „і", які тільки збільшують плутанину. Одночасно букви у букварі складені на зразок польської абетки: а, б, ц і ціла низка слів і звороті підібрана так, щоби вони буцім-то нагадували польську мову: „Он дае мі меду", „той щитком", „под яблоньом", „знам, знам, крикнул малый Петрусь"... „Фигап оповідал часто о вельких фабрыках, котрі там виділ", „он робіл воз", „я пішол"... Далі йдуть такі чисто лемківські слова як „колей", „рой", „улій" (вулик), „серцьом", „лій" (дощ), „мам", „куп", „цнеса", „внет", „потом".

Усіх тих самоцвітів не перерахуєш! Буквар уживає лише скорочених займенників мі, ті, тя, ня (мені, тобі, мене), хоча лемки вживають і повних форм. Вершком салямахи є те, що автор переплутав букви „ц" замість „с" і „ч" („ци найдуть го...", хоц"), ш замість с і „з" замість с.

Це страховище заведено вже обовязково в народніх школах у повітах: ясельському, горлицькім і новосандецькім, себто в західній Лемківщині, звідки попереносили цього року наших учителів. Ці повіти приналежні до краківської куратореї.

Шкільний інспектор у Сяноці Антоні Шемельовський видав негайно обіжник до підчинених собі учителів, доручуючи їм ввести цей буквар до народніх шкіл також по селах сяніцького повіту.

Вже 29. серпня 1933 скликав інспектор до Сянока на нараду учителів, лише самих поляків і на ній вирішено ввести цей лемківський буквар до народніх шкіл на области повітів: сяніцького та ліського. Хоча мовний закон з 1924 р., ні плян навчання львівської куратореї на шк. рік 1932-33 для української мови (бо нового пляну навчання на шкільний рік 1933-34 куратория ще дотепер не затвердила) не передбачує „лемківської мови", та проте ревний інспектор сам намагається ввести цей буквар на области обох цих повітів. Щоби влекшити йому це, призначено інспектора Шемельовського теж на ліський повіт, який зєднано зі сяніцьким повітом в одну шкільну округу. Якщо діти не хотіли б учитись з „лемківського" букваря, або батьки запротестували би проти нього, порішено накладати кари.

Яка мета такої ревности, всі знаємо. Лемки дістануть учителів, які щойно самі пічнуть із такого букваря внучуватися ріжних, дивоглядів, так немов би вчилися чужої мови і чим більше будуть калічити цю мову та переплутувати її з іншою — тим краще.

Звернім увагу, як мало ця метода має спільного з методою, якої вживають у польських школах.

В „Урядовім Деннику" М. В. і П. О. ч. 8—9 появився обіжник ч. 110 з дня 14. VII. 1933 (І. Пр. 2589/33), звернений до польських шкіл, щоби польське учительство уважливо виполювало з мови школярів слова місцевих, польських говорів та заступало їх висловами літературної мови. Ось вам текст з цього обіжника:

„W związku z mówieniem, czytaniem i pisaniem... stopniowe przyzwyczajanie dzieci do zastępowania wyrazów i zwrotów gwarowych odpowiednikami z języka warstw wykształconych, „Pozostawiając dziecku właściwy mu sposób wyrażania się należy zwracać baczną uwagę na poprawność językową dziecęcych wypowiedzeń oraz przyzwyczajać je w dalszym ciągu do zastępowania zwrotów gwarowych odpowiednikami z języka warstw wykształconych".

Ніхто закопанських ґуралів не вчить із букварів, писаних їхньою говіркою. Зяте лемки

Найближчим часі накладом видавництва „Правда" має вийти з друку книга: МИКОЛА ЧЕБОТАРІВ:

„МОЯ ВІДПОВІДЬ"... Ч. І. ХТО ВБИВ ПОЛКОВНИКА ЮРІЯ ОТМАРШТЕЙНА.

ЗМІСТ: Передне слово. 1. Сліаство. 2. Щепюрнівський табор інтернованих. 3. Полковник ген. штабу Української Армії Юрій Отмаршгейн. 4. Приїзд Отмаршгейна та перебування його в таборі. 5. Змордування Отмаршгейна. 6. Таємна мета приїзду Отмаршгейна (розсаїд пропажі стрілецького фонду). 7. Хто вбив полковника Ю. Отмаршгейна (розгляд різних теорій злочину). 8. Полковник Роман Сушко — убийник, а хто помічники? Додатки: І. Слідчі зізнання свідків ген. М. Безручка, ген. І. Липка, полк. Сушка, Христини Сушкової, віцекомісаря табору Тарновського, стершин Максима, Кузьменка-Татаренка, Тобілевича й інших. ІІ. Різні матеріяли.

Книга має 15 аркушів великого формату та продаватиметься по всіх українських книгарнях.

Головний склад видання: Микола Чеботарів. Warszawa, Wielka 19, m. 12. Ціна золотих 7.—, Книгарям знижка.

Готується до друку та вийметься в цім році друга частина цієї книги такого змісту: 1. Справа розстрілу полковника П. Болбачана. 2. Процес А. Мельника, В. Коваленка, Г. Лихолата й інших у 1925 році. 3. Моя служба у 2-ім Відділі Українського Генерального Штабу У. Н. Р.

нехай учаться не то своєї говірки, а попросту „волинїку" москвофільського винаходу М. Трохановського. Нема ніякого сумніву, що самі лемки приймуть такий буквар як глузування над ними. Чи таке шкільне баламутство підтримуване жменькою місцевих москвофільських „будителів" вийде на користь організаторам такої просвітньої політики, дуже сумніваємося. Національна свідомість серед лемків нині занадто сильна, щоби можна з неї викорінити досвіди великої війни.

—o—

Українське студентство і міжнародні студентські зїзди.

Справоздання з цьогорічної праці.

Як кождого року так і цього підчас ферій відбулося кілька міжнародніх студентських зїздів. Українське студентство уже кільканацять літ веде боротьбу за те, щоби добути рівнорядні права з іншими націями і без огляду на всі можливі перепони з боку наших ворогів, може почванитися великими успіхами. Тепер українське студентство не лише виступає у міжнародньому студентському житті, як рівнорядний самостійний чинник, але і відіграє вже в ньому немалу ролю. Попри послідовну і систематичну працю, одною з найважніших її моментів є щорічні зїзди, в яких беруть участь не лише студенти, але чимало визначних европейських суспільних діячів, політиків та журналістів.

Центральний Союз Українського Студентства („ЦЕСУС"), який правно заступає у міжнародніх студентських організаціях українське студентство всіх етнографічних українських територій, підчас цьогорічних ферій узяв активну участь у трьох міжнародніх студентських конгресах. У першу чергу треба згадати **Міжнародній Студентський Конгрес у Софії,** який відбувся з кінцем червня. Це перший того роду конгрес, де зїхалося студентство тих народів, які не погоджуються зі сучасним політичним станом та борються за його зміну. На конгресі були заступлені українці, німці, італійці, болгари, альбанці, македонці, хорвати, мадяри, голяндії та мешканці Зл. Держав Півн. Америки. Завданням конгресу було заснувати міжнародню студентську організацію, яка занялась би зміною того стану, в якому найшлися по світовій війні деякі народи. Конгрес, якого хід був дуже цікавий, закінчився виданням відповідного заклику до всього студентства світа та заснуванням „Міжнародньої Студентської Ліги для Перебудови Европи". Варт зазначити, що українці у підготовці конгресу і на конгресі грали одну з перших роль.

З кінцем липня відбувся у баварському місті Етталь Зїзд **Міжнародньої Студентської Помочі,** де були представники 21 держав і в якому ЦЕСУС узяв також участь. Це одна з найбільших міжнародніх студентських організацій, якої завданням є допомога студентській молоді. Хоч українцям мало доводиться користувати тою допомогою, всежтаки з огляду на характер та склад тої організації ми під пропагандивним оглядом находимо там вдячне поле до праці. На цьогорічному зїзді український делегат мав реферат на тему „Відношення молодої генерації до закордону" (теми рефератів були призначені заздалегідь). Референт змалював відносини, серед яких доводиться жити українській молоді, її ідеї та змагання. Реферат викликав велике заінтересування, що найшло свій вислів у широкій дискусії. Референт відповідав на запити. Зїзд закінчив свої праці відповідними постановами.

І цього року ЦЕСУС узяв участь у **Конгресі Міжнародньої Студентської Конфедерації (CIE) у Венеції.** Ця організація, яка находиться під французько-англійськими впливами старається змонополізувати усе міжнародне студентське життя. Кожнорічний конгрес є найкращим образом ідей і політичних тенденцій серед поодиноких націй. Українці мають чимало труду зі своїми сусідами. Москалі, яким не вдалося осягнути права заступництва цілого Радянського Союзу, бо українське студентство є заступлене ЦЕСУС-ом, перестали бути членом CIE. Польські організації склали цього року заяву про виступлення, мовляв, CIE причиняється лише до поширювання міжнаціональної ворожнечі. Конгрес, який мав офіціяльний і діловий характер був відкритий у салі палати Дожів. Італійського короля заступав князь Генуї, уряд — міністр освіти Рокко, який перший привитав зїзд. У часі конгресу була студентська пресова конференція, на якій українська делегація виступила зі спеціяльним рефератом про українську студентську пресу та умовини серед яких вона розвивається. В час конгресу улаштовано також пресову виставу, на якій український павільон був одним з найкращих. Конгресом цікавилася весь час уся італійська преса, реферуючи подрібно хід нарад. Особливо увагу присвятили українським виступам. Підчас конгресу українська делегація роздала чимало літератури у різних мовах, а між іншим заклик українського студентства у справі останніх подій на українських землях.

З початком вересня відбулася в Торіно Міжнародня Студ. Спортова Олімпіяда, де з українців, на жаль, через паспортові і фінансові труднощі ніхто не взяв участи. Безперечно виступ у такій імпрезі під власним іменем і прапором був би дуже бажаний.

Варт згадати, що в часі ферій відбувся також конгрес католицької студентської молоді в Люксембургу т. зв. „Pax Romana", на якому українське католицьке студентство заступали наші студенти з Бельгії. А проте те, що в загально-студентському „Annuaire", який появляється щороку, українські католицькі студенти виступають лише під значком „Польща".

Хоч серед яких тяжких обставин доводиться жити і працювати українському студентству, розкиненому по цілому світі, то всетаки воно працює в організаціях і добуло собі право громадянства завдяки невтомній праці.

Кольонізація східної Німеччини.

БЕРЛІН 18. 9. ПАТ. В Ольденбурзі відбувся вчора зїзд пограничної молоді Ландбунду, на якому председник Майнберг виголосив промову на тему східної кольонізації. Селянський стан загрожений інвазією чужого йому духом римського права та капіталістичною системою думання. Тому одним із перших посунень теперішнього міністерства рільництва було введення нового закону про наслідство селянських загород, що забороняє продажу ґрунтів на основі германського права. Тим способом положено край селянській еміграції із заходу на схід, що відбувалася в останніх десятьох роках і грозила обезлюднінням східної Німеччини. Кольонізаційна акція позволить значному приростові населення вдержатися на рілі й спрямувати на схід надвишку приросту селянського населення на заході.

—o—

По широкому світі.

— Німецька преса заповідає на 1. жовтня ц. р. „День німецького селянина" в Брікеберґу (Ганновер) з участю пів міліона селян із Вестфалії й долішньої Саксонії.

— Маневри червоної армії розпічнуться 19. ц. м. в околиці Орла в приявї всіх військових аташе, акредитованих у Москві.

Присилайте свої поправки та доповнення до суплєменту Української Загальної Енцикльопедії. Львів. Чарнецького 26

Конфлікт між Римом і Прагою через словацьку націю.

(УП) Між папським нунцієм у Празі і чеським урядом прийшло до непорозуміння з приводу листа, який вислав нунцій до провідників словацьких католиків Глінки. В листі нунцій заявляє, що в той час, коли в Празі Святий Отець згляду його заступник все виставляє на зневагу, які він не відповідають інтернаціональним звичаям ввічливости, словаки його мають, за що їм слава і честь. Словацькій нації він ніколи не забуде і буде вічно вдячний за ту вірність, яку справив йому Глінка й його вірні, поки, яку справив йому Глінка й його вірні, поки тому, що лише через підпорядкування себе Святому Отцеві живе у Празі. Чеська преса накидається не дуже ввічливо на нунція і на Глінку за той вияв співчуття.

—o—

За відновлення льондонської конференції

ЛЬОНДОН, 18. 9. ПАТ. Макдональд відбуде сьогодні конференцію з покликаними до себе до Льондону двома вищими урядовцями секретаріяту Союзу Народів, які займаються справами льондонської конференції. На основі інформацій „Дейлі Геральда" Макдональд задумує відновити льондонську конференцію частинно в монетарному обсязі в половині листопада. Одначе „Дейлі Геральд" передбачує опозицію проти цього від держав золотого европейського блюку.

АНГЛІЙСЬКО-ФРАНЦУСЬКІ НАРАДИ В СПРАВІ РОЗБРОЄННЯ.

ПАРИЖ, 18. 9. ПАТ. Французько-англійські наради в справі розброєння, а спеціяльно в справі його контролі, почалися нині на Ке д'Орсей. Мін. Боннур приняв англійських делеґатів держ. підсекретаря Елена й амбасадора лорда Тірела в присутности Ляжера та Масілія. Наради тривають до снідання, яке видали на Ке д'Орсей в честь Елена та мадярського міністра закордонних справ Канї. В снідані взяв участь і прем. Даладіє. Дальші наради йдуть пополудні в присутності премієра.

—o—

Французький москвофіл має голос.

ПАРИЖ, 18. 9. ПАТ. Еріо виголосив у Лебляні промову в приявї півтора тисячки радикалів, оповідаючи про свої вражіння в Радянщині. Сказав між іншим, що Франція повинна бути щаслива, що скінчилися непорозуміння між нею і російським народом, який виявив тепер своє бажання миру пактом з Польщею.

—o—

Протижидівський рух в Румунії.

Національ-соціялістична агенція „Наддунайська кореспонденція" повідомляє, що прийшло до фузії всіх антисемітських партій в Румунії, які антисемітсько-фашистівський фронт під проводом б. міністра Мануїлєску. Обединений фронт обіймає християнсько-національну лігу Кузи, залізну ґвардію Кадреану та інші угрупування. Міністр Гоґа від цього обединення пробував тепер в Берліні, де конферує з гітлерівцями. Після його повороту проектується велику антисемітську кампанію в цілій Румунії.

—o—

Невільництво в Радянщині.

МОСКВА, 18. 9. ПАТ. Появився новий декрет про радянських абсольвентів вищих шкіл, на основі якого абсольвенти після укінчення студій мають 5 років працювати в містах і підприємствах, призначених їм władzo. Хто самовільно виїжджується в інших підприємствах, буде караний судово.

—o—

АРХ. ОТТО ПРО ВИЗВОЛЕННЯ ВІДНЯ.

Орган австрійських легітимістів „Дер Естеррайхер" помістив лист Оттона, сина пок. цісаря Карла, до кардинала Інніцера з нагоди віденських свят. В листі м. і. каже Отто, що його предок цісар Леопольд змобілізував усі війська Австрії, а другий його предок кн. Льотаринський проводив військами проти турків. На свято 250-их роковин прийшли до Відня всі ті народи, що так довго були злучені під скіптром Габсбургів і які тому були сильні та щасливі. Отто жаліє, що його заслання з кордонів Австрії не позволяє йому взяти участи в святі та що ніколи ще не відчував так того заслання, як тепер. Просить Бога, щоби позволив йому якнайскорше вернутися до Австрії для відбудови австрійської батьківщини та ведення її до кращої будучини. Лист підписаний „Отто на засланні".

МІНІСТР БЕК ІДЕ ДО ПАРИЖА

ВАРШАВА, 18. 9. ПАТ. Міністр закордонних справ Бек із жінкою їде 19. вересня до Парижа на взаємини французького уряду. Візита має офіціяльний характер. Потреває два дні. Мін. Бека прийме президент республики та премієр Далядіє. Міністр закордонних справ Бонкур видасть у честь Бека обід. Із мін. Беком їде директор кабінету Дембіцький та особистий секретар Фрідріх. 21. вересня мін. Бек поїде до Женеви, де головуватиме польській делегації на сесії Ради та Зібравні Ліги Націй.

КОМІСАР ПОЛІЦІЇ НАМОВЛЯВ ДО ДУШОГУБСТВА.

СЯНІК, 18. 9. ПАТ. Нині в Сяноці почалася розправа перед присяжним судом за вбивство ін. Худзіка та поранення ем. майора Вол. Овоца. На лаві обвинуваченых засіли: Роман Яйко, бухгальтер Комунальної Каси Ощадности в Бжозові, Ст. Станкевич, тайний агент і Бол. Древінський, комісар поліції. Головний обвинувачений Яйко, якому закидають, що 14. V. стрілив із дубельтівки до Вол. Овоца, щоби його вбити. Овоца лише поранив, зате поцілив шротом Худзіка та спричинив його смерть. Ст. Станкевичеві закидує акт обвинуваченя підюджування та поміч у вбивстві. Древінському підюджування до вбивства З акту обвинуваченя виходить, що Яйко віддавна хотів убити Овоца, до якого відчував із невідомих причин ненависть. Від Станкевича дізнався, що Овоц це зрадник батьківщини та небажаний в околиці, тому його треба би усунути. Станкевич зізнав, що не намовляв Яйка до вбивства та що Яйко зробив це з власної ініціятиви. Комісар Древінський зізнав, що Станкевич обвинувачує його з пімсти, тому, що він докоряв йому за недбайливість у службі.

ВИСЕЛИЛИ ЖУРНАЛІСТА.

ВИЛЬНО, 18. 9. ПАТ. Зі Столпців повідомляють, що з СРСР виселили кореспондента „Берл. Тґту", який перебував нелегально в СРСР.

КАТАСТРОФИ.

З Льондону повідомляють, що на перегоновий шлях в Домкастор упав літак і розбився зовсім. Два тренери та два джокеї, які вправляли на шляху, були ранені.

На летунському майдані в Брукленд скоїлася летунська катастрофа, в якій згинула летунка й різьбарка лейді Клейтон. Чоловік її згинув п. р. у Лібійській пустині також у летунській катастрофі.

БЛЬОНФОНТЕР, 18. 9. ПАТ. 9 осіб згинуло в зударенні льокального поїзду з поїздом, який віз видців на меч рагбі між Півд. Африкою та Австралією.

ЛІНДБЕРҐ НА ФАРМІ.

СТОКГОЛЬМ, 18. 9. ПАТ. Ліндберґ і його жінка приїхали до Смедсторп у Скандинавії. Відвідали там фарму, в якій господарив Ліндбергів дідо.

ЛІНДБЕРҐ ЛЕТИТЬ ДО СРСР.

Зі Стокгольму повідомляють, що полк. Ліндберґ хоче в найближчому часі летіти до Ленінграду. Має він, мовляв, із більшовицькими летунськими колами назязати переговори в справі летунської комунікації в арктичних околицях.

АТЛЯНТІЙСЬКИЙ ЛЕТ.

Подружа Молісон хоче на днях вистартувати з Монтро в Канаді до лету через Атлянтик. Хочуть побити рекорд Коло й Росі. Летіли би понад Атлянтиком, Англією, Німеччиною, можливо й над Польщею, далі над СРСР.

БОЛГАРСЬКИЙ КОРОЛЬ У ЮГОСЛАВІЇ.

БІЛГОРОД, 18. 9. ПАТ. Нині в год. 7.45 рано король Югославії Олександер та королева витали на білгородському двірці болгарського короля Бориса та королеву Йоанну, що вертали до Софії.

ОТРУЇВСЯ ПРОФЕСОР.

ЕСЕН, 18. 9. ПАТ. Звільнили дальших 4 професорів університету. Професор університету Міністері Грос отруївся заживши ціянкалі.

ВОЖД БОЛГАРСЬКИХ ФАШИСТІВ.

Римські часописи повідомляють, що до Риму приїде вожд болгарської фашистівської парт. Олександер Сталінський. Побуде в Римі кільна днів. Відвідає громаду Літоріо, яку побудував фашистівський режім, і виставу фашистівської революції. Матиме наради з фашистівським послом Річчі, який заєує йому, як в Італії зорганізована фашистівська молодь. Потім Сталінський відвідає Неаполь, Ліворно, Генуєю, Спецію та Міляно.

—o—

НОВИНКИ

— **Першорядна кравецька робітня А. Дуфанця** Львів, Пасаж Міколяша, Тел. 87-41. Матеріяли на складі. 271

— **Робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.**

— **Нашим відборцям до відома** подаємо, що рафінерії піднесли ціну парафіни, головний складник свічок. Ми маємо старі запаси і, як довго вони старчать, віддаємо їх нашим відборцям по давних цінах. Фабрика свічок Інж. К. КОТЕЦЬКИЙ і Ска, спілка з обм. пор. Львів 15, вул. Окружна 108 А. 385

— **Конфіската.** 245-те число „Діла" сконфіскувала прокуратсрія за частину новинки про наглий суд у Львові.

— **Сніг у Скільщині.** На просторі Сколе-Лавочне упав в ночі на 18. ц. м. густий сніг, що закрив усі околичні гори, особливо Парашку і Зелемінь. В деяких місцях сніг доходить до 15 цм. грубсоти.

— **Редукція 56 катедр.** Як повідомляють з Варшави, число катедр, які уряд задумує зліквідувати у всіх вищих школах, доходить до 56. На однім гуманістичнім виділі краківського університету звивають 8 катедр. У Вильні мають звинути фармацевтичний виділ, на львівській політехніці виділ лісовий. Ректори всіх вищих шкіл роблять заходи в міністерстві освіти задля зменшення розмірів редукції.

— **Бандитизм в краю.** До мешкання заможного господаря С. Гарбія в Підністрянах пов. Бібрка добилися в ночі три замасковані бандити і стероризувавши домівників, украли коло 1000 зол. Поліція глядає за бандитами. — В Княжу пов. Снятия пятьох озброєних бандитів напало на дім Герша Штахера. Вони пострілили Штахера в черево, Мендля Штахера в голову, а решту родини побили тяжко. В часі погоні одного з напасників, Пясецького, родом з Повільник, пострілено, а інших арештовано. Мендель Штехер помер від ран.

— **Смертний присуд.** У понеділок закінчився в Куликові наглий суд над Жултанецьким за вбивство Стельмахової. Жултанецького засудили на кару смерти на шибениці. Трибунал предложив засудженого до ласки президента держави.

— **Краєва хроніка.** Комісарем міста Снятина іменував станиславівський воевода емер. капітана Вержбянського. — У Варшаві відбувся зїзд директорів середніх шкіл при участи 100 осіб. — В Гряді біля Львова лісовий практикант фондації Скарбка Йос. Вельницький вбив найменчку місцевого лісничого Ст. Шклинську. Опісля й сам застрілився. Причина: нещасне кохання. — В Станиславові в дільниці Бельведер Сара Готворт двома вистрілами з револьверу положила трупом свого чоловіка Самуеля.

— **Хто виграв на льотерії?** 19-го і 20-го дня тягнення Державної Клясової Льотерії впали виграні на такі числа: 50.000 зол. на ч. 128267 10.000 зол. на ч. 13142, 57144. 5.000 зол. на ч. 117758, 125222. 2.000 зол. на ч. 4963, 22351, 43410, 60748, 73613, 80242, 85705, 102760, 107593, 108046, 113662, 132566, 132732, 136800, 149789. 1000 зол. на ч. 21000, 25452, 38519, 51363, 53715, 54327, 61077, 61201, 62179, 62748, 67284, 68803, 72508, 74142, 76072, 78758, 79289, 83695, 84953, 85041, 87222, 89973, 91494, 95819, 112239, 113562, 121844, 131525, 132124, 132320, 132052, 136776, 138512, 139846, 150301, 153085. 10.000 зол. на ч. 51303. 5.000 зол. н ач. 14969, 27436, 29297, 65401, 90305, 152961. 2.000 зол. на ч. 9174, 20826, 22607, 27049, 37726, 42184, 42304, 42507, 42852, 52927, 59901, 63259, 71072, 129381, 141513, 152950. 1.000 зол. на ч. 98, 3126, 10397, 12810, 15295, 19370, 33458, 43572, 50493, 53102, 56164, 59295, 60043, 61785, 66241, 67045, 76530, 79188, 80415, 88825, 98363, 101057, 104926, 110889, 117738, 122117, 128301, 131905, 133350, 134535, 137506, 141672, 142895, 144758, 149254, 149932.

— **Зловживання в радіостаціях.** Б. директорів берлінської радіостації Магнуса, Флеша і Брауна перевезено з концентраційного табору до слідчої вязниці в Берліні. Всіх обвинувачують в спроневіреннях до спілки з б. директором берлінської радіостації проф. Кнепфке, що відобрав собі життя. Арештовано теж трьох б. директорів шлеської радіостації.

— **До чого догосподарились більшовики з радіом?** Червона Москва розраховувала на прихід з радіоабонентів у висоті 7,5 міліонів карбованців. У дійсності прихід з цього боку виніс менше, як 1 міл. карбованців. Обраховано, що Україна заплатить за дозвіл вживати радіо коло 1,5 міл. карбованців. У дійсності одержано щось коло 6000 карбованців. Розуміється, що червона Москва стягне все це в інший спосіб з українського населення. Такий стан подають цифри. А тимчасом радянська преса розголошує по цілому світі, що в Радянщині майже не кожний селянин має радіо, а робітництво, то таки всі забезпечені з того боку

— **Ріжні вістки.** Б. Німецький комуністичний посол Макс Гельц утонув, як повідомляють з Москви, підчас прогулки човном на ріці Oul. — У військовому магазині на передмістю Мостару склався вибух пороху, наслідком чого згинули два вояки й одна селянка. Три інші особи тяжко ранило. — На південному побережі Зл. Держав перейшов ураган, що наробив великої шкоди. — На німецькому летовищі в Плявені впав літак, причому вбився пільот.

— **Проти англійського пива** почала боротьбу свобідна ірляндська держава у звязку з загальною економічною боротьбою. Минулого тижня у Дебліні було вісім зорганізованих нападів на шинки з англійським пивом і маніфестаційний похід.

— **Американські лікарі** радять над тим, щоби ввести правило передплати гонорарів від пацієнтів. Щораз частіше трапляються там випадки, що пацієнти взагалі не платять своїх довгів і лікарі з досить численною клієнтелією не мають засобів до життя.

— **Нові міста в СРСР.** За останніх пять літ повстало на території Радянського Союзу нових 257 міст, що мають разом два міл. населення. За цей час загальне населення зросло на 7 і пів міліона. Найбільше тих міст повстало на Сибірі, в тундрі, в уральських горах, часто там, де досі не було ніодної людини. На півострові Коля під 68 степ. повстало місто Огібіногорськ, що у 1930 р. мало 206 осіб: нині має воно 37.000 мешканців. Несподіваний, часто неприродний зріст міст є наслідком того, що населення з сіл, не маючи змоги прожити, втікає до міст.

— **Незаконне уродження не є ганьбою.** У звязку з новими німецькими законами, що обмежують доступ до державних становищ неарійцям пішли чутки, що новий німецький уряд робитиме труднощі теж особам незаконного походження. Ці чутки спростовують тепер півофіціяльно. Такого закону уряд не передбачує і боронить погляду, що людина незаконно уроджена не може бути в ніякому разі суспільно покривджена, тимбільше, що сама вона тут зовсім невинна.

— **Преса починає послуговуватися телєвізією.** Час і простір робляться в нашій добі чудес і техніки щораз то менше виразнішими. Хто перед винаходом хвиль етеру дав би віру, що між якоюнебудь подією на земній кулі, а відтворенням цієї події на сторінках часопису на віддалі кількох тисяч кільометрів може пройти не більше кількох хвилин? Отже інж. Белен, винахідник белінографу, зладив для паризької газети „Парі Суар" апарат, який дозволяє репродукувати на віддаль все, що діється перед очима. хочаб найбільш віддаленого фоторепортера. Сягаючи оком в недалеке майбутнє, бачимо цілу пресу світа серед шаленого темпа актуальности. То певно, що часопис, який має фотосправозданців, що пересилають йому інформації з кількох сторін світа, перемінився би не в орган одного дня, а в орган одної хвилини, іншими словами в щоденник актуальности, який ми оглядали би на екрані. Засада цього апарату полягає на сполученні функцій хеміграфічного уладження в діланням короткохвилевої надавчої стації.

— **Більшовицькі письменники та кіно.** Старий визначний представник пролетарської літератури Ол. Серафимович написав для Совкіна сценарій повісти „Залізний потік", поправив іще його потім на домагання фільмового підприємства, та коли фільма була готова, мусів зажадати, щоби назвище його усунули з фільми. Подібний клопіт мав Серафимович із ленінградським фільмовим підприємством, яке просило, щоби зладив сценарій із своєї давнішої повісти „Місто в степу". Після ріжних перерібок приняли Серафимовичів варіянт, та в готовій фільмі подали інших авторів. У „Літ-Газеті" Серафимович жаліється на практики фільмових підприємств. І письменниця Сейфуліна жалується, що до фільми „Дорога життя" викрали деякі сцени з її оповідань для дітей, одначе не признали її співробітництва.

— **Назва ріки Амазонки помилкою.** Німецький дослідник д-р Гут, що виїхав девять літ тому до Америки, щез безслідно у пралісах. Тепер він несподівано появився в Еквадорі у місті Гуаякіль з індіянкою, що стала його жінкою; він оженився з нею вдячний, що вона врятувала йому життя вісім літ тому, коли 23 його приятелів згинуло з рук індіян і від пропасниці. Гут заявив представникам преси, що назва ріки Амазонка мусить опиратися на помилці тих, що так її назвали, бо між індіянами сумежних пралісів нема ніякого войовничого жіночого племени. Ця помилка повстала імовірно від того, що індіяни племени їваро, які там живуть, мають наскрізь жіночі манери; вони носять спідниці та довгі плетені коси, їхній голос — високий і мельодійний. Томуто европейці, що воювали з ними, вважали їх жінками. Д-р Гут не хотів вернутися до давнього цивілізованого життя і пішов назад у пущу між індіян.

З кіна.

Кіна „Коперник" і „Марусенька"· „Цілунок перед зеркалом".

Песу Фодора, що мала такий успіх на европейських сценах, переробили в Голівуді на фільму. Одна дрібна подробиця: мент, коли чоловік запримічує зміну у своїй жінці у вислові її обличчя відбитім у зеркалі, затратився у кіні. На цій подробиці тримається вся психольогічна підстава песи. Для тих, що розуміють добре англійську мову, сповідь убийника і промова його оборонця, можуть бути ще двома ефектовними моментами цієї наскрізь театральної вистави. Американське кіно дало нам пересічний кримінальний роман і глядачеві важко з нього зрозуміти, чим Фодор зєднав собі такий успіх на сцені.

—o—

Студентські справи.

Ще про студії на люблинському університеті.

Приватний католицький університет в Люблині на правах державних вищих академій має 4 виділи, себто крім студій теольогічних, виділ права і наук суспільно-економічних, що обіймає дві секції: правничу й економічну та виділ наук гуманістичних, що ділиться на такі групи: 1) фільософічну, 2) педагогічну, 3) історичну, 4) фільольогію класичну, 5) польоністичну, 6) романістичну. Вписи на університет тревають до кінця вересня, оплата річна 300 зол, платна в трьох ратах. Документи до вписів, про які була згадка в одному з попередніх чисел „Діла" можна висилати на адресу Крохмалюківна Галя. Lublin, ul. Dolna P. Marji 6a. Щодо утримання, то сильне мешкання можна тут дістати за 10—20 зол., обіди в студентській кухні по 30 сот. Огже найскромніше удержання пересічно яких 50 зол. місячно. На університет приймають без обмежень. *М. Винниченюк.*

—o—

Дописи.

ЛЬВІВЩИНА.

Як ми працюємо? Село Ременів не одно з найсвідоміших у львівському повіті. Є тут такі т-ва: „Рановона Молочарня", Споживчий кооп. „Єдність", Каса Стефчика, чит. „Просвіта", Рух. Т-во „Сокіл", Кружок Р. Ш., Кружок Союзу Українок, Кружок Сільського Господаря. Всі т-ва гарно розвиваються, сповнюють як слід свої обовязки. Р. молочарня обединує 7 сіл та числить понад 600 членів. За час своєї діяльности під червень 1931. придбала майже понад 20 тис. зол., в тім гарну площу під будову власної домівки вартости 4.000 зол. Спож. кооп. „Єдність" має власний дім, в якім міститься Райфайзенова Молоч., а на весну п. р. купила з торгів поля, яке відпайняла відні-

шим членам. Також п. м. купила дім і город від вдови. Чит. „Просвіта" має власний дім, в якім також містяться споживча кооперативна. При читальні є організовані ось такі секції: Амат. гурток, хор, секція культурно освітня, забавова й організаційна. Всі секції випливаються на ґрунті своїх обовязків. Кружок Р. Ш. підмагає моральне й матеріальне Р. Ш., а також вже другий рік веде власним коштом дїточий садок. Союз Українок, якого головою є п. Зося Дзьобова, обединює майже все жіноцтво, відбуває що неділі й свята сходини членів, де виголошуються реферати, відчити та веде різні гутірки. Кружок Сільського Господаря організував конкурс плекання расових курей-карликів. До конкурсу приступило 16 хлопців й дівчат у віці від 14—18 літ. Крім цього організувався на осінь тритижневий курс годівлі дробу. Дуже гарно розвивається Рух. Т-во „Сокіл", яке числить 210 членів. Т-во є зорганізоване й ведене вірцево. Одним з найкращих виступів Т-ва було районове соколїзьке свято в дні 12. в. м. при співучасти соколїзьких гнізд з Грибович, Дідилова, Пикуловича й Жовтанець. В програму свята входив привіт головою т-ва Стефана Ковалишина, вправи поодиноких гнізд, вежі та загальна вправа, до якої стануло 240 побратимів, поселтер та сок. дорасту. Дефіляду відібрала Старшина при співучасти голов всіх згаданих товариств, між іншим головою Т-ва „Сокіл" в Жовтанцях о. Шпотом та делегатом С. Батька у Львові побр. Благіткою. *Учасник.*

—o—

СПОРТ.

ЗІ СПОРТОВОГО ЖИТТЯ СТРИЙЩИНИ.

1. Повітові легкоатлетичні змагання у Стрию.

9. і 10. п. м. відбулися в Стрию перші повітові легкоатлетичні змагання. Мали вони бути завершенням праці численних сільських спортових дружин та показом їхньої спортової справности. До змагань зголосилося 14 спортових товариств повіту, які мали виставити понад 50 змагунів не вичислюючи в те число змагунів зі Стрия.

Та перешкодила цьому непогода. Майже весь час змагань ішов дощ, який ще перед змаганнями сильно розмочив спортовий майдан. Деякі не побоявшися дощу солідарно ставилися на заклик старшини, але більшість волїла вигідно залишитися дома. Тому до змагань стануло всього 20 змагунів.

Висліди в поодиноких конкуренціях не дуже значні, виною цього в першу чергу була непогода. Ось вони:

Мущини: 100 м. Штинда 12 сек., 200 м. Штинда 24.6 сек., 400 м. Штинда 58.2 сек., 800 м. Салдан П. 2 мін. 30.2 сек., 3.000 м. Савчак 10 мін. 30.2 сек. Мет диском: Салдан В. 31.96 м. Мет ратищем: Салдан В. 40.40 м. Скок вдаль: Петріна 5.84 м. Скок вгору: Салдан В. 1.49 м.

Жінки: 60 м. Пиціївна 8.6 сек., 100 м. Пиціївна 14.6 сек. Мет диском: Пиціївна 23.65 м., Глущишин 20.05 м. Скок вдаль: Пиціївна 4.23 м., Гонсціївна 3.58 м.

Змагуни ці є переважно членами Спорт. Секції „Сокола" в Стрию з тої тому, що в Стрию вже віддавна панівні правильні спортові вправи, які по селам щойно цього і минулого року почалися. З сільських змагунів ці вирізнилися бігуни з Завадова і скакуни з Доброгостова. Можна сподіватися, що коли по селам Стрийщини від планова спортова праця, тоді вже незадовго змагуни зі Стрия по волі чи неволі будуть мусіти поділитися чільними місцями зі змагунами зі сіл. Одначе до цього можуть дійти села тільки сильною волею у невпинній підготовці та непоборним хотінням здобути над іншими перемогу.

Незабаром, бо вже 23. і 24. вересня п. р. відбудуться нові повітові осінні легкоатлетичні змагання, в яких напевно всі села (без огляду на погоду) візьмуть уже участь і покажуть на них свою спортову справність.

УЖГОРОД. С. К. „РУСЬ" — УМТЕ 3:2 (2:1).

Треті, рішаючі змагання за мистецтво Словаччини і дальшу участь у змаганнях за амат. мистецтво чехословацької держави виграла остаточно по важкій боротьбі „Русь", перемігши свого мадярського суперника 3:2. Змагання ці велися у сильно напруженій атмосфері в присутности 4.000 глядачів. Найближчу зустріч матиме „Русь" у Празі з Німецьким Футболевим Клюбом (ДФК), а потім будуть відплатні змагання в Ужгороді.

—o—

Нові книжки й журнали.

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ, популярно-науковий журнал Т-ва „Просвіта" ч. 9. за вересень 1933. Зміст: З народнього календаря; І. Крипякевич: Українське життя в княжих часах; Бойкот; Б. Р.: Українське кобзарство; М. Возняк: 1837 чи 1834?; Ф. Коковський: Даровизна та її вимоги; Е. Томашевський: Як експортують птицю?; Форум Трайна в Римі; М. Бардега: Дещо про зимівлю бджіл; Е. Жарський: Комахи держави; Ф. Коковський: Наші старі дерева; В морській глибині; М. Гнатишак: Як збудувати й уставити детектору радіоприймальну стацію; Ю. Крохмалюк: З історії механічних возів; В. Дорошенко: М. Скрипник; Освіта й виховання; С. Магаляс: Часопис в освітньо-виховній праці; З життя Філій; Мілованська школа; Бібліографія.

РІДНА ШКОЛА ч. 18. Рік II. Львів, 15. вересня 1933. Зміст: Організаційна діяльність „Р. Ш." від 1. 5. до 31. 8. 1933; Вас. Стефаник: Роса; К. Подруцький: Безплатний учитель; Вадим: Діточі садки в Спіччині; Д-р О. Кадмер: Школа і національна ідея; М.: Олекс. Запаленко; П. Артемюк: Діяльність М. Галущинського на Поліссі; Лев Ясінчук: Школи і молодь в Америці; З життя „Рідної Школи"; Правна порада; Різні вісти; Веселий куток.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Середа, 20. IX. год. 7.30 веч. „Фрайлйди Доктор".

Четвер, 21. IX. год. 7.30 веч. „Фрайлйди Доктор".

Театр Ріжнородностей.

Середа, 20. IX. год. 7.30 веч. „Моя панна мама".

Четвер, 21. IX. год. 7.30 веч. „Неприятельки мущин".

Кіна.

АДРІЯ: „Опир в опері".

АПОЛЬО: „Історія гріху" (Ст. Жеромського).

АТЛЯНТИК: „Пісня серця".

КАСИНО: Фріц і Фляп.

КОПЕРНИК: „Цілунок перед зеркалом" і додатки.

КОЛІСЕЙ: „Колиб я мав мілїон" і ревія „Кармен у кратки".

МАРУСЕНЬКА: „Цілунок перед зеркалом" і додатки.

МІРАЖ: „Марокканські ночі кохання".

МУЗА: „Чемп".

ПАЛЯС: „Адютант його Великости" Власта Бурян).

ПАН: „Мумія" та ревія.

ПАСАЖ: „Зунгу".

СТИЛЕВЕ: „Король це я!" (Власта Буріян). ревія „Як дасться, то зробиться".

ХИМЕРА: „Жінка з другої руки".

УТІХА: „7 пристаней, 7 дівчат" і ревія.

Закордонне радіо.

Вівторок, 19. вересня 1933.

Кенігсберг (217.1) 20.05 „Замкова балада" драма Голендера, **Франкфурт н. М.** (259,3) 20.00 „Фрідман Бах" оп. Гревера; **Братислава** (279,3) 18.20 Скрипка; **Мілянo** (331,4) 20.30 Оперетка; **Лайпціг** (389,4) 16.00 Концерт; **Букарешт** (394,2) 20.00 Пісні; **Білгород** (429,7) 19.00 Пісні; **Рим** (441,2) 20.45 „Тореадор" оп. Карілля; **Бромінстер** (459,4) 20.00 „Голяндець-скиталець" оп. Вагнера; **Прага** (488,6) 14.50 Оркестра; **Відень** (517,2) 12.00, 18.45 Концерт, 17.05 Камер. музика; **Будапешт** (550,5) 17.30 Циг. орхестра; **Харків** (937,5) 9.00 Концерт для села, 10.00 Сп. квартет, 13.50 Літ.-Муз. авд., 15.00 Квартет Леонтієвича, 18.00 Камер. концерт, 19.00 Концерт із Української Фільгармонії; **Москва** (1000) 17.25 „Золотий півник" оп. Рімського-Корсакова (Сталін 424,3 м.).

Середа, 20. вересня 1933.

Барі (269,4) 20.45 Скрипка; **Бреслява** (325) 17.05 Пісні в супр. цитри, 18.05 Пісоньки шл. хору; **Штрасбург** (345,2) 20.30 „Чар вальса" оп. Штравса; **Берлін** (419) 16.30 Військ. орхестра, 21.00 Нар. пісні; **Прага** (488,6) 10.10 Військ. музика; **Відень** (517,2) 12.00, 13.10, 19.00 Концерт; **Будапешт** (550,5) 15.30, 20.45 Концерт; **Харків** (937,5) 9.00 Оп. музика, 10.00 Літ. муз. авдиція для дітей, 13.50 Більшовицька музика, пісні, 15.00 Нім. музика, 18.00 Балалайки, гармонії, 19.00 Концерт із Березіни; **Москва** (1000) 17.25 „Демон" оп. Рубінштайна (Сталін 424,3).

Львівське радіо.

Вівторок, 19. вересня 1933.

7.55 Ранішня авдиція; 12.05 Легка музика з грам. плит; 14.55, 15.15, 15.30, 19.05, 22.40 Грамофон; 15.10 Сільва рерум; 15.25 Господарський комунікат; 15.35 Збіжева біржа; 17.00 Листи та програми; 17.15 Концерт солістів; 18.45 Авдиція про позичку; 19.20 Всячина; 19.40 На овиді; 20.00 Концерт орхестри; 22.00 Скрипка; 22.25 Спортові вістки.

Середа, 20. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.35, 12.35, 14.55, 15.15, 16.00, 19.05, 22.40 Грамофон; 15.25 Господарський комунікат; 15.35 Збіжева біржа; 17.00 Відчит; 17.15, 21.10 Легка музика; 17.55 Віольончеля; 18.15 Новинпост (Ст. Гарчинський); 18.35 Спів (Шабранська); 19.40 „Чоловік із зав оселну"; 20.00 Фортепіновий квінтет; 22.00 відчит в есперанто про Собеського; 22.25 Спортові вістки.

БІРЖА.

Банк Польський у Познані, так обчисляє курс доляра до 5.93. У приватних оборотах платили 5.95 зол.

Пополудні впав доляр до 5.89 зол. На біржі паніка.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 18. IX.: масло екс. 2.60, масло десер. 2.50, молоко 15 сот., сметана 70 сот., яйця 3.80 зол. Тенденція на масло, яйця удержана, на молоко слаба.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

НАУКА писання на машинах найновішою методою, переписка та помножування писем по цінах найнижчих приймає Ю. Ломага, Валова 11. 308 6—10

ЦІНИ КРІЗОВІ!!! Відома Школа і Робітня жіночого кравецтва приймає замовлення і перерібки. М. Козловська, Академічна 22/1. 355a 3—3

ВУГОЛЬ: Калитяк, Байки 14. Тел. 38-24. 203 22—30

ВЧИТЕЛЬ МОВ із закордону вчучує в найкоротшому часі англійського, німецького і французького. Сикстуська 14. 2-3

ХЛОПЕЦЬ робучий і чемний шукає практики до ремесла. Ласкаві зголошення до „Діла" для практиканта. 2—3

АЛЬФОНС ДОДЕ

МАЦІЦЬКИЙ

Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

членів „РУСЬКОГО НАРОДН. ДОМУ"

зар. стов. госп. з обм. порукою в Городку Яг. в ліквідації — відбудуться дня 8. жовтня 1933 год. 12 пол. з таким денним порядком: 1) Звідомлення ліквідатора і кінцевий рахунок. 2) Постанова щодо укінчення ліквідації. 3) Призначення заплщеної надвишки.

384 1—1 **Ліквід. Управа.**

КОНКУРС.

Комітет будови церкви св. Покрови розписує конкурс на доставу 40.000 кг. паленого вапна, около 200 м³ гострого піску, около 100 м³ каміння до бетонових фундаментів.

Всі матеріяли з доставою на місце будови Львів, вул. Потоцького ч. 86 Оферти складати на руки о. Юліяна Дзеровича, Львів, вул. Содова ч. 1 до 25. вересня п. р. 386

ПЯНІНА першорядні по зниженних цінах; на догідних умовинах. Купно, продажа: заміна уживаних інструментів. 235

НОВАЦКІ

Пілсудського 17. Тел. 35-21

Новий Самоуправний Закон

Д-РА СТЕПАНА БАРАНА.

Ціна 40 сотиків

з почтовою пересилкою 55 сотиків. Висилає Адміністрація „Діла".

Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів. Ринок 10. За редакцію відповідає Олександер Костим.

ч. 248 (13.487). Львів, четвер 21. вересня 1933. Pocztowa opłaty zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Ділo", Львів. Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол., Чвертьрічно 15·00, Піврічно 30·00, Річно 60·00. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословеччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Про насвітлювання валютових питань.

Минулого тижня занотувала наша кооперативна преса, що в дні 12. вересня ц. р. відбулася в Центробанку чергова нарада представників наших фінансових і економічних централь у валютових справах, і розглядала дальші проблеми валютового питання у нашій кредитовій кооперації та кооперації інших видів, установляючи напрямні дальшої валютової політики.

З цього видно, що відповідальні керманичі наших фінансових установ призадумуються і говорять про власну програму забезпечування проти валютових несподіванок для збереження маєткового стану нашого громадянства, як також уділяють своїм інтересентам потрібні інформації, так, як це роблять польські і жидівські банки в краю. Супроти цього не можна казати, начебто у нас був стриманий процес капіталізації та начебто провінціональні кредитові установи у нас були незорієнтовані і пробували на свій лад розвязувати проблему евентуального загрожения краєвої валюти, бо те все діється організовано через фахові централі і Ревізійний Союз Українських Кооператив.

При освітленні цих питань треба передовсім завважити, що тут не можна легковажити справи зрівноваження білянсових позицій стану чинного і стану довжного у золотих і в долярах, — як першого засобу збереження маєткового стану наших фінансових і взагалі економічних установ, бо таким чином ми також зберігаємо стан посідлості нашого громадянства.

І цього заходу наших відповідальних керманичів не вільно вікому підсувати під „інфляційну мораль" у злому значінні, бо кожний елементарно освідомлений економіст мусить розуміти, що як кредитові установи захитаються, тоді нашим вкладникам льокат не поможе ніякий курс долляра ні золотого. А коли ми держимо наші економічні і фінансові установи у білянсовому зрівноваженні обох валют і забезпеченні вложених льокат нашого громадянства, то це належить нам вписати у велике добро в сучасних валютових пертурбаціях світа, чого нам мабуть завидують фінансові організації деяких народів, і на цьому становищі мусять видержати наші відповідальні керманичі фінансових установ, бо це їх перша основа й мораль.

А щодо інфляційної моралі, то не можемо забувати, що наша фінансова програма не є в силі здержати інфляції державних валют ані не має і не може мати на меті впроваджувати інфляцію якоїсь валюти, а може йти тільки в тому напрямі, щоби по змозі боронити повірене майно громадянства перед наслідками можливої інфляції тої чи іншої державної валюти, та в цьому є один і той сам інтерес установи фінансової і власників громадянських льокат, бо чим більше збогатиться рідна інституція, тим більша є забезпека вложених льокат з відсотками і евентуальною різницею курсу...

Натомість небезпека „інфляційної моралі", про яку я згадав і обговорив у моїй статті в „Ділі" з липня ц. р. є по іншому боці, а саме по стороні довжників позичкових, щоби вони віддавали свої довги у вартости позиченої валюти з часу виплати позички, без огляду на те, чи вони з кооперативами чи іншими особами, та до отсеї моралі треба нам прилюдно накликати, щоби не поширювалась деправація у нашому громадянстві.

А знову висвітлювати з боку фінансових відповідальних керманичів у теперішньому замішанні курсів світових валют: яка валюта є безпечна, а яка небезпечна, булоб несерйозним пророченням, яке могло б наше громадянство впровадити повільно в оптимістичний блуд або викликати неоправдану паніку.

Зособа, один заінтересований і теоретичний економіст запитується: які небезпеки загрожують польському золотому? Хай зволить він призадуматись над тим, що Польща оголосила внутрішню позичку на 120 міліонів золотих, щоби зрівноважити свій державний бюджет і цим забезпечити стійкість польського золотого.

А польський міністр скарбу Вл. Завадзкий до цього додав своє мотто: „Численні познаки позволяють припускати, що доходимо до певної стабілізації господарських і фінансових відносин". Отже прошу взяти цю тему до прилюдної дискусії.

Або інший інтересент запитується: який буде курс американського доляра в найближчому часі? На це не відповість ні один фінансовий знавець світової валюти в даних обставинах американського експерименту президента Рузвельта. Але у всякому разі треба мати на увазі, що Злучені Держави Північної Америки мають покриття золотом понад чотири мілїярди долярів та що тут нема браку державних фінансів Північної Америки, а тільки ведеться спроба підняесення продукції американського громадянства через обниження курсу доляра, так що курс доляра залежить від господарської політики американського уряду. І тому годі радити, щоби зовсім покидати долярові льокати, а нато місць доцільним є полишити інтересованим вибір валюти їх льокат.

Те саме можна сказати про льокати в золотих у золоті і в долярах у золоті, що мусить йти у парі з акредитуванням у тих валютах.

Ось у таких рамах може обертатися дискусія, але проголошувати сьогодні непохитні тези у валютових питаннях це недоцільне і небезпечне.

Д-р Кость Левицький.

З уваги на непевність завтрішнього дня повинен кожний подбати чимскорше за обезпечення свого життя в одинокому

УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ.

„КАРПАТІЯ",

ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38 (власна каменниця).

Цьогорічні жнива на Україні.

Цьогорічні жнива на Україні творили видовище, у порівнанні з яким татарське лихоліття було золотим віком. Ці жнива переводила московська влада в панічному поспіху, намагаючися виволікти можливо скорше можливо більше збіжа поза межі України, не оглядаючись на страшний голод населення. „Ізвестія" з 6. вересня хваляться, що місяці липень, серпень та вересень, які раніше потрібні були, щоби „розгойдати" збіжеву кампанію, зробились тепер вирішальними для постачання збіжа. З днем 31. серпня було на Україні скошено 95,5 проц. цілої площі засіву, зложено в копиці та вивезено з поля 39,5 проц., а вимолочено 37,2 проц., але до дня 2. вересня Україна вже доставила 60 прц. цілої призначеної московським урядом данини.

Що цей поспіх коштував Україну нові сотки тисяч умерлих із голоду, входило, розуміється, в обрахунки московського уряду, але панічний поспіх московських можновладців знищив і багато міліонів пудів хліба. Стероризовані районові бюрократи в багатьох випадках наказували косити цілком зелене збіжа. Тіж самі „Ізвестія" повідомляють, що житомірський районовий комітет розіслав двіста уповажнених, які примусили колхози за всяку ціну скосити до ранку 10. серпня жито; його скосили, вимолотили сирим і передали до збірних пунктів, хоч воно мало 27 проц. вохкости. Так було, очевидно, не лише на Житомірщині, бо „Ізв." переповнені скаргами кореспондентів з України, що вохке зерно мішають зі сухим, від чого величезні поклади збіжа пріють і псуються. Зі Симферополя якийсь Рейснер пише, що коли там елеватори відмовляються приймати вохке збіже, то його просто викидають на землю. Натомість у Житомирі приймають вохке та засмічене збіже.

Значна частина збіжа гине в часі транспорту: З стації Красний Лиман наприклад повідомляють, що там лежить 1.500 вагонів збіжа. Понад двіста вагонів збіжа лишається без всякого накриття і починає псуватися від дощу. З Новоросійська повідомляють, що на півдні Кубані дуже зле обходяться зі збіжем. У Темрюкським районі лежить над рікою Кубаню на дворі 900 тон пшениці та ячменю, сотки тон збіжа лежать непокриті і на стаціях Лінейная та Кримская. („Ізв." 9. IX.). У Дніпровєтровську лежать на дворі без покриття 37.000 тон збіжа. У Чернигові скупчилось 10 міліонів вохкого збіжа, якого не можна в такім стані везти далі, сушилень нема. („Ізв." 8. IX.); і так далі без кінця і краю. Отже хижацька Москва, що награбувала на Україні страшні маси збіжа, не є навіть у силі вивезти його. Збіже псується, гине в той час, коли ним можна булоб урятувати від голодової смерти міліони українського населення.

Велику журбу завдає більшовикам те, що голодні „розкрадають" збіже, яке не можна досить швидко вивезти з України. На охорону колхозних комор та збіжа, що лишилося ще на полі, мобілізується у великім числі на Україні навіть дітей — „легку кавалерію". На цю тему якийсь Казаков пише в „Іза." з 5. IX.: „З почину політичних відділів Північного Кавказу зорганізовано з піонірів та школярів загони „легкої кавалерії" для охорони колхозного врожаю та боротьби з втратами. Ці загони показали багато прикладів взірцевої боротьби за соціалістичну власність. На Чорноморю вони затримали протягом одного місяця більш 200 „парикмахерів". На Харківщині утворено 2.500 піонірських вартівень, які затримали сотки злодіїв..."

Щоби примушувати голодних дітей бути агентами кріваного ГПУ та ловити своїх голодних батьків, які платять часом життям за кілька кільограмів збіжа, для цього треба справді мати збочену московську натуру.

Обставини, в яких відбуваються цьогорічні жнива на Україні, те, чого московський уряд не може заховати, не повертаючи в цілковитий хаос своєї господарки, показує досить виразно те, що московський уряд даремно намагається заховати — жахливий, систематично урядженний голод на Україні. Самі заперечення голоду з боку московського уряду вказують, що він ані трохи не має наміру полекшити стан голодного українського селянства. На це вказують і заперечення чужинецьких приятелів більшовиків. Але пан Еріо є занадто заінтересованою стороною, щоби його свідчення про рай на Україні мали велику вартість. Гадаємо, що й „Менчестер Гардіян" задалеко посунув свою „об'єктивність", публікуючи замітку американського письменника Шервуда Едді, який повернувшись з восьмої подорожі по СРСР спростовує „вигадки англійської преси про голод в СРСР" („Ізв." 9. IX.). Він дістав дозвіл відвідати всі райони, які він хотів. Чи був він на Україні, не говорить. Не пояснює також, чому саме він дістав від московського уряду дозвіл вільно подорожувати по Совітах, коли іншим журналістам це заборонене.

Факт жахливої голодової катастрофи на Україні вже занадто відомий у цілому світі, щоб його могли заперечити більшовики та їх закордонні приятелі. Сучасні жнива, які пан Шервуд Едді називає „мабуть найкращими в історії країни" показують яскраво, що голод на Україні панує й панувати ме незалежно від доброго чи злого врожаю так довго, як довго буде триматися на Україні московська окупація. З цього повинні зробити українці належні висновки для самих себе і цілого світу.

М. Данько.

Процес за вбивство Голувка.

СКЛАД ТРИБУНАЛУ. ОБОРОНА

Сьогодні, 19. вересня почався у Самборі перед трибуналом суддів присяжних великий політичний процес за вбивство посла Голувка проти Олександра Буній, Миколи Мотики і Романа Барановського. До трибуналу входять: **д-р Вондраш,** провідник; окружні судді **Кучера** і **д-р Купровський** — вотанти; суддя **Хшонщевський** — запасовий член трибуналу. Боронять: обв. Буній **д-р Ст. Шухевич** зі Львова і **д-р Рогуцький** зі Самбора; обв. Мотику боронить з уряду **д-р Кміцикевич** (зі Самбора); **Романа Барановського** з уряду адв. **д-р Крейценавер** (зі Самбора). Пошкодовану вдову по пос. Голувці заступає варшавський адвокат **Шурлей.**

Підсудних обвинувачує прокуратор **д-р Міграшевський.**

АКТ ОБВИНУВАЧЕННЯ.

Хто у чому обвинувачений.

Олександер Буній, син Василя і Марії, літ 20, уродж. у Надвірній, востанне замешкалий у Львові, греко-кат., вільний, по професії служник, обвинуваченний у тому, що в серпні 1931 р., як член ОУН допоміг до вбивства посла Тадея Голувка в той спосіб, що для цілей убиства, за посередництвом Миколи Мотики звернув увагу членів організації на факт побуту Голувка у пансіоні СС. Служебниць у Трускавці, дав Василеві Біласові відомості про спосіб життя Голувка, про розклад кімнат у пансіоні та положення кімнати Голувка, а запевнивши справникам поміч, вказав Василеві Біласові відповідний момент для вбивства, внаслідку чого Василь Білас і Дмитро Данилишин убили Тадея Голувка у свідомім намірі.

Микола Мотика, син Теодора і Розалії, літ 21, замешкалий у Трускавці, гр.-кат., учень 8 кл. гімн., обвинуваченний у тому, що як член ОУН допоміг перевести вбивство через те, що бажаючи довести до того вбивства повторив Василеві Біласові відомості, які дістав від Буній про побут Голувка у Трускавці у пансіоні СС. Служебниць.

Роман Барановський, син Володимира і Мальвіни, літ 29, уродж. у коломийськім повіті, замешкалий у Львові, гр.-кат., жонатий, студ.політехн., обвинуваченний у тому, що довідавшись, як член ОУН від команданта ОУН на дрогобицький район Михайла Гнатова, що той гадає перевести для цілей ОУН вбивство, дав йому револьвер, з якого потім Василь Білас і Дмитро Данилишиц з наказу тогож Гнатова посла Голувка вбили.

Олександер Буній і Роман Барановський одночасно обвинувачені в тому, що обидва в останніх роках, — перший з них до кінця листопада 1932 р., другий до 22. березня 1932, належали до Організації Українських Націоналістів (ОУН), приготовляючи збройне повстання проти Польщі, щоби відірвати від неї південно-східні землі та створити з них незалежну Українську Державу. Через організаційну і пропагандивну діяльність, через збирання зброї та виконування актів саботажів і терору ввійшли у торгівлю та з іншими особами, щоби відірвати від Польщі частичку її території.

Василь Білас і Дмитро Данилишин, безпосередні справники вбивства, винуваченні на підставі вироку наглого суду у Львові в грудні мин. року і тому слідство проти них припинене.

Михайло Гнатів, район.комендант ОУН у Тустановичах, який дав наказ Василеві Біласові вбити Голувка, втік за кордон, і тому слідство проти нього перерване.

ШІСТЬ СТРІЛІВ.

Мотиви акту обвинувачення пригадують перш за все, в який спосіб відкрито вбивство та якими були перші спостереження. 29. серпня 1931 року, ок. 20. год. 10 хв., мешканців пансіону СС. Служебниць у Трускавці заалярмувало 6 стрілів один за одним. Мешканка пансіону **Фелікія Високінська** вибігла зі своєї кімнати й побачила 2-ох мужчин, які бігли з 1-го поверха по сходах уділ. Вони мали на собі плащі з піднесеними комірами та насунені на очі шапки. Один з мужчин, відвернувши голову в сторону поручня сходів, спрямував до Високінської револьвер, після чого вона завернула до своєї кімнати. На коридор вибігли теж **Карло Бриковський** і **Фавлівна.** Ця остання вказала на двері ч. 5, що „там щось мусіло статися", після чого Бриковський відчинив ті двері і побачив на постелі закрівавленого посла Голувка. Він вибіг на вулицю, зупинив якесь авто та повідомив поліцію і лікаря. Лікар д-р **Карло Лунєвський** ствердив уже смерть Тадея Голувка. Служниця **Марія Фабяк** бачила двох мужчин, як вони вибігали з пансіону, але не могла їх описати.

Секція тіла виказала 6 пострілів, з яких найдальший упав мабуть від дверей. Три постріли були з найближчої віддалі, мабуть перед самим лицем; свідчили про це сліди спалення шкіри. Перед кулями Голувко мабуть закрився рукою, бо були рани на пальцях. Усі стріли були смертельні, але смерть прийшла наслідком нагального проливу крови. На землі найшли шість лусок від револьверових набоїв, із тіла вийняли 6 револьверових куль.

ВІДНАЙШЛИ ВБИВНИКІВ ЧЕРЕЗ РЕВОЛЬВЕР, А РЕВОЛЬВЕР ВИДАВ БАРАНОВСЬКИЙ.

Ще в листопалі 1931 року Інститут Судових Експертиз у Варшаві устійнив на підставі найдених вистріляних лусок і куль, що стріляли до Голувка з двох револьверів, з одного двічі та з другого чотири рази, при чому „Інститут С. Е." вказав теж докладно на рід і величину стрільної зброї. Одначе щойно в березні 1932 р. підчас слідства у звязку з убивством комісара поліції у Львові Чеховського виявилося, що при вбивстві Голувка вжили бравінга, який Роман Барановський продав до одного зі складів зброї у Львові. Цей револьвер у міжчасі продали до крамниці зі зброєю у Горохові на Волині. Там купив його поліцай Ян Бялецький. Відіслали цей револьвер до Інституту Судових Експертиз, де на підставі порівнання нарізів на лусках та вистрілених куль ствердили, що саме з того револьверу впали були два стріли до посла Голувка. Марка і число револьверу виявили його первісне походження: фабрику зброї „Арма" у Львові. Тепер докладне слідство устійнило довгу дорогу, яку револьвер перемандрував від „Арми" до рук — Василя Біласа у Трускавці. Той останній після вбивства Голувка дав револьвер Гнатову, який за посередництвом **Федора Муйла** і **Степана Огородника** звернув його Романові Барановському, як буцім-то ту зброю, що її дістав від Барановського в половині 1931 року. Барановський продав револьвер фірмі Копчинського у Львові, а згодом сказав про це поліції і в той спосіб — як видно з акту обвинувачення — дав їй у руки нитку, по якій вона дійшла до клубка справи.

Шукаючи за другим револьвером, з якого вбили Голувка, поліція найшла його щойно 30. листопада 1932 р. підчас ревізії у будинках Ігната Крамаря, вуйка Біласа, у Трускавці. На вимогу слідчого апеляційного судді у Варшаві для справ особливої ваги (Скуржинського, який від слідство в справі Голувка — Прим. Ред.), післали один із найдених при тій ревізії револьверів, що відповідав каліброві куль, вийнятих із тіла Голувка, — також до Інституту Судових Експертиз у Варшаві. Переведені досвіди виказали, що це справді той револьвер, з якого вийшли чотири смертні трускавецькі кулі. Морочливе слідство устійнило, що 29. IV. 1924 року Варшавська Мисливська Спілка вислала той револьвер (мабуть з цілим транспортом) до складу зброї Сенржинги в Ярославі. Знову треба було устійнити цілу чергу осіб, крізь руки яких той револьвер переходив за останні роки (акт обвинувачення всі ті особи називає), аж поки в лютім 1931 року **Мирослав Березинський,** гім. учень у Перемишлі, не позичив його за посередництвом Степана Огородника Романові Барановському. Цей останній передав його Михайлові Гнатову за посередництвом **Льва Криська** і **Федора Муйла,** а Гнатів дав його на весну 1931 Василеві Біласові для цілей ОУН у Трускавці. Після вбивства Голувка брат Василя Біласа, Володимир, сховав той револьвер разом із трьома іншими у своїх вуйків Крамарів, де найшли його.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 21. ВЕРЕСНЯ 1933.

СЕСТРА СЕВЕРИНА Ч. С. В. В.

Враження з подорожі до Америки.

13. вересня 1932 р. попрощала я Львів і поїхала на Варшаву до Гдині. На стації в Ловічі зверхула увагу на народню ношу: гарна, але не рівня гуцульській. Мої думки заняті далекою дорогою, — якийсь сум опанував душу. При Данцігу пригадую собі історію цього міста, за яку мої учениці діставали нераз другу класу.

У Гдині урядовець переглядаючи корабельну карту, домагається адреси, кого мають повідомити в разі катастрофи. У Гдині переночувала в монастирі, вранці була на Службі Божій, коло 9-ої вже мала призначену каюту. Поволі збираються люди, одні надають клунки, другі нервово прощаються, гамір, натовп, плач — це емігранти, що не мають надії вернутись до краю.

Пригадалася поема Франка:

Коли почуєш, як в тиші вічній
Залізним шляхом стугонять вагони,
А в них гуде, шумить, пищить мов рій,
Дитячий плач, жіночі скорбні стони,
Важке зітхання, дівочі дисканти,
То не питай: Цей поїзд звідки зїв?
Кого везе? Куди? Кому в злотіх? —
Це емігранти.

Минули ті часи. Нема надміру емігрантів, бо мало є вибраних, яких Америка хоче принять у свої обійми. Трохи туристів, більша частина американські горожани, що приїхали на короткий побут, відвідати рідню й вертаються туди де широка свобода.

Сидячи на чердаку корабля й приглядаючись різним типам, щаслива, що ніхто не переривав думок. А думка працює й переносить мене з корабля на Поділля, до старенької Гандзі, яку обіцяв спортретувати добродій Горняткевич. Бачу в уяві портрет жінки в рантусі. Чому я не артистка-малярка? Як радо поїхала би на село, щоби увіковічнити тих, яких колись так щиро любила. Цікаве, чому саме такі картини вискакують в мою душу?

Хтось заговорив до мене. Підношу голову. Це корабельний священик. Представився й каже, що буде кожного дня правити Службу Божу. Каюта пригадуватиме монастирську келію, кімната, де буде правитись Служба Божа — каплицю, не відчую ріжниці між монастирем і кораблем, тільки не буде кому заступити моїх веселих дівчаток, що перед 8-ою громадяться в гімназії. Кинула оком і здригнулася. Корабельна служба кінчила свою роботу, стягнула міст, що лучив корабель із сушею і ми поволі стали відчалювати. Прощайте на часок ті, яким я ще потрібна, прощай люба дітворо, прощайте мої вишивки!

Корабель віддалюється спокійно від берега, музика грає, ще хвилина, ще хвилина — і ми на широкому морі.

З корабельним життям я скоро освоїлася. Балтик не гороїжився, їхала чудова.

Аж третього дня я відчула їзду на морі. Мене розбирала морська хороба, голова крутилася, я не могла вже вийти з каюти. Лікар дав застрик, від якого я заснула й не чула, як на Північному Морі шаліла буря. Хвиля вдарила так сильно об корабель, що вибила з одного боку всі шиби, в їдальні потовклася посуда, декого зі служби покалічило скло. Я спокійно спала й перебувала в сні поміж ученицями. В каюті переспала два дні, відтак на прикла лікаря лежала на покладі. Всі ставилися до мене незвичайно людяно, як рідня. Капітан, наскрізь культурна людина, стежив за тим, щоби нікому не діялася кривда й якби не морська хороба, почувала би я себе на кораблі, як дома. Лежу на покладі, хвилі граються, а крізь вікно каюти, під котрою лежу, розносяться пісня...!

Видиш брате мій, товаришу мій,
Відлітають сірим шнурком журавлі в вирій...

Їхав батько з двома донъками і вже був тернет! Ніколи не забуду цієї хвилини й тих гарних, ліричних голосів.

Кличуть: „кру, кру, кру"...
В чужині умру...

Біль їхньої душі чути було в кожному слові. Хто переходив, ставав під вікном і вслухувався в чарівну мельодію української пісні.

Пятого дня стрінувся наш корабель з другим, „Пуласький" з „Полъонією", що вертався до краю. Емігранти плакали, не знали, чи коли вертатимуть цим шляхом назад. Мене крінила думка, що їду на коротко, бо ніколи не симпатизувала з країною, де альфою й омегою є доляр. Таке поняття мала про Америку. В мені відізвалася туга за сушею.

26. вересня ми причалювали до берегів Нового Світа. Сам приїзд до Ню Йорку лишає незатерте враження. Здалека пишається визвольна боротьба американців й її вплив на дальші європейські події. Мимоволі насувається питання: а що буде за сто літ? Як далеко поступить людство? Чи людина так опанує природу, що все змеханізується, а може... може вернеться до примітивізму? Машина вдекшила життя, але викликала безробіття, тому людина готова знищити машину, вернутися до примітивних часів і краю

го при ревізії 30. XI. 1932. Акт обвинувачення, як згадано, вичисляє довгий реєстр прізвищ осіб, крізь руки яких по черзі переходили оба револьвери, що стали знаряддям смерти Голувка. Стверджує теж акт обвинувачення виразно, що знахідка і розпізнання обох тих револьверів мали рішальне значіння на хід слідства. Бо хоча Михайло Гнатів, Василь Білас, Дмитро Данилишин, Олександер Буній і Микола Мотика — всі вони — були арештовані зараз у початковому періоді слідства, проте через відсутність достаточних доказів їх випустили на волю. Щойно висліл дослідів Інституту Судових Експертиз у Варшаві у звязку з проданим револьвером Барановського, устійнений список осіб, які той револьвер мали на власність, устійнені факти у звязку з револьвером найденим у Крамарів, врешті зізнання осіб притриманих у звязку з нападом на почтовий уряд у Городку 30. XI. 1932 — дали можливість відкрити (як каже акт обвинувачення) правдивих справників убивства Голувка.

ПРИЗНАЛИСЯ...

Затримані у звязку з нападом у Городку Василь Білас і Дмитро Данилишин признались перед апеляційним слідчим суддею, що це вони вдерлися вечором 29. VIII. 1931, з автоматичними бравнінгами в руках, до кімнати посла Тадея Голувка і кількома стрілами позбавили його життя. Їх зізнання доповнив Микола Мотика й Олександер Буній.

ЯК ЦЕ БУЛО?!...

Впродовж літа 1930 Михайло Гнатів, районовий комендант ОУН, замешкалий у Тустановичах, основав у Трускавці гурток ОУН, до якого належали м. і. Мотика, Василь Білас, Данилишин і Буній. Спершу цей гурток не проявляв іншої діяльности, як кольпортажа нелегальної літератури та сходини. Щойно 8. серпня 1931 Василь Білас і Дмитро Данилишин взяли участь у нападі на почтову управу в Трускавці, що його зорганізував Гнатів. В серпні тогож самого року Олександер Буній, який був тоді портіером у пансіоні СС. Служебниць у Трускавці, повідомив Миколу Мотику, що в пансіоні живе посол Тадей Голувко, та спитав його, чи не треба би „щось з тим польським послом зробити". Мотика зрозумів, що Буній має на увазі вбивство. Мотика свою розмову з Буніем повторив Василеві Біласові, який зрештою безпосередньо від Буния почув про Голувка. Буній зазначив Біласові, що Голувко був ініціятором „пацифікації". Ті відомості Білас повторив Михайлові Гнатову. Після кількох зустрічей, які описує акт обвинувачення, Михайло Гнатів, як районовий комендант ОУН, дав Василеві Біласові устний наказ перевести разом з Дмитром Данилишином замах на Тадея Голувка, при чому Гнатів заявив Біласові, що Голувко був ініціятором пацифікації і через нього багато людей побито та знищено. Якби атентатчиків зловили на горячім учинку, вони мали заявити, що є членами ОУН і виконали замах з наказу організації. Докладні інформації про спосіб життя Голувка у Трускавці дав Біласові Буній; він показав Голувка Біласові на вулиці. Про наказ убити Голувка Данилишин довідався від Біласа, який заявив також Данилишинові, що Голувко є ініціятором „пацифікації". Білас дав Данилишинові револьвер і пару окулярів. На підставі інформацій Буния Білас рішив, що найкраще вбити Голувка в його власній кімнаті. День замаху устійнив на 29. серпня. З Данилишином умовився в 7 год. вечора в його саді. Там теж зустрінулись, зодягнені у гумові плащі й шапки та засоблені в револьвери й темні окуляри. Від Данилишинового саду перейшли полем до віллі „Орел", а звідтіля на вул. Стебницьку. Під парканом пансіону СС. Служебниць підождали на Буния. Цей останній швидко надійшов, Білас підійшов до нього, Данилишин залишився. Буній заявив, що в кімнаті Голувка темно, значить його ще нема. За хвилину Буній прийшов знову і сказав, що тепер уже в кімнаті Голувка світиться, значить — він дома. Білас казав Буніеві йти негайно до кухні, а Данилишина візував іти за ним, Біласом, до віллі. Оба ввійшли туди з піднесеними комірами плащів, з темними окулярами на очах та з револьверами готовими до стрілу. Пішли на 1-ий поверх і застукали до дверей кімнати Голувка. Коли почули з середини окрик „прошу", відчинили двері. Перший увійшов Білас, за ним Данилишин. У кімнаті світилась лямпа, на ліжку лежав Голувко, головою до входових дверей та ногами до балькону, накритий до грудей коврою, з книжкою у руці. Коли Білас і Данилишин, будучи на два кроки від Голувка, спрямували на нього револьвери, той закрив лице рукою. В тій хвилині оба почали стріляти. Стріливши кілька разів Білас і Данилишин кинулися втікати. Зі Стебницької вулиці скрутили у вузьку вуличку між посесію Мандзюка і віллею „Романа" та видісталися на поле. Там розбіглись до своїх домів. За яку годину Білас пішов до кооперативи „Здоровля" і відтіль приглядався, що діється у пансіоні СС. Служебниць.

НЕ МАВ СПОКОЮ.

Олександер Буній признався згідно з вищенаведеними обставинами. Він зізнав, що від хвилини вбивства Голувка не зазнав спокою і тому не скривав довше своєї тайни — коли лише зрадив її та обтяжив його Мотика. Зате сам Мотика, в міжчасі засуджений за приналежність до ОУН, не признався до ніякого звязку з убивством Голувка. Він заявив, що його розмова з Буніем на тему побуту Голувка у Трускавці не мала впливу на вбивство, а пізніші подробиці вбивства знає з оповідання Біласа. Так само не признався до вини Барановський, заявляючи, що револьвер вручив Гнатову без глибшої надуми, а щодо проданого револьвера, то він не знав, що саме той бравнінг був знаряддям злочину, продав його радше з глупоти та не мав наміру тої продажі скривати. Акт обвинувачення не бере тої оборони під увагу, покликуючись передовсім на минувшину Барановського, а потім на його поведінку у звязку з убивством Голувка.

КОНФІДЕНТ ПОЛІЦІЇ ЧИ КОНТРРОЗВІДЧИК ОУН?

Роман Барановський вступив до ОУН ще як гімназійний учень у 1923 році. В червні 1926 р. Барановський дістав 3 роки вязниці за участь у нападі на почтовий амбулянс. Після виходу з вязниці став керманичем експропріяційного реферату при команді УВО. Потім, як краєвий боєвий референт Барановський 20. червня 1929 року починає співпрацю з підкомісаром поліції Чеховським у характері конфідента поліції. Має повне довіря в ОУН, їздить до Праги, займає в ерархії ОУН високе становище. В січні 1931 р., на зїзді націоналістів у Львові організаційним референтом стає Зенон Коссак, засуджений пізніше за приналежність до ОУН і спонукування Біласа й Данилишина до участи в нападі на почту в Городку — разом на 7 літ вязниці. Барановський був йому підчинений. Згідно зі зізнанням Барановського, Коссак підтримував звязок з тустановецькою групою робітників, на чолі яких стояв Михайло Гнатів. Коссак познайомив теж Барановського з Гнатовом і казав йому поінформувати Екзекутиву ОУН у Львові про плани Гнатова. Після одної розмови з Гнатовом на тему двох експропріяційних нападів (в акті обвинувачення є про них докладно мова), Барановський дав Гнатову револьвер, що його дістав від Березинського. Однак після убивства Голувка Барановський не давав слідчому відділові, як його конфідент, правильних відповідей щодо імен убивників Голувка. Барановський вказав тоді на Коссака і цілий ряд інших осіб (всіх в акті обв. усі вичислені), але ще були дані фальшиві. Прізвище Гнатова назвав Барановський щойно тоді, коли той утік з краю, та й до того Барановський казав про Володимира, а не Михайла Гнатова. Затаїв також перед поліцією факт, що передав Гнатову револьвер, що відібрав його та що його продав. Щойно згодом, по смерти ком. Чеховського, зізнав, що продав револьвер з відома і за згодою Чеховського. Про те, що має револьвер, ужитий імовірно до вбивства Голувка — поінформував радника Івахова і надком. Білевича. Ці останні цьому заперечують. Акт обвинувачення закидує Барановському, що він свідомо затаїв перед поліцією подробиці, які могли вияснити цілу тайну вбивства Голувка, а навіть свідомо фальшиво поліцію інформував, щоби її звести на манівці. Значіння тих закидів — читаємо в акті обв. — не ослаблює факт, що Барановський віддав цінні послуги поліції, як напр. допоміг їй відшукати Коссака, за що дістав обіцяну нагороду 1.500 зол. Барановський був конфідентом поліції з відома і за згодою своїх зверхників з ОУН, виконуючи функції контрроздвідчика. На доказ цієї своєї тези прокуратор покликується на нелеґальну українську літературу, в якій кажеться про контрроздвідочну службу, звязки з поліцією для тих цілей та про свої безпосередні інформації про пляни поліції. Також II. Відділ Ґенер. Штабу повідомив був львівську поліцію після замаху на Східні Торги, що має інформації, якто Барановський дає інформації на два боки.

ВБИВСТВО ГОЛУВКА — БЕЗ ВІДОМА ВЕРХІВКИ ОУН, ПІД ВПЛИВОМ КОМУНІСТИЧНОГО СЕРЕДОВИЩА!

Остання частина акту обвинувачення присвячена переведенню тези, що плян вбивства Голувка зробився під комуністичними впливами, серед яких перебували низи ОУН саме головно в дрогобицькому та бориславсько-трускавецькому районі. Пригадуючи ідеольогію і цїли ОУН, акт обв. твердить, що комуністи дуже енергійно працювали над опануванням низів ОУН, над поширенням своїх впливів на українську молодь, при чому головні зусилля були звернені на Борислав, Тустановичі, Стебник, Унятичі, Солець. У Тустановичах удалося КПЗУ основати „антиокупаційний гурток" з 7-ми членів ОУН з Ярославом Кічаном на чолі. Окружний Комітет КПЗУ для нафтового басейну поміщував у своїх відозвах як своє гасло „Хай живуть низи УВО — геть з Коновальцем і Ярим". Звіти Секретаріяту СК КПЗУ подають засоби, як опанувати українську молодь, та висліди тих заходів. Так м. і. у дрогобицькій окрузі основано 11 комсомольських організацій, у Стебнику й Губичах опановано „Сокіл" і т. д. (В акті обвинувачення таких даних про розріст комуністичних впливів подано чимало). У самого Гнатова найдено „Комуністичний Інтернаціонал" і прокуратор добачує в цьому доказ, що Гнатів проявляв зацікавлення комуністичною ідеольогією.

Тут прокуратор пригадує політичну діяльність пок. Голувка і підкреслює, що найбільше заінтересування у зведенні його зі світа могли мати комуністи, що завжди найгостріше поборювали всякі спроби польсько-українського замирення та з окрема в Голувкові добачували прихильника збройної протисовітської інтервенції. З другого боку українські кола виключали, щоби вбивство Голувка вийшло від українського підземелля. Посли Загайкевич і Луцький заявили у своїх зізнаннях виразно, що українська революційна організація мусілаб рахуватися з некорисним відгуком такого вбивства на женевському терені, де саме на черзі нарад були українські петиції в справі „пацифікації". Українська Парляментарна Репрезентація і УНДО дістали через своїх делегатів до Женеви ще перед убивством Голувка запевнення від полк. Коновальця, що УВО не буде вести ніяких терористичних актів у Польщі, бодай до полагоди справи українських петицій Лігою Націй. Те саме становище було висловлене в офіціяльному комунікаті команди УВО. Пос. Матчак зізнав, що для провідних краєвих чинників ОУН вбивство Голувка було сильною несподіванкою. В нелегальній літературі УВО ніколи вбивство Голувка не було виразно записане на рахунок українського підземелля, хоч і було виправдування самого вбивства. Зате ком. нелегальні видавництва в Польщі та більшовицькі часописи в СРСР широко гльорифікували вбивство Голувка, славили за нього низи УВО, а на „Діло", яке вказувало на можливість комуністичної руки в тій справі, накидалися як на „донос і провокацію". Акт обвинувачення кінчиться численними цитатами з більшовицької преси на цю тему.

себе почувати... звернула увагу на 80-поверхові хмародери й уважно слухала пояснень одного американця, що знав добре кожну дільницю Нью-Йорку.

Другого дня по приїзді оглядала вже Нью Йорк. Мало було часу, тому не марнувала його, знавула, що можливо, за тиждень мала відїхати до Філядельфії. В Нью Йорку відвідала о. Понятишина, там стрінулася також з д-ром Демидчуком, якого статті в „Ділі" все докладно перечитувала. По двогодинній їзді земними, підземними й воздушними трамваями стаю перед парохіяльним будинком. Не віpю своїм очам! Читаю український напис: „Парохіяльний уряд", означені годинн урядування, але не звертаю на це уваги, мене певно приймуть в кожній порі, як гість з рідного краю!

Входжу до канцелярії. Кімната незвичайно удажена, на стіні гарний релігійний образ і портрет покійн. еп. Ортинського. На бирку „Діло", „Новий Час", „Неділя", „Свобода" й „Америка". Входить отець парох Понятишин. Представляюсь, а для певности, що я з краю, витягаю паспорт і телеґраму від Ексц. Митрополита, в якій він бажає щасливої дороги й повороту. Перше питання, як почуває себе Ексц. Митрополит і що чувати в краю. Оповідаю про все, але обережно, бо зорієнтувалася, що о. Понятишин не вспів відчути теперішніх обставин у краю. Нічого дивного, довгі літа на чужині! Нашу розмову переривае прихід д-раДемидчука. З розмови пізнаю, що він добре обізнаний з усім, що діється в краю. Д-р Демидчук лишився в моїй пам'яті таким, як собі того бажала: безінтересований робітник на народній ниві, одна з тих каменярів, що не шукає слави й пірнуть, що щастя їхніх помпає аж по їхніх кістках.

(Продовження буде.)

ХТО ЧИТАЄ ЧАСОПИС, А НЕ ПЛАТИТЬ ЗА НЬОГО, ТОЙ НИШИТЬ НАРОДНЄ НАДБАННЯ

Звіт із розправи за вбивство Голувка.

Розправа почалася у вівторок в год. 9. передполуднем. На салю війшли оборонці д-р Рогуцький, д-р Шухевич, д-р Крецінавер, д-р Кміцикевич і оборонець родини вбитого д-р Шуралей.

Небаром впровадили по черзі обв. Ол. Бунія, Мик. Мотику та Ром. Барановського. Опісля явився на салі прокуратор і прибунал.

Председник оголосив отворення розправи.

ІНЦИДЕНТ З ОБОРОНЦЕМ Д-РОМ СТ. ШУХЕВИЧЕМ.

Негайно по введенні підсудних на салю розправи, приступив до свого підсудного Бунія обор. д-р С. Шухевич, щоби розмовитись з ним, але в цій хвилині поліцай відсунув рукою оборонця від підсудного, забороняючи розмовляти, не звважаючи на пояснення д-ра І. Рогуцького, що це оборонець. Тому вже негайно по вході на салю трибуналу, оборонець звернувся з до председника трибуналу з жалобою на поведінку сторожа безпеки. Председник виявив загонистому поліційному підстаршині, щоби підчас процесу не перешкоджав обронцям у їхній розмові з підсудними.

ЛАВА ПРИСЯГЛИХ СУДДІВ.

Председник по вилученню декількох суддів присяглих обор. д-ром І. Рогуцьким та прокуратором, вильосував таких суддів присяглих, які засідатимуть підчас процесу, а саме: 1) Бронислав Вішневський — рільник, 2) Конрад Закшевський — дир. копальні, 3) Йосиф Бирка — селянин, 4) Кароль Гурський — упр. лісів, 5) Йосиф Цісек — рільник, 6) Ігнацій Ляхович — урядовець, 7) Антоні Ролечик — рільник, 8) Йосиф Томась — рільник, 9) Генрик Бреди — машиніст, 10) Станислав Льоренц — купець, 11) Ян Брудка — ем. сержант, 12) Олександер Рудавський — нач. громади. На їхніх заступників вильосовано ще: 13) Яна Пловяка — урядовця та 14) Станислава Поклацького теж урядовця.

ЗІЗНАННЯ ОБВИНУВАЧЕНИХ.

Після вильосування лавн присяглих, почалося відчитування акту обвинувачення. Після відчитання акту обвинувачення председник відібрав генералії від обвинуваченых. Буній та Мотика відповідали на питання председника по українськи, Барановський по польськи.

Після перерви зізнавав обв. **Буній.** Каже, що молодим хлопцем належав до „Пласту". Пізніше Мотика та Вас. Білас втягли його до ОУН. Заприсягав його на револьвер Білас, присягу виголошував Мотика. Точного змісту не тямить. Далі зізнає про приготування та виконання вбивства Голувка згідно з актом обвинувачення. На питання председника, чи признався до всього добровільно, Буній притакує та заявляє, що ніхто на ньому зізнань не вимушував. Гризі совісти не має, жаль було йому лише трохи чоловіка. На питання председника, хто належав до гуртка ОУН. Буній каже, що належав він, Вас. Білас, Дм. Данилишин, Мотика. Хто був пятий, не каже. Вбив Голувка Василь Білас. Другим виконавцем убивства був мабуть Данилишин. Здогадується це з того, що часто бачив Біласа з Данилишином і Данилишин був найліпшим Біласовим приятелем. Білас говорив обвинуваченому, що дістав телеграфічний приказ від організації. Барановського пізнав Буній щойно в слідстві. Між Мотикою та Біласом було все суперництво в організації. Мотика нераз говорив, що не знає, чому Вас. Білас має бути комендантом гуртка, коли він оснував гурток. У 1930 р. Вас. Білас показав обвинуваченому Гнатова та сказав, що це їх повітовий комендант. Далі зізнає Буній, що пок. Голувко сказав йому, що постановив скорше виїхати, ніж планував передше та просив обвинуваченого, щоби Сестра Служебниця дала йому рахунок. Обвинувачений зробив це та вимельдував Голувка в здоровній комісії. На питання прокуратора Буній каже, що револьвер, з якого вбито Голувка, бачив які два місяці після вбивства. Білас сказав тоді йому, що тим револьвером убито Голувка.

Другий зізнає обв. **Мотика.** Каже, що в серпні 1931 р. найшов він у списі трускавецьких гостей назвище Голувка. Портіер Буній спитав його, чи не треба би зробити щось із тим польським послом. Обвинувачений знав, що Голувко був начальником східного виділу при м-стві та що до нього належали українські справи. Думав, що його треба спрятати. Пізніше прийшов до переконання, що це зайве. Критичного дня Білас сказав обвинуваченому, щоби вистарався алібі та не виходив із хати, бо „нині вечором буде робота". Мотика пристосувався до приказу. На другий день сказали йому: „Голувко поїхав без білета до неба". Мотика твердить, що Білас і Данилишин говорили йому, що вбили Голувка на приказ, який дістали від Гнатова.

Сензаційна розправа в Сяноці.

ПРОЦЕС ЗА ВБИВСТВО ВШЕХПОЛЬСЬКОГО ДІЯЧА ЯНА ХУДЗІКА.

В Сяноці ведеться тепер сензаційна судова розправа **за вбивство вшехпольського діяча Худзіка й поранення емер. майора Владислава Овоца.** На лаві обвинуваченних засіли: головний обвинувачений **Роман Яйко,** бухальтер міської Каси Ощадности в Березові, **Стефан Станкевич,** агент („виваідовца") поліції і **Болеслав Древінський,** комісар поліції. Розправа ведеться перед судом присяглих.

Акт обвинувачення каже, що Роман Яйко в Березові дня 14. травня ц. р. у намірі вбивства Владислава Овоца стрілив до нього шрэтом з дубельтівки і поцілив його у плечі, чим спричинив тяжке ушкодження тіла, але його не вбив. Зате, стріляючи до Влад. Овоца, влучив смертельно Яна Худзіка і спричинив його смерть проти своєї волі. Станкевичеві акт обвинувачення закидає намову і поміч при вбивстві, а Древінському намову до вбивства.

В часі слідства обв. Яйко кілька разів змінював зізнання, вказуючи на що-раз то інші причини свого злочину. В останній фазі своїх зізнань заявляв, що до виконання убивства намовив його обв. Станкевич. Станкевич заперечував у зізнаннях, немов би він намовляв обв. Яйка до вбивства Овоца, але признавав, що він з Яйком говорив про потребу унешкідливити в якийсь спосіб майора Овоца. Намір унешкідливити Овоца зродився у нього після розмови з комісарем поліції Древінським, який заперечує якунебудь свою вину.

Розправі проводить суддя Гельс, обвинувачує прок. Ансіон. Боронять обв. Яйка адв. Шпіґель, обв. Станкевича адв. Фель, обв. Древінського адв. д-р М. Глушкевич зі Львова. Процес потревае 6—7 днів.

В понеділок, першого дня розправи, відчитано акт обвинувачення, після чого зізнавав перший обвинувачений **Роман Яйко. Він признався до закиненого йому злочину,** заявляючи, що вбивства Худзіка і пострілення Овоца доконав за намовою і з доручення агента поліції Станкевича, який знову — на думку Яйка — діяв за намовою комісаря поліції Древінського. Станкевич грозив обвинуваченому утратою посади в Касі Ощадности у Березові, якщо він не доконає вбивства. Як останній речинець до виконання вбивства визначив йому Станкевич день 14. травня. Після того Яйко описував хід випадків у критичному дні 14. V. Убивства доконав при помочі стрільби, яку набув від таємного Мрочка. Після віддання стрілу обвинувачений кинув стрільбу і втік до помешкання Станкевича. По дорозі стрінув шофера Кашу, від якого почув, що вбитим є Худзік, а Овоц, до якого він цілив, потерпів тільки рани.

На цьому покінчилася понеділкова розправа, що з уваги на особи обвинуваченних і на тло цілої події викликала в широких кругах велике зацікавлення.

У вівторок Станкевич зізнав, що йому поручили інвігілювати Овоца. Комісар Древінський говорив йому, що Овоца треба унешкідливити. Одначе про вбивство не говорили та Станкевич не мав того на думці. Погроз Яйка, що вбє Овоца, Станкевич не брав поважно. Станкевич не давав Яйкові вказівок як стріляти, та куди втікати. Станкевич твердить далі, що не говорив із Яйком про три конференції в поліц. комісаріяті та старостві, на яких мали обговорити справу унешкідливлення Овоца. Про такі конференції йому не відомо. Що Яйко носиться з замірoм убивства Овоца, говорив свого часу ком. Древінському.

Председник зарядив конфронтацію Яйка та Станкевича, тому що їх зізнання ріжняться. Яйко далі твердить, що Станкевич намовляв його до вбивства та що задля того діставав 6 чи 7 разів револьвер, а опісля позичку 20 зол. на купно рушниці. Станкевич критичного дня вказав Яйкові хату о. Дуткевича та вказав відкіля стріляти, а після вбивства потішував Яйка, що справа дасться укрити.

Станкевич усе те підчас конфронтації заперечує.

РЕВМАТИЧНІ БОЛІ у суглобах і мязнях, невральгію і болі голови успішно успокоюють і усувають таблетки Тоґаль. Тоґаль не дає призбируватися сечевому квасові, вбиваючи у самій основі ці недомагання. Тоґаль зрештою не діляє шкідливо. Дістати можна у всіх аптиках. **Nr. Reg. 1364.**

Гітлєрівці в Каринтії.

В Каринтії прийшло до гострої сутички між селянами і військовим відділом. Селяни числом кількасот осіб домагалися повороту старости, усуненого за те, що піддержував націонал-соціялістів. Прийшло до стрілянини, в якій ранено 5 осіб, з того дві тяжко.

—o—

ХОЧУТЬ ІНФЛЯЦІЇ.

З Вашингтну повідомляють, що 200 представників плянтаторів бавовни вручило през. Рузвельтові меморіял із домаганням піднесення цін бавовни. Меморіял заявляється за інфляцією, як одиноким засобом оживлення господарського життя. Багато фармерських організацій, власників міських нерухомостей а також банки домагаються радикальної інфляційної програми.

—o—

Німці мають досить „міжнародніх комедій".

На конгресі гітлерівської молоді в Рудольфштаті міністр внутрішніх справ д-р Фрік виголосив промову, що викликала велике вражіння. М. ін. він сказав: „Німеччина має вже досить того, щоби цілий світ уважав її манекіном, якого бється по лиці. Німеччина не думає довше брати участи в тій ідіотичній забаві і покине найближчі міжнародні комедії". На основі тих слів мін. Фріка здогадуються, що Німеччина хоче розбити розбройну конференцію в Женеві, якщо заборонять їй там зброїтися. В кожному випадку дожидають від Німеччини якогось сензаційного виступу

Збройна охорона австрійських кордонів.

Австрійський міністр краєвої оборони Бодеон заявив на вічу в Лінцу м. ін. таке: „Можемо спокійно глядіти в будуччину, бо без огляду на всякі поголоски та ріжні радієві виступи, в Австрії панує спокій. Порядок буде безумовно вдержаний. Я не думав ніколи, що буду приневолений вислати військо на німецьку границю. Ми, австрійці, тут не завинили. Надіюся, що не прийде до того, щоби треба було вжити скорострілів і гармат. Але коли зрадники держави, які зовуть себе австрійськими легіоністами, спробують перейти границю, тоді вояки сповнять свій обовязок, як вимагає цього присяга".

—o—

Чистка комуністичної партії.

На основі інформацій з Москви чистка комуністичної партії, яку переводять від двох місяців, в деяких округах скінчилася. З оголошених урядових даних виходить, що найбільше членів викинули з партії на Україні. Коли в Московщині виключили з партії коло 12 прц. комуністів, то на Україні число виключених з партії доходить до 24 прц. У винницькій окрузі виключено з партії 22 прц. з загального числа членів, а дальших 14 прц. припинено в правах членства партії на необмежений час. Великий процент усунених з партії опозиціоністів на Україні пояснює радянська преса націоналістичними ухилами. „Правда" зазначує, що більша частина виключених комуністів це явні або замасковані вороги пролетарської держави.

—o—

ТУРЕЦЬКИЙ ПРЕМІЄР У СОФІЇ.

Зі Стамбулу повідомляють, що турецький председник владів Ісмет баша відіде 20. вересня до Софії.

—o—

ЛЄРУ НЕ ХОЧЕ ПАРЛЯМЕНТУ.

Із Мадриду повідомляють, що премієр нового еспанського кабінету рішив представити свою владу парляментові щойно 2. листопада. До того часу хоче полагодити непорозуміння в партії.

—o—

НОВИНКИ

— **Футра мужеські й жіночі** виконує по найновішим фасонам дешево й солідно **Евген Говикович, Львів, ул. Домініканська ч. 4.** 324 8-30

— **Чи ще так довго буде?** Фабрика цикорії „Луна" дістає з усіх сторін признання за дуже добру якість своїх виробів, але рівночасно заступники фабрики надсилають звіти, що передовсім українська інтеліґенція купує дальше чужі вироби. Чим це невідрадне явище пояснити? Так дальше не може бути і всі мусимо побарювати неоправдане недовіря, чи просто байдужність до виробу рідного промислу, котрий затруднює наших працівників. Нехайже не буде ні одної української родини, котра не уживала б цикорії „Луна".

— **Вже вийшла з друку** і появилася в розпродажі у всіх українських книгарнях у Львові книжка незвичайно цікава й багата змістом під наг. **„Українська пісня в світі"**, написана **д-ром Ол. Пеленським.** Заки появиться фахова критика цієї небуденної книжки, слід зазначити, що вона має велику вагу для української культури, бо містить у собі кількадесять голосів найславніших світових музичних критиків про величезну музичну культуру українського народу, які ставляють українську пісню на перше місце у світі. У книжці подані прецікаві заходи адміністрації У. Р. Капелі — цієї музично-дипльоматичної місії у здобутті віз до країв Західньої Европи. Вигляд книжки елеґантний, з багатьома ілюстраціями, обгортку до книжки виконав дуже гарно й артистично наш учений графік д-р В. Січинський із Праги. Ціна книжки тільки 3 зол. Часть чистого доходу призначив автор на голодуючих В. України.

— **Конфіската „Діла".** Попереднє (247) число „Діла" впало знову жертвою конфіскати. Сконфіскована ціла передовиця, як свідчать великі білі плями.

— **Під увагу теперішним студентам люблинського університету.** Після провірення справи в канцелярії люблинського університету повідомляю, що залізничі знижки з датою 1. вересня вже стратили вартість. Лише знижки до 1. жовтня продовжуються самі собою до початку акад. року, себто до 9. жовтня. Тому давні знижки з датою до 1. вересня треба конечно замінити на нові, щоб уникнути в дорозі неприємностей, а навіть евентуальних матеріяльних страт. Знижки до продовження можна прислати на адресу: K. G. Lublin, ul. Dolna Panny Marji 6 a., долучуючи значок за 30 сот. на відворотну почту. — **Крохмалюківна Галя.**

— **Ревізії й арештування.** Пишуть нам з Равщини: У вівторок 12. ц. м. комендант постерунку враз із постерунковим з Белзця перевів ревізію у неприсутнього дома Жолондка Теодора в Любичі Кулайцях. Того самого вечора арештували його на дорозі, як вертався з Томашева домів, і скованого відставили до судових арештів у Раві Руській. Закидують йому, що бунтував дітей проти місцевого учителя Денісевіча та намовляв їх до шкільного страйку.

— **Нові практики по школах з нашими молитвами.** Пишуть нам із Золочева: В золочівськім повіті з новим шкільним роком почалися нові практики з нашими молитвами, не зважаючи на виразне рішення Кураторії в цій справі. А саме учителі, заслоняючись розпорядком повітової шкільної ради, приказують українським шкільним дітям молитись по польськи і навіть кажуть їм переписувати собі польські молитви по кільканацять разів, ніби їх наші діти скорше вивчили. Запитуємо, хто в цій справі має рішаючий голос: Кураторія, чи повітова шкільна рада?

— **Не респектують гр.-кат. свят.** Пишуть нам: Кілька громадян із села Сущин дістало візвання зі староства в Тернополі, щоби обовязково явились у старостві дня 21. IX. в год. 10. рано (урочисте свято Рожд. Пр. Д.) в ціли переслухання їх за „викрочене" з арт. 18 і 28, розпор. з 11. 7. 1932, через „заклуцене спокою публічнего дня 16. 5. 1933 р." (роковини знесення панщини). Для інформації слід додати, що згадані громадяни вбирали панщизняний хрест і малювали фігуру і за це тягають їх тепер до староства. Візвані відписали до староства, що 21. 9. наше урочисте свято, тому в тому дні до переслухання не ставляться.

— **Українка.** Французький денник у Люксембурзі „Лявенір ді Люксембург" приніс у ч. 190 статтю про політичні взаємини Радянської України та Московщини у звязку з голодом і убивством Скрипника.

— **Фільму „Тарас Шевченко"** можна буде оглянути востаннє у Львові дня 21. вересня у кіні „Марусенька" в 12. год. вполудне.

— **Інспекція почтових урядів.** Часті зловживання в почтових урядах звернули на себе увагу напрямі найвищих урядових чинників. До ста-

ВІДГУКИ ДНЯ.

Національне Полісся.

(Замісць сонетів і октав.)

Нікчемність сіла на ринку і конскрипцію переводить, а приватa безкарно оргії уладжує.

Кадило і мило — два продукти, які без огляду на кризу масово розходяться.

По тихо: злодій, а голосно: моє поважання, потихо: зрадник, а голосно: провадь нас.

Брат брата за двацять девять срібняків продає і не має навіть грижі совісти Юди.

Кожного ранку сонце нові багна освічує, яких ще вчора ніхто не бачив. Багна не плитькі, які за день-два висохнуть, а глибокі, грузькі з убивчими випарами, яких тільки тому не було на національній мапі, що ніхто їх не відкрив.

Той сам громадянин, що плює на парадні двері проскрибованих, і заднини на колінах пхається в середину. Коли плює — просить Бога, щоби всі бачили, коли пхається — благає, щоб ніхто не запримітив.

Слово „Україна" стало мячиком, а кличів більше як населення.

Деклямацій про „Щеневмерлість", чи „Вжевоскреслість" — цілі томи, а підвищення, на яких декляматори стоять — грузнуть у болоті.

Доки воно так буде? Чи нема ніякої ради, щоб осушити національне Полісся? Чи й надалі будуть у ньому топитися люди, які згубили шлях, йдуть у пітьмі, чи задивлені в сонце, не дивились під ноги?!...

Кожний шлях до волі тяжкий, завалений перешкодами, але не сміє йти через багна.

Осушуймо їх, коли хочемо поступати вперед і дійти до цілі. Не деклямаціями, не гаслами, а рискалем.

Заступім слово: патріот — словом: характер, а слово: діяч. словом: цивільна відвага, заложім партію громадської і особистої етики та просім Бога, щоб з того щось було.

Не вимовляймо слів: соборність, самостійність, доки не зрозуміємо їх.

А слово „Україна" вимовмо аж тоді, як будемо того варті.

Усі фільмові вирібні світа, якби навіть злучилися, не сотворилибн такого архитвору якимс Так писала преса у нас і закордоном про совітську фільму, яка в недовзі появиться на нашім екрані.

ТУРБІНА 50.000

КІНО АТЛЯНТІК

виславівського воєвідства приїхав міністр почт і телеграфів Камінський з вищими урядовцями і перевів інспекцію почтових урядів у Бурштині, Галичі, Станиславові та на дальшому шляху до Ворохти.

— **Сніг на Покутті.** З Коломиї повідомляють про сніги, що впали в цілому східному Бескиді. Гори в околицях Косова і Кут біліються як серед зими. Туристи, які звідтам вертають, кажуть, що сніги в горах доходять до висоти одного метра. Температура в Коломиї впала нижче зера.

— **Шибениця в Куликові.** Президент Мосціцький не скористав з права ласки супроти Петра Жултанецького, засудженого на кару смерти за вбивство Єлисавети Стельмашкової в Колодні. Наслідком того кат Бравн, що приїхав з Варшави до Куликова, повісив засудженого у вівторок передполудднем. З огляду на ту сумну подію свідоме українське громадянство Жовківщини повинно взятися до енергійної моральної санації цього повіту, зокрема села Колодна та сусідних сіл, де душогубства, грабунки та інші злочини не сходять з денного порядку. Велике завдання стоїть особливо перед читальнями „Просвіти" й іншими культурно-освітними встановами.

— **Військовий спис.** Магістрат м. Львова розпорядив спис всіх мужчин, що родилися в 1913 р. і мешкають постійно у Львові. Зголошуватися треба на протязі місяця листопада ц. р. в урядових годинах в ратуші (партер) з такими документами: 1) посвідкою реєстрації річника 1913, 2) метрикою уродження, 3) мельдунковою картою і 4) особистим доказом. Крім того мають зголоситися до спису мужчини, що вродилися в роках 1912 до 1884, а з якихнебудь причин не сповнили свого обовязку у властивих речинцях.

— **Таких багато.** В Чорткові арештовано голову місцевого польського Сокола Людв. Гільдта, члена ендецької організації, під замітом грошевих зловживань у місцевому повітовому виділі, де був секретарем. Предметом слідства є сума 100.000 зол., на які склалися позиції з фонду убогих військового приспосіблення, розємчої комісії і ін. Крім того закидують Гільдтові, що брав від приватних осіб і організацій хабарі при купні будівельних парцель, що були власністю державною або самоврядною.

— **Різні вістки.** Наслідком ушкодження тами ріка Сантяґо заляла місто Сан Люіс Потозі, причому втопилося 80 осіб. — Підчас катастрофального гураґану, що навістив східне побереже Мексика, згинуло 400 осіб. Ранених начисляють на 2.000 осіб. — Біля порту в Мальме наслідком зудару двох пароплавів затонув шведський пасажирський корабель „Мальме". Всі врятувалися, але багато є тяжко потовчених.

— **Львівська хроніка.** В окружному суді у Львові відбувається при зачинених дверях розправа за шпіонажу проти братів Йосифа та Франца Шатурських. — Проти аптикаря Марка Етінгера відбувалася розправа під закидом перепачковування ріжних аптичних товарів із Данціга. Етінгера увільнили, бо він доказав, що повідомив комісаріят прикордонної сторожі, коли довідався про заборону спроваджувати ті товари. — Функціонарі комісаріяту прикордонної сторожі сконфіскували багато запальничок у купця Сол. Вайсмана перепачкованих із Німеччини.

— **Хто виграв на льотерії?** 21-го та 22-го дня тягнення класової льотерії впали виграні на такі числа: 50.000 зол. на ч. 52888. 15.000 зол. на ч. 14573, 84841. 10.000 зол. на ч. 7229, 62314. 5.000 на ч. 60463, 132698, 139953. 2.000 зол. на ч. 5174, 44092, 45004, 45024, 60301, 77197, 87281, 89214, 91926, 97138, 98342, 120728, 13370, 144623, 152609. 1.000 зол. на ч. 314, 5151, 27455, 36057, 44978, 46063, 55344, 55478, 59720, 67205, 70529, 72216, 73286, 76592, 79119, 80532, 87227, 89621, 93989, 93994, 97435, 100459, 103639, 103798, 106227, 112259, 127101, 126987, 127377, 129372, 133781, 136838, 143606, 144447, 150336, 154253. 100.000 зол. и зч. 139669. 15.000 зол. на ч. 77821, 133332. 10.000 зол. на ч. 67785, 82366. 5.000 зол. на ч. 9613, 13285, 48657, 91962. 2.000 зол. на ч. 7213, 9675, 16957, 24926, 25626, 27574, 34988, 35710, 46707, 55676, 78258, 90660, 98490, 102597, 109211, 111879, 116981, 139016, 150540, 154195. 1.000 зол. на ч. 854, 5180, 6538, 8510, 9577, 9826, 9954, 13395, 17359, 17849, 27063, 29812, 32102, 33636, 33884, 34940, 34976 35936, 37011, 38357, 42627, 43196, 49538, 52135, 65473, 71340, 73312, 74274, 83453, 94768. 106155, 115689, 116558, 121155, 133413, 152807.

—o—

Довкола міжнароднього розброєння.

ПАРИЖ, 19. 9. ПАТ. Аґенція Аваса зголосила вчора комунікат про хід французько-англійських розмов у Парижі. Із вчорашніх нарад обі сторони винесли корисне враження. Обмірковано всі проблеми, що торкаються справи розброєння. Зближення думок видається можливим, а це улекшить значно розброєну конференцію. Одна й друга сторона зберігає дискрецію щодо предмету нарад та успіхів, яких можна надіятися. На думку Франції, розброєння залежить від переведення міжнародньої контролі, постійної, автоматичної й періодичної. Контролю слід вести чотири або пять років, заки уряди зможуть доконати редукції ефективів. З другої сторони треба стосувати санкції супроти держав, що не пошанують розброєну конвенцію. Досі В. Британія ставиться неприхильно до автоматичної й періодичної контролі.

ПАРИЖ, „Еко де Парі" запевнює, що в останній хвилині надійшла вістка про зближення французької й італійської тези в справі розброєння. Італія змінила становище в справі прототипів, які заборонив Німеччині версайський трактат і не будуть домагатися їх від Німеччини.

—o—

Перед берлінським процесом.

БЕРЛІН. 19. 9. ПАТ. В будинку державного трибуналу в Ляйпцігу йдуть дальші приготування до розправи в справі підпалу райхстагу. Президія розпорядила, щоби карти вступу для публики були важні тільки один день. Вся публика буде піддана особистій контролі. Приносити фотографічні апарати не вільно. Кінця першого періоду розправи надіються між 5. і 9. грудня, після чого розправу перенесуть до будинку райхстагу.

Чи Ви стали вже членом Українського Т-ва Допомоги Інвалідам у Львові? Місячна вкладка 50 сот.!

СПОРТ.

КРАЄВІ ЛЕГКОАТЛЕТИЧНІ ЗМАГАННЯ.

Краєві легкоатлетичні змагання, не зважаючи на вельми несприятливу погоду, пройшли зовсім успішно, при чому наші змагуни добули 9 нових рекордів. Ось вислід дня:

Жінки.

60 м. По двох передбігах, у яких перемагає Орися (Плай) 8,5 с. перед Лазорківною і Пиціяна (Сокіл-Стрий) 8,9 перед Якубів, перемагає у фіналі Орися 9 с., 2) Пиціяна 9,1 с., 3) Якубів 9,1, 4) Лазорко.

100 м. У фіналі Пиціяна (Сокіл-Стрий) осягає 14,6 сек., 2) Якубів (УССК) 15 с., 3) Лазорко (Плай) 15.2 с.

200 м. У першому передбігу перемагає Пиціяна 33,2 с. (український рекорд), 2) виграє Хомяк (Плай) 36 с. У фіналі перемагає Якубів 32,8 с., 2) Хомяк, Пиціяна, хоч приходить до мети перша, є здискваліфікована за переступлення шляху.

800 м. відбувається вже у темряві. Судді в трудом вилоплюють час 3:12 для Якубів (УССК).

4 × 100 м.: 1) Плай I. 62,9 (український рекорд) у складі Дзьоба, Кос, Лазорко, Орися. 2) Плай II. 62,4. 3) Сокіл Стрий.

Гінці 100 + 100 + 200 + 800: Плай I. 4:23,4 (рекорд), 2) Плай II. здискваліфікований.

Скок угору: 1) Орися 1,205, 2) Лазорко і Кос по 1.16, всі з Плаю.

Скок удовжінь: 1) Пиціяна (С.-Стрий) 4,37 м., 2) Кос (Плай) 4,13 м., 3) Ніжанковська (Стріза) 4,11 м. Пиціяна своєю перемогою зробила всім несподіванку.

Мет диском: 1) Ніжанковська (Стріла) 25,19 м., 2) Кос (Плай) 23,85 м., 3) Колтунюк (УССК) 23,14 м. У меті обіруч: 1) Несторівна (Стріла) 42,46 м. 2) Ніжанковська 40.1. м., 3) Глушишин (Сокіл-Стрий) 39,06.

Мет ратищем: 1) Ніжанковська 20,40 м., 2) Несторівна 16,55 м., 3) Пиціяна 12.06 м. Обіруч: 1) Ніжанковська 33,48 м. (рекорд), 2) Несторівна 28,63 м., 3) Пиціяна 25,63 м. В обох метах найкраще опановзна Ніжанковська.

Стус кулі: 1) Лазорко (Плай) 9,04 (рекорд), 2) Ніжанковська 8,70 м., 3) Несторівна 8,40. Обіруч: Ніжанковська 15,53 м. (рекорд), 2) Несторівна 15.48 м., 3) Лазорко 15.45 м.

У клюбовій пунктації переміг Плай перед Стрілою і Соколом-Стрий. Плай переміг у гінцях, для Стріли всі пункти добули лиш дві змагунки: Ніжанковська і Несторівна, для Сокола-Стрий Пиціяна.

Мущини.

100 м. 1. передбіг Рак 12,6 с., 2) Мартинович 12.4 с. 3) Штинда 12 с. У піфіналі 1) Мартинович 12,0 с., 2) Рак 12,2 с., 3) Штинда і Петріна по 12.6 с.; фінал приносить завзяту боротьбу Рака і Мартиновича; перемагає о груди Мартинович у часі 12,1 с., 3) Штинда (Сокіл-Стрий), 4) Петріна.

200 м.: 1) Рак Р. 25,6 с., 2) Мартинович 25,6 с., 3) Штинда.

400 м.: По двох передбігах перемагає о груди Рак Я. (УССК) 61,3 с. перед Штиндою (С.-Стрий), 3) Сойка, 4) Петріна.

800 м.: По дуже цікавому бігу перемагає гострим фінішом Струк (УССК) 2:27,4, 2) Добрянський (Плай) 2:28,5, 3) Салдан (С.-Стрий).

3 км. Переміг Савчак (С.-Стрий), що осягнув 10.32,2 перед Добрянським (Плай), 3) Сойка II 11:37.

10 км. приніс по 20 роках новий рекорд Савчака 38:14,0 сек., на півтора мінути кращий від старого рекорду Карпінського. Біг кінчився вже у темряві. 2) Сойка, дуже молодий бігун зі Станиславова, осягнув 39.49,6 с.

Гінці 4 × 100 м. 1) УССК 50,7 с., 2) Сокіл-Стрий 52,4 с.

Гінці 100 + 200 + 300 + 400 м. рішив УССК у свою корисць часом 2:22,5 с. перед Стрием 2:23,4 і Плаєм.

Скок угору: 1) Вішка (С.-Стрий) 162 цм., 2) Рак Р. 158, 3) Салдан 152 цм.

Скок удовжінь: 1) Вішка 5,90 м., 2) Шерстило (УССК) 5,75 м., 3) Гнатейко 5,65 м.

Скок жердкою: 1) Рак Р. 2,45 м., 2) Юркевич (Сокіл-Коломия) 2,45. Рак по першому скоці розбився небезпечно на порозі, так, що опісля змагався вже з рукою на перевязі.

Мет ратищем: 1) Вішка (С.-Стрий) 45 м., 2) Салдан (С.-Стрий) 42,50 м., 3) Гнатейко (УССК) 41,70. Обіруч: 1) Гнатейко 67,85 м., 2) Паюк 67 м., 3) Билень (Сокіл-Б) 62,94 м.

Мет диском: 1) Круль (УССК) 32,75 м., 2) Семенюк (С-Б) 30,41 м., 3) Гнатейко (УССК) 29,70. Обіруч: 1) Круль 58,48 м., 2) Семенюк 57,78, 3) Гнатейко 55,96 м.

Стус кулі: 1) Круль (УССК) 12,68 (рекорд), 2) Семенюк (С.-Б.) 11,22 м., 3) Гнатейко 11,02 м. Обіруч: 1) Круль 24,19 м. (рекорд), 2) Семенюк 20,39 м., 3) Мартинович 20,31 м.

У клюбовій пунктації переміг УССК перед Стрием і Плаєм. Організацією змагань займався Плай, що зі свого завдання виявзався зовсім добре. Видція, на жаль, небагато, хоч змагання заслуговували на те, аби ті прогальдувались тисячі.

МИСТЕЦТВА У. С. С.

Тризуб — Дніпро (Винники) 4:0 (4:0).

Заслужена перемога Тризуба. Дніпро з невідомих причин вийшов з гриша 10 хв. перед кінцем. Судіював добре п. Стемпурський. Видція до 150.

Чорноморці — Комета 5:0 (2:0).

По останніх вислідах Комети (5:1 зі Соколом IV, 2:1 з Дніпром у Винниках) видці сподівалися кращої гри. Тимчасом Чорноморці переважали у всіх відділах. Ворота добули Петрівський 3, Сікк II і Стабєлчанський 1. Судіював добре п. Повзанюк.

У. Р. С. К. — Сокіл IV 1:0 (0:0).

Несподівана, але заслужена перемога ремісничої дружини над рутинованим противником. Судія п. Врецьона.

В табелі веде Тризуб (21 п.) перед Метою (14), Чорноморцями (13), Соколом IV (11), Дніпром (11), Соколом Зол. (9), УРСК-ом (8) і Кометою (5).

Чорноморці — Сокіл IV.

В четвер 21. ц. м. відбудуться на гриші „Світязі" (кінець вул. Мартина, доїзд трамваєм 9, 5) відкритні змагання між Чорноморцями і Соколом IV. Змагання ті рішать про почесне третє місце в табелі, тому слід сподіватися, що обі дружини старатимуться гарною грою перехилити перемогу у свою корисць. Ціни місць 25 сот. і 50 сот. Початок змагань точно в год. 3.30 пополудні.

ЗАКОРДОННИЙ СПОРТ.

ПРАГА. **Австрія — Чехословаччина 3:3 (2:1).** Міждержавні змагання. У віденців найліпші Сінделяр, Міллер і Сеста, у чехів Пуч і Чамбас. Ворота добули для віденців Сінделяр 2 і Міллер, для чехів Пуч 2 і Сільний. Видція 26.000.

ВІДЕНЬ. **Відень — Прага 4:0 (1:0).** Віденці мали перевагу, найліпший у них напад, а спеціяльно Штрог з Австрії. Чехи грали слабо. Ворота добули для віденців Штрог 3 і Ганнеман.

ВІДЕНЬ. **Австрія — Мадяршчина 8:0 (4:0).** Міждержавні змагання юніорів.

БУДАПЕШТ. **Мадяршчина — Швайцарія 3:0 (1:0).** Певна перемога мадярів, змагання за чашу д-ра Шмелі.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Четвер, 21. IX. год. 7.30 веч. „Фрайлайн Доктор".

Пятниця, 22. IX. год. 7.30 веч. „Фрайлайн Доктор".

Театр Ріжнородностей.

Четвер, 21. IX. год. 7.30 веч. „Неприятелька мущин".

Пятниця, 22. IX. год. 7.30 веч. „Моя дання мама".

Кіна.

АДРІЯ: „Опир в опері".

АПОЛЬО: „Історія гріху" (Ст. Жеромського).

АТЛЯНТИК: „Пісня серця".

КАСІНО: „Ніч у Каїрі" (Рамон Новаро).

КОПЕРНИК: „Цілунок перед зеркалом" і додатки.

КОЛІСЕЙ: „Колиб я мав мілїон" і ревія „Кармен у кратки".

МАРУСЕНЬКА: „Цілунок перед зеркалом" і додатки.

МІРАЖ: „Образа маєстату" (Вл. Буріян).

МУЗА: „Чемп".

ПАЛЯС: „Адютант його Великости" Власта Буріяна).

ПАН: „Мумія" та ревія.

ПАСАЖ: „Велика клітка" (Аніта Пейдж Мікі-Мікі).

СТИЛЕВЕ: „Король це я!" (Власта Буріян), ревія „Як дасться, то зробиться".

ХИМЕРА: „Жінка з другої руки".

УТІХА: „7 пристаней, 7 дівчат" і ревія.

Закордонне радіо.

Середа, 20. вересня 1933.

Барі (269,4) 20.45 Скрипка; **Бреслава** (325) 17.05 Пісні в супр. цитри, 18.05 Пісеньки шл. хору; **Штрасбург** (345,2) 20.30 „Чар вальса" оп. Штрауса; **Берлін** (418) 16.30 Військ. оркестра, 21.00 Нар. пісні; **Прага** (488,6) 10.10 Військ. музика; **Відень** (517,2) 12.00, 13.10, 19.00 Концерт; **Будапешт** (550,5) 18.30, 20.45 Концерт; **Харків** (327,5) 9.00 Оп. музика, 10.00 Літ. тур. видція для дітей, 13.50 Більшовицька музика, пісні, 15.00 Нім. музика, 18.00 Балалайки, гармонії, 19.00 Концерт із Березівки; **Москва** (1000) 17.25 „Демон" оп. Рубінштайна (Сталїн 424,3).

Четвер, 21. вересня 1933.

Братислава (279,3) 14.50 Концерт, 18.25 Фортепян; **Міляно** (331,4) 20.30 „Ідь Пірата" оп. Белїнія; **Брно** (341,7) 19.30 „Хованщина" оп. Мусоргського; **Лайпціг** (389,6) 12.00, 17.30 Концерт, 16.00 Пісеньки; **Берлін** (419) 17.50 Сучасні пісні; **Білгород** (429,7) 20.30 Оп. арії; **Рим** (441,2) 17.15 Солїсти, 20.15 Спів; **Відень** (517,2) 12.00, 13.10 Концерт, 20.00 „Ондина" оп. Льорцінга; **Будапешт** (550,5) 17.30 Циг. орхестра; **Харків** (937,5) 8.40 Музика для дітей, 9.00 Квартет, 10.00 Спів, 13.50, 15.00, 19.00 Концерт, 18.00 Рос. камер. музика; **Москва** (1000) 17.25 „Дочка п. Анго" оп. Лекока (Сталїн 424.3 м.), 17.25 „Льогенгрін" оп. Вагнера (Досв. 720 м.).

Львівське радіо.

Середа, 20. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня видція; 12.35, 12.35, 14.55, 15.15, 16.00, 19.05, 22.40 Грамофон; 15.25 Господарський комунікат; 15.35 Збіжева біржа; 17.00 Відпт; 17.15, 21.10 Легка музика; 17.55 Віольончеля; 18.15 Воякпост (Ст. Гарчинський); 18.35 Спів (Шабранська); 19.40 „Чоловік ізза океану"; 20.00 Фортепянний квінтет; 22.00 відчит в есперанто про Собеського; 22.25 Спортові вістки.

Четвер, 21. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня видція; 12.05, 12.35, 15.00, 15.15, 15.50, 16.30, 22.40 Грамофон; 15.25 Господарський комунікат; 15.35 Збіжева біржа; 16.00 Для дітей „Том і його авто"; 17.00 Вирода дочка суфражистки; 17.15 Концерт солістів; 18.35, 20.00 Камеральний концерт; 19.40 Добрий обід — ключ до серця; 20.50 Вен. денник; 21.00 Фейл.: „Викреслити, чи не викреслити?"; 22.00 Танкова музика, 22.25 Спортові вістки.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Банк Польський платив у валторок за долара 5.80 зол. У приватних оборотах платили 5.82 зол.

Золото: доляри 9.08—9.10; дукати 83.80 до 84.00; корони 37.90—38.20; франки 36.40—36.75; рублі 4.73—4.78.

ВАРШАВСЬКА БІРЖА.

Трансакції. Продажа. Купно.

Бельгія 124.79, 125.10, 124.48; Данціг 173.65, 174.08, 173.22; Голяндія 360.80, 361.70, 359.90; Льондон 28.00—27.98, 28.15, 27.85; Париж 35.01, 35.10, 34.92; Прага 26.50, 26.56, 26.44; Швайцарія 173.18, 173.61, 172.75; Італія 47.10, 47.33, 46.87; Берлін 213.55.

Акції.

Банк Польський 82.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 19. IX.: масло екстр. 2.80 зол., масло дес. 2.70, молоко 17 сот., сметана 70 сот., яйця 3.90 зол. Тенденція на масло сильніша, на яйця удержана.

Під постійною контролею

цілого штабу хемїків відбувається фабрикація Аспірини. Досліди її та перевірка дає повну гарантію чистоти щодо рівномірного складу і доцільности препарату. Томуто можна мати до Аспірини повне довіря. Аспірина істнує тільки одна! Можна дістати в аптиках.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

П. СТУДЕНТКИ приймуть на мешкання з цілим утриманням. Мешкання сонячне, з вигодами. Фортепян до диспозиції. Сикстуська 58 А. II. п. 6. 382 2—3

ВУГОЛЬ: Калитик, Байки 14. Тел. 38-24. 203 23—30

ВЧИТЕЛЬ МОВ із закордону вчучує в найкоротшому часі англїйського, німецького і французького. Сикстуська 14. 3-3

МЕБЛЬОВАНА кімната, фронтова, 2 вікна, услуга, освітлення, до вжитку лазнічка, вхід з передпокою, дешево до винайменння. Вул. Виспянського ч. 31, партер. 391 1—3

ЛІКАР по 30-ці ожениться з лікаркою, дочкою лікаря, нотаря, адвоката, в віці до 28 л. Листи з фотографією проситься складати в Адміністрації „Діла" під „Л. 37". 387 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

У ЗВЯЗКУ З ЗАЯВОЮ,

оголошеною в ч. 244 „Діла", підписаною п. Іваном Добровольським (коли найшовся правдивий винуватець), я відкликую заміти, зверненні проти п. Василя Добровольського та поміщені в ч. 215 „Діла" з вересня 1932.

389 **Д-р Ол. Пеленський.**

ОСТОРОГА.

Звертаємо увагу всїм нашим відборцям, що п. Іван і Марія Сьомкайло не є нашими заступниками і тому не мають права ані збирати жадних замовлень на книжки, ані інкасувати грошей.

Книгарня Шевченка у Львові.

Спеціяліст у внутрішних недугах

Д-р ФЕЛІКС ГАН

ЛЬВІВ, БАТОРОГО 12. ТЕЛ. 84—45.

Вуголь - Кокс - Дерево

в найдобріших якостях

доставляє

„НАРОДНЯ ТОРГОВЛЯ"

Львів, Ринок 36.

Інформації: Бюро — Львів, Ринок 36 та склади: Ринок 36, Личаківські 155, пл. Більчевського 3 та Городецька 23. 264 9—10

Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10. За редакцію відповідає Олександер Костик.

Ч. 249 (13.488). Львів, пятниця 22. вересня 1933. pocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. ощадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-28.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

По ювилейних днях у Відні.

Які підсумки ювилейних свят робить віденська преса. — Без запалу й ентузіязму. — Загальний зїзд німецьких католиків у Відні і Свято УМХ у Львові. — Віденська преса й українці.

Великі дні у Відні, що стягнули до наддунайської столиці десятки тисяч гостей, у тому й поважне число чужинців, закінчилися. Віденська урядова преса, подаючи підсумки ювилейних свят, стверджує, що свята ті пройшли величаво і дали ще раз доказ на те, що Австрія є, мовляв, здібним до життя твором, який, забезпечивши собі відповідними договорами з сусідами вивіз своїх товарів і привіз необхідних продуктів, може мати перед собою дуже гарну будучність. Такі прогнози віденської патріотичної преси дотично життєздатности Австрії і її ясної долі в майбутности є, розуміється, надто оптимістичні, але такий тепер дух повіяв у провідних кругах австрійської республики, які маючи сильну підтримку Франції, заявляються нині якнайрішучіше проти прилучення до гітлерівської Німеччини, в тій вірі, що Франція і її сателіти не дадуть австрійському населенню згинути з голоду.

Приглядаючись отим віденським святам-маніфестаціям зблизька, мимохіть прийшлося їх порівнювати з національними маніфестаціями у нас, українців. І треба признати одно: Якнебудь у віденських маніфстаціях взяли участь величезні маси, якнебудь ціле місто аж роїлося від різнородних прапорів, транспарентів і народніх строїв з австрійської провінції, якнебудь освітлення міста, зокрема деяких будинків (як катедри св. Стефана, парляменту, памятника ціс. Марії Терези), було просто величаве, — то проте такого ентузіязму й безпосередности, як в українських святах-маніфестаціях, у Відні ми не бачили. Віденець надто вже перепалений культурою, він панує над своїми почуваннями і запалити його до чогось дуже тяжко. Не видно було ні запалу ні одушевлення, таких питомих славянам і підчас цих великих днів Відня, коли то все, що жило, вилягло на вулиці, коли до Відня прибуло кількадесять надзвичайних поїздів, коли урядові круги старалися підняти настрій населення всіми можливими способами. Все те не далося на ніщо. Віденці брали участь у святі, раділи, вечорами наповнялися всі кавярні, ресторани і галі з пивом та вином, яких там безліч, але святом надто не захоплювалися. Бо віденці органічно нездібні до ентузіязму.

Щож торкається зокрема загального зїзду німецьких католиків, у якому, як окрема група, взяла участь також українська кольонія у Відні, то цей зїзд в нічому нагадував ніже цьогорічне Свято УМХ у Львові. Великанська маса учасників, торжественне богослуження у Шенбрунні при участи вайменше 200.000 душ, похід Рінґом, у якому несено такі самі прапори з написом ХР, як і у нас, — все те живцем нагадувало українське свято у Львові. Різниця тільки та, що з приводу зїзду німецьких католиків появилися численні публікації, в тому й обмистий провідник-катальог (208 сторін!), у якому відмічені м. ін. також усі українські імпрези. У звязку з католицьким зїздом отворено у Відні також цілу низку мистецьких вистав: „Теперішне церковне мистецтво", „Церковний промисл в Австрії колись і тепер", „Церковне малярство і пластика в Австрії від часу турецьких воєн", „Середньовічна релігійна пластика", „Вистава первопочинів християнського мистецтва", „Християнська медаля", „Образи Марії в нім. мистецтві від готику до романтизму", „Релігійне мистецтво у книжці, музиці й театрі", „Хрест на землі" і багато інших. У нас, як відомо, ні окремих публікацій, ні окремих вистав у часі Свята УМХ не було. І ще одна різниця кидалася в очі: на католицькому зїзді у Відні явився папський легат, кількох кардиналів і кільканацятьох епископів, а у нас Свято УМХ не обходило навіть усіх владик...

На закінчення треба би ще згадати про те, як поставилася віденська преса до видвиженого нами перед ювилейними днями факту участи українців у відсічі Відня і який відгук найшли у тій пресі імпрези української кольонії у Відні. Отже тут треба сказати, що віденська преса в загальному містить дуже нерадо вістки з українського джерела, бо їх засада: не дразнити нікого з ближчих чи дальших сусідів. Та проте майже вся преса з найбільшим здивуванням принесла вістку, подану відомою кореспонденцією „Гервей", про те, що в Самбірщині заборонили свято в честь Ю. Кульчицького. А після того стали появлятися в ріжних пресових органах статті й замітки про українське походження героя Відня з 1683 р. Ю. Ф. Кульчицького, про участь козаків у виправі Собеського то-що. Ті статті й замітки найшли доступ не тільки до деяких державно-німецьких і мадярських газет, але також до декількох спеціяльних публікацій, автори яких використали менше або більше совісно український матеріял. Також окремі імпрези віденської української кольонії відмітила віденська, передовсім католицька, преса, подаючи з них інколи цілком докладні звідомлення. Словом: українці, не маючи ні свого державного апарату, ні відповідних матеріяльних засобів, ні таких звязків, як нпр. поляки, виступили всеж таки гідно в ювилейних днях Відня, чим і причинились до популяризації української справи не тільки серед австрійців, але й серед численних гостей з інших европейських держав. *І. Н.*

Якщо до 31. жовтня ц. р. Ви не виповіли бл в ПЗУВ обезпечення дозволеної законом 1/3 частини вартости своїх будинків і цієї частини не обезпечили в одинокому українському

ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

то проволічете виконання цього народнього обовязку непотрібно знову на цілий рік.

Українське свято у Стемфорді.

(Допис з Америки.)

Якби так незрівняну терпеливість і витревалість українського народу у злиднях можна було перемінити в творчу енергію, ми стали би першим народом у світі. Така думка насувається свідомому українському громадянинові, який бачив 4-тисячну масу українського народу, що залягла всі кімнати до другого поверха величавого будинку Української Католицької Вищої Школи в Стемфорді, стейту Конетікат; переповнила вестибуль школи, окружила вище й нижче духовенство перстенем з богослужебним престолом у середині; скупчила на сумежних великих ганках під дахом тих, що не могли дістатися до середини будинку і стануда муром перед ротундою, де стояв престол. Будинок прегарно удекорував наш артист А. Борик з Ню Йорку, а величавий напис „Витайте" над брамою манив кожного.

А дощ, що іноді перемінявся в зливу, падав безупинну від самого досвіта у сам день празнику, тобто 4. вересня 1933, на американський „Лейбор Дей". Саме серед такої зливи приїздили одинцем, гуртами і громадами наші люди зі стейту Конетікат, Ровд Айленд, Массачусетс, Ню Гемшір, Ню Йорк, Ню Джерзі, Пенсильванія, Вест Вірджінія і ін. Їхали автобусами, автами, поїздами. З Ню Йорку виїхало 7 автобусів і яких 20 автомобілів зпід американської католицької церкви св. Юрія при 7-ій вулиці з Ексцеленціею Володимиром Ладикою, епископом католицьких українців у Канаді у супроводі поліції на мотоциклях, а окремий поїзд з Гренд Централ стації при 42 вулиці. На стації в Стемфорді чекали на нюйоркчан зорганізовані в брацтво стемфордські громадяни, і коли поїзд приїхав, станули всі в маніфестаційний похід: на чолі українська орхестра під проводом капельника з Пасаїку, гром. Маїка, дальше американські й українські прапори стемфордського брацтва та чорноморські січовики з Ню Йорку в одностроях, а за ними яких 300 людей рядових і кілька авт і всі разом перейшли середину міста Стемфорду аж до парку, що окружає будинок вищої школи. Дощ, що на часочок перестав, наче для відпочинку, люнув знову в середині дороги, але не зломив бадьорости прочан. Всі йшли охочо вперед під звуки орхестри й радувалися жовто-блакитними стрілками, поприбиваними на телеграфних стовпах за дозволом бурмістра міста, п. Йосифа А. Бойла для орієнтації українських гостей, що приїздили з усіх сторін. Крім цього на роздоріжах стояли філядельфійські січовики-гетьманці, порозсилані їхнім отаманом, Василем Волчанським, для допомоги гостям із десятками автобусів і авт

Хори з українсько-католицьких церков, у загальній силі 300 співаків, явилися в час. Це були: Боян з Ньюарку, з диригентом п. Теодозієм Касковом; Т-во Лисенка з Джерзі Сіті, з дир. Андрієм Гелою; Український Хор з Ню Йорку, з дир. Теод. Онуфриком; Боян з Йонкерсу, з дир. Мих. Фатюком; Хор Молодої України з Брукліна, з дир. С. Ялловським. Всі вони приїхали автобусами на умовлений час, щоби звеличати релігійно-національний празник після 4-місячної підготовки на спільних пробах.

Коли приїжі виповнили будинок і піддашя було очевидне, що нема що йти до невеликої лат. церкви, а треба відправити богослуження на місці, не зважаючи на дощ. Чорноморська Січ з прапорами станула на підвищенні, зробленім спеціяльно на богослуження під ротундою і замкнула кордоном вхід з парку. Комендант, гр. Петришин з Джерзі Сіті, дав знак і прапорщики станули на своїм місці, а за ними мужва. Це була наче почесна сторожа з переду престола, що стояв на середині. На даний знак гетьм. січ, при вході до вестибулю за престолом, пішла нагору разом з убраним до Служби Божої духовенством, щоб супроводити наших Владик. Після цього почалась в год. 11. Архиерейська Служба Божа.

Дорогий Гість з Канади, Преосв. Кир Василь Володимир Ладика, правив Богослужбу поруч Всв. о. Петра Понятишина з Ню Йорку і Вир. о. Филимона Тарнавського з Честеру. Па. Діяконували Всч. оо. Сильвестер Журавецький, ЧСВВ. з Шікаго і І. Шуховський з Когос Н. Й. Асистували Всч. оо. д-р Онуфрій Ковальський, д-р С. Тиханський, д-р С. Федаш; церемоніером був о. Роман Крупа з Френкфорду, Па., а йому помагав о. Ол. Павлик з Ню Йорку і о. С. Побущький з Оборн та о. М. Колтушький з Істон, Па.

По обох боках престола засіли на почесних місцях два другі Владики українсько-католицької церкви, а саме Ексцеленції Василь Такач, епископ Підкарпатських русинів та Константин Богачевський, український епископ з Філядельфії. Як почесні гості іменем управи міста Стемфорд явилися: мейор міста Йосиф А. Бойл, директор поліції Джан Б. Бреннан та капітан Джордж Мек Карті. Як представники українських організацій були присутні на богослуженні: о. Антін Лотович, голова „Провидіння", Іван Боросевич, касієр, А. Цурковський, секретар та Теодор Чемерис, фін. секретар тієїж організації з Філядельфії, а пп. Микола Мурашко як голова і Роман Слободян як фін. секретар Українського Народнього Союзу з Джерзі Сіті. Крім цього були ще радні УНС: Ілля Гузар з Ню Йор-

ку, Григорій Євусяк з Джерзі Сити та члени контрольної комісії Дмитро Капітула та Антін Пащук з Пенсильванії. Було також багато священиків та інших видних громадян з ближчих і дальших околиць.

Загально говорять, що величавий числом і добором голосів злучений хор з ріжних наших церков під управою учит. Андрія Гели з Джерзі Сити, перевищав сам себе: три сотні молодших і старших людей вистояло на зливнім дощі на долині в парку, зараз коло підвищення, накриті парасолями весь час більш як дві години і майже машинально слідкували за ударом палочки диригента, бо ледви могли бачити його знаки, або свої ноти. А співали найвеличавіші музичні твори церковних композиторів. Це була справжня пожертва співаків і нема досить признання для них, щоб нагородити їхню витревалість та працю. Лише висока ідея могла усіх зібрати разом і додати їм цієї української впертости, що перейшла в приповідку.

Як скінчилася Служба Божа, канадійський Владика зложив привіт українсько-католицькому загалові і його Владиці Кир Константинові від католицьких українців Канади в тім важнім дні відкриття осередка української науки; просив допомогти нашому Владиці утримати це діло і візвав присутних посилати свої діти до цієї школи, щоби виховати характерних та ідейних провідників українському народові в Америці на релігійному й національному полі.

Тому, що богослуження протягнулося задовго і через те ціла програма свята могла припинитися, а також тому, що через зливний дощ люди порозміщувалися по ріжних закамарках будинку, Преосв. Кир Константин рішився не виголошувати своєї празничної проповіди, а оголосити її друком.

Прийшла кінцева частина богослуження, а де „многоліття". Невтомний головний впорядчик свята, Впр. о. Володимир Лотович з Джерзі Сити, повідомив всіх зібразих, що після обіду, в год. 3.30 відбудеться в концертовій салі середньої прилюдної школи в Стемфорді святочна академія, на яку запрошує всіх зібраних гостей.

Гості почали розходитися кожний у св'й бік: хто на перекуску, хто на святочний обід, хто в гості до стемфордських українців, хто оглянути будинок школи. **Д-р Ст. Демидчук.**

ВАЛОВА 11 Scientia СОБІСЬКОГО 12

ЗНАННЯ ТО СИЛА ЗНАННЯ ТО СИЛА

Лекції

з ділянки: психольогії філософії соціольогії літератури

мов: німецької французької англійської

4—5 ЗОЛ. МІСЯЧНО.

За що їх цькують?!

Русофільська вакханалія на Закарпатті.

Чеська україножерна газета „Подкарпатски Гляси" в числі з 10. ц. м., а за нею ославлений чорносотенний орган у московській мові „Карпаторусскій Голос" підняли великий крик через те, що директор ужгородської гімназії Алискевич і проф. Бирчак дістали від Т-ва „Учительська Громада" у Львові її видання, де при адресі зазначене „Підкарпатська Україна" замість „Підкарпатська Русь". Цей факт видався чеським русофілам чимсь таким сензаційним і карігідним, що вони аж помістили репродукцію адреси, взиваючи кого слід до репресій супроти цих двох педагогів.

Як сказано — за чехами зі скаженою злобою, на яку тільки здібні перевертні типу Бачинського і Фенцака, засліплені під впливом московських еміграитів „общерусскою" ідеею, прилучились до нагінки редактори зі згаданої „карпаторусскої" рептильки, якої видавничі фонди окутані підозрілим серпанком таємниці.

Спитаєте — коли вже є яка провина в уживанні назви „Підк. Україна", то при чому тут адресати? Адже вони не мають ніякого впливу на тих, що до них висилають листи.

Ми вже писали про цей шум, що його зняли дорослі русофіли на Закарпатті разом з московськими еміграитами з приводу виступу під українським прапором закарпатських пластунів на останньому зїзді скавту в Будапешті 20. м. м. Козирем послужили „карпаторосам" листівки з мапою етнографічних українських земель, листівки, які пластуни поширювали на згаданому зїзді. „Карпаторусскій Голос" захлистуючись від крику (зрада! поліція!), хотів конче, аби чехо-слов. влада пласт розвязала, а проти нібито винних пішла на репресії.

Взагалі цей щоденник поклав собі за завдання боротьбу з українством, з рідною мовою населення, насаджуючи всіми силами московщину і поширюючи погромницькі настрої за зразками давного чорносотенства. Ось наголовки статтей із одного тільки числа, з 13. ц. м. Передовиця: „Честний русскій человек украінскую рянду (?) на свою грудь не положіт", відтак „Українци і мадяри", „Сиротинец? Худобінец? Ілі украінец"?, „Дир. Алискевич і проф. Бирчак жівут на „Підкарпатскій Україні", „Вопрос о вооруженії в Шк. Отделе, нам украінец не нужен!" і фейлєтон „Рускій народ — русскія язик", зверненій проти української мови. Ось публіцистична критиця з одного дня. Хіба досить слини, за 24 годин виплювали на все рідне ці недавні мадярони, а тепер фанатичні визнавці „єдінства русскаво народа". Та це одночасно знак, що народницька ідея росте і кріпшає на Закарпатті і що недалекий уже час, коли вона змете з публичної арени пропагаторів чужої мови і культури, що вислуговуються посторонним чинникам. Прийде мабуть і такий час, коли також чехи ввійдуть глибше в суть закарпатського москвофільства, зрозуміють його скриті інтенції і перестануть підтримувати цю забаву в російськість мадяроиської інтелігенції.

До речі: загальновідомі мадярони намагаються у згаданому числі „К. Голос-у" вказати на українців як на тих, що ними опікуються мадяри. Як докази подають вони те, що після розвалу Австро-Угорщини вони зорганізували „Руську країну" і ввели там українську мову (очевидно — бо тоді ще не було москвофільських емігрантів, що принесли з собою ідею „єдінства і літературного язика"), що колись в Будапешті появлявся журнал „Україна" у мадярській мові і що тепер міністерський радник з Будапешту прислав своєму швагрові на Закарпатті... листівку ужгородського українського виробу. Ось — мовляв — за кім є мадяри! — Тактика втікаючого злодія.

В. Север.

Хто хоче навчитися доброї української літературної мови, хто хоче пізнати історію своєї мови, хто хоче довідатися, як де говорить український нарід, ТОЙ МУСИТЬ ПЕРЕДПЛАТИТИ

Науково-популярний місячник „РІДНА МОВА"

присвячений всебічному вивченню УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ. Головний Редактор і Видавець проф. д-р ІВАН ОГІЄНКО ПЕРЕДПЛАТА: 6 зол. річно, 3 зол. піврічно, 1.50 чвертьрічно. За границею 1 амер. доляр. Конто чекове П. К. О. число 27110. — Адреса Редакції й Адміністрації:

Warszawa, Stalowa 25 m. 10.

Нові передплатники одержують журнал від 1. числа.

Перед нарадами Малої Антанти.

БУКАРЕШТ, 20. 9. ПАТ. Преса підкреслює значіння недалекого засідання Малої Антанти в Сінаї. „Адверул" здогадується, що на конференції уконституується остаточно економічний комітет Малої Антанти згідно з рішеннями в Празі. На денному порядку знайдуться теж міжнародні справи, перш усього розброєння та співпраці середущої Европи. Приїзду Бенеша надіються в суботу рано.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 22. ВЕРЕСНЯ 1933.

СЕСТРА СЕВЕРИНА Ч. С. В. В. 2)

Враження з подорожі до Америки.

В неділю вибираюся до церкви. Далека дорога з одної дільниці на другу, минаю багато церков інших націй, але це жалую часу, хочу побачити більший гурток емігрантів, хочу їм приглянутися. Церква в порівнанні з іншими церквами бідна, але чиста. Застала тиху Службу Божу. Співали діти, хлопці й дівчата, яких учать С. С. Василіянки. Сідаю в лавку. Чую, як одні другим передають: „та сестра приїхала з краю". У слові „рідний край" є стільки тепла, стільки любови, що, хто його не чув на власні вуха, хто не чує, як те слово „Рідний край" ранить і пестить душу, той не всилі цього зрозуміти.

Співав мішаний хор на чотири голоси. Хор добре зіспіваний, гарні голоси, тільки пізнати, що ті люди не говорять у хаті по українськи — бодай не всі.

Мені майнула гадка лишитися між ними і вчити їх по українськи. Оповідати їм вечорами про рідну країну, про їхніх батьків, про вишневі садочки, про біленькі хати, де на присипах, в неділю відпочивають гради з жінками, як дівчата й хлопці гуляють на вигоні своїй питомі танці, як їх мальовничі одяги мерехтять у промінні заходячого сонця, як їхні пісні лунають по селі. Все розказалаб їм, щоб розбудити в них любов і пошану до рідного.

Старший брат показав мені коло церкви велику кімнату, де відбуваються аматорські вистави, концерти й засідання. Це осередок національного й культурного життя. Поговорила я з людьми, попрощала їх та обіцяла, що може ще колись до них приїду.

З Нью Йорку виїхала до Філядельфії. Тут заїхала до манастиря наших сестер, що мають вдячне поле до праці: Сиротинець і школу. Фундація бл. п. епископа Ортинського. В одній каменици мешкають хлопці, у другій дівчата, до школи ходять разом. Оглянула дитячі спальні, їдальні, гардеробу, скоро запрязнилась із дітьми. По кількох днях пішла до кляси і переводила лекцію української мови й історії. Старші діти просили, щоби їм сказати дещо про життя Шевченка. Перечитала їм: „Мені тринадцятий минав" й переповідаю важніші епізоди з життя Шевченка. Мене вразив усміх хлопця. Запитала його, чого сміється; почула відповідь, якої не сподівалася. — Чому Шевченко позволив себе бити панові Енгельгардтові? Колиб мене хтось відважився вдарити, я не стерпів би такої наруги!

— Сину, то були інші часи! — відповіла, але опісля сама довго над тим застановлялася. — Так дорогенькі діти, у вас велике почуття гідности, ви певно не далиб себе бити!

Наука в школі цілоденна. Вчать сестри Василіянки, кваліфіковані сили, очевидно всіх предметів в англійській мові. В рідній мові вчать історії й релігії, а української мови вчить сестра, яка, на жаль, сама слабо говорить по українськи, але сильно в тому напрямку над собою працює. Співу вчить мати-наставниця Зиновія, з божої ласки музика, незвичайно всіма люблена й поважана. Діти горнуться до неї, як до рідної мами. Вона це використовує й має дуже гарний хор, а треба знати, що там спів, це одне із сильних чинників національного освідомлення.

У Філядельфії почувала я себе якнайкраще. Тут перебула цілий місяць, оглядала школи, інститути, музеї. З Філядельфії поїхала до Вашінґтону, там оглянула бібліотеку, „Білий дім", національний музей, музей Шекспіра, парлямент, важніші церкви, але про то писати не буду.

Одного разу поїхала я трамваєм до нового манастиря наших сестер у відділі одної години їзди за Філядельфією. Виїздю з трамваю і йдемо з другою сестрою ще десять хвилин. Стаємо. При дорозі стоїть верба й вона мене затримала. Така сама, як у наших долинах, тільки нема зеленої левади з запашними цвітами. — Вербочко кучерява, звідки ти тут взялася? Може садила тебе рука еміґранта, що тужив за оксамитними левадами й тихцем підливав тебе сльозами, що проливав за старенським батьком і ненькою? Вербочко тобі тут не до лиця! Кількаповерхові будівлі, асфальтові дороги, а серед того верба...

Коби ті мури й верба вміли промовити, вони сказали би багато про тих, що своїми руками здвигали будівлі, рівнали шляхи, а нині про них ніхто не знає.

Іване без роду, Іване без долі,
Куди не ходив ти, чого не видав?
У спеку і стужу, у лісі і в полі
Ти гинув, а славу сусід добрий взяв...

Оглядала школи, пансіони. Молодь така сама, як у нас. Рада тому, що хтось чужий прийшов до кляси й наука перерветься на кілька хвилин. В кожній школі найшлась одна або й дві вчительки, з якими можна було розмовитись по німецьки. Від них навчилася я одного: ніколи нікому не дати відчути браку часу. Своєю привітливістю вони мусять притягати чужинців. Свобода рухів й елеґантність мене захоплювали. Духова культура стоїть у нас на цілє небо вище, але перед їхньою технікою мусимо клонити голову.

Приглядалася я американській молоді, порівнювала її з нашою і на похвалу нашим мушу безстороннє признати, що якби наша молодь мала такі обставини, як американська, то Україна зайняла би перше місце в культурному світі. Яке бідне вивінування наших шкіл у порівнянні з американськими! А пречінь наша дитина має вераз більше знання скінчивши середню школу, (американська на другому році університету!! В кожному разі я вернулася до краю оптимістично настроєна до нашої молоді і сказала собі: до цих належить будучність!

(Докінчення буде.)

Галицька болячка.

VI.

Наклепи та крутійства „Землі і Волі". — Дещо про протекторів довоєнного москвофільства.

В 36 ч. „Землі і Волі" у статті „Методи з 1914 р." закидують мені, що я в пятій статті „Галицька болячка" зачинаю приноровлювати до москвофільського руху в Галичині „ту саму методу доноса і провокації, якої уживали широко всі українські газети і провідники їх партій 19 літ тому назад" та що я вказую „своїм грязним пальцем влади" на свого противника, щоб її переконати, що це „і її противник". У своїй статті я нічого не згадую про якунебудь „владу", як це мені інсинуує „З. і В.", а тільки цитую слова з передовиці „З. і В.", в якій туманно говориться про селянство на Радянщині, що воно „мимо нижчого степеня культури і цивілізації", несе цілому світові нові ідеали і нові форми людського співжиття." Коли селянство на Радянщині є на нижчому степені культури і цивілізації та примушене працювати в колхозах і совхозах, то воно не може виробити таких ідеалів та форм, які відповідалиб для тих громадянств, що його перевищають і культурою і цивілізацією та мають повну свободу розвитку суспільно-економічних форм. Одначе редактори „З. і В.", пишучи туманно про ідеали і нові форми, які ніби то несе світові радянське селянство, знали добре, що це голодуюче й вимираюче селянство не може нічого дати світові. Але в них є засада хвалити цей стан, проти якого виступає український національний табор; тому що останній осуджує тепер гостро та справедливо невідрадне положення селянства на Радянщині, редактори „Землі і Волі" давай писати про „ідеали й нові форми людського співжиття", які несе світові закріпощене в колхозах і совхозах радянське селянство; всеж таки тими туманними фразами можна декому приподобатися, а як не вдасться це, то їх відпекатися. А втім вихваляти відносини в сусідській державі можна тепер зовсім безпечно, бож існує пакт неагресії.

Ще в статті „Галицьке москвофільство і Талергоф" („Діло", ч. 201) писав я, що політичні чинники можуть використовувати існуючі національні почування та піддержувати цю або ту політичну орієнтацію одиниць, хоча самі не можуть витворити такої ідеольогії, яка їм до вподоби, на першому-ліпшому ґрунті. Тому, що редактори „З. і В." закидають мені, що я не показав, які були старі протектори галицького москвофільства, мушу це тепер зробити. Не шукаючи багато, в історичних джерелах, можна найти матеріял, який свідчить, що ніхто інший, а тільки верхівка галицького москвофільства все шукала підтримки в чужих сторонніх чинниках та в чужій владі. Ось у зібраних д-ром І. Свенціцьким та виданих „Галицько-Руською Матицею" „Матеріал-ах по исторіи возрожденія Карпатской Руси" (ч. II, Львів 1909, ст. 51—104) маємо листи москвофільських діячів і товариств до російських урядових чинників і товариств з проханням підпомоги та подяками за неї. Справою грошевої підпомоги з Росії для москвофільської верхівки в Галичині займається також Ф. Савченко в розвідці „Справа про щорічну, таємну субсидію львівському „Слову" (1875—1881). (Записки Наук. Т-ва ім. Шевченка, CL, Львів 1929, ст. 391—404), опертій на автентичних документах таємної частини III. відділу бувшої царської канцелярії. Врешті цікавий матеріял містить видане перед десяти роками листування обер-прокурора російського Синоду в Петрограді Константина Победоносцева („К. П. Победоносцев и его корреспонденты", т. I., Москва—Петроград 1923). Маємо там (ст. 309) „конфиденциальное" письмо Победоносцева до директора „хозяйственного управления" з 2. березня 1883 р. такого змісту: „Минувшего февраля в 13 день государь император, по всеподданнейшему докладу моему, всемилостивейше соизволил: из показанных в смете св. синода сумм 2 т. руб., на известное его величеству употребление, выдать, через меня, тысячу в негласное пособие русскому священнику о. Ивану Наумовичу, проживающему в Австрійской империи, в Галиции. По сему поручаю Вам означенную тисячу рублей доставить ко мне, для негласной отсилки по назначению". Далі (ст. 331) лист протоєрея Михайла Раєвського при російській амбасаді у Відні з 11. квітня 1883 з посвідкою Адольфа Добрянського, що одержав 15 тисяч гульденів від Раєвського; про Наумовича пише Раєвський, що він „приедет сам в Вену за получением денег". А в листі Победоносцева з Петрограда 6. квітня 1885 (ст. 500) читаємо: „К нинешнему дню приехало 10 депутатов из Галиции, о. Наумович с товарищами, с ними два студента и один простой крестьянин". Вкінці у листі до царя з 23. жовтня 1885 р. згадує Победоносцев про одержане ним „письмо свящ. Наумовича: в нем выражается поистине отчаянный вопль русского населения в Галиции, о безысходном положении их в борьбе с польским правительством, которому передала их Австрия". Переслідування уніятської церкви в Галичині в часі російської окупації обговорює М. Корнилович (Планы „возсоединенія галицких уніятов" у 1914—1915 рр., „Україна", Київ 1925, кн. XII., ст. 134—152).

Подаючи це до відома громадянства, мушу підчеркнути, що протектори галицького москвофільства мали в грошевих справах до діла з його верхівкою, про що низи, розуміється, не знали.

Коли я збирався до писання статтей про галицьке москвофільство, то думав причинитися до злагіднення тієї прірви, яка існує між українським національним та москвофільським табором у Галичині; тепер бачу, як мало до цього є доброї волі у тієї частини москвофільської верхівки, що гуртується біля „Землі і Волі"; своїми наклепами і примусила вона мене порушити деякі неприємні для москвофільського гуртка факти.

Одначе українському національному таборові не треба звертати уваги на наклепи й провокації теперішньої москвофільської верхівки, а тільки треба освідомлювати нечисленних їх уже прихильників серед галицького селянства, щоби вони згодом не зденаціоналізувалися. В цій освідомлюючій праці національно свідомого громадянства серед своїх заблудших братів не повинно бути розбіжностей між поодинокими українськими національними партіями та ідеольогічними групами. Одначе з прикрістю мушу ствердити, що справою приєднання могіканів галицького москвофільства для української національної ідеї не занялася якслід наша преса; досі на мої статті в „Ділі" відгукнулися тільки „Наш Прапор" (ч. 73) і „Хліборобський Шлях" (ч. 18).

Д-р М. Андрусяк.

—o—

Вертають до приватних підприємств.

Радянський уряд почав продавати корови по низькій ціні поміж селян, щоби заохотити їх до видатнішої господарки. Корови стануть приватною власністю покупців. В той спосіб уряд завертає тепер з дороги безоглядної колективізації і підпомагає приватний спосіб господарки, хоч і в рямцях колективних господарств. Робить це тому, бо як перше зарядив колективізацію господарської худоби, селяни вирізали товар, наслідком чого не було чим обробляти господарств. Тепер уже можна буде мати свою худобу на колективних. Вільно також буде мати свої городи, а на них плекати худобу, свині й кури.

—o—

Фашистівський блок чотирьох держав.

БУКАРЕШТ, 20. 9. ПАТ. Часопис „Куренгуль" повідомляє з Парижа, що уряди французький та англійський довідалися про тайні переговори між Італією, Австрією й Німеччиною під патронатом Мусолінія. Переговори мають на меті створити фашистівський блок трьох держав, що мало би статися після введення фашистівського ладу в Австрії. За ціну того блоку Німеччина мала би виректися думки про „аншлюс". Справу, що викликала в европейських політичних колах живе порушення, мають нібито обмірковувати в часі французько-англійських нарад та на конференції Малої Антанти в Сінаї.

—o—

Болівійсько-параґвайська війна.

Акція, яку розпочали уряди Аргентини, Бразилії й Чілі задля розвязки збройного конфлікту між Болівією і Параґваєм, не здержала Болівії від нового наступу в Чако Боріль. На основі інформацій з боєвища болівійська армія заатакувала параґвайські позиції на фронті 160 км., вживаючи перший раз трійливих ґазів. Хоча болівійські війська чисельно переважали, параґвайці відбили їх з поважними для них втратами.

—o—

Зїзд трьох королів.

Французька преса довідується з югославянських джерел, що в зїзді в Сінаї 25. ц. м. візьме участь крім короля Югославії Олександра і Румунії Карла також болгарський король Борис. Три королі мають обговорити можливість зближення своїх держав. До їхніх розмов, що будуть вестися одночасно з конференцією міністрів закордонних справ Малої Антанти, югославянські політичні кола приявязують велику вагу.

—o—

GLADZIK
NIEDOSCIGNIONE OSTRZENIE DO GOLENIA
НЕДОСЯЖНЕ ВІСТРЯ ДО ГОЛЕННЯ
можна дістати скрізь.
Гол. склад: Краків, Вісьлька 6, дрогерія.

Політичні стрічі.

На думку варшавських політичних кол візита латвійського шефа генерального штабу ген. Гартманіса в Заліщиках розпочала низку стріч на заліщицькому терені у марш. Пілсудського. Не тільки польська, але й закордонна преса містить замітки і здогади на цю тему. Між іншим лєндонський „Дейлі Геральд" приносить вістку, що приготовляється стріча марш. Пілсудського зі Сталіном. Місце стрічі ще не устійнене. Здогадуються, що буде ним Кам'янець Подільський або мале містечко Оринін аз Збручем, куди марш. Пілсудський мав би вибратися самоходом.

—o—

Відкидають старий завіт.

БЕРЛІН, 20. 9, ПАТ. Президент шлезвігської реґенції наказав, щоби без огляду на майбутні зміни навчання старого завіту в школах очеркнути негайно з програм текст про жертву Ісаака тому, що виявлені в ній поняття про Бога незгідні з німецьким характером.

—o—

Вербують до літаків.

БЕРЛІН, 20. 9. ПАТ. Німецький летунський союз, що гуртує всі летунські організації в Німеччині розпочав велику пропаганду й вербункову кампанію. Пруський міністр внутрішніх справ Ґерінґ припоручив усім державним і комунальним урядам давати найчидатнішу допомогу летунському союзові в часі його вербункової акції.

А тепер КРЕМУ або ОЛІКУ

Передгим осушня, передовсім натерти, а потім... сонішна купіль
зол. 0·40 — 3·50

Польський продукт фабрики PEBECO A. C. в Познані

Неспокій на Кубі.

ГАВАНА. 20. 9. ПАТ. Військові відділи, вислані проти повстанців провінції Камаґей, опанували ратуш в Морені без проливу крови. Місцеву поліцію, яка перейшла до повстанців розброєно.

ГАВАНА. 20. 9. ПАТ. Президент Сан Мартін заявив, що зголосив димісію на руки представників партій, які його піддержують. Остаточне рішення узалежнив від становища партій.

ГАВАНА, 20. 9. ПАТ. 600 студентів, вояків і робітників із 12 скорострілами окружили біля Завасу 500 повстанців під проводом майора Гернандеза. Повстанці піддалися без бою.

—o—

По широкому світі.

— В Ню Йорку застрайкувало 15.000 робітників, що належать до синдикату мулярів, домагаючись крім підвишки оплат 5-денного тижня праці при 6 годинах праці денно.

— В Шікаґо розпочався процес проти 17 директорів світової нафтової фірми „Стендерд Оіль Компані" за зловживання на 8 мілїонів долярів.

— Віденська поліція викрила централю гітлєрівської організації на Австрію. На основі найденого спису арештовано багато осіб.

— Китайську провінцію Шегуан навістив сильний землетрус, що знищив багато міст і сіл. В одній земній щілині згинуло 5.000 осіб.

—o—

СРСР. ГОТОВИТЬСЯ ДО ВІЙНИ.

Льондонський „Морнінґ Пост" з кореспонденції з Хабаровська повідомляє, що більшовицька влада будує велику надморську базу недалеко Владивостока. Робота йде в найбільшій тайні.

УКРАЇНЦІ!
КУПУЙТЕ ТОВАР ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ПРЕСІ

Процес за вбивство Голувка.

Враження з першого дня розправи.

Самбір, 19. IX. 1933.

Вже на два дні перед початком розправи проти підсудного Олександра Бунія і тов. перед судом присяглих у Самборі, що починається саме нині, у вівторок 19 вересня ц. р., пусті вулиці сонливого Самбора зароїлися від приїжджих чужинців, а цікавість самб. громадян вигнала їх теж на вулиці; люди не зважаючи на дошкульний дощ, що добирається до костей, залягають хідники. Ця метушня в Самборі та поява щораз то нових фіякрів з умундированою та неумундированою поліцією, які надіжджають із залізничого двірця, надає містові ще більше неровности. Словом, ціле місто живе лише плітками та здогадами. На процес зголосило свій приїзд уже 30 журналістів від польської преси, а Варшави, Кракова та Львова, між ними теж 4-ох кореспондентів закордонної преси, які постійно перебувають у Варшаві, не вичисляючи туди 5 представників від української преси. Ледви по довгих трьохгодинних коридорах дістали ми поіменну карту вступу на розправу та й то лише завдяки інтервенції обор. д-ра І. Рогуцького. Якби не інтервенція, „Діло" залишилось би без кореспондента. Зате обсерваторів зпоміж зацікавленої публики добре пересіяно через сито, бо видано для публики яких 120 поіменних білетів, між ними ледви 5-ьом українцям. Тому велика сала розправ самбірського окружного суду передполудням першого дня розправи світила ще пусткою, бо навіть тим щасливцям, які дістали карту вступу, не пощастило мабуть перелізти через густу сітку поліційних кордонів, які перевірюють аж тричі вашу карту вступу. В кожному випадку на салі находиться ледви яких 80 осіб враз з представниками преси та 14-ма суддями присяглими. Навіть рідні всіх трьох підсудних не видати на салі. Покищо сидить тут вуйко підсудного О. Бунія

На лавках журналістів сидять представники української преси зі Львова, а саме: „Діла", „Нового Часу", „Громадського Голосу" та „Нашого Клича" і зі Самбора „Підкарпатських Вістей". Побіч них засіло покищо 10-ох польських журналістів, а саме: з „Газети Поранної", „Куріера Львовского", „Веку Нового" і „Експресу Вечорного" зі Львова, представники П. А. Т-а та агенції „Всхуд", представник „Ілюстр. Куріра" з Кракова, решта з Варшави. Представники закордонної преси та решта польських журналістів ще не надіхали, бо деякі сидять ще при сенсаційнім процесі в Сяноці.

Точно в годині 9.10 ввели на салю трьох підсудних, а саме: молоденького Олександра Бунія, років 20, шатина, середнього росту, ще з дитячим виглядом, у гранатовім, уже вилинялім убранні; Миколу Мотику, років 21, високого блюндина, закутаного в вспий дощевик, зі сміливим поглядом та затиснутими устами і нарешті підсудного Романа Барановського, головну фігуру в цьому сенсаційному процесі. Барановський середнього росту, в чорному вбранні, виголений.

ПЕРШИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

Вчора з технічних причин подали ми тільки коротко зізнання обвинуваченних. Сьогодні подаємо їх докладніше та обширніше. Після відчитання акту обвинувачення зарядив провідник трибуналу півгодинну перерву.

ЗІЗНАННЯ ПІДС. ОЛЕКСАНДРА БУНІЯ.

Після перерви вводять на салю першого підсудного Олександра Бунія. На питання предсідника відповідає, що до вини не почувається, а до вчинку признається. Оповідає що в Трускавці перебував у вуйка і тут належав до „Пласту". По розвязанні „Пласту", де запізнався з пок. Василем Біласом та підс. М. Мотикою, за їхньою намовою вступив з кінцем 1930 р. або на весну 1931 р. до ОУН. Після зложення присяги на револьвер на вірність Україні, не брав участи у сходинах своєї пятки, бо від літа 1931 р. був дверником у пансіоні СС. Служебниць у Трускавці. На питання виясняє, що до пятки ОУН в Трускавці належали: пок. Василь Білас, Володимир Білас, пок. Дмитро Данилишин, підс. М. Мотика та він сам. В літі 1931 р., по приїзді пок. Т. Голувка до пансіону, М. Мотика, зустрінувшись із підсудним на дорозі, спитав його, які літники мешкають у пансіоні. Підсудний похвалився, що мешкають кращі літники, а між ними посол Т. Голувко. Підсудний не знав, чи то був посол польський чи український і додав: „може би з ним (Голувком) щось зробити". На питання предсідника виясняє, що не пригадує собі, чи теж не сказав слів: „треба би щось йому зробити". По трьох тижнях зустрінувся з підсудним пок. Василь Білас і теж поспитав, чи в пансіоні мешкає Т. Голувко та де точно займає кімнату. Підсудний відповів, що мешкає на першому поверсі та що вже незадовго відіде. Пок. В. Білас зустрінувши вдруге підсудного в передполудням в дні вбивства пок. Голувка, себто 29. серпня 1931 р. біля кооперативи „Здоровля", спитав підсудного знову, як в дійсності називається посол Голувко і на якім поверсі мешкає. Підс. Буній відповів, що на І-ім поверсі під ч. 3, тоді пок. В. Білас заявив, що він дістав від організації ОУН приказ вбити пос. Т. Голувка. Станеться це в год. 8-ій вечором і підсуд. Буній має ждати на нього. На питання предсідника підс Буній каже, що командантом уважав пок. В. Біласа та підс. М. Мотику. Заявляє, що розмовляючи з В. Біласом про Голувка, не думав, щоби йому щось злого мали зробити. Але довідавшись про приказ від організації ОУН вбити посла Голувка, рішив цьому перешкодити.

ХТО УБИВ ПОК. ПОС. ГОЛУВКА?!

Критичного дня, 29. серпня 1931 р. біля год. 8 веч. дістав доручення від наставниці пансіону віднести до поблизької віллі „Сарюс" печиво. Вийшовши з печивом з пансіону, зустрінув під брамою пансіону пок. В. Біласа, а оподалік 10 до 12 кроків під смереками його товариша, загорненого у плащ. На питання Біласа, чи є пос. Т. Голувко в помешканні пансіону, підс. відповів, що нема, хоч носив йому цього вечора вечеру, а опісля компот і бачив пос. Голувка вже в ліжку. Вертаючися по 10—15 хвилинах з віллі „Сарюс" зустрінув ще раз пок. В. Біласа, а оподалік вищого від нього товариша під смереками паркану пансіону СС. Служебниць і тоді на питання В. Біласа, чи пос. Т. Голувко є в своїм мешканні, відповів, що є, тому, що в помешканні пок. Т. Голувка видно було світло від подвіря. На приказ В. Біласа підс. Буній пішов до кухні і тут засів до вечері. За 10—15 хвилин залунали стріли, а до кухні вбігла служниця Параня і заявила, що пос. Т. Голувко вбитий. Підсудний негайно вибіг на коридор і на доручення літників побіг за лікарем. Втікаючих убийників не бачив. По повороті з лікарем лише хвилину залишився в помешканні пок. Голувка, а опісля спинював людей на коридорі, які бігли до кімнати пос. Голувка. Лікар ствердив смерть пок. Т. Голувка. За 3 год. після вбивства арештовано підсудного, а на другий день теж пок. В. Біласа. І тоді цей, лежачи на ліжку в громадській арешті, оповів у подробицях про вбивство пок. Голувка. Саме по відході підс. Бунія до кухні, пок. В. Білас з товаришем тихенько по сходах підійшли до кімнати, де мешкав пок. Голувко, нікого не зустрічаючи на сходах, а тут застукавши ввійшли до помешкання. Перший увійшов В. Білас, а за ним його товариш, замкнули двері, дали яких 6 стрілів до пок. Голувка, що лежав у ліжку і негайно втікли. Підс. Буній заявляє, що не пізнав у товаришеві В. Біласа пок. Д. Данилишина.

Справники вбивства, давши декілька стрілів до посла Т. Голувка, який скривився з болю, вибігли з кімнати і збігли сходами на вулицю. Вбивники втікали вул. Стебницькою, а при її кінці розділились і побігли полями до дому. В. Білас мешкав біля залізничої стації, а його товариш — мабуть пок. Дмитро Данилишин, чого напевно не знає, побіг полем „Наклнець" теж до хати своїх батьків. На питання предсідника заявляє, що першим вбивником пок. посла Т. Голувка був Василь Білас, а другим мабуть Дмитро Данилишин. До такого висновку прийшов підс. Буній по розмовах з пок. В. Біласом підчас його першого арештування негайно по вбивстві та по розмовах уже по виході підс. Буня з арешту. В годину по вбивстві пок. В. Білас прийшов до кооперативи „Здоровля" та звідтіля стежив, що діється в кімнаті пок. Т. Голувка.

На питання предсідника виясняє підс. Буній, що по двох місяцях по вбивстві зайшов до хати В. Біласа і цей витягнув тоді з кишені револьвер марки „Ф. Н." — калібру 6.75 кажучи, що з того револьвера вбито пок. Голувка. (Тут предсідник витягає з пачки два револьвери і питає підсудного: „Тим убито пос. Голувка?" Підс. Буній: Мабуть тим (оглядаючи револьвери і вказуючи на револьвер марки „Ф. Н." — 109.603), бо його бачив у пок. В. Біласа і на ручці револьверу була невеличка „риса". Далі підс. Буній каже, що з розмови з В. Біласом довідався, що пок. Т. Голувко був ініціятором „пацифікації" і тому його вбито. Приказ вбити пос. Т. Голувка дістав пок. В. Білас „згори" — саме з Трускавця, себто від М. Гнатова (який по вбивстві втік за кордон і там перебуває до нині).

Предс.: Чи ви говорили з пок. Голувком, коли відіжджає з пансіону?

Підс. Буній: Так! Один день скоріше. Посол Голувко мав виїхати 31. серпня 1931 р., але вже на два дні перед виїздом просив переказати наставниці, щоби виставила рахунок, бо відіжджає день скоріше, себто 30. серпня 1931 р.

Судля Купровський: Чи підс. Я. Барановський належав до вашої пятки?

Підс. Буній: Ні!

Предс.: Чи Мотика питав давніше про особи, які мешкають у пансіоні?

Підсудний: При зустрічі зі мною завсідни питався, хто мешкає в пансіоні.

Предс.: Чи Василь Білас питався про розклад меблів у помешканні посла Голувка?

Підсуд. Буній: Ні!

Мих, Гнатова не знав, лише 4-ох членів своєї „пятки", а саме Вас. Біласа, Володимира Біласа, Дмитра Данилишина, підс. Миколу Мотику. Справді в 1930 р. В. Білас вказав підсудному на М. Гнатова кажучи, що це їхній комендант. Чи пок. В. Білас з товаришем мали ще спільників — не знає. На питання предсідника заявляє, що по вбивстві жаль було йому Голувка як людини, але як здисциплінований член УВО чи пак ОУН виконував сліпо приказ. Вкінці каже, що в їхній „пятці" було суперництво між пок. В. Біласом і підс. М. Мотикою, бо цей як організатор їхньої „пятки" та гімназійний ученик, хотів бути командантом.

Предс.: Чи можете описати особу товариша В. Біласа, цього другого вбивника?

Підсуд. Буній: Ні! Тоді падав дощ і на дворі було дуже темно. Дотого цей товариш стояв оподалік В. Біласа під смереками біля паркану, загорнений у плащ, але вищий від В. Біласа.

Предс.: Чи ви переконані, що другим убивником був Дмитро Данилишин?

Підсуд. Буній: Так!

Опісля прокуратор ставить низку питань до підсуд. Бунія і цей відповідає, що про посла Т. Голувка розмовляв перед убивством з В. Біласом лише двічі. Вечором розносив лікуванцям вечері.

Прокуратор: Чому не почуваєтеся до вини, хоч признаєтеся до вчинку?

Підс. Буній: Я спершу навіть не думав, що вони дійсно задумують убити посла Голувка.

На питання обор. д-ра Шурлея каже, що присягу складав на вірність Україні і тоді про війну з поляками не було ніякої згадки. На питання обор. д-ра С. Шухевича відповідає, що метою ОУН є визволити Україну, вживаючи таких засобів, які в дану хвилину є найдогідніші, а до ОУН вступив тому, бо там гуртується молодь.

Обор. д-р Шухевич: як далеко був віддалений товариш В. Біласа від нього?

Підсуд.: Яких 10 метрів.

Тоді обор. д-р Шухевич стверджує, що пок. Д. Данилишин, вже по своїм арештуванні ніколи не складав зізнань на поліції і тому на думку оборонця, він не був убийником.

Обор. д-р І. Рогуцький: Чи подаючи двічі інформації про посла Голувка, ви знали, що вони потрібні В. Біласові до вбивства?

Підсуд. Буній: Ні!

Обор. д-р Рогуцький: Чомуж ви послухали В. Біласа, як він утрете сказав, що посла Голувка вбють?

Підс. Буній: Мусів, бо як здисциплінований член слухав приказу.

Обор. д-р Рогуцький: Чи поліція пильнувала посла Голувка в Трускавці?

Підсуд. Буній: Ні!

Після того поставлено ще декілька питань підсуд. Буневі, який заявив, що рішуче не складав присяги на той револьвер, яким убито пок. посла Голувка і на тому закінчили допит першого підсудного в год. 2 попол.

Підс. Буній своїми ясними відповідями зробив на трибунал та суддів присяглих гарне враження.

Ніяк не можна цього сказати про підс. Миколу Мотику, який у своїх зізнаннях раз-у-раз плутався та попадав у конфлікт з предсідником та прокуратором.

ЗІЗНАННЯ ПІДСУДНОГО МИКОЛИ МОТИКИ.

На питання предсідника заявляє, що до вини не почувається. Біля 2. серпня 1931 зустрічався передполуднем з підс. Буніем на вулиці перед крамницею „Маслосоюзу", держачи в руках польський часопис „Глос дрогобицко-бориславскі", який між новинками завсіди подавав список приїзжих лікуванців. Між ними вичитав теж прізвище посла Т. Голувка і цей список показав підс. Буніеві, а цей відповів, що дійсно пос. Т. Голувко приїхав до пансіонату перед двома чи трьома днями. (Тут предсідник перериває і каже, що вперше підсудний згадує за газету, хоч уже 5 разів слухали його підчас слідства та на розправах. Мотика відповідає, що дійсно не згадував, бо міркував, що це маловажна дрібничка). Хто був пос. Голувко — підсудний перед убивством не знав. З преси довідався по убивстві, що це польський посол, який був начальником виділу східних справ у міністерстві закордонних справ та був великим прихильником польсько-української згоди. На вислів підс. Бунія, що „треба би з ним (Голувком) щось зробити" підсудний не звернув уваги. (Тут знову переривае предсідник його зізнання та каже, що в слідстві Мотика зізнав, що зрозумів так вислів Бунія, що посла Голувка слід „стратити"). Мотика каже, що в нього був тоді (в слідстві) інший хід думок. Далі каже, що пополудні на зустрічі з Буніем побачив В. Біласа і йому теж показав ту саму новинку зі списком нових лікуванців та згадав, що в пансіонаті Служебниць мешкае посол Голувко та що з ним слід щось зробити, як казав Буній. Білас кивнув лише головою та усміхнувся. Опісля бачився з В. Біласом вранці 29. серпня 1931 і тоді Білас звернув увагу підсудному, щоби того самого дня вечором сидів у хаті і виробив собі алібі. (В тій хвилині предсідник знову звертае підсудному увагу, що в слідстві зізнав, що В. Білас йому сказав, щоби сидів у хаті і виробив собі алібі, бо того дня буде „робота." Мотика каже, що можливе, що так говорив). І дійсно тогож вечора сидів у хаті з літниками і дійсно по врештуванні підсудного по вбивстві довелося йому просидіти лише 48 годин. Зістрінувшись другого дня по вбивстві з В. Біласом, цей з іронією сказав, що „Голувко виїхав без білету до неба". Щойно по двох тижнях по вбивстві підсудний довідався від В. Біласа ближчі подробиці про вбивство, а саме: В. Білас, довідавшись від підсудного Мотики, що в пансіоні Сестер Служебниць мешкае пос. Голувко, повідомив негайно про це Михайла Гнатова в Тустановичах. Цей доручив В. Біласові зібрати ще докладніші інформації та зголоситись вдруге до нього В. Біласові. Після того М. Гнатів видав приказ убити пос. Голувка і вбивство мали виконати сам В. Білас та Дмитро Данилишин. Критичного дня оба позичили плащі, а на голову затягнули кашкети і пішли до пансіону СС. Служебниць, де мав ждати на них підс. Буній. Опісля підсудний оповідае, як убито пос. Голувка.

Предсідник показуе йому два револьвери і підсудний пізнае один як зброю В. Біласа.

Далі зізнае Мотика, що краєва команда ОУН була невдоволена з убивства Голувка, приказу не давала, лише сам Михайло Гнатів, який хотів таким чином виплисти наверх в організації дав приказ убити пос. Голувка. Про приказ Гнатова могла знати щонайбільше повітова організація. На питання предсідника підсудний каже, що з „пятки" в Трускавці знав лише В. Біласа та Д. Данилишина, а про інших не знав. Тоді знову предсідник відчитуе зізнання підсудного в слідстві, де він каже, що сам зорганізував „пятку", до якої належали: Василь, Ярослав та Володимир Білас, Д. Данилишин та Буній. Присягу відебрав від Д. Данилишина та В. Біласа на револьвер, що належав до організації. Їхня пятка мала два револьвери, а саме: один дав „пятці" М. Гнатів, а другий замінили.

Прокуратор: Що означав вислів В. Біласа, що „Голувко поїхав без білету до неба."

Підсуд.: Це була іронія.

Прокур.: Навіщо іронія?

Підсудний не вміе вияснити і попадає в суперечку з предсідником (обоє нервово говорять). Далі підсудний каже, що він як член ОУН не міг про це питати другого члена ОУН. Підсудний згадав мабуть раз В. Біласові, що вступив би до поліції як конфідент, щоби працювати для ОУН, але пок. В. Білас додав: „уважай!" На питання предсідника виясняе, що не міг видати ні одного прізвища члена поліції, бо пішов би під карний суд. Підс. Барановського не знав давніше. На питання судді Купровського каже, що Буній пізнав ще в „Пласті" і тому з ним товаришував. Там не було „соціяльних ріжниць". Про приїзд пок. Голувка оповів В. Біласові приблизно того самого дня тому, що цей витягнув йому з кишені „газету" з новинкою про приїзд нових лікуванців. Вкінці знову приходить до суперечки між предсідником і підсудним тому, що Мотика в слідстві зізнав, що жест Біласа рукою та його усмішка була зі звички, а тепер каже, що усмішка при згадці „посол поїхав до неба без білету" була загадкова. По кількох запитах оборонців закінчено переслухання другого підсудного в год. 3.40 пополудні і розправу відложили до середи на 9. год. вранці.

ДРУГИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

Згідно з устійненим учора пляном розправа за вбивство Голувка в другому дні мала початися в год. 9. рано. На салі розправ зявився трибунал, прокуратор, оборонці, журналісти та публика. Ввели обвинуваченых. Тимчасом предсідник віцепрезидент Вондравш ствердив, що на салі нема присяглого Льоренца. Тому предсідник зарядив перерву та приказав відшукати Льоренца.

Виявилося, що Льоренц самовільно відїхав до Дрогобича. Його привезли автом назад до Самбора та покарали гривною 200 зол.

Розправа почалася наново після 3. години конфронтацією обв. Мотики та Бунія. Предсідник питае Мотику: Чи ви крім кари за участь в ОУН були карані за участь в інших організаціях?

Мотика: Я мав слідство за Пласт, його уморили.

Обор. д-р Рогуцький виясняе, що Мотика вніс апеляцію і справу уморено.

Предс. до Бунія: Чи пригадуете собі щось про зустріч із Мотикою та про „Глос Дрогобицько-Бориславський", про який вчора згадував Мотика?

Буній: Не виключаю такого факту, хоч не пригадую собі.

Опісля починаеться переслухання третього обвинуваченого Барановського.

ПЕРЕСЛУХАННЯ БАРАНОВСЬКОГО.

Барановський до вини не почуваеться; до УВО належав від 1923 р. За напад на почту під Калушем засудили його на 3-літню вязницю. В 1931 році вийшов із тюрми, бо був хорий на сухоти. За несубординацію виключили підсудного з організації, тому він звернувся до поліції за прихильною опінією, бо хотів дістати посаду в якійсь інституції. Так то познайомився з Чеховським, який обіцяв йому дати добру опінію, одначе домагався в нього льояльности.

Барановський намагаеться говорити про О. У. Н.

Предс. переривае йому, бере акти та каже: Будете зізнавати так, як в акті обвинувачення.

Барановський зізнае так тихесенько, що журналісти не вспілі записувати його зізнань. На домагання оборони, щоби зізнавав голосніше, предсідник каже, що Барановський хорий на груди, та він (предс.) добре чуе.

Предс.: Коли ви познайомилися з пок. Березинським?

Бар.: В 1930 р., весною. Довідався від нього, що має в Дрогобичі пистолі. Дістав їх у свої руки, один продав Криськові, а Крисько продав його Гнатовому. Другий револьвер Ф.Н. 103.609, яким убито Голувка і який він дав у травні 1931 Гнатовому за посередництвом проф. Огородніка в Дрогобичі, дістав назад після вбивства Голувка у свої руки і його 19. листопада 1931 р. заміняв за набої та оправу до дула дубельтівки. Коли один із револьверів після вбивства Голувка дістався назад у руки Барановськокого, він на тій підставі підозрівав, що цей револьвер був у руках людей, які вбили Голувка.

Предс.: На якій основі ви здогадуетеся, що ті люди, які мали той револьвер, вбили Голувка?

Бар.: Крисько говорив, що дві роботи вдалися групі Гнатова. А що я знав про напад на почту в Трускавці, який вдався, думав, що друга робота була напевно вбивством Голувка.

Предсідник намагаеться вияснити, в який спосіб револьвер дістався в руки Гнатова.

Предс.: Чому ви, коли говорили Чеховському, що маете револьвер, яким убито Голувка, не показали цього револьвера?

Бар. каже, що він не показав, хоч мав його в кишені, бо ком. Чеховський не звертав на слова Барановського уваги та мав сказати до підсудного таке: Якщо ваша інформація правдива, тоді я зловлю вбивників і револьвера мені вашого не потрібно. Він може вас лише здеконспірувати.

Предсідник питае, чим Бар. поясниться, що хоч його усунули з ОУН, він далі приставав з визначними діячами ОУН і їздив навіть у 1929 р. на конгрес ОУН до Праги.

Підс. не вміе на це відповісти, опісля каже, що ОУН його дійсно викинула. Він лише на домагання поліції контактувався з людьми з О. У. Н. і за відомом поліції виїхав на конгрес. Каже, що поліція дала йому пашпорт і він виїхав до Праги в 1929 р., а вернувся до краю в травні 1930. Тут замешкав у Дрогобичі, опісля поїхав до Дарахова до своїх батьків. Із поліцією не переривав контакту.

Коли комісар поліції в 1931 р. був на феріях у Мізуні, тоді візвав підсудного кореспондентку на конференцію до Станиславова. Тут у жид. ресторані сказав йому ком. Чех., що в мешканні його в Дрогобичі відбувається краєва конференція ОУН. На ній були м. і. Коссак і Гнатів. Підсудний сказав тоді, що це конференція фіктивна та щоби Коссака взагалі не арештували в його хаті, бо це його здеконспіруе. Опісля каже, що в 1930. по приїзді до краю Петра Сайкевича він сконтактувався зі Сайкевичем і цей сказав йому, що він є краєвим командантом, а йому запропонував бути його заступником. Каже далі, що про приїзд Сайкевича довідалася опозиція ОУН, на чолі якої стояв Габрусевич і Коссак. Опозиція заявила, що вислала лист до Проводу ОУН, щоби приняли їхні домагання, бо інакше повторять Трускавець у другому виданні. Опісля зізнае, що контактувався з діячами ОУН, за посередництвом Федусевичівної. За допомогою Коссака запізнався з Гнатовим вперше в 1929 р. Другий раз за посередництвом Коссака пізнав Гнатова в Дрогобичі й тоді Коссак сказав, вказуючи на підсудного: „Це певний наш чоловік і в усіх важних справах до нього звертайтеся." Досі знав Гн. лише під псевдонімом „Залізняк". Опісля Коссак представив йому правдиве назвище Гнатова. Другий раз зустрівся з Гнатовим у квітні 1931 р. і цей сказав йому, що він підготовляе напад на банк у Бориславі та на ювілера в тому ж місті. Просив, щоби Барановський виєднав апробату для нападу та гроші на цю ціль. Барановський відповів, що апробати не дістане, бо закордонний провід закинув боеву акцію в краю і намагаеться легальною дорогою зєднувати собі маси. Тоді Гнатів заявив, що він має людей і зброю, гроші десь позичить, а плян такий виконае. Далі просив іще одного револьверу.

В РОЛІ КОНФІДЕНТА.

По пацифікації Бар. приїзджае до Львова. Його тут арештують, за місяць виходить він з тюрми, стрічаеться з Коссаком і Габрусевичем і Коссак йому пропонуе, щоби він перейняв боевий відділ. Так Барановський вкрався в довіря Коссака і знав про всі пляни ОУН. Негайно після нападу на почту в Трускавці на візвання ком. Чеховського поїхав він до Станиславова і сказав, що напад цей мала виконати група Гнатова. Опісля на 2 дні перед убивством Голувка дістав телеграму зі Львова від ком. Чеховського (26. серпня 1932.) до Дарахова, щоби приїхав негайно до Львова.

Предс.: Чи ви одержали телеграму?

Підс.: Так.

Предс.: Чому ви не поїхали зараз?

Підс.: Я збагателізував це тому, що ком Чеховський телеграфував зі Львова. Я виїхав до комісаря Чех. на цю телеграму щойно після вбивства Голувка, а про вбивство дізнався в поїзді. Чех. спитав мене, хто міг убити. Я сказав, що мабуть група Гнатова та подав здогадних убивників: Коссака, Білого, Муйла, Гнатова і ще якихсь двох.

ЗА 100 ЗОЛОТИХ.

Зараз на другий день після приїзду до Львова зустрівся я з городським старостою п. Галясом. На його запит, хто міг убити Голувка, сказав я теж, що мабуть група Гнатова і тоді дістав від п. Галяса сто золотих. На доручення ком. Чеховського після тієї розмови поїхав я до Дрогобича. Там за допомогою проф. Огородніка стрінувся я з Криськом, від якого дізнався, що Коссак у безпечному місці, а трускавецькій пятці вдалися дві роботи. З того набрав я вражіння, що Голувка вбила трускавецька 5-ка.

На питання предс., чому не подав назвища Василя Біласа та Данилишина, каже, що не знав, чи вони були причасні до справи. На дальший запит предсідника, чому поліції не подав імени Гнатова, лише його назвище, каже, що імени не знав.

Другий раз стрінувся з п. Галясом у 1931 р. Вже підчас побуту підсудного в тюрмі сказав д-р Гнатевич жінці Барановського, що Голувка вбила УВО, але давніше не признавалася до вбивства, бо це було невигідно. На питання предсідника виясняе, що третій раз стрінувся з радн. Іваховим щойно в 1932 р. Передше пізнав радн. Івахова в 1925 р. підчас переслухання в поліції. Вдруге переслухував його радн. Івахів у 1931 р. Сконтактувався він із радн. Іваховим за посередництвом ком. Чеховського. Вкінці каже, що за відомом рад. Івахова обіймив боевий реферат ОУН і контактувався з ОУН, щоби давати вістки поліції.

Тут предсідник зарядив перерву. Після перерви питае далі прокуратор та оборона підсудного. У четвер із поличчя го-кат. свята розправи не буде.

МІНІСТР БЕК У ПАРИЖІ.

ПАРИЖ, 20. 9. ПАТ. В год. 11.30 міністр закордонних справ Бек із жінкою та шефом кабінету й особистим секретарем приїхав до Парижа.

МІНІСТР ПОЧТ І ТЕЛЕГРАФІВ У САМБОРІ.

САМБІР, 20. 9. ПАТ. Нині передполуднем приїхав до Самбора міністр почт і телеграфів Калінський із дир. Стажинським особистим секретарем і президентом почт і телеграфів у Львові Моцором. Перевів інспекцію почт. уряду в Самборі, потім відїхав до Перемишлян.

ПРЕЗИДЕНТ МІН. РАДИ В ДАНЦІГУ.

ВАРШАВА. 20. 9. ПАТ. Із президентом ради міністрів їде до Данціга міністр промислу та торгівлі д-р Зажицький.

КОМУНІСТИ ТА ПІДПАЛ РАЙХСТАГУ.

ЛЯЙПЦІҐ, 20. 9. ПАТ. У зв'язку з недалекою розправою за підпал райхстагу запримітили, що комуністичні ячейки почали живу протидержавну діяльність при помочі летючок які розкидають у робітничих дільницях. Президія поліції в Ляйпцігу видала відозву, яка взиває населення енергійно співпрацювати для викриття комуністичних організацій. Замітне, що без уваги на розпорядки влади комуністична організація не ослабла. Згідно з останніми вістками появилися комуністичні ячейки в осередках саксонського промислу.

—o—

НОВИНКИ

— **Першорядна кравецька робітня А. Дуфанця** Львів, Пасаж Міколяша. Тел. 87-41. Матеріяли на складі. 271

— **Робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.**

— **Чи можна у Львові заблукати?** Поміж більше як 200 чужими крамницями з одягами у Львові є лише один-одинокий український „Те-Ка", але легко навіть найти, бо находиться зараз коло Ринку при вул. Трибунальській 1 і поручає свої модні і дешеві одяги готові та на міру. 396

— **З Українського Лікарського Т-ва.** В суботу 23. ц. м. в год. 19. відбудеться в домівці товариства при вул. Чарнецького ч. 26 відчит д-ра С. Парфанович-Волчукової: „Враження з подорожі до Норвегії." 398

— **Проби хору „Сурма".** Львівське Співацьке Т-во „Сурма" починає свої проби в понеділок 25. вересня ц. р. Вони відбуватимуться постійно кожного понеділка та четверга в годині 19. у малій салі Музичного Т-ва Лисенка у Львові, вул. Шашкевича ч. 5. Виділ взиває всіх членів Т-ва безумовно на проби точно являтися. При цій нагоді дозволяє собі Виділ „Сурми" заанелювати цією дорогою до всіх співучих одиниць, котрі ще не стали членами нашого Товариства, щоби негайно вписалися в члени та причинилися до виконання завдань Товариства: плекання української пісні.

— **В „Українській Бесіді" у Львові** (Народний Дім, вул. Рутовського) в неділю 24. ц. м. в год. 6. веч. відомий лікар-оператор д-р Бурачинський буде мати виклад на тему: „Українська Бесіда у Львові в 72-му році свого життя". Вступ вільний. Гостям раді. Після викладу дискусія.

— **За шпигунство.** Перед трибуналом присяглих суддів у Львові розпочався процес проти братів Йосифа і Франца Шатурських, з яких один мешкав у Львові, другий в Городку, за шпигунство в користь сусідної держави. Розправу відложено до 2. жовтня ц. р. В Бережанах відбулася розправа проти Теодора Шеремети з Радянщини за державну зраду і шпигунство в користь сусідної держави. Шеремету засуджено за злочин державної зради на 10 літ вязниці, за злочин шпигунства на 6 літ вязниці, редукуючи разом кару до 12 літ вязниці.

— **Страйк фризієрських помічників.** У відомому фризієрському заведенні Кутковського при вул. Бляхарській застрайкували працівники, невдоволені редукцією їхніх зарібків. Заведення находиться у піднаймі купця Дейнеки.

— **Смертний присуд у Перемишлі.** Нагий суд у Перемишлі, що розглядав справу муляря з Мостиск, Талея Зиха, який вбив у Мостисках задля грабунку купчиху Шляфову та її 22-літню доньку, скінчився в середу рано. Зиха признано винуватим закиненого йому злочину й засуджено на смерть через повішення. Якщо президент республики його не помилує, в четвер присуд буде виконаний.

— **Касові вломи.** Львівські касові вломники після деякої перерви дали знову про себе знати. Вломившись до бюра фірми „Сена" при вул. Третього Мая, розпороли одну огнетревалу касу і забрали з неї готівки 170 зол. Невдоволені тією добичею взялися до другої каси, але збижався день і вони втікли. Тої самої ночі інші вломники розбили касу в канцелярії VI. гімназії при вул. Личаківській, але не найшли в ній грошей.

— **Фальшиві 100-золотівки.** До рижих склепів у Станиславові заходив перед кількома днями якийсь порядно одітий мужчина і за одержані дрібні товари платив 100-золотовими банкнотами. Щойно вечором купці зміркували, що банкноти фальшиві. Тим способом стало жертвою коло 20 більших фірм. Банкноти зроблені мабуть в Німеччині. За обманцем глядає поліція.

— **Майор Рильський признався до лушогубства.** Польські часописи принесли вістку, що майор Рильський, який відсиджує у Дрогобичі кару 15-літньої тюрми за вбивство жінки, завязався в начальника тюрми та сказав, що хоче скинути зі себе тягар, який тяжить на ньому, бо рад би почати нове життя. Признався, що не він убив свою жінку в Пітричах. Оборонець Рильського д-р Ляндав твердить, що не правда та що Рильський не признався до вбивства.

— **Шайку бандитів,** замаскованих і озброєних, зловлено в Княжу пов. Снятин. Шайка походить із Слобідки пов. Косів і господарила спершу в Косівщині. Коли тут не почувалася безпечною, перенесла свою діяльність до Снятинщини.

— **Краєва хроніка.** В Берестю над Бугом арештовано 5 торговців футрами і 11 залізничих кондукторів, що викрадали футра, які йшли транзітом з Радянщини до Німеччини. — В Коронові біля Бигдощу збунтувалося 60 вязнів, домагаючись кращих харчів і теплої одежі. При ліквідації бунту ранено кільканацять осіб. — Міське Кредитове Т-во у Варшаві виставило на лішитацію 30 великих камениць, положених при першорядних вулицях.

— **Хотів ограбити Вавель.** Поліція у Кракові вислідила, нібито бувш. кандидат із листи Центролеву діяч Строяніпства Хлопского Будзіш планував вломи до гробівиці на Вавелі. Помогти у вломі мав йому криміяльник Котарба, якого батько є ключником на Вавелі. Після ограблення дорогоцінностей Будзіш хотів виїхати до Англії.

— **Хто виграв на льотерії?** 23-го та 24-го дня тягнення клясової льотерії впали виграші на такі числа: 75.000 зол. на ч. 33687. 20.000 зол. на ч. 28222, 15.000 зол. на ч. 107641. 10.000 зол. на ч. 83371. 5.000 зол. на ч. 17003, 71129. 2.000 зол. на ч. 9401, 9817, 10306, 22853, 30500, 41049, 50192, 77161, 82193, 104401, 109501, 113717, 116856, 129156, 131358, 138030. 1.000 зол. на ч. 7332, 12993, 18696, 26535, 29547, 30825, 34290, 34959, 35652, 35866, 36367, 38464, 46450, 51698, 56238, 60783, 64410, 69479, 70200, 71225, 76504, 77353, 78046, 76394, 83328, 86894, 96894, 99208, 112156, 116125, 121984, 122782, 124676, 124944, 121480, 125567, 126800, 127692, 130187, 132028, 130815, 137184, 138166, 141133, 142359, 142862, 146188. 5.000 зол. на ч. 130527. 2.000 зол. на ч. 6759, 16719, 19202, 30327, 34523, 56097, 66997, 85389, 95345, 118509, 137752, 145394. 1.000 зол на ч. 12343, 12467, 28514, 34577, 41305, 42825, 46771, 45502, 48517, 54664, 57457, 58281, 58357, 63228, 66921, 75570, 77661, 84291, 84755, 94306, 98123, 105603, 105988, 111970, 114625, 117031, 130215, 130326, 133287, 133126, 136097, 140597, 140549, 141996, 143722, 153447, 154094, 154189.

— **„Національне Полісся".** У малому фейлетоні під цим заголовком („Діло" ч. 248) пропущено підпис автора Галактіона Чілки, що отсим справляємо.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Пятниця, 22. IX. год. 7.30 веч. „Фрайлейн Іскгот".

Субота, 23. 9. год. 7.30 веч. „Цид".

Театр Ріжнородностей.

Пятниця, 22. IX. год. 7.30 веч. „Моя панна мама".

Субота, 23. 9. Театр вечірний.

Кіна.

АДРІЯ: „Опір в опері".

АПОЛЬО: „Історія гріху" (... лького).

АТЛЯНТИК: „Пісня серця".

КАСІНО: „Ніч у Каїрі" (Разил Пічаро).

КОПЕРНИК: „Шлунок перед зеркалом" і додаток.

КОЛІСЕЙ: „Колиб я мав мільон" і ревія „Кармен у кратки".

МАРУСЕНЬКА: „Шлунок перед зеркалом" і додаток.

МІРАЖ: „Обоязя мистату" (Ва. Буріяд).

МУЗА: „Чемп".

ПАЛЯС: „Алютант його Великости" Власта Бурґяна.

ПАН: „Мумія" та ревія.

ПАСАЖ: „Велика вітка" (Ан... П... Мік-Міхі).

СТИЛЕВЕ: „Пацюк" і ревія.

ХИМЕРА: „Жінка з другої руки".

УТІХА: „7 приставай, 7 дівчат" ... ра.

Закордонне радіо.

Четвер, 21. вересня 1933.

Братислава (278,3) 14.50 Концерт, 18.25 Фортепян; **Мілянo** (531.1) 20.30 „Ільтрата" оп. Белінія; **Брно** (341.7) 19.30 „Хованщина" оп. Мусоргського; **Лайпціг** (382.6) 12.00, 17.30 Концерт, 16.30 Пісеньки; **Берлін** (413) 17.50 Сучасні пісні; **Білгород** (429.7) 20.30 Од. арії; **Рим** (441.2) 17.15 Концерт; **Відень** (517.2) 19.15 Концерт; **Будапешт** (550.5) 12.05 Циг. оркестра; **Харків** (937,5) 9.00, 18.00 Солісти, 10.00 Звуковики, 13.50 Концерт для села, 15.00 Літ.-муз. задиція, 19.00 Концерт з Української Фільгармонії.

Львівське радіо.

Четвер, 21. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня аудиція; 12.05, 12.35, 15.05, 15.15, 15.55, 16.30, 22.40 Грамофон; 15.25 Господарський комунікат; 15.35 Збіжева біржа; 16.00 Для дітей „Том і його авто"; 17.00 Вирадна дочка суфражистки; 17.15 Концерт солістів; 19.35, 20.00 Камеральний концерт; 19.40 Добрий обід — ключ до серця; 20.50 Веч. денник; 21.00 Фейл.: „Викреслити, чи не викреслити?"; 22.00 Танкова музика, 22.25 Спортові вістки.

Пятниця, 22. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня аудиція; 12.05, 12.35, 14.55, 15.15, 17.15, 22.40 Грамофон; 15.25 Господарський комунікат; 15.35 Збіжева біржа; 16.00 Концерт; 17.00 „Над Ріо де ля Плата"; 18.15 Відчит, 18.35 Пісні (Ольга Лада, сопран); 11.20 Вечірка; 20.00 Симф. концерт; 22.00 Танкова музика; 22.25 Спортові вістки.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Банк Польський платив за долари в переду 5.75, у приватних оборотах 5.76—5.77.

Золото: доляри 9.06—9.08; франки фр. 36.80—37.00; дукати 84.00, рублі 47.60; корони 38.20.

Срібло без змін.

ВАРШАВСЬКА БІРЖА.

Процентові папері.

3-проц. поз. будів. 38 і одна четверта; 4-проц. поз. інвест. сер. 110 і одна четверта — 110.35; 5-проц. поз. конверс. 51 і пів; 5-проц. поз. залізн. 44—43 і три четверті — 44.05; 6-проц. поз. долярова 48 і пів; 7-проц. поз. стабіл. 51 і пів — 51.38 — 51 і пів; 10-проц. поз. залізн. 105.

Трансакції. Продажа. Купно.

Бельгія 124.80—124.85, 125.16, 124.54; Данціг 173.70 174.11, 173.27; Голяндія 360.85, 361.75, 359.95; Льондон 27.97—28.00, 28.15, 27.55; Париж 35.00—35.01, 35.10, 34.92; Прага 26.50, 26.56, 26.44; Швайцарія 173.30, 173.73, 172.87; Італія 47.12, 47.35, 46.89; Берлін 213.60.

Акції.

Банк Польський 81 і пів — 81.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Пригадка. Загальні річні Збори Т-ва Українсько-руського Бурса ім. Митр. А. Шептицького у Львові відбудуться в суботу **23. вересня** год. 5. попол. в льокалі Кравецького Т-ва Кред. вул. Домінікінська 11, партер. 394

Читайте „Діло"!

Проби хору Т-ва „Львівський Боян" почнуться в пятницю 22. вересня в год. 19.30 в малій салі Музичного Т-ва ім. Лисенка вул. Шашкевича ч. 5 і відбуватимуться кожного вторка і пятниці. Зголошення нових членів приймає секретаріят перед кожною пробою. **Виділ.** 395

Реколекції для Духовенства заходом і під проводом оо. Василіян відбудуться у Львові в реколекційнім домі при вул. Дунін-Борковських від 2. до 6. жовтня ц. р. Перша наука в понеділок 2. жовтня в год. 8. вечором. Зголошуватися: Реколекційний Дім ул. Дунін-Борковських ч. 11 або Монастир оо. Василіян ул. Жовківська 36.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ВУГОЛЬ: Квалтяк, Байка **14. Тел. 38-24.** 203 24—30

НАУКА писання на машинах найновішою методою, переписка та помножування письм по цінах найнижчих приймає Ю. Ломага, Валова 11. 388 7—10

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Одиноке українське мило до голення

„ФАМОЗА"

Вже продається. — Жадайте всюди.

Видає Видавниче Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло" у Львів, Ринок 10. За редакцію відповідає Олександер Костик.

Ч. 250 (Ч. 439), Львів, субота 23. вересня 1933. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. ощадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Голод на Україні.

(На основі пресових матеріялів.)

З опублікованих у нас листів ясно видно, **що голод на Україні набрав небувалих досі розмірів.** Він спричинений не посухою чи неврожаєм, а виключно безоглядною хижацькою та грабіжницькою політикою Москви супроти України та її, переважно селянського, хліборобського населення. В цьому не може бути найменшого сумніву! Смерть Хвильового та Скрипника — це акти безмежної розпуки та безрадности супроти цієї системи здирства та свавілля.

Радянська більшовицька преса з цинізмом „заперечує" ці вістки чужих журналістів; що більше: в цей час, коли штучно викликаний голод лютує на Україні, ЦК КП(б)У приймає таку брутальну постанову:

— **„Україна виконала юльський плян хлібоздачи тільки на 84 проц. Між тим є всі умови для того, щоб Україна в ц. році заняла передове місце по хлібоздачи, в порівнянні з другими краями та областями Союзу..."** (Підкреслення і переклад наші — Т. М.).

Каже, мало того, що Україна, конаючи в голодових корчах дала 84 проц. хлібоздачи... Для ненаситних очей московських диктаторів, **вона повинна дати найбільше з усіх інших країн...** Ця обдерта, в лахміттях Україна, де вже **„нічого й нікого немає",** жахливий образ якої виглядає як голий кістяк з блискучими очима... **повинна дати...**

Який це безоглядний цинізм! І далі, постанова каже:

— „Замість мобілізації всіх сил для забезпечення повного виконання августівського пляну хлібоздачі, партійні організації України **допустили за першу пятиднівку августа значне зменшення хлібоздачі.** Таке положення тим більше недопустиме, що в першу пятиднівку августа в головному мала бути ліквідована юльська **недоїмка, яка по головним областям України складає значну цифру."**

Московські диктатори бють не тільки по найширших масах селянського населення (тих самих пролетарів в імя яких робили революцію!) України, але і по нібито своїй партії, точніше по своїй експозитурі на Україні, по КП(б)У, де всеж таки є українці:

„За невиконання пляну хлібоздачі першої пятиднівки ЦК КП(б)У постановив звернути увагу та попередити, що притягне до більше суворої партійної відповідальности директорів трестів Дніпропетровського тов. Збарського та Харківського тов. Сироту, а також директорів Зерносовхозів „Сартана" тов. Бойка, „Чорняка" т. Іванова, „Метклїт" т. Фертюха та „Шахтер" т. Аронова". (Див. „За индустриализацию", ч. 183, з дня 9. 8. 1933, ст. „Ход хлебозаготовок на Украине", переклад наш — Т. М.).

Ленінградська „Правда" (чис. 181) цю постанову подає в іншій, ще більше яскравій формі:

— „ЦК КП(б)У попередив обкоми і обисполкоми, секретарів райнаркомів і нач. політотділів МТС Одеської, Дніпропетровської областів, а особливо обком і обісполком Вінницької области, **що коли вони не зроблять усіх необхідних засобів у найближчі-ж пятиднівки по виконанню всього августівського пляну хлібоздачі і натуроплати, то ЦК у відношенні до цих організацій прийме суворі міри партійного впливу** за невиконання пляну хлібоздачі першої августівської пятиднівки". (Підкреслення оригіналу — Т. М.).

Поруч цього „нажиму", який сам за себе промовляє недвозначно, радянська преса тактично розтрублює фантастичні вістки про надзвичайну вроду, мовляв, по всіх областях... Очевидно, на цій основі всевладний Джугашвілі (Сталін) дає високопарний наказ:

— **„Совхози Центр. Черноземи. Областей (Україна — Т. М.) повинні дати на 4.126.000 пудів (1 пуд = 16 кг.) більше за норму, встановлену декретом з 1. березня 1933..."**

„Ось вам і фунт родзинків!" Україна по наказу Сталіна повинна дати „більше за норму" на 4,126.000 пудів! Яка норма? Хто її встановив? Чиїм та яким декретом? Цікаво, яку норму, та яким декретом і скільки пудів, всевладний пан Джугатвілі призначив на те, щоби хоч трохи накормити голодне населення України і тим самим подбав не про „пролетарський рай" на цій оплаканій землі, що колись оплівала „молоком і медом", а бодай про підтримання духа в живому, виснаженому тілі! Таких постанов Джугашвілі і червона Москва досі ще не видала і певно не видасть! Хіба її болить те, що робиться на Україні, та що вона фактично навмисне завинила? А ось погляньмо, що пише спец. кор. „Кур. Варшав." у своїй ст. „Голод в СССР" (див. ч. 224, ст. 5) про цей „надзвичайний врожай" на Україні, на основі якого Джугашвілі видав свої накази.

— „Трупи померших з голоду на вулицях Києва є щоденним явищем; знову появилися тисячі „безпризорних"-нещасливих, залишених дітей, існування яких просить за найбільшу, благаючу до неба, пімсту над злочинним комунізмом. Голод на Радянській Україні і на давних просторах козацьких військ, такий страшний, що цілі села залишилися без населення, що повтікало, шукаючи хліба і порятунку, вже не є тайною і, якщо совітський уряд ще вагається зі зверненням на це уваги світової опінії на потребу рятівничої гуманітарної акції, то це робить тільки з мотів престіжових, щоб, мовляв, не принижувати себе зверненням до капіталістів за порятунком того населення, яке цей уряд довів до такого безприкладного зубожіння..."

Цікаво, що на це скаже пан Джугашвілі зі своєю компанією? Його помічник Постишев, цей справжній новий сатрап України, цей небувалий досі голод на Україні уважає за „кару", яку, мовляв, „заслужили собі ці колективи, що несумлінно виконували свої обовязки.." (!) Значить, сам він признає існування голоду, але уважає, що це заслужена „кара"... Подумаєш, яка „спеціяльна" і... „соціялістична" до того ще „комуністична" справедливість!... Постишев і ціла армія московської наволочі на Україні цим разом чомусь і не думають згадувати ні про „спільний котьолок" ні про „кашу", про що вони так залюбки говорили підчас української революції! Ось, саме в цьому і криється весь цинізм того московського „гуманізму", „братерства", „свободи", „равенства", „самопределенія вплоть до отделенія" — гасла, порожні банальні фрази, на які летіли, як метля, наші неопірені тодішні політикани тай обдурені народні маси, але за які цілому народові довелося заплатити такою великою ціною... Вони були дуже добрі для червоної, однаково, що чорної чи білої імперіялістичної Москви, як засіб, але занадто фатальні своїми наслідками для цілої України!... „Спільний котьолок", очевидно, тепер стає уже для кожного з нас цілком зрозумілим. Залишається тільки точно підрахувати, скільки то міліонів найкращого цвіту нашої нації загинуло в цьому „спільному котьолку..." (?!)

Т. М.

IX. Конґрес організованих національностей і голодова катастрофа на Україні.

Берн, дня 16. вересня 1933.

Дня 16. вересня, пів до пятої пополудні, отворено IX. Конґрес національностей Европи, у салі Союзного Парляменту Швайцарії. Швайцарський уряд гостинно відкрив двері цієї монументальної палати для Конґресу. Делєгати, прямуючи широкими сходами до призначеної салі засідань могли подивляти могутню групу трьох основників швайцарського союзу. Гарний символ і привітання Швайцарії для представників національних меншин.

Швайцарська преса привитала Конґрес статтею в центральнім органі Союзу, „Бунд". Привіт швайцарського громадянства принесла мала гарненька дівчинка в берненьким строю що передала президентові китицю квітів, коли він вступив на трибуну.

Витримана в поважнім швайцарськім стилю сала надавала багато поваги зборам. Конґрес меншин нагадував у дечім засідання Ради Союзу Народів. Ілюзію збільшувала присутність знайомих з Женеви досить численно заступлених журналістів. Збільшене заінтересування преси та піднесений настрій, на загал досить незвичайний для інтернаціональних зборів всякого роду, надавала Конґресові без сумніву справа голодової катастрофи на Україні, яку вперше підвосили в серці Европи, на зборах представників багатьох націй.

Це зрозуміла очевидно й президія Конґресу в якій українців заступав п. посол Зенон Пелеський (крім того українців у Польщі заступає пані посолка М. Рудницька, а українців Румунії п. сенатор В. Залозецький і п. посол. Ю. Сербинюк.), і поставила справу голоду на Україні фактично на чолі праць Конґресу, хоч формально вона й не була означена темою окремих рефератів. З огляду на те, що з двох організаційних тем обговорення реферату „Національна дісімиляція і справа національностей", себ-то справа життя у Німеччині відпала, справа голоду на Україні остаточно опанувала увагу Конґресу. До цього причинилась і обставина, на яку звернув увагу президент Вільфан, у своїй вступній промові, а саме, що „атмосфера Швайцарії є найбільше відповідна для гармонійної співпраці різних народів". Відсутність якихось конфліктів на першім засіданні дуже сприяла скупченню цілої уваги на справі голоду на Україні.

Тимчасом, як зазначив д-р Вільфан „Конґрес відбувається в дуже напруженій атмосфері". І по вислові поданки радянку Союзу Мотті за його постійне прихильне відношення до Конґресів та по привитанні представника нового учасника Конґресів — двомільйонової групи народу Европи — галіцийців, д-р Вільфан звертає увагу на останні події в Німеччині, що „можуть мати рішучий вплив на долю европейських національностей".

Те, що сказав президент про відносини „між перавою та національностями", заслуговує на особливу увагу українців. Стверджений Конґресом, що „перави бувають надуживані у боротьбі против національностей, має для нас особливу вагу.

Відтак робить д-р Вільфан дуже цінне ствердження, що „Союз Народів ще дуже далекий від того, щоби розпочати акцію за надання національним меншинам належних їм прав. Від Союзу Народів треба завдавати, щоби він полагоджував скарги національних меншин скорше та більш конкретно". Далі він стверджує неможливість державного централістичного керування однонаціональних країв та висловлюється за надаванням їм автономії передбаченої і в мирових умовах його твердження є для українців особливо актуальне.

Але найбільше значіння для українців має те, що він сказав після цього про голодову катастрофу на Україні. Промовець вказує на те, „що це питання властиво не належить до справ порядку даннього Конґресу, але *має загальне значіння для національностей.* Жахливі подробиці про голод, який охопив значні частини населення Совітського Союзу, переділалися поза його кордон. Ходить тут лише про справу гуманности та людяности. Ця катастрофа вразила багато національностей, і Конґрес приєднується солідарно та сердечно до почуваня народів, вимордуваних теперішнім їх земляків в СРСР.

Старання президента д-ра Вільфана надати від початку виключно гуманітарний характер дебатам про голод, катастрофу на Україні цілком зрозумілі зі становища статуту Конгресу національностей не досягти своєї мети. Занадто виразний вже національно-політичний характер голодової катастрофи зроблений московським урядом на землях з українським населенням. Говорити про голод на Україні не торкаючись його справжньої основи та причин було неможливо. Це виявилось виразно в наступних промовах представника московської меншини в Естляндії, проф. М. Курчінського та представниці українців п. посолки М. Рудницької.

У досить обширній промові, відчитаній проф. Курчінським, представив він на основі спостережень знайомого йому самовидця, що перейхав Україну та Північний Кавказ, жахливе становище голодного населення в СРСР. Образ голоду, представлений ним, зрубописані і навіть померші чи цілком вимерлі села, трупи на вулицях, винищення всіх звірят, яких можна було їсти, і т. д. на загал відповідає тому, що лунається з українських джерел та що говорять чужинці про голод на Україні. Він звертав увагу Конгресу на те, що голодова катастрофа зросла і досягає свого найвищого ступня в липні. Він гнівно бічував більшовицький уряд, що даремно намагається захопити голодову катастрофу, та тих чужинецьких політиків і журналістів, що підтримують ці заперечення московського уряду. Він гадає, що не окремі держави, а інтернаціональні установи, Червоний Хрест та інші можуть дати поміч голодному населенню Совітів. Признання голоду бачить промовець у хибній політиці більшовицького уряду супроти совітства.

Промова проф. М. Курчінського так, як і все, що говорять московські чинники за кордоном про голод, затемнює цілком його національно-політичний характер, його систематичне урядження московським урядом. Справжнє видовище голодової катастрофи на Україні, дійсні основи цього небувалого в історії злочину систематичного винищення мільонів населення поневоленої нації розгорнула у своїй промові п. посолка Рудницька, що викликала бурхливу маніфестацію співчуття цілих аборів. Щіру її промову подамо на іншім місці. Тут треба лише завначити, що в ній був виразно зазначений національно-політичний характер голодової катастрофи України в межах Совітського Союзу, та в політичних відносинах Европи.

Уваги президента про виключно гуманітарний характер акції справи ані трохи не змінили. Енергійна промова генерального секретаря, д-ра Аменде про акцію допомоги голодній Україні була гідним завершенням першого дня Конгресу.

Міжнародня акція допомоги голодній Україні розпочалася. Її успіх залежить в першу чергу від самих українців. На голодовий фронт мусять бути поставлені найкращі національні сили.

М. Данько.

ПРОМОВА ПОС-КИ М. РУДНИЦЬКОЇ ПРО ГОЛОД НА КОНГРЕСІ НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ У БЕРНІ.

Є події в житті націй, в обличчю яких мовкнуть усі слова. Перед маєстатом трагедії, яку переживає ось тепер український нарід у Совітській Україні блідне всякий опис.

Коли я не вважаючи на це забираю тут слово, то не на те, щоб описувати жахливе положення наших братів з того боку кордону, але на те, щоби в першій мірі від імени українського народу зложити Президії конгресу глибоку і щиру подяку за те, що вона піддала цю справу до прилюдної дискусії. Дякую панові президентові Вільфанові, що він у своїй вступній промові згадав про велику голодову катастрофу на Україні. Також почуваємося до особливої вдячности панові генеральному секретарові, д-рові Аменде, за його дотеперішню акцію та за його знаменитий меморіял, яким він розворушив громадську опінію для нашої справи. Запевняю Вас, шановні панове, що український нарід не забуде Вам того, що в важкій хвилині найшов у Вас зрозуміння і піддержку.

Ще друга причина спонукує мене забрати тут слово. На мою думку, коли ця справа найшлася на порядку наших нарад, ми не сміємо нічого промовчувати, нічого недоговорювати. Ми не сміємо станути в півдорозі, не сміємо вдоволитися половинною правди. Ми мусимо сказати правду цілу. Мусимо найти відвагу, щоби говорити не лише про наслідки, але й про причини катастрофи. Ми мусимо ці причини перед цілим світом без обминяків назвати правдивим іменем та їх найгостріше напятнувати.

Бо прошу, шановного панства, теперішня голодова катастрофа на Радянщині, яка потягнула вже мільонові жертви в людях, і яка погрожує ще більшими жертвами надходячою зимою, ця катастрофа не є наслідком елементарних нещасть, як було 1922 року. Це не висліл посухи, саранчі чи інших катаклізмів, супроти яких людина є безборонна. Ні, країну природних багатств, країну молоком і медом текучу, що була шпіхлірем Европи, довела до її теперішнього стану невідповідальна і злочинна більшовицька державна господарка.

Господарська політика більшовиків, божевільні експерименти колективізації рільництва, рабівницько-кольонізаційна господарка, що в користь московської метрополії забирає окупованій країні навіть найпотрібніше для нужденного животіння. Господарська політика, яка рік річно вивозить з України мільони тон збіжа для прохарчування Московщини, промислових центрів, червоної армії, кадрів ГПУ та для демпінгового експорту. Є це політика російського червоного імперіялізму, який свідомо і пляново прямує до фізичного винищення українського народу.

Ми мусимо також мати відвагу ще про одну справу ясно сказати. Про неясне, нечувано нечуване становище офіційного політичного світа до голоду та терору на Україні. Саме тепер ми є свідками заключення пактів приязні і неагресії та торговельних договорів, яких предметом є це кривавe українське збіже. Відповідальні державні мужі прижмурюють очі на те, що там діється і твердять, що вони не можуть мішатися до внутрішніх справ чужої держави. Вони вичікують спокійно кінця більшовицького експерименту. Чи знають вони, як виглядають ці „внутрішні справи"? Трупи по вулицях, з голоду опухлі і ранами окалічені діти, переповнені тюрми ГПУ, людоїдство. Чи знають вони напр., що при будові Балтійсько-Біломорського каналу загинуло двіста тисяч українських селян? Чи знають вони, що в останніх місяцях розстріляно навіть визначних українських комуністів, а інших доводять до самогубства, тому що залишається їм лише ця одинока форма протесту проти визиску України. І до всього цього мовчить офіційний світ! Що гірше: Старий відомий демократ і пацифіст одної великої европейської культурної держави, яка гордиться тим, що на своїх прапорах виписала гасла свободи, братерства і рівности приймає з рук товариша Ворошилова ранґу полковника червоної армії і на основі потемкінських сіл, які йому там показали, заявляє пан Еріо, або радше „товариш козак Еріо", що на Україні все в порядку та що нема там ніякого голоду.

Стверджую з вдоволенням, що в противенстві до становища офіційного політичного світу ми найшли на цім конгресі зрозуміння і співчуття. Надіємося, що конгрес прийме відповідні резолюції і зверне ться з апелем до цілого цивілізованого світа та не допустить, щоби людство обтяжувало своє сумління страшною співвідповідальністю за злочини червоної російської диктатури на Україні.

Розправа за вбивство Голувка.

Другий день розправи.

(Від нашого кореспондента.)

БУВ ЧЛЕНОМ ОУН, ЧИ НЕ БУВ?

У другому дні розправи, як ми вже вчора подали в телефонограмі, зізнавав третій обвинуваченний Я. Барановський. Він твердив, що до ОУН належав лише тому, щоби параліжувати діяльність тієї організації, хоч знав, що це велика відповідальність. Хоч його викинули з ОУН, він далі контактувався з членами О. У. Н. на приказ поліції, за посередництвом Марусі Федусевичівни. Відношення між підсудним і членами ОУН було „товариське". Коссак належав в ОУН до опозиції, та його за це не викинули. Підсудний заперечив був Коссака, що втягнув Березинського до ОУН. бо хотів із ним і описи стрічатися.

ДО ПРАГИ НА ПРИКАЗ ПОЛІЦІЇ.

В Празі був підсудний двічі від 1929—31 р. на приказ поліції і на паспорт, виданий нею. Мав там бути на зїзді ОУН, одначе зїзд не відбувся. Стрінув там Сеника і йому сказав, що хоче записатися на техніку. Тоді Сеник згадав, що кружляють поголоски, що в „вспнав" атентат на Східні Торги. Тому запитав, що є на ділі і за що я приїхав до Праги. Яку я маю посаду та що тут роблю. Тоді я відмовив йому виконати. За якийсь час були би докази і справа притихлаб. Знову в 1931 р. був у травні в Празі, але на приказ ради. Івахова.

Прок.: Але чомуж ви ради. Івахова не знали?

Бар.: Через Чеховського. В Празі я знищив паспорт. щоби хто не відкрив.

ПАРТІЙНИЙ СУД.

Прок.: Чи вас судив суд УВО в Празі за Сеника в 1929 р. і як це ви виясните? Якжеж не-члена судили?! Отже ви були членом?! **Бар.:** Ні! Мене не судили, лише Антона Стефанишина за його поїздку до більшовиків по вибуховий матеріял, а я був лише свідком. **Прок.:** Отже що хвилини змінюєте зізнання, а обвинуваченого робитеся свідком. **Бар.:** Венц осуджав. мене... **Прок.:** Отже знову вас осудили — а ви були свідок? **Бар.:** Стефанишина осудили, а з ним і мене „за спілку". **Прок.:** На яку кару? **Бар.** За кару не було згадки. Лише „осудили". **Прок.:** А в 1931 р. — ви знову поїхали до тих самих людей? **Бар.** не відповідає. **Прок.:** Промовте! **Бар.:** Я з ніким не стрічався, лише зі шуриком. **Прок.:** І тому ви знищили паспорт! А ви думаєте, що ті „підозріння" не прийшли до краю?... І ви далі контактуєтеся зі Сайкевичем, Гнатевичем, Коссаком і т. д., отже з проводом? **Бар.:** Зустрічатися може кожний. **Прок.:** А між довіря Коссака?! А повісніть нам! Ви писали до ком. Чеховського заклеєні листи чи картки? **Бар.:** Писав ледви один раз картку. **Прокур.:** Вашим почерком письма? **Бар.:** Трішечки зміненим. **Прок.:** А коли ви були в кавярні Штіцера останній раз? **Бар.:** На місяць перед убивством ком. Чеховського.

ЧИ ЗНАЛИ ПРО ЗВЯЗКИ З ПОЛІЦІЄЮ.

Прок.: А чи інші члени не знали про ваші зустрічі в Штіцера? **Бар.:** Може й знали, бо слідили мене пок. Березинський і Габрусевичівна. **Прок.:** А Березинський був визначним членом УВО? **Бар.:** Так! Бо добре передо мною законспірувався. **Прок.:** А Березинський знав про ваші „підозріння"? **Бар.:** Мабуть не знав, бо контактувався зі мною. **Прок.:** А чи не є це дочка, що ви були в сердечніших взаєминах з УВО, як з поліцією? Ви-ж дістали від Огороднїка револьвер і про це повідомляєте ком. Чеховського, який нам ть не оглядав та боїться дотормнутись, хоч ви мали його в течці. Це було вже пж 29. листопада 1931 р. Деж це було? **Бар.:** У Штіцера. **Прок.:** А коли ви виділися з городським старостою Галясом. У серпні і в вересні. — То чомуж ви не звернулися до Галяса? **Бар.:** Йомуж це говорив ком. Чеховський. **Прок.:** Таж була призначена вам нагорода і тому слід було піти туди.

ПРО НАПАДИ НЕ ХОТІВ ЗНАТИ.

Прок.: Ви знали від Гнатова про напади? **Бар.:** Я не хотів про те нічого знати. **Прок.:** Ви позичили револьвер, а чи знали навіщо? **Бар.:** Ні! **Прок.:** Алеж Гнатів сказав вам, що потребує. **Бар.:** не відповідає. **Прок.:** А розмовляли про напад на почту в Трускавці? **Бар.:** не відповідає. **Прок.:** Таж у слідстві ви зізнали виразно, що підозрівали, що револьвер йде на „роботу". **Бар.:** Це були лише здогади. **Прок.:** А чи ви були щирі в цій справі з Чеховським? **Бар.:** Так! **Прок.:** А чи ви сказали, що револьвер маєте від Березинського? **Бар.:** Ні! Я вважав це дрібницею. Я лише завважив, що маю револьвер. **Прок.:** Ну! То така ваша щирість. **Бар.:** Я повинен був сказати! Отже мабуть і сказав. Далі я сказав, що револьвер позичив „Криськові". **Прок.:** А чомуж ви не говорили Галясові за револьвер? **Бар.:** Бо я тоді нічого не здогадувався. **Прок.:** Ви пізнали Гнатова на мості — а чи бачили його в 1929 р.? **Бар.:** Він приїхав на суд у справі нападу на почту в Східниці. **Прок.:** Ви були в Дрогобичі. Чи тоді брали участь у громадянському житті? Чи не брали ви участи в справі допомоги безробітним? **Бар.:** Ні! **Прок.:** А о. Саврука не знаєте, якому ви написали „хрунь"? **Бар.:** Так — приватно! За дружину!

У ПЕРЕХРЕСНОМУ ВОГНІ ПИТАНЬ ОБОРОНЦІВ.

Обор. д-р Шурлей: Ви сказали, що відчуваєте ненависть до УВО! Завіщо? **Бар.:** Бо через них стратив декілька років. **Д-р Шурлей:** Вас викинули з УВО? Яким актом? **Бар.:** Не було ніякого акту, лише ослаблення контакту. **Д-р Шурлей:** Алеж, що іншого ослаблення („розлюднення"), а що інше викинення. **Бар.:** Я довідався припадково від З. Книша підчас свого побуту в Празі в 1929 р. **Д-р Шурлей:** А якжеж це було зі судом? **Бар.:** Мене переслухали і видали заочний присуд. **Д-р Шурлей:** А чи про присуд повідомляється членів? **Бар.:** Так! **Обор.:** А якжеж була можлива така сердечна звязь зі „шпіонами" ОУН? Адже Сайкевич по приїзді до краю йде просто до вас! **Бар.:** Він прийшов нарушуючи приказ ОУН? **Обор.:** Отже і Коссак вам не вірив? **Бар.:** Ні! Це була опозиція. **Обор.:** Чи та опозиція була поза обсягом ОУН? **Бар.:** Формально співпрацювала, але фактично ні. **Обор.:** А якіж на це факти? **Бар.:** Терор, на який не годилась команда ОУН. **Обор.:** А якже ви знаєте, що була заборона? **Бар.:** Від Коссака. **Обор.:** Чи в розмові а ради. Іваховим в врешті ви згадували йому, що ви є конфідент? **Бар.:** Так! **Обор.:** Якжеж це було зі заявою Гнатевича вашій дружині? **Бар.** не може виясгнити.

Обор. д-р І. Рогуцький: Ви дали револьвер Л. Криськові несвідомо, не знаючи, до чого він може бути призначений? А пощо-ж ви мельдували Чеховському, коли це така невинна річ? **Бар.:** Бо я так сердечно жив з ком. Чеховським, що говорив йому про все. **Д-р Рогуцький:** Чи ви були з ком. Чеховським сердечні так аж до кінця? **Бар.:** При кінці ні, бо він обіцяв, що допоможе мені здобути посаду, а коли я дістану посаду, буде платити по 200 зол. місячно, а опісля ні до осягнення

посади не допоміг та належні мені гроші перестав сплачувати, так що я не маю з чого жити. Я на таку поведінку ком. Чеховського жалувався ком. Білановичеві. Також ком. Чеховський казав мені підписувати якісь „ін блянко", щоби описів вставляти якісь суми. **Д-р Рогуцький:** А ви про це жалувалися щойно по смерти ком. Чеховського? **Бар.:** Ні, ще на два місяці перед смертю ком. Чеховського. **Д-р Рогуцький:** А хто вам дав гроші до Праги, як ви їхали на з'їзд ОУН? **Бар.:** Гроші за поїздку до Праги дав радн. Івахів. **Д-р Рогуцький:** Якщо ви дали вістку ком. Чеховському, що група Гвятона напевно вбила пок. Т. Голувка, то чому його не арештували? **Бар.:** Через непорозуміння! Його групу за скоро арештували і тому пропали докази. **Д-р Рогуцький:** Як? Адже ком. Чех. знав від вас, що ця група доконала вбивства? **Бар.:** Так, але їх за скоро арештували. **Д-р Рогуцький:** Ви писали „грипс" до жінки і думали, що про це ніхто не буде знати? А він ось тут. Скажіть мені, як ви могли таке писати в грипсі: „Нігди не дайом можносьці вигадувачь сен. Що їм сен стало і в якім целю то робйом. Не естем здольни згадзноць. Сом дві концепціе: альбо хцом упець на тем печень і скомпромітоваць організацієм, тлумачонц езноческне себе альбо вирост зе мне зробіць козла офярнего, чего у них рузнеж не купіць". Хто то „вони". **Бар.:** Поліція. **Д-р Рогуцький:** Щож то значить, що з вас хочуть зробити „жертвенного козла? **Бар.:** То ясне! **Д-р Рогуцький:** Так! То напевно ясне! Але чому поліція мала себе „тлумачиць"? **Бар.:** Тому, що мене арештовано. (Сміх на салі).

ЧИ РЕД. ЛУЖНИЦЬКИЙ НА СЛУЖБІ ПОЛЬЩІ?

Обор. д-р Шухевич: Чи ви сказали, що політичними конфідентами були д-р Лужницький і Диденко. Деж ви це ствердили?

Бар.: Я це ствердив. Д-р Гр. Лужницький давав політичні інформації ком. Чеховському.

Д-р Шухевич: Ви при тім були?

Бар.: Ні! Але мені про це говорив ком. Чеховський. Я про це особисто нічого не знаю, лише повторюю слова ком. Чеховського.

ЗА 1.500 ЗОЛ.

Д-р Шухевич: Чи правда, що на день або два дні перед убивством посла Т. Голувка ви були в Дрогобиччині та їхали фіякром до недалекої місцевости біля Дрогобича? **Бар.:** Ні! Це було щойно другого дня по вбивстві! **Д-р Шухевич** (піднесеним голосом): Ні! **Це було перед убивством Голувка. А чи по вбивстві ви за винагородою 1.500 зол. не зобовязалися відвайти Зенона Коссака, ставляючи одночасно умовину поліції, щоби вона згладила зі світа Марусю Федусевичівну, бо вона може вас здеконспірувати?**

Предсідник: Ухилюю те питання тому, що його розглядатиметься ще пізніше.

Обор. д-р Шухевич: Ви зізнали, що в справі нападу на поштовий амбулянс під Бібркою ви завізли З. Книша, Максимюка та Дацишина?

Бар. не відповідає.

Обор. д-р Шухевич: Чи правдою є, що в 1928 р. краєва команда вибрала вас на референта експропріяційного відділу? **Бар.:** Це неправда. **Д-р Шухевич:** В 1928 р. унаслідок „палатної революції" ви з Кравцівом поїхали до Праги перед революційний трибунал? **Бар.:** Так. **Д-р Шухевич:** А в весною 1929 р. ви знову були в Празі як свідок у справі проти Антона Стефанишина за його комуністичні ухили? **Бар.:** Так. **Д-р Шухевич:** А на вас не видано присуду, не виключено з ОУН? **Бар.** не відповідає. **Д-р Шухевич:** Чи знаєте, коли відбувся конгрес ОУН? **Бар.:** Так у 1929 р. **Д-р Шухевич:** А чи ви не одержали з цього конгресу картонки з привітом та підписами усіх членів? **Бар.:** Не пригадую собі. **Д-р Шухевич:** А опісля ви віддали цю картку радн. Івахові та й заденунціювали ось-так усіх учасників конгресу, які сидять уже, засуджені по 4 роки в тюрмі?

Бар. не відповідає. **Д-р Шухевич:** Чи по процесі 12-ох Головінський усунувся від проводу, а займався веденням автобусового підприємства? **Бар.:** Так! **Д-р Шухевич:** А чи правда, що він у 1930 р. знову брав активну участь в організації? **Бар.:** Так! **Д-р Шухевич:** І ви повідомили про те радн. Івахова та ком. Чеховського і посередньо причинилися до смерти Головінського?

Бар.: Ні.

ХТО ОРГАНІЗУВАВ ЗАМАХ НА СХ. ТОРГИ.

Д-р Ст. Шухевич: Хтож організував атентат на Східні Торги у 1920 р.? **Бар.:** Санік! **Д-р Шухевич:** Ні! Неправда. Коли на основі ваших зізнань організував Повадюк і лише в останній хвилині не міг виплатися зі свого завдання, то ви піднялися організувати цей атентат. **Бар.** не відповідає. **Д-р Шухевич:** Ось як! Ви організували як член ОУН атентат на Східні Торги й одночасно повідомляли про те ком. Чеховського. Як-же це називається? **Бар.** мовчить мов заклятий.

Такі драматичні моменти пересувались підчас вчорашньої розправи. І цікаво, що після Барановський виявляв надто велику память, бо пригадував собі навіть день, годину і розмови в подробицях, а тут на питання оборонців мовчав. Не дивно, що його оборонець низкою питань намагався видобути від підсудного зізнання, що він будучи конфідентом поліції, спонив лише „обовязкові обовязок оборони паньства", щоби себе зреабілітувати перед польською суспільністю.

Одначе ціла низка питань предсідника, прокуратора й оборонців не вияснили ні трохи цілої справи з переходом револьверів від підсудного до „пятки" Гвятова перед убивством Голувка та сенсаційного повороту до рук підсудного і продажі. Далі не вияснено дволичної гри підсудного до часу його теперішнього побуту в арештах.

Після вичерпання питань оборонців відчитали знавці-лікарі ореченни про причину смерти посла Т. Голувка і на тому перервано розправу до пятниці до год. 9. рано!

СПРАВА ЛУЖНИЦЬКОГО ТА „НОВИЙ ЧАС".

„Новий Час" пише про справу д-ра Гр. Лужницького таке: „Вкінці зазначуємо, що д-р Гр. Лужницький, про якого Барановський зізнав, що він був конфідентом поліції є членом нашої Редакції. Склалося так, що перед кількома днями тов. Лужницький виїхав до Відня на відпустку і вертає щойно на другий тиждень. Через те він, не знаючи нічого про зізнання Барановського, не може на них зареагувати".

—o—

ЗА „СВЯТО ГУЦУЛЬЩИЗНИ".

В середу почалася в Коломиї перед судом присяглих розправа у звязку зі „Святом Гуцульщизни", яке відбулося в червні 1933 р. Акт обвинувачує Юрія Никорака (студента державної школи будови машин і електротехніки в Познані), що в Косові 14. червня причепив до оріентаційної таблиці напроти староства відозву ОУН, що взивала до бойкоту тієї імпрези. Акт обвинувачення твердить, що Никорак признався до розповсюднювання летючок разом із Ольгою Максимюк і Марією Кацук. Летючки дала йому невідома панночка. Потім обвинувачений змінив зізнання і сказав, що це якийсь невідомий чоловік звербував його до акції проти „Свята Гуцульщизни", а летючки дав йому також невідомий чоловік після виявлення гасла „Буркут". Тепер названі та Дмитро Мартинюк відповідають перед судом за злочин державної зради з § 97. (чинна участь в ОУН).

НАГЛИЙ СУД В СОКАЛІ.

В пятницю 22. вересня в. р. починається в Сокалі наглий суд над 3 молодими українськими селянами з Поздимира, сокальського повіту, а то: Федьком Здрілем, Ільком Шевчуком і Микитою Бучком, обвинуваченим о намагане убивство на тлі політичнім на особі громадського секретаря Клима Царика з Поздимира.

Розправа відбудеться на місці в Сокалі перед виїздним трибуналом львівського окружного суду в складі суддів: Ягодзінський (предсідник), Мединський і Міхалє. Обвинувачує прокуратор Мінасович.

Оборону підсудних, яким грозить кара смерти, обняли адвокати: посол д-р Степан Біляк і д-р Лев Хомишський зі Сокаля.

Розправа потревае 2—3 дні.

ПІЛСУДСЬКИЙ ВЕРНУВСЯ ДО ВАРШАВИ.

Пілсудський вернувся в четвер рано зі Заліщик до Варшави. На двірці витали його представники військової та цивільної влади.

МІНІСТР БЕК У ПАРИЖІ.

ПАРИЖ, 21. 9. ПАТ. В 18 год. міп. Бека принив на авіяції премієр Даладіє. На Ке д' Орсей видали в честь міп. Бека бенкет. Видали комунікат про бесіду міп. Бека з міністром закордонних справ Бонкуром. У комунікаті сказано, що оба міністри обговорювали справи, які тепер цікавлять Польщу та Францію. Оба міністри згідні щодо того, що треба піддержувати справи наддунайських держав. Висловили вдоволення з положення на сході Европи, спричиненого пактом неагресії між Польщею та СРСР.

ПОДАТКИ В НАТУРІ.

Міністерство скарбу розіслало до всіх скарбових урядів інструкцію в справі приймання чинитьби в натурі на сплату деяких залеглих податків та участи в меліораційних поштах. На основі предложеної податником посвідки і виповненого відповідно надавчого блянкету каса скарбового уряду зачислить суму вартости чинитьби в натурі на рахунок залеглих податків. Евентуальна надвишка при такій реалізації чинитьби не може бути звернена готівкою, але буде зачислена на рахунок дальших податків.

РАДА 4-х У НІМЕЧЧИНІ.

У Нойдек, літній Гіндербурговій резиденції, відбулися наради. Зачувати, що устійнили віддати керму державних справ радї 4-х: Гітлерові, Муратові, ген. Бльомбергові та мін. Шмітові.

МІН. САЙМОН У ПАРИЖІ ТА ЖЕНЕВІ.

ЛЬОНДОН, 21. 9. ПАТ. Міністр закордонних справ Саймон поїде з державним підсекретарем Еденом до Парижа, а відтак до Женеви на сесію Ліги Націй. В Парижі повідомить французький уряд про становище англійського кабінету до французьких думок. Бачачи ті не матимуть урядового характеру. В поінформованих колах заперечують начеб останні розмови на тему розброєння довели до конфлікту. В тих колах думають, що ключ розмов є в руках Італії, яка завдяки влекшенням взаєминам із Німеччиною може впливати на неї.

НІМЦІ ПРО ПОЛЬСЬКО-РАДЯНСЬКЕ ЗБЛИЖЕННЯ.

„Фосіше Цтг." обговорюючи польську закордонну політику, стверджує, що зближення до Радянщини є тільки висліком того, що інтереси Франції у східній Европі сконцентрувалися тепер не в Польщі, але в Чехословаччині. Польща, почуваючись безборонною супроти „можливости німецької інвазії на Поморі", змінила свою орієнтацію в напрямі східному і шукає опори в Радянщині. Однак згаданий часопис ставить нову польсько-радянську приязнь під знаком питання, заявляючи, що натиск зі сходу не міг би бути для Польщі ніколи так грізний, як реклядовий вплив большовиків на польське громадянство.

КАБІНЕТОВА КРІЗА В АВСТРІЇ.

Новий кабінет.

ВІДЕНЬ, 21. 9. ПАТ. Пізною ночю розійшлася вістка у Відні про кабінетну кризу у звязку з непорозуміннями між сел. союзом і Гаймверою, Канцл. Дольфус явився у президента республики та заявив йому плян реконструкції кабінету. Президент висловив довіря Дольфусові та поручив йому створити новий кабінет, у якому склад увійшли би не представники партій, а визначні особи.

ВІДЕНЬ, 21. 9. ПАТ. Около год. 10.30 уконституувався новий уряд. Нові міністри зложили вже присягу на руки президента Мікласа. Кабінет складається з канцлера й 7 міністрів та 5 держ. секретарів. Уступили: віцеканцлер Вінклер, міністр нар. оборони Вогуен, держ. секретарі Шуммі й Бахінгер (сел. партія). Вогуена іменували президентом австрійських державних залізниць. У склад кабінету не війшли чинні шефи політичних партій. Тому теж, як зазначує офіціяльний комунікат, уступили оба провідники партії Вогуен і Вінклер. Міністри, які досі мають парл. мандати, зложать їх у найближчих днях.

ВІДЕНЬ, 21. 9. ПАТ. „Райхпост" пише, що канц. Дольфус поробив висновки з контроверсій, які останніми часами мали місце між Гаймверою і Сел. Союзом. Головною прикметою є те, що Дольфус узяв у свої руки всю керму зовнішньої та внутрішньої політики й усю екзекутиву. Нові напрямні зясував Дольфус тому кілька днів у промові на зборах фронту батьківщини.

БІЛЬШОВИЦЬКО-ФРАНЦУСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ.

ПАРИЖ, 21. 9. ПАТ. Вчора почалися французько-більшовицькі переговори в справі заключення торговельного пакту. Досі на перешкоді пакту були політичні причини. Часописи здогадуються, що переговори будуть спішні.

В. БРИТАНІЯ ПРОТИ КОНТРОЛІ ЗБРОЄНЬ.

ЛЬОНДОН, 21. 9. ПАТ. „Дейлі Геральд" повідомляє, що кабінетова рада, яка рішить про становище Великої Британії в справі автоматичної контролі зброєнь, що її домагається Франція, має до опанування опір британської адміралиції. Британські адмірали противляться навіть самій думці, що доки британської марінарки мали би підлягати чужій контролі. Франція згодилася би, що правда, на обмеження контролі до европейського континенту і вилучення з неї В. Британії, але на те не згодиться ніколи Німеччина. В тій справі віцепремієр у поворотній дорозі до Льондону задержиться два дні в Парижі.

АМЕРИКАНСЬКИЙ КЕРМАНИЧ ДЛЯ ПЕРЕГОВОРІВ ІЗ СРСР.

ЛЬОНДОН, 21. 9. ПАТ. Президент Рузвельт іменував сен. Моргентава керманичем торговельних і кредитових переговорів із СРСР. Переговори ті матимуть теж значіння для справи визнання Злуч. Державами СРСР де юре.

Здогадуються, що уряд Злуч. Держав найдалі до 1. січня 1934 р. хоче визнати СРСР.

—o—

НОВИНКИ

— **Зима йде.** В ночі на 20. ц. м. впав сніг у гірських околицях дрогобицького й стрийського повіту. Верствою на 20 цм. грубости покриті поля й ліси в громадах Рибник, Кропивник, Орлове, Ямельниця, Підгородці, Крушельниця і ін. При низькій температурі сніг удержується дальше.

— **Зміни в трамваєвому русі у Львові.** У звязку з перебудовою трамваєвої лінії на вул. Городецькій на відтинку від костела св. Анни до вул. Бема аж до відкликання обмежено рух трамваєвих возів на вул. Городецькій осьтак: вул. Городецькою курсуватимуть вози лінії „5" і „8", зате вози лінії „2" переїздитимуть із гол. двірця алеєю марш. Фоша, вул. Льва Сапіги, Коперника, Словацького, Сикстуською, Легіонів пл. Марійською, пл. Галицькою, пл. Бернар-

линською, вул. Пілсудського, Зибликевича, св. Софії, Дверницького до Технічної Школи та з поворотом тими самими вулицями до гол. двірця.

— **Політичний процес в Тернополі.** Перед судом присяглих відбулася 18. і 19. ц. м. розправа проти 6 членів ОУН. із скалатського повіту. В тій справі, як звідомляло свого часу „Діло", запав уже раз присуд і обвинувачені, а саме: гімназист Дмитро Гавришків з Константинівки, Мих. Гирка, 17-літн. парубок з Юзефівки, Адам Чорній, 21-літн. парубок з Михайлівки, Іван Галаган, 27-літн. секретар читальні „Просвіти" з Юзефівки, 28-літній Андрій Курало і 27-літній Лев Воробець з Юзефівки дістали кари до 2 до 7 років вязниці. Оборонець, д-р Ладика вніс касацію і Найвищий Суд зніс присуд тернопільського суду. Обвинувачені з виїмком Гирки заперечили винни обвинувачення, зате Гирка „сипав" своїх товаришів. Він, що на основі власних зізнань організував „пятки" і приготовляв замах на учителя Жуковського, виступив опісля з ОУН, змінив обрях і вступив до „Стшельца". Друга розправа скінчилася засудженням Галагана, Курила і Воробця кожного на один рік вязниці. Інших увільнено. Боронили д-р Ладика і д-р Брикович, а Гирку з уряду д-р Грос.

— **На чотири роки вязниці** засудив трибунал присяглих суддів в Бережанах Мик. Метанчука, 23-літн. парубка з Маркова пов. Підгайці, за поширювання летючок ОУН.

— **Грабіжницький напад.** На хату Герша Шпасера в Книжім (Коломийщина) нічю напали опришки, озброєні в револьвери та кріс. Від куль опришків були ранені: Герш Шпасер, ранений в живіт і ліву руку, та його брат, ранений в голову. Потім опришки взялися грабити, а що їм перешкоджували Сара Ґ. Шіфра Шпасер, повибили їх прикладами револьверів і кріса. Тому що налічав від, опришки змогли забрати всього 137 зол. Опришки думали, що за ними гонить погоня, стали відстрілюватися та зранили одного свого товариша в живіт. Це 22-літній Іван Блясецький, селянин із Попельник. До шпиталю в Снятині відвезли ранених Герша й Мендля Шпасера та Блясецького. Мендель Шпасер помер.

— **Знахорка спекла дитину.** В Вилежщині в селі Мілюшинах знахорка Мих. Шостакова лікувала 14-літню Влад. Лакошонек, хору на запалення шкіри. Вимастила її дігтем і підпікала вогнем. Потім на дошці всунула дівчину до горячої печі. Хоч дитина кричала, знахорка держала її в печі, щоби вередн відпали. Дівчина зомліла й померла. Поліція арештувала знахорку й маму дівчини.

— **Згинув на шибениці.** Вбивника Шлафової та її дочки Зиха повісили в Перемишлі, бо президент держави не скористувався правом ласки. Перед смертю Зих курив первово папіроску та спитався прокуратора: „Чому пан зі свідками так мені прислужився. Побачимося ще колись із паном прокуратором коло небесних воріт."

— **Гоголеві комедії як чеські звукозвики.** З чеських газет довідуємося, що Гоголів „Ревізор" уже зфільмований як чеський звуковик. Ролю ревізора відтворив Власта Буріян. Тепер приготовляють до накручування другу Гоголеву комедію, „Одруження".

— **Пиво зменшило пияйство.** В ріжних повітах стейту Ню Йорк, як повідомляють з Америки, замітний упадок пияйства, від коли впровадили законну продажу пива. Буттлегери майже цілковито втратили бизнес і горівки продають мало. Від часу впровадження продажі пива стейтова рада для контролі напитків дозволила отверту продажу і пивварні не сміють заслоновати своїх бар, ані примикати входових дверей. Через те пиятика втратила свою таємничість, а як хто не, робить це отверто. Повіт Нассан, на полудні від Ню Йорку, виказує велике зменшення злочину від часу знесення заборони на продажу пива, а головно змаліло число автомобілевих випадків від того, що автами керують всякими способами до пинародовлення українського народу через заснованнна польських „пивних, а коли в народі впаде дух, то український нарід, а коли в народі впаде дух, то український нарід перестане істнувати". Наведений арт. 176 к. к. постановляє, що хто публично розповсюднює фальшиві вісти, які можуть викликати публичний неспокій, той підпадає карі арешту до 2 літ. На обвинувачення оперла прокуратура на зізнаннях місцевих учительок-польок, які були присутні в церкві під час цієї проповіди.

— **Штучні блискавки.** Шведський професор Гаральд Норіндер вибрав собі на предмет досліджень явища грому та блискавки. На цьогорічнім зїзді шведських пожежників в Упсалі мав він виклад про свої останні спостереження. Він створив собі спеціяльні інструменти, що дозволяють йому приглядатися блискавкам та рухам електричної струї у своїм інституті. Норіндер уміє теж витворювати штучні блискавки з напругою 300.000 вольт і сподівається, що небавком зможе витворювати електричні удари на півтретя мілїона вольт. Він придумав теж громозводи, що обезсилюють дуже сильні громи. Норіндер піддав проект, щоби величезні дерева зрізувати його громами.

— **Втеча жидівочки до монастиря.** В липні ц. р. втікла з дому родичів у Холмі 18-літня Сура Байла Роттольц, що від довшого часу хотіла змінити віроісповідання. А що не мала ще скінчених 18 років, ні в одному з місцевих монастирів не хотіли її приняти. Родичі дівчини довідалися, що донька схоронилася до одного монастиря у Львові, і тому звернулися до львівської прокуратури за інтервенцією. Справою заявся поліційний слідчий виділ, а що поліція не має доступу до монастирів, звернулася з запитом до митрополитальної курії. Перед кількома днями поліція дістала відповідь, що Роттольцівна перебуває справді в одному із львівських монастирів. Роттольцівна заявляє, що дома били її за намір вихреститися, особливо знущався над нею брат Самуель. В котрому монастирі вона находиться, не сказано. В листопаді вона скінчить 18 літ і може власновільно рішати про свою долю.

— **Новий французький університет.** У Ніцці заклали новий університет. Його керманичем є відомий поет, член Французької Академії Поль Валері. Зимою будуть відбуватися на цьому університеті курси французької історії, культури і мови для чужинців. Інші курси будуть присвячені французькій, італійській і еспанській літературі, а взагалі мистецтву та культурі середземноморських країв. Коїм цього планують ще цілу низку викладів, які придадуть університетові характер інтернаціонального духового осередка. Професорами будуть французи та чужинці.

— **Тунель понад Гадсон.** Нюйоркська портова влада затвердила намірений плян федеральної адміністрації придорожних робіт дати позичку 37,500.000 дол. на побудування нового тунелю з Ню Йорку до стейту Ню Джерзи попід ріку Гадсон. Новий тунель має йти в околиці 39 вулиці в Ню Йорку до Віговкен, Н. Дж. Його будова має тревати 4 роки і дасть заробок 4.000 людям. Найперше покличуть до вкладження плянів яких 100 інжинірів, а щойно опісля поскличеться постепенно інших робітників. До праці мають приступити вже на днях. Тунель має мати дві туби і буде разом коштувати 75 мілїонів дол. Наперед збудують одну тубу, а щойно пізніше приступлять до другої.

З судової салі.

ЗАСУД ЗА ПРОПОВІДЬ У СПРАВІ ПЛЕБІСЦИТУ.

Прокуратура окружного суду в Перемишлі обвинуватила о. *Андрія Пшепюрського*, гр.-кат. пароха у Станині, мостиського повіту, за проступок з арт. 170 к. к. за те, що під час проповіді в церкві у Черневі, мостиського повіту, мав дня 19. лютого ц. р. сказати слова: „Поляки прямують всякими способами до пинародовлення українського народу через заснованнна польських шкіл, а коли в народі впаде дух, то український нарід перестане істнувати". Наведений арт. 176 к. к. постановляє, що хто публично розповсюднює фальшиві вісти, які можуть викликати публичний неспокій, той підпадає карі арешту до 2 літ. На обвинувачення оперла прокуратура на зізнаннях місцевих учительок-польок, які були присутні в церкві під час цієї проповіди.

На основі цього обвинувачення відбулася проти о. А. Пшепюрського карна розправа перед городським судом у Мостиськах в днях 6. липня, 20. серпня і 18. вересня ц. р. Розправу від гор. судді *Матвіяс*, боронив посол д-р *Стефан Білик*, адвокат у Городку.

На розправі переслухано 8 свідків, з котрих 6 не пригадувало собі, щоби о. Пшепюрський сказав слова, наведені в акті обвинувачення, і свідок під присягою виключив рішуче повищий свідок о. Пшепюрського, а лише один свідок, учителька-полька Кароліна Хоцай, зізнала, що о. Пшепюрський сказав слова: „через польську школу паде український дух, а коли дух упаде, то український нарід перестане істнувати. Поляки знають, що роблять".

Оборонець д-р Білик доказував, що зізнання цього свідка в порівнанні із зізнаннями 7 інших свідків не є вірогостойні. Зрештою, якби навіть о. Пшепюрський ужив слів, наведених свідком Ходаївною, то нема в них знамен прост. в арт. 170. к. к., бо нема в них ніякої фальшивої вістки яка могла би викликати неспокій.

Обговорюючи зміст проповіди о. Пшепюрського, оборонець д-р Білик цитував цікаве орічення Найвищого Суду у Вршаві з 2. травня 1933 р. (ч. 4. К. 221/33), яке каже, що „критика поведінки уряду в промові чи в процесі, нераз дуже гостра, але удержана в межах річевих аргументів, коли не прямує до того, щоби в демагогічний спосіб підірвати авторитет влади," — а також, коли вона не є простою неґацією пошанування влади, — є допустима і не може бути уважана за каригідний проступок".

Суддя, покликуючись на зізнання св. Ходаївної, винав о. Пшепюрського винуватим проступку з арт. 170 к. к. і засудив його на **1 тиждень** арешту із припиненням виконаня кари *на день пробний* із припиненням виконання кари на два роки.

—o—

СПОРТ.

ОГНІСКО (ЯРОСЛАВ) — УКРАЇНА.

Змагання цих дружин за вхід до Окружної Ліги відбудуться в неділю 24. ц. м. в год. 13.15 на грищі Погоні перед сензаційною стрічею Вісла (Краків) — Погонь. Україна виступить зі Скреготою на середині нападу і тому змагання заповідаються дуже цікаво.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Субота, 23. 9. год. 7.30 веч. „Цигани".

Театр Різнородностей.

Пятниця, 22. IX. год. 7.30 веч. „Моя панна мама".

Субота, 23. 9. Театр нечинний.

Кіна.

АДРІЯ: „Оперр в опері".

АПОЛЬО: „Історія гріху" (Ст. Жеромського).

АТЛЯНТИК: „Пісня серця".

КАСІНО: „Ніч у Капрі" (Рашін Нозаро).

КОПЕРНИК: „Шлунок перед зеркалом" і додатки.

КОЛІСЕЙ: „Колібі в мах мілїон" і ревія „Кармен у кратки".

МАРУСЕНЬКА: „Шлунок перед зеркалом" і додатки.

МІРАЖ: „Образи мистецтва" (Вл. Буріян).

МУЗА: „Чемп".

ПАЛЯС: „Дочка полку" (Анні Ондра).

ПАН: „Мумія" та ревія.

ПАСАЖ: „Велика клітка" (Аніта Пейдж Мікі-Мікі).

СТИЛЕВЕ: „Пявук" і ревія.

ХИМЕРА з причини реконструкції нечинне.

УТІХА: „7 пристаней, 7 дівчат" і ревія.

Закордонне радіо.

Пятниця, 22 вересня 1933.

Братислава (279,3) 12.35 Концерт; **Бреслау** (325) 11.50 Концерт. 20.10 Вокальний концерт; **Штрасбург** (345,2) 19.50 „Ромео та Джульєта" оп. Гунода; **Лайпціг** (389.6) 20.00 „Дер альте Десавер" оп. Фіндайзна; **Букарешт** (394,2) 20.00 „Ловці жемчугів" оп. Бізета; **Рим** (441.2) 17.15 Концерт; **Відень** (517,2) 19.15 Концерт; **Будапешт** (550,5) 12.05 Цик. орхестра: **Харків** (937,5) 9.00, 18.00 Солісти. 10.00 Звуковики. 13.50 Концерт для села. 15.00 Літ.-муз. авдиція. 19.00 Концерт з Української Фільгармонії.

Субота, 23. вересня 1933.

Кенігсберг (217,1) 11.30 Концерт оп. орхестри; **Франкфурт** (259,3) 20.00 „Роберт і Бертрам" веселі образки зі співами; **Барі** (269,4) 20.45 „Ля Грота ді Трофонію" оп. Сальєрі, 21.45 „Льоказіоне фа їль лядро" оп. Росіні; **Братислава** (279,3) 11.05, 22.15 Концерт; **Лайпціг** (389,6) 16.00 Концерт; **Білгород** (429,7) 19.30 Пісні; **Бромбістер** (459,4) 21.10 „Аморс Гуксвестен" оп. Міхаліса; **Будапешт** (550,5) 18.00 Пісні; **Харків** (937,5) 9.00 Трубна орхестра, 10.00 Музика для дітей, 15.00 Українська музика. 18.30 Оп. музика, 20.00 Українська та російська музика.

Львівське радіо.

Пятниця, 22. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.05, 12.35, 14.55, 15.15, 17.15, 22.40 Грамофон; 15.25 Господарський комунікат; 15.35 Збіжева біржа; 16.00 Концерт; 17.00 „Над Ріо де ля Плята"; 18.15 Відчит; 18.35 Пісні (Ольга Ладя, сопран); 19.20 Всячина; 20.00 Симф. концерт; 22.00 Танкова музика; 22.25 Спортові вістки.

Субота, 23. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.05, 12.35, 14.55, 15.15, 15.25, 21.15 Грамофон; 16.00 Авд. для хорів, орхестра; 16.40 Визволення Відня в нар. пісні; 17.00 Відчит; 18.10 Собіський та замок в Олеську; 18.30 Скрипка; 19.45 Збірач мотивів; 20.15 Промова Вацл. Серошевського; 20.45 Легкий концерт; 21.30 Шопенівський концерт; 22.00, 22.40 Танкова музика; 22.25 Спортові вістки.

БІРЖА.

ВАРШАВА, 21. 9. На сьогоднішнім біржевім зібранні в звязку зі зимівкою долара була сильніша тенденція майже для всіх девіз при малих оборотах в причині жидівських свят. Нотували: Льондон 27.79, Нюйорк 5.88, Нюйорк кабель 5.89, Берлін 213.55, у приватних оборотах німецька марка в готівці 208.50, англійський фунт 27.75, австр. шіллінг 99.50, долар у

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Проби хору Т-ва „Львівський Боян" почнуться в пятницю 22. вересня в год. 19.30 в малій салі Музичного Т-ва ім. Лисенка вул. Шашкевича ч. 5 і відбуватимуться кожного вторка і пятниці. Зголошення нових членів приймає секретарія перед кожною пробою. **Видія.** 395

Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10 За редакцію відповідає Олександер Костик.

ч. 251 (13.450). Львів, неділя 24. вересня 1933. Pocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол., Чвертьрічно 15·00, Піврічно 30·00, Річно 60·00. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Невідповідальні вчинки і їх наслідки.

Львів, 22. вересня 1933.

З краю дістаємо вістки про те, що якісь невідповідальні одиниці та ґрупи по наших селах і навіть по деяких місточках (Сколе) „виповіли війну" жидам. „Війна" ця має дуже дітвацький характер та позбавлена всякого глузду. Бо проявляється вона таким чином, що незнані нам ближче гуртки вибивають вікна по жидівських хатах або спричинюють їм інші пакости. Цю безглузду роботу приписують жидва нашій націоналістичній молоді. Ми не знаємо, чи націоналісти доручували колинебудь своїм прихильникам і симпатикам таку диковинну роботу. Одначе думаємо, що націоналістичні провідники не могліб ніколи і ніяк втягати таких „подвигів" до білянсу своєї політичної діяльности. Бо яку політичну ціль можнаб віднайти у вибиванні вікон жидам, чи в нищенні вивісок на їх крамницях або підприємствах? — Ціба одну одиноку, а саме, щоби жидівська пропаганда в краю і за кордоном мала змогу представляти українське населення за погромників і ворогів спокійного жидівського населення.

Свого часу на сторінках „Діла" ми дуже гостро осудили т. зв. протижидівські виступи невідповідальних елементів у Сокальщині, що в кількох селах повибивали вікна по жидівських домах. Тепер у звязку з новими штубацькими т. зв. протижидівськими вибриками в цілому ряді місцевостей ми своє попереднє становище цповні піддержуємо. При цій нагоді підкреслюємо, що наше зорганізоване громадянство і найвідповідальніші його представники все боролися і будуть боротися з такими невідповідальними протижидівськими бешкетами і як досі, так і на будуче, вважають і вважатимуть їх ганьбою та шкідництвом. Ці бешкети, приписувані українському населенню, приносять тільки великі шкоди нашій національній справі та підривають добре імя нашого народу в очах культурного світу. При тім українське зорганізоване громадянство мусить якнайрішучіше застерегтися передовсім проти того, щоби на нього переносити відповідальність за дітвацькі, некультурні та жалюгідні вчинки невідповідальних елементів. А так, на жаль, поступають деякі жидівські пресові органи. Вважаємо за недоцільне входити з ними в дискусію на цю тему, так само, як не беремось їх переконувати в тому, що вони перебирають міру, коли намагаються обтяжити український політичний провід саме описаними бешкетами.

Зате ми хочемо на цьому місці звернути увагу нашого громадянства на ще один дуже вимовний наслідок тих протижидівських бешкетів по наших селах. Тут даймо краще голос одному з наших дописувачів із краю. Він пише з Радехівщини таке: „На заряджения повітових властей виставляють із кожного села по кільканацять людей (від 17—30, залежно від величини місцевости) до вартування жидівських домів, фільварків, стирт по полях та придорожніх телеґрафічних ліній, а в містечку староства, податкового уряду і т. д. До кожного обекту треба поставити двох вартівників. Тоді, коли люди не мають у що вбратись ні взутись, мусять ще по цілоденній праці відбувати під загрозою високої кари варту, тобто виконувати в негоду під контролею поліції ось таку вартівничу службу. Наслідок того такий, що люди перемерзають і хоріють".

Ось так виглядає у практиці безпосередній наслідок описаних протижидівських подвигів невідповідальщини. Але комусь, видно, і це дуже потрібне, так само як потрібні і протижидівські погромницькі виступи. Експерименти всяких маняків прикрі у своїх наслідках. У даному випадку експерименти маняків антисемітизму є і прикрі і болючі і шкідливі.

—o—

Чи Ваша ЦЕРКВА, ПАРОХІЯЛЬНІ БУДИНКИ, ЧИТАЛЬНЯ, ШКОЛА, КООПЕРАТИВА є обезпечені в дозволеній законом 1/3 частині в одинокому українському

ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

якщо ні, то виповіжте обезпечення 1/3 частини в ПЗУВ до 31. жовтня п. р. і ЗГОЛОСІТЬ ЇЇ НЕГАЙНО ДО ОБЕЗПЕЧЕННЯ В „ДНІСТРІ"

У ЛЬВОВІ, вул. Руська ч. 20.

Боротьба за нафту на Сході.

(Нафта — двигун міжнародньої політики. — Англьо-перський конфлікт. — Боротьба за месопотамську нафту.)

Нафта є не тільки двигуном моторів, але й двигуном міжнародньої політики. Вона є продуктом першої потреби, від неї залежать сьогодні всі галузі модерного господарства. Політична й економічна незалежність та можливість на широку скалю закроєної експанзії часто є в органічному звязку з питанням власних нафтових теренів. Не одна провінція бувших великих держав осягнула політичну незалежність завдяки нафтовим теренам, що лежать на її території, але були й такі, що стратили свою політичну незалежність дякуючи тій нафті та дякуючи невмілій політиці своїх урядів.

Українська нація, що на своїй етнографічній території має нафтові терени, мусить уважно слідкувати за нафтовою політикою великодержав.

Хоч продукція нафтової ропи в Галичині виносила у 1931 р. 630,4 тис. тон і творила тільки 0,33 прц. світової продукції, та вона находиться виключно у чужих руках, але нам не сміє бути чужим це питання.

В останньому часі на нафтовому фронті сталися дві події, що порушили заінтересовані кола.

Це англьо-перський конфлікт, та закінчення боротьби великодержав за нафту Іраку.

Несподівана смерть іракського короля Файсаля випровадила дещо англійців з рівноваги, — чи евентуальна зміна політики не відіб'ється на англійських нафтових посіданнях в Іраку. Вияснення цієї сторони питання було подане на сторінках „Діла" в числі 243. Тут хочу торкнутися питання баталії за месопотамську нафту поміж Антантою, яку побідно виграла В. Британія.

Невикористані нафтові терени колишньої турецької провінції Месопотамії, віддавна інтересували Францію. Зрештою таїні військові трактати антанти признавали, на випадок її побіди, ці терени під французьку адміністрацію, але зручній тактиці англійців вдалося вирвати цей край своїй союзниці, занятій клопотами в Європі та в Сирії. Франції залишено тільки 25 прц. уділів у нафтовому підприємстві, званому від 1929 р. Irak Petroleum Co. (раніше Turkish Petroleum Co.) Цим не закінчено опанування Іраку, чи пак його нафти англійцями. Зявився конкуреат новий у постаті американського Standard Oil Co., що устами свого уряду домагався політики „відчинених дверей". Довгий спір закінчився компромісом, з якого випливала умова 31. VIII. 1928 р., на підставі якої крім англійців (47.50 прц.) брали участь американці (23.75 проц.). Near East Corporation, у яку входило відоме т-во Standard Oil, французи (23.75 проц.) Compagnie Fracaise des Petroles і 5 прц. залишено навіть колишньому власникові концесії вірменинові Ґульбенкянові.

Другий етап боротьби розпочався коло проекту будови нафтотягу, який англійці хотіли перевести тільки до Гайфи. Франція хотіла мати перепроваджений нафтотяг тільки до Сирії, що підтримували американці, як проект дешевий. Французько-американське становище частинно побідило. Нафтотяг буде збудований, але ще дорожчий, бо з відмогою французькою і англійською. Роботи над будовою вже розпочаті, — Франція за кожну ціну в найкоротшому часі хоче дочекатися „власної" нафти з Іраку. Памятає вона досі ще ті трагічні хвилі з кінця війни, коли брак власної нафти загрожував паралїжом цілої військової акції.

З хвилиною розпочатя в новій програмі продукції, яку обраховують річно на 10 міл. тон, Франція покриє майже ціле своє запотребування власною нафтою на шкоду дотеперішніх імпортерам у тому числі і Галичині.

До порозуміння причинився теж натиск уряду Іраку на Irak Petroleum Co., який змагав розпочаття нормальної експльоатації, бо зменшення продукції в останні роки, в часі спорів, фатально відбилося на доходах належних урядові від концесіонаря. Умова гарантує урядові протягом 20 літ річний мінімальний дохід 400.000 англ. фунтів та накладає на товариство обовязок збудування нафтотягу до кінця 1935 року. Крім того, дійшло до порозуміння поміж урядом Іраку British Oil Development Co. в справі експльоатації теренів на правому березі Тигра. Велике заінтересування в реалізації цього проекту виявляє Італія, уділ якої виносить 25 прц., побіч 51 прц. англійців, 12 прц. німців і 12 прц. групи французько-швайцарської. Тому не дивна чутливість англійців на кожну мнимо загрозу їх виграної.

Англьо-перський конфлікт повстав через уневажнення концесій Anglo-Persian Oil Co.

Концесія ця була уділена ще в 1901 р. перським урядом до 1961 р., терен концесії находиться у південній Персії й концесіонер зобовязався виплачувати перському урядові 16 прц. чистого прибутку. Експльоатація на широку скалю розпочалася тільки 1909 р. Підчас світової війни концесія ця стала першорядним стратегічним пунктом опертя на Сході для В. Британії, віддаючи великі прислуги фльоті в ділянці заосмотрення її нафтою. У звязку з таким значінням концесії для імперії, уряд В. Британії

Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego Sąd okręgowy Wydział VI karny we Lwowie w składzie S. O. W. Medyński jako Przewodniczący, S. O. A. Jagodziński i Dr. J. Locker jako głosujący w sprawie konfiskaty Nr. 244 czasopisma „Діло" z daty Lwów dnia 17. 9. 1933 do Sygn. VI 1 Pr. 433/33 na posiedzeniu niejawnem w dniu 20. września 1933 po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 15. 9. 1933 przez Starostwo grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma „Діло" Nr. 244 z daty Lwów dnia 17. 9. 1933 zawierającego w artykule „Ukraińskie narodne wczytelstwo szczezaje" w całości wraz z tytułem znamiona wyst. z art. 170 kk. i zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. 12. 1862 Dzpp. Nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 złotych. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu tendencyjnem rozsiewaniem nieprawdziwych wiadomości o położeniu nauczycieli rusinów i systemie szkolnictwa w Państwie wywołać niepokój publiczny. Według §§ 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. prax. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący Medyński w. r. Protokul. Turkiewicz w. r. Za zgodność Jaworowicz. st. sekretarz

КІНО „АТЛЯНТІК"

повідомляє про вчорашню інавгураційну виставу фільму, що є окрасою совітської продукції в. р.

„ТУРБІНА 50.000"

Цей великий архітвір, де актори в масі, змістом сучасні проблеми, передовсім „пятилітка", відкриває нове лице радянського кінематографічного мистецтва та є вершком технічного мистецтва та режисерії. Ціни місць не підвищені. Білети та вільні карти з винятком урядових неважні. В суботу і неділю вранці о год. 12-ій вполудне.

приступав до удалу в т-ві, підвищуючи два рази свій вклад, та доходячи до суми 5 міліонів анг. фун. при цілому капіталі т-ва 19.450.000 анг. фунтів у 1925 році. Продукція т-ва виносила в 1913-14 р. — 284.000 тон, у 1923-1924 вже дійшла до 3.700.000 тон, у 1929 р. — 6.110.000 і в 1931 р. — 5.750 тисяч тон.

Але помимо зросту продукції прибутки перського уряду не збільшувалися. У 1931 р. вплив до перської скарбниці виносив 306.000 анг. фунтів, коли податку до британської скарбниці т-во вплатило 800.000 анг. фунтів. Факт цей викликав у Персії велику сенсацію та обурення. Всі пояснення т-ва про знижку цін нафти й повсталу з того знижку чистого прибутку не йшли під увагу та в переконанні, що перський уряд т-вом ошукується, уряд концесію уневажнив. (На підставі даних т-ва, дохід зменшився від 5.207.000 анг. фунт. у 1929 р. до 2.319.000 анг. фунт. в 1931). Хоч правно Персія не мала рації, помимо того факт цей занепокоїв англійський уряд та опінію. Здавалося, що справа буде передана міжнародньому трибуналові у Газі. Довгі переговори поміж т-вом, перським урядом та англійським послом у Персії не давали ніяких висліднів. Як уряд так і перський парлямент не рішалися прияти нікої умови в страху перед енергічним шахом. (Прикладом може бути доля колишнього дорадника шаха, князя Тімургаша, який власне допровадив до зірвання концесії; він тепер сидить у вязниці, позбавлений маєтків). Тому англійці розпочали безпосередні переговори з шахом Різа Пагльві. Побачивши, що зірвання концесії було тактичною і стратегічною помилкою, політично некорисною для Персії, яку вони все одно програли би в Газі, він скликав європейських експертів і „позволив" себе переконати. Внаслідок цього шах підписав угоду, в якій підтвердив непорушність концесії напротязі ще 30 літ.

Конфлікт полагоджено без неприємного витягування справи на світло денне трибуналу в Газі так некорисне для Англії, що не бажає мати заздрісних видців на процесі в особах великодержавних претендентів до нафти.

Персія на компромісі теж скористала — на підставі нової умови дохід концесіонера „не повинен" впасти нижче 1.000.000 анг. фунтів, чим державна перська скарбниця запевнила собі мінімум впливів. Змінено також засаду обрахунку, яка тепер перепроваджуватиметься від продукції. Від кожної випродукованої тони Персія буде отримувати 4 шилінги (коло 6.5 зол.) і 20 прц. від суми, яка залишиться після відрахування пятипроцентової дивіденди акціонерів. Податки від концесіонерів побиратимуть річалтово, уза-лежнюючи від продукції, що при перських порядках поважно полекшить т-ву ведення справ.

Крім того т-во зобовязалося платити 2000 анг. фунтів на утримання перського нафтового представництва у Льондоні і 10.000 анг. фунтів річно на кошти науки фахових перських сил нафтового промислу. *Л. Л.*

—o—

Український тиждень в Шикаго.

Програма „Українського Тижня" від 13. до 20. серпня ц. р. в Шикаго пройшла успішно. Усі намічені зїзди і наради відбулися при великому числі учасників, при чому виявилося, яким важним і потрібним здобутком був Український Павільон. В ньому за цей тиждень стрінулись українці з усіх кінців Америки, що дуже численно відвідали в той час Світову Виставу.

Жіночий Зїзд.

На жіночому зїзді, влаштованому Союзом Українок Америки, обговорювано біжучі завдання жіноцтва. Особливу увагу присвячено положенню українців під більшовицькою владою та пануючому там голодові. Про це відчитано листи від українок в Празі та виголошено реферати. Промовляли в тій справі д-р Бражник, що недавно вернула в України та відома співачка М. Гребенецька. Ухвалено відповідні резолюції та рішено почати допомогову акцію.

Зїзд Молоді.

В середу відбувся зїзд молоді. Виявилось на ньому, що молодь не дуже то цікавиться політикою старшого покоління, а за те бажає своєї організації, в якій хоче плекати свої американсько-українські ідеали і завдання. Конгрес молоді вибрав організацію ,що має підготовити конвенцію представників молодечих клюбів і товариств на найближчий рік.

Вибір „Мис Юкрейн".

Комісія, в склад якої входив відомий різьбар О. Архипенко, вибрала панну Марію Любас в Шикаго „королевою краси". Другу нагороду одержала М. Семенків з Балтимор і П. Волчко з Шикаго. Шикагівські газети принесли зараз на другий день великі фотографії української красавиці. Вона буде брати участь у змаганні красунь усіх націй, котре відбудеться в найближчому часі.

Виступ в Палаті Знання.

В четвер відбувся офіціяльний виступ українців на „почесному дворі" в Палаті Знання на виставці. При цьому виступав там відомий шикагівський хор під управою І. Вінецького, мужеський квартер і танцюристи школи В. Авраменка. Виступ був дуже повазний.

Зїзд Професіоналістів.

В пятницю відбувся зїзд українських професіоналістів, у якому взяло участь кільнадесять лікарів, професорів, адвокатів, редакторів, народніх вчителів і інших умовних робітників. Постановлено заснувати товариство українських умовних робітників. Головою вибрано адвоката О. Малиського з Клівленд, Огайо, заст. голови проф. Непринського-Грановського з стейтового університету Міннесоти і вчителя гай-скул І. Яціва з Дітройт. Завданням товариства має бути гуртування українських професіоналістів в Америці для спільної праці в користь української імігра-ції в Америці. Відчитано реферат проф. Боберського, промови виголосили ред. Біберович і д-р Мишуга.

Зїзд Танцюристів.

Рівночасно зі зїздом умовних робітників відбувалися наради представників гуртків і шкіл танцюристів під проводом В. Авраменка На нарадах постановлено поширювати істнуючі і закладати нові школи та клюби, стараючись рівночасно скріпити центральну організацію, яка мала би розвинутися в український мистецький осередок на Америку і Канаду.

„Український День" в Колісеум.

В суботу вечором відбулося величаве свято українського мистецтва, влаштоване Василем Авраменком і його школою в салі шикагівського Колісею. В ньому взяв участь хор, орхестра під управою капітана Барабаша, пані М. Гребенецька і Школа Танків В. Авраменка. Виступ був у всіх подробицях удачний і значно перевищав дотепершні подібні виступи так організацією як і виконанням програми.

Усі ці зїзди і наради відбулися завдяки тому, що на виставі істнує Український Павільон. Він став на цей тиждень справжнім центром українства на всю Америку і Канаду і дав змогу українській імігрaції обмінятись думками, роблячи рівночасно добру рекляму українському імені між усіми відвідувачами виставн.

(З „Нар. Волі".)

ПРИ НЕДОСТАТОЧНІЙ ЧИННОСТИ КИШОК, терпіннях печінки і жовчевих доріг, опасистости і артретизмі, катарі шлунка і кишок, опусі грубої кишки, терпіннях відходової кишки природна гірка вода **FRANCISZKA-JÓZEFA** усуває скоро застої, нові прояви і болі в підчереві. Поручають її лікарі. 1-1

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 24. ВЕРЕСНЯ 1933.

СЕСТРА СЕВЕРИНА Ч. С. В. В. 3)

Враження з подорожі до Америки.

Моя мрія. — В угро-руському сиротинці. — Ті, що втікли з пекла. — У редакції „Америки". — Одна думка.

(Докінчення.)

У Філядельфії й Вашингтоні оглядала я музеї. Заступлений тут цілий світ. Англія, Німеччина, Франція, Бельгія, Голяндія, Італія, Китай, Японія, частинно старинний світ і в мене майнула гадка, як добре було би тут заснувати музей українського народнього мистецтва. Тоді пізнав би світ, що на таке мистецтво може спромогтися лише нарід високої культури. Хай, хто хоче, назве мене непоправною мрійницею, а я таки певна, що згодом моя мрія здійсниться. Я постановила впливати на учениць нашої гімназії, щоб училися зберігати кожний кусник з обсягу народнього мистецтва, щоби в майбутньому станув один етнографічний музей у нас, а другий за американській землі!

Тиждень перед поворотом до краю відвідала я угро-руський сиротинець. В суботу рано заїхав молодий мужчина власним автом перед монастир. Це колишній сирота, вихований у сестер, нині на доброму становищі, везе нас безінтересовно. Їдемо з одного стейту до другого більше як вісім годин. Їзда карколомна, перегнав кожне авто, щоби, мовляв, всі знали, що то їде українець. На самоході повівае гордо жовто-блакитний прапорець. Минаємо багато міст, всюди кишить життя. Їдемо попри фарми, кріяв ліси, шляхи прегарні.

Вечором заїхали перед величавий будинок. Нічого дивного, що величавий, коштував 600 тисяч дол. Збудували його угорські українці, що досі називають себе русинами й сильно відрікуються від українців. Будинок не тільки назовні гарний, але в середині уладжений з комфортом. Школа й сиротинець під одним дахом. Все під управою СС. Василіянок з угорської Руси. Є кілька галичанок, але вони пристосовуються до більшости. Говорять смішно, „рок", „сколько", а не дай Боже вимовити слово „Україна", тільки „Русь". Хай їм буде так! Оглядаю сиротинець, не можу вийти з подиву. Тут нема сліду якогось сиріцтва. Спальні, їдальні, рекреаційні кімнати, шпиталик, амбулаторія, класи, — все робить враження багатого пансіону. Випитуюся про все. Довідуюся, що українці з Угорщини вимігрували скорше, як галичани, тому й багатші.

Жертволюбивість мусить їм кожний признати, бо з добровільних датків збудували сиротинець та утримують понад 200 сиріт Кожна сирота має своє вивінування, дівчатка вбираються навіть вибагливо, харч мають здоровий, добрий. Подумали також про приємність: діти мають тенісову площу, плавальню, а малі діти окремий покій із забавками. Я дістала дві ляльки у народній ноші які пишаються у шкільній етнографічній збірці. Дівчата й хлопці вчаться музики, дуже здібні ходять на університет, інші вчаться ремесла.

В неділю пішла я до каплиці на Службу Божу. Діти співали. Священик сказав проповідь в англійській мові. Значиться, що діти мало розуміють по українськи, чи нехай буде по їхньому по „руснацьки". До жертволюбивости старшого громадянства і до добробуту сиріт варт додати би національне освідомлення молоді. За кількаиацять літ молодь замериканізується, нині частина дітей говорить (не знати чому) по словацьки, інші по англійськи, тільки не сміє тут заносити українським духом. Може воно зміниться, але почин мусять дати свідомі одиниці з рідного краю. І тут заприязнилась я скоро з дітворою, яка направду незвичайно мила. Тут провела я два дні, попрощала всіх і вернулася до Філядельфії.

Крім еміґрантів з Галичини, Угорської Руси стрінула я також еміґрантів з Великої України.

Одні вимігрували ще перед війною, інші вирвалися з більшовицького пекла. Багато з них займається торговлею. Раз зайшла я до крамниці. Сестра, яка мене все супроводила, говорила по англійськи, купець відповідав цією мовою, нікому не прийшло на думку, що це українці. Його жінка тримала на руках дитину й приспівувала по українськи: „Спи моє котенятко, спи моє голубятко". Звідки панство? З України, з полтавської губернії, — відповіли. Чи тужно вам за Україною? — питаюся. — Тужно, але не за теперішнім пеклом.

Колиб тут довше побула, побачила би ще багато цікавого, але з краю взивають до повороту, нема ради. Час покінчити безжурне життя й вернутися до буденної праці.

Як треба прати шовки?

Лише у Люксі! Бо миляна піна платків Люкс усуває бруд, проникаючи тканину, а при цьому є така лагідна, що не нищить навіть найделікатнішого шовку. Вистарчить легко витиснути!

LUX

до прання делікатних тканин

IX. Конґрес зорґанізованих національностей Европи.

Деклярація українців у справі автономії.

В часі дебати про територіяльну автономію зложив **сенатор д-р Вол. Залозецький** таку деклярацію в імени українців у Польщі і Румунії:

Територіяльна автономія — це самоуправа народу при помочі вибраних ним самим, національно-приналежних до його землі членів того народу. Автономія — це політична вимога, яка має за мету забезпечити існування народу під національним, соціяльним і культурним оглядом. Остаточна і вдоволяюча розвязка проблеми меншостей є тільки тоді можлива, коли національні меншости будуть визнані обектами права.

Народи, що живуть у суцільних мовних областях, наскільки вони не осягнули свого ідеалу, себто незалежности, підіймають з повним правом домагання, щоби їм на терені їх заселення признали права національної самоуправи. Там, де населення ріжних народностей мусить жити в одній і тій самій державі в суцільних областях побіч себе і разом з собою, має воно у своїх національних областях живе право на територіяльну самоуправу.

Міжнародня гарантія територіяльної автономії у Східній Галичині і в Підкарпатській Руси не здалася на ніщо, бо хоч мирові договори забезпечували тим територіям територіяльну автономію, то у практиці тої автономії не введено в життя.

Українці в Польщі домагаються розтягнення територіяльної автономії на всі замешкані ними землі, а саме на Східну Галичину, Волинь, Полісся і Підляшя. Українці в Румунії на замешкані ними области в Буковині і Бесарабії.

Резолюція про територіяльну самоуправу.

IX. Европейський Конгрес Національностей пригадує домагання, висловлене першим конгресом, що у тих державах Европи, в границях яких живуть також інші національні групи, кожна національна група повинна мати право власної територіяльної чи персональної автономної організації — згідно зі спеціяльними відносинами та плекати й розвивати свою народність.

Територіяльна самоуправа є для таких частин держави, в яких живе суцільно населення іншої національности, природною розвязкою для забезпечення розвитку тої національности і її державно-творчого життя.

Конгрес ствердже, що супроти минимих шкід, які могла би принести з собою територіяльна самоуправа для державної цілости, має держава без порівнання більші користи, бо територіяльна самоуправа означає внутрішне вдоволення і культурний, господарський та соціяльний розвиток ріжних національних областей держави.

Конгрес висуває знову вимогу територіяльної самоуправи для областей із національно суцільним населенням і протестує проти всяких відкладань та обмежень, які суперечать позитивним внутрішньо-державним або народньоправним зобовязанням.

ДОЩЕВИКИ

Del-Ka

4·90

в ліпшім гатунку . . 5·90

МУЖЕСЬКІ КАЛЬОШІ 4·50

Можна дістати у всіх філіях.

Резолюція про голодову катастрофу в СРСР.

В обличчі страшної голодової катастрофи, яка навістила в СРСР людей усіх віроісповідань і національностей в багатьох областях тої держави, а зокрема на Україні, злучені в Европейському Конгресі Національностей національні групи Европи, а передовсім ті з них, яких земляки живуть у СРСР, висловлюють усім тим подяку і спочуття, що, як їх Еміненція Кардинал Відня і зорганізовані в Союзі для церковної допомогової праці евангелицькі, а також греко-католицькі церкви, в останніх днях закликали до міжвіроісповідної і наднаціональної допомоги населенню, яке загибає у названих областях. Вони є того погляду, що з уваги на дальший зріст голоду й нужди, яких треба надіятися в зимі, прилюдна опінія цілого світу повинна вважати за свій елементарний етичний обовязок підтримати цю допомогову акцію. Вони витають ті конкретні предложення в цій справі, що їх містить пропамятне письмо генерального секретаря Конгресу Національностей і стверджують, що круги Европейського Конгресу Національностей зроблять усе, що буде тільки в їх силі, аби ту допомогову акцію піддержати також зі свого боку.

Перед самим виїздом зайшла я до редакції „Америки". Панове в редакції й адміністрації були для мене дуже привітні. Все їх буду згадувати добрим словом. Я хотіла переглянути давні річники „Америки", несміло попросила їх пошукати — й вірити не хотілося, — на другий день вони власноручно принесли мені часопис. В розмові з ними зійшли ми на українську молодь, яка виросла на американській землі. — Мені здається, — сказала я — що молодь мало освідомлена, слабо говорить по українськи, багато батьків говорить з дітьми в хаті по англійськи і як вимре старше покоління, молоді будуть стрчені для нації, а до того не можна допустити.

— Як запобігти цьому? — думала я, вертаючи домів.

Запобігти цьому може **безпастанний контакт галичан із еміґрантами.** Найкраще було би влаштувати в часі ферій **прогульки з Америки до краю.** Коли до краю приїхала кожного року прогулька зложена з кількадесяти осіб, коли тутешне громадянство вибрало комітети, які мали би на меті занятися прогульковцями, **показати їм свої інституції, організувати для них концерти, помогти звидіти мальовничу Гуцульщину, багате Поділля, дати їм спромогу почути кілька рефератів з обсягу історії літератури, мистецтва** це принесло би велику користь. Така молодь вернулася би до Америки відсвіжена, захочена до праці над іншими, відгребала би тверди, що припадають пилом тай іншими очима гляділа би на пекучі потреби свого народу. Варта над тим призадуматися!!!

Процес за підпал Райхстаґу.

В Ляйпціґу розпочався 21. ц. м. серед небувалого заінтересування опінії всего світа сенсаційний процес у справі підпалу берлінського райхстаґу. Судовий будинок окружила поліція. Сусідні вулиці заповнила юрба народу. В год. 9. введено на салю пятьох обвинуваченых. Головний обвинуваченый Ван дер Ліббе робить вражіння людини, що перейшла великі моральні терпіння. Запитаний председником трибуналу, чи вибирає собі оборонця, відповів, що зрікається оборони так само з допомоги товмача. Обвинуваченых боронять адвокати Зайферд, Зак і Тайх.

Перший зізнавав Ван д. Ліббе. З фаху він маляр. Вперше найшовся в Німеччині в 1926 р. В роках 1928—31 був кілька разів каранний за жебранину та участь в політичних демонстраціях. В 1931 р. доконав замаху на уряд суспільної опіки в Шевенінген, вибиваючи шиби на знак протесту проти низьких соціяльних підмог. Був тоді засуджений на три роки вязниці. Рапорти голяндської поліції описують авантурничу минувшину Ліббе, який всюди викликував авантури, організував демонстрації, захвалюючи комуністичний лад і хотів уходити за комуністичного провідника.

В часі розправи Ліббе кілька разів перечив то потверджував ті самі питання.

—o—

Криївка в горах.

Берлінська агенція Конті повідомляє, що в замку біля Гайденгайма викрито тайну криївку осіб, що ховалися перед поліцією, переслідувані за саботаж і агітацію проти націонал-соціялістичного уряду. Всіх ховалося в замку коло 50 осіб, переважно представників німецької інтеліґенції, між ними кількох професорів і т. п. В часі облави в горах Гарц придержано поверх 250 осіб. В Ґослярі арештований агент голяндських комуністів.

—o—

Англійський голос.

ЛЬОНДОН, 22. 9. ПАТ. „Таймс" оголошує статтю на тему контролі зброєнь, з якого виходить, що В. Британія принціпіяльно приняла французьку конвенцію щодо автоматичної контролі. На думку часопису пропонована Францією метода зорганізування рівної, постійної й правильної контролі найкраща. Розуміється, що кожна держава задля приготування міжнародньої контролі мусить у власному обсязі успішнити плян контролі над воєнним промислом і торговлею зброї. Держави з чистим сумлінням не потрібують боятися такої контролі. Очевидно слід обмежити діяльність контрольної комісії, якщо ходить про тайну промислу. Деякі держави, особливо великі промислові країни як напр. В. Британія не згодиться на повну свободу контролювання і під тим оглядом слід функції контрольних комісій точно означити.

—o—

Становище Німеччини.

БЕРЛІН, 22. 9. ПАТ. Німецький міністр закордонних справ Нойрат мав з берлінським представником „Ню Йорк Таймсу" розмову в справі розброєння. Міністр виступив проти закордонної преси, що домагається повного вдержання заборони версайського трактату. На його думку було би несправедливо відобрати Німеччині змогу одинокої успішної оборони проти повітряних атак у виді літаків. Німеччина має рівне право до безпеки як всі інші держави. В переговорах у справі безпеки Німеччина згодилась на контролю зброєнь під умовинною, що стосуватимуть її однаково до всіх держав і в практиці дасть рівні висліди. Міністр зазначив з натиском, що Німеччина згодилась би навіть на принцип періодичної й автоматичної контролі зброєнь під умовинною, що прийде до ефективного розброєння рівноуправнення. Зате з цілою рішучістю Німеччина відкидає стосування одностороннної контролі супроти Німеччини.

—o—

Розправа за вбивство Голувка.

Третій день розправи.

(Від нашого кореспондента.)

В пятницю 22. вересня ц. р. приступлено вже до переслухування свідків. На салі лавки далі світять пусткою, бо біля 40 осіб не заповнюють ще всіх лавок. Між публикою численно заступлена умундурована та тайна поліція і декількох військових старшин, а між ними підполковник Н. від., які уважливо слідкують за ходом розправи. Лавка журналістів не заповнюється, а заголошені закордонні журналісти та решта польських покищо не надїзджають. Проте зацікавлення цим небуденним політичним процесом у Самборі, який ще принесе мабуть неодну сенсаційну подробицю при переслухуванню деяких прокураторських свідків, дуже велике і все більше притягає увагу цілого українського громадянства, зацікавленого вельми в тому, щоби ця розправа дійсно висвітлила бодай тло трускавецького злочину, що схвилював цілу приличну опінію. Покищо ні зізнання перших двох підсудних, ні головної фігури в цьому процесі — підс. Романа Барановського, не висвітлили двох головних моментів, саме мотивів чи пак тла цього злочину і не відкрили покищо цієї злочинної руки, яка використала примітивне незнання відомих фактів у політичному життю та граючи на подразнених з болю відомими подіями з осені 1930 р. національних почуваннях, попхнула молодих людей до ганебного злочину. Але мабуть це тло не буде висвітлене.

В третьому дні розправи не було вже на салі такої нервовости, яка панувала підчас відповідей підс. Барановського на перехресні питання оборонців та прокуратора, які намагалися висвітлити, яке було дійсно відношення підс. Романа Барановського до ОУН та поліції, а головно до підготовки та виконання злочину в Трускавці (неясна історія з револьвером Барановського, який від нього замандрував до М. Гнатова та далі до рук убивників, а опісля дивним дивом повернув до Барановського і він цей револьвер продав). Зате питаннями оборонців висвітлено вже цю ганебну ролю підс. Барановського в українському суспільному життю та освітлено цю темну постать підсудного з чорним характером, який вперше вирнув на нашому політичному овиді саме підчас хрестної мандрівки українського народу до своєї кращої майбутньости і який має вірну відбитку в житті російського підземелля — в відомому вже нашому громадянству провокаторові Азефові. Але до тієї теми повернемо ще пізніше по процесі.

ПРЕДСІДНИК І ВІДЧИТУВАННЯ ЗІЗНАНЬ ПОК. В. БІЛАСА ТА Д. ДАНИЛИШИНА.

На вступі третього дня розправи предсідник заявляє, що відчитає з актів зізнання пок. Д. Данилишина та В. Біласа щодо вбивства посла Т. Голувка. Тому спротивився рішуче обор. д-р Рогуцький, покликуючись на виразну заборону законом карної процедури зі статті 340 § 3. Проте трибунал по нараді піддержав рішення предсідника та внесок прокуратора і предсідник відчитав зізнання обох покійників, які вони зложили перед прокуратором у наглому поступованні. Арештовані по нападі на пошту в Городку Яг. у грудні 1932 р. Як відомо, тоді В. Білас признався, що в Трускавці істнувала „пятка" ОУН, вдержувала контакт з Михайлом Гнатовом, який передавав цій „пятці" читати та поширювати далі нелегальну літературу. З наказу команди ОУН виконав він у першій половині серпня 1931. напад на пошту в Трускавці, а згодом на приказ М. Гнатова пок. В. Білас враз з Д. Данилишином убили пос. Т. Голувка тому, що — як казав М. Гнатів — пок. Голувко був ініціятором пацифікації. Далі відчитує предсідник подробиці убивства посла Голувка з зізнань В. Біласа.

НЕВЖЕ ПОК. Д. ДАНИЛИШИН ПРИЗНАВСЯ ДО ВБИВСТВА ПОС. ГОЛУВКА?

Предсідник відчитує теж зізнання пок. Д. Данилишина, складані двічі перед прокуратором. Тоді то в першому зізнанні Д. Данилишин мав признатися до вбивства пос. Голувка, але відмовив якихнебудь подробиць та вияснень у цій справі. Зате з другому зізнанню згадує вже, що В. Білас повторив йому одержаний приказ убити пос. Голувка і складає подробиці про саме вбивство, які покриваються зі зізнаннями пок. Біласа та про свою втечу.

ЗІЗНАННЯ СВІДКІВ.

З черги перед трибуналом і суддями присяжними переслухалося декількох свідків, які менше або більше правдиво описували свої вражіння по убивстві посла Голувка цього критичного дня, себто 29. серпня 1931 р. у пансіоні СС Служебниць та подавали опис двох мущин — одного меншого а другого вищого ростом, цих здогаданих убийників, яких зустрінули деякі свідки ще в пансіоні на сходах негайно по відголосах стрілів у кімнаті пос. Голувка. Нині переслухано 6-ох свідків і всіх без присяги.

Перша зізнає св. *Марія Фабяківна*, служниця у СС. Служебниць, без присяги, ось так: Критичного вечора несла з кухні до їдальні для літників чай і побачила тоді двох втікаючих з пансіону мущин, загорнених у дощевики. Рис лиць не пригадує собі. Зустрівши на коридорі літника дир. К. Бриковського, пішла з ним до кімнати Голувка і там на ліжку побачила його закровавленого трупа. Свідок несамовито закричала і з плачем побігла до їдальні, а звідтам до кухні. Підс. Буній не бачила в кухні лише монахиню. Чи підс. Буній був у кухні, не пригадує собі, бо була дуже зворушена. Куди побігли обі молоді мущини не знає. Не бачила теж чи і хто з товаришів приходив до підс. Буній та не знає, чи він кудинебудь ходив.

Св. Кароль Бриковський, римо-кат. дир., банку в Ясні. Критичного вечора на відгомін стрілів вибіг зі своєї кімнати, яка була на партері і тоді побачив двох втікаючих по сходах мущин. Один з них спрямував до свідка револьвер і тоді свідок сягнув до кишені по свій револьвер, але пригадав собі, що його залишив перед вечерою у шуфляді столика. Тому негайно цофнувся до своєї кімнати, щоби вхопити за револьвер. Одначе за той час напасники вже вспіли втічи. Каже, що саме того вечора на коридорі було дещо темніше, як минулими днями. На його крик, що тут когось убито, відчинила двері від своєї кімнати пані Висовінська і вказуючи на двері до кімнати посла Т. Голувка, заявила, що тут сталося щось злого, тому свідок побіг до кімнати посла Голувка, де побачив на ліжку викривлене з болю лице. „Ратунку" — кликнув свідок і негайно вибіг сам по лікаря. Чи підс. Буній був біля нього — не бачив, але в кожному випадку його піде не посилав. На дворі біля фіртки пансіону зустрінув двох підозрілих типів, які держали свою праву руку в кишенях. Це вказувало би, що вони обсервують пансіон.

На питання предсідника каже, що підс. Буній не раз і не два балакав з молодцями з „такого самого середовища" — як підсудний і свідок нераз докоряв підс. Буніові, що за богато розчитується в ріжномановітній пресі. Рис обличчя напасника, який звернув до нього револьвер, свідок не вміє описати.

Св. Феліція Висовінська, евангеличка, яка на розправу приїхала з Варшави, зізнає, що в серпні 1931 мешкала в пансіоні СС. Служебниць, примістившись у кімнаті на партері. Критичного вечора побачила двох напасників, як утікали по сходах з першого поверха та коридором. На крик свідка — „що сталося" — один з утікачів наставив револьвер і тому свідок утікла до своєї кімнати. Не вміє теж описати обличчя утікачів. Підс. Буній бачила в кімнаті убитого посла Голувка між іншими літниками, які заповнили кімнату. На питання предсідника свідок запевняє, що не пригадує собі, чи на коридорі світло було темніше, як у минулих днях, бо була дуже перестрашена та плакала. В кожному випадку підс. Буній був доволі поденервований.

Св. Магдалина Сірак, ігуменя та управителька пансіону — каже, що кімнату для посла Голувка піднаймили панство Пйонтеки. До пансіону приїхав пос. Голувко щойно 8. серпня 1931. Критичного дня пос. Голувко по масажі не виходив зі своєї кімнати. Пригадує собі, що на три дні перед відїздом, мабуть у пятницю, сказав пос. Голувко, що вже в понеділок відїде з пансіону і попросив свідка виставити йому рахунок. Наступного дня свідкові сказав, що мусить відїхати дещо скоріше, саме в неділю. В суботу підс. Буній пригадав свідкові, щоби виставити рахунок для посла. Критичного вечора була у рефектарі і тут долетіла вістка, що посла Голувка вбито. Служниця Фабяк запевнила, що бачила навіть утікаючих двох мущин. Перестрашена і зворушена тією вісткою свідок побігла до їдальні по літника-поручника — взиваючи „рятунку". Підс. Буній по вбивстві був спокійний та сказав свідкові, що його теж були би вбили, якби не був у кухні. Про свою приналежність до ОУН підс. Буній ніколи не згадував і свідок не бачила, щоби підс. Буній стрічався з кимнебудь підчас служби в пансіоні. На питання предсідника каже, що ніколи не прийняла би його до служби, якби знала, що підс. Буній належить до ОУН. Пригадує собі, що підс. Буній зайшов до кухні по теплу воду для літника, але присутня там сестра подала йому вечеру — кажучи, що сама віднесе теплу воду.

Предсідник: Чи пос. Т. Голувко був задоволений з побуту в вашому пансіоні?

Св. М. Сірак: Так! Навіть дуже вдоволений. Зрештою сама пані Голувкова звертаючися з окликом: „що ви зробили з моїм мужем"? каже, він був такий вдоволений з побуту у вашому пансіоні. По переслуханню свідка, предсідник відчитує ще з актів власноручну записку пос. Т. Голувка, вписану до пропамятної книги перед своїм відїздом, де покійний посол висказує своє вдоволення ігумені за мило проведений відпочинок у пансіоні СС. Служебниць.

По півгодинній перерві зізнають ще три свідки. Св. Юрій Немоєвський та св. Евеліна Безухова не вносять своїми зізнаннями до розправи нічого нового. Зате свідок Михайлина Лясківна, служниця з Трускавця каже, що критичного вечора вибралася з Петром Шологаном до дрогерії. При вул. Лазенській зустрінули двох молодих людей, які швидким кроком підбігали до третього мущини, який оподалік крутився теж по цій вулиці. Один з цих молодих мущин підійшов саме до оподалік стоячого мущини і щось йому впхнув у руки, а опісля побіг за другим, який побіг дальше, навіть не зупинявшись біля цього третього мущини.

Тому, що св. *Петро Шологан* не зявився у суді, покарано його грішною 20 зол. а його зізнання відчитано.

На тому перервано розправу до суботи до 9. години вранці, коли-то зізнаватиме аж 18 свідків, які мають винести замотану історію з револьверами, якими вбито пос. Голувка.

Не принимають українців до високих шкіл.

У вівторок, 19. вересня ц. р., зложила Президія Української Парляментарної Репрезентації в особах послів д-ра Загайкевича В. і Великановича Дм. в міністерстві освіти меморіял у справі непринимання української молоді до високих шкіл, а зокрема до львівських високих шкіл. Меморіял представляє дотеперішні практики університетських властей та ставить домагання процентового принимання українців відповідно до скількости населення. У меморіялі порушено також інші справи, а саме заборону українським студентським товариствам у високих школах називати себе українськими і справу стипендій для української молоді.

Українська Парляментарна Репрезентація просить студентів високих шкіл надсилати їй відомлення про те, як цього року принимають українців до високих шкіл, а зокрема про ліпкість і процентове відношення принятих українських студентів до студентів польської та инодівської народности. Відомости належить слати на адресу: Пос. д-р Д. Великановичу, Львів, вул. Підвалля ч. 7. III. поверх.

ІНТЕРВЕНЦІЯ У. П. Р. У ШКІЛЬНИХ СПРАВАХ.

В середу, дня 20. вересня ц. р. Президія Української Парляментарної Репрезентації інтервенювала в міністерстві освіти і заложила письменний протест:

а) проти введення ленківського буквара в державних школах на Лемківщині,

б) проти перепровадження українського вчительства з українських земель на західні землі Польщі,

в) проти ненастерпливого ліквідування курсів учительства „Рідної Школи" на короткі педагогічні" без вправних вчителів. Таке поступування куратерії утруднює вдалі вступ і розвиток українських приватних шкіл.

—o—

Як стоїть справа церкви СС. Василіянок у Львові.

(Жмут інформацій).

З Комітету будови церкви СС. Василіянок у Львові інформують нас, що праця коло здвигнення храму при вул. Потоцького 95, поступає щасливо наперед. Комітет працює в 4 комісіях під проводом своїх провідників, а саме в комісії організаційно-збірковій, імпрезовій, технічній та пресово-пропагандивній. Основане церковне брацтво при будучій церкві св. Макрини також помагає комітет у праці. Раз у місяць відбуваються засідання повного комітету, на якім провірюють працю кожної комісії. Завдяки скоординованому співробітництву **за час від травня 1932 по вересень 1933. зібрано на будову церкви близько 14 тисяч золотих,** вичисляючи тюди вже невелику страту на різниці курсу долара. Комітетові повелося вже осягнути в магістраті згоду на місце, де стане храм; сподіємося в короткім часі добути остаточну концесію на будову. Маючи устійнене місце, комітет будови приступив до закупна будівельних матеріялів, що є конечне з огляду на пануючий тепер валютовий хаос. Матеріяли, себто цегла, вапно і т. д., ще перед зимою мають бути звезені на місце, щоби з весною приступити до закладення фундаментів під нову нашу церкву у Львові.

Отже виходимо зі стадії приготування та робимо перший крок до переведення наших плянів: будови нової церкви у Львові. При цій нагоді звертаємося знову до всієї української суспільности наших західних земель, до українців міста Львова, а передовсім до мешканців дільниць Городецьке, Новий Світ, Вулька: **Присилайте жертви на новий храм Господній, підписуйте декларації, щоби дрібними ратами сплатити довг рідній Церкві та Українському Народові! Уможливіть тимсамим з весною жваво повести будову рідної святині в городі князя Льва!**

Гроші просимо слати на чекове конто: **Комітет будови церкви св. Макрини у Львові, ч. 413.341.** Чистий чековий бланкет можна купити в кожнім почтовім уряді за 5 сотиків. Декларації на зобовязану суму слати на адресу: **Комітет будови церкви св. Макрини, Львів, вул. Потоцького 95.**

Будуймо храм Господній в городі князя Льва!

Для добра й успішного переведення початого громадського діла просимо інші установи не висилати збірників на подібні цілі в дільницю Городецьке-Новий Світ-Вулька, бо та дільниця під цю пору, крім будови церкви СС. Василіянок, обтяжена ще й збірками на обнову храму св. Юра.

—o—

ІТАЛІЙСЬКО-ФРАНЦУСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ.

ПАРИЖ, 22. 9. ПАТ. Рівночасно з французько-англійськими балачками йдуть у Парижі французько-італійські переговори в справі розброєння. Французький амбасадор у Римі Шамбрен після розмови з Мусолінім мав довшу нараду з держ. підсекретарем Сівієкім. „Матен" повідомляє, що в загальній виміні думок осягнули порозуміння в поодиноких справах, тому зближення є на добрій дорозі.

АМЕРИКА ПРОДАЄ РІЛЬНІ ПРОДУКТИ ДЛЯ СРСР.

Визнання СРСР.

ПАРИЖ, 22. 9. ПАТ. Часописи повідомляють із Вашингтону, що там ідуть переговори в справі продажі для СРСР американських рільних продуктів на суму 150 міл. долярів. У політичних колах впевнюють, що негайно після успішного закінчення переговорів през. Рузвельт оголосить, що Зл. Держави рішилися визнати офіціяльно більшовицький уряд не лише де юре, а й де факто.

РАДА ЛІГИ НАЦІЙ. КАЛЮЖА ТА КОРШМА.

ПАТ повідомляє зі Женеви: 76. сесія Ради Ліги почалася 22. вересня під проводом норвеського міністра закордонних справ Мовінкля. Відбулося одно довірочне, одно прилюдне засідання. На довірочнім засіданні затвердили м. і. іменування дотеперішнього вис. комісаря Ради Л. Н. Ростінга на директора секції національних меншин секретаріяту. Рада прихилилася до домагань Іраку, щоби розглянути зажалення в справі переслідування асирійців на найближчій сесії.

На прилюднім засіданні при устійнюванні денного порядку мусіла Рада порішити, що має вчинити з меншинною петицією якогось Павелчика з польського Гор. Шлеську, яку внесено на основі гор.-шлеської конвенції. Павелчик жаліється, що наслідком піднесення рівня шоси постають підчас дощу калюжі, які утруднюють доступ до його коршми, яка є при тій шосі. Петент домагається від Ради Л. Н., щоби спонукала польський уряд, аби він привернув стан шоси зперед сто літ і щоби йому виплатили відшкодування. Польський уряд у заловідне відшкодування. Польський уряд у заміжках до тієї петиції стверджує, що система охорони меншин досі не має ще впливу на атмосферичні умовини, тому годі перешкодити, щоби в цьому місці не творилися калюжі. Рада Л. Н. постановила справу відіслати до льокальної процедури. (Пат додає від себе: Факт, що високий аеропаг, яким є Рада Л. Н., спокушується займатися такими гумористичними зажаленнями в справі дощу, який доскулює одному з членів меншини на польському Гор. Шлеську, стверджує, яка дуже збочена є ідея охорони меншин і як її надуживає меншина на Гор. Шлеську.)

ЗЕЛС ПРОТИ ГІТЛЄРА.

ЛЬОНДОН, 23. 9. ПАТ. Відомий письменник Велс на літературнім бенкеті з нагоди 67-их роковин його уродин виступив гостро проти Гітлера. Сказав, що в Німеччині доля незалежних письменників і книгарень страшна. Те, що нині діється в Німеччині, це зовсім не програма. Це просто варварство, нищення цивілізації, думки та здорового розуму. Велс звернув опісля увагу на переслідування книгарів у теперішній Німеччині та висловив сподівання, що вкінці побідять таки книгарні, поборюючи глупі й ідіотичні салютування та безсенсовні страхіття.

НІМЕЧЧИНА ТА МАДЯРЩИНА.

БУДАПЕШТ, 23. 9. ПАТ. Німецький віцеканцлер Папен, що є тепер тут, сказав журналістам, що в розмові з прем. Гембешом торкнувся низки справ із ділянки внутрішньої політики, головнож господарських справ, що цікавлять оба краї. У справі ревізії трактатів Папен сказав, що Мадярщина та Німеччина стоять на тім самім становищі. Одначе їх боротьба за ревізію має мирний характер. Я з мадярським державним мужем є думки, — сказав фон Папен — що справу нового уложення відносин в середущій Европі можна розвязати лише з нами спільно, а не якоюсь іншою комбінацією. Переходючи до господарських справ Папен сказав, що Мадярщина частину полоси, занятої пшеницею, повинна б вихіснувати для плекання конечного для Німеччини насіння, з якого витворюють олії.

—o—

НОВИНКИ

— **Першорядна кравецька робітня А. Дуфанця** Львів, Пасаж Міколяша, Тел. 87-41. Матеріяли на складі. 271 10-10

— **Футра мужеські й жіночі** виконує по найновішим фасонам дешево й солідно **Евген Говикович, Львів, ул. Домініканська ч. 4.** 324 9-30

— **Кравецька робітня** Михайла Стеця, Львів Ягайлонська 24. ч. 312 5-10

— **Друга вистава словянських ілюстрованих часописів у Празі.** Великий успіх першої вистави словянських ілюстрованих часописів, що відбулася у Празі та у Брні на весні цього року, заохотив її організаторів повторити та поповнити виставу. Друга вистава словянських ілюстрованих та фахових часописів відбудеться у Празі в днях з 1. до 15. жовтня ц. р. в домі „Земедельске Освети". Для організації на виставі українського відділу, як і передше, запрошено Український Історичний Кабінет у Празі, що входить у систему словянських архівів М. З. С. В цілі пропаганди української культури просимо всі українські видавництва й редакції ілюстрованих часописів, а також фахових журналів (останні можуть бути і неілюстровані) надіслати до Українського Історичного Кабінету по кілька краще ілюстрованих чисел своїх часописів. Усі часописи по одному примірнику будуть виставлені у вітринах для загального огляду цілої продукції і окремо по одному примірнику у палках на столах для ближчого перегляду й ознайомлення публики. Часописи надсилати з таким розрахунком, щоби до відкриття вистави були в Празі, на адресу: **Ukrajinsky Historicky Kabinet v Praze. Praha, IV., Loretanske nam. 109. Tchecoslovaquie.**

— **Французькі летуни у Скнилові.** В пятницю верталися з Києва французькі летуни. По дорозі задержалися на військовому летунському майдані в Скнилові біля Львова. Тут витали їх представники польської влади та французький консуль у Львові Шастан. Перший прилетів літак „Віболь", ведений від більшовицького кордону радіолетунською станцією у Львові. Другий 3-моторовий літак „Девоатін", у якім був міністр летунства Ко, полетів просто до Праги. За посередництвом радіостації мін. Ко, яка є на літаку, надав до львівського воєводи телєграму з подякою за приняття, яке йому владили підчас його побуту у Львові та жаліє, що тепер не міг осісти у Львові. Третій літак „Бльош"" осів був також на скнилівськім майдані. Летуни Росі та Кодо відлетіли 23. вересня в год. 11.15 з Москви в напрямі Варшави на літаку „Жозеф ле Брікс". В год. 11.37 відлетів летун Верней на літаку „Біярріц."

— **Військові паради в Кракові.** У звязку з великими військовими парадами, що відбудуться в Кракові 6. жовтня ц. р., ходять ріжні чутки. Відомо, що в парадах візьмуть участь президент республики і марш. Пілсудський. Кавалєрійські полки, що візьмуть участь у святі, уже вирушили зі своїх гарнізонів. Вони будуть розквартировані в селах під Краковом. Зачувати, що в парадах візьмуть участь радянська та турецька делегація. До Кракова має приїхати командант червоної кавалєрії Будьонний зі своїм штабом. Крім того надіються приїзду турецького полку кавалєрії. Краківське свято своїми розмірами має перевищити всі військові паради в Польщі за останніх 15 років.

— **„Прощання зі зброєю".** У Варшавській фільгармонії повісився около 50-літній чоловік. Здогадуються, що він повісився там після вистави фільми „Прощання зі зброєю".

— **Арештували бувш. міністра.** В бжезінськім повіті на приказ прокураторії арештували бувш. міністра хліборобства Блажея Столярського (Стронніцтво Людове), бувш. війтів села Підкіл Ів. Пакулу, Йос. Юдаша та Йос. Яскульського. При ревізії забрали в них компромітуючі матеріяли. Арештованих передали суд. владі в Томашові.

— **Величезні зловживання** викрито в складниці Рільничих Кулок у Самборі. Спроневіряння доходять до 100.000 зол. Пошкодованих є кількасот осіб з міщан і урядовців. Слідство ведеться сензаційно.

— **Хто виграв на льотерії?** 27-го та 28-го дня тягнення класової льотерії впали виграні за такі числа: 20.000 зол. на ч. 9671; 10.000 зол. на чч. 111404, 114317, 132682; 5.000 зол. на чч. 527, 67671; 2.000 зол. на чч. 4431, 25844, 27451, 27204, 29870, 21172, 35397, 50331, 56728, 61461, 74170, 75804, 104726, 110836, 131319, 133137, 136781, 147330, 153658; 1000 зол. на чч. 119, 2304, 2668, 5030, 6327, 10468, 11395, 11557, 121148, 15265, 35937, 40548, 43193, 50971, 57068, 64543, 83299, 83719, 88391, 86161, 87807, 113535, 115046, 122704, 123700, 124986, 129200, 129893, 131033, 131592, 135424, 136484, 143124, 146727, 154910; 20.000 зол. на чч. 3100, 123519; 15.000 зол. на ч. 133106; 10.000 зол. на ч. 18722; 5.000 зол. на чч. 38610, 83665, 84333, 149762; 2.000 зол. на чч. 4431, 25847, 27541, 27204, 29870, 32274, 55631, 58386, 65907, 82446, 89504, 83486, 112635, 121468, 136120, 140440, 153336; 1.000 зол. на чч. 7110, 9184, 9721, 16959, 17142, 26053, 30993, 33238, 48181, 48701, 48199, 51901, 53218, 60947, 66169, 66500, 68497, 81390, 82067, 85557, 91861, 95234, 97733, 100398, 101870, 105167, 11742, 117117, 149078, 149479, 151522, 154976.

— **Краєва хроніка.** В паровім млині в Сокалі робітник Йосиф Задорожний доторкнувся дрота зі сильною електричною струєю і згинув на місці. — В Аніяці пов. Сокаль арештовано Анну Вихоть, що закопала в шопі двоє близнят. — Розправа Горгонової перед Найвищим Судом у Варшаві почалася 22. вересня.

— **Катастрофа з літаком.** Славний американський летун Уйлі Пост, відомий з недавного лету довкола світа, став жертвою катастрофи біля міста Куінсі в стейті Ілінойс. Літак розбився і Пост потовкся тяжко.

— **Повінь у Мезопотамії.** Наслідком виливу рік Евфрату й Тигра великі простори Мезопотамії навістила катастрофальна повінь, що заляла 14 сіл. У водах найшло смерть кількадесять осіб. Згинуло теж багато худоби.

— **Смерть великої теозофки.** В індійському місті, що є централею теозофічних організацій в Адіяр, біля Мадрасу, померла в 86. р. життя англійка пані Анні Безант, що все своє життя присвятила пропаганді теозофічних ідей. У 20-ім р. життя вийшла за пастора, шість літ пізніше з ним розійшлася, коли зірвала з церквою, якийсь час була під всесильним впливом матеріялістичного атеїзму і належала до англ. соціялістичної партії „фабіянців". Під впливом російської теозофки Блаватацької, сама стала теозофкою і їздила по світі з відчитами, друкувала численні книжки, засновувала товариства однозірців. Провідні ідеї й суспільної діяльности зводилися до боротьби з усіма формами насильства. Безант була вегетаріянкою і навіть черевиків не носила зі шкіри тому, що була ворогом усякого вбивства звірят. У 1898 р. заснувала вона в Бенарес гіндуську колегію, з якої згодом повстав гіндуський університет і гіндуські „національні збори". Вона була великою прихильницею гіндуського визвольного руху і вірила в те, що колись як відроджена душа у тілі гіндуса прийде спасти світ. Покищо залишила світові „месію" гіндуса Крішнамурті, якого адоптувала у 1926 р. Вона це відкрила талант цього натхненого, небуденного молодця ще коли був 10-літньою дитиною. Безант була без сумніву одною з найоригінальніших і найдіяльніших жінок у світі в останньому півстолітті.

Дописи.

ЯВОРІВЩИНА.

Не вільно ходити по 9 год. вечором. Яворівський магістрат письмом з дня 30. 8. ц. р. ч. 6152/33 на підставі поручення яворівського староства заборонив мешканцям міста перебувати в полі чи на вулицях у нічній порі від 9. год. вечором до 5-ої год. ранку. Свою заборону опирає магістрат на § 7. закона з 17. 7. 1876 р. Д. краєвих законів ч. 28. Як причину тої заборони подав магістрат часті крадежі й полеві шкоди, хоч абсолютно годі стверднти, щоби ті крадежі чи шкоди виступали аж так масово, аби людям заборонювати ходити по 9. год. вечором.

Військова жандармерія переводить ревізії. В початках вересня було в частині яворівського повіту багато війська з причини маневрів. Військові команди вимагали в деяких селах через громадські уряди, щоби населення... видало зброю. Так було і в Грушеві, а коли зброї не видано, бо не було що видавати, тоді військова жандармерія перевела низку ревізій, як напр. у Миколи Смолина, Анастазії Букрій, Гр. Чорнія і Михайла Букрій. Але хоча шукала за зброєю, то переглядала і книжки та всякі папери. Ніякої зброї очевидно не знайдено.

Окрадення кооперативи в Підлубах. В ночі з 8. на 9. вересня невідомі досі злодії обікрали в Підлубах кооперативну крамницю, що є власністю кооперативи „Згода" з Молошкович. Цікаве, що цієї ночі спав у крамниці крамарів батько й не чув, як злодії вікном виносили товар. До шкоди в сумі около 400 зол. мусіла кооператива заплатити ще 2 зол. грош. уряд. в Підлубах за те, що доставив поліцянта із сусіднього постеруночку на місце крадежі.

Загадочна пожежа у Щеплотах. В ночі з 9. на 10. вересня ц. р. невідомі злочинці підпалили старий гром. дім у Щеплотах. В домі містилася читальня „Просвіти", споживча кооператива і мешкав там гром. Гр. Дашевський, провідник культурно-освітнього життя в Щеплотах. Злочинці вжили до підпалу нафти, яку розлили по горищі і тому пожежа скоро обхопала цілу хату. При тім Гр. Дашевському з родиною грозила втрата життя, бо злочинці ззовні завязали його двері. Дашевський з родиною і крамар ледви врятували життя. Інвентар читальні, домова обстановка й багато кооперативного товару пропало в огні. Вирятовано всякі записки і книги кооперативи. Видно, що тою пожежою хотіли злочинці відразу зліквідувати кооперативу, читальню і самого Дашевського який дотепер дійсно з великим вкладом особистого труду дбав про розвій тих двох установ. На яких два тижні перед пожежою цю кооперативу обкрадено двічі.

Театр ім. І. Тобілевича в Яворові. В днях від 8. до 13. вересня ц. р. гостював у Яворові Театр ім. І. Тобілевича, де виставив „Фраскіту", „Роксі", „Мотрю"; „Сорочинський ярмарок", „Пісні в лицях" і „Батурин". Хоча публіка з міста й сіл дійсно масово відвідувала всі вистави театру, то найбільшим успіхом тішилася „Мотря", а ще більше „Батурин". Актуальність теми й чудова гра артистів (Криніцької в ролі Мотрі, Бенцали в ролі Чечеля, Й. Стадника в ролі Меншикова й ін.) кажуть забути про слабу сценічну вартість тих перерібок з трильогії Б. Лепкого „Мазепа". Деяке пересунення ролі, прим. ролі Мазепи, ролі Кочубея, було би дуже бажане. В кожнім разі ті два історичні драматизовані твори є наразі одинокими, що можуть з успіхом появитися на наших сценах. Н.

—o—

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Павлина з Величковських Комариньска, вдова по радн. залізн., померла в Станиславові дня 8. вересня 1933., проживши 78 літ. В. І. П.

СПОРТ.

АМАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ.

ПРАГА. Нім. Футболевий Клюб (Прага) — С. К. „Русь" (Ужгород) 4:1 (4:1).

Розіграні в суботу 16. ц. м. у Празі змагання державне мистецтво аматорів Чехословаччини покінчили програною ужгородської дружини, яка не була в силі протиставитись як слід грізному суперникові. Одиноке ворота для „Руси" стрілив Кобаяр уже в 5. мінуті. Одначе після того празькі німці стали сильно натискати, а граючи з вітром, стрілили ще до половини 4 тої ти, а граючи з вітром, стрілили ще до половини 4 тої ти, для свого клюбу. По дівві „Русь" грала дуже завзято, але висліду не змінила, хоча мала до того добру нагоду; на жаль, Шендор перестрілив карного. Видців 5.000, що витали нашу дружину з великою симпатією.

Хід цих змагань передавав по українськи з празького радія член „Руси" п. Русинко.

Відплатні змагання між цими дружинами відбудуться в найближчу неділю 24. ц. м. в Ужгороді.

—o—

Листування Редакції.

Вп. Дописувачів, які уругують у справі своїх дописів, повідомляємо, що через напад іншого актуального матеріалу поява їх дописів у „Ділі" припізнилася. Будемо старатися використати по змозі в найближчих днях весь присланий нам матеріял.

Вп. Я. Татомир, Лужок Гор.: Присланну Вами чергову пригарну статтю на тему нац. виховання селянської молоді помістимо також радо, як радо помістили всі Ваші попередні статті на ту високо актуальну тему. Ці статті про вагу й потребу діточих бібліотек на селі, дточих садків, захоронок то-що найдеться у нас завсіди місце.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Субота, 23. 9. год. 7.30 веч. „Цид".
Неділя, 24. IX. год. 7.30 веч. „Фрайляйн Доктор".

Театр Ріжнородностей.

Субота, 23. 9. Театр нечинний.
Неділя, 24. IX. год. 3.30 веч. „Моя панна мама" (ціни від 60 сот. до 3.50 зол.).
Неділя, 24. IX. год. 7.30 веч. „Неприятелька мущин".

Кіна.

АДРІЯ: „Сірий дім".

АПОЛЬО: „Історія гріху" (Ст. Жеромського).

АТЛЯНТИК: Фільма Совкіно: „Турбіна 50.000 ГП".

КАСІНО: „Ніч у Каїрі" (Рамон Новаро).

КОПЕРНИК: „Цілунок перед зеркалом" і додатки.

КОЛІСЕЙ: „Прошак із Багдаду", ревія „Що пані роблять вечором".

МАРУСЕНЬКА: „Цілунок перед зеркалом" і додатки.

МІРАЖ: „Образа маєстату" (Вл. Буріян).

МУЗА: „Чемп".

ПАЛЯС: „Дочка полку" (Анні Ондра).

ПАН: „Симфонія 6-х мільонів", на сцені: Цибульський, Власта Бомський.

ПАСАЖ: „Велика клітка" (Аніта Пейдж Мікі-Мікі).

СТИЛЕВЕ: „Павук" і ревія.

ХИМЕРА з причини реконструкції нечинне.

УТІХА: „7 пристаней, 7 дівчат" і ревія.

Закордонне радіо.

Субота, 23. вересня 1933.

Кенігсберг (217,1) 11.30 Концерт оп. оркестри; **Франкфурт** (259,3) 20.00 „Роберт і Бертрам" веселі образки зі співами; **Парі** (269,4) 20.45 „Ля Грота ді Трофоніо" оп. Саліері, 21.45 „Льоказіоне фаїль лядро" оп. Росінія; **Братислава** (279,3) 11.05, 22.15 Концерт; **Ляйпціг** (389,6) 16.00 Концерт; **Білгород** (429,7) 19.30 Пісні; **Бероміністер** (459,4) 21.10 „Аморе Гуккастен" оп. Міхаліса; **Будапешт** (550,5) 15.00 Пісні; **Харків** (937,5) 9.00 Трубна орхестра, 10.00 Музика для дітей, 15.00 Українська музика, 18.30 Оп. музика, 20.00 Українська та російська музика.

Неділя, 24. вересня 1933.

Мор. Острава (263,8) 9.15 Пісні; **Братислава** (279,3) 12.15 Військ. орхестра; **Брно** (342,1) 9.15 Естонські пісні; **Штутгарт** (360,6) 14.30 Пісоньки ріжних народів; **Ляйпціг** (389,6) 20.00 Концерт; **Рим** (441,2) 19.45 Пісні, 20.45 Концерт; **Прага** (488,6) 11.00 Муз. поранок, 19.00 „Любуша" оп. Сметани; **Відень** (517,1) 12.05 Концерт; 15.45 Камер. музика, 19.05 Арії, балади, 20.00 „Мінна фон Барнгельм" пєса Лесінга; **Будапешт** (550,5) 18.00 Пісні, 19.45 Оп. музика, 21.30 Реціталь піяністки С. Гір; **Харків** (937,5) 9.00, 18.00, 21.30 Концерт, 15.00 Скрипка, фортепян; **Москва** (1481,5) 17.25 „Карменсіта й вояк" оп. Дзинченка (Сталін 424,3 м.)

Львівське радіо.

Субота, 23. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.05, 12.35, 14.55, 15.15, 15.35, 21.15 Грамофон; 16.00 Авд. для хорих, орхестра; 16.40 Вивезлення Відни в нар. піснї; 17.00 Відчит; 18.10 Собіський та замок в Олесську; 19.30 Скрипка; 19.45 Збирач мотилів; 20.15 Промова Вацл. Серошевського; 20.45 Легкий концерт; 21.30 Шопенівський концерт; 22.00, 22.40 Танкова музика; 22.25 Спортові вістки.

Неділя, 24. вересня 1933.

11.30, 15.00, 16.30 Грамофон; 12.55 Муз. поранок; 14.00 Рільнича скринька; 14.15 Рільн.-метеорольог. комунікат; 14.20 Концерт хору; 14.45 Положення на світовому збіжевому ринку; 16.15 Балачка „Добре діється в данській державі"; 17.00 Вороги кооперації; 17.15 Польська народня музика; 18.00 Спів (Анат. Вронський); 19.00 Авдиція: „Віденське поле"; 19.40 Почт. техн. скринька; 20.00 Концерт присвячений творчости Шимановського; 22.00, 22.02 Спортові вістки; 22.20 На веселій львівській хвилі.

БІРЖА.

У пятницю рано Банк Польський платив за долара по 5.75 зол. У приватних оборотах 5.80 зол.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗА".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 22. IX.: масло дес. 2.70, молоко 17 сот., сметана 70 сот., яйця 3.90—4.— зол. за копу. Тенденція на масло і яйця устійнена, попит на молоко і сметану дещо оживлений.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

На Рідну Школу зложив Вп. Д-р М. Пушкар, Ришів 10 зол. неприятих Вп. Пінетвом Франками в Ришеві за користування їх мешканням. Вп. Жертводавцеві складає щиру подяку Головна Управа Р. Ш. 405

Порядок Богослужень у Волоській церкві. В неділі: Служби Божі читані: год. 7 з проповіддю, год. 8.10—9 (наука для молоді 8.45) і год. 12. Співана Служба Божа з проповіддю год. 10. В свята крім цього читана Служба Божа год. 6. рано. Вечірні з проповіддю і благальною піснею год. 4. В суботи і напередодні свят вечірні год. 6. вечором. Кожного дня в тижні Служби Божі год. 6.15, 7. і 8. вечірня 6. вечором. Священики сповідають щодня від 6 до 8 рано і від 6. веч.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

МЕБЛЬОВАНА кімната, фронтова, 2 вікна, услуга, освітлення, до вжитку лазничка, вхід з передпокою, дешево до винайняння. Вул. Винниченського ч. 31, партер. 391 2—1

ВУГОЛЬ: Калитяк, Байки 14. Тел. 38-24. 203 C5—10

ДЕНТИСТИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ, більше місто, добре уряджене, знаменита практика від 1919 року — з причини виїзду продам (дуже корисне місце для українця). Адміністрація „Зараз". 403 1—2

П. СТУДЕНТКИ прийму на мешкання з харчем. Піяніно до диспозиції. Висланського 12 м. 3. 402 1—1

ВПИСИ на курси крою, моделювання, шиття у Вищій Кравецькій Школі М. Козловська, Львів, Академічна 22, тел. 35-43. 399 1—3

ДО ВИНАЙМУ два покої і кухня. Театинська 3, партер, двері 12. 408 1-1

ГРУНТА на Поділлі, в Дністровім ярі, чудово положені, під управу винограду, морель, брескв і т.п., а також під будову літніськовнх вілль, — продаю дешево на сплати. Дувало, Львів, Грунвальдська 10. 401 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

АДВОКАТ
Др. Ілярій Боцюрків
переніс свою адвокатську канцелярію з Бучача до Львова і веде її при вулиці 224 Шептицьких 14, I, поверх. 5—5

РЕНТГЕНОЛЬОГ **Д-р ПЕНЗІЯС**
КОСЦЮШКА 3.
ВЕРНУВСЯ

ПЯНІНА першорядні по зниженних цінах; на догідних умовинах. Купно, продажа: заміна уживаних інструментів. 235
НОВАЦКІ
Пілсудського 17. Тел. 35-21

НОВИНА! Автомат-Бравінґ 6-ти мм., що викидає сам гільзи після вистрілу, орнг. опатентований на цілім світі сист. „Longines 2" стріляє до мети металевими кульками, або шротом до птахів, гарно оксидований, плоский, забезпечує цілковиту особисту безпеку, приголомшує своїм гуком. Ціна тільки 8.95 зол., 2 штуки 16.50 зол., 10 тис стріл. 22.— зол. Сотка куль 2.75. Що точку до чищення люфи додаємо даром. Дозвіл непотрібний. Висилаємо за почт. післяплатою. Кошти пересилки оплачує покупець. Адресувати: Przed. Fabr. Broni „Strzała", Warszawa, ul. Dr. Zamenhofa 12. Oddz. 35.

Пошір! Лише з нашої фірми можна сподівати чорні правдиві автоматичні браунінги, що викидають гільзи після вистрілу. 377

ГЕТЬ З НАШИМИ ВОРОГАМИ!

Караюхи, таркани і т. п. хробачня — це розсадники зарази і ріжних проказних недуг. Треба їх зовсім знищити. Лише при помочі певного і радикального засобу, яким є

FLURIN

Домагайтеся у всіх аптиках і апт. складах.

Не терпів би я зовсім від магнітів

якщо вживавби я постійно „LEBEWOHL"

Домагайтеся у всіх аптиках і апт. складах.

ВИРАЗНО
LEBEWOHL
Вирібкраєвий.

Видає Видавниче Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10. За редакцію відповідає Олександер Костик.

№. 252 (13.457). Львів, понеділок 25. вересня 1933. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. ощад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

До подій у православній церкві.

(Допис з Волині)

I.

Польська преса в останнім часі дуже багато писала про справи православної церкви. Цей факт свідчить, у якій мірі все те, що діється на цьому терені, цікавить неправославних і неукраїнців. А коли до цього ще додамо різні „приятельські" побажання, що незабутній проект „реіндикації" церков та т. зв. „жовтневу" унію, то стане цілковито ясним, що хтось хоче прибрати у свої руки українську православну церкву, а з нею народню душу.

Проект цілковитого знищення православної церкви, здається, вже відпав разом з відсуненням єпископів від державної керми. Одночасно спинена й масова „реіндикація". Але боротьба за церкву ведеться далі.

На перешкоді стоїть гуртом росіяни, які мають у своїх руках церковну керму та які теж хотіли би тримати церкву, а з нею й український нарід у своїх руках.

Для цих двох сил, що борються за українську церкву, справи українізації чи москалізації є звичайними зовнішніми речами. Ходить про керму й дальшу політичну мету. Українське громадянство добре повинно памятати це, як рівнож і те, що ні одна ні друга з цих сторін зовсім не думала й не думає про зміцнення українства в православній церкві. Наївно було би і припускати, щоби вони собі цього бажали. Український нарід є в цій боротьбі лише тараном, який має бити противника, або звичайним тягарем, що повинен перетягати чужу терезу.

Український нарід, як активний чинник релігійно є відсутний. Коли треба було ослабити московську сторону, дозволений був церковний з'їзд і вибрання комітету; але коли цей комітет захотів стати дійсним чинником, негайно був розв'язаний. З другого боку, коли голова цього комітету, надумав перейти від слів до діла, на нього кинули анатему.

І боротьба йшла далі.

II.

У цій боротьбі згаданих двох сил бачимо в останніх часі два яскраві моменти: 1) коли не можна було знищити голову московської сторони — православну ієрархію прямим ударом, були розстелені на Волині сільця — засновано т. зв. т-во ім. Петра Могили й замаячив митр. Денисо, а навіть українця арх. Олексія до „Рідної Хати". Московську запеклість мав зневтралізувати страхвістичний часопис „За Соборність". Мовляв, боротьба скінчилася, тепер — згода, отже все одно. Та митроп. Денис поволі з цієї згоди випірвався.

Треба було знову вжити проти нього якогось гарапа та знайти ключ до української православної маси. Був висвячений на єпископа архим. Полікарп, українець-емігрант, що повинен був увести до церкви й віддати її керму в руки другої сили, протимосковської. І нічим іншим досі він не був і не міг бути, як лише ключем до дверей української церкви й української хати. Робив він те, що йому наказували; балакав з тим, з ким йому дозволяли, уникав тих, кого йому заборонялі зустрічати. Зате мав йти поперед й вести за собою „певних" людей, а ті — своїх хліболавців і т. д. Словом: „бабка за дітка, дітко за рінку"...

Одначе митрополит Денис і інші православні ієрархи не здавалися. Навпаки, російські керманичі церкви почали не лише спішно закріплювати свої русифікаційні позиції різними постановами, явними й тайними обіжниками й т. д., але й вирішили піти в наступ, закликавши під свій омофор українські маси для оборони їх буцім то від унії і тих, що хочуть захопити у свої руки українську церкву.

Генеральний бій мав відбутися у Почаєві цілий час свята преп. Іова 10. вересня ц. р. Московський духовний штаб підготовив процесії, текст „адреси", що мала бути вложена прочанам на руки митр. Дениса й подяку за оборону церкви, — словом признання митр. Дениса великим оборонцем церкви й улюбленим батьком народу.

Українське громадянство не могло допустити до підроблювання волі українського народу й взяло участь у цьому генеральному бої між згаданими двома силами в Почаєві.

III.

Читачі „Діла" памятають, що українські часописи заалярмували свідоме православне селянство, радячи масово йти до Почаєва й протиставитися фальшуванню росіянами волі українського народу. На щастя, українське селянство виросло у своїй свідомости й явилося в Почаєві в кількости кількасот тисяч, згідно з вказівками своїх національно-політичних організацій. І росіяни на чолі з митр. Денисом програли боротьбу. Біля сорока жовто-блакитних прапорів та білих плякатів з написами-домаганнями українського правлячого єпископа й взагалі розмосковлення церкви та усунення ворогів українського народу свідчили про те, що маси нашої національної преси й наших організацій вже вміють ставати до оборони своїх прав.

Та противна росіянам сторона вирішила зреалізувати цей виступ українських національно свідомих мас на свою користь. Були послані певняки, які вилхалися наперед і почали говорити буцім то іменем тих, що нічого спільного з ними не мають.

Саме, як у байці Крилова: „Ми пахалі". Та ще тепер і дзвонять у всі дзвони, що буцім-то вони це зробили. Зрештою, на те паламарі, щоб дзвонили.

Правдою одначе є, що перемогли московських керманичів української православної церкви власне свідомі українські маси, головним чином незалежницька молодь. І жадні трезвони найнятих паламарів цієї правди не заглушать.

Почаївська подія є без сумніву зворотною точкою в боротьбі українських мас за свою власну церкву. Тут ці маси вдруге після луцького з'їзду виявили свою активність і значний зріст своєї національної свідомости. Цей момент мусить вплинути на дальше освідомлення мас і на їхню активізацію. Тут український нарід вже виступив, як третій єдино управнений чинник, що має право рішати свої церковні справи, і напевно в найближчому часі таки буде їх рішати.

Нема сумніву, що сторона, яка весь час боролася з росіянами за керму нашою церквою вжие всіх зусиль, щоби використати почаївську подію й прямувати до призначення для Волині окремого архиепископа-українця, який віддав би православну Волинь їй у руки добровільно.

Отже крик цієї сторони про призначення українця архієпископа та православне українське нижче духовенство треба брати з застереженням. Не кожний українець є здібний працювати для українського народу та буде це робити.

А щодо великих турбот буцім-то переможної сторони про наше українське обличчя в церкві й про наших українців-пастирів, то треба памятати стару приповідку:

— Бійся данайців, що дари приносять.

Православний.

Голод на Україні.

У вчорашній статті про голод на Україні, згадали ми на цьому місці, що фактичний диктатор України Постишев не ставить питання про негайну потребу допомоги голодним і що лише стверджує цинічно, що голод на Україні дійсно є, але що це, мовляв „заслужена кара" за „несумлінне виконування обовязків колективами..." Тільки уявіть собі: з українського селянства останню латану свитину здирають, забирають зерно, що тільки можуть і ще домагаються „сумлінного виконання обовязків..." Яка „мораль"?!

Як виконувала і виконує московська влада свої обовязки супроти колективів і населення, про це Постишев і не натякає.

Тимчасом в офіціяльнім часописі „За Індустріялізацію" (ч. 183, ст. 4) в ст. „О крупнейших хіщеніях і злоупотребленіях" між ін. читаємо:

— „Президія ЦК КВКП(б) і Колегія НКРКП СРСР стверджує, що відкрита в ОРС макеевського заводу організована банда „жуліков" впродовж двох років безкарно розкрадала фонди робітничого постачання (розкрадено на суму коло 1 міл. руб.), свідомо закуповувала в ряді випадків погані й попсовані товари, ошукувала державу шляхом подання навмисне перебільшених зая на фонди постачання, привела до повного розвалу фінансове газдівство ОРС-а. Керманичі б. ЗРК Соколов і Гризцов, начальник ОРС-а Замятін, секретар партячейки Кардаш, організатор робітничого контролю Чунак, зав. торг. отд. Лавров та інші **брали участь у піятиках і гульнях, які робила ця банда та прикривали цю злочинну діяльність...**"

Коли ця „діяльність" набрала вже занадто великих розмірів і, очевидно, викликала небажані для влади відгуки серед робітництва, то слід було її якось з „честю" для „верховного" проводу ліквідувати, томуто „президія" і „колегія" постановили:

— „З. Тов. Постоловському М. Ф. чл ВКП(б) з 1920 р., б. секретареві Макеевського горпарткома, чл. ЦК КП(б)У, **за важим само-**

Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego! Sąd okręgowy Wydział VI karny we Lwowie w składzie S. O. W. Medyński jako przewodniczący, S. O. R. Tertil A. Jagodziński jako głosujący w sprawie konfiskaty Nr. 245 czasopisma „Diło" z daty Lwów dnia 18. 9. 1933 do Sygn. VI 1 Pr. 437/33 na posiedzeniu niejawnem w dniu 21. września 1933 po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 18. 9. 1933 przez Starostwo grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma „Diło" Nr. 245 z daty Lwów dnia 18. 9. 1933 zawierającego w artykule 1) Za szpiclarzu w ustępie między słowami Medyka a obwyszuwczenoho i od słów w całości do słów derżawi znamiona wyst. z art. 11 §§ 1 rozp. Prez. Rz. P. z 16. 2. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 18 poz. 160 zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. 12. 1862 Dzpp. Nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 40 zł. Uzasadnienie! Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu rozpowszechnić wiadomość mogącą Państwu przynieść szkodę. Według §§ 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący Medyński w. r. Protokul. Stec w. r. Za zgodność Janowicz st. sekretarz.

Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego! Sąd okręgowy Wydział VI karny we Lwowie w składzie S. O. W. Medyński jako przewodniczący, S. O. R. Tertil A. Jagodziński jako głosujący w sprawie konfiskaty Nr. 247 czasopisma „Diło" z daty Lwów dnia 20. 9. 1933 do Sygn. VI 1 Pr. 438/33 na posiedzeniu niejawnem w dniu 21. wrześnie 1933 po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 18. 9. 1933 przez Starostwo grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma „Diło" Nr. 247 z daty Lwów dnia 20. 9. 1933 zawierającego w artykule Tajna wbywstwa itd. w całości wraz z tytułem i wywieszką znamiona wyst. z art. 159 kk. zarządzić zniszczenia całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. 12. 1862 Dzpp. Nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie! Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu publicznie rozpowszechniać wiadomości śledztwa przed rozprawą główną bez zezwolenia władzy. Według §§ 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący Medyński w. r. Protokul. Stec w. r. Za zgodność Janowicz st. sekretarz.

—o—

критики, притуплення класового почуття, крайньо слабу боротьбу з хоробливими явищами в організації (пияцтво, самоснабження, розтрати і т. п.) не вживання заходів по очистці та скріпленню торгово-заготовчого і контрольного апарату, **що привело до підриву авторитету у парторганізації в глазах широких партійних мас, — оголосити сувору догану** і поставити питання про звільнення з роботи..." (Підкреслення наші — Т. М.).

Хіба для ілюстрації тої московської червоної розперезаности треба ще яскравішого документу? Цеж офіційна опублікована постанова „Верховного уряду", яка сама стверджує і подає до прилюдного відома і про піятицтво і про організований бандитизм, і про систематичну розтрату робітничого гроша і про все найогидніше; але разом з тим — і про відсутність „самокритики", притупленість партійного почуття та безконтрольність...

ЦК „помічає ці явища в якомусь там Комітеті Макеєвського Завода і „дуже радикально" направляє всі ці зловживання „організованої банди жуліков" (до яких заплутався і т. Постоловський, хоча він уже 20-тилітній член ком. партії й член ЦК КП(б)У, очевидно наш земляк), тільки... суворою доганою і звільненням з роботи... Це очевидно тому, що справа йде тільки про мілионові розтрати... і своїх членів...

Все це ЦК бачить. Але разом з тим, той самий ЦКомітет („Верховна влада") зовсім „не бачить" тих своїх ще куди більших грабунків сільського господарства і нищення дорібку цілих мілионів душ живого, до краю збіднілого, українського голодного населення!

Ба, навпаки: московська політика цинічно приймає постанову про збільшення „хлібозаготовок" і то саме на Україні... Їй вже мало спільного „котьолка"... Вона обовязково рада би бачити його повним ущерть укр. зерном. І хоч усе до останнього зернятка на Україні вже здерли, всетаки повели терор проти голодуючої країни та її голодного населення. На тлі таких фактів виходить ясно, що нинішня червона влада в СРСР, це найбільша на цілому світі банда організованих шантажистів, зі засобами екзекутиви насильно свій шантаж переводити в в життя. Таким робом нинішній голод на Україні є вислідом свідомої і систематичної плянової політики, якою влада думає хіба стерти з поверхні земної кулі весь український нарід і в той спосіб „вирішити" проблему українського культурного та державного відродження.

Нічого собі й казати: Затія гідна москалів, як народу, та цілої їх „високої культури". В таких умовинах, нам усім українцям на цілому світі, починаючи від найменшої дитини до найстарших одиниць включно з тими, які вже стоять одною ногою в могилі, нічого не залишається, як тільки напружити всі свої зусилля, щоб ці „спільний котьолок" розпався раз на завсіди!

Т. М.

ВАЛОВА 11 **Scientia** СОБІСЬКОГО 12

ЗНАННЯ ТО СИЛА ЗНАННЯ ТО СИЛА

Лекції

з ділянки: психольогії, фільософії, соціольогії, літератури

мов: німецької, французької, англійської

4—5 ЗОЛ. МІСЯЧНО.

Відгуки голоду на Радянській Україні

в німецькій і бельгійській пресі.

Український Громадський Комітет Рятунку України дістав від двох наших земляків, із Німеччини та Бельгії вирізки із тамошньої преси, що щораз частіше звертає увагу на голодову катастрофу Радянської України. Перед нами статейки, що подають інформації про голод і поклики, щоби організувати допомогу нещасливому населенню, часописи: „Германія", „8 Ур Абендблят", „Штутгартер Ноес Таґблят", „Зібенбіргіш-Дойчес Таґеблят" і ін.

Бельгійська преса, столична і провінціяльна, має ще більше звісток як німецька про жахливий стан на Рад. Україні. Вона помістила поклик „Українського Комітету в Бельгії для допомоги голодним Україні та Кубані", як це бачимо із вирізків таких часописів як „Ліберальна Фляндрія", „Меза", „Провінція Намуру", „Провінція", „Денник з Бріж", „Денник Кантону з Сіней", „Будуччина Люксембургу" і ін. Крім цього находимо окремі статті на тему голоду та політичної ситуації Рад. України у „Ліберальній Фляндрії", „Вальонській Країні", „Громадській Справі", „Вечірнім Курієрі", „Ранку" та „Провінції". Ось кілька фрагментів із довгих статтей:

„У 1921 р. сотні тисяч людей можна було спасти завдяки зорганізованій допомозі Злуч. Держав, „Червоного Хреста" та Апостольської Столиці. Нині всяка чужинна допомога — неможлива, бо російський уряд нічого не робить у цьому напрямку. Опухлим від голоду він відповідає: „Їжте сховану вами муку! У Радянському Союзі нема голоду!"

„Товариш Калінін заявив недавно, що „зріст добробуту серед мас можливий тільки у соціялістичній країні". На цю сміливу заяву відповідають нині тисячі опухлих трупів і виголоднілих людей... Один бистрий спостерігач написав десь, що попри всі хиби модерного капіталізму, цей капіталізм мав бодай ту заслугу у своїх активах, що припинив великі епідемії голоду, які колись періодично нищили світ".

(„Ранок", 23. серпня).

„Більшовицькі вовки показують приїжжим чужинцям тільки міста і „зразкові" фабрики, але не хотять їх возити на села, де селянин умирає з голоду, коли вже раніше не розстріляли його карні відділи. Тому мусимо погодитися з тим, що правду про Україну можемо довідатися тільки здалека. Бо те, що оповідають нам утікачі зпоза Дністра або рідкі писані матеріяли не дають нам ясного образу. Усе-ж ці звістки, правдиві у загальній картині, показують нам нужду України і південних земель..."

(„Вільна Фляндрія", 29. серпня).

АКТУАЛЬНІ ПУБЛІКАЦІЇ:

Д-р Іван Німчук: УКРАЇНЦІ І ВІДСІЧ ВІДНЯ 1683 РОКУ. В 250-ліття великої історичної події. З 3 ілюстраціями в тексті. Стор. 60, 8°. — Ціна 1 зол.

Д-р Іван Німчук: ЮРІЙ ФРАНЦ КУЛЬЧИЦЬКИЙ І ЙОГО ПОДВИГ. Вичерпане.

Д-р Іван Німчук: ЗА СЯНОМ. Наші зиски і страти за Сяном за останніх сто літ. Стор 40. Ціна 50 сот.

Замовляти в Адміністрації „Діла", Львів, Ринок 10. При більших замовленнях за готівку 25% знижки.

IX. Конґрес зорґанізованих національностей Европи.

Резолюція в справі релігії та матірної мовн.

Европейський Конґрес національних меншин, що має назву Конґресу зорґанізованих національностей Европи, приняв крім опублікованих у вчорашньому числі „Діла" резолюцій, ще й окрему постанову в справі релігії та матірної мови. Ця резолюція була вислідом дискусії над окремим рефератом на ту саму тему. Дослівний текст резолюції такий:

„Девятий Конґрес національностей закликає найвищі проводи християнських церков поробити заходи, щоби ними визнані та в їх історії завсіди дотримувані засади відносно релігійної опіки вірних у їх матірній мові переводилися практично у всіх державах на користь всіх меншин.

Національні меншини сподіваються від найвищих проводів християнських церков, що кожна з них не лише заборонить своїм органам ложну безпосередню чи посередню активну чи пасивну участь у винародовленні вірних, а й що вони будуть давати приклад державам далекосяглим та детальним нормуванням меншинневих прав у релігійному житті.

Національні меншини закликають одночасно церкви занятн з морального погляду становище до денаціоналізації загалом і на позацерковнім терені як до одної з найбільших та найфатальніших хиб нашого часу."

За інфляційну політику в Америці.

З Ню Йорку повідомляють, що сенатор Томас, один з чільніших прихильників інфляції, заповів новий марш на Вашингтон. Понад мілюн селян вирушить з початком жовтня до Вашингтону, домагаючись від уряду переведення інфляції. Здається, що політика долярової інфляції є сьогодні одиноким виходом для уряду, бо банковий світ збунтувався і відмовився підтримувати інфляційну кредитову політику.

Галицька болячка.

VII

(Туманні думки у „Хліборобському Шляху". — Думки галичан про своє відношення до росіян до половини XIX. ст.)

Стаття „Питання галицького москвофільства" („Хліб. Шлях", ч. 18) за підп. „(—ь—а)" поза доброю тенденцією містить у собі деякі туманні думки, як от порівнування галицького москвофільства з панславізмом серед інших славянських народів, неясне представлення, яка повинна бути синтеза українського національного і москвофільського таборів, коли „одна і друга течія — на думку „Х. Ш." — має свої цінности, одна і друга мав свої недомагання". Також нещасливий у свій вислів про те, що наша історія була „мазепинською" вже століттями перед Мазепою", як також помітний подекуди брак льогічного звязку в будові речень. Та найбільше помилковою є думка, що для Маркіяна Шашкевича „Русь існувала й у Новгороді, й на Волзі й на Україні". Таку туманну думку можуть використати наші противники і зробити з Шашкевича москвофіла. Тому наводжу матеріял, який виразно свідчить про те, що М. Шашкевич уважав українців за окремий нарід від росіян.

У протоколі, списаному в М. Шашкевичем, І. Вагилевичем і Я. Головацьким дня 13.—15. червня 1837 р. тодішньою управою гр.-кат. семинарії у Львові („Зоря", Львів, 1888, ч. 1., ст. 12), читаємо таку заяву Маркіяна: „Я пробував своїх сил у руській, як моїй рідній мові, яка значно ріжниться від церковно-славянської і від російської (московської) мови, та думав положити основу під її дальший розвиток і тим зарадити недостачі руської літератури". Вживаючи отже назви „русин" і „руський" для означення української народности, Шашкевич уважав її окремою від російської, яку адебільша називав „московитською". „Московитами" називали росіян до 1848 також інші галицькі діячі, навіть такі, що опісля опинилися в москвофільському таборі, як от крил. Антін Петрушевич. До „московитів" ставився Шашкевич так, як і до інших славян; тому вичислюючи в „Згадці" ріки, над якими живуть славянські народи, Лабу, Белтаву, Дніпро, Дністер і Дунай, згадав також і Волгу:

„Із русина щирой грудя
В побратимий летить край,
Побратимі де суть люди,
Пова Волгу, за Дунай".

До 1848 р. галицьке москвофільство обмежувалося виключно до особистих звязків Погодіна із Д. Зубрицьким; останній, як аристократ у своїх поглядах і тому чужий галицько-українській народолюбній інтеліґенції, просто не міг ширити москвофільських ідей серед громадянства. В 1848 р. „Головна Руська Рада" заманіфестувала національну єдність галицьких русинів з придніпрянськими українцями. На з'їзді „руських ученых" рішено вживати народньої мови в письменстві; щодо правопису, то приняли етимольогію, хоча деякі, як О. Лозинський, Р. Мох, Т. Глинський та інші, різко заявлялися за фонетикою.

Про те, що до 1848 р. не було москвофільської партії серед галицького громадянства, говорить у своїх споминах і сам Богдан Дідицький: „Під поняттям „Русь" — пише він — я представляв собі тоді так, як і найбільша часть нові в тому часі відроджених наших русинів, тільки Південну або Малу Русь з її старинними столичними городами, Київом і Галичем, а північну, Велику Русь, уважали ми хоча спорідненою нам по всеславянському походженню, одначе мало що не так само не своєю, як не своєю була для нас також і ближче з нами сусідня, також славянська Польща. Іщеж до того, цю північну Русь їздавна називано у нас загалом „Москвою". („Своежитьевыи записки", Львів 1906, ст. 8).

Щойно після 1848 р. маємо розвиток галицького москвофільства, що у своїх початках далеко відбігало від нинішнього. У Дідицького не було зовсім ненависти до своєї рідної мови; його москвофільство опиралося на мріях про одну руську націю з одним правописом та двома виговорами. Зновуж уважаний нинішніми москвофілами за свого Михайло Качковський піддержував літературу і в чистій українській народній мові і в т. зв. „язиці вищого слога" Б. Дідицького. Свої погляди на відношення до Росії висловив він у листі до Головацького з дня 14. червня 1851; там заявив він, що „треба бути ворогом свого народу, щоби стреміти до Росії".

(Про його погляди ширше у статті „Чи М. Качковський був москвофілом?").

Серед керманичів старого галицького москвофільства було багато ідейних людей: вони надіялися на підтримку Росії, не знаючи її. Та сучасні керманичі москвофільства знають добре і Росію і відношення росіян до галичан: отже повинні собі добре здавати справу з того, що їм нічого від неї сподіятися, а краще приєднатися до українського національного табору. Бо тільки тоді врятуються перед польонізацією, яка поглощує вже російську меншість у Польщі та є помітна і в кругах москвофільських колишніх діячів.

Д-р Микола Андрусяк.

—o—

Процес за підпал Райхстагу.

В другому дні лайпцігського процесу надпрокуратор Вернер відчитав телеграму провідника штурмових відділів Гайнеса, який просив, щоби суд взяв його в оборону перед обвинуваченням льондонської комісії, вібито він брав участь у підпалі Райхстагу. Опісля лікар експерт Боягефнер ствердив, що обвинуваченний Ліббе здоровий на умі та що перед ним признався до підпалу Райхстагу, покликуючись на ідейну спонуку. Комісар поліції Гайсіг, який переводив слідство, устійнив, що Ліббе був комуністом, а навіть терористом. Обвинуваченний, спроваджений на місце вчинку, признався, що то він підпалив Райхстаг. В часі дальших доходжень зізнав, що його вчинок мав бути вказівкою для пролетаріяту в боротьбі проти капіталістичної системи.

З черги надпрок. Вернер відчитав листа пор. Шульце, який просить, щоби взяти його в оборону перед закордонною кампанією, яка закидує йому, що з наказу Ґерінґа брав участь у підпалі Райхстагу.

Адвокат Зак повідомив, що в в Південній Америці, головно в Ріо де Жанейро журналісти поширюють вістку, вібито лайпціґський процес де фарса і поважно брати його не можна. Адв. Зак жаждав, щоби компетентні чинники запротестували проти тих фальшів, а закордонним журналістам відобрали дальше участь в розправі.

Після вислухання звіту з давної діяльности Ліббе розправу відложено.

В дальшій части розправи оборонець Ван дер Ліббе жалівся трибуналові, що його кліент не хоче їсти. Просив, щоби приділити поліцая, який допильнував би, щоби Ван дер Ліббе їв принесені харчі. Опісля почалося переслухання обв. Димітрова. З документів Димітрова виходить, що його в 1922 р. покарали за рев. селянське повстання, а опісля за організування збройних ватаг на кару смерти. Обвинуваченний зізнає подрібно про старшинський бунт у 1923 р. та про вбивство Стамбулійського. Далі оповідає про історію сел. повстання, якого 10. роковини припадають саме на день його переслухання, про свою втечу за кордон та скитальське життя в різних европейських країнах.

До год. 12.30 не впало ніодно слово про підпал райхстагу.

Симпатична залізнича лінія.

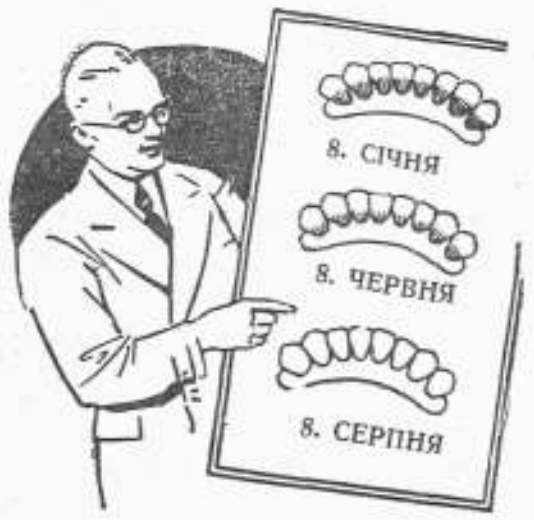
Московська преса повідомляє з Харбіна, що радянський директор східно-китайської залізниці Рудий зложив управі залізниць звіт, на основі якого в шістьох днях від 11. до 16. ц. м. було 5 випадків ушкодження шляху, 32 випадки острілювання потягу, 15 нападів на залізничні будинки а в 160 випадках хунхузи й інші озброєні відділи взяли залізничників у полон.

Одночасно радянський заступник манджурської залізниці вислав на руки голови манджурської залізничної управи письмо, в якому ствердив, що в роках 1930. до 1932. було 3 тисячі випадків насильного вкоплення, підпалів, спричинення катастроф, ушкодження шляху, будинків і т. п., з яких 1161 було ділом відділів, що мали хоронити залізницю. Крім того відділи ті доконали 250 вбивств, поранень або побиття залізничників. Число взятих у полон дійшло в дні 1. липня ц. р. до 1.000 осіб. Пісьмо звертає увагу, що залізнича управа видає величезні суми на охорону й домагається від манджурського уряду видати розпорядки, які вкоротили би анархію на тій залізничній лінії.

Хто відтягається від участи в розбудові освітніх змагань, того поступок є рівний поступкові дезертира в часі бою. А таких між нами не сміє бути. Усі ставаймо в ряди членів „Просвіти".

Як КАЛЬОДОНТ
усуває назубний камінь

Ото один з багатьох випадків у практиці лікаря-дентистки: пацієнт, що мав грубу верству назубного каменя, чистив постійно зуби Кальодонтом. І по вісьмох місяцях назубний камінь зник без сліду. Цей приклад дає доказ, як успішно діє Кальодонт, одинока в Польщі паста, яка має в собі Сульфорицинолеат на підст. д-ра Бройнліха, найліпший засіб проти назубного каменя.

Заочний присуд.

В Льондоні відбувся цікавий процес, переведений міжнародньою комісією правників задля ствердження, хто підпалив німецький райхстаг. Комісія провірила ріжні документи, переслухала ріжних знавців обставин, серед яких склалася подія, і ствердила, що: 1) Ван дер Ліббе не тільки не є членом комуністичної партії, але навіть її противником. 2) Комуністична партія не має нічого спільного з пожежою райхстагу. 3) Торглєр, Димітров, Танов і Попов є невинні і не мають нічого спільного з пожежою райхстагу. 4) Документи, зізнання свідків і цілий матеріял, який має комісія, вказує на те, що Ван дер Ліббе не міг доконати злочину сам один. 5) Оглядини всяких входів до райхстагу і виходів вказують на те, що палії користувалися підземним переходом, який веде з райхстагу до мешкання президента райхстагу. 6) Випадок такої пожежі в тому власне часі був безсумнівною політичною користю для націонал-соціялістичної партії. 7) Комісія стверджує, що є поважні підстави підозрівати, що райхстаг підпалили провідні особистости націонал-соціялістичної партії або з їх доручення.

Заочний присуд міжнародньої правничої комісії, що перевела цей процес під сильним впливом жидівської протинімецької агітації, викликав, як можна було надіятись, велике вдоволення серед кол, настроєних неприхильно до гітлєрівського режіму в Німеччині.

—o—

Нагий суд у Сокалі.

ТРЬОХ СЕЛЯН ПЕРЕД ДОРАЗОВИМ СУДОМ ЗА НАМАГАНЕ УБИВСТВО ГРОМ. СЕКРЕТАРЯ.

В Сокалі небувала сензація, бо це вперше має тут відбутися доразовий суд. Магістрат, що відступив салю своїх засідань для переведення нагого суду, обляга маса людей, що пробують безсоромно дістатись до середини. Густо уставлені на місті поліційні патрулі надають Сокалеві несамовитого виду.

На невелику салю магістрату попало небагато осіб. Це головно поліційні функціонарі, урядовці і т. п. публика. З українців неми майже нікого.

На лаві обвинуваченних засіли молоді селяни із села Поздимир: 1) **Ілько Шевчук**, син Івана і Процьки, ур. 1906 р., женатий заробник, скінчив нар. школу; 2) **Федько Здріль**, син Данька і Наталки, ур. 1908 р., парубок, скінчив нар. школу; 3) **Микита Бучко**, син Василя і Параньки, ур. 1906 р., парубок, скінчив нар. школу. Обвинувачують їх за те, що **два перші з них вряд із незнаним з м'єця побуту (скрився) Михайлом Царем у намірі вбивства громадського секретаря в Поздимирі Клима Царика стріляли до нього з крісів військового типу, а самє сбв. Федько Здріль двічі, а обв. Ілько Шевчук один раз, але його не поцілили. Дальше обвинувачують Микиту Бучка за те, що він намовляв обвинуваченних Федька Здріля, Ілька Шевчука та незнаного тепер з м'єця побуту Михайла Царя до вбивства Клима Царика, що вони в дні 28. червня 1933 дійсно виконали, віддавши до нього стріли. Таким чином обвинуваченні Федько Здріль та Ілько Шевчук допустилися злочину проти життя зі статті 23. і 225 § 1 к. к., а обв. Микита Бучко злочину проти життя зі статті 26 і 225 § 1 к. к.**

Склад трибуналу, що переводить нагий суд, такий: предсідник о. с. **Ягодзінський**, вотанти о. с. **Медицький і Міхалле.** Прокуратуру заступає **підпрок. Мілосовіч.** Боронять: **д-р Лев Хомицький**, адвокат у Сокалі і **д-р Ст. Біляк** з Городка.

Перед відчитанням акту обвинуваченя поставила оборона умотивований внесок на передачу цілої справи під звичайний суд. Одначе трибунал внесок цей відкинув і приступив до переслухання обвинуваченних.

ЗІЗНАННЯ ОБВИНУВАЧЕНИХ.

Обв. Ілько Шевчук заперечив, немовби він наставав на життя гром. секретаря Царика, з яким особисто ніколи нічого не мав. Заперечив також, немовби мав говорити перед Мих. Климчуком, що буде горіти фільварок. Виясняє, що можливо були якісь порозуміння між Цариком і Царем (що скрився), бо батько останнього є війтом, а секр. Царик його підкопував ріжними доносами. Опісля на запит предсідника оповідає, як то напередодні „свєнта можа" впали стріли до Царика. Стріляв він, Мих. Цар і хтось третій, кого в пітьмі не пізнав (на позиції казав, що цим третім був обв. Здріль), але заявляє, що вони не мали наміру вбити Царика, тільки його настрашити за те, що він уладжував „свєнто можа" і взагалі був уважаний за доносіцка.

Обв. Федько Здріль заперечив категорично свою участь у нападі на Царика, заявляючи, що там не був і нічого про це не знав. Вправді під побоями комісара Козловського і ще якогось тайного агента признався на позиції до участи, одначе тільки тому, аби уникнути дальших побоїв. Виясняє, що в часі нападу спав спокійно у стодолі, на що має свідків. Питання предсідника і вотантів та його конфронтація з обв. Шевчуком не виясняють справи. Обвинуваченний обстає при своїх твердженнях.

Третій обвинуваченний **Микита Бучко**, заявив, що він не намовляв нікого до нападу на Царика, бо хоч його й не любив, то всеж таки не мав причини аж позбавляти його життя. В дні нападу був у своєї дівчини в Боратині і не знав нічого, аж як вернувся до хати, почув про напад. Конфронтація обвинуваченого з обв. Шевчуком не виявили нічого. Потім Бучко описує, як його били на поліції, а зокрема ком. Козловський.

Після того предс. відчитав поліційні зізнання Бучка, з яких виходить, що він перший почав складати на своїх товаришів обтяжуючі зізнання. М. ін. порушував він також справу нападу на війта Марцинюка в Корчині, яку то справу з нинішньої розправи виключили.

ЗІЗНАННЯ СВІДКІВ.

По переслуханні обвинуваченних стали переслухувати свідків. Перший з них зізнавав війт Корчина **Марцинюк**, який до розправи нічого нового не вніс, таксамо як і його жінка Анна.

Св. Петро Баран описав, як ходив з обв. Шевчуком до Поторицької Вільки за крісом, хоча йдучи тупо не знав нічого. На ту саму обставину зізнавав **св. Микола Жарський**, який видав кріс, хоч не знав, на яку ціль.

По обідовій перерві зізнавав перший пошкодований **Клим Царик**, б. австр. жандарм, а тепер гром. секретар. Своїми зізнаннями він сильно обтяжив обвинуваченних, яким намагався доказати їх вину. Щодо замаху на вбійство, то він не відпекується, навпаки: уважає, що зробив дуже добре. Описує в найдрібнішими подробицями

Запевнення майбутнього дитини дає батькові спокійну совість. Тому, батьки, забезпечіть своє життя в користь ваших дітей в одинокому

УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ.

„КАРПАТІЯ",

ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38 (палац каучинів).

цілу полю, а на запити оборони відповідав ухильно.

Св. Роман Хімко каже, що в Поздимирі не любять Польщі, а зате люблять Україну. Нарікав на студентів, які, мовляв, відбували таємні наради з хлопцями і давали їм заказану літературу. Сам він був не тільки львівським, але про все повідомляв поліцію. Чув також, що Бучко грозив Царикові смертю.

Після того зізнавали Іван Тимчук, Міхал Касіняк, Стефан Підлужний, Гнат Бойко, Дмитро Шиш, Текля Диновська і Михайло Климчук, які стверджують деякі подробиці, але нового до розправи не вносять нічого.

Прокуратор та оборонці поставили після цього низку внесків на покликання нових свідків, з яких буває допущено лише трьох. Після того розправу переложено до суботи 23. ц. м.

—o—

Кодекс фармера.

НЮ ЙОРК, 23. 9. ПАТ. „Нешенел Фармерс Есоціейшен", союз, що репрезентує фармерів із 18 стейтів, ухвалив проект т. зв. кодексу фармера. Кодекс устійнює кошти продукції та ціни рільних продуктів і передбачує 10-годинний час праці. Платні рільних робітників має означити федерація праці. Союз фармерів постановив здержатися від достави на базар рільничих плодів, доки през. Рузвельт не прийме їх домагань, між якими є теж інфляція.

—o—

ДОЛЬФУС ПРЕДСІДНИКОМ ЛІГИ НАЦІЙ?

ПАРИЖ, 23. 9. ПАТ. Женевський кореспондент „Пті Журналю" обговорює кандидатуру на предсідника 14. Зібрання Ліги Націй. Називає канц. Дольфуса, одначе зазначує, що його вибір мало правдоподібний тому, що колиб Дольфус прийняв обовязки предсідника, мусів би кинути Відень на кілька тижнів. Це з огляду на внутрішнє положення справді тяжко. Кандидатура турецького міністра Тевфіка Ружді бея малоб найбільші шанси на успіх, колиб міністр поставив свою кандидатуру. Колиб він відмовився, предсідником вибрали би одного з політиків позаєвропейських держав. Найбільше шанс має делегат Мехіка.

—o—

НІМЕЦЬКІ САБОТАЖІ НА ФР. КОРАБЛЯХ?

ПАРИЖ, 23. 9. ПАТ. Із Марсилії повідомляють, що на чердаку одного корабля арештували німця Тіле, при якому найшли вибуховий матеріял. Арештований зізнав, що перейшов німецький кордон, переїхав на ровері до Ліону. Там продав ровер, а потім пішки пішов до Марсилії, щоби помандрувати до Альжиру. Тіле сфальшував французьку візу додавши слова: „Важна для виїзду до Альжиру та Тунісу". Експерти ствердили, що вибуховий матеріял німецького походження та надається передусім для вибуху на морі й кораблях. Часописи здогадуються, що арештований причасний у пожежах французьких кораблів м. н. „Жорж Філіпар" і „Атлянтик".

—o—

Торговельні політичні репресії.

БЕРЛІН, 23. 9. ПАТ. Німецький кабінет ухвалив закон, який передбачує введення торговельно-політичні реторсії супроти тих держав, які пристосовують розпорядки, що обмежують імпорт товарів із Німеччини. В офіціальнім коментарі підкреслено, що закон має виключно оборонний характер, а спричинили його зростаючі останніми часами заходи, що переловсім загрожують інтересам німецького експорту.

ЯПОНСЬКИЙ УЛЬТІМАТ.

ПЕКІН, 23. 9. ПАТ. Військові японські літаки розкинули друки з ультіматом до ген. Фан-Чен-Ву, щоби відвів китайські війська до 26. вересня на південь у напрямку здемілітаризованої стрефи.

АРЕШТУВАЛИ БІЛЬШОВИЦЬКИХ КОРЕСПОНДЕНТІВ.

У Лайпцігу на процесі Ван дер Люббе арештували представника більшовицької прес. агенції Тасс Безпалова та кореспондентку „Ізвестій" Кейт. У дирекції поліції сказали їм, що колиб пробували втекти, їх розстріляють. На інтервенцію секретаря більшовицької амбасади арештованих звільнили. Вони СЕСР повинні з того висновки.

Сензаційна розправа в Сяноці.

ЗА ВБИВСТВО ВШЕХПОЛЬСЬКОГО ДІЯЧА ХУДЗІКА.

Сяноцька розправа добігає вже до кінця, а суботу очікують усі присуду.

В третьому дні розправи зізнавав св. Летанше, член вшехпольської організації, який оповідав, що оба поліц. агенти Станкевич намовляв трафіканта з заводів Брися до вбивства майора Овоца. При конфронтації обв. комісара Древінського зі свідком Древ. заперечував, немов би з ним говорив з Брисем про Овоца.

Опісля зізнавав Ян. **Брись**, караний кілька разів за злодійство і фальшиву гру в карти. Він признався до того, що обв. Станкевич намовляв його до вбивства Овоца, а також до фальшивої присяги. Також ком. Древінський казав раз перед свідком, що майорові Овоцові ні треба „підмити ноги", себто набити або і вбити. При конфронтації повторив це Брись Древінському до очей.

З черги зізнавав емер. майор **Овоц**, який описав замах на себе. Він був ранений 22 шротами, після чого втратив притомність і нічого більше не памятає. На запит предс. каже, що замах мав характер політичний. Коли прийшов до себе, довідався, що згинув Худзік, який йому товаришів.

Св. нотар **Гвоздзь** ішов разом з Худзіком та Овоцом і був свідком замаху. На другий день зустрінув Станкевича, який сказав йому, що Худзік згинув випадково, бо атентат був на Овоца.

Св. адв. д-р **Кенцкі**, синдик повіт. комунальної каси в Березові, оповів, що обв. Яйко признався перед ним, що хоче вбити Овоца, а навіть показував йому револьвер. При тому заявив, що слідство буде вести ком. Древінський, тому з того нічого не найде, бо він нічого не найде. На запит, чому він не повідомив про все власти, св. каже, що боявся, аби його як невигідного свідка не вбили.

В четвертому дні розправи зізнавав м. ін. брат обвинуваченого Романа Яйка **Тадей Яйко**. Він каже, що брат признався перед ним до вбивства, до якого намовляв його Станкевич, діявши з доручення ком. Древінського і старости. Свідок був у старости і радився з цій справі. Староста при кінці заборонив йому денебудь говорити, що св. був у нього, бо інакше він мусів би з Березова виїхати. Після того закликав свідка до себе ком. Древінський, який нарікав, що брат зле боронить ком. і сам себе обтяжив. Але все одно — казав він — брат вийде вільний і дістане посаду, десь у Вильні. Сказав ще, що є одно але, бо слідство веде ск... син єндек, але він постарається, аби його замкнули. Свідок тим боявся, аби його як невигідного свідка не застрілили, тому свою розмову з Древінським списав на картці паперу, вложив до бляшки і закопав у землю, повідомивши про це сестру.

Інші свідки, слухані того дня, оповідали про менше важні справи.

В пятницю зізнавав перший ст. постеруновий **Гебда**, опісля ст. постер. Брохоцький. Оба вони оповідали, що обв. Станкевич мав злу опінію, як пив і як давав, що обв. Брись був караний. Св. Брохоцький чув від Романа Яйка погрози на адресу Овоца.

Опісля суд закликав до переслухання брата обвинуваченого, **Антона Яйка**, який дістав зараз на початку серцевий атак, через що розправу на якийсь час перервали. Антін Яйко довідався від Станкевича при горілці, що убивником є його брат Роман. Станкевич додав ще, що убивником є його брат Роман. Станкевич додав ще, що тоді, що на місці випадку попатрав деякі сліди, як також запевнив, що його жінка буде зізнавати фальшиво, аби виробити алібі для Романа Яйка.

З черги зізнавав начальник вязниці в Сяноці **Взад. Владика** і св. **Новіцький**. Оба вони зізнавали на обставинну, хто покривав кошти оборони убийника Худзіка, обв. Романа Яйка.

Присуд западе в суботу.

—o—

Розправа за вбивство Голувка.

Четвертий день розправи.

(Від нашого кореспондента.)

ЗАПЛУТАНА ІСТОРІЯ З ДВОМА РЕВОЛЬВЕРАМИ.

Нині переслухали ще цілу низку свідків, які мають висвітлити заплутану історію двох револьверів, з яких, як каже акт обвинувачення, убито пос. Голувка. Перед судом розглядають історію револьвера марки Ф. Н. 109.603, з якого на основі акту обвинувачення стріляв двічи критичного вечора себто 29. серпня 1931 р. пок. Д. Данилишин.

ЗІЗНАННЯ СВІДКІВ.

Історію револьвера марки Ф. Н. 109.603, який переходив з рук до рук аж доки не опинився в Трускавці подають свідки, слухані здебільша без присяги, приглядаючися двом револьверам, які лежать на столі перед предсідником, ось так: **свід. Ян Хутковський**, рим.-кат., емер. сержант, без присяги, каже, що револьвер марки Ф. Н. 109.603 купив 1926 р. у фірмі „Арма" у Львові і зараз 1926 р. продав тіточному братові Йосифові Шванкові до Трускавця. **Св. Й. Шванко** підтверджує куплення револьвера в 1926 р., але його в тім самім ще році відпродав Мих. Пйотровському. **Св. Михайло Пйотровський**, без присяги запевнює, що револьвер купив, але не 1926 р. тільки в 1924 р. Йому предсідник вияснює, що цей револьвер був тоді ще на складі у фірмі „Арма". Свід. Пйотр. каже, що купив 1924 р., а відпродав 1927. Осипові Білясові. (Так тричі запевнює предсідника. На салі сміх). **Предс.:** А може ви відпродали револьвер щойно в 1928 р. **Свід. Пйотр.:** Ні, кажу, що в 1927 р. **Предс.:** А може ви де були на сніданні? (Сміх на салі). Свідок заперечує головою, тому відчитано його зізнання. Числа револьверу тепер не пригадує собі. Черговий свід. **Осип Білас**, гр.-кат. з Трускавця, заприсяжений, зізнає по українськи, що згаданий револьвер в 1927 р. купив від Пйотровського. Від чищення залишилися на револьвері риси, саме на дулі та на прикладі. Цей револьвер заміняв з пок. В. Біласом за револьвер калібру 6.25.

ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДС. М. МОТИКИ І ПОК. В. БІЛАСА.

На питання предсідника каже, що підс. Мотика, а деколи пок. В. Білас передавали свідкові нелегальну літературу, а Мотика вів зі свідком балачки на орг. теми ОУН, наклонюючи його теж вступити до організації. Свідок відмовився, кажучи, що „своє вже відвоював". З підс. Мотикою і пок. В. Біласом стрічався на пробах співацького гуртка „Сурма" в Трускавці, якого свідок є провідником і диригентом. Підс. Мотика хвалився, що дома має слізні бомби і навіть кинув одну в церкві підчас відправи та в дні 3. травня, щоби шкільна дітвора вийшла з церкви. При нападі на почту в Трускавці підс. Мотика хвалився, що напад виконано по „американськи", а тому що підс. Мотика в часі нападу на почту був у хаті, свідок набрав враження, що план нападу опрацював Мотика, а дома залишився тому, щоби виробити собі „алібі". Далі підс. Мотика говорив зі свідком, що пос. Голувка вбито тому, що він був „ініціятором пацифікації" і щоби не продовжувалися угодові переговори між поляками і українцями, а також ще тому, щоби міністр Залеський червонівся в Женеві за напружені відносини в Польщі. Взагалі підс. Мотика часто хвалився перед свідком, але за те стерігся там, де грозила небезпека. Тому свідок каже, що підс. Мотика це великий „гохштаплер". Свідок знає з оповідань, що між підс. Мотиков та В. Біласом були суперечки, хто має бути командантом. Мих. Гнатова свідок не знав. Зате пок. В. Білас згадував, що М. Гнатова вислано на вишкіл до Берліна. Пок. В. Білас розмовляв зі свідком часто-густо на ріжні теми. Підчас таких розмов пок. В. Білас заявив, що задумує підпалити „лазенки" в Трускавці, кинути бомбу на станицю поліції в Трускавці та приготовляє напад на почту в Трускавці в липні 1931 р. Свідок радив пок. Білясові закинути ці плани. Проте задуманий напад на почту в Трускавці таки відбувся, але в серпні 1931 р. На питання предсідника підс. Мотика заявляє, що лише дещо із зізнань свідка правдиве. Зате підс. Мотика заперечує, щоби колинебудь розмовляв зі свідком про напад в Трускавці; слізних бомб не мав ніколи і не кидав у церкві; бомбу кинув пок. В. Білас; по вбивстві Голувка не говорив, що вбивства доконано тому, щоби мін. Залеський червонівся в Женеві. Між предсідником і підс. Мотиков приходить при вияснюванні зізнань свідка до перепалки.

„МОТИКА ЗЛЕ ВИХОВАНИЙ".

Дальше підс. Мотика каже, що в дні нападу на почту ходив на прохід, а не сидів у хаті. Своєю приналежністю до ОУН перед свідком ніколи не хвалився, але також про плянований підпал „лазенок" йому теж нічо невідоме. Проте свідок О. Білас обстоює при своїх зізнаннях.

Суд. Кучера: Чи підс. Мотика говорив свідкові перед убивством пос. Голувка, що люде, які змагають до згоди між обома народами слід усунути?

Свід. *Білас:* Ні. На питання прокуратора каже, що пок. В. Білас був дуже характерним і обовязковим членом співацького т-ва „Сурма".

Прок.: Чи ви спеціяльно працювали на

ним? *Свід.* Ні. *Прок.* А бували ви у хаті В. Біласа? *Свід.* Так. Десь в часі між 1928 та 29 р., бо тоді вчив музики сестер Біласа. *Прок.* Чи В. Білас звертався до вас з повним довірям? *Свід.* Спершу ні, але щойно пізніше. *Прок.* Чим пояснити то довіря до вас? *Свід.* В. Білас звертався з деякими планами, а саме з планом підпалу „лазенок", підложення бомби під станицю поліції та про напад на почту в Трускавці. В нього було завзяття і великий молодечий запал, але мої аргументи були сильніші і я відрадив йому підпалювати „лазенки".

Прок.: Чи В. Білас прохав вас перерисувати план нападу? **Свід.:** Так, але тоді я відмовився це виконати. **Прок.:** Щож він з тим пляном мав робити? **Свід.:** Мабуть мав його передати дальше. **Прок.:** Чи що говорив про Мих. Гнатова? **Свід.:** Так — говорив. **Прок.:** На який курс вибирався Гнатів до Берліна? **Свід.:** На вишкіл УВО. Далі свідок каже, що не вірить, що пок. В. Білас убив пос. Голувка, бо сказав би йому щонебудь перед убивством; хоч могло бути таке, що В. Білас побоювався, щоби я не виговорився з тим пляном.

Обор. д-р Рогуцький: Чи ви знали, що Мих. Гнатів був районовим комендантом? **Свід.:** Ні. Знав лише, що часто зустрічаються (себто В. Білас і М. Гнатів). **Обор. д-р Рогуцький:** А що говорив В. Білас про Мих. Гнатова? **Свід.:** Я знав, що він дуже рухливий.

Обор. д-р Крайценавер: Чи згадував що про індивідуальний напад на почту або на визначних осіб? **Свід.:** Ні. **Обор. д-р Крайц.:** А говорили вам про напад на станицю поліції, на почту, а чи мали зброю? **Свід.:** В. Білас казав, що як буде треба, то зброя знайдеться.

ДАЛЬША ІСТОРІЯ З РЕВОЛЬВЕРОМ.

Свід. **Ян Селачек,** римо-кат., заприсяжений, зізнає, що в 1931 р. працював у крамниці Купчинського у Львові і пригадує собі, що 19. XI. 1931 р. підс. Р. Барановський продав або замінив револьвер з рисами на прикладі і дулі за дубельтівку. Його відпродано до Горохова до складу Антонія Незнанського. В справі продажі цього револьвера переслухував його ком. Білевич.

Свід. Антоні Незнанський, купець в Горохові, без присяги каже, що замовив зі Львова від фірми Купчинського два револьвери, але надіслано один, марки Ф. Н. 109.603 і його негайно, бо 31. XI. 1931 продав постер. Янові Белецькому.

Свід.Ян Белецький незаприсяжений, підтверджує ці зізнання.

Історію другого револьвера марки Ф. Н. 99726, яким мав убити В. Білас, як каже акт обв., пос. Голувка, подають свідки такі: свід. *Антоні Котуз*, сержант, зізнає, що револьвер Ф. Н. 99726, себто той, яким В. Білас мав стріляти по пос. Голувка, купив 1924 р. у фірмі зброї Сержента в Ярославі. В 1927 р. цей револьвер вкрадено йому, але злодія не відшукали. Дальший свідок *Агнешка Пшибило* каже, що при кінці 1928 р. вояк Ян Цісло приніс до хати пакуночок і прохав переховати його. Свідок залишив його в себе, а по якімсь часі маленький синок відкрив, що в пакунку є ще гроші і ті заховав, а опісля віддав їх Янові Ціслові. Зате револьвер продав її син Ян Пшибило робітникові Йосифові Славові. Свід. *Йосиф Славо* потверджує, що купив револьвер від Яна Пшибила і продав його Вибелякові. Свід. *Антоні Вибеляк* потверджує, що револьвер згаданий купив, опісля продав за посередництвом Собачинського Богданові Гірнякові. Свід. *Б. Гірняк*, гр.-кат., абс. гімн. з Любачева, незаприсяжений каже, що в 1929 р. купив від Вибеляка револьвер, який продав Юркові Березинському (який згинув підчас нападу на почту в Городку Яг.).

З черги відчитано зізнання пок. Березинського, де він каже, що в кінцем 1930 р. пізнав у Дрогобичі Ром. Барановського, який просив його позичити йому десь револьвер. Березинський згодився під умовиною, що цей револьвер верне йому Барановський ще перед вакаціями. В 1931 р. Барановський револьвер позичив у квітні ва посередництвом Огородніка Мих. Гнатовому і так він дійшов до рук пок. В. Біласа. У своїх слідчих зізнаннях пок. Березинський каже, що Барановський післав його у Львові на розвідку під Бригідки та дав йому фляшечку з тарматяім порохом. На запит Березинського, де револьвер, Барановський сказав, що його вже продав. Барановський запитаний, звідки взяв фляшечку, каже, що йому дав Юрко Онишкевич. На питання предсідника, навіщо той порох, каже, що на те, аби націоналістів в ОУН „розброїти". Дальше каже, що на припорученя Марусі Федусевичівної вислав Березинського на розвідку під Бригідки, як свого певного чоловіка тому, що націоналісти плянували відбити політичних в'язнів. Барановський каже, що револьвер продав за згодою ком. Чеховського і поліції.

ВІД МУК ДО ЗДОРОВЛЯ

через

Togal

Тогаль діляє скоро при:

Ревматичних болях | Подагрі | Мігрені, Невральгії
Болях і рві в суставах | Грипі | і простудах

Тогаль втишає болі і приносить полекшу, не діляю пізатим відемно на серце і шлунок.

Вже більш від 15-ти літ та з успіхом стосується при цих недомаганнях таблетки Тогаль. Тисячі терплячих вернулося до свого здоровля при помочі Тогалю.

Тогаль не дає призбируватися мочевому квасові і тому в зародку поборює ті недомагання.

Спробуйте і переконайтеся самі ще нині і купіть негайно в найближчій аптиці Тогаль. Одначе треба звертати пильну увагу на неварушене оригінальне опакування. Nr. Reg. 1364

Обор. д-р Крайценавер: На чиє доручення ви зробили це потягнення? **Підс. Барановський:** На доручення радн. Івахова.

Свід. Ярослав Білас, літ 19, гімн. абс., засуджений за приналежність до ОУН, спровадженний на розправу з тюрми зі Львова, незаприсяжений, зізнає: в 1931 р. як абсольвента гімназ. втягнув його до ОУН В. Білас. Каже, що по матурі сидів у Трускавці, хоч був записаний на університет в Празі. Перед убивством Голувка був хорий, тому критичного вечора не виходив ніде з хати. Справді вечором критичного дня встав вже з ліжка, але не виходив ніде. Біля 9. год. вечором прийшов лікар Карло Шварц і питався, хто міг вбити пос. Голувка. Каже, що вийшов з хати за 3—4 дні і пішов до „Сільського Господаря". В розмові з підс. Бунієм, цей сказав йому, що пос. Голувка вбито мабуть на тлі родинним. По трьох місяцях по убивстві на сходинах з Вас. Біласом цей сказав йому, що він убив пос. Голувка на приказ організації. Свого спільника В. Білас не виявив.

Предс.: А чи ви знали хто то був пос. Голувко? **Свід.:** Я знав з часописів, що він був ренегатом. **Предс.:** Ні — ренегатом він не був. Був українцем, але мав „зменьоне погльонди". А чи знали ви М. Гнатова? **Свід.:** Ні.

Д-р Шурлей: В. Білас був командантом в Трускавці. Чого командантом? *Свід:* Районовим командантом. *Д-р Шурлей:* А другого справника В. Білас не назвав? *Свід.* Ні.

Прок. Ви сказали, що може на тлі політ. убили пос. Голувка. На якій основі? *Свід.* Як не на родинним, то мабуть на тлі політичнім. *Прок.* Чи ви чули і знаєте Туріва? *Свід.* Перший раз чую. *Обор. д-р Рогуцький.* Чи сходилися з підс. Бунієм? *Свід.* Так, але лише в Соколі. *Д-р Рогуцький.* А в організації ОУН стрічалися? *Свід.* Я навіть не знав, що підс. Бунік належить до організації.

Дальший свідок *Володимир Білас,* літ 19, незаприсяжений, рідний брат пок. Василя Біласа, тепер сидить у вязниці в Дрогобичі і проти нього ведеться слідство за приналежність до до ОУН каже, що на приказ В. Біласа заніс до тітки Крамарової пакуночок з револьверами. На питання предсідника, хто убив пос. Голувка свідок не відповідає. На питання, чому вбито пос. Голувка — свідок каже — не знаю. Брат Василь про вбивство не балакав. Тут предсідник витягає з пакуночка чотири револьвери, два штаєри і два парабеллюм.

Дальше зізнає **свід. Матвій Гнатів,** муляр, років 27, сидить у вязниці в Дрогобичі і проти нього ведеться слідство за приналежність до ОУН. Каже, що знає Ярослава Біласа бо служив у його батька. Знає теж Василя і Володимира Біласів та Мотику. Мих. Гнатів, це його брат, який виїхав 28. X. 1931 р. за кордон. По двох тижнях написав з Данцігу листа з поздоровленням до родини. Тепер нема ніякої вістки і свідок не знає, де він перебуває. Підчас ревізії знайдено у Розалії Парльової два револьвери марки „Штаєр", які заніс туди свідок, щоби переховати. На питання предсідника, хто йому дав ці револьвери, каже, що знайомий. Тут показує предсідник найдені два револьвери судцям присяглим. Останній свідок **Катерина Крамар** тітка Волод. і Василя Біласа, а сестра пок. Дмитра Данилишина, гр.-кат., замужна, без присяги зізнає, що 30. XI. 1931 була ревізія і тоді найдено на стриху пакуночок з револьверами, який сестрінок Волод. Білас приніс і прохав сховати. Свідок відповів, що на стриху є вільне місце і там Волод. Білас положив цей пакуночок до скрині з кухонним начинням. Свідок не знає, що в середині в пакуночкові було. Щойно при ревізії побачила, що там були револьвери.

На тім закінчено нинішню розправу і перервано до 9. год. до понеділка.

НОВИНКИ

— **ДО ВПОВ. ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!!! Складанки П. К. О. долучуємо до нинішного числа, якими просимо надсилати передплату. — АДМІНІСТРАЦІЯ.**

— **Робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.**

— **Видавництво Укр. Заг. Енцикльопедії** розіслало в серпні ц. р. всім своїм передплатникам виказ стану передплати на У. З. Е. і просило вирівняти залеглість або належитість за цілість У. З. Е. заявою на залученій карточці. Оцією дорогою просимо ще раз надіслати В-ву заяву до кінця місяця **вересня ц. р.** Також просимо не уругувати посилки зшитків ч. 24—28 „Українка", бо ті зшитки ще не надруковані. Про їх появу В-во повідомить своєчасно в пресі. **Просимо вирівнювати залеглість** і тимсамим дати змогу чимскорше закінчити твір. — **Адміністрація В-ва У. З. Е. в Коломиї.** 409 1-2

— **Чуже не гріє!** і тому люди так мерзнуть, хоч то щойно вересень. Ті, що купили вже плащі й убрання в одинокій українській фірмі „Те-Ка", вул. Трибунальська 1, сміються з непогоди, бо ясно, що наші одяги гріють краще, як чужі. 396

— **Курс куховарства і домашнього господарства** уладжує кооп. „Труд", Львів, Ринок ч. 39. Курс вестиме п. Ольга Пеленська-Ліщинська. Місячна оплата за науку на курсі і обіди 35 зол. Добра нагода для абсольвенток семінарії і гімназії підготовитися до ведення куховарських курсів по селах. 410

— **Друга касаційна розправа Горгонової.** Перед найвищим судом у Варшаві відбулася друга касаційна розправа в справі Рітн Горгонової, засудженої в Кракові на 8 років вязниці за вбивство Люсі Заремби в Бруховичах під Львовом. Підчас розправи двері до судової салі замкнено і нікого на розправу не впущено. Після реферату судді Виробка і промов оборонців Горгонової, адвокатів Аксера, Возняковського й Етінгера та прокуратора Блонського запав присуд, на основі якого Найвищий Суд відкинув касаційне зажалення оборони та обтяжив Горгонову коштами за останню інстанцію в сумі 1.200 зол. Умотивування присуду подадуть за два дні.

ПЛАЩІ-СУКНІ-ТРИКОТАЖІ, ТОЩО ПОРУЧАЄ У ВЕЛИКІМ ВИБОРІ Ново відкритий МАҐАЗИН Позір! В першім місяці продаємо нижче фабричних цін. АДОЛЬФ ЕБЕЛЬ давн. М. ОБОҐІ РУТОВСЬКОГО 7.

З кіна.

КІНО „КАСІНО": *„НІЧ У КАІРІ"*.

Фільма складена для Рамона Новарро, що грає, як у ріжних попередніх своїх лесах, палкого та настирливого юнака. Цим разом він араб, драгоман, що полює на гарні та багаті европейки. Вся сіль інтриги в тому, що глядач не знає, чи від хвилини його останньої знайомости він грає гільки комедію чи справді закохався. Веселі сцени чергуються з кількома трагічними, наче із кривавої трагедії. Метода поведінки молодого араба з англійкою, в якій він кохається, повна несподіванок.

Цю фільму попереджує якась польська, на тему карієри двох інжинірів, одного працьовитого, другого ліпюха, — вершок нездарности і глупоти. Публика у трагічних хвилинах регочеться.

КІНО „ПАЛЯС": „ДОНЬКА ПОЛКУ".

Стара оперетка Доніцеттія, відсвіжена модерними винаходами та Анні Ондрою. Старий, але дуже дотепний сюжет про дівчину-сироту, виховану вояками, використаний на комедію, що забавляє нас головно самою грою цієї пресимпатичної чеської артистки. Як і в неодній дотеперішній фільмі Ондри головною ставкою у цій грі є її серце, за яким побивається цілий полк. Лишиться при війську, чи вийде заміж? — ось питання, яке хвилює глядача, що забув про недавній шлюб Ондри в відомим [illegible]сером Шмелінґом.

З судової салі.

ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО ОУН І ЛЕТЮЧКИ.

В пятницю 22. вересня ц. р. розпочалася перед трибуналом суду присяглих в Тернополі кара розправа проти: 1) Богдана Мушки, літ 29, мазарського челядника в Микулинцях, 2) Миколи Сиротюка, літ 21, краєвецького челядника в Микулинцях, 3) Осипа Фуртака, літ 25, дяка в Ладичині, 4) Осипа Шкамбари, літ 19, бувшого учня VI. кл. гімн. в Варваринцях, 5) Олександра Горині, літ 21, рільника в Варваринцях і 6) Михайла Винничка, літ 23, столярського челядника в Варваринцях, котрих прокуратура обвинувачує за злочин державної зради, поповнений через приналежність до Організації Українських Націоналістів — зі статті 97 карного кодексу. Кромі цього Мушка і Сиротюк відповідають за розкинення в дні 1. травня 1932 в Лучці і у Волі Мазовецькій, повіт Тернопіль (перший день Великодніх Свят) летючок ОУН (злочин проти публичного порядку зі статті 154 § 2 к. к.). За розкинення таких самих летючок тогож самого дня в Ладичині, повіт Тернопіль, відповідає Осип Фуртак, а за розкинення таких самих летючок рівнож тогож самого дня (1. травня 1932) у Варваринцях, повіт Теребовля, відповідають обвинувачені Шкамбара, Горинь і Винничок. Врешті обв. Мушка відповідає за перевіз згаданих летючок з Тернополя до Микулинець (провина зі статті 155, § 2. к. к.), а обв. Шкамбара за перенесення тих летючок, які одержав 30. квітня 1932 в Мушки, з Микулинець до Варваринець.

Першого дня розправи переслухано всіх обвинувачених, котрі всі заперечили, будьтоби належали до ОУН так, як це заперечили і в слідстві, де признався тільки обв. Шкамбара, що і він опісля відкликав, а на розправі це рівнож заперечив. Обв. Мушка на розправі признався тільки, що перед Великодніми Святами 1932 одержав від якогось незнаного осібняка коло цвинтаря в Микулинцях якісь летючки, котрих ближче не [illegible], з дорученням розкинути ті летючки в Микулинцях. Він цього не зробив, але передав їх Шкамбарі, щоби цей розкинув у Варваринцях. Сам, ані на спілку з Сиротюком не розкидував летючок у Лучці чи у Волі Мазовецькій. Обвинувачені Сиротюк і Фуртак заперечили і в слідстві і на розправі, щоби розкидували летючки і виказують свідками своє алібі. Натомісць обвинувачені Шкамбара, Горинь і Винничок признавалися і у слідстві і на розправі до розкинення летючок у Варваринцях, яких змісту не знали, заперечуючи категорично свою приналежність до ОУН.

Трибуналові проводить віцепрез. Вендриховський. Лава присяглих чисто селянська — 11 поляків і 1 українець. Боронять: пос. д-р Дмитро Ладика Мушку і Сиротюка, д-р Дзерович Фуртака, посол д-р Степан Баран Шкамбару, Горинь, а д-р Степан Брикович Винничка. В суботу 23. п. м. зачнеться доказове поступування.

—o—

СПОРТ.

МИСТЕЦТВА У. С. Ґ.

Чорноморці — Сокіл IV. 2:1 (0:0)

Дня 21. п. м. відбулися на гриші „Світязі" змагання за мистецтво УСС., які покінчилися заслуженою перемогою Чорноморців. Сокіл IV. явився на змаганнях в девятку, при чому спізнився пів години. Таку поведінку сокільської дружини годиться найвайпшучіше напатнувати, тимбільше, що відтак цілий час гри змагуни Сокола IV. за кожним разом виконували мяч безцільно на авт. Під кінець змагань судля п. Повзанюк примушений був виключити з гриша двох змагунів Сокола IV. за несюортову поведінку. Видпів, не зважаючи на дощ, до 50.

Ситківкові змагання студентів.

Проголошені змагання за мистецтво українського студента (-тки) у ситківці, що почалися дня 22. IX. п. р. в год. 3. попол на токах УССК-у при вул. Супінського ч. 21, виказали „велике зацікавлення" та „зрозуміння" ваги спорту серед загалу українських студентів, чого найкращим доказом є число зголошених учасників .. 4 (!), в тому одна студентка. Все те, не зважаючи на уфундування редакцією „Нової Хати" мандрівної нагороди для побідниці у грі поодиноких студенток. Така повелінна загалу українських ситківкаріа-студентів каже нам глибоко призадуматися над будучністю української ситківки, коли її розвій опирається на того роду змагунах. Це тимбільше, що треба взяти під увагу відсутність львівських ситківкарів у мистецтвах Перемиської Волости.

Змагова Комісія.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Неділя, 24. IX. год. 7.30 веч. „Фрайлайн Доктор".

Понеділок, 25. IX. год. 7.30 веч. „Фрайлайн Доктор".

Театр Ріжнородностей.

Неділя, 24. IX. год. 3.30 веч. „Поя пана мама" (ціни від 60 сот. до 3.50 зол.).

Неділя, 24. IX. год. 7.30 веч. „Неприятелька мущин".

Кіна.

АДРІЯ: „Сірий дім".

АПОЛЬО: „Історія гріху" (Ст. Жеромського).

АТЛЯНТИК: Фільма Совкіно: „Турбіна 50.000 ГП".

КАСІНО: „Ніч у Каірі" (Рамон Новаро).

КОПЕРНИК: „Пригода в Зоо".

КОЛІСЕЙ: „Прошак із Багдаду", ревія „Що пані роблять вечором".

МАРУСЕНЬКА: „Пригода в Зоо".

МІРАЖ: „Образа мистецтву" (Ва. Буріян).

МУЗА: „Чума".

ПАЛЯС: „Донька полку" (Анні Ондрі).

ПАН: „Симфонія 6-х мільонів", на сцені: Цибульський, Власта Бомський.

ПАСАЖ: „Велика квітка" (Анїта Пейдж Мікі-Мікі).

СТИЛЕВЕ: „Пізнук" і ревія.

ХИМЕРА з причини реконструкції нечинне.

УТІХА: „7 пристаней, 7 дівчат", ревія.

Закордонне радіо.

Неділя, 24. вересня 1933.

Мор. Острава (263,8) 9.15 Пісні; **Братислава** (279,3) 12.15 Військ. орхестра; **Брно** (342,1) 9.15 Естонські пісні; **Штутгарт** (360,5) 14.30 Пісонькн ріжних народів; **Лайпціґ** (389,6) 20.00 Концерт; **Рим** (441.2) 10.45 Пісні, 20.45 Концерт; **Прага** (488,6) 11.00 Муз. порянок, 19.00 „Проданна Наречена" оп. Сметани; **Відень** (517,1) 12.05 Концерт; 13.45 Камер. музика, 19.05 Арії, балади, 22.30 „Мінна фон Барнгельм" пєса Лєссінга; **Будапешт** (550,5) 18.00 Пісні, 19.45 Цз. музика, 21.30 Речталь піяністки С. Ор, **Харків** (937,5) 9.30, 18.00, 21.30 Концерт, 15.30 Скрипка, фортепян; **Москва** (1481,5) 17.25 „Кармеситта й вояк" оп. Шанченка (Сталін 424.3 м.).

Понеділок, 25. вересня 1933.

Братислава (279,3) 18.05 Камер. музика; **Лайпціґ** (389,6) 12.00, 18.25 Музика; **Стокгольм** (435.4) 19.45 Еспанські пісні; **Рим** (441.2) 17.15 Музика, спів; **Відень** (517,2) 18.55 „Тангайзер" оп. Вагнера; **Ленінград** (857,1) 18.00 „Золото Рену" оп. Вагнера; **Харків** (937,5) 8.30 Музика для дітей, 9.00 Українська музика, 13.50 Рос. і нім. музика; 15.00 Солісти, 16.30 Концерт-естрада для молоді; **Москва** (720) 17.25 „Евген Онегін".

Львівське радіо.

Неділя, 24. вересня 1933.

11.30, 15.00, 16.30 Грамофон; 12.55 Муз. поранок; 14.00 Рільнича скринька; 14.15 Рільн.-метеорольог. комунікат; 14.20 Концерт хору; 14.45 Положення на світовому збіжевому ринку; 16.15 Балачка „Добре діється в данській державі"; 17.00 Вороги кооперації; 17.15 Польська народня музика; 18.00 Спів (Анат. Вронський); 19.00 Авдиція: „Віденське поле"; 19.40 Почт. техн. скринька; 20.00 Концерт присвячений творчости Шимановського; 22.00, 22.02 Спортові вістки; 22.20 На веселій львівській хвилі.

Понеділок, 25. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція, 12.05, 12.35, 15.00, 15.15, 16.30 Грамофон; 15.35 Збіжева біржа; 16.00 Бетовенові квартети; 17.00 Балачка у фр. мові; 17.15 Солісти (скрипка, спів); 18.15 Німанська битва; 18.35 Легка музика; 19.00 Сторожі моря; 20.00 „Джоконда" оп. Пончієлі (з грам. плит), у перерві „Румунська жінка"; 22.45 Спортові вістки.

—o—

БІРЖА.

У суботу Банк Польський устійнив курс долара на 5.70, в приватних оборотах 5.72.

Трансакції. Продажа. Купно.

Данція 173.75, 174.18, 173.32; Голяндія 360.95, 361.85, 360.05; Льондон 27.67—27.65 27.80, 27.50; Париж 35.00, 35.09, 34.91; Швайцарія 173.28, 173.71, 172.85; Італія 47.05, 47.28, 46.82, Берлін 213.50.

Акції.

Банк Польський 79 і пів, 79, 79 одна четверта.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗА".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 23. IX: масло прима екс. 2.80 зол., масло дес. 2.70 зол., молоко 17 сот., сметана 70 сот., яйця 3.90—4.00 зол. за копу. Попит на всі артикули оживлений.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Реколекції для Духовенства заходом і під проводом о. Василіяна [illegible] відбудуться у Львові в реколекційнім домі при вул. Дунін-Борковських від 2. до 6. жовтня ц. р. Перша наука в понеділок 2. жовтня в год. 8. вечором. Зголошуватися: Реколекційний Дім ул. Дунін-Борковських ч. 11 або Монастир оо. Василіян ул. Жовківська 36.

Загальні Збори Кружка „Р. Ш." ім. Т. Шевченка в Галицькій дільниці Львова відбудуться 1. дня жовтня ц. р. в 5. год. веч. в домівці Кружка при вул. Супінського ч. 23 зі звичайним порядком нарад. — Якби в 5. год. не було потрібного комплету, Збори відбудуться в 6. год. без огляду на число приявних. — **Старшина Кружка.** 412 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

П СТУДЕНТКИ прийму на мешкання з цілим утриманням. Мешкання сонячне, з вигодами. Фортепян до диспозиції. Сикстуська 58 А. II. м. 6. 382 3—3

НАУКА писання на машинах найновішою методою, переписка та помножування писем по цінах найнижчих приймає Ю. Ломага, Валова 11. 308 8—10

МЕБЛЬОВАНА кімната, фронтова, 2 вікна, услуга, освітлення, до вжитку лазничка, вхід з передпокою, дешево до винайнмлення. Вул. Виспянського ч. 31, партер. 391 3—3

ВУГОЛЬ: Калитяк, Байки 14. Тел. 38-24. 203 26—30

КІМНАТА тепла, фронтова, з комфортом сейчас до винайму. Піскова 40, м. 1. 1-2

ДЕШЕВО, солідно, задоволяюче виконує фризєрські роботи артист. робітня Кутковського. Бляхарська 11. 413 1—1

ВІДНАЙМУ умебльований покій. Стшиця (8 Ібічна Хорунщкни) I. поверх, двері 10. 400 1—1

ВІЧНІ ПЕРА направляє дешево „Прецизія", Рутовського 10 (в брамі). 416 1-2

ШКЛЯРСЬКІ РОБОТИ, оправу бровів та зеркал виконує безробітний умовий прецівник Ол. Рудий, вул. св. Миколая 11 а.

ПРОДАМ претенсію 5.000 долярів добре забезпечену на реальности в Дрогобичі за 1.600 долярів. Відомість у канцелярії адвоката д-ра Бабія, Львів, Сапіги 66. 411 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Вуголь - Кокс - Дерево

в найдобрійших якостях

доставляє

„НАРОДНЯ ТОРГОВЛЯ"

Львів, Ринок 36.

Інформації: Бюро — Львів, Ринок 36 та склади: Ринок 36, Личаківські 155, пл. Вільчевського 3 та Городецька 23. 264 10-10

СВІЙ ДО СВОГО ПО СВОЄ!

Фамоза ПОРОШОК ДО ЗУБІВ МИЛО ДО ГОЛЕННЯ

Жадайте по усіх крамницях лише виробів української фірми

ФАМОЗА.

Новий Самоуправний Закон

Д-РА СТЕПАНА БАРАНА.

Ціна 40 сотиків

з почтовою пересилкою 55 сотиків.

Висилає Адміністрація „Діла".

Читайте „Діло"!

Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Вид. Спілки „Діло" Львів Ринок 10. За редакцію відповідає Олександер Костик.

КОНФІСКАТ НАКЛАД ДРУКУ

Ч. 253 (13.452). Львів, вівторок 26. вересня 1933. Pocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.922.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Квартально 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Приняття з нагоди свята в Стемфорді.

(Від нашого кореспондента.)

Недалеко української католицької школи в Стемфорді, на горбку Строберрі Гіл, стоїть велика міська висока школа. У ній є простора обідна галя надолині, а ще більша концертова галя нагорі. Отсю то обідну галю вдалося гол. впорядчикові о. Володимирові Лотовичеві, дістати від міської шкільної ради на святочний обід для гостей, що приїдуть на посвячення школи, а концертову галю на святочну академію.

Треба признати, що бурмістр міста Стемфорду йшов на руку гол. впорядчикові у всім. Число гостей було таке велике, що не можна було всіх прияти. Правильних місць було лише 600, але завдяки маніпуляції впорядчика обіду, гр. Гаррі Євусяка з Джерзі Сіті, приставлено столи і в той спосіб добуто місць аж для 767 осіб. Обідова галя була виповнена, як ніколи.

З причини припізненого кінця богослуження, припізнився також обід, що почався в год. 2. попол. замість 1.30. Загуділо, як в улию, але коли на салю ввійшли Владики: Ексцеленція Константин Богачевський, Ексц. Василь Такач і Ексц. Василь Володимир Ладика, всі гості встали і оплесками приняли достойників.

Зібрані гості поводилися зі збереженим всяких правил етики, цеж був квіт нашої еміграції зі своїм духовенством. Для історії слід записати імена присутніх священиків. Були це: Всв. о. Петро Понятишин, бувш. адміністратор українсько-католицької — тоді ще спільної всім „греко-католикам" дієцезії, теперішні ліцезальні радники, Впр. оо.: Филемон Тарнавський, Антін Лотович, Павло Процько, Іван Ортинський,, Іван Кутський, Лев Чапельський, гол. впорядчик свята. о. Волод. Лотович, його дорадник о. Йос. Чаплинський, і всі ті, що брали участь у богослуженні чи то при асисті, чи то помагаючи при збірці на школу чи в інший спосіб, щоб свято випало величаво. Були це Всч. і Впр. оо.: Ол. Павляк, Ол. Пристай, Ол. Ротко, Евстахій Сидоряк, Вас. Жолдак, Дмитро Добротвір, д-р Микола Копачук, Мирон Данилович, Іван Захарко, Максим Кіназ, Роман Волинець, Мих. Скроцький, Іван Шуховський, Роман Круша, Василь Маньоський, Мих. Продан, Мих. Олексів, Григ. Кульчицький-Цмайло, Волод. Уляницький, Мих. Кузів, Евген Бартіш, Мирон Залітач, Атанас Черепяк, Степан Побуцький, Андрій Хлистун, Сильвестер Журавецький, ЧСВВ., Мих. Колтуцький, д-р Дмитро Гулин, д-р Онуфрій Ковальський, Ярослав Скроцький, Мих. Капець, о. Н. Дебур, д-р Степан Тиханський, Андрій Рудакевич, Вас. Тремба, д-р Василь Федаш. З підкарпатської дієцезії разом з Преосв. Василем Такачем прибули: Впр. о. Михайло Янкович, Впр. о. Василь Берець, Всч. оо.: Пеняк Осип і Кандра Юрій. Був це загалом найбільший збір духовенства з нагоди якогонебудь народнього свята.

Обід почали владики молитвою.

Ледви мали гості час дещо перекусити, а Впр. о. Володимир Лотович, як головний впорядчик, привітав зібраних іменем господаря цілого свята, отже Кир Константина і після кількох жартівливих заміток запропонував зібраним на провідника і провідника тоастів (товстмастера) Впр. о. д-ра Миколу Копачука з Ембрідж, Па. Цей не дав довго на себе ждати, а відразу приступив до привіту всіх зібраних, починаючи від владик, переходячи до представників допомогових організацій, отже „Провидіння" й „Українського Народнього Союзу", які засіли при почеснім столі разом з іншими почесними гостями, а дальше членів хорів і громад і по черзі викликав до слова назначених промовців.

Кожна промова була духовою насолодою, але жаль, що через велике число гостей не можна було докладно чути всього сказаного. Тому ті промови будуть видруковані в цілости окремо. Після кожної промови „товстмастер" жартами апелював до зібраних, щоби завести можливу тишу, але це лише в частині йому вдавалося.

Низку промов розпочав Всч. о. Петро Понятишин, парох з Ню Йорку. Він історично виводив, як католицька церква опікувалася школами від самого початку істнування і як українська церква переняла цю ролю на себе. О. Антін Лотович, як голова „Провидіння", висловив побажання, щоб школа, яку тепер закладаємо, стала нашою академією і що в цій справі „Провидіння" дасть сю поміч, на яку його стати. Дмитро Капітула, з Мк Аду, Пенсильванія, як один з найстарших громадян-іміграптів американської України, пригадав на важкі початки української іміграції, на труднощі наші при заснові культурних інституцій і висловив свою радість, що ще за свого життя він міг власними очима оглядати першу вищу українську школу в Америці. Микола Мурашко, як голова Українського Народнього Союзу, пригадав, що ця організація від самого початку дбає про культурні установи серед українського громадянства в Америці, пригадав, що 18-та головна Конвенція УНС. в Дітройт асигнувала на першу вищу українську школу 500 дол. і обіцяв, що УНС. і на дальше буде підтримувати змагання Преосв. Владики в культурній національній праці. Гаррі Євусяк з Джерзі Сіті, Н. Дж., привитав старшу імміграцію від імені тут родженої української молоді і дякував владиці за здвигнення Української Католицької Вищої Школи для вжитку молоді. Д-р Льонгин Цегельський перевищив сміливістю всі свої промови, бо заявив отверто, що українська держава впала не лише через наших ворогів, але також тому, що ми в минулому вчили нарід бунту проти свого добра і виплювали ненависть. Тепер треба завернути з дороги, поставити гасло: „Без Бога ні до порога"- і вчити любови України на християнських засадах. Тих засад треба вчити в новій високій українській школі, яку власне відкриваємо.

Промови протягнули обід поза третю годину і тому треба було добре спішитися, щоби викінчити програму цілого свята. Тому владики встали до молитви, за ними всі інші гості і по молитві пішли безпосередньо до концертової галі в горішній частині будинку — Стемфорд після покріплення тіла наситити ще свого духа рідною піснею.

Д-р Семен Демидчук.

„Тризуб" і чергова провокація москвофілів на Закарпатській Україні.

Успіх, з яким українські пластуни виступили на Джемборі, що відбувався в Геделе на Мадярщині в днях 2.—8. серпня сильно допік місцевим русофілам з товариства Духновича разом зі субсідіованим сторонніми не чеськими чинниками „Карпаторусским Голосом", що виходить в Ужгороді.

По закінченню Джемборі намагалися вони всіма способами звести порахунки з соціял-демократичною партією, член якої інспектор Юлій Ревай є головою Управи Пласту на Підкарпатті. З цією метою хопилися вони за давно випробоване обвинувачення в іридентизмі, показуючи на доказ видану підчас Джмборі й поширювану на Закарпатській Україні листівку роботи Мирослава Григоріїва, з брамою до пластового табору з тризубом із галузок над нею й написом: „Підкарпаття". У звязку з тим дня 1. вересня арештували Мирослава Григоріїва, що малював листівку і Івана Романа, який фінансував її видання. Характеристичне, що 2. вересня „Карпаторусскій Голос" помістив велику статтю та повідомлення про арешт. Коли взяти на увагу час арешту й час виходу „К. Г." та місцеву техніку видання, то стає ясним, що замітка про арешт та стаття були написані ще перед фактом арешту. Дня 7. вересня той-же часопис приніс статтю під наг. „Тризуб", в якій брутально накинувся на соціял-демократів за їх прихильне становище до українського населення та подав „наукову розвідку на тему „тризуба" та українського сепаратизму:

„Що означає цей „тризуб" — питає „К. Г." і дає відповідь — Ніщо інше як три русских землі, південну частину Росії, від Каспійського Моря до південного Дністра, русскі території Польщі і Підкарпатську Русь до високих Татрів. З цього „Тризуба" українські політики хочуть створити Велику Україну, відібрати русскі історичні землі від Росії, Польщі й Чехословаччини..."

Слідство виявило, що листівку зробив Мирослав Григоріїв на замовлення Управи закарпатських пластунів з фотографії брами табору закарпатських пластунів (пластунів Підкарпатської Руси) на Всеславянському Джемборі, що відбулося у Празі минулого року.

Майже вся Прага дивилася тоді на вхід до табору, над яким висів великий тризуб із галузок і з написом „Підкарпаття" і нікому до голови не приходила думка про „іриденту".

Встановилося бо вже так, що знак тризуба серед українців набрав значіння не лише державного гербу, але значіння всеукраїнського, як знак духовного єднання, а серед українських пластунів прийнято його як знак пластового корпоративного характеру в комбінації з лелією.

Про всеукраїнське національне значіння „тризуба" може свідчити те, що його можна бачити на заголовних сторінках багатьох легальних українських видань в цілому світі. Кожний чеський громадянин може бачити „тризуб" на чеських перекладах українських белетристичних творів українських письменників.

Зрештою, чому пропаганду серед населення Підкарпаття української думки, пропаганду української свідомости афішують москвофіли як іриденту, а пропаганду так званої „русскости" як ознаку відданости Чеській Республіці? Де послідовність і совісне розвязання справи? Але послухаємо пп. москвофілів. Українська іридента, небезпека відірвання... Розум не може казати про створення незалежного Підкарпаття як державного організму. Це ясно. Отже — приключення. До кого? До Польщі, до Румунії, до Мадярщини чи може до СРСР?

Негативне відношення українців чеських підданих до СРСР, до Польщі, до Румунії та до Мадярщини документально відоме.

Не далі як у січні, цього року, відповідальні особи української еміграції в ЧСР подали меморандум мін. зак. справ, в якому заявили, що всі українські партії відкидають будь які претенсії Мадярщини на Закарпатську Україну. А батько арештованого Мирослава Григоріїва помістив у „Впереді" в Ужгороді кілька статтей проти мадярських заіхань.

Взявши все це під увагу, бачимо, як перед нами став у всій своїй красі той безглуздий режим аграрницько-республиканської партії, що розперезано панує нині на закарпатських землях, поборюючи те, що має здоровий розум, режім, що використовує для того всі способи, не гидуючи й найбрудніщими та переводячи свою роботу при допомозі поліції та місцевого москвофільства.

Пластун.

Хто відтягається від участи в розбудові освітніх змагань, того поступок є рівний поступкові дезертира в часі бою. А таких між нами не сміє бути. Усі ставаймо в ряди членів „Просвіти".

Міжнародня соціялістична конференція у Парижі.

I.

Париж, у вересні 1933.

Що три роки соціялістичні партії цілого світа відбувають свої інтернаціональні конґреси, на яких обговорюють проблеми світової політики та справи політичної стратеґії й тактики міжнароднього соціялістичного руху. Після зясування Соціялістичного Робітничого Інтернаціоналізму (який, до речі, безпідставно називають „другим Інтернаціоналом"!) на конґресі в Гамбурзі 1923 року чергові конґреси Соціялістичного Інтернаціоналу відбувалися: 1925 р. в Марселі, 1928 р. в Брюсселі, 1931 р. в Відні. Новий конґрес Соц. Інтернаціоналу мав би відбутися 1934 р. Але сучасні події в середній Европі, — ґітлеризм у Німеччині, поширення фашизму в ріжних країнах Західної Европи та зріст воєнних настроїв і мілітаризму, — дали привід Секретаріятові Соціялістичного Інтернаціоналу за згодою всіх приналежних до С. І. партій скликати надзвичайну соціялістичну конференцію в Парижі. Ця конференція відбулася 21—25. серпня ц. р. з участю 142 делеґатів та приблизно такогож числа „ґостей", делеґатів без права голосу. На конференції були делеґати соц. дем. партії Великої України — П. Феденко та М. Маташко. Делеґати укр. соц. радикальної партії не дістали паспортів і не могли приїхати до Парижа.

Катастрофа, що навістила німецьку демократичну республіку, яка спиралася на співробітництві соціял-демократів та буржуазно-демократичних партій, поширила подекуди **повіря,** якому дала початок більшовицька Москва: мовляв, у сучасну добу природнім і нормальним політичним режімом може бути або „диктатура пролетаріяту" на московський зразок, абож „диктатура буржуазії" фашистівського типу. Комуністи уважають фашистівські рухи за **превентивну** війну дряхлого капіталізму проти соціялізму, що наближається до своєї перемоги над капіталістичною анархією. До речі сказати, однодушно з цією „теорією" уже понад 10 років відомий ідеольоґ українського фашизму „ховає демократію", як тінь минулого, як пережиту ідею, якій, мовляв, нема місця в сучасному зударенні світових політичних та ґосподарських потуґ. Оскільки цей дефетизм, зневіра в демократичнім режімі, особливо поширилися в Німеччині після приходу до влади Ґітлера, то цілком природно, що учасники соціялістичної конференції в Парижі мусіли спинитися також над цією проблемою, яка має не тільки теоретичний інтерес, але й дуже практичне значіння.

Проблеми, що їх обговорювала Соціялістична Конференція, діляться на такі три головні ґрупи:

1) Методи боротьби соціялістичних партій за владу в державі.

2) Боротьба проти інтернаціонального фашизму.

3) Боротьба з небезпекою нової світової війни.

Всупереч настроям деяких делеґатів з з країн диктатури соціялісти з країн старої закоріненої демократії підносили вагу й значіння політичної свободи для розвою й поступу цілого суспільства. Делеґат англійської трудової партії **Долтен** (Dalton) зосібна підчеркнув у своїй промові на конференції, що **ні одна країна старої демократії,** яку вибороли народні маси протягом 19 і попередніх століть, **не находиться під режімом диктатури.** Старі демократичні держави — Англія, Північна Америка, Франція, Швайцарія, Бельґія, Голяндія, Данія, Швеція, Норвеґія, Фінляндія — всі ці країни лишаються з непохитною демократичною конституцією. В цих країнах фашистівський рух, як і рух комуністичний не ґрає політичної ролі. Взагалі треба зазначити, що **повіря** про неминучий упадок демократії під натиском двох полярних сил — більшовизму та фашизму — не має ґрунту в дійсности. Бо коли визнавати фашизм за „попередню війну" капіталізму проти соціялістичного наступу, то тоді найбільший розвиток фашизму мусів би бути в тих країнах, де соціялісти вже взяли владу в свої руки ле-

Вишліть жертву на Ювилейний Дар для письменника Богдана Лепкого. П. К. О. ч. 500.986.

гальним шляхом, на основі загального виборчого права — в Швеції та в Данії або в тих країнах, де можна сподіватися приходу соціялістів до влади у недалекім часі — в Англії та Франції. Але в дійсности в цих країнах фашизму зовсім не чути!

Думки англійського соціялістичного делеґата Долтена з приводу німецького фашизму слід навести з тих причин, що англійська трудова партія після поразки на виборах 1931 року переживає період нового арросту, отже можливо, що англійські соціялісти прийдуть знову до влади після найближчих виборів до парляменту.

Долтен підчеркнув у своїй промові на конференції в Парижі, що режім Ґітлера в Німеччині викликав в Англії **„однодушне обурення".** Підчас дебат у парляменті в квітні ц. р. не було ніякої ріжниці поміж послами консервативної партії та партії соціялістичної в оцінці теперішнього режіму в Німеччині. З приводу плянованої німецьким правительством ревізії мирових договорів Долтен заявив, що в Англії ніхто тепер не хоче й чути про таку ревізію. „Одна англійська ґазета," — казав Долтен, — написала недавно, що треба Ґітлерові дати мирову нагороду Нобля, бо тільки під його натиском удалося обєднати всі країни Европи і якраз проти Німеччини!" З приводу тверджень комуністичної преси, що ніби нова світова війна неминуча, Долтен проголосив, що англійці готові перешкодити кожній війні в Европі і стоять за організацію мира.

К. В.

Наглий суд у Сокалі.

У суботу обв. Шевчук зізнав, що Здріль був при нападі на Хату Царика, що передше заперечив. Заперечує, начеб належав до організації. Ділав з особистої пімсти.

Свідок ком. **Козловський** говорив про боротьбу з „переворотовими" елементами в Сокальщині.

Прокуратор домагався, щоби обвинувачених покарати для відстрашення від дальших замахів. Інспіратором замаху вважає Бучка.

Обор. **д-р Хоминський** домагався щераз, щоби справу передали звичайному судові та щоби Бучка піддати психіятричним оглядинам, Бучко не міг входити зі Шевчуком у змову, бо між ними здавна була ненависть.

Обор. **д-р Біляк** ствердив, що ця справа не має нічого спільного з переворотовою акцією. Шибеницями не полагодимо політичних проблем. Просить передати справу звичайному судові.

Опісля трибунал пішов на нараду й оголосив присуд на основі якого **Ілька Шевчука та Федька Здріля засудили на досмертну тюрму з утратою горожанських прав. Справу Бучка передали звичайному судові.**

—o—

Бурлива розправа ОУН. у Тернополі.

Як ми вже повідомляли, в пятницю почалася в Тернополі перед судом присяглих розправа ОУН проти Богд. Мушки та тов. за приналежність до ОУН і розкидання летючок.

Всі обвинувачені заперечили, начеб коли-небудь належали до ОУН.

Оборонець **д-р Баран** поставив внесення, яке — як ствердив оборонець — предсідник назвав „брехливою інсинуацією", що теж втягнули до протоколу.

Д-р Баран поставив **внесення виключити предсідника за образу оборони.**

На початку суботньої розправи предсідник трибуналу оголосив ухвалу II. карного виділу, яким відкинено внесення на виключення предсідника.

Після оголошення повищої ухвали обор. д-р Баран зложив заяву, якою умотивував свою постанову зречення оборони. Підчас відчитування тієї заяви прийшло кілька разів до гострої перепалки між оборонцем і предсідником. Вкінці предсідник відібрав д-рові Баранові голос.

До заяви д-ра Барана прилучилися зчерги всі інші оборонці. І цим разом доходило до гострих перепалок між обороною та предсідником і до відбирання голосу поодиноким оборонцям.

Трибунал після наради оголосив постанову, якою відложено розправу до найближчої каденції. **На д-ра Барана наложили обовязок покрити кошти 2-денної розправи, а на д-ра Бриковича кару 50 зол. за невідповідну поведінку супроти суду.**

—o—

ГОСТРА НОТА СРСР ДО ЯПОНІЇ.

МОСКВА, 24. 9. ПАТ. Віцекомісар закордонних справ Сокольніков поручив вручити Японії ноту в справі відповідальности Японії за останні події в управі сх.-китайської залізниці. Згідно з вістками, що їх одержав уряд СРСР, манджурський уряд плянував небаром арештувати ряд більшовицьких членів тієї управи, щоби зробити більшовицьку колегію управи залізниці непотрібним додатком. „Правда" й „Ізвестія" пишуть у цій справі майже в ультимативному тоні та твердять, що всякі пізніші вияснювання Японії, які скидають відповідальність на Манджурію, будуть безуспішні.

—o—

ЯПОНІЯ СУПРОТИ НОТИ СРСР.

Льондонські часописи повідомляють із Токіо, що японський уряд приняв рівнодушне більшовицьку ноту, в якій уряд СРСР. робив відповідальним японський уряд за нарушення прав СРСР. на сх.-китайській залізниці.

Зачувати, що Японія в ноті до Москви скине зі себе відповідальність за евент. заняття російського уділу в залізниці Манджурією. Пояснюють це так, що Манджурія займе російську частину залізниці силою.

—o—

КРАДІЖ У ПРЕЗИДЕНТА ПОЛЬЩІ.

Ще 21. серпня злодії закрались до Замку в Варшаві, розбили залізну касу та забрали 22.326 зол., власність управи, призначених на ремонт Замку. Поліція устійнила, що влом зорґанізував возний бюра управи робіт Ґенр. Ясінський. Возний впустив злодіїв 19. серпня, коли в Замку були прочульки та робітники. Злодіїв арештували.

Процес за підпал Райхстаґу.

У третьому дні розправи за підпал райхстаґу обв. Димітров заперечив начеб у Болґарії засудили його на кару смерти. На це предсідник напімнув обвинуваченого. Димітров призвав, що брав участь у болґарськім рев. русі, одначе атентати на короля Бориса та софійський собор не були ділом комуністів. У 1924. і 1927. рр обвинувачений був у Москві, потім перенісся до Відня, відки кермував акцією болґарських комуністів. Далі Димітров зізнав, що брав участь у пацифістичнім конґресі в Амстердамі. Предсідник вдаряє пястуком об стіл і перебиває Димітрову. Димітров піднесеним голосом каже: „Хай суд війде в моє положення. Місяці сиджу закутий в кайдани, це спричинює мої моральні терпіння". Далі зізнає обвинуваченний, що вдержувався з літературної праці. Жінка його вмерла в Москві. Живемо в часах — каже Д.— коли навіть німецький наслідник престола проголошує себе революціонером. Заперечує, начеб Кохам казав, щоби знищили його документи. Обвинуваченний за вчинки болґарської ком. партії бере на себе відповідальність, з німецькими комуністами не має нічого спільного. Обвинуваченний противник індивідуального терору. (Предсідник вдаряє пястуком і четвертий раз напоминає обвинуваченого.) З обв. Поповом і Паневом зазнайомився в Москві. За протокол, зроблений у слідстві не бере відповідальности. В обвинуваченого старалися вимовити підпал. (Предсідник вдаряє пястуком об стіл і каже: Це неправда!)

Обв. студент прав Попов, караний кілька разів за політичні простушки. Комуністом був від ранньої молодости. Про побут у СРСР у слідстві не згадав, бо не хотів дати болґарській поліції атутів, як вернувся би до краю. Думав, що його арештували припадково. Щойно пізніше дізнався, що його обвинувачують у підпалі райхстаґу. Заперечує свою участь у підпалі.

Комісар поліції Ґайсіґ зізнає, що коли Ван дер Ліббе діznався, що має бути льокальна візія в райхстаґу, сказав: „То чудово, там виголошу їм палку політичну промову". Ван дер Ліббе заперечує це.

СПРАВЖНІ ПІДПАЛЯЧІ РАЙХСТАҐУ?

Празький „Соціяльдемократ" повідомляє, нібито утікач із концентраційного табору при Ґенераль Папештрасе в Берліні 33-літній австр. горожанин (якого назвища зі „зрозумілих" причин не подає) подав сенсаційні вістки про підпал райхстаґу. Мовляв, до його келії замкнули раненого ґітлерівського пробоєвика Курта Штроха і цей сказав йому, що президент парляменту Ґерінґ спровадив до парляменту 8-х пробоєвиків із матеріялами до підпалу. Із тих 8-х пробоєвиків, по словах Штроха, при житті остало лише двох, решту підступно повбивали. Ті два жили ще в липні, та мабуть у звязку з лайпціґським процесом і їх убили. „Соціяльдемократ" домагається, щоби Штроха покликали на свідка в лайпціґськім процесі.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

Розправа за вбивство Голувка.

Пятитий день розправи.

(Від нашого кореспондента.)

В понеділок, 25. вересня ц. р. дальше переслухували свідків, які мали висвітлити заплутану історію револьвера, що і перейшов через підс. Барановського і опинився в Трускавці, а по вбивстві знову дивним дивом найшовся в підс. Барановського, який його відпродав.

На салі розправ ледви біля 20 людей та й го саме майже жіноцтво і декількох сторожів безпеки; зате в суботу було навпаки.

ВТЕЧА ВБИВНИКІВ?

Св. Бернард Вайнгартен ректе Фукс, фризієр з Трускавця, 24 літ, мойс. віроісп., без присяги, зізнає, що критичного вечора, себто дня 29. серпня 1931 р. вийшов з товаришем з хати і біля пансіону СС. Служебниць побачив двох мущин, які вибігли з подвіря пансіону й побігли у напрямі кіна. Один з утікачів навіть сказав до товариша: „спішися скоріше, бо вже пізно до кіна", а тоді свідок сміючись сказав до товариша: „А то дурні „фраєри", такий дощ і негода, а вони спішаться до кіна".

Суддя Кучера: Чи ви бачили на вулиці біля пансіону ще двох інших мущин? **Свідок: Ні!**

Дальше відповідає, що з пансіону не долетіли до нього ніякі крики і щойно по дорозі зустрів двох лікарів, які бігли вулицею вгору. Міркував, що хтось занедужав.

На питання обор. д-ра Шухевича каже, що зікого з підсудних в Трускавці не бачив.

ДАЛЬША ІСТОРІЯ З РЕВОЛЬВЕРАМИ.

Св. Анастазія Герник, гр.-кат., 24 літ, учителька музики, незаприсяжена зізнає, що біля Різдвяних свят, в січні або навіть у лютому 1931 р., її наречений Огородник, передав свідкові пакуночок (де був револьвер марки Ф. Н. 99.726) з проханням переховати його. Що в пакунку було — свідок не знав. Свідок заховав цей пакуночок у куферку в хаті своїх батьків у Губичах. Передаючи цей револьвер переховати, наречений Огородник не згадував, навіщо його заховати. Опісля по двох-трьох тижнях нареченій відобрав цей пакунок. На питання предсідника каже, що Теодора Муйлу знає, але він ніколи до хати свідка не приходив. Підс. [illegible] д-ра Шухевича каже, що підчас вбивства посла Голувка підс. Барановського в Дрогобичі не бачила, бо саме тоді студіювала в Відні музику.

Св. Степан Мирослав Огородник, гр.-кат., 21 років, професор музики в Муз. Інституті в Дрогобичі, заприсяжений каже, що підс. Р. Барановського пізнав у Дрогобичі на початку шкільного року 1930/31 р. у Музичному Інституті, де він приїзджав до своєї нареченої Дарії Герасимовичівної. Давніше чував про підс. Барановського саме, що його засуджено за напад на пошту. Знає теж, що підс. Барановський зі своєю нареченою були в 1929/30 р. через цілий рік у Дрогобичі, де Герасимовічівна студіювала музику. Свідок мав враження, що підс. Барановський — це націоналіст і політично вироблена людина. Свідок не знає, чи підс. Барановський належав до ОУН. Перебуваючи в Дрогобичі підс. Барановський шукав за посадою. В зимі — мабуть уже з початком 1931 р. — підс. Барановський попросив свідка, щоби свідок — виїзджаючи постійно на неділю і свята до Львова — зустрінувся з Березинським та привіз йому револьвер. Свідок каже, що з пок. Березинським знався ще з гімназії. Нині свідок уже не пригадує собі, чи пок. Березинський мав позичити чи віддати револьвер підс. Барановському; одначе з розмови з підс. Барановським набрав враження, що пок. Березинський позичає револьвер підсудному. І дійсно свідок одної неділі зустрівши пок. Березинського біля Преображенської церкви у Львові, передав йому прохання підс. Барановського. Справді змісту цієї розмови св. нині не пригадує собі, та всеж тоді пок. Березинський прирік свідкові, що револьвер передасть йому найближчої неділі, бо при собі револьвера не має. Дійсно — менше-більше за 4 тижні пізніше пок. Березинський під церквою у Львові передав свідкові револьвер, мабуть у пакуночку. Не пригадує собі такого моменту, щоби пок. Березинський, передаючи свідкові револьвер сказав, що дає його під умовинною, що підс. Барановський зверне йому револьвер ще перед феріями. (Тут предсідник покаже свідкові револьвер марки Ф. Н. ч. 99.726 і цей каже, що револьвер величиною нагадує револьвер переданий йому пок. Березинським). В Дрогобичі свідок повідомив негайно підс. Барановського, що вже револьвер привіз зі Львова, але тоді підс. Барановський попросив ще свідка переховати його ще деякий час у себе, бо виїзджає з Дрогобича. Цей револьвер залишився у свідка декілька днів, та що свідок мешкав у інституті, попрохав переховати його свою наречену. По двох або трьох тижнях підс. Барановський сказав свідкові, що до Губич — де мешкала наречена свідка — прийде Теодор Муйла, щоби цей револьвер відобрати від свідка. Підчас побуту свідка в Губичах зайшов Муйла до читальні, де саме був свідок з нареченою, та викликавши свідка, вийшли за село на залізничий шлях, де зустрінув свідок ще одного мущину. Свідок знає Теодора Муйлу з Дрогобича, зустрінувшись з ним при відвідинах політичних вязнів. Муйла мабуть представив свідкові свого товариша, але тоді назвища його свідок не запамятав собі і щойно пізніше довідався, що це був М. Гнатів. Ця стріча була вже на весні. Свідок каже, що не знає чи М. Гнатів належав до ОУН. Тоді-то револьвера Муйлі свідок не передав, бо його не мав при собі; тому казав зголоситися йому на другий день.

На питання предсідника свідок виясняє, що при його конфронтації в слідчого судді з Львом Криськом, цей останній сказав рішуче, що свідок саме йому передав другої днини револьвер у Дрогобичі, а не Теодорові Муйлі. Тому свідок каже, що тепер не пригадує собі, кому саме передав револьвер: Муйлі чи Криськові але як Крисько так запевняє, то мабуть йому передав цей револьвер. Опісля вже аж до вакацій і через вакації свідок цього револьвера не мав ні стрічася з ним. Щойно по вакаціях пок. Березинський приїхав до Дрогобича до свідка і домагався звернути йому позичений револьвер. З тої причини дійшло між ними до суперечки, бо свідок обурився на пок. Березинського, чому саме він звертається до нього взагалі з тією справою, бож саме підс. Барановський у нього позичив револьвер. Одночасно свідок додав, що при нагоді зустрічі з тією людиною, якій з доручення підс. Барановського передав цей револьвер, запитає, де цей револьвер.

Предсідник: А чи ви сказали тоді пок. Березинському, що [illegible] передали ви Муйлі або Криськові? *Св. Огородник:* Ні! Небаром свідок, зустрівшись з Муйлою, пригадав йому за цей револьвер, а цей сказав, що револьвера в себе не має, але його відшукає. І дійсно небаром Муйла звернув свідкові револьвер, а цей передав його до хати підс. Барановського — мабуть його дружині. Могло це бути з початком, у половині або при кінці жовтня, а навіть з початком листопада, але в кожному випадку в осені. Свідок каже, що Т. Муйла не згадував йому рішуче, що з цього револьвера вбито пос. Голувка.

На питання предсідника підс. Барановський каже, що свідок приїхавши з револьвером до Дрогобича, зайшов до його хати й там передав його підсудному, але його наречена не хотіла задержати револьвера в себе і тому він попросив свідка переховати ще револьвер. Далі каже, що не доручував свідкові передавати револьвер Муйлі, лише Криськові, бо Муйли взагалі не знав.

Суддя Кучера: Чи підс. Бар. говорив, навіщо потребує цього револьвера? *Свід.* Ні! Але з розмови я набрав враження, що потребує на полювання. *Суддя Кучера:* Чи Муйла і Крисько говорили навіщо їм цей револьвер? *Свідок:* Ні!

Дальше свідок каже, що з підс. Барановським ближче не сходився, а револьвер привіз йому до Дрогобича радше з чемности до своєї товаришки Дарії Герасимовичівної.

Суддя Купровський: Ви дали револьвер Криськові — як це нині зізнаєте — а домагалися його звороту від Муйли? Якжеж це так? *Свідок:* Якби я зустрівся з Криськом, то від нього теж домагався би звороту цього револьвера.

Прокуратор: Де підсудний Бар. оглядав цей револьвер? **Свідок:** У своїм помешканні. **Прок.:** Чи тоді був ще хто присутній у помешканні? **Свідок:** Не пригадую собі. **Прок.:** На чім саме полягали оглядини револьвера? Може розбирав його? **Свідок:** Не пригадую собі.

Дальше на питання прокуратора свідок подає опис осіб Муйли та М. Гнатова та знову оповідає, як відбулася їхня стріча на залізничім шляху, а з Л. Криськом зустрінувся в Дрогобичі на вулиці.

Обор. д-р Шурлей: Цей револьвер переходив через руки аж 5-ох людей і ніхто не питався вас або ви їх, навіщо цей револьвер? **Свідок:** Ні, не говорив.

На питання обор. д-ра Шухевича, свідок зізнає, що з підс. Барановським зустрічався в Дрогобичі.

Обор. д-р Шухевич: Скільки разів зустрічалися ви з підс. Барановським до вашої розмови з револьвером? **Свідок:** Більше як один раз. **Обор. д-р Шухевич:** Отже більше як раз, а менше — як 1.000, 1.000.000; але кільки саме? **Свідок:** Менше-більше (предсідник кидає фразу: менше як 1.000 — сміх на салі) пять разів. **Обор. д-р Шухевич:** Хто відобрав револьвер по вакаціях? **Свідок:** Дружина підсудного. **Обор. д-р Шухевич:** Щож ви їй тоді сказали? **Свідок:** Просив передати цей револьвер Березинському.

СУТИЧКА ОБОРОНЦЯ З ПРЕДСІДНИКОМ.

Тому, що св. Лев Крисько не явився на розправу — предсідник за тихою згодою трибуналу відчитує його зізнання — не зважаючи на рішучий спротив обор. д-ра І. Рогуцького, який ставить внесок не відчитувати його зізнань, лише переслухати таки особисто.

Продовження зізнань з пятого дня розправи подамо завтра.

Українська Господарська Академія в небезпеці пожежі.

20. вересня ц. р. Українська Господарська Академія в Подебрадах пережила трагічний момент величезної небезпеки, яка загрожувала знищенням її культурних цінностей та історичних матеріялів від небувалої пожежі, що сталася того дня в Подебрадах, відомому чеському курорті.

В 10-ій годині ранку в сусідній будові з подебрадським замком вибухла пожежа великого парового млина. За кілька хвилин 5-поверхова будова була охоплена грізною вогневою стихією. Ця пожежа викликала страшне замішання і переполох у цілому курорті, власне тому, що вона загрожувала найбільшому історичному памятникові чеської державности, чудовому замкові короля Юрія Подебрадського. Небезпека була зрозуміла для всього патріотичного чеського громадянства, але ще більше трівожною вона була для української кольонії, центром якої є відома всім Українська Господарська Академія.

В замку короля Юрія, в головному корпусі, у двох горішніх поверхах розташовані головні установи Академії і Технічно-Господарського Інституту позаочного навчання: бібліотека, деканати, канцелярії, наукові кабінети, архіви і т. д.

Пожежа поширилася з такою силою, що кожної хвилини загрожувала тій частині корпусу замку, де саме розміщена УГА. В часі, як місцеве громадянство поспішало на поміч пожежній дружині рятувати замок, українська кольонія поспішила рятувати памятки своєї культури, набутої з такими величезними жертвами та зусиллями одинацятилітньої праці. В Українській Господарській Академії в цьому часі вже розпочалася жвава робота по підготовці відкриття 3-го семестру позаочного Технічно-Господарського Інституту, вищих курсів українознавства та позаочних матуральних курсів. На щастя, вся адміністрація Академії в ректораті, деканатах і канцеляріях була на місці і своєчасно зроблено всі заходи для охорони майна. Абсольвенти Академії і персонал її з найбільшим напруженням у короткому часі мусіли підготовити евакуацію, головним чином архівів. Найгрізніша небезпека була для найбільшої цінности Академії — її бібліотеки. Найменша іскра могла би знищити 30 тисяч томів, вартістю біля міліона корон чеських. В часі, коли з величезним напруженням рятувалось майно, ніхто не усвідомлював собі найстрашнішої небезпеки для самих охоронців — лише за годину, коли пожежа була в найбільшій силі, виявилося, що біля замку містяться склади бензини. Спека від полумя була така велика, що в помешканні Академії три метри від вікон пашило вогнем. Вибуху бензини очікували що хвилини.

Лише завдяки героїчній праці пожежної дружини, яка в першу чергу звернула увагу на усунення за сферу пожежі бензини, пощастило уникнути того жаху, який спричинив би вибух бензини. Сум і жах обіймає кожного, хто дивився на цю картину страшної вогневої стихії, яка кожної хвилини могла покласти попелом і памятник чеської історії і памятник української культури.

Треба було бачити ці надлюдські змагання протипожежної модерної техніки подебрадської та всіх околичних міст пожежних дружин з пекольним вогнем. Боролися дві сили: стихія і техніка. Переможцем лишилася технічна досконалість і трагедія знищення Української Політехніки минула.

Х. К.

Криваві селянські неспокої в новоторгському повіті.

„Курєр Червоний" повідомляє, що мин. суботи в Новім Торзі арештовано кількох членів Строми тва Людового за те, що бунтували селян, аби не привозили сільських продуктів до міста. В звязку з арештуванням агітатори Вітоса та Кривцюка привели перед староство в Новім Торгу кількасот людей, які домагалися звільнення арештованих. Староста сказав делегатам, що не може звільнити арештованих без порозуміння з прокуратором. Селяни обкинули будинок староства камінням і хотіли виважити двері. Інший гурт селян заатакував поліц. пост рулю камінням. Ранили кількох поліцаїв. Поліція стріляла й ранила 4-х селян. Один із них помер по дорозі до шпиталю. Поліція зліквідувала заворушення.

Згаданий часопис зазначує, що Вітос увесь час сидів у ресторані та відтам давав приказн.

Банкрутство Японії.

ЛЬОНДОН, 25. 9. ПАТ. „Деплі Геральд" стверджує, що Японія стоїть перед фінансовим банкрутством, яке є наслідком великих видатків на воєнні операції в Манджурії й Китаю. Буджетовий дефіцит Японії виносить майже 1 мілірд єн або 100 міліонів фунтів шт. Задовження японського рільництва 6 мілірдів єн. Тільки 50 прц. свого буджету Японія покриває шляхом нормальних доходів. Не вважаючи на такий розпучливий стан фінансів військова партія, яка править державою, домагається нових видатків на морські будови коштом 690 міліонів єн.

—o—

Перед розбройною конференцією.

ЖЕНЕВА, 25. 9. ПАТ. Відбулася тут конференція Саймона й Едена з Нойратом. Предметом нарад була справа розброєння, при чому не було бесіди про німецькі контрпропозиції, які німецький амбасадор предложив у Парижі Великій Британії. Британська делегація заперечує істнуванню тих контрпропозицій.

—o—

Скликання Союзу Народів.

В Европі може прийти до війни.

ЖЕНЕВА, 25. 9. ПАТ. Сьогодні розпочалася 14-а сесія Союзу Народів. З причини непогоди чимало небагато публики ждало на появу делегатів, серед яких сенсацію викликав міністр Гебельс із своїм окруженням. Отворив засідання предсідник Ради норвеський міністр закордонових справ Мовінкель. Згадав про невдачу заходів для поліпшення відносин на Дал. Сході. Далі сказав бесідник, *що й в Европі можлива нова війна.* Безуспішність розбройної та льондонської конференції спричинила розчарування европейської громадської думки. Льондонська конференція не вдалася, бо не було заздалегідь порозуміння між вел. державами. Краще було не зачинати льондонської конференції. Щодо розбройної конференції, то побоюються, що *такі конференції можуть більше зашкодити ніж помогти.* Пакт 4-ох може злагіднювати конфлікти. Предсідником Ради Ліги вибрали делегата Півд. Африки Те-Вотера 30 голосами на 53 голосуючих. Делегат Мексика одержав 20 голосів.

—o—

Кріваві заворушення в Мексику.

З Мексику повідомляють: Між поліцією і релігійною організацією „Христос" прийшло до кріваних сутичок, при чому вбито пятьох членів тієї організації та одного поліцая. Проти народу сперлумувала поліція скоростріли, щоби не дійшло до повстання.

—o—

Воєнні пляни Німеччини.

ЛЬОНДОН, 25. 9. ПАТ. Відомий англійський публіцист Стід оголосив у „Сандей Таймс" революційну статтю про воєнні пляни Німеччини, відкриваючи німецькі стратегічні пляни на випадок війни з Францією. Стід стверджує, що випадкова брамою німецької армії не була би цим разом Бельгія, але Швайцарія, якої кордони не боронені французькими твердинями. Метою німецької інвазії був би Ліон і арсенал французького промислу Крезо та Сен-Етієн.

—o—

Голодівка обвинуваченого.

Обвинуваченний у підпалі райхстагу Ван дер Лібе розпочав у суботу вечором голодівку, не приймаючи ніяких харчів і напитків. Назармо підсували йому різні присмаки, на які він навіть не глянув. Лікарські оглядини стверднли, що Лібе находиться в стані пасивної ресистенції й психічної оборони, намагаючись довести до перервання розправи.

—o—

Фашисти в Канаді.

Робітничий клюб провінції Квібек осудив фашистіцьку партію. Має вона 25.000 членів, а організації її в ціло цілій Канаді

ПОЛІТИЧНІ АРЕШТУВАННЯ НА СЛОВАЧЧИНІ

З Братислави повідомляють, що на Словаччині арештували провідників т. зв. автономічної групи м. ін. бувш. посла адв. з Лубенця (давн. Лосонц), д-ра Базовського та гімн. професора Павла Немета. Рівночасно припинили на 3 місяці часопис „Сльовак", офіціяльний орган нар. партії. За сином д-ра Базовського Петром розіслали стежні листи. Він живе в Відні, в відомого словацького іредентиста д-ра Єгліцького, автора меморіялу до Ліги Націй, який домагається відірвання Словаччини від чсл. держави. Всім арештованим закидають державну зраду.

—o—

ПРИЙДЕ ДО ЯПОНСЬКО-БІЛЬШОВИЦЬКОЇ ВІЙНИ.

Токійська тел. агенц. Шімбун Ренго повідомляє, що тому, що міжнародне положення погіршилося Японія постановила збільшити стан мирної армії на 4 дивізії. Ті 4 нові дивізії мусять виконувати службу вже 1. квітня 1934.

—o—

ПІСЛЯ АРЕШТУВАННЯ БІЛЬШОВИЦЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ.

У звязку з арештуванням у Ляйпцігу кореспондента Тасса Безпалова та кореспондента „Ізвестій" Кейта (їх випустили на інтервенцію представника амбасади СРСР. у Берліні, який спеціяльно приїхав до Ляйпціґа; поліція пояснила, що арештували журналістів наслідком непорозуміння). Амбасадор у Берліні зложив на руки німецької влади протест, не приймаючи до відома вияснень ляйпцігської поліції.

—o—

Змова проти Сталіна?

Руські часописи повідомляють із Москви, що ГПУ арештувало директора військової академії Замятіна й членів комуністичної партії, приготовляли змову проти Сталіна.

—o—

Катастрофальна повінь у Словенії.

Як повідомляють з Любляни, Словенію навістила небувала від сто років повінь. Виляла ріка Сава з доплівами. Околиці довкола Любляни перемінилися в озеро, глибоке на 5 метрів. Населення ховається в гори. Міста Любляна і Чіллі відрізані від світа. Всі мости повирвані, наслідком чого багато людей втопилося. Вода зібралася теж у хорватській долині.

—o—

СУМНІВАЄТЬСЯ В МУДРІСТЬ ЖИДІВ.

БЕРЛІН, ПАТ. На зборах у Спортовій Палаті міністр пропаганди Гебельс у промові говорив про пропаганду акції зимової помочі для населення. Нац. соціялісти зуміють влучити Німеччину до світової політики. Згадуючи про жидівську справу сказав, що починає сумнівати ся в мудрість жидівської раси, бо вважає поведінку жидів супроти Німеччини невідповідною.

Парляментаризм пре до війни.

БЕРЛІН, 25. 9. ПАТ. На день виїзду до Женеви міністр Гебельс промовив під памятником в Нідервальде, запевняючи про мирові наміри німецького народу. Атакував сильно парляментарнам, якому закинув підбурювання до війни. На думку Гебельса, вибух війни приготовляють ті держави, що держаться парляментаризму. Що в Німеччині багато змінилося, говорив він, свідчить хочби факт, що на місці, де стояв колись Штреземан, тепер вперше стане представник націонал-соціалістів, а прав народу, репрезентованого давніше партіями інтересів, тепер боронитиме націонал-соціялістичний рух, спертий на пробудженні мас.

Повінь у Банаті.

Як повідомляють з Білгороду, повінь у Банаті приймає грізні розміри. Третину країни заливають води Драви та її допливів. Багато мостів знищених.

Студентські справи.

СТУДЕНТАМ ФІЛЬОСОФІЇ ДО ВІДОМА.

У звязку з реорганізацією шкільництва буде введений у гімназіях новий предмет, який починаючи від нового року. Це так звані *практичні заняття, окремі для хлопців та окремі для дівчат.* Напр. для хлопців столярство ві рібка дерева, металю, шила і т. п. У кожній клясі гімназії мішаного типу для цих практичних занять призначено по 2 години. Виходить, що таких годин буде в кожній гімназії 8, а в кодукаційних окремо 8 годин для хлопців та окремо 8 годин для дівчат.

Шкільна влада вимагає, починаючи вже від цього року, до навчання практичних занять повних кваліфікацій. Ось тут отвирається нове поле для заробітку наших студентів фільософії. Кваліфікацію до навчання практичних занять можна здобути або студіями на 2-річному курсі в Інституті у Варшаві*, або можна вченому, хто вже до цього сам практично підготовився, зголошувати ся і здавати там іспит у характері екстерніста. Кваліфікації можуть доповнювати теж фільософи, які вже мають кваліфікації з інших предметів.

Звертаємо на це увагу наших студентам фільософії, особливо безробітним. Нехай вглядаються на цей курс і вироблюють собі там відповідні кваліфікації! Учительських сил для практичних занять, потрібних для українських гімназій, тепер майже нема. А треба їх буде багато, напр. для гімназій „Рідної Школи" около 20 мужеських і 10 жіночих, а для державних гімназій парі 2 жіночі і 7 мужеських. Очевидно, що лекше попасти вимати в тих гімназіях такі сили, які, поруч кваліфікації до практичних занять, матимуть ще кваліфікації і до інших предметів.

В. К.

*) Адреса: Warszawa, Gorszewska 8, Instytut rabót ręcznych.

СПОРТОВІ ВИСЛІДИ.

МИСТЕЦТВА У. С. С.

Чорноморці — Тризуб 2:2 (1:2).

Гра весь час амбітна і фер. В обох дружинах добра оборона і нападу, слабша поміч. Перші ворота добув Тризуб в парного мету за руку оборонця, а в кілька хвилин пізніше другі зі самовбийчого стрілу того оборонця. Від цієї хвилини гра стає отверта, мяч переноситься від воріт до воріт. За руку оборонця диктує судія другого парного проти Тризуба, якого використовує Петрівський. У другій частині більше в гри мають Чорноморці, які й вирівнують у підворітнім замішанні зі серіяу Сінка І. Судівським змаганням, було до 500.

Комета — Сокіл IV. 2:1 (2:1).

Комета, граючи в першій половині з вітром, запевнила собі перемогу; в другій частині старалися відкрити висліл, що їй теж удалося. Судив п. Сінка.

Мета — Дніпро 2:1 (2:1).

Змагання ці будуть мабуть уневажнені тому, що судді п. Івахові стався годинник і він продовжив кінцевої гру попад правильний час; саме тоді Мета добула рішучі ворота. Видів до 200.

Студентські ситківкові змагання.

Ситківкові змагання за мистецтво українського студента (-тки), що відбулися дня 23. IX. п. р. принесли заслужену перемогу Сасинові Зенонові (УСЦК), котрий перемагаючи у фіналі Марунина Володимира (УСЦК) 7:5, 6:2, 6:0, добув рівночасно на власність нагороду „Медичної Громади". Наразі цю вперше здобув у 1930 р. Рожанковський Ярослав (ЛКС). Опісля трачі в черзі (в рр. 1931, 1932 і 1933) добувши її Сасик Зенон. У півфіналі Марунин Володимир переміг Пачовського Юрія 6:1, 6:2. З огляду на те, що не згголосилося більше змагунів крім тих трьох і Федаківної Ларіс (УСЦК), що дали б потрібний програму цих змагань. Та проте змагання напали цікаво з огляду на вирівнаний рівень гри обох півфіналістів Марунина і Пачовського. У фіналі Марунин, хоч грав безпосередньо другу партію (на власне бажання), ставив сильний опір рутинованому Сасинові і навіть відбираючи, провадив навіть у першому сеті 4:1 і 5:3, але через втомлення, мусів віддати першенство рутині і краще опанованій техніці гри Сасина. Вина на малу участь учасників у цих змаганнях лежить на стороні студентів-ситківарів, які не згголосилися до змагань у призначеному речинці, після якого на підставі обов'язуючого правильника УСС не можна було вже взяти під увагу спізнених і так зрештою нечисленних згголошень. (Протирецький, Рожанковський Ярослав, Федак). Організатор вірять, що подібний випадок вже більше у нас не повторіться.

БІРЖА.

ДОЛЯР.

Банк Польський платив у понеділок ра[illegible] 5.70 вол., продавав 5.65. У правобанках [illegible] 304

НОВИНКИ

— **Конфіската „Діла".** Вчорашнє (253) число нашого органу підпало конфіскаті за два останні речення з новинки п. н. **„Арештування"** і за одно речення з новинки **„Припинення слідства"**. Це вже 30-а з черги конфіската „Діла" в цьому році. — З уваги на те, що конфіската ця прийшла дуже пізно, Редакція не мала вже змоги видати вдруге того числа, тому **просимо Вп. Передплатників вторкового числа „Діла" не реклямувати.** Видаємо нині те саме число без змін, з тим, що вкладаємо в нього дві сторінки.

— **Шкільний рік в Духовній Академії** у Львові починається дня 30. вересня ц. р.

— **З Наукового Т-ва ім. Шевченка.** Управа Культурно-історичного Музею НТШ. складає щиру подяку Впов. п. меценасові д-рові Михайлові Волошинові, референтові Музею на Виділі НТШ., за щедрий дар 100 зол. на потреби Музею. — **Управа Музею НТШ.**

— **З львівського радія.** В середу, 27. вересня в свято Воздвиження Чесного Хреста, львівська радіостація трансмітуватиме з Волоської церкви у Львові Службу Божу. Співає хор під диригентурою проф. Прокоповича. Служба Божа укладу Архангельського. Початок в год. 9.45.

— **З театру „Заграва".** Нас повідомляють, що артистичний провід українського молодого театру „Заграва" обняв режісер Володимир Блавацький. В ансамблі театру артистки: Блавацька, Істоміна, Ковман-Степова, Цісикова, Сердюкова й артисти: Блавацький, Боровик, Королик, Паздрій, Сердюк, Зелез; декоратор Л. Боровик. Адм. управитель Ю. Кононів. Театр має дати в осінньому сезоні інсценізацію творів В. Стефаника п. з. „Земля", стрілецька оперета з муз. М. Гайворонського і лібретом Л. Лісевича й А. Курдидика п. з. „Залізна острога", драма наших днів О. Боднаровича п. з. „Стихія". З перекладного репертуару: „Буріданозий осел", комедія Флер і Каяве, „Часи Месії", Шальома Аша.

— **„Гуцульський стшелец".** Як повідомляють нас листом з Гуцульщини, місцева влада в Косівщині почала живу акцію за основуванням по гуцульських селах т. зв. Гуцульського Стшельца. До нього ангажують гуцульських парубків команданти поліційних станиць, війти і лісничі, а спеціяльно податний грунт найшов той рід стшельца в Жабю, колись осередку радикальної акції, де до нього вписалося 100 членів. Цим членам залишають гуцульську одежу, дають крісі, а кажуть теж, що члени цього Гуцульського Стшельца мають діставати по 1 зол. на тиждень платні.

— **Новий епископ-суфраган лат. обряду.** Папа іменував кс. Евгена Базяка, пароха в Станиславові, епископом-суфраганом архидієцезії латинського обряду у Львові.

— **Перенесення почти.** З днем 1. жовтня ц. р. почтова агенція в Ораві пов. Стрий буде перенесена до села Козьової. Агенція буде сполучена з почтовим урядом Сколе.

— **Ревізії.** В хаті ред. „Рідної Школи" Михайла Струтинського у Львові перевела поліція ревізію. Перевели теж ревізію в бурсі УПТ. у Львові при вул. Хшановської ч. 9.

— **Арештування.** Тайна та мундурова поліція перевела ревізії 15. і 16. вересня ц. р. в рогатинському повіті, у Черчу в студ. теол. С. Басяндинського та П. Гладуна, в Потоці у Марусі Гнидівної, склепаря Д. Гордія, М. Школяра та В. Вергуна.

— **Припинення слідства.** Осіню 1932 р. з приводу голосної афери перервання дротів у рогатинському повіті арештовано в Пукові студ. Т. Дарміця, М. і С. Юркова, В. Шеремету, П. Онуфрика, артиста-маляра С. Мельника, склепаря І. Музичку, рільн. С. Антоняка, Я. Васькова. Закрито читальню „Просвіти" та розвязано Самоосвітний Гурток, що існував кілька літ при читальні. Після двомісячної слідчої вязниці в Бережанах всіх арештованих звільнено. В днині ц. р. всі дістали акт обвинувачення „о вистемлек в арт. 165 § 1. г. к. к. попельньони в тен спосуб, же в року 1931 і 1932 до конца лістопада лоб почонтку грудня в Пуковє заложивши тайне звйонзек под назвом „Самоосвітний Гурток", ктурего істнєнє, уструй і цель мяли позостаць таємніцом вобец владзи паньствовей і пельньонц в нім функциєн членкув зажонду, заложилі і керовалі звйонзкем, ктурего істнєнє, уструй лоб цель ма позостаць таємніцом вобец владзи паньствовей". Місяць пізніше, а то 18. серпня ц. р. дістали повідомлення, що слідство проти них припинено. Такий є епільог голосної свого часу афери.

— **Хто виграв на льотерії?** 29-го та 30-го дня тягнення Держ. Класової Льотерії впали виграні на такі числа: 20.000 зол. на ч. 144672. 15.000 на ч. 29386. 10.000 зол. на ч. 84657. 5.000 зол. на ч. 3904, 22257, 88453, 100032, 115311, 137905, 2.000 зол. на ч. 7217. 7879. 10664. 3170. 32856. 38869, 45590, 47386, 51309, 60858, 68810, 68935, 85689, 88828, 10781, 109218, 111918, 128181, 131603, 141018, 151473, 1.000 зол. на ч. 5525, 5382, 5151, 18405, 21975, 22092, 23064, 29538, 30904, 37632, 42106, 42214, 45103, 46870, 47638, 55098, 55510, 59258, 66481, 69762, 72448, 73110, 77181, 81809, 84027, 86197, 87361, 88305, 89613, 93521, 96642, 99737, 110941, 112911, 116733, 125873, 126694, 130605, 139816, 151498.

— **Пожежі.** В Лучинцях пов. Рогатин почала 16. ц. м. горіти друга половина коршми. Два місяці тому погоріла ця коршма, а залишилася менша половина, де жид дальше мешкав, а двох вартівників все пильнувало коршми. Аж ось повстала з невідомих причин знову пожежа, яку теж згашено. Тепер пильнує коршми чотирьох вартових селян на зміну як день так ніч. Поліція арештувала студента Д. Ромаха, М. Холяву та старшого жонатого рільника П. Якимовича. Разом скованих відставлено з Рогатина 17. ц. м. до тюрми в Бережанах. А селяни бідні, аж чотирьох мусять пильнувати коршмаря — В Надієві пов. Долина вибухла пожежа в загороді Василя Петрова, що знищила ціле обістя й перекинулася на сусідні господарства, заподіявши шкоду на 5.000 зол. Причиною пожежі була хибна будова комина. В часі рятункової акції попеклося кілька осіб.

— **Обікрали Маслосоюз.** До склепу Маслосоюзу в Перемишлі (вул. Пілсудського ч. 1) добулися в ночі на 21. ц. м. злодії і розбивши касу, забрали готівкою 2.960 зол. Не виключене, що вломники приїхали зі Львова.

— **Засудили сектанта.** У Перевіщі (Калущина) Іван Пристай, реемігрант із Канади, основав секту спасителів світа, до якої вербував жінок і дівчат. Коли до поліції кілька дівчат внесло зажалення про знасилування, поліція арештувала Пристая. Станиславівський суд засудив Пристая на 4 роки вязниці.

— **Краєва хроніка.** Державна гімназія в Дрогобичі святкувала 23. ц. м. 75-ліття свого істнування, сполучене з товариським зїздом абсольвентів тієї гімназії.

Економічний огляд.

Українська хроніка.

ЗА ГОСПОДАРСЬКУ АКТИВНІСТЬ. — ЗА НОВІ ВАРСТАТИ ПРАЦІ.

Обговорюючи на цьому місці перші два числа „Пром.-Торг. Вістника" обіцяли ми вернутися ще до деяких справ, яких цей журнал торкнувся. Редактор і видавець в одній особі, п. Олена Василичукова видвигнула справу збуту сільського полотна й інших виробів села, а в другій статті знову справу овочевих перетворів. Навязуючи до моди, якою тішаться тепер у великих містах жіночі суконки, костюми чи плащі зі звичайного білого або небіленого селянського полотна, тоді коли наше село рівночасно відвертається від нього, любуючись міською тандитою, пані В. звертає увагу на можливости доброго збуту сільського полотна і добрих при цьому заробітків. Відсунення чужих посередників, що наповняють у таких містах як Варшава багаті крамниці різними родами сільських полотен, дало б змогу прожити неодному з наших безробітних. Зрештою і до самих полотен справа не зводиться. У великих містах Польщі є попит на вишивки, кераміку, мальовані горшки, поліські лубянки, вироби з лика, плетені кошички, тощо. Редакція П.-Т. В. (Варшава, Злота 46/6) — як пише згадана авторка — охотно служить зацікавленим всілякими інформаціями. — Друге, про що пише п. Василичукова, це овочеві перетвори. Справу полотен спрямовує вона до нашого жіноцтва, а овочеві перетвори головно до наших безробітних агрономів. „Цей промисл нам під силу. Його можна почати з невеликим капіталом. Маємо сирівець на місці, безробітні руки, теоретично приготований керівничий людський матеріял, можемо скористати з технічної помочі і фахового апарату „Сіль. Господаря". — Ось варивок зі статті „Овочеві перетвори". Між іншим звертає авторка увагу на журавини, цей монопольний овоч Волині і Полісся.

Польська хроніка.

ПРОПАГАНДОВА АКЦІЯ В КОРИСТЬ „НАРОДОВОЇ ПОЗИЧКИ".

Вся польська і жидівська преса повна звідомлень про живу акцію серед ріжних громадських кол за підписуванням позички. Ріжні достойники виголошують промови і публікують „інтерв'ю" про загальну повинність широких мас орнйти урядові з помічю тоді, коли він затим авелює. На основі приблизних обчислень деклярована сумз давно вже переступила проектовану квоту позички 120 міл. зол. Ворожать, що субскрипція дійде до 3 а може і 4-кратної висоти.

ПОЛЬЩА ПРИЗНАЛА МИТНІ ПОЛЕКШІ РАДЯНЩИНІ.

Від 1. квітня 1934 р. обовязуватиме знижка митної тарифи на ввіз радянських футер, риб і кавйору. Рівночасно радянські фільми, вина і деякі рибні консерви будуть користуватися клявзулею найбільшого упривілєювання.

МОРСЬКИЙ НАПРЯМ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ЕКСПАНЗІЇ ПОЛЬЩІ.

Польський імпорт й експорт усе більше звертаєтьєя в сторону моря. За сім місяців ц. р. привезено через Гдиню і Данціг щодо кількости 45 відс., щодо вартости 49 відс. усіх імпортованих товарів (7 місяців мин. року 33 і 32 відс.). У вивозі теж помітний зріст морського напряму, і так щодо кількости з 70 відс. мин. року на 75 відс. тепер. щодо вартости з 47 на 56 відс.

Світова хроніка.

РЕГІОНАЛЬНІ ОБЄДНАННЯ. — ГОСПОДАРСЬКІ БЛЬОКИ РЯТУНКОМ ІЗ ТІСНИХ ДЕРЖАВНИХ КОРДОНІВ.

Нещодавно прогомоніла вістка, що Голяндія зірвала з „митним перемиром", що його установили після лондонської конференції, сповіщаючи про те офіціяльно Макдональда. На днях появилась теж у пресі вістка, що в Ризі відбулась конференція промисловців і торговельників із Естонії, Латвії і Литви і що там приняли постанову про тісну господарську співпрацю тих трьох держав. Ця співпраця мала би виявлятись ось-як: господарська і митна унія, координація монетової і кредитової політики при помочі спільного органу для емісійних банків цих трьох держав. Згадана конференція покликала до життя окрему інституцію, що має здійснити ці постулати. Ідея балтійського блоку не нова. Цей балт. блок уже від кількох літ істнує, але досі не було там тісної співпраці в роді тут згаданої, а тільки митні преференції. Тепер, коли митне перемиря ось-ось буде зірване і коли наново пойовнича митна політика держав погрожує погибити кризу, а на світове порозуміння нема надії, надбалтійські держави пробують рятуватись регіональним обединянням. Свого часу (серпень 1932) чимало шуму викликала Оттава, де зробився всебритійський господарський блок. Труднощі, що виринають тепер при англійсько-радянських торговельних переговорах (про що ми вже на цьому місці писали) виростають власне на ґрунті обединання Англії з кольоніями і домініями в Оттаві. Зрештою не тільки Радянщина відчуває Оттаву. Відчувають це і Зл. Д. П. Америки, які пильно тепер працюють над реалізацією господарського панамериканського блоку. В грудні ц. р. будуть над ним радити американські держави (очев. крім Канади). Згадати ще слід про існування блоку скандинавських і півн.-европейських держав, куди ввійшли Норвегія, Швеція, Фінляндія, Данія, Голяндія і Бельгія. Центром цього блоку є Осльо. Посередньо виходить туди і Люксембург, бо Голяндія і Бельгія заключили з ним теж митне порозуміння. Що-правда блок з Осльо є доволі несуцільний і вже тільки згадані держави при підвищці мита. Ідея наддунайської федерації мала теж зродити черговий господарський блок та це ще теорія. Зате господарський зїзд репрезентантів Малої Антанти 25. і 26. ц. м. у Сінаї і деякі інші дотеперішні заходи вказують на те, що в колах Малої Антанти зовсім поважно думають про можливість тісної господ. співпраці чи навіть про зорганізування госп. блоку на зразок блоку великобританського.

ЯК І З КИМ ТОРГУЄ РАДЯНСЬКИЙ СОЮЗ. — В ЦЬОМУ РОЦІ АКТИВНИЙ БІЛЯНС.

У двох останніх літах торговельний біляис СРСР був міцно пасивний. І так пасивне сальдо було в р. 1931 — 293,8 міл. рублів, в р. 1932 — 134.8 міл. рублів. Нечувано сильна компресія вивозу в І. півріччі цього року дала в висліді активний біляис (+ 33,5 міл. руб.). Щоби мати поняття про розміри компресії вивозу просимо глянути на цю малу порівняльну таблицю (в міл. руб.):

	ввіз	вивіз
1. півріч 1932	405,7	275,2
2. півріч 1932	293,0	286,7
1. півріч 1933	190,9	224,6

Як бачимо з порівнання 1-го півроку 1932 і 1933 вивіз зменшився на 53 відсотків! Причина: потреба валюти на покриття зобовязань закордоном, що в сумі дають 1,3 мілїярди зол. рублів. Кругло 625 міліонів зол. рублів платних у цьому році, з того 350 тільки виде-жить Німеччині. Золота продукція дає Радянщині річно біля 100 міліонів, дрібну квоту приносять ріжні фінансові трансакції, а решту мусить дати закордонна торговля. Цифри біляису свідчать теж, що причиною голоду на Радянщині є не так вивіз збіжа, як задомлив колективістична господарка! Бо тоді, коли в І. півроці 1932 вивезли більшовики збіжа і стручкової городини за 24,1 міл. рубл., то в І. півроці 1933 всього за 9,6 м. р.! Цікаво ще зазначити, що Німеччина всупереч політичній ворожости дальше грала в радянському імпорті першорядну ролю (51,9 відс.), а навіть в рад. експорті зайняла в І. півроці 1933 перше місце (21.4 відс.), усуваючи з нього Англію (14,2 відс., а в 1932 ще 23,8 відс.). Цей „ненормальний" стан хочуть очевидно більшовики зміняти, про що ми вже писали. Тепер прим. хотіли б Гамбург замінити на Антверпію чи Ротердам при своїй міжнародній торговлі, або Бельгію і Голяндію приєднати для своєї закордонної торговлі. Та якби не було: німці невигідні політично, зате потрібні як торговельні контрагенти.

В. Н-вич.

— **Вбивство за дівчину.** Перед трибуналом присяжних суддів у Львові станув Василь Зуб зі села Піски пов. Львів. Посварившися з Петром Білогорським за дівчину, впав до його хати і вистрілом з рушниці положив його трупом. Трибунал засудив його на 4 і пів року вязниці.

— **Вибух у копальні.** В сутеринах нафтового концерну „Малопольська" в Борисславі вибухнув збірник газу. Вибух ранив тяжко інж. Стан. Паращака, службовця Мих. Мошора та робітника Мих. Чайку. В дуже грізному стані відвезли ранених до шпиталю.

— **Невдачний влом.** До громадського уряду в Товмачі добувся в ночі злодій і почав нишпорити по кімнатах. Запримітив це поліцай Маріян Домінік і станув на чатах при виході. Однак злодій зміркував, що його слідять, і висмикнувся з дому, а коли пустився за ним поліцай, стрілив до нього тричі з револьвера. Тяжко раненого поліцая відставлено до станиславівського шпиталю.

— **Втопилися в Дністрі.** В Посаді Горішній (Самбірщина) хотів перебристи Дністер 61-літній А. Тисовський із своєю жінкою Марією. Струя схопила жінку. Їй на рятунок кинувся чоловік, одначе обоє втонули.

— **Двічи покараний.** В самбірському суді відбулася розправа проти Вільгельма Тігера, власника самбірської рафінерії, засудженого вже раз на гривну 740 тисяч зол. і 4 роки вязниці за спіртові зловживання. За неправне стягнення урядової пльомби з дверей рафінерії та продажу пива без урядового дозволу, засуджено його додатково на 20 днів арешту і 400 зол. гривни.

— **Службовці-злодії.** В Перемишлі арештували інспектора прикордонної сторожі Ів. Гродинського та підкомісаря прикордонної сторожі Фридлевича під закидом крадежі 20.000 зол. на шкоду держ. скарбу.

— **Вломи в Товмачі.** До громадського уряду в Товмачі вломилися в ночі на 19. ц. м. злодії, однак їх сполошено. Постерунковий Маріян Коміник гнав за одним із вломників, який відстрілюючись, ранив його небезпечно. Злодій втік, а поліцая відставлено до шпиталю в Станиславові. Тої самої ночі доконано влому до канцелярії електрівні в Товмачі та до бюра шкільного інспектора, звідки забрали щадничу книжочку на 1.800 зол.

— **Вбили людового діяча.** В Грохові пов. Мелец хтось застрілив Хрусцеля, голову місцевого комітету людової партії. Коли Хрусцель сидів вечором при столі, читаючи газету, впав крізь вікно стріл, який положив його трупом на місці.

— **Ріжні вістки.** В південно-східній Манджурії шириться пошесть чуми, якої жертвою падуть тисячі людей. — Американський аеронавтичний клюб признав польським летунам першу нагороду в балюнових змаганнях за чашу Гордона Бенета. — 8.000 робітників Вестінгавз Електрік Спрінгфельд в стейті Масачузетс заявилося за страйком.

— **Нові діямантові поля.** З Ріо де Жанейро повідомляють, що в долині ріки Понто в провінції Мінас Жерайс викрито дуже богаті діямантові поля. М. і. добули діямант ваги 2.000 каратів. Щодо величини є це другий на світі діямант після славного „Кулінана", який найдено в 1905 р. у Трансвалі.

— **Арештували злодіїв Ліндбергової дитини.** В Антверпії арештували три особи, підозрілі в викраденні Ліндбергового синка. Люди ці хотіли продати в однім із банків вартісні папері, вартости міліон фунтів. Банк підозрівав походження тих паперів і звернувся до Льондону. Там ствердили, що папері походять з пакету вальорів, які Ліндберг дав бандитам на викупно синка. Арештовані не хочуть нічого зізнати, бо бояться пімсти генгстерів.

— **Нові сукні.** Чужинна преса вже подає програму найближчої зимової моди. На вечір довгі, плівкі сукні, що закривають черевики, досягаючи долівки. Можна їх навіть носити під вечір, на пізньому підвечірковому чаю. Сукня дістав знову хвіст. Ще кілька літ тому ніхто не вірив у це; всі гадали, що короткі вигідні сукні, що відкривали коліна, запанували надовго. Та в деяких паризьких моделях — вони покищо нечисленні — видко вже спробу надолужити жіноцтвенні — видко вже спробу надолужити жіноцтву, що занило відкривати ноги прозірчастим тюлем, що його додають до нижчої частини довгої сукні. Коли хвіст сукні хвилюється на боки, тоді крізь тюль видко ноги.

— **Довкола світа задурно** мандрував шість літ німець Осип Попфінгер, що аж тепер зібрав свої багаті враження в книжці. Німецька преса називає його „королем мандрівників зайцем". Походить він з околиць Мінхена і вибрався у світ 1927 р. як 17-літній хлопець, маючи в кишені 5 марок 40 фенігів. З цими грішми поїхав він Реном до Кобленц; звідтіля до старориманського міста Тріер, до Люксембургу та Бельгії. З Кале поїхав крадькома до Льондону, з Гарвіч до Голяндії, де тримали його три дні як шпигуна. Скрізь продавав листівки зі своєю фотографією і надписами, що їде у світ без грошей і просить допомогти йому в цьому. З Марсилії, де приймають його як помічника кухара їде він до Альжиру; Альжир, франц. і есп. Марокко та Сенегаль переїжджає на верблюдах, ослах і переходить пішки. Із Сенегалю їде потайки на вантаж. кораблі до сівд. Нфрики, з Капштадту його силоміць відставляють до Конго, де якийсь капітан бере його безплатно на Канарійські острови. Еспанія, Франція, Швайцарія, Австрія, Італія це тільки тимчасові місця його побуту, звідкіля він виїжджає до Палестини, Індії, Афганістану, Персії, Туреччини та Півд. Америки. Скрізь їздить з фотографічним апаратом і книжкою, де збирає підписи людей, печатки поліційних комісаріятів, війтів, губернаторів, марки і безліч вражінь. Нині має 23 літ і обїхав увесь світ без паспортів, віз і грошей.

—o—

З листів до Редакції.

„КОМАР", МАЛПА Й П. ОЛ. КОВАЛЕВСЬКИЙ.

Гумористичний часопис „Комар" (ч. 13 за ц. р.) в відділі „Від плота до плота" вмістив таке:

„Довідуємося і то в певних джерел, що автором статтей (в „Ділі") про волинські справи підписані „Сенекс" є ніхто інший, а співробітник „Української Ниви" і член Бе-Бе на Волині. Цей самий, якого свого часу була фотографія в „Комарі".

А в „Комарі" була фотографія... малпи, що її раніше (в 1930 р.) вмістила „Укр. Нива" на кандидата в листи ч. 11 п. К-ського.

Через те, що я не К-ський, то зголошуюся до редакції „Комаря", признаюся до псевдоніму „Сенекс" (мене особисто редакція знає, як також знає й те, що я ніколи співробітником „Укр. Ниви" не був, не є і не міг бути) та домагаюся спростування цієї брехні з „певного джерела". Те, що „Сенекс" не п. К-ський, стверджує і п. головний редактор „Діла" телефонічно. Редакція „Комаря" дала мені слово, що брехня буде спростована.

Проте вона досі цього не зробила й слова свого не дотримала. Як це назвати?

Тепер той самий пан, на якого „Укр. Нива" вмістила фотографію малпи, є її співробітником. Зрештою, то його справа.

Але ось у ч. 32 „Укр. Ниви" п. Ол. Ковалевський цитуючи мою статтю в „Ділі" про занепад етики серед газетярів, пише таке:

„Сенекс..." пише на сторінках „богоспасаємого" митрополитального „Слова".

Ось до чого люди зобрежалися. „Комар" каже, що „Сенекс" — співробітник „Укр. Ниви" п. К-ський і ілюструє це його фотографією, а п. Ол. Ковалевський каже в тій самій „Укр. Ниві", що „Сенекс" є співробітником митрополитального „Слова".

Заявляю, що я, співробітник „Діла" Сенекс, ніколи не був, не є і не міг бути п. К-ським, обектом фотографії і співробітником „Укр. Ниви" та „Слова", ні ножем, будучи членом УНДО, ніколи не був, не є і не можу бути членом Бе-Бе.

Все це є злобними вигадками, що мають на меті кинути тінь на „Діло" та на його співробітника Сенекса.

Симптоми занепаду газетярської етики й моральної недуги аж занадто очевидні.

Сенекс.

З музичного життя.

Концерт В. Тисяка в Станиславові.

Концертовий сезон почав у Станиславові оперний співак В. Тисяк концертом 21. п. м. На програму вложилися пісні українських композиторів (Лисенко, Січинський, Людкевич, Гайворонський, Кудрик) та оперові арії (Доніцетті, Верді, Пуччіні).

Тисяк належить до співаків, що прім гарних голосових прикмет (як барва голосу, голосова техніка) вміють у співі також музикальну культуру, яка проявляється між іншим в інтерпретації співаних творів. Тому його виступ на сцені мистецьке добре слухача. Звертаємо можна мати тільки до укладу програми та частого виходження на сцену.

Фортепіянова часть концерту була в руках учительки філії Муз. Інституту ім. Лисенка п. Т. Лепківської, яка не виявилася ані ліпше із свого завдання.

Слабша була технічна сторона концерту. Реклама не місці слаба, у пресі взагалі згадки про концерт, тому й публики на концерті доводі мало

О. З.

—o—

СПОРТ.

УКРАЇНА — ОГНІСКО 4:2 (3:1).

Україна в складі: Бутель І; Олійник, Воробець, Цимбала, Кіцила, Бутель ІІ; Лапчук, Магоцький, Скреготa, Кльош, Максимів. У другій частині грав Скреготa в обороні, а в нападі Воробець. Україна виграла заслужено. На перший плян вибився Скреготa і в нападі першій частині і в обороні. У другій напад грав цим разом багато краще, як на останніх змаганнях, голови Лапчук і Магоцький. В помочі найліпший був Цимбала але Бутель ІІ і Кіцила також сповнили своє завдання. В обороні побіч Скреготи виблився Олійник своєю жертвенністю. Бутель ІІ добрий. Напад чорно-червоних проваджений вміло Скреготою загрожує часто воротам противника. Вислідом є три голі, які добули Лапчук і 2 хв. з подання Максимова, у 29 хв. Скреготa з кар ного і в 38 хв. чудовим стрілом Магоцький. Огніско добуває ворота у 30 хв. По зміні піль у 6 хв. стрільне противник другі ворота, а в 16 хв. четверті ворота для України стріляє Кльош з подання Лапчука. Судіював добре п. Гавсман.

МИСТЕЦТВА ЛІГИ.

ЛЬВІВ. Погонь — Висла 1:0 (0:0).
СЕДЛЬЦЕ. 22 п. п. — Чорні 2:0 (1:0).
КРАКІВ. Подгуже — Варта 4:1 (1:0).
КАТОВИЦЬ. Рух — Краковія 3:1 (0:1).
ВАРШАВА. Л. К. С. — Легія 2:2 (2:1).

ЗА ВХІД ДО ОКРУЖНОЇ ЛІГИ.

ЛЬВІВ. Гасмонея — Ревера 3:1 (1:0).
РЯШІВ. Ресовія — Білий Орел 3:0 (2:0).
РЯШІВ. Ресовія — Білий Орел 1:1 (0:1).

ЗА ВХІД ДО ДЕРЖ. ЛИГИ.

ВАРШАВА. Польонія (Варшава) — Польонія (Перемишль) 3:0 (1:0).

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Понеділок, 25. IX. год. 7.30 веч. „Фрайлянн Доктор".

Вівторок, 26. IX. год. 7.30 веч. „Фрайлянн Доктор".

Театр Ріжнородностей.

З причини ремонту вечинний.

Кіна.

АДРІЯ: „Сірий дім".
АПОЛЬО: „Історія гріху" (Ст. Жеромського).
АТЛЯНТИК: Фільми Совкіно: „Турбіна 50.000 ГП".
КАСІНО: „Ніч у Каірі" (Рамон Новарро).
КОПЕРНИК: „Пригода в Зоо".
КОЛІСЕЙ: „Прошак із Богадіу", ревія „Що пані роблять вечорами".
МАРУСЕНЬКА: „Пригода в Зоо".
МІРАЖ: „Образа маєстату" (Вл. Бурян).
МУЗА: „Чемп".
ПАЛЯС: „Дочка полку" (Анні Ондра).
ПАН: „Симфонія 6-х мільонів", на сцені: Цибульський, Власта Бомський.
ПАСАЖ: „Велика клітка" (Аніта Пейдж Міккі-Мікі).
СТИЛЕВЕ: „Півчук" і ревія.
ХИМЕРА з причини реконструкції вечинне.
УТІХА: „7 пристаней, 7 дівчат" і ревія.

Закордонне радіо.

Понеділок, 25. вересня 1933.

Братислава (279,3) 18.05 Камер. музика; **Лейпціг** (389,6) 12.00, 18.25 Музика; **Стокгольм** (435,4) 19.45 Еспанські пісні; **Рим** (441,2) 17.15 Музика, співи; **Відень** (517,2) 18.55 „Тангайзер" оп. Вагнера; **Ленінград** (357,1) 18.00 „Золото Рейну" оп. Вагнера; **Харків** (337,5) 8.30 Музика для дітей, 9.00 Українська музика, 13.50 Рос. і нім. музика; 15.00 Соліста, 16.30 Концерт-естрада для молоді; **Москва** (720) 17.25 „Евген Онегін".

Вівторок, 26. вересня 1933.

Франкфурт (259,3) 20.00 „Сестра Анджеліка" оп. Пучіні; **Братислава** (279,3) 18.01 Концерт, 19.30 Трансм. з театру; **Мілян** (331,8) 20.30 „Веселий мужик" оп. Лео Фаля; **Брно** (342,1) 19.20 Пісеньки; **Білгород** (429,7) 19.00 Пісні; **Бермінгстер** (411,4) 20.00 „Пікова дама" оп. Чайковського; **Прага** (488,6) 21.00 Концерт А. Должицького; **Відень** (117,2) 17.20 Соліста, 18.31 Лемківські пісні; **Будапешт** (550,5) 13.30 Цнг. музика, 11.00 Арфа; **Харків** (937,5) 9.00 Трубна оркестра, соліста, 13.50 Муз. комедія, 15.00 Симчкова оркестра, соліста, 17.30 Трансм. з театру; **Москва** (424,3) 17.25 „Ля Періколь" оп. Офенбаха.

Львівське радіо.

Понеділок, 25. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.05, 12.35, 15.00, 15.15, 16.30 Грамофон; 15.35 Збіжева біржа; 16.00 Бетовенові квартети; 17.00 Балачка у фр. мові; 17.15 Соліста (скрипка, співи); 18.15 Німанська битва; 19.05 Легка музика; 19.00 Сторожі моря; 20.00 „Джоконда" оп. Пончіелі (з грам. плит) у перерві „Румунська жінка"; 22.45 Спортові вістки.

Вівторок, 26. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.05, 12.35, 14.55, 15.00, 15.50, 21.00, 22.40 Грамофон; 15.25 Господарський комунікат; 16.00 Легка й танкова музика; 17.15 Соліста (фортепіян, співи); 18.15 „На закорд. відтінки сватівської праці"; 18.35 Польська музика; 20.00 Легка музика, пісеньки; 21.15 Фортепіян; 22.00 Танкова музика; 22.35 Спортові вістки.

Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10. За редакцію відповідає Олександер Костик.

ч. 254 (13.453). Львів, четвер 28. вересня 1933. Pocztowe opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. ощадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло". Львів. Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Квартально 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

До скликання Всеукраїнського Національного Конґресу.

(Дискусійна стаття.)

ГОЛОС ІЗ КОЛ, БЛИЗЬКИХ ЦЕНТРОВІ У. Н. Р.

I.

З великим зацікавленням слідкуємо ми, наддніпрянці, за тим, як розвивається на сторінках Вашого поважного органу дискусія в справі Всеукраїнського Національного Конґресу.

Що скликання такого конґресу мало би величезне значіння для цілої нашої справи, це не підлягає сумнівам, але в самій дискусії найбільш цікавить нас те, що від тем суто місцевих ми переходимо до більш широких, до тем загальнонаціональних. Замість деклямації про соборність, ми змагаємо до реалізації, принаймні ідейної, духової соборности нашої нації. Нарешті, окремі частини народу нашого, розкинені в тій чи іншій державі починають відчувати свою єдність. Страшне лихоліття, яке ми переживаємо, страждання і голодова смерть мільонів наших братів по той бік Збруча, дійшли до нашої свідомости, вжалили нас болюче у серце.

Ідея обєднання українців не є, очевидно новою. Ми, політичні емігранти з Наддніпрянщини, вважаємо, що ми вже добули деякий успіх у цьому напрямку, зорґанізувавши в 1929 році Головну Еміграційну Раду, яка коли й не обєднує всіх, то бодай гуртує переважаючу більшість наших еміграційних установ у Европі, а подекуди й поза її межами. Але завдання Всеукраїнського Конґресу значно ширше, бо він має на меті обєднати вже не тільки емігрантські установи, але весь український загал, що живе поза межами СРСР. Велике і поважне завдання!

У цікавих дискусійних статтях ріжних Ваших дописувачів потреба такої установи досить вправно висвітлена; менше передумана справа *як практично здійснити таку велику ідею.* Скликати сурогат конґресу може і не так тяжко, скликатиж справді представництво мільонів розкиданих у ріжних державах українців, встановити пропорціональне відношення між цими представництвами і представництвом політичної еміграції, яка нараховує у своїх рядах не мільони, а тільки десятки тисяч людей, а проте нині є одним можливим репрезентантом саме десятки мільонів населення Великої України, — все це завдання величезної трудности.

Конґрес не може бути збудований на тому самому принципі, що парляменти окремих держав. Річ це значно складніша. Не можна буде вирішувати основні питання простою більшістю голосів, як це робиться в державному парляменті, бо там безпосередні інтереси всіх учасників і деякий державний примус міцніше тримають їх укупі. При нашій ситуації, в разі, коли основні рішення підуть у напрямку противному інтересам тої чи іншої територіяльної чи політичної групи делеґатів, можливий попросту й вихід з конґресу, чим відразу був би затрачений всеукраїнський характер конґресу.

Через те в справі скликання конґресу поки-що відбутися численні наради ріжних політичних і територіяльних угрупувань поміж собою. Коли цього наперед не зробиться, конґрес замість обєднання приведе до роєднання. Замість того, щоби відіграти позитивну роль, стане місцем сварок і непорозумінь, що тільки принизять нас.

Чи таке попереднє порозуміння між політичними українськими уґрупуваннями можливе? — Ще рік тому можна було б сказати, що ні, нині ж таке порозуміння зовсім не представляється чимось утопійним.

II.

Але для того, щоби люди між собою могли порозумітись, вони не тільки мусять поважати погляди противника, але й бути поінформованими про те, що і хто з них робив у тих справах, які обох цікавлять.

На жаль, п. В. П., маючи досить ясні і цікаві думки щодо завдання конґресу, такої поінформованости не виявляє. Ми всі українці так сторонили один від одного, що по всій щирости часом не уявляємо собі роботи наших-же людей за кордоном. Коли п. В. П. говорить про найелементарніші національні завдання, за які буцім то ніхто навіть не думав і не вважав себе обовязаним думати, він не тільки помиляється, але й принижує нашу національну гідність. Так наприклад говорить він про ліквідацію Педаґоґічного Інституту у Празі — інституції безперечно цінної і потрібної, про рятування якої нікому нічеб то і думати. Але п. В. П. легковажить той факт, що таки існує Український Академічний Комітет у Празі, поважна інституція, міжнародньо визнана, яка саме й має на меті виконувати за кордоном роль нашого, так мовити, міністерства народньої освіти.

Гадаю, що коли б на підставі плану п. В. П. Всеукраїнський Національний Конґрес створив просвітню комісію, то й вона не могла б бути більше авторитетно складеною, як цей Академічний Комітет. Інша річ, що цей комітет не має засобів, щоби напр. той-же Інститут підтримати.

Так само порушує п. В. П. питання про політичну еміграцію: ніхто буцім то не цікавиться, де і скільки у нас безробітних і як їм прийти на допомогу. Але п. В. П. не є поінформований, що Головна Еміграційна Рада на своєму конґресі минулого року, так само як інші великі емігрантські установи в Румунії, Франції, Польщі і т. д., постійно цією справою займається, що в Женеві при Офісі Нансена існує постійне представництво Головної Ради, а в офіціяльному дорадчому комітеті збіґців у Женеві беруть поважну участь делеґати наших чотирьох найбільших емігрантських установ. Деж результати? Про це докладно за браком місця не можемо тут говорити; результатиж слабі остільки, оскільки і сам Офіс і сама Ліґа Націй при теперішній кризі не може урятувати всіх безробітних. Пересувати людей з одної країни до другої просто неможливо, але це не перешкоджає нашим організаціям по окремих країнах дуже багато робити для своїх людей і потрохи влаштовувати наших безробітних, яких порівнюючи може менше, ніж в інших еміґраціях.

Ще дивніше чути, коли говорять, що „ні в одній країні не маємо свого офіціяльного заступництва, ні в одній країні не маємо свого офіціяльного бюра, що працює систематично, відповідально, з обовязком реаґувати на кожний політичний виступ і на кожну статтю чи інформацію".

Це твердить п. В. П. у своїй статті в „Ділі" (ч. 237), а ми нагадаємо, наприклад те, що в тій-же ґазеті трохи раньше п. Данько (в статті про пресову пропаґанду, на жаль, дуже неповній), згадує про існування хоч би лєондонського бюра, яке принаймні має вже познаки постійности.

Далі, можна ріжно ставитись до концепції У. Н. Р. і її прихильників, можна з ними зовсім не годитися, але обєктивність вимагає нині, коли зявилася думка створити якесь спільне порозуміння всіх українців хочби на ґрунті скликання конґресу, признавати бодай факти. Отже уряд У. Н. Р. не припинив своєї діяльности і хоч більшість своїх місій примушений був зачинити і зосередити свою акцію головним чином в інтернаціональному женевському центрі, всеж лишилася, наприклад, місія у Франції, яка виконувала, — добре чи зле, це діло смаку, — саме ті функції, за які говорить п. В. П., та при тому безперервно від 1919 року, і яка нині обслуговує своїм „відділом опікування" всіх українців без ріжниці партій. А Комітет у Румунії, щоб не згадувати за ріжні інші країни. Кому невідома його постійна і невсипуща праця?

Не відкладайте виповідження 1/3 частини обезпеченої вартости Ваших будинків у ПЗУВ на пізніше, тільки зробіть це найдальше до 31. жовтня ц. р. і цю 1/3 частину зголосіть негайно до обезпечення в

ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, вул. Руська ч. 20.

ПОДЯКА.

У моїм і моїх дітей імени почуваюся до обовязку зложити подяку Товариству взаїмних обезпечень на життя й ренти „КАРПАТІЯ" у Львові за виплачення без зайвих трудностів обезпечення по моїм бл. п. мужі Іванові Вовкові.

Скоре й акуратне виплачення обезпечення уповажнює мене поручити це одиноке українське Товариство обезпечень на життя й ренти „КАРПАТІЯ" у Львові найширшим кругам української суспільности.

Лани, дня 21. серпня 1933.

431 Катарина Вовк в. р.

При місії в Парижі вже вісім років істнує Пресове Бюро, яке принаймні щомісяця подає докладні бюлетени, підсумовуючи всі біжучі події українського культурного та політичного життя і, особливо, ті події, що торкаються Великої України. Ці бюлетени широко розсилається офіціяльним установам, видатнішим політичним діячам і пресі цілого світу. Не маючи нині офіціяльних представників у ріжних країнах, уряд У. Н. Р. у цілій низці країн установив представників Пресового Бюра. Про прегарну роботу представника Пресового Бюра на Бельгію, п. Ю Яковлева, вже згадувалося в „Ділі", але так само слід згадати працю інших представників того-ж бюра, які провадять систематичну, постійну і відповідальну працю. Згадаємо дуже активну роботу п. Геродота в Букарешті, п. Мурського у Царгороді, п. М. Лівицького в Женеві, п. Паращука в Софії і т. д. Пан В. П. говорить, що нема у нас офіціяльних бюр. Але що він зве офіціяльним представництвом? З правного боку це є тільки представництво визнаної держави. У цьому розумінні і місія в Парижі не є офіціяльною установою, але офіціяльним не буде тим більше представництво Конґресу, як це гадає п. В. П., бо він в очах держав не може стати державноправною особою.

Можна привести й інші приклади на доказ того, що одні з нас не знають, що роблять інші. Але при обміркуванні справи Всеукраїнського Національного Конґресу кінче, на нашу думку, треба цю хибу виправити і брати під увагу не тільки те, що треба зробити, а й те, що зроблено.

Перед нами далеко вже не цілина лежить. Поле наше вже оране. Коли по всіх країнах систематично появляються статті з висловом симпатії до голодної України— то це само не робиться. Хтось систематично про те дбав. Поле оране, треба його засівати, треба підсилювати ту працю вже чималу, що від 15 років систематично переводиться за кордоном. Кожний представник хоч би й пресового бюра, не кажучи вже про поважніші установи, що вже 5—10 років працюють на своєму місці, має якісь звязки, свою традицію, а нам, молодій на міжнароднього полі нації, дуже і дуже доводиться рахуватись з тими хоч невеликими і недовгими традиціями, які ми вже собі придбали.

Не будемо занадто оптимістичними, але й не зменшуймо себе в очах своїх власних і в очах чужинців. Дещо зроблено. Орґанізаторам конґресу з цим доведеться завжди рахуватися.

Київлин.

ХТО ЧИТАЄ ЧАСОПИС, А НЕ ПЛАТИТЬ ЗА НЬОГО, ТОЙ НИЩИТЬ НАРОДНЄ НАДБАННЯ

Вічливо повідомляємо, що вже відчинено при вул. 3-ГО МАЯ 2 НОВУ

„ЦЕНТРАЛЬНУ" КАВАРНЮ

та маємо честь запросити всіх П. Т. амат орів доброї кави, чаю та зимних і гарячих страв. Великий вибір краєвих і закорд. часописів, до диспозиції білярд, карти, шахи і доміно.

Ціни дуже низькі.

Й. ҐАНЦ і СКА.

Образки совітської дійсности.

„ТРЕБА ЩЕ МАТЕРІЯЛУ НА ОНУЧІ..."

Колгосп ім. Чубаря, синельківського рейону, оголошує прилюдного листа до влади. Пригадує свої заслуги і висловлює чемну просьбу, в якій розкриває всю страшну нужду українського села:

„Наш колгосп перший перед терміном виконав план продажі збіжа... Цей успіх завдячуємо вказівкам вождя і вчителя тов. Сталіна... Ми працювали без дівництва, від 4 рано... Пильно хоронили збіжа від кулаків...

Потрібуємо шкла, хоч трохи цвяхів, заліза, дерева, бочок для ярин, занавісок до дверей, упряжі, шнурків і т. п. Всього того не маємо ані на селі, ані в рейоні, ані в міжрейоновій базі. А час не жде... Тому просимо окружний союз постачання, Вукоспілку й Центросоюз... Ми певні, що це не лише наші браки, але не достає тих річей іншим колгоспам...

Потрібуємо також обуви, готових одягів, білизни і багато інших річей. Правда, дещо продається у нас, але нам здається, що ті, які присилають крам, є переконані, що село візьме все, що йому дадуть. Візьмім напр. пальто: коштує 60 руб., але що це за пальто? Ковнір ледвиледви тримається... Або вбрання, штани. Те, що випродуковане в Ленінграді, ще сяк-так, але виконане в Дніпропетровську — зроблене як на сміх. Один рукав — до ліктя, другий на чверть метра довший... Тих, що присилають такий крам — треба віддати під суд...

Обуву носиться з півтора тижня, а потім підошва ломиться на двоє (гума). У нас так роблять, що куплені чоботи віддають до шевця, він замінює гуму на шкіру, — але тоді чоботи коштують 150 рублів.

Треба нам ще матеріялу на онучі..."

(„Снабж. Кооп.-Торг." з 5. IX. 1933).

АБИ МОСКВА І ЛЕНІНГРАД БУЛИ СИТІ...

Вищецитований совітський часопис, що спеціяльно займається питанням кооперативно-торговельного постачання („снабженія"), посвячує в перших днях вересня ц. р. цілу низку заміток потребі забезпечити Ленінград і Москву, в овочі і ярини, при чому (очевидно!) одно і друге **мусить** дати Україна:

„Впертої більшовицької праці ще нема. Місцеві („местніческіе") настрої дають себе відчувати в акції заосмотрення робітників Москви. Досить згадати, що серпневий план збірки овочів для Москви Україна виконала менше ніж на 6 відс. Москва мусить бути цілковито забезпечена в овочі і картоплі...

Стверджуємо яскраву недостаточність у харчевому засмотренні найважніших промислових центрів, головно Ленінграду. ВУКОспілка працює погано. ВУКОвоч дав у цьому році 1500 тон замість минулорічних 33.000 тон. Президія Центросоюзу оголосила сувору догану директорові ВУКОвочу — тов. Журбінові. Президія зобовязала ВУКОспілку негайно змобілізувати всіх, щоби вже вересневий план збірки й пересилки виконати на 100 відс., додаючи одночасно Ленінградові те, чого не виконано в серпні. Президія упереджує, що коли та справа не буде в найкоротшому часі урегульована, будуть приноровлені строгі засоби... Найпильнішим обовязком українських організацій є осягнути в найкоротшому часі додатній перелом у збірці овочів у першу чергу для Ленінграду..."

ЧИ НЕ ЗАБУЛИ ВИ ПРО ПОЧТОВУ СКЛАДАНКУ Ч. 500.986? ВИШЛІТЬ НЕГАЙНО ДАТОК НА ЮВИЛЕЙНИЙ ДАР ДЛЯ БОГДАНА ЛЕПКОГО.

„Під Краковом шириться московський дух!"

Тверезий польський голос про москвофільсько- православну вакханалію на Лемківщині.

Недавно варшавський „Курєр Поранни" помістив під повищим наголовком статтю з негативним підходом до акції москвофільського православія на Лемківщині. Автор вказує м. ін. на куріоз, що православні священики виголошують проповіди по російськи та взагалі займаються русифікацією земель, положених уже в недалекій віддалі від — Кракова.

Стаття ота не обхоплювала цілости лемківської проблеми, промовчувала м. і., що москвофільська акція на Лемківщині в ніякому разі не могла би прийти до тих розмірів, що їх приняла, при іншому стані офіціяльної польської національної політики супроти українців, — а всеж, зауваження автора були правдиві. А що „Курєр Поранни" є орґаном санаційним, поважним варшавським щоденником (його гол. редактором є, як відомо, Войтіх Стпічинський), то варшавська московсько-православна митрополія тією статтейкою занепокоїлась і негайно на неї по свому зареаґувала. І так якийсь варшавський „православний лемко" (певне урядовець консисторії, про якого слушно потім у томуж „Курєрі П." писалось, що він на Лемківщині ніколи мабуть не був і лемків у житті не бачив) в той спосіб „спростовував" закиди польського часопису:

Неправдою є, що деякі православні священики виголошують на Лемківщині проповіди російською мовою; навпаки, всі православ. духовники знанують лемківський діялект і тим діялектом навчають нарід. Богослуження відправляють у мові церковно-словянській. Тільки поляк, який не знає місцевого лемківського діялекту, ані теж російської мови — ненароком навмисне — щоби вконати православну церковну владу, каже, що православні священики навчають нарід у російській мові.

На те „Курєр Поранни" негайно відгукнувся, не лише в цілости підтримуючи попередні свої твердження, але їх ще доповнюючи та представляючи безспірні докази. Сам автор польської статтейки заявляє, що він живе на Лемківщині від народження, добре знає лемківський діялект, а будучи 3 роки в Росії вивчив там теж російську мову. З цікавости нераз заходив до лемківських церков і в тамошніх віроісповідних справах визнається. Запитує конкретно: в якій мові, як не у російській, виголошували впродовж літ свої проповіди православні священики: Пантелеймон Рудик, Онуфрій Сапіга, Іван Патронік, ославлений Михайло Грицай і інші? Як промовляє до лемків москаль з народження о. Гаврітков? Як промовляв до лемків підчас візитації у 1931 р. православний епископ Симон? Богослуження відправляють православні священики на Лемківщині радше церковно-словянсько-московською мовою, зовсім неподібною до тої, якої вживають священики греко-католицькі. Вимова — чисто російська: „Багародіца", „веки веков", „памолімса", „утешітель", „Дева", „грешний", „согрешіх" і т. д. Поляк із Лемківщини впевняє, що будучи на такому богослуженні мав цілком враження, що находиться у Москві або Тулі.

Крім 3-ох — усі інші православні священики на Лемківщині це москалі або москвофіли і всі вони ширять московську пресу, з московською ідеольоґією. Тому „православія фактично ширить під Краковом російського духа".

Автор притадує вкінці, що теперішне православія на Лемківщині є вірною копією російського православія зперед світової війни. Річ іде також про пропаґанду національної єдности лемків з москалями. Лише тому Австрія поставилась до того православія на Лемківщині негативно. Адже й на Буковині було за австр. часів православія, а проте австрійська держава трактувала його цілком льояльно.

Дуже жаль, що ш. автор не ставить крапки над „і" і не висуває під адресою польської влади конкретних висновків і вимог.

GLADZIK NIEDOŚCIŚNIONE OSTRZE DO GOLENIA

НЕДОСЯЖНЕ ВІСТРЯ ДО ГОЛЕННЯ

можна дістати скрізь

Гол. склад: Краків, Вісьльна 6, дрогерія.

Клопоти Румунії.

Румунський уряд Вайди-Воєвода знайшовся в незавидному положенні за кордоном і внутрі. Заграничні вірителі натискають. Союз Народів домагається настановлення умовлених двох експертів. Міністр фінансів виготовив нове пропамятне письмо й вислав його до комітету закордонних вірителів у Парижі. Кажуть, що вірителі роблять уже значні уступки, та що уряд думає полагодити корисно справу закордонних довгів.

У Женеві відрочено засідання фінансового комітету до 7. жовтня ц. р. До того дня має румунський уряд рішитися, чи приймає іменування економічних знавців зі Союзу Народів, чи ні. Більшість міністрів є за уступками. Але Міталаке ще більше, ніж досі, противиться іменуванню закордонних знавців.

До цих труднощів має д-р Вайда-Воєвод ще й боротьбу в партії. Семигородські вісти кажуть, що число прихильників д-ра Юлія Маніва зростає та що в нац.-хліб. партії не перестає боротьба.

Сконфіскували бальон

У суботу вистартували з Німеччини великим бальоном летуни Дімая, Ваґнер і Бойме. Вихор занїс їх в напрямі Норвеґії, відтам на Північне Море. Летуни, щоби рятуватися, скинули баляст і частину інструментів. На світанку бальон летів понад самою водою. Грозила їм смерть. Вкінці вдалося їм осісти на побережі Англії, де саме відбуваються маневри англійської фльоти. Англійська влада арештувала летунів, а бальон сконфіскувала.

Неспокій на Кубі.

Як повідомляють з Гавани, на Кубі вибухли нові заворушення. В багатьох містах прийшло до демонстраційних страйків. Маніфестантів розганяє поліція. Президент Сан Мартін завязав переговори з опозиційними ґрупами, щоби привернути порядок. На беріг вийсів відділ американських вояків задля охорони життя і майна громадян Зл. Держав.

З Вашинґтону повідомляють, що урядові кола уважають ситуацію на Кубі зовсім поважною. На їхню думку заворушення викликують комуністичні аґітатори, що стоять у звязках з Москвою. На цілому острові панує анархія. Озброєні ватаги грабують населення.

—o—

Союз Народів без грошей.

Із Женеви повідомляють, що Рада Союзу Народів займеться в найближчому часі справою вкладок своїх членів. Дня 1. ц. м. члени Союзу мали вплатити до його каси 36 міліони швайц. франків, тимчасом до каси вплинуло тільки 14 міліонів. Тільки сім держав заплатило частинно, а 37 держав не заплатило взагалі нічого. Сам Китай винен Союзові 9 міліонів шв. фр., а деякі держави Південної Америки від 1919 р. не заплатили взагалі ніяких оплат.

—o—

З орґанізаційного руху.

ПОЛІТИЧНА НАРАДА В МОСТИСЬКАХ.

У четвер, 14. вересня ц. р. відбулася в Мостиських довірочна політична нарада нашої партії, на якій явилися представники майже всіх громад повіту. На збори прибув пос. Тершаковець.

Нарадами проводив голова Повітового Народнього Комітету о. Андрій Пшепюрський, який виголосив реферат про шкільництво, зокрема про шкільний закон з березня 1932 р. По переведенні оживленій дискусії принято одноголосно предложені шкільні резолюції.

З черги пос. Тершаковець виголосив реферат про події на Великій Україні, почім президія піддала під голосування протестаційні резолюції, які теж принято одноголосно.

Відтак відкрито наради Повітового Народнього Комітету УНДО, а пос. Тершаковець зреферував ухвали Центрального Комітету УНДО з 16. липня ц. р. і пояснив присутнім, чому виключено ред. Палїва з партії і чому ухвалено не підтримувати преси п. Тиктора. По короткій дискусії Повітовий Народній Комітет у Мостиських одобрив ухвали Центрального Комітету з 16. липня 1933 р.

УКРАЇНЦІ!

КУПУЙТЕ ТОВАР ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ПРЕСІ.

Президія Конґресу національностей у президента Ради Союзу Народів.

Женева, 23. вересня 1933.

Нинішнього дня передполуднем Президія Конгресу національностей Европи під проводом свого президента д-ра Вільфона була принята президентом Ради Союзу Народів, норвежцем **Мовінклем.** Д-р Вільфан зреферував президентові Р. С. Н. хід конгресу та вручив його резолюції. По рефераті д-ра Вільфана виявлася загальна дискусія про положення меншин та вагу цієї справи для світа. Особливо звернено увагу на процедуру трактування петицій меншин у С. Н., на конечність зміни цієї процедури та на призначення окремої комісії при С. Н. для справ меншин.

Президент Мовінкель у дискусії признав вагу порушених справ і як норвежець сказав, що його уряд все дуже прихильно ставився до положення меншин в Европі.

Від українців був у президента Ради С. Н. член президії Конгресу національностей посол **З. Пеленський** і при цій нагоді зложив подяку в імени українців представникам Норвегії в Союзі Народів за їх постійно річеве і прихильне відношення до українських справ, які були під розглядом Союзу Народів.

✝

ФРАНЦ ВАСИЛЬ ІГНАТ

заступник фабрики шоколяди А. Пасецький і Ска, помер дня 25. вересня в 61 році життя. Похорони відбудуться в середу, дня 27. вересня з дому жалоби при вул. Арійській ч. 56 в Кракові.

В. Й. П.

Міжнародня соціялістична конференція у Парижі.

II.

Париж, у вересні 1933.

Провідник німецької соц.-демократії Вельс дав у своїй промові аналізу подій у Німеччині з часу світової війни аж досі. Вельс, як і інші німецькі делеґати, не ховає того, що також німецька соціял-демократія робила політичні помилки й промахи. Але поза цими помилками Вельс бачить головну причину, що дала фатальний початок розвиткові подій у Німеччині: це продиктовані державами Антанти *мирові договори*. „Колиб, — казав Вельс, — тому 15 років поводилися з молодою німецькою республикою, як із рівноправним чинником, як із носієм нового життя в европейській родині народів, то багато речого сталось би інакше. Але тоді саме диктувалося і з цього диктату виросла пізніше диктатура в Німеччині".

Вельс звернув увагу на звязок політичних подій у Німеччині з господарським розвитком. Поки німецьке робітництво мало працю, доти була змога активно боротися з усякими диктаторськими замахами й повстаннями. Але страшна економічна криза підірвала політичну силу й організацію демократичних і соціялістичних партій у Німеччині: „Німецьке робітництво відійшло зі сцени без бою".

Одною з причин цього безсилля німецького пролетаріяту Вельс уважає тактику комуністів, які всіми засобами піддержують розлім у рядах робітництва. Навіть тепер, під диктатурою націонал-соціялістів комуністи в Німеччині ведуть завзяту боротьбу проти соціял-демократії: „Со вони отверто додержуються того погляду, що шлях до більшовизму іде через фашизм".

Звертаючись до перспектив політичного розвитку в Німеччині, Вельс вказав на „протикапіталістичні стремління", що охопили маси німецького народу. Недурнож Гітлер мусить увесь час виступати перед масами з соціялістичними гаслами. З приводу цих антикапіталістичних настроїв у німецьких масах Вельс казав: „Хоч Гітлер тепер скомандував, що другої революції не буде, то я переконаний, що та друга революція все-ж — проти нього — прийде і що Німеччина мабуть наперекір усьому є та країна, яка перша в Европі переживе соціялістичну революцію" ..

Промови провідників французької соціялістичної партії — Реноделя, Блюма й ін. дали Соціялістичній конференції автентичну характеристику тих напрямів, що виявляються у французькім соціялістичнім русі.

Ренодель промовляв від меншости соціялістичної партії Франції. Він вказував на потребу притягнення до боротьби з фашизмом найширших мас народу — селян, інтеліґенції, молоді, словом всіх тих верств, що перебувають під гнетом і визиском капіталізму. Ренодель належить до тої групи соціялістичних послів французького парляменту, які бажають створити коаліційне правительство разом із поступовими буржуазними партіями. Усіх французів — казав Ренодель — турбують великі воєнні приготування Німеччини й Італії. З огляду на це Ренодель поставив питання про те, щоби у разі вибуху війни соціялісти всіх країн скомстатували, яка країна була нападаючою стороною. Ренодель рішучо виступив проти фашистівських та більшовицьких теорій диктатури і кликав до активної участи соціялістів у кермуванні долею своїх держав.

Блюм уважає найліпшим засобом боротьби з міжнародним фашизмом — боротьбу проти господарської кризи. Бо саме ця криза з її пауперизацією робітничих мас та широких верств середньої буржуазії („середнього стану") дала в руки демагогам готові кадри ляндскнехтів, які йдуть за найфантастичнішими обіцянками. Також Блюм стоїть за притягненням середніх верств до соціялістичної організації. Але він уважає, що соціялістична партія, беручи участь у владі в обставинах капіталістичного господарства, може викликати розчарування в масах, бо не принесе радикального поліпшення в житю тих мас, якщо полишить сучасну систему капіталістичного господарства непорушною.

Проблеми „єдиного фронту" з комуністами торкалися майже всі промовці на Соц. конференції. Один із делеґатів влучно висловився, що треба шукати звязку з комуністичними робітниками через голови комуністичних провідників, які залежать від Москви. Всі майже учасники конференції підчеркували повну безвиглядність „єдиного фронту", бож комуністичний Інтернаціонал стоїть на тій позиції, що краще мати діло з фашистами, ніж із соціялістами: з фашистівськими державами Москва складає пакти про ненапад, проте з соціялістами комінтерн веде війну на повне знищення демократичного соціялізму.

Делеґат УСДРП п. *Феденко* промовляв на засіданні конференції 25. серпня. Зазначивши, що саме більшовикам дав фашистам приклад панування меншости над величезною більшістю народу, український представник дав характеристику політичної етики більшовизму, що для осягнення своїх цілей не спиняється ні перед чим, бо мовляв, „мета освячує засоби". Як приклад такої політичної моралі промовець навів факти свідомого й планового винищування українського народу рос. більшовицькою владою на Україні, факти небувалого у світі голоду й людоїдства. П. Феденко поставив запит прихильникам єдиного фронту з комуністами, чи можливе співробітництво соціялістів з тим режімом у Москві, який уже вдруге протягом останнього десятиліття спричинив голодову смерть мільонів робітників і селян у Совітській Союзі? І чи може лиш такий єдиний фронт соціялістів із комуністами в той час, як більшовицька влада жорстоко переслідує українських, грузинських та російських соціялістів?

Напередодні конференції відбулося в Парижі засідання Екзекутиви Соц. Інтернаціоналу, на якім укр. делеґат п. Феденко поставив справу голоду на Вел. Україні. Екзекутива ухвалила просити всі соціялістичні партії, що працюють в СРСР, подати фактичний матеріял про причини голоду. Найближче засідання Екзекутиви має докладно розглянути цю болючу для нас і так мало відому у світі справу.

К. В.

Розправа за вбивство Голувка.

Пятий день розправи.

(Від нашого кореспондента.)

СЕНЗАЦІЙНІ ЗІЗНАННЯ МУЙЛИ.

І Михайло Гнатів був провокатором?

Свідок Теодор Муйла, 31 років, селянин, тепер в арештах в Дрогобичі, де ведеться проти нього слідство за приналежність до ОУН, каже, що підс. Барановського не знає. Зі Степаном Огородником зустрінувся в 1931 р. по Великодніх святах. Михайла Гнатова знає добре ще від дитячих літ. На прохання М. Гнатова в квітні 1931 р. свідок пішов з ним до Губич до Огородника, якого викликав з читальні. В тому часі свідок не знав ще особисто Огородника. Огородникові представився і заявив йому, що його кличе М. Гнатів. Свідок з Огородником вийшли за Губичі на залізничий шлях, де Гнатів відкликав Огородника на бік і оба розмовляли. Свідок не знає чи розмова велася за револьвер. Пізніше вже не ходив ніколи в двійку з Гнатовом до Огородника. Зате з Огородником зустрічався ще не раз і не два, але щойно в осени, у вересні або жовтні, Огородник попросив свідка, щоби цей пригадав М. Гнатові за револьвер. І дійсно по кількох днях Михайло Гнатів передав револьвер через Криська свідкові і цей віддав його Огородникові. Тут предсідник показує йому револьвер марки Ф. Н. ч. 99.726, а свідок пізнає його і каже, що це той револьвер, який передав він Огородникові. Велике зацікавлення викликує на салі заява свідка, що М. Гнатів уже підчас свого побуту зі свідком у Губичах мав цей револьвер зі собою; одначе свідок не знає про що взагалі тоді розмовляв М. Гнатів з Огородником.

Про вбивство свідок довідався з часописів. Про саме вбивство свідок теж з ніким не балакав. Негайно по вбивстві свідка арештували, але вже по двох днях його звільнили. З Мих. Гнатовом про ОУН не балакав; Гнатів не давав йому теж ніколи нелеґальної літератури, ні не розмовляв зі свідком ніколи про якісь напади.

На питання предсідника, чому в слідстві зізнавав, що М. Гнатів давав йому „Сурму" і летючки, свідок відповідає, що зі страху перед поліцією, яка перед слідством погрожувала йому.

На питання предсідника, чи Гнатів не згадував свідкові, навіщо йому було цього револьверу, — відповідає, що Гнатів звірився перед свідком, що **йому поліція дозволила держати револьвер.**

А далі свідок складає ось такі сензаційні зізнання про М. Гнатова: **З початком 1931 р. свідок зустрінув М. Гнатова в Дрогобичі підчас його проходу з командантом Шульцом. На питання свідка, чому він проходжується з командантом поліції, М. Гнатів відповів, що він є конфідентом поліції, бо не має з чого жити.**

На питання предсідника, чому М. Гнатів мав такий великий вплив на всіх, себто свідка, Огородника, Л. Криська і т. д., хоч це був простий робітник, — свідок не вміє цього вияснити.

При конфронтації **Огородник** обстоював при своїх зізнаннях і запевняв далі, що ще підчас своєї першої розмови в Губичах револьвер мав у себе. Муйла навпаки підтримує свої зізнання.

Обор. д-р Шухевич: То у вас у Дрогобичині була конфіденціональна зараза, бо Барановський — конфідент, Мотика — конфідент і М. Гнатів теж конфідент?!

Свідок: мовчить.

Опісля на низку питань прокуратора, оборонців: **д-ра Шурлея** та **д-ра Шухевича**, як це було з признанням М. Гнатова, що він є конфідентом команданта Шульца, свідок обстоює при своїх попередніх зізнаннях і впевняє, що так йому заявив сам М. Гнатів.

Св. Ян Мидель, командант поліції в Трускавці, своїми зізнаннями не вносить до розправи нічого нового. Оповідає лише про свої враження по убивстві посла Голувка, в справі якого слідства не переводив, та про свою ревізію в Катерини Крамарової в дні 30. XI. 1931, де найшов пачку з 4 револьверами і малими. Каже, що підс. Мотика мав у себе слізні бомби і екразит. Знав про це на основі конфіденціональних вісток.

Зате загальну увагу всіх присутніх звернув на себе своїми зізнаннями **Антін Стефанишин,** який вже в год. 3.30 починає зізнавати.

Св. Антін Стефанишин, 35 років, журналіст і вчитель з Долини зізнає, що підс. Барановського пізнав ще в 1925 р., з яким теж сидів опісля в тюрмі. Їхні дружні взаємини згодом у тюрмі попсувалися і то в наслідок засадничих розходжень у політичних поглядах.

Предсідник: Чи не могли би ви сказати, на якому саме тлі повстали ці розходження?

Свідок: На це питання не відповідаю.

Далі на питання предсідника каже, що не знає, чи пок. Березинський належав до ОУН і чи слідив підс. Барановського.

Предсідник: Чи й на вас кинено підозріння, що ви є конфідентом?

Свідок: Так. Таке підозріння вже давно кинено на мене. І давніше я лише підозрівав, а нині вже знаю, хто саме його кинув на мене.

Предсідник: Чи можете сказати хто це зробив?

Свідок: Так, Це зробив підс. Барановський.

Предсідник: А чи ви ставали колинебудь у Празі перед революційним трибуналом враз з підс. Барановським? Якжеж це було?

Свідок: Так. Це було у вересні 1929 р. Поталось воно з мого виїзду на Вел. Україну в липні 1929 р. Туди поїхав я враз з д-ром Сенютою, відомим комуністом за згодою і порадою підс. Барановського. Я як журналіст цікавився долею і життям-буттям українського народу і хотів про це переконатися з автопсії. І коли зі своїми думками звірився перед підс. Барановським, цей порадив мені їхати туди. Зате опісля кинув на мене наклеп, що я комуніст, щоби лише понизити мене перед українською опінією і я став дійсно жертвою провокації. По 2-ох місяцях я повернув до Галичини з д-ром Сенютою; опісля він ще раз вибрався туди, але на кордоні його вбито.

Предсідник: Хто був предсідником трибуналу?

Свідок: Сеник.

Предсідник: Чи підс. Барановського теж судили?

Свідок: Його судили окремо.

Предсідник: То вас судили в одній справі?

Свідок: Не відповідаю на це питання.

Предсідник: Якжеж скінчився суд над вами?

Свідок: Мене напятнували, а підс. Барановського судили окремо і як закінчилося — не знаю.

Предсідник: Але ким був підс. Барановський? Був боєвиком і займав в організації визначне становище?

Свідок: Так. Підс. Барановського я знав як політичного вязня, але всі говорили, що він займає в організації теж провідне становище.

Обор. д-р Рогуцький: Скажіть, у якій ролі ставав підс. Барановський у Празі перед революційним трибуналом?

Свідок: Я вже сказав, що нас судили окремо і про це не знаю.

БУВ КОНФІДЕНТОМ ЧИ НЕ БУВ?!

Обор. д-р Шухевич: Скажіть но мені пане Стефанишин правду. Чи ви були на службі радника Івахова, чи ні?

Свідок: Я вважав це негідним імени українця.

Тут встає підс. **Барановський** і заявляє, що він не спровокував виїзду свідка на В. Україну. Навпаки! Йому відомо, що свідок Стефанишин їздив до СРСР тому, щоби звідтіля привезти вибухові матеріяли для УВО, як екразит у заміну за шпигунські матеріяли. А зрештою про це знала поліція.

Предсідник: Хто саме знав з поліції?

Підс. Бар.: Внутрішній „wywiad"?

Предс.: Але хто саме?

Підс. Бар.: Комісар Чеховський.

*

В понеділок відчитали знавці Ф. Сікорський та С. Черський з Інституту Судових Експертиз з Варшави своє оречення, що смерть посла Голувка наступила від куль з револьверів Ф. Н. ч. 109.603 і 99.726, луски яких найдено в помешканні покійного посла. Надіслані до експертизи револьвери марки Ф. Н. 109.603 і 99.726 є саме тими, з яких безсумніву вбито посла Голувка.

*

МИХАЙЛО ГНАТІВ УБИТИЙ?!

Таємнича постать М. Гнатова, яка раз-у-раз виринає на процесі та притягає увагу нашого громадянства, яке хотілоб, щоби розправа висвітлювала всебічно його ролю в убивстві І. Голувка, є предметом нової поголоски. Ось саме підчас процесу розійшлась вістка — з дозволі авторитетних джерел, що М. Гнатів, який по вбивстві утік до Данцігу, а звідтіля до більшовиків, таможе розстріляний. На днях урядові круги у Варшаві буцімто одержали підтвердження цієї вістки. А всеж, існує теж друга версія, що М. Гнатів перебуває у Франції.

Шестий день розправи.

На вступі нинішньої розправи обор. д-р Шухевич поставив декілька питань до підс. Барановського ось такого сенсаційно-революційного змісту:

РЕКОНСТРУКЦІЯ В ОУН!!

Обор. д-р Шух.: Чи була реконструкція в ОУН така, що покликано до життя сенат і екзекутиву? **Підс. Бар.:** Так! (зізнає завсіди по польськи!). **Д-р Шух.:** І ви повідомили про це поліцію? **Підс. Бар.:** Так! **Обор. д-р Шух.:** І ви повідомили ком. Чеховського, що до сенату ОУН. увійшов д-р В. Старосольський? **Підс. Бар.:** Такі були поголоски. **Обор. д-р Шух.:** А чи ви не знаєте, до якої партії належить д-р Старосольський? **Підс. Бар.:** Ні! **Д-р Шух.:** Як? Ви не знаєте, що д-р В. Старосольський є заступником голови в партії УСДП? **Підс. Бар.:** Ні!

АТЕНТАТ НА Р. СУШКА!

Обор. д-р Шух.: А чи правдою є, що ви організували атентат на ком. УВО полк. Романа Сушка? **Підс. Бар.** мовчить мов заклятий.

Опісля приступлено до переслухування чергових свідків. Нині зізнавали вже такі свідки, які своїми зізнаннями держали увагу всіх слухачів на судовій салі в великому напруженню та своїми зізнаннями вносили вияснення деяких важливіших моментів цього небуденного політичного процесу.

ЩЕ ПРО ВБИВСТВО ПОС. ГОЛУВКА.

Св. Михайло Матчак, літ 38, посол з УСРП, незаприсяжений зізнає, що про вбивство посла Тадея Голувка довідався у Львові негайно, бо вже в годину по факті. Тому свідок намагався негайно вияснити тло та мотиви цього злочину. Зустрінувшись того вечора в кофейні „Лювр" зі своїм давнім товаришем зі шкільної лавки та товаришем зброї полк. Р. Сушком, про якого знав, що стоїть доволі близько кругів ОУН, повідомив його про це вбивство. Ця вістка збентежила полк. Р. Сушка і він висловив свідкові, що це виключене, аби почин убивства пос. Голувка вийшов від проводу ОУН. І тоді навіть Р. Сушко навів низку мотивів, чому виключене, щоби вбивство виконали члени ОУН і з доручення проводу ОУН. Проте свідок далі цікавився тією справою, як політичний діяч. Тому, що свідок піддержував контакт з деякими націоналістами та мав змогу побувати за кордоном на зїздах II. інтернаціоналу, свідок мав змогу переконатися, що з вбивством Голувка звязані деякі жахливі містерії, які полягали на тому, що між деякими органами безпеки і людьми, які стоять дуже близько до О. У. Н. є звязки, а ці люди продовжують далі свою діяльність. І тому, коли в соймі дискутовано над розвязаними українськими гімназіями в Дрогобичі, Рогатині та в Тернополі, а посли з ББ. робили відповідальними за вбивство Голувка учеників української гімназії в Дрогобичі, свідок зложив заяву зі соймової трибуни, щоби посли з ББ не тягнули за чуб, бо „скажемо не так революційні, як раніше неприємні для польських властей вістки про вбивство пос. Голувка". Ці підозріння потверджуються — каже свідок у відповідь предсідникові, бо органи безпеки дійсно вдержували контакт з деякими членами ОУН.

Предсідник: Так, але В. Білас, Д. Данилишин, підс. Буній і М. Гнатів не вдержували контактів з поліцією?

Свідок: Так! Але вони були лише безпосередніми виконавцями вбивства посла Голувка, а не його інспіраторами. Як мені відомо, провід ОУН був теж засмучений тим убивством.

Предсідник: Але атентат на посла Голувка опісля вже ex post запробовано?

Св.: Я знаю, що ця організація відзначалася дуже великою дисципліною; одначе не виключене, що хтось виконував акти терору теж на власну руку. Мені відомо, що саме в тому часі провід ОУН. приказав припинити терористичну акцію в краю тому, що хвилина була тоді непригідна, а на міжнароднім терені були поладнані жалоби укр. послів. Свідок підс. Барановського знає, але з ним не зустрічався. Свідок каже, що вже з кінцем 1931 р. дехто підозрівав підс. Бар., що він працює в ОУН. і для поліції. Одначе в кругах ОУН. мали до підс. Бар. беззастережне довіря. Вже навіть тепер, підчас побуту свідка за кордоном, круги ОУН. запевняли свідка, що мають повне довіря до підс. Барановського. Яскравим прикладом цього довіря до підс. Бар. є найновіше число офіційного органу ОУН. „Розбудова Нації", де в числі 7—8 з 1933 р. гостро виступлено проти свідка та укр. радикалів тому, що з підс. Бар. роблять провокатора. На питання судді Кучери, як це пояснити, що в 1931 р. в Дрогобиччині відбулося аж 8 актів саботажу та нападів, хоч провід ОУН видав приказ їх саме тоді припинити, свідок каже, що це було вислідом саме тих містерій, які полягали на тому, що деякі члени ОУН вдержували безпосередній контакт з деякими особами з виділу безпеки. Зрештою пізніше вже висвітлено, що деякі з тих актів не виконали члени ОУН.

*

Дальший тяг цих цікавих зізнань подамо в черговому числі.

ЗІЗНАННЯ ПОС. О. ЛУЦЬКОГО.

Св. Остап Луцький, с. Михайла, 49 років гр.-кат., посол, без присяги, зізнач, що: з весною 1931 р., коли сойм скликано на звичайну сесію брав участь від президії Українського Парламентарного Клюбу саме з бл. п. послом М. Гаджицинським і пос. В. Загайкевичем за попередньою ухвалою ЦК УНДО в переговорах, ведених з президією клюбу ББ, порушуючи низку справ звязаних з інтерпеляцією українських послів про т. зв. „пацифікацію" і арештуванням українських послів, домагаючись випустити їх на волю за кавцією. Від ББ виступали тоді заступники президента клюбу: пос. Голувко і Єнджеєвич. Підчас тих пертрактацій президія клюбу ББ, яка порішила „вбити" нашу інтерпеляцію про пацифікацію на соймовій арені заявила нам, що небажаним фрагментаричне полагодження поодиноких квестій, а зате вказаним в поставити українське питання на ширшій площині. На вступі переговорів заявили нам польські посли, що передумовною зміни курсу політики уряду до українців і поладнання українських вимог є: 1) заложення зі соймової трибуни Українським Клюбом декларації „льояльности" і 2) вицофання жалоби з Ліги Народів щодо т. зв. „пацифікації". Коли так справу поставлено, тоді ми заявили, що ці умовини не можливі до приняття, бо нашу заяву „льояльности" пописуємо би, що вона починається від моменту вложення декларації і посередньо в Женеві упрашувала би переведену пацифікацію. Дорогу без полагодження нашої інтерпеляції що „пацифікації" на внутрішньому форумі, нам остався тільки шлях жалоби до Женеви. Тому то пертрактації перервано на самому початку. На питання предсідника свідок каже, що пос. посол Голувко має у польськім політичнім світі марне українофільство, бо виступав як член ППС за територіяльною автономією для українців; робив заходи, щоби перенести в Полубрат Український Госпітальєр Академію та прихильно відносився до здвигових змагань українців на В. Україні. Пацифікацію осудив зі становища польської держави „рації" і вже хоч би тому був симпатичний від тих сторонників, які захвалювали „пацифікацію". Тому українські посли, саме свідок і його товариші не мали розчарування з приводу перерваних переговорів. Свідок довідався про побут пос. Голувка на лікуванні у Трускавці щойно з часописів пар з вісткою про його вбивство. Потверджує свідок не має абсолютно ніяких вістей, щоби пос. Голувко підчас свого побуту в Трускавці вів переговори з укр. політ. чинниками, а тим більше з

Новий міліон пішов у світ і тим разом льос трафив якнайліпше.

У державній льотерії був у суботу великий день. Другий раз цього року вийшов а колеса міліон золотих. Міліон — слово, яке вимовляють одним віддихом, але хто має міліон, той має необмежені життєві можливості. Отже нічого дивного, що сотні тисяч льотерійних грачів нетерпляче ждали, кого з них щасливий льос виріжнить та зробить міліонером. Вичікуючи, брали безпосередню участь у тягненні льосів, бо радіо надавало звістки по всьому краю.

В год. 8-ій вранці у салі Державної Льотерії повній від публики, засіла за столами державна комісія і делегати міста. Дві дівчинки-сирітки станули при колесах зі звитками. Директор у вступній промові каже кілька слів, предсідник дає знак і дівчинки виймають одночасно кожна один звиток і передають їх урядовцям. Один урядовець відчитує число 129512 непремійований льос, другий: виграна 250 зол. Це перша найнижча виграна в останньому дні тягнення V-ої кляси, отже той льос виграв міліон золотих. На салі шепіт зітхань...

Не виграв ніхто з присутніх, але хто цей щасливець долі, що став міліонером? Продавний у Львові льос має чотирьох власників, отже тепер встало у Польщі чотирьох нових чверть міліонерів. Двох із них пп. Х. Д. і Х. Г. це два бідні емігранти з Росії, що блукають львівськими вулицями шукаючи якогонебудь заняття і що жебуть із випадкових заробітків. Два інші пп. М. С. і А. Г. це дрібні крамарі, зовсім незаможні.

Сліпа доля обдарувала фортуною бідних людей, що зазнали тяжких ударів у своїм житті і тепер певно зможуть пошанувати гроші, які вони так нетерпляче чекали. Інші виграли вчора ріжні менші суми, а таких щасливих є кілька тисяч. Радісним закінченням Льотерії для тих, що нічого не виграли, було 200 виграних льосів для потіхи по 5.000 зол. і 1000 льосів для потіхи по 500 зол. Всі інші мають перед собою широкі виглядн при найближчій 28-ій Льотерії, якої льоси є вже у продажі.

—o—

партією УНДО. Негайно по вбивстві поль. часописи записали вбивство на рахунок УВО. Ми в це не вірили. Таке було моє переконання і партії УНДО. За тим промовляли ось такі арґументи: Наші посли по внесенню жалоб до Ліги Націй довідалися в Женеві від полк. Коновальця, що він видав заборону продовжувати терористичні акти аж до поладнання наших жалоб у Женеві. Цей приказ був оголошений і про нього знало також українське підземелля в краю. Коли ж взяти під увагу, що в такій революційній організації панує дисципліна і що те вбивство пошкодило би нам на міжнароднім терені, тоді наші здогади були узасаднені, що вбивство пос. Голувка не було інспіроване українськими чинниками. Добра техніка вбивства зміцнила переконання, що не зробили цего „хлопчики", які вимоглибися з під наказу.

Предсідник: Чи твердження, що пос. Голувко був автором пацифікації могло викликати такий настрій, що навіть члени ОУН чи інші українці могли виконати вбивство проти наказу?

Свідок: Так. Підсунення такого твердження могло попхнути молодих хлопців до всього. Вважаю таке гасло геніяльним потягненням. Виконавці чину по таким брехливім гаслі це символ відповіди українця на пацифікацію. В нинішній ситуації знаємо хто є мечем. Зате бажанням українського політичного світа є, щоби нарешті стверджено хто є рукою, яка кермувала цим мечем, вложеним до рук молодих, патріотичних хлопців.

На питання предсідника, чи в українському громадянстві не вважав хто посла Голувка автором пацифікації, свідок відповідає, що не відомо. Знову те саме, що з пос. Голувком офіційно конферовано, це мусіла українська суспільність зрозуміти, що Голувко не є автором пацифікації. Свідок додає, що з авторами „пацифікації" У. П. Р. не говорила. На питання предсідника свідок каже, що круги ОУН вважали підс. Барановського своїм членом, хоч він був на услугах поліції. На питання прокуратора свідок каже, що ціллю всіх українських політичних партій і організацій не є жадоба знищити Польщу чи польський нарід або інші держави чи народи. Українські політики і свідок кермуються у своїй діяльности лише вимогами української політики. Ми не є для негації, ані ціллю нашої політики не є виступати проти чогонебудь, бож нашим завданням є українська державність. Це друга справа, що між українською політикою і польською державною рацією є багато конфліктів. Далі свідок каже, що ОУН має вплив на деякі круги української молоді і то з ріжних сфер. Далі свідок не перечить, що в деяких округах, як ось у нафтовому басейні мали вплив на молодь теж комуністи. На питання обор. Шурлея свідок виясньое, що переговори в 1931 р. багато людей вважало за „угоду", про що не було мови і категорично заперечує, начебто українські посли цофнулися від переговорів під натиском публичної опінії. Ці пертрактації не мали для нас ціли заключити „угоду" ані ми не заперестали їх під натиском прилюдної опінії. Нам ішло про конкретні постуляти. Умовини були не до приняття і ми їх негайно відкинули. Партія УДНО апробувала наше становище перед переговорами і опісля.

Обор. д-р Шурлей: Чи становище посла Голувка в українській справі могло бути платформою до порозуміння між польським та українським народом?

Св. пос. Луцький: В тому часі видавалося нам неможливим; зрештою я добре знав політичну дійсність і посла Голувка. Він не мав рішаючих впливів на біжучу політику уряду.

Обор. д-р Шурлей: Провід УВО видав приказ здержати акти саботажу! А чи українські партії протиставилися тим актам?

Св. пос. Луцький: Так. Відбулося засідання егзекутиви партії УНДО і осуджено акти саботажу, а щоби надати своїй енунціяції більше авторитету, президія партії звернулася ще до партії УСРП. і УСДП. та видано спільну енунціяцію з різким осудом актів саботажу. Одначе подразнення мас „пацифікацією" було таке велике, що вона вже не здержала від дальших актів УВО.

*

Продовження розправи з 6-го дня подамо в черговому числі з технічних причин.

—o—

ЗЕМЛЕТРУС В ІТАЛІЇ.

У вівторок в год. 4.35 рано відчули в Римі підземні потрясення, що тревали кілька секунд, одначе не заподіяли шкоди. Небаром виявилося, що осередок землетрусу є в Абруцах на лінії Сальмона-Пескара. В тій околиці землетрус був дуже сильний. Є чимало жертв, одначе подробиці землетрусу невідомі. В місті Сальмоні було 20 ранених. Убитих не було.

Процес за підпал Райхстагу.

ЛЯЙПЦІҐ, 26. 9. ПАТ. У пятому дні розправи з причини мовчанки головного обвинуваченого Ван дер Лібе предсідник повідомив, що суд постановив візвати на завтра до Ляйпціґу в характері свідків гол. слідчого суддю і тих поліційних службовників, які перші переслухували Ван дер Лібе та перед якими він зізнавав ясно й виразно.

Обв. Димітров хоче зложити заяву. Предсідник не позволяє. Димітров голосно кричить і протестує проти перекручування його зізнань у німецькій пресі. Посередництва адвоката не просив, бо буде сам боронитися. За це одержав напімнення.

Як перший зізнав Ван дер Лібе, що обмежується до відповідей: „Так", „Ні", „Можливо". Ван дер Лібе признав, що в суботу 25. лютого закрався до деревляного будинку сусп.-опіки в Нойкельн із сірниками та дзома скриньочками легкозапальних вуглиних запальників і там підпалив пів скриньки запальників. Запримітили це прохожі та з поліцією вгасили пожежу. Лібе тимчасом утік на пл. Олександра до м. ратуша й тут також хотів вкинути крізь вікно скриньку запальників.

Предсідник відчитує протоколярне зізнання свідка, який сказав, що ця пожежа могла грізно поширитися. Подібно було з підпалом райхстагу, куди Ван дер Лібе дістався по деревляному рушт уванні та підложив там одну скриньку запальників, а на даху другу.

На питання предсідника з яких причин допустився тих проступків, обв. відповідає холоднокровно: „З власної ідеї". Рівночасно заперечує, начеб підпал мав бути з його боку гаслом заг. німецької революції. В черпних зізнаннях обвинуваченій сказав був, що метою підпалу було кинути німецькому пролетаріятові гасло організувати сильну контракцію та зломити національзм, зорганізувати акцію терору й викликати революцію в усій Німеччині.

Ван дер Лібе зізнав далі, що підпалив райхстаг без нічиєї помочі. На питання, яке становище обвинуваченого в справі стосування терору, Лібе мовчить і не відповідає, хоч стараються про це оборонці й перекладчик. Судовий експерт стверджує, що Ван дер Лібе умово нормальний, а мовчанка його, це свідома пасивна оборона, та всеж обв. слідкує пильно хід розправи.

НІМЕЧЧИНА ТА СПРАВА МЕНШИН.

ПАРИЖ, 26. 9. ПАТ. „Журналь" звертає увагу на німецьке внесення, зложене вчора в Женеві в справі переказання політичній комісії тієї частини звіту з діяльности Ліги Націй в мин. році, яка говорить про національні меншини. Німецьке внесення хоче не лише підважити польську ініціятиву в справі поширення трактату про меншини за держави, які він обіймає, а є теж смілою диверсією, коли зважити, що у звязку з тим торкнуться жидівської справи в Німеччині й устійнення, чи жиди в Німеччині є німцями, чи належать до національної меншини.

Новий данський університет

На днях відбулося в зимні данського короля святочне відкриття другого (першій є в Кебенгавн) університету, а саме на східньому побережжі Ютляндії в місті Аргус. Цікаве, що цей університет заложений тільки завдяки пожертвам приватних осіб, без допомоги держави.

—o—

5.000 ВБИТИХ І РАНЕНИХ.

Буревій, що навістив зах. побереже Мексику, був найбільший, який коли небудь там занотували. Вбитих і ранених є щонайменше пять тисяч. Найбільше знищення заподіяв буревій в м. Кампіко, де досі ствердили 500 вбитих. Місто виглядає наче після бомбардування. Тому, що трапляються грабежі, проголосили стан облоги в цілім краю, навіщенім катастрофою. Руїну околиці збільшила ще повінь р. Тамезі та Помко. Вода несе останки домів, трупи звірят, часто й людей. Залізничі насипи напротязі багато миль під водою. Багато міст знищених до тла. До знищених околиць годі добитися поїздом й літаком, бо є страшні вихри. Президент Мексику видав відозву до населення збирати складки для навіщених катастрофою. Військо та Червоний Хрест проводять ратунковою акцією.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

✝

Павлина з Величковських Комаринська

вдова по заліз. радникові, бувша настоятелька дів. інституту в Перемишлі, упокоїлася в Бозі в Станиславові дня 8. вересня 1933 р. на 78 р. життя. В. І. П.

Контрабандові запальнички.

В останній час появилося у Львові та в інших більших містах багато продавців контрабандових запальничок. На вулицях або у воротах домів такі продавці тихцем пропонують прохожим запальничку за дуже дешеву ціну. Нерідко трапляється, що і продавця і покупця поліційний агент арештує за незаконну трансакцію і оба вони відповідають за неї перед судом. Кара буває ріжна, починається від грошевої і доходить до кількох місяців вязниці. З огляду на те, що якости такої контрабандової запальнички перевірити не можна, запальнички ці, дуже дешеві, псуються іноли дуже швидко або є вже зіпсовані і плямлять одіж.

—o—

НОВИНКИ

— **Пригадуємо,** що першорядні сили у фризіерському заведенні Кутковського, Бляхарська 11 обслуговують П. Т. клієнтелю солідно й по зниженых цінах. 428 1—?

— **Видавництво Укр. Заг. Енциклопедії** розіслало в серпні ц. р. всім своїм передплатникам виказ стану передплати на У. З. Е. і просило вирівняти залеглість або належитість за цілість У. З. Е. заявою на залученій карточці. Оцією дорогою просимо ще раз надіслати В-ву заяву до кінця місяця **вересня ц. р.** Також просимо не уругувати посилки зшитків ч. 24—28 „Українка", бо ті зшитки ще не надруковані. Про їх появу В-во повідомить своєчасно в пресі. **Просимо вирівнювати залеглість** і тимсамим дати змогу чимскорше закінчити твір. — **Адміністрація В-ва У. З. Е. в Коломиї.** 409 2-3

— **Футра мужеські й жіночі** виконує по найновішим фасонам дешево й солідно **Евген Говинкович, Львів, ул. Домініканська ч. 4.** 324 10-30

— **Хто ще не знає,** що у Львові на Богданівці створено українську кооп. фабрику дуже доброї цикорії „Луна" нехай переконається, що ця цикорія не гірша від найкращих чужих фабрикатів і домагається її у всіх склепах. 291—?

— **Загальний виділ у львівській політехніці** касують на основі розпорядку міністерської ради. В варшавській політехніці касують виділи інжинірії сухопутньої, водної, геодезійної, а створюють новий інжинірський виділ для всіх наук в тій ділянці.

— **Інавґурація нового концертового сезону** бюра М. Тірка буде 2. жовтня (понеділок) в салі Польського Музичного Т-ва виступом скрипака Павла Коханського, світової слави віртуоза. Його концерти проходять з величезним успіхом у всіх музичних центрах Европи та Америки. Коханський грає на одним з найцінніших інструментів світа, на т. зв. еспанським Страдоварюсі.

— **Львівська хроніка.** З руштування костела який будують на Личакові впав робітник Мещ тяжко поранився. — В фабриці машин „Форум" при вул. Жовківській 147, трансмісійний ремінь схопив робітника Т. Пилипчука та поламав йому ліву руку, праву ногу й кілька ребер. У безнадійному стані відвезли Пилипчука до шпиталю. — В Рнику ч. 9. тройлася двічі дитинчка Текля Скиба (з Рудеччини), тому що втратила службу.

— **Краєва хроніка.** В Крехівничах пов. Станиславів жандарм. гержант 26. п. п. зі Львова Тадей Рупа застрілив свою 22-літну нарєчену Елеонору Недзільську, довідавшись, що вона з ним зірвала. — В присілку Дубів[illegible], Львів б літній син господаря Антона С[illegible]ки підпалив на подвірю стіжок, причому згоріло ще кілька будинків. У вогні згинув також хлопчина. — У Демні 21-літній Карло Тимчинський, хорий на епілепсію, пробив ножем сім разів свою маму, а батькові завдав два удари в груди. Щойно сусіди обезсилили навіжного.

— **Дальші зловживання у львівському магістраті.** У звязку з грошевими зловживаннями, які викрито в управі міських нерухомостей, президент Дровновський усунув зі служби президіяльного урядовця Рибікова і передав його справу судові. Втрати, які потерпіла громада, доходять до 13.000 зол.

—o—

ХТО ЧИТАЄ ЧАСОПИС, А НЕ ПЛАТИТЬ ЗА НЬОГО, ТОЙ НИЩИТЬ НАРОДНЄ НАДБАННЯ

З судової салі.

ЗА „СВЯТО ГУЦУЛЬЩИЗНИ"

в середу 20 п. м., як ми вже повідомляли (див. „Діло" ч. 250), відбувався в Коломиї розправа проти: 1) **Юрія Никорака**, студ. держ. школи будівельних машин та електротехніки в Познані, 2) **Дмитра Мартинюка**, крамаря, 3) **Марії Кощук** і 4) **Ольги Максимюк**, обвинувачених у приналежности до ОУН та в колпортажі в Косові й Москалівці летючок тої організації, що зверталися проти т. зв. „свята Гуцульщизни". На розправі всі обвинувачені заперечили свою вину, з виїмком Ю. Никорака, якого арештували в часі розклеювання летючки ОУН на таблиці біля староства в Косові і який признався до закинутого йому вчинку. Зі свідків прокуратури обтяжував обвинувачених агент Адам Реснер, який „доказував" приналежність їх до ОУН тим, що вони є членами Т-ва „Каменярі" в Косові, що викликало на салі немалу веселість. У висліді розправи, що скінчилася по 10-ій год. вечором, **засудили Юрія Никорака на 1 рік вязниці** з врахуванням слідчого арешту (від 15. червня ц. р.). Всіх інших обвинувачених увільнили.

Обвинувачених боронили адвокати: д-р Ромуальд Думін, д-р Олександер Коссак, д-р Іван Новодворський, д-р Іван Туринський і д-р Антін Кузьмич.

—0—

СПОРТ.

Ситківкові змагання II. кляси.

В четвер 28. п. м. в год. 15. починаються ситківкові змагання за мистецтво II. кляси та мандрівну чашу п. Дзеровича Р. В рамцях тих змагань відбудуться показові гри наших змагунів I. кляси із чільними ракетами Львова: Альтшілером, Лактіером, Левенгеєром та Клопфом. Показові гри, які викликують у прихильників ситківкового спорту зрозуміле зацікавлення, відбудуться на тонах Т. К. С. при вул. Войтіха в суботу 30. IX. і неділю 1. X. о. р. від год. 14.30. Змагання II. кляси відбудуться теж на тонах Л. К. С. Зголошення приймає дир. В. Панів, вул. Тараса Шевченка, до 29. п. м. год. 14. Льоґування тогож дня на тонах Л. К. С. в год. 14.30.

ЧЕРНІВЦІ. Довбуш-Макабі 1:0 (1:0).

В неділю 24. п. м. розіграно Довбуш приятельські змагання з Макабі і перішов їх у свою користь. Гра тих обох дружин була дуже цікава і стягнула повагом часу видимо. Українська одинадцятка виступила змішана традиційно. Українська одинадцятка виступила змішана традиційно. І. Бернадинівом, що до того часу тинявся по чужих, чим І. Бернадинівом, що до того часу тинявся по чужих клюбах, а відтепер скріплятиме ради своїх-бланитних.

Закордонний спорт.

Відень: Австрія—Рапід 1:0; віденські „дербн". Лінія помічі рішила змагання у користь Австрії: 30.000 видиш. Вієнна—Либертас 3:0; ВАЦ—Він 7:4; Адміра-Доннз 1:0; ФАЦ—Вакер 1:1.

Прага: Спарта—Лібен 2:0; Славія—Вікторія Пільзно 1:1; Вікторія Жіжков—Кладно 4:3; Нахоц—Жіженіце 3:1.

Будапешт: Немзеті—Гунгарія 2:1!; Уйпешті—З. Огруга 1:1; Ференцварош—Офнер 7:3; Фобус—Сомогі 2:0; Шегед А. Ц.—Аттіла 2:1; Вечкай—Кішпешті 2:1.

Осльо: Швеція—Норвегія 1:0. Міждержавні змагання.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.
Середа, 27. IX. год. 7.30 веч. „Фрайдайн Доктор".
Четвер, 28. IX. год. 7.30 веч. „Фрайдайн Доктор".

Театр Різнородностей.
З причини ремонту нечинний.

Кіна.

АДРІЯ: „Фліп і Флап як пивовари".
АПОЛЬО: „Історія гріху" (Ст. Жеромського).
АТЛЯНТИК: Фільма Совкіно: „Турбіна 50.000 ГП".
КАСІНО: „Ніч у Каїрі" (Рамон Новаро).
КОПЕРНИК: „Пригода в Зоо".
КОЛІСЕЙ: „Прошак із Багдаду", ревія „Що пані роблять вечором".
МАРУСЕНЬКА: „Пригода в Зоо".
МІРАЖ: „Образа маєстату" (Вл. Бурян).
МУЗА: „Чемп".
ПАЛЯС: „Дочка полку" (Анні Ондра).
ПАН: „Симфонія 6-х мільонів", на сцені: Цибульський, Власта Бомський.
ПАСАЖ: „Чарлі рятує Европу" та „Дитина гріху".
СТИЛЕВЕ: „Візуя" і ревія.
ХИМЕРА: „Дика дівчина".
УТІХА: „7 пристаней, 7 дівчат" і ревія.

Закордонне радіо.

Середа, 27. вересня 1933.

Франкфурт н. М. (259,3) 20.00 Оп. вечір; **Мор. Острава** (263,8) 18.25 Пісні; **Мілано** (331,5) 17.10 Вок. концерт; **Білгород** (429,7) 19.3[illegible] Сп[illegible], музика; **Прага** (488,6) 12.35 Концерт; **Відень** (517,2) 12.00, 17.10, 18.45 Цит. орхестра, 20.30 Симф. концерт, **Харків** (937,5) 9.00 Гумор і сатира, 10.00 Концерт для дітей, 13.50 Для села, 15.00 Літ. вадпшія, 19.00 Концерт із Української Фільгармонії; **Москва** (424,3) 18.00 „Втікач" оп. Стредьнікова, 17.25 „Борис Годунов" оп. Мусоргського (Дост. 720 м.); **Кенігсвустергавзен** (1634,9) 10.10 Пісоньки для дітей, 20.00 „Кавалерія Рустікана", оп. Масканія, „Пяяці" оп. Леонкавалля.

Четвер, 28. вересня 1933.

Братислава (279,3) 17.10 Камер. музика; **Брно** (342,1) 11.00 Муз. поранок; **Рим** (441,2) 17.15 Концерт; **Прага** (488,6) 8.30 Старі італ. мистці, 20.00 Симф. концерт; **Рига** (525) 19.05 „Графиня Маріца" оп. Кальмана; **Будапешт** (550,5) 12.05 Хор, 17.30 Співи, 20.30 Цит. музика; **Харків** (937,5) 9.00 Соліети, 10.00 Симф. музика для дітей, 13.50 Українська музика, 15.00 Тріо, 18.00 Орхестра, соліети, 19.00 Популярна й танк. музика з „Березілю".

Львівське радіо.

Середа, 27. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 9.40 Трансм. богослужения з Волоської церкви у Львові; 12.05, 12.35, 14.55, 15.15, 16.00, 19.55, 22.40 Грамофон; 15.25 Господарський комунікат; 15.35 Збіжева біржа; 17.00 Відчит; 17.15 Співи, вільончелія; 18.15 „Ст. Баторій"; 18.40 Легка музика; 19.40 Літ. фейл. „Балачка"; 20.15 Концерт; 22.00 Танкова музика; 22.25 Спортові вістки.

Четвер, 28. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.05, 12.35, 15.00, 15.15, 15.50, 16.30, 17.55, 22.40 Грамофон; 15.25 Господарський комунікат; 15.35 Збіжева біржа; 16.55 Фортепян; 17.15 Рецталь лотиської співачки Оль. Ерс; 18.35 Концерт творів Міхаловського; 19.40 З Болгарії до Царгорода; 20.00 Орхестра, співи; 21.00 Рільн. комунікат; 21.10 Концерт; 22.00 Танк. музика; 22.25 Спортові вістки.

БІРЖА.

ГРОШІ.

З огляду на зріст курсу долара в міжнароднім обрахунку до 5.84 зол. у приватних оборотах курс долара піднісся у вівторок до 5.78 зол. Банк Польський платив також по 5.78.

Золото: доляри 9.06—9.08; франки фр. 36.60—36.90; корони 37.40—37.80; дукати 83.50—83.80; рублі 47.60—47.70.

ВАРШАВСЬКА БІРЖА.

3-проц. поз. будівельна 37.85—38—37.85, 4-проц. поз. інвестиційна 104 і пів, 4-проц. поз. інвест. 110 — 110 і одна четверта; 5-проц. заліз. 43; 6-проц. долар. 57; 4-проц. поз. долярова 46 і одна четверта; 7-проц. поз. стабіл. 50 і одна четверта — 50 і пів.

Валюти і девізи.

	Трансакції	Продажа	Купно.
Бельгія	124.75, 125.06,	124.44.	
Голяндія	360.85, 361.75,	359.95.	
Лондон	27.85—27.87,	28.02,	27.72.
Париж	35.00, 35.09,	34.91.	
Швайцарія	172.25, 173.68,	172.82	
Берлін	213.30.		

Акцій.

Банк Польський 78 — 79 — 78 і три четверті.

ЗБІЖЕ.

	ст. заладув.	льоко Львів
Пшениця двір.	18.75—19.25	20.25—20.75
Пшениця збір.	17.75—18.25	19.25—19.75
Вика чорна	10.50—11.00	
Вика сіра	8.50— 9.00	
Гречка	16.50—17.00	
Ріпак озимий	33.00—34.00	
Крупи гречані	33.00—34.00	
Висівки пшеничні		7.00— 7.25

Решта без зміни.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗА".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 25. IX.: масло екст. і дек. 2.70, молоко 17 сот., сметана 70 сот., яйця 3.90—4.— зол. Тенденція на всі артикули устійнена.

Дня 26. IX.: масло екст. і дек. 2.70, молоко 17 сот., сметана 70 сот., яйця 3.90—4.— зол. Тенденція на масло устійнена, попит на молоко, сметану, яйця дещо оживлений.

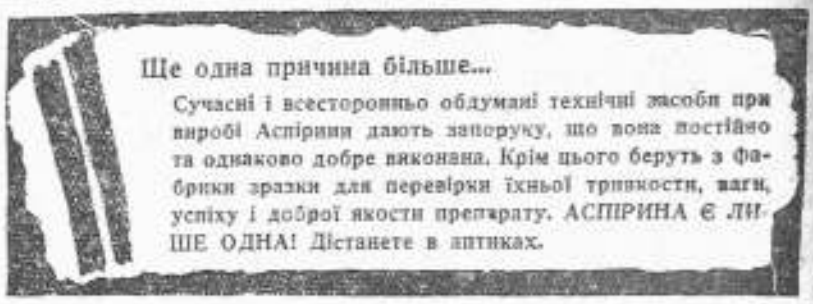
ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Реколекції для Духовенства заходом і під проводом оо. Василіян відбудуться у Львові в реколекційнім домі при вул. Дунін-Борковських від 2. до 6. жовтня ц. р. Перша наука в понеділок 2. жовтня в год. 8. вечором. Зголошуватися: Реколекційний Дім ул. Дунін-Борковських ч. 11 або Монастир оо. Василіян ул. Жовківська 36.

Іван Заремба, злокавтований скарбовий службовик, рахунковий старшина У. Г. А. тепер в львівськім заведенні для невиліченних, батько 4 нелітніх дітей (9—13 і пів літ), котрі втратили маму (злокавтовану почтову асистентку) перед 6 роками, просять ленту для голих, босих і голодних 4 дітей, зам. при вул. Бартоліної ч. 3 (Іван Левинський). Петент лежить на тяжку хоробу грудей у заведенні від 10 місяців. Ласкаві жертви просить надсилати: Міське заведення для невиліченних вул. Білінських 9 для Івана Заремби.

Увага! Коломийщина! Дня 1. жовтня (неділя) ц. р. в год. 12-ій вполудне на площі „Народнього Дому" в Коломиї відбудеться **велике протестаційне віче** проти звуцань більшовицьких катів на Україні, на котре всіх українців повіту без різниці поглядів запрошує **Комітет.**

Подяка. В днем 25. IX. 1933. складають найщирішу подяку Тов. „Взаїмна Допомога" альок. зал. і емер. за уділену ним допомогу — Сироти.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ВПИСИ на курси крою, моделювання, шиття у Вищій Крачецькій Школі М. Козловська, Львів, Академічна 22, тел. 35-43. 399 2—3

ВІЧНІ ПЕРА направляє дешево „Прецизія", Рутовського 10 (в брамі). 416 2-2

ДЕНТИСТИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ, більше місто, добре уряджене, знаменита практика від 1919 року — з причини виїзду продам (дуже корисне місце для українця). Адміністрація „Зараз". 403 2—2

КІМНАТА тепла, фронтова, з комфортом сейчас до винайму. Пісковa 40, м. 1. 1-2

НАУКА писання на машинах найновішою методою, переписка та помножування письм по цінах найнижчих приймає Ю. Ломага, Валова 11. 308 9—10

ВУГОЛЬ: Калитяк, Байки 14. Тел. 38-24. 203 27—30

УНЕВАЖНЮЄТЬСЯ книжочку Каси Хорих у Львові на ім'я Михайло Кіщ. 1-1

ДІМ на продаж, місячний дохід 150 зол., Городецька 83 у дозорця. 421 1—1

ВАЛЬОРИЗАЦІЮ ПЕРЕДВОЄННИХ ПОЛІС англійських, американських, австрійських і італійських переводить Д-р Генр. Бавштайн, Краків, Гродзка 60. Інформації лише на Львів дає Райхбайх 3-го Мая 12, тел. 7-75. 419 1—2

МУРОВАНИЙ, ПАРТЕРОВИЙ ДІМ з двома кімнатами з кухнею і економічними убікаціями, з 2 і півморговим огородом, у здоровій околиці, віддалений від залізничої стації на 3 мінути ходу — на продаж або до винайму. Ближчі інформації подає уряд громадський у Волощині, почта Литвинів, повіт Підгайці. 422 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

АДВОКАТ
А. Н. СИВУЛЯК
ем. апел. судля
веде канцелярію при вул. ДОМАГАЛИЧІВ 4, Тел. 38-00. 417 1-3

Спеціяліст у внутрішних недугах
Д-р ФЕЛІКС ГАН
ЛЬВІВ, БАТОРОГО 12. ТЕЛ. 84—45.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
Т-ВА „БУРСА РЕМ.-ПРОМИСЛОВА" У ЛЬВОВІ
відбудуться 8. X. 1933, год. 11. передпол. в в випадку браку комплету годину пізніше без огляду на число членів, у домівці Т-ва „Зоря" при вул. Вірменській 25 з таким порядком:
1. Відкриття Загальних Зборів.
2. Звіти а) з діяльности, б) касовий.
3. Звіт Провірної Комісії.
4. Вибір голови, 3 членів Ради і 2 заст.
5. Вибір Провірної Комісії.
6. Внески і запити. 426

ПЯНІНА першорядні по зниженій ціні; на догідних умовинах. Купно, продажа; заміна уживаних інструментів. 251
НОВАЦКІ
Пілсудського 17. Тел. 35-21

Маґазин меблів Брік і Ґрінер
ЛЬВІВ, ЯҐАЙЛОНСЬКА 24
повідомляє чемно, що з нагоди перенесення маґазину з вул. Рейтана до льокалю Ягайлонська 24, продає **МЕБЛІ** першорядних виробів по конкуренційних цінах. 420 1—1

СВІЙ ДО СВОГО ПО СВОЄ!
ФАМОЗА МИЛО ДО ГОЛЕННЯ ПОРОШОК ДО ЗУБІВ
Жадайте по всіх крамницях лише виробів української фірми
ФАМОЗА.

ЗАВЕДЕННЯ ДЛЯ ФОТОҐРАФІЙ І ПОБІЛЬШЕНЬ
ШТУКА
повідомляє, що з нинішнім днем перенесене на вул. АКАДЕМІЧНУ 12. 283

Новий Самоуправний Закон
Д-РА СТЕПАНА БАРАНА.
Ціна 40 сотиків
з почтовою пересилкою 55 сотиків.
Висилає Адміністрація „Діла".

Присилайте передплату!

Видає Видавниче Спілка „Діло" З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10. За редакцію відповідає Олександер Костик.

ч. 255 (13.454). Львів, пятниця 29. вересня 1933. Pocztowa opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 3·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „

ЗАГРАНИЦЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Угорщині 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Чекісти й монархісти.

Про тихе співробітництво московських монархістів з більшовиками вже була згадка в „Ділі". Своєрідне приятельство та якісь невисловлювані симпатії цих двох крайностей, хоч і на перший погляд здаються парадоксальними, є фактом. Коли ми пригадаємо милий жарт московської Чека з відомим українським ренегатом, московським монархістом В. В. Шульгіним, якого чекіст Ягода (заступник Менжинського) возив по СРСР., показуючи знаменитуу патріотичну московську працю більшовиків, про яку В. В. Шульгін з таким захопленням пише в своїй книжці, написаній за інспірацією тоїж московської Чеки та якої рукопис редагував та цензурував чекіст Ягода, як він потому сам цинічно признався. З того виходить, що коли треба, то монархісти з патріотизму роблять для більшовиків працю мурина. Один подібний випадок монархістичної прислуги більшовикам хочу тут навести. Вісти про бестіяльське нищення української нації, яке так скажено переводять московські більшовики на Україні, починають попадати в закордонну пресу. Підкреслюю нації, а не групи чи кляси, бо навіть визначні партійні заслуги, героїчна революційна діяльність не збереже тепер на Україні життя тому, хто має сміливість лише признатися до української нації. Розстріли комуністів українців — Палащука-Конара й інших зробили неприємне враження за кордоном навіть на прихильників московських більшовиків, у яких почав проявлятися скептицизм щодо розв'язання більшовиками національної проблеми в СРСР, чим так дуже любили вихвалятися нераз московські більшовики. Московське Чека (ГПУ) вирішило направити хибу й висунуло проти всіх національно свідомих українців загальне обвинувачення в шпіонстві. Так напр., в одній своїй промові московський сатрап на Україні Постишев назвав взагалі всіх українців-комуністів — Шумського, Максимовича, Солодуба й інших шпіонами. А що найцікавіше, то згодом, після заяви Постишева, появляється в московському монархістичному часописі „Возрождение" стаття під назвою — „Комісар Конар-Палащук. Історія одного зрадника". Чи ту статтю написав сам Постишев чи лише редагував так як Ягода книжку В. В. Шульгіна, можливо, що залишиться й надалі тайною московських монархістів та більшовиків...

Оскільки особа Ф. Палащука як і його суспільно-політична діяльність доволі відомі в Галичині, то вважаю, що варта познайомити читача з де-якими уривками згаданої статті. — що є виквітом московського цинізму, нахабства й брехні у представлюванні людини й після смерти. Ще й іншу думку маю на меті. Для нас, українців, не може бути байдужим, що наші вороги — московські чорносотенці-монархісти та більшовики-комуністи будуть ганьбити чесне ім'я українців, що хоч і впали жертвою своєї віри в соціялістичну чесність та ідейність московських шовіністів та пристали до інтернаціонального табору, але всеж таки залишилися національно свідомими українцями за що й втратили своє життя. Не допускаємо, щоби наші земляки (хочби й противники) тратили ще й свою честь. Може ближчі знайомі цього „зрадника" й „шпіона" напишуть свої спогади про Ф. Палащука. До свого переходу до більшовиків він не був з останніх, що приймали активну участь в українській визвольній боротьбі.

Ось яку історію „зрадника" й „зрадництва" находимо в монархістичному щоденнику: „Між галицькими комуністами, що спаслися в 1920 р. від тюрми утечею в Совітську Росію, був один з членів Центрального Комітету Федір Михайлович Конар. Зразу, як і всі його товариші, він був у неласці. Він навіть був виключений з партії. Потім йому вдалося себе реабілітувати, а впертою працею на користь комінтерну він знову здобув довіря кремлівської шайки. Через рік у Москві з'явився з тоїж Польщі рідний брат Конара, комуніст, що зразу присвятив себе праці в закордонному апараті комінтерну. Обоє брати скоро зробили карієру. В той час як один безнастанно мандрував за кордон, виконуючи відповідальні доручення щодо звязку, другий спеціялізувався в праці по сільському господарстві. При цьому територіяльно він обрав для себе Україну, довгий час працюючи в організаціях наркомзему, розташованих коло румунсько-польських кордонів.

„З ходом часу Федір Конар досяг надзвичайно високого становища та став заступником народнього комісаря хліборобства Української Соціялістичної Республики. При його участі відбувалися всі засідання вищої влади в Харкові. У відсутности наркома він його заступав, маючи доступ до всіх секретних документів, як совітського апарату так і партійного, як „жінка Цезаря" він був поза всяким підозрінням, тим більше, що він завжди ревно поступав за сталінською „генеральною лінією"...

*

„У першій половині березня ц. р., в звязку з історією комсомольця Німченка, на Україні відбувся ряд арештів між комуністичною молодю. Справа набирала значіння, число арештів збільшувалося: комсомольців обвинувачували в контрреволюції, в шкідництві, „злоснім" саботажі. Частина їх, як кажуть, була навіть причасна до двох експропріяцій на залізних дорогах „Екси" ніби то були переведені для поповнення каси змовників, що підготовляли на Україні державний переворот.

„У звязку з цими арештами був також переслуханий приятель одного з „терористів" син комісаря Конаря. На допиті хлопець сказав, що у помешканні його батька відбуваються постійні збори, на яких обговорюють політичні проблеми, при тім зовсім не в дусі „генеральної лінії": йшла постійна критика чинности центральної влади, осуджували політику Сталина, лунали протести бунтарів проти політбюра...

„За Конаром-батьком, зрозуміло, був встановлений нагляд. Місцеве Д. П. У. занялося вияснением його минулого й зовсім несподівано викрило, що Конар, котрий пропав без сліду в 1920 р. в Галичині та Палащук — одна й таж особа.

*

„Українське Г. П. У., виявивши велику самостійність та розгадавши одну з таємниць заменаркома, не знало, що в Москві в О. Г. П. У. добре й давно знають про галицьке минуле Конара та що він має там приятелів та оборонців. Те, що його минуле було відоме в Москві він знав та вважав себе цілком забезпеченим від неприємних евентуальностей.

„В один гарний день Конара-Палащука арештували (в Харкові). Коли до нього зявилися чекісти, він здивовано сказав:

— „Мене, партійного, не можуть арештувати. Дайте лінію, я зателефоную Менжинському.

„Але ордер на арешт був підписаний Менжинським. Кількох слів було досить, щоби Заменарком притих. Закривши обличя руками й опустивши голову, він розбалакався. Але замість очікуваного оповідання про давно минуле та про свою причетність до змовницької діяльности комсомольських терористів. Конар зробив найдивніше каяття. Він признався, що за 13 років був тайним агентом одної чужоземної держави та що розгром галицьких комуністів відбувся за його вказівками. Він також признався, що його „рідний брат", який працює в комінтерні, навіть не є його рідною, а був „братом" лише по розвідчій організації. Ним він відсилав свою інформацію за кордон, а частину її ним-же передавав одному чужоземному дипльоматові в Москві.

„Арешт Конара був переведений незабаром до арештів англійських інжинірів, службовців фірми Метрополітен-Вікерс: його справа була прелюдією до другої. Розстріляно 35 осіб. О. Г. П. У. надало справі надзвичайно конспіративний характер. Лежи чи не по перше за кілька літ в історії діяльности О. Г. П. У. сталося, що смертний вирок постановлений був без наради, на місці. Присуд був також виконаний негайно: навіть не була додержана звичайна формальність, що дає 48 годин для заходів перед Ц. В. Ком. про помилування. Дуже дивне, що радянське офіційне повідомлення про розстріл 35 зовсім не згадує про справжню ролю Палащука. Більше того: в офіційнім повідомленні факт проходження агента чужоземної розвідки в більшовицькі верхи зовсім захований. Йде мова в ним лише про шкідницьку діяльність в наркомземі, колхозцентрі, в організаціях по збору зерна, про „зрив" засівної кампанії, про псування тракторів і т. п."

Далі йде ще така дописка:

„В закордонній пресі про арешт Конара майже нічого не писалося. А всеж, поінформований „Нью Йорк Таймс" од 1. IV. повідомляє про страту (смертну кару) радянського урядовця, що через 13. р. був шпіоном та який переслав свої відомости за кордон при допомозі комінтерну"...

Колиж ми ще собі пригадаємо вістку в закордоній пресі (була передрукована в „Ділі") про самогубство М. Скрипника, в якій згадувалося, що воно сталося в наслідок викриття його шпіонської діяльности, то будемо мати повний образ діяльности московської Чека (Г.П.У.), що має за завдання винищити свідомих українців комуністів під замітом ніби то їх шпіонської діяльности. Слова Постишева про шпіонство Шумського, Максимовича, Солодуба — це підготовка опінії до їх ймовірного розстрілу...

М. О.

Ширіть наш часопис!

Тайна захоплення Еріо.

Паризький часопис „Возрождение" відхиляє рубець тайни, чому Еріо був такий захоплений усім тим, що побачив підчас своєї недавньої подорожі по Совітах, при чому ця газета покликується на інформації німецьких дипльоматичних кол. Отож показується, що перед приїздом Еріота до Совітів відбулася в Москві в політбюро спеціяльна конференція з участю головачів ГПУ Менжинського і Ягоди. На тій конференції виготовили подрібно церемоніял подорожі, при чому головну увагу звернули на те, щоби не допустити нікого до Еріота, як також перешкодити у передачі йому листів.

У кожній фабриці, яку — згідно з планом мав оглянути Еріо — були вибрані найвірніші комуністи, які цілими днями вчилися на память промов з привітом та евентуальних відповідей на запити франц. гостя. Нашвидких робітників усунули на той час, боячися, щоби вони не втяли якої штуки, що зіпсувала би їм ідилічний настрій. Робітники, ба навіть директори даних фабрик, які мав оглянути Еріо, дістали спеціяльно вшиті нові одяги (які їм певне потім відібрали!). Крім того вжито заходи, щоби усунути з дороги, якою буде їхати Еріо, всіх „безпризорних" (безприютних дітей), жебраків і т. д.

У прибічній сторожі Еріота і його оточенню, як взагалі в отому до детайлів вирежисерованому видовищі взяла участь спеціяльна бригада чекістів під командою Чорбіна. Крім того на почті зорганізовано спеціяльний „чорний кабінет" для контролі кореспонденції аза кордону й із самого краю, тому, що совітські власти дістали повідомлення, що багато людей вислало до Еріота листи за посередництвом французького посольства в Москві. Ні один з тих листів до рук адресата не дійшов...

—o—

Розправа за вбивство Голувка.

Шестий день розправи.

(Від нашого кореспондента.)

З технічних причин подаємо продовження сенсаційних зізнань свідків з 6-го дня розправи.

*

ЗІЗНАННЯ СВ. М. МАТЧАКА.

Суддя Хшонщевський: До якої партії належав Р. Сушко?

Св. Матчак: До ніякої з існуючих легальних партій на західно-українських землях у Польщі. Зате я мав враження, що це один з найвизначніших членів ОУН.

Суддя Хшонщевський: На який саме час видав полк. Коновалець приказ припинити терористичну акцію? Як саме той „час" розуміти?

Св. Матчак: Це було в часі, коли українські посли внесли жалобу до Ліги Націй на „пацифікацію" і процесувалися з польським урядом у Женеві. Тоді саме мали розглядати цю жалобу, а на час, доки не буде розглянена жалоба, ОУН видало приказ припинити всяку акцію.

На питання прокуратора свідок каже, що має при собі те число офіційного органу ОУН „Розбудови Нації", де підс. Барановського беруть в оборону перед замітом провокаторства.

Прокуратор: Чи можете позичити цей журнал судові?

Св. Матчак: Так! (і витягає з течки ч. 7—8 „Розбудови Нації" з 1932 р. На стор. 197 у статті п. з. „Провокація в наступі" написано, що саме тепер проти ОУН поведено рішучий наступ, кидаючи на активних членів ОУН наклеп провокаторства, а між іншим саме на підс. Р. Барановського, якому закидують вбивство ком. Чеховського, вбивство пос. Голувка і провокаторство. Стаття виступає гостро проти радикалів, закидуючи їм, що кидають на ОУН інсинуації, поширюючи такі наклепи.)

Прок.: Чи в тій статті підс. Барановського вважають визначним членом ОУН?

Св. Матчак: Я не мав змоги прочитати ще в цілости цієї статті, але підчас мого побуту в Празі і стрічі з діяльними членами ОУН, ці члени запевняли мене, що до підс. Барановського мають довіря на 100 відсотків.

Прок.: А можеб ви подали назвища тих осіб?

Свідок: Боюсь, що це могло би їм пошкодити.

Прокуратор: Чи це визначні особи?

Свідок: Одна з найвизначніших осіб.

Прок.: Колиж ви про це розмовляли?

Свідок: З весною цього року.

Прок.: На чому саме полягав контакт визначних членів ОУН з деякими особами безпеки?

Свідок: Ми це дуже дошкульно відчували підчас нашої політичної акції в краю. Ось деякі випадки перед і після пацифікації принесли куди більше шкоди визвольним змаганням українського народу, як користи.

Прок.: Чи ви про це говорили з провідниками ОУН?

Свідок: Так. Саме в Празі я виголосив в одному гуртку реферат про політичне положення українського народу в краю, згадуючи, що не виключено, що деякі випадки інспірували ворожі чинники. Тоді націоналісти рішучо запротестували, кажучи, що до їх поборювання вживається нікчемних засобів боротьби, бо інсинуації.

Р. СУШКО ПРО ВБИВСТВО ГОЛУВКА.

Далі на питання прокуратора свідок виясчює ще раз, що Роман Сушко вісткою про вбивство Голувка був заскочений. І тоді свідкові заявив, що ОУН не могло би вбити посла Голувка, бо ОУН виконує атентати на такі особи, які репрезентують владу, а посол Голувко таким репрезентантом влади не був. ОУН не застосовує індивідуального терору до ідейних польських провідників, як противників, бо їх є надто багато і терористичні акти супроти них всіх були би безглуздям. Вкінці такий атентат на посла Голувка був би в дуже невідповідному моменті, бо в Женеві розглядали тоді українські жалоби.

Суддя Купровський: Тут підс. Барановський постійно заявляє, що не є членом ОУН, а йому найвизначніші члени ОУН виявляють повне довіря. Якжеж це так?

Св. Матчак: Мабуть так воно не є.

Обор. д-р Шурлей: Яку стичність мають українські легальні партії з ОУН?

Св. Матчак: Організаційної стичности ніякої. Зате поодинокі члени як особи мали контакт з поодинокими членами ОУН.

Обор. д-р Шурлей: Отже ви українські політичні організації мають вплив на підпольну організацію?

Св. Матчак: Українські політичні організації намагаються впливати на хід політичних подій. І ось коли в 1930 р. відносини у краю не були унормалізовані, нам йшло про те, щоби ці відносини унормалізувати.

Обор. д-р Шурлей: Щож ви називаєте ворожими чинниками?

Св. Матчак: Тих, що ворожо ставляться до визвольних змагань українського народу на західно-українських землях.

Обор. д-р Шурлей: Чи УВО є шкідливим чинником для українського народу?

Св. Матчак: Не відповідаю тому, бо в суді не місце розглядати політичні українські концепції, організації та їхню діяльність. (Председник звільнив свідка від відповіди.)

Обор. д-р Шурлей: Якжеж поясните, що українські політичні партії не змогли зломити опору ОУН?

Св. Матчак: Ми-ж можемо впливати щойно по доконаних фактах, ex post. Зате якби ми мали змогу передискутувати перед порішенням виконати терористичний акт, то хто зна чи ми їх не переконалиб.

Обор. д-р Шурлей: чи думаєте, що політичні чинники кермуються лишень льогікою і розумом?

Св. Матчак: Ні! Також почування, відрух, припадок мають вплив. І ось погляди на те, що є корисне для української нації, а що шкідливе, є дуже ріжні.

Обор. д-р Шурлей: А чи саботажі шкідливі для українського народу?

Св. Матчак: Ми виходимо з інших тактичних становищ, а ОУН з іншого.

Обор. д-р Крайценавер: Ви кажете, що всі саботажеві акти краю інспірувала влада безпеки? (Председник переривае, кажучи, що обор. за далеко зрозумів ці вияснення свідка).

Св. Матчак: Я не кажу, що у всіх випадках — це походило з того джерела, бо слідства не вів у конкретних випадках.

Обор. д-р Крайц.: Ви сказали, що визначні члени ОУН мали на 100 відсотків довіря до підс. Барановського, а не питали ви, чи підс. Барановський зрадив інтереси польської держави? (Гураганний сміх на салі).

Св. Матчак: Алеж якби в ОУН знали, що підс. Барановський був на службі поліції, то він ні хвилини не був би в ОУН, ні не міг мати довіря у її членів.

Обор. д-р Шухевич: Якжеж ваша партія (УСРП) ставиться до ОУН?

Св. Матчак: Не маю уповажнення від партії говорити про це в суді.

Обор. д-р Шух.: Як ставився посол Голувко до українців.

Св. Матчак: Прихильно ставився до визвольних змагань на В. Україні.

Обор. д-р Шух.: Чи знаєте д-ра В. Старосольського?

Св. Матчак: Так, знаю як оборонця і провідника УСДП.

Обор. д-р Шух.: Чи є можливе, щоби д-р В. Старосольський був членом сенату ОУН? (Председник переривае оборонцеві, кажучи, що це зі справою не має нічого спільного і тут не місце, щоби поодинокі особи очищувати від закидів).

Св. Матчак: Не знаю.

Обор. д-р Шух.: А д-ра Гр. Лужницького знаєте?

Св. Матчак: Так, знаю! (Тут председник знову переривае обор. Шух.).

Обор. д-р Шух.: Але я хочу виказати, що не всі інформації підс. Барановського були правдиві і питає свідка:

— Чи ви можете припустити, щоби д-р Лужницький був конфідентом ком. Чеховського?

Св. Матчак: Д-ра Лужницького знаю добре і я глибоко переконаний, що це виключене.

Обор. д-р Рогуцький: Чи знаєте, що посол Голувко брав участь в угодовецьких переговорах?

Св. Матчак: Як мені відомо, посол Голувко переговорював з УНД-івським клюбом, бо в соймі є два клюби.

Обор. д-р Рог.: В якім характері тоді виступав посол Голувко?

Св. Матчак: Як посол клюбу Б. Б., але ці переговори розбилися.

Вказівка адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

ЗА 1.500 ЗОЛ. БАРАНОВСЬКИЙ ХОТІВ ЗГЛАДИТИ МАРУСЮ ФЕДУСЕВИЧІВНУ І ЗГОДИВСЯ ВИДАТИ З. КОССАКА.

Св. *Леон Галляс*, 44 літ, б. городський староста у Львові, тепер староста в Бересті, зізнав під присягою, що підс. Барановського пізнав щойно у вересні 1932 р. по вбивстві посла Голувка, яке свідка живо зацікавило. І тому звернувся за інформаціями в цій справі до ком. Чеховського. Цей заявив свідкові, що дрогобицька поліція на фальшивій дорозі, бо на основі місткового конфідента підс. Барановського, арештовані вже під замітом злочину 5 осіб не є вбивниками посла Голувка. Зате підс. Барановський запевняв ком. Чеховського, що вбивства доконав Коссак зі своєю групою. Далі ком. Чеховський заявив, що за схоплення З. Коссака слід конфідентові заплатити. І дійсно свідок призначив за схоплення його 2.000 зол. з диспозиційного фонду та зажадав, щоби Чеховський улаштував свідкові стрічу з підс. Барановським. Так і сталося. Були дві стрічі. Перший раз свідок зустрінувся з підс. Бар. ок. 5. вересня 1931 р. на стрийською рогачкою по 10-ій годині вечором і тоді підс. Бар. заявив йому, що З. Коссак є без сумнівним моральним спричинником убивства та головною фігурою в цій справі. Тому то слід легайно арештувати З. Коссака, щоби він не втік за кордон і щойно опісля арештувати інших членів з його групи, які є звичайними „пійонками". Тоді то свідок вручив підс. Бар. квоту 100 золотих.

НЕСАМОВИТЕ ПРЕДЛОЖЕННЯ.

Вдруге зустрінувся свідок з підсудним на домагання ком. Чеховського в половині вересня теж за стрийською рогачкою. І тоді підс. Бар. **за ціну схоплення З. Коссака домагався згладження зі світу Марусі Федусевичівної. Ця несамовита вимога** так заінтригувала свідка, що він автом привіз підсудного до свого помешкання, щоби при яркім світлі приглянутися цьому таємничому обличчю підсудного. Тут підсудний так зясував свій плян несамовитого вбивства безборонної дівчини: **він зажадав авта, яким виїхав би з Марусею Федусевичівною за місто Львів. По дорозі довідався би від неї, яка є курієркою між низами ОУН та Верховною Командою, де скривається Зенон Коссак і після того вбив би Марусю Федусевичівну; трупа її вкинув би до води.** Одначе свідок цю пропозицію відкинув, бо боявся, щоби не втягано урядових чинників у небезпечну аферу. Опісля св вже більше з підс. Бар. не стрічався і доручив вишукати для себе іншого конфідента, який орієнтувався би в справах ОУН. До підс. Барановського втратив узагалі довіря. Як придержано З. Коссака, не знає. В кожному разі свідок переконаний, що З. Коссак не вбив посла Голувка. Між останньою стрічею з підс. Барановським і схопленням Коссака проминули ок. два тижні Коссака придержали на стації у Скнилові, яку підс. Бар. радив обсадити поліційними агентами. **За це схоплення підс. Бар. одержав 1.500 зол. за посередництвом ком. Чеховського** і на цю квоту дав свій квіт. (Тут председник показує підс. Барановському квіт на ту суму, виставлений ним 29. вересня 1931 р. та власноручно підписаний його псевдонімом: „Завадзкі").

Прок.: Якіж ви мали основи недовіряти підс. Барановському?

Св. *Галляс:* Він спрямовував усе слідство на фальшивий шлях та вказував на людей непричасних.

Прок.: Чи ви мали основу думати, що підс. Бар. був одночасно і конфідентом і членом УВО?

Св. *Галляс:* Одного разу заявив мені ком. Чеховський, що підс. Бар. просив його вказати йому якогонебудь політичного конфідента в кругах УВО, щоби він міг видати його організації. І на цій основі я міркую, що підс. Бар. стояв на послугах УВО.

Прок.: Як було з грішми, призначуваними для підс. Барановського? Бо він жалується у слідстві, що всіх грошей, призначених йому, не діставав.

Св. Галляс: Що торкається тієї справи, то заявляю, що вже при першій стрічі запитав я підс. Бар., чи все правильно дістав гроші. Тоді підс. Бар. відповів, що місячно одержує постійно по 200 зол., а крім того ще винагороду за спеціяльні прислуги. Про цю нашу розмову підс. Бар. розказав ком. Чеховському і звідтіля здогадуюся, що між ними були відносини сердечні.

СПРАВА РЕВОЛЬВЕРУ.

Прокуратор: Чи відомо свідкові щонебудь про розмову підс. Барановського з ком. Чеховським щодо револьверу, яким убито посла Голувка?

Св. Галляс: Я не розумію, чому ком. Чеховський здегковажив взагалі цю справу

Прок.: Чи підс. Бар. говорив ком. Чеховському про якінебудь пляни ОУН?

Св. Ні, не знаю. Зрештою підс. Бар-им зацікавився я щойно по вбивстві посла Голувка.

Прок.: Чи підс. Барановський подав прізвища членів з групи Коссака? Чи згадував про М. Гнатова?

Св. Галляс: Так, подав прізвища, а прізвище М. Гнатова подав, але без ніякого акценту.

Суддя Кучера: Чи підс. Бар. був діяльним членом ОУН?

Св. Галляс: Ми не мали щодо того ніякого сумніву.

Суддя Купровський: Чи відомо свідкові, хто доконав розлому в ОУН і хто його спричинив?

Св. Галляс: Говорено найбільше про Коссака, як про бунтівничу вдачу, яка багато річей робить на власну руку.

Суддя Купровський: Чи міркуєте, що підс. Бар. дійсно холоднокровно вбив би М. Федусевичівну?

Св. Галляс: Я переконаний, що так, коли він відважився щиро з такою пропозицією виступати перед урядовими чинниками!

Суддя Купровський: Чи міркуєте, що підс. Бар. міг бути контророзвідчиком?

Св. Галляс: Так. Він хотів здемаскувати конфідента перед організацією, щоби відзискати довіря в організації. І це вказувало би на його характер як контророзвідчика.

Суддя Хшонщевський: Чи ненависть підс. Бар. до З. Коссака не могла бути причиною вчинку З. Коссака?

Св. Галляс: Виключаю таку можливість. У такому випадку підс. Бар. зробив це виключно за гроші.

Прокур.: Чи ком. Чеховський не говорив, як він контактується з Бар.?

Св. Галляс: Вони стрічалися в публичних льокалях, як у ресторації Штінера і підс. Бар. не боявся деконспірації.

Обор. д-р Шухевич до Бар-ого: Від кого ви довідалися про адресу З. Коссака?

Підс. Бар.: Не відповідаю!

Обор. д-р Шух.: Я вам докажу від кого!..

Підс. Бар. (пригноблений): Від... Бойдунника.

Обор. д-р Шухевич: Ви хотіли вбити М. Федусевичівну?

Підс. Бар.: Не відповідаю.

ЗІЗНАННЯ СВ. ПОСЛА В. ЗАГАЙКЕВИЧА.

Св. Володимир Загайкевич, 55 років, адвокат і посол до сойму, без присяги зізнає, що з початком 1931 р. помічний посол Михайло Галущинський звернувся до тодішнього премієра Славека, щоби звільнити з превенційних арештів українських послів: д-ра Дмитра Левицького і товаришів. Премієр Славек спрямував тоді Михайла Галущинського до послів Голувка і Єнджеєвича, як рішаючих чинників преднаїї клюбу ББ. З того приводу з доручення Українського Клюбу в соймі свідок враз з М. Галущинським і послом О. Луцьким взяв участь у конференції, яка відбулася з послами Голувком і Єнджеєвичем. На тій конференції українські посли висунули такі постуляти: 1) звільнити українських послів з арештів; 2) негайно реактивувати 3 замкнені гімназії; 3) припинити т. зв. безкровну пацифікацію, що полягала на ліквідації і розв'язуванні низки українських товариств; 4) винагородити шкоди, спричинені пацифікацією. Посол Голувко і Єнджеєвич домагалися дискусії в ширшій площині і заявили, що ці справи можуть бути полагоджені на тлі полагодження польсько-української справи в цілости. Як вступну передумовину посли Голувко і Єнджеєвич поставили домагання відкликати в Женеві українські жалоби та зложити з трибуни в соймі декларацію „льояльности". Повищі умовини ми відкинули згідно з нашим переконанням і тому, що вони переступали межі, уділених нам повновластей. На нашу заувагу, щоби бодай полагоджували справу негайного звільнення з вязниці українських послів і перестали ліквідувати наші товариства, посол Голувко заявив, що що цих справ фрагментарично полагоджувати не можна. На тому наші розмови з послами Голувком і Єнджеєвичем закінчилися. Про відношення посла Голувка до української справи в Польщі безпосередньо свідок нічого не знає. Знає тільки, що не було основи вважати Голувка безпосереднім інспіратором чи теж виконавцем політики уряду і він ініціятором пацифікації не був. Сумніваюся, щоби якінебудь українська організація доконала вбивства пос. Голувка, бож вона мусіла би рахуватися з некорисними рефлексіями, які те вбивство викликало би в Женеві, де тоді на денному порядку були українські жалоби з приводу пацифікації.

ЗІЗНАННЯ СВ. СТАН. КУХАРСЬКОГО.

Св. Станислав Кухарський, начальник відділу безпеки у міністерстві внутрішніх справ, 42 роки, зізнає без присяги, що вперше зустрінувся з підс. Барановським негайно по вбивстві ком. Чеховського в дні 23. березня 1932 р. на поліції у Львові. Давніше доходили до свідка слухи, що на услугах поліції є „Завадзкі". У Львові переслухував свідок підс. Барановського в товаристві Соханського, начальника відділу безпеки і радн. Івахова. Вже на вступі слідства підс. Барановський засипав свідка низкою назвищ зпоміж визначніших українців, з якими мав зустрічатися ком. Чеховський, а між ними згадав теж **о. Білинського зі св. Юра, посла Матчака та д-ра Григорія Лужницького.** Далі підс. Бар. згадав, що Петро Сайкевич уже віддавна задумував вбити ком. Чеховського. Одночасно підс. Барановський підсував свідкові конвенцію, що ком. Чеховський стояв на послугах ОУН і тому не використовував інформацій, передаваних йому підсудним. І тому сліди вбивства ком. Чеховського ведуть до ОУН тимпаче, що з таким пляном носився Петро Сайкевич. Саме в такому моменті слідства з підс. Барановським увійшов начальник Соханський, що на хвилину віддалився був з кімнати і подав свідкові таку вістку, яка кружляє вже по Львові, а саме, що **свідок переслухує вбивника ком. Чеховського** і тому львівська преса нетерпеливо хоче надрукувати цю вістку. Ця вістка нач. Соханського пригнобила вельми підс. Барановського і він змішався. Потім, бажаючи відвернути увагу від себе, заявив Бар. свідкові, що вже давніше повідомив ком. Чеховського, що в нього (підсудного) був револьвер, з якого вбито посла Голувка. Далі додав, що про це знав теж радн. Івахів. Тоді я — каже Кухарський — відрухово запитав радн. Івахова, чи це правда і цей відрухово підтвердив моє питання, кажучи, що „так було".

„З ТИМ АЗЄВОМ СЛІД УЖЕ СКІНЧИТИ".

Переслухавши підс. Барановського, свідок набрав переконання, що підсудний грав дволичну ролю і тому вже в березні заявив нач. Соханському, що з **„тим Азєвом слід уже скінчити та його замкнути".**

Прок.: Чи підс. Барановський сказав, що ще перед убивством ком. Чеховського виїжджався до Праги?

Св. Кухар.: Так! А від нач. Соханського знаю, що настирливо домагався від нього паспорту.

УВО і ЗУНРО.

Прок.: Що свідкові відомо про співпрацю ОУН і комуністами?

Св. Кухар.: Ще в 1924 р. тодішній краєвий комендант УВО Я. Коновалець враз із ред. Д. Палієвом виїжджали до Харкова з метою налагодити контакт і співпрацювати з комуністами. Але тому, що один з провідників комуністичної акції у Східній Галичині, присутній тоді у Харкові, а саме Розенберг, запротестував проти співпраці з націоналістами, до тої співпраці не дійшло. Зате в 1925 р. підчас зїзду УВО з Ужгороді дійшло до формального розламу в УВО. Фракція з комунофільською закраскою створила окрему організацію ЗУНРО, яка опинилася в руках петрушевичівців. У краю серед молоді перекрещувалися впливи ОУН і комуністів. Був навіть виїздок, що гурток ОУН з комуністами підіймав спільно домівку.

На питання д-ра Шурмея свідок каже, що пос. Голувко прихильно ставився до справ національних меншин.

Обор. д-р Шух.: Чи свідкові відомо, що в ОУН були два табори: один, що цілком довіряв підс. Барановському і другий, що йому не довіряв, але вкінці побідив табор, що довіряв підс. Барановському?

Св. Кухар.: Підс. Барановський користувався довірям керманичів ОУН, а його брат Ярослав ще й тепер є визначним діячем у Празі.

Обор. д-р Шух.: Чи відомо вам, що ті, які їздили до Харкова, по своїм повороті до краю оголосили в „Новому Часі" низку статтей, змальовуючи в дуже чорних красках положення на В. Україні, отже про комунофільські впливи в УВО не може бути мови?

Св. Кух.: Вперше чую це.

Обор. д-р Шух.: А чи відомо вам, що деяких членів з радянофільськими настроями з УВО виключили і вони створили ЗУНРО та видавали свій орган „Український Революціонер", де поборювали УВО і що від того часу в організації не було ніяких радянофільських настроїв?

Св. Кух.: Частина радянофільських членів дійсно могла відійти, але частина могла теж залишитися.

Обор. д-р Крайценавер: Якіж докази є на те, що підс. Барановський зраджував польські інтереси?

Св. Кух.: Його інформації були невірні, а то й фальшиві. По переслуханні я набрав переконання, що підс. Бар. — це хитра людина, яка працює на дві сторони.

Обор. д-р Рогульський: Чи пошукувано М. Гнатова?

Св. Кух.: Так! Пошукувано в Данціґу, в Німеччині і у Франції, де перебуває його брат і де — як слід здогадуватися — виїхав М. Гнатів на паспорт свого брата.

СЛІДСВО В СПРАВІ ВБИВСТВА КОМ. ЧЕХОВСЬКОГО.

Обор. д-р Рог.: Чи слідство у справі ком. Чеховського вже закінчено і припинено?

Св. Кух.: Ні! Воно ведеться ще дальше і маємо надію, що справники вбивства засядуть перед судом.

ЗІЗНАННЯ СВ. ДМ. БУБЕНА.

Св. Дмитро Бубен, 37 літ, аспірант поліції, тепер у Познані, зізнає без присяги, що як начальник слідчого виділу в Дрогобичі слідив діяльність ОУН на терені Дрогобиччини. Оповідає про відносини в ОУН. Негайно по вбивстві посла Голувка вів вступне слідство. Далі на питання обор. д-ра Крайценавера свідок каже, що ком. Чеховський ок. 22. січня 1932 р. заявив таке: „Ми є вже на сліді револьверу, з якого убито посла Голувка".

На цьому перервано розправу в год. 5. пополудні до четверга, 9. год. вранці.

ПРИСУД У СЯНЦЬКОМУ ПРОЦЕСІ.

У вівторок в год. 12.40 опівночі запав присуд у розправі за вбивство Худзіка та зраненння ем. майора Овоца, на основі якого обв. Романа Яйка засудили на два роки вязниці без припинення; Степана Станкевича на два роки й шість місяців тюрми без припинення; Вол. Древінського на пять літ без припинення.

—o—

ВИДАЛЕННЯ НІМЕЦЬКИХ КОРЕСПОНДЕНТІВ ІЗ СРСР.

МОСКВА. ПАТ. Всі кореспонденти німецьких часописів у СРСР одержали від більшовицької влади приказ кинути СРСР до трьох днів. Рівночасно відкликали всіх більшовицьких кореспондентів у Німеччині. Німецький шарж д'афер у Москві Твардовський зголосив протест у влади СРСР.

Коли протест Німеччини остане без успіху, то пресові взаємини між СРСР і Німеччиною будуть зірвані. Мають відкликати навіть офіціяльних кореспондентів тел. агенцій Вольфа й ТАСС.

Москву покинуть: кореспондент Вольфового бюра ред. Бавм, „Берл. Тягу" ред. Гершгад, „Кельніше Цтг." ред. Юст і „Льок. Анцаїґер" ред. Гербінґ. Кореспондент Вольфового бюра Бавм є теж пресовим аташе німецької амбасади та належить до дипл. корпусу.

У мешканнях вище названих зголосилися представники ГПУ, доручили їм повідомлення про виселення та казали їм підписатися на зобовязання виїзду в 3-денним речинці.

З Німеччини виїдуть до СРСР: кореспондент ТАСС-а ред. Безпалов, кореспондент „Известій" ред. Кейт і кореспондент „Правди" ред. Черняк.

Німецька преса радить урядові СРСР не виселювати німецьких журналістів, бо це є в інтересі СРСР.

МОСКВА. ПАТ. Чотири німецькі кореспонденти в Москві, що діставали 3-денний речинець покинути СРСР, внесли до влади СРСР подання продовжити їм речинець до 14 днів задля закінчення деяких ос. справ.

ЗА ОХОРОНУ НАЦ. МЕНШИН.

ЖЕНЕВА. ПАТ. Грецький правник Франкуліс, що є делегатом Гаїті на Зібрання Ліги, але не є членом Ліги, виробив проект резолюції, в якій Зібрання признало би конечність генералізації постанов, які є в меншинному трактаті, щоби кожному горожанинові запевнено право повної охорони життя та волі, щоби всі горожани без різниці раси, мови та релігії були рівні перед правом і щоби заключено відповідну світову конвенцію під авспіціями Ліги Націй. Закі це станеться, резолюція пропонує створити при Лізі спец. еміґраційний уряд, що занявся би долею еміґрантів із нац. меншин.

БУРІ В ІТАЛІЇ.

ВЕНЕЦІЯ. ПАТ. Північну Італію навістили нагальні бурі, наслідком яких ріки виступили з берегів. У Венеції пл. св. Марка під водою наслідком збільшеного припливу моря.

УКРАЇНЦІ!

КУПУЙТЕ ТОВАР ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ПРЕСІ.

ДОЛЬФУС У ЖЕНЕВІ.

ЖЕНЕВА, 27. 9. ПАТ. В заг. дискусії Зібрання Ліги Націй перший промовляв мін. Саймон у справі роззброєння. Опісля війшов на трибуну канц. Дольфус. Витали його бурливими оплесками, яких давно не чули в Лізі Націй. Дольфус натякнув делікатно на австрійсько-німецькі взаємини, говорив про конечність міжнародньої співпраці та зазначив, що не в братовбивчій боротьбі, а у співпраці, яку наказав Бог, можуть держави розвязувати питання нашої доби. Австрійські ринки збуту треба поширити.

Як сходив із трибуни, всі його оплескували крім німецької делеґації.

—o—

НОВИНКИ

— **Страшні відносини.** Одна кляса приватної гімназії СС. Василіянок у Львові вибралася у вівторок, 26. ц. м. пополудни під проводом учительки географії на наукову прогульку за місто. Коли дівчата знайшлися за лісом Погулянкою, напало на них шістьох 10—12-літніх хлопчиськів, отже дітей у шкільному віці, мабуть з передмістя Пасік і почали кидати камінням. Учителька звеліла ученицям не звертати на нападників уваги, однак це тільки скріпило їхню агресивність і каміння та цегли посипались ще густіше. Тій лицарській кампанії доморослих „стрільців" приглядалися спокійно люди, заняті при недалекій будові, мабуть їхні батьки. Бо коли напасники кликнули з трюмфом: „Україна ідзе! бій Україне!" — старші люди відповіли окликами „браво" та іншими словами заохоти. Надармо пробувала учителька енергічним виступом прогнати малих хуліганів. Дістала ще каменем в ногу. Щоби спекатися напасників, всі учениці мусіли рятуватися втечею в сторону Личакова. Вислід був такий, що майже кожна ученица дістала каменем, багато по кілька разів, а одна була ранена каменем в голову.

— **За багато патріотичних свят.** Мін-ство освіти повідомило шкільні курторії, що не є вказаним, щоби допускали шкільну молодь до різних історичних свят, яких стає щораз більше, наслідком чого терпить наука в школі. Відповідно освідомлювати молодь треба на науці історії та рідної мови. Якщо школа хоче влаштувати якесь свято особливо урочисто, мусить перенести його на святочний день або на попотудне звичайного дня науки.

— **Арештували команданта вогневої сторожі.** На внесення прокуратора окр. суду у Львові слідчий суддя приказав арештувати команданта вогневої сторожі у Львові Цецькевича. Йому закидають надужиття матеріяльної натури. Переловсім, що серед табору сторожі мав 3 приватні вози, м. ін. власне авто, що не виплачував повних honorарів за надчисельні години, не вів належних рахунків за закуплені матеріяли. Слідство за надужиття влади задля виску велеться проти бувш. віцепрезидента Львова інж. Кольбушовського, службовця магістрату бувш. президіяльного секретаря Адамовича, м. шофера Каролика та контрольора заведення чищення міста Пісінґера й районового заведення чищення міста Зруха.

— **Б. управитель львівського ратуша — обманцем.** У львівському карному суді йде розправа проти Фр. Машталяжа, бувш. управителя ратушевого будинку. Йому закидують, що допускався надужить так, що вписував у листи виплат фіктійні назвища робітників, які ніколи в ратуші не працювали. Так за 72 таких „робітників" присвоїв собі 5.827.50 зол., а на шкоду 24 осіб, які дійсно працювали вкрав 7.869.68 зол.

— **Пожежа.** В Рудні біля Львова згоріла стодола та стайня Мих. Гадаляка, будинки Ірини Багар і Мик. Смоковського. Шкоди є на 10 тис. золотих.

— **Таких є більше.** В Дрогобичі усунено від урядування судового коморника Станіслава Несито, санаційного діяча і члена місцевого союзу легіоністів. Ревізія, переведена в його канцелярії начальником суду, виказала брак 3.500 зол. і взагалі великий непорядок. Його агенди передано коморникові Сеаровському.

— **Спроба хліборобського страйку.** Організація польської людової партії проголосила на 25. ц. м. у всіх західних і середущих воєвідствах рільний страйк, який зводиться до того, що селяни мають здержатися від довозу харчів до міст і місточок. Тим способом хотять вплинути на зменшення торгових оплат і підвищення цін на хліборобські продукти. Як звідомляють польські часописи, страйкова акція не повелася, бо фреквенція селян на торговищах зовсім не ослабла і довіз збіжа, ярин і інших харчів іде зовсім нормально.

— **Різні вістки.** Архиепископ Філядельфії, кардинал Доверті одержав на письмі погрозу, що як не зложить окупу в сумі 50 тисяч фунтів штерлінгів, його палату збомбардують. — У Вилецщині появилися масово дики і вовки, роблячи на полях і людських оселях значні шкоди. — Президент Рузвельт приказав урядові закупити за 75 міл. дол. харчевих запасів по зниженых цінах для безробітних.

—o—

З судової салі.

ПРОЦЕС ОУН У ТЕРНОПОЛІ.

Пос. д-р Баран складає обсторона. — Відложення розправи до найближчої каденції в грудні ц. р. — Наложення дотеперішніх коштів на обсторона д-ра Барана. — Велика сенсація в суді. — Арештування на салі всіх обвинуваченних.

В ч. 252 „Діла" з 25. ц. м. було звідомлення про перший день процесу, що в дні 22. вересня ц. р. розпочався перед трибуналом суду присяглих у Тернополі проти шістьох молодих українців: 1) **Богдана Мушки**, 2) **Миколи Сиротюка** — обох з Микулинець, 3) **Осипа Фуртака** з Ладичина, пов. Тернопіль, 4) **Осипа Шкамбари**, 5) **Олександра Гориня** і 6) **Михайла Винничка** — всіх трьох з Варваринець, повіт Теребовля, обвинуваченних за приналежність до ОУН (ст. 97 к. к.) та за розкинення дня 1. травня 1932 летючок ОУН (ст. 154 § 2 к. к.), а обв. Мушки і обв. Шкамбари надто і за перевезення повищих летючок (ст. 155 § 2 к. к.). Всі обвинуваченні свого часу були арештовані, сиділи по кілька тижнів у слідчій вязниці, а тепер відповідали з вільної стопи.

Розправі проводив молоденький віцепрез. окр. суду д-р **Вендриховський**, асотували окр. судді **Герман** (жид) і **Гостковський**, обвинувачував підпрокуратор **Венцковський**, боронили тернопільські адвокати посли **д-р Баран** і **д-р Ладика** та **д-р Дзерович** і **д-р Брикович**.

В пятницю 22. ц. м. на ранішній розправі переслухали трьох перших обвинуваченних, а на вечірній двох дальших. **Всі заперечили приналежність до ОУН**, три перші заперечили розкинення летючок, а обв. Мушка признався тільки до того, що одержав летючки та передав їх обв. Шкамбарі. Обв. Шкамбара і Горинь на розправі призналися до розкинення летючок у ночі з 1. на 2. травня м. р. (Великодні Свята) у Варваринцях.

Розправа **велася у напруженій атмосфері**, бо председник Вендриховський старався довести і вмовити в обвинуваченних приналежність до ОУН і у веденні розправи не зуміє бути обективним та нераз висказував свої завваги, що процесово недопустиме, бо це впливає на суддів присяглих.

На вечірній розправі при переслуханні обвинуваченних Шкамбари і Горинь, котрих боронить пос. д-р Баран, председник, всупереч їх зізнанням, твердив, що летючки таки розкидували всі три разом (Горинь твердив, що розкидував сам, а тільки Шкамбара і Винничка в інших місцях разом) і кілька разів висказував свої завваги, що могли вплинути на присяглих суддів у невигідному для обвинуваченних напрямі. З уваги на таке ведення розправи оборонець д-р Баран поставив внесок **на вилучення председника Вендриховського по думці ст. 41 кодексу карної процедури**, бо заходить сумнів щодо його безсторонности. Цей внесок викликав сильне поденервування у председника, котрий опісля продиктував до протоколу, що мотивація внеску д-ра Барана брехлива і є інсинуацією під його адресою та цьому перервав розправу до 9 год. рано другого дня.

Нова розправа розпочалася в суботу 23. ц. м. далеко по 10. год. Передтим під проводом **президента** окр. суду Цеглецького при співучасти окр. суддів Германа і Гостковського відбулося нейвне засідання суду, котре **відкинуло внесок обор. д-ра Барана** і цю постанову відчитав председник Вендриховський на початку розправи, приступаючи до дальшого переслухання обвинуваченних. Тут зголосився до слова обор. **д-р Баран** і заявив, що супроти витвореної атмосфери не з його вини і відкинення його внеску **він змушений зложити оборону обвинуваченних Шкамбари й Горинь** і ту оборону складає. Коли д-р Баран почав ближче мотивувати свій поступок, председник відобрав йому голос. Тоді зголосився до слова обор. **д-р Брикович та іменем своїм і двох інших оборонців солідаризувався зі становищем д-ра Барана**, добачуючи в поступку председника порушення прав оборони. Те саме заявив і обор. д-р Дзерович.

Трибунал пішов на нараду і по хвилині председник оголосив постанову, що розправу **відкладає до чергової каденції в грудні ц. р., на оборонця д-ра Степана Барана накладає кошти ударемненої розправи, а на обор. д-ра Бриковича накладає гривну 50 золотих**. На салі велика сенсація, бо подібний випадок приключається дуже рідко.

Треба зазначити, що вилучення пред. Вендриховського з причини стороннячости не перше в Тернополі. Таке сталося в березні ц. р. з внеском д-ра Ладики. Він себе не вилучив і Найв. Суд зніс з цієї причини вирок (справа Гавришкова і тов. за ОУН зі ст. 97 к. к.). Головний обвинуваченний, засуджений тоді на 7 літ, вийшов тепер на волю.

Кошти, наложені на посла д-ра Барана значні — мабуть кільканацятьсот золотих.

Обвинуваченних прокуратор задержав після того на салі. Відбулося негайне засідання суду (Вендриховський і воланти Мешковський та Тільп), котре на внесок прокуратора **рішило арештувати всіх шістьох обвинуваченних** з причини можливости утечі й впливання на свідків. Усіх обвинуваченних вязнична сторожа в вісті поліції відвела до вязниці.

Оборона вносить зажалення. Ціла подія викликала в Тернополі небувалу сенсацію.

—o—

БІРЖА.

ДОЛЯР.

Долар поза біржою 5.81 зол.

Золото: доляри 9.06—9.08; франки фр. [illegible] 35.70 [illegible]; корони 37.60—38; рублі 17.30—17.40

Срібло без змін.

ЗБІЖЕ.

	ЛЬОКО ЗАЛІЗН.	ЛЬОКО ЛЬВІВ
Жито з вагр.	12.90—13.00	14.10—14.50
Овес	31.00—32.00	

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.
Четвер, 28. IX. год. 7.30 веч. „Фрайлайн Доктор".

Театр Різнородностей.
З причини ремонту нечинний

Кіна.

АДРІЯ: „Фліп і Фляп як пивовари".
АПОЛЬО: „Історія гріху" (Ст. Жеромського).
АТЛЯНТИК: Фільма Совкіно: „Турбіна 50.000 ГП".
КАСІНО: „Ніч у Каїрі" (Рамон Новаро).
КОПЕРНИК: „Пригода в Зоо".
КОЛІСЕЙ: „Прошак із Багдаду", ревія „Що вам роблять вечором".
МАРУСЕНЬКА: „Пригода в Зоо".
МІРАЖ: „Образа маєстату" (Ва. Буріян).
МУЗА: „Чемп".
ПАЛЯС: „Дочка полку" (Лині Окара).
ПАН: „Сензонія 6-х мілйонів", на сцені: Цибульський, Власта Бомська.
ПАСАЖ: „Чарлі рятує Европу" та „Дитина гріху".
СТИЛЕВЕ: „Пзаук" і ревія
ХИМЕРА: „Дика дівчина".
УТІХА: „7 пристаней, 7 дівчат" і ревія

Закордонне радіо.

Четвер, 28. вересня 1933.

Братислава (279,3) 17.10 Камер. музика; **Брно** (342,1) 11.00 Муз. поранок; Ри[illegible] (441,2) 17.15 Концерт; **Прага** (488,6) 8.[illegible] Старі італ. мистці. 20.00 Симф. концерт; **Рига** (525) 19.05 „Графиня Маріца" оп. Кальмана; **Будапешт** (550,5) 12.05 Хор. 17.30 Спів. 20.30 Циг. музика; **Харків** (937,5) 9.00 Солісти. 10.00 Симф. музика для дітей. 13.50 Українська музика. 15.00 Тріо. 18.00 Орхестра, солісти. 19.00 Популярна й танк. музика з „Березілю".

Пятниця, 29. вересня 1933.

Мор. Острава (263,8) 12.35 Концерт; **Париж** (328,2) 21.15 „Тореадор" оп. Адама; **Мілянo** (331,8) 20.30 Концерт Амфітеатрова; **Штутгарт** (360,6) 20.00 „Дер Вафеншмід" оп. Льорцінга; **Лайпціг** (389,6) 20.00 „Альцеста" муз. трагедія Глюка; **Рим** (441,2) 17.15 Концерт. 20.30 „Люнатичка" оп. Белінія; **Прага** (488,6) 19.55 Ружена Маскова в своїм репертуарі. 21.30 Гендлеві сонати; **Відень** (517,2) 12.00 Концерт. 20.30 Вес. муз. програма; **Рига** (525) 18.00 Пісньки; **Харків** (937,5) 8.30 Музика для дітей. 9.00 Квартет. 18.00 Українське тріо. 19.00 Трансм. з Української Фільгармонії; **Москва** (720 м.) 17.25 „Сорочинський ярмарок" оп. Мусоргського.

Читайте „Діло"!

Львівське радіо.

Четвер, 28. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.05, 12.3[illegible] 15.00, 15.15, 15.50, 16.30, 17.55, 22.40 Грамофон; 15.25 Господарський комунікат 15.35 Збіжева біржа; 16.55 Фортепян; 17.15 Реціталь лотиської співачки Ол Ерс; 18.35 Концерт творів Міхаловського; 19.40 З Болгарії до Царгорода; 20.0[illegible] Орхестра, спів; 21.00 Рільн. комунікат 21.10 Концерт; 22.00 Танк. музика; 22.2[illegible] Спортові вістки.

Пятниця, 29. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.05, 17.3[illegible] 14.35, 15.15, 15.50, 16.00, 22.40 Грамофон 15.25 Господарський комунікат; 15.35 Збіжева біржа; 17.00 Огляд видавництв 17.15 Солісти; 18.15 Відчит; 19.20 Вечірка; 19.40 На овиді; 20.00 Симф. концерт 21.00 Куток краєзнавчого т-ва; 21.10 Концерт; 22.00 Танкова музика; 22.25 Спортові вістки.

Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів. Ринок 10. За редакцію відповідає Олександер Кость

ч. 256 (13.455). Львів. субота 30. вересня 1933. Pocztowe opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 148.322.
Адреса для телеграм: „Діло". Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·60 зол., Німеччині 7·60 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·60 зол., Австрії 7·60 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-61.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Напередодні нових потрясень.

Пан Кайо про події дня.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 24. вересня 1933.

(=) Чл. п. Кайо справді такий першорядний муж державний, яким його лічать деякі його други, не беремося рішати. Правда, він має за собою безперечну заслугу в тому, що підчас свого головування у французькій раді міністрів зберіг був мир, який уже висів на волоску, та що осьтак бодай на кілька років відсунув вибух світової війни. Пок. кн. Більов у своїх прецікавих споминах впевняє, що був він у влади в критичних тижнях 1914 року, то до війни він не допустив би. П. Кайо має право сказати те саме й про себе. Одначе міркування над тим, що — мовляв — було б, якби те чи щось інше було сталося, уявляє собою лише вартість умової гри, більше або менше цікавої; для оцінки минулої дійсности гра ця вартости не має. Отже ледви чи можна ставити п. Кайо на рівень, який осягнули великі мужі державні, великі — типу Рішеліє або Бісмарка. Зате вище всякого сумніву стоїть повага п. Кайо як фінансіста, і то однаково сильного на теоретичній площині, як і на практичній. Подробиця симптоматична: Коли редакція останньої Британської Енциклопедії, яку числять найкращою енциклопедією світа, розглядалася за автором гасла „Бюджет", то вибір її впав на п. Кайо, дарма, що він не англієць, і хоча саме в Англії, батьківщині парляментарної бюджетової теорії й практики, не хибує бюджетових спеціялістів — така висока повага п. Кайо в скарбовій ділянці.

Невже супроти цього треба оправдуватися, коли зацікавимося оцінкою, яку п. Кайо приклав до фінансової сензації останніх днів — маємо на увазі новий спад американського доляра.

Ціла Европа збентежено слідить цей швидкий спад. Від 18. квітня до 18. вересня доляр знизився з третини своєї вартости: факт цей безприкладний в історії занепаду великих валют міжнародніх: навіть німецька марка так швидко не летіла коміть головою. Всі грошові ринки світу хитаються під захитаним доляром.

Роздумуючи над захитанням могутньої американської валюти, п. Кайо в передучорашньому числі тутешнього „Капіталу" віщує великі соціяльно-політичні потрясення і показує „конвульсії на овлі". „Ми нині опинилися — каже він — на одному з тих періодів, коли потрясення існуючого ладу розширюється з кожним днем, і коли ніхто не вспіє осудити, чим усе те покінчиться... Труднощі ростуть з кожною годиною". Світ, правда, уже знав кризи: вони всі розв'язалися. Невже сьогоднішня криза в суті своїй інакша? Раніше, коли вибухали кризи, то ціни падали і таким чином вони йшли назустріч ослабленому споживачеві, залишаючи йому все-таки спромогу купувати що необхідне. Таким шляхом спровола назад привертала рівновагу між витворцем і покупцем, тай криза розв'язувалася. Не так воно, каже п. Кайо тепер.

Великий новий факт у теперішньому господарському лихолітті лежить у тому, що ціни втратили свою гнучкість. Чому знижка гуртової ціни нині не викликує знижки цін у роздрібній продажі? На факт цей складається кілька причин: ціни сирих матеріялів з одного боку, платні робітничі й податки з другого. Оногий матеріял, правда, дешевіє підчас кризи, та робітничі платні — ні. Славетний „кричевий закон" про платні розбився в нівець від хвилини, коли підмоги безробітним позволяють цим останнім не приймати роботи нижче якоїсь стопи платні. Продукція стала людянішою, — це великий суспільний поступ. Але наслідок цього такий, що тягар оплачування робучих рук став тривким чинником коштів продукції, який навіть підчас кризи не понижається.

А податки? Вони налягають на кошти продукції тягарем, який безупинно росте. Деякі промисли платять нині податки вдесятеро вищі від передвоєнних. При цьому податок — тривкий тягар. Він входить у кошт продукції тай стає поперек такому пониженню цін товарів, яке могло би заохотити громадянина купувати і таким чином дати товчок вийти з кризи.

Наслідком цього вихід цей нині припізнюється, і, каже п. Кайо, припізнюється дуже небезпечно. Весь світ нетерпляче дивиться на цей занадто вже повільний і гальмований розвиток кризи, але особливо нетерплячими супроти цього виявилися два народи — американський і німецький. Один і другий нині силкуються насильно, штучно проломити налягаючу господарську кризу.

Американці рішилися кинути на жертвенник свою валюту. Результати, які вони досі на цьому шляху осягнули, невеличкі. А принаймні американці уважають їх недостаточними. Наслідком цього деякі американські кола наперли на през. Рузвельта, щоби прискорив пониження вартости доляра. Нинішня занижка доляра — наслідок цієї пропаганди. Америка втікає перед долляром, вирікається своєї валюти — такої гордої ще недавно тому

У Німеччині нема валюти, яку можна би кинути в костер, щоб оживити обороти і вийти вихід із кризи. Німецька марка вже раз згоріла де тла в огні інфляції, а подібної спроби не можна повторювати кожних десять років. Отже національний соціялізм має, значить, повести Німеччину з біди до гараздів...

Ось як кінчить п. Кайо свої міркування:

„В багатьох краях страх перед завтрішнім днем, недоля, а навіть голод звели на манівці людей, і кинули їх у руки націоналізмів простацьких і баламутних, прикрашених неозначеними шматками соціялізму, пропагандованих агітаторами рівно захвалими, як неосвіченими".

Натяк на зародки французького національного соціялізму, відірваного від соціялістичної партії, в цьому висновку п. Кайо очевидні. Одначе яка з цього комунебудь потіха?

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР"

це не приватна, а всенародня установа і майно „Дністра" є майном цілого народу. **Тому обезпечуйте** свої будинки на дозволену законом 1/3 частину їх вартости, а рухомости на повну вартість у

ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР"
У ЛЬВОВІ, вул. Руська ч. 20.

Відгуки голеду на Радянській Україні в европейській пресі.

Впливовий англійський денник „Ді Манчестер Гардіян" помістив 13-го цього місяця статтю п-ві Люїзи Джібсон про голод на Рад. Україні. На цю статтю відгукнулося кількох дописувачів, що були недавно на Україні; є й такі, що як і міністр Еріо ніякого голоду не бачили. Деякі висловлюють погляд, що на кожний випадок треба би подбати за те, щоби перевірити вістки про розміри катастрофи.

В „Католік Геральд" з 9-го ц. м. поміщений дещий опис очеридця про голод у СРСР з точними даними, які є ціни на харчі.

Дві довгі статті про голод на Рад. Україні помістив дня 10. і 13-го ц. м. паризький денник „Льордре" за піднисом Шарля Де Пере-Шашкої. Автор покликується на свіжі враження провідника „колгоспу", що як чужий піддани дістав дозвіл покинути недавно Україну. Перша стаття має заголовок „Про те, що не скаже нам п. Едвард Еррію у повороті зі своєї тріюмфальної подорожі". Автор висловлюється з найбільшою іронією про подорож французького дипльомата, який провів на Україні *два дні*, здебільша на офіціяльних бенкетах, відвідинах і маніфестаціях, і міг на підставі того, що бачив заявити, що „французьку опінію зле поінформували щодо нужди українських селян".

Чернівецький щоденник „Дер Таг" з 24-го ц. м., що має безпосередні звістки про те, що діється в СРСР від різних утікачів, контрабандовим шляхом поміщує статтю Г. Попова, що брав участь зимою 1921-2 р. у допомоговій акції, зорганізованій американським комітетом; Попов є тої думки, що теперішні розміри голоду багато більші як 11 літ тому.

Бельгійські денники „Денник з кантону Сіре" з 17-го ц. м., „Будуччина Люксембургу" з 16-го ц. м. і „Провінція" з 19-го ц. м. поміщують поклик галицьких владик у справі голоду на Рад. Україні.

Міжнародня соціялістична конференція у Парижі.

III.

Париж, у вересні 1933.

Дня 25. серпня конференція Соц. Інтернаціоналу закінчила свою працю. У своїх резолюціях соціялістична конференція стверджує, що для капіталізму в цілім світі приходить кінець ліберально-індивідуалістичного розвою. Під натиском кризи розвивається прискореним темпом **контрольований, організований, монополістичний капіталізм.** Це явище вмішування держави в продукційний процес виразно бачимо в країні класичного капіталізму, Америці. Конференція вважає, що „нові форми державою контрольованого й організованого господарства можуть стати переходовими формами від капіталізму до соціялізму, якщо держава спанована робітниками й селянами і якщо влада держави над господарством має противагу в вільних організаціях робітничої класи".

Маючи на увазі відносини в Совітському Союзі, конференція Соціялістичного Інтернаціоналу заявляє: „Але ці самі форми контрольованого державою господарства ведуть до **найстрашнішого державного рабства,** коли держава, яка панує над господарством, має форму неконтрольованого народом деспотизму, що нищить всяку індивідуальну свободу та волю організації".

Конференція вказує на небезпеку нової світової війни, яку викликають своєю політикою фашистівські уряди: „Фашизм намагається скупчити всі національні сили під командою тиранської влади для озброєння проти інших народів. Таким чином зростає небезпека загибелі модерної цивілізації в новій світовій війні".

Соціялістична конференція в резолюції проголошує відданість соціялістів усіх країн ідеї демократії, народоправства: „В тих країнах, де є демократія, робітнича класа повинна обороняти з усієї сили право свободи одиниць і народу, загальне виборче право та свободу професійних союзів". Само собою, в країнах диктатури мусить бути інша тактика: там диктатура **„може бути повалена тільки революційним повстанням народніх мас".**

Конференція рішила 9. листопада, у роковини німецької революції, організувати всюди маніфестації проти диктатури фашизму. Це ві-

шення продиктоване зосібна тим, що німецький уряд свідомо виголоджує всіх своїх противників — соціялістів, католицьких робітників, пацифістів тим способом, що відбирає у них право на працю та допомогу в час безробіття. Центральний комітет австрійської соціяльдемократичної партії видав відозву до німецького народу в Австрії бойкотувати товари з Німеччини за те також, що Гітлер фактично вже давно завів бойкот австрійських товарів.

Конференція ухвалила протест проти воєнних і терористичних спроб гітлеризму запановати також в Австрії.

Беручи на увагу, що в деяких воєнних і політичних колах держав Антанти зростають настрої в користь „превенційної війни" проти Німеччини, поки вона ще не озброїлася, конференція попереджає народи перед цією небезпекою:

„Робітники демократичних країн не повинні дати себе заманити до такої війни під тією притокою, що ця війна, мовляв, буде в інтересі визволення народів від фашизму: народи побачили, що та війна, яку прославляли, як визвольну війну проти деспотичних урядів, кінчилася імперіялістичними мировими диктатами, що зміцнили в переможених націях націоналізм і привели до відновлення найгірших деспотичних режімів".

Хід конференції, огляд сил Соціялістичного Інтернаціоналу в Парижі, — це відповідь тим песимістам, що вже з радісними сльозами оплакують „занепад демократичного соціялізму", після того, як так трагічно минув демократичний режім у Німеччині, а з цим прийшла катастрофа й на найбільшу партію в Соціялістичнім Інтернаціоналі, німецьку соціяльдемократію.

Німецьку соціяльдемократію зустріло велике лихо. Але німецька соціяльдемократія живе і працює. Упала демократія в Німеччині, але фашизм упав в Еспанії, якої соціялістичних делегатів витала паризька конференція. К. О.

Совітська закордонна політика в англійському освітленні.

(УП) Риський кореспондент „Таймса" пише, що навязання звязків з Італією та Францією є в останньому часі головною темою балачок усіх совітських володарів. Навіть такі справи, як жнива і транспортові труднощі в середині держави мусіли тимчасово відійти на другий плян. Московська газета „Правда" стверджує, що італійські фашисти поводяться коректно у відношенні до Совітів, зате німецькі того не роблять, навпаки ставляться до Совітів дуже визиваючо, що у свою чергу може довести до цілковитої ізоляції Німеччини. Дальше подорож Еріо до Совітів дала притоку совітській пресі друкувати цілу низку франкофільських статтей, в яких вказують на Еріо, як на того, що перший зумів покласти основи під будучу совітсько-французьку приязнь. Ця нова орієнтація в совітській політиці довела до того, що в останньому часі всі більшовицькі вожаки і їх преса заявились явно проти ревізії східних німецьких границь. Всі вияви приязни звертаються в бік Польщі. Для поверховного глядача може це все видаватись як щось зрозуміле і природне, як наслідок перевороту в Німеччині. Одначе такий погляд, стверджує кореспондент „Таймса" був би не зовсім правильний.

Справа полягає в тому, що більшовики вважають стан після договору в Рапальо лише за тимчасовий. Вони все кермувались напрямними закордонної політики, які встановив ще Ленін і які зібрані у спеціяльній брошурці, виданій лише для вжитку Комінтерну. В тій брошурці сказано, щоби з ніякою капіталістичною державою не заключати постійних дружніх договорів. Більшовизм мусить старатись виграти все на часі, щоб скріпитись і аж тоді почати рішаючу боротьбу з капіталістичним світом. Тому ворогування між антантою і німцями мусить бути все піддержуване, а тимсамим і нібито тимчасова підтримка більшовиками німецьких плянів щодо ревізії мирових договорів є лише звичайним революційним маневром.

Зараз по перевороті в Німеччині думали в Москві, що з новим німецьким урядом можна буде повести таку співпрацю, як з італійцями. Показалось, що це неможливе, а причиною неможливости був відомий меморіял Гугенберга в Льондоні. Через те більшовики дуже заворушились і почали свою роботу над створенням загального европейського фронту супроти Німеччини, щоб запобігти всяким спробам активности німецької закордонної політики. Рівночасно з тим почали згущуватись грізні для більшовиків хмари на Далекому Сході і тому вони почали старатись забезпечити своє слабе місце в Европі. Тому саме вони й припинили свою розкладову роботу серед українців у Польщі, а Польща зреванжувалась тим, що перестала вести свою українофільську пропаганду на Рад. Україні. Тепер у Москві думають, що положення на Заході забезпечене і звертають свою увагу на Схід. Щодо Сходу, то там уже освоїлись з думкою, що стратять на користь Японії східно-китайську залізницю, але все-таки думають, що Японія тим не вдоволиться і що піде трохи дальше, як це свого часу заповідав меморіял Танаки, яким досі кермується японська політика. В загальному панує думка, що Совіти не відважаться зачіпити Японію і обмежаться лише на паперові протести. Загальне невдоволення між селянством за велике, щоб можна було думати хочби про маленьку мобілізацію.

Стільки каже кореспондент „Таймса" про радянську закордонну політику. Просто і ясно без великих розумувань, чисто по англійськи.

Причинок до теперішніх відносин на Україні.

Наша Редакція отримала такого листа:

23. вересня 1933.

До Шановної Редакції Часопису „Діло"
у **Львові.**

Уважаю своїм обовязком до загального реєстру подати слідуючий лист (у виняткох) від старшої сестри моєї дружини з Києва, датований 8. серпня ц. р. Сестра мешкає при братові, що має жінку і 14-літню дитину, отже родина складається з 4-х осіб. Мешкають у Києві від 1917 року з перервами. Родина — всі свідомі українці і старі працьовники: брат — один з найкращих учених України, сестра — працьовничка на педагогічному полі.

.....Ми ще й не думали про відпочинок, хоч у мене вже місяць відпустки. І. (доня брата) хворіла на кір, перенесла його досить тяжко хоч і без ускладнень. Треба булоб її кудись трохи вивезти з міста і досі ми ще цього не зробили. Трохи цьому винна погода, а трохи фінанси. Зараз одержала від вас допомогу (5 долярів), але якраз в магазинах торгсіну нема жадної крупи, може ми їх якось діждемося. Думаємо цими днями виїхати на недовго до Боярки, там знайомі улаштували нам кімнату. Поїдемо — В. (брат), І. (доня) і я, а Н. (жінка брата) зістане, бо мала відпустку в березні, а зараз працює. Ми всі до того виснажені й втомлені, що нам не можуть помогти якихсь там 2—3 тижні, тим більше, що з їжою треба обходитися обережно, не найдатись досита ніколи...

„Хоч вже місяць, що я не працюю в школі, але вдома мала таку силу роботи, що навіть ні-разу не написала за цей час Л. (молодша сестра-інженір — в Москві). Вона, білолаха, мала великі неприємности — її раз за разом погано обвинувачували (в Москві — нечуване злодійство — за крадіжки розстрілюють, але це не помагає...), витягли у неї місячну платню й документи...

„Чи всі Ваші зїхались на літо, як звичайно бувало? Як весело у вас повинно бути. Ми вже одвикчаїлися від таких родинних зїздів і всього винною фінанси, а найгірш — то хліб, бо коли маєш десь на своєму місці шматок хліба, то його не зможеш дістати, переїхавши в друге місце на довший час, а купувати по приватніх цінах — кишені не вистарчить. Але це все дурниці — як закінчимо одну пятилітку, то буде вже в нас дуже добре. Вже не довго нам залишилося ждати. (?!?) Скоро й ми заживемо добре. (?!)

...В. поїхав подивитись на якусь нову посаду чи варто туди їхати, хоч у нас життя кращає (?!), **але ще одну зиму ми не витягнемо.** (!) Як би не ваша допомога (коло 5 долярів міс.), то й цієї зими ми не прожилиб, хоч брати у Вас нам дуже боляче, бо за те, що у вас можна дістати багато продуктів, у нас можна мати якусь там 10—20 частину — тільки у нас все дорожче...

„Я вже не говорю зовсім про одяг — ми його зовсім майже позбулись, **у нас на три жінки нема жадної сорочки,** а наші верхні речі — одні дірки і латки (одежу тепер пробуємо послати через Варшавські контори), але про це зовсім не дбаємо, аби як-небудь жить, все йде на гіру і не можемо ніколи наїстись...

Я себе стала якось погано почувати останній час, воно й пора вже (?). В. дуже страшний, а головне у нього дуже примітивний настрій. Ми дуже боїмось за нього, уже 2-й рік з ним погано, а виснажений він і худий як кошей (кістяк), а головне вираз обличчя до того хоробливий... В очах якийсь жах, він майже не спить.

. . . . . .

(На маргінесі 1-ої сторінки приписано й замазано, але прочитати можна: „а поки що у нас по селах мруть страшенно..." (Далі прочитати не можна.)

Оригінал листу я посилаю своїй доні до Англії (вона там у школі) аби переклала й надрукувала та показала кому треба.

Остаю з високою пошаною (підпис).

—o—

Задля більшовицької ласки.

БЕРЛІН, 28. 9. ПАТ. Уряд тайної державної поліції розвязав у Прусії російську партію національ-соціялістів, т. зв. Ронд. На основі офіціяльного комунікату зроблено це з огляду на безпеку німецької держави, якої інтересам шкодили фальшиві вісти, ширені чужими расово й ідейно елементами в Ронді, що мали на меті піддержувати небажані пляни в закордонній політиці. Гугенберґівський „Таг" указує, що радянські кола, які безосновно закидували німецьким урядовим колам звязок з Рондом, повинні зрозуміти значіння тієї заборони.

—o—

Контроля американського промислу.

ЛЬОНДОН, 28. 9. ПАТ. „Дейлі Геральд" повідомляє, що през. Рузвельт виїхав на відпочинок до своєї літної резиденції, щоби там обміркувати в спокою сензаційний плян, який предложив йому промисловий директор Джонзон. Плян передбачує урядову контролю всіх ділянок промислу і то не тільки самої продукції, але й цін товарів. Плян передбачує поділ цілої американської промислової продукції на кілька окремих груп, як транспорт і комунікація, промисл гірничий і гутничий, хемічний і т. д. Кожна група підлягатиме контролі спеціяльного урядового комісаря, залежного безпосередньо від президента Зл. Держав

—o—

Між Бек їде до Москви.

Льондонський „Івнінг Стандард" повідомляє, що міністр закордонних справ Польщі Бек після повороту зі Женеви поїде до Москви. Офіціяльно має це бути ревізита на візиту Чічеріна в Варшаві 1925 р.

—o—

ЗАЧНІТЬ ВІД СЕБЕ!

ПРИЛЮДНИЙ ЗАПИТ ДО КОНЦЕРНУ І. ТИКТОРА.

Під цим наголовком появилася на днях в друкарні Ю. Яськова у Львові летючка, яку роздають під церквами безробітні друкарі-українці. Ось що вони пишуть:

В числі 190. „Нового Часу", націоналістичного органу, на сторінці 3. видруковано таке:

„Третім важним засобом нашого здоровомислення є поширення й освідомлення кличу „Свій до свого". Ганьба нашою є, що наші селяни й міщани не шанують своїх неділь і своїх свят і саме тоді йдуть до потайних отворених жидівських крамниць і купують — торгують. Але не меншою ганьбою є, коли наші покупці взагалі не йдуть до своїх крамниць, не йдуть до кооператив, не йдуть до власних купців купувати, але пхаються до жидів, якби там давали їм даром.

А ще більша ганьба є для наших кооператив і купців, що набирають товари не у своїх продуцентів, а в чужих і ставють експозитурами жидівської спекуляції! На плачемо тут — теть а жидами та іхнім крамом! Та не нас не обходить. Але з цілою рішучістю кличемо: Свій до свого! Підтримуймо тільки такі крамниці й підприємства, що творять нашу культуру, дають хорошу працю дітям нашого народу та є поодиноко або збірною емансипією української національної душі. Хто пхає в чужих — цей є ворогом власного народу, цей помагає ворогам держати нас в економічній і політичній неволі".

А тепер одно запитання: Скільки у Вас (!), панове націоналісти, працює друкарів-українців при ваших „Нових Часах, Корозачих Газетах Дзвіночках" і т. д., бо, як нам відомо, дотепер майже не працювали українці, помимо того, що у Львові є десятки безробітних друкарів-українців. Вони формально гинуть з голоду, а Ваші славетні видавництва затруднюють: 9 жидів, 5 поляків і 1—2 нібито українців. Простий рахунок доказує, що замість них могло б удержатися 40—50 українських душ. Може з ласки своєї дасьте відповідь і тоді ми, безробітні друкарські робітники, тимсамим менше свідомі національно від Вас, зрозуміємо клич „Свій до свого", перестанемо купувати чужу пресу і ходити до чужих крамниць.

Безробітні друкарі-українці.

Розправа за вбивство Голувка.

Семий день розправи.

(Від нашого кореспондента.)

Поза першу годину попол. зізнає в тому дні пітий рад поліційних агентів та функціонарів слідчої поліції ріжних ступнів. Усі вони стараються підтримати тезу акту обвинувачення, що Барановський був контрроззідчиком ОУН, однак тут і там навіть в їх зізнаннях ясно, що Баран. віддав поліції чималі услуги. Найцікавішим моментом з їх зізнань було виявлення провокації, яку Барановський затіяв на терені Дрогобиччини з підставленням фальшивого „делегата ОУН з Берліна". Сам Барановський дальше доказує, що служив поліції „не за страх а за совість" і скидає вину виключно на поліцію за невикористання як слід усіх його інформацій. Осередком розправи є дальше особа Барачовського.

Найцікавішим свідком у тому дні була Маруся Федусевичівна, про яку Барановський зізнавав поліції цілі історії.

ВАРТІСНІ ЧИ БЕЗВАРТНІ ІНФОРМАЦІЇ?

Свідок Рудольф Радонь, пшодовнік слідчої поліції у Львові, колишній підвладний Чеховського, брав участь у вступному слідстві після вбивства Голувка. Барановського знав; про те, що він був конфідентом поліції, догадувався вже давно. Мав навіть певність щодо того, бо інформації, які діставала поліція, могли походити лише від Барановського. Барановський був поганим конфідентом. Доказати це хоче свідок пригадкою справи замаху на Східні Торги. Барановський казав слідкувати за Шевчуком і відтягнув в його сторону агентів, що слідкували за Бідою. Шевчука мали на оці в день і ночі, тимчасом замах був виконаний іншими руками. Коли б не Барановський — гадає свідок — були б схопили Біду на гарячім учинку. Чеховський не довіряв Барановському і сам підписав наказ арештувати Барановського. Чи з Бідою Барановський контактувався — не знає. Не вірить, щоб Барановський казав Чеховському про револьвер, з якого у Трускавці згинув Голувко, бо Чеховський „любив гроші" і не був би зрікся нагоди заробити нагороду 10.000 зол.

Предс.: Чи ви знаєте поголоску, що Чеховський був на услугах ОУН? Що можете сказати про це?

Свідок не може про це нічого певного сказати.

Радонь називає в одному місці Барановського „Ромцьо". Це викликує сміх на салі: воно вказує, що Радонь і Барановський були справді дуже добре знайомі...

Обор. д-р Рогуцький цікавиться особою Гнатова, але Радонь заявляє, що про це міг би більше оповісти Барановський.

Барановський дійсно вияснює, що про Гнатова повідомив негайно Чеховського і Івахова, знав про нього також Білевич. Він вказував виразно на особу Михайла Гнатова, а щодо імени (Петро) — то лише в першім моменті помилився. Чому Гнатова не арештували, так, що Гнатів міг втекти — Барановський не знає.

Обор. д-р Крайценавер стверджує, що напр. сам акт обвинувачення признає, що Барановський видав Коссака і дістав за це нагороду. Це не було, як каже Радонь „вода", це була поважна прислуга.

Обор. д-р Ст. Шухевич питає Радоня, хто всипав Дацишина і Максимюка (справа нападу під Бібркою).

Радонь впевняє, що Дацишин сам всипався (через недискрецію перед служницею), а потім він, Дацишин, засипав Максимюка. Хто вказав криївку Дацишина — Радонь „не знає".

Свідок Тадеуш Дембіцький, ст. постер. слідчої вязниці, знає Барановського від 1928 року. Назвиско Барановського постійно виступало на поліції у звязку з ріжними українськими справами. Вже від 1929 р. вистерігався кланятись Барановському на вулиці, щоби не зробити Барановському медвежої прислуги в його „роботі". Почав підозрівати Барановського, що він працює на дві сторони, від часу, коли Барановський вказав поліції на Сеника, а тимчасом Сеник довідався, що його інвігілюють, ще передтим, заки інвігіляція розпочалася. Говорив про це з ком. Білевичем, що „тут щось не в порядку" і через те зріжся інвігіляції Сеника. Барановського вважав завжди, як поважного члена ОУН, бачив його нераз у товаристві ріжних членів УВО.

Барановський вияснює, що він упереджував Чеховського, що Сеник виїхав до Городка і він „не винен", що його не зловили. Його інформації були правдиві

Обор. д-р Крайценавер стверджує, що хоча подробиці плянованого замаху на Східні Торги, подані поліції Барановським, потім не показалися зовсім точними, а проте про **сам плянований замах Барановський доніс поліції і це була правда.**

Свідок Владислав Хімяк, пшодовнік слідчої поліції, догадувався давно, що Барановський є на службі поліції. Почав недовіряти Барановському від часу, коли зі зізнань Максимюка довідався, що Барановський говорив з Максимюком про гроші, здобуті в нападі на амбулянс під Бібркою, — а Барановський про ту свою розмову з Максимюком Чеховському не доніс.

Обор. д-р Крайценавер стверджує, що Барановський говорив надкомісареві Білевічеві в присутности свідка про револьвер, який продав у крамниці Купчинського у Львові та розказував історію того револьверу.

Свідок Ян Гірни, ст. пост. слідчої поліції. З запитів обор. д-ра Шухевича виясняється, що Гірни був колись хорунжим УГА (председник інтервеніює тут і перебиває оборонцеві).

Обор. д-р Шухевич цікавиться, чому свідок каже про Бунія, що той казав Голувка „спшонтнонць", — адже Буній говорив усе по українськи. Як те слово зоветься по українськи?

Свідок: Буній зізнавав на поліції по польськи і те слово сказав теж по польськи.

Свідок Юзеф Федунішин, підкомісар слідчої поліції, репродукує інфромації, які Барановський подавав поліції про вбивство Голувка (згідно з актом обвинувачення).

Д-р Шурлей питає, чи свідок Федунішин, знаючи ОУН, гадає, що ОУН могло виконати замах не рахуючися з українськими інтересами на терені Ліги Націй.

Свідок: Це могло бути з огляду на анархізацію долів, яка часто буває в революційних організаціях.

Обор. д-р Рогуцький питає свідка, на якій підставі, на підставі яких фактів, свідок зізнав у слідстві, що особа Голувка була зненавиджена в українських націоналістичних колах.

Свідок фактів ніяких не подає, а покликується лише на нагінку української націоналістичної преси против українських політиків, які „засіли за одним столом з **катами** українського народу." Про це була окрема летючка ОУН.

Обор. д-р Рогуцький стверджує, що Голувко раз єдиний зійшовся з українськими провідниками і не міг бути знаний українським націоналістам зі своєї політ. діяльности так дуже, щоби вони його ненавиділи.

Обор. д-р Шухевич стверджує на підставі запиту до свідка, що провід ОУН ніде не виступав проти особи Голувка.

ЩЕ ОДИН ПЛЯН БАРАНОВСЬКОГО.

Св. Роман Хшановський, політ. агент, працював колись разом з Білевичем, знав Барановського як члена краєвої команди (Екзекутив) ОУН у Львові та інформатора Чеховського. Коли Барановського арештували після вбивства Чеховського, то Бар. запропонував свідкові цілий плян, як довідатися правди про вбивство Голувка. Свідок буцімто подібний до сотника Ярого, нині буцімто чільної фігури у проводі ОУН. Барановський запропонував йому, щоби вони разом поїхали на терен Дрогобиччини, там Бар. представить його, Хшановського, націоналістам як Ярого, і вони переведуть „суд" у справі вбивства Голувка. В той спосіб „вбивники самі видадуть себе". (Серед трибуналу, оборонців і аудиторії великий рух!)

Свідок Юзеф Будни, шподовнік слідчої поліції. Оповідає про арештування Коссака, потім про втечу Гнатова. Поліція отримала останній раз звістку, що Гнатів перебуває у Парижі, де потім подівся, того не знав. *Зі свідком працював у ролі конфідента Мотика,* який сам зголосився до надком. Білевича, що вкаже двох людців, які стоять у звязку з убивством Голувка. Тими особами були брати Біласи. Свідок підозрівав Мотику, що він одночасно перестеріг Біласів. Зрештою Мотика засипав також Бунія і цілу трускавецьку „пятку". Мотика казав теж свідкові, що Голувка вбили тому, що він був „ініціятором націфікації". Цій останній подробиці Мотика заперечує, — фактові співпраці з Будним не перечить.

Свідок Іван Полотнюк, учитель з Дрогобича, пізнав Барановського весною 1931. р. випадково при обіді в ресторані. Після виїзду Бар. з Дрогобича займався деякими справами дружини Барановського в Муз. Інституті в Дрогобичі. Оповідав детально претенсії і конфлікти Барановських з Муз. Інститутом. Подробиці про зомість Каси Хорих для Барановської в часі її породу — не цікавлять предсідника (ані публики), але свідок постійно до них вертає, тим викликує загальний сміх (тим більше, що зізнав кілька речень по українськи, потім по польськи, знову по українськи і так в коліще. Робить прикре враження). Стрінув Барановського, коли той їхав до Криська і розмовляв з ним про те, чи він, Баран., не боїться арештування. Баран. заявив тоді, що підчас убивства Голувка був на селі біля хворої дружини.

МАРУСЯ ФЕДУСЕВИЧ.

Поява найближчого свідка є найбільшою сенсацією того дня, з огляду на часто повторюване її прізвище підчас цього процесу. Ревеляції, яку зробив у вівторок староста Галляс, що Барановський плянував убивство Марусі Федусевичівної, як поважного члена ОУН, що міг його, Барановського, деконспірувати, — збільшила ще зацікавлення особою свідка.

Свідок Марія Федусевичівна, літ 24, студ. філ., знала Барановського, як нареченого своєї товаришки Герасимовичівної, пізнішої жінки Барановського. Зізнає на обставину, як Барановський передав їй револьвер. З Барановськими мешкали в одній околиці, вертали інколи випадково разом до дому. Так само випадково стрінулася з ним у трамваю і вертали до дому. В трамваю було тісно, свідок мав течку. Барановський мав теж течку, потримав течку свідка, а після того, як вона виділа, течку віддав. Дома, відчинивши течку, побачила зі здивуванням загорнений у папір револьвер. Негайно пішла до батька й показала йому револьвер. На другий день дістала лист від Барановського, в якому Барановський писав, що через помилку вложив револьвер до її течки, а не до своєї, просив не бентежитися, бо револьвер „легальний" і що він, Барановський, прішле одного чоловіка револьвер забрати. Батько свідка рішив нікому револьвера не віддавати, лише самому Барановському. Дійсно зголосився хтось за револьвером, але тоді не було дома батька свідка, тому вона револьверу не видала. Потім револьвер відібрала жінка Барановського.

Барановський заявляє, що стрінув свідка на вул. Вишневецьких, револьвера ніякого Федусевичівній не вкладав, то Фед. сама йому казала, що дістала револьвер від ОУН марки „Фром", але його мав батько, і тому просила Барановського, щоби пішов до батька і зажадав видачі того револьверу як свого. (Той револьвер Бар. віддав Березинському замість того, який від нього випозичив був та який послужив убивникам Голувка). Свідок рішуче перечить.

Суддя Кучера цікавиться, чи свідок на підставі свого знайомства з Барановським може припускати, що Барановський хотів і міг убити її.

Свідок: „Вістка про це дуже мене заскочила".

Барановський заявляє, що ніякої такої пропозиції звести зі світа Марусю Федусевичівну поліції не зголошував.

Прокуратор цікавиться, про що свідок розмовляє з Барановським при своїх досить частих зустрічах з ним.

Свідок: „Про річи байдужі".

Прокуратор не знає, який інтерес мав Баран. так сильно обтяжувати свідка, хоча свідок жив з Барановським на добрій стопі, без ніяких особливих суперечок.

Свідок до нині не вміє собі теж тої загадки вияснити.

Обор. д-р Рогуцький вияснює дорогою питань, що Барановський випитував свідка, яка адреса Коссака. Свідок не знала тої адреси, ані не знала теж самого Коссака. Барановський просив свідка, щоби вона довідувалася серед знайомих студентів, де мешкає Коссак, бо має до нього грошевий інтерес.

Свідок Юліян Федусевич, суддя Апеляційного Суду у Львові, зізнає на ту саму обставину (револьверу). Зізнання покриваються зі зізнаннями Марусі Ф. Свідок дозволив видати револьвер лише на підставі виказки про дозвіл носити зброю.

Прокуратор дивується, чому свідок всетаки не довіряв листові до донъки, або чому не віддав револьверу на поліцію.

Свідок міг сумніви мати, але на поліцію не міг доносити і робити евент. прикрощі чоловікові приятельки своєї донъки. Зрештою був тою справою сильно схвильований.

На тому розправу перервано до слідуючого дня.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

НОВИНКИ

— **ПРИЙМАЮ ЯК ДАВНІШЕ в моїм дентистичнім заведенні Сикстуська 17. від 9—1 і від 3—6. НАСС.** 433 1—4

— **Пригадуємо,** що першорядні сили у фризієрському заведенні Кутковського, Бляхарська 11 обслуговують П. Т. клієнтелю солідно й по зниженій цінах. 428 2—5

— **Робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.**

— **Видавництво Укр. Заг. Енциклопедії** розіслало в серпні ц. р. всім своїм передплатникам виказ стану передплати на У. З. Е. і просило вирівняти залеглість або належитість за цілість У. З. Е. заявою на залученій карточці. Ощею дорогою просимо ще раз надіслати В-ву заяву до кінця місяця **вересня ц. р.** Також просимо не уригувати посилки зшитків ч. 24—28 „Українка", бо ті зшитки ще не надруковані. Про їх появу В-во повідомить своєчасно в пресі. **Просимо вирівнювати залеглість** і тимсамим дати змогу чимскорше закінчити твір. — **Адміністрація В-ва У. З. Е. в Коломиї.** 409 3-3

— **Конфіската „Діла".** Вчорашнє (255) число „Діла" підпало конфіскаті за процес ОУН у Тернополі. Це вже 31-ша конфіската нашого органу в цьому році.

— **Українка.** З приводу 250-ліття відсічи Відня появилися у віденській пресі більші чи менші замітки, статті та окремі фейлєтони про участь українців у визволенні Відня від турецької облоги. З них відмітимо: статтю д-ра К. Близнюка в органі християнсько-суспільної партії „Райхспост", про яку уже була у нас згадка; в тому органі читали ми також короткі замітки про свята-імпрези віденської української колонії. Гарну статтю пера о. Райзенбергера, в якій відмічено м. ін. українське походження Ю. Ф. Кульчицького, прислав тижневик „Вінер Кірхенблят", що розходиться у 200.000 примірників. Щоденник „Фрайгайт" помістив у чч. 209—211 з 11.—13. вересня ц. р. у фейлєтонах уривок з повісти І. Филипчака: „Кульчицький — герой Відня" п. н. „Через турецький табор". Переклав цей уривок вільно Ю. Гургула. В тому органі (ч. 210) поміщена на згадану повість І. Филипчака коротка рецензія д-ра О. Грицая. „Естерайхс Ілюстрірте Цайтунг" друкує тепер (у чч. 11, 12 і 13) розвідку д-ра К. Близнюка п. н. „Турки перед Віднем у 1683 р." Друк розвідки ще не закінчений. — З державно-німецьких пресових органів відмітимо тут „Берлінер Берзенцайтунг", що в числі з 15. VIII. принесла цікаву статтю д-ра К. В. про українську допомогу Відневі. З мадярських газет відмітимо „Немзеті Уйшаг" з 3. IX., де згадано про участь козаків у відсічі Відня в армії Собеського та описано подвиг Кульчицького.

— **Замах на поліційного агента.** Поліційний агент Михайло Тендай стрінув вечором на вул. Францішканській у Львові якогось мужчину і зажадав від нього легітимації. Задержаний виняв з кишені якийсь папір, але рівночасно добув швидко револьвер і стрілив агентові в голову, раняч його в лице. Ранений впав на землю, а незнайомий утік. Над раном поліція арештувала якогось мужчину, при якому найшла зброю, але назвище його держать покищо в тайні. ПАТ повідомляє, що арештований це відомий боевик ОУН, якого поліція придержала була вже кілька разів. Арештований признався до вчинку та пояснив, що ділав згідно з вказівками ОУН, які велять при легітимуванні боевика відповідати револьверовими стрілами. Підчас ревізії, яку перевели в хаті арештованого, найшли три пистолі та дві ручні гранати. Ведуть дальше слідство.

— **Арештування в Чорткові.** 23. вересня ц. р. слідчий виділ в Чорткові арештував: Володимира Дідича і Константина Добрянського, обох абсольвентів гімназії, та Володимира Балацького, Мирона Бачинського, Степана Онищука і Якова Гніздовського, учеників приватної української гімназії в Чорткові. за приналежність до ОУН і кольпортажу нелегальної літератури та після переведених доходжень відставив їх до слідчої вязниці в Чорткові. Оборону арештованих обняли адвокати: д-р Володимир Електорович і д-р Михайло Росляк.

— **Нові арештування в Сокальщині.** В ночі з 25/26. ц. м. невідомі справники облили якимсь чорнилом плякету короля Собеського, вмуровану в будинку мужеського семинаря в Сокалі. Після того арештовано в тутешній бурсі св. Миколая 7 учеників семинарії і гімназії, хоча з бурси ніхто не виходив. В бурсі перевела поліція 26. рано ревізію і нічого не найшла. Також у кількох селах повіту, а саме: в Копитові, Горбкові, Бобятині, Лучицях, Волиці Комаревій, Сільці, Боянчах відбулися ревізії й арештування. Якісь темні типи розпускають неправдиві поголоски про побиття, а навіть убивство секретаря громади Повалимир Царика, відомого з нагалого суду в Сокалі. Шіль того всього?..

По селах розкинув хтось летючки, невідомо ким і де друковані.

— **Нова розправа ОУН.** Перед судом присяглих у Львові відбудеться 5. жовтня ц. р. розправа проти Данилова і тов. за розкидання летючок ОУН.

— **Справа ред. Лужницького.** Співробітник „Нового Часу" Лужницький, якого Барановський назвав поліційним конфідентом, заявляє, в „Н. Ч.", що в найближчих днях постарається вияснити справу. Рівночасно просить редакцію, щоби його звільнили з урядування до вияснення справи.

— **Висаджування старої муніції** на Замарстинові відбудеться 29. вересня від год. 7—10 рано. Загрожену територію обсадять військові стежі. До їх заряджень мають пристосовуватися прохожі.

— **Мали щастя.** Головну виграну державної льотерії у висоті міліона зол., що впала на льос ч. 129.512, куплено в конторі „Надзеї" у Львові. Купило його чвертками пять осіб зі Львова, а саме: один купець з мануфактурної бранжі, один торговельний помічник, один комівояжер аптичної фірми та один б. студент, що не маючи з чого жити, перервав студії й писав в якійсь канцелярії. Кожний з них виграв по 200 тисяч зол. Власниками четвертої чвертки були два брати, якісь бідні люди без постійного заняття.

— **Заремба програв віллю.** У львівському цивільному суді відбулася розправа родини Зарембн Кудельків за віллю в Бруховичах. Вони доказували, що вілля є власністю Зарембової (з дому Куделька), бо вона продала віллю чоловікові, як уже нездужала на замрячення ума. Суд уневажнив контракт купна та продажі й признав віллю Зарембовій і її синові Стахові. Тому що син Заремби малолітній, управу вілли передали Куделькам.

— **Жертва легкодушности.** Войтіх Юрчич із Коросна купив у львівських обманців „*ототі" дукати за 50 зол. Дукати були безвартісні, бо то були позолочувані австрійські 2-сотиківки. Одного обманця Розенберга поліція арештувала.

— **Залізнича катастрофа.** На залізничому шляху Львів-Яворів поїзд наїхав на віз М. Халенка з Вищенки. При цьому випали з воза дві жінки Ферко та Дубина та потовклися тяжко. — Між стацією Данціг Гол. і Бжешче вискочив зі шин торунський вантажний поїзд. Паровіз і кілька вагонів ушкоджених. Паляч і кермапич ранені. — Біля Пруші (данціґська зал. лінія) особовий поїзд переїхав двох залізничих робітників, що направляли залізничий шлях.

— **Пожежа.** 22. ц. м. повстала пожежа на приходстві в Сасові пов. Золочів. Згоріла стодола враз з усім збіжем (250 кіп) і господарськими машинами. Вогонь вибухнув над ранком в рога і всі познаки вказують, що це підпал. Загальна опінія каже, що це реванж за спалені стирти посесора лат. пароха П. Рятушного в Золочеві. Шкоду обчисляють на 8000 зол.

— **Автомобілевий рейд і примус брати в ньому участь.** 15. ц. м. відбувся давно заповіджений автомобілевий рейд на лінії Заліщики-Бучач. До рейду стануло всього шість авт і один мотоцикль. Селяни з тих сіл, через які йшла траса, мусіли стерегти на дорозі ріжні переходи та переїзди безплатно, підчас дощу та студені повних 12 годин. Дорога розмокла та авта їхали так поволі, що така маса людей, стягнених для охорони дороги, взагалі не була потрібна. Відповідні органи повинні би вияснити, чи істнує для мешканців сіл обовязок виконувати службу безплатних сторожів при спортових імпрезах.

— **Забава в „наглий суд".** Під вражінням повішення бандита Жовтанецького в Куликові 10—12 літні діти куликівських купців Тірка, Клярфельда, Бека та Грінера уладили собі наглий суд. Засудили малого Тірка на шибеницю та повісили його на драбині. Щебель зломився, Тірк упав на землю і так урятувався.

— **Опришок Чайковський,** який довший час непокоїв Коломийщину, перекинувся у городенський повіт. Оноді ночю напав у Городенці на хату купця Ґрінберґа та під загрозою револьвера зажадав від нього грошей. Ґрінберґ дав Чайковському 60 долярів і 30 зол. Чайковський на прощання глумливо поцілував Грінбергову в руку та сказав: „Я Чайковський. Колиж хочете переконатися, то порівняйте мою фотографію в газетах" і при цьому освітив собі лице ліхтаркою. Перестеріг іще, щоби Ґрінберґи не повідомляли поліцію, що він був у них і пропав безслідно.

— **Втеча вязнів.** Під литовськими Оранами ,як повідомляють з Вильна, пячкарі підпалили вязничний будинок. Зміж 60 арештантів 32 удалося втекти. На польській границі задержано 11 втікачів, 8 перейшло на терен Польщі. Трьох арештантів переплило ріку Меречанку. Інші поховалися в лісах.

— **Обікрали ката.** Варшавський кат Браун, повісивши в Переминлі вчорашнього Зиха, забавляється в однім з тамошніх шиночків. Коли прийшлося платити, Браун ствердив, що хтось украв йому портфель з грішми. З клопоту вирятував його кат начальник перемиської вязниці, що позичив йому гроші на заплачення рахунку та на дорогу.

— **Згорів летун.** У Любліні на летунському майдані фабрики літаків Пляже-Ляскевич скоїлася катастрофа літака. Літак згорів разом із пільотом Опринським.

— **Секвестратора завіз до СРСР.** Секвестратор Іван Міговський в селі Міхалівка (Вилепщ на) наложив кілька секвестрів за податки, а потім наймленою фірою казав себе везти до пригордонного села Жарки. Як вечором приїхали в якесь село, візник казав секвестраторові вносісти, а сам хотів утікати. Та тутже прискочили до воза два більшовицькі воякн й арештували секвестратора та візника з возом. Забрали їх до села Маринівка та придержали їх як арештованих кілька днів. Щойно, як вияснилося, що секвестратора вивезено з пімсти за екзекуцію, відставили його й візника до польського кордону.

ВАЛОВА 11 **Scientia** СОБІСЬКОГО 12

ЗНАННЯ ТО СИЛА ЗНАННЯ ТО СИЛА

Лекції

з ділянки: психольогії, фільософії, соціольогії, літератури

мов: німецької, французької, англійської

4—5 ЗОЛ. МІСЯЧНО.

— **Всюди однаково.** Як повідомляє чернівецький „Час", з новим шкільним роком румунська шкільна влада перенесла багато українських учителів з їх дотеперішніх посад, незважаючи на те, що цим руйнують людей і їхні родини. Так перенесено з Ленківців учительку Анну Василовську, що має 27 літ служби, замешкалу в Чернівцях, де має доньку в школі. Вона воєнна вдовиця. Також перенесено з Ленківців учительку Анну Кракалію до Гатної (Дарманешти). Кракалія учителювала в Ленківцях 14 років, має обовязки супроти своїх дітей та має 29 літ служби. Дальше перенесена з Ленківців до Маморниці учителька Стефанія Губка-Безбородько, що має 29 літ служби, четверо дітей в школі, чоловіка настановленого в Чернівцях і сама замешкала в Чернівцях, голова товариства „Жіноча Громада", діяльна членпця соціяльної опіки міста Чернівців. На все те не зважали інспектори й на закон забули, який каже: жінка має бути на посаді, де її чоловік. Згадати б, що на місце п. Безбородько іменована учителька Няґу, румунка, котра має всього 3 роки служби.

— **Усувається гора.** У Ліоні наслідком злив них дощів почало усуватися узбіччя гори. Та сама гора в травні 1932 р. спричинила смерть 40 людей та знищила кілька каменниць.

— **Великий землетрус** навістив 26. ц. м. Абруцци, причому центр його находився між Фарою і Сан Мартіно та Поленою. На 20 місцевостей, навіщених катастрофою, найбільше потерпіла громада Ляма дель Пелїні, де було найбільше вбитих. Легкий землетрус відчули теж в Аквілеї та в околицях Риму.

— **Катастрофальні бурі** лютилися в останніх днях над цілою Францією і наробили великої шкоди. Біля Монпеліе грім ударив у шопу, в якій находилися вибухові матеріяли, призначені для камінелому. Трьох робітників, що сховалися були в шопі перед бурею, вибух розніс на кусочки. Біля Бульону шаліла два дні буря з градом. Ріка Брак залила значні простори. Буря перейшла теж над Вівіерою та Ґенуєю.

— **Ліквідація Польського Банку Промислового.** На засіданні б. влади Польського Банку Промислового у Львові рішено оголосити цілковитий упадок банку, тому що він неспромігся виконати зі своїх зобовязань на основі судової умови.

— **Осінню виставу** отварають у неділю 1. жовтня в год. 11. передпол. у Т-ві приятелів гарного мистецтва (Т-ва Штук Пенкних) у Львові в будинку Промислового Музею при вул. Дзедушицьких ч. 1. На виставу складаються образи за різьби 12 мистців краківської групи. Крім того твори Калінського, різьби Квятневської, праці Кляра, Рімера й ін. Виставу доповняють килими зі шкіл народнього промислу в Ладичині та Дрогобичі. Вистава відчинена від год. 10—15.

— **Відчит.** Заходом Міського Промислово-Артистичного Музею у Львові (вул. Гетьманська 20) відбудеться в пятницю, 29. ц. м. відчит Ферд. Горянґа на тему: „Форми домашньої обстановки у греків і римлян у середніх віках". Початок відчиту, ілюстрованого світлинами, о год. 6.30.

З судової салі.

ВЕЛИКИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС У ТЕРНОПОЛІ.

В четвер 28. вересня ц. р. розпочався перед трибуналом суддів присяжних у Тернополі процес проти *Григорія Прийми і тов.*, обвинуваченних за приналежність до Окружного Комітету Комуністичної Партії Західної України с Тернополі і за комуністичну пропаганду, що кваліфіковано як злочин державної зради зі статті 97 карного кодексу. Всіх обвинуваченних є 15, а саме: 1) Григорій Прийма, літ 25, родом з Цінок, пов. Золочів, замешк. в Тернополі, стану вільного, безконфесійний, столяр. 2) Станіслав або Евстахій Весоловський, літ 29, родом і замешкалий в Тернополі, стану вільного, безконф., швець, 3) Осип Замковий, літ 29, родом і замешкалий в Чистилові, пов. Тернопіль, стану вільного, безконфес., муляр, 4) Мозес Віллер, літ 31, родом і зам. в Тернополі, стану вільн., мойсеєвої віри, бухгальтер, 5) Гінда Екгавс літ 26, родом зі Залозець, пов. Зборів, зам. в Тернополі, стану вільн., мойсеєвої віри кравчиха, 6) Лаьяр Клінг, літ 23, родом і зам. в Тернополі, стану вільного, мойс. віри, столяр, 7) Салька Екгавс, родом зі Залозець, пов. Зборів, зам. в Тернополі, стану вільного, мойс. віри, кравчиха, 8) Петро Олійовський, літ 22, родом з Добрянід, пов. Збараж, зам. в Тернополі, стану вільного, греко-кат., шлюсар, 9) Естера Сас, літ 25, родом і зам. в Тернополі, стану вільного, мойс. віри, кравчиха, 10) Якуб Шнайдер літ 24, родом і зам. в Тернополі, стану вільного, мойс. віри, кравець, 11) Фрідель Шпасірман, літ 27, родом з Волочиськ за Радянщині, зам. в Тернополі, стану вільного, мойс. віри, торговельний помічник, 12) Ізраель Ашкеназн, літ 28, родом і зам. в Тернополі, стану вільного, мойсеєвої віри, столяр, 13) Антін Олійовський, літ 29, родом з Добрянід, пов. Збараж, зам. в Хомах Яновецьких, пов. Тернопіль, женатий, батько одної дитини, греко-кат., рільник, 14) Гринько Куріна, літ 27, родом і зам. в Настасові, пов. Тернопіль, стану вільного, греко-кат., рільник і 15) Мозес Вартенберг фальше Голінер, літ 26, родом з Тернополя, зам. у Львові, стану вільного, мойс. віри кравецький челадник.

Повищий процес відноситься до подій вперед кількох літ і є останнім з довгої серії комуністичних процесів, у яких ліквідовано Центральний Комітет КПЗУ в більших осередках на українській етнографічній території. Слідство тревало кілька літ, а від його відомий з берестейського процесу слідчий судця окремих доручень Ломант із Варшави. Деякі обвинуваченні сидять близько два роки у слідчій вязниці, інші коротше; тимер всі відповідають з вільної стопи.

Зміст обширного акту обвинуваченння незвичайно цікавий, бо кидає світло на діяльність комуністичних і комунізуючих установ та пресових органів і їх редакторів та діячів у Львові і в краю, та відкриває джерела, з котрих вони користають. Головним прокурторським свідком буде Іван Козак з Калуша, колишній інструктор і керманич КПЗУ.

Розправі буде проводити віцепрез. д-р Вендрихівський, вотують окр. судді д-р Сівановнч і д-р Янахн, обвинуваченє підпрокуратор Вощковський, боронить адвокати пос. д-р Баран, пос. д-р Ладика, д-р Калин, д-р Постригач, д-р Якимчук та інші, в тому двох поляків, бо жидівські адвокати відмовилися оборони з огляду на судний день.

З кіна.

КІНО АТЛЯНТІК: „ТУРБІНА 50.000".

Перша совітська фільма, що прийшла до нас цього сезону імовірно вже наслідком нового економічного польсько-совітського порозуміння; Радянський Союз дає у виміну за всякі харчі свої фільми. „Турбіна на 50.000 парових коней" це зразок пересічної совітської фільмової продукції, що з мистецького боку стоїть досить високо, але не може вийти поза офіціяльну агітку. Пізнаємо з неї неодну сторінку нових обставин. Тема — нехіть контрреволюційних елементів до праці в новому будівництві, саботаж і запал комсомольців. Ідея про будову нової турбіни на фабриці власними силами; маємо щось якби відгук процесу проти англійських спецій, що саботували працю на совітських фабриках. Найбільше заслужений робітник-старець дістає в нагороду за свою працю кота, щоби міг вимишити щурі у своїй хаті. З якою втіхою говорить молода закохана пара про те, що може дістати окрему кімнату! Автори такої фільми хотять захопити глядачів „новим" революційним життям; нас це життя вражає своєю матеріяльною нуждою і страшним примітивізмом великих дітей, яким нараз удається пустити в рух машину. Дуже добра гра артистів на тлі безнадійно буденної сірини.

Кіно „Коперник" і „Марусенька": „Пригода в Зоологічнім Городі".

Бачили ми вже кілька фільм на таку тему, як рижі сміливі дослідники шукають між дикими звірятами нових ліків на страшні недуги і як великі чудаки збирають довкола себе хижаків. Додаймо до цього один мотив — любов і то у формі божевільної заздрости і маємо щось посереднього між відомою фільмою „Острів доктора Моро" і „Демоном заздрощів". А проте ця фільма перевищує попередні своєю жорстокістю і сильними засобами як грати на нервах глядача.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Свій до чужого.

— Йду за вашим прикладом і даю собі робити плащ до чужого.

— А з грішми як?

— За готівку.

— То це не є за моїм прикладом. Я тому даю робити до чужого, бо не хочу використовувати своїх. Адже таких рат, які я плачу, не маю відваги пропонувати своєму, а свій не може погодитися, бо швидко звинув би інтерес.

Така розмова велася між мною і одним моїм знайомим, який любить гарно вбиратися.

Боже мій, хто не любить гарно вбратися! Хіба той, хто впевнив, що „не одяг прикрашує чоловіка, а чоловік одяг" і... тому ходить з подертими ліктями, у фашистівськім ковнірці і в старій панчосі замість краватки. Але загально — всі люблять. Мій знайомий то навіть так, що потрафить справити собі під зиму порохівник, а на весну футро.

Тепер, коли всі знаки на небі вказують на недалекі морози „захорував" на літню нагортку.

— Мушу собі — казав до мене — зробити щось такого, щоби всі плящком сіли.

І зробив.

Одної днини прийшов до редакції, зажурений, скривлений, прибитий. Я аж руками сплеснув.

— Бійтеся Бога, а ви чого такі нещасні?

Знайомий мовчки показав на себе.

На ньому була нова нагортка, справлена в надії, що „всі пляцком сядуть". Перед морщився, плечі здувалися, рукави як торби, ковнір відставав на пів миля, а горішній ґудзик так тягнув, що аж чути було.

І це той ваш майстер над майстрами. Як-же він називається?

— Кароль Іноський.

— Видно якийсь шляхтич...

— Ні, жид, а може був жидом. Іноський, та ще Кароль. Може вихрест.

— І ви на те „Іноський" зловилися.

— Зовсім ні. Бачу вистава гарна, ціни невисокі, а він сам, як почав мене запевнювати переконувати... Що то щось буде „екстра"...

— І є „екстра". Кажу вам щиро, що такого плаща я вже давно не бачив.

Почали ми радити над тим, чи можна те все поправити і видадили, що треба б кравецького генія.

— Але матерія, то вже що не кажіть — першоклясна.

— Виглядає нічого.

— Що значить „нічого"? Гляньте на її полиск! А яка туга, яка густа. Найліпша сорта...

Не розуміюся аж так на матеріях, щоби міг тоді сказати авторитетне слово. Тому стих, покивав головою і жлав на дощ.

В нашій любій Галичині не треба на це довго чекати.

Коли тільки небо засльозилось, мій знайомий убрав свій новий плащ і пішов на дощ.

А другої днини знов прийшов до мене. Тим разом аж почорнів.

Його капітальна, „найліпшої сорти" матерія збіглася, покуцьорбилася, аж страшно було глянути. Перед поліз у гору, рукави жадали на ґвалт продовження, а ковнір утік на кільометер від шиї. З полиску не лишився і слід, бо — відома річ, що крохмаль розпливається.

— І матерія до нічого! — сказав знайомий гробовим голосом.

— Може хоч вішало добре?! Зажартував я але не повинен був.

Знайомий і без того був раз на все переконаний.

Галактіон Чіпка.

Дописи.

РАВА РУСЬКА.

Загальні збори Кружка „Р. Ш." у Вільках Мазовецьких. В неділю 20. 8. ц. р. відбулися загальні збори Кружка „Рідної Школи" у Вільках Мазовецьких. Присутніх було 122 громадян-членів Кружка. Звідомлення з діяльности зложив голова о. К. Тустановський. Зі звідомлення слід підчеркнути, що Старшина Кружка поробила заходи збудувати власну домівку. По звідомленні делегат Повітового Кружка Р. Ш. з Рави Руської у довшому рефераті обговорив значіння „Р. Ш." під сучасний момент, а зокрема звернув увагу на новий закон про т-ва та указав, як треба вести виховну роботу у Кружку. Після того вибрано Старшину Кружка з дотеперішнім головою о. К. Тустановським.

Анкети. Дня 10. ц. м. відбулися в Корнях і Вербиці анкети, присвячені культурно-освітнім та економічним справам. Реферат про кооперацію виголосив делегат П. С. К. п. С. Котович, про ощадність делегат Українбанку „Віра" п. І. Богачевський, на культурно освітні теми говорив делегат Філії „Просвіти". На анкеті у Корнях прибувних 98 громадян-мущин, у Вербиці 110 громадян, у більшости жінок, тому п. Котович виголосив спеціяльний реферат про те, яку ролю відограє жіноцтво, коли розуміє що це таке кооперація. Слід підчеркнути, що на анкеті в Корнях присутні громадяни постановили оснувати у себе кооперативний шпихлір та вибрали до переведення цієї постанови в життя окремий комітет.

Академія. Старанням проводів культурно-освітніх гуртків, зорганізованих при Філії „Просвіти", уладжено в неділю 10. ц. м. в Раві Руській академію, присвячену памяти здобуття Києва. На програму академії заложилися: вступне слово, яке виголосив п. Сташко Теодозій з Махнова, продукції хорові, а саме хору чит. „Просвіти" з Хлівчан, Потелича і Рави Руської, деклямації та реферат, що його виголосив п. Федик Дмитро з Гійча. На удадження академії з тою самою програмою в Угнові равське староство відмовило дозволу без подання причин. Слід підчеркнути, що тут. староство від якогось часу відмовляє поголовно на імпрези в деяких місцевостях, як у Кревиці, Корчеві, Каролі, Потеличі, Вербиці й ін., мотивуючи свою заборону тим, що „Зажонд Т-ва не дає гваранції утримання спокою і порядку публічного" — або взагалі на внесені годинні не відповідає.

ГОРОДЕЧЧИНА.

Праця Т-ва „Луг" в Дубровиці, пов. Городок. На нашого „Луга" були зазлялися місцеві старші москвофіли, а до помочі їм приходила й українська невідповідальна преса та агітація кількох молодиків. Цікаво, що наші хлопи читали тільки хлопські газети або комуністичні. Одначе коли заложився у нас „Луг", то стали шукати і за українською невідповідальною пресою, щоби допекти луговикам. От була добра компанія, та не на нас. Ми таки не дались! Маємо правді невеликого „Луга", але доброго. 18 здисциплінованих луговиків та 10 луговичок. Луговики та луговички з Дубровиці були у Львові на святі Франка, відтак на Луговому Святі, а 10. вересня робили ми свято у себе. Прибув до нас „Луг" з Вишенки Великої, з Ясниськ і з Лозинн. Разом більше сотки лугового брацтва. Команду над фестином обняв у нас голова „Луга" з Вищенки Великої тов. Корнбергер, б. старший десятник Української Гал. Армії. Коли нарід побачив, що стільки луговиків та луговичок із сусідніх сіл прибуває до нас на свято, потягнув на площу. Прийшли і наші хлопи. Хотіли підсміхатися. Та тяжко було. Вкінці один з хлопів задумав спровокувати луговиків, та вилетів із площі, ще й не оглянувшися, куди. Так наші вороги замовкли, бо побачили нашу силу і зорганізованість. Найкраще враження на святі зробили ритмічні вправи луговичок до пісні: „Накрила вічка". По вправах відбулася дефілада, яку відібрали голови „Лугів", що прибули на свято та делегат „ Великого Луга" п. І. Баран. По вправах та збірці делегат „Великого Луга" зі Львова подякував Лугам за участь у святі та заохотив їх до дальшої праці. На закінчення понеслося грімке „Ой у Луві". Зі свята верталися всі вдоволені, бо побачили наочно, яку корисну працю розвивають по наших селах лугові товариства.

КАЛУЩИНА.

Свято „русской" культури в Підмихайлі. В неділю 10. 9. ц. р. відбулося в селі Підмихайлі свято „русской" культури, влаштоване декількома тамошніми „істинно русскими", що ведуть ще за собою збаламучену частину села. Свято технічно підготовив якийсь приїзний зі Львова Кокотайло, що приїхав туди на кілька тижнів наперед. На свято зїхало зі сусідньої „русской" тверди-

Хто хоче навчитися доброї української літературної мови, хто хоче пізнати історію своєї мови, хто хоче дізнатися, як де говорить український нарід, ТОЙ МУСИТЬ ПЕРЕДПЛАТИТИ

Науково-популярний місячник „РІДНА МОВА"

присвячений всебічному вивченню УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.
Головний Редактор і Видавець проф. д-р ІВАН ОГІЄНКО
ПЕРЕДПЛАТА: 6 зол. річно, 3 зол. піврічно, 1.50 чвертьрічно. За границею 1 амер. доляр. Конто чекове П. К. О. число 27110. — Адреса Редакції й Адміністрації:
Warszawa, Stalowa 25 m. 10.
Нові передплатники одержують журнал від 1. числа.

дині, Галича, декількох „господа". З місцевої інтелігенції взяв участь у святі з цілою рідною о. Миколи Перепічка, тамошній сотрудник, якого досі, як б. У. С С., уважали за українця. А українцям від промовців так таки добре обірвалося. Цікаво, чи ота сама „русска" культура наказала тим людям робити брутальні випади на дім загально поважаного пароха о. Підлісецького? Люди ті під покришкою оборони будьтоби покривдженого о. Перепічки намагалися звести порахунки за згаданим о. Підлісецьким за те, що не у всьому йде під лад кільком крикунам.

Містерії з фундацією бл. п. Т. Ничпи. У звязку з відходом бурмістра Калуша і рівночасно посла Б. Соколя до Львова міська рада постановила у відповідний спосіб увіковічнити його заслуги. Найшла досить дешевий і вівночасно вигідний спосіб. А саме постано-

вила назвати іменем Сокола кількасотпятимортговий город, положений в середмісті — фондацією українського міщанина бл. п. Теодора Ничая, який жертвував цей город для бідних українців міста Калуша. Після війни переміняли цей город на публичний парк, який очевидно не приносить ніякого доходу бідним міста Калуша, зігноруваввши таким чином ціновизто волю фундатора. А останнім внеском, виповідженим устами члена Жидівського Клюбу (sic!), громада затирає зовсім не лише волю, але навіть імя щедрого фундатора-українця, бо з „Ничаївки" робить город „імеия общ міста Сокола". Цікаво, що на це наш клюб радних? Хіба він не гльорифікує тих заслуг, які назагал досить сумніваі, коли згадати про поверх піямільонозий довг міста, про дорогу, незадарно побудовану електрівню, яку мають закрити, про високі оплати, які побирають від наших селян в торгові дні й інші подібні блага...

З причини переїзду ем. судді Ст. Газдишовського та його дружини громадяни (ки) Калуша замісць коштів прощального вечора зібрали квоту 33.70 зол., яку відіслали на „Рідну Школу" до Львова.

ЗБОРІВЩИНА.

Спростування. У звязку з дописом із Зборівщини, поміщеним у „Ділі" з 2. вересня п. р. „З подвигів педагога шовініста в Товстоголовах", надіслав нам п. Тадей Кшишовський, *управитель школи в Товстоголовах*, таке спростування: „Неправдою є, начеби я дня 21. серпня ц. р., звячить, першого дня науки назвав діти української народности публично „хабаве", „г-же" і т. п. образливими словами, наказуючи їм молитися по польськи, зате правдою є,що згідно з обовязуючим розпорядком у тому дні, подібно як в інші, діти відмовляли на переміну молитви польські й українські, без ніяких з моєї сторони наказів, незгідних з обовязуючим розпорядком і кривдячих українську народність. Слів „хабани" і „г-же" я ніколи не вживав. Неправдою є теж, неначеб я дітей, які не вміють молитися по польськи, підносив за ковнір і саджав на лавку лаючи їх, зате правдою є, що я ніколи з дітьми так не поводився. Неправдою є теж, неначеб я назвав „хабаном" м. і. дитину Андрія Шклиного, зате правдою є, що син А. Шклиного Іван є римо-католиком, польської народности і йому ніяких закидів щодо молитви я не робив. — Зборів, дня 12. вересня 1933. — **Тадеуш Кшишовські.**

—o—

СПОРТ.

ГАСМОНЕЯ — УКРАЇНА.

Відплатні змагання за вхід до Окружної Ліги між цими дружинами відбудуться в неділю 1. жовтня в год. 3.15 пополудні на гриці Цитаделі. Змагання цих дружин, як звичайно, так і тепер, викликують велике зацікавлення не лише серед численних симпатиків обох товариств, але й серед цілої спортової публики Львова. Слід згадати, що і Гасмонея і Україна є тепер у добрій формі. Україна зі Скреготою перемогла в неділю Огнісько 4:2, Гасмонея набила Реверу 3:1. Обі дружини виступлять у найсильніших складах.

Попередять в год. 1.30 змагання молодших дружин. Ціни білетів низькі.

ВІДБИВАНКА.

Перед тижнем розпочалися змагання за мист. У. С. С. у відбиванці. Стає 8 дружин мужеських і 4 жіночі. По аверифікуванні субрефератом розіграних змагань табеля представляється ось-так:

	гор	пунктів	в. сетів
1) УССК	3	6	6:0
2) Плай	2	4	4:1
3) Сокіл-Батько	4	4	5:4
4) Плай II	4	2	2:6
5) Тризуб	—	—	—
6) Дніпро	—	—	—
7) Сокіл IV.	1	0	0:2
8) Плай III.	2	0	0:4

Жіночі розгривки:

	гор	пунктів	в. сетів
1) Сокіл IV.	3	4	5:3
2) Плай	1	2	2:1
3) Дніпро	2	2	2:2
4) УС	2	0	1:4

В неділю 1. жовтня дальші розгривки. А саме: На гриці Сокола IV грають УССК і Плай III. проти Сокола IV, у Вимиках Плай I і II проти Дніпра у відбиванці і кошівці, а також жіноча відбиванка Плай — Дніпро.

УЖГОРОД. Д. Ф. Ц. (ПРАГА) — РУСЬ 3:1 (1:1).

Відплатні змагання за аматорське мистецтво Чехословаччини вирішили празькі ніжці знову у свою користь, так, що Русь від дальших розгривок відпала. Одинокі ворота для Руси здобув Книж з карного у 38 мін. Другого карного, подиктованого до воріт ДФЦ у другій половині, оборонив воротар ДФЦ Таєсіг. Змаганням приглядалося 3.500 видців, що живо оплескували гру обох дружин. Судя Кубік з Кладна.

Після цих змагань до другої рунди зг амат. мистецтву Чехословаччини закваліфікувалися: Д. Ф. Ц. (Прага), А. Ф. К. (Колін), С. К. (Ческе Будейовіце) і С. К. Батя (Злін).

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

А. Жаровський: ВІД РИБИ ДО МАЛПИ. Наука зоології з 41 образками різних звірів. В-во „Самоосвіта", Яворів, 1933, ст. 32.

Д-р Ол. Пеленський: СВІТОВА КОНЦЕРТОВА ПОДОРОЖ УКРАЇНСЬКОЇ РЕСПУБЛИКАНСЬКОЇ КАПЕЛІ. Спомини учасника. Львів, 1933. Накладом автора. Стор. 168. 8°.

Проф. Д-р Іван Огієнко: РІДНЕ ПИСАННЯ. Частина І. Український правопис і основи літературної мови. Бібліотека „Рідної Мови". 1933, ст. 146.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Субота, 30. IX.: год. 7.30 веч. „Ш. п. кімната ч. 17" неса в трьох діях Л. Зіляга.

Неділя, 1. X. год. 7.30 веч. „Ш. п. кімната ч. 17".

Театр Ріжвородностей.

З причини ремонту вечинний.

Кіна.

АДРІЯ: „В ураганному вогні" (Том Мікс).

АПОЛЬО: „Історія гріху" (Ст. Жеромського).

АТЛЯНТИК: Фільма Совкіно: „Турбіна 50.000 ГП".

КАСІНО: „Ніч у Каїрі" (Рамон Новаро).

КОПЕРНИК: „Пригода в Зоо".

КОЛІСЕЙ: „Прощак із Багдаду", ревія „Що пані роблять вечором".

МАРУСЕНЬКА: „Пригода в Зоо".

МІРАЖ: „Золотий молох", „Коли хочеш віддати серце" (Ліліяна Гарвей).

МУЗА: „Дивогляди".

ПАЛЯС: „Дочка полку" (Анні Ондра).

ПАН: „Симфонія б-х мілйонів", на сцені: Цибульський, Власта Бомський.

ПАСАЖ: „Чарлі рятує Европу" та „Дитина гріху".

СТИЛЕВЕ: „Кохання артистки" (Дженні Лінд), ревія „Для вас гарні львовянки".

ХИМЕРА: „Дика дівчина".

УТІХА: „Королева підземелля", ревія „До побачення".

Закордонне радіо.

Пятниця, 29. вересня 1933.

Мор. Острава (263.8) 12.35 Концерт; **Париж** (328,2) 21.15 „Тореадор" оп. Адама; **Міляно** (331,8) 20.30 Концерт Амфітеатрова; **Штутгарт** (360.6) 20.00 „Дер Вафеншмід" оп. Льорцінга; **Ляйпціг** (389,6) 20.00 „Альцеста" муз. трагедія Глюка; **Рим** (441,2) 17.15 Концерт. 20.30 „Любатичка" оп. Белліні; **Прага** (488.6) 19.55 Ружена Маскова в своїм репертуарі, 21.30 Гендлеві сонати; **Відень** (517,2) 12.00 Концерт, 20.30 Вес. муз. програма; **Рига** (525) 18.00 Пісоньки; **Харків** (937,5) 8.30 Музика для дітей, 9.00 Квартет, 18.00 Українське тріо, 19.00 Трансм. з Української Фільгармонії; **Москва** (720 м.) 17.25 „Сорочинський ярмарок" оп. Мусоргського

Субота, 30. вересня 1933.

Мор. Острава (263,8) 18.25 Брамсові пісні; **Братислава** (279,3) 19.30 „Збирання винограду" оп. Недбала; **Гельсінгфорс** (368,1) 17.30 Співи; **Білгород** (429,7) 20.00 „Костана" оп. Керстича; **Рим** (441,2) 21.15 Концерт; **Брюселя** (509.3) 20.00 „Весела вдова" оп. Легара; **Відень** (517.2) 19.35 Оп. музика; **Мінхен** (532.9) 20.00 Вес. вечір; **Харків** (937,5) 9.00 Соліст. 10.00 Для дітей, 13.50 Українські лавреати, 15.00 Ганки й марші, 18.60 Для села, 19.00 Концерт із „Березіля".

Львівське радіо.

Пятниця, 29. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.05, 17.35, 14.55, 15.15, 15.50, 16.00, 22.40 Грамофон; 15.25 Господарський комунікат; 15.35 Збіжева біржа; 17.00 Огляд видавництв; 17.15 Солісти; 18.15 Відчит; 19.20 Вісники; 19.40 На овиді; 20.00 Симф. концерт; 21.00 Куток краєзнавчого т-ва; 21.10 Концерт; 22.00 Танкова музика; 22.25 Спортові вістки.

Субота, 30. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.05, 12.35, 14.55, 15.15, 15.35, 16.35 Грамофон; 16.00, 16.30 Авд. для хорих, сальонова орхестра; 17.00 Баторій та Матейко; 17.15 Концерт Вілкомірських; 18.15 „435 днів на морі"; 19.05 Лет. мітінг; 19.20 Вісники; 19.40 Літ. квертьгодинна: „Подвійний нельсом протекції" Ж. Новаковського; 20.00 Легка музика, співи; 21.15 Минуле Львова; 21.30 Шопенівський концерт (Софія Ярошевичева); 22.00 Танкова музика; 22.25 Спортові вістки; 22.40 На зорянім овиді муз. репортаж.

—o—

БІРЖА.

Банк Польський платив у четвер за доляра 5.78 зол. У приватних оборотах платили 5.82 зол. до 5.83 зол.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗА".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 27. і 28. IX.: масло пр. експ. і дес. 2.70, молоко 19 сот., сметана 70 сот., яйця 3.90—4.— зол. за копу. Тенденція на всі артикули устійнена.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Повітове Кооперативне Свято в Турці н. Стр. відбудеться в суботу, 14. жовтня п. р. з такою програмою: І. 10 год. Служба Божа з проповідю в парохіяльній церкві. II. 12 год. Святочна Академія в салі Народнього Дому: а) 1. „Гей у лузі" — хор. 2. Вступне слово. 3. „Ой зацвила черемха" — хор. 4. Деклямація. 5. Кооперативний реферат посла З. Пезенського. б. „Засіяло сонце" — хор. б) Аматорська вистава „Для ближніх", драма на 4 дії Я. Косовського. Ціни вступу 50 сот. і 10 сот.

Загальні Збори! Звичайні Загальні Збори Кружка Р. Ш. ім. М. Шашкевича у Львові (Середмістя) відбудуться дня 7. жовтня 1933, година 4 пополудні в дівочій гімназії Р.-Ш. при вул. Валовій 4, II. зі звичайним порядком нарад. Якби в тій годині не було відповідного числа членів на салі, Загальні Збори відбудуться годину пізніше в присутности тих членів, які будуть у той час на салі. Справи дуже важні, просимо якнайчисленніше явитися. — **Старшина Кружка Р. Ш. ім. М. Шашкевича у Львові.** 435 1—1

НЕОБХІДНА БРОШУРА
Новий Самоуправний Закон
вже появилася.
ЦІНА ТІЛЬКИ 40 СОТ.
Замовлити в Адміністрації „Діла", Львів, Ринок 10.

Неприйнятим на університет до відома! Додаткові вписи на курс абітурієнтів приймається щодня в домівці Укр. Торговельної школи у Львові вул. Коперніка 1. 437 1—2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ВУГОЛЬ: Калитяк, Байки 14. Тел. 38-24, 203 28—30

ВАЛЬОРИЗАЦІЮ ПЕРЕДВОЄННИХ ПОЛІС англійських, американських, австрійських і італійських переводить Д-р Генр. Баштайн, Краків, Гродська 60. Інформації лише на Львів дає Райхбайх 3-го Мая 12, тел. 7-75. 419 —4

ПОКІЙ з окремим входом зараз до винайму. Театинська 3, партер. 436 1—1

ЖІНКА старша, ощадна, що розуміє домашню господарку шукає місця господині. Львів, Бема 16 у п. Рогової. 1—1

ЗАСТУПНИКІВ бранжі чекодядово-цукорничої у всіх містах шукаємо. Висока провізія, неминагана фаховість. Писемні зголошення під шифрою „WK 01" до **Towarzystwa Reklamy Międzynarodowej — Katowice, 3-go Maja 10.**

Читайте „Діло"!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

АДВОКАТ
А. Н. СИВУЛЯК
ем. апел. судця
веде канцелярію при вул. ДОМАГАЛИЧІВ 4, Тел. 38-00. 417 2—3

ВЖЕ ВИЙШЛА X-а КНИЖКА
„ВІСТНИКА"
із змістом:
Б. К-в: З сонетів; **М. Підлужний:** Поворот; **Е. Маланюк:** Паннонські елегії; **Л. Мосенда:** Вічний Корабель (лірична драма); **О. Теліга:** Вірність; **Л. О. Флягерти:** Жиди й Вікінги; **В. Гадзан:** 31. серпня 1919; **М. Мухин:** Драгоманов без маски; **Ж. Меер:** Молодь Єгипту; **О. Ольжич:** Наш табор; **Ол. Нарізний:** Нищення укр. народу голодом; **Ю. Липа:** Проблема Новіяльського; **Ш. Боллер:** Катка, **А. Шмідт:** Новий розвиток Німеччини; **Д. Д.:** Конгрес мертвих душ; **М. Кордуба:** Ззади історників в Варшаві; **М. Озерський:** Записки на маргінесах; **М. Л.:** З пресового фільму; Бібліографія.
Адреса: ЛЬВІВ, ЧАРНЕЦЬКОГО 3 п. 6
Чек. Конто: ПКО: 500.371.

Прислайте передплату!

Видає Видавниче Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло" Львів, Ринок 10. За редакцію відповідає Олександер Костик.